DÜZCE ÜNİVERSİTESİ | LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

ŞÂNÎ DÎVÂNI'NIN BAĞLAMLI DİZİNİ VE İŞLEVSEL SÖZLÜĞÜ

SİNEM ÇEKEN

YÜKSEK LİSANS TEZİ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

DANIŞMAN
DOÇ. DR. ORHAN KILIÇARSLAN

DÜZCE, 2024

T.C.

DÜZCE ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

ŞÂNÎ DÎVÂNI'NIN BAĞLAMLI DİZİNİ VE İŞLEVSEL SÖZLÜĞÜ

Sinem ÇEKEN tarafından hazırlanan tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından Düzce Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'nda **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Orhan KILIÇARSLAN

Düzce Üniversitesi _____

Jüri Üyeleri

Doç. Dr. Orhan KILIÇARSLAN

Düzce Üniversitesi _____

Dr. Öğr. Üyesi Mümin TOPCU

Düzce Üniversitesi _____

Dr. Öğr. Üyesi Selim GÖK

Karabük Üniversitesi _____

Tez Savunma Tarihi: 03/07//2024

BEYAN

Bu tez çalışmasının kendi çalışmam olduğunu, tezin planlanmasından yazımına kadar bütün aşamalarda etik dışı davranışımın olmadığını, bu tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, bu tez çalışmasıyla elde edilmeyen bütün bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi ve bu kaynakları da kaynaklar listesine aldığımı, yine bu tezin çalışılması ve yazımı sırasında patent ve telif haklarını ihlal edici bir davranışımın olmadığını beyan ederim.

3 Temmuz 2024

Sinem ÇEKEN

TEŞEKKÜR

Tez konusunun belirlenmesi hususunda emeği geçen Prof. Dr. İsmail Hakkı Aksoyak'a; yüksek lisans öğrenimimde ve bu tezin hazırlanmasında itinayla bilgisini ve tecrübesini aktaran, akademik bilgisi ve hoşgörüsüyle yolumu aydınlatan, tezimi titizlikle inceleyerek öneri ve eleştirileriyle bana yol gösteren çok değerli tez danışmanım Doç. Dr. Orhan Kılıçarslan'a; tez sürecimde manevî desteklerini ve yardımlarını esirgemeyen sevgili aileme ve arkadaşlarıma; bana motivasyon ve güç veren, birçok başarıya birlikte imza attığımız dostlarıma ve hocalarıma; iş hayatımda beni her zaman anlayışla karşılayıp yardımlarını esirgemeyen iş arkadaşlarıma; tez sürecime şahit olan ve her zaman enerjileriyle, motivasyonlarıyla bana destek olan kıymetli öğrencilerime; daima yanımda olan ve beni destekleyen bütün sevdiklerime sonsuz teşekkürlerimi bir borç bilirim.

3 Temmuz 2024 **Sinem ÇEKEN**

ÖNSÖZ

Klasik Türk edebiyatı, XIII. yüzyıldan XIX. yüzyılın ortalarına kadar Osmanlı coğrafyasında etkili olan; Türkçe temelde olmak üzere Arapça ve Farsça dillerinin de etkisiyle gelişmiş, oldukça zengin bir kültürel dönemin izlerini yansıtan; dili yer yer sanatlı ve kendine has kaideler etrafında şekillenen güçlü ve köklü bir geleneği ifade eder. Bu gelenek, yüzyıllar boyunca cihan sultanlarının bile dikkatini çeken, döneme ilişkin veriler sunan ve kültürümüze dair içinde önemli izleri barındıran bir gelenektir. Bu zengin miras, sahip olduğu içeriğiyle her dönem araştırmacıların dikkatini çekmiştir.

Günümüze kadar klasik Türk edebiyatı alanında çeviri yazısı/yazı çevrimi ve derinlemesine incelemesi gerçekleştirilmiş, bu eserler üzerine önemli araştırmalar yapılmıştır. Teknolojinin ilerlemesiyle birlikte Klasik metinlerin anlamlandırılmasında yeni çalışma ortamları oluşmuş ve bilgisayar tabanlı programlar aracılığıyla bu alanda çeşitli çalışmaların gerçekleştirilmesi kaçınılmaz hale gelmiştir. Bu bağlamda "Türk Edebiyatı Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük" projesi, başka bir deyişle "TEBDİZ", klasik metinlerde yer alan söz varlığının bulundukları bağlam çerçevesinde değerlendirilmesini sağlamak üzere geliştirilmiş internet tabanlı bir veri sistemidir.

Bu çalışmada kaynaklarda hayatı hakkında fazla bilgi bulunmayan; ancak eserindeki verilerden hareketle XV veya XVI. yüzyıllara tarihlendirilebilecek olan Şânî mahlaslı şaire ait *Dîvân*'ın söz varlığı yukarıda bahsedilen TEBDİZ sisteminin altyapısı kullanılarak anlamlandırılmış, bunu müteakip *Dîvân*'ın incelemesi gerçekleştirilmiştir. Anlam girişi sırasında projenin sağladığı teknik imkânlardan istifade edilmiştir. Edebiyat araştırmacılarının, bilgi edinmek istediği kelime, terkip, atasözü, deyim vb. bütün yapıların anlam ve tarihi seyirlerine en kısa sürede, zengin bir veri akışıyla ulaşmasına imkân sağlamak amacıyla yapılan çalışmamızda; *Şânî Dîvânı*'nın bağlamlı dizini ve işlevsel sözlüğü oluşturulmuştur. Bu sözlük ile araştırmacıların akademik incelemelerinde sistematik bilgi ediniminin kolaylaştırılması ve hızlandırılması amaçlanmıştır.

Sinem ÇEKEN

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR ..... **Vİİİ**

ÖZET ..... **İX**

ABSTRACT ..... **X**

1. GİRİŞ **1**

2. ŞÂNÎ'NİN HAYATI, DÎVÂN'I VE EDEBÎ KİŞİLİĞİ **3**

2.1. HAYATI **3**

2.2. DÎVÂN **4**

2.3. EDEBÎ KİŞİLİĞİ **5**

3. ŞÂNÎ DÎVÂNI'NIN ŞEKİL UNSURLARI **7**

3.1. NAZIM BİÇİMLERİ **7**

3.2. VEZİN, KAFİYE VE REDİF **8**

4. ŞÂNÎ DÎVÂNI'NIN MUHTEVASI **10**

4.1. ŞÂNÎ DÎVÂNI'NIN SÖZ VARLIĞI ÜZERİNE DEĞERLENDİRME **10**

4.1.1. İsimler **10**

4.1.2. Sıfatlar **11**

4.1.3. Zamirler **12**

4.1.4. Zarflar **12**

4.1.5. Bağlaçlar **13**

4.1.6. Edatlar **13**

4.1.7. Ünlemler **14**

4.1.8. Fiiller **15**

4.2. NAZIM TÜRLERİ **16**

4.2.1. İlâhî **16**

4.2.2. Tevhîd **17**

4.2.3. Münâcât **17**

4.2.4. Naat **18**

4.2.5. Meded-nâme **18**

4.2.6. Nasîhat-nâme **19**

4.2.7. Âşıkâne Gazeller **20**

4.3. ATASÖZLERİ VE DEYİMLER **21**
4.4. AYET VE HADİSLER **23**
4.5. İKİLEMELER **24**
4.6. KALIP İFADELER **25**
4.7. DUA İFADELERİ **26**
4.8. BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜKTEN KESİTLER **27**
4.8.1. Kesit I **28**
4.8.2. Kesit II **29**
4.8.3. Kesit III **30**
4.8.4. Kesit IV **30**
4.8.5. Kesit V **31**
4.8.6. Kesit VI **31**
4.8.7. Kesit VII **31**
4.8.8. Kesit VIII **31**
4.8.9. Kesit IX **32**
4.8.10. Kesit X **32**
5. SONUÇ **33**
6. KAYNAKLAR **35**
7. EKLER **39**
7.1. EK 1: ŞÂNÎ DÎVÂNI'NIN BAĞLAMLI DİZİNİ VE İŞLEVSEL SÖZLÜĞÜ **39**
ÖZGEÇMİŞ **558**

KISALTMALAR

a.g.e:	Adı geçen eser
bkz.:	Bakınız
C:	Cilt
G:	Gazel
MEB.:	Millî Eğitim Bakanlığı
s.:	Sayfa
TDK:	Türk Dil Kurumu
TEBDİZ:	Türk Edebiyatı Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük
vb.:	Ve benzeri
vd.:	Ve diğerleri

ÖZET

ŞÂNÎ DÎVÂNI'NIN BAĞLAMLI DİZİNİ VE İŞLEVSEL SÖZLÜĞÜ

Sinem ÇEKEN

Düzce Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi
Danışman: Doç. Dr. Orhan KILIÇARSLAN

Temmuz 2024, 557 sayfa

Edebî metinlerde kelimelerin kullanıldıkları bağlam içinde kazandıkları anlamları vasıtasıyla şair ve/veya yazarların duygu dünyaları hakkında fikir edinebilmek mümkündür. Farklı yüzyıllarda yazılmış olan divanların söz varlığının bağlam içinde değerlendirilmesi, zaman alıcı ve detaylı bir süreç gerektirmektedir. Bu karmaşıklığı aşmak ve bu tür yoğun çalışmaları etkin bir şekilde yönetmek amacıyla TEBDİZ (Tarih ve Edebiyat Metinleri Bağlamlı Dizini ve İşlevsel Sözlüğü) sistemi geliştirilmiştir. TEBDİZ, edebî metinlerin bağlamsal analizini yapabilme ve bu analizleri bir araya getirerek tek bir platformda sunma imkanına sahip bir araştırma altyapısıdır. TEBDİZ sistemini kullanarak oluşturduğumuz çalışmada Şânî mahlaslı bir şair tarafından yazılmış *Dîvân*'ın tüm söz varlığı kullanıldıkları bağlam çerçevesinde yorumlanmış, ortaya çıkan verilere dayanılarak şairin hayal dünyası anlaşılmaya çalışılmıştır. Bu sayede şairin sanat anlayışı, dil ve üslup özellikleri gibi pek çok unsur hakkında bilgi sahibi olunmuştur. Değerlendirmelerimizin sonunda, uzun bir çalışmanın ürünü olarak ekte sunduğumuz sözlük kısmı sistemde yerini almıştır. Böylelikle *Şânî Dîvânı*'nın söz varlığı kolaylıkla ulaşılabilir bir hale getirilmiştir. Bu özellikleriyle çalışmamız daha önce yapılmış bağlamlı dizin ve işlevsel sözlük çalışmaları gibi daha sonra yapılacak olan karşılaştırmalı çalışmalara ve diğer araştırmalara veri sağlaması bakımından önemli katkılar sunacaktır.

Anahtar Sözcükler: Klasik Türk edebiyatı, Şânî, Dîvân, Bağlamlı dizin, İşlevsel sözlük.

ABSTRACT

CONTEXTUAL INDEX AND FUNCTIONAL DICTIONARY OF ŞANİ DİVAN'S

Sinem ÇEKEN

Düzce University
Graduate School, Department Of Turkish Language And Literature
Master's Thesis
Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Orhan KILIÇARSLAN

July 2024, 557 Page

In literary texts, it is possible to get an idea about the emotional world of poets and/or writers through the meanings of words in the context in which they are used. Evaluating the vocabulary of divans written in different centuries in context requires a time-consuming and detailed process. In order to overcome this complexity and effectively manage such intensive studies, the TEBDİZ (Contextual Index and Functional Dictionary of Historical and Literary Texts) system has been developed. TEBDIZ is a research infrastructure capable of contextual analysis of literary texts and presenting these analyses on a single platform. In the study we created using the TEBDİZ system, all the vocabulary of the *Dîvân* written by a poet with the pseudonym Şânî was interpreted within the framework of the context in which they were used, and the poet's world of imagination was tried to be understood based on the resulting data. In this way, information about many elements such as the poet's understanding of art, language and stylistic features has been obtained. At the end of our evaluations, the glossary section, which we present in the appendix, has taken its place in the system as the manifestation of a long work. Thus, the vocabulary of *Şânî Dîvânı* has been made easily accessible. With these features, our study will make important contributions in terms of data to comparative studies and other researches to be carried out in the future, such as contextual index and functional dictionary studies.

Keywords: Classical Turkish literature, Şani, Divan, Contextual index, Functional dictionary.

1. GİRİŞ

Köklü bir kültürel birikime sahip olan Klasik Türk edebiyatı; temelde Türkçenin yanı sıra Arapça ve Farsçadan da önemli izler ve etkiler taşıyan, söz sanatları ve anlam ustalığına dayanan, kendine özgü bir dönemi temsil eder. *Şânî Dîvânı*'nda Eski Anadolu Türkçesi dil özelliklerinin yanı sıra klasik dönem Osmanlı Türkçesi dil özelliklerinin de bir arada kullanıldığı eserde gözlemlenmektedir. Bu ikili kullanımlar *Şânî Dîvânı*'nı zengin bir dil kaynak haline getirir. Eserde günümüz Türkçesi'nde artık kullanılmayan birçok kelimeye ve ses değişimine rastlamak mümkündür.

Bu dönemin zenginliklerini gün yüzüne çıkarma durumu, edebî eserlerin derinliklerini kavramak ve değerlendirmek için yapılan çalışmaların artmasına sebep olmuştur. Bu ihtiyacı gidermek üzere metin tahlili, metin şerhi ve sözlük derlemeleri gibi birçok inceleme ve araştırma yapılmıştır. Ayrıca, edebiyat araştırmacıları bu dönemin eserlerini sosyal, kültürel ve tarihsel bağlamlarıyla da ilişkilendirerek daha kapsamlı bir anlayış sunmaya çalışmaktadırlar. Bu çabalar, klasik Türk edebiyatının zengin mirasını daha geniş bir kitleye aktarmak ve gelecek nesillere ulaştırmak için önemli bir adımdır.

Teknolojik ilerlemenin etkisiyle edebiyat sahası da dijitalleşme sürecine dahil olmuştur. Bu kapsamda geliştirilen Türk Edebiyatı Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük (TEBDİZ) projesi, edebiyat araştırmacılarına ve okuyuculara geniş kapsamlı bir anlam ağı sunmaktadır. TEBDİZ, eserlere hızlı erişim imkânı sağlayarak anlam bağlamında daha kesin değerlendirmeler yapılmasına olanak tanımaktadır. Bu projenin katkısıyla, birçok eserin içeriğine daha kısa sürede ulaşılarak anlam derinlikleri daha etkin bir biçimde incelenebilmektedir. Dijital teknolojinin edebiyat alanındaki bu ilerlemesi, edebi eserlere daha geniş bir akademik çevre tarafından erişilmesini ve analiz edilmesini kolaylaştırmaktadır.

Bağlamlı dizin ve işlevsel sözlük çalışmaları, Türk edebiyatının önemli isimlerinin eserlerini derinlemesine incelemeyi amaçlayan önemli bir akademik girişimdir. Bu çalışmaların ilki, Furkan Öztürk'ün 2007'de hazırladığı "Bâkî Dîvânı Sözlüğü (Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük)" adlı çalışmadır. Ardından, Özer Şenödeyici'nin 2015 yılında tamamladığı "Nâilî Dîvânı Sözlüğü (Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük)" adlı tez bu alandaki bir diğer önemli çalışmadır. Bağlamlı dizin çalışmaları kapsamında,

Orhan Kılıçarslan'ın 2016'da tamamladığı "Hayâlî Bey Dîvânı'nın İncelenmesi-Bağlamlı Dizini ve İşlevsel Sözlüğü" adlı çalışma da dikkat çekmektedir. Bu çalışmalar, Türk Edebiyatı Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük (TEBDİZ) projesinin öncü örneklerini oluşturmakta ve ileride yapılacak çalışmalara ışık tutmaktadır.

Bu çalışmada Ahmet Tuna Tunç tarafından hazırlanan "*Şânî Dîvânı*" adlı çalışmadan yararlanılmıştır. *Dîvân*'da 175 gazel öncelikle TEBDİZ altyapısına uygun yazı fontuna (gentium plus) çevrilmiştir. Gerekli görülen yerlerde yapılan düzeltmelerden sonra Divan metni nazım şekillerine göre ve vezin bilgileriyle birlikte TEBDİZ sistemine yüklenmiştir. *Dîvân* metni ayrıntılı olarak kelime ve kelime grupları ile tek tek incelenmiş, temel anlamlarının yanında bağlamsal anlamları belirtilmiş, kelime ve kelime grupları eklerinden ayrılmış bir biçimde sisteme girilmiştir. *Şânî Dîvânı*'nın anlamlandırma sürecinde daha önce yayımlanmış sözlüklerden, internet tabanlı sözlüklerden ve TEBDİZ kapsamında yapılmış olan yüksek lisans tezlerinden yararlanılmıştır.

Çalışmamız altı bölümden oluşmakta olup birinci bölümde giriş kısmı yer almaktadır. İkinci bölümde şairin hayatı, *Dîvân*'ı ve edebî kişiliği, üçüncü bölümde şekil unsurları, dördüncü bölümde *Dîvân*'ın muhtevası, beşinci bölümde sonuç ele alınmıştır. Son kısımda ise kaynakça kısmı yer almaktadır.

Şânî Dîvânı'nda yer alan kelime ve kelime gruplarını metin içerisindeki anlamlarını dikkate alarak bir bağlam içerisinde değerlendirmek ve *Dîvân* metninin işlevsel sözlüğünü oluşturmak çalışmamızın amacını sunmaktadır. Ortaya konulan "*Şânî Dîvânı*'nın Bağlamlı Dizini ve İşlevsel Sözlüğü" çalışması hem şair özelinde hem de daha sonraki araştırmalar için bir veri sunması bakımından araştırmacıların istifadesine sunulmuştur.

2. ŞÂNÎ'NİN HAYATI, DÎVÂN'I VE EDEBÎ KİŞİLİĞİ

2.1. HAYATI

Şânî, geleneğe uygun olarak şiirler yazan klasik dönem şairlerinden biridir. Hangi yüzyılda yaşadığına dair kesin bir tespit yapamadığımız için yaşamıyla ilgili detaylı bilgilere ulaşılamamıştır. Tezkireler ve edebiyat tarihi kaynaklarında bu mahlası kullanan şairler arasında kimliği tam olarak belirlenemeyen Şânî'nin *Dîvân*'ında doğum yeri ve yaşadığı yer hakkında net bir bilgi bulunmamaktadır. Eserinde yansıttığı dil özelliklerine nazaran Eski Anadolu Türkçesi ve klasik Osmanlı Türkçesine ait özelliklerin bir arada kullandığı gözlemlenmektedir. XV ve XVI. yüzyıllarda dilde geçiş süreci yaşandığından, yazımda ikili kullanımların görülmesi oldukça olağandır ve Eski Anadolu Türkçesinin etkisi tam olarak ortadan kalkmamıştır. Ancak konuşma dilindeki değişimlerin yazı diline hemen yansımadığını düşünürsek, sadece yazım özelliklerine bakarak eserin hangi dönemde kaleme alındığına dair kesin bir sonuca varmak mümkün değildir. *Dîvân*'daki ikili kullanımlara örnek olarak; dolu ve dudak isimlerinin hem d'li hem t'li kullanımı, dolaş-, doğ-, dol-, tut- fiilleri gösterilebilir. Ayrıca ek fiilin 3. şahıs çekimlerinde -dUr ekiyle birlikte -durur sözcüğü de kullanılmaktadır:

Dilde olan ḫaberleri dudaġa söyleme (G160/1)

Ġonce aġzuñ gül yüzüñ ṭuṭaḳlaruñ yapraġıdur (G92/1)

Edeb başlar tācıdur sulṭanlar muḥtācıdur (G19/2)

Şânî Dîvânı'nda geçen adlar, eserin dönemine dair ipuçları sunabilir. Şânî, bir beytinde dünyanın geçici olduğunu vurgularken, kahramanlıkla anılan hükümdarların adını sayarak onların da ölümlü olduğunu ifade etmiştir. Bu hükümdarlar arasında anılan "Selim" adı büyük ihtimalle Osmanlı'nın ünlü padişahı Yavuz Sultan Selim'e işaret etmektedir. Yavuz Sultan Selim, XV. yüzyılın sonları ve XVI. yüzyılın başlarına tekabül eden vakitte yaşamıştır. Ancak beyitte adı geçen "Selim", eserin hangi dönemde yazıldığını kesinlikle belirlememize imkan sağlamaz. Bu beyit, eserin XV veya XVI. yüzyıldan sonra kaleme alındığını düşündürebilir:

Bir vādīdür ki dünye-i ġaddār-ı bī-sebāt

Niçe **Selīm** Ḫüsrev ü Rüstem ḳonar göçer (G54/2)

Tezkireler ve edebiyat tarihi kaynaklarında Şânî mahlasını kullanan şairlerin tespiti için Sehî Bey'in *Heşt Behişt*'i, Latîfî'nin *Tezkiretü'ş-şu'arâ'sı*, Âşık Çelebî'nin *Meşâ'irü'ş-şu'arâ*'sı, Hasan Çelebi'nin *Tezkiretü'ş-şu'arâ*'sı, Âlî'nin *Künhü'l-ahbâr*'ı, Riyâzî'nin *Riyâzü'ş-şu'arâ*'sı, Fâizî'nin *Zübdetü'l-eş'âr*'ı, Rızâ'nın *Tezkiretü'ş-şu'arâ*'sı, Âsım'ın *Zeyl-i zübdetü'l-eş'âr*'ı, Güftî'nin *Tezkiretü'ş şu'arâ*'sı ile *Safâyî ve Fatîn'in tezkireleri* de incelenmiştir. Yapılan araştırma sonucunda, tezkirelerde Şânî mahlasını kullanan on iki şair tespit edilmiştir. Ancak, bu kaynaklarda geçen Mehmed Şânî ve İbrahim Şânî'nin aynı şair olabileceği dikkate alındığında, toplamda bu mahlası kullanan on bir şairin olduğu söylenebilir. (Kurmuş, 2010: s.18).

Şânî mahlaslı 11 şair tespit edilmiştir ve bu şairler arasında şu isimler bulunmaktadır: Şânî Abdülkerim Efendi, Derviş Şânî, Vardar Yeniceli Şânî, Saraybosnalı Şânî, Larendeli Şânî, Kastamonulu Şânî, Mustafa Şânî, Şânî Mustafa Efendi, Şânî Çelebi, Ahmed Şânî Çelebi, Erzurumlu Şânî. Sayılan bu isimlerden Kastamonulu Şânî ile Vardar Yeniceli Şânî'nin XVI. yüzyıl şairlerinden olduğu ortaya çıkmaktadır.

Tezkirelerde Kastamonulu Şânî'nin Yavuz Sultan Selim ve Kanuni Sultan Süleyman devri şairlerinden olduğu kayıtlıdır. Tezkirelerde Vardar Yeniceli Şânî'den ise Sultan III. Murad devri şairi olarak söz edilmektedir. *Dîvân*'da şairin kimliğini belirleyecek doğrudan bilgilerin bulunmayışı ve eserin yazılış tarihine ilişkin bir kaydın olmaması şair hakkında bir sonuca ulaşmamıza engel teşkil etmektedir. Dil özellikleri ve *Dîvân*'da adı geçen tarihi şahsiyetlerin delaletiyle çalışmamıza konu edinilen Şânî'nin, XV. yüzyıl sonları ile XVI. yüzyıl başlarında yaşamış olan Kastamonulu Şânî olabileceğini tahmin etmekteyiz. Yine de yukarıda bahsedilen bilgilerin yetersizliğinden dolayı kesin bir sonuca ulaşmamız mümkün olmamıştır. (Tunç, 2017: s.7)

2.2. DÎVÂN

Şanî'nin ulaşılabilen tek eseri *Dîvân*'ıdır. Katalog incelemelerinin sonucunda bugüne kadar *Şânî Dîvânı*'nın yalnızca bir nüshası tespit edilebilmiştir. Tespit edilen nüsha, Sermet Çifter Yazma Eserler Kütüphanesi'nde Y-231, 45481 arşiv numarasıyla kayıtlı

olan nüshadır. Yazma eser kütüphanelerinin kataloglarında Şânî adına kaydedilmiş başka bir esere tesadüf edilmemiştir.

Şânî Dîvânı'nın yukarıda verilen nüshası 30 varak tutarındadır. Kütüphane kaydında "talik" yazı ile yazıldığı belirtilen eserin "rika" ile yazıldığı görülmektedir. *Dîvân* nüshasının şirazesi dağınık ve eser ciltsizdir. Bazı varakları eksik olan *Dîvân,* mürettep bir divan özelliği taşımamaktadır. *Şânî Dîvânı*'nda bulunan 175 manzumenin tamamı gazel kafiyesindedir. *Dîvân*'da aruz vezniyle yazılan manzumeler yanında hece ile yazılmış manzumeler de bulunmaktadır.

Dîvân'da yer alan bazı beyitlerde kimi sözcüklerin üstü çizilmiş ve ilgili beytin hemen yanına ya da üstüne düzeltilmiş hâli kaydedilmiştir. Mısra aralarına eklemeler yapmak amacıyla üç noktaya başvurulmuş ve bu şekilde ilgili sözcükler yazılmıştır. Bazı manzumelerin kenarında "yazıldı" anlamına gelen "tahrîr şud" ve manzumeleri derecelendirmek amacıyla "'âlâ" yazılmıştır. Tespit edilen nüshada eserin müellifi olarak Şânî mahlası bulunmaktadır. (Tunç, 2017: s.7)

2.3. EDEBÎ KİŞİLİĞİ

Şânî Dîvânı, Eski Anadolu Türkçesi ile klasik Osmanlı Türkçesi'nin özelliklerini sergiler. *Dîvân*'a bakıldığında Şânî'nin, divan şiirinin zevkine uyan şiirler yazmış olan bir şair olduğu söylenebilir. *Dîvân*'da Şânî'nin medrese eğitimi almış bir şair olduğunu düşündüren bazı göstergeler mevcuttur. Bunlar; Arapça, Farsça sözcük ve terkiplerin başarılı bir biçimde kullanımı ile Arapça, Farsça manzumelerin varlığıdır. Bunların yanı sıra *Dîvân*'da konusu tasavvuf olan manzumelerin de bulunuyor olması şairin aynı zamanda mutasavvıf bir şair olduğunu da işaret etmektedir.

Beşerî ve ilahî aşkın yanı sıra tevhîd inancı, Allah'a yakarış, Hz. Muhammed'e övgü, dervişlere öğüt verme gibi konular da *Dîvân*'da ele alınmıştır. Şânî'nin eserlerinde dinî ve tasavvufî temalar sıklıkla işlenirken, manzumelerinde tevhîd, münâcât, na't, ilâhî, nasîhat-nâme gibi dinî türlere de sıklıkla rastlanır. Ancak şair, tasavvufi içerikli manzumelerinde öğretici bir yaklaşım benimseyerek edebi kaygıdan ziyade öğretici bir anlatım tercih etmiştir. *Dîvân*'da tevhid ve na't gibi manzumeler süslü sayılabilecek bir dille yazılmış; Arapça ve Farsça kelime/terkiplere sıklıkla başvurulmuştur. Öğretici tarzda yazılmış manzumeler ise sade bir üslupla yazılmıştır. Bu tarzında Arapça ve Farsça sözcük ve tamlamalar sıkça kullanılsa da tasavvuf konulu eserlerinde dil daha

sade ve yalın bir hal alır. Hem Allah aşkını hem de beşerî aşkı ele alırken, tasavvuf felsefesinden ve terimlerinden sıkça yararlanmıştır. Bu bağlamda Şânî'nin yazdığı gazellerden onun ilâhî aşka talip olduğu görülmektedir.

Bahsedildiği üzere *Dîvân*'ın dili, hem Eski Anadolu Türkçesi hem de klasik Osmanlı Türkçesi özelliklerinin bir arada olduğu geçiş dönemini yansıtmaktadır. Bu nedenle, *Dîvân*'da kullanılan ekler ve sözcüklerden bir kısmı her iki dil döneminin de özelliklerini taşımaktadır. *Şânî Dîvânı*'nda Eski Anadolu Türkçesi ve klasik Osmanlı Türkçesi dil özelliklerinin bir arada kullanılması, Şânî'nin döneminin dil ve edebiyat iklimine uygun bir şekilde eser verdiğini gösterir.

Ayrıca, bazı eserlerinde Hurûfî inanç sistemine ait düşüncelerin izleri bulunmasına rağmen, bu etkilerin Şânî'nin genel üslubunu belirlemedeki rolü sınırlıdır. Onun eserlerindeki dinî ve tasavvufi temaların, ortak bir edebi ve kültürel mirasa dayandığını ve Hurûfîlikten ziyade bu genel eğilimin bir yansıması olduğunu söylemek daha yerinde olacaktır. Şânî'nin divan edebiyatı geleneğine vakıf, özgün bir üslup geliştiren ve tasavvuf kültürünü manzumelerinde başarıyla yansıtan bir şair olarak kabul edilmesi mümkündür.

3. ŞÂNÎ DÎVÂNI'NIN ŞEKİL UNSURLARI

XV. yüzyılda Dîvân edebiyatı, önemli bir dönüşüm geçirmiş ve birçok yenilikle karşılaşmıştır. Bu dönemde divan edebiyatı, Osmanlı toplumunun kültürel ve estetik bir ifadesi haline gelmiştir. XV. yüzyılda Dîvân edebiyatı şiirleri genellikle aşk, tabiat, övgü ve toplumsal konuları işlemiştir ancak bu dönemi takip eden XVI. yüzyılda Bâkî gibi şairlerin eserlerinde savaş, kahramanlık ve imparatorluk gücünü öven şiirler de ön plana çıkmıştır. Dîvân edebiyatı şiirleri, XV. yüzyılda da genellikle aruz ölçüsüyle yazılmış, temel kaynak durumunda olan tasavvufun etkisi devam etmiştir. XV. yüzyılda Divan edebiyatında tasavvufun etkisi önemli olmuştur.

Bazı şairler, tasavvufi düşünceleri ve sembolleri eserlerine yansıtmışlardır. Tasavvufi temalar, aşk ve aşkın sembolizmiyle birleştirilerek derin anlamlar taşıyan şiirler yazılmıştır. Bununla birlikte dînî unsurlar da şiirlerde sıklıkla yerini almıştır. Farsçanın etkili olduğu bu dönemde *Şânî Dîvânı*'nda da bu dilin özellikleri görülmektedir. Bu dönem, Dîvân edebiyatının zenginleştiği ve çeşitlendiği önemli bir evredir.

3.1. NAZIM BİÇİMLERİ

Şânî Dîvânı'nda 175 manzume bulunmaktadır ve bu manzumelerin bütünü gazel kafiyesiyle yazılmıştır. *Dîvân* bir "gazeliyat" görünümüyle karşımıza çıkmaktadır. *Dîvân*'da gazel biçimiyle yazılmış olan manzumelerin bir kısmında beşerî aşk bir kısmında ilahî aşk ve geri kalan kısmında ise tasavvuf kültürü ve dinî konular işlenmiştir.

Musammat sınıfında olan gazeller incelendiğinde bir kısmının aruz vezni ile bir kısmının ise hece vezni ile yazıldığı tespit edilmiştir. Bazı gazellerin iç kafiyelerinden bölündüklerinde sadece hece vezniyle uyumlu oldukları saptanmıştır. Bunlar arasında 56, 57, 132, 168 ve 174 numaralı gazeller hem hece hem de aruz vezniyle uyumlu olarak yazılmıştır. 157 ve 161 numaralı manzumeler ise yalnızca hece ölçüsüyle yazılmıştır.

Şânî Dîvânı'nda 2 mülemma manzume mevcuttur. *Dîvân*'ın 7. sırasındaki manzume Farsça-Türkçe; 31. Sıradaki manzume ise Türkçe-Arapça mülemma bir manzumedir. (Tunç, 2017: s. 8). Şânî'nin 109 numaralı manzumesi, gazel nazım biçiminde altı beyitten oluşmakta ve mahlas içermemektedir.

Bir manzumede, her beytin son sözcüğünün sonraki beytin ilk sözcüğü olarak kullanması ile iade sanatı ortaya çıkmaktadır. Böyle yazılmış şiirlere de muâd adı verilir (Dilçin, 2000, s. 486). *Şânî Dîvânı*'nda 169 numarada bulunan manzume bahsedilen bu iade sanatının bir örneğidir. Eser ile ilgili değerlendirmelerde bulunan Tunç, *Şânî Dîvânı*'nın, gerek divan edebiyatı gerekse dinî-tasavvufî Türk edebiyatının zengin bir örneği olarak değerlendirilebileceğini belirtmiştir. (Tunç, 2017: s. 9)

3.2. VEZİN, KAFİYE VE REDİF

Şânî Dîvânı'nda toplam 175 manzume bulunmaktadır. Bu manzumelerin 171'i aruz vezniyle, 3'ü ise hece vezniyle yazılmıştır. Geriye kalan 1 manzume ne aruz ne de hece vezniyle uyumlu bir yapıya sahiptir. *Dîvân*'daki aruzla yazılmış manzumeler şu vezinlere göre dağılır:

Dîvân'da "hezec bahri"ne ait "mefâʿîlün mefâʿîlün mefâʿîlün mefâʿîlün", "mefʿûlü mefâʿîlü mefâʿîlü feʿûlün" kalıplarıyla 57 manzume, "recez bahri"ne ait "müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün", "müfteʿilün müfteʿilün müfteʿilün müfteʿilün" kalıplarıyla 7 manzume, "remel bahri"ne ait "fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilün", "feʿilâtün feʿilâtün feʿilâtün feʿilün" kalıplarıyla 76 manzume, "muzari bahri"ne ait "mefʿûlü fâʿilâtün mefʿûlü fâʿilâtün" kalıbıyla 29 manzume, "münserih bahri"ne ait "müfteʿilün fâʿilün müfteʿilün fâʿilün" kalıbıyla 1 manzume, "mütekârib bahri"ne ait "feʿûlün feʿûlün feʿûlün feʿûl" kalıbıyla 1 manzume, "cedîd bahri" ile yazılmış 3 manzume mevcuttur. Hece vezniyle yazılmış olan 3 manzume ise 7+7 duraklı on dörtlü kalıba uygun bir şekilde yazılmıştır.

Manzumelerde genellikle tam ve zengin kafiye kullanılmakla birlikte az da olsa yarım kafiyenin kullanıldığı da gözlemlenmektedir. Şair, kafiye tercihlerinde tutarlılık göstermiş ve bu alanda başarılı bir performans sergilemiştir. Bu tutum, Şânî'nin gelenek ile olan bağını ortaya koyan önemli bir gösterge olarak dikkat çekmektedir. *Şânî Dîvânı*'nda yer alan tüm manzumeler gazel nazım biçimiyle yazılmış ve kafiyelendirilmiştir.

Şânî Dîvânı'nda bazı gazellerde iç kafiyeye başvurulmuş ve musammat gazel örnekleri ortaya çıkmıştır. İç kafiye içeren manzumeler 19, 56, 57, 132, 157, 161, 168 ve 174 numaralı gazellerdir. *Dîvân*'da yer alan bazı manzumelerde, dize içinde ve beyitlerde ses benzerlikleri ahenk unsuru olarak değerlendirilmiştir; aliterasyon ve asonans

tercihleri dikkat çekmektedir. Bununla birlikte, tekrarlanan sözcükler de ahenk unsuru olarak kullanılmıştır.

Kimini derd ile maḥz**ūn** kimin itdüñ ġama meftūn
Kimini ʿaşḳ ile Mecn**ūn** kimin Leylā sen idüpsin (G132/10)

Bende-i ʿaşḳ ol iki ʿālemde sulṭānlıḳ budur
Manṭıḳ-ı ṭayr-ı muḥabbet bil Süleymānlıḳ budur

Merdüm-āzār olma kibr ü kīnden pāk it dilüñ
Ḫayr-ḫāh ol herkese cehd it müselmānlıḳ budur (G49/1-4)

Dîvân'daki redifli manzumelerde kelime halindeki rediflere daha çok başvurulmuştur. Bu rediflerden bir kısmı geleneğin önde gelen şairlerinin şiirlerinde kullandıkları rediflere benzemektedir. Örneğin Muhibbî'nin "budur" redifli gazeline nazire sayılabilecek 49. gazelde ek/sözcük düzeyindeki redifler ve kafiyeler birbirine benzemektedir. Bu denli başarılı olan ve divan şairleri tarafından örnek alınan Muhibbî gibi önemli isimlerin manzumelerini örnek alarak şiirler yazabilmesi Şânî'nin başarılı bir şair olduğunu işaret edebilir.

4. ŞÂNÎ DÎVÂNI'NIN MUHTEVASI

4.1. ŞÂNÎ DÎVÂNI'NIN SÖZ VARLIĞI ÜZERİNE DEĞERLENDİRME

Şânî'nin *Dîvân*'ında Eski Anadolu Türkçesi ve klasik Osmanlı Türkçesine ait dil yapılarını bir arada kullandığı gözlemlenmektedir. XV ve XVI. yüzyıllarda dilde yaşanan geçiş sürecinin bir yansıması olarak, ikili kullanımlar görülmekte olup, Eski Anadolu Türkçesinin etkisi tamamen ortadan kalkmamıştır. Ancak, sadece yazım özelliklerine dayanarak eserin hangi dönemde kaleme alındığını kesin olarak belirlemek mümkün değildir. *Dîvân*'da, dolu ve dudak isimlerinin hem d'li hem t'li kullanımı, dolaş-, doğ-, dol-, tut- fiilleri gibi ikili kullanımlar mevcuttur.

Şânî'nin medrese eğitimi almış bir şair olduğunu düşündüren bazı göstergeler, Arapça, Farsça sözcük ve terkiplerin başarılı kullanımı ile yine bu dillerde yazılmış manzumelerin varlığıdır. *Dîvân*'da tasavvuf konulu manzumelerin bulunması, şairin mutasavvıf olduğunu da göstermektedir. *Dîvân*'da kullanılan dil, bir geçiş döneminin dilidir. *Şânî Dîvânı*'nda, Eski Anadolu Türkçesi ve Osmanlı Türkçesi dil özelliklerinin bir arada kullanılması, şairin döneminin dil ve edebiyat iklimine uygun bir eser verdiğini göstermektedir.

Şânî Dîvânı'nın söz varlığı; isimler, sıfatlar, zamirler, zarflar, bağlaçlar, edatlar, ünlemler ve fiiller ele alınarak incelenmiş olup kullanım sıklıklarına dair değerlendirmelerde bulunulmuştur. Bu bağlamda, metinde geçen bu dil unsurlarının belirgin özellikleri tespit edilmiş ve sayısal verilerle desteklenen değerlendirmeler yapılmıştır. Bu sayısal verilerle yapılan analizler, *Şânî Dîvânı*'nın dil yapısının ve ifade gücünün derinlemesine anlaşılmasına önemli katkılar sağlamaktadır.

4.1.1. İsimler

Dîvân edebiyatının genel özelliklerinin bir yansıması olarak şairler şiirlerinde aşk ve sevgili gibi temalara yoğun bir şekilde yer vermektedir. Şânî de bu geleneği sürdürerek şiirlerinde benzer kelimeler kullanmıştır. *Dîvân*'da şairin bu kelime kadrosundan kullandığı isimlerden bir kısmı şunlardır:

"ʿāşıḳ, aġyār, bād, bāde, bende, bezm, bülbül, büt, cām, cān, cānān, cefā, cevr, çarḫ, çeşm, dehān, dem, derd, dermān, devā, dīde, dil, dīv, dīvāne, dürr, ebrū, em, eşk, felek, fiġān, firāḳ, firdevs, firḳat, ġam, ġamze, gedā, gevher, ġonce, göñül, ġussa, gül, gülşen,

gülistān, gülzār, ḫāk, ḫāl, ḫār, ḫarābāt, ḫaṭ, hecr, hicrān, ḫūn, ḥūrī, ḫurşīd, ḥüsn, ʿıyd, jāle, ḳad, ḳadeḥ, ḳamer, ḳāmet, ḳavs, kemān, kevŝer, kişver, kūh, kūy, laʿl, lāle, leb, liḳa', lü'lü', māh, meclis, mey, mihr, müje, mül, müşk, nār, ney, nigār, nihāl, nūr, od, pervāne, peymān, peymāne, raḳīb, reh, ruḫ, ruḫsār, rūy, sāġar, ṣabā, sāḳī, ṣanem, sāye, seḥer, sem, semen, seng, serīr, serv, sitāre, ṣubḥ, sünbül, şāh, şarāb, şeb, şemʿ, şems, ṭabʿ, ṭāliʿ, tīġ, tīr, türāb, ʿuşşāḳ, vaṣl, viṣāl, yāren, zaḫm, zindān, ẓulm, zülf".

Dîvân edebiyatının temel unsurlarını yansıtan bu zengin mazmun listesi, Şânî'nin edebi mirasını anlamak için önemli bir kapı aralamaktadır. Şânî, aşk ve sevgili gibi klasik temaları işlerken, dönemin estetik anlayışını ve duygusal derinliğini ustalıkla yansıtmaktadır. Eserde sevgilinin özelliklerini anlatmak için kullanılan çok sayıda mazmun mevcuttur. *Dîvân*'da 186 kez "cān", 76 kez "zülf", 74 kez "leb", 53 kez "ḳad" mazmununa rastlanmaktadır. Aynı zamanda eserde kullanılan aşk ile ilgili bu mazmunlar yalnızca şiirlerin yüzeysel anlamlarını değil, aynı zamanda şairin iç dünyasını ve dönemin kültürel kodlarını da gözler önüne sermektedir. Bunların yanı sıra Şânî, manzumelerinde "Ḥaḳḳ, Aḥmed, Muḥammed, Mūsā, Hıżr… vd." gibi özel isimlerden bahsederek tasavvufî kimliğini de açıkça ortaya koymaktadır.

4.1.2. Sıfatlar

Klasik Türk edebiyatında şairler, kendilerinden, sevgiliden veya rakipten bahsederken sıklıkla sıfatları kullanmışlardır. Zeynep Korkmaz'a göre; *"Adlardan önce gelerek onları niteleyen, nasıl olduklarını gösteren veya çeşitli yönlerden belirten sözlerdir"* (Korkmaz, 2009, s. 335) şeklinde tanımlanmıştır. Şairler, sevgililerini anlatırken genellikle güzel ve etkileyici sıfatlar kullanırlar; örneğin, sevgilinin saçını misk kokulu, yüzünü ay parçası, dudağını lal, gözlerini badem şeklinde betimlerler. Aynı zamanda, sevgililerini vefasız, hilekâr, zalim, gaddar gibi olumsuz sıfatlarla da ifade ederler. Âşığı tanımlarken ise hasta, zavallı, talihsiz gibi sıfatlara yer verirler. Şânî de kendisini âşık, biçare, düşkün, gönlü yaralı, âciz, zavallı, Mecnûn, gönül vermiş, gönlünü yitirmiş, dertli, perişan, kuvvetsiz, zayıf, değersiz, kul ve köle gibi sıfatlarla tanımlamaktadır. Şânî, sevgilinin siyah saçlarının aklını dağıtması, kirpik okunun gönlüne düşüp onu harap etmesi, sevgilinin öldürücü bakışlarıyla mahvolması gibi benzetme ve ifadelere sıklıkla yer vermiştir. Şânî, duygularını ve hayal alemini mısralarında sıfatları kullanarak başarılı bir biçimde anlatmıştır.

4.1.3. Zamirler

Klasik Türk edebiyatı şiirlerinde, kişi zamirlerinden biri olan “ben” zamiri şairi temsil eder. Bu şiirlerde şair ile âşık aynı kişidir. Manzumelerde sıkça kullanılan “ben” zamiri, isim hâl eklerini almış biçimleriyle de görülür. “Beni, bana, benden ve benim, benüm” gibi ek almış olan halleri gazellerde sıkça yer alır. Kişi zamirlerinden bir diğeri de “sen” zamiridir. Şiirde sevgiliyi ifade etmek için genellikle “sen” zamiri kullanılır. Şairler, şiirlerinde “sen” zamiri ile sevgililerine seslenirler ve bu zamir çeşitli hâl ekleri almış biçimlerde de karşımıza çıkar: “seni, sana, sende, senden ve senin” gibi. Üçüncü teklik şahıs zamiri ve işaret zamiri olarak kullanılan “o” da eserde yer almaktadır. “O” zamirinin “ol, şol, anı, ona, onda, ondan, onun” gibi farklı çeşitlerine rastlanır. “Biz” zamiri ise birinci çoğul şahıs zamiri olarak kullanılır ve şiirlerde genellikle âşıkları temsil eder. *Şânî Dîvânı*’nda, 222 beyitte yer alan “bu” işaret zamiri, eserdeki kişi veya nesneleri göstermek amacıyla kullanılmıştır. Dönüşlülük zamiri olan “kendi” de hem eylemi yapanı hem de ondan etkilenen kişiyi belirtir. Şair, bu zamiri “kendi, kendini, kendine” gibi şekilleriyle kullanmıştır. Ayrıca, Şânî, “kim” gibi soru zamirlerini de kullanarak mısralarına soru anlamı katmıştır.

Aṣl-ı īmān çünki bilmekdür Ḥaḳı ʿayne’l-yaḳīn
Münkir-i aʿmāya **siz** kāfir diyüñ īmānı yoḫ (G33/6)

Bilmedi Rabbi o **kim** tanımadı öz nefsin
Men-ʿaref sırrını Aḥmed didi **kim** lā eyler (G64/3)

4.1.4. Zarflar

Klasik Türk edebiyatı şiirlerinde, eylemlerin yeri, zamanı, miktarı ve durumu gibi özelliklere dikkat çekilerek şiirde anlam güçlendirilir. Bu şekilde, anlatılan hayallerin betimlemesi daha etkileyici hale gelir. Şânî de manzumelerinde zarflara yer vermiş, hayallerin tasvirini kuvvetli bir temele oturtmuştur.

Muharrem Ergin’e göre, zarflar zaman, yer, hâl ve miktar isimleridir. Sıfatlar gibi zarflar da tek başlarına isimden başka bir şey değildirler. Sıfat da zarf da ismin kelime gruplarındaki fonksiyonlarına göre aldığı addır. (Ergin, 2009, s. 258)

Şânî manzumelerinde yer, zaman, miktar, durum, soru zarfı gibi çeşitli zarflar kullanarak anlatımı güçlendirmiştir. Şânî'nin en sık başvurduğu zarf türü ise zaman zarflarıdır. Şiirlerinde "bugün, yarın, şimdi, her dem" gibi zaman zarfları, "nedür, niçün, nice" gibi soru zarfları, "çok, biraz" gibi miktar zarfları, "elbette, yine" gibi niteleme ve durum zarfları ile "içre, içinde" gibi yer yön zarfları sıkça kullanır. Bu zarflar, Şânî'nin anlatımını daha etkileyici ve zengin kılmaktadır.

Bir pādişeh-i vilāyet-i ḥüsn
Ḳıldı beni Şānī **şimdi** çāker (G56/14)

Saḥrā-yı ʿaşḳ **içinde** Şānī şimdi Mecnūn yoḳ menem
Bu vādi̯ nevbetle diger dīvāneden divāneye (G152/14)

4.1.5. Bağlaçlar

Klasik Türk şiirinde Türkçe bağlaçların yanı sıra Arapça ve Farsça bağlaçlar da geniş bir şekilde yer almaktadır. Şânî de şiirlerinde çeşitli bağlaçları kullanmıştır. *Dîvân*'da, Türkçe bağlaçların yanı sıra Arapça ve Farsça kökenli bağlaçlar da bulunmaktadır. Kullanılan bağlaçlar arasında "Ancak, ammâ, de/da, çünkü, çü, da/de, eger, fakat, ger, hem, ile, ki, ve, velî, yâ, yoksa, zîrâ ki" gibi örnekler yer almaktadır. Ayrıca tekrarlamalı bağlaçlar da şiirlerde sıklıkla kullanılmıştır: Gâh…gâh…, gahî…gahî…, geh… geh…, gehî…gehî…, hem…hem…, ne…ne…, yâ…yâ…, gerek…gerek… vd.

Şānuñı Levlāk ile vaṣf itdi Ḥaḳ ḳıldı senüñ
Hem şefiʿ ü **hem** ḥabīb u **hem** resūlu'llāhdur (G42/10)

Gerek öldür **gerek** ḳoy bir ḳuluñum āstānuñda
Ne buyursañ muṭi̯ʿüm pādişāhum emr-i fermāne (G159/6)

4.1.6. Edatlar

Şânî, manzumelerinde kelimeler ve cümleler arasında ilişki kurarken farklı farklı edatlar

kullanır. Aşağıda bu edatların kullanıldığı örnek beyitler yer almaktadır. Korkmaz'a göre edatlar, yalnız başına anlamları olmayan, ad ve ad soylu kelime gruplarından sonra gelerek anlam bakımından bunlarla sıkı sıkıya bağlı bulunan, gramer açısından onlara hâkim olan ve eklendikleri kelimeler ile cümlelerin öteki kelimeleri arasında çeşitli anlam ilişkileri kuran görevli sözlerdir. (Korkmaz, 2009, s. 1052)

Eserde Türkçe edatların yanı sıra Arapça ve Farsça olarak tespit edilen edatlar şu şekildedir: "Ancak, -âsâ (gibi), için, içün, çü, -e dek, diye, gibi, göre, ile, kadar, -veş, dek, denlü". "Gibi" edatı eserde en çok kullanılan edattır. *Dîvân*'da yer alan "gibi" edatı Türkçe'dir. Dîvân şiirinde benzetmeye başvurmak için sıklıkla kullanılır. Şânî, "gibi" edatını 65 yerde, "bigi" şeklini de 1 yerde kullanmıştır. Farsça bir ek olan "veş" kelimelerin sonuna gelir ve "gibi" anlamı katar. Şânî bu eki 199 yerde kullanmıştır.

Hind-i ġam içre ṭūṭī-yi dilüm dembedem
Laʿl-i nebāt-ı ter **bigi** fülfüller iñledür (G44/8)

Ney **gibi** iñledigüm sīne dögüb firḳaṭla
Bezm-i ʿaşḳ içre gören didi bu deffāf mıdur (G77/5)

4.1.7. Ünlemler

Klasik Türk şiirinde şairler, duygularını ifade etmek veya karşısındakine seslenmek amacıyla sıkça ünlemler kullanırlar. Şânî de duygularını yazıya dökmek için için çeşitli ünlemlerden faydalanmıştır. Şiirlerinde bazen sevgiliye, bazen kendisine, bazen de rakibine hitap ederken bu ünlemleri kullanmıştır. Bu ünlemler; "āh, amān, cānā, ey, eyvā, meded, -a, hele" olarak eserde yer bulmuştur. Şânî bu ünlemler arasında 250 kez "ey" seslenme ünlemini kullanmıştır. Aşağıdaki beyitler bu ünlemlere örnektir:

Dil virüp zülf ü ḳadd-i yāre bugün **ey** Şānī
Eyledüñ kārımuzı ṭūl-ı emel dünyāda (G146/13)

Nedür bu sürmeler bu ġamzeler bu fitneler **cānā**

Nedür bu baḳmalar dil yaḳmalar bu nāz-ı istiġnā (G10/1)

4.1.8. Fiiller

Şânî'nin metinlerindeki fiil kullanımı incelendiğinde, genellikle "itmek, eylemek, olmak, ḳılmak" gibi yardımcı fiilleri isimlerle bir araya getirerek birleşik fiilleri oluşturduğu gözlemlenmektedir. Şânî'nin şiirlerinde kendisine en çok yer bulan fiil 166 kez kullanılan "it-" fiilidir ve şair *Dîvân*'da en fazla "it-" fiiline yer vermiştir. İkinci sırada 109 kez kullanılmış olan "ol-" fiili yer almıştır. "Eyle-" fiili 65 defa kullanılarak üçüncü sırada yer alırken 23 defa kullanılan "ḳıl-" fiili de dördüncü sırada yer bulmuştur. Bahsi geçen fiillerin hepsi eserde "zeyn" kelimesine eklenerek kullanılmış olup iyi bir örnek teşkil etmektedir:

Cismümi ḳollarumı dāġ ile **zeyn eyledi** yār
Oldı bir meyve-i nihāl bedenüm şāḫ-ı diraḫt (G24/3)

Güzeller bāġ-ı dehri **zeyn ider** ezhāra dönmişdür
Ḥüsün bāġında cānā sen gül-i raʿnāya beñzersin (G130/7)

Sīretüñ düz maʿrifet birle derūnuñ **zeyn ḳıl**
Ṣūretüñ düzme ṣanup ey ṣūfī insānlıḳ budur (G49/5)

Aynı zamanda Şânî, diğer şairlerin eserlerinde sıkça rastlanmayan fiilleri de kullanmıştır. Şairin kendine has bir üslupla kullanmış olduğu bu fiillere "fiñilde-", "buñulda-", "diñlilde-", "inilde-", "çıñılda-", "çeñilde-" örnek olarak gösterilebilir. Eski Anadolu Türkçesi döneminde "ñ" sesi genellikle kelime köklerinde ve eklerde bulunur. Klasik Osmanlı Türkçesi'nde nazal "ñ" sesi, yazılı olarak açıkça belirtilmez ancak okunuşta fark edilebilir. Eski Anadolu Türkçesi döneminde "ñ" yukarıda belirtilen örneklerdeki gibi fiillerin köklerinde bulunarak kelimelerde yerini almıştır ama artık Klasik Osmanlı Türkçesi döneminde yer alan "ñ" "nübüvvetüñ, muʿcizeñ, ḳapuñ" örneklerinde olduğu gibi iyelik eki görevinde kullanılmaktadır. Şânî'nin *Dîvân*'ında yer alan bu fiiller eserin her iki dönemden de izler taşıdığını kanıtlar niteliktedir.

4.2. NAZIM TÜRLERİ

Edebî tür; ortaya konulmuş olan edebî eserlerin, mesnevîlerde ve divanlarda yer alan çeşitli manzumelerin konusunu belirleyen bir terimdir. Edebî tür olarak değerlendirilen eserler telif, şerh veya tercüme olarak yazılmış olabilir. Tür adlarının çoğu Arap ve Fars Edebiyatlarından gelmiştir ve sonları "sûr-nâme" ve "medhiye" örneklerinde olduğu gibi -nâme/-iye şeklinde bitmektedir. Eski Türk edebiyatındaki edebî türler, Osmanlı toplumunun düşünce dünyasının, gelenek ve göreneklerinin, ahlakî değerlerinin, sosyal yaşantısının edebiyattaki görüntüsüdür ve bu edebiyatın sosyal cephesini ortaya çıkarmışlardır.

4.2.1. İlâhî

Şânî'nin *Dîvân*'ından anlaşıldığı üzere, şairin bütünüyle mutasavvıf bir kimliği olmamasına rağmen, ilahî türünde de şiirler yazmıştır. *Şânî Dîvân*'ında 29 ilâhî bulunmaktadır. Bunlar; 4, 6, 24, 25, 33, 34, 45, 46, 47, 51, 54, 63, 64, 71, 81, 124, 125, 126, 133, 138, 140, 142, 148, 149, 151, 156, 170, 171 ve 173 numaralı gazel nazım biçimiyle yazılmış ilâhîlerdir. Bu ilâhîlerinde Allah'a kavuşma arzusunu ve O'na duyduğu aşkı tekrar tekrar dile getirmektedir.

Ẕikr-i Ḥaḳḳa her giyāh-ı sebz olmış bir zebān
Her varaḳ bir defter-i āsār-ı ṣunʿu'llāhdur

Ey çāresizler çāresi ḳıl çāre ben bī-çāreye
Luṭf eyle gel it bir naẓar sīnemde olan yareye (G142/1)

Mutasavvıf geleneği içinde, ilâhîler sıklıkla Tanrı'ya olan aşkı ve O'na yönelik derin arzuyu ifade etmek için kullanılır. Şânî'nin ilâhîlerinde de bu geleneğe uygun olarak, Tanrı'ya olan tutkulu özlem ve O'nun sonsuz güzelliği karşısındaki hayranlık ifade edilmiştir. Ancak, önemli bir nokta da şudur ki, Şânî'nin mutasavvıf kimliği tam anlamıyla kusursuz değildir. Onun eserlerinde dünya zevklerine ve hayatın geçici cazibelerine dair de izler bulunabilir. Dolayısıyla, Şânî'nin ilâhîlerindeki aşk teması, sadece Tanrı'ya yönelik bir arayışı ifade etmekle kalmaz, aynı zamanda dünyevi

arzularla ruhsal arayış arasındaki çatışmayı da yansıtır.

4.2.2. Tevhîd

Şânî Dîvânı'nda 111 ve 127 numaralı gazel nazım şekliyle yazılmış manzumeler tevhîd özelliği göstermektedir. Sıkça karşılaşılan konular arasında, tek bir varlık olarak yaratılan ile yaratanı birleştiren tevhîd inancı ve Tanrı'nın isim ve sıfatları altında tecellisi bulunmaktadır.

Her bir varaḳ bir āyinedür sunʿ-ı Ḥaḳḳa baḫ
Her yañeden göze görinen ol cemāldür (G111/9)

Ḥażır-ı mevcūdsın her şeyde sensüz nesne yoḳ
Cümle-i ʿālem mekānuñ yine sensin lā-mekān (G127/5-6)

Şairler, tevhîdlerinde Allah'ın varlığını ispatlamaya çalışırken felsefe, kelam ve tasavvuftan faydalanmışlardır. Şânî de bu değerleri kullanarak manzumelerindeki anlamı kuvvetlendirmeyi hedeflemiştir.

4.2.3. Münâcât

Şânî Dîvânı'nda 145, 162 ve 172 numaralı manzumelerde olmak üzere toplam 3 adet münâcât bulunmaktadır. Bu münâcâtlar Tanrı'ya yönelik yalvarış ve dua maksadıyla yazılmış olup gazel nazım biçimiyle kaleme alınmıştır. Şair münâcât olarak yazmış olduğu bir manzumesinde Allah'a dua edip hidayet dilenir ve kendi nefsinden kurtulmayı istemiştir. Şânî 162. gazelinde de kendini günahkâr olarak gördüğü için Tanrı'ya yalvarmaktadır.

İlāhī Şānīyem uydum hevāya sen ʿināyet ḳıl
Yed-i faẓluñla cemʿ it ʿaḳl-ı cān oldı perakende (G145/5)

Kimdür ḳapuñda sehv u ḫaṭā ḳılmamış ey İlāh

Ẕāt-ı şerīf-i Ḥaḳḳdur olan var ise bī-günāh

Merḥūm it anı eyleme maḥrūm ḫūr-zār
Geldi ḳapuña zār-ı perīşān rū-siyāh (G162/1-3)

Birçok gazelinde Allah'a olan aşkını, sevgisini dile getiren Şânî, münâcâtlarında da O'na yalvararak ve bağışlama dilenerek O'nun rızasını kazanma arzusundadır.

4.2.4. Naat

Şânî Dîvânı'nda 14 naat bulunmaktadır. Bu naatlardan bir tanesi Farsçadır. Bunlar 1, 2, 3, 5, 17, 22, 35, 37, 42, 67, 69, 70, 150 ve 164 numaralı manzumelerdir ve gazel nazım şekliyle yazılmıştır. Naatlardan ilki aynı zamanda *Dîvân*'ın ilk manzumesidir. Bu manzumede Hz. Muhammed'den iki cihanın efendisi olarak bahsedilmektedir. Şânî bir manzumede de Hz. Muhammed'in mucizelerinden bahsetmiştir:

Künh-i ẕātın ḳanda feḥm eyler anuñ ʿaḳl-ı beşer
Vaṣf-ı pākin kim anuñ idrāk ider ġayr-ı Ḫudā (G1/6)

Bir şehādetle iki nıṣf eyledük çarḫuñ mehin
Muʿcizātuñla şecer dil buldı ṭaşdan aḳdı āb (G17/7)

Klasik Osmanlı metinlerinde genellikle kaside nazım şekliyle yazılan manzumeler *Şânî Dîvânı*'nda gazel nazım şekliyle yazılmıştır. Şânî'nin eserine naat ile başlaması onun dinî ve tasavvufî yönünün ağır bastığının bir göstergesi sayılabilir. Aynı zamanda divanda yer alan naatlar, Şânî'nin Hz. Muhammed'e olan sevgisini dile getirmekle şairin edebî kişiliği hakkında izlenimlerin netleşmesine imkân sağlamaktadır.

4.2.5. Meded-nâme

Meded-nâmeler, Hz. Muhammed, Hz. Alî ya da diğer din büyüklerinden yardım isteyen şiirlerdir (Artun, 2002, s. 104). Hz. Muhammed'e övgü niteliği taşıdığından dolayı naat

olarak değerlendirilen 150 numaralı manzumedeki bütün beyitlerin ikinci mısralarında Hz. Muhammed'den şefaat talebinde bulunulmaktadır. Bu özellikleriyle manzume, bir meded-nâme özelliği taşımaktadır.

Ḫudānuñ sen ḥabībisin şefāʿat yā Resūlallāh
Ḳamu derdüñ ṭabībisin şefāʿat yā Resūlallāh

Ṣırāṭ u ḥaşr u mīzānda ḳalınca zār-ı efġānda
İrişüp sen bize anda şefāʿat ya Resūlallah (G150/1-6)

Meded-nâme yönüyle de değerlendirebileceğimiz bu manzumede Şânî hem Hz. Muhammed'i övmekte hem de şefaat dilemektedir. Bu gibi kullanımlar Şânî'nin tasavvufî yönünü güçlü kılmaktadır.

4.2.6. Nasîhat-nâme

Şânî Dîvânı'nda 14 adet nasîhat-nâme bulunmaktadır. Bu manzumeler 12, 18, 19, 41, 49, 50, 53, 65, 133, 144, 154, 157, 160, 161 numaralı manzumelerdir ve tamamı gazel nazım biçimiyle yazılmıştır. *Dîvân*'daki 144 ve 160 numaralı manzumeler gazel nazım biçimiyle hikemi tarzda yazılmış manzumelerdir. (Tunç, 2017: s.18). Şânî, 133 numaralı gazelde insanların gaflet uykusundan uyanmalarını tembihlemekte, 157 ve 161 numaralı nasîhat-nâmesinde ise tasavvuf ehline tavsiyelerde bulunmaktadır.

Çünki resül-i Ḥaḳ gelüp didi ki En-Nāsü niyām
Var ise ʿirfānuñ bugün yatma bu ġafletden uyan (G133/4)

Ṭut elin bir velīnüñ tevḥīde gel tevḥīde
Al ögüdin olanuñ tevḥīde gel tevḥīde

Gündüzlerde ṣāʾim ol gicelerde ḳāʾim ol
Yiter böyle nāʾim ol tevḥīde gel tevḥīde (G157/1-3)

Dîvân'da yer alan nasîhat-nâmelerin büyük çoğunluğu dinî-tasavvufî içeriklidirler. Şânî insanın kendi nefsiyle mücadele etmesi, doğru yola yönelmesi ve tevhide (birliğe) erişmesi gerektiği konusunda öğütler vermiş aynı zamanda insanların tevhidi anlaması ve yaşaması gerektiğini vurgulamıştır. İnsanın ibadetlerinde istikrarlı olması ve her zaman Allah'a yönelmesi gerektiği ifade eden Şânî, insanın kendi nefsiyle hesaplaşması ve tevbe etmesi gerektiğini de vurgulamıştır. Şânî, ahlaki öğütler, dini prensipler, tevhid, ibadet ve nefis muhasebesi gibi temaları ele alıyor ve okuyucuya doğru yolu bulma konusunda rehberlik etmeyi görev edinmiştir.

4.2.7. Âşıkâne Gazeller

Âşıkâne gazeller genellikle aşkın verdiği ıstırabı anlatır. Fakat aşkın güzelliğini de anlatan bu türde eserler vardır. Nitekim Alap ve Eliaçık bu gazel türünü şöyle tanımlar: "Aşk ile ilgili her türlü acı, sıkıntı, mutluluk, sevgi, yakarış vb. içli duyguların anlatıldığı gazeller âşıkane gazel adını alır." (Alap & Eliaçık, (2020): s.125)

Şânî Dîvânı'nda 98 tane âşıkâne tarzda yazılmış gazel bulunmaktadır. Bu manzumeler: 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 20, 21, 23, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 36, 38, 39, 40, 43, 44, 48, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 66, 68, 72, 73, 74, 75, 75, 77, 78, 79, 80, 82, 82, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 110, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 128, 129, 130, 131, 132, 135, 137, 139, 141, 143, 147, 153, 155, 158, 159, 163, 166, 167, 168, 169, 174 ve 175 numaralı manzumelerdir. Şânî, kendisini gerçek bir âşık olarak tanımlar ve âşıklıkta ün kazanmış Ferhat ve Mecnun'dan bile daha derin bir aşka sahip olduğunu belirtir.

Benümle sen nice daʿvā-yı ʿaşḳ eylersin ey Ferhād
Öñümce kūy-ı miḥnetde benüm bir Kūhkensin sen (G131/3)

ʿĀlemde bugün ey dil Mecnūn ile Ferhāda
Olmaya bedel illā men ʿāşıḳ-ı dildāde (G143/1)

Yukarıda verilen tanık beyitlere bakıldığında âşıkâne gazel örneklerinin ustalıkla kullanıldığı görülmektedir. Beyitlerde anlatılmak istenen aşkın derinliği divan edebiyatında aşklarıyla şöhret kazanan Ferhâd ve Mecnûn'a telmih olunarak anlam güçlendirilmiştir. Ayrıca *Dîvân*'da 98 tane âşıkâne tarzda yazılmış gazel örneğinin bulunması Şânî'nin aşkını ispatlama, ortaya koyma çabasının sonucudur.

4.3. ATASÖZLERİ VE DEYİMLER

Atasözleri, yerel olarak doğan ve zaman içinde evrensel bir nitelik kazanan ifadelerdir; bunlar, bir tecrübenin yansıması olarak gelişirler. Öte yandan, deyimler özel bir yapı içinde bir kavramı aktaran kalıplaşmış kelime gruplarıdır. Şânî'nin *Dîvân*'ında, metnin zenginliğini artırmak ve okuyucunun ilgisini çekmek amacıyla deyimler ve atasözleri sıklıkla kullanılmıştır.

Atasözleri ve deyimlerin kullanıldığı kısımlarda anlamların bağlama göre nasıl farklılık gösterdiği ve okuyuculara farklı çağrışımlar sunduğu aşağıdaki örnek tanıklarla gösterilmeye çalışılmıştır. *Dîvân*'da rastlanılan bazı atasözleri ve deyimler şunlardır:

Āh eylemek

Aġzından çıkmak

Ayaġa salmak

Baġrı delik delik olmak

Başın alıp gitmek

Başına toprak (koymak)

Baş egmek

Baş çekmek

Baş oynatmak

Başına kakmak

Can kulağını açmak

Can vermek

Can oynatmak

Can feda etmek

Dilden dile düşmek

El almak

Elden ayaktan düşmek

Gözün açmak

Göz göre göre

Gözüne toprak dolmak

Kendini bilmek

Kendüye layık olmak

Kendini teslim etmek

Kulak tutmak

Kāf etmek

Kanına girmek

Ömür nakdini çürütmek

Sır açmak

Sır saklamak

Tevbeye gelmek

Yere çalmak

Yollarda koymak

Yüz çevirmek

Yüz vermek

Dîvân edebiyatı şairleri fikir ve düşüncelerini yansıtmak için çeşitli edebi sanatlar vasıtasıyla atasözü ve deyimlere şiirlerinde yer verirler. Şânî de çeşitli atasözü ve deyimler ile şiirde anlatmak istediği tezi kuvvetlendirmiştir. Verilen örneklere bakıldığında şairin halk arasında sıklıkla kullanılan deyim ve atasözlerini tercih ettiği görülmektedir. Şânî, vezin gereği bazı deyimlerin yapılarında değişiklikler yapmıştır.

4.4. AYET VE HADİSLER

Şânî Dîvânı'nda ayet ve hadislere yer vererek tasavvufî konuları başarıyla işlemiştir. *Dîvân*'da sözleri daha etkileyici kılmak ve düşünceleri daha güçlü bir şekilde ifade etmek için pek çok beyitte ayetlere yer verilmiştir. *Şânî Dîvânı*'nda hadislerden sınırlı yerde bahsedilmiştir. Şânî, manzumelerinde Hz. Muhammed'i hem diğer insanlardan hem de diğer peygamberlerden üstün tutmuştur. Şiirlerinde onun övgüsünü yapmanın gerçekte imkânsız olduğunu, kendisi ve diğer pek çok şairin bunu başaramayacağını dile getirmiştir. Şair, bazı beyitlerinde anlatımı güçlendirmek için herkesçe bilinen ayet ve hadislere atıfta bulunmuştur.

Yaradılmışda naẓīrüñ yoḳdur ey seyyid senüñ
Şānuña Levlāk dur Allāh'dan çünkim ḫiṭāb[1] (G17/3)

Keḥl-i māzāġü'l başardan sürmelüdür gözlerüñ[2]
Anuñ içün ḥā'il olmaz çeşmüñe yüz biñ ḥicāb (G17/6)

Şābit-i şān-ı şerīfi āyet-i Levlāk[3] olup
Ḳābe ḳavseyni ev ednāya irüp gözüm liḳā[4] (G1/2)

Sūre-i Ve'ş-şems [5]ile vaṣf-ı ruḫuñ eyledi

[1] Hadîs-i Kudsî: "Sen olmasaydın, felekleri (kâinatı) yaratmazdım".
Yılmaz, H. "Kudsî Hadis", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, Erişim 8 Nisan 2024.
[2] Kur'ân, Necm 53/17,: "Göz (gördüğünden) şaşmadı ve (onu) aşmadı".
https://kuran.diyanet.gov.tr/mushaf/kuran-meal-1/necm-suresi-53/ayet-1/diyanet-isleri-baskanligi-meali-1
[3] Hadîs-i Kudsî: "Sen olmasaydın, felekleri (kâinatı) yaratmazdım".
Yılmaz, H. "Kudsî Hadis", Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, Erişim 8 Nisan 2024.
[4] Kur'ân, Necm 53/8-9, "Kabe kavseyn ev edna", "O kadar ki (birleştirilmiş) iki yay arası kadar, hatta daha da yakın oldu". https://kuran.diyanet.gov.tr/mushaf/kuran-meal-1/necm-suresi-53/ayet-8/diyanet-isleri-baskanligi-meali-1
[5] Kur'ân, Şems 91. (Rahmân ve Rahîm olan Allah´ın adıyla. Yemin olsun, güneşe ve kuşluğuna; (1) Işığı onun ardından geldiğinde aya; (2) Onu (dünyayı) aydınlattığında gündüze; (3) Onu karanlıkla örttüğünde geceye; (4) Göğe ve onu kuran kudrete; (5) Yere ve onu yayıp döşeyene; (6) Nefse ve ona düzen verene; (7) Ona kötü ve iyi olma yeteneklerini yerleştirene ki, (8) Nefsini arındıran elbette kurtuluşa ermiştir. (9) Onu kötülüklere boğan da ziyan etmiştir. (10) Semûd kavmi, hak tanımazlığı yüzünden (peygamberini) yalanladı. (11) En azılısı cüretle ileri atıldığında; (12) Allah'ın elçisi onlara, "Allah'ın (mûcize olarak) verdiği deveye ve onun su hakkına dokunmayın" demişti. (13) Fakat onlar ona inanmayıp deveyi kestiler. Bunun üzerine rableri, günahları sebebiyle onlara ardı arkası kesilmez felâketler göndererek hepsini helâk etti. (14) O, yaptığının sonucundan korkacak değildir. (15).

Ḳıldı beşāret beşīr ṣalli ʿalā Muḥammed (G37/2)

Şânî İnşirah/5 "Şüphesiz güçlükle beraber bir kolaylık vardır", Bakara/285 "Onun peygamberlerinden hiçbirini (diğerinden) ayırt etmeyiz.", Araf/143 "Beni asla göremezsin.", Leyl/1 "Örttüğü zaman geceye.", Duha Suresi'ne, Hicr/87 "Ve andolsun ki; sana mesânî (ikinci)den 7'yi (7'liyi, 7'li olarak) ve Kur'ân-ül Azîm'i verdik." gibi ayetleri şiirlerinde iktibas etmiştir. Şânî "Kendini bilen rabbini bilir" hadîs-i kudsîyi manzumelerinde kullanarak bu anlayışın sufiliğin temelini oluşturduğunu ifade etmiştir.

4.5. İKİLEMELER

Anlamın vurgulanması için kelimelerin veya bazı seslerin tekrarlanmasıyla oluşturulan yapılar, ikileme olarak adlandırılır. Bu yapılar, aynı kelimelerin tekrarı, zıt kelimelerin veya anlamları birbirini hatırlatan kelimelerin peş peşe kullanılması gibi yapısal özelliklere sahiptir. Klasik edebiyatta ise ikilemeler, mübalağa sanatının sıkça kullanılan ifade biçimlerindendir.

Şânî Dîvânı'nda aynı kelimenin tekrarına dayalı olarak kullanılan ikileme 5 adettir. Bu ikilemelerin sıklığı fazla değildir ve çok yaygın anlamları ifade eden kelimeler değillerdir. Bu ikilemeler "şerḥa şerḥa", "baḳır baḳır", "ḳaḳır ḳaḳır", "laḳır laḳır", "şaḳır şaḳır", "taḳır taḳır" ikilemeleridir. Bu ikilemler şiirde redif görevinde kullanılmış, anlama ahenk ve kuvvet kazandırmaya çalışılmıştır. Şair, kendisini bir bülbüle benzettiği beyitte "şaḳır şaḳır" ikilemesini ötme anlamında kullanmıştır ve bülbülün şakımasına işaret etmektedir:

Ben ʿandelīb-i gülşen-i bāġ-ı leṭāfetem

Kūyuñda yārüñ ötdügüm oldur **şaḳır şaḳır** (101/4)

Bir başka beyitte şair "laḳır laḳır" ikilemesiyle rakiplerin sevgilinin peşinde olup boş ve gereksiz konuşmalarından bahsetmektedir:

Yār işiginde ötme raḳībā **laḳır laḳır**

Epsem sürülmedin yire yüzüñ taḳır taḳır (G101/1)

Dîvân'da; Farsça "â, be, tâ/te"edatlarıyla kurulmuş ikilmeler de dikkat çekmektedir. Şairin bu edatlardan en çok "be" edatını tercih ettiği görülmektedir. Bu ikilemeler "dembedem, mû-be-mû, ser-be-ser, ruḫ-be-ruḫ" şekilleriyle eserde yer almaktadırlar. Diğer ikileme yapıları "serâser, ser-te-ser, ser-tâ-ser" şeklindedir. Şânî, ahenk noktasında Farsçanın dil yapısının sağladığı imkânlarla da şiirine katkıda bulunmayı ihmal etmemiştir.

On sekiz biñ ʿālemi ḳılmış iḥāṭa **ser-be-ser**
Ey dür-i maḳṣūd-ı ʻālem añla bu deryā nedür (G71/5)

Ḥüsn-i cemāl ḥadd u ḫāl ancaḳ olur ẕihi cemīl
Dembedem anı vaṣf iden āyet-i beyyināt olur (G67/6)

İkilemeler şiire ahenk katarak söyleyişi güzelleştiren unsurlardandır. Dolayısıyla Şânî de ikilemelere başvurmuştur. Şânî bunu tek bir dil üzerinden değil Türkçe, Arapça, Farsça ikilemelerden yararlanarak yapmıştır.

4.6. KALIP İFADELER

Kalıp ifadeler, bazı durumlarda bir kez söylenmiş ancak sonraki zamanlarda tekrarlanarak gelenek halini alan klasikleşmiş ifadeler, kültür ortamını, inançları, gelenekleri ve görenekleri yansıtma eğilimindedir. İncelediğimiz eserde de birçok kalıp ifadeye rastlanmaktadır. Bu ifadeler, içerdikleri kültürel unsurlarla önemli bir rol oynamaktadır.

Yandırup nār-ı ġamuñ baġrumı büryān itdi
Sīnemi āh-ı ciger-sūzıla **efġān itdi** (G167/2)

Edebdür **yüzüñ şuyı** keser yaramaz ḫūyı
Hīç getürmez ġayġulı gel edeb ögren edeb (G19/6)

Kalıp ifadeler, edebi eserlerin klasikleşmiş unsurlarıdır ve genellikle bir toplumun kültürel, sosyal ve tarihsel arka planını yansıtırlar. Bu ifadeler, belirli bir bağlamda sıkça kullanılan ve zamanla edebi geleneğin bir parçası haline gelen söz öbekleridir. Şânî'nin *Dîvân*'ında kalıp ifadelerin incelenmesi, o dönemin edebi zenginliğini, dili ve estetiği anlamak için önemli bir adımdır. Bu ifadeler, dilin ve kültürün derinliklerine inmemize olanak tanırken, aynı zamanda o dönemin düşünsel ve duygusal atmosferini de yakalamamıza yardımcı olur.

ʿ**Aceb mi** yitse eflāka serüm çün devlet el virdi
Felekde māh-ı nev gibi benüm zerrīn ayaġum var (G117/7)

Bir **cevr ü cefāsı** yoḳ güzelcek
Bir luṭf u ʿaṭāsı çokca dilber (G56/11)

Bir **ḳaşı kemān** oḳları müjgān
Bir ġamzesi fettān perī peyker (G57/5)

Kalıp ifadeler, klasik edebiyatta şairler arasında zaman zaman tamamen aynı, zaman zaman da ufak değişikliklerle kullanılan ifadelerdir. Bu ifadelerin belirli bir sınıflandırma kriteri bulunmamakla birlikte, bazen atasözleri ve deyimleri de içerebilirler. Çalışmamızda, Şânî'in *Dîvân*'ındaki kalıp ifadeler belirlenmeye odaklanılmış ve atasözleri ile deyimler ayrı bir başlık altında incelenmiştir. Belirlenen kalıp ifadeler, klasik edebiyatta aynı bağlam doğrultusunda kullanılan kelime grupları ve dile yerleşmiş ifadeleri içermektedir.

4.7. DUA İFADELERİ

Arapça kökenli dinî bir ifade olan dua, yalvarma, yakarış, istek ve dileme anlamlarına gelmektedir. Dua, Allah'tan af dilemek, istediği bir olayın gerçekleşmesini beklemek,

yapmış olduğu hatalardan pişman olmak, gelişen olumlu durumlar için teşekkür etmek gibi durumlarda kişinin Allah'a yönelmesidir (Uludağ, 2016, s. 111).

Ol dilrubā ki ṣāḥib-i ḥüsn-i cemāldür
Vallah yoḳ naẓīri anuñ-miŝāldür (G111/1)

Ḥaḳ resūli çünli **maʿallahi** söyleye
Kimdür ki ḥāli dāʾim anuñ ittiṣāldür (G111/7)

Ṣırāṭ-ı ḥaşr-i mīzānda ḳalınca zār-ı efġānda
İrişüp sen bize anda **şefāʿat** ya Resūlallāh (G150/6)

Yüz ḳarasıyla siyeh ḳıldı ʿamel defterlerin
Sen **şefiʿ ol** Ṣānī'ye ey nūr-ı Ḥaḳ yevmü'l ḥisāb (G17/9)

Dîvân edebiyatında dua, önemli bir tema olarak eserlerde genişçe yer bulmuştur. Dîvân şairleri, eserlerinin başında Allah'a hamd ve peygambere salat ile başlar, ardından dua ifadeleri ile devam ederlerdi. Bu dualar genellikle eserin başarılı olmasını, okuyucuların eserden istifade etmesini ve eserin kalıcı olmasını dilemek amacıyla yazılırdı. Aynı zamanda dua*, Şânî Dîvânı*'nda da manevi atmosferi zenginleştiren ve anlama derinlik katan önemli bir öğe olarak karşımıza çıkar. Örneklerde yer alan vallah, maʿallahi, şefāʿat et-, luṭf eyle- vd. ifadeler bu duruma örnek teşkil etmektedir.

4.8. BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜKTEN KESİTLER

Divan edebiyatında anlamların bağlama göre ne şekilde değiştiğini ve çağrışımlar kazandığını göstermek için *Şânî Dîvânı*'ndan örnekler kullanılmıştır. Seçilen örnekler çeşitli sözcük türlerinden olup bunların şiirsel sözdizimindeki işlevleri ve şairin bu dil ögelerini nasıl kullandığı gösterilmeye çalışılmıştır. İncelenen söz varlığı, eş zamanlı bir yaklaşımla anlamlandırılmış ve işlevsel bir sözlük oluşturulmuştur. Bu süreçte hem

bağlama hem de tarihsel sözlüklere ve kaynaklara dikkat edilmiştir. Aşağıda, çalışmadan alınan on bir örnek kesit ile sözcüklerin metnin bağlamına göre nasıl farklı anlamlar kazandığı daha iyi anlaşılacaktır.

4.8.1. Kesit I

Şânî Dîvânı'ndaki deyimler, atasözleri, kalıplaşmış ifadeler ve alıntılar belirlenmiştir. Bu dil öğeleri, Şânî'nin üslubunu oluşturan önemli unsurlardan biridir ve işlevsel bir sözlük sayesinde daha belirgin bir şekilde anlaşılabilmektedir. Bu dil öğelerini belirlemek için çeşitli sözlüklere başvurulmuştur. Bununla birlikte, bu unsurların belirlenmesinde Tarama ve Derleme sözlükleri de oldukça yararlı çalışmalar arasındadır. Bu yazıda, Şânî'nin dil kullanımındaki özelliklerin daha net anlaşılabilmesi için bu tür kaynaklardan faydalanılmıştır.

āh it- [3]

Ah etmek, iç çekmek; haykırmak; şikayet etmek.

G36/12 Yeridür ḫasret-i ḫāl-i ruḫ u ḫaṭṭuñla göñül / Dāġlar yaḳsa elifler kesüp **āh itse** bülend

G100/9 Dimāġın çatladup **āh itse** tañ mı bülbül ey Ṣānī / Diş uran leblerine ġonce-i bāġuñ çü şebnemdür

G86/9 Sūz-ı dilden bir nefes **āh itdügümçün** Ṣāniyā / Āhuma āhenk idüp iñleşdi yer yer ṭaġlar

baş eg- [2]

Baş eğmek, boyun eğmek, güçlü, sözü geçer bir kimsenin buyruğuna uymayı kabul etmek.

G144/3 Yitse eflāka suyı cāhile **baş egme** göñül / Ayaġı ṭopraġı ol ehl-i dilüñ nāz itme

G13/9 Ẕülfiḳār-ı naẓmuma ey Ṣānī aʿdā **baş eger** / Ṭabʿ-ı nāzuñ ʿarṣa-i ʿālemde Düldül'dür bana

baş oyna- [1]

Hayatını tehlikeye koymak, canını feda etmekten çekinmemek.

G53/5 **Baş oynayup** yoluñda fedā cān idenlerüñ / Devletlü başı var ne saʿādetlü kārı var

dilden dile düş-[1]

Herkesin diline düşmek, dillere pelesenk olmak.

G153/10Kūyuñ itine müddeʿī çıḳmış beni cānā / **Dilden dile düşmiş** bu dil-figārı unutma

göz göre [1]

Göz göre göre, belli ve apaçık olarak, olacağı bilindiği halde önlem alınmadan.

G137/7 **Göz göre** ṣalınur aġyār ile ol serv -i revān / Ey gözüm çeşmesi ḳan yaşıla bulanmayasın

yüz çevir- [1]

İlgiyi kesmek, önemsememek, uzaklaşmak.

G158/14Bilerse ḳatlüme cellād-ı çeşmi tīġın ey Ṣānī / **Çevirmem yüz** ḳaçırmam ser muṭiʿüm emr-i fermana

Ḳāf eyle- [2]

Dünyadan elini eteğini çekip bir yere kapanmak, tenha bir köşeye çekilmek.

G47/2 Sīnesin ṣāf eyleyenler ṣūfīdür / Ḳāmetin **Ḳāf eyleyenler** ṣūfīdür

G47/4 ʿAşḳ sīmurġına mesken olmaġa / Gönlünü **Ḳāf eyleyenler** ṣūfīdür

tevbeye gel- [11]

Kişinin günahlarını anlayıp onlardan vazgeçerek tövbe etmesi ve Allah'tan af dilemesi

G2/2 Nefsüñ yolına gitdüñ ʿömrüñ naḳdin çürütdüñ / Görsen saña ne itdüñ **tevbeye gel** tevbeye

4.8.2. Kesit II

"Çāk eylemek" birleşik fiiline bakıldığı zaman divanda aynı kelimenin farklı fiillerle bütünleşip birleşik fiil olarak kullanıldığı görülmektedir. Diğer kullanımlar da "çāk itmek" ve "çāk olmak" tır. Bahsi geçen birleşik fiillerin hepsinin aynı anlamda kullanıldığı, sadece yazımda farklılık olduğu görülmektedir. Kullanım sıklığına bakıldığında bahsi geçen bütün birleşik fiillerin ikişer kez metinde yer aldığı görülmektedir.

çāk eyle-[2]

Yırtmak, parçalamak, parça parça etmek.

G135/13Sīnesin **çāk eyledi** devr-i felek ol māh içün / Görinen çarḫ üzre ey Şānī degüldür kehkeşān

G46/4 Dest-i ḥayretle girībān-ı tenin / Gül gibi **çāk eyleyenler** ṣūfīdür

çāk it- [2]

Yırtmak, parçalamak.

G119/4 Nice feryād idelim ney gibi dāġ-ı ġamdan / Lāleveş niçe **çāk ideli** kanlu yaḳalar

G106/3 Dil rāzın açma sīne-i tīġuñla **itme çāk** / Genc-i ġamuñ yeri biri dil biri sīnedür

4.8.3. Kesit III

Eski Anadolu Türkçesi döneminde Farsça ve Arapçanın da etkisi altında kalarak çeşitli ekler ve kelime yapıları geliştirilmiştir. "-vuz" eki, Eski Anadolu Türkçesi döneminde çoğul anlamı kazandıran bir ek olarak kullanılmıştır. Günümüz Türkçesinde kullanılmamakla birlikte, tarihi metinlerde bu ekin izlerini görmek mümkündür. Bu ek, Eski Anadolu Türkçesi dönemine özgü bir kullanımdır ve zamanla yerini günümüz Türkçesindeki çoğul eklerine bırakmıştır. Aynı zamanda ek, dilin tarihî gelişim sürecini anlama açısından önemli bir örnek teşkil eder ve Türkçenin geçmişteki zenginliğini ve çeşitliliğini gösterir. Eserde de kullanılmış olan bu ek, Eski Eski Anadolu Türkçesi dil özelliklerinin yanı sıra klasik dönem Osmanlı Türkçesi dil özelliklerinin de bir arada kullanıldığını göstermektedir.

-vUz [3]

G18/1 Bize temi̱z ehli gerek ide suʾāl ile cevāb / Bildüre**vüz** aña nedür sehv-i ḫaṭā ile ṣevāb

G103/2 Bülbül gibi gerek içe**vüz** cāmı ġonceden / Maṭlubumuz çü bir ṣanem-i gül-ʿizārdür

G172/3 Niçe ḳayd ola**vuz** bend-i ʿanāṣırda esi̱r ü zār / İlahi̱ sen ḫalāṣ eyle ḳılup inʿām-ı ihsānı

4.8.4. Kesit IV

Şânî Dîvânı'nda "gibi" edatıyla birlikte "tek", "bigi" edatları ile "-cileyin", "-layın" ekleri de kullanılmıştır.

bigi [1]

G44/4 Hind-i ġam içre ṭūṭi̱-yi dilüm dembedem / Laʿl-i nebāt-ı ter **bigi** fülfüller iñledür

-cileyin [2]

G68/5 Gül gibi gül hemişe ḫurrem ü ḫandān ol sen / Aġlamaḳ ben**cileyin** bülbül-i nālāna düşer

G102/5 Ol ġamzesi ḫūn-rīz cefā pişesi Ṣānį / Bir sen**cileyin** ʿāşıḳ-ı bį-pāk gerekdür

4.8.5. Kesit V

Emir kipinin 1. tekil kişi çekim eki olan "-AyIn" şekli yalnızca bir örnekte kullanılmıştır. Günümüz Türkçesinde doğrudan kullanılmasa da tarihi metinlerde ve edebi eserlerde bu ekin izlerini görmek mümkündür. Bu ek, Türkçenin geçmişteki zenginliğini ve dil yapısının karmaşıklığını anlamak açısından önemli bir örnektir.

-AyIn [1]

G82/2 Neden māt eylemişdür ʿilm-i iḥyāda Mesįḥāyı / Benüm rūḥum şor**ayın** ḳo lebüñden bir suʾalüm var

4.8.6. Kesit VI

Şânî Dîvânı'nda Eski Anadolu Türkçesine özgü olan şol sıfatı eserde sadece bir kere yer almıştır.

şol [1]

G43/2 Beni ġavvāṣ-ṣıfāt baḥr-ı meʿānįye ṣalan / Dür dişüñ fikri ile **şol** leb-i mercānuñdur

4.8.7. Kesit VII

Dönüşlülük zamiri olan kendü zamirinin yanı sıra öz ve kendüzi dönüşlülük zamirleri de kullanılmıştır.

kendü/öz

G162/2 **Kendü**ye lāyıḳ ol idigüm işledi ḳuluñ / Sen saña lāyıḳ olanı it ey ġanį-i İlāh

G73/5 Hem dem itmiş **öz**ine kūşe-i ḫalvetde müdām / Ṣānį beñzer ki seni cezbe-i esmāya çeker

G47/4 Şeyḫ der-kān-ı cevāhir **kendüzi**n / Aña ʿarrāf eyleyenler ṣūfįdür

4.8.8. Kesit VIII

-IsAr gelecek zaman çekim eki kullanılmıştır.

-IsAr [1]

G12/4 Elbette seni de id**iser** illere ġıybet / Ṣanʿat idinüpdür anı kendüzine ẕi̱rā

4.8.9. Kesit IX

Eserde Eski Anadolu Türkçesine has olan -mAdIn zarf-fiil eki sınırlı sayıda örnekte yer almıştır.

-mAdIn [2]

G39/3 Dāye-i ʿaşḳ ḳucağında idüm serverde / Ol**madın** ṭıfl-ı dil ü cāna bula menzil-i mehd

G42/2 Ben nebi̱ idüm vücūda gel**medin** ādem didüñ / Añlamaz nādān bu remzi kim ne sırru'llahdur

4.8.10. Kesit X

Şânî Dîvânı'nda 3. Tekil kişi zamiri "ol" ve "o" olmak üzere iki şekillidir. Aruz dikkate alınarak bazı örneklerde o bazı örneklerde ol şeklinde yazılmıştır. Bu zamirler, mısralardaki hece sayısını dengelemek ve şiirsel ahengi korumak amacıyla seçilmiş olup, dilin zenginliğini ve estetik değerini yansıtır.

ol/o

G111/9 Her bir varaḳ bir āyinedür sunʿ-ı Ḥaḳḳa baḫ / Her yañeden göze görinen **ol** cemāldür

G111/11Gönlüm gözüm **o** yār ile bir resme ṭoldıgum / ʿĀlem gözümde Şānį̄ hemān bir ḫayāldür

5. SONUÇ

Bu çalışmada XV ve XVI. yüzyıllarda yaşadığını düşündüğümüz Şânî'nin bilinen tek eseri olan *Dîvân*'ının bağlamlı dizin ve işlevsel sözlüğü TEBDİZ projesinin altyapısı kullanılarak hazırlanmıştır. Çalışmamızın amacı *Dîvân*'ını incelediğimiz şairin söz varlığını metnin bütünlüğünü dikkate alarak bulunduğu bağlam çerçevesinde kayda almak ve edindiğimiz bu verilerden yola çıkarak Şânî'nin edebî kişiliği ve şahsiyetine yönelik çıkarımlarda bulunmaktır.

Dîvân'da yer alan 175 gazel gentium plus fontu dikkate alınarak yeniden düzenlenmiş ve TEBDİZ sistemine yüklenmiştir. TEBDİZ sistemine aktarılan tüm nazım şekilleri üzerinde kalıp ifadeler, deyim ve atasözleri gibi yapılar tespit edilmiştir. Yüklenen bu metinlerin her kelimesi bulundukları bağlam dikkate alınarak irdelenmiş ve anlamlandırılma işlemi yapılmıştır. Elde edilen bu veriler ışığında şairin hayatı, edebi kişiliği, dil ve üslup özellikleri hakkında değerlendirmelerde bulunulmuştur. Daha öncesinde yapılmış olan çalışmada yanlış okunmuş bazı sözcük ve terkipler üzerinde gerekli düzenlemeler yapılmış, böylece eserin bağlamlı dizin ve işlevsel sözlüğü oluşturulmuştur.

"Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük" olarak adlandırdığımız bu çalışma "TEBDİZ" projesinin bir parçası olarak ortaya çıkmıştır. TEBDİZ alt yapısı bize sisteme girilen diğer edebî eserlerin söz varlığına erişme imkânı sunmuştur. Bu imkân, *Şânî Dîvânı*'na yönelik çalışmamızın söz varlığının bağlamlarıyla birlikte anlamlandırılması hususunda bize, kendi çalışmamızı ve diğer çalışmaları kelime anlam ve bağlamları yönüyle karşılaştırma yapmak açısından kolaylık sağlamıştır. Gerekli görülen yerlerde ise çalışmasını yürüttüğümüz eserin bağlamına uygun kelime anlamları, kendi yorumumuzla sentezlenerek sisteme dâhil edilmiştir. Böylelikle eklenen her yeni bağlam ve anlam ile araştırmacıların çalışmalarına bir katkı yapmak amaçlanmıştır.

Edebî kişiliği ve hayatı hakkında tezkirelerde ve diğer kaynaklarda aydınlatıcı bilgi bulunmayan şairin manzumelerinden yola çıkarak şiir tarzı, dil ve üslup özellikleri gibi unsurlar tespit edilerek değerlendirilmiştir.

Şânî Dîvânı, klasik Osmanlı Türkçesi ile Eski Anadolu Türkçesi dil özelliklerini sergiler. *Dîvân*'a bakıldığında Şânî'nin, divan şiirinin zevkine uyan şiirler yazmış olan bir şair olduğu söylenebilir. Eserde, Şânî'nin Arapça ve Farsça kelime ve terkipleri

başarılı ve dikkat çekici bir şekilde kullandığı ve medrese eğitimi almış bir şair olduğunu düşündüren bazı göstergelerin mevcut olduğu görülür. Tasavvufi temaların yanı sıra dinî ve ilahi aşk konularını işlerken, öğretici bir anlatımı tercih eder ve ilahî aşkı, tevhîd inancını, Allah'a yalvarışı ve Hz. Muhammed'e övgüyü ele alır. Şânî, *Dîvân*'ında dil, Eski Anadolu Türkçesi ile klasik Osmanlı Türkçesi özelliklerini bir arada barındırarak dönemin dil ve edebiyatına uygun bir yapı sunmaktadır. Bu özellikler, Şânî'nin manzumelerinin dönemin dil ve edebiyat iklimine uygun bir şekilde verildiğini gösterir.

"TEBDİZ" projesi kapsamında hazırlamış olduğumuz "*Şânî Dîvânı*'nın Bağlamlı Dizini ve İşlevsel Sözlüğü" daha sonra yapılacak olan çalışmalara katkı sağlayacaktır.

6. KAYNAKLAR

Ahmet, V. P. (2000). *Lehçe-i Osmânî.* Ankara: TDK Yayınları.

Akalın, Ş. H.; Toparlı, R.; vd. (2011). *Türkçe Sözlük.* Ankara: TDK Yayınları.

Akkuş, M. (2007). *Klasik Türk Şiirinin Anlam Dünyası;* Edebi Türler ve Tarzlar. Erzurum: Fenomen Yayınları.

Aksan, D. (2000). *Türkçenin Sözvarlığı*. Ankara: Engin Yayınları.

Aksoy, Ö. Asım. (2021). *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü*. 2 C. İstanbul: İnkılap Kitabevi.

Alap, M. S.; Eliaçık, M. (2020). Klasik Türk Edebiyatı ve Urdu Edebiyatında Gazel, *Route Education And Social Science Journal.S. 56, 123-134.*

Artun, E. (2002). *Dini-Tasavvufi Halk Edebiyatı*. Ankara: Akçağ Yayınları.

Boz, E.; Gülsevin, G. (2004). *Eski Anadolu Türkçesi.* Ankara: Gazi Kitabevi.

Cebecioğlu, E. (2009). *Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü*. İstanbul: Ağaç Kitabevi Yayınları.

Devellioğlu, F. (2015). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat.* Ankara: Aydın Kitabevi.

Dilçin, C. (2000). *Örneklerle Türk Şiir Bilgisi.* Ankara: TDK Yayınları.

Dilçin, C. (2013). *Yeni Tarama Sözlüğü*. Ankara: TDK Yayınları.

Ergin, M. (1999). *Türk Dil Bilgisi.* İstanbul: Bayrak Basım Yayım Tanıtım.

Ergin, M., (2009). *Üniversiteler İçin Türk Dili*. İstanbul: Boğaziçi Yayınları.

Eyüpoğlu, E. Kemal. (1973). *Onüçüncü Yüzyıldan Günümüze Kadar Şiirde ve Halk Dilinde Atasözleri ve Deyimler–Tabirler.* 2 C. İstanbul: Doğan Kardeş Matbaacılık.

Genç, İ. (2018). *Edebiyat Bilimi.* İzmir: Kanyılmaz Matbaacılık.

Gülsevin, G. (1997). *Eski Anadolu Türkçesinde Ekler*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

İsen, M.; Horata, O.; Macit, M.; Kılıç, F; Aksoyak, İ. H. (2006). *Eski Türk Edebiyatı El Kitabı.* Ankara: Grafiker Yayınları.

Kılıçarslan, O. (2016). *Hayâlî Bey Dîvânının İncelenmesi-Bağlamlı Dizini ve İşlevsel Sözlüğü.* Yayımlanmış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Korkmaz, Z. (2009). *Türkiye Türkçesi Grameri Şekil Bilgisi.* Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Kubbealtı Lugati : http://lugatim.com/

Kur'ân-ı Kerîm. Kevser 108.

Kur'ân-ı Kerîm. Necm 53/8-9.

Kur'ân-ı Kerîm. Necm 53/17.

Kur'ân-ı Kerîm. Şems 91.

Kurmuş, C. V. *(2010). Lârendeli Şânî Gülşen-i Efkâr (İnceleme-Metin),* Yayımlanmamış Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana, Türkiye.

Muallim, N. (2006). *Lügat-i Nâcî.* İstanbul: Çağrı Yayınları.

Onay, A. T. (2019). *Açıklamalı Divan Şiiri Sözlüğü Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar ve İzahı.* Ankara: Kurgan Edebiyat.

Öztürk, F. (2007). *Bâkî Divanı Sözlüğü (Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük)*, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, Türkiye.

Pakalın, M. Z. (2004). *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü.* İstanbul: MEB. Yayınları.

Pala, İ. (2016). *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü.* İstanbul: Kapı Yayınları.

Sami, Ş. (2013). *Kâmûs-ı Türkî.* İstanbul: Çağrı Yayınları.

Saraç, M. A. Y. (2019). *Klasik Edebiyat Bilgisi: Belâgat ve Biçim, Ölçü, Kafiye.* Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Şenödeyici, Ö. (2011). *Naili Divanı Sözlüğü (Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük)*, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, Türkiye.

Şentürk, A. A.; Kartal, A. (2004). *Üniversiteler için Eski Türk Edebiyatı Tarihi.* İstanbul: Dergâh Yayınları.

Timurtaş, F. K. (1976). Küçük Eski Anadolu Türkçesi Grameri. *Journal Of Turkology,* 18, 331-368.

Timurtaş, F. K. (2015). *Eski Türkiye Türkçesi XV. Yüzyıl (Gramer-Metin-Sözlük).* Ankara: Akçağ Yayınları.

Tunç, A. T. (2017). *Şani Divanı (İnceleme-Metin)*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana, Türkiye.

Uludağ, S. (2016). *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü.* 2. Baskı, İstanbul: Kabalcı Yayıncılık.

TEBDİZ : https://www.tebdiz.com/

TDK : https://sozluk.gov.tr/

Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi : https://islamansiklopedisi.org.tr/

Türk Dil Kurumu. (2009). *Yazım Kılavuzu*. Ankara: TDK Yayınları.

Yılmaz, H. "Kudsî Hadis", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, Erişim 8 Nisan 2024. https://islamansiklopedisi.org.tr/kudsi-hadis

Yılmaz, M. (1992). *Edebiyatımızda İslami Kaynaklı Sözler.* İstanbul: Enderun Kitabevi.

Yurtbaşı, M. (1996). *Örnekleriyle Deyimler Sözlüğü.* Ankara: Özdemir Yayıncılık.

7. EKLER

7.1. EK 1: ŞÂNÎ DÎVÂNI'NIN BAĞLAMLI DİZİNİ VE İŞLEVSEL SÖZLÜĞÜ

SÖZLÜK KULLANIM KILAVUZU

1) Sözlükte bulunan tüm kelimeler alfabetik sıraya göre düzenlenmiştir. Madde başları altı çizgili ve koyu renk olarak gösterilmiştir.

2) Madde başlarının tespitinde tamlamalar, kalıp ifadeler, birleşik fiiller, deyimler ve birbirine bağlı olmayan müstakil kullanılan kelimelerin anlamlandırması yapılmıştır.

3) Özel bir anlamı karşılayan bazı yapılar birleştirilerek bağlama uygun olarak anlamlandırılmıştır.

4) Müstakil olmayan birleştirilmiş yapılar deyim, atasözü, kalıp ifade, dua ifadesi gruplarından hangisinin içerisinde yer alacaksa o grup adı bölümünde belirtilmiştir.

5) Madde başlarının altında anlamlandırılması yapılan kelime ya da kelime grubunun metinde geçtiği tanık beyit verilmiştir.

6) Madde başlarının anlamlandırılmasında ilk olarak gerçek anlam verilmiş, ‖ işaretinden sonra metinde kastedilen anlam yazılmıştır.

7) Bazı maddelerin anlamlandırılmasında bağlama dikkat çekmek amacıyla ( ) işaretleri arasında açıklamalar verilmiştir.

A a

a: *"O" işaret zamiri.*

1. Ṣunʿ-ı ẕātuñ saña āyīne-miṯāl
   Görür **anda** olanı her bīnā *(Şânî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 6). [anda, -n, -da]*

a: *"O" 3. tekil kişi zamiri.*

1. Yüziñe nūr-ı Ḥaḳ olmış hüveydā
   Anuñ çün ehl-i ʿaşḳı ḳıldı şeydā *(Şânî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 2). [anuñ, -nuñ]*
2. Görinür kāʾināt aḥvāli **andan**
   Zihī ṣūret ki mirʾāt-ı mücellā *(Şânî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 5). [andan, -ndan]*
3. Ey yār-ı ʿazīzim saña bir söz direm ammā
   Cān kūşeñe ṭaḳ sen **anı** ki ol dür-i yek-tā *(Şânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 2). [anı, -n, -ı]*
4. Manẓar-ı Ḥaḳ olmaludur ḫalḳ-ı cihān āyinesi
   Tā ki ne ṣūretle baḳılsa **anı** göstere cevāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 10). [anı, -nı]*
5. Baḥr-ı medḥinden **anuñ** bir ḳaṭre itmezler beyān
   Ṣad hezārān olsa Şānī gibiler ġavvās aña *(Şânî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 13). [anuñ, -nuñ]*

āb: *Su, (Hazreti Mûsâ'nın (as) taştan on iki yerden çeşme gibi su akıtması mucizesi).*

1. Bir şehādetle iki nıṣf eyledük çarḫuñ mehin
   Muʿcizātuñla şecer dil buldı ṭaşdan aḳdı **āb** *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 14). [āb,]*

ʿabbād: *Âbitler.*

1. Sāde dil hem ṣāf sīne pāk meşreb ʿāşıḳ ol
   Münkir olma ehl-i dīnüñ zāhid u ʿ**abbādına** *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 16). [ʿabbādına, -ı, -na]*

āb-ı ḥayāt: *Ölümsüzlük suyu, içeni ölümsüzlüğe ulaştıran ve nerede olduğu bilinmeyen bir kaynağın suyu.*

1. Ger peyker-i Ḥaḳ zinde şevī hemçü Ḫıżr tü
   Āb-ı ḥayāt kelime-cūy-ı Muḥammedest *(Şânî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 8). [āb-ı ḥayāt,]*
2. Būse-i laʿlüñi luṭf ile raḳībe ṣunma
   Kim görüpdür eşegi **āb-ı ḥayāta** yıḳalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 8). [āb-ı ḥayāta, -a]*

āb-ı hayvān: *İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan hayat suyu.*

1. Ne var Ḫıżr āb-ı zinde içse olmaz ümmetüñde
   Olar kim içdiler şerʿ-i şerīf-i **āb-ı ḥayvānı** *(Şânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 8). [āb-ı ḥayvānı, -ı]*
2. ʿAdem kaʿrında ger sırr-ı ḳadem bulsam ʿaceb olmaz
   Bulanlar Şānī ẓulmetde bulupdur **āb-ı ḥayvānı** *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 14). [āb-ı ḥayvānı, -ı]*

āb-ı kevser: *Cennetteki Kevser Irmağının suyu.*

1. Ġayret ḳanı cennet-i visāle
   Teşne-dile ḳanı **āb-ı kevşer** *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 28). [āb-ı kevşer,]*

āb-ı revān: *Akar su II Kalpteki ferahlık.*

1. Yandı baḫr odından ateş düşdi cism ü cāna hep
   Teşne-i cān vaṣlı ey **āb-ı revānum** ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 10). [āb-ı revānum, -um]*

āb-ı rūy-ı ʿizzet: *Büyük şeref, kıymetli haysiyet.*

1. **Āb-ı rūy-ı ʿizzetüñdendür** ki ġarḳ olmayuban
   Geştī-i ʿālemde Nūḥ adı Neciyyu'llahdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 9). [āb-ı rūy-ı ʿizzetüñdendür, -üñ, -den, -dür]*

āb-ı vaṣl: *Vuslat suyu, kavuşma suyu.*

1. Yezīd aġyāra uyma **āb-ı vaṣluña** beni ḳandur
   Şehīd-i Kerbelā ḥaḳḳı be-ġāyet teşne çaġumdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 9). [āb-ı vaṣluña, -uñ, -a]*

āb-ı viṣāl: *Kavuşma suyu, vuslat suyu.*

1. Ne bilür **āb-ı viṣālüñ** ḳadrin
   Düşmeyen deşt-i ġam içre şeydā *(Şânî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 11). [āb-ı viṣālüñ,]*
2. ʿAşḳ āteşine yandıran yārüñ cemālidür beni
   Āb-ı viṣāle ḳandıran yarüñ cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 2). [āb-ı viṣāle, -e]*
3. Dil-teşnesi ġāyetde diler **āb-ı viṣālüñ**
   Allāh içün ölsün dir isen ey perī alma *(Şânî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 3). [āb-ı viṣālüñ, -üñ]*

āb-ı zinde: *Canlılık, dirilik suyu.*

1. Ne var Ḫıżr **āb-ı zinde** içse olmaz ümmetüñde
   Olar kim içdiler şerʿ-i şerīf-i āb-ı ḥayvānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 7). [āb-ı zinde,]*

āb-ı zülāl: *Güzel soğuk su.*

1. Şemşīrüñ içre virse n'ola baña zaḫmını
   Bu teşne cānuma benüm **āb-ı zülāldür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 8). [āb-ı zülāldür, -dür]*

ʿ**abīr-i zülf:** *Güzel kokulu saç.*

1. ʿ**Abīr-i zülfi** būyın ṣatmak içün ol melek sīmā
   Bugün ʿaṭṭar olupdur ʿālem anuñçün muʿaṭṭardur *(Şânî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 7). [ʿabīr-i zülfi, -i]*

ʿ**acabā:** *Acaba.*

1. Baña Mecnūnı melāmetde müşābih idenüñ
   ʿ**Acabā** ʿaḳlı olur mı ola hīç dünyāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 8). [ʿacabā,]*

ʿ**aceb:** *Acaba; şaşılır mı?*

1. Bendesini Şānīyā dilber neden bilmez ʿ**aceb**
   Nāz mı bu şīve mi bilsem teġāfüller midür *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 13). [ʿaceb,]*
2. Baġlanurken ġālibā zencīrlerle şīrler
   Bu ʿ**aceb** ṭutmaz dil-i divāneyi zencīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 2). [ʿaceb,]*
3. Nām-ı dilber midür aġzuñda ʿ**aceb** evrāduñ
   Birbirinden sözüñ ey Şānī ẕarīfāna düşer *(Şânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 13). [ʿaceb,]*
4. Zülf ü ḳaddüñ hevāsı ile Şānī-i derdmend
   Kūyuñda sāyeveş ʿ**aceb** pāymāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 22). [ʿaceb,]*
5. Ey güneş ṭalʿat ne ebr içre nihān olduñ ʿ**aceb**
   Ṣaldı āfāḳa ṣalā raʿd-i fiġānum ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 17). [ʿaceb,]*
6. Ḳan döküp ġamzeñ ider lʿal-i lebüñ baġrımı ḳan
   Niçe demdür henüz ey hūnī ʿ**aceb** ṣanmayasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 4). [ʿaceb,]*
7. Seni bu ḥüsn-i cemāl ile görenler didi hep
   Beni ādem mi ʿ**aceb** bu ne melek rūdur bu *(Şânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 6). [ʿaceb,]*
8. ʿ**Aceb** mi olsalar bende saña erbāb-ı devlet hem
   Seni ser-defter-i ḫūbān yazarlar cümle dīvāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 7). [ʿaceb,]*
9. Çü der-bāġ-ı leṭāfet ān ruḫ-ı yār sırr-ı gül-rengīn
   Ben ey Şānī ʿ**aceb** mi ger olursam bülbül-i şeydā *(Şânî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 10). [ʿaceb,]*
10. Gel beri marżiyye-i nefs illerine ṣālik ol
    Bir ʿ**aceb** iḳlīmdür hīç fitne vü şeyṭānı yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 10). [ʿaceb,]*
11. Ḥayrān u muḥibbe Şānī şiʿrüñ
    Şīrince şekker ʿ**aceb** ʿaseldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 12). [ʿaceb,]*
12. Ey ʿ**aceb** ruḫlar mıdur yā bu ḳızıl güller midür
    Laʿl-i rengīnler midür lebler midür müller midür *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 1). [ʿaceb,]*
13. Bu ʿ**aceb** kākül midür ser-fitne-i ʿālem midür
    Ḫāller midür yā uġrılar ḳara diller midür *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 5). [ʿaceb,]*
14. Ġamze-i tīġuñ esīr iken ʿ**aceb** mūr-ı ḥaṭṭuñ
    Ḫātem-i laʿlüñde neyler ey Süleymān-ı zamān *(Şânî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 7). [ʿaceb,]*
15. Bu ne serāydur ṭabīb-i cān u dil bilsem ʿ**aceb**
    Şerbet-i Hū nūş ider olur yine bīmār-ı hū *(Şânî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 7). [ʿaceb,]*
16. Sırr-ı ġayb añlarıduḳ gāhīce güftāruñdan
    Ne ʿ**aceb** mīm femüñden anı pinhān itdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 6). [ʿaceb,]*

ʿ**aceb:** *Garip, tuhaf.*

1. Bir sīm beden buldı göñül daḫı henüz genc
   Bi'llāh ne ʿ**aceb** bulur o maġrībi göreñ genc *(Şânî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 2). [ʿaceb,]*

ʿ**aceb mi:** *Şaşılır mı?.*

1. İrse ʿ**aceb mi** mürde-i gülzāra kesr-i ḥayāt
   Bād-ı bahārı gör ki dem-i ʿĪsā vardur *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 5). [ʿaceb mi,]*
2. ʿ**Aceb mi** yitse eflāka serüm çün devlet el virdi
   Felekde māh-ı nev gibi benüm zerrīn ayaġum var *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 7). [ʿaceb mi,]*
3. Diller ʿ**aceb mi** pertev-i ruḥsāruñ ile olsa ẕeyn
   Tāb-ı ruḫuñdur żav viren kāşāneden kāşāneye *(Şânî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 3). [ʿaceb mi,]*
4. Ḫarīdār-ı metāʿ-ı vaṣl-ı cānān oldum ey Şānī
   ʿ**Aceb mi** naḳd-i çeşmüm dīde-i terden ṭaleb olsa *(Şânî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 8). [ʿaceb mi,]*
5. ʿ**Aceb mi** olsa artuḳ ẕerreden üftāde ʿāşıḳlar
   Çün ol meh çarḫ-ı ḥüsn içre bugün mihr-i münevverdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 5). [ʿaceb mi,]*

ʿ**aceb ol-:** *Şaşırmak, hayrete düşmek.*

1. ʿAdem kaʿrında ger sırr-ı ḳadem bulsam ʿ**aceb olmaz**
   Bulanlar Şānī ẕulmetde bulupdur āb-ı ḥayvānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 13). [ʿaceb olmaz, -maz]*

ʿAcem: *İranlı, Arap olmayan halk için kullanılır.*

1. ʿ**Acem** olmasa dilber Türk-i tātār olmasa maḥbūb
   Ya Rūmī olsa dilber yoḳsa bir şūḫ-ı ʿArab olsa *(Şânî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 5). [ʿacem,]*

ʿAcemce: *Acem dili, Farsça.*

1. Ṭuzda Rūmīce kandīşde ʿ**Acemce** ʿişve-ger
   Hem belāġatda feṣāḥatda ʿArapca olsa yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 15). [ʿacemce,]*

acı söz: *Üzücü, kırıcı söz.*

1. **Acı söz** ile eylese düşnām leblerüñ
   Baña nebāt u şehd ü şeker ḳand u bāldur *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 17). [acı,]*
2. **Acı söz** ile eyledi diyü baña düşnām
   Ey dil ṣaḳın ol laʿl-i şeker-bārı unutma *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 11). [acı söz,]*

acıt-: *Acı vermek II Canını yakmak.*

1. Edeb başlar tācıdur sulṭanlar muḥtācıdur
   Edebsüzlik **acıdur** gel edeb ögren edeb *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 4). [acıdur, -ur]*

aç-: *Açmak, açık hale getirmek; göstermek.*

1. Cān şemʿin **açan** o mehe di Şānī sözlerüñ
   Her şāġr u şuġr ḳabaḳulaġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 15). [açan, -an]*
2. **Açmaġa** genc-i dili ḳatl-i ṭılsım-ı cānı
   Şimdi ey hādī refīḳüm baña feṭḥ-i ẕafer it *(Şânî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 11). [açmaġa, -ma, -ġa]*
3. Tīġ ile ġamzen **açdı** gönüller vilāyetin
   Ey Pādişāh-ı ḥüsn senüñdür ḳamu fütūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 7). [açdı, -dı]*
4. **Açmazuz** keyfiyyet-i laʿlüñden itme bir ḫayāl
   Bize bu esrārı keşf itme dimişdür pīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 7). [açmazuz, -maz, -uz]*
5. **Açmaġa** tīġ-ı ġamuñ sīnemi ḳaṣd itdi ḳoma
   Rāz-ı pinhān açılur araya bīgāne düşer *(Şânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 7). [açmaġa, -maġ, -a]*
6. Sulṭān-ı nevbahār irişüp dehri göricek
   Açdı ḫazāʾin-i keremi ḳıldı āşikār *(Şânî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 10). [açdı, -dı]*
7. Gülşende ruḫlaruñla lebüñ vaṣfın eylesem
   Ġonce aġız mı **açabilür** güng ü lāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 16). [açabilür, -abil, -ür]*
8. Çek ikilik penbesin şemʿüñden **aç** cān ḳulaġın
   Diñle meclisde ne dir gör def ü ṭanbūr çeng ney *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 3). [aç,]*
9. N'ola **açsa** tiġ-i şerʿüñ şarḳ u ġarbı ser-te-ser
   Çün refīḳüñ oldı Ḥaḳḳ'dan ʿizz ü naṣr u feṭḥ-i bāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 7). [açsa, -sa]*
10. Görinen her şeyʾüñ ʿaynında Ḥaḳdur ġayrı yoḳdur hīç
    Gözüñ **aç** ẕerrelerden ḳıl temāşā mihr-i raḫşānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 10). [aç,]*

aç-: *Söylemek, anlatmak, ortaya çıkarmak II Kapalı bir şeyi açık hâle getirmek.*

1. İl ʿaybına depretme dilüñ ʿaybuñ **açarsın**
   Şānī'den işit eyleme baḫş-ı ḳurı ġavġā *(Şânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 13). [açarsın, -ar, -sın]*
2. Verd-i nesīme **açmaġa** ṣaḳın būy-ı zülfüñi
   Eyle ḫaẕer bu ʿanber-i terden ḳapar ḳaçar *(Şânî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 3). [açmaġa, -maġ, -a]*

aç-: *Söylemek, açıklamak, bahsetmek.*

1. Çünki bildüñ maẕharı ẕāt u ṣıfāt imiş özüñ
   Açma rāzıñ ṣaḳla bu esrārı gel ifşā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 18). [açma, -ma]*
2. Ṣaḳın ey ġonce sen baḫş-ı fem-i yāre dehen **açma**
   Ki bāġ-ı ḥüsne ol gülruḫ seni ilzāma gelmişdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 5). [açma, -ma]*
3. Dil rāzın **açma** sīne-i tīġuñla itme çāk
   Genc-i ġamuñ yeri biri dil biri sīnedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 3). [açma, -ma]*
4. Ferhāda n'itdi tīşe-i hicrān u seng-i ġam
   Sırr ṣaḳlamaz **açar** sırruñı dāġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 12). [açar, -ar]*
5. Ḳaṣdum ṭılsım-ı cāna künüz-ı dil **açmadur**
   Ey hādī vir hidāyet-i tevfiḳle fütūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 5). [açmadur, -dur]*

aç-: *Açmak, çiçeklenmek.*

1. Sīm ü zerle pür görüp zambaḳ kefin ey ġonce leb
   Gülşen-i kūyuñda güller **açdı** şeyu'llāh elin *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 12). [açdı, -dı]*

açar kapar: *Açmak kapamak, açıp kapatmak.*

1. Evrāḳ-ı gülsitānı ki gerdūn **açar ḳapar**
   Ġam nāmesini bülbül-i maḫzūn **açar ḳapar** *(Şânî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 1). [açar ḳapar,]*
2. Çeşmüm piyāle dil der-i meyḫānedür gibi
   Göñlüm demādem ol leb-i mey-gūn **açar ḳapar** *(Şânî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 4). [açar ḳapar,]*
3. Uṣṣāḳ içinde ey perī her dem kitābını
   Leylā-yı zülfüñüñ dil-i Mecnūn **açar ḳapar** *(Şânî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 6). [açar ḳapar,]*
4. Ey Ṣānī üç didüm diyen ancaḳ birin dimiş
   Maẕmūna māliküm dir isem on **açar ḳapar** *(Şânî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 10). [açar ḳapar,]*
5. Dil ḫānesinde ẓulmet-i ġam maḥv olur gider
   Vaḳtā o meh ki sīne-i sīmīn **açar ḳapar** *(Şânî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 4). [açar ḳapar,]*
6. Dilber ki nāz ile leb-i rengīn **açar ḳapar**
   Ferhād-ı cāna ḳıṣṣa-i Şīrīn **açar ḳapar** *(Şânî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 1). [açar ḳapar,]*
7. Dil-ṣabrın ol perī ḳapup āvāre itmege
   Siḥr ile çeşm-i fitne-i taʿyīn **açar ḳapar** *(Şânî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 6). [açar ḳapar,]*
8. Ey Ṣānī lāle ṣanma ki kūh-sār-ı deşt-i ġam
   Ferhād-ı cāna defter-i ḫūnīn **açar ḳapar** *(Şânî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 10). [açar ḳapar,]*
9. La'lün süḫan demünde ki cānān **açar ḳapar**
   Yākūt-ı ḥufreden dili mercān **açar ḳapar** *(Şânî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 1). [açar ḳapar,]*
10. Ey Ṣānī çeşmüm ol ṣanemüñ laʿli yādına
    Biñ dürr-i tuḥfe ḥoḳḳa-i mercān **açar ḳapar** *(Şânî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 10). [açar ḳapar,]*
11. Evrāḳ-ı ʿaḳlımuz n'ola daġılsa her zamān
    Şīve kitābın ol perī her ān **açar ḳapar** *(Şânî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 8). [açar ḳapar,]*
12. Çāh-ı zenaḫ gibi dil-i üftādeler içün
    Cellād-ı ḫāl-i hindūsı zindān **açar ḳapar** *(Şânî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 6). [açar ḳapar,]*
13. Bāzār-ı ḥüsn içinde leb-i yār-ı cevheri
    Dükkān-ı dür-i laʿl-i bedeḫşān **açar ḳapar** *(Şânî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 4). [açar ḳapar,]*
14. La'lün süḫan demünde ki cānān **açar ḳapar**
    Yākūt-ı ḥufreden dili mercān **açar ḳapar** *(Şânî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 2). [açar ḳapar,]*

açar kapar: *Anlatmak, konuşmaya başlamak (Bir kıssayı anlatmak.).*

1. Evrāḳ-ı gülsitānı ki gerdūn **açar ḳapar**
   Ġam nāmesini bülbül-i maḫzūn **açar ḳapar** *(Şânî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 2). [açar ḳapar,]*
2. Dilber ki nāz ile leb-i rengīn **açar ḳapar**
   Ferhād-ı cāna ḳıṣṣa-i Şīrīn **açar ḳapar** *(Şânî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 2). [açar ḳapar,]*

açar kapar: *Ferahlandırmak.*

1. Ārām-ı naḳdin almaġa yār ḥoḳḳa-i lebin
   Dil ṭıflın aldayup ider efsūn **açar ḳapar** *(Şânî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 8). [açar ḳapar,]*
2. Gülzār-ı ġamda ġonce-i pür-ḫūn gibi benüm
   Göñlüm hemīşe ol ruḫ-ı gülçīn **açar ḳapar** *(Şânî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 8). [açar ḳapar,]*

açdur-: *Açtırmak.*

1. Ey elif ḳad ḳāmetüm hicrüñ dü-tā itmek niçün
   Rāst gelmez hīç **açdurma** ḳapuñda āh elin *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 10). [açdurma, -ma]*
2. Ġamdan aġlama göñül her yitene ṣabr idegör
   Sırruñ **açdurma** gözüñ yaşını ġammāz itme *(Şânî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 8). [açdurma, -ma]*

açıl-: *Açık hale gelmek, çiçeklenmek II Neşelenmek.*

1. Ḳanlu dāġum seyr iden sīnemde cānā semt semt
   Ṣandı güllerdür **açılmış** gülşen-ārā semt semt *(Şânî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 2). [açılmış, -mış]*
2. Lāle vü zambaḳ **açılmışlar** güle gülşende dün
   Şāh öñinde kār-ı dervīşān-ı şeyʾullāhdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 11). [açılmışlar, -mış, -lar]*
3. Ḳanlu dāġum seyr iden sīnemde cānā semt semt
   Ṣandı güllerdür **açılmış** gülşen-ārā semt semt *(Şânî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 2). [açılmış, -mış]*
4. Mest-i cām-ı ḫayretüm destümde sāḳī bilmezem
   Gül midür tāze **açılmış** sāġar-ı ṣahbā mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 4). [açılmış, -mış]*
5. Dil-i Ṣānī degül ancaḳ ölürseñ bülbül-i şeydā
   Senüñ tek baġ-ı ḥüsn içre **açılmış** verd-i ḫandāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 14). [açılmış, -mış]*

açıl-: *Açık hale gelmek, açılmak.*

1. Seng-i ġam ile itme dil-i Ṣānī'i mecrūḥ
   Zārumla ṣaḳın rāz **açılur** ṭās çıñıldar *(Şânî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 14). [açılur, -ur]*
2. Dil zārını aġyār ile zinhār zāhid ṭuymasun
   Sırr-ı ḫafī **açılmasun** bīgāneden bīgāneye *(Şânî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 12). [açılmasun, -ma, -sun]*
3. Açmaġa tīġ-ı ġamuñ sīnemi ḳaṣd itdi ḳoma
   Rāz-ı pinhān **açılur** araya bīgāne düşer *(Şânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 8). [açılur, -ur]*

4. Ṣadef-i ṭabʿımı pür eyler o şîrîn dehenüñ
   Ḫoḳḳa-i laʿli **açıldıḳça** ki dürrler dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 4). [açıldıḳça, -dıḳ, -ça]*
5. **Açıldı** bāb-ı meyḫāne gelen gelsin giden gitsün
   Ṣalādur cümle rindāne gelen gelsün giden gitsün *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 1). [açıldı, -dı]*

açmaz: *Yerinden kaldırılınca kendi şahını rakibin atağına açık bırakan bir figür veya piyonun durumunu anlatan deyim.*

1. Fi'l-ḥāl ider **açmazdın** evel şeh niçeyi māt
   Ol beydaḳ-ı ḫāl-i ruḫ ile oynasa şaṭranc (Şânî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 3). [açmazdın, -maz, -dı, -n]

ʿāciz: *Güçsüz, zayıf, gevşek.*

1. Cihānda her kişi māl u kemāliyle bulur ʿizzet
   Arada ḳalmışum ʿ**āciz** ne māl u ne kemālüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 12). [ʿāciz,]*

ʿāciz ol-: *Güçsüz, çaresiz bir duruma düşmek II Dayanamamak, tahammül edememek.*

1. Şānī-i miskīn nice vaṣfuñda ʿ**āciz olmasun**
   Yā nebī çüñkim seni vaṣf eyleyen Allah'dur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 21). [ʿāciz olmasun, -ma, -sun]*

ʿacz: *Güçsüzlük, çaresizlik.*

1. Şānī geldi ḳapuña dut maʿẕūr
   ʿ**Acz** ü ʿaybına eyleyüp iḳrār *(Şânî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 18). [ʿacz,]*

ad: *İsim; şöhret.*

1. Āb-ı rūy-ı ʿizzetüñdendür ki ġarḳ olmayuban
   Geştī-i ʿālemde Nūḥ **adı** Neciyyu'llahdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 10). [adı, -ı]*
2. Neden bu mülk-i diller ol ṣaha yā Rab musaḫḫardur
   Meger kim ol ṣeh-i iḳlim-i ḥüsn **adı** muẓafferdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 2). [adı, -ı]*
3. ʿĀrdur kerkes şikār itmek hümā ṣayyādına
   Herkesüñ lāyıḳ gerek ʿālemde fiʿli **adına** *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 2). [adına, -ı, -n, -a]*
4. Ne dirse pīrüñ oldur söz ʿinād itme nizāʿ itme
   Ṣaḳın kāmiller içre **aduñ** iblīs-i ʿanīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 8). [aduñ, -uñ]*

aʿdā: *Düşmanlar, rakipler.*

1. Ẕülfiḳār-ı naẓmuma ey Şānī **aʿdā** baş eger
   Ṭabʿ-ı nāzuñ ʿarṣa-i ʿālemde Düldül'dür baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 9). [aʿdā,]*
2. Fiġān u nāle vü eşkümle yir gök ṭopṭoludur hep
   Ṭarīḳ-i ġamda **aʿdā** ṣanma sen kim bī-sipāhum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 4). [aʿdā,]*
3. Ümmetüñ-çün zeyn olupdur bāġ-ı cennet ḥūr-ı ʿayn
   Hem yaraḳlanmış durur **aʿdāñ** içün dārü'l-ʿuḳāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 16). [aʿdāñ, -ñ]*
4. Kezẕẕāb ile ġammāz ile ẕemmām ile nemmām
   Allāh resūline vü ḫalḳa olur **aʿdā** *(Şânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 10). [aʿdā,]*

ādem: *İnsan, kişi.*

1. Ben nebī idüm vücūda gelmedin **ādem** didüñ
   Añlamaz nādān bu remzi kim ne sırru'llahdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 3). [ādem,]*
2. Şānī ṣalāt ile selām it o resūl-i ekreme
   Varṭa-i ġamdan **ādem'e** ol sebeb-i necāt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 22). [ādem'e, -e]*
3. **Ādem** ol ey ṭālib añla ʿilmü'l-esmā nedür
   Sen nesin anı bilüp fehm eyle bu eşyā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 1). [ādem,]*
4. Ey dil ruḫ-ı dilberle degiş vārıñı cehd it
   Ādemde bir āyine-i idrāk gerekdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 6). [ādemde, -de]*
5. Tīr ile çeşmüñ **ādem** öldüremez
   Yā niçün ḳurdı ḳavsin ebrūlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 3). [ādem,]*
6. Ben idüm Şānī-i bī-ġam ḳamu esrāruña maḥrem
   Beni bilmezdi bir **ādem** beni ifşā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 22). [ādem,]*
7. Bir melek sīmā perī peyker güzel meftūnuyum
   Ādeme meyl eylemez bilmez teraḥḥum nidügin *(Şânî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 4). [ādeme, -e]*
8. Seni bu ḥüsn-i cemāl ile görenler didi hep
   Beni **ādem** mi ʿaceb bu ne melek rūdur bu *(Şânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 6). [ādem,]*
9. Ḳanḳı **ādem** kim anuñ ẕātında bir ʿirfānı yoḫ
   Beñzer ol bir ṣūrete olmış muṣavver cānı yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 1). [ādem,]*
10. **Ādemüz** biz çekerüz ey perī cevrüñ ammā
    Tīz olma bize çoḳ küsme ṭutup ḫaṣlet-i fehd *(Şânî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 7). [ādemüz, -üz]*
11. Sen itdüñ baña dime nefʿ ü żar görseñ bir **ādemden**
    Ki bu sen ben dimeklik eyledi merdūd Şeyṭānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 7). [ādemden, -den]*

ʿadem: *Yokluk.*

1. ʿ**Adem** kaʿrında ger sırr-ı ḳadem bulsam ʿaceb olmaz
   Bulanlar Şānī ẕulmetde bulupdur āb-ı ḥayvānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 13). [ʿadem,]*

ʿadem it-: *Yok etmek.*
1. Dehānuñla miyānum görmedin varum ʿ**adem itdüm**
   Nigārā ʿaşḳa cān virmekde ʿuşşāk içre kem kemdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 3). [ʿadem itdüm, -dü, -m]*

ʿādet it-: *Huy ve alışkanlık durumuna getirmek.*
1. Bād-ı şimāl ʿ**ādet idüp** ṣaḥn-ı gülşeni
   Ḳılmışdı leşker-i çemeni cümle tārmār *(Şânî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 5). [ʿādet idüp, -üp]*

ʿadū-yı nefs: *Nefis düşmanı, nefis.*
1. Niçe ki ʿ**adū-yı nefs** olur ṣaġ
   Rūḥānī dīvin olur serāser *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 7). [ʿadū-yı nefs,]*
2. Şehrüñde ʿ**adū-yı nefsi** öldür
   Mülküñ saña ola tā musaḫḫar *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 5). [ʿadū-yı nefsi, -i]*

āfāk: *Ufuklar, göğün yerle birleşmiş gibi göründüğü kısımlar.*
1. Şerʿüñ envārı żiyā-baḫş olsa **āfāḳa** n'ola
   Ẕerredür eflākda mihr-i ruḫuñdan āfitāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 3). [āfāḳa, -a]*
2. Mihr ü meh felek gibi **āfāḳa** żav viren
   Mişbāḥ vechidür birisi birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 7). [āfāḳa, -a]*
3. Nola ḳaplarsa dūd-ı āh-ı āteş-bārum **āfāḳı**
   Şeh-i ʿaşḳum ḳurulmış dehre altunlu otaġum var *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 3). [āfāḳı, -ı]*
4. Ey güneş ṭalʿat ne ebr içre nihān olduñ ʿaceb
   Ṣaldı **āfāḳa** ṣalā raʿd-i fiġānum ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 18). [āfāḳa, -a]*
5. Niẓām-ı naẓmuña ḳılduñ musaḫḫar cümle **āfāḳı**
   Bugün ʿalemde Şānī Ḫüsrev-i mülk-i süḥansın sen *(Şânî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 9). [āfāḳı, -ı]*

āfet nigār: *İnsanı aşk belasına, aşka düşürecek sevgili.*
1. Ḳıya ḳıya baḳan **āfet nigārı** gördüñ mi
   Güle güle dil alan ʿişvekārı gördüñ mi *(Şânî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 1). [āfet nigārı,]*

āfet-i devrān: *Bütün herkesi kendine hayran bırakan güzel.*
1. Bir şūḫ-ı zamān **āfet-i devrān**
   Bir cān-ı cihān rūḥ-ı muṣavver *(Şânî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 9). [āfet-i devrān,]*
2. Aḳrānı bulınmaz hīç dünyāyı bütün gezdim
   Cān ile bugün sevdim bir **āfet-i devrānı** *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 10). [āfet-i devrānı, -ı]*

āfitāb: *Güzel yüzlü sevgili; güneş.*
1. Şerʿüñ envārı żiyā-baḫş olsa āfāḳa n'ola
   Ẕerredür eflākda mihr-i ruḫuñdan **āfitāb** *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 4). [āfitāb,]*
1. **Āfitābı** ẕerreden deryāyı Şānī ḳatreden
   Görüp idrāk itmeseñ ʿālemde nādānlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 9). [āftābı, -ı]*

āfitāb-ı dil: *Gönlü aydınlatan güneş (Hz. Peygamberin yüzü bağlamında).*
1. Yüzüñdür **āfitāb-ı dil** cihān nūruñladur aydın
   Ḳamu ilden bize öñdin şefāʿat yā Resūlallāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 5). [āfitāb-ı dil,]*

āfitāb-ı rūy-ı cānān: *Sevgilinin yüzünün güzelliği.*
1. Güneşte var mı ḳanı çeşm ü ebrū ḫāl ü zülf ü fem
   Nice teşbīh iderler **āfitāb-ı rūy-ı cānāna** *(Şânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 4). [āfitāb-ı rūy-ı cānāna, -a]*

ʿafv eyle-: *Affetmek.*
1. ʿ**Afv eyleye** şāyed ṣuçumuz çoḳdı kerem ḳıl
   Ṭaşra ḳapuda müddeʿī seg gibi iñilder *(Şânî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 5). [ʿafv eyleye, -y, -e]*

afyon: *Haşhaş başlarından çıkan zehirli ve uyutucu madde II Gam.*
1. Men mest-i şarāb-ı leb-i cān-baḫş-ı nigārem
   Añmañ baña **afyonla** ḳahve dilemem benc *(Şânî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 8). [afyonla, -la]*

aġ: *Şekil bakımından delik delik, göz göz olan, fileye benzer şey.*
1. Zülfüñ **aġına** hemīşe düşüren murġ-i dili
   Dāne-i ḫālüñ ile çāh-ı zenaḫdānuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 11). [aġına, -ı, -n, -a]*
2. Dūd-i āhumdur degüldür hāle ammā dir gören
   Māh-rūlar ṣayd iden anı bir **aġum** ṣandılar *(Şânî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 8). [aġum,]*

aġ ol-: *Temizlenmek II Utanılacak bir durumu bulunmamak.*

1. İşigi ṭaşına yeter sür yüzüñi ki key müddeʿī
   Aġ olmaġa hīç çāre mi vardur cihānda ḳaraya *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 16). [aġ olmaġa, -maġ, -a]*

āgāh: *Uyanık, basiretli, haberdar.*

1. Maẓhār-ı eşyā özüñdür manẓar-ı Ḥaḳdur dilüñ
   Menʿaref sırrından **āgāh** ol ki insānlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 8). [āgāh,]*

āgāh it-: *Haberdar etmek, haberli kılmak.*

1. Ḳaşlarıyla gözleri sırrından **āgāh it** seni
   Ḳābe ḳavseyne naẓar ḳıl gör bu Ev ednā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 3). [āgāh it,]*

aġar: *Ağır, ağır olan (söz bağlamında).*

1. Haẓm olmaz ulular sözi **aġarca** loḳmadur
   Her ṭıfl-ı nā-resīdece uşşaġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 7). [aġarca,]*

aġı: *Zehir II Keder, ıstırap, acı.*

1. Dāne-i ḫāl ile dil murġın şikār itmek içün
   Ol gözi ṣayyāduñ ol zülf-i siyehler **aġıdur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 12). [aġıdur, -dur]*

aġız: *Ağız, dudak.*

1. N'ola şīrīn ise şiʿrüm benüm **aġzumda** ey Şānī
   Lebi vaṣfı o dildāruñ nebāt-ı ḳand ü şekkerdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 9). [aġzumda, -um, -da]*
2. Çıḳarmaz ol şehüñ vaṣf-ı lebin dil ṭıflı **aġzından**
   Aña pīr-i muḥabbet eli itdürmiş meger ezber *(Şânî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 7). [aġzından, -ın, -dan]*
3. Nice ṣordumsa lebüñden ẕerre ẕerre mū-be-mū
   Duymadım bir şemme **aġzuñla** miyānuñdan ḫaber *(Şânî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 4). [aġzuñla, -uñ, -la]*
4. **Aġzuñla** dişüñe ṭoluşur ḫurdedānlar
   Her nükte ki birisi mīme birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 7). [aġzuñla, -uñ, -la]*
5. Lebüñ şevḳiyile cān sözüñ **aġzumda** mükerrerdür
   Ne ṭatludur ne şirīndür ne nāzikdür ne şekkerdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 1). [aġzumda, -um, -da]*
6. **Aġzına** gül-döken dir ayruḳ ḫalḳ
   Sözde fikr ü ḫayāli neylerler *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 17). [aġzına, -ı, -n, -a]*
7. Nām-ı dilber midür **aġzuñda** ʿaceb evrāduñ
   Birbirinden sözüñ ey Şānī ẕarīfāna düşer *(Şânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 13). [aġzuñda, -uñ, -da]*
8. Sūre-i Kevser gibi bu ṭıfl-ı dil vaṣf-ı lebüñ
   Mekteb-i ʿaşḳ içre **aġzında** ṣorup ezber ṭutar *(Şânî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 4). [aġzında, -ı, -n, -da]*
9. Didüm cām-ı lebüñden mest olupdur dil didi ol şāh
   Ṣaḳın çıḳmasun **aġzuñdan** bu söz Şānī yasaġumdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 12). [aġzuñdan, -uñ, -dan]*

aġız aç-: *Konuşmak.*

1. Aġyār **açmasun** hiç **aġız** kim vefādur ol
   Şānī baña ḳaḳın sen o meh ger ḳaḳır ḳaḳır *(Şânî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 9). [aġız açmasun, -ma, -sun]*

aġla-: *Ağlamak, gözyaşı dökmek; üzülmek.*

1. Çeşm-i giryānum dökelden ḫayret ile ḳanlu yaş
   Ḥālüme raḥm eyleyüp gökden bulutlar **aġlar** *(Şânî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 4). [aġlar, -r]*
2. Yaşumuñ düşkinligin serv-i ḳaddüñsiz gördiler
   Yirlere sürtüp yüzin **aġlar** baña ırmaġlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 6). [aġlar, -r]*
3. Şād u feraḥ yürürsün il içinde sende hīç
   Künc-i belāda derd ile **aġlar** fikri yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 14). [aġlar, -r]*
4. Gül gibi gül hemīşe ḫurrem ü ḫandān ol sen
   Aġlamaḳ bencileyin bülbül-i nālāna düşer *(Şânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 10). [aġlamaḳ, -maḳ]*
5. Nem var aḥvālümi **aġlar** benüm ol bīdāda
   Di olsun hele didüm erişür feryāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 1). [aġlar, -r]*
6. Ġamdan **aġlama** göñül her yitene ṣabr idegör
   Sırruñ açdurma gözüñ yaşını ġammāz itme *(Şânî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 7). [aġlama, -ma]*
7. Şānī gibi ṣoñra zār olursın
   Aġlamaḳ olur saña da hemser *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 34). [aġlamaḳ,]*

aġlat-: *Ağlatmak, birisinin ağlamasına sebep olmak.*

1. Andelīb-i cānı ḫār-ı ġamda pes **aġladasın**
   Ey benüm tāze bahar u gülsitānum ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 11). [aġladasın, -a, -sın]*
2. Her dem baña dil ṭaġladan seylāb-ı eşküm çaġladan
   Bülbül gibi ḳan **aġladan** yārüñ cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 10). [aġladan, -an]*

aġyār: *Rakipler, başkaları.*

1. Dil zārını **aġyār** ile zinhār zāhid ṭuymasun
   Sırr-ı ḫafī açılmasun bīgāneden bīgāneye *(Şânî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 11). [aġyār,]*
2. ʿUşşāḳı helāk eyleme güldürme raḳībi
   Yār eyleyüp **aġyārı** saña yārı unutma *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 8). [aġyārı, -ı]*
3. Seng-i ṭaʿnı saña irgürmeye **aġyāruñ** elem
   Cism-i pāküñe beni cānuma minnet siper it *(Şânî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 7). [aġyāruñ, -uñ]*
4. Kıldığım-çün dil ḫadeng-i ġamze-i yāre hedef
   Ol ḳaşı yādan çeker Şānī ḳatı **aġyār** güç *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 14). [aġyār,]*
5. Laʿl-i dil-i bīmāra ki em didi ṭabībüm
   Aġyāra naṣīb oldı ḳamu derd ü belā renc *(Şânî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 6). [aġyāra, -a]*
6. **Aġyār** fikri sende göñül yār fikri yoḫ
   Meyyāl-i ḫārsun gül ü gülzār fikri yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 1). [aġyār,]*
7. Öldürüp **aġyārı** şād idem dimişdiñ Şānīyi
   Dilemez ḫayr iş yolında öldügüm teʾḫīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 9). [aġyārı, -ı]*
8. **Aġyār** açmasun hiç aġız kim vefādur ol
   Şānī baña ḳaḳın sen o meh ger ḳaḳır ḳaḳır *(Şânî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 9). [aġyār,]*
9. Himmet it derd ile ben āh idicek **aġyārun**
   Dostum yerli ḳaya ise ḳapuñdan kopalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 3). [aġyārun, -un]*
10. Yezīd **aġyāra** uyma āb-ı vaṣluña beni ḳandur
    Şehīd-i Kerbelā ḥaḳḳı be-ġāyet teşne çaġumdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 9). [aġyāra, -a]*
11. Göz göre ṣalınur **aġyār** ile ol serv -i revān
    Ey gözüm çeşmesi ḳan yaşıla bulanmayasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 7). [aġyār,]*
12. Unutmaz o dildārī seni Şānī ḳayırma
    Aġyāra uyup sen tek o dildārı unutma *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 18). [aġyāra, -a]*
13. Nedür ol zāhid ü engel nedür **aġyār** u raḳīb
    Be ne ebleh be ne cāhil be ne nādān be ne ḫar *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 5). [aġyār,]*

aġyār-ı ḫar: *Eşek, anlayışsız rakip.*

1. Baş üstüne bār-ı ġamuñı ben çekeyüm tek
   Aġyār-ı ḫara urma ṣaḳın ṣoñra buñuldar *(Şânî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 10). [aġyār-ı ḫara, -a]*

āh: *Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat; ah etme, inleme.*

1. Nedür bu giryeler bu iñlemekler ey dil-i şeydā
   Nedür bu nāleler bu **āh** u feryād ile vāveylā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 2). [āh,]*
2. Bāġ-ı dilde tāze dāġum ḳırmızı güller durur
   Gülşen-i sīnemde **āhum** ṣavt-ı bülbüller durur *(Şânî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 2). [āhum, -um]*
3. Himmet it derd ile ben **āh** idicek aġyārun
   Dostum yerli ḳaya ise ḳapuñdan kopalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 3). [āh,]*
4. Ey elif ḳad ḳāmetüm hicrüñ dü-tā itmek niçün
   Rāst gelmez hīç açdurma ḳapuñda **āh** elin *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 10). [āh,]*
5. Derd ile firḳatde ḳoyan **āh** ile ḫasretde ḳoyan
   Her demde ḫayretde ḳoyan yārüñ cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 15). [āh,]*
6. Sūz-ı dilden bir nefes āh itdügümçün Şāniyā
   Āhuma āhenk idüp iñleşdi yer yer ṭaġlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 10). [āhuma, -um, -a]*
7. Nedür bu yalvarış bu **āh** u nāliş sende ey Şānī
   Nedür dilberde bu cevr ü cefā bu nāz-ı istiġnā *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 11). [āh,]*
8. Şevḳ-i ruḫsāruñla dilde dāġ-ı ġam güldür baña
   Gülşen-i sīnemde **āh** ey ġonca bülbüldür baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 2). [āh,]*
9. Bezm-i ġamda ʿişret-i şāhāne eylersem ne var
   Āh muṭrib-dīde sāḳī ḫūn-ı dil müldür baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 4). [āh,]*
10. **Āhum** terennüm eylese bülbüller iñledür
    Bildüm ki mürġ-i cānı ruḫ-ı güller iñledür *(Şânî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 1). [āhum, -um]*
11. Ey Şānī vaṣf-ı dūzaḫı vāʿiż çoḳ itmesün
    Āhum odundan āteş-i dūzaḫ şerāredür *(Şânî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 10). [āhum, -um]*
12. Dil muṭrib ü nālem ney ü eşküm mey-i gülgūn
    Hemdem baña **āh** oldı bugün gör ne demüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 4). [āh,]*
13. Ġam kişverine şāh olup **āhum** şererinden
    Öñümce çekilür niçe altun ʿalemüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 5). [āhum, -um]*
14. Gün yüzüñden ayru dil **āh** itdügince raʿdi var
    Berḳ-i ḫāṭıf tek çeker dehre felek şemşīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 3). [āh,]*
15. Ṭabla-i çarḫı müşebbek eyledi encüm dükel
    Ey kemān ebrū atar eflāka **āhum** tīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 4). [āhum, -um]*
16. Eşkümi **āhum** ile zīr u zeber ḳıldı bu çarḫ
    Kimi gör yire çalar kimini aʿlāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 3). [āhum, -um]*

17. Ḳāmetüñ yanına dil ḥasret ile ey şeh-i ḥüsn
    Āh sancaḳlarını sidre vü ṭūbāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 14). [āh,]*
18. Başşa pā rūyumda ḳaṣd-ı cān idüp ol ḫūnī **āh**
    Yüz süreydüm geh ayaġına öpeydüm gāh elin *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 3). [āh,]*
19. Yine ṭoldurduġuñ **āhıla** cihān gülzārın
    Çünkü bülbüllerinüñ diñlemez ol gülzārın *(Şânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 1). [āhıla, -ıla]*
20. **Āh** ile işüm zār iden derd ile hem timār iden
    Hem giceler bīdār iden yārüñ cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 11). [āh,]*

āh eyle-: *Ah etmek, inlemek.*
1. Müjgānuñ oḳı cānuma ṣancıldı ġamuñdan
   Āh eyledügince bilüñi dilde fiñilder *(Şânî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 4). [āh eyledügünçe, -düg, -ünçe]*

āh it-: *Ah etmek, iç çekmek; haykırmak; şikayet etmek.*
1. Yeridür ḥasret-i ḫāl-i ruḫ u ḫaṭṭuñla göñül
   Dāġlar yaḳsa elifler kesüp **āh itse** bülend *(Şânî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 12). [āh itse, -se]*
2. Dimāġın çatladup **āh itse** tañ mı bülbül ey Ṣānī
   Diş uran leblerine ġonce-i bāġuñ çü şebnemdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 9). [āh itse, -se]*
3. Sūz-ı dilden bir nefes **āh itdügümçün** Ṣāniyā
   Āhuma āhenk idüp iñleşdi yer yer ṭaġlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 9). [āh etdigümçün, -di, -güm, -çün]*

āh u nāle: *Ah etme, inleme.*
1. Dün gice ey meh ġam-ı zülfüñle **āh u nāleler**
   Başın alup göklere gitdi ser-ā-pā semt semt *(Şânî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 7). [āh u nāleler, -ler]*
2. Yöneldik ʿaşḳ iline Ṣānī **āh u nāleler** hem-rāh
   Vedaʿ itdük dil-i cāna gelen gelsün giden gitsün *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 13). [āh u nāleler, -ler]*

āh u zār: *Ah edip inleme.*
1. Ḥasret-i dildār ile bir derde düşdi Ṣānī kim
   Nāle vü feryād u **āh u zārınuñ** pāyānı yoḳ *(Şânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 14). [āh u zārınuñ, -ı, -n, -uñ]*

ʿahd: *Söz, yemin.*
1. Ḳanı ṣanemā ʿ**ahdüñ** ben ḫaste dile dirdüñ
   Laʿlümden idem bir gün Ṣānī saña dermānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 13). [ʿahdüñ, -üñ]*

ʿahd it-: *Söz vermek, yemin etmek.*
1. ʿ**Ahd itmişidüm** Ṣānī cānāna virem cānı
   Ol ʿahda vefā ḳılduḳ neyler görelüm Allāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 13). [ʿahd itmişidüm, -miş, -i, -dü, -m]*

ʿahd vir-: *Söz vermek.*
1. Var mı ḫāṭırda dimişdüñ leb-i şekker ü şehd
   İtmiş idüñ dile laʿl-i lebüñ em **virmege** ʿ**ahd** *(Şânî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 2). [ʿahd virmege, -meg, -e]*

ʿahda vefā ḳıl-: *Sözünde durmak, sözünü yerine getirmek.*
1. ʿAhd itmişidüm Ṣānī cānāna virem cānı
   Ol ʿ**ahda vefā ḳılduḳ** neyler görelüm Allāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 14). [ʿahda vefā ḳılduḳ, -a-duḳ]*

āhenk: *Uyum.*
1. Naġme-i nāleñe **āhenk** yeter **āhenk** idici
   Bezm-i ġamda saña her cāhili dem-sāz itme *(Şânî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 5). [āhenk,]*

āhenk it-: *Uyum sağlamak, uymak.*
1. Sūz-ı dilden bir nefes āh itdügümçün Ṣāniyā
   Āhuma **āhenk idüp** iñleşdi yer yer ṭaġlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 10). [āhenk idüp, -üp]*

āḫī: *Kardeş, din kardeşi.*
1. Ṣānī gibi sen daḫı tevbeye gel ey **āḫī**
   Olmayasın dūzaḫī tevbeye gel tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 17). [āḫī,]*

āh-ı āteş-bār: *Ateş yüklü ah; ateş yağdıran ah; sevgiliyi anarken çekilen acı.*
1. **Āh-ı āteş-bārda** her dāġ bir penbeyle dil
   Çarḫdur zeyn oldı encümlerle gūyā semt semt *(Şânî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 5). [āh-ı āteş-bārda, -da]*
2. Şeh olup ʿaşḳ iline derd-i ġamdan dil ḫaşem çekdi
   Öñince **āh-ı āteş-bārum** altunlu ʿalem çekdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 2). [āh-ı āteş-bārum, -um]*

āh-ı ciger-sūz: *Gönül yakan ah, feryat.*

1. Yandırup nār-ı ġamuñ baġrumı büryān itdi
   Sīnemi **āh-ı ciger-sūzıla** efġān itdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 2). [āh-ı ciger-sūzıla, -ıla]*

āh-ı dil: *Gönül hüznü.*

1. Ḳorḳum budur ki öliceḳ rāh-ı ġamda ben
   Mirʾāt-ı vech-i yāre vire **āh-ı dil** ġubār *(Şânî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 6). [āh-ı dil,]*

āh u giryе: *Ah edip gözyaşı dökme.*

1. Şānī bu **āh u giryeyi** taḳlīl ḳılma kim
   Yaş dökmemişdi nevḥa idüp belki niçe Nūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 9). [āh u giryeyi, -y, -i]*

āh-ı ḥasret: *Özlem ahı, hasret feryadı.*

1. Dil rāḥatın virüp alalum derdi hicr-i ġam
   Cān naḳdini teslim virelüm **āh-ı ḥasrete** *(Şânî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 4). [āh-ı ḥasrete, -e]*

āh-ı seḥer it-: *Sabah vakti feryat etmek.*

1. Fetḥin istersen eger Şānī ṭılısm-ı cānuñ
   Giceler nāle-i dil-sūz ile **āh-ı seḥer it** *(Şânî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 14). [āh-ı seḥer it,]*

āḫir: *Son, nihayet.*

1. ʿAzmüñ çün **āḫir** iki evüñ birisi nedür
   Biri cināndür bil anuñ birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 1). [āḫir,]*

aḫmaḳ: *Budala, akılsız.*

1. Nigārā ḫāl-i şevḳüñ ʿilm-i ʿaşḳuñ bilmeyen kimse
   Ne eblehdür ne **aḫmaḳdur** ne echeldür ne ebterdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 8). [aḫmaḳdur, -dur]*

Aḥmed: *Hz. Muhammed.*

1. Bilmedi Rabbi o kim tanımadı öz nefsin
   Men-ʿaref sırrını **Aḥmed** didi kim lā eyler *(Şânî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 6). [aḥmed,]*
2. Gerçi geldi Lā nuferriḳ āyeti beyne'r rüsül
   Līk **Aḥmed** zübdesidür didi ol Rabbü'l-ʿalā *(Şânî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 10). [aḥmed,]*

Aḥmed-i muḥtār Muṣṭafā: *Hz. Muhammed (sav), peygamber.*

1. Yoḳdur şebīh ü miṣlüñ evel yaradılmaġuñ
   Sensin Muḥammed **Aḥmed-i Muḫtār Muṣṭafā** *(Şânî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 6). [aḥmed-i muḫtār muṣṭafā,]*

aḥsen-i takvīm: *Cenab-ı Hakkın her şeyi kendisine lâyık en güzel kıvam, sıfat ve surette yaratması.*

1. Çün **aḥsen-i taḳvīm** oldı şānuñ
   Her zişte ḳaroldıġuñ ne çāker *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 9). [aḥsen-i taḳvīm,]*

aḫter: *Yıldız.*

1. Rakīb olsa n'ola tīġ-ı ser-kāṭıʿ
   Odur meydān-ı ḫüsnüñ serveri çarḫ-ı hüner **aḫter** *(Şânî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 8). [aḫter,]*

āhū: *Ceylan II Dilber, güzel.*

1. Ṣañki müjgān ile o çeşm-i siyāh
   Oḳlanupdurlar iki **āhūlar** *(Şânî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 8). [āhūlar, -lar]*

āhū-çeşm: *Ceylan gözlü.*

1. Cān u dil ey **āhū-çeşm** olmışdur iki şīrler
   Bend içün zülfüñ ḳıl anlar boynına zencīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 1). [āhū-çeşm,]*

āhū-yı Tātār: *Tatar ceylanı, Tataristan'ın misk ceylanı.*

1. Gözüñdür **āhū-yı Tātār** dudaġuñ nāfe-i ḫoş-bū
   Çe nāfe nāfe-i ʿanber çe ʿanber ʿanber-i sārā *(Şânî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 5). [āhu-yı tātār,]*

aḥvāl: *Haller, durumlar, vaziyetler.*

1. Görinür kāʾināt **aḥvāli** andan
   Zihī ṣūret ki mirʾāt-ı mücellā *(Şânî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 5). [aḥvāli, -i]*
2. Nem var **aḥvālümi** aġlar benüm ol bīdāda
   Di olsun hele didüm erişür feryāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 1). [aḥvālümi, -üm, -i]*

ak-: *Akmak II Gözyaşı dökmek.*

1. Ḫayāl-i serv-ḳaddüñ ḫāk idelden sāye-veş çeşmüm
   Aḳar pāyuña her dem cūybār-ı dīde pür-nemdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 8). [aḳar, -ar]*
2. Dīde-i ḫūnbārdan ḳanlu yaşum ırmaḳ iden
   Gördü yeñilmez didi bu ḳan **aḳan** deryā mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 10). [aḳan, -an]*
3. Bir şehādetle iki nışf eyledük çarḫuñ mehin
   Muʿcizātuñla şecer dil buldı ṭaşdan **aḳdı** āb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 14). [aḳdı, -dı]*

ak-: *Dökülmek, akmak, damlamak.*

1. Nedür bu rind-i ḳallāşı nedür bu üstü başı
   Nedür bu gözlerüñ yaşı nedür bu ḳan **aḳan** deryā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 6). [aḳan, -an]*

aḳ-: *Akmak, çabuk ve fark edilmeden geçmek.*

1. Gözüm göñlüm murādı ol ruḫı zībāya baḳmaḳdur
   Yaşum tek ʿaḳl u fikrüm dembedem ol serve **aḳmaḳdur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 2). [aḳmaḳdur, -maḳ, -dur]*

akçe: *Para, gümüş para.*

1. Elvān-ı cāmeler girüp baġ-ı ʿāleme
   Ḳıldı şukūfeden niçe biñ **aḳçeler** niṣār *(Şânî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 12). [aḳçeler, -ler]*

ʿakd: *Bağlama, düğümleme II Söz, yemin.*

1. Olsa ey pīr-i muġān duḫter-i rez germ ile ʿ**aḳd**
   Derhem-i dāġ-ı dilüm mihrine al benden naḳd *(Şânî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 1). [ʿaḳd,]*

ʿakd eyle-: *Söz vermek.*

1. Ḳurtuluş yoḳdur ebed dām-ı belādan Şānī
   Kim ki ol zülf-i girih-gīre dili **eylese** ʿ**aḳd** *(Şânî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 10). [ʿaḳd eylese, -se]*

ʿakd ol-: *Bağlanmak, düğümlenmek II Sözlenmek.*

1. Kākül-i pür-ḫam cebīn üstünde ʿ**aḳd olmış** henūz
   Yā berāt-ı ḫüsne şāhum anberīn ṭuġrā mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 11). [ʿaḳd olmış, -mış]*

ʿāḳıbet: *Sonunda, nihayet.*

1. ʿ**Āḳıbet** Mıṣr-ı dil içre bulur Yūsufını
   Ol ki Yaʿḳūb ola Kenʿānı ġam-ı miḥnetde *(Şânî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 5). [ʿāḳıbet,]*

akıt-: *Dökmek; gözyaşı dökmek.*

1. Niçe bir **aḳıdasın** yaşumı uşanmayasın
   Dem ola yoluña geldügini o şanmayasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 1). [aḳıdasın, -a, -sın]*
2. Sīb-i ẕeḳanuñ dime ki şeftālüsin alma
   Ey tāze nihālüm **aḳıdur** dīdeler alma *(Şânî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 2). [aḳıdur, -ur]*
3. Teşne-i ʿālemi suvarmaġa
   Daştan muʿcizeñ **aḳıtdı** enhār *(Şânî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 12). [aḳıtdı, -dı]*
4. Girme gel ḳanuma **aḳıtma** gözüm yaşını sen
   Çoḳ daḫı yaḫşı degül eyleme ʿummāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 7). [aḳıtma, -ma]*

ʿakl: *Akıl.*

1. Ey dil ber-ān ki ʿ**aḳl** çü şemʿ-i münevverest
   Devlet bedān ki der-şeb-i baḫşiş muḳarrerest *(Şânî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 1). [ʿaḳl,]*
2. ʿ**Aḳlumı** daġıdur ol zülf-i siyeh şīveleri
   Ḥalḳa ḥalḳa ḳaçan ol nāz ile gerdāna düşer *(Şânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 3). [ʿaḳlumı, -um, -ı]*
3. ʿ**Aḳlum** ṭaġıdan ḳākül-i ʿanber-şikenüñdür
   Bend-i dil iden dāʾimā çāh-ı ẕeḳanıñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 1). [ʿaḳlum, -um]*
4. Bend itmek içün silsileʾ-i ʿaşḳa beni dost
   Ey Şānī alup ʿ**aḳlumı** dīvāne idüpdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 10). [ʿaḳlumı, -um, -ı]*
5. Gün açup şaʿşaʿa-ı mihr-i ruḫın seyr idicek
   Ẕerre-veş ʿ**aḳlum** arada itürüp ḳaldum zār *(Şânî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 6). [ʿaḳlum, -um]*
6. Ser-i ser-geşteyi zānū-yı vefā üzre alup
   Şerbet-i vaṣl ile cemʿ eyleyüben ʿ**aḳlum** uyar *(Şânî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 8). [ʿaḳlum, -um]*
7. Ruḫsāruñ üzre zülf ile yā Rab ne ḫāldür
   ʿ**Aḳlum** daġıldı göricek anı ne ḥaldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 2). [ʿaḳlum, -um]*
8. ʿ**Aḳl** u ṣabr u dili hep ḳıldı perākende şehā
   Cemʿ-i ḫāṭır ḳomaz arada ne gisūdur bu *(Şânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 3). [ʿaḳl,]*
9. Baña Mecnūnı melāmetde müşābih idenüñ
   ʿAcabā ʿ**aḳlı** olur mı ola hīç dünyāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 8). [ʿaḳlı, -ı]*
10. Cānest şāh-ı mülk-i beden **aḳl-rā** vezīr
    Şānī bedān ki düşmen-i ū nefs-i kāfirest *(Şânî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 9). [aḳl-rā, --rā]*

11. Zi-laʿlet her süḫan ki meh zi-rūy-ı nükte mī-āyed
    Gider ṣabrum ḳarārum ḳalmayup ʿ**aḳlum** olur yaġma *(Şânî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 8). [ʿaḳlum, -um]*
12. ʿ**Aḳlumuz** dağıdan ol zülf-i perīşānuñdur
    Ṣabrumuz yaġmalayan ġamze-i fettānuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 1). [ʿaḳlumuz, -umuz]*
13. Dağıdup ʿ**aḳlumı** her ān beni ʿāşüfte iden
    Ey perī ol ḳadd ü ebrūñda olan anuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 7). [ʿaḳlumı, -um, -ı]*
14. Kūyında işüm olunca ʿ**aḳlum**
    Taḳvā vü riyāżet ü ʿameldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 9). [ʿaḳlum, -um]*

ʿaḳl-ı beşer: *İnsan aklı.*

1. Künh-i ẕātın ḳanda feḥm eyler anuñ ʿ**aḳl-ı beşer**
   Vaṣf-ı pākin kim anuñ idrāk ider ġayr-ı Ḥudā *(Şânî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 11). [ʿaḳl-ı beşer,]*

ʿakl-i küll: *Her şeyi kavrayan akıl II Cebrail; mürşit.zeki, anlayışlı kimse.*

1. ʿAḳl-ı maʿāş egerçi u nā-būd zi-nefs
   Der-pīş-i **aḳl-i küll** velī īn naḳş-ı kemterest *(Şânî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 8). [aḳl-i küll,]*

ʿakl-ı maʿāş: *Yaşayış fikri.*

1. ʿAḳl-ı maʿāş egerçi u nā-būd zi-nefs
   Der-pīş-i aḳl-i küll velī īn naḳş-ı kemterest *(Şânî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 7). [ʿaḳl-ı maʿāş,]*

ʿakl-ı mihr ü meh: *Ay ve güneşin aklı.*

1. Nefset-i tīre küll-i şey-pūş pūr-ḥayl
   Dürc-i ten ʿ**aḳl-ı mihr ü meh** pūr-enverest *(Şânî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 6). [ʿaḳl-ı mihr ü meh,]*

ʿakl u cān: *Akıl ve ruh, can.*

1. İlāhī Şānīyem uydum hevāya sen ʿināyet ḳıl
   Yed-i fażluñla cemʿ it ʿ**aḳl u cān** oldı perākende *(Şânî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 10). [ʿaḳl-ı cān,]*

ʿakl u dil: *Akıl ve gönül.*

1. Ṣabr u ḳarārumı alan ʿ**aḳl u dilüm** yaġma ḳılan
   Mecnūn-ṣıfat daġa ṣalan yārüñ cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 5). [ʿaḳl-ı dilüm, -üm]*

ʿakl u fikr: *Akıl ve fikir.*

1. Gözüm göñlüm murādı ol ruḥı zībāya baḳmaḳdur
   Yaşum tek ʿ**aḳl u fikrüm** dembedem ol serve aḳmaḳdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 2). [ʿaḳl-ı fikrüm, -üm]*

ʿaḳl u ṣabr: *Akıl ve sabır.*

1. Ṭaraf ṭaraf ṭaġılan ʿ**aḳl u ṣabrı** ʿayb itme
   Bölük bölük bölünen zülf-i yāri gördüñ mi *(Şânî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 3). [ʿaḳl-ı ṣabrı, -ı]*

ʿakl u ṣabr-ı dil: *Akıl ve gönül sabrı.*

1. Nedür bu ḳoşa ḳoşa dāne dāne ruḥdaki beñler
   Nedür bu kūşe kūşe ʿ**aḳl u ṣabr-ı dil** iden yaġmā *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 8). [ʿaḳl-ı ṣabr-ı dil,]*

aḳrabā: *Aralarında kan bağı olan kimseler, akraba.*

1. Āşināsızca bilişsizce ġaribce ḥüsn ile
   Kimsesizce **aḳrabāsızca** bī-ebce olsa yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 14). [aḳrabāsızca, -sız, -ca]*

aḳrān: *Eş, misil, denk, benzer.*

1. Sulṭānı durur iḳlīm-i ġam-ı ʿaşḳuñ şimdi
   Nāmına göñül dirler olmaya hiç **aḳrānı** *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 8). [aḳrānı, -ı]*
2. **Aḳrānı** bulınmaz hīç dünyāyı bütün gezdim
   Cān ile bugün sevdim bir āfet-i devrānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 9). [aḳrānı, -ı]*

ʿaks: *Yansıma.*

1. Sīnem üzre naʿl-i dāġ-ı pür-şerārum ʿ**aksidür**
   Encüm ü mihr ü meh-i nev şanmañuzdur āsmān *(Şânî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 5). [ʿaksidür, -i, -dür]*
2. Bağrumda tāze tāze siyeh dāġ ʿ**aksidür**
   Mirʾāt-ı vech-i yāre sanemüñ ne ḫāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 19). [ʿaksidür, -i, -dür]*
3. Bāġ u ṣaḥrā zeyn olur Şānī şukūfeyle tamām
   Ṣanki kevkeb ʿ**aksidür** ḳandil-i ʿarşu'llāhdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 14). [ʿaksidür, -i, -dür]*

ʿaks: *Bir şeyin zıddı, tersi.*

1. Yürekde dāġ-ı miḥnet ʿ**aksidür** ey Şānī düşmişdür
   Görenler öyle ṣanur rūy-ı zerdim üzre ḫālim var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 13). [ʿaksidür, -i, -dür]*

ʿaks it-: *Yansımak.*

1. ʿ**Aks idüp** mirʾat-ı vechüñle muḳābil olsa gün
   Tīz çeker Ḥurşīd üstüne felek şemşīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 5). [ʿaks idüp, -üp]*

ʿaks-i dāġ-ı dil: *Gönül yarasının yansıması.*

1. ʿ**Aks-i dāġ-ı dil** midür bu ḫāk-i misk-āsa mıdur
   ʿĀrıż-ı dilber midür ya lāle-i ḥamrā mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 1). [ʿaks-i dāġ-ı dil,]*

aḳvāl-i bāṭıl: *Doğru olmayan sözler.*

1. Kāfirdür ittiḥād-ı ḥulūl-ı tenāsüḫi
   Aḳvāl-i bāṭılıyla hep ehl-i cidāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 10). [aḳvāl-i bāṭılıyla, -ı, -y, -la]*

al-: *Temin etmek, edinmek.*

1. Raḥm idüp **aldı** dil-i üftādenüñ ol şāh elin
   Ṭutdı ṣan bir mürdenüñ ʿİsī-i Rūhu'llāh elin *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 1). [aldı, -dı]*
2. Ben itdüm şāh-ı ʿaşḳa gönli bende eşk-i çeşmüm şarf
   Ben andan nice şekvā eyleyem nem **aldı** nem çekdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 6). [aldı, -dı]*
3. Ser-i ser-geşteyi zānū-yı vefā üzre **alup**
   Şerbet-i vaṣl ile cemʿ eyleyüben ʿaḳlum uyar *(Şânî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 7). [alup, -up]*
4. Kāse-i zühdüñ ayaġın ṣı ele Şānī mey **al**
   ʿIyş u nūş eyyāmıdur vaḳt-i tenāvüller durur *(Şânî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 9). [al,]*
5. Ḳo **alma** ḫançerüñ dil-i pür-ḫūn sīneden
   Bayram idüm görünce şafaḳda hilāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 13). [alma, -ma]*
6. Ḳo ṭursın **alma** ġamzeñ oḳın ey ḳaşı kemān
   Bu bāġ-ı ʿömrüm içre dikilmiş nihāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 5). [alma, -ma]*
7. Her şeyde görinen gören **alan** viren odur
   Ġayruñ vücūdı arada vehm ü ḫayāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 7). [alan, -an]*
8. **Almışum** pīr-i fenā pendin ḫarābāt ehliyüm
   Ḳaṣr-ı Ḳayṣerle degişmem menzil-i virāneyi *(Şânî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 5). [almışum, -mış, -um]*
9. Beyʿ-i vefā it ey perī göñlümle vaṣluñı
   Bāzār-ı ḥüsne ḫocasın ögren **alup** ṣatup *(Şânî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 6). [alup, -up]*
10. Degüldür dāġ-ı sīnem zaḫm **alupdur** naʿl-i pāyından
    Semend-i nāzın oynatduḳça Şānī şehsüvārum yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 13). [alupdur, -up, -dur]*
11. Ārām-ı naḳdin **almaġa** yār ḫoḳḳa-i lebin
    Dil ṭıflın aldayup ider efsūn açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 7). [almaġa, -maġ, -a]*
12. Meydān-ı muḥabbetde ṭop itmiş idik başı
    Çevgān **aluban** çalduḳ neyler görelüm Allāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 10). [aluban, -uban]*
13. Ṭut elin bir velīnüñ tevḫīde gel tevḫīde
    Al ögüdin olanuñ tevḫīde gel tevḫīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 2). [al,]*
14. Ṣabr u ḳarārumı **alan** ʿaḳl u dilüm yaġma ḳılan
    Mecnūn-ṣıfat daġa ṣalan yārüñ cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 5). [alan, -an]*
15. Dil murġını virmezse n'ola şāhin-i çeşmüñ
    Ġayrıya benüm sevdicegüm av **alanuñdur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 8). [alanuñdur, -an, -uñ, -dur]*
16. Bend itmek içün silsileʾ-i ʿaşḳa beni dost
    Ey Şānī **alup** ʿaḳlumı dīvāne idüpdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 10). [alup, -up]*
17. Āteşīn ruḫlarınuñ ʿazmi bu durur her ān
    Dil-i ʿuşşāḳı **alup** ālemi oda yaḳalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 10). [alup, -up]*

al-: *Almak, yakalamak.*

1. Devrānı bütün virseñ yārüm pula **almaz** hīç
   Göñlüm gibi ülfete ʿālemde bugün ḳānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 11). [almaz, -maz]*
2. Şöyle **alur** gider dil-i Şānī ḫayāl-i yār
   Ṣan murġ-ı vaḫşi dāneyi yerden ḳapar ḳaçar *(Şânî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 9). [alur, -ur]*
3. Sīb-i ẕeḳanuñ dime ki şeftālüsin **alma**
   Ey tāze nihālüm aḳıdur dīdeler **alma** *(Şânî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 1). [alma, -ma]*
4. Sīb-i ẕeḳanuñ dime ki şeftālüsin **alma**
   Ey tāze nihālüm aḳıdur dīdeler **alma** *(Şânî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 2). [alma, -ma]*
5. Dil-teşnesi ġāyetde diler āb-ı viṣālüñ
   Allāh içün ölsün dir isen ey perī **alma** *(Şânî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 4). [alma, -ma]*
6. Unutma bizi laʿl ü ẕeḳan büselerinden
   Bīmār-ı dil ister ḳatı şeftālü vü **alma** *(Şânî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 6). [alma, -ma]*
7. Dil naḳdine vir vaṣl metāʿını ḳayırmaz
   Ey ḫāce-i ḥüsn ögrenigör ṣatma vü **alma** *(Şânî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 8). [alma, -ma]*
8. Olsun hedef-i sīne-i Şānī'de nişānuñ
   Ey ḳaşı kemānum ḳo müjeñ tīrini **alma** *(Şânî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 10). [alma, -ma]*

9. Būy-ı zülfüñ **alsa** ṭañ mı ḫāl-i ruḫsāruñ senüñ
Mā-taḳaddümden saña kāfir virür Rūma ḫarāc *(Şânî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 7). [alsa, -sa]*

al-: *(Üzerine)çekmek, almak.*
1. **Alma** sögüşin müddeʿinüñ basma ayaġın
Zīrā ki itüñ ḳuyruġı başılsa çeñilder *(Şânî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 11). [alma, -ma]*

al-: *Nasiplenmek, kavuşmak.*
1. Dil rāḥatın virüp **alalum** derdi hicr-i ġam
Cān naḳdini teslim virelüm āh-ı ḥasrete *(Şânî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 3). [alalum, -a, -lum]*

al-: *Almak II Koklamak.*
1. Bekleyüp derbend-i baḥrüñ dil emīn olur şehā
Almaġ içün kārbān-ı ḥüsnüñe geldükde pāc *(Şânî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 6). [almaġ,]*

al: *Kırmızı II Hile.*
1. Ġamzeñ ucından öleni laʿlüñ çü dirgürür
Ḫūnī gözüñ n'ider güzelim ḳana **al** ḳatup *(Şânî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 8). [al,]*

aʿlā: *Pek yüce, en yüce.*
1. Eşkümi āhum ile zīr u zeber ḳıldı bu çarḫ
Kimi gör yire çalar kimini **aʿlāya** çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 4). [aʿlāya, -y, -a]*

ʿalāik: *İnsanı meşgul eden, Hakk'a erişmekten alıkoyan ilişkiler, bağlar.*
1. Ne cāh-ı manṣıb ister ne ġam-ı ʿuḳbā çeker göñlüm
ʿ**Alāiḳden** ʿavāiḳden be-küllī hep ferāġum var *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 12). [ʿalāiḳden, -den]*

ʿalāmet: *Belirti, işaret, iz.*
1. Bu ne zülf ü ḫadd ü ḫaṭdur bu ne ḳadd bu ne ḳāmetdür
Meger ki fitne-i devr-i ḳamerden bir ʿ**alāmetdür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 2). [ʿalāmetdür, -dür]*

alda-: *Aldatmak, kandırmak, oyun etmek.*
1. Ārām-ı naḳdin almaġa yār ḥoḳḳa-i lebin
Dil ṭıflın **aldayup** ider efsūn açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 8). [aldayup, -y, -up]*
2. Gel dünyāya aldanma sözi gerçekdür şanma
Seni **aldar** inanma tevbeye gel tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 16). [aldar, -r]*

aldan-: *Aldanmak, kanmak.*
1. Gel dünyāya **aldanma** sözi gerçekdür şanma
Seni aldar inanma tevbeye gel tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 15). [aldanma, -ma]*
2. Rūz-ı elestde çün ezel ḳālū belā diyenlerin
Dünye-i dūna **aldanup** ḳavlümüz itmezüz yalan *(Şânî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 2). [aldanup, -up]*
3. Benüm ḫod nefs-i ẓālim düşmenümmiş bilmedüm anı
Baña dost şanup **aldandum** yüzüme itdigin ḫande *(Şânî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 4). [aldandum, -du, -m]*
4. Ḳaṭresin baḥre yetiş ẕerre iseñ mihre ulaş
Aldanup ḳalma meges gibi yiten leẕẕetde *(Şânî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 8). [aldanup, -up]*
5. İki destüñle meges gibi döñersün başuña
Aldanursuñ ger bu dehrüñ telḫ ü şīrīn dadına *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 10). [aldanursuñ, -ur, -suñ]*

aʿlem: *Alim, bilge.*
1. Ḳamu ümmetden itdi ümmetüñ Ḥaḳ **aʿlem** u efḍāl
Nitekim enbiyānuñ eyledi sen şāh-ı sulṭānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 5). [āʿlem,]*

ʿālem: *Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren.*
1. Gāh Şānī-i ʿālī-şān iden ʿ**ālemlere** sulṭān iden
Gāh ḫāk ile yeksān iden yārüñ cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 17). [ʿālemlere, -ler, -e]*
2. Āteşīn ruḫlarınuñ ʿazmi bu durur her ān
Dil-i ʿuşşāḳı alup **ālemi** oda yaḳalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 10). [ālemi, -i]*
3. Neden ey şemʿ-i meṭāliʿ ḳamu ʿ**ālemlere** şāyiʿ
Sen iken gün gibi ṭaliʿ seni iḫfā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 15). [ʿālemlere, -ler, -e]*
4. Ey yüzüñden on sekiz biñ ʿ**ālemün** naḳşı ʿayān
Ḳaşlaruñ bir yerde baş çatup anı eyler beyān *(Şânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 1). [ʿālemün, -üñ]*
5. Her kimüñ kim ẕaḫmına derd-i ḫabīb olmaz devā
Çāresizdür iki ʿ**ālemde** anuñ dermānı yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 12). [ʿālemde, -de]*
6. Ḳorḳarım sūz-i derūnum dimege ol yāre
Şuʿle-i āteş-i āhumda ola ʿ**ālem** vaḳd *(Şânî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 8). [ʿālem,]*

7. ʿAşḳ ayaġına yüz sürdügüme ʿ**ālemde**
   Pāye-i ʿālīye irdüm buluban ḳadr-i bülend *(Şânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 11). [ʿālemde, -de]*
8. Bende-i ʿaşḳ ol iki ʿ**ālemde** sulṭānlıḳ budur
   Manṭıḳ-ı ṭayr-ı muḥabbet bil Süleymānlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 1). [ʿālemde, -de]*
9. Şaḳīdür nā-sezā işlerle pīrin inciden kimse
   Rıżā ehli olanlar iki ʿ**ālemde** saʿīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 12). [ʿālemde, -de]*
10. Her dem ribāṭ-ı dehre ki ʿ**ālem** ḳonar göçer
    Beñzer o kārbāna ki bir dem ḳonar göçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 1). [ʿālem,]*
11. Laʿlüñ gibi dil ẕaḫmına ʿ**ālemde** emüm var
    ʿAşḳuñdan ölürsem daḫı cānāna ġamum var *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 1). [ʿālemde, -de]*
12. Ġam kişverine şāh olup āhum şererinden
    Öñümce çekilür niçe altun ʿ**alemüm** var *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 6). [ʿalemüm, -üm]*
13. Ey Şānī raḳībüñ yüzüni görmeden özge
    ʿ**Ālemde** benüm daḫı ne ġuṣṣa elemüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 14). [ʿālemde, -de]*
14. Zeyn olup cennet gibi ʿ**ālem** olur cūlar revān
    Ṣan rehāda çeşme-i ʿayn-ı Ḫalīlu'llāhdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 9). [ʿālem,]*
15. Āfitābı ẕerreden deryāyı Şānī ḳaṭreden
    Görüp idrāk itmeseñ ʿ**ālemde** nādānlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 10). [ʿālemde, -de]*
16. On sekiz biñ ʿ**ālemi** ḳılmış iḥāṭa ser-be-ser
    Ey dür-i maḳṣūd-ı ʻālem añla bu deryā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 5). [ʿālemi, -i]*
17. ʿAbīr-i zülfi būyın ṣatmak içün ol melek sīmā
    Bugün ʿaṭṭar olupdur ʿ**ālem** anuñçün muʿaṭṭardur *(Şânî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 8). [ʿālem,]*
18. Dur itdi sāl-i köhne irüp faṣl-ı nevbahār
    Ṣan oldı ʿ**ālem** on iki yaşında bir nigār *(Şânî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 2). [ʿālem,]*
19. Göñlüm gözüm o yār ile bir resme ṭoldıgum
    ʿ**Ālem** gözümde Şānī hemān bir ḫayāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 22). [ʿālem,]*
20. Hicrüñle ḳalmışum ola vaṣluñ diyü naṣīb
    ʿ**Ālemde** göñlüm añlayan işbu ḫayāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 20). [ʿālemde, -de]*
21. Ne ister sīnemüñ göynüklerinden müddeʿī bilmem
    Benüm ʿ**ālemde** anlar her biri bir ḳara ṭaġumdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 4). [ʿālemde, -de]*
22. Niẓām-ı naẓmuña ḳılduñ musaḫḫar cümle āfāḳı
    Bugün ʿ**alemde** Şānī Ḫüsrev-i mülk-i süḥansın sen *(Şânî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 10). [ʿalemde, -de]*
23. Beni illerden ayırduñ diledüñ tīġı ḳayurduñ
    Beni ʿ**āleme** duyurduñ beni rüsvā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 6). [ʿāleme, -e]*
24. Tīr-i müjeñ itme telef ḳalb-i ʿadū olmaz hedef
    Ey ḳaşı yā ok mı geçer ʿ**ālemde** senüñ ḫāreye *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 12). [ʿālemde, -de]*
25. ʿ**Ālemde** bugün ey dil Mecnūn ile Ferhāda
    Olmaya bedel illā men ʿāşıḳ u dildāde *(Şânî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 1). [ʿālemde, -de]*
26. ʿĀrdur kerkes şikār itmek hümā ṣayyādına
    Herkesüñ lāyıḳ gerek ʿ**ālemde** fiʿli adına *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 2). [ʿālemde, -de]*
27. Tenezzül itmesün meyl eyleyüp her dūna ʿ**ālemde**
    Güzel ʿālī-cenāb olsaydı hem ʿālī-neseb olsa *(Şânî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 3). [ʿālemde, -de]*
28. Neyler kişi ʿ**ālemde** bilsem daḫı cānānı
    Cānı gibi çekmezse ger sīneye cānānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 1). [ʿālemde, -de]*
29. Dembedem sırrumı fāş etmegile ʿ**ālemde**
    Baña n'etdise hemān dīde-i giryān itdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 3). [ʿālemde, -de]*
30. Baḫr-ı dil cūşa gelüp daştı sirişk ırmaġı
    ʿ**Ālemi** ḳanlı yaşum laʿl-i Bedaḫşān itdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 14). [ʿālemi, -i]*
31. Devrānı bütün virseñ yārüm pula almaz hīç
    Göñlüm gibi ülfete ʿ**ālemde** bugün ḳānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 12). [ʿālemde, -de]*
32. ʿAşḳ bir meydür ki ʿ**ālem** cümleten mestānesi
    Sīne-i ʿuşşāḳdur ḫumḫānesi vü meyḫānesi *(Şânî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 1). [ʿālem,]*

ʿ**alem:** *Sancak.*

1. Şeh olup ʿaşḳ iline derd-i ġamdan dil ḫaşem çekdi
   Öñince āh-ı āteş-bārum altunlu ʿ**alem** çekdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 2). [ʿalem,]*

ʿ**ālem-i aṣl:** *Asıl âlem, asıl dünya.*

1. ʿ**Ālem-i aṣla** naẓar ṣalup ulü'l-ebsār olan
   Didiler maʿnā yüzünden ḳaṭre-i ʿummāna bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 7). [ʿālem-i aṣla, -a]*

ʿ**ālem-i būy-ı ṣafā-baḫş:** *Mutluluk veren kainat kokusu.*

1. Eyler muʿaṭṭar ʿ**ālem-i būy-ı ṣafā-baḫş** ile yār
   Ol zülf-i müşg-efşānına ger şāne urup daraya *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 13). [ʿālem-i būy-ı ṣafā-baḫş,]*

ʿ**ālem-i dānā:** *Alemin alimi, bilgini.*

1. Ḳılduñ ey ḥayy ü tüvānā kimini ʿ**ālem-i dānā**
   Kimini ʿārif-i bīnā kimin aʿmā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 17). [ʿālem-i dānā,]*

ʿālem-i tenhā: *Issız dünya.*
1. Māh-rūlar dimiş ey Şānī senüñçün ki ḳamu
   Her şeb ol gün daḫı bir ʿ**ālem-i tenhāya** çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 18). [ʿālem-i tenhāya, -y, -a]*

ʿālī: *Yüce, ulu.*
1. Bendecük üftādecük ülfetecük ḳadrin bilür
   Begcegüz begzādecük ʿ**ālī** nesebce olsa yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 10). [ʿālī,]*
2. Çekilür tūġ-ı āhum ṭabl-ı sīnem urılur her dem
   Diyār-ı ġamda ey Şānī gözet ne ʿ**ālī** şāhum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 14). [ʿālī,]*

ʿālī-cenāb ol-: *Haysiyetli, yüce yaradılışlı olmak.*
1. Tenezzül itmesün meyl eyleyüp her dūna ʿālemde
   Güzel ʿ**ālī-cenāb olsaydı** hem ʿālī-neseb olsa *(Şânî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 4). [ʿālī-cenāb olsaydı, -sa, -y, -dı]*

ʿālim: *Bilgili, çok şey bilen, ilim sahibi, bilge.*
1. Ders-i ʿaşḳa direm ey Şānī ṣalā hep gelsün
   ʿ**Ālim** ü vāʿiẓ ü nāṣıḥ ü ṭalebe dānişmend *(Şânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 14). [ʿālim,]*

alın-: *Gücenmek, alınmak, darılmak.*
1. Çevgān-ı zülf-i yāre ol dem ki dil **alındı**
   Meydān-ı ʿaşḳ içinde ṭop oldı ser çalındı *(Şânî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 1). [alındı, -dı]*

alın: *Alın.*
1. Bir **alnı** ḳamer yañaġı enver
   Bir laʿli güher ṭuṭaġı şekker *(Şânî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 1). [alnı, -ı]*

ʿālī-neseb: *Soylu, soyu yüce olan.*
1. Tenezzül itmesün meyl eyleyüp her dūna ʿālemde
   Güzel ʿālī-cenāb olsaydı hem ʿ**ālī-neseb** olsa *(Şânî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 4). [ʿālī-neseb,]*

ʿalī-şān: *Şanı yüce, şerefli.*
1. Hemīn mādiḥlerüñden olmaġı maḳṣud ider yoḳsa
   Ne dil ile idersin ʿ**ālī-şānuñ** medḥini Şānī *(Şânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 14). [ʿālī-şānuñ, -uñ]*

ʿAlī: *Hz. Ali gibi.*
1. ʿ**Alī-veş** düldül-i nāza süvār olmış bugün Ḥaydar
   Göñül öñünce Ḳanberveş daḳınmış nāleden ẕiller *(Şânî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 1). [ʿalī-veş,]*

Allāh: *Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık, İslâm dînine göre bütün kemal sıfatlarının kendisinde bulunduğu, mutlak, hakîkî, eksiksiz, ezelî, ebedî, her şeyin yegâne sâhibi, mâliki ve yaratıcısı olup eşi benzeri ve zıddı tasavvur edilemeyen, diğer varlıkların zarûrî kaynağı ve gerçek sebebi olan varlık.*
1. ʿAşḳ ile enīs olduḳ neyler görelüm **Allāh**
   Terk-i dil u cān ḳılduḳ neyler görelüm **Allāh** *(Şânî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 1). [allāh,]*
2. Ol şems-i ḥaḳīḳatde göz gibi ẓuhūr itdüñ
   Hep yire göge dolduḳ neyler görelüm **Allāh** *(Şânî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 6). [allāh,]*
3. ʿAhd itmişidüm Şānī cānāna virem cānı
   Ol ʿahda vefā ḳılduḳ neyler görelüm **Allāh** *(Şânî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 14). [allāh,]*
4. Ġarḳ itdi beni yaşum dil zevraḳını ammā
   Girdāb-ı ġama ṣalduḳ neyler görelüm **Allāh** *(Şânî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 12). [allāh,]*
5. Meydān-ı muḥabbetde ṭop itmiş idik başı
   Çevgān aluban çalduḳ neyler görelüm **Allāh** *(Şânî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 10). [allāh,]*
6. Ol gevher-i yektā ne baḥr-ı dil içindeymiş
   Ġavvāṣ oluban ṭalduḳ neyler görelüm **Allāh** *(Şânî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 8). [allāh,]*
7. Dirler ġamı cānānı sermāye-i dil besdür
   Ol derd-i ġam bulduḳ neyler görelüm **Allāh** *(Şânî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 4). [allāh,]*
8. ʿAşḳ ile enīs olduḳ neyler görelüm **Allāh**
   Terk-i dil u cān ḳılduḳ neyler görelüm **Allāh** *(Şânî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 2). [allāh,]*
9. **Allāh** diller alan ruḫlar mıdür lebler midür
   Cān-ı dil meftūn iden ol nergis-i şehlā mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 7). [allāh,]*
10. Sevdiyse kāfir olmadı ey büt seni göñül
    Raḥm it o derdmendi de **Allāh** yaradur *(Şânî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 8). [allāh,]*
11. Yaradılmışda naẓīrüñ yoḳdur ey seyyid senüñ
    Şānuña Levlāk dur **Allāh'dan** çünkim ḫiṭāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 6). [allāh'dan, -'dan]*

12. Dil-teşnesi ġāyetde diler āb-ı viṣālüñ
    Allāh içün ölsün dir isen ey perī alma *(Şânî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 4). [allāh,]*
13. Şānī-i miskīn nice vaṣfuñda ʿāciz olmasun
    Yā nebī çüñkim seni vaṣf eyleyen **Allah'dur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 22). [allahʾdur, -ʾdur]*

Allāh resūlü: *Allah resulü, Hz. Muhammed (sav).*

1. Kezzāb ile ġammāz ile ẕemmām ile nemmām
   Allāh resūline vü ḫalḳa olur aʿdā *(Şânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 10). [allāh resūline, -n, -e]*

alt: *Alt, aşağı.*

1. Zāhid çekerse bādeyi ferrāce **altına**
   Ey Şānī sen de ḳalma o bardaġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 13). [altına, -ı, -n, -a]*

altun: *Altın II Yüz, çehre.*

1. Ġam kişverine şāh olup āhum şererinden
   Öñümce çekilür niçe **altun** ʿalemüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 6). [altun,]*
2. Yaḳarsam nār-ı ʿaşḳ ile kime ne dil ocaġumdur
   Yanarsa penbe-i dāġum nola **altun** çerāġumdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 2). [altun,]*
3. Ẓulmet ile rūşeni göz görür eyā tālib-i Ḥaḳ
   Altun ile baḳırı ṣarrāf bilür itme şitāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 12). [altun, -i]*

altunlu: *Altınlı, altın işlemeli.*

1. Nola ḳaplarsa dūd-ı āh-ı āteş-bārum āfāḳı
   Şeh-i ʿaşḳum ḳurulmış dehre **altunlu** otaġum var *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 4). [altunlu,]*
2. Şeh olup ʿaşḳ iline derd-i ġamdan dil ḥaşem çekdi
   Öñince āh-ı āteş-bārum **altunlu** ʿalem çekdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 2). [altunlu,]*

aʿmā: *Kör, gözü görmeyen, II Manevi körlük, cahillik, bilgisizlik.*

1. Görmez ey Şānī o nūr-ı pāki
   Çeşm-i ḫuffāşesi olan **aʿmā** *(Şânî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 14). [aʿmā,]*
2. Ġubār-ı kūyet ey meh tūtiyā-yı çesm-i her bīnā
   Ne bilsün ḳıymetin ol cevherüñ nādān olan **aʿmā** *(Şânî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 2). [aʿmā,]*
3. **Aʿmādur** ol ki her naẓarı ʿayn-ı Ḥaḳ degül
   Kāzibdür ol ki dembedem ehl-i vişāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 11). [āʿmādur, -dur]*
4. Ḳılduñ ey ḥayy ü tüvānā kimini ʿālem-i dānā
   Kimini ʿārif-i bīnā kimin **aʿmā** sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 18). [aʿmā,]*

amān: *Yardım istenildiğini anlatan söz, imdat.*

1. Ḳatı serkeş iken āteş becid kaʾil **amān** bilmez
   Ne ḳaddür bu ne ḫaddür bu ne ḳaşdur bu ne ḫançerdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 5). [amān,]*

ʿamel: *Dînî emirleri yerine getirmek için yapılan iş, fiil, hareket.*

1. Kūyında işüm olunca ʿaḳlum
   Taḳvā vü riyāżet ü **ʿameldür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 10). [ʿameldür, -dür]*

ʿamel defterleri: *Amel defterleri.*

1. Yüz ḳarasıyla siyeh ḳıldı **ʿamel defterlerin**
   Sen şefiʿ ol Şānī'ye ey nūr-ı Ḥaḳ yevmü'l ḥisāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 17). [ʿamel defterlerin, -n]*

ammā: *Ancak, ama.*

1. Dūd-i āhumdur degüldür hāle **ammā** dir gören
   Māh-rūlar ṣayd iden anı bir aġum ṣandılar *(Şânî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 7). [ammā,]*
2. Mescide ṣūfi ṣalāḥ ehlin oḳursın **ammā**
   Künc-i meyḫāne durur zümre-i rindāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 11). [ammā,]*
3. Esīr-i ʿaşḳum **ammā** mülk-i ġamda pādişāhum ben
   Serümde seng-i miḥnet şāḥib-i tāc u külāhum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 1). [ammā,]*
4. Ġarḳ itdi beni yaşum dil zevraḳını **ammā**
   Girdāb-ı ġama ṣalduḳ neyler görelüm Allāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 11). [ammā,]*
5. Olupdur küfr-i zülf-i ehl-i zünnāra delīl **ammā**
   Ruḫ-ı tābendesidür şāhid olan ehl-i īmāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 9). [ammā,]*
6. Beli ince femi ġonce beñi fülfül lebi yāḳūt
   Güzeller çoḳdur **ammā** beñzemez ol verd-i ḫandāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 12). [ammā,]*
7. Egerçi şehr-i ḥüsnüñ dilberi çoḳ ey püser **ammā**
   Senüñ gibi güzel olmaz ẓarīfāne levendāne *(Şânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 9). [ammā,]*
8. Ey yār-ı ʿazīzim saña bir söz direm **ammā**
   Cān kūşene ṭaḳ sen anı ki ol dür-i yek-tā *(Şânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 1). [ammā,]*

9. Murġ-i dil kūyuña uçmaḳ ider **ammā** uçamaz
Ġamzeñ oḳların aña ey ḳaşı yā bāl ü per it *(Şânî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 5). [ammā,]*
10. Ādemüz biz çekerüz ey perī cevrüñ **ammā**
Tīz olma bize çoḳ küsme ṭutup ḫaṣlet-i fehd *(Şânî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 7). [ammā,]*

<u>añ-:</u> *Adını söylemek, zikretmek II Hatırlamak.*

1. **Añmañ** baña münkiri ki işi
Hep daḫl u taʿarruż u cidaldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 5). [añmañ, -ma, -ñ]*
2. Men mest-i şarāb-ı leb-i cān-baḫş-ı nigārem
Añmañ baña afyonla ḳahve dilemem benc *(Şânî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 8). [añmañ, -ma, -ñ]*
3. **Añduḳça** yād-ı hicr ü firāḳ-ı nigār dil
Ditrer dıraḫt-ı berg-i vucūdum şaḳır şaḳır *(Şânî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 5). [añduḳça, -duḳ, -ça]*

<u>ān:</u> *Zaman, vakit.*

1. Dağıdup ʿaḳlumı her **ān** beni ʿāşüfte iden
Ey perī ol ḳadd ü ebrūñda olan anuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 7). [an,]*
2. Evrāḳ-ı ʿaḳlımuz n'ola dağılsa her zamān
Şīve kitābın ol perī her **ān** açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 8). [ān,]*
3. Çü der-bāġ-ı leṭāfet **ān** ruḫ-ı yār sırr-ı gül-rengīn
Ben ey Şânī ʿaceb mi ger olursam bülbül-i şeydā *(Şânî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 9). [ān,]*
4. Āteşīn ruḫlarınuñ ʿazmi bu durur her **ān**
Dil-i ʿuşşāḳı alup ālemi oda yaḳalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 9). [ān,]*

<u>aña:</u> *Ona.*

1. N'ola pervāz itse mürġ-i tabʿ-ı Şānī her ṭaraf
Tīr-i ġamzeñ ey ḳaşı yā **aña** bāl ü per yeter *(Şânî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 10). [aña,]*
2. Ol şeh-i ḥüsn itse dil mülkin ḳaçan yaġma **aña**
Ḫāller cāsūs kāküller ḳara diller durur *(Şânî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 7). [aña,]*
3. Dil-i miskīni ġamuñ ḳanda bulursa yaḳalar
Dostum **aña** mı virildi bu iller yaḳalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 2). [aña,]*
4. Men ʿaref sırrına ir ʿārif-i Rabb iste yüri
ʿİlmüñi cehl idüp yeter tekyelenüp **aña** ṭayan *(Şânî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 10). [aña,]*
5. Sīneye bir tīġ-ı ġamze ṣalsa ol ḳaşı kemān
Cān-ı dil öḫ öḫ diyü karşu çıḳar **aña** revān *(Şânî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 2). [aña,]*
6. Ḳatı ḫam ḳılma ḳadem zülfüñ idüpdür çevgān
Yarın ey pīr olası hīç **aña** ṭañmayasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 12). [aña,]*
7. Ġaflet şarābı mest-i ḫarāb eylemiş seni
Ḫayrānım **aña** sende bir efkār fikri yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 12). [aña,]*
8. Yapış ṣıdḳ ile bir pīre **ana** teslīm idüp kendüñ
Ululara muṭīʿ olanlaruñ ḳadri mezīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 5). [ana,]*
9. Leb-i yāḳūtına yārüñ dür-i eşk eyledi ṣarf
Yoḳsa bu cevher-i çeşmüm **aña** ṣarrāf mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 8). [aña,]*
10. Ġam ḫaymesi ḳurarsa n'ola sīnede ʿaşḳuñ
Mānīʿ olmaz kimse **aña** yurd ḳovanuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 6). [aña,]*
11. Çıḳarmaz ol şehüñ vaṣf-ı lebin dil ṭıflı aġzından
Aña pīr-i muḥabbet eli itdürmiş meger ezber *(Şânî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 8). [aña,]*
12. Kime ṣordumsa ey Şānī belā iḳlīminüñ rāhın
Didiler dūd-ı āhuñ gibi olma hīç **aña** rehber *(Şânî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 10). [aña,]*
13. Olursa ḫalḳ-ı ʿālem n'ola **aña** çaker ü bende
Serīr-i ḥüsne şāh oldığı anuñ çün muḳarrerdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 3). [aña,]*
14. Her kim ki oldı bir daḫı gül yāre hem-nişin
Yaz u ḳış **aña** Şānī nevbahārdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 18). [aña,]*
15. Mānend-i miṣl-i ṣibh-i ṣebīh ü ṣerīki yoḳ
Vāḥiddür ikilik **aña** emr-i muḥāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 6). [aña,]*
16. Ḳandadur bād-ı ṣabā gülşen-i kūy-ı dildār
Vir ḫaber cān u göñül şevḳ ile **aña** ḳopalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 8). [aña,]*
17. Kim ki ol güherini miṣle ider müşterī dil
Virmelidür **aña** sermāye-i ġamzeñ varın *(Şânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 6). [aña,]*
18. Dilde olan ḫaberleri dudaġa söyleme
Cān maḥrem ise **aña** di ıraġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 2). [aña,]*
19. Şeyḫ der- kān-ı cevāhir kendüzin
Aña ʿṣarrāf eyleyenler ṣūfīdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 8). [aña,]*
20. Murġ-i dil kūyuña uçmaḳ ider ammā uçamaz
Ġamzeñ oḳların **aña** ey ḳaşı yā bāl ü per it *(Şânî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 6). [aña,]*
21. Bize temīz ehli gerek ide suʾāl ile cevāb
Bildürevüz **aña** nedür sehv ü ḫaṭā ile ṣevāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 2). [aña,]*

22. Nicesi elvān ile eşkāli beyān idem **añа**
Kim gözünüñ olmaya nūrı ya gözün ṭuta ḥicāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 3). [añа,]*
23. Yād u bilişi ḫayr ile yād eyle hemīşe
Tā ki seni de yād u biliş ḫayr ile **añа** *(Şânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 4). [añа,]*
24. Baḥr-ı medḥinden anuñ bir ḳaṭre itmezler beyān
Ṣad hezārān olsa Şānī gibiler ġavvās **añа** *(Şânî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 14). [añа,]*
25. Āsmān-ı daʿvet-i şerʿine ṣıddīḳ didirüp
Şāhid oldı gün gibi Ḳurʾān-ı nutḳu'llāh **añа** *(Şânî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 8). [añа,]*

ʿanā: *Zahmet, güçlük.*
1. Ṭālib-i faḳr-ı fenā dervīşdür
Rāġıb-ı renc ü **ʿanā** dervīşdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 2). [ʿanā,]*

anber: *Güzel koku, amber.*
1. Kākül-i pür-ḫam cebīn üstünde ʿaḳd olmış henüz
Yā berāt-ı ḥüsne şāhum **anberīn** ṭuġrā mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 12). [anberīn, -īn]*
2. Ġonce vü nergis gerekmez laʿl ü çeşmüñ var iken
Ḳadd ü ḫadd ü zülfüñ ey meh serv u gül **ʿanber** yeter *(Şânî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 4). [ʿanber,]*
3. Gözüñdür āhu-yı Tātār dudaġuñ nāfe-i ḫoş-bū
Çe nāfe nāfe-i **ʿanber** çe **ʿanber** ʿanber-i sārā *(Şânî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 6). [ʿanber,]*
4. Bir ruḫları gül bir dili bülbül
Bir kāküli sünbül beñi **ʿanber** *(Şânî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 4). [ʿanber,]*
5. Nedür bu ʿārıż u laʿlüñle ḫāl ü zülfüñ ey meh-rū
Ne güldür bu ne müldür bu ne fülfül bu ne **ʿanberdür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 4). [ʿanberdür, -dür]*

ʿanber-i sārā: *Halis, saf amber; amber kokulu saç.*
1. O mehüñ vechine kim zülf-i muṭarrā dökülür
Rūm üzre ṣanuram **ʿanber-i sāra** dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 2). [ʿanber-i sāra, -a]*
2. Gözüñdür āhu-yı Tātār dudaġuñ nāfe-i ḫoş-bū
Çe nāfe nāfe-i ʿanber çe ʿanber **ʿanber-i sārā** *(Şânî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 6). [ʿanber-i sārā,]*

ʿanber-i ter: *Taze amber (zülüf bağlamında).*
1. Verd-i nesīme açmaġa ṣaḳın būy-ı zülfüñi
Eyle ḫaẕer bu **ʿanber-i terden** ḳapar ḳaçar *(Şânî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 4). [ʿanber-i terden, -den]*

ancak: *Ancak, sadece, yalnızca.*
1. Ḥüsn-i cemāl ḥadd u ḫāl **ancaḳ** olur ẕihi cemīl
Dembedem anı vaṣf iden āyet-i beyyināt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 5). [ancaḳ,]*
2. Ey Şānī üç didüm diyen **ancaḳ** birin dimiş
Maẕmūna māliküm dir isem on açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 9). [ancaḳ,]*
3. Ḳad-i zülfinde yārüñ cān virüp ey dil murād it kim
Cihāna her gelen **ancaḳ** bir eyü nāma gelmişdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 10). [ancaḳ,]*
4. Ey Şānī kūy-ı yāri ḳoyup cehennem istemem
Vallāhī meylüm **ancaḳ** anuñ birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 14). [ancaḳ,]*
5. Dil-i Şānī degül **ancaḳ** ölürseñ bülbül-i şeydā
Senüñ tek baġ-ı ḥüsn içre açılmış verd-i ḫandāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 13). [ancaḳ,]*
6. Ben miyem nāy-ı mey-i dilbere māʾil **ancaḳ**
Gūş-ı hūş issi ider anları hep gūş-pesend *(Şânî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 9). [ancaḳ,]*

ancılayın: *Onun gibi.*
1. Bād kūyuñda dimiş müddeʿīnüñ gözine ḫāk
Ḥayfdur **ancılayın** sürme-i aʿlāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 10). [ancılayın,]*

anda: *Orada.*
1. Her ki mirʿāt-ı dilin ṣāf-ı mücellā eyler
Pertev-i nūr-ı ḫudā **anda** tecellā eyler *(Şânî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 2). [anda,]*
2. Ṣırāṭ-ı ḥaşr-i mīzānda ḳalınca zār-ı efġānda
İrişüp sen bize **anda** şefāʿat ya Resūlallah *(Şânî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 12). [anda,]*
3. Olar kim görmediler bilmediler bunda bi't-taḫḳīḳ
Ne bilsün **anda** sen şāhı çü yoḳdur çeşm-i ʿirfānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 12). [anda,]*
4. Ḫayāl-i ebrūñ ey meh dilde miḥrāb-ı muḥabbetdür
Müjeñ **anda** giçerse bil ki maḳṣūd-ı imāmetdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 6). [anda,]*
5. Kim menʿ idebilür beni kūyından o yārüñ
Cān naḳdin ulaşdurmışum **anda** süllemüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 8). [anda, -üm]*
6. Bir cāya irmişüz ki zamān u mekānı yoḳ
Ne gice vardur **anda** ne anuñ nehārı var *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 10). [anda,]*

andan: *Ondan.*

1. Gelür kūyuña ʿāşıḳlar deyü gitmiş raḳīb **andan**
   Ḳıluñ tenbīh der-bāne gelen gelsün giden gitsün *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 3). [andan,]*
2. Döñme bir sāye görünce şanma kim ol ẕātdur
   Ẕāt bir yüksek hümādur düşmez **andan** yire ney *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 8). [andan,]*
3. Ben itdüm şāh-ı ʿaşḳa gönli bende eşk-i çeşmüm ṣarf
   Ben **andan** nice şekvā eyleyem nem aldı nem çekdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 6). [andan,]*
4. Nedür ol zülf-i muʿanber nedür ol perçem-i caʿd
   Dil viren daḫı ḫalāṣ olmadı **andan** min baʿd *(Şânî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 2). [andan,]*

ʿ**andelīb-i cān:** *Gönül bülbülü.*

1. **Andelīb-i cānı** ḫār-ı ġamda pes aġladasın
   Ey benüm tāze bahar u gülsitānum ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 11). [andelīb-i cānı, --i-ı]*

ʿ**andelīb-i gülşen:** *Gül bahçesi bülbülü.*

1. Ben ʿ**andelīb-i gülşen-i** bāġ-ı leṭāfetem
   Kūyuñda yārüñ ötdügüm oldur şaḳır şaḳır *(Şânî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 3). [ʿandelīb-i gülşen-i, --i]*

ʿ**andelīb-i zār:** *Ağlayan, inleyen bülbül.*

1. Gülşen-i kūyında ey gül-ruḫ figānın itme ʿayb
   Ḫār-ı miḥnetde görüpdür ʿ**andelīb-i zār** güç *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 6). [ʿandelīb-i zār,]*

anı: *Onu.*

1. Geldi ḳapuña Şānī bilüp sehv ü ḫaṭāsın
   Redd itme **anı** ey şeh-i kevneyn Muḥammed *(Şânî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 10). [anı,]*
2. Her yañadan **anı** gözler iller
   O kıble-i cümle-i mileldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 5). [anı,]*
3. Ḥüsn-i cemāl ḥadd u ḫāl ancaḳ olur ẕihi cemīl
   Dembedem **anı** vaṣf iden āyet-i beyyināt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 6). [anı,]*
4. Ādem ol ey ṭālib añla ʿilmü'l-esmā nedür
   Sen nesin **anı** bilüp fehm eyle bu eşyā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 2). [anı,]*
5. Dür dişüñ vaṣfına naẓm eyledigim gūş itse
   Ḥażret-i ʿĪsī **anı** evc-i süreyyāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 12). [anı,]*
6. Daḫı bir ẕerre ṭuyulmadı rumūz-ı dehenüñ
   Ḫurde-dānlar niçe dolu **anı** maʿnāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 16). [anı,]*
7. Ḳılca duyulmadı ortada miyānuñ ḫaberi
   Ehl-i teʾvīl **anı** gerçi niçe maʿnāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 8). [anı,]*
8. Çeşm-i żaʿīfem ṣanursun ṣanemā ḳāfumdur
   Tīşe-i hicr ile yıḳmaḳ **anı** inṣāf mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 2). [anı,]*
9. Dir ol meh-rū bugün Ḫıżr u Sikender görmedi **anı**
   Leb-i laʿlümde bir ter-çeşme-i āb-ı zülālim var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 9). [anı,]*
10. Olursa n'ola ṭūṭī-i dil şekerin elfāẓ
    Gūyā iden ey meh **anı** şīrīn süḫanuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 4). [anı,]*
11. Her ki cāna tīġ-i ġamzeñden dirīġ sır ṭutar
    Ehl-i ʿaşḳ **anı** yolın azmış ḫarāb-ter ṭutar *(Şânî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 2). [anı,]*
12. Dūd-i āhumdur degüldür hāle ammā dir gören
    Māh-rūlar ṣayd iden **anı** bir aġum ṣandılar *(Şânî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 8). [anı,]*
13. Ḳaddüñle çeşm-i zülfüñden lebüñ-çün dil ne çekmişdür
    Ḳapuña yüz sürüp Şānī **anı** iʿlāma gelmişdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 14). [anı,]*
14. Ruḫsāruñ üzre zülf ile yā Rab ne ḫāldür
    ʿAḳlum daġıldı göricek **anı** ne ḫaldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 2). [anı,]*
15. Ḳapuñda ḳul olandur ṣāh **anı** bilelüm daḫı bilmem
    Ne Dārādur ne Rüstemdür ne Ḫüsrevdür ne erdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 5). [anı,]*
16. Ey yüzüñden on sekiz biñ ʿālemün naḳşı ʿayān
    Ḳaşlaruñ bir yerde baş çatup **anı** eyler beyān *(Şânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 2). [anı,]*
17. ʿÖmr ʿazīz naḳdiñi itme telef ṣaḳın bugün
    Ḫaḳ yolına it **anı** ṣarf ger ider iseñ ey civān *(Şânî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 6). [anı,]*
18. Ruḫlaruñ ʿarż it dile söyletmeñ istersen **anı**
    Ṭūṭī mirʾāt olmasa bilmez taʿallüm nidügin *(Şânî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 5). [anı,]*
19. Çün rūz-ı ezel cānā ʿaşḳuñla bilişdük biz
    Yād eyleyüben **anı** meyl eylemezüz yāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 8). [anı,]*
20. Benüm ḫod nefs-i ẓālim düşmenümmiş bilmedüm **anı**
    Baña dost ṣanup aldandum yüzüme itdigin ḫande *(Şânî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 3). [anı,]*
21. Beni bu küştegān-ı nefs iñen çok başdı lüṭfuñdan
    İlahī sen hidāyet it ẕebūn idem **anı** bende *(Şânî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 8). [anı,]*

22. Senüñ Şānī faḳīrüñdür **anı** ṭut bir ḥaḳīrüñdür
Senüñ ḥaḳ dest-gīrüñden şefāʿat yā Resūlallāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 13). [anı,]*
23. Merḥūm it **anı** eyleme maḥrūm ḫūr-zār
Geldi ḳapuña zār u perīşān rū-siyāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 5). [anı,]*
24. Cānum dimeden yāra bilsem ne olur ḥāṣıl
Cānum gibi bu cisme ṣarılmaya her **ānı** *(Şânî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 4). [ānı,]*
25. Sırr-ı ġayb añlarıduḳ gāhīce güftāruñdan
Ne ʿaceb mīm femüñden **anı** pinhān itdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 6). [anı,]*
26. **Anı** bunı ḳoy ey dil her ḳanda kim olursa
Pāyına niṣār it cān gördükde o sulṭānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 5). [anı,]*
27. Sözlerüñ Şānī taṣavvūfdur ḳamu
Anı idrāk eyleyenler ṣūfīdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 14). [anı,]*
28. Elbette seni de idiser illere ġıybet
Ṣanʿat idinüpdür **anı** kendüzine zīrā *(Şânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 8). [anı,]*
29. Dil-i vīrānem içre bulmışum ol genc-i pinhānı
Anuñçün olmışum müstaġnī her şeyden görüñ **anı** *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 2). [anı,]*
30. Saña senden yaḳīn olan ne şeyʿdür **anı** feḥm eyle
Ṣaḳın cehl-i mürekkeb olma kesb it ʿilm-i vicdānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 5). [anı,]*

aʿnī: *Yani, demek istiyorum ki.*
1. Ey göñül gel idelüm dergeh-i cānāne sefer
Aʿnī ol kaʿbe-i maḳṣūd-ı dil ü cāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 2). [āʿni,]*

añla-: *Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.*
1. Ādem ol ey ṭālib **añla** ʿilmü'l-esmā nedür
Sen nesin anı bilüp fehm eyle bu eşyā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 1). [añla,]*
2. On sekiz biñ ʿālemi ḳılmış iḥāṭa ser-be-ser
Ey dür-i maḳṣūd-ı ʻālem **añla** bu deryā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 6). [añla,]*
3. Ne ḳadr **añlar** ne söz diñler raḳib fitne-gū bī-çeşm
Ne ḫardur bu ne kerdür bu ne şerdür bu ne aʿverdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 7). [añlar, -r]*
4. Kim işige tevbe ḳıl kimseye uzatma dil
Öz ʿaybuñı **añla** bil tevḫīde gel tevḫīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 18). [añla,]*
5. Nidügin germiyyet-i nār-ı muḥabbet **añlamaz**
Āteş-i ʿaşḳuñ hemīşe olmayan kaşānesi *(Şânî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 5). [añlamaz, -maz]*
6. Ṭut ḳulaḳ ey ṭālib-i Ḥaḳ gevher-i irfāna bir
Baḥr-i vaḥdetde nedür **añlayasın** dürdāne bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 2). [añlayasın, -y, -a, -sın]*
7. Mekteb-i ʿaşḳında sen levḥ-i żamīrüñ ṣāf ḳıl
Añlayasın Şānī'den tā nüsḫa-i kübrā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 22). [añlayasın, -y, -a, -sın]*
8. Hicrüñle ḳalmışum ola vaṣluñ diyü naṣīb
ʿĀlemde göñlüm **añlayan** işbu ḫayāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 20). [añlayan, -y, -an]*
9. Oḳumışca yazmışca **añlamışca** ḥālden
Pīr-perverce güleçce ḫoş edebce olsa yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 5). [añlamışca, -mış, -ca]*
10. Sırr-ı ġayb **añlarıduḳ** gāhīce güftāruñdan
Ne ʿaceb mīm femüñden anı pinhān itdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 5). [añlarıduḳ, -r, -ı, -du, -ḳ]*
11. Anuñ kim dīde-i ʿirfānı yoḳdur **añlamaz** ḥikmet
Ne bilsün niçesi mirʾāt-ı Ḥaḳdur vech-i insānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 3). [añlamaz, -maz]*
12. Ben nebī idüm vücūda gelmedin ādem didüñ
Añlamaz nādān bu remzi kim ne sırru'llahdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 4). [añlamaz, -maz]*
13. Kim **añlar** senüñ künh-i ẕātuñ nedür
Dil-i Şānī ola mediḥüñde ḳaṣīr *(Şânî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 9). [añlar, -r]*

anlar: *Onlar.*
1. Ne ister sīnemüñ göynüklerinden müddeʿī bilmem
Benüm ʿālemde **anlar** her biri bir ḳara ṭaġumdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 4). [anlar,]*
2. Cān u dil ey āhū-çeşm olmışdur iki şīrler
Bend içün zülfüñ ḳıl **anlar** boynına zencīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 2). [anlar,]*
3. Ben miyem nāy-ı mey-i dilbere māʾil ancaḳ
Güş-ı hūş issi ider **anları** hep güş-pesend *(Şânî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 10). [anları,]*

anuñ: *Onun.*
1. Künh-i ẕātın ḳanda feḥm eyler **anuñ** ʿaḳl-ı beşer
Vaṣf-ı pākin kim **anuñ** idrāk ider ġayr-ı Ḫudā *(Şânî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 12). [anuñ,]*
2. Künh-i ẕātın ḳanda feḥm eyler **anuñ** ʿaḳl-ı beşer
Vaṣf-ı pākin kim **anuñ** idrāk ider ġayr-ı Ḫudā *(Şânî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 11). [anuñ,]*
3. Küḥl-i māzāġü'l başardan sürmelüdür gözlerüñ
Anuñ içün ḫāʾil olmaz çeşmüñe yüz biñ ḥicāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 12). [anuñ,]*

4. Derd ü ġam bīmārı olmışdur bugün ġāyet mizāc
   Anuñ içün ḫūn-ı vaṣluñdan diler miskīn gülāc *(Şânî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 2). [anuñ,]*
5. Bildi Tevrāt içre naʿtuñdan lebüñ esrārını
   Anuñ içün ḥażret-i Mūsa Kelīmu'llahdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 16). [anuñ,]*
6. ʿİlm-i iḥyāda lebüñ perverdesi iki resūl
   Biri ḫıżr **anuñ** biri ʿİsī-i Rūḥu'llahdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 18). [anuñ,]*
7. Dağıdup ʿaḳlumı her ān beni ʿāşüfte iden
   Ey perī ol ḳadd ü ebrūñda olan **anuñdur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 8). [ānuñdur, -dur]*
8. Cām-ı lebinden esrüdi cümle-i kāʾināt **anuñ**
   Laʿli zülālidür ki her ḫıẓr-ı dile hayāt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 9). [anuñ,]*
9. Hūn-ı cigerle yazmaġa ruḫların vaṣfını **anuñ**
   Her müje elde bir ḳalem dīdelerüm devāt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 19). [anuñ,]*
10. Der-i devlet-i tābında olurdı bende-i ḳurbān
    Celāl-i şevket-i nāzın göreydi **añun** İskender *(Şânî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 6). [añun,]*
11. Bu ortada rumūzun ḳılca şerḥ eyler **anuñ** yoḳdan
    Nezāketde miyān-ı yāre beñzer bir ḫayālüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 7). [anuñ,]*
12. Olursa ḫalḳ-ı ʿālem n'ola aña çaker ü bende
    Serīr-i ḥüsne şāh oldığı **anuñ** çün muḳarrerdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 4). [anuñ,]*
13. Ḫālin nola laʿlinden **añuñ** emsem olursam
    Bīmār-ı ḫaṭı ḳahrına tiryāk gerekdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 7). [añuñ,]*
14. ʿAzmüñ çün āḫir iki evüñ birisi nedür
    Biri cināndür bil **anuñ** birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 2). [anuñ,]*
15. Ey Şānī kūy-ı yāri ḳoyup cehennem istemem
    Vallāhī meylüm ancaḳ **anuñ** birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 14). [anuñ,]*
16. Nīsān ḳaṭresin ki olur mār ile ṣadef
    Olur birine zehr **anuñ** birisi ne dür *(Şânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 12). [anuñ,]*
17. Ḫaḳ resūli çünki maʿallahī söyleye
    Kimdür ki ḫāli dāʾīm **anuñ** ittiṣāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 14). [anuñ,]*
18. Bedrine naḳṣ erişmez **anuñ** şemsine zevāl
    Mülk-i beḳāda pādişeh-i lā-yezāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 3). [anuñ,]*
19. Sīnemde nār-ı ʿaşḳa dil uzatma zāhidā
    Yaḫşı degül **anuñ** gibi ocaġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 8). [anuñ,]*
20. **Anuñ** kim dīde-i ʿirfānı yoḳdur añlamaz ḥikmet
    Ne bilsün niçesi mirʾāt-ı Ḫaḳdur vech-i insānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 3). [anun,]*
21. Ḳanḳı ādem kim **anuñ** ẕātında bir ʿirfānı yoḫ
    Beñzer ol bir ṣūrete olmış muṣavver cānı yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 1). [anuñ,]*
22. Her kimüñ kim ẕaḫmına derd-i ḥabīb olmaz devā
    Çāresizdür iki ʿālemde **anuñ** dermānı yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 12). [anuñ,]*
23. Fikr-i zülfüñle çıḳar her gice ol ḳaṣruña gör
    Kimdür eflāka **anuñ** tek ide bir ḳıl ile ṣaʿd *(Şânî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 8). [anuñ,]*
24. **Anuñ** kim pīri yoḳdur pīri şeyṭan-ı merīd olur
    Saʿādet ehli bir pīrüñ elin ṭutar mürīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 1). [anuñ,]*
25. Bir cāya irmişüz ki zamān u mekānı yoḳ
    Ne gice vardur anda ne **anuñ** nehārı var *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 10). [anuñ,]*
26. Bir baḥre düşdi Şānī ki ġavvās olup gezer
    Anuñ ne ṭūl-i ʿumḳı ne ḥadd ü kenārı var *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 14). [anuñ,]*
27. Ol dilrubā ki ṣāḥib-i ḥüsn-i cemāldür
    Vallah yoḳ naẓīri **anuñ**-miṣāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 2). [anuñ,]*

anuñçün: *Onun için.*

1. ʿAbīr-i zülfi būyın ṣatmak içün ol melek sīmā
   Bugün ʿaṭṭar olupdur ʿālem **anuñçün** muʿaṭṭardur *(Şânî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 8). [anuñ-çün,]*
2. Cām-ı lebüñdür baḫş olan mestāneden mestāneye
   ʿUşşāḳ **anuñçün** dür iden meyhāneden meyhāneye *(Şânî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 2). [anuñçün,]*
3. Dil-i vīrānem içre bulmışum ol genc-i pinhānı
   Anuñçün olmışum müstaġnī her şeyden görüñ anı *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 2). [anuñçün,]*
4. Ḳad ü zülf ü dehānuñ vaż'ı ḳadrüm key bülend itdi
   Anuñçün müddeʿī kūyuñda cān virdi elem çekdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 12). [anunçün,]*

ʿār: *Utanma.*

1. ʿ**Ārdur** kerkes şikār itmek hümā ṣayyādına
   Herkesüñ lāyıḳ gerek ʿālemde fiʿli adına *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 1). [ʿārdur, -dur]*
2. Ġam yime ḳılsa melāmet seni ʿaşḳ-ı cānān
   Dost yolunda ṣalar ʿārif olanlar ʿ**ārın** *(Şânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 10). [ʿārın, -ın]*

ʿarʿar: *Dağ servisi; sevgilinin düzgün boyu.*

1. Bir ḫandelice mīyānı ince
   Bir lebleri ġonce ḳaddi ʿ**ar**ʿ**ar** *(Şânî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 4). [ʿarʿar,]*
2. Bir beñleri fülfül ḳaddi ʿ**ar**ʿ**ar**
   Bir lebleri mül dehānı şekker *(Şânî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 1). [ʿarʿar,]*
3. Ḳad midür ʿ**ar**ʿ**ar** mıdur yā serv-i şimşād-ı çemen
   Gülsitān-ı ruḫda bu zülfler mi sünbüller midür *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 3). [ʿarʿar,]*

ara: *İki şeyi birbirinden ayıran uzaklık, mesâfe; ara, orta.*
1. Ben saña şāhum sen baña bendem di ben lebbeyk idüp
   Ḫoş söyleşelüm dostum ġayrı ḳomayup **araya** *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 8). [araya, -ya]*
2. Kūyuñ ki gülşen-i ruḫuñ tek verd-i raʿnā bulmasa
   Bād-ı ṣabā ger bāġ-ı dehri geşt idüben **araya** *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 10). [araya, -ya]*
3. Açmaġa tīġ-ı ġamuñ sīnemi ḳaṣd itdi ḳoma
   Rāz-ı pinhān açılur **araya** bīgāne düşer *(Şânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 8). [araya, -y, -a]*
4. Cihānda her kişi māl u kemāliyle bulur ʿizzet
   Arada ḳalmışum ʿāciz ne māl u ne kemālüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 12). [arada, -da]*
5. Gün açup ṣaʿṣaʿa-ı mihr-i ruḫın seyr idicek
   Ẕerre-veş ʿaḳlum **ara**da itürüp ḳaldum zār *(Şânî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 6). [arada,]*
6. ʿAḳl u ṣabr u dili hep ḳıldı perākende şehā
   Cemʿ-i ḫātır ḳomaz **ara**da ne gisūdur bu *(Şânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 4). [arada,]*
7. Ṭaşra düşme maʿrifet ʿummānuna ġavvāṣ olup
   Baḥr-ı zatuñda **ara** ol gevher-i yek-dāneyi *(Şânî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 12). [ara,]*
8. Her şeyde görinen gören alan viren odur
   Ġayruñ vücūdı **ara**da vehm ü ḫayāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 8). [arada,]*

ara-: *(Bir şeyi) bulmaya çalışmak, elde etmeyi istemek, aramak.*
1. Cān-ı ʿaşḳuñda gezüp ʿaşḳuñ **arar**
   Şu semek gibi ki ister deryā *(Şânî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 9). [arar, -r]*
2. Mışr-ı dilde **ara** bul Yūsuf-ı cān ise murād
   Aşşı virmez saña sālik reh-i Kenʿāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 5). [ara,]*
3. **Aradum** zīr-i zemīn ü āsmānı bulmadum
   Ey göñülde ʿaşḳı ṣābit lā-mekānum ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 5). [aradum, -du, -m]*
4. Kenʿān-ı tende ġaʾib olmışdı bulımazdum
   Mışr-ı dilüm **aradum** cān Yūsufı bulındı *(Şânî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 4). [aradum, -du, -m]*

aʿrāf eyle-: *İki arada bırakmak.*
1. Yer idüp ḫavf u recā mā-beynini
   Cismin **aʿrāf eyleyenler** ṣūfīdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 6). [aʿrāf eyleyenler, -y, -en, -ler]*

ʿarak-nāk: *Terli, terlemiş.*
1. ʿ**Araḳ-nāk olsa** ḳaddüñ dir gören gül üzre şebnemdür
   Ruḫuñ bāġında ḫaṭṭ bitse gül ü nesrīn nem nemdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 1). [ʿaraḳ-nāk,]*

ārām: *Rahat, huzur.*
1. Ṭabīb-i cān u dilsin sensiz **ārām** idemem göñül
   Şikeste göñlümüñ eglencesi ṣabr u ḳarārum yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 3). [ārām,]*

ārām it-: *Rahatlamak, huzur vermek.*
1. Sensüz **ārām idemez** bir dem dīl u cān u göñül
   Ey ḫayāl-i mülk dil taḫtında ḫānum ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 7). [āram idemez, -e, -mez]*

ārām-ı cān: *Gönül huzuru.*
1. Yoḳ ḳarārum sensüz ey **ārām-ı cānum** ḳandasın
   Ey güneş ṭalʿatlı yār-ı mihribānum ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 1). [ārām-ı cānum, -um]*

ārām-ı dil: *Gönül huzuru.*
1. ʿĀrıż-ı dilbere kim zülf-i muʿanber dökülür
   Ḳalmaz **ārām-ı dil** ü cān ḳamu diller dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 2). [ārām-ı dil,]*

ārām-ı nakd: *(Gönül) nakdinin huzuru, gönül huzuru.*
1. **Ārām-ı naḳdin** almaġa yār ḥoḳḳa-i lebin
   Dil ṭıflın aldayup ider efsūn açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 7). [ārām-ı naḳdin, -in]*

ʿ**Arapça:** *Hâmî-Sâmî dil ailesinin Sâmî dalından, yapı bakımından bükümlü diller grubuna giren, Asya ve Afrika'da birçok halkın konuştuğu, bütün İslâm âleminin dînî lisanı hâline gelmiş bulunan dil.*
1. Ṭuzda Rūmīce kandīşde ʿAcemce ʿişve-ger
   Hem belāġatda feṣāḥatda ʿ**Arapca** olsa yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 16). [ʿarapca,]*

arduñca: *Ardınca, arkasından.*

1. Sen yürirsin bī-ḫaber ölüm **arduñca** gezer
   El-ḥazer heyü'l-ḥazer tevbeye gel tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 13). [arduñca,]*

ārī dehence: *Ağzı temiz.*

1. Ṣāf dilce ġıll u ġışsızca zaġalsizce olup
   Sīmī tence pākce **ārī dehence** olsa yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 8). [ārī dehence, -ce]*

ʿārif: *İrfan sahibi, bilge kişi.*

1. **ʿĀrif** iseñ bir işit bir söyle bir gör cümleyi
   İkilükde ḳalma olma şeyṭanlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 3). [ʿārif,]*

ʿārif ol-: *Bilgin, ârif olmak.*

1. Bāṭıl ile ḥaḳḳı nice farḳ ide nādān u pelīd
   ʿĀrif olan bildi nedür küfr ile īmān u sevāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 6). [ʿārif olan,-an]*
2. Yirde vü gökde her ne var oldı muṭiʿ ü çākeri
   ʿĀrif olan bilür bunı kim nice muʿcizāt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 16). [ʿārif olan,-an]*
3. Ġam yime ḳılsa melāmet seni ʿaşḳ-ı cānān
   Dost yolunda ṣalar **ʿārif olanlar** ʿārın *(Şânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 10). [ʿārif olanlar, -an, -lar]*

ʿārif-i bi'llāh: *Allah'ı tanıyan, ermiş.*

1. Yā nebī vechüñ senüñ mir'āt-ı vechu'llahdur
   Kim ki bildiyse seni ol **ʿārif-i bi'llāhdur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 2). [ʿārif-i bi'llāhdur, -dur]*

ʿārif-i bīnā: *Bilgiye ulaşmış kimse.*

1. Ḳılduñ ey ḥayy ü tüvānā kimini ʿālem-i dānā
   Kimini **ʿārif-i bīnā** kimin aʿmā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 18). [ʿārif-i bīnā,]*

ʿārif-i Rabb: *Rabbini bilen.*

1. Men ʿaref sırrına ir **ʿārif-i Rabb** iste yüri
   ʿİlmüñi cehl idüp yeter tekyelenüp aña ṭayan *(Şânî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 9). [ʿārif-i Rabb,]*

ʿārıż: *Yanak, (sevgilinin) yanağı.*

1. Nedür bu **ʿārıż** u fem leb ü zenaḫdān zeḳan ġabġab
   Nedür bu caʿd-ı gīsūlar nedür bu ḫāk-i ʿanber-sā *(Şânî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 5). [ʿārıż,]*
2. **ʿĀrıżuñ** zülfüñle örtüp itmegil ey yār güç
   Ṭutma balçıḳla güneş yüzün idüp iẓhār güç *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 1). [ʿārıżuñ, -uñ]*
3. Nedür bu **ʿārıż** u laʿlüñle ḫāl ü zülfüñ ey meh-rū
   Ne güldür bu ne müldür bu ne fülfül bu ne ʿanberdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 3). [ʿārıż,]*

ʿārıża: *Kusur, eksiklik.*

1. Ḫayret eliyle Şānī çāk olmasun mı sīnem
   Zülf-i nigār-ı mehveş çün **ʿārıża** bulundı *(Şânî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 14). [ʿārıża, -a]*

ʿārıż-ı dilber: *Sevgilinin yanağı.*

1. ʿAks-i dāġ-ı dil midür bu ḫāk-i misk-āsa mıdur
   ʿĀrıż-ı dilber midür ya lāle-i ḥamrā mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 2). [ʿārıż-ı dilber,]*
2. **ʿĀrıż-ı dilbere** kim zülf-i muʿanber dökülür
   Ḳalmaz ārām-ı dil ü cān ḳamu diller dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 1). [ʿārıż-ı dilbere, -e]*

ʿarrāf: *Gāipten haber veren kimse.*

1. Men ʿaref sırrın ḥaḳīḳat fehm idüp
   Nefsi **ʿarrāf** eyleyenler ṣūfīdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 12). [ʿarrāf,]*

ʿarṣa-i ʿālem: *Dünya meydanı.*

1. Ẕülfiḳār-ı naẓmuma ey Şānī aʿdā baş eger
   Ṭabʿ-ı nāzuñ **ʿarṣa-i ʿālemde** Düldül'dür baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 10). [ʿarṣa-i ʿālemde, -de]*

arş-ı aʿlā: *En yüce gök.*

1. Ġıdā rūḥ-ı pāküñe dīdār-ı Ḥaḳ
   Saña **arş-ı aʿlā** besāt u kerīm *(Şânî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 6). [arş-ı aʿlā,]*

ʿarş u kürsī: *Arş'ın en yüksek katı ve Arş'ın altında bulunan, yeri ve gökleri kaplayan sekizinci felek.*

1. Kendüden ṭaşra giden maṭlūbı bulmaz gezmesin
   ʿArş u kürsī yir ü gök olursa ger bir demde ṭayy *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 12). [ʿarş-ı kürsī,]*

ʿarşı muʿallā: *Yüce gök.*

1. ʿĪsīveş nefs ü hevāsını ḳoyup Ḥaḳḳa uyan
   Menzil ü mertebesin ʿ**arşı muʿallā** eyler *(Şânî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 4). [ʿarşı muʿallā,]*

artuḳ: *Artık, bundan böyle.*

1. ʿAceb mi olsa **artuḳ** ẕerreden üftāde ʿāşıḳlar
   Çün ol meh çarḫ-ı ḥüsn içre bugün mihr-i münevverdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 5). [artuḳ,]*

arż: *Yeryüzü.*

1. Çekemezse ḳo semāvāt ile **arżı** incitme
   Başum üstine çekem cān ile ʿaşḳuñ bārın *(Şânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 11). [arżı, -ı]*

ʿarz it-: *Sunmak, takdim etmek.*

1. Rūy-ı zerdüm sīm-i eşküm ʿ**arż idicek** yāre dir
   Vey bu Şānīye n'olupdur bize sīm ü zer ṭutar *(Şânî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 9). [ʿarz idicek, -icek]*
2. Ruḫlaruñ ʿ**arż it** dile söyletmeñ istersen anı
   Ṭūṭī mirʾāt olmasa bilmez taʿallüm nidügin *(Şânî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 5). [ʿarż it,]*
3. Baña ḫūbān dārını gerekmez Şānī ʿ**arż itmek**
   Benüm bir lüṭfı çoḳ çeşmi siyāhum yüzi aġum var *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 13). [ʿarż itmek, -mek]*

aşfiyā: *Saf ve temiz, her türlü kötülükten arınmış kimseler II Peygambere vâris olup, onun meslek ve gayelerini ihyaya ve tatbike çalışan muhakkik zatlar.*

1. Evliyā vü enbiyānuñ serveri ḥatmü'r-rüsül
   Etḳiyā vü **aşfiyāya** hem resūl-i reh-nümā *(Şânî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 6). [aşfiyāya, -ya]*

ʿasker: *Er, nefer.*

1. Dūd-i āhumdur livā ġam ʿ**askerüm** ben şāh-ı ʿaşḳ
   Başum üzre lāceverdī çarḫ otaġum ṣandılar *(Şânî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 5). [ʿaskerüm, -üm]*

ʿasel: *Bal (Sevgili).*

1. Ḥayrān u muḥibbe Şānī şiʿrüñ
   Şīrince şekker ʿaceb ʿ**aseldür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 12). [ʿaseldür, -dür]*

asl: *Başlangıç noktası, kaynak II Gerçek, hakikat.*

1. Şeh-zādesin **aşlıyla** ḳadīmi
   Senden güneş ü meh oldı kemter *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 13). [aşlıyla, -ı, -y, -la]*

aslā: *Hiç, hiçbir zaman, asla.*

1. Allāh'ı Resūl'i seven eyler bulara buġż
   Baḳmaz yüzine raġbet idüp bunlaruñ **aşlā** *(Şânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 12). [aşlā,]*

aşl-ı īmān: *İmanın aslı II Gerçek iman.*

1. **Aşl-ı īmān** çünki bilmekdür Ḥaḳı ʿayne'l-yaḳīn
   Münkir-i aʿmāya siz kāfir diyüñ īmānı yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 5). [aşl-ı īmān,]*

āsmān: *Gök, sema.*

1. Sīnem üzre naʿl-i dāġ-ı pür-şerārum ʿaksidür
   Encüm ü mihr ü meh-i nev ṣanmañuzdur **āsmān** *(Şânî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 6). [āsmān,]*

āsmān-ı daʿvet-i şerʿ: *Şeriat tebliğinin gökyüzü.*

1. **Āsmān-ı daʿvet-i şerʿine** ṣıddīḳ didirüp
   Şāhid oldı gün gibi Ḳurʾān-ı nutḳu'llāh aña *(Şânî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 7). [āsmān-ı daʿvet-i şerʿine, -ne]*

aşşı: *Fayda, yarar.*

1. Mışr-ı dilde ara bul Yūsuf-ı cān ise murād
   Aşşı virmez saña sālik reh-i Kenʿāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 6). [aşşı,]*
2. Rūy-ı raḳībi görmemek **aşşı** yiter bize
   Dilber bizümle gelse idi künc-i ḫalvete *(Şânî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 9). [aşşı,]*
3. Ne **aşşı** böyle dir dilden ölüm çünkim bizümçündür
   Bize sen bir beḳā vir kim ebed hīç olmaya fānī *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 7). [aşşı,]*

āstān: *Eşik, dergah (Sevgilinin eşiği).*

1. Gerek öldür gerek ḳoy bir ḳuluñum **āstānuñda**
   Ne buyursañ muṭīʿüm pādişāhum emr-i fermāne *(Şânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 11). [āstānuñda, -uñ, -da]*

aşaġı: *Aşağı, alt.*

1. Yire göge dime sözüñ ins u melek ṭuyar
   Yel gibi yilme yuḳaru **aşağı** söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 6). [aşağı,]*

ʿāşıḳ: *Seven, aşık.*
1. Dimem ḥarāmī gözlerüñe ḳanum içse ger
   Maʿşūḳa ʿ**āşıḳuñ** şehā ḳanı ḥelāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 10). [ʿāşıḳuñ, -uñ]*
2. Gelür kūyuña ʿ**āşıḳlar** deyü gitmiş raḳīb andan
   Ḳıluñ tenbīh der-bāne gelen gelsün giden gitsün *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 3). [ʿāşıḳlar, -lar]*
3. ʿ**Āşıḳ** oldur ola āyīne-ṣıfat rūşen-dil
   Zāhid-i seng-i siyeh gibi ne tünd ola ne saḫt *(Şânî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 5). [ʿāşıḳ,]*
4. Bunca bu seng-i cefāya nīşe eylersin nişān
   ʿ**Āşıḳun** ḳalbi bilürsen kim olur cānā recāc *(Şânî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 4). [ʿāşıḳun, -un]*
5. Dil gibi lāle baġrı yanıḳ ʿ**āşıḳuñ** senüñ
   Olmaz ṣıdīk-ı ʿaşḳuñ o bir ḳalbi ḳaradur *(Şânî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 3). [ʿāşıḳuñ, -uñ]*
6. ʿAceb mi olsa artuḳ ẕerreden üftāde ʿ**āşıḳlar**
   Çün ol meh çarḫ-ı ḥüsn içre bugün mihr-i münevverdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 5). [ʿāşıḳlar, -lar]*

ʿāşık ol-: *Sevgiliye gönülden bağlanmak, aşk derdine düşmek.*
1. Sāde dil hem ṣāf sīne pāk meşreb ʿ**āşıḳ ol**
   Münkir olma ehl-i dīnüñ zāhid u ʿabbādına *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 15). [ʿāşıḳ ol,]*
2. Terk-i cān u dil ider ʿ**āşıḳ olan** ḳanda ḳalur
   Māder ü ḫīş ü birāder ü peder yā ferzend *(Şânî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 7). [ʿāşıḳ olan, -an]*

ʿāşık-ı āvāre: *Avare, şaşkın aşık.*
1. Ḳaʿbe ḥaḳḳı ḳıblem ṣafā bulmaz dem olunca temām
   Kūyuñ ṭolanmak olmasa ben ʿ**āşıḳ-ı āvāreye** *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 6). [ʿāşıḳ-ı āvāreye, -y, -e]*

ʿāşık-ı bī-pāk: *Temiz olmayan aşık.*
1. Ol ġamzesi ḫūn-rīz cefā pīşesi Şānī
   Bir sencileyin ʿ**āşıḳ-ı bī-pāk** gerekdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 10). [ʿāşıḳ-ı bī-pāk,]*

ʿāşık-ı mest: *Sarhoş aşık.*
1. Ol mey ki ṣunmış idi ezel sāḳī-i elest
   Başında daḫı ʿ**āşıḳ-ı mestüñ** ḫumārı var *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 4). [ʿāşıḳ-ı mestüñ, -üñ]*

ʿāşık-ı pāk: *Saf aşık, temiz aşık.*
1. Reh-i ʿaşḳuñda ḳanı bir daḫı bir ʿ**āşık-ı pāk**
   Yoluña merdüm-i çeşmüm gibi cānā dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 7). [ʿāşık-ı pāk,]*

ʿāşıḳ-ı şeydā: *Divane âşık, II Aşkının çokluğundan aklı başından gitmiş, kendini duygularının coşkunluğuna bırakmış (kimse), çılgın, dîvâne, meczup.*
1. ʿAşḳsın ʿ**āşıḳ-ı şeydā** daḫı sen
   Sensin ey zīver-i ḥüsn-i ġarrā *(Şânî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 3). [ʿāşıḳ-ı şeydā,]*

āşikār: *Açık, meydanda, gözle görülebilen, belli, ayan.*
1. Leylā gibi gidübeni Mecnūn-ṣıfat o yār
   Yollarda ḳoydı nāle-i āh ile **āşikār** *(Şânî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 2). [āşikār,]*

āşikār ḳıl-: *Ortaya çıkmak.*
1. Sulṭān-ı nevbahār irişüp dehri göricek
   Açdı ḫazāʾin-i keremi **ḳıldı āşikār** *(Şânî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 10). [āşikār ḳıldı, -dı]*

ʿāşık u dildāde: *(Sevgiliye) Gönül vermiş âşık.*
1. ʿĀlemde bugün ey dil Mecnūn ile Ferhāda
   Olmaya bedel illā men ʿ**āşıḳ u dildāde** *(Şânî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 2). [ʿāşıḳ-ı dildāde,]*

āşinā: *Bildik, tanıdık.*
1. **Āşināsızca** bilişsizce ġaribce ḥüsn ile
   Kimsesizce aḳrabāsızca bī-ebce olsa yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 13). [āşināsızca, -sız, -ca]*

āşinā ol-: *Tanıdık olmak.*
1. Mā-sivādan iltifātın ḳaṭʿ idüp
   Ḫaḳḳa **olan āşinā** dervīşdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 4). [āşinā olan, -an]*

ʿaşk: *Sevgi, aşk, muhabbet II Hakk'ın zuhûruna sebep olan ilk sıfat.*
1. Çekemezse ḳo semāvāt ile arżı incitme
   Başum üstine çekem cān ile ʿ**aşḳuñ** bārın *(Şânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 12). [ʿaşḳuñ, -un]*

2. Cān zebānına düşelden ʿ**aşḳ** ile güftār-ı hū
   Sālik-i cān u dil oldı vāḳıf-ı esrār-ı hū *(Şânî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 1). [ʿaşḳ,]*
3. Çün rūz-ı ezel cānā ʿ**aşḳuñla** bilişdük biz
   Yād eyleyüben anı meyl eylemezüz yāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 7). [ʿaşḳuñla, -uñ, -la]*
4. ʿ**Aşḳ** ile enīs olduḳ neyler görelüm Allāh
   Terk-i dil u cān ḳılduḳ neyler görelüm Allāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 1). [ʿaşḳ,]*
5. ʿ**Aşḳ** bir meydür ki ʿālem cümleten mestānesi
   Sīne-i ʿuşşāḳdur ḫumḫānesi vü meyḫānesi *(Şânî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 1). [ʿaşḳ,]*
6. Yana kül ola ene'l-ḥaḳ söyleye her ẕerresi
   ʿ**Aşḳ** yolında zihī ṣādıḳ zihī mansūr hey *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 6). [ʿaşḳ,]*
7. Şeh olup ʿ**aşḳ** iline derd-i ġamdan dil ḥaşem çekdi
   Öñince āh-ı āteş-bārum altunlu ʿalem çekdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 1). [ʿaşḳ,]*
8. Dehānuñla miyānum görmedin varum ʿadem itdüm
   Nigārā ʿ**aşḳa** cān virmekde ʿuşşāk içre kem kemdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 4). [ʿaşḳa, -a]*
9. Ḫayrān-ı muḥabbetler ʿ**aşḳdan** ne alur lezzet
   Buñları sevüp tenhā neyler kişi ey Şānī *(Şânî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 7). [ʿaşḳdan, -dan]*
10. Melāmet donunı giymezden evvel ʿ**aşḳa** yapışma
    Nişānı evvelā ʿaşḳuñ bil ey Şānī melāmetdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 9). [ʿaşḳa, -a]*
11. Aradum zīr-i zemīn ü āsmānı bulmadum
    Ey göñülde ʿ**aşḳı** sābit lā-mekānum ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 6). [ʿaşḳı, -ı]*
12. Zinde ʿ**aşḳuñla** ser-ā-pā eşyā
    Mürde ʿaşḳuñsuz olan her peydā *(Şânî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 1). [ʿaşḳuñla, -u, -ñ, -la]*
13. Zinde ʿaşḳuñla ser-ā-pā eşyā
    Mürde ʿ**aşḳuñsuz** olan her peydā *(Şânî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 2). [ʿaşḳuñsuz, -u, -ñ, -suz]*
14. ʿ**Aşḳsın** ʿāşıḳ-ı şeydā daḫı sen
    Sensin ey zīver-i ḫüsn-i ġarrā *(Şânî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 3). [ʿaşḳsın, -sın]*
15. Cān-ı ʿaşḳuñda gezüp ʿ**aşḳuñ** arar
    Şu semek gibi ki ister deryā *(Şânî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 9). [ʿaşḳuñ, -uñ]*
16. ʿ**Aşḳ** yolında baña ḳıldı naṣīḥat bir pīr
    Didi oġlum saña bir söz diyeyim k'ola pesend *(Şânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 7). [ʿaşḳ,]*
17. Laʿlüñ gibi dil ẕaḫmına ʿālemde emüm var
    ʿ**Aşḳuñdan** ölürsem daḫı cānāna ġamum var *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 2). [ʿaşḳuñdan, -uñ, -dan]*
18. ʿ**Aşḳ** ile olunca şevḳi birle
    Söz dilde terennüm-i ġazeldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 1). [ʿaşḳ,]*
19. Melāmet donunı giymezden evvel ʿaşḳa yapışma
    Nişānı evvelā ʿ**aşḳuñ** bil ey Şānī melāmetdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 10). [ʿaşḳuñ, -uñ]*
20. Ġam ḫaymesi ḳurarsa n'ola sīnede ʿ**aşḳuñ**
    Mānīʿ olmaz kimse aña yurd ḳovanuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 5). [ʿaşḳuñ, -uñ]*
21. Kimini derd ile maḥzūn kimin itdüñ ġama meftūn
    Kimini ʿ**aşḳ** ile Mecnūn kimin Leylā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 20). [ʿaşḳ,]*
22. Geçmedüñ zülfi hevāsıyla mey ʿ**aşḳından**
    Daḫı sen ey dil-i divāne bir uşlanmayasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 9). [ʿaşḳından, -ın, -dan]*
23. Bilseydi nedür ʿ**aşḳı** ʿālemde eger Mecnūn
    Ḳoyup işigüñ cānā neyler idi ṣaḥrāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 3). [ʿaşḳı,]*

ʿ**aşḳ ʿarażı:** *Aşk alameti, işareti, izi.*

1. Daʿvā-yı ʿaşḳ iden erbāb-ı muḥabbetden olan
   ʿ**Aşḳ** ʿ**arażın** gözede olmaya evbāş u levend *(Şânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 6). [ʿaşḳ ʿarażın, -n]*

ʿ**aşḳ āteşi:** *Aşk ateşi, aşık olmaktan duyulan acı, keder.*

1. ʿ**Aşḳ āteşine** yandıran yārüñ cemālidür beni
   Āb-ı viṣāle ḳandıran yarüñ cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 1). [ʿaşḳ āteşine, -n, -e]*

ʿ**aşḳ ayaġı:** *Aşk ayağı, kadehi.*

1. ʿ**Aşḳ ayaġına** yüz sürdügüme ʿālemde
   Pāye-i ʿālīye irdüm buluban ḳadr-i bülend *(Şânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 11). [ʿaşḳ ayaġına, -n, -a]*

ʿ**aşḳ dīvānesi:** *Aşk delisi.*

1. İtme ey nāṣıḥ iñen bu dil-i şūrīdeye pend
   ʿ**Aşḳ dīvānesi** bir ḳıl ile hīç olmaz bend *(Şânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 2). [ʿaşḳ dīvānesi,]*

ʿ**aşḳ ehli:** *Aşk sahipleri, âşıklar.*

1. Bir söz ne olduġı çün pāy-ı Mesīḥe lenger
   ʿ**Aşḳ ehlinüñ** bu yolda hep vārı terk olundı *(Şânî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 12). [ʿaşḳ ehlinüñ, -nüñ]*

ʿ**aşḳ ili:** *Aşk memleketi.*

1. Yöneldik ʿ**aşḳ iline** Şānī āh u nāleler hem-rāh
   Vedaʿ itdük dil-i cāna gelen gelsün giden gitsün *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 13). [ʿaşḳ iline, -i, -n, -e]*

ʿaşḳ odı: *Aşk ateşi.*
1. Baña bir nāz ile baḳduñ beni ʿ**aşḳ odına** yaḳduñ
   Beni dağlara bıraḳduñ beni tenhā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 3). [ʿaşḳ odına, -n, -a]*

ʿaşḳ sīmurġı: *Aşk kuşu (Kaf Dağı'nın arkasında yaşadığına inanılan efsânevî kuş, ankā).*
1. ʿ**Aşḳ sīmurġına** mesken olmaġa
   Göñlünü Ḳāf eyleyenler şūfīdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 3). [ʿaşḳ sīmurġına, -ı, -n, -a]*

ʿaşḳ-ı cānān: *Sevgilinin aşkı.*
1. Ġam yime ḳılsa melāmet seni ʿ**aşḳ-ı cānān**
   Dost yolunda ṣalar ʿārif olanlar ʿārın *(Şânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 9). [ʿaşḳ-ı cānān,]*

ʿāṣüfte it-: *Yoldan çıkarmak.*
1. Dağıdup ʿaḳlumı her ān beni ʿ**āṣüfte iden**
   Ey perī ol ḳadd ü ebrūñda olan anuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 7). [ʿāṣüfte iden, -en]*

āşyān: *Kuş yuvası. II Mesken, ev, yuva.*
1. Bāz-ı sefīdi şerʿ-i şerīf **āşyānınuñ**
   Sīmurġ-ı Ḳāf-ı ḳulle-i ḳudret-gehi Ḫudā *(Şânî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 3). [āşyānınuñ, -ı, -nuñ]*

at: *Binek, yük ve koşu amacıyla yetiştirilen ve beslenen evcil hayvan.*
1. **Atı** ayaġına ruḫın kim ki firāş ḳılmadı
   Rūy-ı zemīne şāh ise nuṭḳ-ı felekde māt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 17). [atı, -ı]*

at-: *Atmak, fırlatmak.*
1. Sīne bāġında biraz nāzik nihāl olmış durur
   Çeşm-i ḳātil cāna ġamzeñden ki **atmış** tīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 6). [atmış, -mış]*
2. Ṭabla-i çarḫı müşebbek eyledi encüm dükel
   Ey kemān ebrū **atar** eflāka āhum tīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 4). [atar, -ar]*
3. Rā ḳaşların çatup bu gün ol dil-rubāyı gör
   Tīr-i müjeyle dil **atup** eyler bu rāyı gör *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 2). [atup, -up]*
4. Ebrūlaruñ kemān-ı muḥabbet midür çatup
   Tīr-i müjeyle dil urasın ey perī **atup** *(Şânî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 2). [atup, -up]*
5. Yek geldi baña Şānī hemān tās-ı felekde
   Nerrād-ı cihān **atdı** baña niçe şeş ü penc *(Şânî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 14). [atdı, -dı]*
6. Egri raḳībe hemdem olup kūy-ı miḫnete
   Ok gibi ṭoġrusun **atar** ol ḳaşı yayı gör *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 6). [atar, -ar]*

ʿatā: *Verme, bağışlama,ihsan, lütuf.*
1. Bir cevr ü cefāsı yoḳ güzelcek
   Bir luṭf u ʿ**aṭāsı** çokca dilber *(Şânî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 12). [ʿaṭāsı, -sı]*
2. Beni unutma vefādan kerem-i luṭf u ʿ**aṭādan**
   Ölürüm ṣoñra cefādan işüm eyvā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 7). [ʿaṭādan, -dan]*

āteş: *Ateş.*
1. Yandı baḫr odından **āteş** düşdi cism-i cāna hep
   Teşne-i cān vaṣlı ey āb-ı revānum ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 9). [ateş,]*
2. Ḳatı serkeş iken **āteş** becid kaʾil amān bilmez
   Ne ḳaddür bu ne ḫaddür bu ne ḳaşdur bu ne ḫançerdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 5). [āteş,]*

āteş-i āh: *Ah ateşi.*
1. Gün yüzüñsüz göricek **āteş-i āhum** lāmiʿ
   Yaş döküp sīne dögüp naʿra ider sūz ile raʾd *(Şânî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 5). [āteş-i āhum, -um]*
2. **Āteş-i āhum** yaḳar nār-ı caḥīmi kül ider
   Ey melek ṣūretlü vey ḥūr-ı cinānum ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 15). [āteş-i āhum, -um]*

āteş-i ʿaşḳ: *Aşk ateşi.*
1. Nidügin germiyyet-i nār-ı muḥabbet añlamaz
   Āteş-i ʿ**aşḳuñ** hemīşe olmayan kaşānesi *(Şânî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 6). [ateş-i ʿaşḳuñ, -uñ]*

āteş-i ʿaşḳa düş-: *Aşkın ateşine düşmek.*
1. Şevḳ-i ḫāl-i ruḫ-ı cānān ile her laḥẓa göñül
   Āteş-i ʿ**aşḳa** düşüp yanmadadur hemçü semend *(Şânî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 6). [āteş-i ʿaşḳa düşüp, -üp]*

āteş-i dūzah: *Cehennem ateşi.*

1. Ey Şānī vaṣf-ı dūzaḫı vāʿiż çoḳ itmesün
   Āhum odundan **āteş-i dūzaḫ** şerāredür *(Şânî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 10). [āteş-i dūzaḫ,]*

āteşīn: *Ateş gibi, kırmızı (yanak, yüz bağlamında).*

1. **Āteşīn** ruḫlarınuñ ʿazmi bu durur her ān
   Dil-i ʿuşşāḳı alup ālemi oda yaḳalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 9). [ateşīn, -in]*

āteş-i sūzān: *Yakıcı ateş.*

1. Bu ne germiyyet olur cān-ı dil ey şemʿ-i ezel
   Şevḳ-i ruḫsāruñıla **āteş-i sūzāna** düşer *(Şânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 12). [āteş-i sūzāna, -a]*

āteşnāk: *Ateşli, kızgın.*

1. Sīne mecrūḥ u göñül pür-ġam u dil **āteşnāk**
   Ṣabr u ārām ise yoḳ yār ise istiġnāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 3). [āteşnāk,]*

ʿaṭṭār ol-: *Aktar olmak.*

1. ʿAbīr-i zülfi būyın ṣatmak içün ol melek sīmā
   Bugün ʿ**aṭṭār olupdur** ʿālem anuñçün muʿaṭṭardur *(Şânî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 8). [ʿaṭṭar olupdur, -up, -dur]*

av: *Av.*

1. Genc-i ruḫında zülf idüp **avın** o ġamzeler
   Siḥriyle cemʿ ider niçe biñ ejderhāyı gör *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 9). [avın, -ın]*
2. Dil murġını virmezse n'ola şāhin-i çeşmüñ
   Ġayrıya benüm sevdicegüm **av** alanuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 8). [av,]*

ʿavāiḳ: *Engeller, engel olanlar.*

1. Ne cāh-ı manṣıb ister ne ġam-ı ʿuḳbā çeker göñlüm
   ʿAlāiḳden ʿ**avāiḳden** be-küllī hep ferāġum var *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 12). [ʿavāiḳden, -den]*

āvāre it-: *Başıboş bırakmak, işinden alıkoymak.*

1. Dil-ṣabrın ol perī ḳapup **āvāre itmege**
   Siḥr ile çeşm-i fitne-i taʿyīn açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 5). [āvāre itmege, -meg, -e]*

aʿver: *Tek gözlü, bir gözü kör olan (kimse).*

1. Ne ḳadr añlar ne söz diñler raḳib fitne-gū bī-çeşm
   Ne ḫardur bu ne kerdür bu ne ṣerdür bu ne **aʿverdür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 8). [aʿverdür, -dür]*

ay: *Dünyanın uydusu, kamer; sevgili; zaman dilimi.*

1. Ruḫuñsız gülşen-i kūyuñdan ayru **ay** gibi ġoncem
   Gül-i gülzār-ı ʿālem ṣan baña nār-ı cehennemdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 5). [ay,]*
2. Ḳaşı bīmārını gör geç o ṭabīb-i dil ü cān
   Didi bu ḫasta dilüñ ḥāli iki **aya** çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 6). [aya, -a]*
3. Örter niḳāb-ı zülf ile ebrū vü rūyını
   Gizler ne vech ile şeb-i zülfinde **ayı** gör *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 8). [ayı, -ı]*

ayā: *"Acaba?" manasına edât-ı tereddüd (Şaşkınlık ve merak bağlamında).*

1. Dir o meh başuña gün ṭoġdı ne yatursın **ayā**
   Ṣubḥ-ı devlet saña yār oldı şeb-i baḫtuñ uyar *(Şânî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 3). [ayā,]*
2. Bu ne keyfiyyet olur bilsem **āyā** sāḳī-i pāk
   Cürʿa-ı cām-ı lebüñ cümleyi sekrān itdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 9). [āyā,]*
3. Mürde diller cān bulur nuṭḳuñdan ey Şānī sözüñ
   Nefḫa-i rūhu'l ḳuds mi derdüm ʿ**ayā** mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 14). [ʿayā,]*

ayaġ: *Ayak; huzur, kat.*

1. Göñüller kişverin yaḳdı ḳamu hep ṣaldı **ayaġa**
   Bu ne ebrūy u çeşm ü ḳadd olur bu ne ḳıyāmetdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 3). [ayaġa, -a]*
2. Başşa pā rūyumda ḳaṣd-ı cān idüp ol ḫūnī āh
   Yüz süreydüm geh **ayaġına** öpeydüm gāh elin *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 4). [ayaġına, -ı, -n, -a]*
3. Atı **ayaġına** ruḫın kim ki firāş ḳılmadı
   Rūy-ı zemīne şāh ise nuṭḳ-ı felekde māt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 17). [ayaġına, -ı, -n, -a]*
4. Görüben ġonce-i laʿlin o şehüñ **ayaġına**
   Yolınup berg-i vücūdı gül-i raʿnā dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 3). [ayaġına, -ı, -n, -a]*
5. Yitse eflāka suyı cāhile baş egme göñül
   Ayaġı ṭoprāġı ol ehl-i dilüñ nāz itme *(Şânî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 4). [ayaġı, -ı]*

ayaġ: *Kadeh.*

1. Elden ḳomam **ayaġuñı** ey pīr-i meykede
   Zühd ü riyāya vir baña sen tevbe-i naṣūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 3). [ayaġuñı, -uñ, -ı]*
2. ʿAceb mi yitse eflāka serüm çün devlet el virdi
   Felekde māh-ı nev gibi benüm zerrīn **ayaġum** var *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 8). [ayaġum, -um]*
3. Öpdügüm sāḳī **ayaġı** ṭutduġum dāmān-ı yār
   Ḥāṣāli'llāh neylerüm ben zāhīd-i gümrāh elin *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 5). [ayaġı, -ı]*
4. Ol elif-ḳadd em dimiş lʿalin saña ey Ṣānī
   Var öp dehānın geh lebin gāhī **ayaġın** gāh elin *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 14). [ayaġın, -ın]*
5. Başum giderse bādeyi gözden bıraḳmazam
   Destümde gül gibi meye **ayāġa** söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 4). [ayāġa, -a]*

ayaġın bas-: *Ayağına basmak, incitmek.*

1. Alma sögüşin müddeʿinüñ **basma ayaġın**
   Zīrā ki itüñ ḳuyruġı başılsa çeñilder *(Şânî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 11). [ayaġın basma, -ma]*

ayaḳ baṣ-: *Bir yere varmak, gitmek.*

1. **Ayaḳ başmadı** bir kez yüzüme bu bāġ-ı ʿālemde
   Bu deñlü sāye-veş düşündüm ol serv-i ḫırāmāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 5). [ayaḳ başmadı, -ma, -dı]*

ayaġın şı-: *Kadeh kırma II ayak kırma (yok etmek bağlamında).*

1. Kāse-i zühdüñ **ayaġın şı** ele Ṣānī mey al
   ʿIyş u nūş eyyāmıdur vaḳt-i tenāvüller durur *(Şânî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 9). [ayaġın şı,]*

ʿayān: *Apaçık, aşikar.*

1. Varaḳ-ı ḥüsnüñe çoḳ geçdi çiriş ….-i ʿ**ayān**
   Ḳorḳuram sen büti kāfir üzerine yıḳalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 5). [ʿayān,]*
2. Ey yüzüñden on sekiz biñ ʿālemün naḳşı ʿ**ayān**
   Ḳaşlaruñ bir yerde baş çatup anı eyler beyān *(Şânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 1). [ʿayān,]*
3. Nūr-ı ḥüsnüñden şanasın her varaḳ bir āyine
   Görinürsin ḳanda baḳsa cism-i ʿuṣṣāḳa ʿ**ayān** *(Şânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 8). [ʿayān,]*
4. N'ola dil ger cāna itmezseñ femüñ remzin ʿ**ayān**
   Ġayb sırrından olur fāş eylemek esrār güç *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 3). [ʿayān,]*

ayāt-ı Kurʾān: *Kur'an ayetleri.*

1. Eger münkir degülseñ zāhidā **ayāt-ı Ḳurʾāna**
   Naẓar ḳıl muṣḥaf-ı rūyında ḫaṭ u ḫāl-i cānāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 1). [ayāt-ı ḳurʾāna, -a]*

ʿayb: *Noksan, kusur, eksiklik.*

1. Ṣānī geldi ḳapuña dut maʿẕūr
   ʿAcz ü ʿ**aybına** eyleyüp iḳrār *(Şânî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 18). [ʿaybına, -ı, -n, -a]*
2. Kim işige tevbe ḳıl kimseye uzatma dil
   Öz ʿ**aybuñı** añla bil tevḥīde gel tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 18). [ʿaybuñı, -un, -ı]*
3. İl ʿ**aybına** depretme dilüñ ʿaybuñ açarsın
   Ṣānī'den işit eyleme baḫş-ı ḳurı ġavġā *(Şânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 13). [ʿaybına, -ı, -n, -a]*
4. İl ʿaybına depretme dilüñ ʿ**aybuñ** açarsın
   Ṣānī'den işit eyleme baḫş-ı ḳurı ġavġā *(Şânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 13). [ʿaybuñ, -uñ]*

ʿayb it-: *Şaşırmak, ayıp karşılamak.*

1. Gülşen-i kūyında ey gül-ruḫ figānın **itme** ʿ**ayb**
   Ḫār-ı miḥnetde görüpdür ʿandelīb-i zār güç *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 5). [ʿayb itme, -me]*
2. Ṭaraf ṭaraf ṭaġılan ʿaḳl u ṣabrı ʿ**ayb itme**
   Bölük bölük bölünen zülf-i yāri gördüñ mi *(Şânî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 3). [ʿayb itme, -me]*

aydın: *Aydın, parlak.*

1. Yüzüñdür āfitāb-ı dil cihān nūruñladur **aydın**
   Ḳamu ilden bize öñdin şefāʿat yā Resūlallāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 5). [aydın,]*

āyet-i beyyināt: *Delillerin ayetleri.*

1. Ḥüsn-i cemāl ḥadd u ḫāl ancaḳ olur ẕihi cemīl
   Dembedem anı vaṣf iden **āyet-i beyyināt** olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 6). [āyet-i beyyināt,]*

āyet-i kerīm: *Şerefli âyet, Kur'an'ın her bir cümlesi.*

1. Mürşīd idin **āyet-i kerīmi**
   Ḳavl-i Nebī pes ḫalīfe yeter *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 21). [āyet-i kerīmi, -i]*

āyet-i Levlāk: *Levlak ayeti."Sen olmasaydın, sen olmasaydın felekleri yaratmazdım" mealinde olan "levlâke levlake lemâ halaktü'l-eflâk" hadîs-i kudsîsine işarettir. "Sen olmasaydın" anlamındadır.*

1. Şānuña geldi **āyet-i Levlāk**
   Ḳıldı gün tek nübüvvetüñ iẕhār *(Şânî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 7). [āyet-i levlāk,]*
2. Sābit-i şān-ı şerīfi **āyet-i Levlāk** olup
   Ḳābe ḳavseyni ev ednāya irüp gözüm liḳā *(Şânî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 3). [āyet-i levlāk,]*

ayır-: *Engellemek, uzaklaştırmak.*

1. Beni illerden **ayırduñ** diledüñ tīġı ḳayurduñ
   Beni ʿāleme duyurduñ beni rüsvā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 5). [ayırduñ, -du, -ñ]*

āyine: *Ayna, görüntü.*

1. Her bir varaḳ bir **āyinedür** sunʿ-ı Ḥaḳḳa baḫ
   Her yañeden göze görinen ol cemāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 17). [āyinedür, -dür]*
2. Manẓar-ı Ḥaḳ olmaludur ḫalḳ-ı cihān **āyinesi**
   Tā ki ne ṣūretle baḳılsa anı göstere cevāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 9). [āyinesi, -si]*
3. Nūr-ı ḫüsnüñden şanasın her varaḳ bir **āyine**
   Görinürsin ḳanda baḳsa cism-i ʿuṣṣāḳa ʿayān *(Şânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 7). [āyine,]*
4. Ṣunʿ-ı ẕātuñ saña **āyīne**-misāl
   Görür anda olanı her bīnā *(Şânî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 5). [āyīne,]*

āyīne-i dīdār-ı Ḥaḳ: *Allah tealânın görünüş aynası.*

Ey ruḫı **āyīne-i dīdār-ı Ḥaḳ** ḫayrü'l-enām
   V'ey şaçı gerdān-ı ʿuṣṣāḳa olan bend-i şafā *(Şânî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 5). [āyīne-i dīdār-ı Ḥaḳ,]*

āyine-i idrāk: *Anlayış aynası.*

1. Ey dil ruḫ-ı dilberle degiş vārıñı cehd it
   Ādemde bir **āyine-i idrāk** gerekdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 6). [āyine-i idrāk,]*

āyīne-i ṣıfāt: *Ayna gibi.*

1. Ġarḳa-i baḥr-i ẕātuñda buldı tecellīden ẓuhūr
   Maẓhar-ı zāt olup girü **āyīne-i ṣıfāt** olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 12). [āyīne-i ṣıfāt,]*

āyine-i ṣūret: *Görünüş aynası.*

1. Ḫāl-i şanemüñ görinen **āyine-i ṣūretde**
   Nüktеʾ-i ʿārif odur dāʾire-i vaḥdetde *(Şânî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 1). [āyine-i ṣūretde, -de]*

āyine-i zāt: *Varlığın aynası, şahsiyet aynası.*

1. Her ki dilden gidere ḫāk-i vücūduñ kederin
   Belki **āyine-i ẕāt** eyler özin ḥażretde *(Şânî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 4). [āyine-i ẕāt,]*

āyīne-ṣıfat: *Ayna gibi II Yüzü ayna gibi parlayan güzel.*

1. ʿĀṣıḳ oldur ola **āyīne-ṣıfat** rūşen-dil
   Zāhid-i seng-i siyeh gibi ne tünd ola ne saḫt *(Şânî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 5). [āyīne-ṣıfat,]*

ʿayn: *Arapçadaki "ayn" harfi; göz.*

1. İlden ey Şānī çeküp el hemdemin
   ʿ**Ayn** şīn Ḳāf eyleyenler ṣūfīdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 14). [ʿayn,]*
2. Görinen her şeyʿüñ ʿ**aynında** Ḥaḳdur ġayrı yoḳdur hīç
   Gözüñ aç ẕerrelerden ḳıl temāşā mihr-i raḫşānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 9). [ʿaynında, -ı, -n, -da]*

ʿayne'l-yaḳīn: *Gözle görmüş gibi, kesin olarak.*

1. Aṣl-ı īmān çünki bilmekdür Ḥaḳı ʿ**ayne'l-yaḳīn**
   Münkir-i aʿmāya siz kāfir diyüñ īmānı yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 5). [ʿayne'l-yaḳīn,]*

ʿayn-ı Ḥaḳ: *Hakk'ın gözü.*

1. Āʿmādur ol ki her naẓarı ʿ**ayn-ı Ḥaḳ** degül
   Kāzibdür ol ki dembedem ehl-i viṣāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 11). [ʿayn-ı ḥaḳ,]*

ayru: *Ayrı, uzak.*

1. Gün yüzüñden **ayru** dil āh itdügince raʿdi var
   Berḳ-i ḫāṭıf tek çeker dehre felek şemşīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 3). [ayru,]*
2. Ruḫuñsız gülşen-i kūyuñdan **ayru** ay gibi ġoncem
   Gül-i gülzār-ı ʿālem şan baña nār-ı cehennemdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 5). [ayru,]*

ayruḳ: *Başka, başkası.*

1. Aġzına gül-döken dir **ayruḳ** ḫalḳ
   Sözde fikr ü ḫayāli neylerler *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 17). [ayruḳ,]*

ʿayyār: *Hilekâr, dolandırıcı.*
1. Ḫāl-i ruḫuñ ki naḳd-i dil-i dînde ḳoymadı
   ʿ**Ayyārdur** ki baḫrla berden ḳapar ḳaçar *(Şânî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 8). [ʿayyārdur, -dur]*
2. Bī cefāca pür-vefāca rindce ʿ**ayyārca**
   Ḫūbca maḥbūbca dilde ṭalebce olsa yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 11). [ʿayyārca, -ca]*

az: *Nicelik, nitelik, güç, süre, sayı bakımından eksik, çok karşıtı.*
1. Ey göñül kendüñi her cāhile hem-rāz itme
   Rāz virme yitene raġbetüñi **az** itme *(Şânî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 2). [az,]*

āzāde: *Kurtulmuş, serbest.*
1. Sen şāha ġulām oldı cān u dil ile Şānī
   Meydān-ı muḥabbetde yürür iken **āzāde** *(Şânî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 10). [āzāde,]*
2. Dāmenin dest-i taʿalluḳdan iden kimse ḫalāṣ
   Bāġ-ı dehr içre yürür servi gibi **āzāde** *(Şânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 8). [āzāde,]*
3. **Āzādeliḳ** gerekse saña söz ḳabūl it
   Kendümizi ḳul ideli şāh-ı muḥabbete *(Şânî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 11). [āzādeliḳ, -liḳ]*

aʿẓam-ı seyyiʾāt: *En büyük günahlar.*
1. Biñ ḥasenātı bir naẓar-ı seyr-i ruḫında ḫāṣıl it
   Eyleme iltifāt-ı ġayr **aʿẓam-ı seyyiʾāt** olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 8). [aʿẓam-ı seyyiʾāt,]*

ʿazīz ol-: *Yüce olmak.*
1. Edebli temīz olur her yerde ʿ**azīz olur**
   Edebsüzler ḫīz olur gel edeb ögren edeb *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 11). [ʿazīz olur, -ur]*

ʿazm: *Azim, gayret; niyet.*
1. Sen nesin ḳandan gelüpsin ḳandadur ʿ**azmüñ** yine
   Şānī idrāk itmesüñ bil maḥż-ı nādānlık budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 9). [ʿazmüñ, -üñ]*
2. ʿ**Azmüñ** çün āḫir iki evüñ birisi nedür
   Biri cināndür bil anuñ birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 1). [ʿazmüñ, -üñ]*
3. Şānī bedān ki çāre-i bīçāregān ü şüd
   ʿ**Azmem** hemīşe z'ān ki be-sūy-ı Muḥammedest *(Şânî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 10). [ʿazmem, -em]*
4. Āteşīn ruḫlarınuñ ʿ**azmi** bu durur her ān
   Dil-i ʿuşşāḳı alup ālemi oda yaḳalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 9). [ʿazmi, -i]*

ʿazm-i feth-i diyār-ı dil: *Gönül ülkesini fethetme niyeti.*
1. Cān ile ʿ**azm-i feth-i diyār-ı dil** eyledük
   يسر لنا بفضلک يا مالک الفتوح *(Şânî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 5). [ʿazm-i feth-i diyār-ı dil,]*

ʿAzrāʾīl: *Dört büyük melekten, Allah'ın emriyle insanların canını almakla görevlendirilmiş olanı, ölüm meleği.*
1. ʿAzraʾīl bir gün gelür ecel boġazuñ alur
   Sevdügüñ bunda ḳalur tevbeye gel tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 9). [ʿazraʾīl,]*

B b

bāb-ı meyḫāne: *Meyhane kapısı.*
1. Açıldı **bāb-ı meyḫāne** gelen gelsin giden gitsün
   Ṣalādur cümle rindāne gelen gelsün giden gitsün *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 1). [bāb-ı meyḫāne,]*

bād: *Rüzgar.*
1. **Bād** kūyuñda dimiş müddeʿīnüñ gözine ḫāk
   Ḫayfdur ancılayın sürme-i aʿlāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 9). [bād,]*

baʿd: *Sonra, son.*
1. Var iken **baʿd** ile cüdālıḳlar
   Meyl-i ḳurb u viṣāli neylerler *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 15). [baʿd,]*
2. Ḫayli demdür kūşe-gīr-i derd-i hicrān eylemiş
   Baʿdü ʿüsrin yüsrā vardır itmesün minnet baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 6). [baʿdü, -u]*

3. **Baʿd** ile māsivāyı saña yār eyledük
   Ḳurb-ı viṣāl meyli vü didār fikri yoḳ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 7). [baʿd,]*

bādām: *Badem II Sevgilinin güzel gözü.*
1. Dimāġ-ı cāna her bir sözde ḳand ezmek ḥalāvetde
   O laʿl-i gülbeşekker gözleri **bādāma** gelmişdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 4). [bādāma, -a]*

bāde: *Şarap, içki, mey.*
1. Bilmeyüp ḳadrin ider cāmı leb-i yār ile baḫs
   Düşse ey sāḳī ne var elden ayaġa **bāde** *(Şânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 12). [bāde,]*
2. Gonce-veş laʿl-i leb-i yāri göricek bildüm
   Gül gibi gülşen-i bezm içre ḳızardı **bāde** *(Şânî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 4). [bāde,]*
3. Başum giderse **bādeyi** gözden bıraḳmazam
   Destümde gül gibi meye ayāġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 3). [bādeyi, -y, -i]*
4. Zāhid çekerse **bādeyi** ferrāce altına
   Ey Şānī sen de ḳalma o bardaġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 13). [badeyi,- yi]*

bād-ı āh: *Ah rüzgarı, hüzün rüzgarı.*
1. Beñzemiş ḳaddine yārüñ yañılup ḥavfinden
   Bād-ı āhum işidüp serv ü ṣanavber dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 6). [bād-ı āhum, -um]*

bād-ı bahār: *Bahar rüzgarı.*
1. İrse ʿaceb mi mürde-i gülzāra kesr-i ḥayāt
   Bād-ı bahārı gör ki dem-i ʿĪsā vardur *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 6). [bād-ı bahārı, -ı]*

bād-ı ṣabā: *Sabah rüzgarı.*
1. Gönlümi **bād-ı ṣabā** zülf-i semensāya çeker
   Bu hevā görine miskīni ne sevdāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 1). [bād-ı ṣabā,]*
2. Ḳandadur **bād-ı ṣabā** gülşen-i kūy-ı dildār
   Vir ḫaber cān u göñül şevḳ ile aña ḳopalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 7). [bād-ı ṣabā,]*
3. Kūyuñ ki gülşen-i ruḫuñ tek verd-i raʿnā bulmasa
   Bād-ı ṣabā ger bāġ-ı dehri geşt idüben araya *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 10). [bād-ı ṣabā,]*

bād-ı seḥer: *Seher rüzgarı, sabah rüzgarı.*
1. Ṣaḥn-ı çemende oynayaraḳ ṭıfl-ı gülşenüñ
   Bād-ı seḥer külāhını serden ḳapar ḳaçar *(Şânî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 6). [bād-ı seḥer,]*
2. Ḫāk-i derüñ ki **bād-ı seḥerden** ḳapar ḳaçar
   Bir uġrudur ki kuḫl-i başardan ḳapar ḳaçar *(Şânî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 1). [bād-ı seḥerden, -den]*

bād-ı şimāl: *Kuzey rüzgarı.*
1. **Bād-ı şimāl** ʿādet idüp ṣaḥn-ı gülşeni
   Ḳılmışdı leşker-i çemeni cümle tārmār *(Şânî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 5). [bād-ı şimāl,]*

bād-ı zevāl: *Uğursuz rüzgar, zaman.*
1. Ḳuṭb-i ʿālem gibi kūyunda mukīm ol mehüñ
   Ḳ'olmadı **bād-ı zevāl** mihr-i dıraḫşāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 4). [bādi zevāl,]*

bāġ: *Bahçe, yeşillik, ağaçlık ve çiçeklik yer, bostan.*
1. Şerḥa şerḥa dāġlarla vādī-i sīnem görüp
   Lālelerle Şāniyā zeyn olma **bāġum** ṣandılar *(Şânî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 10). [bāġum, -um]*
2. Şu gibi yüz sürüp kim ola **bāġa** varmaya
   Elvān-ı mīve ṣaḥn-ı çemen-i sebze-zārdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 9). [bāġa, -a]*
3. Ġonce aġzuñ gül yüzüñ ṭuṭaḳlaruñ yapraġıdur
   İki yanında iki zülfüñ benefşe **bāġıdur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 2). [bāġıdur, -ı, -dur]*
4. ʿAraḳ-nāk olsa ḳaddüñ dir gören gül üzre şebnemdür
   Ruḫuñ **bāġında** ḫaṭṭ bitse gül ü nesrīn nem nemdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 2). [bāġında, -ı, -n, -da]*
5. Cihān **bāġında** ey gül ġonce-femler ḥasreti birle
   Şehīd-i ʿaşḳ olan şeydālara ḳanlı kefensin sen *(Şânî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 7). [bāġında, -ı, -n, -da]*
6. Sīnemde zāhidā elif-i dāġa söyleme
   Serv ü gül ile zeyn olan **bāġa** söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 2). [bāġa, -a]*

bāġ-ı ʿālem: *Dünya bahçesi.*
1. Muʿcizātuñla **bāġ-ı ʿālemde**
   Virdi tāze yemiş ḳurı eşcār *(Şânî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 13). [bāġ-ı ʿālemde, -de]*
2. Ayaḳ başmadı bir kez yüzüme bu **bāġ-ı ʿālemde**
   Bu deñlü sāye-veş düşündüm ol serv-i ḫırāmāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 5). [bāġ-ı ʿālemde, -de]*

3. Elvān-ı cāmeler girüp **baġ-ı ʿāleme**
   Ḳıldı şukūfeden niçe biñ aḳçeler niṣār *(Şânî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 11). [baġ-ı ʿāleme, -e]*

bāġ-ı cennet: *Cennet bahçesi.*
1. Ümmetüñ-çün zeyn olupdur **bāġ-ı cennet** ḥūr-ı ʿayn
   Hem yaraḳlanmış durur aʿdāñ içün dārü'l-ʿuḳāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 15). [bāġ-ı cennet,]*

bāġ-ı dehr: *Dünya bahçesi.*
1. Dāmenin dest-i taʿalluḳdan iden kimse ḫalāṣ
   Bāġ-ı dehr içre yürür servi gibi āzāde *(Şânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 8). [bāġ-ı dehr,]*
2. Degüldür **bāġ-ı dehre** geldügi şimşāduñ öykinmek
   Ḳadüñ önüñde ṭoġruluḳda bir ikrāma gelmişdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 11). [bāġ-ı dehre, -e]*
3. Güzeller **bāġ-ı dehri** zeyn ider ezhāra dönmişdür
   Ḥüsün bāġında cānā sen gül-i raʿnāya beñzersin *(Şânî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 7). [bāġ-ı dehri, -i]*
4. Kūyuñ ki gülşen-i ruḫuñ tek verd-i raʿnā bulmasa
   Bād-ı ṣabā ger **bāġ-ı dehri** geşt idüben araya *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 10). [bāġ-ı dehri, -i]*

bāġ-ı dil: *Gönül bahçesi.*
1. Bāġ-ı dilde ḳadd ü ruḫsāruñ gül-i ʿarʿar yeter
   Başda sevdā-yı ser-i zülfüñ baña hemser yeter *(Şânî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 1). [bāġ-ı dilde, -de]*
2. Bāġ-ı dilde tāze dāġum ḳırmızı güller durur
   Gülşen-i sīnemde āhum ṣavt-ı bülbüller durur *(Şânî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 1). [bāġ-ı dilde, -de]*
3. Bāġ-ı dilde ser-firāz olsun nihāl-i ḳāmetüñ
   Dāmenüñden müddeʿīnüñ it şehā kūtāh elin *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 7). [bāġ-ı dilde, -de]*

bāġ-ı ġam: *Gam bahçesi.*
1. Bāġ-ı ġamda beni bülbül gibi şīvende ḳoyan
   Gül yüzüñ şevḳi ile ġonce-i ḫandānuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 5). [bāġ-ı ġamda, -da]*

baġ-ı ḥüsn: *Güzellik bahçesi.*
1. Dil-i Şānī degül ancaḳ ölürseñ bülbül-i şeydā
   Senüñ tek **baġ-ı ḥüsn** içre açılmış verd-i ḫandāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 14). [baġ-ı ḥüsn,]*
2. Ṣaḳın ey ġonce sen baḫṣ-ı fem-i yāre dehen açma
   Ki **bāġ-ı ḥüsne** ol gülruḫ seni ilzāma gelmişdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 6). [bāġ-ı ḥüsne, -e]*

bāġ-ı ḥüsn-i yār: *Sevgilinin güzellik bahçesi.*
1. Bāġ-ı ḥüsn-i yārda zülf ü ḫāṭ u ḫāl-i siyāh
   Sünbül ü nesrīn ü fülfüller ḳaranfiller durur *(Şânî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 5). [bāġ-ı ḥüsn-i yārda, -da]*

bāġ-ı leṭāfet: *Güzellik bahçesi.*
1. Ben ʿandelīb-i gülşen-i **bāġ-ı leṭāfetem**
   Kūyuñda yārüñ ötdügüm oldur şaḳır şaḳır *(Şânî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 3). [bāġ-ı leṭāfetem, -em]*

bāġ-ı ʿömr: *Ömür bahçesi, hayat bahçesi.*
1. Ḳo ṭursın alma ġamzeñ oḳın ey ḳaşı kemān
   Bu **bāġ-ı ʿömrüm** içre dikilmiş nihāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 6). [bāġ-ı ʿömrüm, -üm]*

bāġ-ı ruḥ: *(Sevgilinin) yanak bahçesi.*
1. Zülf midür **bāġ-ı ruḫa** sünbül-i ḫoş būdur bu
   Zīver-i gülşen-i ḥüsn-i gül-i ter būdur bu *(Şânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 1). [bāġ-ı ruḫa, -a]*

bāġ u ṣaḥrā: *Bahçe ve çöl, her yer.*
1. **Baġ u ṣaḥrā** zeyn olur Şānī şukūfeyle tamām
   Ṣanki kevkeb ʿaksidür ḳandil-i ʿarşu'llāhdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 13). [bāġ u ṣaḥrā,]*

baġır: *Bağır, göğüs, ciğer II Gönül.*
1. Ḳan döküp ġamzeñ ider lʿal-i lebüñ **baġrımı** ḳan
   Niçe demdür henüz ey hūnī ʿaceb ṣanmayasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 3). [baġrımı, -ım, -ı]*
2. Yandurup **baġrumı** çün ki iñiletti ġamuñ hey
   Baña nitdüñse yine ey ruḥı zībā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 11). [baġrumı, -um, -ı]*
3. Dem-sāz-ı muṭrib-i āh olmaġa bezm-i ʿaşḳa
   Şevḳ oḳlarıyla **baġrum** ney rinde yek delindi *(Şânî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 6). [baġrum, -um]*
4. Yandırup nār-ı ġamuñ **baġrumı** büryān itdi
   Sīnemi āh-ı ciger-sūzıla efġān itdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 1). [baġrumı, -um, -ı]*
5. **Baġrum** delik delik cigerüm pāre pāredür
   Tīguñla cümle ten dil-i cān yāre yāredür *(Şânî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 1). [baġrum, -um]*

6. Lāle-veş sāġar-ı dil hūn-ı cigerle pürdür
   Şīve-i laʿl-i lebüñ **baġrumızı** ḳan itdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 8). [baġrumızı, -umız, -ı]*
7. **Baġrımı** tīr-i muḥabbet deleli ey Şānī
   Bezm-i ʿālemde meni ney gibi nālān itdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 15). [baġrımı, -ım, -ı]*
8. **Baġrum** ṭolu ḳan eyleyen ġamḫārum efgān eyleyen
   Dillerde destān eyleyen yarüñ cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 13). [baġrum, -um]*
9. Ġarībüm nār-ı ḥasret yaḳdı **baġrum** kūy-ı ġurbetde
   İlāhī menzil-i maḳṣūduma irgür dil-i cānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 11). [baġrum, -um]*
10. Nedür bu pāre pāre rīze rīze **baġrımūñ** ḥāli
    Nedür bu yāre yāre ḳıldığıñ bu cān-ı bī-pervā *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 9). [baġrımūñ, -m, -ūñ]*
11. **Baġrumda** tāze tāze siyeh dāġ ʿaksidür
    Mirʾāt-ı vech-i yāre sanemüñ ne ḫāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 19). [baġrumda, -um, -da]*

baġışla-: *İhsan etmek, affetmek, alacağından vazgeçmek.*
1. Lebüñ cānlar **baġışlar** mürdeye elfāẕ-ı laʿlüñde
   Nedür bu muʿciz-i ʿĪsī midür bu ne kerāmetdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 7). [baġışlar, -r]*

baġla-: *Bağlamak, ip ve benzeri şeylerle dolamak.*
1. Her semer bir ṭaʿam u bir reng leṭāfet **baġlamış**
   Her birin gör maẓhar-ı envāʿ-ı feyẓu'llāhdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 5). [baġlamış, -mış]*
2. Ḳurtuluş yoḳdur diyār-ı ġamdan ey dil bilmiş ol
   Yollarum seylāb-ı eşküm oldı her dem **baġlar** *(Şânî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 8). [baġlar, -r]*

baġla-: *Bağlamak, etkilemek, dize getirmek, hükmü altına almak.*
1. Resen-i zülfüñe dil **baġlayanı** yirde ḳomaz
   Dār-ı dünyāda felek menzil-i aʿlāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 3). [baġlayanı, -y, -an, -ı]*

baġlan-: *Bağlanmak, dahil olmak, yönelmek.*
1. **Baġlanurken** ġālibā zencīrlerle şīrler
   Bu ʿaceb ṭutmaz dil-i divāneyi zencīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 1). [baġlanurken, -ur, -ken]*

baġlan-: *Bağlanmak, kapılmak.*
1. Bend bend her kūşeden ey Şānī **baġlanmış** yatur
   Şimdi ẕencīr-i ġam-ı ʿaşḳuñ benim dīvānesi *(Şânî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 13). [baġlanmış, -mış]*

baġrına baş-: *Bağrına basmak; sevgiyle kucaklamak, sarılmak.*
1. **Başayım baġruma** dirsen o gül ġonce-femi
   Sīneñüñ yarasına merhem idiñür ḫārın *(Şânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 3). [baġruma başayım, -ayım]*

baġrı yanık: *Çok acılar, sıkıntılar, dertler çekmiş.*
1. Dil gibi lāle **baġrı yanıḳ** ʿāşıḳuñ senüñ
   Olmaz ṣıdīk-ı ʿaşḳuñ o bir ḳalbi ḳaradur *(Şânî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 3). [baġrı yanıḳ,]*

bah-: *Bakmak.*
1. Her bir varaḳ bir āyinedür sunʿ-ı Ḥaḳḳa **baḫ**
   Her yañeden göze görinen ol cemāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 17). [baḫ,]*

bahār eyyāmı: *Bahar günleri, zamanı.*
1. Bahār eyyāmıdur gül devridür bir ġonce leb olsa
   Fe-emmā ṣūḫ-ı zīrek olsa denür pür-ṭarab olsa *(Şânî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 1). [bahār eyyāmıdur, -dur]*

bahar u gülsitān: *Bahar ve gül bahçesi (tazelik bağlamında).*
1. Andelīb-i cānı ḫār-ı ġamda pes aġladasın
   Ey benüm tāze **bahar u gülsitānum** ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 12). [bahar u gülsitānum, -um]*

bahār-ı ḥüsn-i dilber: *Sevgilinin güzellik baharı.*
1. Dağıtmış her ṭaraf sünbüllerin gül ruḫları üzre
   Bahār-ı ḥüsn-i dilber gör ne ḫoş eyyāma gelmişdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 8). [bahār-ı ḥüsn-i dilber,]*

baḥr: *Deniz, derya.*
1. Ẕerreveş mihre yetiş cehd ile bī-saʿy olma
   Ḳaṭre kim **baḥre** irer kendiyi deryā eyler *(Şânî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 10). [baḥre, -e]*
2. Yandı **baḫr** odından ateş düşdi cism ü cāna hep
   Teşne-i cān vaṣlı ey āb-ı revānum ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 9). [baḫr,]*

3. Ḳaṭresin **baḥre** yetiş ẕerre iseñ mihre ulaş
   Aldanup ḳalma meges gibi yiten leẕẕetde *(Şânî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 7). [baḥre, -e]*
4. Bir **baḥre** düşdi Şānī ki ġavvās olup gezer
   Anuñ ne ṭūl-i ʿumḳı ne ḥadd ü kenārı var *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 13). [baḥre, -e]*

baḥr: *Deniz, derya, umman. II Hakk'ın sonsuz olan sıfat ve zat makamı ki, bütün eşya ve varlıklar bu sonsuz ummanın dalgalarıdır.*

1. Ey şerāyiʿ **baḥrına** ʿummān-ı bī-pāyān olan
   V'ey ḥaḳāyıḳ kānınuñ dürr-i laṭīfi Muṣṭafā *(Şânî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 3). [baḥrına, -ı, -n, -a]*

baḥr: *Deniz II Gözyaşı.*

1. Ḥāl-i ruḫuñ ki naḳd-i dil-i dīnde ḳoymadı
   ʿAyyārdur ki **baḥrla** berden ḳapar ḳaçar *(Şânî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 8). [baḥrla, -la]*

baḥr-ı dil: *Gönül denizi.*

1. Ol gevher-i yektā ne **baḥr-ı dil** içindeymiş
   Ġavvāṣ oluban ṭalduḳ neyler görelüm Allāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 7). [baḥr-ı dil,]*
2. Baḥr-ı dil cūşa gelüp daştı sirişk ırmaġı
   ʿĀlemi ḳanlı yaşum laʿl-i Bedaḫşān itdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 13). [baḥr-ı dil,]*

baḥr-ı fenā: *Yokluk denizi.*

1. Baḥr-ı fenāda ġarḳ iken küll-i vücūd ile hevā
   Cām-ı beḳā-yı lem-yezel ṣundı girü sāḳī-i revān *(Şânî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 3). [baḥr-ı fenāda, -da]*

baḥr-ı hakīkat: *Hakikat denizi.*

1. N'ola ger **baḥr-ı haḳīḳatde** olursan seyyāḥ
   Şerʿ-i Aḥmed bize keştī vü hidāyet yelken *(Şânî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 3). [baḥr-ı haḳīḳatde, -de]*

baḥr-ı meʿānī: *Manalar denizi.*

1. Beni ġavvāṣ-ṣıfāt **baḥr-ı meʿānīye** ṣalan
   Dür dişüñ fikri ile ṣol leb-i mercānuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 3). [baḥr-ı meʿānīye, -y, -e]*

baḥr-ı medḥ: *Övgü denizi.*

1. Baḥr-ı medḥinden anuñ bir ḳaṭre itmezler beyān
   Ṣad hezārān olsa Şānī gibiler ġavvās aña *(Şânî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 13). [baḥr-ı medḥinden, -in, -den]*

baḥr-ı sirişk: *Gözyaşı denizi.*

1. Ḥasret-i şekker-dehenlerle demādem Nīl-i Ṣaṭ
   Gözlerümden dökülen **baḥr-ı sirişk** ırmaġıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 10). [baḥr-i sirişk,]*

baḥr-ı tevḥīd: *Birlik denizi.*

1. Ey muvaḥḥid cāndan ġavvāṣ olup ṭalduñ ise
   Baḥr-ı tevḥīdüñ bilürsin kim nedir dürdānesi *(Şânî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 8). [baḥr-ı tevḥīdüñ, -üñ]*

baḥr-ı zat: *Varlık denizi, Yüce Allah'ın zatının tecelli denizi.*

1. Ṭaşra düşme maʿrifet ʿummānuna ġavvāṣ olup
   Baḥr-ı zatuñda ara ol gevher-i yek-dāneyi *(Şânî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 12). [baḥr-ı zatuñda, -uñ, -da]*

baḥr-ı vaḥdet: *Birlik denizi.*

1. Ṭut ḳulaḳ ey ṭālib-i Ḥaḳ gevher-i irfāna bir
   Baḥr-ı vaḥdetde nedür añlayasın dürdāne bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 2). [baḥr-i vaḥdetde, -de]*

baḥş: *Söz etmek, konuşmak.*

1. Bilmeyüp ḳadrin ider cāmı leb-i yār ile **baḥş**
   Düşse ey sāḳī ne var elden ayaġa bāde *(Şânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 11). [baḥş,]*

baḥş ol-: *Vermek, bağışlamak.*

1. Cām-ı lebüñdür **baḫş olan** mestāneden mestāneye
   ʿUşşāḳ anuñçün dür iden meyhāneden meyhāneye *(Şânî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 1). [baḫş olan, -an]*

baḥs-ı fem-i yār: *Sevgilinin ağzı bahsi.*

1. Ṣaḳın ey ġonce sen **baḫş-ı fem-i yāre** dehen açma
   Ki bāġ-ı ḥüsne ol gülruḫ seni ilzāma gelmişdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 5). [baḫş-ı fem-i yāre, -e]*

baḥs-ı ḳurı ġavġā: *Boş, gereksiz kavga bahsi.*

1. İl ʿaybına depretme dilüñ ʿaybuñ açarsın
   Şānī'den işit eyleme **baḫş-ı ḳurı ġavġā** *(Şânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 14). [baḫş-ı ḳurı ġavġā,]*

baht: *Şans, talih.*

1. Kuralı pādişeh-i ʿaşḳ göñül şehrine taḫt
   Baña yār oldı ḳamu ʿizz ü şeref devlet **baḫt** *(Şânî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 2). [baḫt,]*

baʿīd: *Uzak, ırak.*

1. İdinme kiẕbi ṣanʿat ḥīle vü mekr ile dirilme
   Ki kiẕb ü mekr ü ḥīle ehli raḥmetden **baʿīd** olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 10). [baʿīd, -den]*

bak-: *Bakmak, görmek, seyretmek.*

1. Bir pīr öñinde diz çökicek diñle gör nedir
   Dört yaña **baḳma** ṣola vü ṣaġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 14). [baḳma, -ma]*
2. Baña bir nāz ile **baḳduñ** beni ʿaşḳ odına yaḳduñ
   Beni dağlara bıraḳduñ beni tenhā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 3). [baḳduñ, -du, -ñ]*
3. Gözüm göñlüm murādı ol ruḥı zībāya **baḳmaḳdur**
   Yaşum tek ʿaḳl u fikrüm dembedem ol serve aḳmaḳdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 1). [baḳmaḳdur, -maḳ,-dur]*
4. Allāh'ı Resūl'i seven eyler bulara buġż
   Baḳmaz yüzine raġbet idüp bunlaruñ aṣlā *(Şânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 12). [baḳmaz, -maz]*
5. Manẕar-ı Ḥaḳ olmaludur ḫalḳ-ı cihān āyinesi
   Tā ki ne ṣūretle **baḳılsa** anı göstere cevāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 10). [baḳılsa, -ıl, -sa]*
6. Nūr-ı ḫüsnüñden ṣanasın her varaḳ bir āyine
   Görinürsin ḳanda **baḳsa** cism-i ʿuṣṣāḳa ʿayān *(Şânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 8). [baḳsa, -sa]*
7. Ḳıya ḳıya **baḳan** āfet nigārı gördüñ mi
   Güle güle dil alan ʿişvekārı gördüñ mi *(Şânî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 1). [baḳan, -an]*
8. Nedür bu sürmeler bu ġamzeler bu fitneler cānā
   Nedür bu **baḳmalar** dil yaḳmalar bu nāz-ı istiġnā *(Şânî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 2). [baḳmalar, -lar]*

baḳıl-: *Bakılmak, araştırılmak.*

1. Düzüp ḫoş-ṣūret-i ḥāli naẕar ḳıl pīre ey Ṣānī
   Ki mirʾāta ne vech ile **baḳılsa** ol bedīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 18). [baḳılsa, -sa]*

bakır: *Bakır, bir maden çeşidi.*

1. Ẓulmet ile rūşeni göz görür eyā tālib-i Ḥaḳ
   Altun ile **baḳırı** ṣarrāf bilür itme ṣitāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 12). [baḳırı, -ı]*

bakır bakır: *İkileme, bakır bakır.*

1. Nār-ı sitemle sīne-i tennūrunda cān-ı dil
   Ḳaynar hemīşe ġam ḳazanıdur **baḳır baḳır** *(Şânî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 8). [baḳır baḳır,]*

bāḳī: *Ebedî, sonsuz.*

1. Yārdan ġayrī göñül levḥinde Ṣānī kimse yoḳ
   Vechidür **bāḳī** ḳalan pes helāk oldı küll-i şey *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 14). [bāḳī,]*

bāḳī-i kerem: *Sonsuz iyilik.*

1. Vaṣluñ uma geldi ḳapuña Ṣānī Efendi
   Bāḳī-i kerem luṭf-ı mürüvvet de senüñdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 10). [bāḳī-i kerem,]*

bāl: *Kol, kanat.*

1. N'ola pervāz itse mürġ-i tabʿ-ı Ṣānī her ṭaraf
   Tīr-i ġamzeñ ey ḳaşı yā aña **bāl** ü per yeter *(Şânî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 10). [bāl,]*
2. Acı söz ile eylese düşnām leblerüñ
   Baña nebāt u şehd ü şeker ḳand u **bāldur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 18). [bāldur, -dur]*

bāl: *Kanat II Kalp, yürek.*

1. Berş-i afyon ḳahvedür maṭlūb
   Şekker ü ḳand ü **bālı** neylerler *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 12). [bālı, -ı]*

bāl aç-: *Kanat açmak.*

1. Gel gel ey murġ-ı dil Ṣānī göñülden vaṭan it
   Bāl açup her yaña yükseklere pervāz itme *(Şânî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 10). [bāl açup, -up]*

bāl ü per it-: *Kol kanat germek.*

1. Murġ-i dil kūyuña uçmaḳ ider ammā uçamaz
   Ġamzeñ oḳların aña ey ḳaşı yā **bāl ü per it** *(Şânî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 6). [bāl ü per it,]*

bālā: *Yüksek, yüce, âlî.*

1. Bir ḳāmeti **bālā** ṣaçı sevdā
   Bir serv-i dilārā sözi kevşer *(Şânî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 11). [bālā,]*

balçık: *Balçık, çamur.*
1. ʿĀrıżuñ zülfüñle örtüp itmegil ey yār güç
   Ṭutma **balçıḳla** güneş yüzün idüp iẓhār güç *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 2). [balçıḳla, -la]*

bańa: *"Ben" zamirinin yönelme durumu eki almış hali.*
1. Her dem **bańa** dil ṭaġladan seylāb-ı eşküm çaġladan
   Bülbül gibi ḳan aġladan yārüñ cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 9). [bańa,]*
2. Dembedem sırrumı fāş etmegile ʿālemde
   Bańa n'etdise hemān dīde-i giryān itdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 4). [bańa,]*
3. Acı söz ile eyledi diyü **bańa** düşnām
   Ey dil ṣaḳın ol laʿl-i şeker-bārı unutma *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 11). [bańa,]*
4. Bańa Mecnūnı melāmetde müşābih idenüñ
   ʿAcabā ʿaḳlı olur mı ola hīç dünyāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 7). [bańa,]*
5. Benüm ḫod nefs-i ẓālim düşmenümmiş bilmedüm anı
   Bańa dost ṣanup aldandum yüzüme itdigin ḫande *(Şânî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 4). [bańa,]*
6. Ben saña şāhum sen **bańa** bendem di ben lebbeyk idüp
   Ḫoş söyleşelüm dostum ġayrı ḳomayup araya *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 7). [bańa,]*
7. Yanmadıḳ ḳalmadı çeşmümde benüm dāġ-ı fitīl
   N'oldı ey şemʿ-i murādum **bańa** bir yanmayasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 6). [bańa,]*
8. Tīġ keskün **bańa** ey Şānī yed-i ḳudretden
   Faż̀l-ı Ḥaḳ ism-i İlāhīle tevekküldür olan *(Şânî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 9). [bańa,]*
9. **Bańa** bir nāz ile baḳduñ beni ʿaşḳ odına yaḳduñ
   Beni dağlara bıraḳduñ beni tenhā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 3). [bańa,]*
10. Yandurup bağrumı çün ki iñiletti ġamuñ hey
    Bańa nitdüñse yine ey ruḫı zībā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 12). [bańa,]*
11. Demidür bezm-i ġamda hemdem olursuñ **bańa** yek-dem
    Mey-i eşkümle ey sākī iki ṭolu ḳabaġum var *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 5). [bańa,]*
12. **Bańa** ḫūbān dārını gerekmez Şānī ʿarż itmek
    Benüm bir lüṭfı çoḳ çeşmi siyāhum yüzi aġum var *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 13). [bańa,]*
13. Acı söz ile eylese düşnām leblerüñ
    Bańa nebāt u şehd ü şeker ḳand u bāldur *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 18). [bańa,]*
14. Ḳapuñda ṭaʿn eyle beni öldürdi müddeʿī
    Bańa yazıḳdur ey perī saña vebāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 12). [bańa,]*
15. Şemşīrüñ içre virse n'ola **bańa** zaḫmını
    Bu teşne cānuma benüm āb-ı zülāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 7). [bańa,]*
16. Aġyār açmasun hiç aġız kim vefādur ol
    Şānī **bańa** ḳaḳın sen o meh ger ḳaḳır ḳaḳır *(Şânî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 10). [bańa,]*
17. Ruḫuñsız gülşen-i kūyuñdan ayru ay gibi ġoncem
    Gül-i gülzār-ı ʿālem ṣan **bańa** nār-ı cehennemdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 6). [bańa,]*
18. Yaşumuñ düşkinligin serv-i ḳaddüñsiz gördiler
    Yirlere sürtüp yüzin aġlar **bańa** ırmaġlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 6). [bańa,]*
19. Faḳr-ı ġam çekmem gınā-yı ḳalbe mālik olmışum
    Eşk-i çeşmüm rūy-ı zerdüm **bańa** sīm ü zer yeter *(Şânî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 8). [bańa,]*
20. Bāġ-ı dilde ḳadd ü ruḫsāruñ gül-i ʿarʿar yeter
    Başda sevdā-yı ser-i zülfüñ **bańa** hemser yeter *(Şânî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 2). [bańa,]*
21. Sevdālıġum irişince ki gāh
    Ṭañmañ **bańa** o da bir maḥaldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 4). [bańa,]*
22. Añmañ **bańa** münkiri ki işi
    Hep daḫl u taʿarruż u cidaldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 5). [bańa,]*
23. Gitmez lebiñüñ ḫayāli dilden
    Bi'llāh **bańa** bu ne ḫoş emeldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 10). [bańa,]*
24. Dil muṭrib ü nālem ney ü eşküm mey-i gülgūn
    Hemdem **bańa** āh oldı bugün gör ne demüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 4). [bańa,]*
25. ʿAşḳ yolında **bańa** ḳıldı naṣīḥat bir pīr
    Didi oġlum saña bir söz diyeyim k'ola pesend *(Şânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 7). [bańa,]*
26. Elden ḳomam ayaġuñı ey pīr-i meykede
    Zühd ü riyāya vir **bańa** sen tevbe-i naṣūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 4). [bańa,]*
27. Laʿl-i dilberden ölürem diseler Şānī **bańa**
    Yoḳsa bīmār-ı ġamum olmaz eṭıbbādan ʿilāc *(Şânî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 9). [bańa,]*
28. Men mest-i şarāb-ı leb-i cān-baḫş-ı nigārem
    Añmañ **bańa** afyonla ḳahve dilemem benc *(Şânî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 8). [bańa,]*
29. Yek geldi **bańa** Şānī hemān tās-ı felekde
    Nerrād-ı cihān atdı **bańa** niçe şeş ü penc *(Şânî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 13). [bańa,]*

30. Yek geldi **bañа** Şānī hemān tās-ı felekde
Nerrād-ı cihān atdı **bañа** niçe şeş ü penc *(Şânî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 14). [bañа,]*
31. Kuralı pādişeh-i ʿaşḳ göñül şehrine taḫt
Bañа yār oldı ḳamu ʿizz ü şeref devlet baḫt *(Şânî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 2). [bañа,]*
32. Açmaġa genc-i dili ḳatl-i ṭılsım-ı cānı
Şimdi ey hādī refīḳüm **bañа** feṯḥ-i ẓafer it *(Şânî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 12). [bañа,]*
33. Yār ile vīrān olursa görinür cennet **bañа**
Yārsız cennet maḳāmı gösterür ẓulmet **bañа** *(Şânî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 1). [bañа,]*
34. Ger Ḳurʾān-ı ʿilm olursa iḫtirāḳ-ı zührede
Vefḳ-i dil-ḫāh üzre teʾsīrindedür devlet **bañа** *(Şânî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 8). [bañа,]*
35. Kātib-i āteş-zebāndur Şānī taḥrīr eylemiş
Görse dirdüm reşk iderdi ṣāḥib-i şevket **bañа** *(Şânî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 10). [bañа,]*
36. Ḫayli demdür kūşe-gīr-i derd-i hicrān eylemiş
Baʿdü ʿüsrin yüsrā vardır itmesün minnet **bañа** *(Şânî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 6). [bañа,]*
37. Bu felek bir gün dil-i maḫzūnumu şād itmedi
Yār ile vuṣlat deminde olmadı ruḫṣat **bañа** *(Şânî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 4). [bañа,]*
38. Yār ile vīrān olursa görinür cennet **bañа**
Yārsız cennet maḳāmı gösterür ẓulmet **bañа** *(Şânî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 2). [bañа,]*
39. Şevḳ-i ruḫsāruñla dilde dāġ-ı ġam güldür **bañа**
Gülşen-i sīnemde āh ey ġonca bülbüldür **bañа** *(Şânî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 1). [bañа,]*
40. Şevḳ-i ruḫsāruñla dilde dāġ-ı ġam güldür **bañа**
Gülşen-i sīnemde āh ey ġonca bülbüldür **bañа** *(Şânî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 2). [bañа,]*
41. Bezm-i ġamda ʿişret-i şāhāne eylersem ne var
Āh muṭrib-dīde sāḳī ḫūn-ı dil müldür **bañа** *(Şânî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 4). [bañа,]*
42. Gülşen-i ḫusnüñde zülf ü ḳadd u ruḫsāruñ senüñ
Ġonce vü güldür nigārā serv ü sünbüldür **bañа** *(Şânî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 6). [bañа,]*
43. Dil lebüñ vaṣfuñdan epsem olmaġa mümkün midür
Bezm-i şevḳüñde ṣürāḥī sūz-ı ġulġuldür **bañа** *(Şânî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 8). [bañа,]*
44. Ẕülfiḳār-ı naẓmuma ey Şānī aʿdā baş eger
Ṭabʿ-ı nāzuñ ʿarṣa-i ʿālemde Düldül'dür **bañа** *(Şânî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 10). [bañа,]*
45. Sen itdüñ **bañа** dime nefʿ ü żar görseñ bir ādemden
Ki bu sen ben dimeklik eyledi merdūd Şeyṭānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 7). [bañа,]*

bār: *Defa, kez.*
1. Tīşe-i ġam bār-ı miḥnet birle diller ḫānesin
Kendü mülküñdür şehā yıḳma idüp her **bār** güç *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 10). [bār,]*

bār: *Yemiş, meyve.*
1. Hep ḳara ḳılmışdılar dıraḫt-ı bāġ
Virmişdi berg u **bārdan** hep yile rūzgār *(Şânî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 8). [bārdan, -dan]*

bār: *Yük, ağırlık veren şey.*
1. Çekemezse ḳo semāvāt ile arżı incitme
Başum üstine çekem cān ile ʿaşḳuñ **bārın** *(Şânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 12). [bārın, -ın]*

bardaġ: *Bardak, kap.*
1. Zāhid çekerse bādeyi ferrāce altına
Ey Şānī sen de ḳalma o **bardaġa** söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 14). [bardaġa, -a]*

bār-ı ġam: *Keder yükü, keder.*
1. Baş üstüne **bār-ı ġamuñı** ben çekeyüm tek
Aġyār-ı ḫara urma ṣaḳın ṣoñra buñuldar *(Şânî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 9). [bār-ı ġamuñı, -uñ, -ı]*

bār-ı miḥnet: *Eziyet yükü.*
Tīşe-i ġam **bār-ı miḥnet** birle diller ḫānesin
Kendü mülküñdür şehā yıḳma idüp her bār güç *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 9). [bār-ı miḥnet,]*

baş-: *Yere basmak.*
1. **Başşa** pā rūyumda ḳaṣd-ı cān idüp ol ḫūnī āh
Yüz süreydüm geh ayaġına öpeydüm gāh elin *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 3). [başşa, -şa]*
2. Beni bu küştegān-ı nefs iñen çok **başdı** lütfuñdan
İlahī sen hidāyet it ẕebūn idem anı bende *(Şânî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 7). [başdı, -dı]*

baş-: *Sıkıştırmak, ayakla çiğnemek, ayak altına almak.*
1. Vücūda geldigüñde dir küfrüñ ḳubbesi geçdi
Ṣanemler ser-nigūn oldı ḫacālet **başdı** şeytānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 4). [başdı, -dı]*

başıl-: *Basmak II Baskın yapmak.*

1. Alma sögüşin müddeʿinüñ basma ayaġın
   Zīrā ki itüñ ḳuyruġı **başılsa** çeñilder *(Şânî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 12). [başılsa, -sa]*

baş: *Vücudun üst veya önünde bulunan bölüm, kafa, ser.*

1. Meydān-ı muḥabbetde ṭop itmiş idik **başı**
   Çevgān aluban çalduḳ neyler görelüm Allāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 9). [başı, -ı]*

baş: *Baş, kafa.*

1. Dūd-i āhumdur livā ġam ʿaskerüm ben şāh-ı ʿaşḳ
   Başum üzre lāceverdī çarḫ otaġum ṣandılar *(Şânî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 6). [başum, -um]*
2. **Başum** giderse bādeyi gözden bıraḳmazam
   Destümde gül gibi meye ayāġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 3). [başum, -um]*
3. Her şecer **başın** ṣalar taʿzīm ile idüp ḳıyām
   İşleri hep gūyiyā tesbīḫ-i ẕikru'llāhdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 7). [başın, -ı, -n]*
4. Dir o meh **başuña** gün ṭoġdı ne yatursın ayā
   Ṣubḥ-ı devlet saña yār oldı şeb-i baḫtuñ uyar *(Şânî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 3). [başuña, -u, -ñ, -a]*
5. İki destüñle meges gibi döñersün **başuña**
   Aldanursuñ ger bu dehrüñ telḫ ü şīrīn dadına *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 9). [başuña, -uñ, -a]*
6. Ey Müʾmin olan ḳardaş ḳıl tāʿat Ḥaḳḳa ulaş
   Tevbedür cümleye **baş** tevbeye gel tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 12). [baş,]*

baş: *Baş, kafa II Kendi başına.*

1. Ḫāk-pāyuñ tūtīyā-yı dīde-i cān itmeyen
   Kördür **başına** ṭoprak gözüne ṭolsun turāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 10). [başına, -ın, -a]*
2. Ol mey ki ṣunmış idi ezel sāḳī-i elest
   Başında daḫı ʿāşıḳ-ı mestüñ ḫumārı var *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 4). [bāşında, -ı, -n, -da]*

baş: *Baş II İlk, önce, evvel.*

1. Bāġ-ı dilde ḳadd ü ruḫsāruñ gül-i ʿarʿar yeter
   Başda sevdā-yı ser-i zülfüñ baña hemser yeter *(Şânî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 2). [başda, -da]*
2. Baş oynayup yoluñda fedā cān idenlerüñ
   Devletlü **başı** var ne saʿādetlü kārı var *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 6). [başı, -ı]*

baş çat-: *Baş başa vermek, ülfet etmek.*

1. Ey yüzüñden on sekiz biñ ʿālemün naḳşı ʿayān
   Ḳaşlaruñ bir yerde **baş çatup** anı eyler beyān *(Şânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 2). [baş çatup, -up]*

baş çek-: *Yönelmek II (baş) asmak.*

1. Her birisi bir yañaya **baş çekerler** ṭurreñüñ
   Mülk-i dil yaġmasına ḫālüñ ḥarāmī yaġıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 3). [baş çekerler, -er, -ler]*

baş eg-: *Baş eğmek, saygı göstermek için baş eğerek selamlamak, direnmekten vazgeçip buyruk altına girmek.*

1. Yitse eflāka suyı cāhile **baş egme** göñül
   Ayaġı ṭopraġı ol ehl-i dilüñ nāz itme *(Şânî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 3). [baş egme, -me]*
2. Ẕülfiḳār-ı naẓmuma ey Şānī aʿdā **baş eger**
   Ṭabʿ-ı nāzuñ ʿarṣa-i ʿālemde Düldül'dür baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 9). [baş eger, -er]*

baş oyna-: *Hayatını tehlikeye koymak, canını feda etmekten çekinmemek.*

1. **Baş oynayup** yoluñda fedā cān idenlerüñ
   Devletlü başı var ne saʿādetlü kārı var *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 5). [baş oynayup, -y, -up]*

baş üstine: *Baş üstüne konmak, bir işin, isteğin içtenlikle yapılacağını belirtmek için kullanılan bir söz.*

1. Çekemezse ḳo semāvāt ile arżı incitme
   Başum üstine çekem cān ile ʿaşḳuñ bārın *(Şânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 12). [başum üstine,]*
2. **Baş üstüne** bār-ı ġamuñı ben çekeyüm tek
   Aġyār-ı ḫara urma ṣaḳın ṣoñra buñuldar *(Şânî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 9). [baş üstüne,]*

başın alup git-: *Bulunduğu yerden ayrılarak başka bir mahalle gitmek II uzaklaşmak (inleyiş bağlamında).*

1. Dün gice ey meh ġam-ı zülfüñle āh u nāleler
   Başın alup göklere **gitdi** ser-ā-pā semt semt *(Şânî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 8). [başın alup gitdi, -di]*

başına kak-: *Bir hatayı veya olumsuz bir durumu kişinin yüzüne vurmak.*

1. Ġam-ı müjgān-ı yārı çekmeyen nādāna ey Ṣānī
   Sözüm mismār olur kārın işüm **başına ḳaḳmaḳdur** *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 10). [başına ḳaḳmaḳdur, -ı, -n, -a-maḳ, -dur]*

başla: *Bir işi yapmak üzere harekete geçmek, başlamak II Girişmek.*
1. Efsūn-ı ʿaşḳı yār ider efsāne dillerde beni
   Nāṣıḥ ḳo pendi **başlama** efsāneden efsāneye *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 10). [başlama, -ma]*
2. **Başladı** gelmege derd ü ġam-ı cānān bir bir
   Gelür ey dil bizi görmeklige yārān bir bir *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 1). [başladı, -dı]*
3. Edeb **başlar** tācıdur sulṭanlar muḥtācıdur
   Edebsüzlik acıdur gel edeb ögren edeb *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 3). [başlar, -r]*
4. Ben helāk olduġım derd ile ey Ṣānī bilüp
   Başladı her yañadan gelmege dermān bir bir *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 14). [başladı, -dı]*

bat-: *Batmak, gömülmek.*
1. Ey Ṣānī ḫāl-i ʿārıż-ı dildāre ḳıl naẓar
   Bir cāzū-hindūdur ki boġulmaz ṣuya **batup** *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 10). [batup, -up]*
2. Oda yanmaz ṣuya **batmaz** iki cāzūlar durur
   Devr-i ruḫsāruñda ḫāl-i ṭurre-i ʿanber-feşān *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 9). [batmaz, -maz]*

bāṭıl: *Doğru ve sahih olmayan, gerçekle ilgisi bulunmayan (şey) II Boş inanış.*
1. **Bāṭıl** ile ḥaḳḳı nice farḳ ide nādān u pelīd
   ʿĀrif olan bildi nedür küfr ile īmān u ṣevāb *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 5). [bāṭıl,]*
2. Yamanlara uyma hīç ġıybet ü bühtāndan geç
   Ḥaḳla **bāṭılı** seç tevḥīde gel tevḥīde *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 16). [bāṭılı, -ı]*

Bāyezīd: *Fatih Sultan Mehmed'in oğlu olup 1481-1512 yılları arasında saltanatta kalmıştır. Adli mahlasıyla da şiirler yazmıştır.*
1. Ṣaḳın her bir mürāʾī cāhil ü nādānı pīr itme
   Eğer çi söyledince her kişi bir **Bāyezīd** olur *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 14). [bāyezīd,]*

bayram: *Bayram II Çok mutlu olunan gün ve zaman.*
1. Ḳo alma ḫançerüñ dil-i pür-ḫūn sīneden
   Bayram idüm görünce ṣafaḳda hilāldür *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 14). [bayram,]*

bāzār: *Pazar, alışveriş yapılan yer.*
1. Almaḳ olurdı göñül naḳd ile laʿlüñ būsesin
   Ey perī yoḳ ṣatduġıñdan oldugı **bāzār** güç *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 8). [bāzār,]*

bāzār-ı ḥüsn: *Güzellik çarşısı, pazarı.*
1. **Bāzār-ı ḥüsn** içinde leb-i yār-ı cevheri
   Dükkān-ı dür-i laʿl-i bedeḫşān açar ḳapar *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 3). [bāzār-ı ḥüsn,]*
2. Beyʿ-i vefā it ey perī göñlümle vaṣluñı
   Bāzār-ı ḥüsne ḫocasın ögren alup ṣatup *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 6). [bāzār-ı ḥüsne, -e]*

bāz-ı sefīd: *Beyaz doğan kuşu.*
1. **Bāz-ı sefīdi** şerʿ-i şerīf āşyānınuñ
   Sīmurġ-ı Ḳāf-ı ḳulle-i ḳudret-gehi Ḫudā *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 3). [bāz-ı sefīdi, --ı-i]*

be: *Seslenme ünlemi, A!, Bre! (Teklifsiz konuşmalarda dikkati çekmek için kullanılan bir ünlem).*
1. Nedür ol fem nedür ol leb nedür ol şehd ü şeker
   Be ne nāzik be ne zībā be ne şīrīn be ne ter *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 2). [be,]*
1. Nedür ol fem nedür ol leb nedür ol şehd ü şeker
   Be ne nāzik **be** ne zībā **be** ne şīrīn **be** ne ter *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 2). [be,]*
2. Nedür ol şiʿr-i ġazel ṭarz-ı güzel ḳatl-i raḳīb
   Be ne şāʿir be ne kāmil be ne Ṣānī be ne er *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 10). [be,]*
3. Nedür ol şiʿr-i ġazel ṭarz-ı güzel ḳatl-i raḳīb
   Be ne şāʿir **be** ne kāmil **be** ne Ṣānī **be** ne er *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 10). [be,]*
4. Nedür ol şiʿr-i ġazel ṭarz-ı güzel ḳatl-i raḳīb
   Be ne şāʿir **be** ne kāmil **be** ne Ṣānī **be** ne er *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 10). [be,]*
5. Nedür ol şiʿr-i ġazel ṭarz-ı güzel ḳatl-i raḳīb
   Be ne şāʿir **be** ne kāmil **be** ne Ṣānī **be** ne er *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 10). [be,]*
6. Nedür ol dişler ü lebler sūz-ı dilber u ruḫ-ı men
   Be ne cevher **be** ne gevher **be** ne lūʾlū **be** ne zer *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 8). [be,]*
7. Nedür ol dişler ü lebler sūz-ı dilber u ruḫ-ı men
   Be ne cevher **be** ne gevher **be** ne lūʾlū **be** ne zer *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 8). [be,]*

8. Nedür ol dişler ü lebler sūz-ı dilber u ruḫ-ı men
   Be ne cevher **be** ne gevher **be** ne lūʾlū **be** ne zer *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 8). [be,]*
9. Nedür ol dişler ü lebler sūz-ı dilber u ruḫ-ı men
   Be ne cevher be ne gevher be ne lūʾlū be ne zer *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 8). [be,]*
10. Nedür ol zāhid ü engel nedür aġyār u raḳīb
    Be ne ebleh be ne cāhil be ne nādān be ne ḫar *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 6). [be,]*
11. Nedür ol zāhid ü engel nedür aġyār u raḳīb
    Be ne ebleh **be** ne cāhil **be** ne nādān **be** ne ḫar *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 6). [be,]*
12. Nedür ol zāhid ü engel nedür aġyār u raḳīb
    Be ne ebleh **be** ne cāhil **be** ne nādān **be** ne ḫar *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 6). [be,]*
13. Nedür ol zāhid ü engel nedür aġyār u raḳīb
    Be ne ebleh **be** ne cāhil **be** ne nādān **be** ne ḫar *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 6). [be,]*
14. Nedür ol beñ nedür o zülf nedür ol ġamze o çeşm
    Be ne cāzū be ne sāḥir be ne ẓālim be ne şer *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 4). [be,]*
15. Nedür ol fem nedür ol leb nedür ol şehd ü şeker
    Be ne nāzik **be** ne zībā **be** ne şīrīn **be** ne ter *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 2). [be,]*
16. Nedür ol beñ nedür o zülf nedür ol ġamze o çeşm
    Be ne cāzū **be** ne sāḥir **be** ne ẓālim **be** ne şer *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 4). [be,]*
17. Nedür ol beñ nedür o zülf nedür ol ġamze o çeşm
    Be ne cāzū **be** ne sāḥir **be** ne ẓālim **be** ne şer *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 4). [be,]*
18. Nedür ol beñ nedür o zülf nedür ol ġamze o çeşm
    Be ne cāzū **be** ne sāḥir **be** ne ẓālim **be** ne şer *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 4). [be,]*
19. Nedür ol fem nedür ol leb nedür ol şehd ü şeker
    Be ne nāzik **be** ne zībā **be** ne şīrīn **be** ne ter *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 2). [be,]*

becid: *Ciddi, önemli.*
1. Ḳatı serkeş iken āteş **becid** kaʾil amān bilmez
   Ne ḳaddür bu ne ḫaddür bu ne ḳaşdur bu ne ḫançerdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 5). [becid,]*

bedān: *Farsça "bilmek" fiilinin emir çekimi.*
1. Şānī **bedān** ki çāre-i bīçāregān ü şüd
   ʿAzmem hemīşe z'ān ki be-sūy-ı Muḥammedest *(Şânî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 9). [bedān,]*
2. Ey dil ber-ān ki ʿaḳl çü şemʿ-i münevverest
   Devlet **bedān** ki der-şeb-i baḫşiş muḳarrerest *(Şânî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 2). [bedān,]*
3. Cānest şāh-ı mülk-i beden aḳl-rā vezīr
   Şānī **bedān** ki düşmen-i ū nefs-i kāfirest *(Şânî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 10). [bedān,]*

bed-baht: *Bahtsız, talihsiz, uğursuz.*
1. O kim taʿlīm-i ʿilm-i dīn içün bir pīre yapışmaz
   Şāḳī-i bī-ḥayā bir naḥs u **bed-baḫt** u pelīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 4). [bed-baḫt,]*

bedel: *Karşılık, bir şeyin yerine verilen.*
1. ʿĀlemde bugün ey dil Mecnūn ile Ferhāda
   Olmaya **bedel** illā men ʿāşıḳ u dildāde *(Şânî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 2). [bedel,]*

beden: *Vücut, gövde II Cisim.*
1. Dil-i cān gülşeninde bir gül-i nāzik **bedensin** sen
   Semen-ḫaṭ ġonce-fem bir serv-ḳadd gül pīrehensin sen *(Şânî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 1). [bedensin, -sin]*
2. Cismümi ḳollarumı dāġ ile zeyn eyledi yār
   Oldı bir meyve-i nihāl **bedenüm** şāḫ-ı dıraḫt *(Şânî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 4). [bedenüm, -üm]*

beden bul-: *Vücut bulmak.*
1. Bir sīm **beden buldı** göñül daḫı henüz genc
   Bi'llāh ne ʿaceb bulur o maġrībi göreñ genc *(Şânî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 1). [beden buldı, -dı]*

bedīd: *Görünür; açık, meydanda.*
1. Düzüp ḫoş-şüret-i ḥāli naẓar ḳıl pīre ey Şānī
   Ki mirʾāta ne vech ile baḳılsa ol **bedīd** olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 18). [bedīd,]*

bedr: *Dolunay.*
1. **Bedrine** naḳṣ erişmez anuñ şemsine zevāl
   Mülk-i beḳāda pādişeh-i lā-yezāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 3). [bedrīne, -i, -n, -e]*

be-ġāyet: *Son derecede, pek ziyade.*
1. Yezīd aġyāra uyma āb-ı vaṣluña beni ḳandur
   Şehīd-i Kerbelā ḥaḳḳı **be-ġāyet** teşne çaġumdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 10). [be-ġāyet,]*

begce: *Bey, efendi II Küçük bey.*

1. Bendecük üftādecük ülfetecük ḳadrin bilür
   Begcegüz begzādecük ʿālī nesebce olsa yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 10). [begceñüz, -ñüz]*

begzāde: *Bey çocuğu.*

1. Bendecük üftādecük ülfetecük ḳadrin bilür
   Begcegüz **begzādecük** ʿālī nesebce olsa yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 10). [begzādecük, -cük]*

behişt: *Cennet.*

1. **Behiştüñ** ḥūr u ġılmānı degül bir ʿişve-i çeşmüñ
   Benüm ey dilber-i ʿayyār şūḫ-ı şīve-ḳārum yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 7). [behiştüñ, -üñ]*

bekā: *Sonsuzluk, ölümsüzlük.*

1. Ne aşşı böyle dir dilden ölüm çünkim bizümçündür
   Bize sen bir **beḳā** vir kim ebed hīç olmaya fānī *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 8). [beḳā,]*

be-Kaʿbe: *Ka'be'ye.*

1. **Be-Kaʿbe** ḥaḳḳı ey Şānī ṣaḳın dūr olma gül-ruḫdan
   Çe gül-ruḫ gül-ruḫ-ı dilber çe dilber dilber-i ġarrā *(Şânî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 9). [be-kaʿbe,]*

bekle-: *Beklemek, durmak.*

1. **Bekleyüp** derbend-i baḥrüñ dil emīn olur ṣehā
   Almaġ içün kārbān-ı ḥüsnüñe geldükde pāc *(Şânî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 5). [bekleyüp, -y, -üp]*
2. Ḳalʿa-i rūḥa gelüp nefs-i ʿadüvv kār idemez
   Ṭop-ı tevḥīd ile çün **beklemedür** bir bi-beden *(Şânî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 6). [beklemedür, -dür]*

be-küllī: *Tamamen, bütünüyle.*

1. Ne cāh-ı manṣıb ister ne ġam-ı ʿuḳbā çeker göñlüm
   ʿAlāiḳden ʿavāiḳden **be-küllī** hep ferāġum var *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 12). [be-küllī,]*

bel: *Bel.*

1. **Beli** ince femi ġonce beñi fülfül lebi yāḳūt
   Güzeller çoḳdur ammā beñzemez ol verd-i ḫandāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 11). [beli, -i]*
2. Ṭuymadum ẕerrece lalüñ ḫaberin çoḳ ṣordum
   Sizmedüm ḳılca **belüñ** sırrını çoḳ itdüm cehd *(Şânî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 4). [belüñ, -üñ]*

belā: *Felaket, afet.*

1. Kime ṣordumsa ey Şānī **belā** iḳlīminüñ rāhın
   Didiler dūd-ı āhuñ gibi olma hīç aña rehber *(Şânî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 9). [belā,]*

belāġat: *Etkili, güzel ve yerinde söz söyleme.*

1. Ṭuzda Rūmīce kandīşde ʿAcemce ʿişve-ger
   Hem **belāġatda** feṣāḥatda ʿArapca olsa yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 16). [belāġatda, -da]*
2. Nedür Şānī bu ḥāletler leṭāfetler ẕerāfetler
   Nedür bunca **belāġatler** nedür bu ṭarz-ı nev-peydā *(Şânî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 10). [belāġatler, -ler]*

belki: *Belki, bir ihtimal.*

1. Şānī bu āh u giryeyi taḳlīl ḳılma kim
   Yaş dökmemişdi nevḥa idüp **belki** niçe Nūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 10). [belki,]*
2. Her ki dilden gidere ḫāk-i vücūduñ kederin
   Belki āyine-i ẕāt eyler özin ḥażretde *(Şânî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 4). [belki,]*

belür-: *Belirmek, ortaya çıkmak.*

1. Maḥvolup gitdi şeb-i hicrān ḳarañusı tamām
   Ḫāne-i dilde **belürdi** şuʿle-i envār-ı hū *(Şânî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 4). [belürdi, -di]*

ben: *Birinci teklik şahıs zamiri.*

1. **Ben** miyem nāy-ı mey-i dilbere māʾil ancaḳ
   Gūş-ı hūş issi ider anları hep güş-pesend *(Şânî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 9). [ben,]*
2. Diyiñ ol pādişeh-i ḥüsne meded **bende** bugün
   Naḳd-i ṣabr-ı dil ü cān ḳoymadı bir şūḫ levend *(Şânî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 3). [bende, -de]*
3. Olsa ey pīr-i muġān duḫter-i rez germ ile ʿaḳd
   Derhem-i dāġ-ı dilüm mihrine al **benden** naḳd *(Şânî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 2). [benden, -den]*
4. Ey müddeʿī **ben** bende-i bī-kes mi ṣanursın
   Bir pādişeh-i muḥterem-i pür-keremüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 9). [ben,]*

5. Kim menʿ idebilür **beni** kūyından o yārüñ
Cān naḳdin ulaşdurmışum anda süllemüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 7). [beni, -i]*
6. **Ben** ḳul olayım o şāh-ı hüsne
K'anuñ işi bendesine kelldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 7). [ben,]*
7. Ṣanmañ ol sīmin ḳabaġ üzre görüp ebrūdur ol
Çeşm-i mesti ḳaşdına **ben** ḫastenüñ ḫançer ṭutar *(Şânî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 6). [ben,]*
8. Dūd-i āhumdur livā ġam ʿaskerüm **ben** şāh-ı ʿaşḳ
Başum üzre lāceverdī çarḫ otaġum ṣandılar *(Şânî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 5). [ben,]*
9. **Ben** ʿandelīb-i gülşen-i bāġ-ı leṭāfetem
Kūyuñda yārüñ ötdügüm oldur şaḳır şaḳır *(Şânî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 3). [ben,]*
10. Himmet it derd ile **ben** āh idicek aġyārun
Dostum yerli ḳaya ise ḳapuñdan kopalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 3). [ben,]*
11. Esīr-i ʿaşḳum ammā mülk-i ġamda pādişāhum **ben**
Serümde seng-i miḥnet ṣāḥib-i tāc u külāhum **ben** *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 2). [ben,]*
12. Fiġān u nāle vü eşkümle yir gök ṭopṭoludur hep
Ṭarīḳ-i ġamda aʿdā ṣanma sen kim bī-sipāhum **ben** *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 4). [ben,]*
13. Seni sevmez deyü ṣuçlı çıḳarmış bendeñi aġyār
Bu sözler hep yalandur pādişāhum bī-günāhum **ben** *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 6). [ben,]*
14. Ġubārum tūtiyā iltür ṣabā gözine eflāküñ
O demden kim reh-i ʿaşḳuñda cānā ḫāk-i rāhum **ben** *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 8). [ben,]*
15. Seg-i kūyla hem-dem ü hem-nişīn olmaḳ diler gönlüm
Şehā gel gör beni kim ne muḥibb-i ʿizz u cāhum **ben** *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 10). [ben,]*
16. Sözüm oḳ gibi ṭoġrı olduġundan ḳāmetüm buldı
Vücūdum yoḳ ḳapuñda ey perī bir şekl-i āhum **ben** *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 12). [ben,]*
17. Çekilür tūġ-ı āhum ṭabl-ı sīnem urılur her dem
Diyār-ı ġamda ey Ṣānī gözet ne ʿālī şāhum **ben** *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 14). [ben,]*
18. **Ben** idüm Ṣānī-i bī-ġam ḳamu esrāruña maḥrem
Beni bilmezdi bir ādem beni ifşā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 21). [ben,]*
19. **Beni** ey ruḫları gül bülbül-i şeydā sen idüpsin
Beni ey lebleri mül ṭūṭī-i gūyā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 1). [beni, -i]*
20. **Beni** ey ruḫları gül bülbül-i şeydā sen idüpsin
Beni ey lebleri mül ṭūṭī-i gūyā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 2). [beni, -i]*
21. Baña bir nāz ile baḳduñ **beni** ʿaşḳ odına yaḳduñ
Beni daġlara bıraḳduñ **beni** tenhā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 3). [beni, -i]*
22. Baña bir nāz ile baḳduñ beni ʿaşḳ odına yaḳduñ
Beni daġlara bıraḳduñ beni tenhā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 4). [beni, -i]*
23. Baña bir nāz ile baḳduñ **beni** ʿaşḳ odına yaḳduñ
Beni daġlara bıraḳduñ **beni** tenhā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 4). [beni, -i]*
24. **Beni** illerden ayırduñ diledüñ tīġı ḳayurduñ
Beni ʿāleme duyurduñ beni rüsvā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 5). [beni, -i]*
25. **Beni** illerden ayırduñ diledüñ tīġı ḳayurduñ
Beni ʿāleme duyurduñ beni rüsvā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 6). [beni, -i]*
26. **Beni** illerden ayırduñ diledüñ tīġı ḳayurduñ
Beni ʿāleme duyurduñ **beni** rüsvā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 6). [beni, -i]*
27. **Beni** unutma vefādan kerem-i luṭf u ʿaṭādan
Ölürüm ṣoñra cefādan işüm eyvā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 7). [beni, -i]*
28. **Beni** bīmār idenümsin ġamla zār idenümsin
Yine timār idenümsin beni iḥyā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 9). [beni, -i]*
29. **Beni** bīmār idenümsin ġamla zār idenümsin
Yine timār idenümsin **beni** iḥyā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 10). [beni, -i]*
30. Dil-i bīmārumı emle **beni** öldürme bu hemle
Elem ü miḥnet ü ġamla dil-i pür-dāġ sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 13). [beni, -i]*
31. **Ben** idüm Ṣānī-i bī-ġam ḳamu esrāruña maḥrem
Beni bilmezdi bir ādem beni ifşā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 22). [beni, -i]*
32. Ben idüm Ṣānī-i bī-ġam ḳamu esrāruña maḥrem
Beni bilmezdi bir ādem **beni** ifşā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 22). [beni, -i]*
33. Virmiş idüm laʿl-i yāre ġāʾibāne gönli **ben**
Mihr-i luṭfından daḫı bir ẕerre görmezden nişān *(Şânî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 3). [ben,]*
34. Seni bu ḥüsn-i cemāl ile görenler didi hep
Beni ādem mi ʿaceb bu ne melek rūdur bu *(Şânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 6). [beni, -i]*
35. Beni gördükde maḥalleñde segān-ı kūyuñ
Çaġırup birbirine söyleldiler odur bu *(Şânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 7). [beni, -i]*
36. İlahī sen münezzehsin saña lāyıḳ yoḳ iş **bende**
Beni kendüye bu emmāre nefs itmiş durur **bende** *(Şânî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 1). [bende, -de]*
37. Beni bu küştegān-ı nefs iñen çok başdı lüṭfuñdan
İlahī sen hidāyet it ẕebūn idem anı **bende** *(Şânî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 8). [bende, -de]*

38. ʿAşḳ āteşine yandıran yārüñ cemālidür **beni**
Āb-ı vişāle ḳandıran yarüñ cemālidür **beni** *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 1). [beni, -i]*
39. ʿAşḳ āteşine yandıran yārüñ cemālidür **beni**
Āb-ı vişāle ḳandıran yarüñ cemālidür **beni** *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 2). [beni, -i]*
40. Vaḥdet meyin nūş itdüren ġayrı ferāmūş itdüren
Deryā gibi cūş itdüren yārüñ cemālidür **beni** *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 4). [beni, -i]*
41. Ṣabr u ḳarārumı alan ʿaḳl u dilüm yaġma ḳılan
Mecnūn-ṣıfat daġa ṣalan yārüñ cemālidür **beni** *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 6). [beni, -i]*
42. Geh vālih ü ḥayrān iden geh deng-i ser-gerdān iden
Geh menbaʿ-ı irfān iden yārüñ cemālidür **beni** *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 8). [beni, -i]*
43. Her dem baña dil ṭaġladan seylāb-ı eşküm çaġladan
Bülbül gibi ḳan aġladan yārüñ cemālidür **beni** *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 10). [beni, -i]*
44. Āh ile işüm zār iden derd ile hem timār iden
Hem giceler bīdār iden yārüñ cemālidür **beni** *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 12). [beni, -i]*
45. Baġrum ṭolu ḳan eyleyen ġamḫārum efgān eyleyen
Dillerde destān eyleyen yarüñ cemālidür **beni** *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 14). [beni, -i]*
46. Derd ile firḳatde ḳoyan āh ile ḥasretde ḳoyan
Her demde ḥayretde ḳoyan yārüñ cemālidür **beni** *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 16). [beni, -i]*
47. Gāh Ṣānī-i ʿālī-şān iden ʿālemlere sulṭān iden
Gāh ḫāk ile yeksān iden yārüñ cemālidür **beni** *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 18). [beni, -i]*
48. Ḳanı ṣanemā ʿahdüñ **ben** ḫaste dile dirdüñ
Laʿlümden idem bir gün Ṣānī saña dermānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 13). [ben,]*
49. Bend bend her kūşeden ey Ṣānī baġlanmış yatur
Şimdi ẕencīr-i ġam-ı ʿaşḳuñ **benim** dīvānesi *(Şânî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 14). [benim, -im]*
50. Ben itdüm şāh-ı ʿaşḳa gönli **bende** eşk-i çeşmüm ṣarf
Ben andan nice şekvā eyleyem nem aldı nem çekdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 5). [bende, -de]*
51. N'ola cān eyler isem **ben** ruḫ-ı cānāna fedā
Şimdi mi şemʿe ider cānını pervāne fedā *(Şânî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 1). [ben,]*
52. Çü der-bāġ-ı leṭāfet ān ruḫ-ı yār sırr-ı gül-rengīn
Ben ey Ṣānī ʿaceb mi ger olursam bülbül-i şeydā *(Şânî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 10). [ben,]*
53. **Benüm** sevdā-yı ʿaşḳuñla bu kūyuñda ḳalan ġulġul
Çe ġulġul ġulġul-i bülbül çe bülbül bülbül-i şeydā *(Şânî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 7). [benüm, -üm]*
54. Seng-i ṭaʿnı saña irgürmeye aġyāruñ elem
Cism-i pāküñe **beni** cānuma minnet siper it *(Şânî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 8). [beni, -i]*
55. Feryāda iriş derd ile öldürdi beni ġam
Ey rūḥ-ı feraḥ-baḫş bu gam-ḫārı unutma (Ṣânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 3). [beni, -i]
56. Kūyuñ itine müddeʿī çıḳmış **beni** cānā
Dilden dile düşmiş bu dil-figārı unutma *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 9). [beni, -i]*
57. Efsūn-ı ʿaşḳı yār ider efsāne dillerde **beni**
Nāṣıḥ ḳo pendi başlama efsāneden efsāneye *(Şânî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 9). [beni, -i]*
58. Ġarḳ itdi **beni** yaşum dil zevraḳını ammā
Girdāb-ı ġama ṣalduḳ neyler görelüm Allāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 11). [beni, -i]*
59. Nem var aḥvālümi aġlar **benüm** ol bīdāda
Di olsun hele didüm erişür feryāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 1). [benüm, -üm]*
60. İlahī sen münezzehsin saña lāyıḳ yoḳ iş bende
Beni kendüye bu emmāre nefs itmiş durur bende *(Şânî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 2). [beni, -i]*
61. **Beni** bu küştegān-ı nefs iñen çok başdı lüṭfuñdan
İlahī sen hidāyet it ẕebūn idem anı bende *(Şânî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 7). [beni, -i]*
62. Yed-i faẕluñla sen ḳurtar hū nefs-i ḫīlekār ey Ḥaḳ
Ḳurup biñ dāne-i ḫīle düşürmişdür **beni** bende *(Şânî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 6). [beni, -i]*
63. **Benüm** ḫod nefs-i ẓālim düşmenümmiş bilmedüm anı
Baña dost ṣanup aldandum yüzüme itdigin ḫande *(Şânî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 3). [benüm, -üm]*
64. Ey çāresizler çāresi ḳıl çāre **ben** bī-çāreye
Luṭf eyle gel it bir naẕar sīnemde olan yareye *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 1). [ben,]*
65. **Ben** saña şāhum sen baña bendem di **ben** lebbeyk idüp
Ḫoş söyleşelüm dostum ġayrı ḳomayup araya *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 7). [ben,]*
66. Mecrūḥ-ı tīġ-ı miḥnetüm olmaz eṭıbbādan ʿilāc
Laʿlüñden olur em deseñ **ben** Ṣānī-i bīçāreye *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 18). [ben,]*
67. Ḳaʿbe ḥaḳḳı ḳıblem ṣafā bulmaz dem olunca temām
Kūyuñ ṭolanmak olmasa **ben** ʿāşıḳ-ı āvāreye *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 6). [ben,]*
68. **Ben** saña şāhum sen baña bendem di ben lebbeyk idüp
Ḫoş söyleşelüm dostum ġayrı ḳomayup araya *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 7). [ben,]*
69. Yanmadıḳ ḳalmadı çeşmümde **benüm** dāġ-ı fitīl
N'oldı ey şemʿ-i murādum baña bir yanmayasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 5). [benüm, -üm]*
70. Öpdügüm sāḳī ayaġı ṭutduġum dāmān-ı yār
Ḥāṣāli'llāh neylerüm **ben** zāhīd-i gümrāh elin *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 6). [ben,]*

71. Cān oynamada biñ cehle iderse düşmen
Ben ṭarīḳ-i resen-i ʿaşḳ-ı ṣanemden düşmen *(Şânî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 2). [ben,]*
72. Nefs-i emmāre-i Deccāli n'ola ḳatl itsem
Ten diyārına bugün Mehdī-i feṯḥ oldum **ben** *(Şânî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 8). [ben,]*
73. **Benümle** sen nice daʿvā-yı ʿaşḳ eylersin ey Ferhād
Öñümce kūy-ı miḥnetde benüm bir kūh-kensin sen *(Şânî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 5). [benümle, -üm, -le]*
74. Benümle sen nice daʿvā-yı ʿaşḳ eylersin ey Ferhād
Öñümce kūy-ı miḥnetde **benüm** bir kūh-kensin sen *(Şânî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 6). [benüm, -üm]*
75. Esīr-i ʿaşḳum ammā mülk-i ġamda pādişāhum **ben**
Serümde seng-i miḥnet ṣāḥib-i tāc u külāhum **ben** *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 1). [ben,]*
76. Seg-i kūyla hem-dem ü hem-nişīn olmaḳ diler gönlüm
Şehā gel gör **beni** kim ne muḥibb-i ʿizz u cāhum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 10). [beni, -i]*
77. Kendüdür her söz ki **benden** ẓāhir olur söyleyen
Ben kimüm ey Şānī kim leb depredüp açam dehān *(Şânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 13). [benden, -den]*
78. Kendüdür her söz ki benden ẓāhir olur söyleyen
Ben kimüm ey Şānī kim leb depredüp açam dehān *(Şânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 14). [ben,]*
79. Yezīd aġyāra uyma āb-ı vaṣluña **beni** ḳandur
Şehīd-i Kerbelā ḥaḳḳı be-ġāyet teşne çaġumdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 9). [beni, -i]*
80. Baña ḫūbān dārını gerekmez Şānī ʿarż itmek
Benüm bir lüṭfı çoḳ çeşmi siyāhum yüzi aġum var *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 14). [benüm, -üm]*
81. Nedür ol **beñ** nedür o zülf nedür ol ġamze o çeşm
Be ne cāzū be ne sāḥir be ne ẓālim be ne şer *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 3). [beñ,]*
82. Ḳapuñda ṭaʿn eyle **beni** öldürdi müddeʿī
Baña yazıḳdur ey perī saña vebāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 11). [beni, -i]*
83. Şemşīrüñ içre virse n'ola baña zaḫmını
Bu teşne cānuma **benüm** āb-ı zülāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 8). [benüm, -üm]*
84. Baş üstüne bār-ı ġamuñı **ben** çekeyüm tek
Aġyār-ı ḫara urma ṣaḳın ṣoñra buñuldar *(Şânî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 9). [ben,]*
85. N'ola şīrīn ise şiʿrüm **benüm** aġzumda ey Şānī
Lebi vaṣfı o dildāruñ nebāt-ı ḳand ü şekkerdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 9). [benüm, -üm]*
86. Ḳorḳum budur ki öliceḳ rāh-ı ġamda **ben**
Mirʾāt-ı vech-i yāre vire āh-ı dil ġubār *(Şânî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 5). [ben,]*
87. Sevdā-yı ḫaṭṭuñla ġam-ı ʿaşḳuñ **beni** ey meh
Dillerde ne vech ile gör efsāne idüpdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 3). [beni, -i]*
88. Bend itmek içün silsileʾ-i ʿaşḳa **beni** dost
Ey Şānī alup ʿaḳlumı dīvāne idüpdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 9). [beni, -i]*
89. Şāhid-i ʿaşḳum reh-i miḥnetde ey Şānī **benüm**
Rūy-ı zerdümdür gözüm yaşıyla sīnem dağıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 13). [benüm, -üm]*
90. **Ben** helāk olduġım derd ile ey Şānī bilüp
Başladı her yañadan gelmege dermān bir bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 13). [ben,]*
91. Rā ḳaşuñ sevdigime ḫançer ile ḫūnī gözüñ
Beni öldürmege o rāya vü bu rāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 8). [beni, -i]*
92. Şanma peykān-ı müjeñ żāyiʿ olur **bende** şehā
Sīneden geçdügi dem ol yeri var cāna düşer *(Şânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 5). [bende, -de]*
93. Ḫayāl-i çīn-i zülfüñ itdi Mānīden **beni** üstād
Benüm ey levḥ-i dilde naḳş u taṣvīr-i nigārum yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 11). [beni, -i]*
94. Behiştüñ ḫūr u ġılmānı degül bir ʿişve-i çeşmüñ
Benüm ey dilber-i ʿayyār şūḫ-ı şīve-ḳārum yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 8). [benüm, -üm]*
95. Ḫayāl-i çīn-i zülfüñ itdi Mānīden beni üstād
Benüm ey levḥ-i dilde naḳş u taṣvīr-i nigārum yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 12). [benüm, -üm]*
96. Bir pādişeh-i vilāyet-i ḫüsn
Ḳıldı **beni** Şānī şimdi çāker *(Şânî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 14). [beni, -i]*
97. **Beni** ġavvāṣ-ṣıfāt baḥr-ı meʿānīye ṣalan
Dür dişüñ fikri ile ṣol leb-i mercānuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 3). [beni, -i]*
98. Bāġ-ı ġamda **beni** bülbül gibi şīvende ḳoyan
Gül yüzüñ ṣevḳi ile ġonce-i ḫandānuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 5). [beni, -i]*
99. Dağıdup ʿaḳlumı her ān **beni** ʿāşüfte iden
Ey perī ol ḳadd ü ebrūñda olan anuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 7). [beni, -i]*
100. Pīr oldum ey civān nece ṣabr idem it vefā
Eyyūb ṣabrı **bende** degüldür ne ʿömr-i Nūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 12). [bende, -de]*
101. Dirlerse dil-rübālara ki rūḥ-ı s̲ānidür
Ben sevdigüm habībedür ey Şānī s̲āni rūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 14). [ben,]*
102. Her gören naʿl-i elif kesdüm ṣanur sīnemde **ben**
Rāz-ı dilden bir niçe ḫarf itdüm inşā rāst geç *(Şânî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 7). [ben,]*
103. Sen itdüñ baña dime nefʿ ü żar görseñ bir ādemden
Ki bu sen **ben** dimeklik eyledi merdūd Şeyṭānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 8). [ben,]*

104. **Ben** itdüm şāh-ı ʿaşḳa gönli bende eşk-i çeşmüm ṣarf
Ben andan nice şekvā eyleyem nem aldı nem çekdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 5). [ben,]*
105. **Ben** itdüm şāh-ı ʿaşḳa gönli bende eşk-i çeşmüm ṣarf
Ben andan nice şekvā eyleyem nem aldı nem çekdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 6). [ben,]*
106. **Beni** söyletme ġamzeñ oḳlarından zülfüñ ucından
Fiġān u nāleden ṣuñ dil yine döndi ne ġam çekdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 9). [beni, -i]*
107. **Ben** nebī idüm vücūda gelmedin ādem didüñ
Añlamaz nādān bu remzi kim ne sırru'llahdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 3). [ben,]*
108. Beni zencīr-i ġam-ı ʿaşḳa ura itmege bend
Resen-i zülfini boynuma **benüm** ḳıldı kemend *(Şânî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 2). [benüm, -üm]*
109. Ey Şānī raḳībüñ yüzüni görmeden özge
ʿĀlemde **benüm** daḫı ne ġuṣṣa elemüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 14). [benüm, -üm]*
110. **Benüm** sevdicegüm ineñ güzeldür
Ḥüsn ile cihānda bī-bedeldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 1). [benüm, -üm]*
111. Gülzār-ı ġamda ġonce-i pür-ḫūn gibi **benüm**
Göñlüm hemīşe ol ruḫ-ı gülçīn açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 7). [benüm, -üm]*
112. Neden māt eylemişdür ʿilm-i iḥyāda Mesīḥāyı
Benüm rūḥum ṣorayın ḳo lebüñden bir suʾalüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 4). [benüm, -üm]*
113. Dil murġını virmezse n'ola şāhin-i çeşmüñ
Ġayrıya **benüm** sevdicegüm av alanuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 8). [benüm, -üm]*
114. ʿAceb mi yitse eflāka serüm çün devlet el virdi
Felekde māh-ı nev gibi **benüm** zerrīn ayaġum var *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 8). [benüm, -üm]*
115. Ne ister sīnemüñ göynüklerinden müddeʿī bilmem
Benüm ʿālemde anlar her biri bir ḳara ṭaġumdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 4). [benüm, -üm]*
116. **Benüm** manẓūrum oldı bir perī peyker melek manẓar
Naẓar ḳılmam her insāna gelen gelsün giden gitsün *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 11). [benüm, -üm]*
117. Vādī-i firḳatde ḳaldum ḫastedür cān u göñül
Ey **benüm** ʿİsī-ṣıfat Ḫıẓr-ı zamānum ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 4). [benüm, -üm]*
118. Andelīb-i cānı ḫār-ı ġamda pes aġladasın
Ey **benüm** tāze bahar u gülsitānum ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 12). [benüm, -üm]*
119. Nice ṣordumsa kimesne virimez senden nişān
Ey **benüm** nām u nişānum bi-nişānum ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 14). [benüm, -üm]*
120. Tükürsen şevḳ-i dendān lebiyle dürr-i mercānı
Sen ey çeşm-i güher-pāşum **benüm** deryāya beñzersin *(Şânî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 6). [benüm, -üm]*
121. Hūdan özge var mı hīç bilmem cihānda cān-ı dil
Şāhid- i ʿaşḳum zebānumda **benüm** ezkār-ı hū *(Şânî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 6). [benüm, -üm]*
122. Kime feryād idüp kimden görem yitmezse elüm yāre
Benüm varlıġum olmışdur ḥicābum yine ey Şānī *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 14). [benüm, -üm]*

beñ: *Yüzde ve vücutta bulunan tabiî ufak ve siyah noktalar, ben, hâl.*
1. Bir ruḫları gül lebleri mül **beñleri** fülfül
Bir dişleri lüʾlü sözi dürr ġonce-femüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 11). [beñleri, -ler, -i]*
2. Nedür bu ḳoşa ḳoşa dāne dāne ruḥdaki **beñler**
Nedür bu kūşe kūşe ʿaḳl u ṣabr-ı dil iden yaġma *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 7). [beñler, -ler]*
3. Bir **beñleri** fülfül ḳaddi ʿarʿar
Bir lebleri mül dehānı şekker *(Şânî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 1). [beñleri, -ler, -i]*
4. Bir ruḫları gül bir dili bülbül
Bir kāküli sünbül **beñi** ʿanber *(Şânî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 4). [beñi, -i]*
5. Zülfüñ u ġamzeñ u **beñüñ** çeşmüñ
Bir yire geldi nice cāzūlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 9). [beñüñ, -üñ]*
6. Beli ince femi ġonce **beñi** fülfül lebi yāḳūt
Güzeller çoḳdur ammā beñzemez ol verd-i ḫandāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 11). [beñi, -i]*

benc: *Beng denen bitki ve uyuşturucu tohumu.*
1. Men mest-i şarāb-ı leb-i cān-baḫş-ı nigārem
Añmañ baña afyonla ḳahve dilemem **benc** *(Şânî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 8). [benc,]*

bencileyin: *Benim gibi.*
1. Gül gibi gül hemīşe ḫurrem ü ḫandān ol sen
Aġlamaḳ **bencileyin** bülbül-i nālāna düşer *(Şânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 10). [bencileyin,]*

bend: *Tuzak, bağ, engel.*
1. Cān u dil ey āhū-çeşm olmışdur iki şīrler
Bend içün zülfüñ ḳıl anlar boynına zencīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 2). [bend,]*
2. İtme ey nāṣıḥ iñen bu dil-i şūrīdeye pend
ʿAşḳ dīvānesi bir ḳıl ile hīç olmaz **bend** *(Şânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 2). [bend,]*

3. Yed-i faẕluñla sen ḳurtar hū nefs-i ḥīlekār ey Ḥaḳ
Ḳurup biñ dāne-i ḥīle düşürmişdür beni **bende** *(Şânî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 6). [bende, -e]*

bend bend: *Bölük bölük, dilim dilim.*

1. **Bend bend** her kūşeden ey Şānī bağlanmış yatur
Şimdi ẕencīr-i ġam-ı ʿaşḳuñ benim dīvānesi *(Şânî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 13). [bend bend,]*

bend it-: *Bağlamak, zincirlemek II Engel olmak.*

1. Beni zencīr-i ġam-ı ʿaşḳa ura **itmege bend**
Resen-i zülfini boynuma benüm ḳıldı kemend *(Şânî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 1). [bend itmege, -meg, -e]*
2. **Bend itmek** içün silsileʾ-i ʿaşḳa beni dost
Ey Şānī alup ʿaḳlumı dīvāne idüpdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 9). [bend itmek, -mek]*

bend ol-: *Bağlanmak II Boyun eğmek, teslim olmak.*

1. Dil zülfüñe **bend oldı** görüp dāne-i ḫālüñ
Ol dām-ı belā içre giriftārı unutma *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 13). [bend oldı, -dı]*

bende: *Kul, köle, âşık.*

1. İlahī sen münezzehsin saña lāyıḳ yoḳ iş **bende**
Beni kendüye bu emmāre nefs itmiş durur **bende** *(Şânî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 2). [bende,]*
2. Olduġına şāh-ı dīn oldı sipāh-ı rüsül
Bendesi mīr-i vezīr ṣalli ʿalā Muḥammed *(Şânî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 8). [bendesi, -si]*
3. **Bendesini** Şānīyā dilber neden bilmez ʿaceb
Nāz mı bu şīve mi bilsem teġāfüller midür *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 13). [bendesini, -si, -n, -i]*
4. **Bendecük** üftādecük ülfetecük ḳadrin bilür
Begcegüz begzādecük ʿālī nesebce olsa yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 9). [bendecük, -cük]*
5. Ben saña şāhum sen baña **bendem** di ben lebbeyk idüp
Ḫoş söyleşelüm dostum ġayrı ḳomayup araya *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 7). [bendem, -m]*
6. Ben ḳul olayım o şāh-ı hüsne
K'anuñ işi **bendesine** kelldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 8). [bendesine, -si, -n, -e]*
7. ʿAceb mi olsalar **bende** saña erbāb-ı devlet hem
Seni ser-defter-i ḫūbān yazarlar cümle dīvāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 7). [bende,]*

bende-i ʿaşḳ: *Aşk esiri (Aşık).*

1. Bende-i ʿaşḳ ol iki ʿālemde sulṭānlıḳ budur
Manṭıḳ-ı ṭayr-ı muḥabbet bil Süleymānlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 1). [bende-i ʿaşḳ,]*

bende-i bī-kes: *Kimsesiz kul.*

1. Ey müddeʿī ben **bende-i bī-kes** mi ṣanursın
Bir pādişeh-i muḥterem-i pür-keremüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 9). [bende-i bī-kes,]*

bende-i ḳurbān: *Kurban köle.*

1. Der-i devlet-i tābında olurdı **bende-i ḳurbān**
Celāl-i şevket-i nāzın göreydi añun İskender *(Şânî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 5). [bende-i ḳurbān,]*

bende-i muḫliṣ: *Samimi kul.*

1. Naḳd ü ṣabr-ı dil ü cānum n'ola yāruñsa ḳamu
Bende-i muḫliṣ ider vārını sulṭāna fedā *(Şânî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 4). [bende-i muḫliṣ,]*

bende-i sulṭān-ı ʿaşḳ: *Aşk padişahının kölesi (Aşık).*

1. **Bende-i sulṭān-ı ʿaşḳına** ne ġam
Derd iline pādişāh dervīşdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 11). [bende-i sulṭān-ı ʿaşḳına, -ına]*

bendeñi aġyār: *Başkalarının kölesi (Rakiplerin kölesi).*

1. Seni sevmez deyü ṣuçlı çıḳarmış **bendeñi aġyār**
Bu sözler hep yalandur pādişāhum bī-günāhum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 5). [bendeñi aġyār,]*

bend-i ʿanāṣır: *Unsurlar bağı.*

1. Niçe ḳayd olavuz **bend-i ʿanāṣırda** esīr ü zār
İlahī sen ḫalāṣ eyle ḳılup inʿām-ı ihsānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 5). [bend-i ʿanāṣırda, -da]*

bend-i dil: *Gönül bağı.*

1. ʿAḳlum ṭaġıdan ḳākül-i ʿanber-şikenüñdür
Bend-i dil iden dāʾimā çāh-ı ẕeḳanıñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 2). [bend-i dil,]*

bend-i ṣafā: *Mutluluk engeli, bağı.*

1. Ey ruḥı āyīne-i dīdār-ı Ḥaḳ ḫayrü'l-enām
   V'ey ṣaçı gerdān-ı ʿuṣṣāḳa olan **bend-i ṣafā** *(Şânî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 6). [bend-i ṣafā,]*

benefşe: *Menekşe çiçeği.*
1. Ġonce aġzuñ gül yüzüñ ṭuṭaḳlaruñ yapraġıdur
   İki yanında iki zülfüñ **benefşe** bāġıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 2). [benefşe,]*

benī ādem: *Ademoğulları, insanlar.*
1. Nefs-i ṣāfinüñ ṣafāsından muṣaffā-dil olup
   Ol sebebden yā **benī ādem** ṣafīu'llahdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 6). [benī ādem,]*

beñze-: *Benzemek, iki nesne veya kişi arasında ortak yönler bulunmak.*
1. Ḳanḳı ādem kim anuñ ẕātında bir ʿirfānı yoḳ
   Beñzer ol bir ṣūrete olmış muṣavver cānı yoḳ *(Şânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 2). [beñzer, -r]*
2. Her dem ribāṭ-ı dehre ki ʿālem ḳonar göçer
   Beñzer o kārbāna ki bir dem ḳonar göçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 2). [beñzer, -r]*
3. **Beñzemiş** ḳaddine yārüñ yañılup ḫavfinden
   Bād-ı āhum işidüp serv ü ṣanavber dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 5). [beñzemiş, -miş]*
4. Bu ortada rumūzun ḳılca şerḥ eyler anuñ yoḳdan
   Nezāketde miyān-ı yāre **beñzer** bir ḫayālüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 8). [beñzer, -r]*
5. Kim olmaz müşterī mihrüñde sen bir rāya **beñzersin**
   Çerāġ-ı ehl-i dilsin şemʿ-i bezm-ārāya **beñzersin** *(Şânî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 1). [beñzersin, -r, -sin]*
6. Kim olmaz müşterī mihrüñde sen bir rāya **beñzersin**
   Çerāġ-ı ehl-i dilsin şemʿ-i bezm-ārāya **beñzersin** *(Şânî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 2). [beñzersin, -r, -sin]*
7. Niçe ġam mürdeyi bir nuṭḳ-ı lʿalüñle dirildürsin
   Bu muʿcizle sen ey rūḥ-ı revān ʿİsāya **beñzersin** *(Şânî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 4). [beñzersin, -r, -sin]*
8. Tükürsen şevḳ-i dendān lebiyle dürr-i mercānı
   Sen ey çeşm-i güher-pāşum benüm deryāya **beñzersin** *(Şânî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 6). [beñzersin, -r, -sin]*
9. Güzeller bāġ-ı dehri zeyn ider ezhāra dönmişdür
   Ḥüsün bāġında cānā sen gül-i raʿnāya **beñzersin** *(Şânî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 8). [beñzersin, -r, -sin]*
10. Degülsin gülşen-i kūyında bir dem nāleden fāriġ
    O gül ruḫsāra Şānī bülbül-i şeydāya **beñzersin** *(Şânî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 10). [beñzersin, -r, -sin]*
11. Beli ince femi ġonce beñi fülfül lebi yāḳūt
    Güzeller çoḳdur ammā **beñzemez** ol verd-i ḫandāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 12). [beñzemez, -mez]*

beñzer: *Benzemek.*
1. Hem dem itmiş özine kūşe-i ḫalvetde müdām
   Şānī **beñzer** ki seni ceẕbe-i esmāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 10). [beñzer,]*

benzet-: *Benzetmek, bir şeyde başka şeye benzeyen yönler bulmak.*
1. Ḳaṣr-ı cismüñ ḫāke yeksān eyle nāmı ḫāke ṣal
   Kendüñi **beñzetme** ʿucb ile cihān şeddādına *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 14). [beñzetme, -me]*
2. Ḫār-ı miḥmetde ḳalup sāye-ṣıfat ḫāk olsun
   Beñzeden ḳadd ü ruḫ-ı yārı gül-i şimşāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 10). [beñzeden, -en]*

ber: *Yaprak, yemiş.*
1. Ḫāl-i ruḫuñ ki naḳd-i dil-i dīnde ḳoymadı
   ʿAyyārdur ki baḫrla **berden** ḳapar ḳaçar *(Şânî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 8). [berden, -den]*

ber-ān: *Onun üzerine.*
1. Ey dil **ber-ān** ki ʿaḳl çü şemʿ-i münevverest
   Devlet bedān ki der-şeb-i baḫşiş muḳarrerest *(Şânî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 1). [ber-ān,]*

berāt-ı ḥüsn: *Güzellik fermanı.*
1. Kākül-i pür-ḫam cebīn üstünde ʿaḳd olmış henūz
   Yā **berāt-ı ḥüsne** şāhum anberīn ṭuġrā mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 12). [berāt-ı ḥüsne, -e]*

berāt-ı ḳadr-i aʿlā: *En yüksek değerin belgesi.*
1. Ruḫ-ı tābuñdan olmış ʿıyd-i nevrūz
   Siyeh zülfüñ **berāt-ı ḳadr-i aʿlā** *(Şânî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 8). [berāt-ı ḳadr-i aʿlā,]*

berbāt it-: *Berbat etmek, harap etmek.*
1. Gel gedā-yı kūy-ı cānān ol ki sulṭānlıḳ budur
   Tāc u taḫtı cümle **berbāt it** Süleymānlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 2). [berbāt it,]*

berg: *Yaprak.*

1. Hep ḳara ḳılmışdılar dıraḫt-ı bāġ
   Virmişdi **berg** u bārdan hep yile rūzgār *(Şânî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 8). [berg,]*

berg-i gül-i raʿnā: *Parlak gülün yaprağı, güzel kokulu gül yaprağı.*
1. Sākīyā şanma ḥabāb ola mey-i şahbāda
   Jāledür kim görinür **berg-i gül-i raʿnāda** *(Şânî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 2). [berg-i gül-i raʿnāda, -da]*

berg-i vücūd: *Cismin yaprağı.*
1. Görüben ġonce-i laʿlin o şehüñ ayaġına
   Yolınup **berg-i vücūdı** gül-i raʿnā dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 4). [berg-i vücūdı, -ı]*

bergüzer it-: *Hediye etmek.*
1. Kuḥl-i erbāb-ı naẓar ola ġubār-ı ten-i ḫāk
   Ḳabrüm üzre gelüp ey ʿĪsī-nefes **bergüzer it** *(Şânî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 4). [bergüzer it,]*

beri: *Beri, bu yana.*
1. Gel **beri** marżiyye-i nefs illerine şālik ol
   Bir ʿaceb iḳlīmdür hīç fitne vü şeyṭānı yoḳ *(Şânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 9). [beri,]*

berḳ-i hātif: *Gayb âleminden gelen şimşek (kılıç bağlamında).*
1. Gün yüzüñden ayru dil āh itdügince raʿdi var
   Berḳ-i ḫāṭif tek çeker dehre felek şemşīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 4). [berḳ-i ḫāṭıf,]*

berr ü beyābān: *Ova, çöl.*
1. Kaʿbe-i aṣl-ı şafāya irüp it defʿ-i ʿataş
   Teşne-dil eyleme her **berr ü beyābāna** sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 8). [berr-i beyābāna, -a]*

berş-i afyon: *Afyon şurubu.*
1. **Berş-i afyon** ḳahvedür maṭlūb
   Şekker ü ḳand ü bālı neylerler *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 11). [berş-i afyon,]*

bes: *Kafî, yeter, yetişir.*
1. Lā'da **besdür** bilinür nükte-i maḳṣūd nedür
   Daḫı müşrikdür o kim bu söze illā eyler *(Şânî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 7). [besdür, -dür]*
2. Dirler ġamı cānānı sermāye-i dil **besdür**
   Ol derd-i ġam bulduḳ neyler görelüm Allāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 3). [besdür, -dür]*
3. Gözüme ḫāk-pāyuñ cānuma cām-ı ġamuñ **besdür**
   Bu dārūyı ne dād eyledi cām-ı mey ne Cem çekdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 3). [besdür, -dür]*

beşāret kıl-: *Müjde vermek.*
1. Sūre-i Ve'şşems ile vaṣf-ı ruḫuñ eyledi
   Ḳıldı beşāret beşīr ṣalli ʿalā Muḥammed *(Şânî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 4). [beşāret ḳıldı, -dı]*

besāt: *Yaymak, döşemek.*
1. Ġıdā rūḥ-ı pāküñe dīdār-ı Ḥaḳ
   Saña arş-ı aʿlā **besāt** u kerīm *(Şânî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 6). [besāt,]*

besle-: *Mecazi anlamda, gittikçe etkili hale gelmek, gelişmek.*
1. Ḫoş **besle** cānı ṭāʿat ile cismi ḫāk ḳıl
   Biri cenāb-ı ḥażrete vir birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 5). [besle,]*

be-sūy: *Tarafından.*
1. Şānī bedān ki çāre-i bīçāregān ü şüd
   ʿAzmem hemīşe z'ān ki **be-sūy-ı** Muḥammedest *(Şânî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 10). [be-sūy-ı, --ı]*

beşer: *İnsan, insan oğlu, insan türü.*
1. Şecerden çün Enā'llah ile gelmişdür nidā-yı dil
   Beşerden pes ene'l-ḥaḳ gelse kimdür münkiri ḳanı *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 12). [beşerden, -den]*

beşīr: *Müjdeci, müjde verici (Hz. Muhammed).*
1. Sūre-i Ve'şşems ile vaṣf-ı ruḫuñ eyledi
   Ḳıldı beşāret **beşīr** ṣalli ʿalā Muḥammed *(Şânî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 4). [beşīr,]*

beşīr: *Müjdeci, müjde verici.*
1. Ne var yaradılmış saġīr u kebīr
   Oḳur ism-i pāküñ **beşīr** u neẕīr *(Şânî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 2). [beşīr,]*

beyʿ: *Satış, alışveriş.*

1. Ġam degül ġamzeñ ucından dutsa dil bī-şekk eger
   Bunı cāʿiz gördiler **beyʿine** ḫattā rāst geç *(Şânî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 6). [beyʿine, -i, -n, -e]*

beyān: *Açıklama, anlatma, izah etme, yorumlama.*

1. Baḥr-ı medḥinden anuñ bir ḳaṭre itmezler **beyān**
   Ṣad hezārān olsa Ṣānī gibiler ġavvās aña *(Şânî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 13). [beyān,]*
2. Degüldür ḫāl ü ḫaṭ ol defter-i ḥüsnüñ **beyānıñda**
   Ezelden kātib-i ḳudret raḳam dökdi ḳalem çekdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 7). [beyānıñda, -ıñ, -da]*

beyān eyle-: *Anlatmak, açıkça ifade etmek.*

1. Ey yüzüñden on sekiz biñ ʿālemün naḳşı ʿayān
   Ḳaşlaruñ bir yerde baş çatup anı **eyler beyān** *(Şânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 2). [beyān eyler, -r]*

beyān it-: *İlan etmek, söylemek.*

1. Nicesi elvān ile eşkāli **beyān idem** aña
   Kim gözünüñ olmaya nūrı ya gözün ṭuta ḥicāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 3). [beyān idem, -e, -m]*
2. Çeşm ü dehān u lebleri eyledi Küntü kenzi fāş
   Sırr-ı ḳadem **beyān ider** bu nice mümkināt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 14). [beyān ider, -er]*

beyān ol-: *Bildirme II Açıklama, anlatma.*

1. Vaṣf-ı ruḫuñla ḫāl ü ḫaṭuñ **olmaya beyān**
   Yüz metn yüz ḥavāşī ile dense yüz şürūh *(Şânî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 7). [beyān olmaya, -ma, -y, -a]*

beydak-ı hāl-i ruh: *Yanağının beninin piyonu.*

1. Fi'l-ḫāl ider açmazdın evel şeh niçeyi māt
   Ol **beydaḳ-ı ḫāl-i ruḫ** ile oynasa şaṭranc *(Şânî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 4). [beydaḳ-ı ḫāl-i ruḫ,]*

beyʿ-i vefā: *Belli bir süre içinde satılanı geri almak şartıyla yapılan akit.*

1. **Beyʿ-i vefā** it ey perī göñlümle vaṣluñı
   Bāzār-ı ḥüsne ḫocasın ögren alup ṣatup *(Şânî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 5). [beyʿ-i vefā,]*

beyn: *Ara, orta, iki şeyin ortada kalan kısmı.*

1. Gerçi geldi Lā nuferriḳ āyeti **beyne'r** rüsül
   Līk Aḥmed zübdesidür didi ol Rabbü'l-ʿalā *(Şânî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 9). [beyne'r, -e'r]*

beytü'l ḥazen: *Hüzünlerin evi.*

1. Niçe **beytü'l ḥazen** olsun yeri Yaʿḳūb-ı dilüñ
   Ey gözüm nūrı gerek ol şeh-i Kenʿāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 5). [beytü'l ḥazen,]*

bezm: *Eğlence meclisi, meclis.*

1. Niçe nefs ile şeyṭānı şarāb içüp ulaḳ esrüñ
   Bizi ol **bezme** irgür kim ola sāḳī-i rūḥānī *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 10). [bezme, -e]*
2. ʿUşşāḳı derd ile ney-i dil-sūz-nākveş
   Bezmüñ şürāḥīsindeki ġulġuller iñledür *(Şânî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 6). [bezmüñ, -üñ]*

bezm-i ʿālem: *Kainat meclisi, dünya meclisi.*

1. Baġrımı tīr-i muḥabbet deleli ey Ṣānī
   Bezm-i ʿālemde meni ney gibi nālān itdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 16). [bezm-i ʿālemde, -de]*

bezm-i ʿaşk: *Aşk meclisi.*

1. Ney gibi inledigüm sīne dögüb fırḳaṭla
   Bezm-i ʿaşḳ içre gören didi bu deffāf mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 6). [bezm-i ʿaşḳ,]*
2. Dem-sāz-ı muṭrib-i āh olmaġa **bezm-i ʿaşḳa**
   Şevḳ oḳlarıyla bağrum ney rinde yek delindi *(Şânî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 5). [bezm-i ʿaşḳa, -a]*

bezm-i çemen: *Ziyafet meclisinin bahçesi.*

1. **Bezm-i çemende** lāle içüp sīne çāk olur
   Nergis ḳabaġın oynadamaz pür ḫumārdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 7). [bezm-i çemende, -de]*

bezm-i ġam: *Gam, keder meclisi.*

1. Naġme-i nāleñe āhenk yeter āhenk idici
   Bezm-i ġamda saña her cāhili dem-sāz itme *(Şânî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 6). [bezm-i ġamda, -da]*
2. Demidür **bezm-i ġamda** hemdem olursuñ baña yek-dem
   Mey-i eşkümle ey sākī iki ṭolu ḳabaġum var *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 5). [bezm-i ġamda, -da]*

3. Sāġar-ı çeşm-i sirişk-i lāle-gūne ġarḳ iden
   Bezm-i ġamda sāḳiyā lʿal-i leb-i müller durur *(Şânî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 4). [bezm-i ġamda, -da]*
4. **Bezm-i ġamda** ʿişret-i şāhāne eylersem ne var
   Āh muṭrib-dīde sāḳī ḫūn-ı dil müldür baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 3). [bezm-i ġamda, -da]*

bezm-i ṣafā: *Huzur meclisi, zevk ve sefa meclisi.*

1. **Bezm-i ṣafāda** ney gibi gūş it terānesin
   N'eyler zebān-ı ḫāl ile neyden ṣadāyı gör *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 3). [bezm-i ṣafāda, -da]*

bezm-i şevḳ: *Şevk meclisi, sevinç meclisi.*

1. Dil lebüñ vaṣfuñdan epsem olmaġa mümkün midür
   Bezm-i şevḳüñde ṣürāḫī sūz-ı ġulġuldür baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 8). [bezm-i şevḳüñde, -ü, -ñde]*

bezm-i vaḥdet: *Vahdet, birlik meclisi.*

1. Şemʿ-i tevḥīdüñ ne bilsün şuʿle-i envārını
   Bezm-i vaḥdet içre ey cān olmayan pervānesi *(Şânî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 4). [bezm-i vaḥdet,]*

bī-cefā: *Eziyetsiz, sıkıntısız.*

1. **Bī-cefāca** pür-vefāca rindce ʿayyārca
   Ḫūbca maḥbūbca dilde ṭalebce olsa yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 11). [bī-cefāca, -ca]*

bī-bāk eyle-: *Korkmamak, sakınmamak.*

1. Tīġ-i ʿaşḳ-ı yāre ḳurbān olmaġa
   Cānı **bī-bāk eyleyenler** ṣūfīdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 6). [bī-bāk eyleyenler, -y, -en, -ler]*

bī-bedel: *Eşsiz, bedelsiz, dengi olmayan (Sevgili).*

1. Benüm sevdicegüm ineñ güzeldür
   Ḥüsn ile cihānda **bī-bedeldür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 2). [bī-bedeldür, -dür]*

bi-beden: *Bedensiz.*

1. Ḳalʿa-i rūḥa gelüp nefs-i ʿadüvv kār idemez
   Ṭop-ı tevḥīd ile çün beklemedür bir **bi-beden** *(Şânî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 6). [bi-beden,]*

bī-çāre: *Çaresiz, düşkün, zavallı.*

1. Ey çāresizler çāresi ḳıl çāre ben **bī-çāreye**
   Luṭf eyle gel it bir naẓar sīnemde olan yareye *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 1). [bī-çāreye, -y, -e]*

bī-çeşm: *Kör, gözleri görmeyen.*

1. Ne ḳadr añlar ne söz diñler raḳib fitne-gū **bī-çeşm**
   Ne ḫardur bu ne kerdür bu ne şerdür bu ne aʿverdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 7). [bī-çeşm,]*

bīdād: *Zulüm, işkence.*

1. Nem var aḥvālümi aġlar benüm ol **bīdāda**
   Di olsun hele didüm erişür feryāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 1). [bīdāda, -a]*

bīdār it-: *Uyandırmak, uykusuz bırakmak.*

1. Āh ile işüm zār iden derd ile hem timār iden
   Hem giceler **bīdār iden** yārüñ cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 12). [bīdār iden, -en]*

bī-eb: *Babasız.*

1. Āşināsızca bilişsizce ġaribce ḫüsn ile
   Kimsesizce aḳrabāsızca **bī-ebce** olsa yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 14). [bī-ebce, -ce]*

bigāne: *Yabancı.*

1. Açmaġa tīġ-ı ġamuñ sīnemi ḳaṣd itdi ḳoma
   Rāz-ı pinhān açılur araya **bīgāne** düşer *(Şânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 8). [bīgāne,]*
2. Dil zārını aġyār ile zinhār zāhid ṭuymasun
   Sırr-ı ḫafī açılmasun **bīgāneden** bīgāneye *(Şânî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 12). [bīgāneden, -den]*
3. Dil zārını aġyār ile zinhār zāhid ṭuymasun
   Sırr-ı ḫafī açılmasun bīgāneden **bīgāneye** *(Şânî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 12). [bīgāneye, -y, -e]*

bī-ġaraż: *Art niyet olmadan, garazsız.*

1. Cümleden müşfiḳ ḳamuya mihribānsın her işüñ
   Bī-ṭamaʿdur **bī-ġarażdur** ḫasbeten-li'llahdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 8). [bī-ġarażdur, -dur]*

bī-ġazab: *Öfkesiz, hışımsız.*

1. Derdmendce müstemendce ḫaste dilce Şānīya
   Pür-keremce bī-sitemce **bī-ġaẕabca** olsa yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 18). [bī-ġaẕabca, -ca]*

bigi: *Gibi, benzer.*
1. Hind-i ġam içre ṭūṭī-yi dilüm dembedem
   Laʿl-i nebāt-ı ter **bigi** fülfüller iñledür *(Şânî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 8). [bigi,]*

bī-günāh: *Günahsız, suçsuz II Zavallı.*
1. Seni sevmez deyü ṣuçlı çıḳarmış bendeñi aġyār
   Bu sözler hep yalandur pādişāhum **bī-günāhum** ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 6). [bī-günāhum, -um]*
2. Kimdür ḳapuñda sehv u ḫaṭā ḳılmamış ey İlāh
   Ẕāt-ı şerīf-i Ḥaḳḳdur olan var ise **bī-günāh** *(Şânî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 2). [bī-günāh,]*

bī-haber: *Habersiz.*
1. Sen yürirsin **bī-ḫaber** ölüm arduñca gezer
   El-ḥazer heyü'l-ḥazer tevbeye gel tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 13). [bī-ḫaber,]*

bī-hūş: *Akılsız, kendini kaybetmiş.*
1. Mestler **bī-hūşlar** medhūşlar çoḳdur velī
   Sāḳī-i cān-baḫş ile oldı mey ü meyḫāne bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 11). [bī-hūşlar, -lar]*

bī-hūş ol-: *Aklı başından gitmek, akılsız olmak.*
1. Nāġme-i Hū'dan terennümler idüp **bī-hūş olup**
   Murġ-ı cānuñ meskeni olalıdan gül-zār-ı hū *(Şânî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 9). [bī-hūş olup, -up]*

bī-ikrāh: *Tiksinmeden, isteyerek.*
1. Geh ḳamuda ṭolusın **bī-ikrāh**
   Geh müberrā ḳamudansın yek-tā *(Şânî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 7). [bī-ikrāh,]*

bil-: *Bilmek, idrak etmek, kavramak.*
1. **Bildi** Tevrāt içre naʿtuñdan lebüñ esrārını
   Anuñ içün ḫażret-i Mūsa Kelīmu'llahdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 15). [bildi, -di]*
2. **Bilmedi** Rabbi o kim tanımadı öz nefsin
   Men-ʿaref sırrını Aḥmed didi kim lā eyler *(Şânî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 5). [bilmedi, -me, -di]*
3. Yirde vü gökde her ne var oldı muṭīʿ ü çākeri
   ʿĀrif olan **bilür** bunı kim nice muʿcizāt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 16). [bilür, -ür]*
4. Ey vücūdında ene'l Ḥaḳ sırrını **bildüm** diyen
   Küntü kenzüñ maḥremi olduñsa bu daʿvā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 15). [bildüm, -dü, -m]*
5. Çünki **bildüñ** maẕharı ẕāt u ṣıfāt imiş özüñ
   Açma rāzın ṣaḳla bu esrārı gel ifṣā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 17). [bildüñ, -dü, -n]*
6. Vālih-i ʿaşḳ olmadıñsa bu rumūzı **bilmedüñ**
   Ṣorma bu Mecnūn u Leylā Vāmıḳ u ʿAzrā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 13). [bilmedüñ, -me, -dü, -ñ]*
7. Ādem ol ey ṭālib añla ʿilmü'l-esmā nedür
   Sen nesin anı **bilüp** fehm eyle bu eşyā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 2). [bilüp, -üp]*
8. Ḫayāl-i ebrūñ ey meh dilde miḥrāb-ı muḥabbetdür
   Müjeñ anda giçerse **bil** ki maḳṣūd-ı imāmetdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 6). [bil,]*
9. Ben helāk olduġım derd ile ey Şānī **bilüp**
   Başladı her yañadan gelmege dermān bir bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 13). [bilüp, -üp]*
10. Sīne-i ʿuşşāḳda tīr-i belāñ içün siper
    Ey elif-ḳad yā kaşuñ **bilmem** ne endīşe çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 2). [bilmem, -me, -m]*
11. Dolaşursın dil-i sevdāzedeyle her zemān ey zülf
    Bilürüm ḳaṣduñ ol dīvāneyi zencīre ṭaḳmaḳdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 8). [bilürüm, -ür, -üm]*
12. ʿAzmüñ çün āḫir iki evüñ birisi nedür
    Biri cināndür **bil** anuñ birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 2). [bil,]*
13. Ḳapuñda ḳul olandur ṣāh anı **bilelüm** daḫı bilmem
    Ne Dārādur ne Rüstemdür ne Ḫüsrevdür ne erdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 5). [bilelüm, -e, -lüm]*
14. Ḳapuñda ḳul olandur ṣāh anı bilelüm daḫı **bilmem**
    Ne Dārādur ne Rüstemdür ne Ḫüsrevdür ne erdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 5). [bilmem, -me, -m]*
15. Nigārā ḫāl-i şevḳüñ ʿilm-i ʿaşḳuñ **bilmeyen** kimse
    Ne eblehdür ne aḥmaḳdur ne echeldür ne ebterdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 7). [bilmeyen, -me, -y, -en]*
16. **Bilseydi** nedür ʿaşḳı ʿālemde eger Mecnūn
    Ḳoyup işigüñ cānā neyler idi ṣaḥrāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 3). [bilseydi, -se, -y, -di]*
17. Gonce-veş laʿl-i leb-i yāri göricek **bildüm**
    Gül gibi gülşen-i bezm içre ḳızardı bāde *(Şânî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 3). [bildüm, -dü, -m]*

18. Kim işige tevbe ḳıl kimseye uzatma dil
Öz ʿaybuñı añla **bil** tevḥīde gel tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 18). [bil,]*
19. Yüz sürigeldi Şānī **bilüp** sehv ü cürmini
Kendüye ḳıldı dergeh-i aʿlāñı ʿözr-ḫāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 7). [bilüp, -üp]*
20. Olar kim görmediler **bilmediler** bunda bi't-taḥḳīḳ
Ne bilsün anda sen şāhı çü yoḳdur çeşm-i ʿirfānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 11). [bilmediler, -me, -di, -ler]*
21. Olar kim görmediler bilmediler bunda bi't-taḥḳīḳ
Ne **bilsün** anda sen şāhı çü yoḳdur çeşm-i ʿirfānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 12). [bilsün, -sün]*
22. Ey muvaḥḥid cāndan ġavvāṣ olup ṭalduñ ise
Baḥr-ı tevḥīdüñ **bilürsin** kim nedir dürdānesi *(Şânî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 8). [bilürsin, -ür, -sin]*
23. Anun kim dīde-i ʿirfānı yoḳdur añlamaz ḥikmet
Ne **bilsün** niçesi mirʾāt-ı Ḥaḳdur vech-i insānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 4). [bilsün, -sün]*
24. Şemʿ-i tevḥīdüñ ne **bilsün** şuʿle-i envārını
Bezm-i vaḥdet içre ey cān olmayan pervānesi *(Şânî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 3). [bilsün, -sün]*
25. Bāṭıl ile ḥaḳḳı nice farḳ ide nādān u pelīd
ʿĀrif olan **bildi** nedür küfr ile īmān u ṣevāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 6). [bildi, -di]*
26. Ẓulmet ile rūşeni göz görür eyā tālib-i Ḥaḳ
Altun ile baḳırı ṣarrāf **bilür** itme ṣitāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 12). [bilür, -ür]*
27. Ḳadd ü zülf-i yār öñinde serv ü sünbül görmeyen
Bilmez ey Şānī cihānda pest ü bālā rāst geç *(Şânî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 10). [bilmez, -mez]*
28. Bunca bu seng-i cefāya nīşe eylersin nişān
ʿĀşıḳun ḳalbi **bilürsen** kim olur cānā recāc *(Şânî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 4). [bilürsen, -ür, -sen]*
29. Küntü kenzüñ gevherinden kim ki ṭuymadı rumūz
Maʿdenin **bilmez** ḫazefdür gevher olmaz kānı yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 4). [bilmez, -mez]*
30. Aṣl-ı īmān çünki **bilmekdür** Ḥaḳı ʿayne'l-yaḳīn
Münkir-i aʿmāya siz kāfir diyüñ īmānı yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 5). [bilmekdür, -mek, -dür]*
31. Geldi ḳapuña Şānī **bilüp** sehv ü ḫaṭāsın
Redd itme anı ey şeh-i kevneyn Muḥammed *(Şânî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 9). [bilüp, -üp]*
32. Āhum terennüm eylese bülbüller iñledür
Bildüm ki mürġ-i cānı ruḫ-ı güller iñledür *(Şânî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 2). [bildüm, -dü, -m]*
33. Sen nesin ḳandan gelüpsin ḳandadur ʿazmüñ yine
Şānī idrāk itmesüñ **bil** maḥż-ı nādānlık budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 10). [bil,]*
34. Bende-i ʿaşḳ ol iki ʿālemde sulṭānlıḳ budur
Manṭıḳ-ı ṭayr-ı muḥabbet **bil** Süleymānlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 2). [bil,]*
35. **Bilüp** eṭvār-ı ḳalbi vāḳıf-ı esrār olandur pīr
Yalan daʿvāyla serverlik iden dīn-i Yezīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 15). [bilüp, -üp]*
36. Ey kendüzi miḳdārını **bilmez**
Sen seni tanı ki sır-ı ekber *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 11). [bilmez, -mez]*
37. Derd-i dilimi ṭabīb **bilmez**
Ey laʿl-i şifā bu ne ʿileldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 7). [bilmez, -mez]*
38. Bendesini Şānīyā dilber neden **bilmez** ʿaceb
Nāz mı bu şīve mi bilsem teġāfüller midür *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 13). [bilmez, -mez]*
39. Bendesini Şānīyā dilber neden bilmez ʿaceb
Nāz mı bu şīve mi **bilsem** teġāfüller midür *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 14). [bilsem, -se, -m]*
40. Melāmet donunı giymezden evvel ʿaşḳa yapışma
Nişānı evvelā ʿaşḳuñ **bil** ey Şānī melāmetdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 10). [bil,]*
41. Ḳatı serkeş iken āteş becid kaʾil amān **bilmez**
Ne ḳaddür bu ne ḫaddür bu ne ḳaşdur bu ne ḫançerdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 5). [bilmez, -mez]*
42. Bendecük üftādecük ülfetecük ḳadrin **bilür**
Begcegüz begzādecük ʿālī nesebce olsa yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 9). [bilür, -ür]*
43. Ne ister sīnemüñ göynüklerinden müddeʿī **bilmem**
Benüm ʿālemde anlar her biri bir ḳara ṭaġumdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 3). [bilmem, -me, -m]*
44. Mest-i cām-ı ḫayretüm destümde sāḳī **bilmezem**
Gül midür tāze açılmış sāġar-ı ṣahbā mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 3). [bilmezem, -mez, -em]*
45. Zer-perest oldı ṣūret ister ḫalḳ
Bilmezem bu vebāli neylerler *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 14). [bilmezem, -mez, -em]*
46. Ben idüm Şānī-i bī-ġam ḳamu esrāruña maḥrem
Beni **bilmezdi** bir ādem beni ifşā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 22). [bilmezdi, -mez, -di]*
47. Bir melek sīmā perī peyker güzel meftūnuyum
Ādeme meyl eylemez **bilmez** teraḥḥum nidügin *(Şânî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 4). [bilmez, -mez]*
48. Ruḫlaruñ ʿarż it dile söyletmeñ istersen anı
Ṭūṭī mirʾāt olmasa **bilmez** taʿallüm nidügin *(Şânî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 6). [bilmez, -mez]*
49. Ḫāk-pāyın ellerümle sürmeyince yüzüme
Kaʿbe ḥaḳḳı **bilmedüm** Şānī teyemmüm nidügin *(Şânî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 10). [bilmedüm, -me, -dü, -m]*

50. **Bilmeyüp** ḳadrin ider cāmı leb-i yār ile baḫs
Düşse ey sāḳī ne var elden ayaġa bāde *(Şânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 11). [bilmeyüp, -me, -y, -üp]*
51. Leẕẕet-i ʿaşḳı **bilürdi** ne imiş ey Şānī
Şiʿr-i şīrīnüm eger irseyidi Ferhāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 9). [bilürdi, -ür, -di]*
52. Yā nebī vechüñ senüñ mir'āt-ı vechu'llahdur
Kim ki **bildiyse** seni ol ʿārif-i bi'llāhdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 2). [bildiyse, -di, -y, -se]*
53. Ḳurtuluş yoḳdur diyār-ı ġamdan ey dil **bilmiş** ol
Yollarum seylāb-ı eşküm oldı her dem baġlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 7). [bilmiş, -miş]*
54. Hūdan özge var mı hīç **bilmem** cihānda cān-ı dil
Şāhid- i ʿaşḳum zebānumda benüm ezkār-ı hū *(Şânî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 5). [bilmem, -me, -m]*
55. Bu ne serāydur ṭabīb-i cān u dil **bilsem** ʿaceb
Şerbet-i Hū nūş ider olur yine bīmār-ı hū *(Şânî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 7). [bilsem, -se, -m]*
56. Tīre-dildür ġam-ı zülfüñle şeb-i yeldānuñ
Bilmedüm zāhid-i miskīne ne ġayġudur bu *(Şânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 10). [bilmedüm, -me, -dü, -m]*
57. Benüm ḫod nefs-i ẓālim düşmenümmiş **bilmedüm** anı
Baña dost ṣanup aldandum yüzüme itdigin ḫande *(Şânî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 3). [bilmedüm, -me, -dü, -m]*
58. Neyler kişi ʿālemde **bilsem** daḫı cānānı
Cānı gibi çekmezse ger sīneye cānānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 1). [bilsem, -se, -m]*
59. Cānum dimeden yāra **bilsem** ne olur ḥāṣıl
Cānum gibi bu cisme ṣarılmaya her ānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 3). [bilsem, -se, -m]*
60. Bu ne keyfiyyet olur **bilsem** āyā sāḳī-i pāk
Cürʿa-ı cām-ı lebüñ cümleyi sekrān itdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 9). [bilsem, -se, -m]*
61. Ne **bilür** āb-ı viṣālüñ ḳadrin
Düşmeyen deşt-i ġam içre şeydā *(Şânî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 11). [bilür, -ür]*
62. Ġubār-ı kūyet ey meh tūtiyā-yı çesm-i her bīnā
Ne **bilsün** ḳıymetin ol cevherüñ nādān olan aʿmā *(Şânî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 2). [bilsün, -sün]*

bil: *(Sevgilinin) beli.*
1. Müjgānuñ oḳı cānuma ṣancıldı ġamuñdan
Āh eyledügince **bilüñi** dilde fiñilder *(Şânî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 4). [bilüñi, -üñi]*

bildür-: *Bildirmek, göstermek, anlatmak.*
1. Bize temīz ehli gerek ide suʾāl ile cevāb
Bildürevüz aña nedür sehv ü ḫaṭā ile ṣevāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 2). [bildürevüz, -evüz]*

bile-: *Keskin hale getirmek (öldürücü bakış bağlamında).*
1. **Bilerse** ḳatlüme cellād-ı çeşmi tīġın ey Şānī
Çevirmem yüz ḳaçırmam ser muṭīʿüm emr-i fermāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 13). [bilerse, -er, -se]*

bilin-: *Anlaşılmak, gerçeğine erişilmek, idrak edilmek.*
1. Şānī pervāne-i şemʿ-i ruḫ-ı yārüm didügi
Yandıġundan **bilinür** gerçek mi lāf mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 10). [bilinür, -ür]*
2. Lā'da besdür **bilinür** nükte-i maḳṣūd nedür
Daḫı müşrikdür o kim bu söze illā eyler *(Şânî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 7). [bilinür, -ür]*
3. Ḫāl-i ʿizārı gördükde ḳorḳdı cānum
Sīnemde daġ-ı tāze kimden imiş **bilindi** *(Şânî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 10). [bilindi, -di]*

biliş: *Bir şeyi iyice anlamış ve tanımış olma, vukuf, mârifet.*
1. Yād u **bilişi** ḫayr ile yād eyle hemīşe
Tā ki seni de yād u biliş ḫayr ile aña *(Şânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 3). [bilişi, -i]*
2. Yād u bilişi ḫayr ile yād eyle hemīşe
Tā ki seni de yād u **biliş** ḫayr ile aña *(Şânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 4). [biliş,]*

biliş-: *Tanışmak.*
1. Çün rūz-ı ezel cānā ʿaşḳuñla **bilişdük** biz
Yād eyleyüben anı meyl eylemezüz yāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 7). [bilişdük, -dük]*

biliş: *Bildik, tanıdık, dost, aşina.*
1. Āşināsızca **bilişsizce** ġaribce ḫüsn ile
Kimsesizce aḳrabāsızca bī-ebce olsa yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 13). [bilişsizce, -siz, -ce]*

bi'llāh: *"Allah için, Allah hakkı için" anlamında bir yemin sözü.*
1. Ṣaldum ol şemʿ-i dil-firūza dil-i sūzān içün
Nice yanar yaḳılur **bi'llāh** göreñ pervāneyi *(Şânî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 8). [bi'llāh,]*
2. Öpülmez emilirse laʿlin ki şifā dirler
Dāḫı niye emsem dir **billāh** diñ o dermānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 6). [bi'llāh,]*

3. Gedā-yı bī-kesem gerçi ne mālum ne menālüm var
   Velī ey sīm-ten **bi'llāh** ġamuñla ḫoşça ḫālüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 2). [bi'llāh,]*
4. Cānān ġamından özge yimek içmek istemez
   Bi'llāh özine dil ne idinmiş ġıdāyı gör *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 12). [bi'llāh,]*
5. Bir sīm beden buldı göñül daḫı henüz genc
   Bi'llāh ne ʿaceb bulur o maġrībi göreñ genc *(Şânî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 2). [bi'llāh,]*
6. Gitmez lebiñüñ ḫayāli dilden
   Bi'llāh baña bu ne ḫoş emeldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 10). [bi'llāh,]*

bi'llāhi: *Allah hakkı için, Allah'a yemin olsun ki anlamlarında yemin sözü.*

1. Olur laʿlüñ ġamından bu dil-i bīmāra bir emdi
   Bu sözler ey ṭabīb-i cān u dil **billāhi** ṣaġumdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 8). [bi'llāhi,]*

billūr-ter: *Çok parlak.*

1. Bugün çāk-ı girībān eylemiş bir ġonce-leb yer yer
   Didi ey sīm-ten **billūr-ter** mi bu didi mermer *(Şânî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 2). [billūr-ter,]*

bīmār: *Hasta, dertli.*

1. Ḳaşı **bīmārını** gör geç o ṭabīb-i dil ü cān
   Didi bu ḫasta dilüñ ḫāli iki aya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 5). [bīmārını, -ı, -n, -ı]*
2. Lebüñ ey cān ṭabībi olmalu **bīmāra** emsem dir
   Ḳapuñ dār-ı şifādur çāre vardur çıḳmaduḳ cāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 5). [bīmāra, -a]*
3. Derd ü ġam **bīmārı** olmışdur bugün ġāyet mizāc
   Anuñ içün ḫūn-ı vaṣluñdan diler miskīn gülāc *(Şânî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 1). [bīmārı, -ı]*
4. Beni **bīmār** idenümsin ġamla zār idenümsin
   Yine timār idenümsin beni iḥyā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 9). [bīmār,]*

bīmār-ı dil: *Hasta, yaralı gönül.*

1. Unutma bizi laʿl ü ẕeḳan būselerinden
   Bīmār-ı dil ister ḳatı şeftālü vü alma *(Şânî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 6). [bīmār-ı dil,]*

bīmār-ı ġam: *Gam hastası.*

1. Laʿl-i dilberden ölürem diseler Şānī baña
   Yoḳsa **bīmār-ı ġamum** olmaz eṭıbbādan ʿilāc *(Şânî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 10). [bīmār-ı ġamum, -um]*

bīmār-ı ḫaṭ: *Sevgilinin yüzündeki ince ayva tüylerinin hastası.*

1. Ḫālin nola laʿlinden añuñ emsem olursam
   Bīmār-ı ḫaṭı ḳahrına tiryāk gerekdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 8). [bīmār-ı ḫaṭı, -ı]*

bīmār-ı hū: *Allah'ın hastası.*

1. Bu ne serāydur ṭabīb-i cān u dil bilsem ʿaceb
   Şerbet-i Hū nūş ider olur yine **bīmār-ı hū** *(Şânî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 8). [bīmār-ı hū,]*

biñ: *Bin, pek çok*

1. Küḥl-i māzāġü'l başardan sürmelüdür gözlerüñ
   Anuñ içün ḫāʾil olmaz çeşmüñe yüz **biñ** ḥicāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 12). [biñ,]*
2. Ey Şānī çeşmüm ol ṣanemüñ laʿli yādına
   Biñ dürr-i tuḥfe ḥoḳḳa-i mercān açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 10). [biñ,]*
3. Elvān-ı cāmeler girüp baġ-ı ʿāleme
   Ḳıldı şukūfeden niçe **biñ** aḳçeler nisār *(Şânî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 12). [biñ,]*
4. Yed-i faẕluñla sen ḳurtar hū nefs-i ḥīlekār ey Ḥaḳ
   Ḳurup **biñ** dāne-i ḥīle düşürmişdür beni bende *(Şânî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 6). [biñ,]*
5. **Biñ** ḫasenātı bir naẕar-ı seyr-i ruḫında ḫāṣıl it
   Eyleme iltifāt-ı ġayr aʿẕam-ı seyyiʾāt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 7). [biñ,]*
6. Cān oynamada **biñ** cehle iderse düşmen
   Ben ṭarīḳ-i resen-i ʿaşḳ-ı ṣanemden düşmen *(Şânî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 1). [biñ,]*
7. Her nuṭḳ-ı pāküñ oldı **biñ** ervāḥa ḳūt-ı rūḥ olan
   Sensin suḫan deminde dür-efşān Muḥammed Muṣṭafā *(Şânî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 3). [biñ,]*
8. Çīn-i zülfüñde durur būy-ı vefā ol yārüñ
   Sen gerek Şām u Ḫabeş illerine **biñ** sefer it *(Şânî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 10). [biñ,]*
9. Nāṣıḥ ṣarāb-ı ʿaşḳa dimiş tevbe eylesün
   Olsun cihānda tevbeye **biñ** tevbe-i naṣūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 6). [biñ,]*
10. Biñ cānıla bir vaṣluñ eger ola müyesser
    Lüṭfuñdan umarum bu ḫarīdārı unutma *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 15). [biñ,]*
11. Genc-i ruḫında zülf idüp avın o ġamzeler
    Siḥriyle cemʿ ider niçe **biñ** ejderhāyı gör *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 10). [biñ,]*

bin-: *Binmek.*

1. Semend-i nāza **binmiş** zülf-i çevgān ile ey Şānī
   Ser-i ʿāşıḳla meydān-ı muḥabbet içre ṭop oynar *(Şânî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 9). [binmiş, -miş]*

biñ biñ: *Binlerce, pek çok.*

1. Bu ne celāl olur kim görüp cemāl-i yāri
   Bir tār-ı zülfe **biñ biñ** Manṣūr-ı dil ṣalındı *(Şânî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 8). [biñ biñ,]*

bīnā: *Gören (kimse), görücü.*

1. Ṣunʿ-ı ẕātuñ saña āyīne-miṣāl
   Görür anda olanı her **bīnā** *(Şânî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 6). [bīnā,]*
2. Ġubār-ı kūyet ey meh tūtiyā-yı çesm-i her **bīnā**
   Ne bilsün ḳıymetin ol cevherüñ nādān olan aʿmā *(Şânî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 1). [bīnā,]*

bī-nevā: *Nasipsiz, zavallı.*

1. Ḫūn-ı vaṣl-ı yāre şeyʾu'llāh içün
   Şānī de bir **bī-nevā** dervīşdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 18). [bī-nevā,]*

bi-nişān: *Nişansız, işaretsiz, belirsiz.*

1. Nice ṣordumsa kimesne virimez senden nişān
   Ey benüm nām u nişānum **bi-nişānum** ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 14). [bi-nişānum, -um]*

bī-pāyān: *Sonsuz, nihayetsiz, tükenmez.*

1. Ey şerāyiʿ baḥrına ʿummān-ı **bī-pāyān** olan
   V'ey ḥaḳāyıḳ kānınuñ dürr-i laṭīfi Muṣṭafā *(Şânî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 3). [bī-pāyān,]*

bī-pervā: *Pervasız, korkusuz.*

1. Nedür bu çatma ḳaşlar incü dişler zülf-i serkeşler
   Nedür bu çeşm-i merdüm-keşler olmaḳ böyle **bī-pervā** *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 4). [bī-pervā,]*
2. Nedür bu çatma ḳaşlar incü dişler zülf-i serkeşler
   Nedür bu çeşm-i merdüm-keşler olmaḳ böyle **bī-pervā** *(Şânî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 4). [bī-pervā,]*

bir: *Bir, sayı sıfatı.*

1. Baḥr-ı medḥinden anuñ **bir** ḳaṭre itmezler beyān
   Ṣad hezārān olsa Şānī gibiler ġavvās aña *(Şânî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 13). [bir,]*
2. Ey yār-ı ʿazīzim saña **bir** söz direm ammā
   Cān kūşene ṭaḳ sen anı ki ol dür-i yek-tā *(Şânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 1). [bir,]*
3. Zülfüñ şebünde dūr iderek hāl-i ʿārıżuñ
   Bir ugrıdur ṣabāḥa ḳalupdur o çoḳ yatup *(Şânî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 4). [bir,]*
4. Ne aṣṣı böyle dir dilden ölüm çünkim bizümçündür
   Bize sen **bir** beḳā vir kim ebed hīç olmaya fānī *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 8). [bir,]*
5. Kendüden ṭaşra giden maṭlūbı bulmaz gezmesin
   ʿArş u kürsī yir ü gök olursa ger **bir** demde ṭayy *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 12). [bir,]*
6. Döñme **bir** sāye görünce ṣanma kim ol ẕātdur
   Ẕāt **bir** yüksek hümādur düşmez andan yire ney *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 8). [bir,]*
7. Döñme **bir** sāye görünce ṣanma kim ol ẕātdur
   Ẕāt **bir** yüksek hümādur düşmez andan yire ney *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 7). [bir,]*
8. ʿAşḳ **bir** meydür ki ʿālem cümleten mestānesi
   Sīne-i ʿuşşāḳdur ḫumḫānesi vü meyḫānesi *(Şânî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 1). [bir,]*
9. Ḳanı ṣanemā ʿahdüñ ben ḫaste dile dirdüñ
   Laʿlümden idem **bir** gün Şānī saña dermānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 14). [bir,]*
10. Aḳrānı bulınmaz hīç dünyāyı bütün gezdim
    Cān ile bugün sevdim **bir** āfet-i devrānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 10). [bir,]*
11. Bu ne celāl olur kim görüp cemāl-i yāri
    Bir tār-ı zülfe biñ biñ Manṣūr-ı dil ṣalındı *(Şânî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 8). [bir,]*
12. Bir söz ne olduġı çün pāy-ı Mesīḥe lenger
    ʿAşḳ ehlinüñ bu yolda hep vārı terk olundı *(Şânî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 11). [bir,]*
13. Āh-ı āteş-bārda her dāġ **bir** penbeyle dil
    Çarḫdur zeyn oldı encümlerle gūyā semt semt *(Şânî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 5). [bir,]*
14. Bahār eyyāmıdur gül devridür **bir** ġonce leb olsa
    Fe-emmā ṣūḫ-ı zīrek olsa denür pür-ṭarab olsa *(Şânî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 1). [bir,]*
15. ʿAcem olmasa dilber Türk-i tātār olmasa maḥbūb
    Ya Rūmī olsa dilber yoḳsa **bir** ṣūḫ-ı ʿArab olsa *(Şânî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 6). [bir,]*
16. ʿAzraʾīl **bir** gün gelür ecel boġazuñ alur
    Sevdügüñ bunda ḳalur tevbeye gel tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 9). [bir,]*

17. **Bir** pīr öñinde diz çökicek diñle gör nedir
Dört yaña baḳma ṣola vü ṣaġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 13). [bir,]*
18. Gerek öldür gerek ḳoy **bir** ḳuluñum āstānuñda
Ne buyursañ muṭīʿüm pādişāhum emr-i fermāne *(Şânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 11). [bir,]*
19. Ayaḳ başmadı **bir** kez yüzüme bu bāġ-ı ʿālemde
Bu deñlü sāye-veş düşündüm ol serv-i ḫırāmāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 5). [bir,]*
20. Nihāl-i ḳāmeti **bir** şemʿ-i kāfūrī dürür gūyā
Ki şevḳinden olupdur cān u diller cümle pervāne *(Şânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 3). [bir,]*
21. Ṭut elin **bir** velīnüñ tevḥīde gel tevḥīde
Al ögüdin olanuñ tevḥīde gel tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 1). [bir,]*
22. Çarḫ **bir** ḥāl üzre dönmez dehr-i dūnuñ ey göñül
Ġāfil olma iʿtibar itme ġamına şādına *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 11). [bir,]*
23. Biñ cānıla **bir** vaṣluñ eger ola müyesser
Lüṭfuñdan umarum bu ḫarīdārı unutma *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 15). [bir,]*
24. Senüñ Şānī faḳīrüñdür anı ṭut **bir** ḥaḳīrüñdür
Senüñ ḥaḳ dest-gīrüñden şefāʿat yā Resūlallāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 13). [bir,]*
25. Ey çāresizler çāresi ḳıl çāre ben bī-çāreye
Luṭf eyle gel it **bir** naẓar sīnemde olan yareye *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 2). [bir,]*
26. Muḥyī lebüñdendir ḥayāt olmışlara her cā temām
Ey cān ṭabībi **bir** ʿilāc it bu dil-i ṣad pāreye *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 4). [bir,]*
27. **Bir** melek sīmā perī peyker güzel meftūnuyum
Ādeme meyl eylemez bilmez teraḥḥum nidügin *(Şânî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 3). [bir,]*
28. Niçe demdür ki senüñ vālih ü ḥayrānuñdur
Ṭuyur da Şāniyā **bir** ẕerre lebüñ esrārın *(Şânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 14). [bir,]*
29. Niçe **bir** aḳıdasın yaşumı uṣanmayasın
Dem ola yoluña geldügini o ṣanmayasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 1). [bir,]*
30. Yanmadıḳ ḳalmadı çeşmümde benüm dāġ-ı fitīl
N'oldı ey şemʿ-i murādum baña **bir** yanmayasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 6). [bir,]*
31. Geçmedüñ zülfi hevāsıyla mey ʿaşḳından
Daḫı sen ey dil-i divāne **bir** uslanmayasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 10). [bir,]*
32. Raḥm idüp aldı dil-i üftādenüñ ol şāh elin
Ṭutdı ṣan **bir** mürdenüñ ʿİsī-i Rūhu'llāh elin *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 2). [bir,]*
33. Sīneye **bir** tīġ-ı ġamze ṣalsa ol ḳaşı kemān
Cān-ı dil öḫ öḫ diyü karşu çıḳar aña revān *(Şânî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 1). [bir,]*
34. Virmiş idüm laʿl-i yāre ġāʾibāne göñli ben
Mihr-i lutfından daḫı **bir** ẕerre görmezden nişān *(Şânî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 4). [bir,]*
35. Ḳalʿa-i rūḥa gelüp nefs-i ʿadüvv kār idemez
Ṭop-ı tevḥīd ile çün beklemedür **bir** bi-beden *(Şânî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 6). [bir,]*
36. Ben idüm Şānī-i bī-ġam ḳamu esrāruña maḥrem
Beni bilmezdi **bir** ādem beni ifşā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 22). [bir,]*
37. Baña **bir** nāz ile baḳduñ beni ʿaşḳ odına yaḳduñ
Beni daġlara bıraḳduñ beni tenhā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 3). [bir,]*
38. Dil-i cān gülşeninde **bir** gül-i nāzik bedensin sen
Semen-ḫaṭ ġonce-fem **bir** serv-ḳadd gül pīrehensin sen *(Şânî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 1). [bir,]*
39. Benümle sen nice daʿvā-yı ʿaşḳ eylersin ey Ferhād
Öñümce kūy-ı miḥnetde benüm **bir** kūh-kensin sen *(Şânî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 6). [bir,]*
40. Dil-i cān gülşeninde **bir** gül-i nāzik bedensin sen
Semen-ḫaṭ ġonce-fem **bir** serv-ḳadd gül pīrehensin sen *(Şânî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 2). [bir,]*
41. Kim olmaz müşterī mihrüñde sen **bir** rāya beñzersin
Çerāġ-ı ehl-i dilsin şemʿ-i bezm-ārāya beñzersin *(Şânî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 1). [bir,]*
42. Degülsin gülşen-i kūyında **bir** dem nāleden fāriġ
O gül ruḫsāra Şānī bülbül-i şeydāya beñzersin *(Şânî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 9). [bir,]*
43. Niçe ġam mürdeyi **bir** nuṭḳ-ı lʿalüñle dirildürsin
Bu muʿcizle sen ey rūḥ-ı revān ʿİsāya beñzersin *(Şânî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 3). [bir,]*
44. Sözüm oḳ gibi ṭoġrı olduġundan ḳāmetüm buldı
Vücūdum yoḳ ḳapuñda ey perī **bir** şekl-i āhum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 12). [bir,]*
45. Sensüz ārām idemez **bir** dem dīl u cān u göñül
Ey ḫayāl-i mülk dil taḫtında ḫānum ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 7). [bir,]*
46. Ey yüzüñden on sekiz biñ ʿālemün naḳşı ʿayān
Ḳaşlaruñ **bir** yerde baş çatup anı eyler beyān *(Şânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 2). [bir,]*
47. Münkirüñ inkār u her müʾminüñ īmānı sen
Cümle eşyā her biri **bir** dil seni söyler hemān *(Şânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 12). [bir,]*
48. Nūr-ı ḫüsnüñden şanasın her varaḳ **bir** āyine
Görinürsin ḳanda baḳsa cism-i ʿuşşāḳa ʿayān *(Şânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 7). [bir,]*
49. Benüm manẓūrum oldı **bir** perī peyker melek manẓar
Naẓar ḳılmam her insāna gelen gelsün giden gitsün *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 11). [bir,]*

50. Olur laʿlüñ ġamından bu dil-i bīmāra **bir** emdi
Bu sözler ey ṭabīb-i cān u dil billāhi ṣaġumdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 7). [bir,]*
51. Ne ister sīnemüñ göynüklerinden müddeʿī bilmem
Benüm ʿālemde anlar her biri **bir** ḳara ṭaġumdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 4). [bir,]*
52. Zülfüñ u ġamzeñ u beñüñ çeşmüñ
Bir yire geldi nice cāzūlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 10). [bir,]*
53. Baña ḫūbān dārını gerekmez Şānī ʿarż itmek
Benüm **bir** lüṭfı çoḳ çeşmi siyāhum yüzi aġum var *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 14). [bir,]*
54. Göñlüm gözüm o yār ile **bir** resme ṭoldıgum
ʿĀlem gözümde Şānī hemān **bir** ḫayāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 22). [bir,]*
55. Göñlüm gözüm o yār ile **bir** resme ṭoldıgum
ʿĀlem gözümde Şānī hemān **bir** ḫayāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 21). [bir,]*
56. Her **bir** varaḳ **bir** āyinedür sunʿ-ı Ḥaḳḳa baḫ
Her yañeden göze görinen ol cemāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 17). [bir,]*
57. Her **bir** varaḳ **bir** āyinedür sunʿ-ı Ḥaḳḳa baḫ
Her yañeden göze görinen ol cemāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 17). [bir,]*
58. Dur itdi sāl-i köhne irüp faṣl-ı nevbahār
Ṣan oldı ʿālem on iki yaşında **bir** nigār *(Şânî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 2). [bir,]*
59. Dimāġ-ı cāna her **bir** sözde ḳand ezmek ḥalāvetde
O laʿl-i gülbeşekker gözleri bādāma gelmişdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 3). [bir,]*
60. Degüldür bāġ-ı dehre geldügi şimşāduñ öykinmek
Ḳadüñ önüñde ṭoġruluḳda **bir** ikrāma gelmişdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 12). [bir,]*
61. Ḳad-i zülfinde yārüñ cān virüp ey dil murād it kim
Cihāna her gelen ancaḳ **bir** eyü nāma gelmişdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 10). [bir,]*
62. Bülbül gibi gerek içevüz cāmı ġonceden
Maṭlubumuz çü **bir** ṣanem-i gül-ʿizārdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 4). [bir,]*
63. Her kim ki oldı **bir** daḫı gül yāre hem-nişin
Yaz u ḳış aña Şānī nevbahārdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 17). [bir,]*
64. Her **bir** varaḳ ki dāmen-i pür-dürr ü jāledür
Maḳṣūdı şāh-ı gül ḳadehinde niṣārdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 13). [bir,]*
65. Bir serv-ḳadd u lāle ruḫuñ yādigārıdur
Sīnemde tāze ḳanlu elifler ki vardur *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 11). [bir,*
66. Ey dil ruḫ-ı dilberle degiş vārıñı cehd it
Ādemde **bir** āyine-i idrāk gerekdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 6). [bir,]*
67. Ol ġamzesi ḫūn-rīz cefā pīşesi Şānī
Bir sencileyin ʿāṣıḳ-ı bī-pāk gerekdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 10). [bir,]*
68. Nice ṣordumsa lebüñden ẕerre ẕerre mū-be-mū
Duymadım **bir** ṣemme aġzuñla miyānuñdan ḫaber *(Şânî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 4). [bir,]*
69. Ḫāk-i derüñ ki bād-ı seḥerden ḳapar ḳaçar
Bir uġrudur ki kuḫl-i baṣardan ḳapar ḳaçar *(Şânî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 2). [bir,]*
70. Ey sāḳī-i gül-çehre ne meydür ki ṣunarsın
Bir ḳaṭresi hep cümleyi mestāne idüpdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 6). [bir,]*
71. Bugün çāk-ı girībān eylemiş **bir** ġonce-leb yer yer
Didi ey sīm-ten billūr-ter mi bu didi mermer *(Şânî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 1). [bir,]*
72. Dūd-i āhumdur degüldür hāle ammā dir gören
Māh-rūlar ṣayd iden anı **bir** aġum ṣandılar *(Şânî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 8). [bir,]*
73. Laʿl-i yār üzre görüp ḫāl-i siyeh ṣanmañ kim ol
Bir ḥabeşdür Mıṣra gelmişdür ṭurup şekker ṭutar *(Şânî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 8). [bir,]*
74. Reh-i ʿaşḳuñda ḳanı **bir** daḫı **bir** ʿāşık-ı pāk
Yoluña merdüm-i çeşmüm gibi cānā dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 7). [bir,]*
75. Reh-i ʿaşḳuñda ḳanı **bir** daḫı **bir** ʿāşık-ı pāk
Yoluña merdüm-i çeşmüm gibi cānā dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 7). [bir,]*
76. Sūz-ı dilden **bir** nefes āh itdügümçün Şāniyā
Āhuma āhenk idüp iñleşdi yer yer ṭaġlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 9). [bir,]*
77. **Bir** yaña ḫālüñ ise ey yüzi gül
Murġ-ı dil ḳapumda bir dāne geçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 5). [bir,]*
78. **Bir** yaña ḫālüñ ise ey yüzi gül
Murġ-ı dil ḳapumda **bir** dāne geçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 6). [bir,]*
79. **Bir** zamān ḫāl-i siyehkāruñ idi şimdi ḫaṭuñ
Durmayup ṣalmadadur fitne-i devrān bir bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 11). [bir,]*
80. Dir ol meh-rū bugün Ḫıẓr u Sikender görmedi anı
Leb-i laʿlümde **bir** ter-çeşme-i āb-ı zülālim var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 10). [bir,]*
81. Bu ortada rumūzun ḳılca şerḥ eyler anuñ yoḳdan
Nezāketde miyān-ı yāre beñzer **bir** ḫayālüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 8). [bir,]*
82. Bugün künc-i belāda rāz-ı ʿaşḳuñla senüñ ey meh
Cihānuñ şādına virmem ġamuñdan **bir** melālüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 6). [bir,]*

83. Neden māt eylemişdür ʿilm-i iḥyāda Mesīḥāyı
Benüm rūḥum ṣorayın ḳo lebüñden **bir** suʾalüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 4). [bir,]*
84. Bu ne zülf ü ḫadd ü ḫaṭdur bu ne ḳadd bu ne ḳāmetdür
Meger ki fitne-i devr-i ḳamerden **bir** ʿalāmetdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 2). [bir,]*
85. Merdüm-i çeşmüm elinden dökülür ṣanmañuz eşk
Pāyına ol ṣanemüñ **bir** niçe cevher dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 8). [bir,]*
86. Ey Şānī üç didüm diyen ancaḳ **birin** dimiş
Maẕmūna māliküm dir isem on açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 9). [birin, -i, -n]*
87. Daḫı **bir** ẕerre ṭuyulmadı rumūz-ı dehenüñ
Ḫurde-dānlar niçe dolu anı maʿnāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 15). [bir,]*
88. Māh-rūlar dimiş ey Şānī senüñçün ki ḳamu
Her şeb ol gün daḫı **bir** ʿālem-i tenhāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 18). [bir,]*
89. Çünki vaḥdette **bir** imiş lafẓ-ı maʿnā nuṭḳ-ı ṣavt
Keşret-i ʿālemde bunca ṣūret-i maʿnā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 11). [bir,]*
90. Getürimez vücūda **bir** sen tek
Niçe devr itse çarḫ-ı pür-devvār *(Şânî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 15). [bir,]*
91. Biñ ḥasenātı **bir** naẓar-ı seyr-i ruḫında ḥāṣıl it
Eyleme iltifāt-ı ġayr aʿẓam-ı seyyiʾāt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 7). [bir,]*
92. Hūn-ı cigerle yazmaġa ruḫların vaṣfını anuñ
Her müje elde **bir** ḳalem dīdelerüm devāt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 20). [bir,]*
93. Behiştüñ ḥūr u ġılmānı degül **bir** ʿişve-i çeşmüñ
Benüm ey dilber-i ʿayyār ṣūḫ-ı ṣīve-ḳārum yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 7). [bir,]*
94. Ẕikr-i Ḥaḳḳa her giyāh-ı sebz olmış **bir** zebān
Her varaḳ **bir** defter-i āsār-ı ṣunʿu'llāhdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 4). [bir,]*
95. Her semer **bir** ṭaʿam u **bir** reng leṭāfet baġlamış
Her birin gör maẓhar-ı envāʿ-ı feyẓu'llāhdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 5). [bir,]*
96. Her semer bir ṭaʿam u bir reng leṭāfet baġlamış
Her **birin** gör maẓhar-ı envāʿ-ı feyẓu'llāhdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 6). [birin, -in]*
97. Her semer **bir** ṭaʿam u **bir** reng leṭāfet baġlamış
Her birin gör maẓhar-ı envāʿ-ı feyẓu'llāhdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 5). [bir,]*
98. Ẕikr-i Ḥaḳḳa her giyāh-ı sebz olmış **bir** zebān
Her varaḳ **bir** defter-i āsār-ı ṣunʿu'llāhdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 3). [bir,]*
99. Açmazuz keyfiyyet-i laʿlüñden itme **bir** ḫayāl
Bize bu esrārı keşf itme dimişdür pīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 7). [bir,]*
100. Sevdālıġum irişince ki gāh
Ṭañmañ baña o da **bir** maḥaldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 4). [bir,]*
101. **Bir** beñleri fülfül ḳaddi ʿarʿar
Bir lebleri mül dehānı şekker *(Şânî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 2). [bir,]*
102. **Bir** ruḫları gül bir dili bülbül
Bir kāküli sünbül beñi ʿanber *(Şânî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 3). [bir,]*
103. Bir ruḫları gül **bir** dili bülbül
Bir kāküli sünbül beñi ʿanber *(Şânî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 3). [bir,]*
104. **Bir** ruḫları gül bir dili bülbül
Bir kāküli sünbül beñi ʿanber *(Şânî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 4). [bir,]*
105. **Bir** ḳaşı kemān oḳları müjgān
Bir ġamzesi fettān perī peyker *(Şânî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 5). [bir,]*
106. **Bir** ḳaşı kemān oḳları müjgān
Bir ġamzesi fettān perī peyker *(Şânî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 6). [bir,]*
107. **Bir** şīvesi vāfir gözi sāḥir
Bir lafẓı cevāhir dişi gevher *(Şânî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 7). [bir,]*
108. **Bir** şīvesi vāfir gözi sāḥir
Bir lafẓı cevāhir dişi gevher *(Şânî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 8). [bir,]*
109. **Bir** ṣūḫ-ı zamān āfet-i devrān
Bir cān-ı cihān rūḥ-ı muṣavver *(Şânî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 9). [bir,]*
110. **Bir** ṣūḫ-ı zamān āfet-i devrān
Bir cān-ı cihān rūḥ-ı muṣavver *(Şânî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 10). [bir,]*
111. **Bir** ḳāmeti bālā ṣaçı sevdā
Bir serv-i dilārā sözi kevşer *(Şânî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 11). [bir,]*
112. **Bir** ḳāmeti bālā ṣaçı sevdā
Bir serv-i dilārā sözi kevşer *(Şânî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 12). [bir,]*
113. **Bir** şāh-ı cihān cānlar cānı
Sevdi yine Şānī oldı çāker *(Şânî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 13). [bir,]*
114. **Bir** alnı ḳamer yañaġı enver
Bir laʿli güher ṭuṭaġı şekker *(Şânî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 1). [bir,]*
115. **Bir** alnı ḳamer yañaġı enver
Bir laʿli güher ṭuṭaġı şekker *(Şânî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 2). [bir,]*

116. **Bir** ḫandelice mīyānı ince
Bir lebleri ġonce ḳaddi ʿarʿar *(Şânî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 3). [bir,]*
117. **Bir** ḫandelice mīyānı ince
Bir lebleri ġonce ḳaddi ʿarʿar *(Şânî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 4). [bir,]*
118. **Bir** ʿişvelice girişmelice
Bir ḫoşca erişmelice dilber *(Şânî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 5). [bir,]*
119. **Bir** ʿişvelice girişmelice
Bir ḫoşca erişmelice dilber *(Şânî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 6). [bir,]*
120. **Bir** rāḥat-ı dil sürūr-ı sīne
Bir nūr-ı baṣar meh-i münevver *(Şânî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 7). [bir,]*
121. **Bir** rāḥat-ı dil sürūr-ı sīne
Bir nūr-ı baṣar meh-i münevver *(Şânî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 8). [bir,]*
122. **Bir** ṣūḫ-ı nedim-i meclis-āra
Bir ḫūb-ı laṭīf rūşen-i aḫter *(Şânî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 9). [bir,]*
123. **Bir** ṣūḫ-ı nedim-i meclis-āra
Bir ḫūb-ı laṭīf rūşen-i aḫter *(Şânî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 10). [bir,]*
124. **Bir** cevr ü cefāsı yoḳ güzelcek
Bir luṭf u ʿaṭāsı çokca dilber *(Şânî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 12). [bir,]*
125. **Bir** cevr ü cefāsı yoḳ güzelcek
Bir luṭf u ʿaṭāsı çokca dilber *(Şânî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 11). [bir,]*
126. **Bir** pādişeh-i vilāyet-i ḥüsn
Ḳıldı beni Şānī şimdi çāker *(Şânî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 13). [bir,]*
127. Ey müddeʿī ben bende-i bī-kes mi ṣanursın
Bir pādişeh-i muḥterem-i pür-keremüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 10). [bir,]*
128. **Bir** ruḫları gül lebleri mül beñleri fülfül
Bir dişleri lüʾlü sözi dürr ġonce-femüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 11). [bir,]*
129. **Bir** ruḫları gül lebleri mül beñleri fülfül
Bir dişleri lüʾlü sözi dürr ġonce-femüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 12). [bir,]*
130. **Bir** vādidür ki dünye-i ġaddār-ı bī-ṣebāt
Niçe Selīm Ḫüsrev ü Rüstem ḳonar göçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 3). [bir,]*
131. Her dem ribāṭ-ı dehre ki ʿālem ḳonar göçer
Beñzer o kārbāna ki **bir** dem ḳonar göçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 2). [bir,]*
132. **Bir** cāya irmişüz ki zamān u mekānı yoḳ
Ne gice vardur anda ne anuñ nehārı var *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 9). [bir,]*
133. **Bir** gülşen içre yüz güli ṣolmaz hevāsı ḫūb
Ne ḳış u yazı var ne ḫarīf-i bahārı var *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 11). [bir,]*
134. **Bir** baḥre düşdi Şānī ki ġavvās olup gezer
Anuñ ne ṭūl-i ʿumḳı ne ḥadd ü kenārı var *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 13). [bir,]*
135. Ṭut ḳulaḳ ey ṭālib-i Ḥaḳ gevher-i irfāna **bir**
Baḥr-i vaḥdetde nedür añlayasın dürdāne **bir** *(Şânî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 1). [bir,]*
136. Ṣūret-i rızḳ-ı riyādan ḳurtulurduñ zāhidā
Şānī-veş gelseñ melāmet kūyuna mestāne **bir** *(Şânî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 14). [bir,]*
137. Mestler bī-hūşlar medhūşlar çoḳdur velī
Sāḳī-i cān-baḫş ile oldı mey ü meyḫāne **bir** *(Şânî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 12). [bir,]*
138. Cümle revzenden ḳamu ḫāne müzeyyen oldıġı
Bir güneşdendür ne var olmazsa özin ḫāne **bir** *(Şânî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 10). [bir,]*
139. ʿĀlem-i aṣla naẓar ṣalup ulü'l-ebsār olan
Didiler maʿnā yüzünden ḳaṭre-i ʿummāna **bir** *(Şânî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 8). [bir,]*
140. Ṭut ḳulaḳ ey ṭālib-i Ḥaḳ gevher-i irfāna **bir**
Baḥr-i vaḥdetde nedür añlayasın dürdāne **bir** *(Şânî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 2). [bir,]*
141. Cümle revzenden ḳamu ḫāne müzeyyen oldıġı
Bir güneşdendür ne var olmazsa özin ḫāne bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 10). [bir,]*
142. Sil göñül mirʾātını jeng ü sevādın ṣāfī ḳıl
Gör ne ṣūret var naẓar ḳıl manẓar-ı raḥmāna **bir** *(Şânî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 4). [bir,]*
143. Ney yine nālān u dil biryān u gözi key yanadur
Gel bu meclisde ḳulaḳ ur nāle-i efġāna **bir** *(Şânî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 6). [bir,]*
144. Anuñ kim pīri yoḳdur pīri şeyṭan-ı merīd olur
Saʿādet ehli **bir** pīrüñ elin ṭutar mürīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 2). [bir,]*
145. Ṣaḳın her **bir** mürāʾī cāhil ü nādānı pīr itme
Eğer çi söyledince her kişi **bir** Bāyezīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 13). [bir,]*
146. O kim taʿlīm-i ʿilm-i dīn içün **bir** pīre yapışmaz
Şāḳī-i bī-ḥayā **bir** naḫs u bed-baḫt u pelīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 4). [bir,]*
147. O kim taʿlīm-i ʿilm-i dīn içün **bir** pīre yapışmaz
Şāḳī-i bī-ḥayā **bir** naḫs u bed-baḫt u pelīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 3). [bir,]*
148. Yapış ṣıdḳ ile **bir** pīre ana teslīm idüp kendüñ
Ululara muṭīʿ olanlaruñ ḳadri mezīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 5). [bir,]*

149. Ṣaḳın her **bir** mürāʾī cāhil ü nādānı pīr itme
Eğer çi söyledince her kişi **bir** Bāyezīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 14). [bir,]*
150. ʿĀrif iseñ **bir** işit **bir** söyle **bir** gör cümleyi
İkilükde ḳalma olma şeyṭanlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 3). [bir,]*
151. ʿĀrif iseñ **bir** işit **bir** söyle **bir** gör cümleyi
İkilükde ḳalma olma şeyṭanlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 3). [bir,]*
152. ʿĀrif iseñ **bir** işit **bir** söyle **bir** gör cümleyi
İkilükde ḳalma olma şeyṭanlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 3). [bir,]*
153. Dil gibi lāle baġrı yanıḳ ʿāşıḳuñ senüñ
Olmaz ṣıdīk-ı ʿaşḳuñ o **bir** ḳalbi ḳaradur *(Şânî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 4). [bir,]*
154. Mihr-i ruḫuñda sīnede her dāġ-ı āteşin
Ey māh dehre ṣuʿle virür **bir** sitāredür *(Şânî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 6). [bir,]*
155. Ḫūn-ı vaṣl-ı yāre ṣeyʾu'llāh içün
Ṣānī de **bir** bī-nevā dervīṣdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 18). [bir,]*
156. İtme ey nāṣıḥ iñen bu dil-i ṣūrīdeye pend
ʿAşḳ dīvānesi **bir** ḳıl ile hīç olmaz bend *(Şânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 2). [bir,]*
157. ʿAşḳ yolında baña ḳıldı naṣīḥat **bir** pīr
Didi oġlum saña **bir** söz diyeyim k'ola pesend *(Şânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 8). [bir,]*
158. ʿAşḳ yolında baña ḳıldı naṣīḥat **bir** pīr
Didi oġlum saña **bir** söz diyeyim k'ola pesend *(Şânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 7). [bir,]*
159. Fikr-i zülfüñle çıḳar her gice ol ḳaṣruña gör
Kimdür eflāka anuñ tek ide **bir** ḳıl ile ṣaʿd *(Şânî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 8). [bir,]*
160. Diyiñ ol pādişeh-i ḥüsne meded bende bugün
Naḳd-i ṣabr-ı dil ü cān ḳoymadı **bir** ṣūḥ levend *(Şânî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 4). [bir,]*
161. Ġaflet ṣarābı mest-i ḫarāb eylemiş seni
Ḫayrānım aña sende **bir** efkār fikri yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 12). [bir,]*
162. Ḳanḳı ādem kim anuñ ẕātında **bir** ʿirfānı yoḫ
Beñzer ol **bir** ṣūrete olmış muṣavver cānı yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 1). [bir,]*
163. Ḫasret-i dildār ile **bir** derde düşdi Ṣānī kim
Nāle vü feryād u āh u zārınuñ pāyānı yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 13). [bir,]*
164. Gel beri marżiyye-i nefs illerine ṣālik ol
Bir ʿaceb iḳlīmdür hīç fitne vü şeyṭānı yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 10). [bir,]*
165. Ḳanḳı ādem kim anuñ ẕātında **bir** ʿirfānı yoḫ
Beñzer ol **bir** ṣūrete olmış muṣavver cānı yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 2). [bir,]*
166. Her gören naʿl-i elif kesdüm ṣanur sīnemde ben
Rāz-ı dilden **bir** niçe ḫarf itdüm inşā rāst geç *(Şânî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 8). [bir,]*
167. Cismümi ḳollarumı dāġ ile zeyn eyledi yār
Oldı **bir** meyve-i nihāl bedenüm ṣāḫ-ı dıraḫt *(Şânî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 4). [bir,]*
168. Bir ṣehādetle iki nıṣf eyledük çarḫuñ mehin
Muʿcizātuñla ṣecer dil buldı ṭaṣdan aḳdı āb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 13). [bir,]*
169. Bu felek **bir** gün dil-i maḫzūnumu ṣād itmedi
Yār ile vuṣlat deminde olmadı ruḫṣat baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 3). [bir,]*
170. Senüñ ẕikrüñ ḳılur her **bir** dehenden
Ḳamu dillü dilince her **bir** eşyā *(Şânî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 11). [bir,]*
171. Senüñ ẕikrüñ ḳılur her **bir** dehenden
Ḳamu dillü dilince her **bir** eşyā *(Şânî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 12). [bir,]*
172. Sen itdüñ baña dime nefʿ ü żar görseñ **bir** ādemden
Ki bu sen ben dimeklik eyledi merdūd Şeyṭānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 7). [bir,]*
173. Dün ṣundu sāḳī destime **bir** kāse-i ṣabūḥ
Ṣunar şifā-yı ḳalbī vü kān-ı ġıdā-yı rūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 1). [bir,]*
174. Bir meyden itdi sāḳī-i bāḳi bizi ki mest
كل الدهور منهو رياحين مسک تفوح *(Şânî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 3). [bir,]*
175. Şiʿr-i dilsūzum işiden ruḥ-ı vaṣfından
Ṣāniyā ḳalmaya **bir** defter ü dīvān yaḳalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 12). [bir,]*
176. ʿİlm-i iḥyāda lebüñ perverdesi iki resūl
Biri ḫıżr anuñ biri ʿİsī-i Rūḥu'llahdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 18). [biri, -i]*
177. ʿİlm-i iḥyāda lebüñ perverdesi iki resūl
Biri ḫıżr anuñ **biri** ʿİsī-i Rūḥu'llahdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 18). [biri, -i]*
178. **Bir** beñleri fülfül ḳaddi ʿarʿar
Bir lebleri mül dehānı şekker *(Şânî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 1). [bir,]*

bir: *Bir II Aynı, benzer.*
1. Ḫayāl-i ḫāl-i rūyet der-dilem dāġ-ı muḥabbet şūd
Hevā-yı zülf-i müşkīnüñ ser-i ʿāşıḳda **bir** sevdā *(Şânî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 4). [bir,]*
2. Ey Ṣānī ḫāl-i ʿārıż-ı dildāre ḳıl naẓar
Bir cāzū-hindūdur ki boġulmaz ṣuya batup *(Şânî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 10). [bir,]*

3. Bir sīm beden buldı göñül daḫı henüz genc
   Bi’llāh ne ʿaceb bulur o maġrībi göreñ genc *(Şânî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 1). [bir,]*
4. Mülḥiddür ol ki ḳavl ile fiʿli **bir** olmaya
   Rāh-ı şeriʿatı bıraḳan kimse ḍāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 15). [bir,]*

bir bir: *Tek tek, birer birer.*

1. Tā ḳıyāmet ḳopa şerḥ olmaya dilden zerre
   Söylenür olsa eger derd-i ġam ey cān **bir bir** *(Şânî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 6). [bir bir,]*
2. Başladı gelmege derd ü ġam-ı cānān **bir bir**
   Gelür ey dil bizi görmeklige yārān **bir bir** *(Şânî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 1). [bir bir,]*
3. Başladı gelmege derd ü ġam-ı cānān **bir bir**
   Gelür ey dil bizi görmeklige yārān **bir bir** *(Şânî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 2). [bir bir,]*
4. Ben helāk olduġım derd ile ey Ṣānī bilüp
   Başladı her yañadan gelmege dermān **bir bir** *(Şânî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 14). [bir bir,]*
5. Bir zamān ḫāl-i siyehkāruñ idi şimdi ḫaṭuñ
   Durmayup ṣalmadadur fitne-i devrān **bir bir** *(Şânî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 12). [bir bir,]*
6. Ṭaʿn ṭaşına zırıh oldı müjeñ tīrinden
   Ḳalduġunca yıġılup sīnede peykān **bir bir** *(Şânî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 8). [bir bir,]*
7. Leblerüñ birbirine yoḳ yere düşmiş ṣanemā
   İkisinden ṣorarum olmaya ʿışyān **bir bir** *(Şânî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 10). [bir bir,]*
8. Her gelen ġuṣṣa-i ġam ṣadra geçüp itdi ḳarār
   Tekye-i dilde çoġaldı yine mihmān **bir bir** *(Şânî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 4). [bir bir,]*

bir ol-: *Birlikte olmak, birleşmek.*

1. Manẓar-ı ḫalḳ olmaġiçün mertebe-i aʿlā gerek
   Bülbül ü tūṭīle ḳaçan **bir ola** her būm gurab *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 8). [bir ola, -a]*

bir yañа: *Bir tarafa, bir yöne.*

1. Her birisi **bir yañaya** baş çekerler ṭurreñüñ
   Mülk-i dil yaġmasına ḫālüñ ḥarāmī yaġıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 3). [bir yañaya,]*

birāder: *Kardeş, erkek kardeş.*

1. Terk-i cān u dil ider ʿāşıḳ olan ḳanda ḳalur
   Māder ü ḫīş ü **birāder** ü peder yā ferzend *(Şânî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 8). [birāder,]*

birāder: *Arkadaş gibi hitap sözü II Erkek kardeş.*

1. Niçe heves-i hevā-yı şeyṭān
   Nice ġaraż u ṭamaʿ **birāder** *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 16). [birāder,]*
2. Ġafletden uyan ki ṣubḥ irişdi
   Rūzuñ telef itme ey **birāder** *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 32). [birāder,]*

bırak-: *Bırakmak.*

1. Mülḥiddür ol ki ḳavl ile fiʿli bir olmaya
   Rāh-ı şeriʿatı **bıraḳan** kimse ḍāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 16). [bıraḳan, -an]*
2. Baña bir nāz ile baḳduñ beni ʿaşḳ odına yaḳduñ
   Beni dağlara **bıraḳduñ** beni tenhā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 4). [bıraḳduñ, -du, -ñ]*

biraz: *Biraz.*

1. Sīne bāġında **biraz** nāzik nihāl olmış durur
   Çeşm-i ḳātil cāna ġamzeñden ki atmış tīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 5). [biraz,]*

birbiri: *Birbiri.*

1. Nām-ı dilber midür aġzuñda ʿaceb evrāduñ
   Birbirinden sözüñ ey Ṣānī ẓarīfāna düşer *(Şânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 14). [birbirinden, -n, -den]*
2. Leblerüñ **birbirine** yoḳ yere düşmiş ṣanemā
   İkisinden ṣorarum olmaya ʿışyān bir bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 9). [birbirine, -n, -e]*
3. Çün meyli gözlerüñ yine **birbiri** nedür
   Ṣormaz ḫāl-i ʿāşıḳı hīç birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 1). [birbiri,]*
4. Beni gördükde maḥalleñde segān-ı kūyuñ
   Çağırup **birbirine** söylediler odur bu *(Şânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 8). [birbirine, -n, -e]*

biri: *Biri, birisi, bir tanesi.*

1. Münkirüñ inkār u her müʾminüñ īmānı sen
   Cümle eşyā her **biri** bir dil seni söyler hemān *(Şânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 12). [biri,]*
2. Ne ister sīnemüñ göynüklerinden müddeʿī bilmem
   Benüm ʿālemde anlar her **biri** bir ḳara ṭaġumdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 4). [biri,]*

3. Nīsān ḳaṭresin ki olur mār ile ṣadef
   Olur **birine** zehr anuñ birisi ne dür *(Şânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 12). [birine, -ne]*
4. Ḫoş besle cānı ṭāʿat ile cismi ḫāk ḳıl
   Biri cenāb-ı ḥażrete vir birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 6). [biri,]*
5. ʿAzmüñ çün āḫir iki evüñ birisi nedür
   Biri cinândür bil anuñ birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 2). [biri,]*
6. Ḫūbān-ı dehrüñ istemem ey Şānī her **birin**
   Meylüm iki cihānda birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 9). [birin, -n]*
7. Dil rāzın açma sīne-i tīġuñla itme çāk
   Genc-i ġamuñ yeri **biri** dil **biri** sīnedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 4). [biri,]*
8. Dil rāzın açma sīne-i tīġuñla itme çāk
   Genc-i ġamuñ yeri biri dil **biri** sīnedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 4). [biri,]*
9. Üzülmezsin ṭaḳılduñ rāh-ı ġamda bizden ey nāle
   Cereş gibi dilüñ dek ṭurmaz iseñ **biri** çaḳmaḳdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 6). [biri,]*

birisi: *Birisi.*

1. Ḳaṣduñ iki raḳībüñ eger **birisi** nedür
   Öldür ikisini de şehā **birisi** nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 2). [birisi,]*
2. Elfāẕ-ı naẓmıyile dişi vaṣfını gören
   Dir Şānī birisine güher **birisi** nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 10). [birisi,]*
3. Elfāẕ-ı naẓmıyile dişi vaṣfını gören
   Dir Şānī **birisine** güher birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 10). [birisine, -n, -e]*
4. Ḳanlu yaşumla sīm-i sirişküm gören didi
   Laʿl-i Bedaḫşī **birisi** ne **birisi** nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 8). [birisi,]*
5. Ḳanlu yaşumla sīm-i sirişküm gören didi
   Laʿl-i Bedaḫşī **birisi** ne **birisi** nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 8). [birisi,]*
6. Ol ġamze oḳlarına nişāne olanlaruñ
   Dildür **birisi** ey ḳaşı yā **birisi** nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 6). [birisi,]*
7. ʿAzmüñ çün āḫir iki evüñ **birisi** nedür
   Biri cinândür bil anuñ **birisi** nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 1). [birisi,]*
8. ʿAzmüñ çün āḫir iki evüñ **birisi** nedür
   Biri cinândür bil anuñ **birisi** nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 2). [birisi,]*
9. ʿIyd-ı viṣāl-i yār müyesser olursa ger
   Cān u dil ikisi de fedā **birisi** nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 4). [birisi,]*
10. Ol ġamze oḳlarına nişāne olanlaruñ
    Dildür **birisi** ey ḳaşı yā **birisi** nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 6). [birisi,]*
11. Çün meyli gözlerüñ yine birbiri nedür
    Ṣormaz ḥāl-i ʿāṣıḳı hīç **birisi** nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 2). [birisi,]*
12. Eyyām-ı vaṣlı müjdesine ol ḳıyāmetüñ
    Kevneyn ikisi de fedā **birisi** nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 4). [birisi,]*
13. Ḫoş besle cānı ṭāʿat ile cismi ḫāk ḳıl
    Biri cenāb-ı ḥażrete vir **birisi** nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 6). [birisi,]*
14. Mihr ü meh felek gibi āfāḳa żav viren
    Miṣbāḥ vechidür **birisi** birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 8). [birisi,]*
15. Mihr ü meh felek gibi āfāḳa żav viren
    Miṣbāḥ vechidür **birisi** birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 8). [birisi,]*
16. Ḫālüñ ġamıyla ölene ʿıṭrī kefen gerek
    Ol zülf ü kākülüñ velī gül **birisi** nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 10). [birisi,]*
17. Ey Şānī kūy-ı yāri ḳoyup cehennem istemem
    Vallāhī meylüm ancaḳ anuñ **birisi** nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 14). [birisi,]*
18. Ḫūbān-ı dehrüñ istemem ey Şānī her birin
    Meylüm iki cihānda **birisi** nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 10). [birisi,]*
19. Ḳaṣduñ iki raḳībüñ eger **birisi** nedür
    Öldür ikisini de şehā **birisi** nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 1). [birisi,]*
20. Aġzuñla dişüñe ṭoluşur ḫurdedānlar
    Her nükte ki **birisi** mīme **birisi** nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 8). [birisi,]*
21. Ṣordum dehānuñ ile miyānun ḫaberlerin
    Virmez cevāb-ı lebüñüñ **birisi** nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 6). [birisi,]*
22. Aġzuñla dişüñe ṭoluşur ḫurdedānlar
    Her nükte ki **birisi** mīme **birisi** nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 8). [birisi,]*
23. Her **birisi** bir yañaya baş çekerler ṭurreñüñ
    Mülk-i dil yaġmasına ḫālüñ ḥarāmī yaġıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 3). [birisi,]*

birisi: *Biri, bir tanesi.*

1. Nīsān ḳaṭresin ki olur mār ile ṣadef
   Olur birine zehr anuñ **birisi** ne dür *(Şânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 12). [birisine, -ne]*

birle: *İle, birlikte.*

1. ʿAşḳ ile olunca şevḳi **birle**
   Söz dilde terennüm-i ġazeldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 1). [birle,]*
2. Tīşe-i ġam bār-ı miḥnet **birle** diller ḫānesin
   Kendü mülküñdür şehā yıḳma idüp her bār güç *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 9). [birle, -si, -n]*
3. Kākülüñ **birle** zülf-i ḫoş-būlar
   Ṣaldı sevdāya gönlüm işbular *(Şânî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 1). [birle,]*
4. Cihān bāġında ey gül ġonce-femler ḥasreti **birle**
   Şehīd-i ʿaşḳ olan şeydālara ḳanlı kefensin sen *(Şânî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 7). [birle,]*
5. Sīretüñ düz maʿrifet **birle** derūnuñ zeyn ḳıl
   Ṣūretüñ düzme ṣanup ey ṣūfī insānlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 5). [birle,]*

biryān: *Kebap, püryan.*

1. Ney yine nālān u dil **biryān** u gözi key yanadur
   Gel bu meclisde ḳulaḳ ur nāle-i efġāna bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 5). [biryān,]*

biryān ol-: *Kebap olmak, kebap gibi kızarmak II Yanmak.*

1. Giryān olan gözümle bu **biryān olan** ciger
   Zāda zevāda bize yiter düşme zaḥmete *(Şânî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 5). [biryān olan, -an]*

bī-saʿy: *Emeksiz.*

1. Ẕerreveş mihre yetiş cehd ile **bī-saʿy** olma
   Ḳaṭre kim baḥre irer kendiyi deryā eyler *(Şânî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 9). [bī-saʿy,]*

bī-sipāh: *Askersiz, ordusuz.*

1. Fiġān u nāle vü eşkümle yir gök ṭopṭoludur hep
   Ṭarīḳ-i ġamda aʿdā ṣanma sen kim **bī-sipāhum** ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 4). [bī-sipāhum, -um]*

bī-sitem: *Sitemsiz.*

1. Derdmendce müstemendce ḫaste dilce Ṣānīya
   Pür-keremce **bī-sitemce** bī-ġaẕabca olsa yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 18). [bī-sitemce, -ce]*

bī-şekk: *Şüphesiz, kesinlikle.*

1. Ġam degül ġamzeñ ucından dutsa dil **bī-şekk** eger
   Bunı cāʿiz gördiler beyʿine ḫattā rāst geç *(Şânî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 5). [bī-şekk,]*

bit-: *Büyümek, yetişmek, ortaya çıkmak.*

1. ʿAraḳ-nāk olsa ḳaddüñ dir gören gül üzre şebnemdür
   Ruḫuñ bāġında ḫaṭṭ **bitse** gül ü nesrīn nem nemdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 2). [bitse, -se]*

bī-ṭamaʿ: *Açgözlülük, hırs yapmamak.*

1. Cümleden müşfiḳ ḳamuya mihribānsın her işüñ
   Bī-ṭamaʿdur bī-ġaraždur ḥasbeten-li'llahdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 8). [bī-ṭamaʿdur, -ʿdur]*

bi't-taḥḳīḳ: *Araştırılmamış, doğrulanmamış.*

1. Olar kim görmediler bilmediler bunda **bi't-taḥḳīḳ**
   Ne bilsün anda sen şāhı çü yoḳdur çeşm-i ʿirfānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 11). [bi't-taḥḳīḳ,]*

biz: *Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.*

1. Bir meyden itdi sāḳī-i bāḳi **bizi** ki mest
   كل الدهور منهو رياحين مسک تفوح *(Şânî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 3). [bizi, -i]*
2. Başladı gelmege derd ü ġam-ı cānān bir bir
   Gelür ey dil **bizi** görmeklige yārān bir bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 2). [bizi, -i]*
3. Būselik ḳaṣdına gerd-i āyineden muṭrib **bize**
   Naġme-i ʿuṣṣāḳdan göster terennüm nidügin *(Şânî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 7). [bize, -e]*
4. Ne aṣṣı böyle dir dilden ölüm çünkim bizümçündür
   Bize sen bir beḳā vir kim ebed hīç olmaya fānī *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 8). [bize, -e]*
5. Münīr-i mihr-i ruḫsāruñ şuʿāʿın seyr ḳılmaġa
   Eger lāyıḳ degülsek de **bize** sen eyle erzānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 4). [bize, -e]*
6. Niçe nefs ile şeyṭānı şarāb içüp ulaḳ esrüñ
   Bizi ol bezme irgür kim ola sāḳī-i rūḥānī *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 10). [bizi, -i]*
7. Düşüpdür müddeʿā ḳattāl çeşmüñ
   Anı ṣormaḳ **bize** farż oldı cānā *(Şânî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 16). [bize, -e]*
8. Unutma **bizi** laʿl ü ẕeḳan būselerinden
   Bīmār-ı dil ister ḳatı şeftālü vü alma *(Şânî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 5). [bizi, -i]*

9. Bize temīz ehli gerek ide suʾāl ile cevāb
   Bildürevüz aña nedür sehv ü ḫaṭā ile ṣevāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 1). [bize, -e]*
10. Rūy-ı raḳībi görmemek aṣṣı yiter bize
    Dilber **bizümle** gelse idi künc-i ḫalvete *(Şânî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 10). [bizümle, -üm, -le]*
11. Cān u dil ile muntaẓır-ı vaʿde-yi vaṣluz
    Bizümle ezel itdigüñ iḳrārı unutma *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 6). [bizümle, -üm, -le]*
12. Yüzüñdür āfitāb-ı dil cihān nūruñladur aydın
    Ḳamu ilden **bize** öñdin şefāʿat yā Resūlallāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 6). [bize, -e]*
13. Ṣırāṭ-ı ḥaşr-i mīzānda ḳalınca zār-ı efġānda
    İrişüp sen **bize** anda şefāʿat ya Resūlallah *(Şânî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 12). [bize, -e]*
14. Çün rūz-ı ezel cānā ʿaşḳuñla bilişdük **biz**
    Yād eyleyüben anı meyl eylemezüz yāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 7). [biz,]*
15. Leyletü'l ḳadr idi bu şeb Şānī
    Bizde cemʿ olmış idi mehrūlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 14). [bizde, -de]*
16. Üzülmezsin ṭaḳılduñ rāh-ı ġamda **bizden** ey nāle
    Cereş gibi dilüñ dek ṭurmaz iseñ biri çaḳmaḳdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 5). [bizden, -den]*
17. Ādemüz **biz** çekerüz ey perī cevrüñ ammā
    Tīz olma bize çoḳ küsme ṭutup ḫaṣlet-i fehd *(Şânî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 7). [biz,]*

bize: *"Biz" zamirinin yönelme eki almış şekli.*
1. Sāḳiyā cām-ı şarābı şun **bize** nūş idelim
   Kendi ḳulaġına girer vāʿiẓiñ efsānesi *(Şânî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 11). [bize,]*
2. Rūy-ı raḳībi görmemek aṣṣı yiter **bize**
   Dilber bizümle gelse idi künc-i ḫalvete *(Şânî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 9). [bize,]*
3. Giryān olan gözümle bu biryān olan ciger
   Zāda zevāda **bize** yiter düşme zaḥmete *(Şânî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 6). [bize,]*
4. Sīm-i sirişkimüz **bize** naḳd-i revān yeter
   Miḥnet iline gitmege ey dil ticārete *(Şânî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 7). [bize,]*
5. N'ola ger baḥr-ı haḳīḳatde olursan seyyāḥ
   Şerʿ-i Aḥmed **bize** keştī vü hidāyet yelken *(Şânî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 4). [bize,]*
6. Rūy-ı zerdüm sīm-i eşküm ʿarż idicek yāre dir
   Vey bu Şānīye n'olupdur **bize** sīm ü zer ṭutar *(Şânî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 10). [bize,]*
7. Açmazuz keyfiyyet-i laʿlüñden itme bir ḫayāl
   Bize bu esrārı keşf itme dimişdür pīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 8). [bize,]*
8. Ādemüz biz çekerüz ey perī cevrüñ ammā
   Tīz olma **bize** çoḳ küsme ṭutup ḫaṣlet-i fehd *(Şânî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 8). [bize,]*
9. Sāḳī yetür ṣabāḥ demidür **bize** ṣabūḥ
   Ḳūtü'l-ḳulūbdür **bize** ol hem ġıdā-yı rūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 1). [bize,]*
10. Sāḳī yetür ṣabāḥ demidür **bize** ṣabūḥ
    Ḳūtü'l-ḳulūbdür **bize** ol hem ġıdā-yı rūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 2). [bize,]*

bizümçün: *Bizim için.*
1. Ne aṣṣı böyle dir dilden ölüm çünkim **bizümçündür**
   Bize sen bir beḳā vir kim ebed hīç olmaya fānī *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 7). [bizümçündür, -dür]*

boġazuñ al-: *Öldürmek, boğazını sıkarak öldürmek.*
1. ʿAzraʾīl bir gün gelür ecel **boġazuñ alur**
   Sevdügüñ bunda ḳalur tevbeye gel tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 9). [boġazuñ alur, -ur]*

boġul-: *Boğulmak.*
1. Ey Şānī ḫāl-i ʿārıż-ı dildāre ḳıl naẓar
   Bir cāzū-hindūdur ki **boġulmaz** ṣuya batup *(Şânî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 10). [boġulmaz, -maz]*

boy: *Boy.*
1. Boyuñdur serv ü gül vechüñ ruḫuñdur ġonce-i raʿnā
   Çe ġonce ġonce-i nāzik çe nāzik nāzik-i ḫamrā *(Şânî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 1). [boyuñdur, -u, -ñ, -dur]*

boyun: *Boyun II Vücudun omuzlarla baş arasında kalan ve başı bedene bağlayan kısmı.*
1. Beni zencīr-i ġam-ı ʿaşḳa ura itmege bend
   Resen-i zülfini **boynuma** benüm ḳıldı kemend *(Şânî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 2). [boynuma, -um, -a]*

boyun: *Boyun.*
1. Cān u dil ey āhū-çeşm olmışdur iki şīrler
   Bend içün zülfüñ ḳıl anlar **boynına** zencīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 2). [boynına, -ın, -a]*
2. Pend-i ʿāşıḳ mı ḳulaġuñda nedür bu küpeler
   Dime misin güzelüm **boynuñı** ḳocup öpeler *(Şânî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 2). [boynuñı, -u, -n, -ı]*

bölük bölük: *Grup grup, kısım kısım.*

1. Ṭaraf ṭaraf ṭağılan ʿaḳl u ṣabrı ʿayb itme
   Bölük bölük bölünen zülf-i yāri gördüñ mi *(Şânî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 4). [bölük bölük,]*

bölün-: *Bölünmek.*

1. Ṭaraf ṭaraf ṭağılan ʿaḳl u ṣabrı ʿayb itme
   Bölük bölük **bölünen** zülf-i yāri gördüñ mi *(Şânî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 4). [bölünen, -en]*

böyle: *Böyle, bu şekilde.*

1. Gündüzlerde ṣāʾim ol gicelerde ḳāʾim ol
   Yiter **böyle** nāʾim ol tevḥīde gel tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 6). [böyle,]*
2. Ne aṣṣı **böyle** dir dilden ölüm çünkim bizümçündür
   Bize sen bir beḳā vir kim ebed hīç olmaya fānī *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 7). [böyle,]*
3. Nedür bu çatma ḳaşlar incü dişler zülf-i serkeşler
   Nedür bu çeşm-i merdüm-keşler olmaḳ **böyle** bī-pervā *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 4). [böyle,]*
4. Nedür bu çatma ḳaşlar incü dişler zülf-i serkeşler
   Nedür bu çeşm-i merdüm-keşler olmaḳ **böyle** bī-pervā *(Şânî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 4). [böyle,]*

böylece: *Böylece, bu şekilde, bu tarzda.*

1. Merhem-i vaṣluñ ile Ṣānī dil-i ḫastañe gel
   Ey ṭabīb-i dil ü cān itmiş idüñ **böylece** vaʿd *(Şânî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 10). [böylece,]*

bu: *Bu, işaret zamiri.*

1. Gel gedā-yı kūy-ı cānān ol ki sulṭānlıḳ **budur**
   Tāc u taḫtı cümle berbāt it Süleymānlıḳ **budur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 1). [budur, -dur]*
2. Gel gedā-yı kūy-ı cānān ol ki sulṭānlıḳ **budur**
   Tāc u taḫtı cümle berbāt it Süleymānlıḳ **budur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 2). [budur, -dur]*
3. Bütperest olma Ḫudāya ṭap sücūd-ı ḫāk ḳıl
   Cehl ile ḳalma ġurūr içre ki şeyṭanlıḳ **budur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 4). [budur, -dur]*
4. Kātib-i ḳudretden onı ser-nüvişte rāżı ol
   Ḥikmete çün u çerā ḳılma Müselmānlıḳ **budur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 6). [budur, -dur]*
5. Maẓhār-ı eşyā özüñdür manẓar-ı Ḥaḳdur dilüñ
   Menʿaref sırrından āgāh ol ki insānlıḳ **budur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 8). [budur, -dur]*
6. Āfītābı ẕerreden deryāyı Ṣānī ḳaṭreden
   Görüp idrāk itmeseñ ʿālemde nādānlıḳ **budur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 10). [budur, -dur]*
7. İlāhī ḫāb-ı ġafletden uyar **bu** dīde-i cānı
   Şeb-i baḫtumda göster gözime sen rū-yı cānānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 1). [bu,]*
8. Sāye-veş yoluna ḫāk olduġum ey Ṣānī **bu** kim
   İtmişim vārımı ol serv-i ḫırāmāna fedā *(Şânî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 13). [bu,]*
9. Nedür **bu** ruḫlar u lebler nedür **bu** zülf-i ʿanber-sā
   Nedür bu güller ü müller nedür bu sünbül-i ġarrā *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 1). [bu,]*
10. Nedür bu ruḫlar u lebler nedür bu zülf-i ʿanber-sā
    Nedür **bu** güller ü müller nedür **bu** sünbül-i ġarrā *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 2). [bu,]*
11. Nedür **bu** çatma ḳaşlar incü dişler zülf-i serkeşler
    Nedür **bu** çeşm-i merdüm-keşler olmaḳ böyle bī-pervā *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 3). [bu,]*
12. Nedür **bu** çatma ḳaşlar incü dişler zülf-i serkeşler
    Nedür **bu** çeşm-i merdüm-keşler olmaḳ böyle bī-pervā *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 4). [bu,]*
13. Nedür **bu** reste reste deste deste çīn-be-çīn kākül
    Nedür **bu** ḫaste-dem-beste şikeste dildeki sevdā *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 5). [bu,]*
14. Nedür **bu** reste reste deste deste çīn-be-çīn kākül
    Nedür **bu** ḫaste-dem-beste şikeste dildeki sevdā *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 6). [bu,]*
15. Nedür **bu** ḳoşa ḳoşa dāne dāne ruḥdaki beñler
    Nedür **bu** kūşe kūşe ʿaḳl u ṣabr-ı dil iden yaġma *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 7). [bu,]*
16. Nedür **bu** ḳoşa ḳoşa dāne dāne ruḥdaki beñler
    Nedür **bu** kūşe kūşe ʿaḳl u ṣabr-ı dil iden yaġma *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 8). [bu,]*
17. Nedür **bu** pāre pāre rīze rīze bağrımūñ ḫāli
    Nedür **bu** yāre yāre ḳıldıġıñ **bu** cān-ı bī-pervā *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 9). [bu,]*
18. Nedür **bu** pāre pāre rīze rīze bağrımūñ ḫāli
    Nedür **bu** yāre yāre ḳıldıġıñ **bu** cān-ı bī-pervā *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 10). [bu,]*
19. Nedür **bu** yalvarış **bu** āh u nāliş sende ey Ṣānī
    Nedür dilberde **bu** cevr ü cefā **bu** nāz-ı istiġnā *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 11). [bu,]*
20. Nedür **bu** yalvarış **bu** āh u nāliş sende ey Ṣānī
    Nedür dilberde **bu** cevr ü cefā **bu** nāz-ı istiġnā *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 12). [bu,]*
21. Nedür **bu** ruḫlar u lebler nedür **bu** zülf-i ʿanber-sā
    Nedür **bu** güller ü müller nedür **bu** sünbül-i ġarrā *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 1). [bu,]*

22. Nedür **bu** ruḫlar u lebler nedür **bu** zülf-i ʿanber-sā
Nedür **bu** güller ü müller nedür **bu** sünbül-i ġarrā *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 2). [bu,]*
23. Nedür **bu** pāre pāre rīze rīze bağrımūñ ḫālı
Nedür **bu** yāre yāre ḳıldığıñ **bu** cān-ı bī-pervā *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 10). [bu,]*
24. Nedür **bu** yalvarış **bu** āh u nāliş sende ey Şânî
Nedür dilberde **bu** cevr ü cefā **bu** nāz-ı istiġnā *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 11). [bu,]*
25. Nedür **bu** yalvarış **bu** āh u nāliş sende ey Şânî
Nedür dilberde **bu** cevr ü cefā **bu** nāz-ı istiġnā *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 12). [bu,]*
26. Nedür **bu** sürmeler **bu** ġamzeler **bu** fitneler cānā
Nedür **bu** baḳmalar dil yaḳmalar **bu** nāz-ı istiġnā *(Şânî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 1). [bu,]*
27. Nedür **bu** sürmeler **bu** ġamzeler **bu** fitneler cānā
Nedür **bu** baḳmalar dil yaḳmalar **bu** nāz-ı istiġnā *(Şânî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 2). [bu,]*
28. Nedür **bu** çatma ḳaşlar incü dişler zülf-i serkeşler
Nedür **bu** çeşm-i merdüm-keşler olmaḳ böyle bī-pervā *(Şânî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 3). [bu,]*
29. Nedür **bu** çatma ḳaşlar incü dişler zülf-i serkeşler
Nedür **bu** çeşm-i merdüm-keşler olmaḳ böyle bī-pervā *(Şânî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 4). [bu,]*
30. Nedür **bu** ʿārıż u fem leb ü zenaḫdān zeḳan ġabġab
Nedür **bu** caʿd-ı gīsūlar nedür **bu** ḫāk-i ʿanber-sā *(Şânî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 5). [bu,]*
31. Nedür **bu** ʿārıż u fem leb ü zenaḫdān zeḳan ġabġab
Nedür **bu** caʿd-ı gīsūlar nedür **bu** ḫāk-i ʿanber-sā *(Şânî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 6). [bu,]*
32. Nedür **bu** ḳadd u kāküller nedür **bu** serv ü sünbüller
Nedür **bu** ḳırmızı güller yañaġ mı lāle mi ḥamrā *(Şânî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 7). [bu,]*
33. Nedür **bu** ḳadd u kāküller nedür **bu** serv ü sünbüller
Nedür **bu** ḳırmızı güller yañaġ mı lāle mi ḥamrā *(Şânî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 8). [bu,]*
34. Nedür Şânī **bu** ḥāletler leṭāfetler ẓerāfetler
Nedür bunca belāġatler nedür **bu** ṭarz-ı nev-peydā *(Şânî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 9). [bu,]*
35. Nedür Şânī **bu** ḥāletler leṭāfetler ẓerāfetler
Nedür bunca belāġatler nedür **bu** ṭarz-ı nev-peydā *(Şânî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 10). [bu,]*
36. Nedür **bu** ḳadd u kāküller nedür **bu** serv ü sünbüller
Nedür **bu** ḳırmızı güller yañaġ mı lāle mi ḥamrā *(Şânî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 7). [bu,]*
37. Nedür **bu** ʿārıż u fem leb ü zenaḫdān zeḳan ġabġab
Nedür **bu** caʿd-ı gīsūlar nedür **bu** ḫāk-i ʿanber-sā *(Şânî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 6). [bu,]*
38. Nedür **bu** sürmeler **bu** ġamzeler **bu** fitneler cānā
Nedür **bu** baḳmalar dil yaḳmalar **bu** nāz-ı istiġnā *(Şânî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 2). [bu,]*
39. Nedür **bu** sürmeler **bu** ġamzeler **bu** fitneler cānā
Nedür **bu** baḳmalar dil yaḳmalar **bu** nāz-ı istiġnā *(Şânî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 1). [bu,]*
40. Nedür **bu** sürmeler **bu** ġamzeler **bu** fitneler cānā
Nedür **bu** baḳmalar dil yaḳmalar **bu** nāz-ı istiġnā *(Şânî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 1). [bu,]*
41. Nedür **bu** giryeler **bu** iñlemekler ey dil-i şeydā
Nedür **bu** nāleler **bu** āh u feryād ile vāveylā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 1). [bu,]*
42. Nedür **bu** giryeler **bu** iñlemekler ey dil-i şeydā
Nedür **bu** nāleler **bu** āh u feryād ile vāveylā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 2). [bu,]*
43. Nedür **bu** dildeki ġamlar nedür **bu** cāndaki hemmler
Nedür **bu** gözdeki nemler nedür **bu** cerā cerā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 3). [bu,]*
44. Nedür **bu** dildeki ġamlar nedür **bu** cāndaki hemmler
Nedür **bu** gözdeki nemler nedür **bu** cerā cerā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 4). [bu,]*
45. Nedür **bu** dildeki ġamlar nedür **bu** cāndaki hemmler
Nedür **bu** gözdeki nemler nedür **bu** cerā cerā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 3). [bu,]*
46. Nedür **bu** giryeler **bu** iñlemekler ey dil-i şeydā
Nedür **bu** nāleler **bu** āh u feryād ile vāveylā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 1). [bu,]*
47. Nedür **bu** dildeki ġamlar nedür **bu** cāndaki hemmler
Nedür **bu** gözdeki nemler nedür **bu** cerā cerā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 4). [bu,]*
48. Nedür **bu** giryeler **bu** iñlemekler ey dil-i şeydā
Nedür **bu** nāleler **bu** āh u feryād ile vāveylā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 2). [bu,]*
49. Nedür **bu** rind-i ḳallāşı nedür **bu** üstü başı
Nedür **bu** gözlerüñ yaşı nedür **bu** ḳan aḳan deryā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 5). [bu,]*
50. Nedür **bu** rind-i ḳallāşı nedür **bu** üstü başı
Nedür **bu** gözlerüñ yaşı nedür **bu** ḳan aḳan deryā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 5). [bu,]*
51. Nedür **bu** rind-i ḳallāşı nedür **bu** üstü başı
Nedür **bu** gözlerüñ yaşı nedür **bu** ḳan aḳan deryā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 6). [bu,]*
52. Nedür **bu** rind-i ḳallāşı nedür **bu** üstü başı
Nedür **bu** gözlerüñ yaşı nedür **bu** ḳan aḳan deryā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 6). [bu,]*
53. Nedür **bu** sīnenüñ çākı nedür **bu** ṭarz-ı bī-bāki
Nedür **bu** cüst ü çālākı nedür **bu** cüst-i cevher-cā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 7). [bu,]*
54. Nedür **bu** sīnenüñ çākı nedür **bu** ṭarz-ı bī-bāki
Nedür **bu** cüst ü çālākı nedür **bu** cüst-i cevher-cā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 7). [bu,]*

55. Nedür **bu** sīnenüñ çākı nedür **bu** ṭarz-ı bī-bāki
Nedür **bu** cüst ü çālākı nedür **bu** cüst-i cevher-cā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 8). [bu,]*
56. Nedür **bu** sīnenüñ çākı nedür **bu** ṭarz-ı bī-bāki
Nedür **bu** cüst ü çālākı nedür **bu** cüst-i cevher-cā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 8). [bu,]*
57. Nedür **bu** naġmeler dilde terennümler mi bülbülde
Nedür **bu** zār içi ilde nedür **bu** ṭaşra ki ġavġā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 9). [bu,]*
58. Nedür **bu** naġmeler dilde terennümler mi bülbülde
Nedür **bu** zār içi ilde nedür **bu** ṭaşra ki ġavġā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 10). [bu,]*
59. Nedür **bu** genc-i bī-yārī nedür **bu** zār-ı bīmārī
Nedür **bu** ḥāl-i bīdārī nedür **bu** giceler iḥyā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 11). [bu,]*
60. Nedür **bu** genc-i bī-yārī nedür **bu** zār-ı bīmārī
Nedür **bu** ḥāl-i bīdārī nedür **bu** giceler iḥyā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 12). [bu,]*
61. Nedür **bu** güft ü gū Şānī nedür **bu** ḫalḳ-ı ḫū Şānī
Nedür **bu** zerd-rū Şānī nedür **bu** zaʿferān-āsā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 13). [bu,]*
62. Nedür **bu** güft ü gū Şānī nedür **bu** ḫalḳ-ı ḫū Şānī
Nedür **bu** zerd-rū Şānī nedür **bu** zaʿferān-āsā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 14). [bu,]*
63. Nedür **bu** naġmeler dilde terennümler mi bülbülde
Nedür **bu** zār içi ilde nedür **bu** ṭaşra ki ġavġā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 10). [bu,]*
64. Nedür **bu** genc-i bī-yārī nedür **bu** zār-ı bīmārī
Nedür **bu** ḥāl-i bīdārī nedür **bu** giceler iḥyā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 11). [bu,]*
65. Nedür **bu** genc-i bī-yārī nedür **bu** zār-ı bīmārī
Nedür **bu** ḥāl-i bīdārī nedür **bu** giceler iḥyā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 12). [bu,]*
66. Nedür **bu** güft ü gū Şānī nedür **bu** ḫalḳ-ı ḫū Şānī
Nedür **bu** zerd-rū Şānī nedür **bu** zaʿferān-āsā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 13). [bu,]*
67. Nedür **bu** güft ü gū Şānī nedür **bu** ḫalḳ-ı ḫū Şānī
Nedür **bu** zerd-rū Şānī nedür **bu** zaʿferān-āsā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 14). [bu,]*
68. Allāh'ı Resūl'i seven eyler **bulara** buġż
Baḳmaz yüzine raġbet idüp bunlaruñ aṣlā *(Şânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 11). [bulara, -lar, -a]*
69. Allāh'ı Resūl'i seven eyler bulara buġż
Baḳmaz yüzine raġbet idüp **bunlaruñ** aṣlā *(Şânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 12). [bunlaruñ, -n, -lar, -uñ]*
70. Yüri Ḫudā-bīn olagör eyleme ḫod-bīn özüñ
Pendi **bu** Şānīden işit her sözidür saña kitāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 14). [bu,]*
71. Şāniyā dilde şerār-ı āh-ı āteş-bārdan
Şemʿler yaḳdım **bu** şeb itdim temāşā semt semt *(Şânî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 10). [bu,]*
72. Nice ġarḳ-ı baḥr-ı ḥayret niçe yaġmalar görüp
Nice vīrān niçe maʿmūr oldı **bu** dilḫānesi *(Şânî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 10). [bu,]*
73. Anı **bunı** ḳoy ey dil her ḳanda kim olursa
Pāyına niṣār it cān gördükde o sulṭānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 5). [bunı, -n, -ı]*
74. Bu ne keyfiyyet olur bilsem āyā sāḳī-i pāk
Cürʿa-ı cām-ı lebüñ cümleyi sekrān itdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 9). [bu,]*
75. Bu ne celāl olur kim görüp cemāl-i yāri
Bir tār-ı zülfe biñ biñ Manṣūr-ı dil ṣalındı *(Şânî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 7). [bu,]*
76. Bir söz ne olduġı çün pāy-ı Mesīḥe lenger
ʿAşḳ ehlinüñ **bu** yolda hep vārı terk olundı *(Şânî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 12). [bu,]*
77. Cānum dimeden yāra bilsem ne olur ḥāṣıl
Cānum gibi **bu** cisme ṣarılmaya her ānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 4). [bu,]*
78. Niceye dek **bu** işler **bu** yaramaz cünbişler
Bu dögüşler sögüşler tevbeye gel tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 5). [bu,]*
79. Niceye dek bu işler bu yaramaz cünbişler
Bu dögüşler sögüşler tevbeye gel tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 6). [bu,]*
80. Niceye dek **bu** işler **bu** yaramaz cünbişler
Bu dögüşler sögüşler tevbeye gel tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 5). [bu,]*
81. Nice **bu** fısḳ u fücūr nice **bu** mekr ü ġurūr
Önüñde yoḳ mıdur gör tevbeye gel tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 7). [bu,]*
82. Nice **bu** fısḳ u fücūr nice **bu** mekr ü ġurūr
Önüñde yoḳ mıdur gör tevbeye gel tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 7). [bu,]*
83. Ayaḳ başmadı bir kez yüzüme bu bāġ-ı ʿālemde
Bu deñlü sāye-veş düşündüm ol serv-i ḫırāmāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 6). [bu,]*
84. Ayaḳ başmadı bir kez yüzüme **bu** bāġ-ı ʿālemde
Bu deñlü sāye-veş düşündüm ol serv-i ḫırāmāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 5). [bu,]*
85. Giryān olan gözümle **bu** biryān olan ciger
Zāda zevāda bize yiter düşme zaḥmete *(Şânî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 5). [bu,]*
86. Kūyında müddeʿī ḳo **bu** mesti ḳızartmagil
Ḥālüm o gözü ḳara yüzü aġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 11). [bu,]*
87. İki destüñle meges gibi döñersün başuña
Aldanursuñ ger **bu** dehrüñ telḫ ü şīrīn dadına *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 10). [bu,]*

88. Feryāda iriş derd ile öldürdi beni ġam
Ey rūḥ-ı feraḥ-baḫş **bu** gam-ḫārı unutma *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 4). [bu,]*
89. Biñ cānıla bir vaṣluñ eger ola müyesser
Lüṭfuñdan umarum **bu** ḫarīdārı unutma *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 16). [bu,]*
90. Kūyuñ itine müddeʿī çıḳmış beni cānā
Dilden dile düşmiş **bu** dil-figārı unutma *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 10). [bu,]*
91. Saḥrā-yı ʿaşḳ içinde Şānī şimdi Mecnūn yoḳ menem
Bu vādi nevbetle diger dīvāneden dīvāneye *(Şânî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 14). [bu,]*
92. İlahī sen münezzehsin saña lāyıḳ yoḳ iş bende
Beni kendüye **bu** emmāre nefs itmiş durur bende *(Şânî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 2). [bu,]*
93. Beni **bu** küştegān-ı nefs iñen çok başdı lüṭfuñdan
İlahī sen hidāyet it ẕebūn idem anı bende *(Şânî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 7). [bu,]*
94. Sāye gibi ḫāk oldı **bu** rāh-ı muḥabbetde
Maʾil olalıdan dil sen ḳāmeti şimşāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 5). [bu,]*
95. Muḥyī lebüñdendir ḥayāt olmışlara her cā temām
Ey cān ṭabībi bir ʿilāc it **bu** dil-i şad pāreye *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 4). [bu,]*
96. Zülf midür bāġ-ı ruḫa sünbül-i ḫoş būdur **bu**
Zīver-i gülşen-i ḥüsn-i gül-i ter būdur **bu** *(Şânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 1). [bu,]*
97. Zülf midür bāġ-ı ruḫa sünbül-i ḫoş būdur **bu**
Zīver-i gülşen-i ḥüsn-i gül-i ter būdur **bu** *(Şânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 2). [bu,]*
98. Ṭutdı mı Şānī yine mest-i ḫarābātlıġuñ
Kūy-ı dilberde bugün yine ne Yā Hūdur **bu** *(Şânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 14). [bu,]*
99. Ḳanlu yaşum görüp ey serv nedür **bu** dime kim
Ḳadd-i dil-cū ki revān olan iki cūdur **bu** *(Şânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 12). [bu,]*
100. Tīre-dildür ġam-ı zülfüñle şeb-i yeldānuñ
Bilmedüm zāhid-i miskīne ne ġayġudur **bu** *(Şânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 10). [bu,]*
101. Ḳanlu yaşum görüp ey serv nedür **bu** dime kim
Ḳadd-i dil-cū ki revān olan iki cūdur **bu** *(Şânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 11). [bu,]*
102. Beni gördükde maḥalleñde segān-ı kūyuñ
Çaġırup birbirine söylediler odur **bu** *(Şânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 8). [bu,]*
103. Seni **bu** ḥüsn-i cemāl ile görenler didi hep
Beni ādem mi ʿaceb **bu** ne melek rūdur **bu** *(Şânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 6). [bu,]*
104. Seni **bu** ḥüsn-i cemāl ile görenler didi hep
Beni ādem mi ʿaceb **bu** ne melek rūdur **bu** *(Şânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 6). [bu,]*
105. Seni **bu** ḥüsn-i cemāl ile görenler didi hep
Beni ādem mi ʿaceb **bu** ne melek rūdur **bu** *(Şânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 5). [bu,]*
106. ʿAḳl u ṣabr u dili hep ḳıldı perākende şehā
Cemʿ-i ḫāṭır ḳomaz arada ne gisūdur **bu** *(Şânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 4). [bu,]*
107. Bu ne serāydur ṭabīb-i cān u dil bilsem ʿaceb
Şerbet-i Hū nūş ider olur yine bīmār-ı hū *(Şânî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 7). [bu,]*
108. Gelüp ol mihr-i cihān yanuma Şānī **bu** seher
Didi irdi şeb-i hicr-i āḫire uyanmayasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 13). [bu,]*
109. Çünki resūl-i Ḥaḳ gelüp didi ki En-Nāsü niyām
Var ise ʿirfānuñ bugün yatma **bu** ġafletden uyan *(Şânî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 8). [bu,]*
110. Dil-i bīmārumı emle beni öldürme **bu** hemle
Elem ü miḥnet ü ġamla dil-i pür-dāġ sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 13). [bu,]*
111. Niçe ġam mürdeyi bir nuṭḳ-ı lʿalüñle dirildürsin
Bu muʿcizle sen ey rūḥ-ı revān ʿİsāya beñzersin *(Şânî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 4). [bu,]*
112. Seni sevmez deyü şuçlı çıḳarmış bendeñi aġyār
Bu sözler hep yalandur pādişāhum bī-günāhum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 6). [bu,]*
113. Ḳapuñdan menʿ ḳılmasın sen ol erbāb-ı ḥācātı
Budur üslūb-ı şāhāne gelen gelsün giden gitsün *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 6). [budur, -dur]*
114. Gelür derd-i ġam u miḥnet çıḳar dilden fiġān u āh
Bu ḳaṣr-ı ʿālī bünyānā gelen gelsün giden gitsün *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 10). [bu,]*
115. Var ise ḥāl-i maʾna gel göster
Şānī **bu** ḳīl u ḳāli neylerler *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 22). [bu,]*
116. Zer-perest oldı ṣūret ister ḫalḳ
Bilmezem **bu** vebāli neylerler *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 14). [bu,]*
117. ʿAks-i dāġ-ı dil midür **bu** ḫāk-i misk-āsa mıdur
ʿĀrıż-ı dilber midür ya lāle-i ḥamrā mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 1). [bu,]*
118. Dīde-i ḫūnbārdan ḳanlu yaşum ırmaḳ iden
Gördü yeñilmez didi **bu** ḳan aḳan deryā mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 10). [bu,]*
119. Olur laʿlüñ ġamından **bu** dil-i bīmāra bir emdi
Bu sözler ey ṭabīb-i cān u dil billāhi ṣaġumdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 7). [bu,]*
120. Didüm cām-ı lebüñden mest olupdur dil didi ol şāh
Ṣaḳın çıḳmasun aġzuñdan **bu** söz Şānī yasaġumdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 12). [bu,]*

121. Olur laʿlüñ ġamından bu dil-i bīmāra bir emdi
Bu sözler ey ṭabīb-i cān u dil billāhi ṣaġumdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 8). [bu,]*
122. Leyletü'l ḳadr idi **bu** şeb Şānī
Bizde cemʿ olmış idi mehrūlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 13). [bu,]*
123. Pend-i ʿāşıḳ mı ḳulaġuñda nedür **bu** küpeler
Dime misin güzelüm boynuñı ḳocup öpeler *(Şânî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 1). [bu,]*
124. Şehā **bu** çeşm-i gamzeñ ḫāl-i fitneñ zülf-i bī-dinüñ
Ne ẓālimdür ne ḳātildür ne cāzūdur ne kāfirdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 3). [bu,]*
125. Ne ruḫdur **bu** ne enverdür ne lebdür **bu** ne şekerdür
Ne sözdür **bu** ne cevherdür ne dişdür **bu** ne gevherdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 1). [bu,]*
126. Ne ruḫdur **bu** ne enverdür ne lebdür **bu** ne şekerdür
Ne sözdür **bu** ne cevherdür ne dişdür **bu** ne gevherdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 1). [bu,]*
127. İmām-ı ḳıble tesbīh ü ġıdā-yı cān mıdur Şānī
Ne gözdür **bu** ne yüzdür **bu** ne ḳand u **bu** ne şekkerdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 10). [bu,]*
128. İmām-ı ḳıble tesbīh ü ġıdā-yı cān mıdur Şānī
Ne gözdür **bu** ne yüzdür **bu** ne ḳand u **bu** ne şekkerdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 10). [bu,]*
129. İmām-ı ḳıble tesbīh ü ġıdā-yı cān mıdur Şānī
Ne gözdür **bu** ne yüzdür **bu** ne ḳand u **bu** ne şekkerdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 10). [bu,]*
130. Ne ḳadr añlar ne söz diñler raḳib fitne-gū bī-çeşm
Ne ḫardur **bu** ne kerdür **bu** ne şerdür **bu** ne aʿverdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 8). [bu,]*
131. Ne ḳadr añlar ne söz diñler raḳib fitne-gū bī-çeşm
Ne ḫardur **bu** ne kerdür **bu** ne şerdür **bu** ne aʿverdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 8). [bu,]*
132. Ne ḳadr añlar ne söz diñler raḳib fitne-gū bī-çeşm
Ne ḫardur **bu** ne kerdür **bu** ne şerdür **bu** ne aʿverdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 8). [bu,]*
133. Ḳatı serkeş iken āteş becid kaʾil amān bilmez
Ne ḳaddür **bu** ne ḫaddür **bu** ne ḳaşdur **bu** ne ḫançerdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 6). [bu,]*
134. Ḳatı serkeş iken āteş becid kaʾil amān bilmez
Ne ḳaddür **bu** ne ḫaddür **bu** ne ḳaşdur **bu** ne ḫançerdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 6). [bu,]*
135. Ḳatı serkeş iken āteş becid kaʾil amān bilmez
Ne ḳaddür **bu** ne ḫaddür **bu** ne ḳaşdur **bu** ne ḫançerdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 6). [bu,]*
136. Nedür **bu** ʿārıż u laʿlüñle ḫāl ü zülfüñ ey meh-rū
Ne güldür **bu** ne müldür **bu** ne fülfül **bu** ne ʿanberdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 4). [bu,]*
137. Nedür **bu** ʿārıż u laʿlüñle ḫāl ü zülfüñ ey meh-rū
Ne güldür **bu** ne müldür **bu** ne fülfül **bu** ne ʿanberdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 4). [bu,]*
138. Nedür **bu** ʿārıż u laʿlüñle ḫāl ü zülfüñ ey meh-rū
Ne güldür **bu** ne müldür **bu** ne fülfül **bu** ne ʿanberdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 4). [bu,]*
139. Nedür **bu** ʿārıż u laʿlüñle ḫāl ü zülfüñ ey meh-rū
Ne güldür **bu** ne müldür **bu** ne fülfül **bu** ne ʿanberdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 3). [bu,]*
140. Ne ruḫdur **bu** ne enverdür ne lebdür **bu** ne şekerdür
Ne sözdür **bu** ne cevherdür ne dişdür **bu** ne gevherdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 2). [bu,]*
141. Ne ruḫdur **bu** ne enverdür ne lebdür **bu** ne şekerdür
Ne sözdür **bu** ne cevherdür ne dişdür **bu** ne gevherdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 1). [bu,]*
142. Ne ruḫdur **bu** ne enverdür ne lebdür **bu** ne şekerdür
Ne sözdür **bu** ne cevherdür ne dişdür **bu** ne gevherdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 2). [bu,]*
143. Ḳo ṭursın alma ġamzeñ oḳın ey ḳaşı kemān
Bu bāġ-ı ʿömrüm içre dikilmiş nihāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 6). [bu,]*
144. Şemşīrüñ içre virse n'ola baña zaḫmını
Bu teşne cānuma benüm āb-ı zülāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 8). [bu,]*
145. Segrür gözüm ey dil ḳulaġum daḫı çıñıldar
Vir müjde-i yārı **bu** göñül niçe iñilder *(Şânî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 2). [bu,]*
146. Ruḫuñ seyrinden ey meh **bu** dil-i şeydāyı menʿ itme
Ġaraż ol şemʿe **bu** pervāne olan cānı yaḳmaḳdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 4). [bu,]*
147. Ruḫuñ seyrinden ey meh **bu** dil-i şeydāyı menʿ itme
Ġaraż ol şemʿe **bu** pervāne olan cānı yaḳmaḳdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 3). [bu,]*
148. Verd-i nesīme açmaġa ṣaḳın būy-ı zülfüñi
Eyle ḫaẕer **bu** ʿanber-i terden ḳapar ḳaçar *(Şânî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 4). [bu,]*
149. Neden **bu** mülk-i diller ol ṣaha yā Rab musaḫḫardur
Meger kim ol şeh-i iḳlim-i ḥüsn adı muẓafferdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 1). [bu,]*
150. Ḳorḳum **budur** ki öliceḳ rāh-ı ġamda ben
Mirʾāt-ı vech-i yāre vire āh-ı dil ġubār *(Şânî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 5). [budur, -dur]*
151. Sīm-i gerdānuñ miyānuñ ḳoçmadan ḫālī degül
Cān oynatmasıdur **bu** ne hamāʾil bāġıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 6). [bu,]*
152. Bugün çāk-ı girībān eylemiş bir ġonce-leb yer yer
Didi ey sīm-ten billūr-ter mi **bu** didi mermer *(Şânî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 2). [bu,]*
153. Görüp çarḫ üzre ṣanmañ hāledür devr-i felek üzre
Bu gün ol mihr-i ʿālem māha ṣıçratmaḳ diler çenber *(Şânî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 4). [bu,]*

154. Dimeñ **bu** rūy-ı dilberde ne ḳāküldür k’olur ḫoş bū
Götürdi çīn-i zülfi rūma ol mihr ü ṣırr-ı ʿanber *(Şânî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 5). [bu,]*
155. Rūy-ı zerdüm sīm-i eşküm ʿarż idicek yāre dir
Vey **bu** Ṣānīye n’olupdur bize sīm ü zer ṭutar *(Şânî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 10). [bu,]*
156. Sūre-i Kevser gibi **bu** ṭıfl-ı dil vaṣf-ı lebüñ
Mekteb-i ʿaşḳ içre aġzında ṣorup ezber ṭutar *(Şânî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 3). [bu,]*
157. Bu ortada rumūzun ḳılca şerḥ eyler anuñ yoḳdan
Nezāketde miyān-ı yāre beñzer bir ḫayālüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 7). [bu,]*
158. Bu ne zülf ü ḫadd ü ḫaṭdur bu ne ḳadd bu ne ḳāmetdür
Meger ki fitne-i devr-i ḳamerden bir ʿalāmetdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 1). [bu,]*
159. Lebüñ cānlar bağışlar mürdeye elfāẕ-ı laʿlüñde
Nedür **bu** muʿciz-i ʿĪsī midür **bu** ne kerāmetdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 8). [bu,]*
160. Göñüller kişverin yaḳdı ḳamu hep ṣaldı ayaġa
Bu ne ebrūy u çeşm ü ḳadd olur **bu** ne ḳıyāmetdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 4). [bu,]*
161. Göñüller kişverin yaḳdı ḳamu hep ṣaldı ayaġa
Bu ne ebrūy u çeşm ü ḳadd olur bu ne ḳıyāmetdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 4). [bu,]*
162. Lebüñ cānlar bağışlar mürdeye elfāẕ-ı laʿlüñde
Nedür **bu** muʿciz-i ʿĪsī midür **bu** ne kerāmetdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 8). [bu,]*
163. Bu ne zülf ü ḫadd ü ḫaṭdur **bu** ne ḳadd **bu** ne ḳāmetdür
Meger ki fitne-i devr-i ḳamerden bir ʿalāmetdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 1). [bu,]*
164. Bu ne zülf ü ḫadd ü ḫaṭdur **bu** ne ḳadd **bu** ne ḳāmetdür
Meger ki fitne-i devr-i ḳamerden bir ʿalāmetdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 1). [bu,]*
165. Rā ḳaşların çatup **bu** gün ol dil-rubāyı gör
Tīr-i müjeyle dil atup eyler **bu** rāyı gör *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 1). [bu,]*
166. Rā ḳaşların çatup **bu** gün ol dil-rubāyı gör
Tīr-i müjeyle dil atup eyler **bu** rāyı gör *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 2). [bu,]*
167. Leb-i yāḳūtına yārüñ dür-i eşk eyledi ṣarf
Yoḳsa **bu** cevher-i çeşmüm aña ṣarrāf mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 8). [bu,]*
168. Ney gibi inledigüm sīne dögüb fırḳaṭla
Bezm-i ʿaşḳ içre gören didi **bu** deffāf mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 6). [bu,]*
169. Ḳaşı bīmārını gör geç o ṭabīb-i dil ü cān
Didi **bu** ḫasta dilüñ ḫāli iki aya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 6). [bu,]*
170. Göñlümi bād-ı ṣabā zülf-i semensāya çeker
Bu hevā görine miskīni ne sevdāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 2). [bu,]*
171. Seg rakībe dime çoḳ öldüregör ses kesile
Yoḳsa kūyuñda **bu** işüñ soñı ġavġāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 6). [bu,]*
172. Eşkümi āhum ile zīr u zeber ḳıldı **bu** çarḫ
Kimi gör yire çalar kimini aʿlāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 3). [bu,]*
173. Rā ḳaşuñ sevdigime ḫançer ile ḫūnī gözüñ
Beni öldürmege o rāya vü **bu** rāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 8). [bu,]*
174. Ādem ol ey ṭālib añla ʿilmü’l-esmā nedür
Sen nesin anı bilüp fehm eyle **bu** eşyā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 2). [bu,]*
175. Ey ḳanāʿat kūşesinde muʿtekif olan civān
Vir ḫaber kim **bundan** özge kenz-i lā-yefnānedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 20). [bundan, -n, -dan]*
176. Çünki bildüñ maẕharı ẕāt u ṣıfāt imiş özüñ
Açma rāzıñ ṣaḳla **bu** esrārı gel ifşā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 18). [bu,]*
177. Ey vücūdında ene’l Ḥaḳ sırrını bildüm diyen
Küntü kenzüñ maḥremi olduñsa **bu** daʿvā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 16). [bu,]*
178. Vālih-i ʿaşḳ olmadıñsa **bu** rumūzı bilmedüñ
Ṣorma **bu** Mecnūn u Leylā Vāmıḳ u ʿAzrā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 13). [bu,]*
179. Çünki ġarḳ-ı baḥr-ı vaḥdetsin ezelden tā ebed
Ey muvaḥḥid sen de pes **bu** lā nedür illā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 8). [bu,]*
180. On sekiz biñ ʿālemi ḳılmış iḥāṭa ser-be-ser
Ey dür-i maḳṣūd-ı ‘ālem añla **bu** deryā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 6). [bu,]*
181. Ḳaşlarıyla gözleri sırrından āgāh it seni
Ḳābe ḳavseyne naẕar ḳıl gör **bu** Ev ednā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 4). [bu,]*
182. Vālih-i ʿaşḳ olmadıñsa **bu** rumūzı bilmedüñ
Ṣorma **bu** Mecnūn u Leylā Vāmıḳ u ʿAzrā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 14). [bu,]*
183. Bu ne germiyyet olur cān-ı dil ey şemʿ-i ezel
Şevḳ-i ruḫsāruñıla āteş-i sūzāna düşer *(Şânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 11). [bu,]*
184. Çeşm ü dehān u lebleri eyledi Küntü kenzi fāş
Sırr-ı ḳadem beyān ider **bu** nice mümkināt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 14). [bu,]*
185. Yirde vü gökde her ne var oldı muṭīʿ ü çākeri
ʿĀrif olan bilür **bunı** kim nice muʿcizāt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 16). [bunı, -n, -ı]*
186. Lā’da besdür bilinür nükte-i maḳṣūd nedür
Daḫı müşrikdür o kim **bu** söze illā eyler *(Şânî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 8). [bu,]*

187. Baġlanurken ġālibā zencīrlerle şīrler
Bu ʿaceb ṭutmaz dil-i divāneyi zencīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 2). [bu,]*
188. Açmazuz keyfiyyet-i laʿlüñden itme bir ḫayāl
Bize **bu** esrārı keşf itme dimişdür pīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 8). [bu,]*
189. Em dimişken laʿlüñi dirsen bugün yarın yine
Şānī-i dil-ḫasteye rūḥum **bu** ne teʾḫīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 10). [bu,]*
190. Bu ʿaceb kākül midür ser-fitne-i ʿālem midür
Ḫāller midür yā uġrılar ḳara diller midür *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 5). [bu,]*
191. Bendesini Şānīyā dilber neden bilmez ʿaceb
Nāz mı **bu** şīve mi bilsem teġāfüller midür *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 14). [bu,]*
192. Ḳad midür ʿarʿar mıdur yā serv-i şimşād-ı çemen
Gülsitān-ı ruḫda **bu** zülfler mi sünbüller midür *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 4). [bu,]*
193. Ey ʿaceb ruḫlar mıdur yā **bu** ḳızıl güller midür
Laʿl-i rengīnler midür lebler midür müller midür *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 1). [bu,]*
194. Gitmez lebiñüñ ḫayāli dilden
Bi'llāh baña **bu** ne ḫoş emeldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 10). [bu,]*
195. Derd-i dilimi ṭabīb bilmez
Ey laʿl-i şifā **bu** ne ʿileldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 8). [bu,]*
196. Mülk idinmez **bu** zāviye-i dehri kendüye
Niçe Sikender adluniçe Cem ḳonar göçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 5). [bu,]*
197. Maḥrūm-ı müʾebbed oldı meẕmūm
Bu nefse esīr olanlar ekṣer *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 30). [bu,]*
198. Ṣābit ḳadem ol yolında Ḥaḳḳuñ
Ṭayanduñısa **bu** köpriden eger *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 24). [bu,]*
199. Ney yine nālān u dil biryān u gözi key yanadur
Gel **bu** meclisde ḳulaḳ ur nāle-i efġāna bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 6). [bu,]*
200. Bende-i ʿaşḳ ol iki ʿālemde sulṭānlıḳ **budur**
Manṭıḳ-ı ṭayr-ı muḥabbet bil Süleymānlıḳ **budur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 1). [budur, -dur]*
201. Bende-i ʿaşḳ ol iki ʿālemde sulṭānlıḳ **budur**
Manṭıḳ-ı ṭayr-ı muḥabbet bil Süleymānlıḳ **budur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 2). [budur, -dur]*
202. ʿĀrif iseñ bir işit bir söyle bir gör cümleyi
İkilükde ḳalma olma şeyṭanlıḳ **budur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 4). [budur, -dur]*
203. Sīretüñ düz maʿrifet birle derūnuñ zeyn ḳıl
Ṣūretüñ düzme ṣanup ey ṣūfī insānlıḳ **budur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 6). [budur, -dur]*
204. Merdüm-āzār olma kibr ü kīnden pāk it dilüñ
Ḫayr-ḫāh ol herkese cehd it müselmānlıḳ **budur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 8). [budur, -dur]*
205. Sen nesin ḳandan gelüpsin ḳandadur ʿazmüñ yine
Şānī idrāk itmesüñ bil maḥż-ı nādānlık **budur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 10). [budur, -dur]*
206. İtme ey nāṣıḥ iñen **bu** dil-i şūrīdeye pend
ʿAşḳ dīvānesi bir ḳıl ile hīç olmaz bend *(Şânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 1). [bu,]*
207. Kākül ü perçem ü zülfe dolaşur ise ḳanda
Giçmez ey Şānī n'idem **bu** dil-i divāneye pend *(Şânî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 14). [bu,]*
208. Vaşlı metāʿın ol perī cān naḳdine virür
Ey dil neden ki sende **bu** esrār fikri yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 16). [bu,]*
209. Şānī **bu** āh u giryeyi taḳlīl ḳılma kim
Yaş dökmemişdi nevḥa idüp belki niçe Nūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 9). [bu,]*
210. Bunca **bu** seng-i cefāya nīşe eylersin nişān
ʿĀşıḳun ḳalbi bilürsen kim olur cānā recāc *(Şânî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 3). [bu,]*
211. Ol kākül-i zülf ü müje vü yār ġamından
Ey mār-ı belā **bu** dil-i bīmārı yete ṣanc *(Şânî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 12). [bu,]*
212. Māh-ı nev ebrūña serv öykündi didüm ḳaddüñe
Dir **bu** söz yerden göge olmış dirīġā rāst geç *(Şânî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 4). [bu,]*
213. Ġam degül ġamzeñ ucından dutsa dil bī-şekk eger
Bunı cāʿiz gördiler beyʿine ḫattā rāst geç *(Şânî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 6). [bunı, -n, -ı]*
214. Bu felek bir gün dil-i maḫzūnumu şād itmedi
Yār ile vuṣlat deminde olmadı ruḫṣat baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 3). [bu,]*
215. Benüm sevdā-yı ʿaşḳuñla **bu** kūyuñda ḳalan ġulġul
Çe ġulġul ġulġul-i bülbül çe bülbül bülbül-i şeydā *(Şânî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 7). [bu,]*
216. Ey şāh kān-ı luṭf u kerem it şefāʿati
Geldi ḳapuña yalvaru **bu** Şānī-i gedā *(Şânî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 14). [bu,]*
217. Sen itdüñ baña dime nefʿ ü żar görseñ bir ādemden
Ki **bu** sen ben dimeklik eyledi merdūd Şeyṭānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 8). [bu,]*
218. Gözüme ḫāk-pāyuñ cānuma cām-ı ġamuñ besdür
Bu dārūyı ne dād eyledi cām-ı mey ne Cem çekdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 4). [bu,]*
219. Dimişsin ḳāmetüm yāyın cihānda pehlüvān çekmez
Bu meydān içre Şānī yā neden ġam ḳurdı hem çekdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 14). [bu,]*

220. Ben nebī idüm vücūda gelmedin ādem didüñ
Añlamaz nādān **bu** remzi kim ne sırru'llahdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 4). [bu,]*
221. Dil-i miskīni ġamuñ ḳanda bulursa yaḳalar
Dostum aña mı virildi **bu** iller yaḳalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 2). [bu,]*
222. Āteşīn ruḫlarınuñ ʿazmi **bu** durur her ān
Dil-i ʿuşşāḳı alup ālemi oda yaḳalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 9). [bu,]*

bū: *Koku, rayiha.*
1. Zülf midür bāġ-ı ruḫa sünbül-i ḫoş **būdur** bu
Zīver-i gülşen-i ḥüsn-i gül-i ter **būdur** bu *(Şânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 2). [būdur, -dur]*

bugün: *Bugün.*
1. ʿAlī-veş düldül-i nāza süvār olmış **bugün** Ḥaydar
Göñül öñünce Ḳanberveş daḳınmış nāleden ẕiller *(Şânî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 1). [bugün,]*
2. Dir ol meh-rū **bugün** Ḫıżr u Sikender görmedi anı
Leb-i laʿlümde bir ter-çeşme-i āb-ı zülālim var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 9). [bugün,]*
3. ʿAbīr-i zülfi būyın ṣatmak içün ol melek sīmā
Bugün ʿaṭṭar olupdur ʿālem anuñçün muʿaṭṭardur *(Şânî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 8). [bugün,]*
4. Niẓām-ı naẓmuña ḳılduñ musaḫḫar cümle āfāḳı
Bugün ʿalemde Ṣānī Ḫüsrev-i mülk-i süḥansın sen *(Şânî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 10). [bugün,]*
5. Çünki resūl-i Ḥaḳ gelüp didi ki En-Nāsü niyām
Var ise ʿirfānuñ **bugün** yatma bu ġafletden uyan *(Şânî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 8). [bugün,]*
6. Ṭutdı mı Ṣānī yine mest-i ḫarābātlıġuñ
Kūy-ı dilberde **bugün** yine ne Yā Hūdur bu *(Şânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 14). [bugün,]*
7. Aḳrānı bulınmaz hīç dünyāyı bütün gezdim
Cān ile **bugün** sevdim bir āfet-i devrānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 10). [bugün,]*
8. Em dimişken laʿlüñi dirsen **bugün** yarın yine
Ṣānī-i dil-ḫasteye rūḥum bu ne teʾḫīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 9). [bugün,]*
9. **Bugün** künc-i belāda rāz-ı ʿaşḳuñla senüñ ey meh
Cihānuñ şādına virmem ġamuñdan bir melālüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 5). [bugün,]*
10. **Bugün** çāk-ı girībān eylemiş bir ġonce-leb yer yer
Didi ey sīm-ten billūr-ter mi bu didi mermer *(Şânî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 1). [bugün,]*
11. ʿAceb mi olsa artuḳ ẕerreden üftāde ʿāşıḳlar
Çün ol meh çarḫ-ı ḥüsn içre **bugün** mihr-i münevverdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 6). [bugün,]*
12. ʿÖmr ʿazīz naḳdiñi itme telef ṣaḳın **bugün**
Ḥaḳ yolına it anı ṣarf ger ider iseñ ey civān *(Şânî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 5). [bugün,]*
13. Maḥv-ı fenāda Ṣānī Beg maḥv-ı vücūd idüp **bugün**
Ḳoyma özüñde sensin ol ẕerre vü şemmece nişān *(Şânî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 11). [bugün,]*
14. Nefs-i emmāre-i Deccāli n'ola ḳatl itsem
Ten diyārına **bugün** Mehdī-i fetḥ oldum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 8). [bugün,]*
15. Vaḳtüñe ḥāżır ol ey dil ġam-ı ferdāyı unut
Bugün vaṣluñla kovar kim ki dilerse yarın *(Şânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 8). [bugün,]*
16. ʿĀlemde **bugün** ey dil Mecnūn ile Ferhāda
Olmaya bedel illā men ʿāşıḳ u dildāde *(Şânî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 1). [bugün,]*
17. Dil virüp zülf ü ḳadd-i yāre **bugün** ey Ṣānī
Eyledüñ kārımuzı ṭūl-ı emel dünyāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 13). [bugün,]*
18. Devrānı bütün virseñ yārüm pula almaz hīç
Göñlüm gibi ülfete ʿālemde **bugün** ḳānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 12). [bugün,]*
19. Derd ü ġam bīmārı olmışdur **bugün** ġāyet mizāc
Anuñ içün ḫūn-ı vaṣluñdan diler miskīn gülāc *(Şânî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 1). [bugün,]*
20. Diyiñ ol pādişeh-i ḥüsne meded bende **bugün**
Naḳd-i ṣabr-ı dil ü cān ḳoymadı bir ṣūḫ levend *(Şânî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 3). [bugün,]*
21. Dil muṭrib ü nālem ney ü eşküm mey-i gülgūn
Hemdem baña āh oldı **bugün** gör ne demüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 4). [bugün,]*

buġż: *Kin, nefret.*
1. Allāh'ı Resūl'i seven eyler bulara **buġż**
Baḳmaz yüzine raġbet idüp bunlaruñ aṣlā *(Şânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 11). [buġż,]*

bul-: *Elde etmek, ulaşmak.*
1. **Buldı** necāt dünye vü ʿukbāda her zamān
Emr-i şerīf-i şerʿüñ iden kendüden edā *(Şânî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 11). [buldı, -dı]*
2. Ġarḳa-i baḥr-i ẕātuñda **buldı** tecellīden ẓuhūr
Maẓhar-ı zāt olup girü āyīne-i ṣıfāt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 11). [buldı, -dı]*
3. Cihānda her kişi māl u kemāliyle **bulur** ʿizzet
Arada ḳalmışum ʿāciz ne māl u ne kemālüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 11). [bulur, -ur]*

4. Dil-i miskīni ġamuñ ḳanda **bulursa** yaḳalar
   Dostum aña mı virildi bu iller yaḳalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 1). [bulursa, -ur, -sa]*
5. Sözüm oḳ gibi ṭoġrı olduġundan ḳāmetüm **buldı**
   Vücūdum yoḳ ḳapuñda ey perī bir şekl-i āhum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 11). [buldı, -dı]*
6. Ḳaʿbe ḥaḳḳı ḳıblem ṣafā **bulmaz** dem olunca temām
   Kūyuñ ṭolanmak olmasa ben ʿāşıḳ-ı āvāreye *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 5). [bulmaz, -maz]*
7. Kendüden ṭaşra giden maṭlūbı **bulmaz** gezmesin
   ʿArş u kürsī yir ü gök olursa ger bir demde ṭayy *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 11). [bulmaz, -maz]*
8. ʿAdem kaʿrında ger sırr-ı ḳadem bulsam ʿaceb olmaz
   Bulanlar Şānī ẓulmetde bulupdur āb-ı ḥayvānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 14). [bulanlar, -an, -lar]*
9. ʿAdem kaʿrında ger sırr-ı ḳadem bulsam ʿaceb olmaz
   Bulanlar Şānī ẓulmetde **bulupdur** āb-ı ḥayvānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 14). [bulupdur, -up, -dur]*
10. Kūyuñ ki gülşen-i ruḫuñ tek verd-i raʿnā **bulmasa**
    Bād-ı ṣabā ger bāġ-ı dehri geşt idüben araya *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 9). [bulmasa, -ma, -sa]*
11. Dirler ġamı cānānı sermāye-i dil besdür
    Ol derd-i ġam **bulduḳ** neyler görelüm Allāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 4). [bulduḳ, -du, -k]*
12. Bir sīm beden buldı göñül daḫı henüz genc
    Bi'llāh ne ʿaceb **bulur** o maġrībi göreñ genc *(Şânî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 2). [bulur, -ur]*
13. Cām-ı lebüñden irse kime curʿa-i ṣabūḥ
    Buldı ḥayāt-ı sermedi ṭapdı ġıdā-yı rūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 2). [buldı, -dı]*
14. Ger vücūd-ı vāḥide müşrik degülseñ ḳāʾīl ol
    Çünki eşyā kendiden **bulmaḳ** vücūd imkānı yoḳ *(Şânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 8). [bulmaḳ, -maḳ]*
15. Dāye-i ʿaşḳ ḳucaġında idüm serverde
    Olmadın ṭıfl-ı dil ü cāna **bula** menzil-i mehd *(Şânî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 6). [bula, -a]*
16. ʿAşḳ ayaġına yüz sürdügüme ʿālemde
    Pāye-i ʿālīye irdüm **buluban** ḳadr-i bülend *(Şânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 12). [buluban, -uban]*
17. Bir şehādetle iki nıṣf eyledük çarḫuñ mehin
    Muʿcizātuñla şecer dil **buldı** ṭaşdan aḳdı āb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 14). [buldı, -dı]*
18. Ey nefse esīr olan zebūn er
    Kes ḳayduñı ṭap ḫalāṣ **bul** fer *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 2). [bul,]*
19. Mışr-ı dilde ara **bul** Yūsuf-ı cān ise murād
    Aşşı virmez saña sālik reh-i Kenʿāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 5). [bul,]*
20. Aradum zīr-i zemīn ü āsmānı **bulmadum**
    Ey göñülde ʿaşḳı ṣābit lā-mekānum ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 5). [bulmadum, -ma, -du, -m]*
21. ʿĀḳıbet Mışr-ı dil içre **bulur** Yūsufını
    Ol ki Yaʿḳūb ola Kenʿānı ġam-ı miḥnetde *(Şânî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 5). [bulur, -ur]*
22. Terk it hevā-yı nefsi ḥaḳḳıyla ṭutġıl ünsi
    Bulasın rūḥ-ı ḳudsi tevḥīde gel tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 22). [bulasın, -a, -sın]*
23. Kenʿān-ı tende ġaʾib olmışdı **bulımazdum**
    Mışr-ı dilüm aradum cān Yūsufı bulındı *(Şânî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 3). [bulımazdum, -ı, -maz, -du, -m]*
24. Perde-i pindārı yaratmayınca **bulmazsın** necāt
    Sen gerek ʿuryan yüri ẓahid ya ḫırḳā şāl gey *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 9). [bulmazsın, -maz, -sın]*
25. Dil-i vīrānem içre **bulmışum** ol genc-i pinhānı
    Anuñçün olmışum müstaġnī her şeyden görüñ anı *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 1). [bulmışum, -mış, -um]*
26. ʿAdem kaʿrında ger sırr-ı ḳadem **bulsam** ʿaceb olmaz
    Bulanlar Şānī ẓulmetde bulupdur āb-ı ḥayvānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 13). [bulsam, -sa, -m]*

bulaġ: *Kaynak, pınar (ağlamak bağlamında).*

1. Gül ruḫlaruñ ġamıyla gözüm dökse ḳanlı yaş
   Ṭaşġınlu demidür o **bulaġa** söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 10). [bulaġa, -a]*

bulagör: *Bulup görmek.*

1. Mışr-ı dilde **bulagör** ṭūṭī-i şekker-şikenüñ
   Gitme Hind illerine itme Ḫorāsāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 11). [bulagör,]*

bulan-: *Bulanmak, karışık hale gelmek.*

1. Göz göre şalınur aġyār ile ol serv -i revān
   Ey gözüm çeşmesi ḳan yaşıla **bulanmayasın** *(Şânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 8). [bulanmayasın, -ma, -y, -a, -sın]*

bulandur-: *Bulandırmak, duruluğunu yitirmek.*

1. Yaşum gibi cihānı **bulandurma** ey gözüm
   Deryā ḫaberleri şaḳın ırmaġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 3). [bulandurma, -ma]*

bulın-: *Bulunmak, var olmak, mevcut olmak.*

1. Kenʿān-ı tende ġaʾib olmışdı bulımazdum
   Mışr-ı dilüm aradum cān Yūsufı **bulındı** *(Şânî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 4). [bulındı, -dı]*
2. Aḳrānı **bulınmaz** hīç dünyāyı bütün gezdim
   Cān ile bugün sevdim bir āfet-i devrānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 9). [bulınmaz, -maz]*

bulun-: *Rast gelmek, ele geçirilmek.*
1. Ḫayret eliyle Şānī çāk olmasun mı sīnem
   Zülf-i nigār-ı mehveş çün ʿārıża **bulundı** *(Şânî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 14). [bulundı, -dı]*

bulut: *Denizlerden semaya kalkan buğu, sehâb.*
1. Çeşm-i giryānum dökelden ḥayret ile ḳanlu yaş
   Ḥālüme raḥm eyleyüp gökden **bulutlar** aġlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 4). [bulutlar, -lar]*

būm: *Baykuş.*
1. Manẓar-ı ḫalḳ olmaġiçün mertebe-i aʿlā gerek
   Bülbül ü tūṭīle ḳaçan bir ola her **būm** gurab *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 8). [būm,]*

bunca: *"Bu kadar çok, pek çok" anlamında belgisiz sıfat.*
1. Nedür Şānī bu ḥāletler leṭāfetler ẓerāfetler
   Nedür **bunca** belāġatler nedür bu ṭarz-ı nev-peydā *(Şânî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 10). [bunca,]*

bunca: *Bu kadar çok, böylesi.*
1. Bunca bu seng-i cefāya nīşe eylersin nişān
   ʿĀşıḳun ḳalbi bilürsen kim olur cānā recāc *(Şânî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 3). [bunca,]*
2. Kūyuñda **bunca** nāle vü feryād u zārı var
   Cān virmeye yoluñda kimüñ iḫtiyārı var *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 1). [bunca,]*
3. Çünki vaḥdette bir imiş lafẓ-ı maʿnā nuṭḳ-ı ṣavt
   Keşret-i ʿālemde **bunca** ṣūret-i maʿnā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 12). [bunca,]*

bunda: *Burada.*
1. ʿAzraʾīl bir gün gelür ecel boġazuñ alur
   Sevdügüñ **bunda** ḳalur tevbeye gel tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 10). [bunda,]*
2. Olar kim görmediler bilmediler **bunda** bi't-taḥḳīḳ
   Ne bilsün anda sen şāhı çü yoḳdur çeşm-i ʿirfānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 11). [bunda,]*

buñlar: *Bunlar.*
1. Ḫayrān-ı muḥabbetler ʿaşḳdan ne alur lezzet
   Buñları sevüp tenhā neyler kişi ey Şānī *(Şânî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 8). [buñları, -ı]*

buñulda-: *(Zevkten) homurdanmak.*
1. Baş üstüne bār-ı ġamuñı ben çekeyüm tek
   Aġyār-ı ḫara urma ṣaḳın ṣoñra **buñuldar** *(Şânî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 10). [buñuldar, -r]*

būse: *Öpücük, buse.*
1. Unutma bizi laʿl ü ẓeḳan **būselerinden**
   Bīmār-ı dil ister ḳatı şeftālü vü alma *(Şânî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 5). [būselerinden, -ler, -i, -nden]*
2. Almaḳ olurdı göñül naḳd ile laʿlüñ **būsesin**
   Ey perī yoḳ ṣatduġıñdan oldugı bāzār güç *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 7). [būsesin, -si, -n]*

būse-i laʿl: *Kırmızı dudağın öpücüğü.*
1. Būse-i laʿlüñi luṭf ile raḳībe ṣunma
   Kim görüpdür eşegi āb-ı ḥayāta yıḳalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 7). [būse-i laʿlüñi, -üñ, -i]*

būselik: *Mûsikîmizde bûselik beşlisiyle hüseynîde hicaz dörtlüsü veya kürdî dörtlüsünün birleşmesinden meydana gelen ve dügâh (la) perdesinde karar kılan, iki numaralı basit makamdır II Öpücük, öpüş.*
1. Būselik ḳaṣdına gerd-i āyineden muṭrib bize
   Naġme-i ʿuşşāḳdan göster terennüm nidügin *(Şânî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 7). [būselik,]*

būy: *Güzel koku.*
1. ʿAbīr-i zülfi **būyın** ṣatmak içün ol melek sīmā
   Bugün ʿaṭṭar olupdur ʿālem anuñçün muʿaṭṭardur *(Şânî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 7). [būyın, -ı, -n]*

būy-ı vefā: *Sadakat kokusu, vefa kokusu.*
1. Çīn-i zülfüñde durur **būy-ı vefā** ol yārüñ
   Sen gerek Şām u Ḥabeş illerine biñ sefer it *(Şânî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 9). [būy-ı vefā,]*

būy-ı zülf: *Zülfün kokusu.*

1. Būy-ı zülfüñ alsa ṭañ mı ḫāl-i ruḫsāruñ senüñ
   Mā-taḳaddümden saña kāfir virür Rūma ḫarāc *(Şânî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 7). [būy-ı zülfüñ, -üñ]*

būy-ı zülf: *Saç kokusu.*
1. Verd-i nesīme açmaġa ṣaḳın **būy-ı zülfüñi**
   Eyle ḫaẕer bu ʿanber-i terden ḳapar ḳaçar *(Şânî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 3). [būy-ı zülfüñi, -ü, -ñ, -i]*

buyur-: *Emretmek, söylemek.*
1. Gerek öldür gerek ḳoy bir ḳuluñum āstānuñda
   Ne **buyursañ** muṭīʿüm pādişāhum emr-i fermāne *(Şânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 12). [buyursañ, -sa, -ñ]*

bühtān: *Yalan, iftira, asılsız söz.*
1. Yamanlara uyma hīç ġıybet ü **bühtāndan** geç
   Ḥaḳla bāṭılı seç tevḥīde gel tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 15). [bühtāndan, -dan]*

bülbül: *Bülbül, çok güzel öten sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş II Âşık.*
1. Muṭrib-i ḫoş-ḫān u perver-i şeker lebler midür
   Ṭūṭīler midür yā ḳumrīler yā **bülbüller** midür *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 12). [bülbüller, -ler]*
2. Dimāġın çatladup āh itse tañ mı **bülbül** ey Şānī
   Diş uran leblerine ġonce-i bāġuñ çü şebnemdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 9). [bülbül,]*
3. **Bülbül** gibi gerek içevüz cāmı ġonceden
   Maṭlubumuz çü bir ṣanem-i gül-ʿizārdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 3). [bülbül,]*
4. **Bülbüller** ile gülşen-i vaḥdette kün dimeñ
   Ṭuyurma degme ḳarġaya her zāġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 9). [bülbüller, -ler]*
5. Her dem baña dil ṭaġladan seylāb-ı eşküm çaġladan
   Bülbül gibi ḳan aġladan yārüñ cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 10). [bülbül,]*
6. Yine ṭoldurduġuñ āhıla cihān gülzārın
   Çünkü **bülbüllerinüñ** diñlemez ol gülzārın *(Şânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 2). [bülbüllerinüñ, -ler, -i, -nüñ]*
7. Nedür bu naġmeler dilde terennümler mi **bülbülde**
   Nedür bu zār içi ilde nedür bu ṭaşra ki ġavġā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 9). [bülbülde, -de]*
8. Şevḳ-i ruḫsāruñla dilde dāġ-ı ġam güldür baña
   Gülşen-i sīnemde āh ey ġonca **bülbüldür** baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 2). [bülbüldür, -dür]*
9. Benüm sevdā-yı ʿaşḳuñla bu kūyuñda ḳalan ġulġul
   Çe ġulġul ġulġul-i **bülbül** çe **bülbül** bülbül-i şeydā *(Şânî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 8). [bülbül,]*
10. Āhum terennüm eylese **bülbüller** iñledür
    Bildüm ki mürġ-i cānı ruḥ-ı güller iñledür *(Şânî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 1). [bülbüller, -ler]*
11. Bir ruḫları gül bir dili **bülbül**
    Bir kāküli sünbül beñi ʿanber *(Şânî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 3). [bülbül,]*
12. Bāġ-ı ġamda beni **bülbül** gibi şīvende ḳoyan
    Gül yüzüñ şevḳi ile ġonce-i ḫandānuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 5). [bülbül,]*
13. Manẓar-ı ḫalḳ olmaġiçün mertebe-i aʿlā gerek
    Bülbül ü tūṭīle ḳaçan bir ola her būm gurab *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 8). [bülbül,]*

bülbül-i maḫzūn: *Hüzünlü bülbül.*
1. Evrāḳ-ı gülsitānı ki gerdūn açar ḳapar
   Ġam nāmesini **bülbül-i maḫzūn** açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 2). [bülbül-i maḫzūn,]*

bülbül-i nālān: *İnleyen bülbül.*
1. Gül gibi gül hemīşe ḫurrem ü ḫandān ol sen
   Aġlamaḳ bencileyin **bülbül-i nālāna** düşer *(Şânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 10). [bülbül-i nālāna, -a]*

bülbül-i şeydā: *Çılgın bülbül, çılgın aşık.*
1. Çü der-bāġ-ı leṭāfet ān ruḫ-ı yār sırr-ı gül-rengīn
   Ben ey Şānī ʿaceb mi ger olursam **bülbül-i şeydā** *(Şânî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 10). [bülbül-i şeydā,]*
2. Beni ey ruḫları gül **bülbül-i şeydā** sen idüpsin
   Beni ey lebleri mül ṭūṭī-i gūyā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 1). [bülbül-i şeydā,]*
3. Dil-i Şānī degül ancaḳ ölürseñ **bülbül-i şeydā**
   Senüñ tek baġ-ı ḥüsn içre açılmış verd-i ḫandāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 13). [bülbül-i şeydā,]*
4. Benüm sevdā-yı ʿaşḳuñla bu kūyuñda ḳalan ġulġul
   Çe ġulġul ġulġul-i bülbül çe bülbül **bülbül-i şeydā** *(Şânî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 8). [bülbül-i şeydā,]*
5. Degülsin gülşen-i kūyında bir dem nāleden fāriġ
   O gül ruḫsāra Şānī **bülbül-i şeydāya** beñzersin *(Şânî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 10). [bülbül-i şeydāya, -y, -a]*

bülend: *Yüksek, büyük, yüce.*

1. Yeridür ḫasret-i ḫāl-i ruḫ u ḫaṭṭuñla göñül
   Dāġlar yaḳsa elifler kesüp āh itse **bülend** *(Şânî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 12). [bülend, -ler]*

bülend it-: *Yüce tutmak, önemli görmek.*
1. Ḳad ü zülf ü dehānuñ vaż'-ı ḳadrüm key **bülend itdi**
   Anunçün müdde'ī kūyuñda cān virdi elem çekdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 11). [bülend itdi, -di]*

bünyān: *Yapı, bina.*
1. Gelür derd-i ġam u miḥnet çıḳar dilden fiġān u āh
   Bu ḳaṣr-ı 'ālī **bünyānā** gelen gelsün giden gitsün *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 10). [bünyānā, -a]*

büryān: *Kavrulmuş, yanmış.*
1. Kebāb ol ey ciger **büryān** ol ey dil tutuş ey sīne
   Göñül ġam tekyesidür derd-i muḫītden ḳonaġum var *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 9). [büryān,]*

büryān it-: *Kebap etmek, kavurmak, yakmak.*
1. Yandırup nār-ı ġamuñ baġrumı **büryān itdi**
   Sīnemi āh-ı ciger-sūzıla efġān itdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 1). [büryān itdi, -di]*

büt: *Put (Put gibi güzel sevgili).*
1. Sevdiyse kāfir olmadı ey **büt** seni göñül
   Raḥm it o derdmendi de Allāh yaradur *(Şânî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 7). [büt,]*
2. Varaḳ-ı ḥüsnüñe çoḳ geçdi çiriş ….-i 'ayān
   Ḳorḳuram sen **büti** kāfir üzerine yıḳalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 6). [büti, -i]*

bütperest: *Putperest, puta tapan.*
1. Bütperest olma Ḫudāya ṭap sücūd-ı ḫāk ḳıl
   Cehl ile ḳalma ġurūr içre ki şeyṭanlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 3). [bütperest,]*

bütün: *Tamamıyla.*
1. Aḳrānı bulınmaz hīç dünyāyı **bütün** gezdim
   Cān ile bugün sevdim bir āfet-i devrānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 9). [bütün,]*
2. Devrānı **bütün** virseñ yārüm pula almaz hīç
   Göñlüm gibi ülfete 'ālemde bugün ḳānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 11). [bütün,]*

büved: *Olur.*
1. Çe ki zi-'aḳl āyed ü maḳbūl-i Ḥaḳ **büved**
   Her ki zi-nefs āyed u iblīs-i ebterest *(Şânî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 3). [büved,]*

C c

cā: *Yer, makam, mahal, mevki.*
1. Jāle ṣanmañ görüp efġānumı gūş itdi felek
   Eşk encümleridür dā'ima her **cā** dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 6). [cā,]*
2. Muḥyī lebüñdendir ḥayāt olmışlara her **cā** temām
   Ey cān ṭabībi bir 'ilāc it bu dil-i ṣad pāreye *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 3). [cā,]*

ca'd-ı gīsū: *Sevgilinin kıvırcık saçları.*
1. Nedür bu 'ārıż u fem leb ü zenaḫdān zeḳan ġabġab
   Nedür bu **ca'd-ı gīsūlar** nedür bu ḫāk-i 'anber-sā *(Şânî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 6). [ca'd-ı gīsūlar, -lar]*

cāh-ı manṣıb: *Makam mevki.*
1. Ne **cāh-ı manşıb** ister ne ġam-ı 'uḳbā çeker göñlüm
   'Alāiḳden 'avāiḳden be-küllī hep ferāġum var *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 11). [cāh-ı manṣıb,]*

cāh-ı zenaḥdān: *Çene çukuru.*
1. Ne mümkündür ol ḳayd-i kākülden ḫalāṣ ola daḫı
   Ne diller kim giriftār oldı ol **cāh-ı zenaḫdāne** *(Şânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 8). [cāh-ı zenaḫdāne, -e]*

cāhil: *Bilgisiz, cahil.*

1. Nedür ol zāhid ü engel nedür aġyār u raḳīb
   Be ne ebleh be ne **cāhil** be ne nādān be ne ḫar *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 6). [cāhil,]*
2. Ey göñül kendüñi her **cāhile** hem-rāz itme
   Rāz virme yitene raġbetüñi az itme *(Şânî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 1). [cāhile, -e]*
3. Naġme-i nāleñe āhenk yeter āhenk idici
   Bezm-i ġamda saña her **cāhili** dem-sāz itme *(Şânî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 6). [cāhili, -i]*
4. Yitse eflāka suyı **cāhile** baş egme göñül
   Ayaġı ṭopraġı ol ehl-i dilüñ nāz itme *(Şânî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 3). [cāhile, -e]*

cāʿiz gör-: *Uygun bulmak.*

1. Ġam degül ġamzeñ ucından dutsa dil bī-şekk eger
   Bunı **cāʿiz gördiler** beyʿine ḫattā rāst geç *(Şânî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 6). [cāʿiz gördiler, -di, -ler]*

cām: *Kadeh.*

1. Bülbül gibi gerek içevüz **cāmı** ġonceden
   Maṭlubumuz çü bir ṣanem-i gül-ʿizārdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 3). [cāmı ġonceden, -den]*

cām-ı beḳā-yı lem-yezel: *Sonsuz olan Allah'ın ölümsüzlük kadehi.*

1. Baḥr-ı fenāda ġarḳ iken küll-i vücūd ile hevā
   Cām-ı beḳā-yı lem-yezel ṣundı girü sāḳī-i revān *(Şânî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 4). [cām-ı beḳā-yı lem-yezel,]*

cām-ı ġam: *Keder kadehi.*

1. Gözüme ḫāk-pāyuñ cānuma **cām-ı ġamuñ** besdür
   Bu dārūyı ne dād eyledi cām-ı mey ne Cem çekdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 3). [cām-ı ġamuñ, -uñ]*

cām-ı ḥayāt: *Sağlık kadehi.*

1. Didi ey Şānī iki öldüñ iki kez dirilüp
   Hıżr-veş **cām-ı ḥayāt** içdüñ olup mest-i ḫumār *(Şânî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 10). [cām-ı ḥayāt,]*

cāmı leb-i yār: *Sevgilinin dudağının kadehi.*

1. Bilmeyüp ḳadrin ider **cāmı leb-i yār** ile baḫs
   Düşse ey sāḳī ne var elden ayaġa bāde *(Şânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 11). [cāmı leb-i yār,]*

cām-ı leb: *Şarap renkli dudak.*

1. Cām-ı lebinden esrüdi cümle-i kāʿināt anuñ
   Laʿli zülālidür ki her ḥıżr-ı dile hayāt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 9). [cām-ı lebinden, -i, -n, -den]*
2. Cām-ı lebüñden irse kime curʿa-i ṣabūḥ
   Buldı ḥayāt-ı sermedi ṭapdı ġıdā-yı rūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 1). [cām-ı lebüñden, -üñ, -den]*
3. Didüm **cām-ı lebüñden** mest olupdur dil didi ol şāh
   Ṣaḳın çıḳmasun aġzuñdan bu söz Şānī yasaġumdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 11). [cām-ı lebüñden, -üñ, -den]*
4. Cām-ı lebüñdür baḫş olan mestāneden mestāneye
   ʿUşşāḳ anuñçün dür iden meyhāneden meyhāneye *(Şânî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 1). [cām-ı lebüñdür, -üñ, -dür]*

cām-ı mey: *Şarap kadehi.*

1. Sāḳī-i bāḳī elinden yine içdük **cām-ı mey**
   Küşte-i ġamken fenā bezminde olduḳ şimdi ḥayy *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 1). [cām-ı mey,]*
2. Gözüme ḫāk-pāyuñ cānuma cām-ı ġamuñ besdür
   Bu dārūyı ne dād eyledi **cām-ı mey** ne Cem çekdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 4). [cām-ı mey,]*

cām-ı şarāb: *Şarap kadehi.*

1. Sāḳiyā **cām-ı şarābı** ṣun bize nūş idelim
   Kendi ḳulaġına girer vāʿiżiñ efsānesi *(Şânî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 11). [cām-ı şarābı, -ı]*

cām-ı şevk: *Arzu kadehi.*

1. Ravża-i rıḍvāna virmem selsebīl-i cennete
   Genc-i ʿaşḳı **cām-ı şevḳi** kūşe-i meyḫāneyi *(Şânî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 4). [cām-ı şevḳi, -i]*

cān: *Can, ruh, gönül.*

1. Ey **cān** u cümle cism-i dil ü **cān** Muḥammed Muṣṭafā
   Maṭlūb-ı ʿārifīn şeh-i ḫūbān Muḥammed Muṣṭafā *(Şânî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 1). [cān,]*
2. **Cān** ile ʿazm-i feth-i diyār-ı dil eyledük
   یسر لنا بفضلک یا مالک الفتوح *(Şânî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 5). [cān,]*

3. **Cān** u dil ey āhū-çeşm olmışdur iki şīrler
   Bend içün zülfüñ ḳıl anlar boynına zencīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 1). [cān,]*
4. Sīne bāġında biraz nāzik nihāl olmış durur
   Çeşm-i ḳātil **cāna** ġamzeñden ki atmış tīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 6). [cāna, -a]*
5. Firāḳuñla gül ü gülşen yaḳar od oldı **cānum** hep
   Viṣālüñ teşne cāna gel yetür ey gül-ʿizārum yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 5). [cānum, -um]*
6. Ṣanma peykān-ı müjeñ żāyiʿ olur bende şehā
   Sīneden geçdügi dem ol yeri var **cāna** düşer *(Şânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 6). [cāna, -a]*
7. Seyyīd-i ins ü **cān** olan sensin
   Mefẖar-ı ʿālem-i şeh-i ebrār *(Şânî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 3). [cān,]*
8. ʿĀrıż-ı dilbere kim zülf-i muʿanber dökülür
   Ḳalmaz ārām-ı dil ü **cān** ḳamu diller dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 2). [cān,]*
9. Lebüñ **cānlar** baġışlar mürdeye elfāẓ-ı laʿlüñde
   Nedür bu muʿciz-i ʿĪsī midür bu ne kerāmetdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 7). [cānlar, -lar]*
10. Tā ḳıyāmet ḳopa şerẖ olmaya dilden zerre
    Söylenür olsa eger derd-i ġam ey **cān** bir bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 6). [cān,]*
11. **Cān** dimāġını muʿaṭṭar eyler
    Zülf-i müşkīnüñe kim şāne geçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 7). [cān,]*
12. Tīr-i ġamzeñ ki dil u **cāna** geçer
    Ey perī key katı rindāne geçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 1). [cāna, -a]*
13. Her ki **cāna** tīġ-i ġamzeñden dirīġ sır ṭutar
    Ehl-i ʿaşḳ anı yolın azmış ẖarāb-ter ṭutar *(Şânî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 1). [cāna, -a]*
14. Zülfi ġamıyla ol ṣanemüñ dil ġıdāları
    Ey Şānī ṭatlu **cānuma** hep oldı zehr-i mār *(Şânî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 10). [cānuma, -um, -a]*
15. Dehānuñla miyānum görmedin varum ʿadem itdüm
    Nigārā ʿaşḳa **cān** virmekde ʿuşşāk içre kem kemdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 4). [cān,]*
16. Ruẖuñ seyrinden ey meh bu dil-i şeydāyı menʿ itme
    Ġaraż ol şemʿe bu pervāne olan **cānı** yaḳmaḳdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 4). [cānı, -ı]*
17. ʿIyd-ı viṣāl-i yār müyesser olursa ger
    Cān u dil ikisi de fedā birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 4). [cān,]*
18. Ḫoş besle **cānı** ṭāʿat ile cismi ẖāk ḳıl
    Biri cenāb-ı ẖażrete vir birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 5). [cānı, -ı]*
19. Müjgānuñ oḳı **cānuma** ṣancıldı ġamuñdan
    Āh eyledügince bilüñi dilde fiñilder *(Şânî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 3). [cānuma, -um, -a]*
20. Şemşīrüñ içre virse n'ola baña zaẖmını
    Bu teşne **cānuma** benüm āb-ı zülāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 8). [cānuma, -um, -a]*
21. Lebüñ şevḳiyile **cān** sözüñ aġzumda mükerrerdür
    Ne ṭatludur ne şirīndür ne nāzikdür ne şekkerdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 1). [cān,]*
22. Ḳandadur bād-ı ṣabā gülşen-i kūy-ı dildār
    Vir ẖaber **cān** u göñül şevḳ ile aña ḳopalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 8). [cān,]*
23. **Cānımı** varuña ser u perde pāy
    Gelse reftāre ḳadd-i dil-cūlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 11). [cānımı, -ım, -ı]*
24. Ne saʿādetlü mübārek dem olur **cāna** sefer
    Ger ide mülk-i bedenden der-i cānāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 1). [cāna, -a]*
25. Ey göñül gel idelüm dergeh-i cānāne sefer
    Aʿnī ol kaʿbe-i maḳṣūd-ı dil ü **cāna** sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 2). [cāna, -a]*
26. Çekemezse ḳo semāvāt ile arżı incitme
    Başum üstine çekem **cān** ile ʿaşḳuñ bārın *(Şânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 12). [cān,]*
27. Cān zebānına düşelden ʿaşḳ ile güftār-ı hū
    Sālik-i cān u dil oldı vāḳıf-ı esrār-ı hū *(Şânî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 1). [cān,]*
28. ʿAhd itmişidüm Şānī cānāna virem **cānı**
    Ol ʿahda vefā ḳılduḳ neyler görelüm Allāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 13). [cānı, -ı]*
29. **Cān** u dil ile muntaẓır-ı vaʿde-yi vaṣluz
    Bizümle ezel itdigüñ iḳrārı unutma *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 5). [cān,]*
30. Biñ **cānıla** bir vaṣluñ eger ola müyesser
    Lütfuñdan umarum bu ẖarīdārı unutma *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 15). [cānıla, -ıla]*
31. **Cānuñı** ḳallāb-ı dehr-i dūna merbūṭ eyleme
    Nefsiñüñ emr olmadın ḳatli ḳażā cellādına *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 3). [cānuñı, -uñ, -ı]*
32. Nihāl-i ḳāmeti bir şemʿ-i kāfūrī dürür gūyā
    Ki şevḳinden olupdur **cān** u diller cümle pervāne *(Şânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 4). [cān,]*
33. Dilde olan ẖaberleri dudaġa söyleme
    Cān maẖrem ise aña di ıraġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 2). [cān,]*
34. Cān şemʿin açan o mehe di Şānī sözlerüñ
    Her ṣāġr u ṣuġr ḳabaḳulaġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 15). [cān,]*
35. Neyler kişi ʿālemde bilsem daẖı cānānı
    Cānı gibi çekmezse ger sīneye cānānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 2). [cānı, -ı]*

36. **Cānum** dimeden yāra bilsem ne olur ḫāṣıl
Cānum gibi bu cisme ṣarılmaya her ānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 3). [cānum, -um]*
37. **Cānum** dimeden yāra bilsem ne olur ḫāṣıl
Cānum gibi bu cisme ṣarılmaya her ānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 4). [cānum, -um]*
38. Ḫāl-i ʿizārı gördükde ḳorḳdı **cānum**
Sīnemde dağ-ı tāze kimden imiş bilindi *(Şânî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 9). [cānum, -um]*
39. Anı bunı ḳoy ey dil her ḳanda kim olursa
Pāyına niṣār it **cān** gördükde o sulṭānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 6). [cān,]*
40. Cānānı kim isterse kendüye ḳıla māʾil
Cān ise murādı yār itmeye dirīġānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 4). [cān,]*
41. Aḳrānı bulınmaz hīç dünyāyı bütün gezdim
Cān ile bugün sevdim bir āfet-i devrānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 10). [cān,]*
42. Kim görse seni cānā terk itdi dil ü **cānı**
Cānı n'ider ol kimse seyr eyleye cānānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 1). [cānı, -ı]*
43. Kim görse seni cānā terk itdi dil ü cānı
Cānı n'ider ol kimse seyr eyleye cānānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 2). [cānı, -ı]*
44. Şemʿ-i tevḫīdüñ ne bilsün şuʿle-i envārını
Bezm-i vaḥdet içre ey **cān** olmayan pervānesi *(Şânî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 4). [cān,]*
45. Ey muvaḥḥid **cāndan** ġavvāṣ olup ṭalduñ ise
Baḥr-ı tevḫīdüñ bilürsin kim nedir dürdānesi *(Şânî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 7). [cāndan, -dan]*
46. Çeküp çeküp müje oḳların özümden **cāna**
Delük delük delinen ḳalb-i zārı gördüñ mi *(Şânî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 5). [cāna, -a]*
47. Gözüme ḫāk-pāyuñ **cānuma** cām-ı ġamuñ besdür
Bu dārūyı ne dād eyledi cām-ı mey ne Cem çekdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 3). [cānuma, -um, -a]*
48. Ḥaḳ sevdi kim sevüp seni maṭlūb idinmeye
Ey cisme **cān** u cānlara cānān Muḥammed Muṣṭafā *(Şânî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 8). [cān,]*
49. Ḥaḳ sevdi kim sevüp seni maṭlūb idinmeye
Ey cisme cān u **cānlara** cānān Muḥammed Muṣṭafā *(Şânî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 8). [cānlara, -lar, -a]*
50. Nedür bu dildeki ġamlar nedür bu **cāndaki** hemmler
Nedür bu gözdeki nemler nedür bu cerā cerā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 3). [cāndaki, -da, -ki]*
51. Seng-i ṭaʿnı saña irgürmeye aġyāruñ elem
Cism-i pāküñe beni **cānuma** minnet siper it *(Şânî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 8). [cānuma, -u, -ma]*
52. Sālik-ı rāh-ı mücerred olana ey dervīş
Cān u dil terki gerek ḳanda olur cāna vü raḥt *(Şânî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 8). [cān,]*
53. Bunca bu seng-i cefāya nīşe eylersin nişān
ʿĀşıḳun ḳalbi bilürsen kim olur **cānā** recāc *(Şânî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 4). [cānā, -ā]*
54. Ḳanḳı ādem kim anuñ ẕātında bir ʿirfānı yoḫ
Beñzer ol bir ṣūrete olmış muṣavver **cānı** yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 2). [cānı, -ı]*
55. Diyiñ ol pādişeh-i ḫüsne meded bende bugün
Naḳd-i ṣabr-ı dil ü **cān** ḳoymadı bir şūḫ levend *(Şânî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 4). [cān,]*
56. Tīġ-i ʿaşḳ-ı yāre ḳurbān olmaġa
Cānı bī-bāk eyleyenler ṣūfīdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 6). [cānı, -ı]*
57. Baş oynayup yoluñda fedā **cān** idenlerüñ
Devletlü başı var ne saʿādetlü kārı var *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 5). [cān,]*
58. Raḥmān'a dilersüñ irmek ey **cān**
Ḳurʾānı idin özüñe rehber *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 17). [cān,]*
59. Ḳatı keskün geçersin ḳatl-i ʿuşşāḳa sen ey ġamze
Müjeñdür **cāna** ey ḳātil iñen nāzük-figensin sen *(Şânî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 4). [cāna, -a]*
60. Ṣafāsından güneş ditrer düşer lerze dil ü **cāna**
Ne ḫoş mirʾāt-ı rūşendür naẓar ḳıl vech-i **cāna** *(Şânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 1). [cāna, -a]*
61. Lebüñ ey cān ṭabībi olmalu bīmāra emsem dir
Ḳapuñ dār-ı şifādur çāre vardur çıḳmaduḳ **cāna** *(Şânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 6). [cāna, -a]*
62. Sīm-i gerdānuñ miyānuñ ḳoçmadan ḫālī degül
Cān oynatmasıdur bu ne hamāʾil bāġıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 6). [cān,]*
63. Dāye-i ʿaşḳ ḳucaġında idüm serverde
Olmadın ṭıfl-ı dil ü **cāna** bula menzil-i mehd *(Şânî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 6). [cāna, -a]*
64. Vaṣlı metāʿın ol perī **cān** naḳdine virür
Ey dil neden ki sende bu esrār fikri yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 15). [cān,]*

cān: *Can II Âşığın canı, kendi varlığı.*
1. N'ola cān eyler isem ben ruḫ-ı cānāna fedā
Şimdi mi şemʿe ider **cānını** pervāne fedā *(Şânî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 2). [cānını, -ın, -ı]*

cān: *Can, ruh, gönül II Sevgili.*
1. Ey yār-ı ʿazīzim saña bir söz direm ammā
Cān kūşene ṭaḳ sen anı ki ol dür-i yek-tā *(Şânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 2). [cān,]*

2. Düşüpdür müddeʿā ḳattāl çeşmüñ
   Anı ṣormaḳ bize farż oldı **cānā** *(Şânî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 16). [cānā, -ā]*
3. Sesüñ ḳaldırup gülme ḫalḳı saña güldürme
   Nā-ḥaḳ **cānuñ** öldürme gel edeb ögren edeb *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 10). [cānuñ, -uñ]*
4. Şāfī lebinden ol ṣanemüñ ṣormışam didi
   Mestāne **cānı** laʿl-i leb-i müller iñledür *(Şânî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 4). [cānı, -ı]*

cān bul-: *Canlanmak, hayat bulmak.*
1. Mürde diller **cān bulur** nuṭḳuñdan ey Şānī sözüñ
   Nefḫa-i rūhu'l ḳuds mi derdüm ʿayā mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 13). [cān bulur, -ur]*

cān eyle-: *Canını vermek.*
1. N'ola **cān eyler** isem ben ruḫ-ı cānāna fedā
   Şimdi mi şemʿe ider cānını pervāne fedā *(Şânî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 1). [cān eyler, -r]*

cān it-: *Can vermek.*
1. Nefsini ẕebḥ idüp İsmāʿīl gibi
   Cān iden yāre fedā dervīşdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 8). [cān iden, -en]*
2. Ḫābdaydum o yāri geldi beni gördüm uyar
   Ṣan Mesīḥ irdi dil-i mürdeye **cān itdi** niṣār *(Şânî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 2). [cān itdi, -di]*
3. Merhem-i vaṣluñ ile Şānī dil-i ḫastañe gel
   Ey ṭabīb-i dil ü **cān itmiş** idüñ böylece vaʿd *(Şânî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 10). [cān itmiş, -miş]*

cān ḳulaġı: *Can kulağı II Büyük bir dikkatle dinleme.*
1. Çek ikilik penbesin şemʿüñden aç **cān ḳulaġın**
   Diñle meclisde ne dir gör def ü ṭanbūr çeng ney *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 3). [cān ḳulaġın, -n]*

cān naḳdi: *En kıymetli olan şey, can sermayesi.*
1. Kim menʿ idebilür beni kūyından o yārüñ
   Cān naḳdin ulaşdurmışum anda süllemüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 8). [cān naḳdin, -in]*
2. Dil rāḥatın virüp alalum derdi hicr-i ġam
   Cān naḳdini teslim virelüm āh-ı ḥasrete *(Şânî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 4). [cān naḳdini, -i, -n, -i]*

cān oyna-: *Canını feda etmeğe hazır olmak.*
1. Cān oynamada biñ cehle iderse düşmen
   Ben ṭarīḳ-i resen-i ʿaşḳ-ı ṣanemden düşmen *(Şânî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 1). [cān oynamada, -da]*

cān ṭabībi: *Can, gönül doktoru II Sevgili.*
1. Muḥyī lebüñdendir ḥayāt olmışlara her cā temām
   Ey **cān ṭabībi** bir ʿilāc it bu dil-i ṣad pāreye *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 4). [cān ṭabībi,]*
2. Ey **cān ṭabībi** dil-i bīmārı unutma
   Ol künc-i belā içre olan zārı unutma *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 1). [cān ṭabībi,]*
3. Lebüñ ey **cān ṭabībi** olmalu bīmāra emsem dir
   Ḳapuñ dār-ı şifādur çāre vardur çıḳmaduḳ cāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 5). [cān ṭabībi,]*

cān u dil: *Can ve gönül.*
1. Sen şāha ġulām oldı **cān u dil** ile Şānī
   Meydān-ı muḥabbetde yürür iken āzāde *(Şânî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 9). [cān u dil,]*

cān vir-: *Ölmek, ruhunu teslim etmek.*
1. Ḳad ü zülf ü dehānuñ vaż'-ı ḳadrüm key bülend itdi
   Anunçün müddeʿī kūyuñda **cān virdi** elem çekdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 12). [cān virdi, -di]*
2. Kūyuñda bunca nāle vü feryād u zārı var
   Cān virmeye yoluñda kimüñ iḫtiyārı var *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 2). [cān virmeye, -me, -y, -e]*
3. Ġam-ı ʿaşḳuñda ne var **cān virse**
   Şānī daʿvāsına merdāne geçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 9). [cān virse, -se]*
4. Ḳad-i zülfinde yārüñ **cān virüp** ey dil murād it kim
   Cihāna her gelen ancaḳ bir eyü nāma gelmişdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 9). [cān virüp, -üp]*

cān Yūsufı: *Can Yusuf'u.*
1. Kenʿān-ı tende ġaʾib olmışdı bulımazdum
   Mışr-ı dilüm aradum **cān Yūsufı** bulındı *(Şânî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 4). [cān yūsufı, -ı]*

cānā: *Ey sevgili, ey can, ey gönül.*
1. Nīşe didüm müjeñ ü ḳaşuñla **cāna** rāst geç
   Didi ey ḳalbī hedef ütmez mi oḳ yā rāst geç *(Şânî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 1). [cāna,]*

2. Reh-i ʿaşḳuñda ḳanı bir daḫı bir ʿāşık-ı pāk
   Yoluña merdüm-i çeşmüm gibi **cānā** dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 8). [cānā,]*
3. Ġubārum tūtiyā iltür ṣabā gözine eflāküñ
   O demden kim reh-i ʿaşḳuñda **cānā** ḫāk-i rāhum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 8). [cānā,]*
4. Güzeller bāġ-ı dehri zeyn ider ezhāra dönmişdür
   Ḥüsün bāġında **cānā** sen gül-i raʿnāya beñzersin *(Şânî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 8). [cānā,]*
5. Bilseydi nedür ʿaşḳı ʿālemde eger Mecnūn
   Ḳoyup işigüñ **cānā** neyler idi ṣaḥrāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 4). [cānā,]*
6. Çün rūz-ı ezel **cānā** ʿaşḳuñla bilişdük biz
   Yād eyleyüben anı meyl eylemezüz yāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 7). [cānā,]*
7. Kūyuñ itine müddeʿī çıḳmış beni **cānā**
   Dilden dile düşmiş bu dil-figārı unutma *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 9). [cānā,]*
8. Kim görse seni **cānā** terk itdi dil ü cānı
   Cānı n'ider ol kimse seyr eyleye cānānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 1). [cānā,]*
9. Ḳanlu dāġum seyr iden sīnemde **cānā** semt semt
   Ṣandı güllerdür açılmış gülşen-ārā semt semt *(Şânî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 1). [cānā,]*
10. Ruḫdaki ḫālüñ ġamıyla dilde her dāġ-ı siyeh
    Lālelerdür vādi-i sīnemde **cānā** semt semt *(Şânî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 4). [cānā,]*
11. Nedür bu sürmeler bu ġamzeler bu fitneler **cānā**
    Nedür bu baḳmalar dil yaḳmalar bu nāz-ı istiġnā *(Şânî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 1). [cānā,]*
12. Sālik-i rāh-ı mücerred olana ey dervīş
    Cān u dil terki gerek ḳanda olur **cāna** vü raḫt *(Şânî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 8). [cāna,]*
13. N'ola dil ger **cāna** itmezseñ femüñ remzin ʿayān
    Ġayb sırrından olur fāş eylemek esrār güç *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 3). [cāna,]*

cāna ṣal-: *Gönle bırakmak, ruha göndermek.*

1. Pīr öñinde telḳīn al ḳulaḳtan al **cāna ṣal**
   Tā olasın ehl-i ḥāl tevḥīde gel tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 3). [cāna ṣal,]*

cānān: *Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.*

1. Cānān ġamından özge yimek içmek istemez
   Bi'llāh özine dil ne idinmiş ġıdāyı gör *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 11). [cānān,]*
2. ʿAhd itmişidüm Şānī **cānāna** virem cānı
   Ol ʿahda vefā ḳılduḳ neyler görelüm Allāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 13). [cānāna, -a]*
3. Dirler ġamı **cānānı** sermāye-i dil besdür
   Ol derd-i ġam bulduḳ neyler görelüm Allāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 3). [cānānı, -ı]*
4. Neyler kişi ʿālemde bilsem daḫı **cānānı**
   Cānı gibi çekmezse ger sīneye **cānānı** *(Şânî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 1). [cānānı, -ı]*
5. Neyler kişi ʿālemde bilsem daḫı **cānānı**
   Cānı gibi çekmezse ger sīneye **cānānı** *(Şânî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 2). [cānānı, -ı]*
6. Kim görse seni cānā terk itdi dil ü cānı
   Cānı n'ider ol kimse seyr eyleye **cānānı** *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 2). [cānānı, -ı]*
7. Cānānı kim isterse kendüye ḳıla māʾil
   Cān ise murādı yār itmeye dirīġānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 3). [cānānı, -ı]*
8. Ḥaḳ sevdi kim sevüp seni maṭlūb idinmeye
   Ey cisme cān u cānlara **cānān** Muḥammed Muṣṭafā *(Şânî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 8). [cānān,]*
9. Laʿlüñ gibi dil ẕaḫmına ʿālemde emüm var
   ʿAşḳuñdan ölürsem daḫı **cānāna** ġamum var *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 2). [cānāna, -a]*
10. La'lün süḫan demünde ki **cānān** açar ḳapar
    Yākūt-ı ḥufreden dili mercān açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 1). [cānān,]*

cān-ı ʿaşḳ: *Aşkın canı.*

1. Cān-ı ʿaşḳuñda gezüp ʿaşḳuñ arar
   Şu semek gibi ki ister deryā *(Şânî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 9). [cān-ı ʿaşḳuñda, -uñda]*

cān-ı bī-pervā: *Pervasız can, korkusuz can.*

1. Nedür bu pāre pāre rīze rīze bağrımūñ ḥāli
   Nedür bu yāre yāre ḳıldığıñ bu **cān-ı bī-pervā** *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 10). [cān-ı bī-pervā,]*

cān-ı cihān: *Dünyanın canı II Çok kıymetli olan.*

1. Bir şūḫ-ı zamān āfet-i devrān
   Bir **cān-ı cihān** rūḥ-ı muṣavver *(Şânî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 10). [cān-ı cihān,]*

cān-ı dil: *Gönül ruhu.*

1. Nār-ı sitemle sīne-i tennūrunda **cān-ı dil**
   Ḳaynar hemīşe ġam ḳazanıdur baḳır baḳır *(Şânî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 7). [cān-ı dil,]*

2. Allāh diller alan ruḫlar mıdür lebler midür
   Cān-ı dil meftūn iden ol nergis-i şehlā mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 8). [cān-ı dil,]*
3. Sīneye bir tīġ-ı ġamze ṣalsa ol ḳaşı kemān
   Cān-ı dil öḫ öḫ diyü karşu çıḳar aña revān *(Şânî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 2). [cān-ı dil,]*
4. Hūdan özge var mı hīç bilmem cihānda **cān-ı dil**
   Şāhid- i ʿaşḳum zebānumda benüm ezkār-ı hū *(Şânî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 5). [cān-ı dil,]*
5. Bu ne germiyyet olur **cān-ı dil** ey şemʿ-i ezel
   Şevḳ-i ruḫsāruñıla āteş-i sūzāna düşer *(Şânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 11). [cān-ı dil,]*
6. Kaʿbe-i kūyuñda her dem **cān-ı dil** kurbān olur
   ʿİzzet-i ẕātuñ-çün İsmāʿīl Ẕebīḥu'llahdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 13). [cān-ı dil,]*

cān-ı şīrīn: *Tatlı can.*

1. **Cān-ı şīrīn** şeker-āsā vü ḥayātum varı
   Mışr-ı ḥüsnüñ şehri ol Yūsuf-ı Kenʿān'a fedā *(Şânî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 11). [cān-ı şirīn,]*

cānlar cānı: *Canlar canı, candan da kıymetli olan.*

1. Bir şāh-ı cihān **cānlar cānı**
   Sevdi yine Şānī oldı çāker *(Şânî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 13). [cānlar cānı,]*

cān u göñül: *Gönül ruhu.*

1. Vādī-i firḳatde ḳaldum ḥastedür **cān u göñül**
   Ey benüm ʿİsī-ṣıfat Ḫıżr-ı zamānum ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 3). [cān u göñül,]*

cāsūs: *Sırları araştırıcı, gizli şeyleri öğrenen.*

1. Ol şeh-i ḥüsn itse dil mülkin ḳaçan yaġma aña
   Ḫāller **cāsūs** kāküller ḳara diller durur *(Şânî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 8). [cāsūs,]*

cāy: *Yer, mahal, mevki.*

1. Dil ḥayālüñ ki göñül gibi ḥafī **cāya** çeker
   Ġāfil olma güzelim ol seni tenhāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 1). [cāya, -a]*
2. Bir **cāya** irmişüz ki zamān u mekānı yoḳ
   Ne gice vardur anda ne anuñ nehārı var *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 9). [cāya, -a]*

cā-yı rāḥat: *Rahat edilecek yer, huzurlu bir yer.*

1. Mülk-i fenāda ḫāk-i ḫarābāta baş ḳadem
   Ey Şānī irmek ister iseñ **cā-yı rāḥata** *(Şânî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 14). [cā-yı rāḥata, -a]*

cāzū: *Sihirbaz, büyücü.*

1. Nedür ol beñ nedür o zülf nedür ol ġamze o çeşm
   Be ne **cāzū** be ne sāḥir be ne ẓālim be ne şer *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 4). [cāzū,]*
2. Şehā bu çeşm-i gamzeñ ḫāl-i fitneñ zülf-i bī-dinüñ
   Ne ẓālimdür ne ḳātildür ne **cāzūdur** ne kāfirdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 4). [cāzūdur, -dur]*
3. Zülfüñ u ġamzeñ u beñüñ çeşmüñ
   Bir yire geldi nice **cāzūlar** *(Şânî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 10). [cāzūlar, -lar]*
4. Oda yanmaz ṣuya batmaz iki **cāzūlar** durur
   Devr-i ruḫsāruñda ḫāl-i ṭurre-i ʿanber-feşān *(Şânî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 9). [cāzūlar, -lar]*

cāzū-hindū: *Hintli cadı (sihir, büyü bağlamında).*

1. Ey Şānī ḫāl-i ʿārıż-ı dildāre ḳıl naẓar
   Bir **cāzū-hindūdur** ki boġulmaz ṣuya batup *(Şânî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 10). [cāzū-hindūdur, -dur]*

cebīn: *Alın, yüz.*

1. Kākül-i pür-ḫam **cebīn** üstünde ʿaḳd olmış henüz
   Yā berāt-ı ḥüsne şāhum anberīn ṭuġrā mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 11). [cebīn,]*
2. Ḳaşuñ üstinde **cebīnüñde** gören ḫālüñi dir
   Ḫoş ḳırān itdi felekde meh-i nev kevkeb-i saʿd *(Şânî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 3). [cebīnüñde, -üñ, -de]*

cedd: *Soy, sop, büyük baba.*

1. Her kime irdise nūruñdan eşer buldı şeref
   Ceddüñ olduġına İbrāhīm Ḫalīlu'llahdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 12). [ceddüñ, -ün]*

cedd-i şebābeyn: *Gençliğin atası.*

1. Ey ẕāt-ı muṭahhar güneş-i çarḫ-ı nübüvvet
   Ey nūr-ı Ḫudā **cedd-i şebābeyn** Muḥammed *(Şânî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 6). [cedd-i şebābeyn,]*

cefā: *Eziyet, sıkıntı.*

1. Nedür bu yalvarış bu āh u nāliş sende ey Şānī
   Nedür dilberde bu cevr ü **cefā** bu nāz-ı istiġnā *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 12). [cefā,]*
2. Ol ġamzesi ḫūn-rīz **cefā** pīşesi Şānī
   Bir sencileyin ʿāşıḳ-ı bī-pāk gerekdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 9). [cefā,]*
3. Beni unutma vefādan kerem-i luṭf u ʿaṭādan
   Ölürüm ṣoñra **cefādan** işüm eyvā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 8). [cefādan, -dan]*

cehd: *Çok çalışmak.*
1. Ẕerreveş mihre yetiş **cehd** ile bī-saʿy olma
   Ḳaṭre kim baḥre irer kendiyi deryā eyler *(Şânî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 9). [cehd,]*

cehd it-: *Çalışıp çabalamak, uğraşmak.*
1. Merdüm-āzār olma kibr ü kīnden pāk it dilüñ
   Ḫayr-ḫāh ol herkese **cehd it** müselmānlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 8). [cehd it,]*
2. Ey dil ruḫ-ı dilberle degiş vārıñı **cehd it**
   Ādemde bir āyine-i idrāk gerekdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 5). [cehd it,]*
3. Ṭuymadum ẕerrece lalüñ ḫaberin çoḳ ṣordum
   Sizmedüm ḳılca belüñ sırrını çoḳ itdüm cehd *(Şânî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 4). [cehd itdüm, -dü, -m]*

cehennem: *Cehennem, günahkârların öldükten sonra âhirette azap görecekleri, cezâlarını çekecekleri yer.*
1. Ey Şānī kūy-ı yāri ḳoyup **cehennem** istemem
   Vallāhī meylüm ancaḳ anuñ birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 13). [cehennem,]*

cehl: *Bilgisizlik, cahillik.*
1. Cān oynamada biñ **cehle** iderse düşmen
   Ben ṭarīḳ-i resen-i ʿaşḳ-ı ṣanemden düşmen *(Şânî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 1). [cehle, -e]*
2. Bütperest olma Ḫudāya ṭap sücūd-ı ḫāk ḳıl
   Cehl ile ḳalma ġurūr içre ki şeyṭanlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 4). [cehl,]*

cehl it-: *Bilmemek.*
1. Men ʿaref sırrına ir ʿārif-i Rabb iste yüri
   ʿİlmüñi **cehl idüp** yeter tekyelenüp aña ṭayan *(Şânî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 10). [cehl idüp, -üp]*

cehl-i ebter: *Eksik cehâlet.*
1. Sırr-ı Hūyı ṣakla ey Şānī elüñde itme fāş
   Olmasun her **cehl-i ebter** vāḳıf-ı esrār-ı hū *(Şânî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 14). [cehl-i ebter,]*

cehl-i mürekkeb: *Mürekkep cahili (Okumamış, eğitimsiz).*
1. Saña senden yaḳīn olan ne şeyʿdür anı feḥm eyle
   Ṣaḳın **cehl-i mürekkeb** olma kesb it ʿilm-i vicdānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 6). [cehl-i mürekkeb,]*

celāl: *Yücelik, ululuk.*
1. Bu ne **celāl** olur kim görüp cemāl-i yāri
   Bir tār-ı zülfe biñ biñ Manṣūr-ı dil ṣalındı *(Şânî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 7). [celāl,]*

celāl-i şevket-i nāz: *(Sevgilinin) nazının büyüklük ve yüceliği.*
1. Der-i devlet-i tābında olurdı bende-i ḳurbān
   Celāl-i şevket-i nāzın göreydi añun İskender *(Şânî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 6). [celāl-i şevket-i nāzın, -ın]*

cellād: *İdama çarptırılan hükümlülerin ve eskiden örfen katli iktiza edenlerin ölüm işlemini terine getiren görevli kimse II Merhametsiz.*
1. Cānuñı ḳallāb-ı dehr-i dūna merbūṭ eyleme
   Nefsiñüñ emr olmadın ḳatli ḳażā **cellādına** *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 4). [cellādına, -ı, -n, -a]*

cellād-ı çeşm: *Cellat göz (Sevgilinin can alan gözü).*
1. Bilerse ḳatlüme **cellād-ı çeşmi** tīġın ey Şānī
   Çevirmem yüz ḳaçırmam ser muṭīʿüm emr-i fermāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 13). [cellād-ı çeşmi, -i]*

cellād-ı hāl-i hindū: *Sevgilinin beninin celladı.*
1. Çāh-ı zenaḫ gibi dil-i üftādeler içün
   Cellād-ı ḫāl-i hindūsı zindān açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 6). [cellād-ı ḫāl-i hindūsı, -sı]*

Cem: *Cem, İran hükümdar sülalelerinden Pişdadiyan'a mensup olup uzun yıllar ülkesini esenlik içerisinde yönetir. Azerbaycan'a gelince güneşin doğuşuna yakın yüksek bir yere tahtını kurdurur ve güneşin doğuşu ile tahtı ve üzeri mücevherlerle süslü kaftanı parlamaya başlayınca kendisine Cemşid denilir. İdris peygamberin şeratine göre amel eden Cemşid, sonraları saltanatına güvenerek tanrılık iddiasında bulunur ve bu yüzden halkı kendisinden yüz çevirir.*

Dahhak, kendisinden sonra tahta geçer. Şarabın mucididir. Ayrıca meşhur bir kasesinin olduğu ve o kase ile dünyanın çeşitli yerlerini seyredebildiği söylenir.

1. Mülk idinmez bu zāviye-i dehri kendüye
   Niçe Sikender adluniçe **Cem** ḳonar göçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 6). [cem,]*
2. Gözüme ḫāk-pāyuñ cānuma cām-ı ġamuñ besdür
   Bu dārūyı ne dād eyledi cām-ı mey ne **Cem** çekdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 4). [Cem,]*

cemʿ eyle-: *Toplamak, bir araya getirmek.*

1. Ser-i ser-geşteyi zānū-yı vefā üzre alup
   Şerbet-i vaṣl ile **cemʿ eyleyüben** ʿaḳlum uyar *(Şânî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 8). [cemʿ eyleyüben, -y, -üben]*

cemʿ it-: *Toplamak, bir araya getirmek.*

1. Genc-i ruḫında zülf idüp avın o ġamzeler
   Siḥriyle **cemʿ ider** niçe biñ ejderhāyı gör *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 10). [cemʿ ider, -er]*
2. İlāhī Şānīyem uydum hevāya sen ʿināyet ḳıl
   Yed-i fażluñla **cemʿ it** ʿaḳl u cān oldı perākende *(Şânî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 10). [cemʿ it,]*

cemʿ ol-: *Toplanmak.*

1. Leyletü'l ḳadr idi bu şeb Şānī
   Bizde **cemʿ olmış** idi mehrūlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 14). [cemʿ olmış, -mış]*

cemāl: *Güzel yüz, güzellik, sevgilinin yüzü.*

1. Ṣubḥ olınca oḳurum zülfüñle Ve'lleyl āyetin
   Ey **cemāli** Veżżuḥa Sebʿü'l Meṯānī ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 20). [cemāli, -i]*
2. Her bir varaḳ bir āyinedür sunʿ-ı Ḥaḳḳa baḫ
   Her yañeden göze görinen ol **cemāldür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 18). [cemāldür, -dür]*
3. ʿAşḳ āteşine yandıran yārüñ **cemālidür** beni
   Āb-ı viṣāle ḳandıran yarüñ **cemālidür** beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 1). [cemālidür, -i, -dür]*
4. Vaḥdet meyin nūş itdüren ġayrı ferāmūş itdüren
   Deryā gibi cūş itdüren yārüñ **cemālidür** beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 4). [cemālidür, -i, -dür]*
5. Ṣabr u ḳarārumı alan ʿaḳl u dilüm yaġma ḳılan
   Mecnūn-ṣıfat daġa ṣalan yārüñ **cemālidür** beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 6). [cemālidür, -i, -dür]*
6. Geh vālih ü ḥayrān iden geh deng-i ser-gerdān iden
   Geh menbaʿ-ı irfān iden yārüñ **cemālidür** beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 8). [cemālidür, -i, -dür]*
7. Her dem baña dil ṭaġladan seylāb-ı eşküm çaġladan
   Bülbül gibi ḳan aġladan yārüñ **cemālidür** beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 10). [cemālidür, -i, -dür]*
8. Āh ile işüm zār iden derd ile hem timār iden
   Hem giceler bīdār iden yārüñ **cemālidür** beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 12). [cemālidür, -i, -dür]*
9. Baġrum ṭolu ḳan eyleyen ġamḫārum efgān eyleyen
   Dillerde destān eyleyen yarüñ **cemālidür** beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 14). [cemālidür, -i, -dür]*
10. Derd ile firḳatde ḳoyan āh ile ḥasretde ḳoyan
    Her demde ḥayretde ḳoyan yārüñ **cemālidür** beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 16). [cemālidür, -i, -dür]*
11. Gāh Şānī-i ʿālī-şān iden ʿālemlere sulṭān iden
    Gāh ḫāk ile yeksān iden yārüñ **cemālidür** beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 18). [cemālidür, -i, -dür]*
12. Gel çileye girelüm tāze güller direlüm
    Dost **cemālin** görelüm tevḥīde gel tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 12). [cemālin, -in]*
13. ʿAşḳ āteşine yandıran yārüñ **cemālidür** beni
    Āb-ı viṣāle ḳandıran yarüñ **cemālidür** beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 2). [cemālidür, -i, -dür]*

cemāl-i yār: *Sevgilinin güzel yüzü.*

1. Bu ne celāl olur kim görüp **cemāl-i yāri**
   Bir tār-ı zülfe biñ biñ Manṣūr-ı dil ṣalındı *(Şânî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 7). [cemāl-i yāri, -i]*

cemiʿ-i evliyā: *Allah dostlarının tamamı, keramet sahiplerinin hepsi.*

1. **Cemiʿ-i evliyāsından** gürūh-ı aṣfiyāsından
   Diler hem enbiyāsından şefāʿat yā Resūlallāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 3). [cemiʿ-i evliyāsından, -sı, -n, -dan]*

cemʿ-i ḫāṭır: *Hatıraların hepsi.*

1. Cemʿ-i ḫāṭır dil-i sevdāzede sergeşte göñül
   Gerden-i yāre düşen zülf-i perīşāna fedā *(Şânî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 7). [cemʿ-i ḫāṭır,]*
2. ʿAḳl u ṣabr u dili hep ḳıldı perākende şehā
   Cemʿ-i ḫāṭır ḳomaz arada ne gisūdur bu *(Şânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 4). [cemʿ-i ḫāṭır,]*

cemīl: *Güzel.*

1. Ḥüsn-i cemāl ḥadd u ḫāl ancaḳ olur ẕihi **cemīl**
   Dembedem anı vaṣf iden āyet-i beyyināt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 5). [cemīl,]*

cenāb-ı ḫażret: *Allah.*
1. Ḫoş besle cānı ṭāʿat ile cismi ḫāk ḳıl
   Biri **cenāb-ı ḫażrete** vir birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 6). [cenāb-ı ḫażrete, -e]*

cennet: *Cennet, gölgelik bahçe anlamında olup ahirette müminlerin gidecekleri yerdir.*
1. Yār ile vīrān olursa görinür **cennet** baña
   Yārsız **cennet** maḳāmı gösterür ẓulmet baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 1). [cennet,]*
2. Yār ile vīrān olursa görinür **cennet** baña
   Yārsız **cennet** maḳāmı gösterür ẓulmet baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 2). [cennet,]*
3. Zeyn olup **cennet** gibi ʿālem olur cūlar revān
   Ṣan rehāda çeşme-i ʿayn-ı Ḫalīlu'llāhdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 9). [cennet,]*

cennet eyle-: *Cennet haline getirmek, cennet gibi yapmak.*
1. Rāżī eyle pīrüñi şaşurma tedbīrüñi
   Cennet eyle yerüñi tevḥīde gel tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 10). [cennet eyle,]*

cennet-i visāl: *Vuslat cenneti.*
1. Ġayret ḳanı **cennet-i visāle**
   Teşne-dile ḳanı āb-ı kevşer *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 27). [cennet-i visāle, -e]*

cerā cerā: *Işık ışık, alev alev.*
1. Nedür bu dildeki ġamlar nedür bu cāndaki hemmler
   Nedür bu gözdeki nemler nedür bu **cerā cerā** *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 4). [cerā cerā,]*

ceres: *Çan, çıngırak.*
1. Üzülmezsin ṭaḳılduñ rāh-ı ġamda bizden ey nāle
   Cereş gibi dilüñ dek ṭurmaz iseñ biri çaḳmaḳdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 6). [cereş,]*

cevāb: *Cevap, yanıt.*
1. Manẓar-ı Ḥaḳ olmaludur ḫalḳ-ı cihān āyinesi
   Tā ki ne ṣūretle baḳılsa anı göstere **cevāb** *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 10). [cevāb,]*
2. Bize temīz ehli gerek ide suʾāl ile **cevāb**
   Bildürevüz aña nedür sehv ü ḫaṭā ile ṣevāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 1). [cevāb,]*

cevāb-ı leb: *Dudağının cevabı.*
1. Ṣordum dehānuñ ile miyānun ḫaberlerin
   Virmez **cevāb-ı lebüñüñ** birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 6). [cevāb-ı lebüñüñ, -üñ, -üñ]*

cevher: *Elmas, değerli taş.*
1. Nedür ol dişler ü lebler sūz-ı dilber u ruḫ-ı men
   Be ne **cevher** be ne gevher be ne lūʾlū be ne zer *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 8). [cevher,]*
2. Kīmyā-yı ḫāk-i ferḫine niçün ṣarf eylemek
   Çünki şākird olasın ol **cevherüñ** üstādına *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 6). [cevherüñ, -üñ]*
3. Merdüm-i çeşmüm elinden dökülür ṣanmañuz eşk
   Pāyına ol ṣanemüñ bir niçe **cevher** dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 8). [cevher,]*
4. Lebüñle dişlerüñ vaṣfında şiʿr-i Ṣānīyi diñle
   Ne yāḳūtdur ne **cevherdür** ne lūʾlūdür ne gevherdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 10). [cevherdür, -dür]*
5. Ne ruḫdur bu ne enverdür ne lebdür bu ne şekerdür
   Ne sözdür bu ne **cevherdür** ne dişdür bu ne gevherdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 2). [cevher dür, -dür]*

cevher: *Var olan bir şeyin özü, esâsı, varlığındaki maya, gevher II Yaratılış.*
1. Ġubār-ı kūyet ey meh tūtiyā-yı çesm-i her bīnā
   Ne bilsün ḳıymetin ol **cevherüñ** nādān olan aʿmā *(Şânî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 2). [cevherüñ, -üñ]*

cevher-i çeşm: *Göz cevheri.*
1. Leb-i yāḳūtına yārüñ dür-i eşk eyledi ṣarf
   Yoḳsa bu **cevher-i çeşmüm** aña ṣarrāf mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 8). [cevher-i çeşmüm, -üm]*

cevher-i yār: *Sevgilinin cevheri, özü.*
1. Ṣadef-i ṭabʿumızı pür iden ey **cevher-i yār**
   Nuṭḳa geldükçe senüñ laʿl-i dür-efşānuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 9). [cevher-i yār,]*

cevr: *Eziyet, cefa II Sitem.*

1. Ādemüz biz çekerüz ey perī **cevrüñ** ammā
   Tīz olma bize çoḳ küsme ṭutup ḫaṣlet-i fehd *(Şânî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 7). [cevrüñ, -üñ]*
2. Nedür bu yalvarış bu āh u nāliş sende ey Şānī
   Nedür dilberde bu **cevr** ü cefā bu nāz-ı istiġnā *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 12). [cevr,]*

cevr ü cefā: *Eziyet ve sıkıntı.*

1. Leşker-i ʿaşḳı ile derd ü elem **cevr ü cefā**
   Geldi dil mülküni ġāret-i tālān itdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 11). [cevr ü cefā,]*
2. Bir **cevr ü cefāsı** yoḳ güzelcek
   Bir luṭf u ʿaṭāsı çokca dilber *(Şânî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 11). [cevr-i cefāsı, -sı]*

cezbe: *İnsanın çok duygulandığı bir şey karşısında aşırı bir heyecan ve coşkunlukla kendinden geçmesi durumu.*

1. ʿİlm u faẓl u kemāli neylerler
   Cezbe vü vecd-i ḥāli neylerler *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 2). [cezbe,]*

cezbe-i esmā: *Allah'ın isimlerinin cazibesi (Allah'ın, kulunu mânen kendisine çekmesinden doğan coşkunluk, kendinden geçme ve istiğrak hâli).*

1. Hem dem itmiş özine kūşe-i ḫalvetde müdām
   Şānī beñzer ki seni **cezbe-i esmāya** çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 10). [cezbe-i esmāya, -y, -a]*

cidal: *Tartışma, münazara II Savaş, mücadele.*

1. Añmañ baña münkiri ki işi
   Hep daḫl u taʿarruż u **cidaldür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 6). [cidaldür, -dür]*

cīfe-i dünyā: *Dünya leşi.*

1. Şāhbāzın evc-i istiġnā iden kerkes gibi
   Lāyıḳ olmaz ṭālib olmaḳ **cīfe-i dünyā** nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 10). [cīfe-i dünyā,]*

ciger: *Ciğer, bağır, yürek.*

1. Kebāb ol ey **ciger** büryān ol ey dil tutuş ey sīne
   Göñül ġam tekyesidür derd-i muḫītden ḳonaġum var *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 9). [ciger,]*
2. Giryān olan gözümle bu biryān olan **ciger**
   Zāda zevāda bize yiter düşme zaḫmete *(Şânî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 5). [ciger,]*
3. Sīnede nār-ı muḥabbetle ṭutuşsa dil ü cān
   Ten kebāb olsa **ciger** yansa gider rāḥat-ı raḳd *(Şânî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 4). [ciger,]*
4. Baġrum delik delik **cigerüm** pāre pāredür
   Tīġuñla cümle ten dil-i cān yāre yāredür *(Şânî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 1). [cigerüm, -üm]*

cihān: *Dünya, âlem, cihân.*

1. **Cihānda** her kişi māl u kemāliyle bulur ʿizzet
   Arada ḳalmışum ʿāciz ne māl u ne kemālüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 11). [cihānda, -da]*
2. Bugün künc-i belāda rāz-ı ʿaşḳuñla senüñ ey meh
   Cihānuñ şādına virmem ġamuñdan bir melālüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 6). [cihānuñ, -uñ]*
3. Ḳad-i zülfinde yārüñ cān virüp ey dil murād it kim
   Cihāna her gelen ancaḳ bir eyü nāma gelmişdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 10). [cihāna, -a]*
4. Ḫūbān-ı dehrüñ istemem ey Şānī her birin
   Meylüm iki **cihānda** birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 10). [cihānda, -da]*
5. **Cihān** bāġında ey gül ġonce-femler ḫasreti birle
   Şehīd-i ʿaşḳ olan şeydālara ḳanlı kefensin sen *(Şânî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 7). [cihān,]*
6. Yine ṭoldurduġuñ āhıla **cihān** gülzārın
   Çünkü bülbüllerinüñ diñlemez ol gülzārın *(Şânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 1). [cihān,]*
7. Hūdan özge var mı hīç bilmem **cihānda** cān-ı dil
   Şāhid- i ʿaşḳum zebānumda benüm ezkār-ı hū *(Şânî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 5). [cihānda, -da]*
8. Yüzüñdür āfitāb-ı dil **cihān** nūruñladur aydın
   Ḳamu ilden bize öñdin şefāʿat yā Resūlallāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 5). [cihān,]*
9. Yaşum gibi **cihānı** bulandurma ey gözüm
   Deryā ḫaberleri ṣaḳın ırmaġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 3). [cihānı, -ı]*
10. Dimişsin ḳāmetüm yāyın **cihānda** pehlüvān çekmez
    Bu meydān içre Şānī yā neden ġam ḳurdı hem çekdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 13). [cihānda, -da]*
11. Ḳadd ü zülf-i yār öñinde serv ü sünbül görmeyen
    Bilmez ey Şānī **cihānda** pest ü bālā rāst geç *(Şânî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 10). [cihānda, -da]*
12. Benüm sevdicegüm ineñ güzeldür
    Ḥüsn ile **cihānda** bī-bedeldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 2). [cihānda, -da]*
13. İşigi ṭaşına yeter sür yüzüñi ki key müddeʿī
    Aġ olmaġa hīç çāre mi vardur **cihānda** ḳaraya *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 16). [cihānda, -da]*

14. Nāṣıḥ ṣarāb-ı ʿaṣḳa dimiş tevbe eylesün
Olsun **cihānda** tevbeye biñ tevbe-i naṣūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 6). [cihānda, -da]*

cihān Şeddādı: *Alemin zalim hükümdarı (Yemen'de ad kavminin hükümdarı olup yaptırdığı cennet benzeri İrem bağı ile şöhret bulmuştur.).*

1. Ḳaṣr-ı cismüñ ḫāke yeksān eyle nāmı ḫāke ṣal
Kendüñi beñzetme ʿucb ile **cihān şeddādına** *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 14). [cihān şeddādına, -n, -a]*

cin: *Cin.*

1. Sensin ey ḫayrü'l-beşer ol server-i ʿālī-cenāb
Kim ġulām-ı dergehüñdür ins ü **cin** ü şeyḫ ü şābb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 2). [cin,]*

cinān: *Cennetler.*

1. ʿAzmüñ çün āḫir iki evüñ birisi nedür
Biri **cināndür** bil anuñ birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 2). [cināndür, -dur]*

cism: *Cisim, beden, vücut, madde.*

1. Ḥaḳ sevdi kim sevüp seni maṭlūb idinmeye
Ey **cisme** cān u cānlara cānān Muḥammed Muṣṭafā *(Şânî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 8). [cisme, -e]*
2. Ḫoş besle cānı ṭāʿat ile **cismi** ḫāk ḳıl
Biri cenāb-ı ḥażrete vir birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 5). [cismi, -i]*
3. Cānum dimeden yāra bilsem ne olur ḫāṣıl
Cānum gibi bu **cisme** ṣarılmaya her ānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 4). [cisme, -e]*
4. Cismümi ḳollarumı dāġ ile zeyn eyledi yār
Oldı bir meyve-i nihāl bedenüm ṣāḫ-ı dıraḫt *(Şânî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 3). [cismümi, -üm, -i]*
5. Yer idüp ḫavf u recā mā-beynini
Cismin aʿrāf eyleyenler ṣūfīdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 6). [cismin, -in]*

cism ü cān: *Ruh varlığı.*

1. Yandı baḫr odından ateş düşdi **cism ü cāna** hep
Teşne-i cān vaṣlı ey āb-ı revānum ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 9). [cism ü cāna, -a]*

cism-i dil ü cān: *Ruh ve gönül varlığı.*

1. Ey cān u cümle **cism-i dil ü cān** Muḥammed Muṣṭafā
Maṭlūb-ı ʿārifīn şeh-i ḫūbān Muḥammed Muṣṭafā *(Şânî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 1). [cism-i dil ü cān,]*

cism-i pāk: *Temiz beden.*

1. Seng-i ṭaʿnı saña irgürmeye aġyāruñ elem
Cism-i pāküñe beni cānuma minnet siper it *(Şânî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 8). [cism-i pāküñe, -üñ, -e]*

cism-i ʿuşşāk: *Aşıkların varlığı, aşıkların bedeni.*

1. Nūr-ı ḥüsnüñden şanasın her varaḳ bir āyine
Görinürsin ḳanda baḳsa **cism-i ʿuşşāḳa** ʿayān *(Şânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 8). [cism-i ʿuşşāḳa, -a]*

civān: *Genç, taze delikanlı.*

1. Ey ḳanāʿat kūşesinde muʿtekif olan **civān**
Vir ḫaber kim bundan özge kenz-i lā-yefnānedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 19). [civān,]*
2. ʿÖmr ʿazīz naḳdiñi itme telef ṣaḳın bugün
Ḥaḳ yolına it anı ṣarf ger ider iseñ ey **civān** *(Şânî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 6). [civān,]*
3. Pīr oldum ey **civān** nece ṣabr idem it vefā
Eyyūb ṣabrı bende degüldür ne ʿömr-i Nūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 11). [civān,]*

cüdā it-: *Ayırmak, ayrı düşürmek, uzaklaştırmak.*

1. Çaġırıcak nefsī nefsī enbiyā vü mürselīn
Ümmetī didükde sen Şānī ḳuluñ itme cüdā *(Şânî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 10). [cüdā itme, -me]*

cüdālık: *Ayrılık, ayrı olma durumu.*

1. Var iken baʿd ile **cüdālıḳlar**
Meyl-i ḳurb u viṣāli neylerler *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 15). [cüdālıḳlar, -lar]*

cümle: *Hep, bütün.*

1. Ey cān u **cümle** cism-i dil ü cān Muḥammed Muṣṭafā
Maṭlūb-ı ʿārifīn şeh-i ḫūbān Muḥammed Muṣṭafā *(Şânî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 1). [cümle,]*
2. İşidicek ismüñi vācib olur **cümleye**
Diye saġīr ü kebīr şalli ʿalā Muḥammed *(Şânî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 5). [cümleye, -y, -e]*
3. Baġrum delik delik cigerüm pāre pāredür
Tīġuñla **cümle** ten dil-i cān yāre yāredür *(Şânî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 2). [cümle,]*

4. ʿĀrif iseñ bir işit bir söyle bir gör **cümleyi**
İkilükde ḳalma olma şeyṭanlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 3). [cümleyi, -y, -i]*
5. Cümle revzenden ḳamu ḫāne müzeyyen olduġı
Bir güneşdendür ne var olmazsa özin ḫāne bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 9). [cümle,]*
6. Gel gedā-yı kūy-ı cānān ol ki sulṭānlıḳ budur
Tāc u taḫtı **cümle** berbāt it Süleymānlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 2). [cümle,]*
7. Ey sāḳī-i gül-çehre ne meydür ki şunarsın
Bir ḳaṭresi hep **cümleyi** mestāne idüpdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 6). [cümleyi, -y, -i]*
8. Bād-ı şimāl ʿādet idüp ṣaḥn-ı gülşeni
Ḳılmışdı leşker-i çemeni **cümle** tārmār *(Şânî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 6). [cümle,]*
9. Açıldı bāb-ı meyḫāne gelen gelsin giden gitsün
Ṣalādur **cümle** rindāne gelen gelsün giden gitsün *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 2). [cümle,]*
10. Münkirüñ inkār u her müʾminüñ īmānı sen
Cümle eşyā her biri bir dil seni söyler hemān *(Şânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 12). [cümle,]*
11. Niẓām-ı naẓmuña ḳılduñ musaḫḫar **cümle** āfāḳı
Bugün ʿalemde Şānī Ḫüsrev-i mülk-i süḥansın sen *(Şânî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 9). [cümle,]*
12. Nihāl-i ḳāmeti bir şemʿ-i kāfūrī dürür gūyā
Ki şevḳinden olupdur cān u diller **cümle** pervāne *(Şânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 4). [cümle,]*
13. ʿAceb mi olsalar bende saña erbāb-ı devlet hem
Seni ser-defter-i ḫūbān yazarlar **cümle** dīvāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 8). [cümle,]*
14. Ey Müʾmin olan ḳardaş ḳıl tāʿat Ḥaḳḳa ulaş
Tevbedür **cümleye** baş tevbeye gel tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 12). [cümleye, -y, -e]*
15. Bu ne keyfiyyet olur bilsem āyā sāḳī-i pāk
Cürʿa-ı cām-ı lebüñ **cümleyi** sekrān itdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 10). [cümleyi, -y, -i]*
16. Cümleden müşfiḳ ḳamuya mihribānsın her işüñ
Bī-ṭamaʿdur bī-ġarażdur ḥasbeten-li'llahdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 7). [cümleden, -den]*

cümle-i ʿālem: *Bütün kainat.*
1. Ḥāżır u mevcūdsın her şeyde sensüz nesne yoḳ
Cümle-i ʿālem mekānuñ yine sensin lā-mekān *(Şânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 10). [cümle-i ʿālem,]*

cümle-i kāʾināt: *Kainatın bütünü.*
1. Cām-ı lebinden esrüdi **cümle-i kāʾināt** anuñ
Laʿli zülālidür ki her ḫızr-ı dile hayāt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 9). [cümle-i kāʾināt,]*

cümle-i peydā: *Aşikar olanların hepsi, meydanda olanların tamamı.*
1. Ne sırr-ı ekber imişsin ki her dem çeşm-i ʿuşşāḳ
Görinür ṣūretüñden **cümle-i peydā** vü pinhānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 10). [cümle-i peydā,]*

cümleten: *Bütünüyle, tamamen.*
1. ʿAşḳ bir meydür ki ʿālem **cümleten** mestānesi
Sīne-i ʿuşşāḳdur ḫumḫānesi vü meyḫānesi *(Şânî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 1). [cümleten,]*

cünbiş: *Şevk, neşe ve coşkunluk dolu hareket, kaynaşma.*
1. Niceye dek bu işler bu yaramaz **cünbişler**
Bu dögüşler sögüşler tevbeye gel tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 5). [cünbişler, -ler]*

cürʿa-ı cām-ı leb: *Dudak kadehinin yudumu, bir damlası.*
1. Bu ne keyfiyyet olur bilsem āyā sāḳī-i pāk
Cürʿa-ı cām-ı lebüñ cümleyi sekrān itdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 10). [cürʿa-ı cām-ı lebüñ, -üñ]*

curʿa-i ṣabūḥ: *Sabahları içilen şarabın yudumu.*
1. Cām-ı lebüñden irse kime **curʿa-i ṣabūḥ**
Buldı ḥayāt-ı sermedi ṭapdı ġıdā-yı rūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 1). [curʿa-i ṣabūḥ,]*

cürm-i güft ü gūy: *Dedikodu suçu.*
1. Her **cürm-i güft ü gūyla** eşʿār sende hep
Hīç ḫāṭıruña tevbe vü ezkār fikri yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 9). [cürm-i güft ü gūyla, -y, -la]*

cūş it-: *Coşmak, birdenbire çoğalıp hızlanmak.*
1. Vaḥdet meyin nūş itdüren ġayrı ferāmūş itdüren
Deryā gibi **cūş itdüren** yārüñ cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 4). [cūş itdüren, -dür, -en]*

cūşa gel-: *Coşmak, galeyana gelmek.*
1. Baḥr-ı dil **cūşa gelüp** daştı sirişk ırmaġı
ʿĀlemi ḳanlı yaşum laʿl-i Bedaḫşān itdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 13). [cūşa gelüp, -üp]*

cüst: *Çevik, kuvvetli.*

1. Nedür bu sīnenüñ çākı nedür bu ṭarz-ı bī-bāki
   Nedür bu **cüst** ü çālākı nedür bu cüst-i cevher-cā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 8). [cüst,]*

cüst u çālāk: *Hareketli ve çevik.*

1. Rāh-ı ʿaşḳ içre özüni dembedem
   Cüst u çālāk eyleyenler ṣūfīdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 8). [cüst u çālāk,]*

cüst-i cevher-cā: *Mücevher arayan.*

1. Nedür bu sīnenüñ çākı nedür bu ṭarz-ı bī-bāki
   Nedür bu cüst ü çālākı nedür bu **cüst-i cevher-cā** *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 8). [cüst-i cevher-cā,]*

cūybār-ı dīde: *Göz ırmağı.*

1. Ḫayāl-i serv-ḳaddüñ ḫāk idelden sāye-veş çeşmüm
   Aḳar pāyuña her dem **cūybār-ı dīde** pür-nemdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 8). [cūybār-ı dīde, --ı]*

cüz: *Başka, -den başka II Parça.*

1. Cüz nīst Kaʿbe līk ū kūy-ı Muḥammedest
   Ḥablü'l-metīn-i Ḥaḳser-i mūy-ı Muḥammedest *(Şânî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 1). [cüz,]*

Ç ç

çaġ: *Zaman, hayatın dönemlerinden her biri, yaş.*

1. Yezīd aġyāra uyma āb-ı vaṣluña beni ḳandur
   Şehīd-i Kerbelā ḥaḳḳı be-ġāyet teşne **çaġumdur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 10). [çaġumdur, -um, -dur]*

çaġır-: *Çağırmak, seslenmek.*

1. Beni gördükde maḥalleñde segān-ı kūyuñ
   Çaġırup birbirine söylediler odur bu *(Şânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 8). [çaġırup, -up]*
2. Çaġırıcak nefsī nefsī enbiyā vü mürselīn
   Ümmetī didükde sen Şānī ḳuluñ itme cüdā *(Şânî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 9). [çaġırıcak, -ıcak]*

çaġlat-: *Coşkun biçimde akmak, coşmak, coşturmak.*

1. Her dem baña dil ṭaġladan seylāb-ı eşküm **çaġladan**
   Bülbül gibi ḳan aġladan yārüñ cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 9). [çaġladan, -an]*

çāh-ı zeḳan: *Çene çukuru.*

1. ʿAḳlum ṭaġıdan ḳākül-i ʿanber-şikenüñdür
   Bend-i dil iden dāʾimā **çāh-ı zeḳanüñdur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 2). [çāh-ı zeḳanüñdur, -üñ, -dur]*

çāh-ı zenah: *Çene çukuru.*

1. Çāh-ı zenaḫ gibi dil-i üftādeler içün
   Cellād-ı ḫāl-i hindūsı zindān açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 5). [çāh-ı zenaḫ,]*

çāh-ı zenahdān: *Çene çukuru.(Hz. Yusuf kıssası bağlamında)*

1. Zülfüñ aġına hemīşe düşüren murġ-i dili
   Dāne-i ḫālüñ ile **çāh-ı zenaḫdānuñdur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 12). [çāh-ı zenaḫdānuñdur, -uñ, -dur]*

çāk: *Yarık, yırtık, çatlak.*
1. Ṣādıḳ oluben ṣubḥ-ı muḥabbetde nigārā
   Gül gibi girībān teni ḳatı **çāk** gerekdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 4). [çāk,]*
2. Nedür bu sīnenüñ **çākı** nedür bu ṭarz-ı bī-bāki
   Nedür bu cüst ü çālākı nedür bu cüst-i cevher-cā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 7). [çākı, -ı]*

çāk eyle-: *Yırtmak.*
1. Sīnesin **çāk eyledi** devr-i felek ol māh içün
   Görinen çarḫ üzre ey Şānī degüldür kehkeşān *(Şânî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 13). [çāk eyledi, -di]*
2. Dest-i ḫayretle girībān-ı tenin
   Gül gibi **çāk eyleyenler** ṣūfīdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 4). [çāk eyleyenler, -y, -en, -ler]*

çāk it-: *Yırtmak, parçalamak.*
1. Nice feryād idelim ney gibi dāġ-ı ġamdan
   Lāleveş niçe **çāk ideli** kanlu yaḳalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 4). [çāk ideli, -eli]*
2. Dil rāzın açma sīne-i tīġuñla itme çāk
   Genc-i ġamuñ yeri biri dil biri sīnedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 3). [çāk itme, -me]*

çāk ol-: *Yırtılmak, parçalanmak.*
1. Ḫayret eliyle Şānī **çāk olmasun** mı sīnem
   Zülf-i nigār-ı mehveş çün ʿārıża bulundı *(Şânî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 13). [çāk olmasun, -ma, -sun]*
2. Bezm-i çemende lāle içüp sīne **çāk olur**
   Nergis ḳabaġın oynadamaz pür ḫumārdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 7). [çāk olur, -ur]*

çāker: *Kul, köle, bende.*
1. Yirde vü gökde her ne var oldı muṭīʿ ü **çākeri**
   ʿĀrif olan bilür bunı kim nice muʿcizāt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 15). [çākeri, -i]*
2. Çün aḥsen-i taḳvīm oldı şānuñ
   Her zişte ḳaroldıġuñ ne **çāker** *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 10). [çāker,]*

çāker: *Kul, köle, bende (Aşık).*
1. Bir pādişeh-i vilāyet-i ḫüsn
   Ḳıldı beni Şānī şimdi **çāker** *(Şânî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 14). [çāker,]*
2. Bir şāh-ı cihān cānlar cānı
   Sevdi yine Şānī oldı **çāker** *(Şânî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 14). [çāker,]*

çaker ü bende: *Kul köle.*
1. Olursa ḫalḳ-ı ʿālem n'ola aña **çaker ü bende**
   Serīr-i ḫüsne şāh oldığı anuñ çün muḳarrerdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 3). [çaker ü bende,]*

çāk-ı girībān eyle-: *Elbise yakası yırtmak.*
1. Bugün **çāk-ı girībān eylemiş** bir ġonce-leb yer yer
   Didi ey sīm-ten billūr-ter mi bu didi mermer *(Şânî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 1). [çāk-ı girībān eylemiş, -miş]*

çak-: *Çakacak alet. çakmak taşı demirle veya birbirine şiddetle vurulduğu zaman kıvılcım çıkaran nîm-şeffâf ve gayet sert taş.*
1. Üzülmezsin ṭaḳılduñ rāh-ı ġamda bizden ey nāle
   Cereş gibi dilüñ dek ṭurmaz iseñ biri **çaḳmaḳdur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 6). [çaḳmaḳdur, -dur]*

çal-: *Vurmak, çarpmak, atmak.*
1. Eşkümi āhum ile zīr u zeber ḳıldı bu çarḫ
   Kimi gör yire **çalar** kimini aʿlāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 4). [çalar, -ar]*

çal-: *Çalmak, ele geçirmek.*
1. Meydān-ı muḥabbetde ṭop itmiş idik başı
   Çevgān aluban **çalduḳ** neyler görelüm Allāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 10). [çalduḳ, -duḳ]*

çālāk: *Tez canlı, çevik.*
1. Nedür bu sīnenüñ çākı nedür bu ṭarz-ı bī-bāki
   Nedür bu cüst ü **çālākı** nedür bu cüst-i cevher-cā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 8). [çālākı, -ı]*

çalın-: *Çalınmak, vurulmak.*

1. Çevgān-ı zülf-i yāre ol dem ki dil alındı
   Meydān-ı ʿaşḳ içinde ṭop oldı ser **çalındı** *(Şânî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 2). [çalındı, -dı]*

çāre: *Çare, çözüm.*
1. Ey çāresizler **çāresi** ḳıl çāre ben bī-çāreye
   Luṭf eyle gel it bir naẓar sīnemde olan yareye *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 1). [çāresi, -si]*
2. İşigi ṭaşına yeter sür yüzüñi ki key müddeʿī
   Aġ olmaġa hīç **çāre** mi vardur cihānda ḳaraya *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 16). [çāre,]*

çāre: *İlaç, çare.*
1. Her kimüñ kim ẕaḫmına derd-i ḥabīb olmaz devā
   Çāresizdür iki ʿālemde anuñ dermānı yoḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 12). [çāresizdür, -siz, -dür]*
2. Lebüñ ey cān ṭabībi olmalu bīmāra emsem dir
   Ḳapuñ dār-ı şifādur **çāre** vardur çıḳmaduḳ cāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 6). [çāre,]*

çāre ḳıl-: *Çare bulmak, sorunu çözmeye çalışmak.*
1. Ey çāresizler çāresi ḳıl çāre ben bī-çāreye
   Luṭf eyle gel it bir naẓar sīnemde olan yareye *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 1). [çāre ḳıl,]*

çāre-i bīçāregān: *Zavallıların çaresi, aşıkların çaresi.*
1. Şānī bedān ki **çāre-i bīçāregān** ü şüd
   ʿAzmem hemīşe z'ān ki be-sūy-ı Muḥammedest *(Şânî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 9). [çāre-i bīçāregān,]*

çāresiz: *Çaresi olmayan, zavallı.*
1. Ey **çāresizler** çāresi ḳıl çāre ben bī-çāreye
   Luṭf eyle gel it bir naẓar sīnemde olan yareye *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 1). [çāresizler, -ler]*

çarḫ: *Felek, gökyüzü, âlem, dünya.*
1. Eşkümi āhum ile zīr u zeber ḳıldı bu **çarḫ**
   Kimi gör yire çalar kimini aʿlāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 3). [çarḫ,]*
2. Bir şehādetle iki nıṣf eyledük **çarḫuñ** mehin
   Muʿcizātuñla şecer dil buldı ṭaşdan aḳdı āb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 13). [çarḫuñ, -uñ]*
3. Āh-ı āteş-bārda her dāġ bir penbeyle dil
   Çarḫdur zeyn oldı encümlerle gūyā semt semt *(Şânî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 6). [çarḫdur, -dur]*
4. Dūd-i āhumdur livā ġam ʿaskerüm ben şāh-ı ʿaşḳ
   Başum üzre lāceverdī **çarḫ** otaġum ṣandılar *(Şânî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 6). [çarḫ,]*
5. Görüp **çarḫ** üzre ṣanmañ hāledür devr-i felek üzre
   Bu gün ol mihr-i ʿālem māha ṣıçratmaḳ diler çenber *(Şânî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 3). [çarḫ,]*
6. Sīnesin çāk eyledi devr-i felek ol māh içün
   Görinen **çarḫ** üzre ey Şānī degüldür kehkeşān *(Şânî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 14). [çarḫ,]*
7. Çarḫ bir ḥāl üzre dönmez dehr-i dūnuñ ey göñül
   Ġāfil olma iʿtibar itme ġamına şādına *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 11). [çarḫ,]*

çarḫ-ı ḥüsn: *Güzellik alemi.*
1. ʿAceb mi olsa artuḳ ẕerreden üftāde ʿāşıḳlar
   Çün ol meh **çarḫ-ı ḥüsn** içre bugün mihr-i münevverdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 6). [çarḫ-ı ḥüsn,]*

çarḫ-ı pür-devvār: *Daima dönen felek.*
1. Getürimez vücūda bir sen tek
   Niçe devr itse **çarḫ-ı pür-devvār** *(Şânî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 16). [çarḫ-ı pür-devvār,]*

çat-: *Kaşlarını çatmak.*
1. Nedür bu **çatma** ḳaşlar incü dişler zülf-i serkeşler
   Nedür bu çeşm-i merdüm-keşler olmaḳ böyle bī-pervā *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 3). [çatma, -ma]*
2. Nedür bu **çatma** ḳaşlar incü dişler zülf-i serkeşler
   Nedür bu çeşm-i merdüm-keşler olmaḳ böyle bī-pervā *(Şânî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 3). [çatma, -ma]*
3. Ebrūlaruñ kemān-ı muḥabbet midür **çatup**
   Tīr-i müjeyle dil urasın ey perī atup *(Şânî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 1). [çatup, -up]*
4. Rā ḳaşların **çatup** bu gün ol dil-rubāyı gör
   Tīr-i müjeyle dil atup eyler bu rāyı gör *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 1). [çatup, -up]*

çatlat-: *Parçaları ayrılıp dağılmayacak biçimde yarılmak.*
1. Dimāġın **çatladup** āh itse tañ mı bülbül ey Şānī
   Diş uran leblerine ġonce-i bāġuñ çü şebnemdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 9). [çatladup, -up]*

çe: *Ne zaman, ne.*

1. Boyuñdur serv ü gül vechüñ ruḫuñdur ġonce-i raʿnā
   Çe ġonce ġonce-i nāzik çe nāzik nāzik-i ḥamrā *(Şânî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 2). [çe,]*
2. Boyuñdur serv ü gül vechüñ ruḫuñdur ġonce-i raʿnā
   Çe ġonce ġonce-i nāzik **çe** nāzik nāzik-i ḥamrā *(Şânî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 2). [çe,]*
3. Dişüñ lüʾlü sözüñ gevher lebüñdür laʿl-i ḫūb-nāṭıḳ
   Çe nāṭıḳ nāṭıḳ-ı muʿciz çe muʿciz muʿciz-i ʿĪsā *(Şânî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 4). [çe,]*
4. Dişüñ lüʾlü sözüñ gevher lebüñdür laʿl-i ḫūb-nāṭıḳ
   Çe nāṭıḳ nāṭıḳ-ı muʿciz **çe** muʿciz muʿciz-i ʿĪsā *(Şânî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 4). [çe,]*
5. Gözüñdür āhu-yı Tātār dudaġuñ nāfe-i ḫoş-bū
   Çe nāfe nāfe-i ʿanber çe ʿanber ʿanber-i sārā *(Şânî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 6). [çe,]*
6. Gözüñdür āhu-yı Tātār dudaġuñ nāfe-i ḫoş-bū
   Çe nāfe nāfe-i ʿanber **çe** ʿanber ʿanber-i sārā *(Şânî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 6). [çe,]*
7. Benüm sevdā-yı ʿaşḳuñla bu kūyuñda ḳalan ġulġul
   Çe ġulġul ġulġul-i bülbül çe bülbül bülbül-i şeydā *(Şânî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 8). [çe,]*
8. Benüm sevdā-yı ʿaşḳuñla bu kūyuñda ḳalan ġulġul
   Çe ġulġul ġulġul-i bülbül **çe** bülbül bülbül-i şeydā *(Şânî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 8). [çe,]*
9. Be-Kaʿbe ḥaḳḳı ey Şānī ṣaḳın dūr olma gül-ruḫdan
   Çe gül-ruḫ gül-ruḫ-ı dilber çe dilber dilber-i ġarrā *(Şânî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 10). [çe,]*
10. Be-Kaʿbe ḥaḳḳı ey Şānī ṣaḳın dūr olma gül-ruḫdan
    Çe gül-ruḫ gül-ruḫ-ı dilber **çe** dilber dilber-i ġarrā *(Şânî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 10). [çe,]*
11. **Çe** ki zi-ʿaḳl āyed ü maḳbūl-i Ḥaḳ büved
    Her ki zi-nefs āyed u iblīs-i ebterest *(Şânî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 3). [çe,]*

çek-: *Çekmek, katlanmak, tahammül etmek.*

1. Şāhlık meylini ḳo Şānī gedā-yı ʿaşḳ ol
   Ne ġam-ı ḫayl u ḥaşem **çek** ne hemm-i tāc ne taḫt *(Şânî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 10). [çek,]*
2. Mihrüñde **çekdigim** ne dīyem ḥalḳa fāş olur
   احوالى صارعندک کالشمس فى الوضوح *(Şânî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 7). [çekdigim, -dig, -im]*
3. Ādemüz biz **çekerüz** ey perī cevrüñ ammā
   Tīz olma bize çoḳ küsme ṭutup ḥaṣlet-i fehd *(Şânî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 7). [çekerüz, -er, -üz]*
4. Gün yüzüñden ayru dil āh itdügince raʿdi var
   Berḳ-i ḫāṭıf tek **çeker** dehre felek şemşīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 4). [çeker, -er]*
5. ʿAks idüp mirʾat-ı vechüñle muḳābil olsa gün
   Tīz **çeker** Ḥurşīd üstüne felek şemşīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 6). [çeker, -er]*
6. Māh-rūlar dimiş ey Şānī senüñçün ki ḳamu
   Her şeb ol gün daḫı bir ʿālem-i tenhāya **çeker** *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 18). [çeker, -er]*
7. Resen-i zülfüñe dil baġlayanı yirde ḳomaz
   Dār-ı dünyāda felek menzil-i aʿlāya **çeker** *(Şânî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 4). [çeker,]*
8. Faḳr-ı ġam **çekmem** gınā-yı ḳalbe mālik olmışum
   Eşk-i çeşmüm rūy-ı zerdüm baña sīm ü zer yeter *(Şânî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 7). [çekmem, -me, -m]*
9. Göz ḳarardur kim **çeker** kuḥl-i Ṣıfāhānuñ ġamın
   Ḫāk-pāyuñ var iken çeşm-i dile nūr-ı baṣar *(Şânî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 5). [çeker, -er]*
10. Sīne-i ʿuşşāḳda tīr-i belāñ içün siper
    Ey elif-ḳad yā kaşuñ bilmem ne endīşe **çeker** *(Şânî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 2). [çeker, -er]*
11. Ḳaddüñle çeşm-i zülfüñden lebüñ-çün dil ne **çekmişdür**
    Ḳapuña yüz sürüp Şānī anı iʿlāma gelmişdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 13). [çekmişdür, -miş, -dür]*
12. Ġam-ı müjgān-ı yārı **çekmeyen** nādāna ey Şānī
    Sözüm mismār olur kārın işüm başına ḳaḳmaḳdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 9). [çekmeyen, -me, -y, -en]*
13. Baş üstüne bār-ı ġamuñı ben **çekeyüm** tek
    Aġyār-ı ḫara urma ṣaḳın ṣoñra buñuldar *(Şânî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 9). [çekeyüm, -e, -yüm]*
14. Ne cāh-ı manṣıb ister ne ġam-ı ʿuḳbā **çeker** göñlüm
    ʿAlāiḳden ʿavāiḳden be-küllī hep ferāġum var *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 11). [çeker, -er]*
15. **Çekemezse** ḳo semāvāt ile arżı incitme
    Başum üstine **çekem** cān ile ʿaşḳuñ bārın *(Şânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 12). [çekem, -em]*
16. Zāhid **çekerse** bādeyi ferrāce altına
    Ey Şānī sen de ḳalma o bardaġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 13). [çekerse, -er, -se]*
17. Gözüme ḫāk-pāyuñ cānuma cām-ı ġamuñ besdür
    Bu dārūyı ne dād eyledi cām-ı mey ne Cem **çekdi** *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 4). [çekdi, -di]*
18. Beni söyletme ġamzeñ oḳlarından zülfüñ ucından
    Fiġān u nāleden ṣuñ dil yine döndi ne ġam **çekdi** *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 10). [çekdi, -di]*
19. Dimişsin ḳāmetüm yāyın cihānda pehlüvān **çekmez**
    Bu meydān içre Şānī yā neden ġam ḳurdı hem çekdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 13). [çekmez, -mez]*

çek-: *Yönlendirmek, kanalize etmek, iletmek.*

1. Göñlümi bād-ı ṣabā zülf-i semensāya **çeker**
   Bu hevā görine miskīni ne sevdāya **çeker** *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 1). [çeker, -er]*

2. Göñlümi bād-ı ṣabā zülf-i semensāya **çeker**
   Bu hevā görine miskīni ne sevdāya **çeker** *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 2). [çeker, -er]*
3. Eşkümi āhum ile zīr u zeber ḳıldı bu çarḫ
   Kimi gör yire çalar kimini aʿlāya **çeker** *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 4). [çeker, -er]*
4. Seg rakībe dime çoḳ öldüregör ses kesile
   Yoḳsa kūyuñda bu işüñ soñı ġavġāya **çeker** *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 6). [çeker, -er]*
5. Rā ḳaşuñ sevdigime ḫançer ile ḫūnī gözüñ
   Beni öldürmege o rāya vü bu rāya **çeker** *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 8). [çeker, -er]*
6. Dür dişüñ vaṣfına naẓm eyledigim gūş itse
   Ḥażret-i ʿĪsī anı evc-i s̱üreyyāya **çeker** *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 12). [çeker, -er]*
7. Ḳāmetüñ yanına dil ḥasret ile ey şeh-i ḥüsn
   Āh sancaḳlarını sidre vü ṭūbāya **çeker** *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 14). [çeker, -er]*
8. Dil ḫayālüñ ki göñül gibi ḫafī cāya **çeker**
   Ġāfil olma güzelim ol seni tenhāya **çeker** *(Şânî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 1). [çeker, -er]*
9. Dil ḫayālüñ ki göñül gibi ḫafī cāya **çeker**
   Ġāfil olma güzelim ol seni tenhāya **çeker** *(Şânî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 2). [çeker, -er]*
10. Ḳılca duyulmadı ortada miyānuñ ḫaberi
    Ehl-i teʾvīl anı gerçi niçe maʿnāya **çeker** *(Şânî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 8). [çeker, -er]*
11. Hem dem itmiş özine kūşe-i ḫalvetde müdām
    Şānī beñzer ki seni ceẕbe-i esmāya **çeker** *(Şânî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 10). [çeker, -er]*
12. Çekemezse ḳo semāvāt ile arżı incitme
    Başum üstine çekem cān ile ʿaşḳuñ bārın *(Şânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 11). [çekemezse, -e, -mez, -se]*

<u>çek-:</u> *Çekmek, sürmek.*
1. Bād kūyuñda dimiş müddeʿīnüñ gözine ḫāk
   Ḥayfdur ancılayın sürme-i aʿlāya **çeker** *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 10). [çeker, -er]*

<u>çek-:</u> *(Bir şeyi bulunduğu yerden) Yukarıya çıkarmak.*
1. Şeh olup ʿaşḳ iline derd-i ġamdan dil ḫaşem **çekdi**
   Öñince āh-ı āteş-bārum altunlu ʿalem **çekdi** *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 2). [çekdi, -di]*

<u>çek-:</u> *İçmek, yudumlamak.*
1. Çek ikilik penbesin şemʿüñden aç cān ḳulaġın
   Diñle meclisde ne dir gör def ü ṭanbūr çeng ney *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 3). [çek,]*

<u>çek-:</u> *Getirmek.*
1. Ben itdüm şāh-ı ʿaşḳa gönli bende eşk-i çeşmüm ṣarf
   Ben andan nice şekvā eyleyem nem aldı nem **çekdi** *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 6). [çekdi, -di]*

<u>çek-:</u> *Çekmek II Sürme çekmek.*
1. Kıldığım-çün dil ḫadeng-i ġamze-i yāre hedef
   Ol ḳaşı yādan **çeker** Şānī ḳatı aġyār güç *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 14). [çeker, -er]*

<u>çek-:</u> *Benzemek, andırmak.*
1. Ḳaşı bīmārını gör geç o ṭabīb-i dil ü cān
   Didi bu ḫasta dilüñ ḥāli iki aya **çeker** *(Şânî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 6). [çeker, -er]*
2. Daḫı bir z̲erre ṭuyulmadı rumūz-ı dehenüñ
   Ḫurde-dānlar niçe dolu anı maʿnāya **çeker** *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 16). [çeker, -er]*

<u>çekil-:</u> *Çekilmek II Bulunduğu yerden çıkarılmak.*
1. Ġam kişverine şāh olup āhum şererinden
   Öñümce **çekilür** niçe altun ʿalemüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 6). [çekilür, -ür]*

<u>çekil-:</u> *Katlanmak, tahammül etmek.*
1. Çekilür tūġ-ı āhum ṭabl-ı sīnem urılur her dem
   Diyār-ı ġamda ey Şānī gözet ne ʿālī şāhum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 13). [çekilür, -ür]*

<u>çeküp çeküp:</u> *Çekmek II Atmak.*
1. Çeküp çeküp müje oḳların özümden cāna
   Delük delük delinen ḳalb-i zārı gördüñ mi *(Şânî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 5). [çeküp çeküp,]*

<u>çemen çemen:</u> *Bağdan bağa, bahçeden bahçeye.*
1. Seher seher çıḳuban kūşe kūşe kūyında
   Çemen çemen ṣalınan gül-fidānı gördüñ mi *(Şânî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 8). [çemen çemen,]*

<u>çenber:</u> *Halka, çember.*

1. Görüp çarḫ üzre ṣanmañ hāledür devr-i felek üzre
   Bu gün ol mihr-i ʿālem māha ṣıçratmaḳ diler **çenber** *(Şânî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 4). [çenber,]*

çeng: *Yay şeklinde eğri, Türk musikisinde kullanılmış bir âlet.*
1. Çek ikilik penbesin şemʿüñden aç cān ḳulaġın
   Diñle meclisde ne dir gör def ü ṭanbūr **çeng** ney *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 4). [çeng,]*

çeñilde-: *(İstemsizce) bağırmak.*
1. Alma sögüşin müddeʿinüñ basma ayaġın
   Zīrā ki itüñ ḳuyruġı başılsa **çeñilder** *(Şânî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 12). [çeñilder, -r]*

çerāġ: *Mum, kandil.*
1. Gördiler dil tekye-gāhı derd-i ġam mihmānıdur
   Ṣuʿleʾ-i āhum görüp yanar **çerāġum** ṣandılar *(Şânî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 4). [çerāġum, -um]*
2. Ġam-ı ḫāl-i ruḫuñla dilde niçe tāze dāġum var
   Şerer-ālūd olan her pembeden yanmaz **çerāġum** var *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 2). [çerāġum, -um]*
3. Yaḳarsam nār-ı ʿaşḳ ile kime ne dil ocaġumdur
   Yanarsa penbe-i dāġum nola altun **çerāġumdur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 2). [çerāġumdur, -um, -dur]*

çerāġ-ı ehl-i dil: *Gönül ehlinin mumu, kandili.*
1. Kim olmaz müşterī mihrüñde sen bir rāya beñzersin
   Çerāġ-ı ehl-i dilsin şemʿ-i bezm-ārāya beñzersin *(Şânî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 2). [çerāġ-ı ehl-i dilsin, -sin]*

çeşm: *Göz II Sevgilinin gözü.*
1. Düşüpdür müddeʿā ḳattāl **çeşmüñ**
   Anı ṣormaḳ bize farż oldı cānā *(Şânî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 15). [çeşmüñ, -üñ]*
2. Çeşm ü dehān u lebleri eyledi Küntü kenzi fāş
   Sırr-ı ḳadem beyān ider bu nice mümkināt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 13). [çeşm,]*
3. Ey Şānī **çeşmüm** ol ṣanemüñ laʿli yādına
   Biñ dürr-i tuḥfe ḥoḳḳa-i mercān açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 9). [çeşmüm, -üm]*
4. **Çeşmüm** piyāle dil der-i meyḫānedür gibi
   Göñlüm demādem ol leb-i mey-gūn açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 3). [çeşmüm, -üm]*
5. Ġonce vü nergis gerekmez laʿl ü **çeşmüñ** var iken
   Ḳadd ü ḫadd ü zülfüñ ey meh serv u gül ʿanber yeter *(Şânî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 3). [çeşmüñ, -üñ]*
6. Çeşmüm ṣulaġına gelüp uġramadı hīç
   Yā Rāb o gözi āhūyı kim eyledi şikār *(Şânî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 7). [çeşmüm, -üm]*
7. Ḫayāl-i serv-ḳaddüñ ḫāk idelden sāye-veş **çeşmüm**
   Aḳar pāyuña her dem cūybār-ı dīde pür-nemdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 7). [çeşmüm, -üm]*
8. Nedür ol beñ nedür o zülf nedür ol ġamze o **çeşm**
   Be ne cāzū be ne sāḥir be ne ẓālim be ne şer *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 3). [çeşm,]*
9. Tīr ile **çeşmüñ** ādem öldüremez
   Yā niçün ḳurdı ḳavsin ebrūlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 3). [çeşmüñ, -ün]*
10. Zülfüñ u ġamzeñ u beñüñ **çeşmüñ**
    Bir yire geldi nice cāzūlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 9). [çeşmüñ, -ün]*
11. Yanmadıḳ ḳalmadı **çeşmümde** benüm dāġ-ı fitīl
    N'oldı ey şemʿ-i murādum baña bir yanmayasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 5). [çeşmümde, -üm, -de]*
12. Güneşte var mı ḳanı **çeşm** ü ebrū ḫāl ü zülf ü fem
    Nice teşbīh iderler āfitāb-ı rūy-ı cānāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 3). [çeşm,]*
13. Küḥl-i māzāğü'l başardan sürmelüdür gözlerüñ
    Anuñ içün ḥāʾil olmaz **çeşmüñe** yüz biñ ḥicāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 12). [çeşmüñe, -üñ, -e]*

çeşme: *Çeşme II Pınar, kaynak.*
1. Göz göre ṣalınur aġyār ile ol serv -i revān
   Ey gözüm **çeşmesi** ḳan yaşıla bulanmayasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 8). [çeşmesi, -si]*

çeşme-i ʿayn-ı halīlu'llāh: *Allah dostunun göz pınarı.*
1. Zeyn olup cennet gibi ʿālem olur cūlar revān
   Ṣan rehāda **çeşme-i ʿayn-ı Ḫalīlu'llāhdur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 10). [çeşme-i ʿayn-ı ḫalīlu'llāhdur, -dur]*

çeşme-i ḥayvān: *Hayat suyu, ölümsüzlük suyu.*
1. Ġam degül ḫāl ü ḥaṭuñ fikri dile laʿlüñ içün
   Ẓulmete uġrar idüñ **çeşme-i ḥayvāna** sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 10). [çeşme-i ḥayvāna, -a]*

çeşm-i cādū: *Çok güzel göz.*

1. Gözüñ yumuldı ġaflet ile ṣaġ iken henüz
   Ol **çeşm-i cādū** nergis-i bīmārı fikri yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 6). [çeşm-i cādū,]*

çeşm-i dil: *Gönül gözü.*
1. Göz ḳarardur kim çeker kuḥl-i Ṣıfāhānuñ ġamın
   Ḫāk-pāyuñ var iken **çeşm-i dile** nūr-ı baṣar *(Şânî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 6). [çeşm-i dile, -e]*

çeşm-i fitne-i taʿyīn: *Karışıklığı belli eden göz (Sevgilinin gözü).*
1. Dil-ṣabrın ol perī ḳapup āvāre itmege
   Siḥr ile **çeşm-i fitne-i taʿyīn** açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 6). [çeşm-i fitne-i taʿyīn,]*

çeşm-i gamze: *Sevgilinin süzgün bakışının gözü.*
1. Şehā bu **çeşm-i gamzeñ** ḫāl-i fitneñ zülf-i bī-dinüñ
   Ne ẓālimdür ne ḳātildür ne cāzūdur ne kāfirdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 3). [çeşm-i gamzeñ, -ñ]*

çeşm-i giryān: *Ağlayan göz.*
1. Çeşm-i giryānum dökelden ḥayret ile ḳanlu yaş
   Ḥālüme raḥm eyleyüp gökden bulutlar aġlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 3). [çeşm-i giryānum, -um]*

çeşm-i güher-pāş: *İnci saçan göz (Göz yaşı döken göz).*
1. Tükürsen şevḳ-i dendān lebiyle dürr-i mercānı
   Sen ey **çeşm-i güher-pāşum** benüm deryāya beñzersin *(Şânî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 6). [çeşm-i güher-pāşum, -um]*

çeşm-i huffāşe: *Yarasa gözü.*
1. Görmez ey Şānī o nūr-ı pāki
   Çeşm-i ḫuffāşesi olan aʿmā *(Şânî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 14). [çeşm-i ḫuffāşesi, -si]*

çeşm-i ḫūn-rūz: *(Sevgilinin) kan saçan gözü.*
1. Göñüller kişverün fetḥ itmek içün tīġ-i ġamzeyle
   Şoḳunmış **çeşm-i ḫūn-rūzi** yanınca saġ u şol ḫançer *(Şânî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 4). [çeşm-i ḫūn-rūzi,]*

çeşm-i ʿirfān: *İrfan gözü.*
1. Olar kim görmediler bilmediler bunda bi't-taḫḳīḳ
   Ne bilsün anda sen şāhı çü yoḳdur **çeşm-i ʿirfānı** *(Şânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 12). [çeşm-i ʿirfānı, -ı]*

çeşm-i kātil: *Öldürücü göz (Sevgilinin kirpikleri).*
1. Sīne bāġında biraz nāzik nihāl olmış durur
   Çeşm-i ḳātil cāna ġamzeñden ki atmış tīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 6). [çeşm-i ḳātil,]*

çeşm-i merdüm-keş: *Önder göz, lider göz.*
1. Nedür bu çatma ḳaşlar incü dişler zülf-i serkeşler
   Nedür bu **çeşm-i merdüm-keşler** olmaḳ böyle bī-pervā *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 4). [çeşm-i merdüm-keşler, -ler]*
2. Nedür bu çatma ḳaşlar incü dişler zülf-i serkeşler
   Nedür bu **çeşm-i merdüm-keşler** olmaḳ böyle bī-pervā *(Şânî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 4). [çeşm-i merdüm-keşler, -ler]*

çeşm-i mest: *Sarhoş göz.*
1. Ṣanmañ ol sīmin ḳabaġ üzre görüp ebrūdur ol
   Çeşm-i mesti ḳaṣdına ben ḫastenüñ ḫançer ṭutar *(Şânî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 6). [çeşm-i mesti, -i]*

çeşm-i siyāh: *Siyah göz.*
1. Baña ḫūbān dārını gerekmez Şānī ʿarż itmek
   Benüm bir lüṭfı çoḳ **çeşmi siyāhum** yüzi aġum var *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 14). [çeşmi siyāhum, -i-um]*
2. Ṣañki müjgān ile o **çeşm-i siyāh**
   Oḳlanupdurlar iki āhūlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 7). [çeşm-i siyāh,]*

çeşm-i ʿuşşāḳ: *Âşıkların gözü.*
1. Dü-ʿālem naḳşı mirʾāt-ı ruḫuñdan
   Görindi **çeşm-i ʿuşşāḳa** ser-ā-pā *(Şânî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 4). [çeşm-i ʿuşşāḳa, -a]*
2. Ne sırr-ı ekber imişsin ki her dem **çeşm-i ʿuşşāḳ**
   Görinür ṣūretüñden cümle-i peydā vü pinhānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 9). [çeşm-i ʿuşşāḳ,]*

çeşm-i żaʿīf: *Zayıf göz.*

1. Çeşm-i żaʿīfem ṣanursun ṣanemā ḳāfumdur
   Tīşe-i hicr ile yıḳmaḳ anı inṣāf mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 1). [çeşm-i żaʿīfem, -m]*

<u>çeşm-i zülf:</u> *Sevgilinin saçının gözü.*

1. Ḳaddüñle **çeşm-i zülfüñden** lebüñ-çün dil ne çekmişdür
   Ḳapuña yüz sürüp Şānī anı iʿlāma gelmişdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 13). [çeşm-i zülfüñden, -üñ, -den]*

<u>çevgān:</u> *Cirit oyununda kullanılan ucu eğri değnek (Sevgilinin saçı).*

1. Ḳatı ḫam ḳılma ḳadem zülfüñ idüpdür **çevgān**
   Yarın ey pīr olası hīç aña ṭañmayasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 11). [çevgān,]*

<u>çevgān:</u> *Ucu eğri değnek, ucu eğri sopa.*

1. Meydān-ı muḥabbetde ṭop itmiş idik başı
   Çevgān aluban çalduḳ neyler görelüm Allāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 10). [çevgān,]*

<u>çevgān-ı zülf-i yār:</u> *Sevgilinin saçının değneği.*

1. Çevgān-ı zülf-i yāre ol dem ki dil alındı
   Meydān-ı ʿaşḳ içinde ṭop oldı ser çalındı *(Şânî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 1). [çevgān-ı zülf-i yāre, -e]*

<u>çık-:</u> *Çıkmak, yükselmek.*

1. Gelür derd-i ġam u miḥnet **çıḳar** dilden fiġān u āh
   Bu ḳaṣr-ı ʿālī bünyānā gelen gelsün giden gitsün *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 9). [çıḳar, -ar]*

<u>çık-:</u> *Çıkmak.*

1. Fikr-i zülfüñle **çıḳar** her gice ol ḳaşruña gör
   Kimdür eflāka anuñ tek ide bir ḳıl ile ṣaʿd *(Şânî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 7). [çıḳar, -ar]*
2. Kūyuñ itine müddeʿī **çıḳmış** beni cānā
   Dilden dile düşmiş bu dil-figārı unutma *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 9). [çıḳmış, -mış]*
3. Seher seher **çıḳuban** kūşe kūşe kūyında
   Çemen çemen ṣalınan gül-fidānı gördüñ mi *(Şânî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 7). [çıḳuban, -uban]*

<u>çık-:</u> *Söylemek II Ortaya çıkmak.*

1. Didüm cām-ı lebüñden mest olupdur dil didi ol şāh
   Ṣaḳın **çıḳmasun** aġzuñdan bu söz Şānī yasaġumdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 12). [çıḳmasun, -ma, -sun]*

<u>çık-:</u> *Çıkmak, ayrılmak.*

1. Lebüñ ey cān ṭabībi olmalu bīmāra emsem dir
   Ḳapuñ dār-ı şifādur çāre vardur **çıḳmaduḳ** cāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 6). [çıḳmaduḳ, -ma, -duḳ]*

<u>çık-:</u> *Ortaya çıkarmak, görünür hâle getirmek.*

1. Çıḳarmaz ol şehüñ vaṣf-ı lebin dil ṭıflı aġzından
   Aña pīr-i muḥabbet eli itdürmiş meger ezber *(Şânî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 7). [çıḳarmaz, -maz]*
2. Seni sevmez deyü şuçlı **çıḳarmış** bendeñi aġyār
   Bu sözler hep yalandur pādişāhum bī-günāhum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 5). [çıḳarmış, -mış]*

<u>çık-:</u> *Çıkarmak, üstünden atmak.*

1. Mātem libāsını **çıkarup** dehr-i pīre-zen
   Ṭonatdı nev-ʿarūs gibi ṣaḥn-ı sebze-zār *(Şânî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 3). [çıkarup, -up]*

<u>çıñılda-:</u> *Çınlamak.*

1. Segrür gözüm ey dil ḳulaġum daḫı **çıñıldar**
   Vir müjde-i yārı bu göñül niçe iñilder *(Şânî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 1). [çıñıldar, -r]*
2. Seng-i ġam ile itme dil-i Şānī'i mecrūḥ
   Zārumla ṣaḳın rāz açılur ṭās **çıñıldar** *(Şânî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 14). [çıñıldar, -r]*

<u>çi:</u> *Ne, soru edatı.*

1. Ṣaḳın her bir mürāʾī cāhil ü nādānı pīr itme
   Eğer **çi** söyledince her kişi bir Bāyezīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 14). [çi,]*

<u>çile:</u> *Bir dervişin, mâneviyâtı ile baş başa kalmak için şeyhinin izniyle inzivâya çekilip dünya nîmetlerinden el çektiği ve kendisini ibâdete verdiği kırk günlük devre ve bu devrede geçirilen hal.*

1. Gel **çileye** girelüm tāze güller direlüm
   Dost cemālin görelüm tevḥīde gel tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 11). [çileye, -y, -e]*

<u>çīn-be-çīn:</u> *Kıvrım kıvrım, büklüm büklüm.*

1. Nedür bu reste reste deste deste **çīn-be-çīn** kākül
   Nedür bu ḫaste-dem-beste şikeste dildeki sevdā *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 5). [çīn-be-çīn,]*

çīn-i zülf: *Saçın kıvrımı.*
1. Çīn-i zülfüñde durur būy-ı vefā ol yārüñ
   Sen gerek Şām u Ḥabeş illerine biñ sefer it *(Şânî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 9). [çīn-i zülfüñde, -üñ, -de]*
2. Dimeñ bu rūy-ı dilberde ne ḳāküldür k'olur ḫoş bū
   Götürdi **çīn-i zülfi** rūma ol mihr ü ṣırr-ı ʿanber *(Şânî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 6). [çīn-i zülfi, -i]*

çiriş: *100–150 cm yükseklikte, sarımsı çiçekli ve otsu bir bitkidir, çiriş otu.*
1. Varaḳ-ı ḫüsnüñe çoḳ geçdi **çiriş** ….-i ʿayān
   Ḳorḳuram sen büti kāfir üzerine yıḳalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 5). [çiriş,]*

çoġal-: *Çok olmak.*
1. Her gelen ġuṣṣa-i ġam ṣadra geçüp itdi ḳarār
   Tekye-i dilde **çoġaldı** yine mihmān bir bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 4). [çoġaldı, -dı]*

çok: *Aşırı, fazla.*
2. Ṣadef-i tabʿumuñ elfāẓı güherbārı müdām
   Nāzı **çoḳ** ol dehen ü laʿl-i dür-efşāna fedā *(Şânî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 6). [çoḳ,]*
3. Zülfüñ şebünde dūr iderek hāl-i ʿārıżuñ
   Bir ugrıdur ṣabāḥa ḳalupdur o **çoḳ** yatup *(Şânî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 4). [çoḳ,]*
4. Ṭuymadum ẕerrece lalüñ ḫaberin **çoḳ** ṣordum
   Sizmedüm ḳılca belüñ sırrını **çoḳ** itdüm cehd *(Şânî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 3). [çoḳ,]*
5. Ṭuymadum ẕerrece lalüñ ḫaberin **çoḳ** ṣordum
   Sizmedüm ḳılca belüñ sırrını **çoḳ** itdüm cehd *(Şânî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 4). [çoḳ,]*
6. Ādemüz biz çekerüz ey perī cevrüñ ammā
   Tīz olma bize **çoḳ** küsme ṭutup ḫaṣlet-i fehd *(Şânî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 8). [çoḳ,]*
7. Ey Şānī vaṣf-ı dūzaḫı vāʿiż **çoḳ** itmesün
   Āhum odundan āteş-i dūzaḫ şerāredür *(Şânî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 9). [çoḳ,]*
8. Mestler bī-hūşlar medhūşlar **çoḳḍur** velī
   Sāḳī-i cān-baḫş ile oldı mey ü meyḫāne bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 11). [çoḳḍur, -ḍur]*
9. Bir cevr ü cefāsı yoḳ güzelcek
   Bir luṭf u ʿaṭāsı **çokca** dilber *(Şânî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 12). [çokca, -ça]*
10. ʿİyd-i vaṣla köhne-dil eṭfāldan **çok** ṣād olur
    Nev-heves olur gehī ey nev-civānum pīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 7). [çok,]*
11. Seg rakībe dime **çoḳ** öldüregör ses kesile
    Yoḳsa kūyuñda bu işüñ soñı ġavġāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 5). [çoḳ,]*
12. ʿAfv eyleye şāyed ṣuçumuz **çoḳdı** kerem ḳıl
    Ṭaşra ḳapuda müddeʿī seg gibi iñilder *(Şânî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 5). [çoḳdı, -dı]*
13. Baña ḫūbān dārını gerekmez Şānī ʿarż itmek
    Benüm bir lüṭfı **çoḳ** çeşmi siyāhum yüzi aġum var *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 14). [çoḳ,]*
14. Varaḳ-ı ḫüsnüñe **çoḳ** geçdi çiriş ….-i ʿayān
    Ḳorḳuram sen büti kāfir üzerine yıḳalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 5). [çoḳ,]*
15. Girme gel ḳanuma aḳıtma gözüm yaşını sen
    Çoḳ daḫı yaḫşı degül eyleme ʿummāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 8). [çoḳ,]*
16. Beni bu küştegān-ı nefs iñen **çok** başdı lüṭfuñdan
    İlahī sen hidāyet it ẕebūn idem anı bende *(Şânî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 7). [çok,]*
17. Beli ince femi ġonce beñi fülfül lebi yāḳūt
    Güzeller **çoḳdur** ammā beñzemez ol verd-i ḫandāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 12). [çoḳdur, -dur]*
18. Egerçi şehr-i ḫüsnüñ dilberi **çoḳ** ey püser ammā
    Senüñ gibi güzel olmaz ẕarīfāne levendāne *(Şânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 9). [çoḳ,]*

çörek: *Değirmi ve yumuşak ve yağlı küçük ekmek.*
1. Dervīş olan ṣızılur Ḥaḳ yolına düzilür
   Çörek unı özilür tevḫīde gel tevḫīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 14). [çörek,]*

çü: *Akarsu, ırmak.*
1. Zeyn olup cennet gibi ʿālem olur **cūlar** revān
   Ṣan rehāda çeşme-i ʿayn-ı Ḫalīlu'llāhdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 9). [cūlar, -lar]*
2. Ḳanlu yaşum görüp ey serv nedür bu dime kim
   Ḳadd-i dil-cū ki revān olan iki **cūdur** bu *(Şânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 12). [cūdur, -dur]*

çü: *Gibi II Çünkü.*
1. Ey dil ber-ān ki ʿaḳl **çü** şemʿ-i münevverest
   Devlet bedān ki der-şeb-i baḫşiş muḳarrerest *(Şânî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 1). [çü,]*

çü: *Çünkü II Şundan dolayı, şu sebeple, zira.*

2. Umar şefāʿat ü keremüñ ol şehüñ ḳamu ümem
   Oldur **çü** Şānī menbaʾ-ı iḥsān Muḥammed Muṣṭafā *(Şânî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 10). [çü,]*
3. Çü der-bāġ-ı leṭāfet ān ruḫ-ı yār sırr-ı gül-rengīn
   Ben ey Şānī ʿaceb mi ger olursam bülbül-i şeydā *(Şânî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 9). [çü,]*
4. Ġamzeñ ucından öleni laʿlüñ **çü** dirgürür
   Ḫūnī gözüñ n'ider güzelim ḳana al ḳatup *(Şânî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 7). [çü,]*
5. Dimāġın çatladup āh itse tañ mı bülbül ey Şānī
   Diş uran leblerine ġonce-i bāġuñ **çü** şebnemdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 10). [çü,]*
6. Bülbül gibi gerek içevüz cāmı ġonceden
   Maṭlubumuz **çü** bir ṣanem-i gül-ʿizārdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 4). [çü,]*
7. Senüñ şānuñdadur Levlāk senüñçün var oldı eflāk
   Çü sensin şāh-ı Erselnāk şefāʿat yā Resūlallāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 8). [çü,]*
8. Risālet çarḫınuñ vechüñ olaldan mihr-i rahşānı
   Ẕulām-ı küfri refʿ itdi **çü** doġdı nūr-ı sübḥānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 2). [çü,]*
9. Olar kim görmediler bilmediler bunda bi't-taḥḳīḳ
   Ne bilsün anda sen şāhı **çü** yoḳdur çeşm-i ʿirfānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 12). [çü,]*

çün: *Nasıl ki.*

1. Gelenler **çün** tevaḳḳuf yoḳ gidenler **çün** tereddüd hem
   Ṭolaşma kār-ı devrāne gelen gelsün giden gitsün *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 7). [çün,]*
2. Şecerden **çün** Enā'llah ile gelmişdür nidā-yı dil
   Beşerden pes ene'l-ḥaḳ gelse kimdür münkiri ḳanı *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 11). [çün,]*

çün: *Çünkü, nedeniyle.*

1. Ne var Şānī saña ger olsa vāṣıl
   Rücūʿı mihredür **çün** zerre-āsā *(Şânî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 18). [çün,]*
2. **Çün** aḥsen-i taḳvīm oldı şānuñ
   Her zişte ḳaroldıġuñ ne çāker *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 9). [çün,]*
3. ʿAceb mi olsa artuḳ ẕerreden üftāde ʿāşıḳlar
   Çün ol meh çarḫ-ı ḥusn içre bugün mihr-i münevverdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 6). [çün,]*
4. **Çün** meyli gözlerüñ yine birbiri nedür
   Ṣormaz ḥāl-i ʿāşıḳı hīç birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 1). [çün,]*
5. ʿAceb mi yitse eflāka serüm **çün** devlet el virdi
   Felekde māh-ı nev gibi benüm zerrīn ayaġum var *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 7). [çün,]*
6. Gelenler **çün** tevaḳḳuf yoḳ gidenler **çün** tereddüd hem
   Ṭolaşma kār-ı devrāne gelen gelsün giden gitsün *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 7). [çün,]*
7. Yandurup baġrumı **çün** ki iñiletti ġamuñ hey
   Baña nitdüñse yine ey ruḥı zībā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 11). [çün,]*
8. Rūz-ı elestde **çün** ezel ḳālū belā diyenlerin
   Dünye-i dūna aldanup ḳavlümüz itmezüz yalan *(Şânî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 1). [çün,]*
9. Ḳalʿa-i rūḥa gelüp nefs-i ʿadüvv kār idemez
   Ṭop-ı tevḥīd ile **çün** beklemedür bir bi-beden *(Şânî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 6). [çün,]*
10. **Çün** rūz-ı ezel cānā ʿaşḳuñla bilişdük biz
    Yād eyleyüben anı meyl eylemezüz yāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 7). [çün,]*
11. Bir söz ne olduġı **çün** pāy-ı Mesīḥe lenger
    ʿAşḳ ehlinüñ bu yolda hep vārı terk olundı *(Şânî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 11). [çün,]*
12. Ḥayret eliyle Şānī çāk olmasun mı sīnem
    Zülf-i nigār-ı mehveş **çün** ʿārıża bulundı *(Şânî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 14). [çün,]*

çün: *Çünkü, nasıl ki.*

1. N'ola açsa tiġ-i şerʿüñ şarḳ u ġarbı ser-te-ser
   Çün refīḳüñ oldı Ḥaḳḳ'dan ʿizz ü naṣr u feṭḥ-i bāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 8). [çün,]*

çün: *İçin.*

1. Yüziñe nūr-ı Ḥaḳ olmış hüveydā
   Anuñ **çün** ehl-i ʿaşḳı ḳıldı şeydā *(Şânî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 2). [çün,]*
2. Olursa ḫalḳ-ı ʿālem n'ola aña çaker ü bende
   Serīr-i ḥüsne şāh oldıġı anuñ **çün** muḳarrerdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 4). [çün,]*
3. ʿAzmüñ **çün** āḫir iki evüñ birisi nedür
   Biri cināndür bil anuñ birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 1). [çün,]*

çün u çerā: *Teslimiyet II Nasıl ve niçin.*

1. Kātib-i ḳudretden onı ser-nüvişte rāżı ol
   Ḥikmete **çün u çerā** ḳılma Müselmānlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 6). [çün u çerā,]*

çünki: *Çünkü.*

1. Çünki ġarḳ-ı baḥr-ı vaḥdetsin ezelden tā ebed
   Ey muvaḥḥid sen de pes bu lā nedür illā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 7). [çünki,]*
2. Çünki vaḥdette bir imiş lafẕ-ı maʿnā nuṭḳ-ı ṣavt
   Keşret-i ʿālemde bunca ṣūret-i maʿnā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 11). [çünki,]*
3. Kīmyā-yı ḫāk-i ferḫine niçün ṣarf eylemek
   Çünki şākird olasın ol cevherüñ üstādına *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 6). [çünki,]*

çünki: *Çünkü, zira II Şundan dolayı ki.*

1. Ḥaḳ resūli **çünki** maʿallahī söyleye
   Kimdür ki ḫāli dāʾīm anuñ ittiṣāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 13). [çünki,]*
2. Kāfir seni gördükde olur **çünki** müselmān
   Īmāna niçün gelmeyesin münkir-i efrenc *(Şânî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 9). [çünki,]*
3. Aṣl-ı īmān **çünki** bilmekdür Ḥaḳı ʿayne'l-yaḳīn
   Münkir-i aʿmāya siz kāfir diyüñ īmānı yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 5). [çünki,]*
4. Ger vücūd-ı vāḥide müşrik degülseñ ḳāʾīl ol
   Çünki eşyā kendiden bulmaḳ vücūd imkānı yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 8). [çünki,]*
5. Çünki bildüñ maẕharı ẕāt u ṣıfāt imiş özüñ
   Açma rāzıñ ṣaḳla bu esrārı gel ifşā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 17). [çünki,]*
6. Çünki resūl-i Ḥaḳ gelüp didi ki En-Nāsü niyām
   Var ise ʿirfānuñ bugün yatma bu ġafletden uyan *(Şânî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 7). [çünki,]*

çünkim: *Çünkü, nedeniyle.*

1. Yaradılmışda naẕīrüñ yoḳdur ey seyyid senüñ
   Şānuña Levlāk dur Allāh'dan **çünkim** ḫiṭāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 6). [çünkim,]*
2. Şānī-i miskīn nice vaṣfuñda ʿāciz olmasun
   Yā nebī **çüñkim** seni vaṣf eyleyen Allah'dur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 22). [çüñkim,]*
3. Ne aṣṣı böyle dir dilden ölüm **çünkim** bizümçündür
   Bize sen bir beḳā vir kim ebed hīç olmaya fānī *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 7). [çünkim,]*

çünkü: *Çünkü.*

1. Yine ṭoldurduġuñ āhıla cihān gülzārın
   Çünkü bülbüllerinüñ diñlemez ol gülzārın *(Şânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 2). [çünkü,]*

çürüt-: *Harcamak, heba etmek II Bir kimseyi yıpratmak, çökmüş ve bitkin duruma getirmek, yaşlandırmak.*

1. Nefsüñ yolına gitdüñ ʿömrüñ naḳdin **çürütdüñ**
   Görsen saña ne itdüñ tevbeye gel tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 3). [çürütdüñ, -dü, -ñ]*

D d

da: *Dahi, de, da (bağlaç).*

1. Şānī gibi ṣoñra zār olursın
   Aġlamaḳ olur saña **da** hemser *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 34). [da,]*

2. Sevdālıġum irişince ki gāh
   Ṭañmañ baña o **da** bir maḥaldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 4). [da,]*
3. Niçe demdür ki senüñ vālih ü ḥayrānuñdur
   Ṭuyur **da** Şāniyā bir ẕerre lebüñ esrārın *(Şânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 14). [da,]*

dad: *Tat, lezzet.*
1. İki destüñle meges gibi döñersün başuña
   Aldanursuñ ger bu dehrüñ telḫ ü şīrīn **dadına** *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 10). [dadına, -ı, -n, -a]*

dād eyle-: *Adaletle, iyilikle muamele etmek.*
1. Gözüme ḫāk-pāyuñ cānuma cām-ı ġamuñ besdür
   Bu dārūyı ne **dād eyledi** cām-ı mey ne Cem çekdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 4). [dād eyledi, -di]*

dāġ: *Kızgın demirle vücûda vurulan damga, işâret, nişan II Aşk, elem, keder vb. içe işleyen duyguların verdiği yanıklık, yara.*
1. Ḳanlu **dāġum** seyr iden sīnemde cānā semt semt
   Ṣandı güllerdür açılmış gülşen-ārā semt semt *(Şânî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 1). [dāġum, -um]*
2. Āh-ı āteş-bārda her **dāġ** bir penbeyle dil
   Çarḫdur zeyn oldı encümlerle gūyā semt semt *(Şânî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 5). [dāġ,]*
3. Cismümi ḳollarumı **dāġ** ile zeyn eyledi yār
   Oldı bir meyve-i nihāl bedenüm şāḫ-ı dıraḫt *(Şânî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 3). [dāġ,]*
4. Yeridür ḫasret-i ḫāl-i ruḫ u ḫaṭṭuñla göñül
   Dāġlar yaḳsa elifler kesüp āh itse bülend *(Şânî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 12). [dāġlar, -lar]*
5. Ẕaḫm-ı niʿāl-i esb-i belādur degül o **dāġ**
   Ey Şānī sīnem üzre şeh-i ġam ḳonar göçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 9). [dāġ,]*
6. Bāġ-ı dilde tāze **dāġum** ḳırmızı güller durur
   Gülşen-i sīnemde āhum ṣavt-ı bülbüller durur *(Şânî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 1). [dāġum, -um]*
7. Ferhāda n'itdi tīşe-i hicrān u seng-i ġam
   Sırr ṣaḳlamaz açar sırruñı **dāġa** söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 12). [dāġa,]*
8. Ṣabr u ḳarārumı alan ʿaḳl u dilüm yaġma ḳılan
   Mecnūn-ṣıfat **daġa** ṣalan yārüñ cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 6). [daġa, -a]*

dāġ: *Yara, yanık yarası.*
1. Ḳanlu ḳanlu **dāġlar** mıdur dil-i mecrūḥda
   Lāleler mi yā ḳızıl güller ḳaranfiller midür *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 9). [dāġlar, -lar]*
2. Gūş idelden nāle vü feryād u zārum ṭaġlar
   Lāleler yer yer dilin ṭaġlara her dem **daġlar** *(Şânî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 2). [daġlar, -lar]*
3. Lāle-i kūh-i belāda ḳanlı **dāġum** ṣandılar
   Sāġar-ı pür-mey görüp ḫūn-ı ḳabaġum ṣandılar *(Şânî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 1). [dāġum, -um]*
4. Şerḥa şerḥa **dāġlarla** vādī-i sīnem görüp
   Lālelerle Şāniyā zeyn olma bāġum ṣandılar *(Şânî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 9). [dāġlarla, -lar, -la]*
5. Baġrumda tāze tāze siyeh **dāġ** ʿaksidür
   Mirʾāt-ı vech-i yāre sanemüñ ne ḫāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 19). [dāġ,]*
6. Ġam-ı ḫāl-i ruḥuñla dilde niçe tāze **dāġum** var
   Şerer-ālūd olan her pembeden yanmaz çerāġum var *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 1). [dāġum, -um]*
7. Kesüp ḳanlu elifler gül gül itsem sīnemi tañ mı
   Ḳılursam serv ü güllerle müzeyyen tāze **dāġumdur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 6). [dāġumdur, -um, -dur]*
8. Baña bir nāz ile baḳduñ beni ʿaşḳ odına yaḳduñ
   Beni **daġlara** bıraḳduñ beni tenhā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 4). [daġlara, -lar, -a]*

dāġ-ı āteş: *Ateş yarası.*
1. Mihr-i ruḫuñda sīnede her **dāġ-ı āteşin**
   Ey māh dehre şuʿle virür bir sitāredür *(Şânî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 5). [dāġ-ı āteşin, -in]*

dāġ-ı dil: *Gönül yarası.*
1. Dāġ-ı dilden dökülen penbe-i pür-ḫūnumdur
   Ḳızaran lāle degül deşt-i ġam-ı ṣaḥrāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 5). [dāġ-ı dilden, -den]*

dāġ-ı fitīl: *Fitil yarası.*
1. Yanmadıḳ ḳalmadı çeşmümde benüm **dāġ-ı fitīl**
   N'oldı ey şemʿ-i murādum baña bir yanmayasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 5). [dāġ-ı fitīl,]*

dāġ-ı ġam: *Gam, keder yarası.*
1. Şevḳ-i ruḫsāruñla dilde **dāġ-ı ġam** güldür baña
   Gülşen-i sīnemde āh ey ġonca bülbüldür baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 1). [dāġ-ı ġam,]*

2. Nice feryād idelim ney gibi **dāġ-ı ġamdan**
   Lāleveş niçe çāk ideli kanlu yaḳalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 3). [dāġ-ı ġamdan, -dan]*

dāġ-ı miḥnet: *Keder yarası.*

1. Yürekde **dāġ-ı miḥnet** ʿaksidür ey Şānī düşmişdür
   Görenler öyle ṣanur rūy-ı zerdim üzre ḫālim var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 13). [dāġ-ı miḥnet,]*
2. Dāġ-ı miḥnet zaḫm-ı peykān-ı müjeñ ey ḳaşı yā
   Gülşen-i sīnemde dāʾīm lāle-i aḥmer yeter *(Şânî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 5). [dāġ-ı miḥnet,]*

dāġ-ı muḥabbet: *Aşk yarası.*

1. Ḫayāl-i ḫāl-i rūyet der-dilem **dāġ-ı muḥabbet** ṣūd
   Hevā-yı zülf-i müşkīnüñ ser-i ʿāşıḳda bir sevdā *(Şânî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 3). [dāġ-ı muḥabbet,]*

dāġ-ı sīne: *Gönül yarası.*

1. Degüldür **dāġ-ı sīnem** zaḫm alupdur naʿl-i pāyından
   Semend-i nāzın oynatduḳça Şānī şehsüvārum yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 13). [dāġ-ı sīnem, -m]*

dāġ-ı siyeh: *Kararmış, (gönle) yerleşmiş yara (gönül yarası bağlamında).*

1. Ruḫdaki ḫālüñ ġamıyla dilde her **dāġ-ı siyeh**
   Lālelerdür vādi-i sīnemde cānā semt semt *(Şânî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 3). [dāġ-ı siyeh,]*
2. Zaḫm-ı pāy naʿlidür **dāġ-ı siyehler** ṣanmañ ol
   Sīnemüñ üsti semendür derd ü ġam oynaġıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 7). [dāġ-ı siyehler, -ler]*

daġ-ı tāze: *Yeni yara.*

1. Ḫāl-i ʿizārı gördükde ḳorḳdı cānum
   Sīnemde **daġ-ı tāze** kimden imiş bilindi *(Şânî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 10). [daġ-ı tāze,]*

daġıl-: *Karışık duruma gelmek, dağılmak, perişan olmak.*

1. Evrāḳ-ı ʿaḳlımuz n'ola **daġılsa** her zamān
   Şīve kitābın ol perī her ān açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 7). [daġılsa, -sa]*
2. Ruḫsāruñ üzre zülf ile yā Rab ne ḫāldür
   ʿAḳlum **daġıldı** göricek anı ne ḥaldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 2). [daġıldı, -dı]*

daġıt-: *Dağıtmak, saçmak, karmaşık hale getirmek.*

1. ʿAḳlumuz **daġıdan** ol zülf-i perīşānuñdur
   Ṣabrumuz yaġmalayan ġamze-i fettānuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 1). [daġıdan, -an]*
2. **Daġıdup** ʿaḳlumı her ān beni ʿāşüfte iden
   Ey perī ol ḳadd ü ebrūñda olan anuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 7). [daġıdup, -up]*
3. ʿAḳlumı **daġıdur** ol zülf-i siyeh şīveleri
   Ḥalḳa ḥalḳa ḳaçan ol nāz ile gerdāna düşer *(Şânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 3). [daġıdur, -ur]*
4. Şāhid-i ʿaşḳum reh-i miḥnetde ey Şānī benüm
   Rūy-ı zerdümdür gözüm yaşıyla sīnem **daġıdur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 14). [daġıdur, -ur]*
5. **Daġıtmış** her ṭaraf sünbüllerin gül ruḫları üzre
   Bahār-ı ḥüsn-i dilber gör ne ḫoş eyyāma gelmişdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 7). [daġıtmış, -mış]*

dahı: *Hem, da, de, bir de.*

1. Laʿlüñ gibi dil ẕaḫmına ʿālemde emüm var
   ʿAşḳuñdan ölürsem **daḫı** cānāna ġamum var *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 2). [daḫı,]*
2. Ol mey ki ṣunmış idi ezel sāḳī-i elest
   Başında **daḫı** ʿāşıḳ-ı mestüñ ḫumārı var *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 4). [daḫı,]*
3. Ey Şānī raḳībüñ yüzüni görmeden özge
   ʿĀlemde benüm **daḫı** ne ġuṣṣa elemüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 14). [daḫı,]*
4. Daḫı bir ẕerre ṭuyulmadı rumūz-ı dehenüñ
   Ḫurde-dānlar niçe dolu anı maʿnāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 15). [daḫı,]*
5. Māh-rūlar dimiş ey Şānī senüñçün ki ḳamu
   Her şeb ol gün **daḫı** bir ʿālem-i tenhāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 18). [daḫı,]*
6. Reh-i ʿaşḳuñda ḳanı bir **daḫı** bir ʿāşık-ı pāk
   Yoluña merdüm-i çeşmüm gibi cānā dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 7). [daḫı,]*
7. Her kim ki oldı bir **daḫı** gül yāre hem-nişin
   Yaz u ḳış aña Şānī nevbahārdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 17). [daḫı,]*
8. Segrür gözüm ey dil ḳulaġum **daḫı** çıñıldar
   Vir müjde-i yārı bu göñül niçe iñilder *(Şânî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 1). [daḫı,]*
9. Ḳapuñda ḳul olandur şāh anı bilelüm **daḫı** bilmem
   Ne Dārādur ne Rüstemdür ne Ḫüsrevdür ne erdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 5). [daḫı,]*
10. Girme gel ḳanuma aḳıtma gözüm yaşını sen
    Çoḳ **daḫı** yaḫşı degül eyleme ʿummāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 8). [daḫı,]*

11. Virmiş idüm laʿl-i yāre ġāʾibāne göñli ben
Mihr-i luṭfından **daḫı** bir ẕerre görmezden nişān *(Şânî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 4). [daḫı,]*
12. Geçmedüñ zülfi hevāsıyla meyʿaşḳından
Daḫı sen ey dil-i divāne bir uşlanmayasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 10). [daḫı,]*
13. Ne mümkündür ol ḳayd-i kākülden ḫalāṣ ola **daḫı**
Ne diller kim giriftār oldı ol cāh-ı zenaḫdāne *(Şânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 7). [daḫı,]*
14. Ṣānī gibi sen **daḫı** tevbeye gel ey āḫī
Olmayasın dūzaḫī tevbeye gel tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 17). [daḫı,]*
15. Neyler kişi ʿālemde bilsem **daḫı** cānānı
Cānı gibi çekmezse ger sīneye cānānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 1). [daḫı,]*
16. Öpülmez emilirse laʿlin ki şifā dirler
Dāḫı niye emsem dir billāh diñ o dermānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 6). [dāḫı,]*
17. Bir sīm beden buldı göñül **daḫı** henüz genc
Bi'llāh ne ʿaceb bulur o maġrībi göreñ genc *(Şânî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 1). [daḫı,]*
18. Lā'da besdür bilinür nükte-i maḳṣūd nedür
Daḫı müşrikdür o kim bu söze illā eyler *(Şânî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 8). [daḫı,]*
19. Gördüm o mehliḳāyı kim pertev-i şems-ẕāt olur
İrdüm o şemʿa kim **daḫı** şuʿle-i kaʿināt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 2). [daḫı,]*
20. ʿAşḳsın ʿāşıḳ-ı şeydā **daḫı** sen
Sensin ey zīver-i ḥüsn-i ġarrā *(Şânî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 3). [daḫı,]*
21. Nedür ol zülf-i muʿanber nedür ol perçem-i caʿd
Dil viren **daḫı** ḫalāṣ olmadı andan min baʿd *(Şânî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 2). [daḫı,]*

dahl: *Etki, nüfus etmek.*
1. Añmañ baña münkiri ki işi
Hep **daḫl** u taʿarruż u cidaldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 6). [daḫl,]*

dāʾim: *Sürekli, daima, her zaman.*
1. Dāġ-ı miḥnet zaḫm-ı peykān-ı müjeñ ey ḳaşı yā
Gülşen-i sīnemde **dāʾim** lāle-i aḥmer yeter *(Şânî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 6). [dāʾīm,]*
2. ʿAḳlum ṭaġıdan ḳākül-i ʿanber-şikenüñdür
Bend-i dil iden **dāʾimā** çāh-ı ẕeḳanıñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 2). [dāʾimā,]*
3. Jāle şanmañ görüp efġānumı gūş itdi felek
Eşk encümleridür **dāʾimā** her cā dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 6). [dāʾima,]*
4. Ḥaḳ resūli çünki maʿallahī söyleye
Kimdür ki ḥāli **dāʾim** anuñ ittiṣāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 14). [dāʾīm,]*

dāʾire-i vaḥdet: *Vahdet dairesi, birlik halkası.*
1. Ḫāl-i şanemüñ görinen āyine-i ṣūretde
Nükteʾ-i ʿārif odur **dāʾire-i vaḥdetde** *(Şânî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 2). [dāʾire-i vaḥdetde, -de]*

dakın-: *Takmak, kuşanmak II Süslenmek.*
1. ʿAlī-veş düldül-i nāza süvār olmış bugün Ḥaydar
Göñül öñünce Ḳanberveş **daḳınmış** nāleden ẕiller *(Şânî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 2). [daḳınmış, -mış]*

dāl: *Doğru yoldan ayrılmış, yolunu sapıtmış, dalâlete düşmüş.*
1. Mülḥiddür ol ki ḳavl ile fiʿli bir olmaya
Rāh-ı şeriʿatı bıraḳan kimse **ḍāldür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 16). [ḍāldür, -dür]*

dāmān-ı yār: *Sevgilinin eteği.*
1. Öpdügüm sāḳī ayaġı ṭutduġum **dāmān-ı yār**
Ḥāṣāli'llāh neylerüm ben zāhīd-i gümrāh elin *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 5). [dāmān-ı yār,]*

dāmen: *Etek.*
1. Bāġ-ı dilde ser-firāz olsun nihāl-i ḳāmetüñ
Dāmenüñden müddeʿīnüñ it şehā kūtāh elin *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 8). [dāmenüñden, -üñ, -den]*
2. **Dāmenin** dest-i taʿalluḳdan iden kimse ḫalāṣ
Bāġ-ı dehr içre yürür servi gibi āzāde *(Şânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 7). [dāmenin, -in]*

dāmen-i pür-dürr: *İnci dolu etek.*
1. Her bir varaḳ ki **dāmen-i pür-dürr** ü jāledür
Maḳṣūdı şāh-ı gül ḳadehinde nişārdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 13). [dāmen-i pür-dürr,]*

dām-ı belā: *Bela, hile tuzağı.*
1. Ḳurtuluş yoḳdur ebed **dām-ı belādan** Ṣānī
Kim ki ol zülf-i girih-gīre dili eylese ʿaḳd *(Şânî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 9). [dām-ı belādan, -dan]*

2. Dil zülfüñe bend oldı görüp dāne-i ḫālüñ
   Ol **dām-ı belā** içre giriftārı unutma *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 14). [dām-ı belā,]*

dāne: *Kuş yemi, tane II Tohum.*
1. Ṣafḥa-i ruḫsārda miskīn nuḳaṭ mıdur yā ḫāl
   Murg-i cāna **dāneler** midür yā fülfüller midür *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 8). [dāneler, -ler]*
2. Bir yaña ḫālüñ ise ey yüzi gül
   Murġ-ı dil ḳapumda bir **dāne** geçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 6). [dāne,]*
3. Ḫāl-i siyehin ḫırmen-i ḥüsninde o meh-rū
   Dil murġını ṣayd itmekçün **dāne** idüpdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 8). [dāne,]*
4. Şöyle alur gider dil-i Şānī ḫayāl-i yār
   Ṣan murġ-ı vaḫşi **dāneyi** yerden ḳapar ḳaçar *(Şânî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 10). [dāneyi, -y, -i]*

dāne dāne: *Tane tane.*
1. Nedür bu ḳoşa ḳoşa **dāne dāne** ruḥdaki beñler
   Nedür bu kūşe kūşe ʿaḳl u ṣabr-ı dil iden yaġma *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 7). [dāne dāne,]*

dāne-i ḫāl: *Ben tanesi (Sevgilinin beni).*
1. Zülfüñ aġına hemīşe düşüren murġ-i dili
   Dāne-i ḫālüñ ile çāh-ı zenaḫdānuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 12). [dāne-i ḫālüñ, -üñ]*
2. Dāne-i ḫāl ile dil murġın şikār itmek içün
   Ol gözi ṣayyāduñ ol zülf-i siyehler aġıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 11). [dāne-i ḫāl,]*
3. Dil zülfüñe bend oldı görüp **dāne-i ḫālüñ**
   Ol dām-ı belā içre giriftārı unutma *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 13). [dāne-i ḫālüñ, -üñ]*

dāne-i ḥīle: *Hile tohumu.*
1. Yed-i faẓluñla sen ḳurtar hū nefs-i ḥīlekār ey Ḥaḳ
   Ḳurup biñ **dāne-i ḥīle** düşürmişdür beni bende *(Şânî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 6). [dāne-i ḥīle,]*

dānişmend: *İlim sâhibi kimse, bilgin, âlim.*
1. Ders-i ʿaşḳa direm ey Şānī ṣalā hep gelsün
   ʿĀlim ü vāʿiẓ ü nāṣıḥ ü ṭalebe **dānişmend** *(Şânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 14). [dānişmend,]*

dār: *Ev, yurt.*
1. Baña ḫūbān **dārını** gerekmez Şānī ʿarż itmek
   Benüm bir lüṭfı çoḳ çeşmi siyāhum yüzi aġum var *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 13). [dārını, -ı, -n, -ı]*

dara-: *Taramak.*
1. Eyler muʿaṭṭar ʿālem-i būy-ı ṣafā-baḫş ile yār
   Ol zülf-i müşg-efşānına ger şāne urup **daraya** *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 14). [daraya, -y, -a]*

Dārā: *Eski İran'ın meşhur bir şahı olup mecazen hükümdar manasına da gelir.*
1. Ḳapuñda ḳul olandur şāh anı bilelüm daḫı bilmem
   Ne **Dārādur** ne Rüstemdür ne Ḫüsrevdür ne erdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 6). [dārādur, -dur]*

dār-ı dünyā: *Dünya yurdu, yeryüzü.*
1. Resen-i zülfüñe dil baġlayanı yirde ḳomaz
   Dār-ı dünyāda felek menzil-i aʿlāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 4). [dār-ı dünyāda, -da]*

dār-ı şifā: *Sağlık, şifa yurdu II Şifa kapısı.*
1. Lebüñ ey cān ṭabībi olmalu bīmāra emsem dir
   Ḳapuñ **dār-ı şifādur** çāre vardur çıḳmaduḳ cāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 6). [dār-ı şifādur, -dur]*

dārū: *İlâç, deva.*
1. Gözüme ḫāk-pāyuñ cānuma cām-ı ġamuñ besdür
   Bu **dārūyı** ne dād eyledi cām-ı mey ne Cem çekdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 4). [dārūyı, -yı]*

dārü'l-ʿuḳāb: *Ahiret yurdu, ahiret.*
1. Ümmetüñ-çün zeyn olupdur bāġ-ı cennet ḫūr-ı ʿayn
   Hem yaraḳlanmış durur aʿdāñ içün **dārü'l-ʿuḳāb** *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 16). [dārü'l-ʿuḳāb,]*

daş: *Taş.*
1. Teşne-i ʿālemi suvarmaġa
   Daştan muʿcizeñ aḳıtdı enhār *(Şânî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 12). [daştan, -tan]*

daş-: *Taşmak.*

1. Baḥr-ı dil cūşa gelüp **daştı** sirişk ırmaġı
ʿĀlemi ḳanlı yaşum laʿl-i Bedaḫşān itdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 13). [daştı,]*

daʿvā: *Dert, tasa, çözülmesi gereken mesele.*
1. Ġam-ı ʿaşḳuñda ne var cān virse
Şānī **daʿvāsına** merdāne geçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 10). [daʿvāsına, -sı, -n, -a]*
2. Bilüp eṭvār-ı ḳalbi vāḳıf-ı esrār olandur pīr
Yalan **daʿvāyla** serverlik iden dīn-i Yezīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 16). [daʿvāyla, -y, -la]*
3. Ey vücūdında ene'l Ḥaḳ sırrını bildüm diyen
Küntü kenzüñ maḥremi olduñsa bu **daʿvā** nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 16). [daʿvā,]*

daʿvā-yı ʿaşḳ: *Aşk davası, aşk meselesi.*
1. **Daʿvā-yı ʿaşḳ** iden erbāb-ı muḥabbetden olan
ʿAşḳ ʿarażın gözede olmaya evbāş u levend *(Şânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 5). [daʿvā-yı ʿaşḳ,]*
2. Benümle sen nice **daʿvā-yı ʿaşḳ** eylersin ey Ferhād
Öñümce kūy-ı miḥnetde benüm bir kūh-kensin sen *(Şânî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 5). [daʿvā-yı ʿaşḳ,]*

dāye-i ʿaşḳ: *Aşk dadısı.*
1. **Dāye-i ʿaşḳ** ḳucaġında idüm serverde
Olmadın ṭıfl-ı dil ü cāna bula menzil-i mehd *(Şânî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 5). [dāye-i ʿaşḳ,]*

de-: *Demek, söylemek.*
1. Vaṣf-ı ruḫuñla ḫāl ü ḫaṭuñ olmaya beyān
Yüz metn yüz ḥavāşī ile **dense** yüz şürūh *(Şânî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 8). [dense, -n, -se]*
2. Mecrūḥ-ı tīġ-ı miḥnetüm olmaz eṭıbbādan ʿilāc
Laʿlüñden olur em **deseñ** ben Şānī-i bīçāreye *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 18). [deseñ, -se, -n]*

de: *Dahi, de (bağlaç).*
1. Yād u bilişi ḫayr ile yād eyle hemīşe
Tā ki seni **de** yād u biliş ḫayr ile aña *(Şânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 4). [de,]*
2. Elbette seni **de** idiser illere ġıybet
Ṣanʿat idinüpdür anı kendüzine zīrā *(Şânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 7). [de,]*
3. Ḫūn-ı vaṣl-ı yāre ṣeyʾu'llāh içün
Şānī **de** bir bī-nevā dervīşdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 18). [de,]*
4. Sevdiyse kāfir olmadı ey büt seni göñül
Raḥm it o derdmendi **de** Allāh yaradur *(Şânî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 8). [de,]*
5. Çünki ġarḳ-ı baḥr-ı vaḥdetsin ezelden tā ebed
Ey muvaḥḥid sen **de** pes bu lā nedür illā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 8). [de,]*
6. Vaṣluñ uma geldi ḳapuña Şānī Efendi
Bāḳī-i kerem luṭf-ı mürüvvet **de** senüñdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 10). [de,]*
7. Ḳaṣduñ iki raḳībüñ eger birisi nedür
Öldür ikisini **de** şehā birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 2). [de,]*
8. ʿIyd-ı viṣāl-i yār müyesser olursa ger
Cān u dil ikisi **de** fedā birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 4). [de,]*
9. Eyyām-ı vaṣlı müjdesine ol ḳıyāmetüñ
Kevneyn ikisi **de** fedā birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 4). [de,]*
10. Ten ġubāriyle ṭaḳıl sen **de** hevā-yı ʿaşḳa
Ẕerre-vār idelim ol mihr-i dıraḫşāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 3). [de,]*
11. Zāhid çekerse bādeyi ferrāce altına
Ey Şānī sen **de** ḳalma o bardaġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 14). [de,]*
12. Münīr-i mihr-i ruḫsāruñ ṣuʿāʿın seyr ḳılmaġa
Eger lāyıḳ degülsek **de** bize sen eyle erzānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 4). [de,]*

Deccāl: *Dini inanışlara göre kıyamete yakın ortaya çıkıp insanları saptıracak olan fitneci, yalancı, kötü yaratık, fitneci, aşığı kendine bağlayan, kıyamet yani aşığın sıkıntı, keder görecek olmasının habercisi.*
1. Nefs-i emmāre-i **Deccāli** n'ola ḳatl itsem
Ten diyārına bugün Mehdī-i feṯḥ oldum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 7). [deccāli, -i]*

def: *Zilli ve pullu bir çembere gerilmiş deriden yapılan çalgı.*
1. Meclisde ur ḳulaḳ **def** ü ṭanbūr gör ne dir
Ṭolaşma gel şürāḥiye tābāġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 5). [def,]*
2. Çek ikilik penbesin şemʿüñden aç cān ḳulaġın
Diñle meclisde ne dir gör **def** ü ṭanbūr çeng ney *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 4). [def,]*

deffāf: *Tef çalan.*
1. Ney gibi inledigüm sīne dögüb fırḳaṭla
Bezm-i ʿaşḳ içre gören didi bu **deffāf** mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 6). [deffāf,]*

defʿ-i ʿataş it-: *Susuzluğu gidermek.*

1. Kaʿbe-i aṣl-ı ṣafāya irüp **it defʿ-i ʿataş**
   Teşne-dil eyleme her berr ü beyābāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 7). [defʿ-i ʿataş,]*

defter-i āsār-ı ṣunʿu'llāh: *Allah'ın kudretinin eserlerinin defteri.*

1. Ẕikr-i Ḥaḳḳa her giyāh-ı sebz olmış bir zebān
   Her varaḳ bir **defter-i āsār-ı ṣunʿu'llāhdur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 4). [defter-i āsār-ı ṣunʿu'llāhdur, -dur]*

defter-i hūnīn: *Kanlı defter.*

1. Ey Şānī lāle ṣanma ki kūh-sār-ı deşt-i ġam
   Ferhād-ı cāna **defter-i ḫūnīn** açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 10). [defter-i ḫūnīn]*

defter-i ḥüsn: *Güzellik defteri.*

1. Degüldür ḫāl ü ḫaṭ ol **defter-i ḫüsnüñ** beyānıñda
   Ezelden kātib-i ḳudret raḳam dökdi ḳalem çekdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 7). [defter-i ḥüsnüñ, -üñ]*

defter ü dīvān: *Defter, divan..*

1. Şiʿr-i dilsūzum işiden ruḥ-ı vaṣfından
   Şāniyā ḳalmaya bir **defter ü dīvān** yaḳalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 12). [defter-i dīvān,]*

degiş-: *Değişmek, birini diğerine tercih etmek.*

1. Ey dil ruḫ-ı dilberle **degiş** vārıñı cehd it
   Ādemde bir āyine-i idrāk gerekdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 5). [degiş,]*
2. Almışum pīr-i fenā pendin ḫarābāt ehliyüm
   Ḳaṣr-ı Ḳayṣerle **degişmem** menzil-i virāneyi *(Şânî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 6). [degişmem, -me, -m]*

degme: *Her, her bir, her hangi bir.*

1. Bülbüller ile gülşen-i vaḥdette kün dimeñ
   Ṭuyurma **degme** ḳarġaya her zāġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 10). [degme,]*

degül: *Değil.*

1. Ġam **degül** ġamzeñ ucından dutsa dil bī-şekk eger
   Bunı cāʿiz gördiler beyʿine ḫattā rāst geç *(Şânî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 5). [degül,]*
2. Pīr oldum ey civān nece ṣabr idem it vefā
   Eyyūb ṣabrı bende **degüldür** ne ʿömr-i Nūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 12). [degüldür, -dür]*
3. Ger vücūd-ı vāḥide müşrik **degülseñ** ḳāʾīl ol
   Çünki eşyā kendiden bulmaḳ vücūd imkānı yoḳ *(Şânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 7). [degülseñ, -señ]*
4. Ẕaḫm-ı niʿāl-i esb-i belādur **degül** o dāġ
   Ey Şānī sīnem üzre şeh-i ġam ḳonar göçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 9). [degül,]*
5. Behiştüñ ḥūr u ġılmānı **degül** bir ʿişve-i çeşmüñ
   Benüm ey dilber-i ʿayyār şūḫ-ı şīve-ḳārum yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 7). [degül,]*
6. **Degüldür** dāġ-ı sīnem zaḫm alupdur naʿl-i pāyından
   Semend-i nāzın oynatduḳça Şānī şehsüvārum yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 13). [degüldür, -dür]*
7. Ḫıżr u ʿĪsī **degül** saña şākir
   ʿİlm-i iḥyāda ḳılmada güftār *(Şânî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 9). [degül,]*
8. Dūd-i āhumdur **degüldür** hāle ammā dir gören
   Māh-rūlar ṣayd iden anı bir aġum ṣandılar *(Şânî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 7). [degüldür, -dür]*
9. Sīm-i gerdānuñ miyānuñ ḳoçmadan ḫālī **degül**
   Cān oynatmasıdur bu ne hamāʾil bāġıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 5). [degül,]*
10. Degüldür bāġ-ı dehre geldügi şimşāduñ öykinmek
    Ḳadüñ önüñde ṭoġruluḳda bir ikrāma gelmişdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 11). [degüldür, -dür]*
11. Peyk-i dilimüñ ẕilleridür nāle **degüldür**
    Dil ḳūyıña niçe ki segirdür o diñilder *(Şânî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 7). [degüldür, -dür]*
12. Āʿmādur ol ki her naẓarı ʿayn-ı Ḥaḳ **degül**
    Kāzibdür ol ki dembedem ehl-i viṣāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 11). [degül,]*
13. Girme gel ḳanuma aḳıtma gözüm yaşını sen
    Çoḳ daḫı yaḫşı **degül** eyleme ʿummāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 8). [degül,]*
14. Ġam **degül** ḫāl ü ḫaṭuñ fikri dile laʿlüñ içün
    Ẓulmete uġrar idüñ çeşme-i ḥayvāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 9). [degül,]*
15. Degülsin gülşen-i küyında bir dem nāleden fāriġ
    O gül ruḫsāra Şānī bülbül-i şeydāya beñzersin *(Şânî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 9). [degülsin, -sin]*
16. Sīnesin çāk eyledi devr-i felek ol māh içün
    Görinen çarḫ üzre ey Şānī **degüldür** kehkeşān *(Şânî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 14). [degüldür, -dür]*
17. Dāġ-ı dilden dökülen penbe-i pür-ḫūnumdur
    Ḳızaran lāle **degül** deşt-i ġam-ı ṣaḥrāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 6). [degül,]*

18. Sīnemde nār-ı ʿaşḳa dil uzatma zāhidā
Yaḫşı **degül** anuñ gibi ocaġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 8). [degül,]*
19. Dil-i Şānī **degül** ancaḳ ölürseñ bülbül-i şeydā
Senüñ tek baġ-ı ḫüsn içre açılmış verd-i ḫandāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 13). [degül,]*
20. Eger münkir **degülseñ** zāhidā ayāt-ı Ḳurʾāna
Naẓar ḳıl muṣḥaf-ı rūyında ḫaṭ u ḫāl-i cānāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 1). [degülseñ, -se, -ñ]*
21. Münīr-i mihr-i ruḫsāruñ şuʿāʿın seyr ḳılmaġa
Eger lāyıḳ **degülsek** de bize sen eyle erzānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 4). [degülsek, -sek]*
22. Degüldür ḫāl ü ḫaṭ ol defter-i ḥüsnüñ beyānında
Ezelden kātib-i ḳudret raḳam dökdi ḳalem çekdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 7). [degüldür, -dür]*

dehān: *Ağız.*
1. Çeşm ü **dehān** u lebleri eyledi Küntü kenzi fāş
Sırr-ı ḳadem beyān ider bu nice mümkināt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 13). [dehān,]*
2. **Dehānuñla** miyānum görmedin varum ʿadem itdüm
Nigārā ʿaşḳa cān virmekde ʿuşşāk içre kem kemdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 3). [dehānuñla, -uñ, -la]*
3. Ṣordum **dehānuñ** ile miyānun ḫaberlerin
Virmez cevāb-ı lebüñüñ birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 5). [dehānuñ, -uñ]*
4. Ol elif-ḳadd em dimiş lʿalin saña ey Şānī
Var öp **dehānın** geh lebin gāhī ayaġın gāh elin *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 14). [dehānın, -ın]*
5. Ḳad ü zülf ü **dehānuñ** vażʿ-ı ḳadrüm key bülend itdi
Anunçün müddeʿī kūyuñda cān virdi elem çekdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 11). [dehānuñ, -uñ]*

dehān: *Ağız, II Sevgilinin ağzı.*
1. Dir imiş leblerüñ her dem ene'l-Ḥaḳ
Dehānuñ sırr-ı ġayb eylermiş ifşā *(Şânî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 14). [dehānuñ, -uñ]*
2. Bir beñleri fülfül ḳaddi ʿarʿar
Bir lebleri mül **dehānı** şekker *(Şânî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 2). [dehānı, -ı]*

dehān aç-: *Ağız açmak, konuşmaya başlamak.*
1. Kendüdür her söz ki benden ẓāhir olur söyleyen
Ben kimüm ey Şānī kim leb depredüp **açam dehān** *(Şânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 14). [dehān açam, -am]*

dehen: *Ağız, dudak (Sevgilinin ağzı).*
1. Senüñ ẓikrüñ ḳılur her bir **dehenden**
Ḳamu dillü dilince her bir eşyā *(Şânî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 11). [dehenden, -den]*
2. Ṣadef-i tabʿumuñ elfāẓı güherbārı müdām
Nāzı çoḳ ol **dehen** ü laʿl-i dür-efşāna fedā *(Şânî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 6). [dehen,]*
3. Ṣadef-i ṭabʿımı pür eyler o şīrīn **dehenüñ**
Ḫoḳḳa-i laʿli açıldıḳça ki dürrler dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 3). [dehenüñ, -üñ]*
4. Ṣaḳın ey ġonce sen baḫṣ-ı fem-i yāre **dehen** açma
Ki bāġ-ı ḥüsne ol gülruḫ seni ilzāma gelmişdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 5). [dehen,]*

dehr: *Dünya, felek.*
1. Mihr-i ruḫuñda sīnede her dāġ-ı āteşin
Ey māh **dehre** şuʿle virür bir sitāredür *(Şânî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 6). [dehre, -e]*
2. Gün yüzüñden ayru dil āh itdügince raʿdi var
Berḳ-i ḫāṭıf tek çeker **dehre** felek şemşīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 4). [dehre, -e]*
3. Sulṭān-ı nevbahār irişüp **dehri** göricek
Açdı ḫazāʾin-i keremi ḳıldı āşikār *(Şânî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 9). [dehri, -i]*
4. Nola ḳaplarsa dūd-ı āh-ı āteş-bārum āfāḳı
Şeh-i ʿaşḳum ḳurulmış **dehre** altunlu otaġum var *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 4). [dehre, -e]*
5. Leşker-i āhum ile ġulġule ṣaldum **dehre**
Mülk-i ʿaşḳa iderüm Şānī emīrāne sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 13). [dehre, -e]*

dehr: *Dünya, devir, zaman.*
1. İki destüñle meges gibi döñersün başuña
Aldanursuñ ger bu **dehrüñ** telḫ ü şīrīn dadına *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 10). [dehrüñ, -üñ]*

dehr-i dūn: *Alçak dünya.*
1. Çarḫ bir ḥāl üzre dönmez **dehr-i dūnuñ** ey göñül
Ġāfil olma iʿtibar itme ġamına şādına *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 11). [dehr-i dūnuñ, -uñ]*

dehr-i merg: *Ölüm dünyası, ölüm zamanı.*
1. Geşt-zār u **dehr-i mergüm** hep mezraʿu'llāhdur
Münbit-i envaʿ-ı erzāḳ-ı ʿibādu'llāhdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 1). [dehr-i mergüm, -üm]*

dehr-i pīre-zen: *İhtiyar kadının dünyası.*

1. Mātem libāsını çıkarup **dehr-i pīre-zen**
   Ṭonatdı nev-ʿarūs gibi ṣaḥn-ı sebze-zār *(Şânî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 3). [dehr-i pīre-zen,]*

dek: *Kadar, dek.*

1. Üzülmezsin ṭaḳılduñ rāh-ı ġamda bizden ey nāle
   Cereş gibi dilüñ **dek** ṭurmaz iseñ biri çaḳmaḳdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 6). [dek,]*
2. Niceye **dek** bu işler bu yaramaz cünbişler
   Bu dögüşler sögüşler tevbeye gel tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 5). [dek,]*

del-: *Delik açmak.*

1. Baġrımı tīr-i muḥabbet **deleli** ey Şānī
   Bezm-i ʿālemde meni ney gibi nālān itdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 15). [deleli, -eli]*
2. Çeküp çeküp müje oḳların özümden cāna
   Delük delük **delinen** ḳalb-i zārı gördüñ mi *(Şânî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 6). [delinen, -in, -en]*

delik delik: *Yaralarla dolu, tamamen delinmiş.*

1. Baġrum **delik delik** cigerüm pāre pāredür
   Tīġuñla cümle ten dil-i cān yāre yāredür *(Şânî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 1). [delik delik,]*

delīl: *Bir dava ve meseleyi ispata yarayan şey. II Nişan, alâmet.*

1. Olupdur küfr-i zülf-i ehl-i zünnāra **delīl** ammā
   Ruḫ-ı tābendesidür şāhid olan ehl-i īmāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 9). [delīl,]*

delin-: *Delinmek, parçalanmak.*

1. Dem-sāz-ı muṭrib-i āh olmaġa bezm-i ʿaşḳa
   Şevḳ oḳlarıyla baġrum ney rinde yek **delindi** *(Şânî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 6). [delindi, -di]*

delük delük: *Delik delik, parça parça II Yaralı.*

1. Çeküp çeküp müje oḳların özümden cāna
   Delük delük delinen ḳalb-i zārı gördüñ mi *(Şânî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 6). [delük delük,]*

dem: *An, vakit, zaman.*

1. Her nuṭḳ-ı pāküñ oldı biñ ervāḥa ḳūt-ı rūḥ olan
   Sensin suḥan **deminde** dür-efşān Muḥammed Muṣṭafā *(Şânî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 4). [deminde, -i, -nde]*
2. Dir imiş leblerüñ her **dem** ene'l-Ḥaḳ
   Dehānuñ sırr-ı ġayb eylermiş ifşā *(Şânî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 13). [dem,]*
3. Bu felek bir gün dil-i maḫzūnumu şād itmedi
   Yār ile vuṣlat **deminde** olmadı ruḫṣat baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 4). [deminde, -i, -n, -de]*
4. Ḫayli **demdür** kūşe-gīr-i derd-i hicrān eylemiş
   Baʿdü ʿüsrin yüsrā vardır itmesün minnet baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 5). [demdür, -dür]*
5. Kaʿbe-i kūyuñda her **dem** cān-ı dil kurbān olur
   ʿİzzet-i ẕātuñ-çün İsmāʿīl Ẕebīḥu'llahdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 13). [dem,]*
6. Her **dem** ribāṭ-ı dehre ki ʿālem ḳonar göçer
   Beñzer o kārbāna ki bir **dem** ḳonar göçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 1). [dem,]*
7. Her **dem** ribāṭ-ı dehre ki ʿālem ḳonar göçer
   Beñzer o kārbāna ki bir **dem** ḳonar göçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 2). [dem,]*
8. Dil muṭrib ü nālem ney ü eşküm mey-i gülgūn
   Hemdem baña āh oldı bugün gör ne **demüm** var *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 4). [demüm, -üm]*
9. Ṣanma peykān-ı müjeñ żāyiʿ olur bende şehā
   Sīneden geçdügi **dem** ol yeri var cāna düşer *(Şânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 6). [dem,]*
10. La'lün süḫan **demünde** ki cānān açar ḳapar
    Yākūt-ı ḥufreden dili mercān açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 1). [demünde, -ün, -de]*
11. Uşşāḳ içinde ey perī her **dem** kitābını
    Leylā-yı zülfüñüñ dil-i Mecnūn açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 5). [dem,]*
12. Gūş idelden nāle vü feryād u zārum ṭaġlar
    Lāleler yer yer dilin ṭaġlara her **dem** daġlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 2). [dem,]*
13. Ḳurtuluş yoḳdur diyār-ı ġamdan ey dil bilmiş ol
    Yollarum seylāb-ı eşküm oldı her **dem** bağlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 8). [dem,]*
14. Ḫayāl-i serv-ḳaddüñ ḫāk idelden sāye-veş çeşmüm
    Aḳar pāyuña her **dem** cūybār-ı dīde pür-nemdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 8). [dem,]*
15. **Demidür** bezm-i ġamda hemdem olursuñ baña yek-dem
    Mey-i eşkümle ey sākī iki ṭolu ḳabaġum var *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 5). [demidür, -i, -dür]*
16. Ne saʿādetlü mübārek **dem** olur cāna sefer
    Ger ide mülk-i bedenden der-i cānāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 1). [dem,]*

17. Sensüz ārām idemez bir **dem** dīl u cān u göñül
    Ey ḫayāl-i mülk dil taḫtında ḫānum ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 7). [dem,]*
18. Çekilür tūġ-ı āhum ṭabl-ı sīnem urılur her **dem**
    Diyār-ı ġamda ey Şānī gözet ne ʿālī şāhum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 13). [dem,]*
19. Ġubārum tūtiyā iltür ṣabā gözine eflāküñ
    O **demden** kim reh-i ʿaşḳuñda cānā ḫāk-i rāhum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 8). [demden, -den]*
20. Degülsin gülşen-i kūyında bir **dem** nāleden fāriġ
    O gül ruḫsāra Şānī bülbül-i şeydāya beñzersin *(Şânî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 9). [dem,]*
21. Niçe bir aḳıdasın yaşumı uṣanmayasın
    Dem ola yoluña geldügini o ṣanmayasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 2). [dem,]*
22. Ḳan döküp ġamzeñ ider lʿal-i lebüñ baġrımı ḳan
    Niçe **demdür** henūz ey hūnī ʿaceb ṣanmayasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 4). [demdür, -dür]*
23. Niçe **demdür** ki senüñ vālih ü ḥayrānuñdur
    Ṭuyur da Şāniyā bir ẕerre lebüñ esrārın *(Şânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 13). [demdür, -dür]*
24. Gül ruḫlaruñ ġamıyla gözüm dökse ḳanlı yaş
    Ṭaşġınlu **demidür** o bulaġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 10). [demidür, -i, -dür]*
25. Ne sırr-ı ekber imişsin ki her **dem** çeşm-i ʿuşşāḳ
    Görinür ṣūretüñden cümle-i peydā vü pinhānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 9). [dem,]*
26. Çevgān-ı zülf-i yāre ol **dem** ki dil alındı
    Meydān-ı ʿaşḳ içinde ṭop oldı ser çalındı *(Şânî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 1). [dem,]*
27. Her **dem** baña dil ṭaġladan seylāb-ı eşküm çaġladan
    Bülbül gibi ḳan aġladan yārüñ cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 9). [dem,]*
28. Derd ile firḳatde ḳoyan āh ile ḥasretde ḳoyan
    Her **demde** ḥayretde ḳoyan yārüñ cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 16). [demde, -de]*
29. Kendüden ṭaşra giden maṭlūbı bulmaz gezmesin
    ʿArş u kürsī yir ü gök olursa ger bir **demde** ṭayy *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 12). [demde, -de]*

dem ol-: *Zamanı gelmek.*

1. Ḳaʿbe ḥaḳḳı ḳıblem ṣafā bulmaz **dem olunca** temām
   Kūyuñ ṭolanmak olmasa ben ʿāşıḳ-ı āvāreye *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 5). [dem olunca, -unca]*

demādem: *Her zaman, daima, her an.*

1. Çeşmüm piyāle dil der-i meyḫānedür gibi
   Gönlüm **demādem** ol leb-i mey-gūn açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 4). [demādem,]*
2. Ḥasret-i şekker-dehenlerle **demādem** Nīl-i Ṣaṭ
   Gözlerümden dökülen baḫr-i sirişk ırmaġıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 9). [demādem,]*

dembedem: *Bazen, ara sıra, zaman zaman.*

1. Vird-i zebān eyleyüp söyledigi **dembedem**
   Şānī-i miskīn faḳīr ṣalli ʿalā Muḥammed *(Şânî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 9). [dembedem,]*
2. Hind-i ġam içre ṭūṭī-yi dilüm **dembedem**
   Laʿl-i nebāt-ı ter bigi fülfüller iñledür *(Şânî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 7). [dembedem,]*
3. Rāh-ı ʿaşḳ içre özüni **dembedem**
   Cüst u çālāk eyleyenler ṣūfīdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 7). [dembedem,]*
4. Ḥüsn-i cemāl ḥadd u ḫāl ancaḳ olur ẕihi cemīl
   Dembedem anı vaṣf iden āyet-i beyyināt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 6). [dembedem,]*
5. Gözüm göñlüm murādı ol ruḥı zībāya baḳmaḳdur
   Yaşum tek ʿaḳl u fikrüm **dembedem** ol serve aḳmaḳdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 2). [dembedem,]*
6. Āʿmādur ol ki her naẓarı ʿayn-ı Ḥaḳ degül
   Kāzibdür ol ki **dembedem** ehl-i viṣāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 12). [dembedem,]*
7. **Dembedem** sırrumı fāş etmegile ʿālemde
   Baña n'etdise hemān dīde-i giryān itdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 3). [dembedem,]*

dem-i ʿĪsā: *İsa'nın nefesi.*

1. İrse ʿaceb mi mürde-i gülzāra kesr-i ḥayāt
   Bād-ı bahārı gör ki **dem-i ʿĪsā** vardur *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 6). [dem-i ʿĪsā,]*

dem-i nevbahār: *İlkbahar zamanı.*

1. Sāḳi piyāle ṣun ki **dem-i nevbahārdur**
   Hengām-ı serv-i bāġ leb-i cūy-bārdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 1). [dem-i nevbahārdur, -dur]*

dem-sāz: *Arkadaş, dost.*

1. Naġme-i nāleñe āhenk yeter āhenk idici
   Bezm-i ġamda saña her cāhili **dem-sāz** itme *(Şânî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 6). [dem-sāz,]*

dem-sāz-ı muṭrib-i āh: *Ah çalgıcısının dostu, arkadaşı.*

1. **Dem-sāz-ı muṭrib-i āh** olmaġa bezm-i ʿaşḳa
   Şevḳ oḳlarıyla bağrum ney rinde yek delindi *(Şânî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 5). [dem-sāz-ı muṭrib-i āh,]*

den-: *Denilmek, söylenmek.*
1. Bahār eyyāmıdur gül devridür bir ġonce leb olsa
   Fe-emmā şūḫ-ı zīrek olsa **denür** pür-ṭarab olsa *(Şânî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 2). [denür, -ür]*

deng-i ser-gerdān: *Başı dönmüş şaşkın.*
1. Geh vālih ü ḥayrān iden geh **deng-i ser-gerdān** iden
   Geh menbaʿ-ı irfān iden yārüñ cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 7). [deng-i ser-gerdān,]*

deñlü: *Kadar, derece.*
1. Ayaḳ başmadı bir kez yüzüme bu bāġ-ı ʿālemde
   Bu **deñlü** sāye-veş düşündüm ol serv-i ḫırāmāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 6). [deñlü,]*

depret-: *Konuşmak, kımıldatmak II Tahrik etmek.*
1. İl ʿaybına **depretme** dilüñ ʿaybuñ açarsın
   Şānī'den işit eyleme baḫş-ı ḳurı ġavġā *(Şânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 13). [depretme, -me]*

der-āsmān: *Gökyüzünde.*
1. Der-āsmān-ı şerʿ-i nübüvvet-i ū tāfteest
   Mihr-i felek-i Nūh pertev-i rūy-ı Muḥammedest *(Şânî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 5). [der-āsmān-ı, --ı]*

der-bāġ-ı leṭāfet: *Hoşluk / güzellik bahçesinde.*
1. Çü **der-bāġ-ı leṭāfet** ān ruḫ-ı yār sırr-ı gül-rengīn
   Ben ey Şānī ʿaceb mi ger olursam bülbül-i şeydā *(Şânî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 9). [der-bāġ-ı leṭāfet,]*

der-bān: *Kapıcı, kapıda bulunan görevli.*
1. Gelür kūyuña ʿāşıḳlar deyü gitmiş raḳīb andan
   Ḳıluñ tenbīh **der-bāne** gelen gelsün giden gitsün *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 4). [der-bāne, -e]*

derbend-i baḥr: *Denizin boğazı.*
1. Bekleyüp **derbend-i baḥrüñ** dil emīn olur şehā
   Almaġ içün kārbān-ı ḥüsnüñe geldükde pāc *(Şânî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 5). [derbend-i baḥrüñ, -üñ]*

derd: *Dert, keder, gam.*
1. Şād u feraḥ yürürsün il içinde sende hīç
   Künc-i belāda **derd** ile aġlar fikri yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 14). [derd,]*
2. Bende-i sulṭān-ı ʿaşḳına ne ġam
   Derd iline pādişāh dervīşdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 12). [derd,]*
3. Ben helāk olduġım **derd** ile ey Şānī bilüp
   Başladı her yañadan gelmege dermān bir bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 13). [derd,]*
4. Himmet it **derd** ile ben āh idicek aġyārun
   Dostum yerli ḳaya ise ḳapuñdan kopalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 3). [derd,]*
5. Mürde diller cān bulur nuṭḳuñdan ey Şānī sözüñ
   Nefḫa-i rūhu'l ḳuds mi **derdüm** ʿayā mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 14). [derdüm, -üm]*
6. Kimini **derd** ile maḥzūn kimin itdüñ ġama meftūn
   Kimini ʿaşḳ ile Mecnūn kimin Leylā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 19). [derd,]*
7. Ḫudānuñ sen ḥabībisin şefāʿat yā Resūlallāh
   Ḳamu **derdüñ** ṭabībisin şefāʿat yā Resūlallāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 2). [derdüñ, -üñ]*
8. Feryāda iriş **derd** ile öldürdi beni ġam
   Ey rūḥ-ı feraḥ-baḫş bu gam-ḫārı unutma *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 3). [derd,]*
9. Āh ile işüm zār iden **derd** ile hem timār iden
   Hem giceler bīdār iden yārüñ cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 11). [derd,]*
10. **Derd** ile fırḳatde ḳoyan āh ile ḥasretde ḳoyan
    Her demde ḥayretde ḳoyan yārüñ cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 15). [derd,]*

derd ü belā: *Dert ve bela.*
1. Laʿl-i dil-i bīmāra ki em didi ṭabībüm
   Aġyāra naṣīb oldı ḳamu **derd ü belā** renc *(Şânî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 6). [derd ü belā,]*

derd ü ġam: *Dert ve üzüntü, gam ve keder.*
1. **Derd ü ġam** bīmārı olmışdur bugün ġāyet mizāc
   Anuñ içün ḫūn-ı vaṣluñdan diler miskīn gülāc *(Şânî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 1). [derd ü ġam,]*
2. Zaḫm-ı pāy naʿlidür dāġ-ı siyehler şanmañ ol
   Sīnemüñ üsti semendür **derd ü ġam** oynaġıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 8). [derd ü ġam,]*

derde düş-: *Derde kapılmak.*

1. Ḥasret-i dildār ile bir **derde düşdi** Şānī kim
   Nāle vü feryād u āh u zārınuñ pāyānı yoḳ *(Şânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 13). [derde düşdi, -di]*

derd-i dil: *Gönül derdi.*

1. **Derd-i dilimi** ṭabīb bilmez
   Ey laʿl-i şifā bu neʿileldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 7). [derd-i dilimi, -im, -i]*

derd-i ġam: *Keder sıkıntısı.*

1. Tā ḳıyāmet ḳopa şerḥ olmaya dilden zerre
   Söylenür olsa eger **derd-i ġam** ey cān bir bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 6). [derd-i ġam,]*
2. Gördiler dil tekye-gāhı **derd-i ġam** mihmānıdur
   Şuʿleʾ-i āhum görüp yanar çerāġum şandılar *(Şânî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 3). [derd-i ġam,]*
3. Gelür **derd-i ġam** u miḥnet çıḳar dilden fiġān u āh
   Bu ḳaṣr-ı ʿālī bünyānā gelen gelsün giden gitsün *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 9). [derd-i ġam,]*
4. Dirler ġamı cānānı sermāye-i dil besdür
   Ol **derd-i ġam** bulduḳ neyler görelüm Allāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 4). [derd-i ġam,]*
5. Şeh olup ʿaşḳ iline **derd-i ġamdan** dil ḥaşem çekdi
   Öñince āh-ı ateş-bārum altunlu ʿalem çekdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 1). [derd-i ġamdan, -dan]*

derd-i ḥabīb: *Sevgili derdi.*

1. Her kimüñ kim ẕaḫmına **derd-i ḥabīb** olmaz devā
   Çāresizdür iki ʿālemde anuñ dermānı yoḳ *(Şânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 11). [derd-i ḥabīb,]*

derd-i hicrān: *Ayrılık derdi.*

1. Ḫayli demdür kūşe-gīr-i **derd-i hicrān** eylemiş
   Baʿdü ʿüsrin yüsrā vardır itmesün minnet baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 5). [derd-i hicrān,]*

derd-i muḥīt: *Dert çevresi.*

1. Kebāb ol ey ciger büryān ol ey dil tutuş ey sīne
   Göñül ġam tekyesidür **derd-i muḫītden** ḳonaġum var *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 10). [derd-i muḫītden, -den]*

der-dil: *Gönülde.*

1. Ḫayāl-i ḫāl-i rūyet **der-dilem** dāġ-ı muḥabbet şūd
   Hevā-yı zülf-i müşkīnüñ ser-i ʿāşıḳda bir sevdā *(Şânî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 3). [der-dilem, -em]*

derdmend: *Dertli (Aşık).*

1. Sevdiyse kāfir olmadı ey büt seni göñül
   Raḥm it o **derdmendi** de Allāh yaradur *(Şânî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 8). [derdmendi, -i]*
2. Derdmendce müstemendce ḫaste dilce Şānīya
   Pür-keremce bī-sitemce bī-ġaẕabca olsa yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 17). [derdmendce, -ce]*

derd ü elem: *Keder ve üzüntü.*

1. Leşker-i ʿaşḳı ile **derd ü elem** cevr ü cefā
   Geldi dil mülküni ġāret-i tālān itdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 11). [derd ü elem,]*

derd ü ġam-ı cānān: *Sevgilinin kederinin derdi.*

1. Başladı gelmege **derd ü ġam-ı cānān** bir bir
   Gelür ey dil bizi görmeklige yārān bir bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 1). [derd-i ġam-ı cānān,]*

der-evc-i āsmān-ı dil: *Gönlün gökyüzünün doruğunda.*

1. Der-evc-i āsmān-ı dil hilāl-i naḳş-ı ebrūyet
   Meh-i nevdür ki olmışdur şafaḳdan ey perī peydā *(Şânî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 5). [der-evc-i āsmān-ı dil,]*

dergeh-i aʿlā: *Yüce dergah, yüce makam.*

1. Yüz sürigeldi Şānī bilüp sehv ü cürmini
   Kendüye ḳıldı **dergeh-i aʿlāñı** ʿözr-ḫāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 8). [dergeh-i aʿlāñı, -ñ, -ı]*

dergeh-i cānān: *Sevgilinin huzuru, sevgilinin makamı.*

1. Ey göñül gel idelüm **dergeh-i cānāne** sefer
   Aʿnī ol kaʿbe-i maḳṣūd-ı dil ü cāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 1). [dergeh-i cānāne, -e]*

derhem-i dāġ-ı dil: *Gönül yarasının dağınıklığı.*

1. Olsa ey pīr-i muġān duḫter-i rez germ ile ʿaḳd
   Derhem-i dāġ-ı dilüm mihrine al benden naḳd *(Şânî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 2). [derhem-i dāġ-ı dilüm, -üm]*

der-i cānān: *Sevgilinin kapısı.*
1. Ne saʿādetlü mübārek dem olur cāna sefer
   Ger ide mülk-i bedenden **der-i cānāna** sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 2). [der-i cānāna, -a]*

der-i devlet-i tāb: *Güçlü devletin kapısı.*
1. Der-i devlet-i tābında olurdı bende-i ḳurbān
   Celāl-i şevket-i nāzın göreydi añun İskender *(Şânî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 5). [der-i devlet-i tābında, -ı, -n, -da]*

der-i meyḫāne: *Meyhanenin kapısı.*
1. Çeşmüm piyāle dil **der-i meyḫānedür** gibi
   Göñlüm demādem ol leb-i mey-gūn açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 3). [der-i meyḫānedür, -dür]*

dermān: *İlâç, çare.*
1. Her kimüñ kim ẕaḫmına derd-i ḥabīb olmaz devā
   Çāresizdür iki ʿālemde anuñ **dermānı** yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 12). [dermānı, -ı]*
2. Ben helāk olduġım derd ile ey Şānī bilüp
   Başladı her yañadan gelmege **dermān** bir bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 14). [dermān,]*
3. Öpülmez emilirse laʿlin ki şifā dirler
   Dāḫı niye emsem dir billāh diñ o **dermānı** *(Şânî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 6). [dermānı,]*
4. Ḳanı şanemā ʿahdüñ ben ḫaste dile dirdüñ
   Laʿlümden idem bir gün Şānī saña **dermānı** *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 14). [dermānı, -ı]*

der-pīş: *Göz önüne alma.*
1. ʿAḳl-ı maʿāş egerçi u nā-būd zi-nefs
   Der-pīş-i aḳl-i küll velī īn naḳş-ı kemterest *(Şânî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 8). [der-pīş-i, --i]*

ders-i ʿaşḳ: *Aşk dersi.*
1. **Ders-i ʿaşḳa** direm ey Şānī ṣalā hep gelsün
   ʿĀlim ü vāʿiẓ ü nāṣıḥ ü ṭalebe dānişmend *(Şânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 13). [ders-i ʿaşḳa, -a]*

ders-i ʿaşḳ: *Aşk dersi II Tasavvuf.*
1. Sebaḳ sebaḳ oḳuyup **ders-i ʿaşḳı** Şānīden
   Varaḳ varaḳ ḳamu metn-i kenārı gördüñ mi *(Şânî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 9). [ders-i ʿaşḳı, -ı]*

der-şeb-i baḫşiş: *Gece içindeki hediye.*
1. Ey dil ber-ān ki ʿaḳl çü şemʿ-i münevverest
   Devlet bedān ki **der-şeb-i baḫşiş** muḳarrerest *(Şânî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 2). [der-şeb-i baḫşiş,]*

derūn: *Kalp, yürek, iç.*
1. Sīretüñ düz maʿrifet birle **derūnuñ** zeyn ḳıl
   Ṣūretüñ düzme ṣanup ey ṣūfī insānlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 5). [derūnuñ, -uñ]*

dervīş: *Derviş (Âşıklar).*
1. Sālik-i rāh-ı mücerred olana ey **dervīş**
   Cān u dil terki gerek ḳanda olur cāna vü raḫt *(Şânî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 7). [dervīş,]*
2. Ṭālib-i faḳr-ı fenā **dervīşdür**
   Rāġıb-ı renc ü ʿanā **dervīşdür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 1). [dervīşdür, -dür]*
3. Ṭālib-i faḳr-ı fenā **dervīşdür**
   Rāġıb-ı renc ü ʿanā **dervīşdür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 2). [dervīşdür, -dür]*
4. Mā-sivādan iltifātın ḳaṭʿ idüp
   Ḫaḳḳa olan āşinā **dervīşdür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 4). [dervīşdür, -dür]*
5. Künc-i ġamda ẕād-ı ʿaşḳı ḳūt idüp
   Hūn-i dil iden ġıdā **dervīşdür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 6). [dervīşdür, -dür]*
6. Nefsini ẕebḥ idüp İsmāʿīl gibi
   Cān iden yāre fedā **dervīşdür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 8). [dervīşdür, -dür]*
7. Gerçi yoḳluḳdan ʿibāretdür velī
   Ṣanmañuz kim her gedā **dervīşdür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 10). [dervīşdür, -dür]*
8. Bende-i sulṭān-ı ʿaşḳına ne ġam
   Derd iline pādişāh **dervīşdür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 12). [dervīşdür, -dür]*
9. Pūte-i ʿaşḳ içre ṣāf itmiş dilin
   Ḫāk-pāy-ı kīmyā **dervīşdür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 14). [dervīşdür, -dür]*

10. Merve ḥaḳḳı Kaʿbe kūyunda eger
    Var ise ehl-i ṣafā **dervīşdür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 16). [dervīşdür, -dür]*
11. Ḫūn-ı vaṣl-ı yāre şeyʾu'llāh içün
    Şānī de bir bī-nevā **dervīşdür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 18). [dervīşdür, -dür]*
12. Dervīş olan ṣızılur Ḥaḳ yolına düzilür
    Çörek unı özilür tevḥīde gel tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 13). [dervīş,]*

deryā: *Deniz, büyük ırmak.*

1. Cān-ı ʿaşḳuñda gezüp ʿaşḳuñ arar
   Şu semek gibi ki ister **deryā** *(Şânî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 10). [deryā,]*
2. Nedür bu rind-i ḳallāşı nedür bu üstü başı
   Nedür bu gözlerüñ yaşı nedür bu ḳan aḳan **deryā** *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 6). [deryā,]*
3. Ṣūfī oldur dil duta **deryā** gibi
   Ṣanma her lāf eyleyenler ṣūfīdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 9). [deryā,]*
4. Ẕerreveş mihre yetiş cehd ile bī-saʿy olma
   Ḳaṭre kim baḥre irer kendiyi **deryā** eyler *(Şânî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 10). [deryā,]*
5. On sekiz biñ ʿālemi ḳılmış iḥāṭa ser-be-ser
   Ey dür-i maḳṣūd-ı ʻālem añla bu **deryā** nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 6). [deryā,]*
6. Dīde-i ḫūnbārdan ḳanlu yaşum ırmaḳ iden
   Gördü yeñilmez didi bu ḳan aḳan **deryā** mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 10). [deryā,]*
7. Tükürsen şevḳ-i dendān lebiyle dürr-i mercānı
   Sen ey çeşm-i güher-pāşum benüm **deryāya** beñzersin *(Şânî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 6). [deryāya, -ya]*
8. Yaşum gibi cihānı bulandurma ey gözüm
   Deryā ḫaberleri ṣaḳın ırmaġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 4). [deryā,]*
9. Vaḥdet meyin nūş itdüren ġayrı ferāmūş itdüren
   Deryā gibi cūş itdüren yārüñ cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 4). [deryā,]*

deryā: *Deniz, büyük ırmak (Âşığın gözyaşları).*

1. Āfitābı ẕerreden **deryāyı** Şānī ḳaṭreden
   Görüp idrāk itmeseñ ʿālemde nādānlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 9). [deryāyı, -y, -ı]*

dest: *El, avuç.*

1. Dün ṣundu sāḳī **destime** bir kāse-i ṣabūḥ
   Ṣunar şifā-yı ḳalbī vü kān-ı ġıdā-yı rūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 1). [destime, -im, -e]*
2. Mest-i cām-ı ḥayretüm **destümde** sāḳī bilmezem
   Gül midür tāze açılmış sāġar-ı ṣahbā mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 3). [destümde, -üm, -de]*
3. İki **destüñle** meges gibi döñersün başuña
   Aldanursuñ ger bu dehrüñ telḫ ü şīrīn dadına *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 9). [destüñle, -üñ, -le]*
4. Başum giderse bādeyi gözden bıraḳmazam
   Destümde gül gibi meye ayāġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 4). [destümde, -üm, -de]*

destān eyle-: *Hikâye anlatmak, uzun uzun bir şeyler anlatmak.*

1. Baġrum ṭolu ḳan eyleyen ġamḫārum efgān eyleyen
   Dillerde **destān eyleyen** yarüñ cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 14). [destān eyleyen, -y, -en]*

deste deste: *Deste deste, demet demet.*

1. Nedür bu reste reste **deste deste** çīn-be-çīn kākül
   Nedür bu ḥaste-dem-beste şikeste dildeki sevdā *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 5). [deste deste,]*

dest-gīr: *Düşenin elinden tutan, yardımcı olan.*

1. Senüñ Şānī faḳīrüñdür anı ṭut bir ḥaḳīrüñdür
   Senüñ ḥaḳ **dest-gīrüñden** şefāʿat yā Resūlallāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 14). [dest-gīrüñden, -üñ, -den]*

dest-i ḥayret: *Hayret eli.*

1. Dest-i ḥayretle girībān-ı tenin
   Gül gibi çāk eyleyenler ṣūfīdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 3). [dest-i ḥayretle, -le]*

dest-i taʿalluḳ: *Dünya bağının eli II Dünya hırsı.*

1. Dāmenin **dest-i taʿalluḳdan** iden kimse ḫalāṣ
   Bāġ-ı dehr içre yürür servi gibi āzāde *(Şânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 7). [dest-i taʿalluḳdan, -dan]*

deşt-i ġam: *Gam çölü, keder çölü.*

1. Ne bilür āb-ı viṣālüñ ḳadrin
   Düşmeyen **deşt-i ġam** içre şeydā *(Şânî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 12). [deşt-i ġam,]*

deşt-i ġam-ı şaḥrā: *Keder çölünün ovası.*

1. Dāġ-ı dilden dökülen penbe-i pür-ḫūnumdur
   Ḳızaran lāle degül **deşt-i ġam-ı şaḥrāda** *(Şânî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 6). [deşt-i ġam-ı şaḥrāda, -da]*

devā: *İlaç, çare, derman.*

1. Her kimüñ kim ẕaḫmına derd-i ḥabīb olmaz **devā**
   Çāresizdür iki ʿālemde anuñ dermānı yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 11). [devā,]*

devāt: *Divit.*

1. Hūn-ı cigerle yazmaġa ruḫların vaṣfını anuñ
   Her müje elde bir ḳalem dīdelerüm **devāt** olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 20). [devāt,]*

devlet: *Mutluluk, talih II Makam, şan.*

1. Ger Ḳurʾān-ı ʿilm olursa iḫtirāḳ-ı zührede
   Vefḳ-i dil-ḫāh üzre teʾsīrindedür **devlet** baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 8). [devlet,]*
2. Kuralı pādişeh-i ʿaşḳ göñül şehrine taḫt
   Baña yār oldı ḳamu ʿizz ü şeref **devlet** baḫt *(Şânî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 2). [devlet,]*
3. Ey dil ber-ān ki ʿaḳl çü şemʿ-i münevverest
   Devlet bedān ki der-şeb-i baḫşiş muḳarrerest *(Şânî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 2). [devlet,]*

devlet: *Devlet II Mutluluk, talih.*

1. ʿAceb mi yitse eflāka serüm çün **devlet** el virdi
   Felekde māh-ı nev gibi benüm zerrīn ayaġum var *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 7). [devlet,]*

devletlü: *Osmanlı Devleti'nde vezir, müşir gibi büyük rütbe sâhiplerine verilen unvan II Mutluluk içinde bulunan kimse.*

1. Baş oynayup yoluñda fedā cān idenlerüñ
   Devletlü başı var ne saʿādetlü kārı var *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 6). [devletlü,]*

devr it-: *Dönmek.*

1. Getürimez vücūda bir sen tek
   Niçe **devr itse** çarḫ-ı pür-devvār *(Şânî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 16). [devr itse, -se]*

devrān: *Felek, zaman.*

1. Devrānı bütün virseñ yārüm pula almaz hīç
   Göñlüm gibi ülfete ʿālemde bugün ḳānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 11). [devrānı, -ı]*

devr-i felek: *Dünyanın dönüşü, kader, talih.*

1. Görüp çarḫ üzre şanmañ hāledür **devr-i felek** üzre
   Bu gün ol mihr-i ʿālem māha ṣıçratmaḳ diler çenber *(Şânî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 3). [devr-i felek,]*
2. Sīnesin çāk eyledi **devr-i felek** ol māh içün
   Görinen çarḫ üzre ey Şānī degüldür kehkeşān *(Şânî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 13). [devr-i felek,]*

devr-i ruḫsār: *Yanağın etrafı II Sevgilinin yüzünde gezinmek.*

1. Oda yanmaz ṣuya batmaz iki cāzūlar durur
   Devr-i ruḫsāruñda ḫāl-i ṭurre-i ʿanber-feşān *(Şânî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 10). [devr-i ruḫsāruñda, -uñ, -da]*

deyü: *Diye.*

1. Oldı **deyü** şeyāṭīn-i eyyāmı
   Her firişte-ḫışālı neylerler *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 19). [deyü,]*
2. Gelür kūyuña ʿāşıḳlar **deyü** gitmiş raḳīb andan
   Ḳıluñ tenbīh der-bāne gelen gelsün giden gitsün *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 3). [deyü,]*
3. Seni sevmez **deyü** ṣuçlı çıḳarmış bendeñi aġyār
   Bu sözler hep yalandur pādişāhum bī-günāhum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 5). [deyü,]*

dıraḫt-ı bāġ: *Bahçenin ağacı.*

1. Hep ḳara ḳılmışdılar **dıraḫt-ı bāġ**
   Virmişdi berg u bārdan hep yile rūzgār *(Şânî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 7). [dıraḫt-ı bāġ,]*

dıraht-ı berg-i vucūd: *Beden ağacının yaprağı.*

1. Añduḳça yād-ı hicr ü fırāḳ-ı nigār dil
   Ditrer **dıraḫt-ı berg-i vucūdum** şaḳır şaḳır *(Şânî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 6). [dıraḫt-ı berg-i vucūdum, -um]*

di-: *Demek, söylemek.*

1. 1.Gerçi geldi Lā nuferriḳ āyeti beyne’r rüsül
   Līk Aḥmed zübdesidür **didi** ol Rabbü’l-ʿalā *(Şânî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 10). [didi, --di, -]*
2. Çaġırıcak nefsī nefsī enbiyā vü mürselīn
   Ümmetī **didükde** sen Şānī ḳuluñ itme cüdā *(Şânî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 10). [didükde, -dük, -de]*
3. Ey yār-ı ʿazīzim saña bir söz **direm** ammā
   Cān kūşene ṭaḳ sen anı ki ol dür-i yek-tā *(Şânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 1). [direm, -r, -em]*
4. Sīb-i ẕeḳanuñ **dime** ki şeftālüsin alma
   Ey tāze nihālüm aḳıdur dīdeler alma *(Şânî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 1). [dime, -me]*
5. Kātib-i āteş-zebāndur Şānī taḥrīr eylemiş
   Görse **dirdüm** reşk iderdi ṣāḥib-i şevket baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 10). [dirdüm, -r, -dü, -m]*
6. Nīşe **didüm** müjeñ ü ḳaşuñla cāna rāst geç
   Didi ey ḳalbī hedef ütmez mi oḳ yā rāst geç *(Şânî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 1). [didüm, -dü, -m]*
7. Nīşe didüm müjeñ ü ḳaşuñla cāna rāst geç
   Didi ey ḳalbī hedef ütmez mi oḳ yā rāst geç *(Şânî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 2). [didi, -di]*
8. Māh-ı nev ebrūña serv öykündi **didüm** ḳaddüñe
   Dir bu söz yerden göge olmış dirīġā rāst geç *(Şânî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 3). [didüm, -dü, -m]*
9. Māh-ı nev ebrūña serv öykündi didüm ḳaddüñe
   Dir bu söz yerden göge olmış dirīġā rāst geç *(Şânî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 4). [dir, -r]*
10. Laʿl-i dil-i bīmāra ki em **didi** ṭabībüm
    Aġyāra naṣīb oldı ḳamu derd ü belā renc *(Şânî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 5). [didi, -di]*
11. Laʿl-i dilberden ölürem **diseler** Şānī baña
    Yoḳsa bīmār-ı ġamum olmaz eṭıbbādan ʿilāc *(Şânî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 9). [diseler, -se, -ler]*
12. Mihrüñde çekdigim ne **dīyem** ḫalḳa fāş olur
    احوالى صارعندک کالشمس فى الوضوح *(Şânî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 7). [dīyem, -y, -em]*
13. Nāṣıḥ ṣarāb-ı ʿaşḳa **dimiş** tevbe eylesün
    Olsun cihānda tevbeye biñ tevbe-i naṣūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 5). [dimiş, -miş]*
14. Dirlerse dil-rübālara ki rūḥ-ı s̲ānidür
    Ben sevdigüm habībedür ey Şānī s̲āni rūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 13). [dirlerse, -r, -ler, -se]*
15. Aṣl-ı īmān çünki bilmekdür Ḥaḳı ʿayne’l-yaḳīn
    Münkir-i aʿmāya siz kāfir **diyüñ** īmānı yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 6). [diyüñ, -y, -üñ]*
16. Diyiñ ol pādişeh-i ḥüsne meded bende bugün
    Naḳd-i ṣabr-ı dil ü cān ḳoymadı bir ṣūḫ levend *(Şânî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 3). [diyiñ, -y, -iñ]*
17. Kim ki yüzüñ görse **dir** ṣalli ʿalā Muḥammed
    İşte sirāc-ı münīr ṣalli ʿalā Muḥammed *(Şânî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 1). [dir, -r]*
18. Ḳorḳarım sūz-i derūnum **dimege** ol yāre
    Ṣuʿle-i āteş-i āhumda ola ʿālem vaḳd *(Şânî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 7). [dimege, -meg, -e]*
19. Var mı ḫātırda **dimişdüñ** leb-i şekker ü şehd
    İtmiş idüñ dile laʿl-i lebüñ em virmege ʿahd *(Şânî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 1). [dimişdüñ, -miş, -düñ]*
20. Leb-i cān-baḫş **direm** Ṣānī dil-i bīmāra
    Ḫaste-i ʿaşḳa ʿilāc ola mı hīç şekker ü şehd *(Şânî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 9). [direm, -r, -em]*
21. Ḳaşuñ üstinde cebīnüñde gören ḫālüñi **dir**
    Ḫoş ḳırān itdi felekde meh-i nev kevkeb-i saʿd *(Şânî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 3). [dir, -r]*
22. ʿAşḳ yolında baña ḳıldı naṣīḥat bir pīr
    Didi oġlum saña bir söz diyeyim k'ola pesend *(Şânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 8). [didi, -di]*
23. Ders-i ʿaşḳa **direm** ey Şānī ṣalā hep gelsün
    ʿĀlim ü vāʿiẓ ü nāṣıḥ ü ṭalebe dānişmend *(Şânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 13). [direm, -r, -em]*
24. Ben nebī idüm vücūda gelmedin ādem **didüñ**
    Añlamaz nādān bu remzi kim ne sırru’llahdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 3). [didüñ, -dü, -n]*
25. Ṣāfī lebinden ol ṣanemüñ ṣormışam **didi**
    Mestāne cānı laʿl-i leb-i müller iñledür *(Şânî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 3). [didi, -di]*
26. Ne **dirse** pīrüñ oldur söz ʿinād itme nizāʿ itme
    Ṣaḳın kāmiller içre aduñ iblīs-i ʿanīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 7). [dirse, -r, -se]*
27. ʿĀlem-i aṣla naẓar ṣalup ulü’l-ebsār olan
    Didiler maʿnā yüzünden ḳaṭre-i ʿummāna bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 8). [didiler, -di, -ler]*
28. Açmazuz keyfiyyet-i laʿlüñden itme bir ḫayāl
    Bize bu esrārı keşf itme **dimişdür** pīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 8). [dimişdür, -miş, -dür]*
29. Em **dimişken** laʿlüñi dirsen bugün yarın yine
    Şānī-i dil-ḫasteye rūḥum bu ne teʾḫīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 9). [dimişken, -miş, -ken]*
30. Em dimişken laʿlüñi **dirsen** bugün yarın yine
    Şānī-i dil-ḫasteye rūḥum bu ne teʾḫīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 9). [dirsen, -r, -se, -n]*
31. Öldürüp aġyārı şād idem **dimişdiñ** Şānīyi
    Dilemez ḫayr iş yolında öldügüm teʾḫīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 9). [dimişdiñ, -miş, -di, -ñ]*
32. Bilmedi Rabbi o kim tanımadı öz nefsin
    Men-ʿaref sırrını Aḥmed **didi** kim lā eyler *(Şânî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 6). [didi, -di]*
33. Ey vücūdında ene’l Ḥaḳ sırrını bildüm **diyen**
    Küntü kenzüñ maḥremi olduñsa bu daʿvā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 15). [diyen, -y, -en]*

34. Seg rakībe **dime** çoḳ öldüregör ses kesile
Yoḳsa kūyuñda bu işüñ soñı ġavġāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 5). [dime, -me]*
35. Bād kūyuñda **dimiş** müddeʿīnüñ gözine ḫāk
Ḥayfdur ancılayın sürme-i aʿlāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 9). [dimiş, -miş]*
36. Māh-rūlar **dimiş** ey Şānī senüñçün ki ḳamu
Her şeb ol gün daḫı bir ʿālem-i tenhāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 17). [dimiş, -miş]*
37. Ḳaşı bīmārını gör geç o ṭabīb-i dil ü cān
Didi bu ḫasta dilüñ ḥāli iki aya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 6). [didi, -di]*
38. Ey Şānī üç **didüm** diyen ancaḳ birin dimiş
Mażmūna māliküm dir isem on açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 9). [didüm, -dü, -m]*
39. Ey Şānī üç didüm diyen ancaḳ birin **dimiş**
Mażmūna māliküm dir isem on açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 9). [dimiş, -miş]*
40. Ey Şānī üç didüm diyen ancaḳ birin dimiş
Mażmūna māliküm **dir** isem on açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 10). [dir, -r]*
41. Ney gibi inledigüm sīne dögüb fırḳaṭla
Bezm-i ʿaşḳ içre gören **didi** bu deffāf mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 6). [didi, -di]*
42. Şānī pervāne-i şemʿ-i ruḫ-ı yārüm **didügi**
Yandıġundan bilinür gerçek mi lāf mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 9). [didügi, -düg, -i]*
43. Dir ol meh-rū bugün Ḫıżr u Sikender görmedi anı
Leb-i laʿlümde bir ter-çeşme-i āb-ı zülālim var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 9). [dir, -r]*
44. Şöyle ki keskün olupdur ġamzeñ
Hā **diyince** dil-i biryāna geçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 4). [diyince, -y, -ince]*
45. Rūy-ı zerdüm sīm-i eşküm ʿarż idicek yāre **dir**
Vey bu Şānīye n'olupdur bize sīm ü zer ṭutar *(Şânî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 9). [dir, -r]*
46. Dūd-i āhumdur degüldür hāle ammā **dir** gören
Māh-rūlar ṣayd iden anı bir aġum ṣandılar *(Şânî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 7). [dir, -r]*
47. Bugün çāk-ı girībān eylemiş bir ġonce-leb yer yer
Didi ey sīm-ten billūr-ter mi bu **didi** mermer *(Şânî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 2). [didi, -di]*
48. Bugün çāk-ı girībān eylemiş bir ġonce-leb yer yer
Didi ey sīm-ten billūr-ter mi bu didi mermer *(Şânî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 2). [didi, -di]*
49. Dimeñ bu rūy-ı dilberde ne ḳāküldür k'olur ḫoş bū
Götürdi çīn-i zülfi rūma ol mihr ü ṣırr-ı ʿanber *(Şânî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 5). [dimeñ, -me, -ñ]*
50. Kime ṣordumsa ey Şānī belā iḳlīminüñ rāhın
Didiler dūd-ı āhuñ gibi olma hīç aña rehber *(Şânî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 10). [didiler, -di, -ler]*
51. Didi ey Şānī iki öldüñ iki kez dirilüp
Hıżr-veş cām-ı ḥayāt içdüñ olup mest-i ḫumār *(Şânî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 9). [didi, -di]*
52. Dir o meh başuña gün ṭoġdı ne yatursın ayā
Ṣubḥ-ı devlet saña yār oldı şeb-i baḫtuñ uyar *(Şânî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 3). [dir, -r]*
53. ʿAraḳ-nāk olsa ḳaddüñ **dir** gören gül üzre şebnemdür
Sen maʿānī kānısın **dirsin** muṭavvel söylemeñ
Söz leb-i dilber gibi Şānī gerekdür muḫtaṣar *(Şânî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 9). [dirsin, -r, -sin]*
54. Ruḫuñ bāġında ḫaṭṭ bitse gül ü nesrīn nem nemdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 1). [dir, -r]*
55. Elfāẕ-ı naẓmıyile dişi vaṣfını gören
Dir Şānī birisine güher birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 10). [dir, -r]*
56. Ḳanlu yaşumla sīm-i sirişküm gören **didi**
Laʿl-i Bedaḫşī birisi ne birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 7). [didi, -di]*
57. Dimem ḥarāmī gözlerüñe ḳanum içse ger
Maʿṣūḳa ʿāşıḳuñ şehā ḳanı ḥelāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 9). [dimem, -me, -m]*
58. Hicrüñle ḳalmışum ola vaṣluñ **diyü** naṣīb
ʿĀlemde göñlüm añlayan işbu ḫayāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 19). [diyü, -yü, -]*
59. Pend-i ʿāşıḳ mı ḳulaġuñda nedür bu küpeler
Dime misin güzelüm boynuñı ḳocup öpeler *(Şânî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 2). [dime, -me]*
60. Dişlerüñ vaṣfını gülşende **didi** Şānī-i saḥir
Jāleden oldı ḳulaġında gülüñdür küpeler *(Şânî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 9). [didi, -di]*
61. Didüm cām-ı lebüñden mest olupdur dil **didi** ol şāh
Ṣaḳın çıḳmasun aġzuñdan bu söz Şānī yasaġumdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 11). [didi, -di]*
62. Dīde-i ḫūnbārdan ḳanlu yaşum ırmaḳ iden
Gördü yeñilmez **didi** bu ḳan aḳan deryā mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 10). [didi, -di]*
63. Aġzına gül-döken **dir** ayruḳ ḫalḳ
Sözde fikr ü ḫayāli neylerler *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 17). [dir, -r]*
64. Gözlerüñden zaḫm-nāk olup ölenler ḫālini
Leblerüñden ṣordum oldur **dir** ḥayāt-ı cāvīdān *(Şânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 4). [dir, -r]*
65. Çünki resūl-i Ḥaḳ gelüp **didi** ki En-Nāsü niyām
Var ise ʿirfānuñ bugün yatma bu ġafletden uyan *(Şânî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 7). [didi, -di]*
66. Ol elif-ḳadd em **dimiş** lʿalin saña ey Şānī
Var öp dehānın geh lebin gāhī ayaġın gāh elin *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 13). [dimiş, -miş]*

67. Gelüp ol mihr-i cihān yanuma Şānī bu seher
    Didi irdi şeb-i hicr-i āḫire uyanmayasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 14). [didi, -di]*
68. Başayım bağruma **dirsen** o gül ġonce-femi
    Sīneñüñ yarasına merhem idiñür ḫārın *(Şânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 3). [dirsen, -r, -sen]*
69. Seni bu ḥüsn-i cemāl ile görenler **didi** hep
    Beni ādem miʿaceb bu ne melek rūdur bu *(Şânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 5). [didi, -di]*
70. Ḳanlu yaşum görüp ey serv nedür bu **dime** kim
    Ḳadd-i dil-cū ki revān olan iki cūdur bu *(Şânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 11). [dime, -me]*
71. Ben saña şāhum sen baña bendem **di** ben lebbeyk idüp
    Ḫoş söyleşelüm dostum ġayrı ḳomayup araya *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 7). [di,]*
72. Nem var aḥvālümi aġlar benüm ol bīdāda
    Di olsun hele didüm erişür feryāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 2). [di,]*
73. Nem var aḥvālümi aġlar benüm ol bīdāda
    Di olsun hele **didüm** erişür feryāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 2). [didüm, -dü, -m]*
74. Dirler ġamı cānānı sermāye-i dil besdür
    Ol derd-i ġam bulduḳ neyler görelüm Allāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 3). [dirler, -r, -ler]*
75. Meclisde ur ḳulaḳ def ü ṭanbūr gör ne **dir**
    Ṭolaşma gel şürāḥiye tābāġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 5). [dir, -r]*
76. Münkir kişiye uyma ne **didigini** duyma
    Kendüñi yoldan ḳoyma tevḥīde gel tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 19). [didigini, -dig, -i, -n, -i]*
77. Dilde olan ḫaberleri dudaġa söyleme
    Cān maḥrem ise aña **di** ıraġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 2). [di,]*
78. Yire göge **dime** sözüñ ins u melek ṭuyar
    Yel gibi yilme yuḳaru aşaġı söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 5). [dime, -me]*
79. Bülbüller ile gülşen-i vaḥdette kün **dimeñ**
    Ṭuyurma degme ḳarġaya her zāġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 9). [dimeñ, -me, -ñ]*
80. Cān şemʿin açan o mehe **di** Şānī sözlerüñ
    Her şāġr u şuġr ḳabaḳulaġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 15). [di,]*
81. Vücūda geldigüñde **dir** küfrüñ ḳubbesi geçdi
    Şanemler ser-nigūn oldı ḫacālet başdı şeytānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 3). [dir, -r]*
82. Cānum **dimeden** yāra bilsem ne olur ḫāṣıl
    Cānum gibi bu cisme ṣarılmaya her ānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 3). [dimeden, -me, -den]*
83. Öpülmez emilirse laʿlin ki şifā **dirler**
    Dāḫı niye emsem dir billāh diñ o dermānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 5). [dirler, -r, -ler]*
84. Öpülmez emilirse laʿlin ki şifā dirler
    Dāḫı niye emsem **dir** billāh diñ o dermānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 6). [dir, -r]*
85. Sulṭānı durur iḳlīm-i ġam-ı ʿaşḳuñ şimdi
    Nāmına göñül **dirler** olmaya hiç aḳrānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 8). [dirler, -r, -ler]*
86. Ḳanı şanemā ʿahdüñ ben ḫaste dile **dirdüñ**
    Laʿlümden idem bir gün Şānī saña dermānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 13). [dirdüñ, -r, -dü, -ñ]*
87. Çek ikilik penbesin şemʿüñden aç cān ḳulaġın
    Diñle meclisde ne **dir** gör def ü ṭanbūr çeng ney *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 4). [dir, -r]*
88. Ne aşşı böyle **dir** dilden ölüm çünkim bizümçündür
    Bize sen bir beḳā vir kim ebed hīç olmaya fānī *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 7). [dir, -r]*
89. Sen itdüñ baña dime nefʿ ü żar görseñ bir ādemden
    Ki bu sen ben **dimeklik** eyledi merdūd Şeyṭānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 8). [dimeklik, -mek, -lik]*
90. Sen itdüñ baña **dime** nefʿ ü żar görseñ bir ādemden
    Ki bu sen ben dimeklik eyledi merdūd Şeyṭānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 7). [dime, -me]*
91. Dimişsin ḳāmetüm yāyın cihānda pehlüvān çekmez
    Bu meydān içre Şānī yā neden ġam ḳurdı hem çekdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 13). [dimişsin, -miş, -sin]*

dībā: *Renkli ipekli bir kumaş.*

1. Telli ḫāre ile var iken **dībā**
   Ḫırḳa vü ṣūf şālı neylerler *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 9). [dībā,]*

dibāce-i miṣbāḥ-ı ḥüsn: *Güzelliğin meşalesinin başlangıcı.*

1. Şerh idemez **dibāce-i miṣbāḥ-ı ḥüsnüñi**
   Şemsü'l-meānī żav gibi yazarsa yüz şürūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 3). [dibāce-i miṣbāḥ-ı ḥüsnüñi, -ñ, -i]*

didār: *Cenâbıhakk'ın müminlere vâdettiği görünüşü, tecellîsi II Güzel yüz, çehre.*

1. Baʿd ile māsivāyı saña yār eyledük
   Ḳurb-ı viṣāl meyli vü **didār** fikri yoḳ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 8). [didār,]*

dīdār-ı Hak: *Allah Tealâ'nın çehresi.*

1. Ġıdā rūḥ-ı pāküñe **dīdār-ı Ḥaḳ**
   Saña arş-ı aʿlā besāt u kerīm *(Şânî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 5). [dīdār-ı ḥaḳ,]*

dīde: *Göz.*
1. Sīb-i ẕeḳanuñ dime ki şeftālüsin alma
   Ey tāze nihālüm aḳıdur **dīdeler** alma *(Şânî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 2). [dīdeler, -ler]*
2. Hūn-ı cigerle yazmaġa ruḫların vaṣfını anuñ
   Her müje elde bir ḳalem **dīdelerüm** devāt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 20). [dīdelerüm, -ler, -üm]*

dīde-i ʿayneyn: *Gözler gözü, Hz Muhammed.*
1. Ey faḫr-ı cihān seyyid-i kevneyn Muḥammed
   Ey nūr-ı dil **dīde-i ʿayneyn** Muḥammed *(Şânî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 2). [dīde-i ʿayneyn,]*

dīde-i cān: *Gönül gözü.*
1. İlāhī ḫāb-ı ġafletden uyar bu **dīde-i cānı**
   Şeb-i baḫtumda göster gözime sen rū-yı cānānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 1). [dīde-i cānı, -ı]*

dīde-i giryān: *Ağlayan göz.*
1. Dembedem sırrumı fāş etmegile ʿālemde
   Baña n'etdise hemān **dīde-i giryān** itdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 4). [dīde-i giryān,]*

dīde-i hūnbār: *Kan saçan göz.*
1. Dīde-i ḫūnbārdan ḳanlu yaşum ırmaḳ iden
   Gördü yeñilmez didi bu ḳan aḳan deryā mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 9). [dīde-i ḫūnbārdan, -dan]*

dīde-i ʿirfān: *Manevi göz II Anlayış, kavrayış gözü.*
1. Anun kim **dīde-i ʿirfānı** yoḳdur añlamaz ḥikmet
   Ne bilsün niçesi mirʾāt-ı Ḥaḳdur vech-i insānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 3). [dīde-i ʿirfānı, -ı]*

dīde-i küffār: *Kafirlerin gözü.*
1. Pertev-i nūr-ı ẕāt-ı mevlāsın
   Görmedi gerçi **dīde-i küffār** *(Şânî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 6). [dīde-i küffār,]*

dīde-i ter: *Islak, yaşlı göz.*
1. Ḫarīdār-ı metāʿ-ı vaṣl-ı cānān oldum ey Şānī
   ʿAceb mi naḳd-i çeşmüm **dīde-i terden** ṭaleb olsa *(Şânî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 8). [dīde-i terden, -den]*

didir-: *Söyletmek.*
1. Āsmān-ı daʿvet-i şerʿine ṣıddīḳ **didirüp**
   Şāhid oldı gün gibi Ḳurʾān-ı nutḳu'llāh aña *(Şânî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 7). [didirüp, -üp]*

diger: *Başka, diğer.*
1. Saḥrā-yı ʿaşḳ içinde Şānī şimdi Mecnūn yoḳ menem
   Bu vādi nevbetle **diger** dīvāneden dīvāneye *(Şânî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 14). [diger,]*

dikil-: *Dikilmek.*
1. Ḳo ṭursın alma ġamzeñ oḳın ey ḳaşı kemān
   Bu bāġ-ı ʿömrüm içre **dikilmiş** nihāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 6). [dikilmiş, -miş]*

dil: *Dil, lisan.*
1. Ṣāf **dilce** ġıll u ġışsızca zaġalsizce olup
   Sīmī tence pākce ārī dehence olsa yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 7). [dilce, -ce]*

dil: *Yürek, gönül, kalp.*
1. Senüñ ẕikrüñ ḳılur her bir dehenden
   Ḳamu dillü **dilince** her bir eşyā *(Şânî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 12). [dilince, -in, -ce]*
2. Nedür bu reste reste deste deste çīn-be-çīn kākül
   Nedür bu ḫaste-dem-beste şikeste **dildeki** sevdā *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 6). [dildeki, -de, -ki]*
3. Nedür bu sürmeler bu ġamzeler bu fitneler cānā
   Nedür bu baḳmalar **dil** yaḳmalar bu nāz-ı istiġnā *(Şânî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 2). [dil,]*
4. Nedür bu **dildeki** ġamlar nedür bu cāndaki hemmler
   Nedür bu gözdeki nemler nedür bu cerā cerā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 3). [dildeki, -de, -ki]*
5. Nedür bu naġmeler **dilde** terennümler mi bülbülde
   Nedür bu zār içi ilde nedür bu ṭaşra ki ġavġā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 9). [dilde, -de]*
6. İl ʿaybına depretme **dilüñ** ʿaybuñ açarsın
   Şānī'den işit eyleme baḫs-ı ḳurı ġavġā *(Şânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 13). [dilüñ, -üñ]*

7. Şevḳ-i ruḥsāruñla **dilde** dāġ-ı ġam güldür baña
Gülşen-i sīnemde āh ey ġonca bülbüldür baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 1). [dilde, -de]*
8. Dil lebüñ vaṣfuñdan epsem olmaġa mümkün midür
Bezm-i şevḳüñde ṣürāḥī sūz-ı ġulġuldür baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 7). [dil,]*
9. Dil naḳdine vir vaṣl metāʿını ḳayırmaz
Ey ḫāce-i ḥüsn ögrenigör ṣatma vü alma *(Şânî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 7). [dil,]*
10. Bir şehādetle iki nıṣf eyledük çarḫuñ mehin
Muʿcizātuñla şecer **dil** buldı ṭaşdan aḳdı āb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 14). [dil,]*
11. Ebrūlaruñ kemān-ı muḥabbet midür çatup
Tīr-i müjeyle **dil** urasın ey perī atup *(Şânî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 2). [dil,]*
12. Ruḫdaki ḫālüñ ġamıyla **dilde** her dāġ-ı siyeh
Lālelerdür vādi-i sīnemde cānā semt semt *(Şânî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 3). [dilde, -de]*
13. Āh-ı āteş-bārda her dāġ bir penbeyle **dil**
Çarḫdur zeyn oldı encümlerle gūyā semt semt *(Şânî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 5). [dil,]*
14. Şāniyā **dilde** şerār-ı āh-ı āteş-bārdan
Şemʿler yaḳdım bu şeb itdim temāşā semt semt *(Şânî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 9). [dilde, -de]*
15. Sālik-i rāh-ı mücerred olana ey dervīş
Cān u **dil** terki gerek ḳanda olur cāna vü raḫt *(Şânî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 8). [dil,]*
16. Ey **dil** ber-ān ki ʿaḳl çü şemʿ-i münevverest
Devlet bedān ki der-şeb-i baḫşiş muḳarrerest *(Şânî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 1). [dil,]*
17. Ġam degül ġamzeñ ucından dutsa **dil** bī-şekk eger
Bunı cāʿiz gördiler beyʿine ḫattā rāst geç *(Şânî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 5). [dil,]*
18. N'ola **dil** ger cāna itmezseñ femüñ remzin ʿayān
Ġayb sırrından olur fāş eylemek esrār güç *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 3). [dil,]*
19. Kıldığım-çün **dil** ḫadeng-i ġamze-i yāre hedef
Ol ḳaşı yādan çeker Şānī ḳatı aġyār güç *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 13). [dil,]*
20. Bekleyüp derbend-i baḫrüñ **dil** emīn olur şehā
Almaġ içün kārbān-ı ḥüsnüñe geldükde pāc *(Şânî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 5). [dil,]*
21. Vaṣlı metāʿın ol perī cān naḳdine virür
Ey **dil** neden ki sende bu esrār fikri yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 16). [dil,]*
22. Ḳurtuluş yoḳdur ebed dām-ı belādan Şānī
Kim ki ol zülf-i girih-gīre **dili** eylese ʿaḳd *(Şânî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 10). [dili, -i]*
23. Var mı ḫāṭırda dimişdüñ leb-i şekker ü şehd
İtmiş idüñ **dile** laʿl-i lebüñ em virmege ʿahd *(Şânî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 2). [dile, -e]*
24. Pūte-i ʿaşḳ içre ṣāf itmiş **dilin**
Ḫāk-pāy-ı kīmyā dervīşdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 13). [dilin, -in]*
25. Gice ḳāʾim irte ṣāʾim **dilini**
İlden imsāk eyleyenler ṣūfīdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 11). [dilini, -i, -n, -i]*
26. Dil gibi lāle baġrı yanıḳ ʿāṣıḳuñ senüñ
Olmaz ṣıdīk-ı ʿaşḳuñ o bir ḳalbi ḳaradur *(Şânî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 3). [dil,]*
27. Merdüm-āzār olma kibr ü kīnden pāk it **dilüñ**
Ḫayr-ḫāh ol herkese cehd it müselmānlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 7). [dilüñ, -üñ]*
28. Ney yine nālān u **dil** biryān u gözi key yanadur
Gel bu meclisde ḳulaḳ ur nāle-i efġāna bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 5). [dil,]*
29. Dil muṭrib ü nālem ney ü eşküm mey-i gülgūn
Hemdem baña āh oldı bugün gör ne demüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 3). [dil,]*
30. Bir ruḫları gül bir **dili** bülbül
Bir kāküli sünbül beñi ʿanber *(Şânî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 3). [dili, -i]*
31. ʿAşḳ ile olunca şevḳi birle
Söz **dilde** terennüm-i ġazeldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 2). [dilde, -de]*
32. Gitmez lebiñüñ ḫayāli **dilden**
Bi'llāh baña bu ne ḫoş emeldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 9). [dilden, -den]*
33. Bu ʿaceb kākül midür ser-fitne-i ʿālem midür
Ḫāller midür yā uġrılar ḳara **diller** midür *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 6). [diller, -ler]*
34. Cān u **dil** ey āhū-çeşm olmışdur iki şīrler
Bend içün zülfüñ ḳıl anlar boynına zencīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 1). [dil,]*
35. Gün yüzüñden ayru **dil** āh itdügince raʿdi var
Berḳ-i ḫāṭıf tek çeker dehre felek şemşīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 3). [dil,]*
36. Maẓhār-ı eşyā özüñdür manẓar-ı Ḥaḳdur **dilüñ**
Menʿaref sırrından āgāh ol ki insānlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 7). [dilüñ, -üñ]*
37. Ḳāmetüñ yanına **dil** ḥasret ile ey şeh-i ḥüsn
Āh sancaḳlarını sidre vü ṭūbāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 13). [dil,]*
38. Dil ḫayālüñ ki göñül gibi ḫafī cāya çeker
Ġāfil olma güzelim ol seni tenhāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 1). [dil,]*
39. Resen-i zülfüñe **dil** baġlayanı yirde ḳomaz
Dār-ı dünyāda felek menzil-i aʿlāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 3). [dil,]*

40. Ḳaşı bīmārını gör geç o ṭabīb-i dil ü cān
Didi bu ḫasta **dilüñ** ḥāli iki aya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 6). [dilüñ, -üñ]*
41. Çeşmüm piyāle **dil** der-i meyḫānedür gibi
Göñlüm demādem ol leb-i mey-gün açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 3). [dil,]*
42. ʿĀrıż-ı dilbere kim zülf-i muʿanber dökülür
Ḳalmaz ārām-ı dil ü cān ḳamu **diller** dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 2). [diller, -ler]*
43. Rā ḳaşların çatup bu gün ol dil-rubāyı gör
Tīr-i müjeyle **dil** atup eyler bu rāyı gör *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 2). [dil,]*
44. Cānān ġamından özge yimek içmek istemez
Bi'llāh özine **dil** ne idinmiş ġıdāyı gör *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 12). [dil,]*
45. Ḫayāl-i ebrūñ ey meh **dilde** miḥrāb-ı muḥabbetdür
Müjeñ anda giçerse bil ki maḳṣūd-ı imāmetdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 5). [dilde, -de]*
46. Başladı gelmege derd ü ġam-ı cānān bir bir
Gelür ey **dil** bizi görmeklige yārān bir bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 2). [dil,]*
47. Tā ḳıyāmet ḳopa şerḥ olmaya **dilden** zerre
Söylenür olsa eger derd-i ġam ey cān bir bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 5). [dilden, -den]*
48. Tīr-i ġamzeñ ki **dil** u cāna geçer
Ey perī key katı rindāne geçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 1). [dil,]*
49. Gūş idelden nāle vü feryād u zārum ṭaġlar
Lāleler yer yer **dilin** ṭaġlara her dem daġlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 2). [dilin, -in]*
50. Ḳurtuluş yoḳdur diyār-ı ġamdan ey **dil** bilmiş ol
Yollarum seylāb-ı eşküm oldı her dem baġlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 7). [dil,]*
51. Gördiler **dil** tekye-gāhı derd-i ġam mihmānıdur
Şuʿleʾ-i āhum görüp yanar çerāġum şandılar *(Şânî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 3). [dil,]*
52. Gencīne-i ʿaşḳuñ **dili** vīrāne idüpdür
Yanmaḳta ruḫuñ şemʿine pervāne idüpdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 1). [dili, -i]*
53. Sevdā-yı ḫaṭṭuñla ġam-ı ʿaşḳuñ beni ey meh
Dillerde ne vech ile gör efsāne idüpdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 4). [dillerde, -ler, -de]*
54. Zülfi ġamıyla ol şanemüñ **dil** ġıdāları
Ey Şānī ṭatlu cānuma hep oldı zehr-i mār *(Şânî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 9). [dil,]*
55. Ey Mesīḥā-dem nice **dil** mürdeyi iḥyā ider
Ḳanda kim irse nesīm-i rūḥ-baḫşuñdan eser *(Şânî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 7). [dil,]*
56. Añdukça yād-ı hicr ü firāḳ-ı nigār **dil**
Ditrer dıraḫt-ı berg-i vucūdum şaḳır şaḳır *(Şânî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 5). [dil,]*
57. Yolunda kişi şu dökünen ḫāk gerekdür
Mey gibi şafā **dil** şu gibi pāk gerekdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 2). [dil,]*
58. Ey **dil** ruḥ-ı dilberle degiş vārıñı cehd it
Ādemde bir āyine-i idrāk gerekdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 5). [dil,]*
59. Ḳad-i zülfinde yārüñ cān virüp ey **dil** murād it kim
Cihāna her gelen ancaḳ bir eyü nāma gelmişdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 9). [dil,]*
60. Ḳaddüñle çeşm-i zülfüñden lebüñ-çün **dil** ne çekmişdür
Ḳapuña yüz sürüp Şānī anı iʿlāma gelmişdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 13). [dil,]*
61. Üzülmezsin ṭaḳılduñ rāh-ı ġamda bizden ey nāle
Cereş gibi **dilüñ** dek ṭurmaz iseñ biri çaḳmaḳdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 6). [dilüñ, -üñ]*
62. Dil rāzın açma sīne-i tīġuñla itme çāk
Genc-i ġamuñ yeri biri dil biri sīnedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 3). [dil,]*
63. Dil rāzın açma sīne-i tīġuñla itme çāk
Genc-i ġamuñ yeri biri **dil** biri sīnedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 4). [dil,]*
64. ʿIyd-ı viṣāl-i yār müyesser olursa ger
Cān u **dil** ikisi de fedā birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 4). [dil,]*
65. Ol ġamze oḳlarına nişāne olanlaruñ
Dildür birisi ey ḳaşı yā birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 6). [dildür, -dür]*
66. Segrür gözüm ey **dil** ḳulaġum daḫı çıñıldar
Vir müjde-i yārı bu göñül niçe iñilder *(Şânî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 1). [dil,]*
67. Müjgānuñ oḳı cānuma şancıldı ġamuñdan
Āh eyledüginçe bilüñi **dilde** fiñilder *(Şânî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 4). [dilde, -de]*
68. Peyk-i dilimüñ ẕilleridür nāle degüldür
Dil ḳūyıña niçe ki segirdür o diñilder *(Şânî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 8). [dil,]*
69. Ġam-ı ḫāl-i ruḫuñla **dilde** niçe tāze dāġum var
Şerer-ālūd olan her pembeden yanmaz çerāġum var *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 1). [dilde, -de]*
70. Kebāb ol ey ciger büryān ol ey **dil** tutuş ey sīne
Göñül ġam tekyesidür derd-i muḫītden ḳonaġum var *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 9). [dil,]*
71. Bī cefāca pür-vefāca rindce ʿayyārca
Ḫūbca maḥbūbca **dilde** ṭalebce olsa yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 12). [dilde, -de]*
72. Yaḳarsam nār-ı ʿaşḳ ile kime ne **dil** ocaġumdur
Yanarsa penbe-i dāġum nola altun çerāġumdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 1). [dil,]*

73. Didüm cām-ı lebüñden mest olupdur **dil** didi ol şāh
Ṣaḳın çıḳmasun aġzuñdan bu söz Ṣānī yasaġumdur *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 11). [dil,]*
74. Ḳanlı peykānlar mıdur tende ya pür ḫūn **dil** midür
Ya ḳızarmış ġonce-i şāḫ-ı gül-i raʿnā mıdur *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 5). [dil,]*
75. Ġam degül ḫāl ü ḫaṭuñ fikri **dile** laʿlüñ içün
Ẓulmete uġrar idüñ çeşme-i ḥayvāna sefer *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 9). [dile, -e]*
76. Gelür derd-i ġam u miḥnet çıḳar **dilden** fiġān u āh
Bu ḳaṣr-ı ʿālī bünyānā gelen gelsün giden gitsün *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 9). [dilden, -den]*
77. Münkirüñ inkār u her müʾminüñ īmānı sen
Cümle eşyā her biri bir **dil** seni söyler hemān *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 12). [dil,]*
78. Kim ki ol güherini miṣle ider müşterī **dil**
Virmelidür aña sermāye-i ġamzeñ varın *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 5). [dil,]*
79. Vaḳtüñe ḫāżır ol ey **dil** ġam-ı ferdāyı unut
Bugün vaṣluñla kovar kim ki dilerse yarın *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 7). [dil,]*
80. Ruḫlaruñ ʿarż it **dile** söyletmeñ istersen anı
Ṭūṭī mirʾāt olmasa bilmez taʿallüm nidügin *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 5). [dile, -e]*
81. Nūrdur şemʿ-i hidāyetden yanar her rūz şeb
Sīne-i kāşāne-i sālikde ey **dil** nār-ı hū *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 12). [dil,]*
82. ʿAḳl u ṣabr u **dili** hep ḳıldı perākende şehā
Cemʿ-i ḫāṭır ḳomaz arada ne gisūdur bu *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 3). [dili, -i]*
83. ʿĀlemde bugün ey **dil** Mecnūn ile Ferhāda
Olmaya bedel illā men ʿāşıḳ u dildāde *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 1). [dil,]*
84. Sāye gibi ḫāk oldı bu rāh-ı muḥabbetde
Maʾil olalıdan **dil** sen ḳāmeti şimşāda *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 6). [dil,]*
85. Sīne mecrūḥ u göñül pür-ġam u **dil** āteşnāk
Ṣabr u ārām ise yoḳ yār ise istiġnāda *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 3). [dil,]*
86. Her ki **dilden** gidere ḫāk-i vücūduñ kederin
Belki āyine-i ẕāt eyler özin ḥażretde *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 3). [dilden, -den]*
87. Diller ʿaceb mi pertev-i ruḥsāruñ ile olsa ẕeyn
Tāb-ı ruḫuñdur żav viren kāşāneden kāşāneye *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 3). [diller, -ler]*
88. Efsūn-ı ʿaşḳı yār ider efsāne **dillerde** beni
Nāṣıḥ ḳo pendi başlama efsāneden efsāneye *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 9). [dillerde, -ler, -de]*
89. Cān u **dil** ile muntaẓır-ı vaʿde-yi vaṣluz
Bizümle ezel itdigüñ iḳrārı unutma *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 5). [dil,]*
90. Acı söz ile eyledi diyü baña düşnām
Ey **dil** ṣaḳın ol laʿl-i şeker-bārı unutma *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 12). [dil,]*
91. Dil zülfüñe bend oldı görüp dāne-i ḫālüñ
Ol dām-ı belā içre giriftārı unutma *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 13). [dil,]*
92. Sāde **dil** hem ṣāf sīne pāk meşreb ʿāşıḳ ol
Münkir olma ehl-i dīnüñ zāhid u ʿabbādına *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 15). [dil,]*
93. Ey **dil** senüñle gel gidelüm şehr-i ġurbete
Hem-rāh olalı ḳāfile-i derd-i miḥnete *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 1). [dil,]*
94. Dil rāḥatın virüp alalum derdi hicr-i ġam
Cān naḳdini teslim virelüm āh-ı ḥasrete *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 3). [dil,]*
95. Sīm-i sirişkimüz bize naḳd-i revān yeter
Miḥnet iline gitmege ey **dil** ticārete *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 8). [dil,]*
96. Ṣafāsından güneş ditrer düşer lerze **dil** ü cāna
Ne ḫoş mirʾāt-ı rūşendür naẓar ḳıl vech-i cāna *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 1). [dil,]*
97. Nihāl-i ḳāmeti bir şemʿ-i kāfūrī dürür gūyā
Ki şevḳinden olupdur cān u **diller** cümle pervāne *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 4). [diller, -ler]*
98. Ne mümkündür ol ḳayd-i kākülden ḫalāṣ ola daḫı
Ne **diller** kim giriftār oldı ol cāh-ı zenaḫdāne *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 8). [diller, -ler]*
99. Dilde olan ḫaberleri dudaġa söyleme
Cān maḥrem ise aña di ıraġa söyleme *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 1). [dilde, -de]*
100. Hemīn mādiḥlerüñden olmaġı maḳṣud ider yoḳsa
Ne **dil** ile idersin ʿālī-şānuñ medḥini Ṣānī *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 14). [dil,]*
101. Çevgān-ı zülf-i yāre ol dem ki **dil** alındı
Meydān-ı ʿaşḳ içinde ṭop oldı ser çalındı *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 1). [dil,]*
102. Leşker-i ʿaşḳı ile derd ü elem cevr ü cefā
Geldi **dil** mülküni ġāret-i tālān itdi *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 12). [dil,]*
103. Her dem baña **dil** ṭaġladan seylāb-ı eşküm çaġladan
Bülbül gibi ḳan aġladan yārüñ cemālidür beni *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 9). [dil,]*
104. Baġrum ṭolu ḳan eyleyen ġamḫārum efgān eyleyen
Dillerde destān eyleyen yarüñ cemālidür beni *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 14). [dillerde, -ler, -de]*
105. Kim görse seni cānā terk itdi **dil** ü cānı
Cānı n'ider ol kimse seyr eyleye cānānı *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 1). [dil,]*

106. Anı bunı ḳoy ey **dil** her ḳanda kim olursa
Pāyına niṣār it cān gördükde o sulṭānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 5). [dil,]*
107. Ḳanı ṣanemā ʿahdüñ ben ḫaste **dile** dirdüñ
Laʿlümden idem bir gün Şānī saña dermānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 13). [dile, -e]*
108. Ne aṣṣı böyle dir **dilden** ölüm çünkim bizümçündür
Bize sen bir beḳā vir kim ebed hīç olmaya fānī *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 7). [dilden, -den]*
109. Ṣeh olup ʿaşḳ iline derd-i ġamdan **dil** ḥaşem çekdi
Öñince āh-ı āteş-bārum altunlu ʿalem çekdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 1). [dil,]*
110. Beni söyletme ġamzeñ oḳlarından zülfüñ ucından
Fiġān u nāleden ṣuñ **dil** yine döndi ne ġam çekdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 10). [dil,]*

dil al-: *Gönlünü almak, aşık etmek, gönlünü çelmek.*
1. Ḳıya ḳıya baḳan āfet nigārı gördüñ mi
Güle güle **dil alan** ʿişvekārı gördüñ mi *(Şânî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 2). [dil alan, -an]*

dil dut-: *Bir insanın aşırı korku, coşku, sevinç, şaşkınlık gibi bir nedenle ansızın konuşamaz olmak II Gönlünü hedef yapmak.*
1. Ṣūfī oldur **dil duta** deryā gibi
Ṣanma her lāf eyleyenler ṣūfīdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 9). [dil duta, -a]*

dil ḫānesi: *Gönül evi.*
1. Dil ḫānesinde ẓulmet-i ġam maḥv olur gider
Vaḳtā o meh ki sīne-i sīmīn açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 3). [dil ḫānesinde, -n, -de]*

dil mülki: *Gönül ülkesi.*
1. Ol ṣeh-i ḥüsn itse **dil mülkin** ḳaçan yaġma aña
Ḫāller cāsūs kāküller ḳara diller durur *(Şânî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 7). [dil mülkin, -in]*

dil murġı: *Gönül kuşu.*
1. Dil murġını virmezse n'ola şāhin-i çeşmüñ
Ġayrıya benüm sevdicegüm av alanuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 7). [dil murġını, -n, -ı]*
2. Dāne-i ḫāl ile **dil murġın** şikār itmek içün
Ol gözi ṣayyāduñ ol zülf-i siyehler ağıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 11). [dil murġın, -n]*
3. Ḫāl-i siyehin ḫırmen-i ḥüsninde o meh-rū
Dil murġını ṣayd itmekçün dāne idüpdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 8). [dil murġını, -n, -ı]*

dil taḫtı: *Gönül tahtı.*
1. Sensüz ārām idemez bir dem dīl u cān u göñül
Ey ḫayāl-i mülk **dil taḫtında** ḫānum ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 8). [dil taḫtında, -n, -da]*

dil ṭıflı: *Gönül çocuğu.*
1. Ārām-ı naḳdin almaġa yār ḥoḳḳa-i lebin
Dil ṭıflın aldayup ider efsūn açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 8). [dil ṭıflın, -ın]*
2. Çıḳarmaz ol şehüñ vaṣf-ı lebin **dil ṭıflı** aġzından
Aña pīr-i muḥabbet eli itdürmiş meger ezber *(Şânî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 7). [dil ṭıflı,]*

dīl u cān: *Can ve gönül.*
1. Sensüz ārām idemez bir dem **dīl u cān** u göñül
Ey ḫayāl-i mülk dil taḫtında ḫānum ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 7). [dīl u cān,]*

dil ü cān mülki: *Gönül ve can mülkü.*
1. İtdüñ **dil ü cān mülkini** ṣerʿüñle müzeyyen
Ey ḫāne-i islāma olan zeyn Muḥammed *(Şânî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 3). [dil ü cān mülkini, -i, -n, -i-n, -i]*

dil uzat-: *Kötü söz söylemek, kötülemek.*
1. Sīnemde nār-ı ʿaşḳa **dil uzatma** zāhidā
Yaḫşı degül anuñ gibi ocaġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 7). [dil uzatma, -ma]*
2. Kim işige tevbe ḳıl kimseye uzatma dil
Öz ʿaybuñı añla bil tevḥīde gel tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 17). [dil uzatma, -ma]*

dil vir-: *Gönül vermek, sevmek, aşık olmak.*
1. Nedür ol zülf-i muʿanber nedür ol perçem-i caʿd
Dil viren daḫı ḫalāṣ olmadı andan min baʿd *(Şânî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 2). [dil viren, -en]*
2. Dil virüp zülf ü ḳadd-i yāre bugün ey Şānī
Eyledüñ kārımuzı ṭūl-ı emel dünyāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 13). [dil virüp, -üp]*

dil zahmı: *Gönül yarası.*

1. Laʿlüñ gibi **dil ẕaḫmına** ʿālemde emüm var
ʿAşḳuñdan ölürsem daḫı cānāna ġamum var *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 1). [dil ẕaḫmına, -n, -a]*

dil zārı: *Gönül iniltisi.*
1. Dil zārını aġyār ile zinhār zāhid ṭuymasun
Sırr-ı ḫafī açılmasun bīgāneden bīgāneye *(Şânî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 11). [dil zārını, -ı, -n, -ı]*

dilber: *Gönül alan, âşık olunan, güzel II Sevgili.*
1. Nedür bu yalvarış bu āh u nāliş sende ey Şānī
Nedür **dilberde** bu cevr ü cefā bu nāz-ı istiġnā *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 12). [dilberde, -de]*
2. Be-Kaʿbe ḥaḳḳı ey Şānī şaḳın dūr olma gül-ruḫdan
Çe gül-ruḫ gül-ruḫ-ı **dilber** çe **dilber** dilber-i ġarrā *(Şânî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 10). [dilber,]*
3. Bir ʿişvelice girişmelice
Bir ḫoşca erişmelice **dilber** *(Şânî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 6). [dilber,]*
4. Bir cevr ü cefāsı yoḳ güzelcek
Bir luṭf u ʿaṭāsı çokca **dilber** *(Şânî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 12). [dilber,]*
5. Bendesini Şānīyā **dilber** neden bilmez ʿaceb
Nāz mı bu şīve mi bilsem teġāfüller midür *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 13). [dilber,]*
6. Dilber ki nāz ile leb-i rengīn açar ḳapar
Ferhād-ı cāna ḳışşa-i Şīrīn açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 1). [dilber,]*
7. Rūy-ı raḳībi görmemek aşşı yiter bize
Dilber bizümle gelse idi künc-i ḫalvete *(Şânî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 10). [dilber,]*
8. Egerçi şehr-i ḫüsnüñ **dilberi** çoḳ ey püser ammā
Senüñ gibi güzel olmaz zarīfāne levendāne *(Şânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 9). [dilberi, -i]*
9. ʿAcem olmasa **dilber** Türk-i tātār olmasa maḥbūb
Ya Rūmī olsa **dilber** yoḳsa bir şūḫ-ı ʿArab olsa *(Şânî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 5). [dilber,]*
10. ʿAcem olmasa **dilber** Türk-i tātār olmasa maḥbūb
Ya Rūmī olsa **dilber** yoḳsa bir şūḫ-ı ʿArab olsa *(Şânî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 6). [dilber,]*

dilber-i ʿayyār: *Hırsız sevgili.*
1. Behiştüñ ḥūr u ġılmānı degül bir ʿişve-i çeşmüñ
Benüm ey **dilber-i ʿayyār** şūḫ-ı şīve-ḳārum yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 8). [dilber-i ʿayyār,]*

dilber-i ġarrā: *Güzel, gösterişli dilber.*
1. Be-Kaʿbe ḥaḳḳı ey Şānī şaḳın dūr olma gül-ruḫdan
Çe gül-ruḫ gül-ruḫ-ı dilber çe dilber **dilber-i ġarrā** *(Şânî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 10). [dilber-i ġarrā,]*

dildār: *Gönül alan, sevgili.*
1. N'ola şīrīn ise şiʿrüm benüm aġzumda ey Şānī
Lebi vaṣfı o **dildāruñ** nebāt-ı ḳand ü şekkerdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 10). [dildāruñ, -uñ]*
2. Unutmaz o **dildārī** seni Şānī ḳayırma
Aġyāra uyup sen tek o dildārı unutma *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 17). [dildārī, -ī]*
3. Unutmaz o dildārī seni Şānī ḳayırma
Aġyāra uyup sen tek o **dildārı** unutma *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 18). [dildārı, -ı]*

dilden dile düş-: *Herkesin diline düşmek, dillere pelesenk olmak.*
1. Kūyuñ itine müddeʿī çıḳmış beni cānā
Dilden dile düşmiş bu dil-figārı unutma *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 10). [dilden dile düşmiş, -miş]*

dile-: *İstemek, aramak.*
1. Dil-teşnesi ġāyetde **diler** āb-ı viṣālüñ
Allāh içün ölsün dir isen ey perī alma *(Şânî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 3). [diler, -r]*

dile-: *Bir şeyin gerçekleşmesini veya olmasını istemek, ummak, bir şeye erişmeyi istemek, arzu etmek, talep etmek.*
1. Men mest-i şarāb-ı leb-i cān-baḫş-ı nigārem
Añmañ baña afyonla ḳahve **dilemem** benc *(Şânî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 8). [dilemem, -me, -m]*
2. Derd ü ġam bīmārı olmışdur bugün ġāyet mizāc
Anuñ içün ḫūn-ı vaṣluñdan **diler** miskīn gülāc *(Şânî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 2). [diler, -r]*
3. Raḥmān'a **dilersüñ** irmek ey cān
Ḳurʾānı idin özüñe rehber *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 17). [dilersüñ, -r, -süñ]*
4. Öldürüp aġyārı şād idem dimişdiñ Şānīyi
Dilemez ḫayr iş yolında öldügüm teʾḫīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 10). [dilemez, -mez]*
5. Görüp çarḫ üzre şanmañ hāledür devr-i felek üzre
Bu gün ol mihr-i ʿālem māha şıçratmaḳ **diler** çenber *(Şânî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 4). [diler, -r]*
6. Seg-i kūyla hem-dem ü hem-nişīn olmaḳ **diler** göñlüm
Şehā gel gör beni kim ne muḥibb-i ʿizz u cāhum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 9). [diler, -r]*

7. Beni illerden ayırduñ **diledüñ** tīġı ḳayurduñ
   Beni ʿāleme duyurduñ beni rüsvā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 5). [diledüñ, -dü, -ñ]*
8. Vaḳtüñe ḥāżır ol ey dil ġam-ı ferdāyı unut
   Bugün vaṣluñla kovar kim ki **dilerse** yarın *(Şânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 8). [dilerse, -r, -se]*
9. Cemiʿ-i evliyāsından gürūh-ı aṣfiyāsından
   Diler hem enbiyāsından şefāʿat yā Resūlallāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 4). [diler, -r]*

dil-figār: *Gönlü yaralı II Âşık.*
1. Kūyuñ itine müddeʿī çıḳmış beni cānā
   Dilden dile düşmiş bu **dil-figārı** unutma *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 10). [dil-figārı, -ı]*

dilḫāne: *Gönül evi.*
1. Nice ġarḳ-ı baḥr-ı ḥayret niçe yaġmalar görüp
   Nice vīrān niçe maʿmūr oldı bu **dilḫānesi** *(Şânî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 10). [dilḫānesi, -si]*

dil-i bīmār: *Hasta gönül, dertli gönül.*
1. Ol kākül-i zülf ü müje vü yār ġamından
   Ey mār-ı belā bu **dil-i bīmārı** yete ṣanc *(Şânî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 12). [dil-i bīmārı, -ı]*
2. Leb-i cān-baḫş direm Şānī **dil-i bīmāra**
   Ḫaste-i ʿaşḳa ʿilāc ola mı hīç şekker ü şehd *(Şânî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 9). [dil-i bīmāra, -a]*
3. Olur laʿlüñ ġamından bu **dil-i bīmāra** bir emdi
   Bu sözler ey ṭabīb-i cān u dil billāhi ṣaġumdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 7). [dil-i bīmāra, -a]*
4. Dil-i bīmārumı emle beni öldürme bu hemle
   Elem ü miḥnet ü ġamla dil-i pür-dāġ sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 13). [dil-i bīmārumı, -um, -ı]*
5. Ey cān ṭabībi **dil-i bīmārı** unutma
   Ol künc-i belā içre olan zārı unutma *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 1). [dil-i bīmārı, -ı]*

dil-i biryān: *Istırap çeken gönül, yanan gönül.*
1. Şöyle ki keskün olupdur ġamzeñ
   Hā diyince **dil-i biryāna** geçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 4). [dil-i biryāna, -a]*

dil-i divāne: *Divane gönül, deli gönül.*
1. Baġlanurken ġālibā zencīrlerle şīrler
   Bu ʿaceb ṭutmaz **dil-i divāneyi** zencīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 2). [dil-i divāneyi, -y, -i]*
2. Kākül ü perçem ü zülfe dolaşur ise ḳanda
   Giçmez ey Şānī n'idem bu **dil-i divāneye** pend *(Şânî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 14). [dil-i divāneye, -y, -e]*
3. Geçmedüñ zülfi hevāsıyla mey ʿaşḳından
   Daḫı sen ey **dil-i divāne** bir uşlanmayasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 10). [dil-i divāne,]*
4. Sāḳī-i bāḳī elinden içmişüz peymāneyi
   Mest-i lā-yaʿḳıl iden oldur **dil-i dīvāneyi** *(Şânî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 2). [dil-i dīvāneyi, -y, -i]*

dil-i ḫasta: *Hasta gönül.*
1. Merhem-i vaṣluñ ile Şānī **dil-i ḫastañe** gel
   Ey ṭabīb-i dil ü cān itmiş idüñ böylece vaʿd *(Şânî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 9). [dil-i ḫastañe, -ñ, -e]*

dil-i maḥzūn: *Kederli gönül.*
1. Bu felek bir gün **dil-i maḫzūnumu** şād itmedi
   Yār ile vuṣlat deminde olmadı ruḫṣat bańa *(Şânî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 3). [dil-i maḫzūnumu, -um, -u]*

dil-i Mecnūn: *Mecnûn'un gönlü, Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin erkek kahramanı, Kays.*
1. Uşşāḳ içinde ey perī her dem kitābını
   Leylā-yı zülfüñüñ **dil-i Mecnūn** açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 6). [dil-i mecnūn,]*

dil-i mecrūḥ: *Yaralı gönül.*
1. Ḳanlu ḳanlu dāġlar mıdur **dil-i mecrūḫda**
   Lāleler mi yā ḳızıl güller ḳaranfiller midür *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 9). [dil-i mecrūḫda, -da]*

dil-i mercān: *Mercan renkli gönül.*
1. La'lün süḫan demünde ki cānān açar ḳapar
   Yākūt-ı ḥufreden **dil-i mercān** açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 2). [dili mercān,]*

dil-i miskīn: *Zavallı gönül.*
1. Dil-i miskīni ġamuñ ḳanda bulursa yaḳalar
   Dostum aña mı virildi bu iller yaḳalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 1). [dil-i miskīni, -i]*

dil-i mürde: *Ölü gönül.*

1. Ḫābdaydum o yāri geldi beni gördüm uyar
   Ṣan Mesīḥ irdi **dil-i mürdeye** cān itdi nis̱ār *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 2). [dil-i mürdeye, -y, -e]*

dil-i pür-dāġ: *Yara dolu gönül II çok üzüntülü, acılı gönül.*
1. Dil-i bīmārumı emle beni öldürme bu hemle
   Elem ü miḥnet ü ġamla **dil-i pür-dāġ** sen idüpsin *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 14). [dil-i pür-dāġ,]*

dil-i pür-hūn: *Kanlı gönül.*
1. Ḳo alma ḫançerüñ **dil-i pür-ḫūn** sīneden
   Bayram idüm görünce ṣafaḳda hilāldür *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 13). [dil-i pür-ḫūn,]*

dil-i ṣad pāre: *Yüz parçaya bölünmüş gönül.*
1. Muḥyī lebüñdendir ḥayāt olmışlara her cā temām
   Ey cān ṭabībi bir ʿilāc it bu **dil-i ṣad pāreye** *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 4). [dil-i ṣad pāreye, -y, -e]*

dil-i sevdāzede: *Aşka yakalanmış gönül.*
1. Cemʿ-i ḥāṭır **dil-i sevdāzede** sergeşte göñül
   Gerden-i yāre düşen zülf-i perīşāna fedā *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 7). [dil-i sevdāzede,]*
2. Dolaşursın **dil-i sevdāzedeyle** her zemān ey zülf
   Bilürüm ḳaṣduñ ol dīvāneyi zencīre ṭaḳmaḳdur *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 7). [dil-i sevdāzedeyle, -y, -le]*

dil-i Ṣānī: *Ṣâni'nin gönlü ("15. yüzyılın sonu ile 16. yüzyılın başında yaşamış divan şairi" (?)).*
1. Kim añlar senüñ künh-i ẕātuñ nedür
   Dil-i Ṣānī ola mediḥüñde ḳaṣīr *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 10). [dil-i ṣānī,]*
2. Ṣöyle alur gider **dil-i Ṣānī** ḥayāl-i yār
   Ṣan murġ-ı vaḥşi dāneyi yerden ḳapar ḳaçar *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 9). [dil-i ṣānī,]*
3. Seng-i ġam ile itme **dil-i Ṣānī'i mecrūḥ**
   Zārumla ṣaḳın rāz açılur ṭās çıñıldar *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 13). [dil-i ṣānī'i mecrūḥ,]*
4. Dil-i Ṣānī degül ancaḳ ölürseñ bülbül-i ṣeydā
   Senüñ tek baġ-ı ḥüsn içre açılmış verd-i ḫandāna *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 13). [dil-i ṣānī,]*

dil-i ṣeydā: *Divane gönül, deli gönül.*
1. Nedür bu giryeler bu iñlemekler ey **dil-i ṣeydā**
   Nedür bu nāleler bu āh u feryād ile vāveylā *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 1). [dil-i ṣeydā,]*
2. Ruḫuñ seyrinden ey meh bu **dil-i ṣeydāyı** menʿ itme
   Ġaraż ol ṣemʿe bu pervāne olan cānı yaḳmaḳdur *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 3). [dil-i ṣeydāyı, -y, -ı]*

dil-i ṣūrīde: *Perişan gönül, âşık gönül.*
1. İtme ey nāṣıḥ iñen bu **dil-i ṣūrīdeye** pend
   ʿAṣḳ dīvānesi bir ḳıl ile hīç olmaz bend *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 1). [dil-i ṣūrīdeye, -y, -e]*

dil-i sūzān: *Yanan gönül.*
1. Ṣaldum ol ṣemʿ-i dil-firūza **dil-i sūzān** içün
   Nice yanar yaḳılur bi'llāh göreñ pervāneyi *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 7). [dil-i sūzān,]*

dil-i üftāde: *Düşkün, zavallı gönül (Aşık).*
1. Çāh-ı zenaḫ gibi **dil-i üftādeler** içün
   Cellād-ı ḫāl-i hindūsı zindān açar ḳapar *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 5). [dil-i üftādeler, -ler]*
2. Raḥm idüp aldı **dil-i üftādenüñ** ol ṣāh elin
   Ṭutdı ṣan bir mürdenüñ ʿİsī-i Rūhu'llāh elin *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 1). [dil-i üftādenüñ, -nüñ]*

dil-i ʿuşşāk: *Aşıkların gönlü.*
1. Āteşīn ruḫlarınuñ ʿazmi bu durur her ān
   Dil-i ʿuşşāḳı alup ālemi oda yaḳalar *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 10). [dil-i ʿuşşāḳı, -ı]*

dil-i vīrāne: *Harap, yıkık gönül.*
1. Dil-i vīrānem içre bulmışum ol genc-i pinhānı
   Anuñçün olmışum müstaġnī her şeyden görüñ anı *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 1). [dil-i vīrānem, -m]*

diller al-: *Gönül almak.*
1. Allāh **diller alan** ruḫlar mıdür lebler midür
   Cān-ı dil meftūn iden ol nergis-i şehlā mıdur *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 7). [diller alan, -an]*

diller ḫānesi: *Gönüllerin evi.*
1. Tīşe-i ġam bār-ı miḥnet birle **diller ḫānesin**
   Kendü mülküñdür şehā yıḳma idüp her bār güç *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 9). [diller ḫānesin, -ler-n]*

dillü: *Yaratılmış, mahlukat.*

1. Senüñ ẕikrüñ ḳılur her bir dehenden
   Ḳamu **dillü** dilince her bir eşyā *(Şânî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 12). [dillü,]*

dil-rübā: *Gönül kapıcı, mahbube II Güzel, sevgili.*

1. Dirlerse **dil-rübālara** ki rūḥ-ı şānidür
   Ben sevdigüm habībedür ey Ṣānī şāni rūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 13). [dil-rübālara, -lar, -a]*
2. Rā ḳaşların çatup bu gün ol **dil-rubāyı** gör
   Tīr-i müjeyle dil atup eyler bu rāyı gör *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 1). [dil-rubāyı, -y, -ı]*
3. Ol **dilrubā** ki ṣāḥib-i ḥüsn-i cemāldür
   Vallah yoḳ naẓīri anuñ-miṣāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 1). [dilrubā,]*

dil-ṣabr: *Sabırlı gönül.*

1. Dil-ṣabrın ol perī ḳapup āvāre itmege
   Siḥr ile çeşm-i fitne-i taʿyīn açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 5). [dil-ṣabrın, -ın]*

dil-teşne: *Susamış gönül.*

1. Dil-teşnesi ġāyetde diler āb-ı viṣālüñ
   Allāh içün ölsün dir isen ey perī alma *(Şânî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 3). [dil-teşnesi, -si]*

dil ü cān: *Ruh ve gönül.*

1. Sīnede nār-ı muḥabbetle ṭutuşsa **dil ü cān**
   Ten kebāb olsa ciger yansa gider rāḥat-ı raḳd *(Şânî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 3). [dil ü cān,]*
2. Baġrum delik delik cigerüm pāre pāredür
   Tīġuñla cümle ten **dil-i cān** yāre yāredür *(Şânî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 2). [dil ü cān,]*
3. Yöneldik ʿaşḳ iline Ṣānī āh u nāleler hem-rāh
   Vedaʿ itdük **dil-i cāna** gelen gelsün giden gitsün *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 14). [dil ü cāna, -a]*
4. Dil-i cān gülşeninde bir gül-i nāzik bedensin sen
   Semen-ḫaṭ ġonce-fem bir serv-ḳadd gül pīrehensin sen *(Şânî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 1). [dil ü cān,]*
5. Ġarībüm nār-ı ḥasret yaḳdı baġrum kūy-ı ġurbetde
   İlāhī menzil-i maḳṣūduma irgür **dil-i cānı** *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 12). [dil ü cānı, -ı]*

dil zevrakı: *Gönül kayığı.*

1. Ġarḳ itdi beni yaşum **dil zevraḳını** ammā
   Girdāb-ı ġama ṣalduḳ neyler görelüm Allāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 11). [dil zevraḳını, -n, -ı]*

dimāġ: *Akıl, zihin, şuur.*

1. Cān **dimāġını** muʿaṭṭar eyler
   Zülf-i müşkīnüñe kim şāne geçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 7). [dimāġını, -ı, -n, -ı]*
2. Dimāġın çatladup āh itse tañ mı bülbül ey Ṣānī
   Diş uran leblerine ġonce-i bāġuñ çü şebnemdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 9). [dimāġın, -ın]*

dimāġ-ı cān: *Ruh bilinci.*

1. Dimāġ-ı cāna her bir sözde ḳand ezmek ḥalāvetde
   O laʿl-i gülbeşekker gözleri bādāma gelmişdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 3). [dimāġ-ı cāna, -a]*

dīn: *Din, inanç II İslam.*

1. Ey **dīnde** ḳarındaşım gel edeb ögren edeb
   Ḥaḳ yolunda yoldaşım gel edeb ögren edeb *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 1). [dīnde, -de]*
2. Öpülmez emilirse laʿlin ki şifā dirler
   Dāḥı niye emsem dir billāh **diñ** o dermānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 6). [diñ,]*

dīn-i Muḥammed: *Hz. Muhammed'in dini, İslamiyet.*

1. Kimdür reh-i ʿaşḳuñda özüñ itmeye ḳurbān
   Ey yolına cān virmek olan **dīn-i Muḥammed** *(Şânî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 8). [dīn-i muḥammed,]*

dīn-i Yezīd: *Yezid'in dini.*

1. Bilüp eṭvār-ı ḳalbi vāḳıf-ı esrār olandur pīr
   Yalan daʿvāyla serverlik iden **dīn-i Yezīd** olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 16). [dīn-i yezīd,]*

diñilde-: *Dinlemek.*

1. Peyk-i dilimüñ ẕilleridür nāle degüldür
   Dil ḳūyıña niçe ki segirdür o **diñilder** *(Şânî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 8). [diñilder, -r]*

diñle-: *Dinlemek, kulak vermek II Kabul etmek.*

1. Ne ḳadr añlar ne söz **diñler** raḳib fitne-gū bī-çeşm
   Ne ḫardur bu ne kerdür bu ne şerdür bu ne aʿverdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 7). [diñler, -r]*
2. Lebüñle dişlerüñ vaṣfında şiʿr-i Şānīyi **diñle**
   Ne yāḳūtdur ne cevherdür ne lūʾlūdür ne gevherdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 9). [diñle,]*
3. Yine ṭoldurduġuñ āhıla cihān gülzārın
   Çünkü bülbüllerinüñ **diñlemez** ol gülzārın *(Şânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 2). [diñlemez, -mez]*
4. Bir pīr öñinde diz çökicek **diñle** gör nedir
   Dört yaña baḳma ṣola vü ṣaġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 13). [diñle,]*
5. Çek ikilik penbesin şemʿüñden aç cān ḳulaġın
   Diñle meclisde ne dir gör def ü ṭanbūr çeng ney *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 4). [diñle,]*

dir-: *Toplamak.*
1. Gel çileye girelüm tāze güller **direlüm**
   Dost cemālin görelüm tevḥīde gel tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 11). [direlüm, -e, -lüm]*

dirgür-: *Diriltmek.*
1. Ġamzeñ ucından öleni laʿlüñ çü **dirgürür**
   Ḫūnī gözüñ n'ider güzelim ḳana al ḳatup *(Şânî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 7). [dirgürür, -ür]*

dirīġ: *Esirgeme, koruma II Eyvah, yazık.*
1. Her ki cāna tīġ-i ġamzeñden **dirīġ** sır ṭutar
   Ehl-i ʿaşḳ anı yolın azmış ḫarāb-ter ṭutar *(Şânî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 1). [dirīġ,]*
2. Cānānı kim isterse kendüye ḳıla māʾil
   Cān ise murādı yār itmeye **dirīġānı** *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 4). [dirīġānı, -ān, -ı]*

dirīġa: *Çok yazık, eyvahlar olsun.*
1. Māh-ı nev ebrūña serv öykündi didüm ḳaddüñe
   Dir bu söz yerden göge olmış **dirīġā** rāst geç *(Şânî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 4). [dirīġa,]*

diril-: *Canlanmak, hayat bulmak.*
1. Didi ey Şānī iki öldüñ iki kez **dirilüp**
   Hıżr-veş cām-ı ḥayāt içdüñ olup mest-i ḫumār *(Şânî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 9). [dirilüp, -üp]*

diril-: *Canlanmak, hayat bulmak.*
1. Olmaġıl zāhid-i ḫodbīn u ḫudaʿ-pīşe ṣaḳın
   Ḥīle vü mekr ile **dirilme** geçüp illere fend *(Şânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 10). [dirilme, -me]*
2. İdinme kiżbi ṣanʿat ḥīle vü mekr ile **dirilme**
   Ki kiżb ü mekr ü ḥīle ehli raḥmetden baʿīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 9). [dirilme, -me]*
3. Niçe ġam mürdeyi bir nuṭḳ-ı lʿalüñle **dirildürsin**
   Bu muʿcizle sen ey rūḥ-ı revān ʿİsāya beñzersin *(Şânî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 3). [dirildürsin, -ür, -sin]*

diş: *Diş II Sevgilinin dişi.*
1. Nedür bu çatma ḳaşlar incü **dişler** zülf-i serkeşler
   Nedür bu çeşm-i merdüm-keşler olmaḳ böyle bī-pervā *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 3). [dişler, -ler]*
2. Nedür bu çatma ḳaşlar incü **dişler** zülf-i serkeşler
   Nedür bu çeşm-i merdüm-keşler olmaḳ böyle bī-pervā *(Şânî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 3). [dişler, -ler]*
3. Dişüñ lüʾlü sözüñ gevher lebüñdür laʿl-i ḫūb-nāṭıḳ
   Çe nāṭıḳ nāṭıḳ-ı muʿciz çe muʿciz muʿciz-i ʿĪsā *(Şânî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 3). [dişüñ, -üñ]*
4. Beni ġavvāṣ-ṣıfāt baḥr-ı meʿānīye ṣalan
   Dür **dişüñ** fikri ile ṣol leb-i mercānuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 4). [dişüñ, -üñ]*
5. Bir ruḫları gül lebleri mül beñleri fülfül
   Bir **dişleri** lūʾlü sözi dürr ġonce-femüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 12). [dişleri, -ler, -i]*
6. Bir ṣīvesi vāfir gözi sāḥir
   Bir lafẓı cevāhir **dişi** gevher *(Şânî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 8). [dişi, -i]*
7. Dür **dişüñ** vaṣfına naẓm eyledigim gūş itse
   Ḥażret-i ʿİsī anı evc-i süreyyāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 11). [dişüñ, -üñ]*
8. Aġzuñla **dişüñe** ṭoluşur ḫurdedānlar
   Her nükte ki birisi mīme birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 7). [dişüñe, -üñ, -e]*
9. Elfāẓ-ı naẓmıyile **dişi** vaṣfını gören
   Dir Şānī birisine güher birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 9). [dişi, -i]*
10. Ne ruḫdur bu ne enverdür ne lebdür bu ne şekerdür
    Ne sözdür bu ne cevherdür ne **dişdür** bu ne gevherdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 2). [dişdür, -dür]*
11. Lebüñle **dişlerüñ** vaṣfında şiʿr-i Şānīyi diñle
    Ne yāḳūtdur ne cevherdür ne lūʾlūdür ne gevherdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 9). [dişlerüñ, -ler, -üñ]*
12. Nedür ol **dişler** ü lebler sūz-ı dilber u ruḫ-ı men
    Be ne cevher be ne gevher be ne lūʾlū be ne zer *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 7). [dişler, -ler]*

13. Dişlerüñ vaṣfını gülşende didi Ṣānī-i saḥir
Jāleden oldı ḳulaġında gülüñdür küpeler *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 9). [dişlerüñ, -ler, -üñ]*

diş ur-: *Diş vurmak.*
1. Dimāġın çatladup āh itse tañ mı bülbül ey Ṣānī
Diş uran leblerine ġonce-i bāġuñ çü şebnemdür *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 10). [diş uran, -an]*

ditre-: *Titremek, sallanmak.*
1. Añduḳça yād-ı hicr ü firāḳ-ı nigār dil
Ditrer dıraḫt-ı berg-i vucūdum şaḳır şaḳır *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 6). [ditrer, -r]*
2. Ṣafāsından güneş **ditrer** düşer lerze dil ü cāna
Ne ḫoş mirʾāt-ı rūşendür naẓar ḳıl vech-i cāna *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 1). [ditrer, -r]*

dīv: *Cin, ifrit.*
1. Niçe ki ʿadū-yı nefs olur ṣaġ
Rūḥānī **dīvin** olur serāser *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 8). [dīvin, -in]*

dīvān: *Meclis.*
1. ʿAceb mi olsalar bende saña erbāb-ı devlet hem
Seni ser-defter-i ḫūbān yazarlar cümle **dīvāna** *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 8). [dīvāna, -a]*

dīvāne: *Deli, mecnun.*
1. Saḥrā-yı ʿaşḳ içinde Ṣānī şimdi Mecnūn yoḳ menem
Bu vādi nevbetle diger **dīvāneden** dīvāneye *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 14). [dīvāneden, -den]*
2. Gencīne-i ʿaşḳuñ yiri genc-i dil-i ʿuşşāḳ imiş
Dīvānedür ol kim gezer vīrāneden vīrāneye *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 8). [dīvānedür, -dür]*
3. Bend bend her kūşeden ey Ṣānī baġlanmış yatur
Şimdi ẕencīr-i ġam-ı ʿaşḳuñ benim **dīvānesi** *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 14). [dīvānesi, -si]*

dīvāne: *Deli, mecnun.*
1. Dolaşursın dil-i sevdāzedeyle her zemān ey zülf
Bilürüm ḳaṣduñ ol **dīvāneyi** zencīre ṭaḳmaḳdur *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 8). [dīvāneyi, -y, -i]*
2. Saḥrā-yı ʿaşḳ içinde Ṣānī şimdi Mecnūn yoḳ menem
Bu vādi nevbetle diger dīvāneden **dīvāneye** *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 14). [dīvāneye, -y, -e]*

dīvāne it-: *Deli etmek.*
1. Bend itmek içün silsileʾ-i ʿaşḳa beni dost
Ey Ṣānī alup ʿaḳlumı **dīvāne idüpdür** *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 10). [dīvāne idüpdür, -üp, -dür]*

diyār-ı ġam: *Keder ülkesi.*
1. Ḳurtuluş yoḳdur **diyār-ı ġamdan** ey dil bilmiş ol
Yollarum seylāb-ı eşküm oldı her dem baġlar *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 7). [diyār-ı ġamdan, -dan]*
2. Çekilür tūġ-ı āhum ṭabl-ı sīnem urılur her dem
Diyār-ı ġamda ey Ṣānī gözet ne ʿālī şāhum ben *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 14). [diyār-ı ġamda, -da]*

diye: *Diyerek, deyip.*
1. İşidicek ismüñi vācib olur cümleye
Diye saġīr ü kebīr ṣalli ʿalā Muḥammed *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 6). [diye,]*

diyü: *Diye.*
1. Sīneye bir tīġ-ı ġamze ṣalsa ol ḳaşı kemān
Cān-ı dil öḫ öḫ **diyü** karşu çıḳar aña revān *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 2). [diyü,]*
2. Acı söz ile eyledi **diyü** baña düşnām
Ey dil ṣaḳın ol laʿl-i şeker-bārı unutma *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 11). [diyü,]*

diz çök-: *Diz çökmek II Baş eğmek, boyun eğmek.*
1. Bir pīr öñinde **diz çökicek** diñle gör nedir
Dört yaña baḳma ṣola vü ṣaġa söyleme *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 13). [diz çökicek, -icek]*

doġ-: *Doğmak, dünyaya gelmek.*
1. Risālet çarḫınuñ vechüñ olaldan mihr-i rahşānı
Ẕulām-ı küfri refʿ itdi çü **doġdı** nūr-ı sübḥānı *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 2). [doġdı, -dı]*

dol-: *Dolmak, kaplamak, bir yere iyice yayılmak.*
1. Ol şems-i ḥaḳīḳatde göz gibi ẓuhūr itdüñ
Hep yire göge **dolduḳ** neyler görelüm Allāh *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 6). [dolduḳ, -duḳ]*

dolaş-: *Dolaşmak, bağlanmak.*

1. Kākül ü perçem ü zülfe **dolaşur** ise ḳanda
   Giçmez ey Ṣānī n'idem bu dil-i divāneye pend *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 13). [dolaşur, -ur]*

dolaş-: *Dolaşmak II Belli bir yerde gezinmek.*

1. **Dolaşursın** dil-i sevdāzedeyle her zemān ey zülf
   Bilürüm ḳaṣduñ ol dīvāneyi zencīre ṭaḳmaḳdur *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 7). [dolaşursın, -ur, -sın]*

dolu: *Dolu, dolmuş.*

1. Daḫı bir ẕerre ṭuyulmadı rumūz-ı dehenüñ
   Ḫurde-dānlar niçe **dolu** anı maʿnāya çeker *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 16). [dolu,]*

dost: *Dost II Sevgili.*

1. Bend itmek içün silsileʾ-i ʿaşḳa beni **dost**
   Ey Ṣānī alup ʿaḳlumı dīvāne idüpdür *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 9). [dost,]*
2. Himmet it derd ile ben āh idicek aġyārun
   Dostum yerli ḳaya ise ḳapuñdan kopalar *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 4). [dostum, -um]*
3. Dil-i miskīni ġamuñ ḳanda bulursa yaḳalar
   Dostum aña mı virildi bu iller yaḳalar *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 2). [dostum, -um]*
4. Ġam yime ḳılsa melāmet seni ʿaşḳ-ı cānān
   Dost yolunda ṣalar ʿārif olanlar ʿārın *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 10). [dost,]*
5. Ben saña ṣāḥum sen baña bendem di ben lebbeyk idüp
   Ḫoş söyleşelüm **dostum** ġayrı ḳomayup araya *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 8). [dostum, -um]*
6. Benüm ḫod nefs-i ẓālim düşmenümmiş bilmedüm anı
   Baña **dost** ṣanup aldandum yüzüme itdigin ḫande *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 4). [dost,]*
7. Gel çileye girelüm tāze güller direlüm
   Dost cemālin görelüm tevḥīde gel tevḥīde *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 12). [dost,]*

dög-: *Dövmek, dövünmek II Dayak atmak.*

1. Gün yüzüñsüz göricek āteş-i āhum lāmiʿ
   Yaş döküp sīne **dögüp** naʿra ider sūz ile raʿd *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 6). [dögüp, -üp]*
2. Ney gibi inledigüm sīne **dögüb** fırḳaṭla
   Bezm-i ʿaşḳ içre gören didi bu deffāf mıdur *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 5). [dögüb, -üb]*
3. Ṭabl-ı sīnem **dögerek** leşker-i āhum çeküben
   Ṣāniyā mülk-i ġama itdüm emīrāne sefer *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 13). [dögerek, -erek]*

dögüş: *Dövüş, savaş, muharebe.*

1. Niceye dek bu işler bu yaramaz cünbişler
   Bu **dögüşler** sögüşler tevbeye gel tevbeye *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 6). [dögüşler, -ler]*

dök-: *Akıtmak, dökmek.*

1. Çeşm-i giryānum **dökelden** ḥayret ile ḳanlu yaş
   Ḥālüme raḥm eyleyüp gökden bulutlar aġlar *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 3). [dökelden, -el, -den]*
2. Gül ruḫlaruñ ġamıyla gözüm **dökse** ḳanlı yaş
   Ṭaşġınlu demidür o bulaġa söyleme *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 9). [dökse, -se]*

dökül-: *Dökülmek, akmak, saçılmak, etrafa yayılmak.*

1. ʿĀrıż-ı dilbere kim zülf-i muʿanber **dökülür**
   Ḳalmaz ārām-ı dil ü cān ḳamu diller **dökülür** *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 1). [dökülür, -ür]*
2. ʿĀrıż-ı dilbere kim zülf-i muʿanber **dökülür**
   Ḳalmaz ārām-ı dil ü cān ḳamu diller **dökülür** *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 2). [dökülür, -ür]*
3. Ṣadef-i ṭabʿımı pür eyler o şīrīn dehenüñ
   Ḫoḳḳa-i laʿli açıldıḳça ki dürrler **dökülür** *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 4). [dökülür, -ür]*
4. Beñzemiş ḳaddine yārüñ yañılup ḫavfinden
   Bād-ı āhum işidüp serv ü ṣanavber **dökülür** *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 6). [dökülür, -ür]*
5. Merdüm-i çeşmüm elinden **dökülür** ṣanmañuz eşk
   Pāyına ol ṣanemüñ bir niçe cevher **dökülür** *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 7). [dökülür, -ür]*
6. Merdüm-i çeşmüm elinden **dökülür** ṣanmañuz eşk
   Pāyına ol ṣanemüñ bir niçe cevher **dökülür** *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 8). [dökülür, -ür]*
7. Ṭūṭī-i tabʿımı gūyā ider ey Ṣānī müdām
   Leb-i dilber söze geldikce ki şekker **dökülür** *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 10). [dökülür, -ür]*
8. O mehüñ vechine kim zülf-i muṭarrā **dökülür**
   Rūm üzre ṣanuram ʿanber-i sāra **dökülür** *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 1). [dökülür, -ür]*
9. O mehüñ vechine kim zülf-i muṭarrā **dökülür**
   Rūm üzre ṣanuram ʿanber-i sāra **dökülür** *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 2). [dökülür, -ür]*

10. Görüben ġonce-i laʿlin o şehüñ ayaġına
    Yolınup berg-i vücūdı gül-i raʿnā **dökülür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 4). [dökülür, -ür]*
11. Jāle ṣanmañ görüp efġānumı gūş itdi felek
    Eşk encümleridür dāʾima her cā **dökülür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 6). [dökülür, -ür]*
12. Reh-i ʿaşḳuñda ḳanı bir daḫı bir ʿāşık-ı pāk
    Yoluña merdüm-i çeşmüm gibi cānā **dökülür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 8). [dökülür, -ür]*
13. Leblerinden ne ḳadar ṣordumısa ey Ṣānī
    Sözleründen o mehüñ lüʾlū-i lā lā **dökülür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 10). [dökülür, -ür]*
14. Ḥasret-i şekker-dehenlerle demādem Nīl-i Ṣaṭ
    Gözlerümden **dökülen** baḫr-i sirişk ırmaġıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 10). [dökülen, -en]*
15. Dāġ-ı dilden **dökülen** penbe-i pür-ḫūnumdur
    Ḳızaran lāle degül deşt-i ġam-ı ṣaḥrāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 5). [dökülen, -en]*

dön: *Dönmek, kendi etrafında hareket etmek.*
1. İl ẕemmin iden kimseye zinhār ḳatıñda
   Yüz virme ki eksik **dönecek** ol yüzi ḳara *(Şânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 6). [dönecek, -ecek]*
2. İki destüñle meges gibi **döñersün** başuña
   Aldanursuñ ger bu dehrüñ telḫ ü şīrīn dadına *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 9). [döñersün, -er, -sün]*
3. Çarḫ bir ḥāl üzre **dönmez** dehr-i dūnuñ ey göñül
   Ġāfil olma iʿtibar itme ġamına şādına *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 11). [dönmez, -mez]*
4. Beni söyletme ġamzeñ oḳlarından zülfüñ ucından
   Figān u nāleden ṣuñ dil yine **döndi** ne ġam çekdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 10). [döndi, -di]*

dön: *Vazgeçmek, caymak II Dönmek.*
1. Neye **döndi** yüregüm ġamzeñ oḳından naẓar it
   Gūş idüp nāle-i feryād u figānum ḥazer it *(Şânî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 1). [döndi, -di]*
2. Döñme bir sāye görünce ṣanma kim ol ẕātdur
   Ẕāt bir yüksek hümādur düşmez andan yire ney *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 7). [döñme, -me]*

dön-: *Benzemek, andırmak, ... gibi olmak.*
1. Her lāle-ḳadd u ġonce-fem ü gül-ʿizār içün
   Ebr-i bahāra **döndi** gözüm jāle-vārdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 16). [döndi, -di]*
2. Güzeller bāġ-ı dehri zeyn ider ezhāra **dönmişdür**
   Ḥüsün bāġında cānā sen gül-i raʿnāya beñzersin *(Şânî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 7). [dönmişdür, -miş, -dür]*

dört: *Üçten sonra gelen sayı, dört.*
1. Bir pīr öñinde diz çökicek diñle gör nedir
   Dört yaña baḳma ṣola vü ṣaġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 14). [dört,]*

dörtolayazdı: *(Gözü) dört olmak, dört gözle beklemek.*
1. Ṣaġı ṣolı peşi pesi gözetmeden gözüm
   Dörtolayazdı gelmedi o şūḫ-ı şīvekār *(Şânî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 4). [dörtolayazdı,]*

dūd-i āh: *Ah dumanı, ah.*
1. **Dūd-i āhumdur** livā ġam ʿaskerüm ben şāh-ı ʿaşḳ
   Başum üzre lāceverdī çarḫ otaġum ṣandılar *(Şânî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 5). [dūd-i āhumdur, -um, -dur]*
2. **Dūd-i āhumdur** degüldür hāle ammā dir gören
   Māh-rūlar ṣayd iden anı bir aġum ṣandılar *(Şânî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 7). [dūd-i āhumdur, -um, -dur]*
3. Kime ṣordumsa ey Ṣānī belā iḳlīminüñ rāhın
   Didiler **dūd-ı āhuñ** gibi olma hīç aña rehber *(Şânî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 10). [dūd-ı āhuñ, -uñ]*

dūd-ı āh-ı āteş-bār: *Ateş saçan ah dumanı.*
1. Nola ḳaplarsa **dūd-ı āh-ı āteş-bārum** āfāḳı
   Şeh-i ʿaşḳum ḳurulmış dehre altunlu otaġum var *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 3). [āh-ı dūd-ı āteş-bārum, -um]*

dudaġ: *Dudak, sevgilinin dudağı.*
1. Gözüñdür āhu-yı Tātār **dudaġuñ** nāfe-i ḫoş-bū
   Çe nāfe nāfe-i ʿanber çe ʿanber ʿanber-i sārā *(Şânî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 5). [dudaġuñ, -uñ]*
2. Dilde olan ḫaberleri **dudaġa** söyleme
   Cān maḥrem ise aña di ıraġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 1). [dudaġa, -a]*

duḫter-i rez: *Şarap II Asmanın kızı.*
1. Olsa ey pīr-i muġān **duḫter-i rez** germ ile ʿaḳd
   Derhem-i dāġ-ı dilüm mihrine al benden naḳd *(Şânî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 1). [duḫter-i rez,]*

dūn: *Aşağılık, soysuz.*

1. Tenezzül itmesün meyl eyleyüp her **dūna** ʿālemde
   Güzel ʿālī-cenāb olsaydı hem ʿālī-neseb olsa *(Şânî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 3). [dūna, -a]*

dut-: *Tutmak.*

1. Ġam degül ġamzeñ ucından **dutsa** dil bī-şekk eger
   Bunı cāʿiz gördiler beyʿine ḫattā rāst geç *(Şânî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 5). [dutsa, -sa]*

duy-: *Hissetmek.*

1. Ḳılca **duyulmadı** ortada miyānuñ ḫaberi
   Ehl-i teʾvīl anı gerçi niçe maʿnāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 7). [duyulmadı, -ul, -ma, -dı]*
2. Nice ṣordumsa lebüñden ẕerre ẕerre mū-be-mū
   Duymadım bir şemme aġzuñla miyānuñdan ḫaber *(Şânî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 4). [duymadım, -ma, -dı, -m]*

duy-: *İşitmek, öğrenmek.*

1. Münkir kişiye uyma ne didigini **duyma**
   Kendüñi yoldan ḳoyma tevḥīde gel tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 19). [duyma, -ma]*

duyur-: *Duyurmak, duymasını sağlamak.*

1. Beni illerden ayırduñ diledüñ tīġı ḳayurduñ
   Beni ʿāleme **duyurduñ** beni rüsvā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 6). [duyurduñ, -du, -ñ]*

dur: *"-dır, -dir, -dur, -dür" bildirme eki.*

1. Ümmetüñ-çün zeyn olupdur bāġ-ı cennet ḥūr-ı ʿayn
   Hem yaraḳlanmış **durur** aʿdāñ içün dārü'l-ʿuḳāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 16). [durur, -ur]*

dur-: *Beklemek, bir yerde bulunmak, durmak.*

1. Çīn-i zülfüñde **durur** būy-ı vefā ol yārüñ
   Sen gerek Şām u Ḥabeş illerine biñ sefer it *(Şânî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 9). [durur, -ur]*

dur-: *Durmak, kalmak, beklemek.*

1. Sīne bāġında biraz nāzik nihāl olmış **durur**
   Çeşm-i ḳātil cāna ġamzeñden ki atmış tīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 5). [durur, -ur]*

dur-: *Hareket etmemek, beklemek.*

1. Bir zamān ḫāl-i siyehkāruñ idi şimdi ḫaṭuñ
   Durmayup ṣalmadadur fitne-i devrān bir bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 12). [durmayup, -ma, -y, -up]*

dur-: *Durmak, bulunmak II Kalmak.*

1. Bāġ-ı dilde tāze dāġum ḳırmızı güller **durur**
   Gülşen-i sīnemde āhum ṣavt-ı bülbüller **durur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 1). [durur, -ur]*

dur-: *Durmak, bulunmak II Kalmak.*

1. Bāġ-ı dilde tāze dāġum ḳırmızı güller **durur**
   Gülşen-i sīnemde āhum ṣavt-ı bülbüller **durur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 2). [durur, -ur]*

dur-: *Durmak, bulunmak II Kalmak.*

1. Kāse-i zühdüñ ayaġın ṣı ele Şānī mey al
   ʿIyş u nūş eyyāmıdur vaḳt-i tenāvüller **durur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 10). [durur, -ur]*

dur-: *Durmak, bulunmak II Kalmak.*

1. Ol şeh-i ḥüsn itse dil mülkin ḳaçan yaġma aña
   Ḫāller cāsūs kāküller ḳara diller **durur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 8). [durur, -ur]*

dur-: *Durmak, bulunmak II Kalmak.*

1. Bāġ-ı ḥüsn-i yārda zülf ü ḫāṭ u ḫāl-i siyāh
   Sünbül ü nesrīn ü fülfüller ḳaranfiller **durur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 6). [durur, -ur]*

dur-: *Durmak, bulunmak II Kalmak.*

1. Sāġar-ı çeşm-i sirişk-i lāle-gūne ġarḳ iden
   Bezm-i ġamda sāḳiyā lʿal-i leb-i müller **durur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 4). [durur, -ur]*

dur-: *Durmak, beklemek.*

1. İlahī sen münezzehsin saña lāyıḳ yoḳ iş bende
   Beni kendüye bu emmāre nefs itmiş **durur** bende *(Şânî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 2). [durur, -ur]*

dūr it-: *Uzaklaştırmak, yaklaşmasına mani olmak.*

1. Zülfüñ şebünde **dūr iderek** hāl-i ʿārıżuñ
   Bir ugrıdur ṣabāḥa ḳalupdur o çoḳ yatup *(Şânî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 3). [dūr iderek, -erek]*
2. **Dūr itdi** sāl-i köhne irüp faṣl-ı nevbahār
   Ṣan oldı ʿālem on iki yaşında bir nigār *(Şânî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 1). [dur itdi, -di]*
3. Cām-ı lebüñdür baḫş olan mestāneden mestāneye
   ʿUṣṣāḳ anuñçün **dūr iden** meyhāneden meyhāneye *(Şânî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 2). [dūr iden, -en]*

dūr ol-: *Uzaklaşmak, uzak durmak.*

1. Be-Kaʿbe ḥaḳḳı ey Şānī ṣaḳın **dūr olma** gül-ruḫdan
   Çe gül-ruḫ gül-ruḫ-ı dilber çe dilber dilber-i ġarrā *(Şânî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 9). [dūr olma, -ma]*
2. Edepsüzler ḫor olur her yerde maḳhūr olur
   Ḫaḳ ḳatından **dūr olur** gel edeb ögren edeb *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 8). [dūr olur,]*

durur: *Teklik üçüncü şahıs bildirme eki.*

1. Āteşīn ruḫlarınuñ ʿazmi bu **durur** her ān
   Dil-i ʿuṣṣāḳı alup ālemi oda yaḳalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 9). [durur,]*
2. Mescide ṣūfi ṣalāḥ ehlin oḳursın ammā
   Künc-i meyḫāne **durur** zümre-i rindāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 12). [durur,]*
3. Oda yanmaz ṣuya batmaz iki cāzūlar **durur**
   Devr-i ruḫsāruñda ḫāl-i ṭurre-i ʿanber-feşān *(Şânî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 9). [durur,]*
4. Sulṭānı **durur** iḳlīm-i ġam-ı ʿaşḳuñ şimdi
   Nāmına göñül dirler olmaya hiç aḳrānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 7). [durur,]*

dü-ʿālem: *Dünya ve ahiret, iki dünya.*

1. Maḳbūl-i her **dü-ʿālem** ü maḥbūb-ı Kibriyā
   Faḫr-ı cihān seyid-i ser cümle enbiyā *(Şânî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 1). [dü-ʿālem,]*
2. **Dü-ʿālem** naḳşı mirʾāt-ı ruḫuñdan
   Görindi çeşm-i ʿuṣṣāḳa ser-ā-pā *(Şânî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 3). [dü-ʿālem,]*

dükel: *Hepsi, tamamı.*

1. Ṭabla-i çarḫı müşebbek eyledi encüm **dükel**
   Ey kemān ebrū atar eflāka āhum tīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 3). [dükel,]*

dükkān-ı dür: *İnci dükkanı.*

1. Bāzār-ı ḥüsn içinde leb-i yār-ı cevheri
   Dükkān-ı dür-i laʿl-i bedeḫşān açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 4). [dükkān-ı dür-i, --i]*

Düldül: *Hz. Ali'nin atı.*

1. Ẕülfiḳār-ı naẓmuma ey Şānī aʿdā baş eger
   Ṭabʿ-ı nāzuñ ʿarṣa-i ʿālemde **Düldül'dür** baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 10). [düldül'dür, -'dür]*

Düldül-i nāz: *Hz. Ali'nin nazlı atı.*

1. ʿAlī-veş **düldül-i nāza** süvār olmış bugün Ḥaydar
   Göñül öñünce Ḳanberveş daḳınmış nāleden ẕiller *(Şânî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 1). [düldül-i nāza, -a]*

dün: *Dün, önceki gün.*

1. **Dün** gice ey meh ġam-ı zülfüñle āh u nāleler
   Başın alup göklere gitdi ser-ā-pā semt semt *(Şânî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 7). [dün,]*
2. **Dün** ṣundu sāḳī destime bir kāse-i ṣabūḥ
   Ṣunar şifā-yı ḳalbī vü kān-ı ġıdā-yı rūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 1). [dün,]*
3. Lāle vü zambaḳ açılmışlar güle gülşende **dün**
   Şāh öñinde kār-ı dervīşān-ı şeyʾullāhdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 11). [dün,]*
4. Seyr-i ruḫında ol mehüñ her günüm oldı rūz-ı ʿiyd
   Fikr-i ṣaçıyla her **dünüm** ḳadr-i şeb-i berāt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 4). [dünüm, -üm]*

dünyā: *Dünya, yeryüzü, cihan.*

1. Dil virüp zülf ü ḳadd-i yāre bugün ey Şānī
   Eyledüñ kārımuzı ṭūl-ı emel **dünyāda** *(Şânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 14). [dünyāda, -da]*
2. Baña Mecnūnı melāmetde müşābih idenüñ
   ʿAcabā ʿaḳlı olur mı ola hīç **dünyāda** *(Şânî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 8). [dünyāda, -da]*
3. Gel **dünyāya** aldanma sözi gerçekdür ṣanma
   Seni aldar inanma tevbeye gel tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 15). [dünyāya, -y, -a]*
4. Aḳrānı bulınmaz hīç **dünyāyı** bütün gezdim
   Cān ile bugün sevdim bir āfet-i devrānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 9). [dünyāyı, -y, -ı]*

dünye: *Dünya.*

1. Buldı necāt **dünye** vü ʿukbāda her zamān
   Emr-i şerīf-i şerʿüñ iden kendüden edā *(Şânî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 11). [dünye,]*

dünye-i dūn: *Alçak dünya, soysuz dünya.*

1. Rūz-ı elestde çün ezel ḳālū belā diyenlerin
   Dünye-i dūna aldanup ḳavlümüz itmezüz yalan *(Şânî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 2). [dünye-i dūna, -a]*

dünye-i ġaddār-ı bī-sebāt: *Kararsız zalim dünya.*

1. Bir vādidür ki **dünye-i ġaddār-ı bī-ṣebāt**
   Niçe Selīm Ḫüsrev ü Rüstem ḳonar göçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 3). [dünye-i ġaddār-ı bī-ṣebāt,]*

dür: *İnci.*

1. **Dür** dişüñ vaṣfına naẓm eyledigim gūş itse
   Ḥażret-i ʿĪsī anı evc-i ṣüreyyāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 11). [dür,]*
2. Beni ġavvāṣ-ıṣıfāt baḥr-ı meʿānīye ṣalan
   Dür dişüñ fikri ile ṣol leb-i mercānuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 4). [dür,]*
3. Nīsān ḳaṭresin ki olur mār ile ṣadef
   Olur birine zehr anuñ birisi ne **dür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 12). [dür,]*

dürc-i ten: *Beden mücevherinin kutusu.*

1. Nefset-i tīre küll-i şey-pūş pür-ḥayl
   Dürc-i ten ʿaḳl-ı mihr ü meh pür-enverest *(Şânî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 6). [dürc-i ten,]*

dürdāne: *İnci tanesi II Sevgili, kıymetli.*

1. Ṭut ḳulaḳ ey ṭālib-i Ḥaḳ gevher-i irfāna bir
   Baḥr-i vaḥdetde nedür añlayasın **dürdāne** bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 2). [dürdāne,]*
2. Ey muvaḥḥid cāndan ġavvāṣ olup ṭalduñ ise
   Baḥr-ı tevḥīdüñ bilürsin kim nedir **dürdānesi** *(Şânî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 8). [dürdānesi, -si]*

dür-efşān: *İnci saçan, inci gibi değerli şeyler söyleyen.*

1. Her nuṭḳ-ı pāküñ oldı biñ ervāḥa ḳūt-ı rūḥ olan
   Sensin suḫan deminde **dür-efşān** Muḥammed Muṣṭafā *(Şânî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 4). [dür-efşān,]*

dür-i eşk: *Gözyaşı incisi.*

1. Leb-i yāḳūtına yārüñ **dür-i eşk** eyledi ṣarf
   Yoḳsa bu cevher-i çeşmüm aña ṣarrāf mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 7). [dür-i eşk,]*

dür-i maḳṣūd-ı ʻālem: *Kainatın amacının gayesi.*

1. On sekiz biñ ʿālemi ḳılmış iḥāṭa ser-be-ser
   Ey **dür-i maḳṣūd-ı ʻālem** añla bu deryā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 6). [dür-i maḳṣūd-ı ʻālem,]*

dür-i yek-tā: *Eşsiz inci, benzersiz inci.*

1. Ey yār-ı ʿazīzim saña bir söz direm ammā
   Cān kūşene ṭaḳ sen anı ki ol **dür-i yek-tā** *(Şânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 2). [dür-i yek-tā,]*

dürr: *İnci II Aşığın gözyaşları.*

1. Bir ruḫları gül lebleri mül beñleri fülfül
   Bir dişleri lüʾlü sözi **dürr** ġonce-femüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 12). [dürr,]*
2. Her ḳaçan ol **dürrdür** kim ruḫ-ı cānāna düşer
   Ṣanırum şebnem-i terdür gül-i ḫandāna düşer *(Şânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 1). [dürrdür, -dür]*
3. Ṣadef-i ṭabʿımı pür eyler o şīrīn dehenüñ
   Ḫoḳḳa-i laʿli açıldıḳça ki **dürrler** dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 4). [dürrler, -ler]*

dürr-i laṭīfi Muṣṭafā: *Seçilmiş güzel inci, Hz. Muhammed'in güzel incisi.*

1. Ey şerāyiʿ baḥrına ʿummān-ı bī-pāyān olan
   V'ey ḥaḳāyıḳ kānınuñ **dürr-i laṭīfi Muṣṭafā** *(Şânî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 4). [dürr-i laṭīfi Muṣṭafā,]*

dürr-i mercān: *İnci ve mercan.*

1. Tükürsen şevḳ-i dendān lebiyle **dürr-i mercānı**
   Sen ey çeşm-i güher-pāşum benüm deryāya beñzersin *(Şânî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 5). [dürr-i mercānı, -ı]*

dürr-i tuḥfe: *Hediye inci.*

1. Ey Şānī çeşmüm ol ṣanemüñ laʿli yādına
   Biñ **dürr-i tuḥfe** ḥoḳḳa-i mercān açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 10). [dürr-i tuḥfe,]*

düş-: *Düşmek, kapılmak, bir şeyin etkisi altında kalmak, bağlanmak II Aşka düşmek.*

1. Ne bilür āb-ı viṣālüñ ḳadrin
   Düşmeyen deşt-i ġam içre şeydā *(Şânî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 12). [düşmeyen, -me, -y, -en]*
2. Düşüpdür müddeʿā ḳattāl çeşmüñ
   Anı ṣormaḳ bize farż oldı cānā *(Şânî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 15). [düşüpdür, -üp, -dür]*
3. Cemʿ-i ḫāṭır dil-i sevdāzede sergeşte göñül
   Gerden-i yāre **düşen** zülf-i perīşāna fedā *(Şânî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 8). [düşen, -en]*
4. Zülfüñ aġına hemīşe **düşüren** murġ-i dili
   Dāne-i ḫālüñ ile çāh-ı zenaḫdānuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 11). [düşüren, -ür, -en]*
5. Bir baḫre **düşdi** Şānī ki ġavvās olup gezer
   Anuñ ne ṭūl-i ʿumḳı ne ḥadd ü kenārı var *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 13). [düşdi, -di]*
6. Her ḳaçan ol dürrdür kim ruḫ-ı cānāna **düşer**
   Ṣanırum şebnem-i terdür gül-i ḫandāna **düşer** *(Şânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 1). [düşer, -er]*
7. Her ḳaçan ol dürrdür kim ruḫ-ı cānāna **düşer**
   Ṣanırum şebnem-i terdür gül-i ḫandāna **düşer** *(Şânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 2). [düşer, -er]*
8. ʿAḳlumı daġıdur ol zülf-i siyeh şīveleri
   Ḥalḳa ḥalḳa ḳaçan ol nāz ile gerdāna **düşer** *(Şânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 4). [düşer,]*
9. Ṣanma peykān-ı müjeñ żāyiʿ olur bende şehā
   Sīneden geçdügi dem ol yeri var cāna **düşer** *(Şânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 6). [düşer, -er]*
10. Açmaġa tīġ-ı ġamuñ sīnemi ḳaṣd itdi ḳoma
    Rāz-ı pinhān açılur araya bīgāne **düşer** *(Şânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 8). [düşer, -er]*
11. Gül gibi gül hemīşe ḫurrem ü ḫandān ol sen
    Aġlamaḳ bencileyin bülbül-i nālāna **düşer** *(Şânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 10). [düşer, -er]*
12. Bu ne germiyyet olur cān-ı dil ey şemʿ-i ezel
    Şevḳ-i ruḫsāruñıla āteş-i sūzāna **düşer** *(Şânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 12). [düşer, -er]*
13. Nām-ı dilber midür aġzuñda ʿaceb evrāduñ
    Birbirinden sözüñ ey Şānī żarīfāna **düşer** *(Şânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 14). [düşer, -er]*
14. Yürekde dāġ-ı miḥnet ʿaksidür ey Şānī **düşmişdür**
    Görenler öyle ṣanur rūy-ı zerdim üzre ḫālim var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 13). [düşmişdür, -miş, -dür]*
15. Ṭaşra **düşme** maʿrifet ʿummānuna ġavvāṣ olup
    Baḫr-ı zatuñda ara ol gevher-i yek-dāneyi *(Şânî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 11). [düşme, -me]*
16. Döñme bir sāye görünce ṣanma kim ol ẕātdur
    Ẕāt bir yüksek hümādur **düşmez** andan yire ney *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 8). [düşmez, -mez]*

düş-: *Uğramak, rast gelmek, düşmek.*

1. Leblerüñ birbirine yoḳ yere **düşmiş** ṣanemā
   İkisinden ṣorarum olmaya ʿiṣyān bir bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 9). [düşmiş, -miş]*
2. Ṣafāsından güneş ditrer **düşer** lerze dil ü cāna
   Ne ḫoş mirʾāt-ı rūşendür naẓar ḳıl vech-i cāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 1). [düşer, -er]*

düş-: *Düşmek II Denk gelmek.*

1. Yandı baḫr odından ateş **düşdi** cism ü cāna hep
   Teşne-i cān vaṣlı ey āb-ı revānum ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 9). [düşdi, -di]*
2. Bilmeyüp ḳadrin ider cāmı leb-i yār ile baḫş
   Düşse ey sāḳī ne var elden ayaġa bāde *(Şânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 12). [düşse, -se]*

düşelden: *Düştüğünden beri.*

1. Cān zebānına **düşelden** ʿaşḳ ile güftār-ı hū
   Sālik-i cān u dil oldı vāḳıf-ı esrār-ı hū *(Şânî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 1). [düşelden,]*

düşkin: *Eskiden içinde bulunduğu durumu kaybetmiş II Kötü.*

1. Yaşumuñ **düşkinligin** serv-i ḳaddüñsiz gördiler
   Yirlere sürtüp yüzin aġlar baña ırmaġlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 5). [düşkinligin, -lig, -in]*

düşmen: *Düşman, rakip.*

1. Cānest şāh-ı mülk-i beden aḳl-rā vezīr
   Şānī bedān ki **düşmen-i** ū nefs-i kāfirest *(Şânî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 10). [düşmen-i, --i]*
2. Cān oynamada biñ cehle iderse **düşmen**
   Ben ṭarīḳ-i resen-i ʿaşḳ-ı ṣanemden **düşmen** *(Şânî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 1). [düşmen,]*
3. Cān oynamada biñ cehle iderse **düşmen**
   Ben ṭarīḳ-i resen-i ʿaşḳ-ı ṣanemden **düşmen** *(Şânî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 2). [düşmen,]*
4. Benüm ḫod nefs-i ẓālim **düşmenümmiş** bilmedüm anı
   Baña dost ṣanup aldandum yüzüme itdigin ḫande *(Şânî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 3). [düşmenümmiş, -üm, -miş]*

düşnām: *Küfür, sövme, sövüp sayma.*

1. Acı söz ile eylese **düşnām** leblerüñ
   Baña nebāt u şehd ü şeker ḳand u bāldur *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 17). [düşnām,]*
2. Acı söz ile eyledi diyü baña **düşnām**
   Ey dil ṣaḳın ol laʿl-i şeker-bārı unutma *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 11). [düşnām,]*

düşün-: *Düşünmek.*
1. Ayaḳ başmadı bir kez yüzüme bu bāġ-ı ʿālemde
   Bu deñlü sāye-veş **düşündüm** ol serv-i ḫırāmāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 6). [düşündüm, -dü, -m]*

düşür-: *Düşürmek.*
1. Yed-i faẓluñla sen ḳurtar hū nefs-i ḥīlekār ey Ḥaḳ
   Ḳurup biñ dāne-i ḥīle **düşürmişdür** beni bende *(Şânî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 6). [düşürmişdür, -miş, -dür]*

dü-tā: *İki kat, bükülmüş, eğrilmiş.*
1. Ey elif ḳad ḳāmetüm hicrüñ **dü-tā** itmek niçün
   Rāst gelmez hīç açdurma ḳapuñda āh elin *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 9). [dü-tā,]*

düz-: *Hazırlamak, dizmek, yapmak.*
1. Sīretüñ **düz** maʿrifet birle derūnuñ zeyn ḳıl
   Ṣūretüñ düzme ṣanup ey ṣūfī insānlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 5). [düz,]*
2. Sīretüñ düz maʿrifet birle derūnuñ zeyn ḳıl
   Ṣūretüñ **düzme** ṣanup ey ṣūfī insānlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 6). [düzme, -me]*

düz-: *Yapmak, işlemek, hazırlamak.*
1. **Düzüp** ḫoş-ṣūret-i ḥāli naẓar ḳıl pīre ey Ṣānī
   Ki mirʾāta ne vech ile baḳılsa ol bedīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 17). [düzüp, -üp]*

dūzahī: *Cehennemlik, cehenneme mensup.*
1. Ṣānī gibi sen daḫı tevbeye gel ey āḫī
   Olmayasın **dūzaḫī** tevbeye gel tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 18). [dūzaḫī,]*

düzil-: *Yapılmak, hazırlanıp meydana getirilmek.*
1. Dervīş olan ṣızılur Ḥaḳ yolına **düzilür**
   Çörek unı özilür tevḥīde gel tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 13). [düzilür, -ür]*

E e

ebed: *Sonsuz, sonsuza kadar.*
1. Ḳurtuluş yoḳdur **ebed** dām-ı belādan Ṣānī
   Kim ki ol zülf-i girih-gīre dili eylese ʿaḳd *(Şânî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 9). [ebed,]*
2. Çünki ġarḳ-ı baḥr-ı vaḥdetsin ezelden tā **ebed**
   Ey muvaḥḥid sen de pes bu lā nedür illā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 7). [ebed,]*
3. Ne aṣṣı böyle dir dilden ölüm çünkim bizümçündür
   Bize sen bir beḳā vir kim **ebed** hīç olmaya fānī *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 8). [ebed,]*

ebleh: *Ahmak, akılsız, şuursuz.*

1. Nigārā ḫāl-i şevḳüñ ʿilm-i ʿaşḳuñ bilmeyen kimse
   Ne **eblehdür** ne aḥmaḳdur ne echeldür ne ebterdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 8). [eblehdür, -dür]*
2. Nedür ol zāhid ü engel nedür aġyār u raḳīb
   Be ne **ebleh** be ne cāhil be ne nādān be ne ḫar *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 6). [ebleh,]*

ebr: *Bulut.*

1. Ey güneş ṭalʿat ne **ebr** içre nihān olduñ ʿaceb
   Ṣaldı āfāḳa şalā raʿd-i fiġānum ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 17). [ebr,]*

ebr-i bahār: *Bahar bulutu.*

1. Her lāle-ḳadd u ġonce-fem ü gül-ʿizār içün
   Ebr-i bahāra döndi gözüm jāle-vārdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 16). [ebr-i bahāra, -a]*

ebr-i zülf: *Saçın bulutu.*

1. Ebr-i zülfüñ gün yüzüñden refʿ idelden ey ṣanem
   Ġarḳ-ı envār-ı tecellī oldı hep kevn-i mekān *(Şânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 5). [ebr-i zülfüñ, -üñ]*

ebrū: *Kaş II Sevgilinin kaşları.*

1. Ebrūlaruñ kemān-ı muḥabbet midür çatup
   Tīr-i müjeyle dil urasın ey perī atup *(Şânî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 1). [ebrūlaruñ, -lar, -uñ]*
2. Māh-ı nev **ebrūña** serv öykündi didüm ḳaddüñe
   Dir bu söz yerden göge olmış dirīġā rāst geç *(Şânî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 3). [ebrūña, -ñ, -a]*
3. Örter niḳāb-ı zülf ile **ebrū** vü rūyını
   Gizler ne vech ile şeb-i zülfinde ayı gör *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 7). [ebrū,]*
4. Göñüller kişverin yaḳdı ḳamu hep ṣaldı ayaġa
   Bu ne **ebrūy** u çeşm ü ḳadd olur bu ne ḳıyāmetdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 4). [ebrū,]*
5. Ṣanmañ ol sīmin ḳabaġ üzre görüp **ebrūdur** ol
   Çeşm-i mesti ḳaṣdına ben ḫastenüñ ḫançer ṭutar *(Şânî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 5). [ebrūdur, -dur]*
6. Tīr ile çeşmüñ ādem öldüremez
   Yā niçün ḳurdı ḳavsin **ebrūlar** *(Şânî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 4). [ebrūlar, -lar]*
7. Güneşte var mı ḳanı çeşm ü **ebrū** ḫāl ü zülf ü fem
   Nice teşbīh iderler āfitāb-ı rūy-ı cānāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 3). [ebrū,]*

ebter: *Eksik, noksan, tamamlanmamış II Kendisinden sonra zürriyeti kalmayan kimse.*

1. Kurʾān-ı şerīfe uymayanlar
   İtürdi özini oldı **ebter** *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 20). [ebter,]*

ebter: *Bir işe yaramayan, faydasız, kötü II Eksik.*

1. Nigārā ḫāl-i şevḳüñ ʿilm-i ʿaşḳuñ bilmeyen kimse
   Ne eblehdür ne aḥmaḳdur ne echeldür ne **ebterdür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 8). [ebterdür, -dür]*

Ebūl-Ḳāsım: *Kasım'ın babası II Hz. Muhammed (Araplar arasında, ilk doğan çocuğa nisbetle künye alma ve bu künye ile anılma âdeti eskiden beri mevcuttur. Resûl-i Ekrem de Hz. Hatice'den olan ilk oğlu Kāsım'a nisbetle Ebü'l-Kāsım künyesini almıştır. Ayrıca Hz. Peygamber, "Ben yalnız taksim ediciyim, veren ise Allah'tır" (Buhârî, "ʿİlim", 13; Müslim, "Zekât", 100); "Ben Ebü'l-Kāsım'ım, aranızda paylaştırırım" (Müslim, "Âdâb", 5) meâlindeki hadislerinde, kasm kökünden gelen kāsım (taksim eden, bölüştüren kimse) kelimesinin sözlük anlamına da telmihte bulunmuştur.).*

1. Nūr-ı ʿarşi'llāh şeh-i maḥşer resūl-i müctebā
   Seyyidü'l-kevneyn **Ebūl-Ḳāsım** Muḥammed Muṣṭafā *(Şânî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 2). [ebūl-ḳāsım,]*

ecel: *Ölüm anı, hayatın sonu, ölüm.*

1. ʿAzraʾīl bir gün gelür **ecel** boġazuñ alur
   Sevdügüñ bunda ḳalur tevbeye gel tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 9). [ecel,]*

echel: *Aşırı derecede cahil, çok bilgisiz.*

1. Nigārā ḫāl-i şevḳüñ ʿilm-i ʿaşḳuñ bilmeyen kimse
   Ne eblehdür ne aḥmaḳdur ne **echeldür** ne ebterdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 8). [echeldür, -dür]*

edā: *Söyleyiş, terennüm.*

1. Buldı necāt dünye vü ʿukbāda her zamān
   Emr-i şerīf-i şerʿiüñ iden kendüden **edā** *(Şânî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 12). [edā,]*

edeb: *Edeb, terbiye.*

1. Ey dīnde ḳarındaşım gel **edeb** ögren **edeb**
   Ḥaḳ yolunda yoldaşım gel **edeb** ögren **edeb** *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 1). [edeb,]*

2. Ey dīnde ḳarındaşım gel **edeb** ögren **edeb**
   Ḥaḳ yolunda yoldaşım gel **edeb** ögren **edeb** *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 2). [edeb,]*
3. Edeb başlar tācıdur sulṭanlar muḥtācıdur
   Edebsüzlik acıdur gel edeb ögren edeb *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 3). [edeb,]*
4. Edeb başlar tācıdur sulṭanlar muḥtācıdur
   Edebsüzlik acıdur gel **edeb** ögren **edeb** *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 4). [edeb,]*
5. Edebdür yüzüñ ṣuyı keser yaramaz ḫūyı
   Hīç getürmez ġayġulı gel edeb ögren edeb *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 5). [edebdür, -dür]*
6. Edebdür yüzüñ ṣuyı keser yaramaz ḫūyı
   Hīç getürmez ġayġulı gel **edeb** ögren **edeb** *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 6). [edeb,]*
7. Edepsüzler ḫor olur her yerde maḳhūr olur
   Ḥaḳ ḳatından dūr olur gel **edeb** ögren **edeb** *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 8). [edeb,]*
8. Sesüñ ḳaldırup gülme ḫalḳı saña güldürme
   Nā-ḥaḳ cānuñ öldürme gel **edeb** ögren **edeb** *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 10). [edeb,]*
9. Edebli temīz olur her yerde ʿazīz olur
   Edebsüzler ḥīz olur gel edeb ögren edeb *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 11). [edebli, -li]*
10. Edebli temīz olur her yerde ʿazīz olur
    Edebsüzler ḥīz olur gel **edeb** ögren **edeb** *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 12). [edeb,]*
11. Eger oġlan eger ḳız olmayalar edebsüz
    Edebsüz oñmaz hergiz gel **edeb** ögren **edeb** *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 14). [edeb,]*
12. Şānī ne itse taʿlīm **edeb** ṭutup ol teslīm
    Uluña eyle taʿẓim gel **edeb** ögren **edeb** *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 15). [edeb,]*
13. Şānī ne itse taʿlīm **edeb** ṭutup ol teslīm
    Uluña eyle taʿẓim gel **edeb** ögren **edeb** *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 16). [edeb,]*
14. Oḳumışca yazmışca añlamışca ḥālden
    Pīr-perverce güleçce ḫoş **edebce** olsa yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 6). [edebce, -ce]*

edebsüz: *Edepsiz, terbiyesiz.*
1. Edeb başlar tācıdur sulṭanlar muḥtācıdur
   Edebsüzlik acıdur gel edeb ögren edeb *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 4). [edebsüzlik, -lik]*
2. Edepsüzler ḫor olur her yerde maḳhūr olur
   Ḥaḳ ḳatından dūr olur gel edeb ögren edeb *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 7). [edepsüzler, -ler]*
3. Edebli temīz olur her yerde ʿazīz olur
   Edebsüzler ḥīz olur gel edeb ögren edeb *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 12). [edebsüzler, -ler]*
4. Eger oġlan eger ḳız olmayalar **edebsüz**
   Edebsüz oñmaz hergiz gel edeb ögren edeb *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 13). [edebsüz,]*
5. Eger oġlan eger ḳız olmayalar edebsüz
   Edebsüz oñmaz hergiz gel edeb ögren edeb *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 14). [edebsüz,]*

ednā: *Pek alçak, pek aşağı.*
1. Ḳaşlarıyla gözleri sırrından āgāh it seni
   Ḳābe ḳavseyne naẓar ḳıl gör bu Ev **ednā** nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 4). [ednā,]*

efḍal: *Daha faziletli, daha üstün.*
1. Ḳamu ümmetden itdi ümmetüñ Ḥaḳ āʿlem u **efḍal**
   Nitekim enbiyānuñ eyledi sen şāh-ı sulṭānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 5). [efḍal,]*

efendi: *Efendi.*
1. Vaṣluñ uma geldi ḳapuña Şānī **Efendi**
   Bāḳī-i kerem luṭf-ı mürüvvet de senüñdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 9). [efendi,]*

efġān: *Iztırapla bağırma, haykırma, feryat, inleyiş.*
1. Jāle ṣanmañ görüp **efġānumı** gūş itdi felek
   Eşk encümleridür dāʾima her cā dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 5). [efġānumı, -um, -ı]*

efgān eyle-: *Feryat etmek, haykırmak.*
1. Baġrum ṭolu ḳan eyleyen ġamḫārum **efgān eyleyen**
   Dillerde destān eyleyen yarüñ cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 13). [efgān eyleyen, -y, -en]*

efġān it-: *Feryat etmek, haykırmak.*
1. Yandırup nār-ı ġamuñ baġrumı büryān itdi
   Sīnemi āh-ı ciger-sūzıla **efġān itdi** *(Şânî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 2). [efġān itdi, -di]*

ef'ī: *Engerek yılanı II Kötü, sinsi kimse.*
1. Ẕebḥine **ef'īsin** öldürmek içün
   Ḳahrı tiryāk eyleyenler ṣūfīdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 9). [ef'īsin, -sin]*

efkār: *Sıkıntı, üzüntü.*

1. Ġaflet şarābı mest-i ḫarāb eylemiş seni
   Ḥayrānım aña sende bir **efkār** fikri yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 12). [efkār,]*

eflāk: *Felekler, gökyüzü.*

1. Şerʿüñ envārı żiyā-baḫş olsa āfāḳa n'ola
   Ẕerredür **eflākda** mihr-i ruḫuñdan āfitāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 4). [eflākda, -da]*
2. Fikr-i zülfüñle çıḳar her gice ol ḳaṣruña gör
   Kimdür **eflāka** anuñ tek ide bir ḳıl ile ṣaʿd *(Şânî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 8). [eflāka, -a]*
3. Ṭabla-i çarḫı müşebbek eyledi encüm dükel
   Ey kemān ebrū atar **eflāka** āhum tīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 4). [eflāka, -a]*
4. ʿAceb mi yitse **eflāka** serüm çün devlet el virdi
   Felekde māh-ı nev gibi benüm zerrīn ayaġum var *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 7). [eflāka, -a]*
5. Ġubārum tūtiyā iltür ṣabā gözine **eflāküñ**
   O demden kim reh-i ʿaşḳuñda cānā ḫāk-i rāhum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 7). [eflāküñ, -üñ]*
6. Yitse **eflāka** suyı cāhile baş egme göñül
   Ayaġı ṭopraġı ol ehl-i dilüñ nāz itme *(Şânî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 3). [eflāka, -a]*
7. Senüñ şānuñdadur Levlāk senüñçün var oldı **eflāk**
   Çü sensin şāh-ı Erselnāk şefāʿat yā Resūlallāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 7). [eflāk,]*

efsāne: *Masal, söylenti, efsane, hikâye.*

1. Efsūn-ı ʿaşḳı yār ider **efsāne** dillerde beni
   Nāṣıḥ ḳo pendi başlama efsāneden efsāneye *(Şânî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 9). [efsāne,]*
2. Efsūn-ı ʿaşḳı yār ider efsāne dillerde beni
   Nāṣıḥ ḳo pendi başlama **efsāneden** efsāneye *(Şânî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 10). [efsāneden, -den]*
3. Efsūn-ı ʿaşḳı yār ider efsāne dillerde beni
   Nāṣıḥ ḳo pendi başlama efsāneden **efsāneye** *(Şânî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 10). [efsāneye, -y, -e]*
4. Sāḳiyā cām-ı şarābı ṣun bize nūş idelim
   Kendi ḳulaġına girer vāʿiẓiñ **efsānesi** *(Şânî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 12). [efsānesi, -si]*

efsāne it-: *Efsane yapmak, efsane olmak.*

1. Sevdā-yı ḫaṭṭuñla ġam-ı ʿaşḳuñ beni ey meh
   Dillerde ne vech ile gör **efsāne idüpdür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 4). [efsāne idüpdür, -üp, -dür]*

efsūn: *Sihir, büyü.*

1. Ārām-ı naḳdin almaġa yār ḥoḳḳa-i lebin
   Dil ṭıflın aldayup ider **efsūn** açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 8). [efsūn,]*

efsūn-ı ʿaşḳ: *Aşk büyüsü.*

1. Efsūn-ı ʿaşḳı yār ider efsāne dillerde beni
   Nāṣıḥ ḳo pendi başlama efsāneden efsāneye *(Şânî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 9). [efsūn-ı ʿaşḳı, --ı-ı]*

eger: *Eğer, şayet, şart edatı.z*

1. Fetḥin istersen **eger** Şānī ṭılısm-ı cānuñ
   Giceler nāle-i dil-sūz ile āh-ı seḥer it *(Şânî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 13). [eger,]*
2. Ġam degül ġamzeñ ucından dutsa dil bī-şekk **eger**
   Bunı cāʿiz gördiler beyʿine ḫattā rāst geç *(Şânî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 5). [eger,]*
3. Merve ḫaḳḳı Kaʿbe kūyunda **eger**
   Var ise ehl-i ṣafā dervīşdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 15). [eger,]*
4. Ṣaḳın her bir mürāʾī cāhil ü nādānı pīr itme
   Eğer çi söyledince her kişi bir Bāyezīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 14). [eğer,]*
5. Sābit ḳadem ol yolında Ḥaḳḳuñ
   Ṭayanduñısa bu köpriden **eger** *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 24). [eger,]*
6. Tā ḳıyāmet ḳopa şerḥ olmaya dilden zerre
   Söylenür olsa **eger** derd-i ġam ey cān bir bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 6). [eger,]*
7. Ḳaṣduñ iki raḳībüñ **eger** birisi nedür
   Öldür ikisini de şehā birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 1). [eger,]*
8. Bilseydi nedür ʿaşḳı ʿālemde **eger** Mecnūn
   Ḳoyup işigüñ cānā neyler idi ṣaḥrāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 3). [eger,]*
9. Yār naḳşın idemez Mānī-i ʿaşḳ ise **eger**
   Ġayrıdan eylemeyen ṣafḥa-ı göñlin sāde *(Şânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 5). [eger,]*
10. Leẕẕet-i ʿaşḳı bilürdi ne imiş ey Şānī
    Şiʿr-i şīrīnüm **eger** irseyidi Ferhāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 10). [eger,]*
11. Biñ cānıla bir vaṣluñ **eger** ola müyesser
    Lüṭfuñdan umarum bu ḫarīdārı unutma *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 15). [eger,]*

12. İki ʿālemde necāt istersen ey ṭālib **eger**
Tābiʿ ol gel Şānī'nüñ ezkārına evrādına *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 17). [eger,]*
13. Eger münkir degülseñ zāhidā ayāt-ı Ḳurʾāna
Naẓar ḳıl muṣḥaf-ı rūyında ḫaṭ u ḫāl-i cānāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 1). [eger,]*
14. Münīr-i mihr-i ruḫsāruñ şuʿāʿın seyr ḳılmaġa
Eger lāyıḳ degülsek de bize sen eyle erzānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 4). [eger,]*

eger eger: *İster ... ister.*
1. Eger oğlan eger ḳız olmayalar edebsüz
Edebsüz oñmaz hergiz gel edeb ögren edeb *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 13). [eger eger,]*

egerçi: *Her ne kadar, ise de, gerçi.*
1. ʿAḳl-ı maʿāş **egerçi** u nā-būd zi-nefs
Der-pīş-i aḳl-i küll velī īn naḳş-ı kemterest *(Şânî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 7). [egerçi,]*
2. Egerçi şehr-i ḥüsnüñ dilberi çoḳ ey püser ammā
Senüñ gibi güzel olmaz ẓarīfāne levendāne *(Şânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 9). [egerçi,]*

eglence: *Gönül eğlendirecek, hoş vakit geçirtecek şey.*
1. Ṭabīb-i cān u dilsin sensiz ārām idemem göñül
Şikeste göñlümüñ **eglencesi** ṣabr u ḳarārum yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 4). [eglencesi, -si]*

egri: *Kötü niyet, düşmanlık.*
1. Egri raḳībe hemdem olup kūy-ı miḥnete
Ok gibi ṭoġrusun atar ol ḳaşı yayı gör *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 5). [egri,]*

ehl: *Ehil, bir işten anlayan II Doğru yolda yürüyen.*
1. Bize temīz **ehli** gerek ide suʾāl ile cevāb
Bildürevüz aña nedür sehv ü ḫaṭā ile ṣevāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 1). [ehli, -i]*

ehl-i ʿaşk: *Aşk ehli, kalpleri Allah sevgisiyle dolu olanlar.*
1. Yüziñe nūr-ı Ḥaḳ olmış hüveydā
Anuñ çün **ehl-i ʿaşḳı** ḳıldı şeydā *(Şânî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 2). [ehl-i ʿaşḳı,]*
2. Her ki cāna tīġ-i ġamzeñden dirīġ sır ṭutar
Ehl-i ʿaşḳ anı yolın azmış ḫarāb-ter ṭutar *(Şânî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 2). [ehl-i ʿaşḳ,]*

ehl-i cidāl: *Mücadele erbabı, savaş ehli.*
1. Kāfirdür ittiḥād-ı ḥulūl-ı tenāsüḫi
Aḳvāl-i bāṭılıyla hep **ehl-i cidāldür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 10). [ehl-i cidāldür, -dür]*

ehl-i dil: *Gönül ehli II Şairler.*
1. Yitse eflāka suyı cāhile baş egme göñül
Ayaġı ṭopraġı ol **ehl-i dilüñ** nāz itme *(Şânî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 4). [ehl-i dilüñ, -üñ]*

ehl-i dīn: *Din ehli, din adamı, dindar kimse, din ile ilgilenen kimse.*
1. Sāde dil hem ṣāf sīne pāk meşreb ʿāşıḳ ol
Münkir olma **ehl-i dīnüñ** zāhid u ʿabbādına *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 16). [ehl-i dīnüñ, -üñ]*

ehl-i ḫāl: *Hakikat ehli, gönül ehli.*
1. Pīr öñinde telḳīn al ḳulaḳtan al cāna ṣal
Tā olasın **ehl-i ḫāl** tevḥīde gel tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 4). [ehl-i ḫāl,]*

ehl-i īmān: *İmanlı, iman sahibi.*
1. Olupdur küfr-i zülf-i ehl-i zünnāra delīl ammā
Ruḫ-ı tābendesidür şāhid olan **ehl-i īmāna** *(Şânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 10). [ehl-i īmāna, -a]*

ehl-i ṣafā: *Huzur ehli, sahipleri.*
1. Merve ḫaḳḳı Kaʿbe kūyunda eger
Var ise **ehl-i ṣafā** dervīşdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 16). [ehl-i ṣafā,]*

ehl-i teʾvīl: *Yorumlama ehli.*
1. Ḳılca duyulmadı ortada miyānuñ ḫaberi
Ehl-i teʾvīl anı gerçi niçe maʿnāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 8). [ehl-i teʾvīl,]*

ehl-i viṣāl: *Kavuşma ehli.*
1. Āʿmādur ol ki her naẓarı ʿayn-ı Ḥaḳ degül
Kāzibdür ol ki dembedem **ehl-i viṣāldür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 12). [ehl-i viṣāldür, -dür]*

ehl-i zünnār: *Hıristiyan (sevgili bağlamında).*

1. Olupdur küfr-i zülf-i **ehl-i zünnāra** delīl ammā
   Ruḫ-ı tābendesidür şāhid olan ehl-i īmāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 9). [ehl-i zünnāra, -a]*

ejderhā: *Bin tane başı olan efsanevî, korkunç ve pek büyük bir hayvan, büyük yılan.*

1. Genc-i ruḫında zülf idüp avın o ġamzeler
   Siḥriyle cemʿ ider niçe biñ **ejderhāyı** gör *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 10). [ejderhāyı, -y, -ı]*

ejder-i kākül: *Kakül yılanı, ejderi (Sevgilinin kakülü).*

1. Tiryāk-ı ḫāk-ı yārsız ey Şānī gönlümi
   Vaḳt-i şebünde **ejder-i kāküller** iñledür *(Şânî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 10). [ejder-i kāküller, -ler]*

ekser: *Genellikle, çoğunlukla, çok zaman.*

1. Maḥrūm-ı müʾebbed oldı meẕmūm
   Bu nefse esīr olanlar **ekser** *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 30). [ekser,]*

eksik: *Eksik, tam olmayan, az.*

1. İl ẕemmin iden kimseye zinhār ḳatıñda
   Yüz virme ki **eksik** dönecek ol yüzi ḳara *(Şânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 6). [eksik,]*

el: *El.*

1. Elden ḳomam ayaġuñı ey pīr-i meykede
   Zühd ü riyāya vir baña sen tevbe-i naṣūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 3). [elden, -den]*
2. Anuñ kim pīri yoḳdur pīri şeyṭan-ı merīd olur
   Saʿādet ehli bir pīrüñ **elin** ṭutar mürīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 2). [elin, -in]*
3. Hūn-ı cigerle yazmaġa ruḫların vaṣfını anuñ
   Her müje **elde** bir ḳalem dīdelerüm devāt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 20). [elde, -de]*
4. Çıḳarmaz ol şehüñ vaṣf-ı lebin dil ṭıflı aġzından
   Aña pīr-i muḥabbet **eli** itdürmiş meger ezber *(Şânî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 8). [eli, -i]*
5. Kāse-i zühdüñ ayaġın ṣı **ele** Şānī mey al
   ʿIyş u nūş eyyāmıdur vaḳt-i tenāvüller durur *(Şânî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 9). [ele, -e]*
6. Raḥm idüp aldı dil-i üftādenüñ ol şāh **elin**
   Ṭutdı ṣan bir mürdenüñ ʿİsī-i Rūhu'llāh **elin** *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 1). [elin, -in]*
7. Raḥm idüp aldı dil-i üftādenüñ ol şāh **elin**
   Ṭutdı ṣan bir mürdenüñ ʿİsī-i Rūhu'llāh **elin** *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 2). [elin, -in]*
8. Baṣṣa pā rūyumda ḳaṣd-ı cān idüp ol ḫūnī āh
   Yüz süreydüm geh ayaġına öpeydüm gāh **elin** *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 4). [elin, -in]*
9. Öpdügüm sāḳī ayaġı ṭutduġum dāmān-ı yār
   Ḥāṣāli'llāh neylerüm ben zāhīd-i gümrāh **elin** *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 6). [elin, -in]*
10. Bāġ-ı dilde ser-firāz olsun nihāl-i ḳāmetüñ
    Dāmenüñden müddeʿīnüñ it şehā kūtāh **elin** *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 8). [elin, -in]*
11. Ey elif ḳad ḳāmetüm hicrüñ dü-tā itmek niçün
    Rāst gelmez hīç açdurma ḳapuñda āh **elin** *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 10). [elin, -in]*
12. Sīm ü zerle pür görüp zambaḳ kefin ey ġonce leb
    Gülşen-i kūyuñda güller açdı şeyu'llāh **elin** *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 12). [elin, -in]*
13. Ol elif-ḳadd em dimiş lʿalin saña ey Şānī
    Var öp dehānın geh lebin gāhī ayaġın gāh **elin** *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 14). [elin, -in]*
14. Ḫāk-pāyın **ellerümle** sürmeyince yüzüme
    Kaʿbe ḥaḳḳı bilmedüm Şānī teyemmüm nidügin *(Şânî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 9). [ellerümle, -ler, -üm, -le]*
15. Sırr-ı Hūyı ṣakla ey Şānī **elüñde** itme fāş
    Olmasun her cehl-i ebter vāḳıf-ı esrār-ı hū *(Şânî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 13). [elüñde, -üñ, -de]*
16. Sāḳī-i bāḳī **elinden** içmişüz peymāneyi
    Mest-i lā-yaʿḳıl iden oldur dil-i dīvāneyi *(Şânî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 1). [elinden, -in, -den]*
17. Ṭut **elin** bir velīnüñ tevḥīde gel tevḥīde
    Al ögüdin olanuñ tevḥīde gel tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 1). [elin, -in]*
18. Sāḳī-i bāḳī **elinden** yine içdük cām-ı mey
    Küşte-i ġamken fenā bezminde olduḳ şimdi ḥayy *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 1). [elinden, -in, -den]*
19. Kime feryād idüp kimden görem yitmezse **elüm** yāre
    Benüm varlıġum olmışdur ḥicābum yine ey Şānī *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 13). [elüm, -üm]*

el: *El II Sebebiyle, nedeniyle.*

1. Merdüm-i çeşmüm **elinden** dökülür ṣanmañuz eşk
   Pāyına ol ṣanemüñ bir niçe cevher dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 7). [elinden, -in, -den]*

el çek-: *Vazgeçmek, bırakmak.*

1. İlden ey Şānī çeküp el hemdemin
   ʿAyn şīn Ḳāf eyleyenler şūfīdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 13). [el çeküp, -üp]*

el vir-: *Yardım etmek, fırsat vermek, izin vermek..*
1. ʿAceb mi yitse eflāka serüm çün devlet **el virdi**
   Felekde māh-ı nev gibi benüm zerrīn ayaġum var *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 7). [el virdi, -di]*

elbette: *Mutlaka, hiç şüphesiz.*
1. Elbette seni de idiser illere ġıybet
   Ṣanʿat idinüpdür anı kendüzine zīrā *(Şânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 7). [elbette,]*

elden ayağa düş-: *Elden ayaktan düşmek, zor durumda kalmak.*
1. Bilmeyüp ḳadrin ider cāmı leb-i yār ile baḫs
   Düşse ey sāḳī ne var **elden ayaġa** bāde *(Şânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 12). [elden ayaġa,]*

elem: *Acı, ıztırap, üzüntü, keder.*
1. Seng-i ṭaʿnı saña irgürmeye aġyāruñ **elem**
   Cism-i pāküñe beni cānuma minnet siper it *(Şânî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 7). [elem,]*
2. Ey Şānī raḳībüñ yüzüni görmeden özge
   ʿĀlemde benüm daḫı ne ġuṣṣa **elemüm** var *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 14). [elemüm, -üm]*
3. Dil-i bīmārumı emle beni öldürme bu hemle
   Elem ü miḥnet ü ġamla dil-i pür-dāġ sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 14). [elem,]*

elem çek-: *Üzüntü, tasa duymak.*
1. Ḳad ü zülf ü dehānuñ vaẓʿ-ı ḳadrüm key bülend itdi
   Anunçün müddeʿī kūyuñda cān virdi **elem çekdi** *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 12). [elem çekdi, -di]*

elfāẕ: *Kelimeler, sözler.*
1. Ṣadef-i tabʿumuñ **elfāẓı** güherbārı müdām
   Nāzı çoḳ ol dehen ü laʿl-i dür-efşāna fedā *(Şânî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 5). [elfāẓı, -ı]*
2. Olursa n'ola ṭūṭī-i dil şekerin **elfāẓ**
   Gūyā iden ey meh anı şīrīn süḫanuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 3). [elfāẓ,]*
3. Elfāẓ-ı naẓmıyile dişi vaṣfını gören
   Dir Şānī birisine güher birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 9). [elfāẓ-ı, --ı]*

elfāz-ı laʿl: *Sevgilinin kırmızı dudağının kelimeleri.*
1. Lebüñ cānlar bağışlar mürdeye **elfāẓ-ı laʿlüñde**
   Nedür bu muʿciz-i ʿĪsī midür bu ne kerāmetdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 7). [elfāẓ-ı laʿlüñde, -üñ, -de]*

el-hazer: *"Sakın, sakınınız, sakınılsın" anlamında bir ifade.*
1. Sen yürirsin bī-ḫaber ölüm arduñca gezer
   El-ḥazer heyü'l-ḥazer tevbeye gel tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 14). [el-ḥazer,]*

elif: *Arap alfabesinin ilk harfi II Sevgilinin boyu.*
1. Yeridür ḫasret-i ḫāl-i ruḫ u ḫaṭṭuñla göñül
   Dāġlar yaḳsa **elifler** kesüp āh itse bülend *(Şânî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 12). [elifler, -ler]*
2. Bir serv-ḳadd u lāle ruḫuñ yādigārıdur
   Sīnemde tāze ḳanlu **elifler** ki vardur *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 12). [elifler, -ler]*

elif: *Elif, Arap alfabesinin ilk harfi (Vücutta elif şeklinde açılmış yaralar).*
1. Kesüp ḳanlu **elifler** gül gül itsem sīnemi tañ mı
   Ḳılursam serv ü güllerle müzeyyen tāze dāġumdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 5). [elifler, -ler]*

elif ḳad: *Elif gibi uzun ve ince boy, sevgili.*
1. Ey **elif ḳad** ḳāmetüm hicrüñ dü-tā itmek niçün
   Rāst gelmez hīç açdurma ḳapuñda āh elin *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 9). [elif ḳad,]*

elif-i dāġ: *Yaranın elifi.*
1. Sīnemde zāhidā **elif-i dāġa** söyleme
   Serv ü gül ile zeyn olan bāġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 1). [elif-i dāġa, --i-a]*

elif-ḳad: *Elif gibi olan boy.*
1. Sīne-i ʿuṣṣāḳda tīr-i belāñ içün siper
   Ey **elif-ḳad** yā kaşuñ bilmem ne endīşe çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 2). [elif-ḳad,]*
2. Ol **elif-ḳadd** em dimiş lʿalin saña ey Şānī
   Var öp dehānın geh lebin gāhī ayaġın gāh elin *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 13). [elif-ḳadd,]*

elvān: *Renkler, çeşitler.*

1. Nicesi **elvān** ile eşkāli beyān idem aña
   Kim gözünüñ olmaya nūrı ya gözün ṭuta ḥicāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 3). [elvān, -an]*

elvān-ı cāme: *Rengarenk elbise.*

1. Elvān-ı cāmeler girüp baġ-ı ʿāleme
   Ḳıldı şukūfeden niçe biñ aḳçeler nişār *(Şânî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 11). [elvān-ı cāmeler, -ı-ler]*

elvān-ı mīve: *Rengarenk meyve.*

1. Şu gibi yüz sürüp kim ola bāġa varmaya
   Elvān-ı mīve ṣaḥn-ı çemen-i sebze-zārdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 10). [elvān-ı mīve, --ı]*

em: *İlâç, devâ, çâre, derman.*

1. Laʿl-i dil-i bīmāra ki **em** didi ṭabībüm
   Aġyāra naṣīb oldı ḳamu derd ü belā renc *(Şânî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 5). [em,]*
2. Var mı ḫāṭırda dimişdüñ leb-i şekker ü şehd
   İtmiş idüñ dile laʿl-i lebüñ **em** virmege ʿahd *(Şânî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 2). [em,]*
3. Laʿlüñ gibi dil ẕaḫmına ʿālemde **emüm** var
   ʿAşḳuñdan ölürsem daḫı cānāna ġamum var *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 1). [emüm, -üm]*
4. Em dimişken laʿlüñi dirsen bugün yarın yine
   Şānī-i dil-ḫasteye rūḥum bu ne teʾḫīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 9). [em,]*
5. Ol elif-ḳadd **em** dimiş lʿalin saña ey Şānī
   Var öp dehānın geh lebin gāhī ayaġın gāh elin *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 13). [em,]*
6. Mecrūḥ-ı tīġ-ı miḥnetüm olmaz eṭıbbādan ʿilāc
   Laʿlüñden olur **em** deseñ ben Şānī-i bīçāreye *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 18). [em,]*

em-: *Dudak, dil ve soluk yardımıyla bir şeyi içine çekmek.*

1. Ḫālin nola laʿlinden añuñ **emsem** olursam
   Bīmār-ı ḫaṭı ḳahrına tiryāk gerekdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 7). [emsem, -se, -m]*
2. Olur laʿlüñ ġamından bu dil-i bīmāra bir **emdi**
   Bu sözler ey ṭabīb-i cān u dil billāhi ṣaġumdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 7). [emdi, -di]*

emel: *İstek, arzu.*

1. Gitmez lebiñüñ ḫayāli dilden
   Bi'llāh baña bu ne ḫoş **emeldür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 10). [emeldür, -dür]*

emil-: *Emmek, emilmek.*

1. Öpülmez **emilirse** laʿlin ki şifā dirler
   Dāḫı niye emsem dir billāh diñ o dermānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 5). [emilirse, -ir, -se]*

emīn ol-: *Emin olmak.*

1. Bekleyüp derbend-i baḫrüñ dil **emīn olur** şehā
   Almaġ içün kārbān-ı ḥüsnüñe geldükde pāc *(Şânî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 5). [emīn olur, -ur]*

emīrāne: *Emircesine, emire lâyık surette.*

1. Leşker-i āhum ile ġulġule ṣaldum dehre
   Mülk-i ʿaşḳa iderüm Şānī **emīrāne** sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 14). [emīrāne,]*
2. Ṭabl-ı sīnem dögerek leşker-i āhum çeküben
   Şāniyā mülk-i ġama itdüm **emīrāne** sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 14). [emīrāne,]*

emīr-i tācdār: *Hükümdarın komutanı.*

1. Vücūd iḳlimini yaġmaya virdi leşker-i hicrān
   Gel ey mülk-i dilüm ısı **emīr-i tācdārum** yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 10). [emīr-i tācdārum, -um]*

emle-: *Tedavi etmek.*

1. Dil-i bīmārumı **emle** beni öldürme bu hemle
   Elem ü miḥnet ü ġamla dil-i pür-dāġ sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 13). [emle,]*

emmāre nefs: *"Emreden, emredici" anlamında olup nefsin yedi mertebesinden ilkidir, kötülüğü emreden ve bundan zevk alan nefistir.*

1. İlahī sen münezzehsin saña lāyıḳ yoḳ iş bende
   Beni kendüye bu **emmāre nefs** itmiş durur bende *(Şânî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 2). [emmāre nefs,]*

emmāre-i nefs: *Kötülüğü emreden ve bundan zevk alan nefis.*

1. Emmāre-i nefsi öldürigör
   Ol Mehdī hüner içinde Ḥaydār *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 3). [emmāre-i nefsi, -i]*

emr ol-: *Hükmetmek, emir vermek.*

1. Cānuñı ḳallāb-ı dehr-i dūna merbūṭ eyleme
   Nefsiñüñ **emr olmadın** ḳatli ḳażā cellādına *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 4). [emr olmadın, -ma, -dı, -n]*

emr-i fermān: *Ferman vermek, (Allah'ın emirleri).*

1. Bilerse ḳatlüme cellād-ı çeşmi tīġın ey Şānī
   Çevirmem yüz ḳaçırmam ser muṭīʿüm **emr-i fermāna** *(Şânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 14). [emr-i fermāna, -a]*
2. Gerek öldür gerek ḳoy bir ḳuluñum āstānuñda
   Ne buyursañ muṭīʿüm pādişāhum **emr-i fermāne** *(Şânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 12). [emr-i fermāne, -e]*

emr-i muḥāl: *İmkansız şey, imkansız emir.*

1. Mānend-i miṣl-i şibh-i şebīh ü şerīki yoḳ
   Vāḥiddür ikilik añа **emr-i muḥāldür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 6). [emr-i muḥāldür, -dür]*

emr-i şerīf-i şerʿ: *Şeriatın şerefli emri.*

1. Buldı necāt dünye vü ʿukbāda her zamān
   Emr-i şerīf-i şerʿüñ iden kendüden edā *(Şânî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 12). [emr-i şerīf-i şerʿüñ, -üñ]*

emsem: *İlaç, merhem.*

1. Lebüñ ey cān ṭabībi olmalu bīmāra **emsem** dir
   Ḳapuñ dār-ı şifādur çāre vardur çıḳmaduḳ cāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 5). [emsem,]*
2. Öpülmez emilirse laʿlin ki şifā dirler
   Dāḫı niye **emsem** dir billāh diñ o dermānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 6). [emsem,]*

enā'llah: *Şüphesiz ben âlemlerin Rabbi olan Allah'ım. (Kassas,30).*

1. Şecerden çün **Enā'llah** ile gelmişdür nidā-yı dil
   Beşerden pes ene'l-ḥaḳ gelse kimdür münkiri ḳanı *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 11). [enā'llah,]*

enbiyā: *Nebiler, peygamberler.*

1. Evliyā vü **enbiyānuñ** serveri ḥatmü'r-rüsül
   Etḳiyā vü aṣfiyāya hem resūl-i reh-nümā *(Şânî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 5). [enbiyānuñ, -nuñ]*
2. Maḳbūl-i her dü-ʿālem ü maḥbūb-ı Kibriyā
   Faḫr-ı cihān seyid-i ser cümle **enbiyā** *(Şânî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 2). [enbiyā,]*
3. Ey nübüvvet ḫāteminde ism-i ḫatm-i **enbiyā**
   V'ey velāyet ṣafḥasında nām-ı şāh-ı evliyā *(Şânî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 1). [enbiyā,]*
4. Çaġırıcak nefsī nefsī **enbiyā** vü mürselīn
   Ümmetī didükde sen Şānī ḳuluñ itme cüdā *(Şânî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 9). [enbiyā,]*
5. Cemiʿ-i evliyāsından gürūh-ı aṣfiyāsından
   Diler hem **enbiyāsından** şefāʿat yā Resūlallāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 4). [enbiyāsından, -sı, -n, -dan]*
6. Ḳamu ümmetden itdi ümmetüñ Ḥaḳ āʿlem u efḍal
   Nitekim **enbiyānuñ** eyledi sen şāh-ı sulṭānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 6). [enbiyānuñ, -nuñ]*

encüm: *Yıldızlar.*

1. Āh-ı āteş-bārda her dāġ bir penbeyle dil
   Çarḫdur zeyn oldı **encümlerle** gūyā semt semt *(Şânî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 6). [encümlerle, -ler, -le]*
2. Ṭabla-i çarḫı müşebbek eyledi **encüm** dükel
   Ey kemān ebrū atar eflāka āhum tīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 3). [encüm,]*
3. Jāle ṣanmañ görüp efġānumı gūş itdi felek
   Eşk **encümleridür** dāʾima her cā dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 6). [encümleridür, -ler, -i, -dür]*
4. Sīnem üzre naʿl-i dāġ-ı pür-şerārum ʿaksidür
   Encüm ü mihr ü meh-i nev ṣanmañuzdur āsmān *(Şânî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 6). [encüm,]*

endām: *Boy, pos.*

1. Leṭāfet reng-i būda ol ruḫ-ı gülfāma gelmişdür
   Ṣalınmaḳ nāz ile ol serv-i gül **endāma** gelmişdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 2). [endāma, -a]*

endīşe: *Düşünce, fikir.*

1. Sīne-i ʿuşşāḳda tīr-i belāñ içün siper
   Ey elif-ḳad yā kaşuñ bilmem ne **endīşe** çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 2). [endīşe,]*

ene'l Hak: *Ene'l Hak sözü, "Ben Hakk'ım" (Hallâc-ı Mansur'un vecd hâlinde söylediği ve dâra çekilmesine sebep olan meşhur söz olup edebiyatımızda vahdet görüşünün ve taşkın cezbenin ifadesi olarak çok kullanılmıştır).*

1. Dir imiş leblerüñ her dem **ene'l-Ḥaḳ**
   Dehānuñ sırr-ı ġayb eylermiş ifşā *(Şânî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 13). [ene'l-ḥaḳ,]*

2. Ey vücūdında **ene'l Ḥaḳ** sırrını bildüm diyen
   Küntü kenzüñ maḥremi olduñsa bu daʿvā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 15). [ene'l ḥaḳ,]*
3. Yana kül ola **ene'l-ḥaḳ** söyleye her ẕerresi
   ʿAşḳ yolında zihī ṣādıḳ zihī mansūr hey *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 5). [ene'l-ḥaḳ,]*
4. Şecerden çün Enā'llah ile gelmişdür nidā-yı dil
   Beşerden pes **ene'l-ḥaḳ** gelse kimdür münkiri ḳanı *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 12). [ene'l-ḥaḳ,]*

engel: *Rakip, uygunsuz davranan kimse.*

1. Nedür ol zāhid ü **engel** nedür aġyār u raḳīb
   Be ne ebleh be ne cāhil be ne nādān be ne ḫar *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 5). [engel,]*

enhār: *Irmaklar.*

1. Teşne-i ʿālemi suvarmaġa
   Daştan muʿcizeñ aḳıtdı **enhār** *(Şânî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 12). [enhār,]*

enīs: *Görüşülen kimse, arkadaş, dost.*

1. Ḫayāl-i dilde mihmānum **enīs** ü ġam-güsārum yār
   Viṣāl-i teşne-cānum şerbeti hep külli varum yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 1). [enīs,]*

enīs ol-: *Arkadaş olmak, alışmak.*

1. ʿAşḳ ile **enīs olduḳ** neyler görelüm Allāh
   Terk-i dil u cān ḳılduḳ neyler görelüm Allāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 1). [enīs olduḳ, -duḳ]*

en-nās: *İnsanlar.*

1. Çünki resūl-i Ḥaḳ gelüp didi ki **En-Nāsü** niyām
   Var ise ʿirfānuñ bugün yatma bu ġafletden uyan *(Şânî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 7). [en-nāsü, -u]*

envār: *Nurlar, aydınlar.*

1. Şerʿüñ **envārı** żiyā-baḫş olsa āfāḳa n'ola
   Ẕerredür eflākda mihr-i ruḫuñdan āfitāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 3). [envārı, -ı]*

enver: *Çok nurlu, çok parlak ve aydınlık.*

1. Bir alnı ḳamer yañaġı **enver**
   Bir laʿli güher ṭuṭaġı şekker *(Şânî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 1). [enver,]*
2. Ne ruḫdur bu ne **enverdür** ne lebdür bu ne şekerdür
   Ne sözdür bu ne cevherdür ne dişdür bu ne gevherdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 1). [enverdür, -dür]*

epsem: *Suskun, dilsiz, konuşmayan.*

1. Dil lebüñ vaṣfuñdan **epsem** olmaġa mümkün midür
   Bezm-i şevḳüñde ṣürāḥī sūz-ı ġulġuldür baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 7). [epsem,]*
2. Yār işiginde ötme raḳībā laḳır laḳır
   Epsem sürülmedin yire yüzüñ taḳır taḳır *(Şânî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 2). [epsem,]*

er: *Adam, erkek, yiğit.*

1. Ey nefse esīr olan ẕebūn **er**
   Kes ḳayduñı ṭap ḫalāṣ bul fer *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 1). [er,]*
2. Yerüñdür esfel-i cehennem
   Sen seni esirge ey sefīl **er** *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 26). [er,]*
3. Ḳapuñda ḳul olandur şāh anı bilelüm daḫı bilmem
   Ne Dārādur ne Rüstemdür ne Ḫüsrevdür ne **erdür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 6). [erdür, -dür]*
4. Nedür ol şiʿr-i ġazel ṭarz-ı güzel ḳatl-i raḳīb
   Be ne şāʿir be ne kāmil be ne Şānī be ne **er** *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 10). [er,]*

erbāb-ı devlet: *Devlet sahipleri.*

1. ʿAceb mi olsalar bende saña **erbāb-ı devlet** hem
   Seni ser-defter-i ḫūbān yazarlar cümle dīvāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 7). [erbāb-ı devlet,]*

erbāb-ı ḥācāt: *İhtiyaçların ustası.*

1. Ḳapuñdan menʿ ḳılmasın sen ol **erbāb-ı ḥācātı**
   Budur üslūb-ı şāhāne gelen gelsün giden gitsün *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 5). [erbāb-ı ḥācātı, -ı]*

erbāb-ı muḥabbet: *Aşk erbabı, sahipleri.*

1. Daʿvā-yı ʿaşḳ iden **erbāb-ı muḥabbetden** olan
   ʿAşḳ ʿarażın gözede olmaya evbāş u levend *(Şânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 5). [erbāb-ı muḥabbetden, -den]*

eriş-: *Erişmek, ulaşmak, kavuşmak.*

1. Bedrine naḳṣ **erişmez** anuñ şemsine zevāl
   Mülk-i beḳāda pādişeh-i lā-yezāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 3). [erişmez, -mez]*
2. Nem var aḥvālümi aġlar benüm ol bīdāda
   Di olsun hele didüm **erişür** feryāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 2). [erişür, -ür]*

erişmelice: *Erişilecek, erişilebilir.*

1. Bir ʿişvelice girişmelice
   Bir ḫoşca **erişmelice** dilber *(Şânî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 6). [erişmelice, -li, -ce]*

ervāh: *Ruhlar, canlar, II Âşıklar.*

1. Her nuṭḳ-ı pāküñ oldı biñ **ervāḥa** ḳūt-ı rūḥ olan
   Sensin suḫan deminde dür-efşān Muḥammed Muṣṭafā *(Şânî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 3). [ervāḥa, -a]*

erzāḳ-ı ʿibādu'llāh: *Allah'ın kullarının rızıkları.*

1. Geşt-zār u dehr-i mergüm hep mezraʿu'llāhdur
   Münbit-i envaʿ-ı **erzāḳ-ı ʿibādu'llāhdur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 2). [erzāḳ-ı ʿibādu'llāhdur, -dur]*

erzān: *Layık, uygun.*

1. Münīr-i mihr-i ruḫsāruñ şuʿāʿın seyr ḳılmaġa
   Eger lāyıḳ degülsek de bize sen eyle **erzānı** *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 4). [erzānı, -ı]*

esb-i belā: *Bela atı, keder atı, bela.*

1. Ẕaḫm-ı niʿāl-i **esb-i belādur** degül o dāġ
   Ey Şānī sīnem üzre şeh-i ġam ḳonar göçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 9). [esb-i belādur, -dur]*

eşcār: *Ağaçlar.*

1. Muʿcizātuñla bāġ-ı ʿālemde
   Virdi tāze yemiş ḳurı **eşcār** *(Şânî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 14). [eşcār,]*

eşek: *Eşek, merkep.*

1. Būse-i laʿlüñi luṭf ile raḳībe şunma
   Kim görüpdür **eşegi** āb-ı ḥayāta yıḳalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 8). [eşegi, -i]*

eser: *Eser, iz, nişan.*

1. Her kime irdise nūruñdan **eser** buldı şeref
   Ceddüñ olduġına İbrāhīm Ḫalīlu'llahdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 11). [eser,]*
2. Ey Mesīḥā-dem nice dil mürdeyi iḥyā ider
   Ḳanda kim irse nesīm-i rūḥ-baḫşuñdan **eser** *(Şânî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 8). [eser,]*

esfel-i cehennem: *Cehennemin en aşağı tabakasındakiler.*

1. Yerüñdür **esfel-i cehennem**
   Sen seni esirge ey sefīl er *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 25). [esfel-i cehennem,]*

esīr: *Mahkum, tutsak.*

1. Ġamze-i tīġuñ **esīr** iken ʿaceb mūr-ı ḫaṭṭuñ
   Ḫātem-i laʿlüñde neyler ey Süleymān-ı zamān *(Şânî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 7). [esīr,]*
2. Niçe ḳayd olavuz bend-i ʿanāşırda **esīr** ü zār
   İlahī sen ḫalāṣ eyle ḳılup inʿām-ı ihsānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 5). [esīr,]*

esīr ol-: *Kendini kaptırıp müptelâ olmak, buyruğu altına girmek.*

1. Ey nefse **esīr olan** zebūn er
   Kes ḳayduñı ṭap ḫalāṣ bul fer *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 1). [esīr olan, -an]*
2. Maḥrūm-ı müʾebbed oldı mezmūm
   Bu nefse **esīr olanlar** ekser *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 30). [esīr olanlar, -an, -lar]*

esirge-: *Korumak, himaye etmek.*

1. Yerüñdür esfel-i cehennem
   Sen seni **esirge** ey sefīl er *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 26). [esirge,]*

esīr-i ʿaşḳ: *Aşk esiri, aşk mahkumu.*

1. Esīr-i ʿaşḳum ammā mülk-i ġamda pādişāhum ben
   Serümde seng-i miḥnet ṣāḥib-i tāc u külāhum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 1). [esīr-i ʿaşḳum, -um]*

esīr-i zülf-i nigār: *Sevgilinin zülfünün esiri.*

1. Şānī **esīr-i zülf-i nigār** oldı zāhidā
   Tesbīh ü tāc u ḫırka vü zünnār fikri yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 17). [esīr-i zülf-i nigār,]*

esr: *Esir, tutsak.*

1. Niçe nefs ile şeyṭānı şarāb içüp ulaḳ **esrüñ**
   Bizi ol bezme irgür kim ola sāḳī-i rūḥānī *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 9). [esrüñ, -üñ]*

esrār: *Sırlar, gizler.*

1. N'ola dil ger cāna itmezseñ femüñ remzin ʿayān
   Ġayb sırrından olur fāş eylemek **esrār** güç *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 4). [esrār,]*
2. Vaṣlı metāʿın ol perī cān naḳdine virür
   Ey dil neden ki sende bu **esrār** fikri yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 16). [esrār,]*
3. Bildi Tevrāt içre naʿtuñdan lebüñ **esrārını**
   Anuñ içün ḥażret-i Mūsa Kelīmu'llahdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 15). [esrārını, -ı, -n, -ı]*
4. Açmazuz keyfiyyet-i laʿlüñden itme bir ḫayāl
   Bize bu **esrārı** keşf itme dimişdür pīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 8). [esrārı, -ı]*
5. Çünki bildüñ maẕharı ẕāt u ṣıfāt imiş özüñ
   Açma rāzıñ ṣaḳla bu **esrārı** gel ifşā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 18). [esrārı, -ı]*
6. Ben idüm Şānī-i bī-ġam ḳamu **esrāruña** maḥrem
   Beni bilmezdi bir ādem beni ifşā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 21). [esrāruña, -uñ, -a]*
7. Niçe demdür ki senüñ vālih ü ḫayrānuñdur
   Ṭuyur da Şāniyā bir ẕerre lebüñ **esrārın** *(Şânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 14). [esrārın, -ın]*

esrü-: *Sarhoş olmak.*

1. Cām-ı lebinden **esrüdi** cümle-i kāʾināt anuñ
   Laʿli zülālidür ki her ḫıẕr-ı dile hayāt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 9). [esrüdi, -di]*

eşʿār: *Şiirler, gazeller.*

1. Her cürm-i güft ü gūyla **eşʿār** sende hep
   Hīç ḫāṭıruñda tevbe vü ezkār fikri yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 9). [eşʿār,]*

eşk: *Gözyaşı.*

1. Dil muṭrib ü nālem ney ü **eşküm** mey-i gülgūn
   Hemdem baña āh oldı bugün gör ne demüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 3). [eşküm, -üm]*
2. **Eşkümi** āhum ile zīr u zeber ḳıldı bu çarḫ
   Kimi gör yire çalar kimini aʿlāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 3). [eşkümi, -üm, -i]*
3. Merdüm-i çeşmüm elinden dökülür ṣanmañuz **eşk**
   Pāyına ol ṣanemüñ bir niçe cevher dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 7). [eşk,]*
4. Jāle ṣanmañ görüp efġānumı gūş itdi felek
   Eşk encümleridür dāʾima her cā dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 6). [eşk,]*
5. Fiġān u nāle vü **eşkümle** yir gök ṭopṭoludur hep
   Ṭarīḳ-i ġamda aʿdā ṣanma sen kim bī-sipāhum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 3). [eşkümle, -üm, -le]*

eşkāl: *Şekiller, görüntüler, suretler.*

1. Nicesi elvān ile **eşkāli** beyān idem aña
   Kim gözünüñ olmaya nūrı ya gözün ṭuta ḥicāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 3). [eşkāli, -i]*

eşk-i çeşm: *Gözyaşı.*

1. Faḳr-ı ġam çekmem gınā-yı ḳalbe mālik olmışum
   Eşk-i çeşmüm rūy-ı zerdüm baña sīm ü zer yeter *(Şânî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 8). [eşk-i çeşmüm, -üm]*
2. Ben itdüm şāh-ı ʿaşḳa gönli bende **eşk-i çeşmüm** ṣarf
   Ben andan nice şekvā eyleyem nem aldı nem çekdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 5). [eşk-i çeşmüm, -üm]*

eşyā: *Şeyler, nesneler, mevcudat.*

1. Zinde ʿaşḳuñla ser-ā-pā **eşyā**
   Mürde ʿaşḳuñsuz olan her peydā *(Şânî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 1). [eşyā,]*
2. Senüñ ẕikrüñ ḳılur her bir dehenden
   Ḳamu dillü dilince her bir **eşyā** *(Şânî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 12). [eşyā,]*
3. Ger vücūd-ı vāḥide müşrik degülseñ ḳāʾīl ol
   Çünki **eşyā** kendiden bulmaḳ vücūd imkānı yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 8). [eşyā,]*
4. Ādem ol ey ṭālib añla ʿilmü'l-esmā nedür
   Sen nesin anı bilüp fehm eyle bu **eşyā** nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 2). [eşyā,]*
5. Münkirüñ inkār u her müʾminüñ īmānı sen
   Cümle **eşyā** her biri bir dil seni söyler hemān *(Şânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 12). [eşyā,]*

etfāl: *Çocuklar.*

1. ʿİyd-i vaṣla köhne-dil **eṭfāldan** çok şād olur
   Nev-heves olur gehī ey nev-civānum pīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 7). [eṭfāldan, -dan]*

eṭıbbā: *Tabipler, hekimler.*

1. Laʿl-i dilberden ölürem diseler Şānī baña
   Yoḳsa bīmār-ı ġamum olmaz **eṭıbbādan** ʿilāc *(Şânî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 10). [eṭıbbādan, -dan]*
2. Mecrūḥ-ı tīġ-ı miḥnetüm olmaz **eṭıbbādan** ʿilāc
   Laʿlüñden olur em deseñ ben Şānī-i bīçāreye *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 17). [eṭıbbādan, -dan]*

etḳiyā: *Allah korkusuyla günah işlemekten çekinen, müttaki olan kimseler, takva sahipleri.*

1. Evliyā vü enbiyānuñ serveri ḥatmü'r-rüsül
   Etḳiyā vü aṣfiyāya hem resūl-i reh-nümā *(Şânî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 6). [etḳiyā,]*

eṭvār-ı ḳalb: *Kalbin halleri.*

1. Bilüp **eṭvār-ı ḳalbi** vāḳıf-ı esrār olandur pīr
   Yalan daʿvāyla serverlik iden dīn-i Yezīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 15). [eṭvār-ı ḳalbi, -i]*

ev: *Barınma yeri, dünya.*

1. ʿAzmüñ çün āḫir iki **evüñ** birisi nedür
   Biri cinändür bil anuñ birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 1). [evüñ, -üñ]*

ev: *Konut, hane II Beden, vücut.*

1. Ḳaşlarıyla gözleri sırrından āgāh it seni
   Ḳābe ḳavseyne naẓar ḳıl gör bu **Ev** ednā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 4). [ev,]*

evbāş: *Ayak takımı, serseri topluluğu.*

1. Daʿvā-yı ʿaşḳ iden erbāb-ı muḥabbetden olan
   ʿAşḳ ʿarażın gözede olmaya **evbāş** u levend *(Şânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 6). [evbāş,]*

evc-i istiġnā: *Nazlanma zirvesi II İhtiyaçsızlık doruğu.*

1. Şāhbāzın **evc-i istiġnā** iden kerkes gibi
   Lāyıḳ olmaz ṭālib olmaḳ cīfe-i dünyā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 9). [evc-i istiġnā,]*

evc-i süreyyā: *Gökyüzündeki süreyya yıldızı.*

1. Dür dişüñ vaṣfına naẓm eyledigim gūş itse
   Ḥażret-i ʿĪsī anı **evc-i süreyyāya** çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 12). [evc-i süreyyāya, -y, -a]*

evel: *Evvelâ, önce, ilk önce, ilk olarak.*

1. Yoḳdur şebīh ü miślüñ **evel** yaradılmaġuñ
   Sensin Muḥammed Aḥmed-i Muḫtār Muṣṭafā *(Şânî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 5). [evel,]*
2. Fi'l-ḥāl ider açmazdın **evel** şeh niçeyi māt
   Ol beydaḳ-ı ḫāl-i ruḫ ile oynasa ṣaṭranc *(Şânî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 3). [evel,]*

evliyā: *Allah'ın sevgilisi olan, hâli, davranışları, çok üstün vasıfları ve gösterdiği kerâmetler sebebiyle bu husus halk tarafından da kabul edilmiş bulunan seçkin ve has kul (kullar), ermiş, ermişler, velîler.*

1. Evliyā vü enbiyānuñ serveri ḥatmü'r-rüsül
   Etḳiyā vü aṣfiyāya hem resūl-i reh-nümā *(Şânî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 5). [evliyā,]*
2. Ey nübüvvet ḫāteminde ism-i ḥatm-i enbiyā
   V'ey velāyet ṣafḥasında nām-ı şāh-ı **evliyā** *(Şânî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 2). [evliyā,]*

evrād: *Her zaman yinelenen dualar, dualar.*

1. Nām-ı dilber midür aġzuñda ʿaceb **evrāduñ**
   Birbirinden sözüñ ey Şānī ẓarīfāna düşer *(Şânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 13). [evrāduñ, -uñ]*
2. İki ʿālemde necāt istersen ey ṭālib eger
   Tābiʿ ol gel Şānī'nüñ ezkārına **evrādına** *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 18). [evrādına, -ı, -n, -a]*

evrāḳ-ı ʿaḳl: *Aklın yaprakları.*

1. Evrāḳ-ı ʿaḳlımuz n'ola dağılsa her zamān
   Şīve kitābın ol perī her ān açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 7). [evrāḳ-ı ʿaḳlımuz, -ı, -muz]*

evrāḳ-ı gülsitān: *Gül bahçesinin yaprakları.*

1. Evrāḳ-ı gülsitānı ki gerdūn açar ḳapar
   Ġam nāmesini bülbül-i maḥzūn açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 1). [evrāḳ-ı gülsitānı, -ı]*

evvel: *Önce, ilk olarak.*

1. Melāmet donunı giymezden **evvel** ʿaşḳa yapışma
   Nişānı evvelā ʿaşḳuñ bil ey Şānī melāmetdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 9). [evvel,]*

evvelā: *Öncelikle, ilk olarak.*

1. Melāmet donunı giymezden evvel ʿaşḳa yapışma
   Nişānı **evvelā** ʿaşḳuñ bil ey Şānī melāmetdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 10). [evvelā,]*

ey: *Nida edatı II Seslenme edatı.*

1. Ey şāh kān-ı luṭf u kerem it şefāʿati
   Geldi ḳapuña yalvaru bu Şānī-i gedā *(Şânî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 13). [ey,]*
2. Ey nübüvvet ḫāteminde ism-i ḫatm-i enbiyā
   V'ey velāyet ṣafḥasında nām-ı şāh-ı evliyā *(Şânî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 1). [ey,]*
3. Ey şerāyiʿ baḥrına ʿummān-ı bī-pāyān olan
   V'ey ḥaḳāyıḳ kānınuñ dürr-i laṭīfi Muṣṭafā *(Şânî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 3). [ey,]*
4. Ey ruḥı āyīne-i dīdār-ı Ḥaḳ ḫayrü'l-enām
   V'ey ṣaçı gerdān-ı ʿuşşāḳa olan bend-i ṣafā *(Şânî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 5). [ey,]*
5. Ey nice ṣāḥib-nübüvvet Ḥaḳ resūliyken senüñ
   Ümmetüñden olmaġı Ḥaḳdan idindiler recā *(Şânî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 7). [ey,]*
6. ʿAşḳsın ʿāşıḳ-ı şeydā daḥı sen
   Sensin **ey** zīver-i ḥüsn-i ġarrā *(Şânî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 4). [ey,]*
7. Görmez **ey** Şānī o nūr-ı pāki
   Çeşm-i ḫuffāşesi olan aʿmā *(Şânî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 13). [ey,]*
8. Ey cān u cümle cism-i dil ü cān Muḥammed Muṣṭafā
   Maṭlūb-ı ʿārifīn şeh-i ḫūbān Muḥammed Muṣṭafā *(Şânî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 1). [ey,]*
9. Ey sālik-i reh-i Ḥaḳa vāṣıṭa-i ḳadīm olan
   Şerʿ-i sirāc-ı lemyezel olan Muḥammed Muṣṭafā *(Şânî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 5). [ey,]*
10. Ḥaḳ sevdi kim sevüp seni maṭlūb idinmeye
    Ey cisme cān u cānlara cānān Muḥammed Muṣṭafā *(Şânî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 8). [ey,]*
11. Kaşuñ miḥrābına **ey** yüzi ḳıblem
    Sücūd itdük ḳamu kim eylemez yā *(Şânî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 9). [ey,]*
12. Der-evc-i āsmān-ı dil hilāl-i naḳş-ı ebrūyet
    Meh-i nevdür ki olmışdur şafaḳdan **ey** perī peydā *(Şânî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 6). [ey,]*
13. Ġubār-ı kūyet **ey** meh tūtiyā-yı çesm-i her bīnā
    Ne bilsün ḳıymetin ol cevherüñ nādān olan aʿmā *(Şânî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 1). [ey,]*
14. Çü der-bāġ-ı leṭāfet ān ruḫ-ı yār sırr-ı gül-rengīn
    Ben **ey** Şānī ʿaceb mi ger olursam bülbül-i şeydā *(Şânî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 10). [ey,]*
15. Sāye-veş yoluna ḫāk olduġum **ey** Şānī bu kim
    İtmişim vārımı ol serv-i ḫırāmāna fedā *(Şânî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 13). [ey,]*
16. Nedür bu yalvarış bu āh u nāliş sende **ey** Şānī
    Nedür dilberde bu cevr ü cefā bu nāz-ı istiġnā *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 11). [ey,]*
17. Nedür bu giryeler bu iñlemekler **ey** dil-i şeydā
    Nedür bu nāleler bu āh u feryād ile vāveylā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 1). [ey,]*
18. Ey yār-ı ʿazīzim saña bir söz direm ammā
    Cān kūşene ṭaḳ sen anı ki ol dür-i yek-tā *(Şânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 1). [ey,]*
19. Şevḳ-i ruḫsāruñla dilde dāġ-ı ġam güldür baña
    Gülşen-i sīnemde āh **ey** ġonca bülbüldür baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 2). [ey,]*
20. Ẕülfiḳār-ı naẓmuma **ey** Şānī aʿdā baş eger
    Ṭabʿ-ı nāzuñ ʿarṣa-i ʿālemde Düldül'dür baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 9). [ey,]*
21. Sīb-i ẕeḳanuñ dime ki şeftālüsin alma
    Ey tāze nihālüm aḳıdur dīdeler alma *(Şânî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 2). [ey,]*
22. Dil-teşnesi ġāyetde diler āb-ı viṣālüñ
    Allāh içün ölsün dir isen **ey** perī alma *(Şânî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 4). [ey,]*
23. Dil naḳdine vir vaṣl metāʿını ḳayırmaz
    Ey ḫāce-i ḥüsn ögrenigör ṣatma vü alma *(Şânî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 8). [ey,]*
24. Olsun hedef-i sīne-i Şānī'de nişānuñ
    Ey ḳaşı kemānum ḳo müjeñ tīrini alma *(Şânî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 10). [ey,]*
25. Be-Kaʿbe ḫaḳḳı **ey** Şānī şaḳın dūr olma gül-ruḫdan
    Çe gül-ruḫ gül-ruḫ-ı dilber çe dilber dilber-i ġarrā *(Şânî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 9). [ey,]*
26. Sensin **ey** ḫayrü'l-beşer ol server-i ʿālī-cenāb
    Kim ġulām-ı dergehüñdür ins ü cin ü şeyḫ ü şābb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 1). [ey,]*
27. Yaradılmışda naẓīrüñ yoḳdur **ey** seyyid senüñ
    Şānuña Levlāk dur Allāh'dan çünkim ḫiṭāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 5). [ey,]*
28. Yüz ḳarasıyla siyeh ḳıldı ʿamel defterlerin
    Sen şefiʿ ol Şānī'ye **ey** nūr-ı Ḥaḳ yevmü'l ḥisāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 18). [ey,]*
29. Ẓulmet ile rūşeni göz görür **eyā** tālib-i Ḥaḳ
    Altun ile baḳırı ṣarrāf bilür itme şitāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 11). [eyā, -ā]*
30. Ey dīnde ḳarındaşım gel edeb ögren edeb
    Ḥaḳ yolunda yoldaşım gel edeb ögren edeb *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 1). [ey,]*
31. Ebrūlaruñ kemān-ı muḥabbet midür çatup
    Tīr-i müjeyle dil urasın **ey** perī atup *(Şânî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 2). [ey,]*

32. Beyʿ-i vefā it **ey** perī göñlümle vaṣluñı
Bāzār-ı ḥüsne ḫocasın ögren alup ṣatup *(Şânî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 5). [ey,]*
33. Ey Şānī ḫāl-i ʿārıż-ı dildāre ḳıl naẓar
Bir cāzū-hindūdur ki boġulmaz ṣuya batup *(Şânî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 9). [ey,]*
34. Murġ-i dil kūyuña uçmaḳ ider ammā uçamaz
Ġamzeñ oḳların aña **ey** ḳaşı yā bāl ü per it *(Şânî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 6). [ey,]*
35. Kuḥl-i erbāb-ı naẓar ola ġubār-ı ten-i ḫāk
Ḳabrüm üzre gelüp **ey** ʿĪsī-nefes bergüzer it *(Şânî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 4). [ey,]*
36. Açmaġa genc-i dili ḳatl-i ṭılsım-ı cānı
Şimdi **ey** hādī refīḳüm baña feṭḥ-i ẓafer it *(Şânî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 12). [ey,]*
37. Dün gice **ey** meh ġam-ı zülfüñle āh u nāleler
Başın alup göklere gitdi ser-ā-pā semt semt *(Şânî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 7). [ey,]*
38. Sālik-i rāh-ı mücerred olana **ey** dervīş
Cān u dil terki gerek ḳanda olur cāna vü raḫt *(Şânî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 7). [ey,]*
39. Ey dil ber-ān ki ʿaḳl çü şemʿ-i münevverest
Devlet bedān ki der-şeb-i baḫşiş muḳarrerest *(Şânî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 1). [ey,]*
40. Nīşe didüm müjeñ ü ḳaşuñla cāna rāst geç
Didi **ey** ḳalbī hedef ütmez mi oḳ yā rāst geç *(Şânî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 2). [ey,]*
41. Ḳadd ü zülf-i yār öñinde serv ü sünbül görmeyen
Bilmez **ey** Şānī cihānda pest ü bālā rāst geç *(Şânî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 10). [ey,]*
42. ʿĀrıżuñ zülfüñle örtüp itmegil **ey** yār güç
Ṭutma balçıḳla güneş yüzün idüp iẓhār güç *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 1). [ey,]*
43. Gülşen-i kūyında **ey** gül-ruḫ figānın itme ʿayb
Ḫār-ı miḥnetde görüpdür ʿandelīb-i zār güç *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 5). [ey,]*
44. Almaḳ olurdı göñül naḳd ile laʿlüñ būsesin
Ey perī yoḳ ṣatduġıñdan oldugı bāzār güç *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 8). [ey,]*
45. İtme nisbet ġonceñ **ey** gül sen fem-i dildāde kim
Ruḫ-be-ruḫ olduḳda gülşende olur güftār güç *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 11). [ey,]*
46. Ol kākül-i zülf ü müje vü yār ġamından
Ey mār-ı belā bu dil-i bīmārı yete ṣanc *(Şânî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 12). [ey,]*
47. Elden ḳomam ayaġuñı **ey** pīr-i meykede
Zühd ü riyāya vir baña sen tevbe-i naṣūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 3). [ey,]*
48. Ḳaṣdum ṭılsım-ı cāna künūz-ı dil açmadur
Ey hādī vir hidāyet-i tevfiḳle fütūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 6). [ey,]*
49. Ẕikr-i cemīl yārdur **ey** Şānī itdügüm
لوكانهٖ لى عمر من الله عمر نوح *(Şânî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 11). [ey,]*
50. Tīġ ile ġamzen açdı göñüller vilāyetin
Ey Pādişāh-ı ḥüsn senüñdür ḳamu fütūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 8). [ey,]*
51. Mührüñ göñülde gizlemek olurdı **ey** perī
Ḥüsnüñ żiyāsı gün gibi ger olmasa vüżūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 9). [ey,]*
52. Pīr oldum **ey** civān nece ṣabr idem it vefā
Eyyūb ṣabrı bende degüldür ne ʿömr-i Nūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 11). [ey,]*
53. Dirlerse dil-rübālara ki rūḥ-ı ş̱ānidür
Ben sevdigüm habībedür **ey** Şānī ş̱āni rūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 14). [ey,]*
54. İnkāra düşdüñ ola meger sende **ey** göñül
Rūz-i ezelde itdigüñ iḳrār fikri yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 3). [ey,]*
55. Vaṣlı metāʿın ol perī cān naḳdine virür
Ey dil neden ki sende bu esrār fikri yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 16). [ey,]*
56. Ey faḫr-ı cihān seyyid-i kevneyn Muḥammed
Ey nūr-ı dil dīde-i ʿayneyn Muḥammed *(Şânî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 1). [ey,]*
57. Ey faḫr-ı cihān seyyid-i kevneyn Muḥammed
Ey nūr-ı dil dīde-i ʿayneyn Muḥammed *(Şânî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 2). [ey,]*
58. İtdüñ dil ü cān mülkini şerʿüñle müzeyyen
Ey ḫāne-i islāma olan zeyn Muḥammed *(Şânî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 4). [ey,]*
59. Ey ẕāt-ı muṭahhar güneş-i çarḫ-ı nübüvvet
Ey nūr-ı Ḫudā cedd-i şebābeyn Muḥammed *(Şânî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 5). [ey,]*
60. Ey ẕāt-ı muṭahhar güneş-i çarḫ-ı nübüvvet
Ey nūr-ı Ḫudā cedd-i şebābeyn Muḥammed *(Şânî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 6). [ey,]*
61. Kimdür reh-i ʿaşḳuñda özüñ itmeye ḳurbān
Ey yolına cān virmek olan dīn-i Muḥammed *(Şânî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 8). [ey,]*
62. Geldi ḳapuña Şānī bilüp sehv ü ḫaṭāsın
Redd itme anı **ey** şeh-i kevneyn Muḥammed *(Şânî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 10). [ey,]*
63. Kākül ü perçem ü zülfe dolaşur ise ḳanda
Giçmez **ey** Şānī n'idem bu dil-i divāneye pend *(Şânî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 14). [ey,]*
64. Olsa **ey** pīr-i muġān duḫter-i rez germ ile ʿaḳd
Derhem-i dāġ-ı dilüm mihrine al benden naḳd *(Şânî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 1). [ey,]*
65. Ādemüz biz çekerüz **ey** perī cevrüñ ammā

66. Tīz olma bize çoḳ küsme ṭutup ḫaṣlet-i fehd *(Şânî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 7). [ey,]*
67. Merhem-i vaṣluñ ile Şānī dil-i ḫastañe gel
Ey ṭabīb-i dil ü cān itmiş idüñ böylece vaʿd *(Şânî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 10). [ey,]*
68. İtme **ey** nāṣıḥ iñen bu dil-i şūrīdeye pend
ʿAşḳ dīvānesi bir ḳıl ile hīç olmaz bend *(Şânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 1). [ey,]*
69. Ders-i ʿaşḳa direm **ey** Şānī ṣalā hep gelsün
ʿĀlim ü vāʿiẓ ü nāṣıḥ ü ṭalebe dānişmend *(Şânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 13). [ey,]*
70. Dağıdup ʿaḳlumı her ān beni ʿāşüfte iden
Ey perī ol ḳadd ü ebrūñda olan anuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 8). [ey,]*
71. Ṣadef-i ṭabʿumızı pür iden **ey** cevher-i yār
Nuṭḳa geldükçe senüñ laʿl-i dür-efşānuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 9). [ey,]*
72. Her kişi şānına lāyıḳ iş ider **ey** yüzi gül
Şānī üftāde ki n'itsüñ yine öz şānuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 13). [ey,]*
73. Tiryāk-ı ḫāk-ı yārsız **ey** Şānī gönlümi
Vaḳt-i şebünde ejder-i kāküller iñledür *(Şânî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 9). [ey,]*
74. İlden **ey** Şānī çeküp el hemdemin
ʿAyn şīn Ḳāf eyleyenler ṣūfīdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 13). [ey,]*
75. Mihr-i ruḫuñda sīnede her dāġ-ı āteşin
Ey māh dehre ṣuʿle virür bir sitāredür *(Şânî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 6). [ey,]*
76. Sevdiyse kāfir olmadı **ey** büt seni göñül
Raḥm it o derdmendi de Allāh yaradur *(Şânî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 7). [ey,]*
77. Ey Şānī vaṣf-ı dūzaḫı vāʿiż çoḳ itmesün
Āhum odundan āteş-i dūzaḫ şerāredür *(Şânî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 9). [ey,]*
78. Sīretüñ düz maʿrifet birle derūnuñ zeyn ḳıl
Ṣūretüñ düzme ṣanup **ey** ṣūfī insānlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 6). [ey,]*
79. Düzüp ḫoş-ṣūret-i ḥāli naẕar ḳıl pīre **ey** Şānī
Ki mirʾāta ne vech ile baḳılsa ol bedīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 17). [ey,]*
80. Ṭut ḳulaḳ **ey** ṭālib-i Ḥaḳ gevher-i irfāna bir
Baḥr-i vaḥdetde nedür añlayasın dürdāne bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 1). [ey,]*
81. Ey nefse esīr olan ẕebūn er
Kes ḳayduñı ṭap ḫalāṣ bul fer *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 1). [ey,]*
82. Ey kendüzi miḳdārını bilmez
Sen seni tanı ki sır-ı ekber *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 11). [ey,]*
83. Raḥmān'a dilersüñ irmek **ey** cān
Ḳurʾānı idin özüñe rehber *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 17). [ey,]*
84. Yerüñdür esfel-i cehennem
Sen seni esirge **ey** sefīl er *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 26). [ey,]*
85. Ġafletden uyan ki ṣubḥ irişdi
Rūzuñ telef itme **ey** birāder *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 32). [ey,]*
86. Ẕaḫm-ı niʿāl-i esb-i belādur degül o dāġ
Ey Şānī sīnem üzre şeh-i ġam ḳonar göçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 10). [ey,]*
87. Ey müddeʿī ben bende-i bī-kes mi ṣanursın
Bir pādişeh-i muḥterem-i pür-keremüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 9). [ey,]*
88. Ey Şānī raḳībüñ yüzüni görmeden özge
ʿĀlemde benüm daḫı ne ġuṣṣa elemüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 13). [ey,]*
89. Derd-i dilimi ṭabīb bilmez
Ey laʿl-i şifā bu ne ʿileldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 8). [ey,]*
90. Ey ʿaceb ruḫlar mıdur yā bu ḳızıl güller midür
Laʿl-i rengīnler midür lebler midür müller midür *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 1). [ey,]*
91. Cān u dil **ey** āhū-çeşm olmışdur iki şīrler
Bend içün zülfüñ ḳıl anlar boynına zencīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 1). [ey,]*
92. Ṭabla-i çarḫı müşebbek eyledi encüm dükel
Ey kemān ebrū atar eflāka āhum tīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 4). [ey,]*
93. ʿİyd-i vaṣla köhne-dil etfāldan çok şād olur
Nev-heves olur gehī **ey** nev-civānum pīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 8). [ey,]*
94. Her ki gerçekden iderse dili dildāra fedā
Ġayriden ḳalbini **ey** Şānī müberrā eyler *(Şânî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 14). [ey,]*
95. Firāḳuñla gül ü gülşen yaḳar od oldı cānum hep
Viṣālüñ teşne cāna gel yetür **ey** gül-ʿizārum yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 6). [ey,]*
96. Behiştüñ ḥūr u ġılmānı degül bir ʿişve-i çeşmüñ
Benüm **ey** dilber-i ʿayyār ṣūḫ-ı şīve-ḳārum yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 8). [ey,]*
97. Vücūd iḳlimini yaġmaya virdi leşker-i hicrān
Gel **ey** mülk-i dilüm ıssı emīr-i tācdārum yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 10). [ey,]*
98. Ḫayāl-i çīn-i zülfüñ itdi Mānīden beni üstād
Benüm **ey** levḥ-i dilde naḳş u taṣvīr-i nigārum yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 12). [ey,]*
99. Bu ne germiyyet olur cān-ı dil **ey** ṣemʿ-i ezel
Ṣevḳ-i ruḫsāruñıla āteş-i sūzāna düşer *(Şânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 11). [ey,]*

100. Nām-ı dilber midür aġzuñda ʿaceb evrāduñ
Birbirinden sözüñ **ey** Ṣānī ẕarīfāna düşer *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 14). [ey,]*
101. Ey Resūl ü Nebī vü ey muḥtār
Ey şefīʿ ü ḥabīb-i pür-envār *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 1). [ey,]*
102. Ey Resūl ü Nebī vü **ey** muḥtār
Ey şefīʿ ü ḥabīb-i pür-envār *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 1). [ey,]*
103. Ey Resūl ü Nebī vü ey muḥtār
Ey şefīʿ ü ḥabīb-i pür-envār *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 2). [ey,]*
104. Ādem ol **ey** ṭālib añla ʿilmü'l-esmā nedür
Sen nesin anı bilüp fehm eyle bu eşyā nedür *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 1). [ey,]*
105. On sekiz biñ ʿālemi ḳılmış iḥāṭa ser-be-ser
Ey dür-i maḳṣūd-ı ʻālem añla bu deryā nedür *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 6). [ey,]*
106. Çünki ġarḳ-ı baḥr-ı vaḥdetsin ezelden tā ebed
Ey muvaḥḥid sen de pes bu lā nedür illā nedür *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 8). [ey,]*
107. Ey vücūdında ene'l Ḥaḳ sırrını bildüm diyen
Küntü kenzüñ maḥremi olduñsa bu daʿvā nedür *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 15). [ey,]*
108. Ey ḳanāʿat kūşesinde muʿtekif olan civān
Vir ḫaber kim bundan özge kenz-i lā-yefnānedür *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 19). [ey,]*
109. Ḳāmetüñ yanına dil ḥasret ile **ey** şeh-i ḥüsn
Āh sancaḳlarını sidre vü ṭūbāya çeker *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 13). [ey,]*
110. Māh-rūlar dimiş **ey** Ṣānī senüñçün ki ḳamu
Her şeb ol gün daḫı bir ʿālem-i tenhāya çeker *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 17). [ey,]*
111. Ey Ṣānī çeşmüm ol ṣanemüñ laʿli yādına
Biñ dürr-i tuḥfe ḥoḳḳa-i mercān açar ḳapar *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 9). [ey,]*
112. Ey Ṣānī lāle ṣanma ki kūh-sār-ı deşt-i ġam
Ferhād-ı cāna defter-i ḫūnīn açar ḳapar *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 9). [ey,]*
113. Uṣṣāḳ içinde **ey** perī her dem kitābını
Leylā-yı zülfüñüñ dil-i Mecnūn açar ḳapar *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 5). [ey,]*
114. Ey Ṣānī üç didüm diyen ancaḳ birin dimiş
Mażmūna māliküm dir isem on açar ḳapar *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 9). [ey,]*
115. Ṭūṭī-i tabʿımı gūyā ider **ey** Ṣānī müdām
Leb-i dilber söze geldikce ki şekker dökülür *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 9). [ey,]*
116. Ey Ṣānī jeng-i ġayrı göñülden silüp gider
Mirʾāt-ı ḳalbe ṣāfī naẓar ṣal ġıdāyı gör *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 13). [ey,]*
117. Semend-i nāza binmiş zülf-i çevgān ile **ey** Ṣānī
Ser-i ʿāṣıḳla meydān-ı muḥabbet içre ṭop oynar *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 9). [ey,]*
118. Ḫayāl-i ebrūñ **ey** meh dilde miḥrāb-ı muḥabbetdür
Müjeñ anda giçerse bil ki maḳṣūd-ı imāmetdür *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 5). [ey,]*
119. Melāmet donunı giymezden evvel ʿaṣḳa yapışma
Nişānı evvelā ʿaṣḳuñ bil **ey** Ṣānī melāmetdür *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 10). [ey,]*
120. Gedā-yı bī-kesem gerçi ne mālum ne menālüm var
Velī **ey** sīm-ten bi'llāh ġamuñla ḫoşça ḫālüm var *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 2). [ey,]*
121. Bugün künc-i belāda rāz-ı ʿaṣḳuñla senüñ **ey** meh
Cihānuñ şādına virmem ġamuñdan bir melālüm var *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 5). [ey,]*
122. Yürekde dāġ-ı miḥnet ʿaksidür **ey** Ṣānī düşmişdür
Görenler öyle ṣanur rūy-ı zerdim üzre ḫālim var *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 13). [ey,]*
123. Ġonce vü nergis gerekmez laʿl ü çeşmüñ var iken
Ḳadd ü ḫadd ü zülfüñ **ey** meh serv u gül ʿanber yeter *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 4). [ey,]*
124. Dāġ-ı miḥnet zaḫm-ı peykān-ı müjeñ **ey** ḳaşı yā
Gülşen-i sīnemde dāʾīm lāle-i aḥmer yeter *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 5). [ey,]*
125. N'ola pervāz itse mürġ-i tabʿ-ı Ṣānī her ṭaraf
Tīr-i ġamzeñ **ey** ḳaşı yā aña bāl ü per yeter *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 10). [ey,]*
126. Başladı gelmege derd ü ġam-ı cānān bir bir
Gelür **ey** dil bizi görmeklige yārān bir bir *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 2). [ey,]*
127. Tā ḳıyāmet ḳopa şerḥ olmaya dilden zerre
Söylenür olsa eger derd-i ġam **ey** cān bir bir *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 6). [ey,]*
128. Ben helāk olduġım derd ile **ey** Ṣānī bilüp
Başladı her yañadan gelmege dermān bir bir *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 13). [ey,]*
129. Tīr-i ġamzeñ ki dil u cāna geçer
Ey perī key katı rindāne geçer *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 2). [ey,]*
130. Bir yaña ḫālüñ ise **ey** yüzi gül
Murġ-ı dil ḳapumda bir dāne geçer *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 5). [ey,]*
131. Ḳurtuluş yoḳdur diyār-ı ġamdan **ey** dil bilmiş ol
Yollarum seylāb-ı eşküm oldı her dem baġlar *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 7). [ey,]*
132. Olursa n'ola ṭūṭī-i dil şekerin elfāẓ
Gūyā iden **ey** meh anı ṣīrīn süḫanuñdur *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 4). [ey,]*

133. Leblerinden ne ḳadar ṣordumısa **ey** Ṣānī
Sözleründen o mehüñ lüʾlü-i lā lā dökülür *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 9). [ey,]*
134. Bugün çāk-ı girībān eylemiş bir ġonce-leb yer yer
Didi **ey** sīm-ten billūr-ter mi bu didi mermer *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 2). [ey,]*
135. Kime ṣordumsa **ey** Ṣānī belā iḳlīminüñ rāhın
Didiler dūd-ı āhuñ gibi olma hīç aña rehber *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 9). [ey,]*
136. Ṣāhid-i ʿaşḳum reh-i miḥnetde **ey** Ṣānī benüm
Rūy-ı zerdümdür gözüm yaşıyla sīnem dağıdur *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 13). [ey,]*
137. Sevdā-yı ḫaṭṭuñla ġam-ı ʿaşḳuñ beni **ey** meh
Dillerde ne vech ile gör efsāne idüpdür *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 3). [ey,]*
138. Ey sāḳī-i gül-çehre ne meydür ki ṣunarsın
Bir ḳaṭresi hep cümleyi mestāne idüpdür *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 5). [ey,]*
139. Bend itmek içün silsileʾ-i ʿaşḳa beni dost
Ey Ṣānī alup ʿaḳlumı dīvāne idüpdür *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 10). [ey,]*
140. Zülfi ġamıyla ol ṣanemüñ dil ġıdāları
Ey Ṣānī ṭatlu cānuma hep oldı zehr-i mār *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 10). [ey,]*
141. N'ola şīrīn ise şiʿrüm benüm aġzumda **ey** Ṣānī
Lebi vaṣfı o dildāruñ nebāt-ı ḳand ü şekkerdür *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 9). [ey,]*
142. Didi **ey** Ṣānī iki öldüñ iki kez dirilüp
Hıżr-veş cām-ı ḥayāt içdüñ olup mest-i ḫumār *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 9). [ey,]*
143. Sīne-i ʿuşşāḳda tīr-i belāñ içün siper
Ey elif-ḳad yā kaşuñ bilmem ne endīşe çeker *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 2). [ey,]*
144. Ey Mesīḥā-dem nice dil mürdeyi iḥyā ider
Ḳanda kim irse nesīm-i rūḥ-baḫşuñdan e<u>ş</u>er *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 7). [ey,]*
145. Dimāġın çatladup āh itse tañ mı bülbül **ey** Ṣānī
Diş uran leblerine ġonce-i bāġuñ çü şebnemdür *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 9). [ey,]*
146. Ey dil ruḫ-ı dilberle degiş vāriñı cehd it
Ādemde bir āyine-i idrāk gerekdür *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 5). [ey,]*
147. Ṣaḳın **ey** ġonce sen baḥ<u>ş</u>-ı fem-i yāre dehen açma
Ki bāġ-ı ḥüsne ol gülruḫ seni ilzāma gelmişdür *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 5). [ey,]*
148. Ḳad-i zülfinde yārüñ cān virüp **ey** dil murād it kim
Cihāna her gelen ancaḳ bir eyü nāma gelmişdür *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 9). [ey,]*
149. Ruḫuñ seyrinden **ey** meh bu dil-i şeydāyı menʿ itme
Ġaraż ol şemʿe bu pervāne olan cānı yaḳmaḳdur *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 3). [ey,]*
150. Üzülmezsin ṭaḳılduñ rāh-ı ġamda bizden **ey** nāle
Cereş gibi dilüñ dek ṭurmaz iseñ biri çaḳmaḳdur *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 5). [ey,]*
151. Dolaşursın dil-i sevdāzedeyle her zemān **ey** zülf
Bilürüm ḳaṣduñ ol dīvāneyi zencīre ṭaḳmaḳdur *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 7). [ey,]*
152. Ġam-ı müjgān-ı yārı çekmeyen nādāna **ey** Ṣānī
Sözüm mismār olur kārın işüm başına ḳaḳmaḳdur *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 9). [ey,]*
153. Ol ġamze oḳlarına nişāne olanlaruñ
Dildür birisi **ey** ḳaşı yā birisi nedür *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 6). [ey,]*
154. Ḫūbān-ı dehrüñ istemem **ey** Ṣānī her birin
Meylüm iki cihānda birisi nedür *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 9). [ey,]*
155. Ey Ṣānī kūy-ı yāri ḳoyup cehennem istemem
Vallāhī meylüm ancaḳ anuñ birisi nedür *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 13). [ey,]*
156. Segrür gözüm **ey** dil ḳulaġum daḫı çıñıldar
Vir müjde-i yārı bu göñül niçe iñilder *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 1). [ey,]*
157. Sünbüllerüñ gül üzre ṭaġıtmışsın **ey** nigār
ʿUşşāḳ-ı derdmende ne rūy-ı celāldür *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 3). [ey,]*
158. Ḳo ṭursın alma ġamzeñ oḳın **ey** ḳaşı kemān
Bu bāġ-ı ʿömrüm içre dikilmiş nihāldür *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 5). [ey,]*
159. Ḳapuñda ṭaʿn eyle beni öldürdi müddeʿī
Baña yazıḳdur **ey** perī saña vebāldür *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 12). [ey,]*
160. Nedür bu ʿārıż u laʿlüñle ḫāl ü zülfüñ **ey** meh-rū
Ne güldür bu ne müldür bu ne fülfül bu ne ʿanberdür *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 3). [ey,]*
161. Demidür bezm-i ġamda hemdem olursuñ baña yek-dem
Mey-i eşkümle **ey** sākī iki ṭolu ḳabaġum var *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 6). [ey,]*
162. Kebāb ol **ey** ciger büryān ol **ey** dil tutuş **ey** sīne
Göñül ġam tekyesidür derd-i muḫītden ḳonaġum var *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 9). [ey,]*
163. Kebāb ol **ey** ciger büryān ol **ey** dil tutuş **ey** sīne
Göñül ġam tekyesidür derd-i muḫītden ḳonaġum var *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 9). [ey,]*
164. Kebāb ol **ey** ciger büryān ol **ey** dil tutuş **ey** sīne
Göñül ġam tekyesidür derd-i muḫītden ḳonaġum var *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 9). [ey,]*
165. Olur laʿlüñ ġamından bu dil-i bīmāra bir emdi
Bu sözler **ey** ṭabīb-i cān u dil billāhi ṣaġumdur *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 8). [ey,]*

166. Mürde diller cān bulur nuṭḳuñdan **ey** Ṣānī sözüñ
Nefḫa-i rūhu'l ḳuds mi derdüm ʿayā mıdur *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 13). [ey,]*
167. Ey göñül gel idelüm dergeh-i cānāne sefer
Aʿnī ol kaʿbe-i maḳṣūd-ı dil ü cāna sefer *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 1). [ey,]*
168. Niçe beytü'l ḥazen olsun yeri Yaʿḳūb-ı dilüñ
Ey gözüm nūrı gerek ol şeh-i Kenʿāna sefer *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 6). [ey,]*
169. Ey yüzüñden on sekiz biñ ʿālemün naḳşı ʿayān
Ḳaşlaruñ bir yerde baş çatup anı eyler beyān *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 1). [ey,]*
170. Ebr-i zülfüñ gün yüzüñden refʿ idelden **ey** ṣanem
Ġarḳ-ı envār-ı tecellī oldı hep kevn-i mekān *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 5). [ey,]*
171. Kendüdür her söz ki benden ẓāhir olur söyleyen
Ben kimüm **ey** Ṣānī kim leb depredüp açam dehān *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 14). [ey,]*
172. Yoḳ ḳarārum sensüz **ey** ārām-ı cānum ḳandasın
Ey güneş ṭalʿatlı yār-ı mihribānum ḳandasın *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 1). [ey,]*
173. Yoḳ ḳarārum sensüz ey ārām-ı cānum ḳandasın
Ey güneş ṭalʿatlı yār-ı mihribānum ḳandasın *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 2). [ey,]*
174. Vādī-i fırḳatde ḳaldum ḫastedür cān u göñül
Ey benüm ʿİsī-ṣıfat Ḫıżr-ı zamānum ḳandasın *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 4). [ey,]*
175. Aradum zīr-i zemīn ü āsmānı bulmadum
Ey göñülde ʿaşḳı ṣābit lā-mekānum ḳandasın *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 6). [ey,]*
176. Sensüz ārām idemez bir dem dīl u cān u göñül
Ey ḫayāl-i mülk dil taḫtında ḫānum ḳandasın *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 8). [ey,]*
177. Yandı baḫr odından ateş düşdi cism ü cāna hep
Teşne-i cān vaṣlı **ey** āb-ı revānum ḳandasın *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 10). [ey,]*
178. Andelīb-i cānı ḫār-ı ġamda pes aġladasın
Ey benüm tāze bahar u gülsitānum ḳandasın *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 12). [ey,]*
179. Nice ṣordumsa kimesne virimez senden nişān
Ey benüm nām u nişānum bi-nişānum ḳandasın *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 14). [ey,]*
180. Āteş-i āhum yaḳar nār-ı caḥīmi kül ider
Ey melek ṣūretlü vey ḥūr-ı cinānum ḳandasın *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 16). [ey,]*
181. Ey güneş ṭalʿat ne ebr içre nihān olduñ ʿaceb
Ṣaldı āfāḳa ṣalā raʿd-i fiġānum ḳandasın *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 17). [ey,]*
182. Ṣubḥ olınca oḳurum zülfüñle Ve'lleyl āyetin
Ey cemāli Veżżuḥa Sebʿü'l Meṣānī ḳandasın *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 20). [ey,]*
183. Ḥamdü'lillāh eyledük vaṣluñ müyesser Ṣāniyā
Ḳandesin ḫoş geldüñ **ey** rūḫ-ı revānum ḳandasın *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 22). [ey,]*
184. Sözüm oḳ gibi ṭoġrı olduġundan ḳāmetüm buldı
Vücūdum yoḳ ḳapuñda **ey** perī bir şekl-i āhum ben *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 12). [ey,]*
185. Çekilür tūġ-ı āhum ṭabl-ı sīnem urılur her dem
Diyār-ı ġamda **ey** Ṣānī gözet ne ʿālī ṣāhum ben *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 14). [ey,]*
186. Tükürsen ṣevḳ-i dendān lebiyle dürr-i mercānı
Sen **ey** çeşm-i güher-pāşum benüm deryāya beñzersin *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 6). [ey,]*
187. Niçe ġam mürdeyi bir nuṭḳ-ı lʿalüñle dirildürsin
Bu muʿcizle sen **ey** rūḫ-ı revān ʿİsāya beñzersin *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 4). [ey,]*
188. Ḳatı keskün geçersin ḳatl-i ʿuṣṣāḳa sen **ey** ġamze
Müjeñdür cāna **ey** ḳātil iñen nāzük-figensin sen *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 3). [ey,]*
189. Ḳatı keskün geçersin ḳatl-i ʿuṣṣāḳa sen **ey** ġamze
Müjeñdür cāna **ey** ḳātil iñen nāzük-figensin sen *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 4). [ey,]*
190. Benümle sen nice daʿvā-yı ʿaşḳ eylersin **ey** Ferhād
Öñümce kūy-ı miḫnetde benüm bir kūh-kensin sen *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 5). [ey,]*
191. Cihān bāġında **ey** gül ġonce-femler ḥasreti birle
Şehīd-i ʿaşḳ olan şeydālara ḳanlı kefensin sen *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 7). [ey,]*
192. Beni **ey** ruḫları gül bülbül-i şeydā sen idüpsin
Beni **ey** lebleri mül ṭūṭī-i gūyā sen idüpsin *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 1). [ey,]*
193. Beni **ey** ruḫları gül bülbül-i şeydā sen idüpsin
Beni **ey** lebleri mül ṭūṭī-i gūyā sen idüpsin *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 2). [ey,]*
194. Yandurup baġrumı çün ki iñiletti ġamuñ hey
Baña nitdüñse yine **ey** ruḫı zībā sen idüpsin *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 12). [ey,]*
195. Neden **ey** şemʿ-i meṭāliʿ ḳamu ʿālemlere şāyiʿ
Sen iken gün gibi ṭaliʿ seni iḫfā sen idüpsin *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 15). [ey,]*
196. Ḳılduñ **ey** ḥayy ü tüvānā kimini ʿālem-i dānā
Kimini ʿārif-i bīnā kimin aʿmā sen idüpsin *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 17). [ey,]*
197. ʿÖmr ʿazīz naḳdiñi itme telef ṣaḳın bugün
Ḥaḳ yolına it anı ṣarf ger ider iseñ **ey** civān *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 6). [ey,]*
198. Tīġ keskün baña **ey** Ṣānī yed-i ḳudretden
Fażl-ı Ḥaḳ ism-i İlāhīle tevekküldür olan *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 9). [ey,]*

199. Ġamze-i tīġuñ esīr iken ʿaceb mūr-ı ḫaṭṭuñ
Ḫātem-i laʿlüñde neyler **ey** Süleymān-ı zamān *(Şânî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 8). [ey,]*
200. Sīnesin çāk eyledi devr-i felek ol māh içün
Görinen çarḫ üzre **ey** Şānī degüldür kehkeşān *(Şânî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 14). [ey,]*
201. Ey elif ḳad ḳāmetüm hicrüñ dü-tā itmek niçün
Rāst gelmez hīç açdurma ḳapuñda āh elin *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 9). [ey,]*
202. Sīm ü zerle pür görüp zambaḳ kefin **ey** ġonce leb
Gülşen-i kūyuñda güller açdı şeyu'llāh elin *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 11). [ey,]*
203. Ol elif-ḳadd em dimiş lʿalin saña **ey** Şānī
Var öp dehānın geh lebin gāhī ayaġın gāh elin *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 13). [ey,]*
204. Ḳan döküp ġamzeñ ider lʿal-i lebüñ baġrımı ḳan
Niçe demdür henūz **ey** hūnī ʿaceb ṣanmayasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 4). [ey,]*
205. Yanmadıḳ ḳalmadı çeşmümde benüm dāġ-ı fitīl
N'oldı **ey** şemʿ-i murādum baña bir yanmayasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 6). [ey,]*
206. Göz göre ṣalınur aġyār ile ol serv -i revān
Ey gözüm çeşmesi ḳan yaşıla bulanmayasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 8). [ey,]*
207. Geçmedüñ zülfi hevāsıyla mey ʿaşḳından
Daḫı sen **ey** dil-i divāne bir uṣlanmayasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 10). [ey,]*
208. Ḳatı ḫam ḳılma ḳadem zülfüñ idüpdür çevgān
Yarın **ey** pīr olası hīç aña ṭaḫmayasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 12). [ey,]*
209. Vaḳtüñe ḥāżır ol **ey** dil ġam-ı ferdāyı unut
Bugün vaṣluñla kovar kim ki dilerse yarın *(Şânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 7). [ey,]*
210. Nūrdur şemʿ-i hidāyetden yanar her rūz şeb
Sīne-i kāşāne-i sālikde **ey** dil nār-ı hū *(Şânî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 12). [ey,]*
211. Sırr-ı Hūyı ṣakla **ey** Şānī elüñde itme fāş
Olmasun her cehl-i ebter vāḳıf-ı esrār-ı hū *(Şânî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 13). [ey,]*
212. Ḳanlu yaşum görüp **ey** serv nedür bu dime kim
Ḳadd-i dil-cū ki revān olan iki cūdur bu *(Şânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 11). [ey,]*
213. Ey çāresizler çāresi ḳıl çāre ben bī-çāreye
Luṭf eyle gel it bir naẓar sīnemde olan yareye *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 1). [ey,]*
214. Muḥyī lebüñdendir ḥayāt olmışlara her cā temām
Ey cān ṭabībi bir ʿilāc it bu dil-i ṣad pāreye *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 4). [ey,]*
215. Tīr-i müjeñ itme telef ḳalb-i ʿadū olmaz hedef
Ey ḳaşı yā ok mı geçer ʿālemde senüñ ḫāreye *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 12). [ey,]*
216. ʿĀlemde bugün **ey** dil Mecnūn ile Ferhāda
Olmaya bedel illā men ʿāşıḳ u dildāde *(Şânî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 1). [ey,]*
217. Ey göñül kendüñi her cāhile hem-rāz itme
Rāz virme yitene raġbetüñi az itme *(Şânî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 1). [ey,]*
218. Gel gel **ey** murġ-ı dil Şānī göñülden vaṭan it
Bāl açup her yaña yükseklere pervāz itme *(Şânî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 9). [ey,]*
219. Yed-i faẓluñla sen ḳurtar hū nefs-i ḫīlekār **ey** Ḥaḳ
Ḳurup biñ dāne-i ḫīle düşürmişdür beni bende *(Şânî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 5). [ey,]*
220. Bilmeyüp ḳadrin ider cāmı leb-i yār ile baḫs
Düşse **ey** sāḳī ne var elden ayaġa bāde *(Şânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 12). [ey,]*
221. Dil virüp zülf ü ḳadd-i yāre bugün **ey** Şānī
Eyledüñ kārımuzı ṭūl-ı emel dünyāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 13). [ey,]*
222. Lezzet-i ʿaşḳı bilürdi ne imiş **ey** Şānī
Şiʿr-i şīrīnüm eger irseyidi Ferhāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 9). [ey,]*
223. Maraż-ı cehline **ey** Şānī şifā bulmaz mı
Kişi kim ʿilm ile Loḳmān ola ger ḥikmetde *(Şânî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 9). [ey,]*
224. Ḫūblar seyrinden **ey** vāʿiẓ meni menʿ itme kim
Ḳulaġum işitmez iken ḳıṣṣa vü efsāneyi *(Şânî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 9). [ey,]*
225. Ey cān ṭabībi dil-i bīmārı unutma
Ol künc-i belā içre olan zārı unutma *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 1). [ey,]*
226. Feryāda iriş derd ile öldürdi beni ġam
Ey rūḥ-ı feraḥ-baḫş bu gam-ḫārı unutma *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 4). [ey,]*
227. Acı söz ile eyledi diyü baña düşnām
Ey dil ṣaḳın ol laʿl-i şeker-bārı unutma *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 12). [ey,]*
228. Çarḫ bir ḥāl üzre dönmez dehr-i dūnuñ **ey** göñül
Ġāfil olma iʿtibar itme ġamına şādına *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 11). [ey,]*
229. İki ʿālemde necāt istersen **ey** ṭālib eger
Tābiʿ ol gel Şānī'nüñ ezkārına evrādına *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 17). [ey,]*
230. Zāhid çekerse bādeyi ferrāce altına
Ey Şānī sen de ḳalma o bardaġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 14). [ey,]*
231. Sīm-i sirişkimüz bize naḳd-i revān yeter
Miḥnet iline gitmege **ey** dil ticārete *(Şânî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 8). [ey,]*

232. Mülk-i fenāda ḫāk-i ḫarābāta baṣ ḳadem
Ey Ṣānī irmek ister iseñ cā-yı rāḥata *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 14). [ey,]*
233. Ey dil senüñle gel gidelüm şehr-i ġurbete
Hem-rāh olalı ḳāfile-i derd-i miḥnete *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 1). [ey,]*
234. Bilerse ḳatlüme cellād-ı çeşmi tīġın **ey** Ṣānī
Çevirmem yüz ḳaçırmam ser muṭiʿüm emr-i fermāna *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 13). [ey,]*
235. Lebüñ **ey** cān ṭabībi olmalu bīmāra emsem dir
Ḳapuñ dār-ı şifādur çāre vardur çıḳmaduḳ cāna *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 5). [ey,]*
236. Egerçi şehr-i ḥüsnüñ dilberi çoḳ **ey** püser ammā
Senüñ gibi güzel olmaz ẓarīfāne levendāne *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 9). [ey,]*
237. Yaşum gibi cihānı bulandurma **ey** gözüm
Deryā ḫaberleri ṣaḳın ırmaġa söyleme *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 3). [ey,]*
238. Ey nefs-i şerme uyan tevbeye gel tevbeye
Uyan ġafletden uyan tevbeye gel tevbeye *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 1). [ey,]*
239. Ey Müʾmin olan ḳardaş ḳıl tāʿat Ḥaḳḳa ulaş
Tevbedür cümleye baş tevbeye gel tevbeye *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 11). [ey,]*
240. Ṣānī gibi sen daḫı tevbeye gel **ey** āḫī
Olmayasın dūzaḫī tevbeye gel tevbeye *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 17). [ey,]*
241. Kimdür ḳapuñda sehv u ḫaṭā ḳılmamış **ey** İlāh
Ẕāt-ı şerīf-i Ḥaḳḳdur olan var ise bī-günāh *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 1). [ey,]*
242. Kendüye lāyıḳ ol idigüm işledi ḳuluñ
Sen saña lāyıḳ olanı it **ey** ġanī-i İlāh *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 4). [ey,]*
243. Ḥarīdār-ı metāʿ-ı vaṣl-ı cānān oldum **ey** Ṣānī
ʿAceb mi naḳd-i çeşmüm dīde-i terden ṭaleb olsa *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 7). [ey,]*
244. Ḥayrān-ı muḥabbetler ʿaşḳdan ne alur lezzet
Buñları sevüp tenhā neyler kişi **ey** Ṣānī *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 8). [ey,]*
245. Baġrımı tīr-i muḥabbet deleli **ey** Ṣānī
Bezm-i ʿālemde meni ney gibi nālān itdi *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 15). [ey,]*
246. Anı bunı ḳoy **ey** dil her ḳanda kim olursa
Pāyına niṣār it cān gördükde o sulṭānı *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 5). [ey,]*
247. Ey muvaḥḥid cāndan ġavvāṣ olup ṭalduñ ise
Baḥr-ı tevḥīdüñ bilürsin kim nedir dürdānesi *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 7). [ey,]*
248. Bend bend her kūşeden **ey** Ṣānī baġlanmış yatur
Şimdi ẕencīr-i ġam-ı ʿaşḳuñ benim dīvānesi *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 13). [ey,]*
249. Ṣemʿ-i tevḥīdüñ ne bilsün ṣuʿle-i envārını
Bezm-i vaḥdet içre **ey** cān olmayan pervānesi *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 4). [ey,]*
250. Kime feryād idüp kimden görem yitmezse elüm yāre
Benüm varlıġum olmışdur ḥicābum yine **ey** Ṣānī *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 14). [ey,]*

eyle-: *Etmek, eylemek, yapmak.*

1. Kaşuñ miḥrābına ey yüzi ḳıblem
Sücūd itdük ḳamu kim **eylemez** yā *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 10). [eylemez, -mez]*
2. Allāh'ı Resūl'i seven **eyler** bulara buġż
Baḳmaz yüzine raġbet idüp bunlaruñ aṣlā *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 11). [eyler, -r]*
3. İl ʿaybına depretme dilüñ ʿaybuñ açarsın
Ṣānī'den işit **eyleme** baḫs-ı ḳurı ġavġā *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 14). [eyleme, -me]*
4. Bezm-i ġamda ʿişret-i ṣāhāne **eylersem** ne var
Āh muṭrib-dīde sāḳī ḫūn-ı dil müldür baña *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 3). [eylersem, -r, -se, -m]*
5. Ḫayli demdür kūşe-gīr-i derd-i hicrān **eylemiş**
Baʿdü ʿüsrin yüsrā vardır itmesün minnet baña *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 5). [eylemiş, -miş]*
6. Bir şehādetle iki nısf **eyledük** çarḫuñ mehin
Muʿcizātuñla şecer dil buldı ṭaşdan aḳdı āb *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 13). [eyledük, -dü, -k]*
7. Yüri Ḫudā-bīn olagör **eyleme** ḫod-bīn özüñ
Pendi bu Ṣānīden işit her sözidür saña kitāb *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 13). [eyleme, -me]*
8. Cān ile ʿazm-i feth-i diyār-ı dil **eyledük**
يسر لنا بفضلک يا مالک الفتوح *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 5). [eyledük, -dü, -k]*
9. Sūre-i Ve'şşems ile vaṣf-ı ruḫuñ **eyledi**
Ḳıldı beşāret beşīr ṣalli ʿalā Muḥammed *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 3). [eyledi, -di]*
10. Rāh-ı ʿaşḳ içre özüni dembedem
Cüst u çālāk **eyleyenler** ṣūfīdür *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 8). [eyleyenler, -y, -en, -ler]*
11. Şeyḫ der- kān-ı cevāhir kendüzin
Aña ʿṣarrāf **eyleyenler** ṣūfīdür *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 8). [eyleyenler, -y, -en, -ler]*
12. Men ʿaref sırrın ḥaḳīḳat fehm idüp
Nefsi ʿarrāf **eyleyenler** ṣūfīdür *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 12). [eyleyenler, -yen, -ler]*
13. İlden ey Ṣānī çeküp el hemdemin
ʿAyn şīn Ḳāf eyle**yenler** ṣūfīdür *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 14). [eyleyenler, -yen, -ler]*

14. Her ki gerçekden iderse dili dildāra fedā
Ġayriden ḳalbini ey Şānī müberrā **eyler** *(Şânî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 14). [eyler, -r]*
15. Len Terānī irişür Ḥażret-i Mūsāya ḫiṭāb
Ṭūr-ı dilden niceler seyr-i temāşā **eyler** *(Şânî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 12). [eyler, -r]*
16. Ẕerreveş mihre yetiş cehd ile bī-saʿy olma
Ḳaṭre kim baḥre irer kendiyi deryā **eyler** *(Şânî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 10). [eyler, -r]*
17. Lā'da besdür bilinür nükte-i maḳṣūd nedür
Daḫı müşrikdür o kim bu söze illā **eyler** *(Şânî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 8). [eyler, -r]*
18. Bilmedi Rabbi o kim tanımadı öz nefsin
Men-ʿaref sırrını Aḥmed didi kim lā **eyler** *(Şânî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 6). [eyler, -r]*
19. ʿĪsīveş nefs ü hevāsını ḳoyup Ḥaḳḳa uyan
Menzil ü mertebesin ʿarşı muʿallā **eyler** *(Şânî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 4). [eyler, -r]*
20. Her ki mirʿāt-ı dilin ṣāf-ı mücellā **eyler**
Pertev-i nūr-ı ḫudā anda tecellā **eyler** *(Şânî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 1). [eyler, -r]*
21. Biñ ḥasenātı bir naẓar-ı seyr-i ruḫında ḥāṣıl it
Eyleme iltifāt-ı ġayr aʿẓam-ı seyyiʾāt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 8). [eyleme, -me]*
22. Rā ḳaşların çatup bu gün ol dil-rubāyı gör
Tīr-i müjeyle dil atup **eyler** bu rāyı gör *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 2). [eyler, -r]*
23. Cān dimāġını muʿaṭṭar **eyler**
Zülf-i müşkīnüñe kim şāne geçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 7). [eyler, -r]*
24. Gülşende ruḫlaruñla lebüñ vaṣfın **eylesem**
Ġonce aġız mı açabilür güng ü lāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 15). [eylesem, -se, -m]*
25. Acı söz ile **eylese** düşnām leblerüñ
Baña nebāt u şehd ü şeker ḳand u bāldur *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 17). [eylese, -se]*
26. Kaʿbe-i aṣl-ı ṣafāya irüp it defʿ-i ʿataş
Teşne-dil **eyleme** her berr ü beyābāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 8). [eyleme, -me]*
27. Girme gel ḳanuma aḳıtma gözüm yaşını sen
Çoḳ daḫı yaḫşı degül **eyleme** ʿummāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 8). [eyleme, -me]*
28. Ḥamdü'lillāh **eyledük** vaṣluñ müyesser Şāniyā
Ḳandesin ḫoş geldüñ ey rūḫ-ı revānum ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 21). [eyledük, -dük]*
29. Benümle sen nice daʿvā-yı ʿaşḳ **eylersin** ey Ferhād
Öñümce kūy-ı miḥnetde benüm bir kūh-kensin sen *(Şânî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 5). [eylersin, -r, -sin]*
30. Dil virüp zülf ü ḳadd-i yāre bugün ey Şānī
Eyledüñ kārımuzı ṭūl-ı emel dünyāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 14). [eyledüñ, -dü, -ñ]*
31. Yār naḳşın idemez Mānī-i ʿaşḳ ise eger
Ġayrıdan **eylemeyen** ṣafḥa-ı göñlin sāde *(Şânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 6). [eylemeyen, -me, -y, -en]*
32. Her ki dilden gidere ḫāk-i vücūduñ kederin
Belki āyine-i ẕāt **eyler** özin ḥażretde *(Şânî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 4). [eyler, -r]*
33. Acı söz ile **eyledi** diyü baña düşnām
Ey dil ṣaḳın ol laʿl-i şeker-bārı unutma *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 11). [eyledi, -di]*
34. Ḳamu ümmetden itdi ümmetüñ Ḥaḳ āʿlem u efḍal
Nitekim enbiyānuñ **eyledi** sen şāh-ı sulṭānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 6). [eyledi, -di]*
35. Münīr-i mihr-i ruḫsāruñ şuʿāʿın seyr ḳılmaġa
Eger lāyıḳ degülsek de bize sen **eyle** erzānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 4). [eyle,]*

eyü: *İyi.*
1. Ḳad-i zülfinde yārüñ cān virüp ey dil murād it kim
Cihāna her gelen ancaḳ bir **eyü** nāma gelmişdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 10). [eyü,]*

eyvā: *Eyvah.*
1. Beni unutma vefādan kerem-i luṭf u ʿaṭādan
Ölürüm ṣoñra cefādan işüm **eyvā** sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 8). [eyvā,]*

eyyām: *Günler, vakitler.*
1. Kāse-i zühdüñ ayaġın ṣı ele Şānī mey al
ʿIyş u nūş **eyyāmıdur** vaḳt-i tenāvüller durur *(Şânî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 10). [eyyāmıdur, -ı, -dur]*
2. Dağıtmış her ṭaraf sünbüllerin gül ruḫları üzre
Bahār-ı ḥüsn-i dilber gör ne ḫoş **eyyāma** gelmişdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 8). [eyyāma, -a]*

eyyām-ı vaṣl: *Kavuşma günleri.*
1. **Eyyām-ı vaṣlı** müjdesine ol ḳıyāmetüñ
Kevneyn ikisi de fedā birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 3). [eyyām-ı vaṣlı, -ı]*

Eyyūb ṣabrı: *Hz. Eyüp peygamberin sabrı.*
1. Pīr oldum ey civān nece ṣabr idem it vefā
Eyyūb ṣabrı bende degüldür ne ʿömr-i Nūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 12). [eyyūb ṣabrı,]*

ezber it-: *Ezberletmek.*

1. Çıḳarmaz ol şehüñ vaṣf-ı lebin dil ṭıflı aġzından
   Aña pīr-i muḥabbet eli **itdürmiş** meger **ezber** *(Şânî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 8). [ezber itdürmiş, -miş]*

ezber ṭut-: *Ezberlemek.*

1. Sūre-i Kevser gibi bu ṭıfl-ı dil vaṣf-ı lebüñ
   Mekteb-i ʿaşḳ içre aġzında şorup **ezber ṭutar** *(Şânî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 4). [ezber ṭutar, -ar]*

ezel: *Ruhlar âleminin başlangıcı, çok eskiden beri.*

1. Ol mey ki şunmış idi **ezel** sāḳī-i elest
   Başında daḥı ʿāşıḳ-ı mestüñ ḥumārı var *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 3). [ezel,]*
2. Çünki ġarḳ-ı baḥr-ı vaḥdetsin **ezelden** tā ebed
   Ey muvaḥḥid sen de pes bu lā nedür illā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 7). [ezelden, -den]*
3. Rūz-ı elestde çün **ezel** ḳālū belā diyenlerin
   Dünye-i dūna aldanup ḳavlümüz itmezüz yalan *(Şânî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 1). [ezel,]*
4. Cān u dil ile muntaẓır-ı vaʿde-yi vaṣluz
   Bizümle **ezel** itdigüñ iḳrārı unutma *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 6). [ezel,]*
5. Degüldür ḥāl ü ḥaṭ ol defter-i ḥüsnüñ beyānıñda
   Ezelden kātib-i ḳudret raḳam dökdi ḳalem çekdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 8). [ezelden, -den]*

ezhār: *Çiçekler.*

1. Güzeller bāġ-ı dehri zeyn ider **ezhāra** dönmişdür
   Ḥüsün bāġında cānā sen gül-i raʿnāya beñzersin *(Şânî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 7). [ezhāra, -a]*

ezkār: *Zikirler, ibadetler II Allah'ı çokça anma.*

1. İki ʿālemde necāt istersen ey ṭālib eger
   Tābiʿ ol gel Şānī'nüñ **ezkārına** evrādına *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 18). [ezkārına, -ı, -n, -a]*

ezkār-ı hū: *Allah'ı anmalar, zikirler.*

1. Hūdan özge var mı hīç bilmem cihānda cān-ı dil
   Şāhid- i ʿaşḳum zebānumda benüm **ezkār-ı hū** *(Şânî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 6). [ezkār-ı hū,]*

F f

faḫr-ı cihān: *Dünyanın övüncü (Hz. Muhammed).*

1. Maḳbūl-i her dü-ʿālem ü maḥbūb-ı Kibriyā
   Faḫr-ı cihān seyid-i ser cümle enbiyā *(Şânî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 2). [faḫr-ı cihān,]*
2. Şāh-ı güzīn ü **faḫr-ı cihān** seyyidü'l-ümem
   Ḫayrü'l-enām u zübde-i sertāc-ı evliyā *(Şânî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 9). [faḫr-ı cihān,]*
3. Ey **faḫr-ı cihān** seyyid-i kevneyn Muḥammed
   Ey nūr-ı dil dīde-i ʿayneyn Muḥammed *(Şânî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 1). [faḫr-ı cihān,]*

faḳd ol-: *Yok olmak.*

1. Künc-i beytü'l-ḫazen olur yeri Yaʿḳūb gibi
   Kimüñ ol nūr-ı başar ger naẓarından ola faḳd *(Şânî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 6). [faḳd ola, -a]*

faḳīr: *Aciz, çaresiz, kimsesiz.*

1. Vird-i zebān eyleyüp söyledigi dembedem
   Şānī-i miskīn **faḳīr** ṣalli ʿalā Muḥammed *(Şânî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 10). [faḳīr,]*
2. Şefiʿu'l-ʿümemsin ḳapuñda müdām
   Senüñ sāʾilüñdür ġanī vü **faḳīr** *(Şânî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 8). [faḳīr,]*
3. Senüñ Şānī **faḳīrüñdür** anı ṭut bir ḫaḳīrüñdür
   Senüñ ḫaḳ dest-gīrüñden şefāʿat yā Resūlallāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 13). [faḳīrüñdür, -üñ, -dür]*

faḳr-ı ġam: *Keder yoksulluğu.*

1. Faḳr-ı ġam çekmem gınā-yı ḳalbe mālik olmışum
   Eşk-i çeşmüm rūy-ı zerdüm baña sīm ü zer yeter *(Şânî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 7). [faḳr-ı ġam,]*

fānī ol-: *Geçici olmak.*

1. Ne aṣṣı böyle dir dilden ölüm çünkim bizümçündür
   Bize sen bir beḳā vir kim ebed hīç olmaya fānī *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 8). [fānī olmaya, -ma, -y, -a]*

fāriġ: *Vazgeçmiş, rahat.*

1. Degülsin gülşen-i kūyında bir dem nāleden **fāriġ**
   O gül ruḫsāra Şānī bülbül-i şeydāya beñzersin *(Şânî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 9). [fāriġ,]*

farḳ: *Seçme, ayırma II Fark.*

1. Bāṭıl ile ḥaḳḳı nice **farḳ** ide nādān u pelīd
   ʿĀrif olan bildi nedür küfr ile īmān u ş̲evāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 5). [farḳ,]*

farż ol-: *Farz olmak, Allah'ın emri niteliğinde olmak.*

1. Düşüpdür müddeʿā ḳattāl çeşmüñ
   Anı şormaḳ bize **farż oldı** cānā *(Şânî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 16). [farż oldı, -dı]*

fāş et-: *Açığa çıkarmak, meydana çıkarmak.*

1. Dembedem sırrumı **fāş etmegile** ʿālemde
   Baña n'etdise hemān dīde-i giryān itdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 3). [fāş etmegile, -meg, -ile]*

fāş eyle-: *Meydana vurmak, açığa çıkarmak.*

1. N'ola dil ger cāna itmezseñ femüñ remzin ʿayān
   Ġayb sırrından olur **fāş eylemek** esrār güç *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 4). [fāş eylemek,]*
2. Çeşm ü dehān u lebleri eyledi Küntü kenzi fāş
   Sırr-ı ḳadem beyān ider bu nice mümkināt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 13). [fāş eyledi, -di]*

fāş it-: *(Bir sırrı) ortaya çıkarmak, açığa çıkarmak.*

1. Sırr-ı Hūyı şakla ey Şānī elüñde itme fāş
   Olmasun her cehl-i ebter vāḳıf-ı esrār-ı hū *(Şânî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 13). [fāş itme, -me]*

fāş ol-: *Açmak, herkesçe bilinir hale getirmek.*

1. Mihrüñde çekdigim ne dīyem ḥalḳa **fāş olur**
   احوالى صارعندک كالشمس فى الوضوح *(Şânî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 7). [fāş olur, -ur]*

faṣl-ı nevbahār: *İlkbahar mevsimi.*

1. Dur itdi sāl-i köhne irüp **faṣl-ı nevbahār**
   Şan oldı ʿālem on iki yaşında bir nigār *(Şânî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 1). [faṣl-ı nevbahār,]*

faż̲l: *İyilik, erdem, lütuf.*

1. ʿİlm u **faż̲l** u kemāli neylerler
   Cezbe vü vecd-i ḥāli neylerler *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 1). [faż̲l,]*

faż̲l-ı Ḫaḳ: *Allah'ın lütfu.*

1. Tīġ keskün baña ey Şānī yed-i ḳudretden
   Faż̲l-ı Ḫaḳ ism-i İlāhīle tevekküldür olan *(Şânî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 10). [faż̲l-ı ḥaḳ,]*

fedā: *Feda, bir şey uğrunda değerli bir şeyden vazgeçme, uğruna verme.*

1. N'ola cān eyler isem ben ruḫ-ı cānāna **fedā**
   Şimdi mi şemʿe ider cānını pervāne **fedā** *(Şânî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 1). [fedā,]*
2. Naḳd ü ṣabr-ı dil ü cānum n'ola yāruñsa ḳamu
   Bende-i muḫliş ider vārını sulṭāna **fedā** *(Şânî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 4). [fedā,]*
3. Ṣadef-i tabʿumuñ elfāẓı güherbārı müdām
   Nāzı çoḳ ol dehen ü laʿl-i dür-efşāna **fedā** *(Şânî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 6). [fedā,]*
4. Cemʿ-i ḫāṭır dil-i sevdāzede sergeşte göñül
   Gerden-i yāre düşen zülf-i perīşāna **fedā** *(Şânî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 8). [fedā,]*
5. Hedef-i dil siper-i sīne nişāngāh gönül
   Nāvek ü tīr ü müje ġamze-i fettāna **fedā** *(Şânî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 10). [fedā,]*
6. Cān-ı şīrīn şeker-āsā vü ḥayātum varı
   Mışr-ı ḥüsnüñ şehri ol Yūsuf-ı Kenʿān'a **fedā** *(Şânî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 12). [fedā,]*
7. Sāye-veş yoluna ḫāk olduġum ey Şānī bu kim
   İtmişim vārımı ol serv-i ḫırāmāna **fedā** *(Şânî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 14). [fedā,]*
8. Nefsini z̲ebḥ idüp İsmāʿīl gibi
   Cān iden yāre **fedā** dervīşdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 8). [fedā,]*
9. ʿIyd-ı viṣāl-i yār müyesser olursa ger
   Cān u dil ikisi de **fedā** birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 4). [fedā,]*
10. Eyyām-ı vaṣlı müjdesine ol ḳıyāmetüñ
    Kevneyn ikisi de **fedā** birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 4). [fedā,]*

fedā it-: *Bir şey uğrunda değerli bir şeyden vazgeçmek, feda etmek.*

1. N’ola cān eyler isem ben ruḫ-ı cānāna fedā
   Şimdi mi şemʿe ider cānını pervāne fedā *(Şânî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 2). [fedā ider, -er]*
2. Baş oynayup yoluñda fedā cān idenlerüñ
   Devletlü başı var ne saʿādetlü kārı var *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 5). [fedā idenlerüñ, -en, -ler, -üñ]*
3. Her ki gerçekden iderse dili dildāra fedā
   Ġayriden ḳalbini ey Şānī müberrā eyler *(Şânî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 13). [fedā iderse, -er, -se]*

fe-emmā: *Fakat, ama, lakin.*

1. Bahār eyyāmıdur gül devridür bir ġonce leb olsa
   Fe-emmā ṣūḫ-ı zīrek olsa denür pür-ṭarab olsa *(Şânî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 2). [fe-emmā,]*

fehm eyle-: *Anlamak, idrak etmek.*

1. Künh-i ẕātın ḳanda **feḥm eyler** anuñ ʿaḳl-ı beşer
   Vaṣf-ı pākin kim anuñ idrāk ider ġayr-ı Ḫudā *(Şânî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 11). [feḥm eyler, -r]*
2. Ādem ol ey ṭālib añla ʿilmü’l-esmā nedür
   Sen nesin anı bilüp **fehm eyle** bu eşyā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 2). [fehm eyle,]*
3. Saña senden yaḳīn olan ne şeyʾdür anı **feḥm eyle**
   Ṣaḳın cehl-i mürekkeb olma kesb it ʿilm-i vicdānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 5). [feḥm eyle,]*

fehm it-: *Anlamak, idrak etmek, kavramak.*

1. Men ʿaref sırrın ḥaḳīḳat **fehm idüp**
   Nefsi ʿarrāf eyleyenler ṣūfīdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 11). [fehm idüp, -üp]*

felek: *Gökyüzü, sema II Dünya, âlem, devran.*

1. Bu **felek** bir gün dil-i maḥzūnumu ṣād itmedi
   Yār ile vuṣlat deminde olmadı ruḫṣat baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 3). [felek,]*
2. Ḳaşuñ üstinde cebīnüñde gören ḫālüñi dir
   Ḫoş ḳırān itdi **felekde** meh-i nev kevkeb-i saʿd *(Şânî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 4). [felekde, -de]*
3. Gün yüzüñden ayru dil āh itdügince raʿdi var
   Berḳ-i ḫāṭıf tek çeker dehre **felek** şemşīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 4). [felek,]*
4. ʿAks idüp mirʾat-ı vechüñle muḳābil olsa gün
   Tīz çeker Ḫurşīd üstüne **felek** şemşīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 6). [felek,]*
5. Resen-i zülfüñe dil baġlayanı yirde ḳomaz
   Dār-ı dünyāda **felek** menzil-i aʿlāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 4). [felek,]*
6. Jāle ṣanmañ görüp efġānumı gūş itdi **felek**
   Eşk encümleridür dāʾima her cā dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 5). [felek,]*
7. Mihr ü meh **felek** gibi āfāḳa żav viren
   Miṣbāḥ vechidür birisi birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 7). [felek,]*
8. ʿAceb mi yitse eflāka serüm çün devlet el virdi
   Felekde māh-ı nev gibi benüm zerrīn ayaġum var *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 8). [felekde, -de]*

fem: *Ağız.*

1. Nedür bu ʿārıż u **fem** leb ü zenaḫdān zeḳan ġabġab
   Nedür bu caʿd-ı gīsūlar nedür bu ḫāk-i ʿanber-sā *(Şânî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 5). [fem,]*
2. N’ola dil ger cāna itmezseñ **femüñ** remzin ʿayān
   Ġayb sırrından olur fāş eylemek esrār güç *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 3). [femüñ, -üñ]*
3. Nedür ol **fem** nedür ol leb nedür ol şehd ü şeker
   Be ne nāzik be ne zībā be ne şīrīn be ne ter *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 1). [fem,]*
4. Beli ince **femi** ġonce beñi fülfül lebi yāḳūt
   Güzeller çoḳdur ammā beñzemez ol verd-i ḫandāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 11). [femi, -i]*
5. Güneşte var mı ḳanı çeşm ü ebrū ḫāl ü zülf ü **fem**
   Nice teşbīh iderler āfitāb-ı rūy-ı cānāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 3). [fem,]*
6. Sırr-ı ġayb añlarıduḳ gāhīce güftāruñdan
   Ne ʿaceb mīm **femüñden** anı pinhān itdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 6). [femüñden, -üñ, -den]*

fem-i dildāde: *Âşık ağız.*

1. İtme nisbet ġonceñ ey gül sen **fem-i dildāde** kim
   Ruḫ-be-ruḫ olduḳda gülşende olur güftār güç *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 11). [fem-i dildāde,]*

fenā bezmi: *Yokluk meclisi.*

1. Sāḳī-i bāḳī elinden yine içdük cām-ı mey
   Küşte-i ġamken **fenā bezminde** olduḳ şimdi ḥayy *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 2). [fenā bezminde, -n, -de]*

fend: *Hile, yalan.*

1. Olmaġıl zāhid-i ḫodbīn u ḫudaʿ-pīşe ṣaḳın
   Ḫīle vü mekr ile dirilme geçüp illere **fend** *(Şânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 10). [fend, -me]*

fer: *Parlaklık, aydınlık II Şan, şeref.*

1. Ey nefse esīr olan ẕebūn er
   Kes ḳayduñı ṭap ḫalāṣ bul **fer** *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 2). [fer,]*

ferāġ: *Huzur, rahat.*

1. Ne cāh-ı manṣıb ister ne ġam-ı ʿuḳbā çeker gönlüm
   ʿAlāiḳden ʿavāiḳden be-küllī hep **ferāġum** var *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 12). [ferāġum, -um]*

ferāmūş itdür-: *Unutmak.*

1. Vaḥdet meyin nūş itdüren ġayrı **ferāmūş itdüren**
   Deryā gibi cūş itdüren yārüñ cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 3). [ferāmūş itdüren, -dür, -en]*

Ferhād: *Klasik edebiyatta mesnevilere konu olan Fars kökenli Hüsrev ü Şîrîn ve Ferhâd ü Şîrîn aşk hikâyelerinin ünlü erkek kahramanı.*

1. Benümle sen nice daʿvā-yı ʿaşḳ eylersin ey **Ferhād**
   Öñümce kūy-ı miḥnetde benüm bir kūh-kensin sen *(Şânî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 5). [ferhād,]*

Ferhād: *Ferhad, Fars ve Osmanlı edebiyatlarının en ünlü aşk kahramanı. (Ferhad meşhur bir aşk masalının kahramanlarından biridir. Şirin'in aşkı uğruna "Bîsütün" adlı dağı delmiş sürülerinin sütünü taze süt içmek isteyen Şirin'in bulunduğu vadideki kasra akıtmış, ancak masalın diğer kahramanı Hüsreve nisbetle arzusuna kavuşamamıştır. Ferhata râm olmayan Şirin Hüsrevi visâline kabul etmemiştir.).*

1. ʿĀlemde bugün ey dil Mecnūn ile **Ferhāda**
   Olmaya bedel illā men ʿāşıḳ u dildāde *(Şânî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 1). [ferhāda, -a]*
2. Leẕẕet-i ʿaşḳı bilürdi ne imiş ey Şānī
   Şiʿr-i şīrīnüm eger irseyidi **Ferhāda** *(Şânî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 10). [ferhāda, -a]*
3. Ferhāda n'itdi tīşe-i hicrān u seng-i ġam
   Sırr ṣaḳlamaz açar sırruñı dāġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 11). [ferhāda, -a]*

Ferhād-ı cān: *Ferhad'ın canı.*

1. Dilber ki nāz ile leb-i rengīn açar ḳapar
   Ferhād-ı cāna ḳıṣṣa-i Şīrīn açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 2). [ferhād-ı cāna, -a]*
2. Ey Şānī lāle ṣanma ki kūh-sār-ı deşt-i ġam
   Ferhād-ı cāna defter-i ḫūnīn açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 10). [ferhād-ı cāna, -a]*

ferrāce: *Geniş yakalı üst giyeceği, ferace.*

1. Zāhid çekerse bādeyi ferrāce altına
   Ey Şānī sen de ḳalma o bardaġa söyleme (Şânî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 13). [bāde-i ferrāce,]

feryād: *Feryat, bağırma, çığlık.*

1. Nedür bu giryeler bu iñlemekler ey dil-i şeydā
   Nedür bu nāleler bu āh u **feryād** ile vāveylā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 2). [feryād,]*
2. Nem var aḥvālümi aġlar benüm ol bīdāda
   Di olsun hele didüm erişür **feryāda** *(Şânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 2). [feryāda, -a]*
3. Feryāda iriş derd ile öldürdi beni ġam
   Ey rūḥ-ı feraḥ-baḫş bu gam-ḫārı unutma *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 3). [feryāda, -a]*
4. Sen seni ḳatl eyleyince kimseden umma meded
   Kimse varmaz kendüzin öldürenüñ **feryādına** *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 8). [feryādına, -ı, -n, -a]*

feryād it-: *Bağırıp çağırmak, haykırmak.*

1. Nice **feryād idelim** ney gibi dāġ-ı ġamdan
   Lāleveş niçe çāk ideli kanlu yaḳalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 3). [feryād idelim, -elim]*
2. Kime **feryād idüp** kimden görem yitmezse elüm yāre
   Benüm varlıġum olmışdur ḥicābum yine ey Şānī *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 13). [feryād idüp, -üp]*

feryād u zār: *Bağırıp çağırarak ağlama, inleme.*

1. Kūyuñda bunca nāle vü **feryād u zārı** var
   Cān virmeye yoluñda kimüñ iḫtiyārı var *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 1). [feryād u zārı, -ı]*

feryād u zār: *Bağırıp çağırarak ağlama, inleme.*

1. Gūş idelden nāle vü **feryād u zārum** ṭaġlar
   Lāleler yer yer dilin ṭaġlara her dem dağlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 1). [feryād u zārum, -um]*

ferzend: *Oğul, erkek çocuk.*

1. Terk-i cān u dil ider ʿāşıḳ olan ḳanda ḳalur
   Māder ü ḫīş ü birāder ü peder yā **ferzend** *(Şânî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 8). [ferzend,]*

feṣāḥat: *Kusursuz, akıcı, etkileyici söz söyleme.*

1. Ṭuzda Rūmīce kandīşde ʿAcemce ʿişve-ger
   Hem belāġatda **feṣāḥatda** ʿArapca olsa yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 16). [feṣāḥatda, -da]*

feṯḥ: *Fetih, ele geçirme.*

1. Feṯḥin istersen eger Şānī ṭılısm-ı cānuñ
   Giceler nāle-i dil-sūz ile āh-ı seḥer it *(Şânî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 13). [feṯḥin, -in]*

feṯḥ it-: *Açmak, ele geçirmek.*

1. Göñüller kişverün **feṯḥ itmek** içün tīġ-i ġamzeyle
   Şoḳunmış çeşm-i ḥūn-rūzi yanınca saġ u şol ḫançer *(Şânî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 3). [feṯḥ itmek, -mek]*

feṯḥ-i bāb: *Kapı açmak (Sevgiliye ulaşma bağlamında).*

1. N'ola açsa tiġ-i şerʿüñ şarḳ u ġarbı ser-te-ser
   Çün refīḳüñ oldı Ḥaḳḳ'dan ʿizz ü naṣr u **feṯḥ-i bāb** *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 8). [feṯḥ-i bāb,]*

feṯḥ-i ẓafer it-: *Zafer fethi yapmak.*

1. Açmaġa genc-i dili ḳatl-i ṭılsım-ı cānı
   Şimdi ey hādī refīḳüm baña **feṯḥ-i ẓafer it** *(Şânî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 12). [feṯḥ-i ẓafer it,]*

fettān: *Fitne ve fesat salan, ortalığı karıştıran.*

1. Bir ḳaşı kemān oḳları müjgān
   Bir ġamzesi **fettān** perī peyker *(Şânî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 6). [fettān,]*

fiġān: *Acı inilti, çığlık, feryat.*

1. Neye döndi yüregüm ġamzeñ oḳından naẓar it
   Güş idüp nāle-i feryād u **fiġānum** ḥazer it *(Şânî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 2). [fiġānum, -um]*
2. Gülşen-i kūyında ey gül-ruḫ **fiġānın** itme ʿayb
   Ḫār-ı miḥnetde görüpdür ʿandelīb-i zār güç *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 5). [fiġānın, -ı, -n]*
3. Beni söyletme ġamzeñ oḳlarından zülfüñ ucından
   Fiġān u nāleden ṣuñ dil yine döndi ne ġam çekdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 10). [fiġān,]*

fiġān u āh: *Ahın çığlığı.*

1. Gelür derd-i ġam u miḥnet çıḳar dilden **fiġān u āh**
   Bu ḳaṣr-ı ʿālī bünyānā gelen gelsün giden gitsün *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 9). [fiġān-ı ah,]*

fiġān u nāle: *Feryat ve inilti.*

1. Fiġān u nāle vü eşkümle yir gök ṭopṭoludur hep
   Ṭarīḳ-i ġamda aʿdā ṣanma sen kim bī-sipāhum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 3). [fiġān u nāle,]*

fikr: *Düşünce, fikir, endişe.*

1. Aġyār **fikri** sende göñül yār **fikri** yoḳ
   Meyyāl-i ḫārsun gül ü gülzār **fikri** yoḳ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 1). [fikri, -i]*
2. Aġyār **fikri** sende göñül yār **fikri** yoḳ
   Meyyāl-i ḫārsun gül ü gülzār **fikri** yoḳ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 1). [fikri, -i]*
3. Aġyār **fikri** sende göñül yār **fikri** yoḳ
   Meyyāl-i ḫārsun gül ü gülzār **fikri** yoḳ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 2). [fikri, -i]*
4. İnkāra düşdüñ ola meger sende ey göñül
   Rūz-i ezelde itdigüñ iḳrār **fikri** yoḳ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 4). [fikri, -i]*
5. Gözüñ yumuldı ġaflet ile ṣaġ iken henüz
   Ol çeşm-i cādū nergis-i bīmārı **fikri** yoḳ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 6). [fikri, -i]*
6. Baʿd ile māsivāyı saña yār eyledük
   Ḳurb-ı viṣāl meyli vü didār **fikri** yoḳ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 8). [fikri, -i]*
7. Her cürm-i güft ü gūyla eşʿār sende hep
   Hīç ḫāṭıruñda tevbe vü ezkār **fikri** yoḳ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 10). [fikri, -i]*
8. Ġaflet şarābı mest-i ḫarāb eylemiş seni
   Ḫayrānım aña sende bir efkār **fikri** yoḳ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 12). [fikri, -i]*
9. Şād u feraḥ yürürsün il içinde sende hīç
   Künc-i belāda derd ile aġlar **fikri** yoḳ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 14). [fikri, -i]*
10. Vaṣlı metāʿın ol perī cān naḳdine virür
    Ey dil neden ki sende bu esrār **fikri** yoḳ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 16). [fikri, -i]*
11. Şānī esīr-i zülf-i nigār oldı zāhidā
    Tesbīh ü tāc u ḫırka vü zünnār **fikri** yoḳ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 18). [fikri, -i]*
12. Beni ġavvāṣ-ṣıfāt baḥr-ı meʿānīye ṣalan
    Dür dişüñ **fikri** ile şol leb-i mercānuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 4). [fikri, -i]*

13. Ġam degül ḫāl ü ḫaṭuñ **fikri** dile laʿlüñ içün
Ẓulmete uġrar idüñ çeşme-i ḥayvāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 9). [fikri, -i]*

fikr ü ḫayāl: *Düşünce ve hayal.*
1. Aġzına gül-döken dir ayruḳ ḫalḳ
Sözde **fikr ü ḫayāli** neylerler *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 18). [fikr ü ḫayāli, -i]*

fikr-i şaç: *Sevgilinin saçının düşüncesi, hayali.*
1. Seyr-i ruḫında ol mehüñ her günüm oldı rūz-ı ʿiyd
Fikr-i ṣaçıyla her dünüm ḳadr-i şeb-i berāt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 4). [fikr-i ṣaçıyla, -ı, -y, -la]*

fikr-i zülf: *Sevgilinin saçının fikri, hayali.*
1. Fikr-i zülfüñle çıḳar her gice ol ḳaṣruña gör
Kimdür eflāka anuñ tek ide bir ḳıl ile ṣaʿd *(Şânî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 7). [fikr-i zülfüñle, -üñ, -le]*

fiʿl: *Eylem, davranış, tavır.*
1. Mülḥiddür ol ki ḳavl ile **fiʿli** bir olmaya
Rāh-ı şeriʿatı bıraḳan kimse ḍāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 15). [fiʿli, -i]*
2. ʿĀrdur kerkes şikār itmek hümā ṣayyādına
Herkesüñ lāyıḳ gerek ʿālemde **fiʿli** adına *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 2). [fiʿli, -i]*

fi'l-ḫāl: *O anda, hemen şimdi.*
1. Fi'l-ḫāl ider açmazdın evel şeh niçeyi māt
Ol beydaḳ-ı ḫāl-i ruḫ ile oynasa ṣaṭranc *(Şânî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 3). [fi'l-ḫāl,]*

fiñilde-: *Oynamak, ses çıkarmak (!).*
1. Müjgānuñ oḳı cānuma ṣancıldı ġamuñdan
Āh eyledügince bilüñi dilde **fiñilder** *(Şânî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 4). [fiñilder, -r]*

firāḳ: *Ayrılık, hicran.*
1. Firāḳuñla gül ü gülşen yaḳar od oldı cānum hep
Viṣālüñ teşne cāna gel yetür ey gül-ʿizārum yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 5). [firāḳuñla, -uñ, -la]*

firāk-ı nigār: *Sevgiliden ayrı kalma.*
1. Añduḳça yād-ı hicr ü **firāḳ-ı nigār** dil
Ditrer dıraḫt-ı berg-i vucūdum şaḳır şaḳır *(Şânî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 5). [firāḳ-ı nigār,]*

firāş: *Yatak, döşek.*
1. Atı ayaġına ruḫın kim ki **firāş** ḳılmadı
Rūy-ı zemīne şāh ise nuṭḳ-ı felekde māt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 17). [firāş,]*

firişte-ḫıṣāl: *Melek huylu.*
1. Oldı deyü şeyāṭīn-i eyyāmı
Her **firişte-ḫıṣālı** neylerler *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 20). [firişte-ḫıṣālı, -ı]*

firḳat: *Ayrılık, ayrılış.*
1. Ney gibi inledigüm sīne dögüb **firḳaṭla**
Bezm-i ʿaşḳ içre gören didi bu deffāf mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 5). [firḳaṭla, -la]*
2. Derd ile **firḳatde** ḳoyan āh ile ḥasretde ḳoyan
Her demde ḥayretde ḳoyan yārüñ cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 15). [firḳatde, -de]*

fısk: *Günah işleme, doğru yoldan sapma, günahkârlık.*
1. Nice bu **fısḳ** u fücūr nice bu mekr ü ġurūr
Önüñde yoḳ mıdur gör tevbeye gel tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 7). [fısḳ,]*

fitne: *Fitne, fesat, karışıklık.*
1. Nedür bu sürmeler bu ġamzeler bu **fitneler** cānā
Nedür bu baḳmalar dil yaḳmalar bu nāz-ı istiġnā *(Şânî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 1). [fitneler, -ler]*

fitne vü şeyṭān: *Fitne ve şeytan (karışıklık, kargaşa bağlamında).*
1. Gel beri marżiyye-i nefs illerine ṣālik ol
Bir ʿaceb iḳlīmdür hīç **fitne vü şeyṭānı** yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 10). [fitne vü şeyṭānı, -ı]*

fitne-gū: *Fitne söyleyen.*
1. Ne ḳadr añlar ne söz diñler raḳib **fitne-gū** bī-çeşm
Ne ḫardur bu ne kerdür bu ne şerdür bu ne aʿverdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 7). [fitne-gū,]*

fitne-i devrān: *Zamanın kargaşası.*

1. Bir zamān ḫāl-i siyehkāruñ idi şimdi ḫaṭuñ
   Durmayup ṣalmadadur **fitne-i devrān** bir bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 12). [fitne-i devrān,]*

fitne-i devr-i ḳamer: *Ay vaktinin kargaşası.*

1. Bu ne zülf ü ḫadd ü ḫaṭdur bu ne ḳadd bu ne ḳāmetdür
   Meger ki **fitne-i devr-i ḳamerden** bir ʿalāmetdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 2). [fitne-i devr-i ḳamerden, -den]*

fücūr: *Günahkarlık, bozgunculuk.*

1. Nice bu fısḳ u **fücūr** nice bu mekr ü ġurūr
   Önüñde yoḳ mıdur gör tevbeye gel tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 7). [fücūr,]*

fülfül: *Karabiber.*

1. Hind-i ġam içre ṭūṭī-yi dilüm dembedem
   Laʿl-i nebāt-ı ter bigi **fülfüller** iñledür *(Şânî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 8). [fülfüller, -ler]*
2. Bir ruḫları gül lebleri mül beñleri **fülfül**
   Bir dişleri lūʾlü sözi dürr ġonce-femüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 11). [fülfül,]*
3. Bir beñleri **fülfül** ḳaddi ʿarʿar
   Bir lebleri mül dehānı şekker *(Şânî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 1). [fülfül,]*
4. Ṣafḥa-i ruḫsārda miskīn nuḳaṭ mıdur yā ḫāl
   Murg-i cāna dāneler midür yā **fülfüller** midür *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 8). [fülfüller, -ler]*
5. Bāġ-ı ḥüsn-i yārda zülf ü ḫāṭ u ḫāl-i siyāh
   Sünbül ü nesrīn ü **fülfüller** ḳaranfiller durur *(Şânî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 6). [fülfüller, -ler]*

fülfül: *Kara biber II Sevgilinin yüzündeki ben.*

1. Nedür bu ʿārıż u laʿlüñle ḫāl ü zülfüñ ey meh-rū
   Ne güldür bu ne müldür bu ne **fülfül** bu ne ʿanberdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 4). [fülfül,]*
2. Beli ince femi ġonce beñi **fülfül** lebi yāḳūt
   Güzeller çoḳdur ammā beñzemez ol verd-i ḫandāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 11). [fülfül,]*

fütūḥ: *Fetihler, zaferler, nusretler.*

1. Ḳaṣdum ṭılsım-ı cāna künūz-ı dil açmadur
   Ey hādī vir hidāyet-i tevfiḳle **fütūḥ** *(Şânî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 6). [fütūḥ,]*
2. Tīġ ile ġamzen açdı göñüller vilāyetin
   Ey Pādişāh-ı ḥüsn senüñdür ḳamu **fütūḥ** *(Şânî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 8). [fütūḥ,]*

G g

ġabġab: *Çenenin alt kısmı.*

1. Nedür bu ʿārıż u fem leb ü zenaḫdān zeḳan **ġabġab**
   Nedür bu caʿd-ı gīsūlar nedür bu ḫāk-i ʿanber-sā *(Şânî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 5). [ġabġab,]*

ġāfil ol-: *Gaflette bulunmak, tedbirsiz olmak.*

1. Dil ḫayālüñ ki göñül gibi ḫafī cāya çeker
   Ġāfil olma güzelim ol seni tenhāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 2). [ġāfil olma, -ma]*
2. Çarḫ bir ḥāl üzre dönmez dehr-i dūnuñ ey göñül
   Ġāfil olma iʿtibar itme ġamına şādına *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 12). [ġāfil olma, -ma]*

ġaflet: *Gafillik, habersizlik, dikkatsizlik.*

1. Gözüñ yumuldı **ġaflet** ile ṣaġ iken henüz
   Ol çeşm-i cādū nergis-i bīmārı fikri yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 5). [ġaflet,]*
2. Ey nefs-i şerme uyan tevbeye gel tevbeye
   Uyan **ġafletden** uyan tevbeye gel tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 2). [ġafletden, -den]*

ġaflet: *Hak'tan habersizlik, kalbin Hak'tan gāfil olması, habersizlik.*
1. Ġafletden uyan ki ṣubḥ irişdi
   Rūzuñ telefʿitme ey birāder *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 31). [ġafletden, -den]*
2. Çünki resūl-i Ḥaḳ gelüp didi ki En-Nāsü niyām
   Var iseʿirfānuñ bugün yatma bu **ġafletden** uyan *(Şânî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 8). [ġafletden, -den]*

ġaflet şarābı: *Dalgınlık şarabı.*
1. Ġaflet şarābı mest-i ḫarāb eylemiş seni
   Ḥayrānım aña sende bir efkār fikri yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 11). [ġaflet şarābı,]*

gāh: *Bazen, zaman zaman.*
1. Sevdālıġum irişince ki **gāh**
   Ṭañmañ baña o da bir maḥaldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 3). [gāh,]*
2. Baṣṣa pā rūyumda ḳaṣd-ı cān idüp ol ḫūnī āh
   Yüz süreydüm geh ayaġına öpeydüm **gāh** elin *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 4). [gāh,]*
3. Ol elif-ḳadd em dimiş lʿalin saña ey Ṣānī
   Var öp dehānın geh lebin gāhī ayaġın **gāh** elin *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 14). [gāh,]*
4. Gāh Ṣānī-i ʿālī-şān iden ʿālemlere sulṭān iden
   Gāh ḫāk ile yeksān iden yārüñ cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 17). [gāh,]*
5. Gāh Ṣānī-i ʿālī-şān iden ʿālemlere sulṭān iden
   Gāh ḫāk ile yeksān iden yārüñ cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 18). [gāh,]*

gāhī: *Ara sıra, bazen.*
1. Ol elif-ḳadd em dimiş lʿalin saña ey Ṣānī
   Var öp dehānın geh lebin **gāhī** ayaġın gāh elin *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 14). [gāhī,]*

gāhīce: *Bazen, ara sıra.*
1. Sırr-ı ġayb añlarıduḳ **gāhīce** güftāruñdan
   Ne ʿaceb mīm femüñden anı pinhān itdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 5). [gāhīce,]*

ġaʾib ol-: *Kaybolmak, yok olmak.*
1. Kenʿān-ı tende **ġaʾib olmışdı** bulımazdum
   Mışr-ı dilüm aradum cān Yūsufı bulındı *(Şânî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 3). [ġaʾib olmışdı, -mış, -dı]*

ġāʾibāne: *Arkadan, gizlice, yüze karşı olmadan.*
1. Virmiş idüm laʿl-i yāre **ġāʾibāne** göñli ben
   Mihr-i luṭfından daḫı bir ẕerre görmezden nişān *(Şânî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 3). [ġāʾibāne,]*

ġālibā: *İhtimal, ihtimal ki, zannıma göre.*
1. Bağlanurken **ġālibā** zencīrlerle şīrler
   Bu ʿaceb ṭutmaz dil-i divāneyi zencīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 1). [ġālibā,]*

ġam: *Acı, dert, keder, üzüntü.*
1. Nedür bu dildeki **ġamlar** nedür bu cāndaki hemmler
   Nedür bu gözdeki nemler nedür bu cerā cerā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 3). [ġamlar, -lar]*
2. Ruḫdaki ḫālüñ **ġamıyla** dilde her dāġ-ı siyeh
   Lālelerdür vādi-i sīnemde cānā semt semt *(Şânî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 3). [ġamıyla, -ı, -y, -la]*
3. Ġam degül ġamzeñ ucından dutsa dil bī-şekk eger
   Bunı cāʿiz gördiler beyʿine ḫattā rāst geç *(Şânî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 5). [ġam,]*
4. Ol kākül-i zülf ü müje vü yār **ġamından**
   Ey mār-ı belā bu dil-i bīmārı yete ṣanc *(Şânî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 11). [ġamından, -ı, -n, -dan]*
5. Bende-i sulṭān-ı ʿaşḳına ne **ġam**
   Derd iline pādişāh dervīşdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 11). [ġam,]*
6. Laʿlüñ gibi dil ẕaḫmına ʿālemde emüm var
   ʿAşḳuñdan ölürsem daḫı cānāna **ġamum** var *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 2). [ġamum, -um]*
7. Cānān **ġamından** özge yimek içmek istemez
   Bi'llāh özine dil ne idinmiş ġıdāyı gör *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 11). [ġamından, -ı, -n, -dan]*
8. Gedā-yı bī-kesem gerçi ne mālum ne menālüm var
   Velī ey sīm-ten bi'llāh **ġamuñla** ḫoşça ḫālüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 2). [ġamuñla, -uñ, -la]*
9. Bugün künc-i belāda rāz-ı ʿaşḳuñla senüñ ey meh
   Cihānuñ şādına virmem **ġamuñdan** bir melālüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 6). [ġamuñdan, -uñ, -dan]*

10. Dūd-i āhumdur livā **ġam** ʿaskerüm ben şāh-ı ʿaşḳ
    Başum üzre lāceverdī çarḫ otaġum ṣandılar *(Şânî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 5). [ġam,]*
11. Göz ḳarardur kim çeker kuḥl-i Ṣıfāhānuñ **ġamın**
    Ḫāk-pāyuñ var iken çeşm-i dile nūr-ı baṣar *(Şânî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 5). [ġamın, -ın]*
12. Ḫālüñ **ġamıyla** ölene ʿıṭrī kefen gerek
    Ol zülf ü kākülüñ velī gül birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 9). [ġamıyla, -ı, -y, -la]*
13. Müjgānuñ oḳı cānuma ṣancıldı **ġamuñdan**
    Āh eyledügince bilüñi dilde fiñilder *(Şânî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 3). [ġamuñdan, -uñ, -dan]*
14. Kebāb ol ey ciger büryān ol ey dil tutuş ey sīne
    Göñül **ġam** tekyesidür derd-i muḫītden ḳonaġum var *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 10). [ġam,]*
15. Dil-i miskīni **ġamuñ** ḳanda bulursa yaḳalar
    Dostum aña mı virildi bu iller yaḳalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 1). [ġamuñ, -uñ]*
16. Ġam degül ḫāl ü ḫaṭuñ fikri dile laʿlüñ içün
    Ẓulmete uġrar idüñ çeşme-i ḥayvāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 9). [ġam,]*
17. Niçe **ġam** mürdeyi bir nuṭḳ-ı lʿalüñle dirildürsin
    Bu muʿcizle sen ey rūḥ-ı revān ʿİsāya beñzersin *(Şânî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 3). [ġam,]*
18. Beni bīmār idenümsin **ġamla** zār idenümsin
    Yine timār idenümsin beni iḥyā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 9). [ġamla, -la]*
19. Yandurup baġrumı çün ki iñiletti **ġamuñ** hey
    Baña nitdüñse yine ey ruḥı zībā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 11). [ġamuñ, -uñ]*
20. Kimini derd ile maḥzūn kimin itdüñ **ġama** meftūn
    Kimini ʿaşḳ ile Mecnūn kimin Leylā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 19). [ġama, -a]*
21. Ġam yime kılsa melāmet seni ʿaşḳ-ı cānān
    Dost yolunda ṣalar ʿārif olanlar ʿārın *(Şânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 9). [ġam,]*
22. Ġamdan aġlama göñül her yitene ṣabr idegör
    Sırruñ açdurma gözüñ yaşını ġammāz itme *(Şânî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 7). [ġamdan, -dan]*
23. Dirler **ġamı** cānānı sermāye-i dil besdür
    Ol derd-i ġam bulduḳ neyler görelüm Allāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 3). [ġamı, -ı]*
24. Feryāda iriş derd ile öldürdi beni **ġam**
    Ey rūḥ-ı feraḥ-baḫş bu gam-ḫārı unutma *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 3). [ġam,]*
25. Çarḫ bir ḥāl üzre dönmez dehr-i dūnuñ ey göñül
    Ġāfil olma iʿtibar itme **ġamına** ṣādına *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 12). [ġamına, -ı, -n, -a]*
26. Gül ruḫlaruñ **ġamıyla** gözüm dökse ḳanlı yaş
    Ṭaşġınlu demidür o bulaġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 9). [ġamıyla, -ı, -y, -la]*
27. Beni söyletme ġamzeñ oḳlarından zülfüñ ucından
    Fiġān u nāleden ṣuñ dil yine döndi ne **ġam** çekdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 10). [ġam,]*

ġam ḫaymesi: *Keder çadırı, kaygı otağı.*
1. Ġam ḫaymesi ḳurarsa n'ola sīnede ʿaşḳuñ
   Mānīʿ olmaz kimse aña yurd ḳovanuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 5). [ġam ḫaymesi,]*

ġam kazanı: *Keder kazanı.*
1. Nār-ı sitemle sīne-i tennūrunda cān-ı dil
   Ḳaynar hemīşe **ġam ḳazanıdur** bakır bakır *(Şânî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 8). [ġam ḳazanıdur, -dur]*

ġam kişveri: *Gam ülkesi, keder ülkesi.*
1. Ġam kişverine şāh olup āhum şererinden
   Öñümce çekilür niçe altun ʿalemüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 5). [ġam kişverine, -ne]*

ġam nāmesi: *Keder mektubu.*
1. Evrāḳ-ı gülsitānı ki gerdūn açar ḳapar
   Ġam nāmesini bülbül-i maḥzūn açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 2). [ġam nāmesini, -n, -i]*

ġam-güsār: *Gam keder gideren, tesellî veren.*
1. Ḫayāl-i dilde mihmānum enīs ü **ġam-güsārum** yār
   Viṣāl-i teşne-cānum şerbeti hep külli varum yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 1). [ġam-güsārum, -um]*

gam-hār: *Gam yiyen, gamlı.*
1. Feryāda iriş derd ile öldürdi beni ġam
   Ey rūḥ-ı feraḥ-baḫş bu **gam-ḫārı** unutma *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 4). [gam-ḫārı, -ı]*
2. Baġrum ṭolu ḳan eyleyen **ġamḫārum** efgān eyleyen
   Dillerde destān eyleyen yarüñ cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 13). [ġamḫārum, -um]*

ġam-ı ʿaşḳ: *Aşk kederi.*
1. Ġam-ı ʿaşḳuñda ne var cān virse
   Şānī daʿvāsına merdāne geçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 9). [ġam-ı ʿaşḳuñda, -uñ, -da]*

2. Sevdā-yı ḫaṭṭuñla **ġam-ı ʿaşḳuñ** beni ey meh
Dillerde ne vech ile gör efsāne idüpdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 3). [ġam-ı ʿaşḳuñ, -uñ]*

ġam-ı ferdā: *Gelecek kaygısı, yarının derdi.*
1. Vaḳtüñe ḥāżır ol ey dil **ġam-ı ferdāyı** unut
Bugün vaṣluñla kovar kim ki dilerse yarın *(Şânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 7). [ġam-ı ferdāyı, -y, -ı]*

ġam-ı ḥāl-i ruḫ: *Yanağın beninin kederi.*
1. Ġam-ı ḫāl-i ruḫuñla dilde niçe tāze dāġum var
Şerer-ālūd olan her pembeden yanmaz çerāġum var *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 1). [ġam-ı ḫāl-i ruḫuñla, -uñ, -la]*

ġam-ı ḫayl: *Cemaat kederi.*
1. Şāhlık meylini ḳo Şānī gedā-yı ʿaşḳ ol
Ne **ġam-ı ḫayl** u ḥaşem çek ne hemm-i tāc ne taḫt *(Şânî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 10). [ġam-ı ḫayl,]*

ġam-ı miḥnet: *Derdin verdiği keder.*
1. ʿĀḳıbet Mıṣr-ı dil içre bulur Yūsufını
Ol ki Yaʿḳūb ola Kenʿānı **ġam-ı miḥnetde** *(Şânî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 6). [ġam-ı miḥnetde, -de]*

ġam-ı müjgān-ı yār: *Sevgilinin kirpiklerinin kederi.*
1. Ġam-ı müjgān-ı yārı çekmeyen nādāna ey Şānī
Sözüm mismār olur kārın işüm başına ḳaḳmaḳdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 9). [ġam-ı müjgān-ı yārı, -ı]*

ġam-ı ʿuḳbā: *Ahiret kederi.*
1. Ne cāh-ı manṣıb ister ne **ġam-ı ʿuḳbā** çeker göñlüm
ʿAlāiḳden ʿavāiḳden be-küllī hep ferāġum var *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 11). [ġam-ı ʿuḳbā,]*

ġam-ı zülf: *(sevgilinin) zülfü gamı.*
1. Dün gice ey meh **ġam-ı zülfüñle** āh u nāleler
Başın alup göklere gitdi ser-ā-pā semt semt *(Şânî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 7). [ġam-ı zülfüñle, -üñ, -le]*
2. Tīre-dildür **ġam-ı zülfüñle** şeb-i yeldānuñ
Bilmedüm zāhid-i miskīne ne ġayġudur bu *(Şânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 9). [ġam-ı zülfüñle, -üñ, -le]*

ġammāz: *Söz taşıyan, laf yetiştiren, fitleyen (kimse), kovucu.*
1. Kezzāb ile **ġammāz** ile zemmām ile nemmām
Allāh resūline vü ḫalḳa olur aʿdā *(Şânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 9). [ġammāz,]*
2. Ġamdan aġlama göñül her yitene ṣabr idegör
Sırruñ açdurma gözüñ yaşını **ġammāz** itme *(Şânî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 8). [ġammāz,]*

ġamze: *(Sevgilinin) can alıcı yan bakışı, süzerek göz ucu ile yan bakış.*
1. Nedür bu sürmeler bu **ġamzeler** bu fitneler cānā
Nedür bu baḳmalar dil yaḳmalar bu nāz-ı istiġnā *(Şânî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 1). [ġamzeler, -ler]*
2. Murġ-i dil kūyuña uçmaḳ ider ammā uçamaz
Ġamzeñ oḳların aña ey ḳaşı yā bāl ü per it *(Şânî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 6). [ġamzeñ, -ñ]*
3. Ġamzeñ ucından öleni laʿlüñ çü dirgürür
Ḫūnī gözüñ n'ider güzelim ḳana al ḳatup *(Şânî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 7). [ġamzeñ, -ñ]*
4. Neye döndi yüregüm **ġamzeñ** oḳından naẓar it
Gūş idüp nāle-i feryād u figānum ḥazer it *(Şânî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 1). [ġamzeñ, -ñ]*
5. Ġam degül **ġamzeñ** ucından dutsa dil bī-şekk eger
Bunı cāʿiz gördiler beyʿine ḫattā rāst geç *(Şânî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 5). [ġamzeñ, -ñ]*
6. Tīġ ile **ġamzen** açdı göñüller vilāyetin
Ey Pādişāh-ı ḥüsn senüñdür ḳamu fütūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 7). [ġamzen, -n]*
7. Bir ḳaşı kemān oḳları müjgān
Bir **ġamzesi** fettān perī peyker *(Şânî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 6). [ġamzesi, -si]*
8. Sīne bāġında biraz nāzik nihāl olmış durur
Çeşm-i ḳātil cāna **ġamzeñden** ki atmış tīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 6). [ġamzeñden, -ñ, -den]*
9. Genc-i ruḫında zülf idüp avın o **ġamzeler**
Siḥriyle cemʿ ider niçe biñ ejderhāyı gör *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 9). [ġamzeler, -ler]*
10. Şöyle ki keskün olupdur **ġamzeñ**
Hā diyince dil-i biryāna geçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 3). [ġamzeñ, -ñ]*
11. Ol **ġamzesi** ḫūn-rīz cefā pīşesi Şānī
Bir sencileyin ʿāşıḳ-ı bī-pāk gerekdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 9). [ġamzesi, -si]*
12. Ol **ġamze** oḳlarına nişāne olanlaruñ
Dildür birisi ey ḳaşı yā birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 5). [ġamze,]*

13. Nedür ol beñ nedür o zülf nedür ol **ġamze** o çeşm
Be ne cāzū be ne sāḥir be ne ẓālim be ne şer *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 3). [ġamze,]*
14. Zülfüñ u **ġamzeñ** u beñüñ çeşmüñ
Bir yire geldi nice cāzūlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 9). [ġamzeñ, -ñ]*
15. Ḳatı keskün geçersin ḳatl-i ʿuşşāḳa sen ey **ġamze**
Müjeñdür cāna ey ḳātil iñen nāzük-figensin sen *(Şânî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 3). [ġamze,]*
16. Ḳan döküp **ġamzeñ** ider lʿal-i lebüñ baġrımı ḳan
Niçe demdür henūz ey hūnī ʿaceb şanmayasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 3). [ġamzeñ, -ñ]*
17. Beni söyletme **ġamzeñ** oḳlarından zülfüñ ucından
Fiġān u nāleden şuñ dil yine döndi ne ġam çekdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 9). [ġamzeñ, -ñ]*

ġamze-i fettān: *Cezbedici, süzen bakış (Aşığın gönlünü allak bullak eden bakış).*
1. Hedef-i dil siper-i sīne nişāngāh gönül
Nāvek ü tīr ü müje **ġamze-i fettāna** fedā *(Şânî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 10). [ġamze-i fettāna, -a]*
2. ʿAḳlumuz dağıdan ol zülf-i perīşānuñdur
Ṣabrumuz yaġmalayan **ġamze-i fettānuñdur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 2). [ġamze-i fettānuñdur, -uñ, -dur]*

ġamze-i tīġ: *Kılıç çeken yan bakış.*
1. Ġamze-i tīġuñ esīr iken ʿaceb mūr-ı ḫaṭṭuñ
Ḫātem-i laʿlüñde neyler ey Süleymān-ı zamān *(Şânî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 7). [ġamze-i tīġuñ, -uñ]*

ġamzeñ oḳı: *(Sevgilinin) yan bakışlarının oku.*
1. Gamzeñ oḳıyla zülfüñ ucından ölenlerüñ
Ne ḥadd-i ʿaddi var ne ḥesāb-ı şümārı var *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 7). [gamzeñ oḳıyla, -y, -la]*
2. Ḳo ṭursın alma **ġamzeñ oḳın** ey ḳaşı kemān
Bu bāġ-ı ʿömrüm içre dikilmiş nihāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 5). [ġamzeñ oḳın, -n]*

ġanī: *Zengin.*
1. Şefiʿu'l-ʿümemsin ḳapuñda müdām
Senüñ sāʾilüñdür **ġanī** vü faḳīr *(Şânî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 8). [ġanī,]*

ġanī-i ilāh: *Sonsuz zenginlik sahibi Allah.*
1. Kendüye lāyıḳ ol idigüm işledi ḳuluñ
Sen saña lāyıḳ olanı it ey **ġanī-i İlāh** *(Şânî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 4). [ġanī-i ilāh,]*

ġaraż: *Gaye, maksat, amaç.*
1. Niçe heves-i hevā-yı şeyṭān
Nice **ġaraż** u ṭamaʿ birāder *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 16). [ġaraż,]*
2. Ruḫuñ seyrinden ey meh bu dil-i şeydāyı menʿ itme
Ġaraż ol şemʿe bu pervāne olan cānı yaḳmaḳdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 4). [ġaraż,]*

ġāret-i tālān it-: *Yağma yağma etmek.*
1. Leşker-i ʿaşḳı ile derd ü elem cevr ü cefā
Geldi dil mülküni **ġāret-i tālān itdi** *(Şânî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 12). [ġāret-i tālān itdi, -di]*

ġarīb: *Zavallı, çaresiz.*
1. Āşināsızca bilişsizce **ġaribce** ḥüsn ile
Kimsesizce aḳrabāsızca bī-ebce olsa yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 13). [ġaribce, -ce]*
2. Ġarībüm nār-ı ḥasret yaḳdı baġrum kūy-ı ġurbetde
İlāhī menzil-i maḳṣūduma irgür dil-i cānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 11). [ġarībüm, -üm]*

ġark: *Suya batma, boğulma.*
1. Baḥr-ı fenāda **ġarḳ** iken küll-i vücūd ile hevā
Cām-ı beḳā-yı lem-yezel şundı girü sāḳī-i revān *(Şânî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 3). [ġarḳ,]*

ġarḳ it-: *Suya batmak, boğulmak.*
1. Sāġar-ı çeşm-i sirişk-i lāle-gūne **ġarḳ iden**
Bezm-i ġamda sāḳiyā lʿal-i leb-i müller durur *(Şânî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 3). [ġarḳ iden, -en]*
2. Ġarḳ itdi beni yaşum dil zevraḳını ammā
Girdāb-ı ġama şalduḳ neyler görelüm Allāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 11). [ġarḳ itdi, -di]*

ġarḳa-i baḥr-i zāt: *Zatın (Allah) denizinde kaybolmak.*
1. Ġarḳa-i baḥr-i ẕātuñda buldı tecellīden ẓuhūr
Maẓhar-ı zāt olup girü āyīne-i ṣıfāt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 11). [ġarḳa-i baḥr-i ẕātuñda, -uñ, -da]*

ġarḳ-ı baḥr-ı ḥayret: *Şaşkınlık denizinde boğulma.*

1. Nice **ġarḳ-ı baḥr-ı ḥayret** niçe yaġmalar görüp
   Nice vīrān niçe maʿmūr oldı bu dilḫānesi *(Şânî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 9). [ġarḳ-ı baḥr-ı ḥayret,]*

ġarḳ-ı baḥr-ı vaḥdet: *Birlik denizinde boğulma.*

1. Çünki **ġarḳ-ı baḥr-ı vaḥdetsin** ezelden tā ebed
   Ey muvaḥḥid sen de pes bu lā nedür illā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 7). [ġarḳ-ı baḥr-ı vaḥdetsin, -sin]*

ġarḳ-ı envār-ı tecellī: *Görünmenin nurlarında boğulma.*

1. Ebr-i zülfüñ gün yüzüñden refʿ idelden ey ṣanem
   Ġarḳ-ı envār-ı tecellī oldı hep kevn-i mekān *(Şânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 6). [ġarḳ-ı envār-ı tecellī,]*

ġark ol-: *Suya ya da toprağa gömülmek, suya batmak.*

1. Āb-ı rūy-ı ʿizzetüñdendür ki **ġarḳ olmayuban**
   Geştī-i ʿālemde Nūḥ adı Neciyyu'llahdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 9). [ġarḳ olmayuban, -ma, -y, -uban]*

ġavġā: *Kavga, dövüş.*

1. Nedür bu naġmeler dilde terennümler mi bülbülde
   Nedür bu zār içi ilde nedür bu ṭaşra ki **ġavġā** *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 10). [ġavġā,]*
2. Seg rakībe dime çoḳ öldüregör ses kesile
   Yoḳsa kūyuñda bu işüñ soñı **ġavġāya** çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 6). [ġavġāya, -y, -a]*

ġavvāṣ: *Dalgıç, âşık, âşığın gönlü.*

1. Baḥr-ı medḥinden anuñ bir ḳaṭre itmezler beyān
   Ṣad hezārān olsa Şānī gibiler **ġavvās** aña *(Şânî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 14). [ġavvās,]*

ġavvāṣ ol-: *Dalgıç olmak, dalmak, âşık olmak, değerli eşyalar arayan olmak.*

1. Bir baḥre düşdi Şānī ki **ġavvās olup** gezer
   Anuñ ne ṭūl-i ʿumḳı ne ḥadd ü kenārı var *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 13). [ġavvās olup, -up]*
2. Ol gevher-i yektā ne baḥr-ı dil içindeymiş
   Ġavvāṣ oluban ṭalduḳ neyler görelüm Allāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 8). [ġavvāṣ oluban, -uban]*
3. Ṭaşra düşme maʿrifet ʿummānuna **ġavvāṣ olup**
   Baḥr-ı zatuñda ara ol gevher-i yek-dāneyi *(Şânî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 11). [ġavvāṣ olup, -up]*
4. Ey muvaḥḥid cāndan **ġavvāṣ olup** ṭalduñ ise
   Baḥr-ı tevḥīdüñ bilürsin kim nedir dürdānesi *(Şânî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 7). [ġavvāṣ olup, -up]*

ġavvāṣ-ṣıfāt: *Dalgıç gibi, aşık gibi.*

1. Beni **ġavvāṣ-ṣıfāt** baḥr-ı meʿānīye ṣalan
   Dür dişüñ fikri ile ṣol leb-i mercānuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 3). [ġavvāṣ-ṣıfāt,]*

ġayb: *Gizli olan, görünmeyen, belirsiz.*

1. N'ola dil ger cāna itmezseñ femüñ remzin ʿayān
   Ġayb sırrından olur fāş eylemek esrār güç *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 4). [ġayb,]*

ġāyet: *Son derece, oldukça, pek, epey.*

1. Dil-teşnesi **ġāyetde** diler āb-ı viṣālüñ
   Allāh içün ölsün dir isen ey perī alma *(Şânî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 3). [ġāyetde, -de]*
2. Derd ü ġam bīmārı olmışdur bugün **ġāyet** mizāc
   Anuñ içün ḫūn-ı vaṣluñdan diler miskīn gülāc *(Şânî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 1). [ġāyet,]*

ġayġu: *Kaygı, gam, keder.*

1. Tīre-dildür ġam-ı zülfüñle şeb-i yeldānuñ
   Bilmedüm zāhid-i miskīne ne **ġayġudur** bu *(Şânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 10). [ġayġudur, -dur]*

ġayġulı: *Kaygılı, endişeli.*

1. Edebdür yüzüñ ṣuyı keser yaramaz ḫūyı
   Hīç getürmez **ġayġulı** gel edeb ögren edeb *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 6). [ġayġulı,]*

ġayr: *Diğer, başkası,yabancı.*

1. Her şeyde görinen gören alan viren odur
   Ġayruñ vücūdı arada vehm ü ḫayāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 8). [ġayruñ, -u, -ñ]*

ġayret: *Çaba, azim.*

1. Ġayret ḳanı cennet-i visāle
   Teşne-dile ḳanı āb-ı kevs̲er *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 27). [ġayret,]*

ġayri: *Başkası, diğerleri.*
1. Her ki gerçekden iderse dili dildāra fedā
   Ġayriden ḳalbini ey Şānī müberrā eyler *(Şânî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 14). [ġayriden, -den]*
2. Dil murġını virmezse n'ola şāhin-i çeşmüñ
   Ġayrıya benüm sevdicegüm av alanuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 8). [ġayrıya, -y, -a]*
3. Ben saña şāhum sen baña bendem di ben lebbeyk idüp
   Ḫoş söyleşelüm dostum **ġayrı** ḳomayup araya *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 8). [ġayrı,]*
4. Yār naḳşın idemez Mānī-i ʿaşḳ ise eger
   Ġayrıdan eylemeyen ṣafḥa-ı göñlin sāde *(Şânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 6). [ġayrıdan, -dan]*
5. Vaḥdet meyin nūş itdüren **ġayrı** ferāmūş itdüren
   Deryā gibi cūş itdüren yārüñ cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 3). [ġayrı,]*
6. Yārdan **ġayrī** göñül levḥinde Şānī kimse yoḳ
   Vechidür bāḳī ḳalan pes helāk oldı küll-i şey *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 13). [ġayrī,]*
7. Görinen her şeyʾüñ ʿaynında Ḥaḳdur **ġayrı** yoḳdur hīç
   Gözüñ aç z̲errelerden ḳıl temāşā mihr-i raḫşānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 9). [ġayrı,]*

ġayr-ı Hudā: *Allah'tan başka her şey.*
1. Künh-i z̲ātın ḳanda feḥm eyler anuñ ʿaḳl-ı beşer
   Vaṣf-ı pākin kim anuñ idrāk ider **ġayr-ı Ḫudā** *(Şânî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 12). [ġayr-ı ḫudā,]*

geç-: *Geçmek.*
1. Tīr-i ġamzeñ ki dil u cāna **geçer**
   Ey perī key katı rindāne **geçer** *(Şânî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 1). [geçer, -er]*
2. Tīr-i ġamzeñ ki dil u cāna **geçer**
   Ey perī key katı rindāne **geçer** *(Şânî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 2). [geçer, -er]*
3. Şöyle ki keskün olupdur ġamzeñ
   Hā diyince dil-i biryāna **geçer** *(Şânî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 4). [geçer, -er]*
4. Bir yaña ḫālüñ ise ey yüzi gül
   Murġ-ı dil ḳapumda bir dāne **geçer** *(Şânî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 6). [geçer, -er]*
5. Cān dimāġını muʿaṭṭar eyler
   Zülf-i müşkīnüñe kim şāne **geçer** *(Şânî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 8). [geçer, -er]*
6. Ġam-ı ʿaşḳuñda ne var cān virse
   Şānī daʿvāsına merdāne **geçer** *(Şânî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 10). [geçer, -er]*
7. Tīr-i müjeñ itme telef ḳalb-i ʿadū olmaz hedef
   Ey ḳaşı yā ok mı **geçer** ʿālemde senüñ ḫāreye *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 12). [geçer, -er]*

geç-: *Geçmek, hissedilmek.*
1. Ṣanma peykān-ı müjeñ żāyiʿ olur bende şehā
   Sīneden **geçdügi** dem ol yeri var cāna düşer *(Şânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 6). [geçdügi, -düg, -i]*

geç-: *Gitmek, uzaklaşmak II Vazgeçmek.*
1. Olmaġıl zāhid-i ḫodbīn u ḫudaʿ-pīşe ṣaḳın
   Ḫīle vü mekr ile dirilme **geçüp** illere fend *(Şânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 10). [geçüp, -üp]*
2. Ḳaşı bīmārını gör **geç** o ṭabīb-i dil ü cān
   Didi bu ḫasta dilüñ ḫāli iki aya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 5). [geç,]*
3. Her gelen ġuṣṣa-i ġam ṣadra **geçüp** itdi ḳarār
   Tekye-i dilde çoġaldı yine mihmān bir bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 3). [geçüp, -üp]*
4. Varaḳ-ı ḫüsnüñe çoḳ **geçdi** çiriş ….-i ʿayān
   Ḳorḳuram sen büti kāfir üzerine yıḳalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 5). [geçdi, -di]*
5. Ḳatı keskün **geçersin** ḳatl-i ʿuṣṣāḳa sen ey ġamze
   Müjeñdür cāna ey ḳātil iñen nāzük-figensin sen *(Şânî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 3). [geçersin, -er, -sin]*
6. Geçmedüñ zülfi hevāsıyla mey ʿaşḳından
   Daḫı sen ey dil-i divāne bir uṣlanmayasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 9). [geçmedüñ, -me, -dü, -ñ]*
7. Yamanlara uyma hīç ġıybet ü bühtāndan **geç**
   Ḥaḳla bāṭılı seç tevḥīde gel tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 15). [geç,]*
8. Vücūda geldigüñde dir küfrüñ ḳubbesi **geçdi**
   Ṣanemler ser-nigūn oldı ḫacālet başdı şeytānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 3). [geçdi, -di]*

gedā: *Dilenci, yoksul, fakir.*
1. Gerçi yoḳluḳdan ʿibāretdür velī
   Ṣanmañuz kim her **gedā** dervīşdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 10). [gedā,]*

gedā-yı ʿaşk: *Aşk dilencisi.*

1. Şāhlık meylini ḳo Şānī **gedā-yı ʿaşḳ** ol
   Ne ġam-ı ḫayl u ḥaşem çek ne hemm-i tāc ne taḫt *(Şânî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 9). [gedā-yı ʿaşḳ,]*

gedā-yı bī-kes: *Kimsesiz dilenci, fakir.*

1. Gedā-yı bī-kesem gerçi ne mālum ne menālüm var
   Velī ey sīm-ten bi'llāh ġamuñla ḫoşça ḫālüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 1). [gedā-yı bī-kesem, -em]*

gedā-yı kūy-ı cānān: *Sevgilinin mahallesinin dilencisi.*

1. Gel **gedā-yı kūy-ı cānān** ol ki sulṭānlıḳ budur
   Tāc u taḫtı cümle berbāt it Süleymānlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 1). [gedā-yı kūy-ı cānān,]*

geh: *"Bazen de, kimi zaman da" anlamı veren "geh/gâh... geh/gâh ..." bağlacı.*

1. Geh ḳamuda ṭolusın bī-ikrāh
   Geh müberrā ḳamudansın yek-tā *(Şânî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 7). [geh,]*
2. Geh ḳamuda ṭolusın bī-ikrāh
   Geh müberrā ḳamudansın yek-tā *(Şânî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 8). [geh, -sın]*
3. Başşa pā rūyumda ḳaṣd-ı cān idüp ol ḫūnī āh
   Yüz süreydüm **geh** ayaġına öpeydüm gāh elin *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 4). [geh,]*
4. Ol elif-ḳadd em dimiş lʿalin saña ey Şānī
   Var öp dehānın **geh** lebin gāhī ayaġın gāh elin *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 14). [geh,]*

gehī: *Bazen, ara sıra.*

1. ʿİyd-i vaṣla köhne-dil eṭfāldan çok şād olur
   Nev-heves olur **gehī** ey nev-civānum pīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 8). [gehī,]*

gel-: *(Ayet, vahiy) gelmek, inmek, nazil olmak.*

1. Gerçi **geldi** Lā nuferriḳ āyeti beyne'r rüsül
   Līk Aḥmed zübdesidür didi ol Rabbü'l-ʿalā *(Şânî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 9). [geldi, -di]*

gel-: *Gelmek, ortaya çıkmak.*

1. Ben nebī idüm vücūda **gelmedin** ādem didüñ
   Añlamaz nādān bu remzi kim ne sırru'llahdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 3). [gelmedin, -me, -din]*
2. Laʿl-i yār üzre görüp ḫāl-i siyeh şanmañ kim ol
   Bir ḥabeşdür Mışra **gelmişdür** ṭurup şekker ṭutar *(Şânî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 8). [gelmişdür, -miş, -dür]*
3. Çeşmüm şulaġına **gelüp** uġramadı hīç
   Yā Rāb o gözi āhūyı kim eyledi şikār *(Şânî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 7). [gelüp, -üp]*
4. Degüldür bāġ-ı dehre geldügi şimşāduñ öykinmek
   Ḳadüñ önüñde ṭoġruluḳda bir ikrāma **gelmişdür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 12). [gelmişdür, -miş, -dür]*
5. Ḳad-i zülfinde yārüñ cān virüp ey dil murād it kim
   Cihāna her gelen ancaḳ bir eyü nāma **gelmişdür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 10). [gelmişdür, -miş, -dür]*
6. Dağıtmış her ṭaraf sünbüllerin gül ruḫları üzre
   Bahār-ı ḥüsn-i dilber gör ne ḫoş eyyāma **gelmişdür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 8). [gelmişdür, -miş, -dür]*
7. Şaḳın ey ġonce sen baḫş-ı fem-i yāre dehen açma
   Ki bāġ-ı ḥüsne ol gülruḫ seni ilzāma **gelmişdür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 6). [gelmişdür, -miş, -dür]*
8. Dimāġ-ı cāna her bir sözde ḳand ezmek ḥalāvetde
   O laʿl-i gülbeşekker gözleri bādāma **gelmişdür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 4). [gelmişdür, -miş, -dür]*
9. Leṭāfet reng-i būda ol ruḫ-ı gülfāma **gelmişdür**
   Şalınmaḳ nāz ile ol serv-i gül endāma **gelmişdür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 2). [gelmişdür, -miş, -dür]*
10. Leṭāfet reng-i būda ol ruḫ-ı gülfāma **gelmişdür**
    Şalınmaḳ nāz ile ol serv-i gül endāma **gelmişdür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 1). [gelmişdür, -miş, -dür]*
11. Ḳaddüñle çeşm-i zülfüñden lebüñ-çün dil ne çekmişdür
    Ḳapuña yüz sürüp Şānī anı iʿlāma **gelmişdür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 14). [gelmişdür, -miş, -dür]*
12. Açıldı bāb-ı meyḫāne gelen **gelsin** giden gitsün
    Şalādur cümle rindāne gelen gelsün giden gitsün *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 1). [gelsin, -sin]*
13. Çünki resūl-i Ḥaḳ **gelüp** didi ki En-Nāsü niyām
    Var ise ʿirfānuñ bugün yatma bu ġafletden uyan *(Şânî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 7). [gelüp, -üp]*
14. Ḳalʿa-i rūḥa **gelüp** nefs-i ʿadüvv kār idemez
    Ṭop-ı tevḥīd ile çün beklemedür bir bi-beden *(Şânî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 5). [gelüp, -üp]*
15. Gelüp ol mihr-i cihān yanuma Şānī bu seher
    Didi irdi şeb-i hicr-i āḫire uyanmayasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 13). [gelüp, -üp]*
16. Şecerden çün Enā'llah ile **gelmişdür** nidā-yı dil
    Beşerden pes ene'l-ḥaḳ gelse kimdür münkiri ḳanı *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 11). [gelmişdür, -miş, -dür]*

gel-: *Gelmek.*

1. Ey şāh kān-ı luṭf u kerem it şefāʿati
   Geldi ḳapuña yalvaru bu Şānī-i gedā *(Şânî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 14). [geldi, -di]*
2. Şānuña **geldi** āyet-i Levlāk
   Ḳıldı gün tek nübüvvetüñ iẓhār *(Şânî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 7). [geldi, -di]*
3. Şānī **geldi** ḳapuña dut maʿẕūr
   ʿAcz ü ʿaybına eyleyüp iḳrār *(Şânî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 17). [geldi, -di]*
4. Her **gelen** ġuṣṣa-i ġam ṣadra geçüp itdi ḳarār
   Tekye-i dilde çoġaldı yine mihmān bir bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 3). [gelen, -en]*
5. Vaṣluñ uma **geldi** ḳapuña Şānī Efendi
   Bāḳī-i kerem luṭf-ı mürüvvet de senüñdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 9). [geldi, -di]*
6. Ḫābdaydum o yāri **geldi** beni gördüm uyar
   Ṣan Mesīḥ irdi dil-i mürdeye cān itdi niṣār *(Şânî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 1). [geldi, -di]*
7. Ḳad-i zülfinde yārüñ cān virüp ey dil murād it kim
   Cihāna her **gelen** ancaḳ bir eyü nāma gelmişdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 10). [gelen, -en]*
8. Zülfüñ u ġamzeñ u beñüñ çeşmüñ
   Bir yire **geldi** nice cāzūlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 10). [geldi, -di]*
9. Ey dīnde ḳarındaşım **gel** edeb ögren edeb
   Ḫaḳ yolunda yoldaşım **gel** edeb ögren edeb *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 1). [gel,]*
10. Ey dīnde ḳarındaşım **gel** edeb ögren edeb
    Ḫaḳ yolunda yoldaşım **gel** edeb ögren edeb *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 2). [gel,]*
11. Edeb başlar tācıdur sulṭanlar muḥtācıdur
    Edebsüzlik acıdur **gel** edeb ögren edeb *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 4). [gel,]*
12. Edebdür yüzüñ ṣuyı keser yaramaz ḫūyı
    Hīç getürmez ġayġulı **gel** edeb ögren edeb *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 6). [gel,]*
13. Edepsüzler ḫor olur her yerde maḳhūr olur
    Ḫaḳ ḳatından dūr olur **gel** edeb ögren edeb *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 8). [gel,]*
14. Sesüñ ḳaldırup gülme ḫalḳı saña güldürme
    Nā-ḥaḳ cānuñ öldürme **gel** edeb ögren edeb *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 10). [gel,]*
15. Edebli temīz olur her yerde ʿazīz olur
    Edebsüzler ḫīz olur **gel** edeb ögren edeb *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 12). [gel,]*
16. Eger oġlan eger ḳız olmayalar edebsüz
    Edebsüz oñmaz hergiz **gel** edeb ögren edeb *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 14). [gel,]*
17. Şānī ne itse taʿlīm edeb ṭutup ol teslīm
    Uluña eyle taʿẓim **gel** edeb ögren edeb *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 16). [gel,]*
18. Kuḫl-i erbāb-ı naẓar ola ġubār-ı ten-i ḫāk
    Ḳabrüm üzre **gelüp** ey ʿĪsī-nefes bergüzer it *(Şânî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 4). [gelüp, -üp]*
19. Kāfir seni gördükde olur çünki müselmān
    Īmāna niçün **gelmeyesin** münkir-i efrenc *(Şânî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 10). [gelmeyesin, -me, -y, -e, -sin]*
20. Yek **geldi** baña Şānī hemān tās-ı felekde
    Nerrād-ı cihān atdı baña niçe şeş ü penc *(Şânî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 13). [geldi, -di]*
21. Bekleyüp derbend-i baḫrüñ dil emīn olur şehā
    Almaġ içün kārbān-ı ḫüsnüñe **geldükde** pāc *(Şânî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 6). [geldükde, -dük, -de]*
22. Gel beri marżiyye-i nefs illerine ṣālik ol
    Bir ʿaceb iḳlīmdür hīç fitne vü şeyṭānı yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 9). [gel,]*
23. Geldi ḳapuña Şānī bilüp sehv ü ḫaṭāsın
    Redd itme anı ey şeh-i kevneyn Muḥammed *(Şânî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 9). [geldi, -di]*
24. Merhem-i vaṣluñ ile Şānī dil-i ḫastañe **gel**
    Ey ṭabīb-i dil ü cān itmiş idüñ böylece vaʿd *(Şânî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 9). [gel,]*
25. Ders-i ʿaşḳa direm ey Şānī ṣalā hep **gelsün**
    ʿĀlim ü vāʿiẓ ü nāṣıḥ ü ṭalebe dānişmend *(Şânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 13). [gelsün, -sün]*
26. Ṣadef-i ṭabʿumızı pür iden ey cevher-i yār
    Nuṭḳa **geldükçe** senüñ laʿl-i dür-efşānuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 10). [geldükçe, -dük, -çe]*
27. Sen nesin ḳandan **gelüpsin** ḳandadur ʿazmüñ yine
    Şānī idrāk itmesüñ bil maḫż-ı nādānlık budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 9). [gelüpsin, -üp, -sin]*
28. Ney yine nālān u dil biryān u gözi key yanadur
    Gel bu meclisde ḳulaḳ ur nāle-i efġāna bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 6). [gel,]*
29. Ṣūret-i rızḳ-ı riyādan ḳurtulurduñ zāhidā
    Şānī-veş **gelseñ** melāmet kūyuna mestāne bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 14). [gelseñ, -se, -ñ]*
30. Ṣaḫn-ı serāy-ı ʿāleme pür-ġam **gelür** gibi
    Kimi ṣafā-yı ʿayş ile Ḫurrem ḳonar göçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 7). [gelür, -ür]*
31. **Gel** gedā-yı kūy-ı cānān ol ki sulṭānlıḳ budur
    Tāc u taḫtı cümle berbāt it Süleymānlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 1). [gel,]*
32. Firāḳuñla gül ü gülşen yaḳar od oldı cānum hep
    Viṣālüñ teşne cāna **gel** yetür ey gül-ʿizārum yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 6). [gel,]*

33. Vücūd iḳlimini yaġmaya virdi leşker-i hicrān
Gel ey mülk-i dilüm ısı emīr-i tācdārum yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 10). [gel,]*
34. Çünki bildüñ maẕharı ẕāt u ṣıfāt imiş özüñ
Açma rāzıñ ṣaḳla bu esrārı **gel** ifşā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 18). [gel,]*
35. Ṭūṭī-i tabʿımı gūyā ider ey Şānī müdām
Leb-i dilber söze **geldikce** ki şekker dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 10). [geldikce, -dik, -ce]*
36. Başladı **gelmege** derd ü ġam-ı cānān bir bir
Gelür ey dil bizi görmeklige yārān bir bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 1). [gelmege, -meg, -e]*
37. Ben helāk olduġım derd ile ey Şānī bilüp
Başladı her yañadan **gelmege** dermān bir bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 14). [gelmege, -meg, -e]*
38. Başladı gelmege derd ü ġam-ı cānān bir bir
Gelür ey dil bizi görmeklige yārān bir bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 2). [gelür, -ür]*
39. Ṣaġı ṣolı peşi pesi gözetmeden gözüm
Dörtolayazdı **gelmedi** o ṣūḥ-ı şīvekār *(Şânî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 4). [gelmedi, -me, -di]*
40. Degüldür bāġ-ı dehre **geldügi** şimşāduñ öykinmek
Ḳadüñ önüñde ṭoġruluḳda bir ikrāma gelmişdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 11). [geldügi, -düg, -i]*
41. Cānımı varuña ser u perde pāy
Gelse reftāre ḳadd-i dil-cūlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 12). [gelse, -se]*
42. Var ise ḥāl-i maʾna **gel** göster
Ṣānī bu ḳīl u ḳāli neylerler *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 21). [gel,]*
43. Ey göñül **gel** idelüm dergeh-i cānāne sefer
Aʿnī ol kaʿbe-i maḳṣūd-ı dil ü cāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 1). [gel,]*
44. Girme **gel** ḳanuma aḳıtma gözüm yaşını sen
Çoḳ daḫı yaḫşı degül eyleme ʿummāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 7). [gel,]*
45. Açıldı bāb-ı meyḫāne **gelen** gelsin giden gitsün
Ṣalādur cümle rindāne **gelen** gelsün giden gitsün *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 1). [gelen, -en]*
46. Açıldı bāb-ı meyḫāne **gelen** gelsin giden gitsün
Ṣalādur cümle rindāne **gelen** gelsün giden gitsün *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 2). [gelen, -en]*
47. Açıldı bāb-ı meyḫāne gelen gelsin giden gitsün
Ṣalādur cümle rindāne gelen **gelsün** giden gitsün *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 2). [gelsün, -sün]*
48. **Gelür** kūyuña ʿāṣıḳlar deyü gitmiş raḳīb andan
Ḳıluñ tenbīh der-bāne gelen gelsün giden gitsün *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 3). [gelür, -ür]*
49. Gelür kūyuña ʿāṣıḳlar deyü gitmiş raḳīb andan
Ḳıluñ tenbīh der-bāne **gelen** gelsün giden gitsün *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 4). [gelen, -en]*
50. Gelür kūyuña ʿāṣıḳlar deyü gitmiş raḳīb andan
Ḳıluñ tenbīh der-bāne gelen **gelsün** giden gitsün *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 4). [gelsün, -sün]*
51. Ḳapuñdan menʿ ḳılmasın sen ol erbāb-ı ḥācātı
Budur üslūb-ı şāhāne **gelen** gelsün giden gitsün *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 6). [gelen, -en]*
52. Ḳapuñdan menʿ ḳılmasın sen ol erbāb-ı ḥācātı
Budur üslūb-ı şāhāne gelen **gelsün** giden gitsün *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 6). [gelsün, -sün]*
53. **Gelenler** çün tevaḳḳuf yoḳ gidenler çün tereddüd hem
Ṭolaşma kār-ı devrāne gelen gelsün giden gitsün *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 7). [gelenler, -en, -ler]*
54. Gelenler çün tevaḳḳuf yoḳ gidenler çün tereddüd hem
Ṭolaşma kār-ı devrāne **gelen** gelsün giden gitsün *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 8). [gelen, -en]*
55. Gelenler çün tevaḳḳuf yoḳ gidenler çün tereddüd hem
Ṭolaşma kār-ı devrāne gelen **gelsün** giden gitsün *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 8). [gelsün, -sün]*
56. **Gelür** derd-i ġam u miḥnet çıḳar dilden fiġān u āh
Bu ḳaṣr-ı ʿālī bünyānā gelen gelsün giden gitsün *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 9). [gelür, -ür]*
57. Gelür derd-i ġam u miḥnet çıḳar dilden fiġān u āh
Bu ḳaṣr-ı ʿālī bünyānā **gelen** gelsün giden gitsün *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 10). [gelen, -en]*
58. **Gelür** derd-i ġam u miḥnet çıḳar dilden fiġān u āh
Bu ḳaṣr-ı ʿālī bünyānā gelen **gelsün** giden gitsün *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 10). [gelsün, -sün]*
59. Benüm manẕūrum oldı bir perī peyker melek manẓar
Naẓar ḳılmam her insāna **gelen** gelsün giden gitsün *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 12). [gelen, -en]*
60. Benüm manẕūrum oldı bir perī peyker melek manẓar
Naẓar ḳılmam her insāna gelen **gelsün** giden gitsün *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 12). [gelsün, -sün]*
61. Yöneldik ʿaşḳ iline Şānī āh u nāleler hem-rāh
Vedaʿ itdük dil-i cāna **gelen** gelsün giden gitsün *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 14). [gelen, -en]*
62. Yöneldik ʿaşḳ iline Şānī āh u nāleler hem-rāh
Vedaʿ itdük dil-i cāna gelen **gelsün** giden gitsün *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 14). [gelsün, -sün]*
63. Merḥūm it anı eyleme maḥrūm ḫūr-zār
Geldi ḳapuña zār u perīşān rū-siyāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 6). [geldi, -di]*
64. Leşker-i ʿaşḳı ile derd ü elem cevr ü cefā
Geldi dil mülküni ġāret-i tālān itdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 12). [geldi, -di]*
65. Seg-i kūyla hem-dem ü hem-nişīn olmaḳ diler göñlüm
Şehā **gel** gör beni kim ne muḥibb-i ʿizz u cāhum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 10). [gel,]*

66. Niçe bir aḳıdasın yaşumı uṣanmayasın
Dem ola yoluña **geldügini** o ṣanmayasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 2). [geldügini, -düg, -in, -i]*
67. Ey çāresizler çāresi ḳıl çāre ben bī-çāreye
Luṭf eyle **gel** it bir naẓar sīnemde olan yareye *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 2). [gel,]*
68. **Gel** gel ey murġ-ı dil Şānī göñülden vaṭan it
Bāl açup her yaña yükseklere pervāz itme *(Şânî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 9). [gel,]*
69. Gel **gel** ey murġ-ı dil Şānī göñülden vaṭan it
Bāl açup her yaña yükseklere pervāz itme *(Şânî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 9). [gel,]*
70. İki ʿālemde necāt istersen ey ṭālib eger
Tābiʿ ol **gel** Şānī'nüñ ezkārına evrādına *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 18). [gel,]*
71. Meclisde ur ḳulaḳ def ü ṭanbūr gör ne dir
Ṭolaşma **gel** ṣürāḥiye tābāġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 6). [gel,]*
72. Ey dil senüñle **gel** gidelüm şehr-i ġurbete
Hem-rāh olalı ḳāfile-i derd-i miḥnete *(Şânî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 1). [gel,]*
73. Rūy-ı raḳībi görmemek aṣṣı yiter bize
Dilber bizümle **gelse** idi künc-i ḫalvete *(Şânî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 10). [gelse, -se]*
74. **Gel** çileye girelüm tāze güller direlüm
Dost cemālin görelüm tevḥīde gel tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 11). [gel,]*
75. Şānī gibi sen daḫı tevbeye **gel** ey āḫī
Olmayasın dūzaḫī tevbeye **gel** tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 17). [gel,]*
76. Gel dünyāya aldanma sözi gerçekdür ṣanma
Seni aldar inanma tevbeye **gel** tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 16). [gel,]*
77. **Gel** dünyāya aldanma sözi gerçekdür ṣanma
Seni aldar inanma tevbeye gel tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 15). [gel,]*
78. Sen yürirsin bī-ḫaber ölüm arduñca gezer
El-ḫazer heyü'l-ḫazer tevbeye **gel** tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 14). [gel,]*
79. Ey Müʾmin olan ḳardaş ḳıl tāʿat Ḥaḳḳa ulaş
Tevbedür cümleye baş tevbeye **gel** tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 12). [gel,]*
80. Şānī gibi sen daḫı tevbeye **gel** ey āḫī
Olmayasın dūzaḫī tevbeye **gel** tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 18). [gel,]*
81. ʿAzraʾīl bir gün gelür ecel boġazuñ alur
Sevdügüñ bunda ḳalur tevbeye **gel** tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 10). [gel,]*
82. Nice bu fısḳ u fücūr nice bu mekr ü ġurūr
Önüñde yoḳ mıdur gör tevbeye **gel** tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 8). [gel,]*
83. Niceye dek bu işler bu yaramaz cünbişler
Bu dögüşler sögüşler tevbeye **gel** tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 6). [gel,]*
84. Nefsüñ yolına gitdüñ ʿömrüñ naḳdin çürütdüñ
Görsen saña ne itdüñ tevbeye **gel** tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 4). [gel,]*
85. Ey nefs-i şerme uyan tevbeye **gel** tevbeye
Uyan ġafletden uyan tevbeye **gel** tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 2). [gel,]*
86. Ey nefs-i şerme uyan tevbeye **gel** tevbeye
Uyan ġafletden uyan tevbeye **gel** tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 1). [gel,]*
87. ʿAzraʾīl bir gün **gelür** ecel boġazuñ alur
Sevdügüñ bunda ḳalur tevbeye gel tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 9). [gelür, -ür]*
88. Şecerden çün Enā'llah ile gelmişdür nidā-yı dil
Beşerden pes ene'l-ḥaḳ **gelse** kimdür münkiri ḳanı *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 12). [gelse, -se]*

gel-: *Gelmek II Buyurmak II Şereflendirmek.*

1. Ṭut elin bir velīnüñ tevḥīde **gel** tevḥīde
Al ögüdin olanuñ tevḥīde **gel** tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 1). [gel,]*
2. Ṭut elin bir velīnüñ tevḥīde **gel** tevḥīde
Al ögüdin olanuñ tevḥīde **gel** tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 2). [gel,]*
3. Pīr öñinde telḳīn al ḳulaḳtan al cāna ṣal
Tā olasın ehl-i ḥāl tevḥīde **gel** tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 4). [gel,]*
4. Gündüzlerde ṣāʾim ol gicelerde ḳāʾim ol
Yiter böyle nāʾim ol tevḥīde **gel** tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 6). [gel,]*
5. Şerīʿatuñ muḥkem it Ḥaḳ yolına ṭoġru git
Yaman ḫūylaruñ terk it tevḥīde **gel** tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 8). [gel,]*
6. Rāżī eyle pīrüñi şaşurma tedbīrüñi
Cennet eyle yerüñi tevḥīde **gel** tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 10). [gel,]*
7. Gel çileye girelüm tāze güller direlüm
Dost cemālin görelüm tevḥīde **gel** tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 12). [gel,]*
8. Dervīş olan ṣızılur Ḥaḳ yolına düzilür
Çörek unı özilür tevḥīde **gel** tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 14). [gel,]*
9. Yamanlara uyma hīç ġıybet ü bühtāndan geç
Ḥaḳla bāṭılı seç tevḥīde **gel** tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 16). [gel,]*

10. Kim işige tevbe ḳıl kimseye uzatma dil
    Öz ʿaybuñı añla bil tevḥīde **gel** tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 18). [gel,]*
11. Münkir kişiye uyma ne didigini duyma
    Kendüñi yoldan ḳoyma tevḥīde **gel** tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 20). [gel,]*
12. Terk it hevā-yı nefsi ḥaḳḳıyla ṭutġıl ünsi
    Bulasın rūḥ-ı ḳudsi tevḥīde **gel** tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 22). [gel,]*
13. Pend eyleyen Şānī'dür saña ḥaḳḳı tanıtur
    Haḳdan özüñe ḳanıdur tevḥīde **gel** tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 24). [gel,]*

genc: *Genç, taze..*

1. Bir sīm beden buldı göñül daḫı henüz **genc**
   Bi'llāh ne ʿaceb bulur o maġrībi göreñ **genc** *(Şânî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 1). [genc,]*
2. Bir sīm beden buldı göñül daḫı henüz **genc**
   Bi'llāh ne ʿaceb bulur o maġrībi göreñ **genc** *(Şânî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 2). [genc,]*

genc-i ʿaşḳ: *Aşk hazinesi.*

1. Ravżа-i rıḍvāna virmem selsebīl-i cennete
   Genc-i ʿaşḳı cām-ı şevḳi kūşe-i meyḫāneyi *(Şânî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 4). [genc-i ʿaşḳı, -ı]*

genc-i bī-yārī: *Sevgili hazinesiyle.*

1. Nedür bu **genc-i bī-yārī** nedür bu zār-ı bīmārī
   Nedür bu ḥāl-i bīdārī nedür bu giceler iḥyā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 11). [genc-i bī-yārī, -ī]*

genc-i dil: *Gönül hazinesi.*

1. Açmaġa **genc-i dili** ḳatl-i ṭılsım-ı cānı
   Şimdi ey hādī refīḳüm baña feṭḥ-i ẓafer it *(Şânî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 11). [genc-i dili, -i]*

genc-i dil-i ʿuşşāk: *Aşıkların gönlünün hazinesi.*

1. Gencīne-i ʿaşḳuñ yiri **genc-i dil-i ʿuşşāḳ** imiş
   Dīvānedür ol kim gezer vīrāneden vīrāneye *(Şânî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 7). [genc-i dil-i ʿuşşāḳ,]*

genc-i ġam: *Keder hazinesi.*

1. Dil rāzın açma sīne-i tīġuñla itme çāk
   Genc-i ġamuñ yeri biri dil biri sīnedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 4). [genc-i ġamuñ, -uñ]*

genc-i pinhān: *Gizli hazine.*

1. Dil-i vīrānem içre bulmışum ol **genc-i pinhānı**
   Anuñçün olmışum müstaġnī her şeyden görüñ anı *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 1). [genc-i pinhānı, -ı]*

genc-i ruh: *Yanak hazinesi.*

1. Genc-i ruḫında zülf idüp avın o ġamzeler
   Siḥriyle cemʿ ider niçe biñ ejderhāyı gör *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 9). [genc-i ruḫında, -ı, -n, -da]*

gencīne-i ʿaşḳ: *Aşk hazinesi.*

1. Gencīne-i ʿaşḳuñ dili vīrāne idüpdür
   Yanmaḳta ruḫuñ şemʿine pervāne idüpdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 1). [gencīne-i ʿaşḳuñ, -uñ]*

gencīne-i ʿaşḳ: *Aşk hazinesi.*

1. Gencīne-i ʿaşḳuñ yiri genc-i dil-i ʿuşşāḳ imiş
   Dīvānedür ol kim gezer vīrāneden vīrāneye *(Şânî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 7). [gencīne-i ʿaşḳuñ, -uñ]*

ger: *Eğer, şayet.*

1. Ne var Şānī saña **ger** olsa vāṣıl
   Rücūʿı mihredür çün zerre-āsā *(Şânî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 17). [ger,]*
2. Çü der-bāġ-ı leṭāfet ān ruḫ-ı yār sırr-ı gül-rengīn
   Ben ey Şānī ʿaceb mi **ger** olursam bülbül-i şeydā *(Şânî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 10). [ger,]*
3. **Ger** Ḳurʾān-ı ʿilm olursa iḫtirāḳ-ı zührede
   Vefḳ-i dil-ḫāh üzre teʾsīrindedür devlet baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 7). [ger,]*
4. Ger peyker-i Ḥaḳ zinde şevī hemçü Ḫıżr tü
   Āb-ı ḥayāt kelime-cūy-ı Muḥammedest *(Şânî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 7). [ger,]*
5. N'ola dil **ger** cāna itmezseñ femüñ remzin ʿayān
   Ġayb sırrından olur fāş eylemek esrār güç *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 3). [ger,]*
6. Mührüñ göñülde gizlemek olurdı ey perī
   Ḫüsnüñ żiyāsı gün gibi **ger** olmasa vüżūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 10). [ger,]*
7. Ger vücūd-ı vāḥide müşrik degülseñ ḳāʾīl ol
   Çünki eşyā kendiden bulmaḳ vücūd imkānı yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 7). [ger,]*

8. Künc-i beytü'l-ḫazen olur yeri Yaʿḳūb gibi
   Kimüñ ol nūr-ı baṣar **ger** naẓarından ola faḳd *(Şânî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 6). [ger,]*
9. Aġyār açmasun hiç aġız kim vefādur ol
   Şānī baña ḳaḳın sen o meh **ger** ḳaḳır ḳaḳır *(Şânî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 10). [ger,]*
10. ʿIyd-ı viṣāl-i yār müyesser olursa **ger**
    Cān u dil ikisi de fedā birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 3). [ger,]*
11. Dimem ḥarāmī gözlerüñe ḳanum içse **ger**
    Maʿṣūḳa ʿāṣıḳuñ şehā ḳanı ḥelāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 9). [ger,]*
12. Ne saʿādetlü mübārek dem olur cāna sefer
    Ger ide mülk-i bedenden der-i cānāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 2). [ger,]*
13. ʿÖmr ʿazīz naḳdiñi itme telef ṣaḳın bugün
    Ḥaḳ yolına it anı ṣarf **ger** ider iseñ ey civān *(Şânî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 6). [ger,]*
14. N'ola **ger** baḥr-ı haḳīḳatde olursan seyyāḥ
    Şerʿ-i Aḥmed bize keştī vü hidāyet yelken *(Şânî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 3). [ger,]*
15. Eyler muʿaṭṭar ʿālem-i būy-ı ṣafā-baḫş ile yār
    Ol zülf-i müşg-efşānına **ger** şāne urup daraya *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 14). [ger,]*
16. Kūyuñ ki gülşen-i ruḫuñ tek verd-i raʿnā bulmasa
    Bād-ı ṣabā **ger** bāġ-ı dehri geşt idüben araya *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 10). [ger,]*
17. Maraż-ı cehline ey Şānī şifā bulmaz mı
    Kişi kim ʿilm ile Loḳmān ola **ger** ḥikmetde *(Şânî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 10). [ger,]*
18. İki destüñle meges gibi döñersün başuña
    Aldanursuñ **ger** bu dehrüñ telḫ ü şīrīn dadına *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 10). [ger,]*
19. Neyler kişi ʿālemde bilsem daḫı cānānı
    Cānı gibi çekmezse **ger** sīneye cānānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 2). [ger,]*
20. Kendüden ṭaşra giden maṭlūbı bulmaz gezmesin
    ʿArş u kürsī yir ü gök olursa **ger** bir demde ṭayy *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 12). [ger,]*
21. ʿAdem kaʿrında **ger** sırr-ı ḳadem bulsam ʿaceb olmaz
    Bulanlar Şānī ẓulmetde bulupdur āb-ı ḥayvānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 13). [ger,]*

gerçek: *Gerçek, hakiki, doğru.*
1. Her ki **gerçekden** iderse dili dildāra fedā
   Ġayriden ḳalbini ey Şānī müberrā eyler *(Şânî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 13). [gerçekden, -den]*
2. Şānī pervāne-i şemʿ-i ruḫ-ı yārüm didügi
   Yandıġundan bilinür **gerçek** mi lāf mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 10). [gerçek,]*
3. Gel dünyāya aldanma sözi **gerçekdür** ṣanma
   Seni aldar inanma tevbeye gel tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 15). [gerçekdür, -dür]*

gerçi: *Gerçi, aslında, gerçekte.*
1. Gerçi geldi Lā nuferriḳ āyeti beyne'r rüsül
   Līk Aḥmed zübdesidür didi ol Rabbü'l-ʿalā *(Şânî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 9). [gerçi,]*
2. Gerçi yoḳluḳdan ʿibāretdür velī
   Ṣanmañuz kim her gedā dervīşdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 9). [gerçi,]*
3. Pertev-i nūr-ı ẕāt-ı mevlāsın
   Görmedi **gerçi** dīde-i küffār *(Şânî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 6). [gerçi,]*
4. Ḳılca duyulmadı ortada miyānuñ ḫaberi
   Ehl-i teʾvīl anı **gerçi** niçe maʿnāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 8). [gerçi,]*
5. Gedā-yı bī-kesem **gerçi** ne mālum ne menālüm var
   Velī ey sīm-ten bi'llāh ġamuñla ḫoşça ḫālüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 1). [gerçi,]*

gerdān: *Boyun.*
1. ʿAḳlumı daġıdur ol zülf-i siyeh şīveleri
   Ḥalḳa ḥalḳa ḳaçan ol nāz ile **gerdāna** düşer *(Şânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 4). [gerdāna, -a]*

gerdān-ı ʿuşşāk: *Aşıkların boynu.*
1. Ey ruḫı āyīne-i dīdār-ı Ḥaḳ ḫayrü'l-enām
   V'ey ṣaçı **gerdān-ı ʿuşşāḳa** olan bend-i ṣafā *(Şânî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 6). [gerdān-ı ʿuşşāḳa, -a]*

gerden-i yār: *Sevgilinin gerdanı.*
1. Cemʿ-i ḫāṭır dil-i sevdāzede sergeşte göñül
   Gerden-i yāre düşen zülf-i perīşāna fedā *(Şânî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 8). [gerden-i yāre, -e]*

gerd-i āyine: *Ayna tozu.*
1. Būselik ḳaṣdına **gerd-i āyineden** muṭrib bize
   Naġme-i ʿuşşāḳdan göster terennüm nidügin *(Şânî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 7). [gerd-i āyineden, -den]*

gerdūn: *Dünya, felek.*

1. Evrāḳ-ı gülsitānı ki **gerdūn** açar ḳapar
   Ġam nāmesini bülbül-i maḥzūn açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 1). [gerdūn,]*

gerek: *Lazım, gerekli.*
1. Bize temīz ehli **gerek** ide suʾāl ile cevāb
   Bildürevüz aña nedür sehv ü ḫaṭā ile ṣevāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 1). [gerek,]*
2. Manẓar-ı ḫalḳ olmaġiçün mertebe-i aʿlā **gerek**
   Bülbül ü tūṭīle ḳaçan bir ola her būm gurab *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 7). [gerek,]*
3. Çīn-i zülfüñde durur būy-ı vefā ol yārüñ
   Sen **gerek** Şām u Ḥabeş illerine biñ sefer it *(Şânî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 10). [gerek,]*
4. Sālik-i rāh-ı mücerred olana ey dervīş
   Cān u dil terki **gerek** ḳanda olur cāna vü raḫt *(Şânî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 8). [gerek,]*
5. Nāṣıḥ-ı ehl-i muḥabbet **gerek** ol kimse ki ola
   Ḥüsni zībā ḫūyı gökçek lebi şekker sözi ḳand *(Şânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 3). [gerek,]*
6. Ġonce vü nergis **gerekmez** laʿl ü çeşmüñ var iken
   Ḳadd ü ḫadd ü zülfüñ ey meh serv u gül ʿanber yeter *(Şânî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 3). [gerekmez, -mez]*
7. Sen maʿānī kānısın dirsin muṭavvel söylemeñ
   Söz leb-i dilber gibi Şānī **gerekdür** muḫtaṣar *(Şânî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 10). [gerekdür, -dür]*
8. Yolunda kişi ṣu dökünen ḫāk **gerekdür**
   Mey gibi ṣafā dil ṣu gibi pāk **gerekdür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 1). [gerekdür, -dür]*
9. Yolunda kişi ṣu dökünen ḫāk **gerekdür**
   Mey gibi ṣafā dil ṣu gibi pāk **gerekdür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 2). [gerekdür, -dür]*
10. Ṣādıḳ oluben ṣubḥ-ı muḥabbetde nigārā
    Gül gibi girībān teni ḳatı çāk **gerekdür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 4). [gerekdür, -dür]*
11. Ey dil ruḥ-ı dilberle degiş vārıñı cehd it
    Ādemde bir āyine-i idrāk **gerekdür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 6). [gerekdür, -dür]*
12. Ḫālin nola laʿlinden añuñ emsem olursam
    Bīmār-ı ḫaṭı ḳahrına tiryāk **gerekdür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 8). [gerekdür, -dür]*
13. Ol ġamzesi ḫūn-rīz cefā pīşesi Şānī
    Bir sencileyin ʿāṣıḳ-ı bī-pāk **gerekdür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 10). [gerekdür, -dür]*
14. Bülbül gibi **gerek** içevüz cāmı ġonceden
    Maṭlubumuz çü bir ṣanem-i gül-ʿizārdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 3). [gerek,]*
15. Ḫālüñ ġamıyla ölene ʿıṭrī kefen **gerek**
    Ol zülf ü kākülüñ velī gül birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 9). [gerek,]*
16. Baña ḫūbān dārını **gerekmez** Şānī ʿarż itmek
    Benüm bir lüṭfı çoḳ çeşmi siyāhum yüzi aġum var *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 13). [gerekmez, -mez]*
17. Niçe beytü'l ḥazen olsun yeri Yaʿḳūb-ı dilüñ
    Ey gözüm nūrı **gerek** ol ṣeh-i Kenʿāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 6). [gerek,]*
18. ʿĀrdur kerkes şikār itmek hümā ṣayyādına
    Herkesüñ lāyıḳ **gerek** ʿālemde fiʿli adına *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 2). [gerek,]*
19. Āzādeliḳ **gerekse** saña söz ḳabūl it
    Kendümizi ḳul ideli şāh-ı muḥabbete *(Şânî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 11). [gerekse, -se]*
20. Gerek öldür **gerek** ḳoy bir ḳuluñum āstānuñda
    Ne buyursañ muṭīʿüm pādişāhum emr-i fermāne *(Şânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 11). [gerek,]*
21. Perde-i pindārı yaratmayınca bulmazsın necāt
    Sen **gerek** ʿuryan yüri ẕahid ya ḫırḳā şāl gey *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 10). [gerek,]*

germ: *Sıcak.*
1. Olsa ey pīr-i muġān duḫter-i rez **germ** ile ʿaḳd
   Derhem-i dāġ-ı dilüm mihrine al benden naḳd *(Şânî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 1). [germ,]*

germiyyet: *Hararet, sıcaklık.*
1. Bu ne **germiyyet** olur cān-ı dil ey şemʿ-i ezel
   Şevḳ-i ruḫsāruñıla āteş-i sūzāna düşer *(Şânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 11). [germiyyet,]*

germiyyet-i nār-ı muḥabbet: *Aşk ateşinin harareti, sıcaklığı.*
1. Nidügin **germiyyet-i nār-ı muḥabbet** añlamaz
   Āteş-i ʿaşḳuñ hemīşe olmayan kaşānesi *(Şânî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 5). [germiyyet-i nār-ı muḥabbet,]*

geşt it-: *Dolaşmak, gezmek.*
1. Kūyuñ ki gülşen-i ruḫuñ tek verd-i raʿnā bulmasa
   Bād-ı ṣabā ger bāġ-ı dehri **geşt idüben** araya *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 10). [geşt idüben, -üben]*

geştī-i ʿālem: *Dünya gemisi.*
1. Āb-ı rūy-ı ʿizzetüñdendür ki ġarḳ olmayuban
   Geştī-i ʿālemde Nūḥ adı Neciyyu'llahdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 10). [geştī-i ʿālemde, --i-de]*

geşt-zār: *Gezinti yeri.*

1. Geşt-zār u dehr-i mergüm hep mezraʿu'llāhdur
   Münbit-i envaʿ-ı erzāḳ-ı ʿibādu'llāhdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 1). [geşt-zār,]*

getür-: *Getirmek, sunmak, ulaştırmak.*

1. Edebdür yüzüñ ṣuyı keser yaramaz ḥūyı
   Hīç **getürmez** ġayġulı gel edeb ögren edeb *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 6). [getürmez, -mez]*
2. Getürimez vücūda bir sen tek
   Niçe devr itse çarḫ-ı pür-devvār *(Şânî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 15). [getürimez, -i, -mez]*

gevher: *Mücevher, elmas.*

1. Dişüñ lüʾlü sözüñ **gevher** lebüñdür laʿl-i ḫūb-nāṭıḳ
   Çe nāṭıḳ nāṭıḳ-ı muʿciz çe muʿciz muʿciz-i ʿĪsā *(Şânî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 3). [gevher,]*
2. Küntü kenzüñ **gevherinden** kim ki ṭuymadı rumūz
   Maʿdenin bilmez ḫazefdür gevher olmaz kānı yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 3). [gevherinden, -i, -n, -den]*
3. Küntü kenzüñ gevherinden kim ki ṭuymadı rumūz
   Maʿdenin bilmez ḫazefdür **gevher** olmaz kānı yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 4). [gevher,]*
4. Bir şīvesi vāfir gözi sāḥir
   Bir lafẓı cevāhir dişi **gevher** *(Şânî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 8). [gevher,]*
5. Ne ruḫdur bu ne enverdür ne lebdür bu ne şekerdür
   Ne sözdür bu ne cevherdür ne dişdür bu ne **gevherdür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 2). [gevherdür, -dür]*
6. Lebüñle dişlerüñ vaṣfında şiʿr-i Şānīyi diñle
   Ne yāḳūtdur ne cevherdür ne lüʾlüdür ne **gevherdür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 10). [gevherdür, -dür]*
7. Nedür ol dişler ü lebler sūz-ı dilber u ruḫ-ı men
   Be ne cevher be ne **gevher** be ne lüʾlū be ne zer *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 8). [gevher,]*

gevher-i irfān: *Kültür cevheri.*

1. Ṭut ḳulaḳ ey ṭālib-i Ḥaḳ **gevher-i irfāna** bir
   Baḥr-i vaḥdetde nedür añlayasın dürdāne bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 1). [gevher-i irfāna, -a]*

gevher-i yek-dāne: *Eşsiz mücevher, eşi benzeri olmayan mücevher.*

1. Ṭaşra düşme maʿrifet ʿummānuna ġavvāṣ olup
   Baḥr-ı zatuñda ara ol **gevher-i yek-dāneyi** *(Şânî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 12). [gevher-i yek-dāneyi, -y, -i]*

gevher-i yektā: *Benzersiz, eşsiz mücevher (Gökyüzündeki parlak yıldızlar).*

1. Ol **gevher-i yektā** ne baḥr-ı dil içindeymiş
   Ġavvāṣ oluban ṭalduḳ neyler görelüm Allāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 7). [gevher-i yektā,]*

gez-: *Gezmek, dolaşmak.*

1. Cān-ı ʿaşḳuñda **gezüp** ʿaşḳuñ arar
   Şu semek gibi ki ister deryā *(Şânî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 9). [gezüp, -üp]*
2. Bir baḥre düşdi Şānī ki ġavvās olup **gezer**
   Anuñ ne ṭūl-i ʿumḳı ne ḥadd ü kenārı var *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 13). [gezer, -er]*
3. Gencīne-i ʿaşḳuñ yiri genc-i dil-i ʿuşşāḳ imiş
   Dīvānedür ol kim **gezer** vīrāneden vīrāneye *(Şânî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 8). [gezer, -er]*
4. Sen yürirsin bī-ḫaber ölüm arduñca **gezer**
   El-ḥazer heyü'l-ḥazer tevbeye gel tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 13). [gezer, -er]*
5. Aḳrānı bulınmaz hīç dünyāyı bütün **gezdim**
   Cān ile bugün sevdim bir āfet-i devrānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 9). [gezdim, -di, -m]*
6. Kendüden ṭaşra giden maṭlūbı bulmaz **gezmesin**
   ʿArş u kürsī yir ü gök olursa ger bir demde ṭayy *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 11). [gezmesin, -me, -sin]*

ġıdā: *Besin, yiyecek.*

1. Künc-i ġamda ẕād-ı ʿaşḳı ḳūt idüp
   Hūn-i dil iden **ġıdā** dervīşdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 6). [ġıdā,]*
2. Ġıdā rūḥ-ı pāküñe dīdār-ı Ḥaḳ
   Saña arş-ı aʿlā besāt u kerīm *(Şânî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 5). [ġıdā,]*
3. Cānān ġamından özge yimek içmek istemez
   Bi'llāh özine dil ne idinmiş **ġıdāyı** gör *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 12). [ġıdāyı, -y, -ı]*
4. Ey Şānī jeng-i ġayrı göñülden silüp gider
   Mirʾāt-ı ḳalbe ṣāfī naẓar ṣal **ġıdāyı** gör *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 14). [ġıdāyı, -y, -ı]*
5. Zülfi ġamıyla ol ṣanemüñ dil **ġıdāları**
   Ey Şānī ṭatlu cānuma hep oldı zehr-i mār *(Şânî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 9). [ġıdāları, -lar, -ı]*

ġıdā-yı cān: *Ruhun gıdası.*

1. Sāḳī yetür ṣabāḥ demidür bize ṣabūḥ
   Ḳūtü'l-ḳulūbdür bize ol hem **ġıdā-yı rūḥ** *(Şânî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 2). [ġıdā-yı rūḥ,]*
2. Cām-ı lebüñden irse kime curʿa-i ṣabūḥ
   Buldı ḥayāt-ı sermedi ṭapdı **ġıdā-yı rūḥ** *(Şânî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 2). [ġıdā-yı rūḥ,]*
3. İmām-ı ḳıble tesbīh ü **ġıdā-yı cān** mıdur Ṣānī
   Ne gözdür bu ne yüzdür bu ne ḳand u bu ne şekkerdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 9). [ġıdā-yı cān,]*

ġıll u ġış: *Kin ve fesat II Düşmanlık ve hile.*

1. Ṣāf dilce **ġıll u ġışsızca** zaġalsizce olup
   Sīmī tence pākce ārī dehence olsa yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 7). [ġıll,]*

ġınā-yı ḳalb: *Kalp zenginliği.*

1. Faḳr-ı ġam çekmem **ġınā-yı ḳalbe** mālik olmışum
   Eşk-i çeşmüm rūy-ı zerdüm baña sīm ü zer yeter *(Şânî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 7). [gınā-yı ḳalbe, -e]*

gibi: *"Gibi" benzetme edatı.*

1. Āsmān-ı daʿvet-i şerʿine ṣıddīḳ didirüp
   Ṣāhid oldı gün **gibi** Ḳurʾān-ı nutḳu'llāh aña *(Şânî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 8). [gibi,]*
2. Baḥr-ı medḥinden anuñ bir ḳaṭre itmezler beyān
   Ṣad hezārān olsa Ṣānī **gibiler** ġavvās aña *(Şânî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 14). [gibiler, -ler]*
3. Cān-ı ʿaşḳuñda gezüp ʿaşḳuñ arar
   Ṣu semek **gibi** ki ister deryā *(Şânî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 10). [gibi,]*
4. ʿĀşıḳ oldur ola āyīne-ṣıfat rūṣen-dil
   Zāhid-i seng-i siyeh **gibi** ne tünd ola ne saḫt *(Şânî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 6). [gibi,]*
5. Şerh idemez dibāce-i mişbāḥ-ı ḥüsnüñi
   Şemsü'l-meānī żav **gibi** yazarsa yüz şürūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 4). [gibi,]*
6. Mührüñ göñülde gizlemek olurdı ey perī
   Ḥüsnüñ żiyāsı gün **gibi** ger olmasa vüżūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 10). [gibi,]*
7. Künc-i beytü'l-ḥazen olur yeri Yaʿḳūb **gibi**
   Kimüñ ol nūr-ı baṣar ger naẓarından ola faḳd *(Şânî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 5). [gibi,]*
8. Bāġ-ı ġamda beni bülbül **gibi** şīvende ḳoyan
   Gül yüzüñ şevḳi ile ġonce-i ḫandānuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 5). [gibi,]*
9. Nefsini ẕebḥ idüp İsmāʿīl **gibi**
   Cān iden yāre fedā dervīşdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 7). [gibi,]*
10. Dest-i ḫayretle girībān-ı tenin
    Gül **gibi** çāk eyleyenler ṣūfīdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 4). [gibi,]*
11. Ṣūfī oldur dil duta deryā **gibi**
    Ṣanma her lāf eyleyenler ṣūfīdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 9). [gibi,]*
12. Dil **gibi** lāle baġrı yanıḳ ʿāşıḳuñ senüñ
    Olmaz ṣıdīk-ı ʿaşḳuñ o bir ḳalbi ḳaradur *(Şânî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 3). [gibi,]*
13. Ṣānī **gibi** ṣoñra zār olursın
    Aġlamaḳ olur saña da hemser *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 33). [gibi,]*
14. Ṣaḫn-ı serāy-ı ʿāleme pür-ġam gelür **gibi**
    Kimi ṣafā-yı ʿayş ile Ḫurrem ḳonar göçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 7). [gibi,]*
15. Laʿlüñ **gibi** dil ẕaḫmına ʿālemde emüm var
    ʿAşḳuñdan ölürsem daḫı cānāna ġamum var *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 1). [gibi, -üm]*
16. Zeyn olup cennet **gibi** ʿālem olur cūlar revān
    Ṣan rehāda çeşme-i ʿayn-ı Ḫalīlu'llāhdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 9). [gibi,]*
17. Gül **gibi** gül hemīşe ḫurrem ü ḫandān ol sen
    Aġlamaḳ bencileyin bülbül-i nālāna düşer *(Şânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 9). [gibi,]*
18. Ṣāhbāzın evc-i istiġnā iden kerkes **gibi**
    Lāyıḳ olmaz ṭālib olmaḳ cīfe-i dünyā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 9). [gibi,]*
19. Dil ḫayālüñ ki göñül **gibi** ḫafī cāya çeker
    Ġāfil olma güzelim ol seni tenhāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 1). [gibi,]*
20. Çāh-ı zenaḫ **gibi** dil-i üftādeler içün
    Cellād-ı ḫāl-i hindūsı zindān açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 5). [gibi,]*
21. Gülzār-ı ġamda ġonce-i pür-ḫūn **gibi** benüm
    Göñlüm hemīşe ol ruḫ-ı gülçīn açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 7). [gibi,]*
22. Çeşmüm piyāle dil der-i meyḫānedür **gibi**
    Göñlüm demādem ol leb-i mey-gūn açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 3). [gibi,]*
23. Ney **gibi** inledigüm sīne dögüb fırḳaṭla
    Bezm-i ʿaşḳ içre gören didi bu deffāf mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 5). [gibi,]*
24. Bezm-i ṣafāda ney **gibi** gūş it terānesin
    N'eyler zebān-ı ḫāl ile neyden ṣadāyı gör *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 3). [gibi,]*

25. Egri raḳībe hemdem olup kūy-ı miḥnete
Ok **gibi** ṭoġrusun atar ol ḳaşı yayı gör *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 6). [gibi,]*
26. Reh-i ʿaşḳuñda ḳanı bir daḫı bir ʿāşık-ı pāk
Yoluña merdüm-i çeşmüm **gibi** cānā dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 8). [gibi,]*
27. Sūre-i Kevser **gibi** bu ṭıfl-ı dil vaṣf-ı lebüñ
Mekteb-i ʿaşḳ içre aġzında ṣorup ezber ṭutar *(Şânî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 3). [gibi,]*
28. Kime ṣordumsa ey Şānī belā iḳlīminüñ rāhın
Didiler dūd-ı āhuñ **gibi** olma hīç aña rehber *(Şânî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 10). [gibi,]*
29. Leylā **gibi** gidübeni Mecnūn-ṣıfat o yār
Yollarda ḳoydı nāle-i āh ile āşikār *(Şânî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 1). [gibi,]*
30. Sen maʿānī kānısın dirsin muṭavvel söylemeñ
Söz leb-i dilber **gibi** Şānī gerekdür muḫtaṣar *(Şânî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 10). [gibi,]*
31. Ruḫuñsız gülşen-i kūyuñdan ayru ay **gibi** ġoncem
Gül-i gülzār-ı ʿālem ṣan baña nār-ı cehennemdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 5). [gibi,]*
32. Yolunda kişi ṣu dökünen ḫāk gerekdür
Mey **gibi** ṣafā dil ṣu **gibi** pāk gerekdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 2). [gibi,]*
33. Yolunda kişi ṣu dökünen ḫāk gerekdür
Mey **gibi** ṣafā dil ṣu **gibi** pāk gerekdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 2). [gibi,]*
34. Ṣādıḳ oluben ṣubḥ-ı muḥabbetde nigārā
Gül **gibi** girībān teni ḳatı çāk gerekdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 4). [gibi,]*
35. Bülbül **gibi** gerek içevüz cāmı ġonceden
Maṭlubumuz çü bir ṣanem-i gül-ʿizārdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 3). [gibi,]*
36. Ṣu **gibi** yüz sürüp kim ola bāġa varmaya
Elvān-ı mīve ṣaḫn-ı çemen-i sebze-zārdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 9). [gibi,]*
37. Üzülmezsin ṭaḳılduñ rāh-ı ġamda bizden ey nāle
Cereş **gibi** dilüñ dek ṭurmaz iseñ biri çaḳmaḳdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 6). [gibi,]*
38. Mihr ü meh felek **gibi** āfāḳa żav viren
Miṣbāḥ vechidür birisi birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 7). [gibi,]*
39. Mātem libāsını çıkarup dehr-i pīre-zen
Ṭonatdı nev-ʿarūs **gibi** ṣaḫn-ı sebze-zār *(Şânî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 4). [gibi,]*
40. ʿAfv eyleye ṣāyed ṣuçumuz çoḳdı kerem ḳıl
Ṭaşra ḳapuda müddeʿī seg **gibi** iñilder *(Şânî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 6). [gibi,]*
41. ʿAceb mi yitse eflāka serüm çün devlet el virdi
Felekde māh-ı nev **gibi** benüm zerrīn ayaġum var *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 8). [gibi,]*
42. Nice feryād idelim ney **gibi** dāġ-ı ġamdan
Lāleveş niçe çāk ideli kanlu yaḳalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 3). [gibi,]*
43. Ḳuṭb-i ʿālem **gibi** kūyunda mukīm ol mehüñ
Ḳ'olmadı bād-ı zevāl mihr-i dıraḫşāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 3). [gibi,]*
44. Sözüm oḳ **gibi** ṭoġrı olduġundan ḳāmetüm buldı
Vücūdum yoḳ ḳapuñda ey perī bir şekl-i āhum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 11). [gibi,]*
45. Neden ey ṣemʿ-i meṭāliʿ ḳamu ʿālemlere ṣāyiʿ
Sen iken gün **gibi** ṭaliʿ seni iḫfā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 16). [gibi,]*
46. Sāye **gibi** ḫāk oldı bu rāh-ı muḥabbetde
Maʾil olalıdan dil sen ḳāmeti şimşāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 5). [gibi,]*
47. Dāmenin dest-i taʿalluḳdan iden kimse ḫalāṣ
Bāġ-ı dehr içre yürür servi **gibi** āzāde *(Şânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 8). [gibi,]*
48. Gonce-veş laʿl-i leb-i yāri göricek bildüm
Gül **gibi** gülşen-i bezm içre ḳızardı bāde *(Şânî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 4). [gibi,]*
49. Ḳaṭresin baḥre yetiş ẕerre iseñ mihre ulaş
Aldanup ḳalma meges **gibi** yiten leẕẕetde *(Şânî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 8). [gibi,]*
50. Ol ṣems-i ḥaḳīḳatde göz **gibi** ẓuhūr itdüñ
Hep yire göge dolduḳ neyler görelüm Allāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 5). [gibi,]*
51. İki destüñle meges **gibi** döñersün başuña
Aldanursuñ ger bu dehrüñ telḫ ü şīrīn dadına *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 9). [gibi,]*
52. Başum giderse bādeyi gözden bıraḳmazam
Destümde gül **gibi** meye ayāġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 4). [gibi,]*
53. Sīnemde nār-ı ʿaşḳa dil uzatma zāhidā
Yaḫşı degül anuñ **gibi** ocaġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 8). [gibi,]*
54. Egerçi şehr-i ḥüsnüñ dilberi çoḳ ey püser ammā
Senüñ **gibi** güzel olmaz ẓarīfāne levendāne *(Şânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 10). [gibi,]*
55. Yaşum **gibi** cihānı bulandurma ey gözüm
Deryā ḫaberleri ṣaḳın ırmaġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 3). [gibi,]*
56. Yire göge dime sözüñ ins u melek ṭuyar
Yel **gibi** yilme yuḳaru aşaġı söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 6). [gibi,]*
57. Şānī **gibi** sen daḫı tevbeye gel ey āḫī
Olmayasın dūzaḫī tevbeye gel tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 17). [gibi,]*

58. Neyler kişi ʿālemde bilsem daḫı cānānı
Cānı **gibi** çekmezse ger sīneye cānānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 2). [gibi,]*
59. Cānum dimeden yāra bilsem ne olur ḥāṣıl
Cānum **gibi** bu cisme ṣarılmaya her ānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 4). [gibi,]*
60. Baġrımı tīr-i muḥabbet deleli ey Ṣānī
Bezm-i ʿālemde meni ney **gibi** nālān itdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 16). [gibi,]*
61. Devrānı bütün virseñ yārüm pula almaz hīç
Göñlüm **gibi** ülfete ʿālemde bugün ḳānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 12). [gibi,]*
62. Vaḥdet meyin nūş itdüren ġayrı ferāmūş itdüren
Deryā **gibi** cūş itdüren yārüñ cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 4). [gibi,]*
63. Her dem baña dil ṭaġladan seylāb-ı eşküm çaġladan
Bülbül **gibi** ḳan aġladan yārüñ cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 10). [gibi,]*

giç-: *Geçmek, tükenmek, sona ermek.*
1. Kākül ü perçem ü zülfe dolaşur ise ḳanda
Giçmez ey Ṣānī n'idem bu dil-i divāneye pend *(Şânî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 14). [giçmez, -mez]*
2. Ḫayāl-i ebrūñ ey meh dilde miḥrāb-ı muḥabbetdür
Müjeñ anda **giçerse** bil ki maḳṣūd-ı imāmetdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 6). [giçerse, -er, -se]*

gice: *Gece.*
1. Nedür bu genc-i bī-yārī nedür bu zār-ı bīmārī
Nedür bu ḥāl-i bīdārī nedür bu **giceler** iḥyā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 12). [giceler, -ler]*
2. Fetḥin istersen eger Ṣānī ṭılısm-ı cānuñ
Giceler nāle-i dil-sūz ile āh-ı seḥer it *(Şânî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 14). [giceler, -ler]*
3. Dün **gice** ey meh ġam-ı zülfüñle āh u nāleler
Başın alup göklere gitdi ser-ā-pā semt semt *(Şânî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 7). [gice,]*
4. Fikr-i zülfüñle çıḳar her **gice** ol ḳaṣruña gör
Kimdür eflāka anuñ tek ide bir ḳıl ile ṣaʿd *(Şânî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 7). [gice,]*
5. Gice ḳāʾim irte ṣāʾim dilini
İlden imsāk eyleyenler ṣūfīdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 11). [gice,]*
6. Bir cāya irmişüz ki zamān u mekānı yoḳ
Ne **gice** vardur anda ne anuñ nehārı var *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 10). [gice,]*
7. **Gice** ḥammāma gidermişsin işitdüm tenhā
Ḳorkma mısın ki mücerred seni ṣoyup ṣopalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 5). [gice,]*
8. Gündüzlerde ṣāʾim ol **gicelerde** ḳāʾim ol
Yiter böyle nāʾim ol tevḥīde gel tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 5). [gicelerde, -ler, -de]*
9. Āh ile işüm zār iden derd ile hem timār iden
Hem **giceler** bīdār iden yārüñ cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 12). [giceler, -ler]*

gir-: *Girmek, dahil olmak.*
1. Elvān-ı cāmeler **girüp** baġ-ı ʿāleme
Ḳıldı şukūfeden niçe biñ aḳçeler nisār *(Şânî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 11). [girüp, -üp]*
2. Girme gel ḳanuma aḳıtma gözüm yaşını sen
Çoḳ daḫı yaḫşı degül eyleme ʿummāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 7). [girme, -me]*
3. Gel çileye **girelüm** tāze güller direlüm
Dost cemālin görelüm tevḥīde gel tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 11). [girelüm, -e, -lüm]*
4. Sāḳiyā cām-ı şarābı ṣun bize nūş idelim
Kendi ḳulaġına **girer** vāʿiẓiñ efsānesi *(Şânî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 12). [girer, -er]*

girdāb-ı ġam: *Gam girdabı II Keder çıkmazı.*
1. Ġarḳ itdi beni yaşum dil zevraḳını ammā
Girdāb-ı ġama ṣalduḳ neyler görelüm Allāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 12). [girdāb-ı ġama, -a]*

girībān: *Elbise yakası.*
1. Ṣādıḳ oluben ṣubḥ-ı muḥabbetde nigārā
Gül gibi **girībān** teni ḳatı çāk gerekdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 4). [girībān,]*

girībān-ı ten: *Vücudun yakası.*
1. Dest-i ḥayretle **girībān-ı tenin**
Gül gibi çāk eyleyenler ṣūfīdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 3). [girībān-ı tenin, -in]*

giriftār: *Esir, tutsak II Aşık.*
1. Dil zülfüñe bend oldı görüp dāne-i ḫālüñ
Ol dām-ı belā içre **giriftārı** unutma *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 14). [giriftārı, -ı]*

giriftār ol-: *Esir olmak II Aşık olmak, düşmek.*

1. Ne mümkündür ol ḳayd-i kākülden ḫalāṣ ola daḫı
   Ne diller kim **giriftār oldı** ol cāh-ı zenaḫdāne *(Şânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 8). [giriftār oldı, -dı]*

girişme: *Naz, işve, kaş ve gözle yapılan işaret.*
1. Bir ʿişvelice **girişmelice**
   Bir ḫoşca erişmelice dilber *(Şânî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 5). [girişmelice, -li, -ce]*

girü: *Tekrar II Geri, arka.*
1. Ġarḳa-i baḥr-i ẕātuñda buldı tecellīden ẓuhūr
   Maẓhar-ı zāt olup **girü** āyīne-i ṣıfāt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 12). [girü,]*
2. Baḥr-ı fenāda ġarḳ iken küll-i vücūd ile hevā
   Cām-ı beḳā-yı lem-yezel ṣundı **girü** sāḳī-i revān *(Şânî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 4). [girü,]*

giryān ol-: *Ağlamak, gözyaşı dökmek.*
1. Giryān olan gözümle bu biryān olan ciger
   Zāda zevāda bize yiter düşme zaḥmete *(Şânî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 5). [giryān olan, -an]*

girye: *Ağlama, gözyaşı.*
1. Nedür bu **giryeler** bu iñlemekler ey dil-i şeydā
   Nedür bu nāleler bu āh u feryād ile vāveylā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 1). [giryeler, -ler]*

gīsū: *Omuza dökülen saç, uzun saç, kahkûl.*
1. ʿAḳl u ṣabr u dili hep ḳıldı perākende şehā
   Cemʿ-i ḫāṭır ḳomaz arada ne **gisūdur** bu *(Şânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 4). [gisūdur, -dur]*

git: *Gitmek, sona ermek.*
1. Gitmez lebiñüñ ḫayāli dilden
   Bi'llāh baña bu ne ḫoş emeldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 9). [gitmez, -mez]*

git: *Kaybolmak, sona ermek II Gitmek.*
1. Maḥvolup **gitdi** şeb-i hicrān ḳarañusı tamām
   Ḫāne-i dilde belürdi ṣuʿle-i envār-ı hū *(Şânî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 3). [gitdi, -di]*

git-: *Uzaklaşmak, terk etmek.*
1. Zi-laʿlet her süḫan ki meh zi-rūy-ı nükte mī-āyed
   Gider ṣabrum ḳarārum ḳalmayup ʿaḳlum olur yaġma *(Şânî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 8). [gider, -er]*
2. Sīnede nār-ı muḥabbetle ṭutuşsa dil ü cān
   Ten kebāb olsa ciger yansa **gider** rāḥat-ı raḳd *(Şânî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 4). [gider, -er]*
3. Dil ḫānesinde ẓulmet-i ġam maḥv olur **gider**
   Vaḳtā o meh ki sīne-i sīmīn açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 3). [gider, -er]*
4. Leylā gibi **gidübeni** Mecnūn-ṣıfat o yār
   Yollarda ḳoydı nāle-i āh ile āşikār *(Şânî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 1). [gidübeni, -üben, -i]*
5. Şöyle alur **gider** dil-i Şānī ḫayāl-i yār
   Ṣan murġ-ı vaḥşi dāneyi yerden ḳapar ḳaçar *(Şânî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 9). [gider, -er]*
6. Başum **giderse** bādeyi gözden bıraḳmazam
   Destümde gül gibi meye ayāġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 3). [giderse, -er, -se]*
7. Kendüden ṭaşra **giden** maṭlūbı bulmaz gezmesin
   ʿArş u kürsī yir ü gök olursa ger bir demde ṭayy *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 11). [giden, -en]*

git: *Gitmek, varmak.*
1. Ey Şānī jeng-i ġayrı göñülden silüp **gider**
   Mirʾāt-ı ḳalbe ṣāfī naẓar ṣal ġıdāyı gör *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 13). [gider, -er]*
2. Mışr-ı dilde bulagör ṭūṭī-i şekker-şikenüñ
   Gitme Hind illerine itme Ḫorāsāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 12). [gitme, -me]*
3. Açıldı bāb-ı meyḫāne gelen gelsin giden **gitsün**
   Ṣalādur cümle rindāne gelen gelsün giden **gitsün** *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 1). [gitsün, -sün]*
4. Açıldı bāb-ı meyḫāne gelen gelsin giden **gitsün**
   Ṣalādur cümle rindāne gelen gelsün giden **gitsün** *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 2). [gitsün, -sün]*
5. Gelür kūyuña ʿāşıḳlar deyü **gitmiş** raḳīb andan
   Ḳıluñ tenbīh der-bāne gelen gelsün giden gitsün *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 3). [gitmiş, -miş]*
6. Gelür kūyuña ʿāşıḳlar deyü gitmiş raḳīb andan
   Ḳıluñ tenbīh der-bāne gelen gelsün giden **gitsün** *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 4). [gitsün, -sün]*
7. Ḳapuñdan menʿ ḳılmasın sen ol erbāb-ı ḫācātı
   Budur üslūb-ı şāhāne gelen gelsün giden **gitsün** *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 6). [gitsün, -sün]*
8. Gelenler çün tevaḳḳuf yoḳ **gidenler** çün tereddüd hem
   Ṭolaşma kār-ı devrāne gelen gelsün giden gitsün *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 7). [gidenler, -en, -ler]*

9. Gelenler çün tevaḳḳuf yoḳ gidenler çün tereddüd hem
Ṭolaşma kār-ı devrāne gelen gelsün giden **gitsün** *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 8). [gitsün, -sün]*
10. Gelür derd-i ġam u miḥnet çıḳar dilden fiġān u āh
Bu ḳaṣr-ı ʿālī bünyānā gelen gelsün giden **gitsün** *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 10). [gitsün, -sün]*
11. Benüm manẓūrum oldı bir perī peyker melek manẓar
Naẓar ḳılmam her insāna gelen gelsün giden **gitsün** *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 12). [gitsün, -sün]*
12. Yöneldik ʿaşḳ iline Şānī āh u nāleler hem-rāh
Vedaʿ itdük dil-i cāna gelen gelsün giden **gitsün** *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 14). [gitsün, -sün]*
13. Sīm-i sirişkimüz bize naḳd-i revān yeter
Miḥnet iline **gitmege** ey dil ticārete *(Şânî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 8). [gitmege, -meg, -e]*
14. Nefsüñ yolına **gitdüñ** ʿömrüñ naḳdin çürütdüñ
Görsen saña ne itdüñ tevbeye gel tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 3). [gitdüñ, -dü, -ñ]*

git-: *Gitmek.*
1. Gice ḥammāma **gidermişsin** işitdüm tenhā
Ḳorkma mısın ki mücerred seni ṣoyup ṣopalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 5). [gidermişsin, -er, -miş, -sin]*
2. Açıldı bāb-ı meyḫāne gelen gelsin **giden** gitsün
Ṣalādur cümle rindāne gelen gelsün **giden** gitsün *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 1). [giden, -en]*
3. Gelür derd-i ġam u miḥnet çıḳar dilden fiġān u āh
Bu ḳaṣr-ı ʿālī bünyānā gelen gelsün **giden** gitsün *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 10). [giden, -en]*
4. Benüm manẓūrum oldı bir perī peyker melek manẓar
Naẓar ḳılmam her insāna gelen gelsün **giden** gitsün *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 12). [giden, -en]*
5. Yöneldik ʿaşḳ iline Şānī āh u nāleler hem-rāh
Vedaʿ itdük dil-i cāna gelen gelsün **giden** gitsün *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 14). [giden, -en]*
6. Açıldı bāb-ı meyḫāne gelen gelsin **giden** gitsün
Ṣalādur cümle rindāne gelen gelsün **giden** gitsün *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 2). [giden, -en]*
7. Gelür kūyuña ʿāṣıḳlar deyü gitmiş raḳīb andan
Ḳıluñ tenbīh der-bāne gelen gelsün **giden** gitsün *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 4). [giden, -en]*
8. Ḳapuñdan menʿ ḳılmasın sen ol erbāb-ı ḥācātı
Budur üslūb-ı şāhāne gelen gelsün **giden** gitsün *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 6). [giden, -en]*
9. Gelenler çün tevaḳḳuf yoḳ gidenler çün tereddüd hem
Ṭolaşma kār-ı devrāne gelen gelsün **giden** gitsün *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 8). [giden, -en]*
10. Ey dil senüñle gel **gidelüm** şehr-i ġurbete
Hem-rāh olalı ḳāfile-i derd-i miḥnete *(Şânî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 1). [gidelüm, -elü, -m]*

giy-: *Giymek.*
1. Melāmet donunı **giymezden** evvel ʿaşḳa yapışma
Nişānı evvelā ʿaşḳuñ bil ey Şānī melāmetdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 9). [giymezden, -mez, -den]*

giyāh-ı sebz: *Yeşil bitki.*
1. Ẕikr-i Ḥaḳḳa her **giyāh-ı sebz** olmış bir zebān
Her varaḳ bir defter-i āsār-ı ṣunʿu'llāhdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 3). [giyāh-ı sebz,]*

ġıybet: *Gıybet, dedikodu.*
1. Elbette seni de idiser illere **ġıybet**
Ṣanʿat idinüpdür anı kendüzine zīrā *(Şânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 7). [ġıybet,]*
2. Yamanlara uyma hīç **ġıybet** ü bühtāndan geç
Ḥaḳla bāṭılı seç tevḥīde gel tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 15). [ġıybet,]*

gizle-: *Gizlemek, saklamak.*
1. Mührüñ göñülde **gizlemek** olurdı ey perī
Ḥüsnüñ żiyāsı gün gibi ger olmasa vüżūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 9). [gizlemek, -mek]*
2. Örter niḳāb-ı zülf ile ebrū vü rūyını
Gizler ne vech ile şeb-i zülfinde ayı gör *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 8). [gizler, -r]*

ġonca: *Henüz açılmamış çiçek, tomurcuk.*
1. Şevḳ-i ruḫsāruñla dilde dāġ-ı ġam güldür baña
Gülşen-i sīnemde āh ey **ġonca** bülbüldür baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 2). [ġonca,]*

ġonce: *Yaprakları açılmamış çiçek tomsuğu II Sevgilinin dudağı.*
1. Gülşen-i ḥüsnüñde zülf ü ḳadd u ruḫsāruñ senüñ
Ġonce vü güldür nigārā serv ü sünbüldür baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 6). [ġonce,]*
2. Boyuñdur serv ü gül vechüñ ruḫuñdur ġonce-i raʿnā
Çe **ġonce** ġonce-i nāzik çe nāzik nāzik-i ḥamrā *(Şânî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 2). [ġonce,]*
3. İtme nisbet **ġonceñ** ey gül sen fem-i dildāde kim
Ruḫ-be-ruḫ olduḳda gülşende olur güftār güç *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 11). [ġonceñ, -ñ]*

4. Bir ḫandelice mīyānı ince
   Bir lebleri **ġoncе** ḳaddi ʿarʿar *(Şânî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 4). [ġonce,]*
5. Ġonce vü nergis gerekmez laʿl ü çeşmüñ var iken
   Ḳadd ü ḫadd ü zülfüñ ey meh serv u gül ʿanber yeter *(Şânî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 3). [ġonce,]*
6. Ruḫuñsız gülşen-i kūyuñdan ayru ay gibi **ġoncem**
   Gül-i gülzār-ı ʿālem ṣan baña nār-ı cehennemdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 5). [ġoncem, -m]*
7. Gonçeler laʿlüñden ögrenmiş tebessüm nidügin
   Ṭūtī güftāruñdan ögrenmiş tekellüm nidügin *(Şânî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 1). [gonçeler, -ler]*
8. Ṣaḳın ey **ġonce** sen baḫs-ı fem-i yāre dehen açma
   Ki bāġ-ı ḥüsne ol gülruḫ seni ilzāma gelmişdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 5). [ġonce,]*
9. Beli ince femi **ġonce** beñi fülfül lebi yāḳūt
   Güzeller çoḳdur ammā beñzemez ol verd-i ḫandāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 11). [ġonce,]*
10. Gonçeler laʿlüñden ögrenmiş tebessüm nidügin
    Ṭūtī güftāruñdan ögrenmiş tekellüm nidügin *(Şânî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 1). [gonçeler, -ler]*

ġonce aġız: *Gonca gibi ağız II Sevgilinin ağzı.*

1. Ġonce aġzuñ gül yüzüñ ṭuṭaḳlaruñ yapraġıdur
   İki yanında iki zülfüñ benefşe bāġıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 1). [ġonce aġzuñ, -uñ]*
2. Gülşende ruḫlaruñla lebüñ vaṣfın eylesem
   Ġonce aġız mı açabilür güng ü lāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 16). [ġonce aġız,]*

ġonce-fem: *Gonca ağızlı (Sevgili).*

1. Bir ruḫları gül lebleri mül beñleri fülfül
   Bir dişleri lūʾlü sözi dürr **ġonce-femüm** var *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 12). [ġonce-femüm, -üm]*
2. Her lāle-ḳadd u **ġonce-fem** ü gül-ʿizār içün
   Ebr-i bahāra döndi gözüm jāle-vārdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 15). [ġonce-fem,]*
3. Dil-i cān gülşeninde bir gül-i nāzik bedensin sen
   Semen-ḫaṭ **ġonce-fem** bir serv-ḳadd gül pīrehensin sen *(Şânî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 2). [ġonce-fem,]*
4. Cihān bāġında ey gül **ġonce-femler** ḥasreti birle
   Şehīd-i ʿaşḳ olan şeydālara ḳanlı kefensin sen *(Şânî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 7). [ġonce-femler, -ler]*
5. Başayım baġruma dirsen o gül **ġonce-femi**
   Sīneñüñ yarasına merhem idiñür ḫārın *(Şânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 3). [ġonce-femi, -i]*

ġonce-i bāġ: *Bahçenin goncası.*

1. Dimāġın çatladup āh itse tañ mı bülbül ey Ṣānī
   Diş uran leblerine **ġonce-i bāġuñ** çü şebnemdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 10). [ġonce-i bāġuñ, -uñ]*

ġonce-i handān: *Gülen gonca (Sevgilinin dudağı).*

1. Bāġ-ı ġamda beni bülbül gibi şīvende ḳoyan
   Gül yüzüñ şevḳi ile **ġonce-i ḫandānuñdur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 6). [ġonce-i ḫandānuñdur, -uñ, -dur]*

ġonce-i laʿl: *Sevgilinin kırmızı renkli dudağı.*

1. Görüben **ġonce-i laʿlin** o şehüñ ayaġına
   Yolınup berg-i vücūdı gül-i raʿnā dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 3). [ġonce-i laʿlin, -in]*

ġonce-i nāzik: *Yeni açılmış gonca (Genç kız).*

1. Boyuñdur serv ü gül vechüñ ruḫuñdur ġonce-i raʿnā
   Çe ġonce **ġonce-i nāzik** çe nāzik nāzik-i ḥamrā *(Şânî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 2). [ġonce-i nāzik,]*

ġonce-i pür-ḫūn: *Kan dolu gonca.*

1. Gülzār-ı ġamda **ġonce-i pür-ḫūn** gibi benüm
   Göñlüm hemīşe ol ruḫ-ı gülçīn açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 7). [ġonce-i pür-ḫūn,]*

ġonce-i raʿnā: *İki renkli gül (Sevgili).*

1. Boyuñdur serv ü gül vechüñ ruḫuñdur **ġonce-i raʿnā**
   Çe ġonce ġonce-i nāzik çe nāzik nāzik-i ḥamrā *(Şânî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 1). [ġonce-i raʿnā,]*

ġonce-i şāh-ı gül-i raʿnā: *Güzel gülün dalındaki gonca.*

1. Ḳanlı peykānlar mıdur tende ya pür ḫūn dil midür
   Ya ḳızarmış **ġonce-i şāḫ-ı gül-i raʿnā** mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 6). [ġonce-i şāḫ-ı gül-i raʿnā,]*

ġonce-leb: *Gonca dudaklı (Sevgilinin dudağı).*

1. Bugün çāk-ı girībān eylemiş bir **ġonce-leb** yer yer
   Didi ey sīm-ten billūr-ter mi bu didi mermer *(Şânî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 1). [ġonce-leb,]*

2. Serv ḳadce lāle ḫadce **ġonce-lebce** olsa yār
   Şīvelice şūḫca hem pür-ṭarabca olsa yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 1). [ġonce lebce, -ce]*
3. Sīm ü zerle pür görüp zambaḳ kefin ey **ġonce-leb**
   Gülşen-i kūyuñda güller açdı şeyu'llāh elin *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 11). [ġonce leb,]*
4. Bahār eyyāmıdur gül devridür bir **ġonce-leb** olsa
   Fe-emmā şūḫ-ı zīrek olsa denür pür-ṭarab olsa *(Şânî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 1). [ġonce leb,]*

ġonce-veş: *Gonca gibi.*
1. Gonce-veş laʿl-i leb-i yāri göricek bildüm
   Gül gibi gülşen-i bezm içre ḳızardı bāde *(Şânî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 3). [gonce-veş,]*

göç-: *Yerleşmek amacıyla mahalle, köy, şehir, ülke veya dünya değiştirmek II Ölmek.*
1. Her dem ribāṭ-ı dehre ki ʿālem ḳonar **göçer**
   Beñzer o kārbāna ki bir dem ḳonar **göçer** *(Şânî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 1). [göçer, -er]*
2. Her dem ribāṭ-ı dehre ki ʿālem ḳonar **göçer**
   Beñzer o kārbāna ki bir dem ḳonar **göçer** *(Şânî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 2). [göçer, -er]*
3. Bir vādidür ki dünye-i ġaddār-ı bī-s̱ebāt
   Niçe Selīm Ḫüsrev ü Rüstem ḳonar **göçer** *(Şânî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 4). [göçer, -er]*
4. Mülk idinmez bu zāviye-i dehri kendüye
   Niçe Sikender adluniçe Cem ḳonar **göçer** *(Şânî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 6). [göçer, -er]*
5. Ṣaḥn-ı serāy-ı ʿāleme pür-ġam gelür gibi
   Kimi ṣafā-yı ʿayş ile Ḫurrem ḳonar **göçer** *(Şânî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 8). [göçer, -er]*
6. Ẕaḫm-ı niʿāl-i esb-i belādur degül o dāġ
   Ey Şānī sīnem üzre şeh-i ġam ḳonar **göçer** *(Şânî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 10). [göçer, -er]*

gök: *Gök, gökyüzü.*
1. Dün gice ey meh ġam-ı zülfüñle āh u nāleler
   Başın alup **göklere** gitdi ser-ā-pā semt semt *(Şânî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 8). [göklere, -ler, -e]*
2. Māh-ı nev ebrūña serv öykündi didüm ḳaddüñe
   Dir bu söz yerden **göge** olmış dirīġā rāst geç *(Şânî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 4). [göge, -e]*
3. Yirde vü **gökde** her ne var oldı muṭiʿ ü çākeri
   ʿĀrif olan bilür bunı kim nice muʿcizāt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 15). [gökde, -de]*
4. Çeşm-i giryānum dökelden ḥayret ile ḳanlu yaş
   Ḥālüme raḥm eyleyüp **gökden** bulutlar aġlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 4). [gökden, -den]*
5. Fiġān u nāle vü eşkümle yir **gök** ṭoptoludur hep
   Ṭarīḳ-i ġamda aʿdā şanma sen kim bī-sipāhum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 3). [gök,]*
6. Seng-i ġamuñla **gök** olmış sīne-i mecrūḥda
   Penbe-i dāġ-ı dilümdür şanma necm-i āsmān *(Şânî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 11). [gök,]*
7. Ol şems-i ḥaḳīḳatde göz gibi ẓuhūr itdüñ
   Hep yire **göge** dolduḳ neyler görelüm Allāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 6). [göge, -e]*
8. Yire **göge** dime sözüñ ins u melek ṭuyar
   Yel gibi yilme yuḳaru aşaġı söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 5). [göge, -e]*
9. Kendüden ṭaşra giden maṭlūbı bulmaz gezmesin
   ʿArş u kürsī yir ü **gök** olursa ger bir demde ṭayy *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 12). [gök,]*

göñül: *Gönül, kalp, yürek.*
1. Cemʿ-i ḫāṭır dil-i sevdāzede sergeşte **göñül**
   Gerden-i yāre düşen zülf-i perīşāna fedā *(Şânî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 7). [göñül,]*
2. Hedef-i dil siper-i sīne nişāngāh **gönül**
   Nāvek ü tīr ü müje ġamze-i fettāna fedā *(Şânî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 9). [gönül,]*
3. Beyʿ-i vefā it ey perī **göñlümle** vaṣluñı
   Bāzār-ı ḥüsne ḫocasın ögren alup ṣatup *(Şânî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 5). [göñlümle, -üm, -le]*
4. Bir sīm beden buldı **göñül** daḫı henüz genc
   Bi'llāh ne ʿaceb bulur o maġrībi göreñ genc *(Şânî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 1). [göñül,]*
5. Mührüñ **göñülde** gizlemek olurdı ey perī
   Ḫüsnüñ żiyāsı gün gibi ger olmasa vüżūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 9). [göñülde, -de]*
6. Aġyār fikri sende **göñül** yār fikri yoḫ
   Meyyāl-i ḫārsun gül ü gülzār fikri yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 1). [göñül,]*
7. İnkāra düşdüñ ola meger sende ey **göñül**
   Rūz-i ezelde itdigüñ iḳrār fikri yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 3). [göñül,]*
8. Şevḳ-i ḫāl-i ruḫ-ı cānān ile her laḥẓa **göñül**
   Āteş-i ʿaşḳa düşüp yanmadadur hemçü semend *(Şânî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 5). [göñül,]*
9. Yeridür ḥasret-i ḫāl-i ruḫ u ḫaṭṭuñla **göñül**
   Dāġlar yaḳsa elifler kesüp āh itse bülend *(Şânî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 11). [göñül,]*
10. Tiryāk-ı ḫāk-ı yārsız ey Şānī **göñlümi**
    Vaḳt-i şebünde ejder-i kāküller iñledür *(Şânî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 9). [göñlümi, -üm, -i]*

11. ʿAşḳ sīmurġına mesken olmaġa
Göñlünü Ḳāf eyleyenler ṣūfīdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 4). [göñlünü, -ü, -n, -ü]*
12. Sevdiyse kāfir olmadı ey büt seni **göñül**
Raḥm it o derdmendi de Allāh yaradur *(Şânî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 7). [göñül,]*
13. Ṭabīb-i cān u dilsin sensiz ārām idemem **göñül**
Şikeste göñlümüñ eglencesi ṣabr u ḳarārum yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 3). [göñül,]*
14. Göñlümi bād-ı ṣabā zülf-i semensāya çeker
Bu hevā görine miskīni ne sevdāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 1). [göñlümi, -üm, -i]*
15. Dil ḫayālüñ ki **göñül** gibi ḫafī cāya çeker
Ġāfil olma güzelim ol seni tenhāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 1). [göñül,]*
16. Gülzār-ı ġamda ġonce-i pür-ḫūn gibi benüm
Göñlüm hemīşe ol ruḫ-ı gülçīn açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 8). [göñlüm, -üm]*
17. Çeşmüm piyāle dil der-i meyḫānedür gibi
Göñlüm demādem ol leb-i mey-gūn açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 4). [göñlüm, -üm]*
18. Ey Şānī jeng-i ġayrı **göñülden** silüp gider
Mirʾāt-ı ḳalbe ṣāfī naẓar ṣal ġıdāyı gör *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 13). [göñülden, -den]*
19. ʿAlī-veş düldül-i nāza süvār olmış bugün Ḥaydar
Göñül öñünce Ḳanberveş daḳınmış nāleden ẕiller *(Şânî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 2). [göñül,]*
20. **Göñüller** kişverün fetḥ itmek içün tīġ-i ġamzeyle
Ṣoḳunmış çeşm-i ḫūn-rūzi yanınca saġ u ṣol ḫançer *(Şânî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 3). [göñüller, -ler]*
21. **Göñüller** kişverin yaḳdı ḳamu hep ṣaldı ayaġa
Bu ne ebrūy u çeşm ü ḳadd olur bu ne ḳıyāmetdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 3). [göñüller, -ler]*
22. Gözüm **göñlüm** murādı ol ruḫı zībāya baḳmaḳdur
Yaşum tek ʿaḳl u fikrüm dembedem ol serve aḳmaḳdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 1). [göñlüm, -üm]*
23. Segrür gözüm ey dil ḳulaġum daḫı çıñıldar
Vir müjde-i yārı bu **göñül** niçe iñilder *(Şânî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 2). [göñül,]*
24. **Göñlüm** gözüm o yār ile bir resme ṭoldıgum
ʿĀlem gözümde Şānī hemān bir ḫayāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 21). [göñlüm, -üm]*
25. Hicrüñle ḳalmışum ola vaṣluñ diyü naṣīb
ʿĀlemde **göñlüm** añlayan işbu ḫayāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 20). [göñlüm, -üm]*
26. Ḳandadur bād-ı ṣabā gülşen-i kūy-ı dildār
Vir ḫaber cān u **göñül** ṣevḳ ile aña ḳopalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 8). [göñül,]*
27. Kebāb ol ey ciger büryān ol ey dil tutuş ey sīne
Göñül ġam tekyesidür derd-i muḫītden ḳonaġum var *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 10). [göñül,]*
28. Ne cāh-ı manṣıb ister ne ġam-ı ʿuḳbā çeker **göñlüm**
ʿAlāiḳden ʿavāiḳden be-küllī hep ferāġum var *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 11). [göñlüm, -üm]*
29. Kākülüñ birle zülf-i ḫoş-būlar
Ṣaldı sevdāya **göñlüm** işbular *(Şânî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 2). [göñlüm, -üm]*
30. Ey **göñül** gel idelüm dergeh-i cānāne sefer
Aʿnī ol kaʿbe-i maḳṣūd-ı dil ü cāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 1). [göñül,]*
31. Aradum zīr-i zemīn ü āsmānı bulmadum
Ey **göñülde** ʿaşḳı ṣābit lā-mekānum ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 6). [göñülde, -de]*
32. Sensüz ārām idemez bir dem dīl u cān u **göñül**
Ey ḫayāl-i mülk dil taḫtında ḫānum ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 7). [göñül,]*
33. Seg-i kūyla hem-dem ü hem-nişīn olmaḳ diler **göñlüm**
Şehā gel gör beni kim ne muḥibb-i ʿizz u cāhum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 9). [göñlüm, -üm]*
34. Virmiş idüm laʿl-i yāre ġāʾibāne **göñli** ben
Mihr-i luṭfından daḫı bir ẕerre görmezden nişān *(Şânî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 3). [göñli,]*
35. Ey **göñül** kendüñi her cāhile hem-rāz itme
Rāz virme yitene raġbetüñi az itme *(Şânî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 1). [göñül,]*
36. Yitse eflāka suyı cāhile baş egme **göñül**
Ayaġı ṭopraġı ol ehl-i dilüñ nāz itme *(Şânî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 3). [göñül,]*
37. Ġamdan aġlama **göñül** her yitene ṣabr idegör
Sırruñ açdurma gözüñ yaşını ġammāz itme *(Şânî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 7). [göñül,]*
38. Gel gel ey murġ-ı dil Şānī **göñülden** vaṭan it
Bāl açup her yaña yükseklere pervāz itme *(Şânî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 9). [göñülden, -den]*
39. Sīne mecrūḥ u **göñül** pür-ġam u dil āteşnāk
Ṣabr u ārām ise yoḳ yār ise istiġnāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 3). [göñül,]*
40. Çarḫ bir ḥāl üzre dönmez dehr-i dūnuñ ey **göñül**
Ġāfil olma iʿtibar itme ġamına şādına *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 11). [göñül,]*
41. Sulṭānı durur iḳlīm-i ġam-ı ʿaşḳuñ şimdi
Nāmına **göñül** dirler olmaya hiç aḳrānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 8). [göñül,]*
42. Devrānı bütün virseñ yārüm pula almaz hīç
Göñlüm gibi ülfete ʿālemde bugün ḳānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 12). [göñlüm, -üm]*
43. Ben itdüm şāh-ı ʿaşḳa **gönli** bende eşk-i çeşmüm ṣarf
Ben andan nice şekvā eyleyem nem aldı nem çekdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 5). [gönli, -i]*

göñül al-: *Gönül almak.*

1. Almaḳ olurdı göñül naḳd ile laʿlüñ būsesin
   Ey perī yoḳ ṣatduġıñdan oldugı bāzār güç *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 7). [göñül almaḳ, -maḳ]*

göñül levḥi: *Gönül levhası, gönül sayfası.*

1. Yārdan ġayrī **göñül levḥinde** Ṣānī kimse yoḳ
   Vechidür bāḳī ḳalan pes helāk oldı küll-i şey *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 13). [göñül levḥinde, -n, -de]*

göñül mirʾātı: *Gönül aynası.*

1. Sil **göñül mirʾātını** jeng ü sevādın ṣāfī ḳıl
   Gör ne ṣūret var naẓar ḳıl manẓar-ı raḥmāna bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 3). [göñül mirʾātını, -n, -ı]*

göñül şehri: *Gönül şehri II Âşığın gönlü.*

1. Kuralı pādişeh-i ʿaşḳ **göñül şehrine** taḫt
   Baña yār oldı ḳamu ʿizz ü şeref devlet baḫt *(Şânî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 1). [göñül şehrine, -ne]*

göñüller vilāyeti: *Gönüller vilayeti.*

1. Tīġ ile ġamzen açdı **göñüller vilāyetin**
   Ey Pādişāh-ı ḥüsn senüñdür ḳamu fütūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 7). [göñüller vilāyetin, -n]*

gör-: *Görmek.*

1. Kātib-i āteş-zebāndur Ṣānī taḥrīr eylemiş
   Görse dirdüm reşk iderdi ṣāḥib-i ṣevket baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 10). [görse, -se]*
2. Ẓulmet ile rūşeni göz **görür** eyā tālib-i Ḥaḳ
   Altun ile baḳırı ṣarrāf bilür itme ṣitāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 11). [görür, -ür]*
3. Her **gören** naʿl-i elif kesdüm ṣanur sīnemde ben
   Rāz-ı dilden bir niçe ḥarf itdüm inşā rāst geç *(Şânî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 7). [gören, -en]*
4. Ḳadd ü zülf-i yār öñinde serv ü sünbül **görmeyen**
   Bilmez ey Ṣānī cihānda pest ü bālā rāst geç *(Şânî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 9). [görmeyen, -me, -y, -en]*
5. Bir sīm beden buldı göñül daḫı henüz genc
   Bi'llāh ne ʿaceb bulur o maġrībi **göreñ** genc *(Şânî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 2). [göreñ, -eñ]*
6. Kāfir seni **gördükde** olur çünki müselmān
   Īmāna niçün gelmeyesin münkir-i efrenc *(Şânî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 9). [gördükde, -dük, -de]*
7. Kim ki yüzüñ **görse** dir ṣalli ʿalā Muḥammed
   İşte sirāc-ı münīr ṣalli ʿalā Muḥammed *(Şânî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 1). [görse, -se]*
8. Gün yüzüñsüz **göricek** āteş-i āhum lāmiʿ
   Yaş döküp sīne dögüp naʿra ider sūz ile raʿd *(Şânî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 5). [göricek, -icek]*
9. Ḳaşuñ üstinde cebīnüñde **gören** ḫālüñi dir
   Ḫoş ḳırān itdi felekde meh-i nev kevkeb-i saʿd *(Şânî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 3). [gören, -en]*
10. Sil göñül mirʾātını jeng ü sevādın ṣāfī ḳıl
    Gör ne ṣūret var naẓar ḳıl manẓar-ı raḥmāna bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 4). [gör, -ın]*
11. Ey Ṣānī raḳībüñ yüzüni **görmeden** özge
    ʿĀlemde benüm daḫı ne ġuṣṣa elemüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 13). [görmeden, -meden]*
12. Her semer bir ṭaʿam u bir reng leṭāfet bağlamış
    Her birin **gör** maẓhar-ı envāʿ-ı feyẓu'llāhdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 6). [gör,]*
13. Āfitābı ẕerreden deryāyı Ṣānī ḳaṭreden
    Görüp idrāk itmeseñ ʿālemde nādānlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 10). [görüp, -üp]*
14. Gördüm o mehliḳāyı kim pertev-i şems-ẕāt olur
    İrdüm o şemʿa kim daḫı şuʿle-i kaʿināt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 1). [gördüm, -dü, -m]*
15. Pertev-i nūr-ı ẕāt-ı mevlāsın
    Görmedi gerçi dīde-i küffār *(Şânî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 6). [görmedi, -me, -di]*
16. Ḳaşlarıyla gözleri sırrından āgāh it seni
    Ḳābe ḳavseyne naẓar ḳıl **gör** bu Ev ednā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 4). [gör,]*
17. Eşkümi āhum ile zīr u zeber ḳıldı bu çarḫ
    Kimi **gör** yire çalar kimini aʿlāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 4). [gör,]*
18. Göñlümi bād-ı ṣabā zülf-i semensāya çeker
    Bu hevā **görine** miskīni ne sevdāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 2). [görine, -i, -n, -e]*
19. Ḳaşı bīmārını **gör** geç o ṭabīb-i dil ü cān
    Didi bu ḫasta dilüñ ḫāli iki aya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 5). [gör,]*
20. Ney gibi inledigüm sīne dögüb firḳaṭla
    Bezm-i ʿaşḳ içre **gören** didi bu deffāf mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 6). [gören, -en]*
21. Cānān ġamından özge yimek içmek istemez
    Bi'llāh özine dil ne idinmiş ġıdāyı **gör** *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 12). [gör,]*
22. Ey Ṣānī jeng-i ġayrı göñülden silüp gider
    Mirʾāt-ı ḳalbe ṣāfī naẓar ṣal ġıdāyı **gör** *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 14). [gör,]*

23. Rā ḳaşların çatup bu gün ol dil-rubāyı **gör**
Tīr-i müjeyle dil atup eyler bu rāyı **gör** *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 1). [gör,]*
24. Rā ḳaşların çatup bu gün ol dil-rubāyı **gör**
Tīr-i müjeyle dil atup eyler bu rāyı **gör** *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 2). [gör,]*
25. Bezm-i ṣafāda ney gibi gūş it terānesin
N'eyler zebān-ı ḥāl ile neyden ṣadāyı **gör** *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 4). [gör,]*
26. Egri raḳībe hemdem olup kūy-ı miḥnete
Ok gibi ṭoġrusun atar ol ḳaşı yayı **gör** *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 6). [gör,]*
27. Örter niḳāb-ı zülf ile ebrū vü rūyını
Gizler ne vech ile şeb-i zülfinde ayı **gör** *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 8). [gör,]*
28. Genc-i ruḫında zülf idüp avın o ġamzeler
Siḥriyle cemʿ ider niçe biñ ejderhāyı **gör** *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 10). [gör,]*
29. Der-i devlet-i tābında olurdı bende-i ḳurbān
Celāl-i şevket-i nāzın **göreydi** añun İskender *(Şânî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 6). [göreydi, -e, -y, -di]*
30. Dir ol meh-rū bugün Ḫıżr u Sikender **görmedi** anı
Leb-i laʿlümde bir ter-çeşme-i āb-ı zülālim var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 9). [görmedi, -me, -di]*
31. Yürekde dāġ-ı miḥnet ʿaksidür ey Şānī düşmişdür
Görenler öyle ṣanur rūy-ı zerdim üzre ḫālim var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 14). [görenler, -en, -ler]*
32. Başladı gelmege derd ü ġam-ı cānān bir bir
Gelür ey dil bizi **görmeklige** yārān bir bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 2). [görmeklige, -mek, -lig, -e]*
33. Yaşumuñ düşkinligin serv-i ḳaddüñsiz **gördiler**
Yirlere sürtüp yüzin aġlar baña ırmaġlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 5). [gördiler, -di, -ler]*
34. **Görüben** ġonce-i laʿlin o şehüñ ayaġına
Yolınup berg-i vücūdı gül-i raʿnā dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 3). [görüben, -üben]*
35. Jāle ṣanmañ **görüp** efġānumı gūş itdi felek
Eşk encümleridür dāʾima her cā dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 5). [görüp, -üp]*
36. Ṣanmañ ol sīmin ḳabaġ üzre **görüp** ebrūdur ol
Çeşm-i mesti ḳaṣdına ben ḫastenüñ ḫançer ṭutar *(Şânî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 5). [görüp, -üp]*
37. Laʿl-i yār üzre **görüp** ḫāl-i siyeh ṣanmañ kim ol
Bir ḥabeşdür Mışra gelmişdür ṭurup şekker ṭutar *(Şânî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 7). [görüp, -üp]*
38. Dūd-i āhumdur degüldür hāle ammā dir **gören**
Māh-rūlar ṣayd iden anı bir aġum ṣandılar *(Şânî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 7). [gören, -en]*
39. Lāle-i kūh-i belāda ḳanlı dāġum ṣandılar
Sāġar-ı pür-mey **görüp** ḫūn-ı ḳabaġum ṣandılar *(Şânî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 2). [görüp, -üp]*
40. Gördiler dil tekye-gāhı derd-i ġam mihmānıdur
Ṣuʿleʾ-i āhum görüp yanar çerāġum ṣandılar *(Şânî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 3). [gördiler, -di, -ler]*
41. **Gördiler** dil tekye-gāhı derd-i ġam mihmānıdur
Ṣuʿleʾ-i āhum **görüp** yanar çerāġum ṣandılar *(Şânî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 4). [görüp, -üp]*
42. Şerḥa şerḥa dāġlarla vādī-i sīnem **görüp**
Lālelerle Şāniyā zeyn olma bāġum ṣandılar *(Şânî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 9). [görüp, -üp]*
43. **Görüp** çarḫ üzre ṣanmañ hāledür devr-i felek üzre
Bu gün ol mihr-i ʿālem māha ṣıçratmaḳ diler çenber *(Şânî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 3). [görüp, -üp]*
44. Sevdā-yı ḫaṭṭuñla ġam-ı ʿaşḳuñ beni ey meh
Dillerde ne vech ile **gör** efsāne idüpdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 4). [gör,]*
45. Ḫābdaydum o yāri geldi beni **gördüm** uyar
Ṣan Mesīḥ irdi dil-i mürdeye cān itdi nis̲ār *(Şânî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 1). [gördüm, -dü, -m]*
46. ʿAraḳ-nāk olsa ḳaddüñ dir **gören** gül üzre şebnemdür
Ruḫuñ bāġında ḫaṭṭ bitse gül ü nesrīn nem nemdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 1). [gören, -en]*
47. Dehānuñla miyānum **görmedin** varum ʿadem itdüm
Nigārā ʿaşḳa cān virmekde ʿuşşāk içre kem kemdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 3). [görmedin, -me, -din]*
48. İrse ʿaceb mi mürde-i gülzāra kesr-i ḫayāt
Bād-ı bahārı **gör** ki dem-i ʿĪsā vardur *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 6). [gör,]*
49. Daġıtmış her ṭaraf sünbüllerin gül ruḫları üzre
Bahār-ı ḫüsn-i dilber **gör** ne ḫoş eyyāma gelmişdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 8). [gör,]*
50. Elfāẕ-ı naẓmıyile dişi vaṣfını **gören**
Dir Şānī birisine güher birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 9). [gören, -en]*
51. Ḳanlu yaşumla sīm-i sirişküm **gören** didi
Laʿl-i Bedaḫşī birisi ne birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 7). [gören, -en]*
52. Sulṭān-ı nevbahār irişüp dehri **göricek**
Açdı ḫazāʾin-i keremi ḳıldı āşikār *(Şânî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 9). [göricek, -icek]*
53. Her şeyde görinen **gören** alan viren odur
Ġayruñ vücūdı arada vehm ü ḫayāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 7). [gören, -en]*
54. Ruḫsāruñ üzre zülf ile yā Rab ne ḫāldür
ʿAḳlum daġıldı **göricek** anı ne ḫaldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 2). [göricek, -icek]*
55. Ḳo alma ḫançerüñ dil-i pür-ḫūn sīneden
Bayram idüm **görünce** şafaḳda hilāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 14). [görünce, -ünce]*

56. Būse-i laʿlüñi luṭf ile raḳībe ṣunma
Kim **görüpdür** eşegi āb-ı ḥayāta yıḳalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 8). [görüpdür, -üp, -dür]*
57. Dīde-i ḫūnbārdan ḳanlu yaşum ırmaḳ iden
Gördü yeñilmez didi bu ḳan aḳan deryā mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 10). [gördü, -dü]*
58. Seg-i kūyla hem-dem ü hem-nişīn olmaḳ diler göñlüm
Şehā gel **gör** beni kim ne muḥibb-i ʿizz u cāhum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 10). [gör,]*
59. Sīm ü zerle pür **görüp** zambaḳ kefin ey ġonce leb
Gülşen-i kūyuñda güller açdı şeyu'llāh elin *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 11). [görüp, -üp]*
60. Beni **gördükde** maḥalleñde segān-ı kūyuñ
Çaġırup birbirine söylediler odur bu *(Şânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 7). [gördükde, -dük, -de]*
61. Seni bu ḥüsn-i cemāl ile **görenler** didi hep
Beni ādem mi ʿaceb bu ne melek rūdur bu *(Şânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 5). [görenler, -en, -ler]*
62. Ḳanlu yaşum **görüp** ey serv nedür bu dime kim
Ḳadd-i dil-cū ki revān olan iki cūdur bu *(Şânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 11). [görüp, -üp]*
63. Gonce-veş laʿl-i leb-i yāri **göricek** bildüm
Gül gibi gülşen-i bezm içre ḳızardı bāde *(Şânî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 3). [göricek, -icek]*
64. ʿAşḳ ile enīs olduḳ neyler **görelüm** Allāh
Terk-i dil u cān ḳılduḳ neyler **görelüm** Allāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 1). [görelüm, -e, -lüm]*
65. ʿAşḳ ile enīs olduḳ neyler **görelüm** Allāh
Terk-i dil u cān ḳılduḳ neyler **görelüm** Allāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 2). [görelüm, -e, -lüm]*
66. Dirler ġamı cānānı sermāye-i dil besdür
Ol derd-i ġam bulduḳ neyler **görelüm** Allāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 4). [görelüm, -e, -lüm]*
67. Ol şems-i ḥaḳīḳatde göz gibi ẓuhūr itdüñ
Hep yire göge dolduḳ neyler **görelüm** Allāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 6). [görelüm, -e, -lüm]*
68. Ol gevher-i yektā ne baḥr-ı dil içindeymiş
Ġavvāṣ oluban ṭalduḳ neyler **görelüm** Allāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 8). [görelüm, -e, -lüm]*
69. Meydān-ı muḥabbetde ṭop itmiş idik başı
Çevgān aluban çalduḳ neyler **görelüm** Allāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 10). [görelüm, -e, -lüm]*
70. Ġarḳ itdi beni yaşum dil zevraḳını ammā
Girdāb-ı ġama şalduḳ neyler **görelüm** Allāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 12). [görelüm, -e, -lüm]*
71. ʿAhd itmişidüm Şānī cānāna virem cānı
Ol ʿahda vefā ḳılduḳ neyler **görelüm** Allāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 14). [görelüm, -e, -lüm]*
72. Ṣaldum ol şemʿ-i dil-firūza dil-i sūzān içün
Nice yanar yaḳılur bi'llāh **göreñ** pervāneyi *(Şânî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 8). [göreñ, -en]*
73. Dil zülfüñe bend oldı **görüp** dāne-i ḫālüñ
Ol dām-ı belā içre giriftārı unutma *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 13). [görüp, -üp]*
74. Meclisde ur ḳulaḳ def ü ṭanbūr **gör** ne dir
Ṭolaşma gel ṣürāḥiye tābāġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 5). [gör,]*
75. Rūy-ı raḳībi **görmemek** aşşı yiter bize
Dilber bizümle gelse idi künc-i ḫalvete *(Şânî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 9). [görmemek, -me, -mek]*
76. Gel çileye girelüm tāze güller direlüm
Dost cemālin **görelüm** tevḥīde gel tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 12). [görelüm, -e, -lüm]*
77. Bir pīr öñinde diz çökicek diñle **gör** nedir
Dört yaña baḳma ṣola vü ṣaġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 13). [gör,]*
78. Nice bu fısḳ u fücūr nice bu mekr ü ġurūr
Önüñde yoḳ mıdur **gör** tevbeye gel tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 8). [gör,]*
79. Nefsüñ yolına gitdüñ ʿömrüñ naḳdin çürütdüñ
Görsen saña ne itdüñ tevbeye gel tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 4). [görsen, -se, -ñ]*
80. Olar kim **görmediler** bilmediler bunda bi't-taḥḳīḳ
Ne bilsün anda sen şāhı çü yoḳdur çeşm-i ʿirfānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 11). [görmediler, -me, -di, -ler]*
81. Bu ne celāl olur kim **görüp** cemāl-i yāri
Bir tār-ı zülfe biñ biñ Manṣūr-ı dil ṣalındı *(Şânî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 7). [görüp, -üp]*
82. Ḫāl-i ʿizārı **gördükde** ḳorḳdı cānum
Sīnemde daġ-ı tāze kimden imiş bilindi *(Şânî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 9). [gördükde, -dük, -de]*
83. Anı bunı ḳoy ey dil her ḳanda kim olursa
Pāyına niṯār it cān **gördükde** o sulṭānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 6). [gördükde, -dük, -de]*
84. Kim **görse** seni cānā terk itdi dil ü cānı
Cānı n'ider ol kimse seyr eyleye cānānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 1). [görse, -se]*
85. Nice ġarḳ-ı baḥr-ı ḥayret niçe yaġmalar **görüp**
Nice vīrān niçe maʿmūr oldı bu dilḫānesi *(Şânî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 9). [görüp, -üp]*
86. Çek ikilik penbesin şemʿüñden aç cān ḳulaġın
Diñle meclisde ne dir **gör** def ü ṭanbūr çeng ney *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 4). [gör,]*
87. Döñme bir sāye **görünce** ṣanma kim ol ẕātdur
Ẕāt bir yüksek hümādur düşmez andan yire ney *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 7). [görünce, -ünce]*
88. Kime feryād idüp kimden **görem** yitmezse elüm yāre
Benüm varlıġum olmışdur ḥicābum yine ey Şānī *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 13). [görem, -em]*

89. Dil-i vīrānem içre bulmışum ol genc-i pinhānı
Anuñçün olmışum müstaġnī her şeyden **görüñ** anı *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 2). [görüñ, -üñ]*
90. Sen itdüñ baña dime nefʾ ü żar **görseñ** bir ādemden
Ki bu sen ben dimeklik eyledi merdūd Şeyṭānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 7). [görseñ, -se, -ñ]*
91. Ḳıya ḳıya baḳan āfet nigārı **gördüñ** mi
Güle güle dil alan ʿişvekārı **gördüñ** mi *(Şânî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 1). [gördüñ, -dü, -ñ]*
92. Ḳıya ḳıya baḳan āfet nigārı **gördüñ** mi
Güle güle dil alan ʿişvekārı **gördüñ** mi *(Şânî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 2). [gördüñ, -dü, -ñ]*
93. Ṭaraf ṭaraf ṭaġılan ʿaḳl u ṣabrı ʿayb itme
Bölük bölük bölünen zülf-i yāri **gördüñ** mi *(Şânî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 4). [gördüñ, -dü, -ñ]*
94. Çeküp çeküp müje oḳların özümden cāna
Delük delük delinen ḳalb-i zārı **gördüñ** mi *(Şânî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 6). [gördüñ, -dü, -ñ]*
95. Seher seher çıḳuban kūşe kūşe kūyında
Çemen çemen ṣalınan gül-fidānı **gördüñ** mi *(Şânî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 8). [gördüñ, -dü, -ñ]*
96. Sebaḳ sebaḳ oḳuyup ders-i ʿaşḳı Şānīden
Varaḳ varaḳ ḳamu metn-i kenārı **gördüñ** mi *(Şânî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 10). [gördüñ, -dü, -ñ]*

gör-: *Görmek II İdrak etmek, düşünmek.*
1. Ṣunʿ-ı ẕātuñ saña āyīne-miṣāl
Görür anda olanı her bīnā *(Şânî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 6). [görür, -ür]*
2. Görmez ey Şānī o nūr-ı pāki
Çeşm-i ḫuffāşesi olan aʿmā *(Şânî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 13). [görmez, -mez]*
3. Fikr-i zülfüñle çıḳar her gice ol ḳaṣruña **gör**
Kimdür eflāka anuñ tek ide bir ḳıl ile ṣaʿd *(Şânî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 7). [gör,]*
4. ʿĀrif iseñ bir işit bir söyle bir **gör** cümleyi
İkilükde ḳalma olma şeyṭanlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 3). [gör,]*
5. Dil muṭrib ü nālem ney ü eşküm mey-i gülgūn
Hemdem baña āh oldı bugün **gör** ne demüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 4). [gör,]*

gör-: *Görmek, şahit olmak.*
1. Gülşen-i kūyında ey gül-ruḫ figānın itme ʿayb
Ḫār-ı miḥnetde **görüpdür** ʿandelīb-i zār güç *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 6). [görüpdür, -üp, -dür]*
2. Virmiş idüm laʿl-i yāre ġāʾibāne göñli ben
Mihr-i luṭfından daḫı bir ẕerre **görmezden** nişān *(Şânî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 4). [görmezden, -mez, -den]*

görin-: *Görünmek.*
1. Dü-ʿālem naḳşı mirʾāt-ı ruḫuñdan
Görindi çeşm-i ʿuşşāḳa ser-ā-pā *(Şânî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 4). [görindi, -in, -di]*
2. Görinür kāʾināt aḥvāli andan
Zihī ṣūret ki mirʾāt-ı mücellā *(Şânî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 5). [görinür, -in, -ür]*
3. Yār ile vīrān olursa **görinür** cennet baña
Yārsız cennet maḳāmı gösterür ẓulmet baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 1). [görinür, -ür]*
4. Her şeyde **görinen** gören alan viren odur
Ġayruñ vücūdı arada vehm ü ḫayāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 7). [görinen, -en]*
5. Her bir varaḳ bir āyinedür sunʿ-ı Ḥaḳḳa baḫ
Her yañeden göze **görinen** ol cemāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 18). [görinen, -en]*
6. Nūr-ı ḫüsnüñden ṣanasın her varaḳ bir āyine
Görinürsin ḳanda baḳsa cism-i ʿuşşāḳa ʿayān *(Şânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 8). [görinürsin, -ür, -sin]*
7. Sīnesin çāk eyledi devr-i felek ol māh içün
Görinen çarḫ üzre ey Şānī degüldür kehkeşān *(Şânî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 14). [görinen, -en]*
8. Sākīyā ṣanma ḥabāb ola mey-i ṣahbāda
Jāledür kim **görinür** berg-i gül-i raʿnāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 2). [görinür, -ür]*
9. Ḫāl-i ṣanemüñ **görinen** āyine-i ṣūretde
Nükteʾ-i ʿārif odur dāʾire-i vaḥdetde *(Şânî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 1). [görinen, -en]*
10. Ne sırr-ı ekber imişsin ki her dem çeşm-i ʿuşşāḳ
Görinür ṣūretüñden cümle-i peydā vü pinhānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 10). [görinür, -ür]*
11. Görinen her şeyʾüñ ʿaynında Ḥaḳdur ġayrı yoḳdur hīç
Gözüñ aç ẕerrelerden ḳıl temāşā mihr-i raḫşānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 9). [görinen, -en]*

göster-: *Göstermek, görülmesini sağlamak.*
1. Yār ile vīrān olursa görinür cennet baña
Yārsız cennet maḳāmı **gösterür** ẓulmet baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 2). [gösterür, -ür]*
2. Manẓar-ı Ḥaḳ olmaludur ḫalḳ-ı cihān āyinesi
Tā ki ne ṣūretle bakılsa anı **göstere** cevāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 10). [göstere, -e]*
3. Var ise ḫāl-i maʾna gel **göster**
Şānī bu ḳīl u ḳāli neylerler *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 21). [göster,]*

4. Būselik ḳaṣdına gerd-i āyineden muṭrib bize
   Naġme-i ʿuṣṣāḳdan **göster** terennüm nidügin *(Şânî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 8). [göster,]*
5. İlāhī ḫāb-ı ġafletden uyar bu dīde-i cānı
   Şeb-i baḫtumda **göster** gözime sen rū-yı cānānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 2). [göster,]*

götür-: *Açmak, kaldırmak.*

1. Dimeñ bu rūy-ı dilberde ne ḳāküldür k'olur ḫoş bū
   Götürdi çīn-i zülfi rūma ol mihr ü ṣırr-ı ʿanber *(Şânî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 6). [götürdi, -di]*

göynük: *Gömlek.*

1. Ne ister sīnemüñ **göynüklerinden** müddeʿī bilmem
   Benüm ʿālemde anlar her biri bir ḳara ṭaġumdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 3). [göynüklerinden, -ler, -in, -den]*

göz: *Göz, görme organı II Sevgilinin bakışı.*

1. Sābit-i şān-ı şerīfi āyet-i Levlāk olup
   Ḳābe ḳavseyni ev ednāya irüp **gözüm** liḳā *(Şânî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 4). [gözüm, -üm]*
2. Nedür bu rind-i ḳallāşı nedür bu üstü başı
   Nedür bu **gözlerüñ** yaşı nedür bu ḳan aḳan deryā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 6). [gözlerüñ, -ler, -üñ]*
3. Nedür bu dildeki ġamlar nedür bu cāndaki hemmler
   Nedür bu **gözdeki** nemler nedür bu cerā cerā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 4). [gözdeki, -de, -ki]*
4. Gözüñdür āhu-yı Tātār dudaġuñ nāfe-i ḫoş-bū
   Çe nāfe nāfe-i ʿanber çe ʿanber ʿanber-i sārā *(Şânî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 5). [gözüñdür, -üñ, -dür]*
5. Ḫāk-pāyuñ tūtīyā-yı dīde-i cān itmeyen
   Kördür başına ṭoprak **gözüne** ṭolsun turāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 10). [gözüne, -ün, -e]*
6. Küḥl-i māzāġü'l başardan sürmelüdür **gözlerüñ**
   Anuñ içün ḫāʾil olmaz çeşmüñe yüz biñ ḥicāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 11). [gözlerüñ, -ler, -üñ]*
7. Nicesi elvān ile eşkāli beyān idem aña
   Kim **gözünüñ** olmaya nūrı ya gözün ṭuta ḥicāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 4). [gözünüñ, -ün, -üñ]*
8. Nicesi elvān ile eşkāli beyān idem aña
   Kim gözünüñ olmaya nūrı ya **gözün** ṭuta ḥicāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 4). [gözün, -ün]*
9. Ẓulmet ile rūşeni **göz** görür eyā tālib-i Ḥaḳ
   Altun ile baḳırı ṣarrāf bilür itme şitāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 11). [göz,]*
10. Ġamzeñ ucından öleni laʿlüñ çü dirgürür
    Ḫūnī **gözüñ** n'ider güzelim ḳana al ḳatup *(Şânî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 8). [gözüñ, -üñ]*
11. Gözüñ yumuldı ġaflet ile ṣaġ iken henüz
    Ol çeşm-i cādū nergis-i bīmārı fikri yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 5). [gözüñ, -üñ]*
12. Ney yine nālān u dil biryān u **gözi** key yanadur
    Gel bu meclisde ḳulaḳ ur nāle-i efġāna bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 5). [gözi, -i]*
13. Bir şīvesi vāfir **gözi** sāḥir
    Bir lafẓı cevāhir dişi gevher *(Şânî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 7). [gözi, -i]*
14. Ḳaşlarıyla **gözleri** sırrından āgāh it seni
    Ḳābe ḳavseyne naẓar ḳıl gör bu Ev ednā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 3). [gözleri, -ler, -i]*
15. Rā ḳaşuñ sevdigime ḫançer ile ḫūnī **gözüñ**
    Beni öldürmege o rāya vü bu rāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 7). [gözüñ, -üñ]*
16. Bād kūyuñda dimiş müddeʿīnüñ **gözine** ḫāk
    Ḥayfdur ancılayın sürme-i aʿlāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 9). [gözine, -i, -n, -e]*
17. Ḥasret-i şekker-dehenlerle demādem Nīl-i Ṣaṭ
    Gözlerümden dökülen baḫr-i sirişk ırmaġıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 10). [gözlerümden, -ler, -üm, -den]*
18. Dāne-i ḫāl ile dil murġın şikār itmek içün
    Ol **gözi** ṣayyāduñ ol zülf-i siyehler aġıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 12). [gözi, -i]*
19. Şāhid-i ʿaşḳum reh-i miḥnetde ey Şānī benüm
    Rūy-ı zerdümdür **gözüm** yaşıyla sīnem daġıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 14). [gözüm, -üm]*
20. Ṣaġı ṣolı peşi pesi gözetmeden **gözüm**
    Dörtolayazdı gelmedi o ṣūḫ-ı şīvekār *(Şânî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 3). [gözüm, -üm]*
21. Göz ḳarardur kim çeker kuḥl-i Ṣıfāhānuñ ġamın
    Ḫāk-pāyuñ var iken çeşm-i dile nūr-ı başar *(Şânî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 5). [göz,]*
22. Her lāle-ḳadd u ġonce-fem ü gül-ʿizār içün
    Ebr-i bahāra döndi **gözüm** jāle-vārdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 16). [gözüm, -üm]*
23. Dimāġ-ı cāna her bir sözde ḳand ezmek ḥalāvetde
    O laʿl-i gülbeşekker **gözleri** bādāma gelmişdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 4). [gözleri, -ler, -i]*
24. Gözüm göñlüm murādı ol ruḫı zībāya baḳmaḳdur
    Yaşum tek ʿaḳl u fikrüm dembedem ol serve aḳmaḳdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 1). [gözüm, -üm]*
25. Çün meyli **gözlerüñ** yine birbiri nedür
    Ṣormaz ḫāl-i ʿāşıḳı hīç birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 1). [gözlerüñ, -ler, -üñ]*

26. Segrür **gözüm** ey dil ḳulaġum daḥı çıñıldar
Vir müjde-i yārı bu göñül niçe iñilder *(Şânî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 1). [gözüm, -üm]*
27. Her bir varaḳ bir āyinedür sunʿ-ı Ḥaḳḳa baḳ
Her yañeden **göze** görinen ol cemāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 18). [göze, -e]*
28. Göñlüm **gözüm** o yār ile bir resme ṭoldıgum
ʿĀlem gözümde Şānī hemān bir ḫayāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 21). [gözüm, -üm]*
29. Göñlüm gözüm o yār ile bir resme ṭoldıgum
ʿĀlem **gözümde** Şānī hemān bir ḫayāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 22). [gözümde, -üm, -de]*
30. Dimem ḥarāmī **gözlerüñe** ḳanum içse ger
Maʿṣūḳa ʿāṣıḳuñ şehā ḳanı ḥelāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 9). [gözlerüñe, -ler, -i, -n, -e]*
31. İmām-ı ḳıble tesbīh ü ġıdā-yı cān mıdur Şānī
Ne **gözdür** bu ne yüzdür bu ne ḳand u bu ne şekkerdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 10). [gözdür, -dür]*
32. Gözlerüñden zaḫm-nāk olup ölenler ḥālini
Lebleriüñden ṣordum oldur dir ḫayāt-ı cāvīdān *(Şânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 3). [gözlerüñden, -ler, -üñ, -den]*
33. Ġubārum tūtiyā iltür ṣabā **gözine** eflāküñ
O demden kim reh-i ʿaşḳuñda cānā ḫāk-i rāhum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 7). [gözine, -i, -n, -e]*
34. Göz göre ṣalınur aġyār ile ol serv -i revān
Ey **gözüm** çeşmesi ḳan yaşıla bulanmayasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 8). [gözüm, -üm]*
35. Ol şems-i ḫaḳīḳatde **göz** gibi ẓuhūr itdüñ
Hep yire göge dolduḳ neyler görelüm Allāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 5). [göz,]*
36. Gül ruḫlaruñ ġamıyla **gözüm** dökse ḳanlı yaş
Ṭaşġınlu demidür o bulaġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 9). [gözüm, -üm]*
37. Giryān olan **gözümle** bu biryān olan ciger
Zāda zevāda bize yiter düşme zaḥmete *(Şânî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 5). [gözümle, -üm, -le]*
38. Yaşum gibi cihānı bulandurma ey **gözüm**
Deryā ḫaberleri ṣaḳın ırmaġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 3). [gözüm, -üm]*
39. İlāhī ḫāb-ı ġafletden uyar bu dīde-i cānı
Şeb-i baḫtumda göster **gözime** sen rū-yı cānānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 2). [gözime, -im, -e]*
40. Görinen her şeyʾüñ ʿaynında Ḥaḳdur ġayrı yoḳdur hīç
Gözüñ aç ẕerrelerden ḳıl temāşā mihr-i raḫşānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 10). [gözüñ, -üñ]*
41. Gözüme ḫāk-pāyuñ cānuma cām-ı ġamuñ besdür
Bu dārūyı ne dād eyledi cām-ı mey ne Cem çekdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 3). [gözüme, -üm, -e]*

göz göre: *Göz göre göre.*
1. Göz göre ṣalınur aġyār ile ol serv -i revān
Ey gözüm çeşmesi ḳan yaşıla bulanmayasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 7). [göz göre,]*

gözden bıraḳ-: *Gözden düşürmek, önceden gösterilen ilgiyi kesmek.*
1. Başum giderse bādeyi **gözden bıraḳmazam**
Destümde gül gibi meye ayāġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 3). [gözden bıraḳmazam, -maz, -am]*

gözet-: *Korumak, bakmak, özen göstermek, himaye etmek II Önem vermek.*
1. Daʿvā-yı ʿaşḳ iden erbāb-ı muḥabbetden olan
ʿAşḳ ʿarażın **gözede** olmaya evbāş u levend *(Şânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 6). [gözede, -e]*
2. Ṣağı ṣolı peşi pesi **gözetmeden** gözüm
Dörtolayazdı gelmedi o şūḫ-ı şīvekār *(Şânî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 3). [gözetmeden, -meden]*
3. Çekilür tūġ-ı āhum ṭabl-ı sīnem urılur her dem
Diyār-ı ġamda ey Şānī **gözet** ne ʿālī şāhum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 14). [gözet,]*

gözi āhū: *Ceylan gözlü.*
1. Çeşmüm ṣulaġına gelüp uġramadı hīç
Yā Rāb o **gözi āhūyı** kim eyledi ṣikār *(Şânî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 8). [gözi āhūyı, -y, -ı]*

gözle-: *Gözlemek, beklemek, gelmesini beklemek.*
1. Her yañadan anı **gözler** iller
O kıble-i cümle-i mileldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 5). [gözler, -r]*

gözü ḳara: *Gözü siyah.*
1. Kūyında müddeʿī ḳo bu mesti ḳızartmagil
Ḥālüm o **gözü ḳara** yüzü aġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 12). [gözü ḳara,]*

gözüm nūrı: *Gözümün nuru.*
1. Niçe beytü'l ḫazen olsun yeri Yaʿḳūb-ı dilüñ
Ey **gözüm nūrı** gerek ol şeh-i Kenʿāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 6). [gözüm nūrı,]*

gözüm yaşı: *Gözümün yaşı.*

1. Girme gel ḳanuma akıtma **gözüm yaşını** sen
   Çoḳ dahı yaḫşı degül eyleme ʿummāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 7). [gözüm yaşını, -n, -ı]*

gözüñ yaşı: *Gözyaşı.*

1. Ġamdan aġlama göñül her yitene ṣabr idegör
   Sırruñ açdurma **gözüñ yaşını** ġammāz itme *(Şânî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 8). [gözüñ yaşını, -n, -ı]*

ġubār: *Toz, toprak.*

1. Ḳorḳum budur ki ölicek rāh-ı ġamda ben
   Mirʾāt-ı vech-i yāre vire āh-ı dil **ġubār** *(Şânî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 6). [ġubār,]*
2. Ten **ġubāriyle** ṭaḳıl sen de hevā-yı ʿaşḳa
   Ẕerre-vār idelim ol mihr-i dıraḫşāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 3). [ġubāriyle, -i, -y, -le]*
3. Ġubārum tūtiyā iltür ṣabā gözine eflāküñ
   O demden kim reh-i ʿaşḳuñda cānā ḫāk-i rāhum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 7). [ġubārum, -um]*

ġubār-ı kūyet: *Sevgilinin bulunduğu yerin toprağı.*

1. Ġubār-ı kūyet ey meh tūtiyā-yı çesm-i her bīnā
   Ne bilsün ḳıymetin ol cevherüñ nādān olan aʿmā *(Şânî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 1). [ġubār-ı kūyet,]*

ġubār-ı ten-i ḫāk: *Bedenin toprağının tozu.*

1. Kuḥl-i erbāb-ı naẓar ola **ġubār-ı ten-i ḫāk**
   Ḳabrüm üzre gelüp ey ʿĪsī-nefes bergüzer it *(Şânî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 3). [ġubār-ı ten-i ḫāk,]*

guft: *Konuşma, söz söyleme.*

1. Guftend muhakkıkīn-i cihān ḫoş ṣinev ḥadīṯ
   Ḳurʾān-ı ḫalḳ-ı Aḥmed u ḫūy-ı Muḥammedest *(Şânî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 3). [guftend, -end]*

ġulām ol-: *Kul, köle olmak.*

1. Sen şāha **ġulām oldı** cān u dil ile Şānī
   Meydān-ı muḥabbetde yürür iken āzāde *(Şânî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 9). [ġulām oldı, -dı]*

ġulām-ı dergeh: *Dergahın kölesi.*

1. Sensin ey ḫayrü'l-beşer ol server-i ʿālī-cenāb
   Kim **ġulām-ı dergehüñdür** ins ü cin ü şeyḫ ü şābb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 2). [ġulām-ı dergehüñdür, -üñ, -*

ġulġul: *Gürültü, bağrışıp çağrışma, velvele.*

1. Benüm sevdā-yı ʿaşḳuñla bu kūyuñda ḳalan **ġulġul**
   Çe **ġulġul** ġulġul-i bülbül çe bülbül bülbül-i şeydā *(Şânî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 7). [ġulġul,]*
2. Benüm sevdā-yı ʿaşḳuñla bu kūyuñda ḳalan **ġulġul**
   Çe **ġulġul** ġulġul-i bülbül çe bülbül bülbül-i şeydā *(Şânî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 8). [ġulġul,]*

ġulġul: *Ötmek, şakımak II Şarkı söylemek.*

1. ʿUşşāḳı derd ile ney-i dil-sūz-nākveş
   Bezmüñ şürāḥīsindeki **ġulġuller** iñledür *(Şânî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 6). [ġulġuller, -ler]*

ġulġule: *Gürültü, çığrışma.*

1. Leşker-i āhum ile **ġulġule** ṣaldum dehre
   Mülk-i ʿaşḳa iderüm Şānī emīrāne sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 13). [ġulġule,]*

ġulġul-i bülbül: *Bülbülün çığlığı, haykırışı.*

1. Benüm sevdā-yı ʿaşḳuñla bu kūyuñda ḳalan ġulġul
   Çe ġulġul **ġulġul-i bülbül** çe bülbül bülbül-i şeydā *(Şânî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 8). [ġulġul-i bülbül,]*

ġurūr: *Kendini beğenme, büyüklük taslama, kibir.*

1. Bütperest olma Ḫudāya ṭap sücūd-ı ḫāk ḳıl
   Cehl ile ḳalma **ġurūr** içre ki şeyṭanlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 4). [ġurūr,]*
2. Nice bu fısḳ u fücūr nice bu mekr ü **ġurūr**
   Önüñde yoḳ mıdur gör tevbeye gel tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 7). [ġurūr,]*

ġuṣṣa: *Gam, keder, hüzün, tasa.*

1. Ey Şānī raḳībüñ yüzüni görmeden özge
   ʿĀlemde benüm daḫı ne **ġuṣṣa** elemüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 14). [ġuṣṣa,]*

ġussa-i ġam: *Keder üzüntüsü.*

1. Her gelen **ġuṣṣa-i ġam** ṣadra geçüp itdi ḳarār
   Tekye-i dilde çoġaldı yine mihmān bir bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 3). [ġuṣṣa-i ġam,]*

gūş it-: *İşitmek, dinlemek, kulak vermek.*
1. Neye döndi yüregüm ġamzeñ oḳından naẕar it
   Gūş idüp nāle-i feryād u figānum ḥazer it *(Şânî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 2). [gūş idüp, -üp]*
2. Dür dişüñ vaṣfına naẓm eyledigim **gūş itse**
   Ḥażret-i ʿĪsī anı evc-i s̱üreyyāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 11). [gūş itse, -se]*
3. Bezm-i ṣafāda ney gibi **gūş it** terānesin
   N'eyler zebān-ı ḥāl ile neyden ṣadāyı gör *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 3). [gūş it,]*
4. Gūş idelden nāle vü feryād u zārum ṭaġlar
   Lāleler yer yer dilin ṭaġlara her dem daġlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 1). [gūş idelden, -el, -den]*
5. Jāle ṣanmañ görüp efġānumı **gūş itdi** felek
   Eşk encümleridür dāʾima her cā dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 5). [gūş itdi, -di]*

gūş-ı hūş: *Akıl kulağı II Can kulağı.*
1. Ben miyem nāy-ı mey-i dilbere māʾil ancaḳ
   Gūş-ı hūş issi ider anları hep gūş-pesend *(Şânî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 10). [gūş-ı hūş, -er]*

gūş-pesend it-: *Dikkatlice dinlemek.*
1. Ben miyem nāy-ı mey-i dilbere māʾil ancaḳ
   Gūş-ı hūş issi ider anları hep gūş-pesend *(Şânî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 10). [gūş-pesend ider, -er]*

gūyā: *Sanki, adeta.*
1. Āh-ı āteş-bārda her dāġ bir penbeyle dil
   Çarḫdur zeyn oldı encümlerle **gūyā** semt semt *(Şânî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 6). [gūyā,]*
2. Ṭūṭī-i tabʿımı **gūyā** ider ey Şānī müdām
   Leb-i dilber söze geldikce ki şekker dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 9). [gūyā,]*
3. Olursa n'ola ṭūṭī-i dil şekerin elfāẕ
   Gūyā iden ey meh anı şīrīn süḫanuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 4). [gūyā,]*
4. Nihāl-i ḳāmeti bir şemʿ-i kāfūrī dürür **gūyā**
   Ki şevḳinden olupdur cān u diller cümle pervāne *(Şânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 3). [gūyā,]*

gūyiyā: *Gûyiyâ, sanki.*
1. Her şecer başın ṣalar taʿẓīm ile idüp ḳıyām
   İşleri hep **gūyiyā** tesbīḥ-i ẕikru'llāhdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 8). [gūyiyā,]*

güç: *Zor.*
1. ʿĀrıżuñ zülfüñle örtüp itmegil ey yār **güç**
   Ṭutma balçıḳla güneş yüzün idüp iẓhār **güç** *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 1). [güç,]*
2. ʿĀrıżuñ zülfüñle örtüp itmegil ey yār **güç**
   Ṭutma balçıḳla güneş yüzün idüp iẓhār **güç** *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 2). [güç,]*
3. N'ola dil ger cāna itmezseñ femüñ remzin ʿayān
   Ġayb sırrından olur fāş eylemek esrār **güç** *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 4). [güç,]*
4. Gülşen-i kūyında ey gül-ruḫ figānın itme ʿayb
   Ḫār-ı miḥnetde görüpdür ʿandelīb-i zār **güç** *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 6). [güç,]*
5. Almaḳ olurdı göñül naḳd ile laʿlüñ būsesin
   Ey perī yoḳ ṣatduġıñdan oldugı bāzār **güç** *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 8). [güç,]*
6. Tīşe-i ġam bār-ı miḥnet birle diller ḫānesin
   Kendü mülküñdür şehā yıḳma idüp her bār **güç** *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 10). [güç,]*
7. İtme nisbet ġonceñ ey gül sen fem-i dildāde kim
   Ruḫ-be-ruḫ olduḳda gülşende olur güftār **güç** *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 12). [güç,]*
8. Kıldığım-çün dil ḫadeng-i ġamze-i yāre hedef
   Ol ḳaşı yādan çeker Şānī ḳatı aġyār **güç** *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 14). [güç,]*

güft ü gū: *Dedikodu, laf, konuşma.*
1. Nedür bu **güft ü gū** Şānī nedür bu ḫalḳ-ı ḫū Şānī
   Nedür bu zerd-rū Şānī nedür bu zaʿferān-āsā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 13). [güft ü gū,]*

güftār: *Söylenen söz, kelam.*
1. İtme nisbet ġonceñ ey gül sen fem-i dildāde kim
   Ruḫ-be-ruḫ olduḳda gülşende olur **güftār** güç *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 12). [güftār,]*
2. Ḫıżr u ʿĪsī degül saña şākir
   ʿİlm-i iḥyāda ḳılmada **güftār** *(Şânî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 10). [güftār,]*
3. Gonçeler laʿlüñden ögrenmiş tebessüm nidügin
   Ṭūtī **güftāruñdan** ögrenmiş tekellüm nidügin *(Şânî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 2). [güftāruñdan, -uñ, -dan]*

4. Sırr-ı ġayb añlarıduḳ gāhīce **güftāruñdan**
Ne ʿaceb mīm femüñden anı pinhān itdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 5). [güftāruñdan, -uñ, -dan]*

güftār-ı hū: *Allah sözü.*
1. Cān zebānına düşelden ʿaşḳ ile **güftār-ı hū**
Sālik-i cān u dil oldı vāḳıf-ı esrār-ı hū *(Şânî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 1). [güftār-ı hū,]*

güher: *Cevher II İnci II Güzel söz.*
1. Elfāẕ-ı naẓmıyile dişi vaṣfını gören
Dir Şānī birisine **güher** birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 10). [güher,]*
2. Kim ki ol **güherini** miṣle ider müşterī dil
Virmelidür aña sermāye-i ġamzeñ varın *(Şânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 5). [güherini, -i, -ni]*

güherbār: *Cevher saçan, cevher yağdıran.*
1. Ṣadef-i tabʿumuñ elfāẓı **güherbārı** müdām
Nāzı çoḳ ol dehen ü laʿl-i dür-efşāna fedā *(Şânî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 5). [güherbārı, -ı]*

gül: *Gül, çiçek II Sevgili.*
1. Nedür bu ruḫlar u lebler nedür bu zülf-i ʿanber-sā
Nedür bu **güller** ü müller nedür bu sünbül-i ġarrā *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 2). [güller, -ler]*
2. Nedür bu ḳadd u kāküller nedür bu serv ü sünbüller
Nedür bu ḳırmızı **güller** yañaġ mı lāle mi ḥamrā *(Şânî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 8). [güller, -ler]*
3. Şevḳ-i ruḫsāruñla dilde dāġ-ı ġam **güldür** baña
Gülşen-i sīnemde āh ey ġonca bülbüldür baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 1). [güldür, -dür]*
4. Gülşen-i ḫüsnüñde zülf ü ḳadd u ruḫsāruñ senüñ
Ġonce vü **güldür** nigārā serv ü sünbüldür baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 6). [güldür, -dür]*
5. Ḳanlu dāġum seyr iden sīnemde cānā semt semt
Ṣandı **güllerdür** açılmış gülşen-ārā semt semt *(Şânî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 2). [güllerdür, -ler, -dür]*
6. İtme nisbet ġonceñ ey **gül** sen fem-i dildāde kim
Ruḫ-be-ruḫ olduḳda gülşende olur güftār güç *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 11). [gül,]*
7. Bāġ-ı ġamda beni bülbül gibi şīvende ḳoyan
Gül yüzüñ şevḳi ile ġonce-i ḫandānuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 6). [gül,]*
8. Dest-i ḫayretle girībān-ı tenin
Gül gibi çāk eyleyenler ṣūfīdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 4). [gül,]*
9. Bir gülşen içre yüz **güli** ṣolmaz hevāsı ḫūb
Ne ḳış u yazı var ne ḫarīf-i bahārı var *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 11). [güli, -i]*
10. Bir ruḫları **gül** lebleri mül beñleri fülfül
Bir dişleri lūʾlü sözi dürr ġonce-femüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 11). [gül,]*
11. Bir ruḫları **gül** bir dili bülbül
Bir kāküli sünbül beñi ʿanber *(Şânî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 3). [gül,]*
12. Ey ʿaceb ruḫlar mıdur yā bu ḳızıl **güller** midür
Laʿl-i rengīnler midür lebler midür müller midür *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 1). [güller, -ler]*
13. Ḳanlu ḳanlu dāġlar mıdur dil-i mecrūḥda
Lāleler mi yā ḳızıl **güller** ḳaranfiller midür *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 10). [güller, -ler]*
14. Lāle vü zambaḳ açılmışlar **güle** gülşende dün
Şāh öñinde kār-ı dervīşān-ı şeyʾullāhdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 11). [güle, -e]*
15. Firāḳuñla **gül** ü gülşen yaḳar od oldı cānum hep
Viṣālüñ teşne cāna gel yetür ey gül-ʿizārum yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 5). [gül,]*
16. Gül gibi gül hemīşe ḫurrem ü ḫandān ol sen
Aġlamaḳ bencileyin bülbül-i nālāna düşer *(Şânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 9). [gül,]*
17. Gül gibi **gül** hemīşe ḫurrem ü ḫandān ol sen
Aġlamaḳ bencileyin bülbül-i nālāna düşer *(Şânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 9). [gül,]*
18. Ġonce vü nergis gerekmez laʿl ü çeşmüñ var iken
Ḳadd ü ḫadd ü zülfüñ ey meh serv u **gül** ʿanber yeter *(Şânî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 4). [gül,]*
19. Bāġ-ı dilde tāze dāġum ḳırmızı **güller** durur
Gülşen-i sīnemde āhum ṣavt-ı bülbüller durur *(Şânî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 1). [güller, -ler]*
20. ʿAraḳ-nāk olsa ḳaddüñ dir gören **gül** üzre şebnemdür
Ruḫuñ bāġında ḫaṭṭ bitse **gül** ü nesrīn nem nemdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 1). [gül,]*
21. ʿAraḳ-nāk olsa ḳaddüñ dir gören **gül** üzre şebnemdür
Ruḫuñ bāġında ḫaṭṭ bitse **gül** ü nesrīn nem nemdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 2). [gül,]*
22. Ṣādıḳ oluben ṣubḥ-ı muḥabbetde nigārā
Gül gibi girībān teni ḳatı çāk gerekdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 4). [gül,]*
23. Her kim ki oldı bir daḫı **gül** yāre hem-nişin
Yaz u ḳış aña Şānī nevbahārdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 17). [gül,]*
24. Ḫālüñ ġamıyla ölene ʿıṭrī kefen gerek
Ol zülf ü kākülüñ velī **gül** birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 10). [gül,]*

25. Sünbüllerüñ **gül** üzre ṭaġıtmışsın ey nigār
ʿUşşāḳ-ı derdmende ne rūy-ı celāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 3). [gül,]*
26. Nedür bu ʿārıż u laʿlüñle ḫāl ü zülfüñ ey meh-rū
Ne **güldür** bu ne müldür bu ne fülfül bu ne ʿanberdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 4). [güldür, -dür]*
27. Dişlerüñ vaṣfını gülşende didi Şānī-i saḥir
Jāleden oldı ḳulaġında **gülüñdür** küpeler *(Şânî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 10). [gülüñdür, -üñ, -dür]*
28. Kesüp ḳanlu elifler gül gül itsem sīnemi tañ mı
Ḳılursam serv ü **güllerle** müzeyyen tāze dāġumdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 6). [güllerle, -ler, -le]*
29. Mest-i cām-ı ḫayretüm destümde sāḳī bilmezem
Gül midür tāze açılmış sāġar-ı ṣahbā mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 4). [gül,]*
30. Dil-i cān gülşeninde bir gül-i nāzik bedensin sen
Semen-ḫaṭ ġonce-fem bir serv-ḳadd **gül** pīrehensin sen *(Şânî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 2). [gül,]*
31. Cihān bāġında ey **gül** ġonce-femler ḥasreti birle
Şehīd-i ʿaşḳ olan şeydālara ḳanlı kefensin sen *(Şânî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 7). [gül,]*
32. Beni ey ruḫları **gül** bülbül-i şeydā sen idüpsin
Beni ey lebleri mül ṭūṭī-i gūyā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 1). [gül,]*
33. Sīm ü zerle pür görüp zambaḳ kefin ey ġonce leb
Gülşen-i kūyuñda **güller** açdı şeyu'llāh elin *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 12). [güller, -ler]*
34. Başayım baġruma dirsen o **gül** ġonce-femi
Sīneñüñ yarasına merhem idiñür ḫārın *(Şânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 3). [gül,]*
35. Gonce-veş laʿl-i leb-i yāri göricek bildüm
Gül gibi gülşen-i bezm içre ḳızardı bāde *(Şânî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 4). [gül,]*
36. Başum giderse bādeyi gözden bıraḳmazam
Destümde **gül** gibi meye ayāġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 4). [gül,]*
37. Sīnemde zāhidā elif-i dāġa söyleme
Serv ü **gül** ile zeyn olan bāġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 2). [gül,]*
38. Gül ruḫlaruñ ġamıyla gözüm dökse ḳanlı yaş
Ṭaşḫınlu demidür o bulaġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 9). [gül,]*
39. Gel çileye girelüm tāze **güller** direlüm
Dost cemālin görelüm tevḫīde gel tevḫīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 11). [güller, -ler]*

gül-: *Gülmek.*
1. Sesüñ ḳaldırup **gülme** ḫalḳı saña güldürme
Nā-ḥaḳ cānuñ öldürme gel edeb ögren edeb *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 9). [gülme, -me]*
2. Sesüñ ḳaldırup gülme ḫalḳı saña **güldürme**
Nā-ḥaḳ cānuñ öldürme gel edeb ögren edeb *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 9). [güldürme, -dür, -me]*

gül devri: *Gül mevsimi, ilkbahar.*
1. Bahār eyyāmıdur **gül devridür** bir ġonce leb olsa
Fe-emmā ṣūḫ-ı zīrek olsa denür pür-ṭarab olsa *(Şânî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 1). [gül devridür, -dür]*

gül gül: *Gül gül, pembe pembe (Görüntü bağlamında).*
1. Kesüp ḳanlu elifler **gül gül** itsem sīnemi tañ mı
Ḳılursam serv ü güllerle müzeyyen tāze dāġumdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 5). [gül gül,]*

gül ruh: *Gül yanaklı.*
1. Dağıtmış her ṭaraf sünbüllerin **gül ruḫları** üzre
Bahār-ı ḥüsn-i dilber gör ne ḫoş eyyāma gelmişdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 7). [gül ruḫları, -lar, -ı]*

gül ruhsār: *Gül gibi yanak.*
1. Degülsin gülşen-i kūyında bir dem nāleden fāriġ
O **gül ruḫsāra** Şānī bülbül-i şeydāya beñzersin *(Şânî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 10). [gül ruḫsāra, -a]*

gül ü gülzār: *Gül ve gül bahçesi.*
1. Aġyār fikri sende göñül yār fikri yoḫ
Meyyāl-i ḫārsun **gül ü gülzār** fikri yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 2). [gül ü gülzār,]*

gül yüz: *Gül yüzlü (Sevgilinin güzel yüzü).*
1. Ġonce aġzuñ **gül yüzüñ** ṭuṭaḳlaruñ yapraġıdur
İki yanında iki zülfüñ benefşe bāġıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 1). [gül yüzüñ, -üñ]*

gülāc: *Bir çeşit tatlı (üzerindeki kırmızılıklar bağlamında).*
1. Derd ü ġam bīmārı olmışdur bugün ġāyet mizāc
Anuñ içün ḫūn-ı vaṣluñdan diler miskīn **gülāc** *(Şânî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 2). [gülāc,]*
1. *dür]*

gül-döken: *Gül döken kişi.*

1. Aġzına **gül-döken** dir ayruḳ ḫalḳ
   Sözde fikr ü ḫayāli neylerler *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 17). [gül-döken,]*

güldür-: *Gülmesine sebep olmak, gülmesini sağlamak, sevindirmek.*

1. ʿUşşāḳı helāk eyleme **güldürme** raḳîbi
   Yār eyleyüp aġyārı saña yārı unutma *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 7). [güldürme, -me]*

güle güle: *Güle güle, gülerek, seve seve.*

1. Ḳıya ḳıya baḳan āfet nigārı gördüñ mi
   Güle güle dil alan ʿişvekārı gördüñ mi *(Şânî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 2). [güle güle,]*

güleç: *Her zaman gülümseyen, mütebessim.*

1. Oḳumışca yazmışca añlamışca ḥālden
   Pīr-perverce **güleçce** ḫoş edebce olsa yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 6). [güleçce, -ce]*

gül-fidān: *Fidan boylu (Sevgili).*

1. Seher seher çıḳuban kūşe kūşe kūyında
   Çemen çemen ṣalınan **gül-fidānı** gördüñ mi *(Şânî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 8). [gül-fidānı, -ı]*

gül-i ʿarʿar: *(Güzelin) Boy pos gülü.*

1. Bāġ-ı dilde ḳadd ü ruḫsāruñ **gül-i ʿarʿar** yeter
   Başda sevdā-yı ser-i zülfüñ baña hemser yeter *(Şânî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 1). [gül-i ʿarʿar,]*

gül-i gülzār-ı ʿālem: *Dünyanın gül bahçesinin gülü.*

1. Ruḫuñsız gülşen-i kūyuñdan ayru ay gibi ġoncem
   Gül-i gülzār-ı ʿālem ṣan baña nār-ı cehennemdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 6). [gül-i gülzār-ı ʿālem,]*

gül-i ḫandān: *Açılmış gül, neşeli gül II Sevgili.*

1. Her ḳaçan ol dürrdür kim ruḫ-ı cānāna düşer
   Ṣanırum şebnem-i terdür **gül-i ḫandāna** düşer *(Şânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 2). [gül-i ḫandāna, -a]*

gül-i nāzik: *Narin gül.*

1. Dil-i cān gülşeninde bir **gül-i nāzik** bedensin sen
   Semen-ḫaṭ ġonce-fem bir serv-ḳadd gül pīrehensin sen *(Şânî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 1). [gül-i nāzik,]*

gül-i raʿnā: *Parlak gül.*

1. Görüben ġonce-i laʿlin o şehüñ ayaġına
   Yolınup berg-i vücūdı **gül-i raʿnā** dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 4). [gül-i raʿnā,]*
2. Güzeller bāġ-ı dehri zeyn ider ezhāra dönmişdür
   Ḥüsün bāġında cānā sen **gül-i raʿnāya** beñzersin *(Şânî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 8). [gül-i raʿnāya, -y, -a]*

gül-i şimşād: *Şimşir ağacına benzer gül (Uzun boylu güzel sevgili anlamında).*

1. Ḫār-ı miḥmetde ḳalup sāye-ṣıfat ḫāk olsun
   Beñzeden ḳadd ü ruḫ-ı yārı **gül-i şimşāda** *(Şânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 10). [gül-i şimşāda, -a]*

gül-i ter: *Taze gül.*

1. Zülf midür bāġ-ı ruḫa sünbül-i ḫoş būdur bu
   Zīver-i gülşen-i ḥüsn-i **gül-i ter** būdur bu *(Şânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 2). [gül-i ter,]*

gül-ʿizār: *Gül yanaklı.*

1. Firāḳuñla gül ü gülşen yaḳar od oldı cānum hep
   Viṣālüñ teşne cāna gel yetür ey **gül-ʿizārum** yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 6). [gül-ʿizārum, -um]*
2. Her lāle-ḳadd u ġonce-fem ü **gül-ʿizār** içün
   Ebr-i bahāra döndi gözüm jāle-vārdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 15). [gül-ʿizār,]*

gül-ruḫ: *Gül yanaklı (Sevgili).*

1. Be-Kaʿbe ḥaḳḳı ey Ṣānī ṣaḳın dūr olma **gül-ruḫdan**
   Çe gül-ruḫ gül-ruḫ-ı dilber çe dilber dilber-i ġarrā *(Şânî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 9). [gül-ruḫdan, -dan]*
2. Be-Kaʿbe ḥaḳḳı ey Ṣānī ṣaḳın dūr olma gül-ruḫdan
   Çe **gül-ruḫ** gül-ruḫ-ı dilber çe dilber dilber-i ġarrā *(Şânî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 10). [gül-ruḫ,]*
3. Gülşen-i kūyında ey **gül-ruḫ** fiġānın itme ʿayb
   Ḫār-ı miḫnetde görüpdür ʿandelīb-i zār güç *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 5). [gül-ruḫ,]*
4. Ṣaḳın ey ġonce sen baḫṣ-ı fem-i yāre dehen açma
   Ki bāġ-ı ḥüsne ol **gül-ruḫ** seni ilzāma gelmişdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 6). [gülruḫ,]*

gül-ruḥ-ı dilber: *Gül yanaklı sevgili.*

1. Be-Kaʿbe ḥaḳḳı ey Ṣānī ṣaḳın dūr olma gül-ruḥdan
   Çe gül-ruḥ **gül-ruḥ-ı dilber** çe dilber dilber-i ġarrā *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 10). [gül-ruḥ-ı dilber,]*

gülşen: *Bahçe, gül bahçesi (Sevgilinin kendisi, bulunduğu yer, makamı).*

1. Ḳanlu dāġum seyr iden sīnemde cānā semt semt
   Ṣandı güllerdür açılmış **gülşen-ārā** semt semt *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 2). [gülşen-ārā, --ārā]*
2. İtme nisbet ġonceñ ey gül sen fem-i dildāde kim
   Ruḥ-be-ruḥ olduḳda **gülşende** olur güftār güç *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 12). [gülşende, -de]*
3. Bir **gülşen** içre yüz güli ṣolmaz hevāsı ḫūb
   Ne ḳış u yazı var ne ḫarīf-i bahārı var *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 11). [gülşen,]*
4. Firāḳuñla gül ü **gülşen** yaḳar od oldı cānum hep
   Viṣālüñ teşne cāna gel yetür ey gül-ʿizārum yār *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 5). [gülşen,]*
5. Lāle vü zambaḳ açılmışlar güle **gülşende** dün
   Ṣāh öñinde kār-ı dervīşān-ı şeyʾullāhdur *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 11). [gülşende, -de]*
6. Gülşende ruḫlaruñla lebüñ vaṣfın eylesem
   Ġonce ağız mı açabilür güng ü lāldür *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 15). [gülşende, -de]*
7. Dişlerüñ vaṣfını **gülşende** didi Ṣānī-i saḥir
   Jāleden oldı ḳulaġında gülüñdür küpeler *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 9). [gülşende, -de]*
8. Dil-i cān **gülşeninde** bir gül-i nāzik bedensin sen
   Semen-ḫaṭ ġonce-fem bir serv-ḳadd gül pīrehensin sen *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 1). [gülşeninde, -in, -de]*

gülşen-i bezm: *Meclisin gül bahçesi.*

1. Gonce-veş laʿl-i leb-i yāri göricek bildüm
   Gül gibi **gülşen-i bezm** içre ḳızardı bāde *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 4). [gülşen-i bezm,]*

gülşen-i ḥüsn: *Güzelliğin gül bahçesi.*

1. Gülşen-i ḥüsnüñde zülf ü ḳadd u ruḫsāruñ senüñ
   Ġonce vü güldür nigārā serv ü sünbüldür baña *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 5). [gülşen-i ḥüsnüñde, -üñ, -de]*

gülşen-i kūy-ı dildār: *Sevgilinin mahallesinin gül bahçesi.*

1. Ḳandadur bād-ı ṣabā **gülşen-i kūy-ı dildār**
   Vir ḫaber cān u göñül şevḳ ile aña ḳopalar *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 7). [gülşen-i kūy-ı dildār,]*

gülşen-i kūy: *Mahallenin gül bahçesi (Sevgilinin bulunduğu yerdeki gül bahçesi).*

1. Gülşen-i kūyında ey gül-ruḫ fiġānın itme ʿayb
   Ḫār-ı miḥnetde görüpdür ʿandelīb-i zār güç *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 5). [gülşen-i kūyında, -ı, -n, -da]*
2. Ruḫuñsız **gülşen-i kūyuñdan** ayru ay gibi ġoncem
   Gül-i gülzār-ı ʿālem ṣan baña nār-ı cehennemdür *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 5). [gülşen-i kūyuñdan, -uñ, -dan]*
3. Degülsin **gülşen-i kūyında** bir dem nāleden fāriġ
   O gül ruḫsāra Ṣānī bülbül-i şeydāya beñzersin *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 9). [gülşen-i kūyında, -ı, -n, -da]*
4. Sīm ü zerle pür görüp zambaḳ kefin ey ġonce leb
   Gülşen-i kūyuñda güller açdı şeyu'llāh elin *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 12). [gülşen-i kūyuñda, -uñ, -da]*

gülşen-i ruḫ: *(Sevgilinin) Yanağının gül bahçesi.*

1. Kūyuñ ki **gülşen-i ruḫuñ** tek verd-i raʿnā bulmasa
   Bād-ı ṣabā ger bāġ-ı dehri geşt idüben araya *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 9). [gülşen-i ruḫuñ, -uñ]*

gülşen-i sīne: *Gönlün gül bahçesi.*

1. Şevḳ-i ruḫsāruñla dilde dāġ-ı ġam güldür baña
   Gülşen-i sīnemde āh ey ġonca bülbüldür baña *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 2). [gülşen-i sīnemde, -m, -de]*
2. Dāġ-ı miḥnet zaḫm-ı peykān-ı müjeñ ey ḳaşı yā
   Gülşen-i sīnemde dāʾīm lāle-i aḥmer yeter *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 6). [gülşen-i sīnemde, -m, -de]*
3. Bāġ-ı dilde tāze dāġum ḳırmızı güller durur
   Gülşen-i sīnemde āhum ṣavt-ı bülbüller durur *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 2). [gülşen-i sīnemde, -m, -de]*

gülşen-i vaḥdet: *Birlik bahçesi.*

1. Bülbüller ile **gülşen-i vaḥdette** kün dimeñ
   Ṭuyurma degme ḳarġaya her zāġa söyleme *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 9). [gülşen-i vaḥdette, -te]*

gülsitān-ı ruh: *Ruhun gül bahçesi.*

1. Ḳad midür ʿarʿar mıdur yā serv-i şimşād-ı çemen
   Gülsitān-ı ruḫda bu zülfler mi sünbüller midür *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 4). [gülsitān-ı ruḫda, -da]*

gülzār: *Bahçe, gül bahçesi.*
1. Yine ṭoldurdıġuñ āhıla cihān **gülzārın**
   Çünkü bülbüllerinüñ diñlemez ol **gülzārın** *(Şânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 1). [gülzārın, -ın]*
2. Yine ṭoldurdıġuñ āhıla cihān **gülzārın**
   Çünkü bülbüllerinüñ diñlemez ol **gülzārın** *(Şânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 2). [gülzārın, -ın]*

gülzār-ı ġam: *Keder bahçesi.*
1. Gülzār-ı ġamda ġonce-i pür-ḫūn gibi benüm
   Göñlüm hemīşe ol ruḫ-ı gülçīn açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 7). [gülzār-ı ġamda, -da]*

gül-zār-ı hū: *Allah'ın gül bahçesi.*
1. Nāġme-i Hū'dan terennümler idüp bī-hūş olup
   Murġ-ı cānuñ meskeni olalıdan **gül-zār-ı hū** *(Şânî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 10). [gül-zār-ı hū,]*

gün: *Açık, apaçık.*
1. Āsmān-ı daʿvet-i şerʿine ṣıddīḳ didirüp
   Şāhid oldı **gün** gibi Ḳurʾān-ı nutḳu'llāh aña *(Şânî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 8). [gün,]*

gün: *Güneş.*
1. Mührüñ göñülde gizlemek olurdı ey perī
   Ḥüsnüñ żiyāsı **gün** gibi ger olmasa vüżūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 10). [gün,]*

gün: *Gün, zaman.*
1. Bu felek bir **gün** dil-i maḥzūnumu şād itmedi
   Yār ile vuṣlat deminde olmadı ruḫṣat baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 3). [gün,]*
2. Seyr-i ruḫında ol mehüñ her **günüm** oldı rūz-ı ʿiyd
   Fikr-i ṣaçıyla her dünüm ḳadr-i şeb-i berāt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 3). [günüm, -üm]*
3. Şānuña geldi āyet-i Levlāk
   Ḳıldı **gün** tek nübüvvetüñ iẓhār *(Şânî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 8). [gün,]*
4. ʿAks idüp mirʾat-ı vechüñle muḳābil olsa **gün**
   Tīz çeker Ḥurşīd üstüne felek şemşīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 5). [gün,]*
5. Māh-rūlar dimiş ey Şānī senüñçün ki ḳamu
   Her şeb ol **gün** daḫı bir ʿālem-i tenhāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 18). [gün,]*
6. Rā ḳaşların çatup bu **gün** ol dil-rubāyı gör
   Tīr-i müjeyle dil atup eyler bu rāyı gör *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 1). [gün,]*
7. Görüp çarḫ üzre şanmañ hāledür devr-i felek üzre
   Bu **gün** ol mihr-i ʿālem māha ṣıçratmaḳ diler çenber *(Şânî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 4). [gün,]*
8. Ṭañ mı zülfüñle ruḫuñ seyrin idersem her rūz
   Maġrib u maşrik idi **günde** Süleymāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 10). [günde, -de]*
9. Ebr-i zülfüñ **gün** yüzüñden refʿ idelden ey şanem
   Ġarḳ-ı envār-ı tecellī oldı hep kevn-i mekān *(Şânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 5). [gün,]*
10. Neden ey şemʿ-i meṭāliʿ ḳamu ʿālemlere şāyiʿ
    Sen iken **gün** gibi ṭaliʿ seni iḫfā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 16). [gün,]*
11. ʿAzraʾīl bir **gün** gelür ecel boġazuñ alur
    Sevdügüñ bunda ḳalur tevbeye gel tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 9). [gün,]*
12. Ḳanı şanemā ʿahdüñ ben ḫaste dile dirdüñ
    Laʿlümden idem bir **gün** Şānī saña dermānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 14). [gün,]*

gün aç-: *Gün doğmak, güneşin doğması.*
1. Gün açup şaʿşaʿa-ı mihr-i ruḫın seyr idicek
   Ẕerre-veş ʿaḳlum arada itürüp ḳaldum zār *(Şânî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 5). [gün açup, -up]*

gün ṭoġ-: *Gün doğmak II Aydınlanmak.*
1. Dir o meh başuña **gün ṭoġdı** ne yatursın ayā
   Ṣubḥ-ı devlet saña yār oldı şeb-i baḫtuñ uyar *(Şânî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 3). [gün ṭoġdı, -dı]*

gün yüz: *Güneş gibi parlak yüz.*
1. Gün yüzüñsüz göricek āteş-i āhum lāmiʿ
   Yaş döküp sīne dögüp naʿra ider sūz ile raʿd *(Şânî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 5). [gün yüzüñsüz, -ñ, -süz]*
2. Gün yüzüñden ayru dil āh itdügince raʿdi var
   Berḳ-i ḫāṭıf tek çeker dehre felek şemşīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 3). [gün yüzüñden, -üñ, -den]*

gündüz: *Günün aydınlık olan yani güneşle aydınlanan kısmı.*

1. Gündüzlerde ṣāʾim ol gicelerde ḳāʾim ol
   Yiter böyle nāʾim ol tevḥīde gel tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 5). [gündüzlerde, -ler, -de]*

güneş: *Güneş II Parlak, aydınlık. (Sevgilinin yüzü)*
1. ʿĀrıżuñ zülfüñle örtüp itmegil ey yār güç
   Ṭutma balçıḳla **güneş** yüzün idüp iẓhār güç *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 2). [güneş,]*
2. Cümle revzenden ḳamu ḫāne müzeyyen olduġı
   Bir **güneşdendür** ne var olmazsa özin ḫāne bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 10). [güneşdendür, -den, -dür]*
3. Şeh-zādesin aṣlıyla ḳadīmi
   Senden **güneş** ü meh oldı kemter *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 14). [güneş,]*
4. Ey **güneş** ṭalʿat ne ebr içre nihān olduñ ʿaceb
   Ṣaldı āfāḳa ṣalā raʿd-i fiġānum ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 17). [güneş,]*
5. Ṣafāsından **güneş** ditrer düşer lerze dil ü cāna
   Ne ḫoş mirʾāt-ı rūşendür naẓar ḳıl vech-i cāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 1). [güneş,]*
6. Güneşte var mı ḳanı çeşm ü ebrū ḫāl ü zülf ü fem
   Nice teşbīh iderler āfitāb-ı rūy-ı cānāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 3). [güneşte, -te]*

güneş ṭalʿat: *Güneş yüzlü (Sevgili).*
1. Yoḳ ḳarārum sensüz ey ārām-ı cānum ḳandasın
   Ey **güneş ṭalʿatlı** yār-ı mihribānum ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 2). [güneş ṭalʿatlı,]*

güneş-i çarh-ı nübüvvet: *Peygamberlik aleminin güneşi.*
1. Ey ẕāt-ı muṭahhar **güneş-i çarḫ-ı nübüvvet**
   Ey nūr-ı Ḫudā cedd-i şebābeyn Muḥammed *(Şânî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 5). [güneş-i çarḫ-ı nübüvvet,]*

güng ü lāl: *Dilsiz ve dili tutulmuş.*
1. Gülşende ruḫlaruñla lebüñ vaṣfın eylesem
   Ġonce aġız mı açabilür **güng ü lāldür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 16). [güng ü lāldür, -dür]*

gurāb: *Karga II Rakip.*
1. Manẓar-ı ḫalḳ olmaġiçün mertebe-i aʿlā gerek
   Bülbül ü tūṭīle ḳaçan bir ola her būm **gurāb** *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 8). [gurab,]*

gürūh-ı aṣfiyā: *Ermişler topluluğu, cemaati.*
1. Cemiʿ-i evliyāsından **gürūh-ı aṣfiyāsından**
   Diler hem enbiyāsından şefāʿat yā Resūlallāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 3). [gürūh-ı aṣfiyāsından, -sı, -n, -dan]*

güzel: *Güzel, hoş (Sevgili).*
1. Ġamzeñ ucından öleni laʿlüñ çü dirgürür
   Ḫūnī gözüñ n'ider **güzelim** ḳana al ḳatup *(Şânî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 8). [güzelim, -im]*
2. Bir cevr ü cefāsı yoḳ **güzelcek**
   Bir luṭfu ʿaṭāsı çokca dilber *(Şânî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 11). [güzelcek, -cek]*
3. Benüm sevdicegüm ineñ **güzeldür**
   Ḥüsn ile cihānda bī-bedeldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 1). [güzeldür, -dür]*
4. Pend-i ʿāşıḳ mı ḳulaġuñda nedür bu küpeler
   Dime misin **güzelüm** boynuñı ḳocup öpeler *(Şânî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 2). [güzelüm, -üm]*
5. Güzeller bāġ-ı dehri zeyn ider ezhāra dönmişdür
   Ḥüsün bāġında cānā sen gül-i raʿnāya beñzersin *(Şânî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 7). [güzeller, -ler]*
6. Bir melek sīmā perī peyker **güzel** meftūnuyum
   Ādeme meyl eylemez bilmez teraḥḥum nidügin *(Şânî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 3). [güzel,]*
7. Beli ince femi ġonce beñi fülfül lebi yāḳūt
   Güzeller çoḳdur ammā beñzemez ol verd-i ḫandāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 12). [güzeller, -ler]*
8. Egerçi şehr-i ḥüsnüñ dilberi çoḳ ey püser ammā
   Senüñ gibi **güzel** olmaz ẓarīfāne levendāne *(Şânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 10). [güzel,]*
9. Tenezzül itmesün meyl eyleyüp her dūna ʿālemde
   Güzel ʿālī-cenāb olsaydı hem ʿālī-neseb olsa *(Şânî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 4). [güzel,]*
10. **güzelim:** *Beğenilen, sevilen kimselere hitap sözü olarak kullanılır.*
11. Dil ḫayālüñ ki göñül gibi ḫafī cāya çeker
    Ġāfil olma **güzelim** ol seni tenhāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 2). [güzelim,]*

H h

hā: *Dikkati çekmek, uyarmak için kullanılan bir söz, sakın.*

1. Şöyle ki keskün olupdur ġamzeñ
   Hā diyince dil-i biryāna geçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 4). [hā,]*

ḫāb: *Uyku.*

1. Ḫābdaydum o yāri geldi beni gördüm uyar
   Ṣan Mesīḥ irdi dil-i mürdeye cān itdi niṣār *(Şânî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 1). [ḫābdaydum, -da, -y, -du, -m]*

ḫabāb: *Şarap köpüğü, su üzerinde oluşan hava kabarcığı.*

1. Sākīyā ṣanma **ḫabāb** ola mey-i ṣahbāda
   Jāledür kim görinür berg-i gül-i raʿnāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 1). [ḫabāb,]*

haber: *Haber, bilgi, naklolunan söz.*

1. Ṭuymadum ẕerrece lalüñ **ḫaberin** çoḳ ṣordum
   Sizmedüm ḳılca belüñ sırrını çoḳ itdüm cehd *(Şânî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 3). [ḫaberin, -in]*
2. Ey ḳanāʿat kūşesinde muʿtekif olan civān
   Vir **ḫaber** kim bundan özge kenz-i lā-yefnānedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 20). [ḫaber,]*
3. Ḳılca duyulmadı ortada miyānuñ **ḫaberi**
   Ehl-i teʾvīl anı gerçi niçe maʿnāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 7). [ḫaberi, -i]*
4. Nice ṣordumsa lebüñden ẕerre ẕerre mū-be-mū
   Duymadım bir ṣemme aġzuñla miyānuñdan **ḫaber** *(Şânî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 4). [ḫaber,]*
5. Ṣordum dehānuñ ile miyānun **ḫaberlerin**
   Virmez cevāb-ı lebüñüñ birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 5). [ḫaberlerin, -ler, -i, -n]*
6. Ḳandadur bād-ı ṣabā gülşen-i kūy-ı dildār
   Vir **ḫaber** cān u göñül ṣevḳ ile aña ḳopalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 8). [ḫaber,]*
7. Dilde olan **ḫaberleri** dudaġa söyleme
   Cān maḥrem ise aña di ıraġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 1). [ḫaberleri, -ler, -i]*
8. Yaşum gibi cihānı bulandurma ey gözüm
   Deryā **ḫaberleri** ṣaḳın ırmaġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 4). [ḫaberleri, -ler, -i]*

habeş: *Habeşistan (İnsanlarının siyah derili olması yüzünden saç siyahlığını ve yüzdeki siyah beni simgeler).*

1. Çīn-i zülfüñde durur būy-ı vefā ol yārüñ
   Sen gerek Şām u **Ḥabeş** illerine biñ sefer it *(Şânî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 10). [ḥabeş,]*
2. Laʿl-i yār üzre görüp ḫāl-i siyeh ṣanmañ kim ol
   Bir **ḫabeşdür** Mışra gelmişdür ṭurup şekker ṭutar *(Şânî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 8). [ḫabeşdür, -dür]*

hāb-ı ġaflet: *Gaflet uykusu.*

1. İlāhī **ḫāb-ı ġafletden** uyar bu dīde-i cānı
   Şeb-i baḫtumda göster gözime sen rū-yı cānānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 1). [ḫāb-ı ġafletden, -den]*

ḫabīb: *Sevgili II Hz. Muhammed (s.a.v).*

1. Şānuñı Levlāk ile vaṣf itdi Ḫaḳ ḳıldı senüñ
   Hem şefīʿ ü hem **ḫabīb** u hem resūlu'llahdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 20). [ḫabīb,]*
2. Ḫudānuñ sen **ḫabībisin** şefāʿat yā Resūlallāh
   Ḳamu derdüñ ṭabībisin şefāʿat yā Resūlallāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 1). [ḫabībisin, -i, -sin]*

habīb: *Sevgili, sevilen dost II Allah.*

1. Dirlerse dil-rübālara ki rūḥ-ı ṣānidür
   Ben sevdigüm **habībedür** ey Ṣānī ṣāni rūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 14). [habībedür, -dür]*

habīb-i pür-envār: *Nurlu sevgili.*

1. Ey Resūl ü Nebī vü ey muḥtār
   Ey şefīʿ ü **ḫabīb-i pür-envār** *(Şânî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 2). [ḫabīb-i pür-envār,]*

hablü'l-metīn: *Çok kuvvetli, sağlam ip II İslam dini.*

1. Cüz nīst Kaʿbe līk ū kūy-ı Muḥammedest
   Ḥablü'l-metīn-i Ḥaḳser-i mūy-ı Muḥammedest *(Şânî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 2). [ḥablü'l-metīn-i, --i]*

hacālet: *Mahcubiyet, utanma.*

1. Vücūda geldigüñde dir küfrüñ ḳubbesi geçdi
   Ṣanemler ser-nigūn oldı **ḫacālet** başdı şeytānı *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 4). [ḫacālet,]*

hāce-i ḥüsn: *Güzellik hocası II Sevgili.*

1. Dil naḳdine vir vaṣl metāʿını ḳayırmaz
   Ey **ḫāce-i ḥüsn** ögrenigör ṣatma vü alma *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 8). [ḫāce-i ḥüsn,]*

had: *Yanak II Sevgilinin yanağı.*

1. Ḳatı serkeş iken āteş becid kaʾil amān bilmez
   Ne ḳaddür bu ne **ḫaddür** bu ne ḳaşdur bu ne ḫançerdür *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 6). [ḫaddür, -dür]*

had: *Derece, mertebe, sınır.*

1. Serv ḳadce lāle **ḫadce** ġonce lebce olsa yār
   Şīvelice şūḫca hem pür-ṭarabca olsa yār *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 1). [ḫadce, -ce]*

hadd: *Yanak.*

1. Ḥüsn-i cemāl **ḫadd** u ḫāl ancaḳ olur ẕihi cemīl
   Dembedem anı vaṣf iden āyet-i beyyināt olur *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 5). [ḫadd,]*
2. Bu ne zülf ü **ḫadd** ü ḫaṭdur bu ne ḳadd bu ne ḳāmetdür
   Meger ki fitne-i devr-i ḳamerden bir ʿalāmetdür *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 1). [ḫadd,]*
3. Ġonce vü nergis gerekmez laʿl ü çeşmüñ var iken
   Ḳadd ü **ḫadd** ü zülfüñ ey meh serv u gül ʿanber yeter *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 4). [ḫadd,]*

hadd: *Sınır II Derece.*

1. Gamzeñ oḳıyla zülfüñ ucından ölenlerüñ
   Ne **ḫadd**-iʿaddi var ne ḥesāb-ı şümārı var *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 8). [ḫadd-iʿaddi, -i]*
2. Bir baḥre düşdi Şānī ki ġavvās olup gezer
   Anuñ ne ṭūl-iʿumḳı ne **ḫadd** ü kenārı var *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 14). [ḫadd,]*

hadeng-i ġamze-i yār: *Sevgilinin gamzesinin oku.*

1. Kıldıġım-çün dil **ḫadeng-i ġamze-i yāre** hedef
   Ol ḳaşı yādan çeker Şānī ḳatı aġyār güç *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 13). [ḫadeng-i ġamze-i yāre, -e]*

hādī: *Hidayet eden, doğru yolu gösteren.*

1. Açmaġa genc-i dili ḳatl-i ṭılsım-ı cānı
   Şimdi ey **hādī** refīḳüm baña feṭḥ-i ẓafer it *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 12). [hādī,]*
2. Ḳaşdum ṭılsım-ı cāna künūz-ı dil açmadur
   Ey **hādī** vir hidāyet-i tevfīḳle fütūḥ *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 6). [hādī,]*

hadīs: *Haber, söz, kıssa.*

1. Guftend muhakkıkīn-i cihān ḫoş şinev **ḫadīs**
   Ḳurʾān-ı ḫalḳ-ı Aḥmed u ḫūy-ı Muḥammedest *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 3). [ḫadīs,]*

hafī: *Gizli.*

1. Dil ḫayālüñ ki göñül gibi **ḫafī** cāya çeker
   Ġāfil olma güzelim ol seni tenhāya çeker *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 1). [ḫafī,]*

hāʾil ol-: *Engel olmak, mani olmak.*

1. Küḥl-i māzāġü'l başardan sürmelüdür gözlerüñ
   Anuñ içün **ḫāʾil olmaz** çeşmüñe yüz biñ ḥicāb *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 12). [ḫāʾil olmaz, -maz]*

ḫak: *Doğru.*

1. Senüñ Şānī faḳīrüñdür anı ṭut bir ḫaḳīrüñdür
   Senüñ **ḫaḳ** dest-gīrüñden şefāʿat yā Resūlallāh *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 14). [ḫaḳ,]*
2. Yamanlara uyma hīç ġıybet ü bühtāndan geç
   Ḫaḳla bāṭılı seç tevḫīde gel tevḫīde *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 16). [ḫaḳla, -la]*

ḫak: *Toprak.*

1. Sāye-veş yoluna **ḫāk** olduġum ey Şānī bu kim
   İtmişim vārımı ol serv-i ḫırāmāna fedā *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 13). [ḫāk,]*
2. Bād kūyuñda dimiş müddeʿīnüñ gözine **ḫāk**
   Ḫayfdur ancılayın sürme-i aʿlāya çeker *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 9). [ḫāk,]*
3. Ḫayāl-i serv-ḳaddüñ **ḫāk** idelden sāye-veş çeşmüm
   Aḳar pāyuña her dem cūybār-ı dīde pür-nemdür *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 7). [ḫāk,]*

4. Yolunda kişi şu dökünen **ḫāk** gerekdür
   Mey gibi ṣafā dil ṣu gibi pāk gerekdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 1). [ḫāk,]*
5. Ḫoş besle cānı ṭāʿat ile cismi **ḫāk** ḳıl
   Biri cenāb-ı ḥażrete vir birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 5). [ḫāk,]*
6. Ḳaṣr-ı cismüñ **ḫāke** yeksān eyle nāmı **ḫāke** ṣal
   Kendüñi beñzetme ʿucb ile cihān şeddādına *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 13). [ḫāke, -e]*
7. Ḳaṣr-ı cismüñ **ḫāke** yeksān eyle nāmı **ḫāke** ṣal
   Kendüñi beñzetme ʿucb ile cihān şeddādına *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 13). [ḫāke, -e]*
8. Gāh Ṣānī-i ʿālī-şān iden ʿālemlere sulṭān iden
   Gāh **ḫāk** ile yeksān iden yārüñ cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 18). [ḫāk,]*

Hak: *"Allah (c.c.)".*

1. Ey nice ṣāḥib-nübüvvet Ḥaḳ resūliyken senüñ
   Ümmetüñden olmaġı **Ḥaḳdan** idindiler recā *(Şânî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 8). [ḥaḳdan, -dan]*
2. Ḥaḳ sevdi kim sevüp seni maṭlūb idinmeye
   Ey cisme cān u cānlara cānān Muḥammed Muṣṭafā *(Şânî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 7). [ḥaḳ,]*
3. Ey dīnde ḳarındaşım gel edeb ögren edeb
   Ḥaḳ yolunda yoldaşım gel edeb ögren edeb *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 2). [ḥaḳ,]*
4. Edepsüzler ḫor olur her yerde maḳhūr olur
   Ḥaḳ ḳatından dūr olur gel edeb ögren edeb *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 8). [ḥaḳ,]*
5. Aṣl-ı īmān çünki bilmekdür **Ḥaḳı** ʿayne'l-yaḳīn
   Münkir-i aʿmāya siz kāfir diyüñ īmānı yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 5). [ḥaḳı, -ı]*
6. Şānuñı Levlāk ile vaṣf itdi **Ḥaḳ** ḳıldı senüñ
   Hem şefīʿ ü hem ḥabīb u hem resūlu'llahdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 19). [ḥaḳ,]*
7. Yed-i faẓluñla sen ḳurtar hū nefs-i ḫīlekār ey **Ḥaḳ**
   Ḳurup biñ dāne-i ḥīle düşürmişdür beni bende *(Şânî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 5). [ḥaḳ,]*
8. Ṣerīʿatuñ muḥkem it **Ḥaḳ** yolına ṭoġru git
   Yaman ḫūylaruñ terk it tevḫīde gel tevḫīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 7). [ḥaḳ,]*
9. Dervīş olan ṣızılur **Ḥaḳ** yolına düzilür
   Çörek unı özilür tevḫīde gel tevḫīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 13). [ḥaḳ,]*
10. Pend eyleyen Ṣānī'dür saña ḥaḳḳı tanıtur
    Haḳdan özüñe ḳanıdur tevḫīde gel tevḫīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 24). [haḳdan, -dan]*
11. Ḳamu ümmetden itdi ümmetüñ **Ḥaḳ** āʿlem u efḍal
    Nitekim enbiyānuñ eyledi sen şāh-ı sulṭānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 5). [ḥaḳ,]*
12. Görinen her şeyʾüñ ʿaynında **Ḥaḳdur** ġayrı yoḳdur hīç
    Gözüñ aç ẕerrelerden ḳıl temāşā mihr-i raḫşānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 9). [ḥaḳdur, -dur]*

hāk eyle-: *Öldürmek, toprak etmek.*

1. Ḳalbini pāk eyleyenler ṣūfīdür
   Nefsini **ḫāk eyleyenler** ṣūfīdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 2). [ḫāk eyleyenler, -y, -en, -ler]*

ḫāk ol-: *Toprak olmak II Ölmek.*

1. Sāye gibi **ḫāk oldı** bu rāh-ı muḥabbetde
   Maʾil olalıdan dil sen ḳāmeti şimşāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 5). [ḫāk oldı, -dı]*

ḫāk ol-: *Toprak olmak, ezilmek, hor ve hakir durumda olmak.*

1. Ḫār-ı miḥmetde ḳalup sāye-ṣıfat **ḫāk olsun**
   Beñzeden ḳadd ü ruḫ-ı yārı gül-i şimşāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 9). [ḫāk olsun, -sun]*

hak resūli: *Hak peygamberi, Allah'ın elçisi, Hz. Muhammed.*

1. Ey nice ṣāḥib-nübüvvet **Ḥaḳ resūliyken** senüñ
   Ümmetüñden olmaġı Ḥaḳdan idindiler recā *(Şânî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 7). [ḥaḳ resūliyken, -y, -ken]*
2. Ḥaḳ resūli çünki maʿallahī söyleye
   Kimdür ki ḥāli dāʾīm anuñ ittiṣāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 13). [ḥaḳ resūli,]*

hak yolı: *Allah'a ulaştıran yol, doğru yol.*

1. ʿÖmr ʿazīz naḳdiñi itme telef ṣaḳın bugün
   Ḥaḳ yolına it anı ṣarf ger ider iseñ ey civān *(Şânî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 6). [ḥaḳ yolına, -n, -a]*

hakāyık: *Doğru olan asıllar, hakikatler, gerçeklikler.*

1. Ey şerāyiʿ baḥrına ʿummān-ı bī-pāyān olan
   V'ey **ḫaḳāyıḳ** kānınuñ dürr-i laṭīfi Muṣṭafā *(Şânî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 4). [ḥaḳāyıḳ,]*

hāk-i ʿanber-sā: *Güzel kokuya benzer toprak.*

1. Nedür bu ʿārıż u fem leb ü zenaḫdān zeḳan ġabġab
   Nedür bu caʿd-ı gīsūlar nedür bu **ḫāk-i ʿanber-sā** *(Şânî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 6). [ḫāk-i ʿanber-sā,]*

hāk-i der: *Kapının, eşiğinin toprağı.*

1. Ḫāk-i derüñ ki bād-ı seḥerden ḳapar ḳaçar
   Bir uġrudur ki kuḥl-i baṣardan ḳapar ḳaçar *(Şânî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 1). [ḫāk-i derüñ,]*

hāk-i harābāt: *Meyhanenin toprağı.*

1. Mülk-i fenāda **ḫāk-i ḫarābāta** baş ḳadem
   Ey Şānī irmek ister iseñ cā-yı rāḥata *(Şânî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 13). [ḫāk-i ḫarābāta, -a]*

hāk-i misk-āsa: *Misk gibi toprak.*

1. ʿAks-i dāġ-ı dil midür bu **ḫāk-i misk-āsa** mıdur
   ʿĀrıż-ı dilber midür ya lāle-i ḥamrā mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 1). [ḫāk-i misk-āsa,]*

hāk-i rāh: *Yolun toprağı II Ayak toprağı, tozu.*

1. Ġubārum tūtiyā iltür ṣabā gözine eflāküñ
   O demden kim reh-i ʿaşḳuñda cānā **ḫāk-i rāhum** ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 8). [ḫāk-i rāhum, -um]*

hāk-i vücūd: *Vücut toprağı.*

1. Her ki dilden gidere **ḫāk-i vücūduñ** kederin
   Belki āyine-i z̲āt eyler özin ḥażretde *(Şânî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 3). [ḫāk-i vücūduñ, -uñ]*

hakīkat: *Doğru olan, asıl, gerçek.*

1. Men ʿaref sırrın **ḥaḳīḳat** fehm idüp
   Nefsi ʿarrāf eyleyenler ṣūfīdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 11). [ḥaḳīḳat,]*

hakīr: *Değersiz, aşağı II Aşık.*

1. Senüñ Şānī faḳīrüñdür anı ṭut bir **ḥaḳīrüñdür**
   Senüñ ḥaḳ dest-gīrüñden ṣefāʿat yā Resūlallāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 13). [ḥaḳīrüñdür, -üñ, -dür]*

hakk: *Hakkı için.*

1. Be-Kaʿbe **ḥaḳḳı** ey Şānī ṣaḳın dūr olma gül-ruḫdan
   Çe gül-ruḫ gül-ruḫ-ı dilber çe dilber dilber-i ġarrā *(Şânî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 9). [ḥaḳḳı, -ı]*
2. Merve **ḥaḳḳı** Kaʿbe kūyunda eger
   Var ise ehl-i ṣafā dervīşdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 15). [ḥaḳḳı, -ı]*

hakk: *Hak, doğru, gerçek.*

1. Bāṭıl ile **ḥaḳḳı** nice farḳ ide nādān u pelīd
   ʿĀrif olan bildi nedür küfr ile īmān u s̲evāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 5). [ḥaḳḳı, -ı]*
2. Yezīd aġyāra uyma āb-ı vaṣluña beni ḳandur
   Şehīd-i Kerbelā **ḥaḳḳı** be-ġāyet teşne çaġumdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 10). [ḥaḳḳı, -ı]*
3. Ḫāk-pāyın ellerümle sürmeyince yüzüme
   Kaʿbe **ḥaḳḳı** bilmedüm Şānī teyemmüm nidügin *(Şânî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 10). [ḥaḳḳı, -ı]*

Hakk: *Allah tealâ, Cenâbıhak.*

1. N'ola açsa tiġ-i şerʿüñ şarḳ u ġarbı ser-te-ser
   Çün refīḳüñ oldı **Ḥaḳḳ'dan** ʿizz ü naṣr u feṯḥ-i bāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 8). [ḥaḳḳ'dan, -'dan]*
2. Mā-sivādan iltifātın ḳaṭʿ idüp
   Ḫaḳḳa olan āşinā dervīşdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 4). [ḫaḳḳa, -a]*
3. S̲ābit ḳadem ol yolında **Ḥaḳḳuñ**
   Ṭayanduñısa bu köpriden eger *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 23). [ḥaḳḳuñ, -uñ]*
4. Z̲ikr-i **Ḥaḳḳa** her giyāh-ı sebz olmış bir zebān
   Her varaḳ bir defter-i āsār-ı ṣunʿu'llāhdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 3). [ḥaḳḳa, -a]*
5. ʿĪsīveş nefs ü hevāsını ḳoyup **Ḥaḳḳa** uyan
   Menzil ü mertebesin ʿarşı muʿallā eyler *(Şânî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 3). [ḥaḳḳa, -a]*
6. Ḳaʿbe **ḥaḳḳı** ḳıblem ṣafā bulmaz dem olunca temām
   Kūyuñ ṭolanmak olmasa ben ʿāşıḳ-ı āvāreye *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 5). [ḥaḳḳı, -ı]*
7. Pend eyleyen Şānī'dür saña **ḥaḳḳı** tanıtur
   Haḳdan özüñe ḳanıdur tevḥīde gel tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 23). [ḥaḳḳı, -ı]*
8. Ey Müʿmin olan ḳardaş ḳıl tāʿat **Ḥaḳḳa** ulaş
   Tevbedür cümleye baş tevbeye gel tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 11). [ḥaḳḳa, -a]*

hakkıyla: *Gereği gibi, iyice.*

1. Terk it hevā-yı nefsi **ḥaḳḳıyla** ṭutġıl ünsi
   Bulasın rūḥ-ı ḳudsi tevḥīde gel tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 21). [ḥaḳḳıyla,]*

hāk-pāy: *Ayağın tozu, toprağı.*

1. Ḫāk-pāyuñ tūtīyā-yı dīde-i cān itmeyen
   Kördür başına ṭoprak̟ gözüne ṭolsun turāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 9). [ḫāk-pāyuñ, -uñ]*
2. Göz ḳarardur kim çeker kuḥl-i Ṣıfāhānuñ ġamın
   Ḫāk-pāyuñ var iken çeşm-i dile nūr-ı baṣar *(Şânî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 6). [ḫāk-pāyuñ, -uñ]*
3. Ḫāk-pāyın ellerümle sürmeyince yüzüme
   Kaʿbe ḥaḳḳı bilmedüm Şānī teyemmüm nidügin *(Şânî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 9). [ḫāk-pāyın, -ın]*
4. Gözüme **ḫāk-pāyuñ** cānuma cām-ı ġamuñ besdür
   Bu dārūyı ne dād eyledi cām-ı mey ne Cem çekdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 3). [ḫāk-pāyuñ, -uñ]*

ḫāk-pāy-ı kīmyā: *Kimya, iksir içeren ayak toprağı.*

1. Pūte-i ʿaşḳ içre ṣāf itmiş dilin
   Ḫāk-pāy-ı kīmyā dervīşdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 14). [ḫāk-pāy-ı kīmyā,]*

ḥakser: *Hali perişan, düşkün II Toprak başına.*

1. Cüz nīst Kaʿbe līk ū kūy-ı Muḥammedest
   Ḥablü'l-metīn-i **Ḥaḳser-i** mūy-ı Muḥammedest *(Şânî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 2). [ḥaḳser-i, --i]*

hāl: *Vücuttaki siyah noktalar, sevgilinin yüzündeki ben.*

1. Ruḥdaki **ḫālüñ** ġamıyla dilde her dāġ-ı siyeh
   Lālelerdür vādi-i sīnemde cānā semt semt *(Şânî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 3). [ḫālüñ, -üñ]*
2. Ḳaşuñ üstinde cebīnüñde gören **ḫālüñi** dir
   Ḥoş ḳırān itdi felekde meh-i nev kevkeb-i saʿd *(Şânî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 3). [ḫālüñi, -üñ, -i]*
3. Bu ʿaceb kākül midür ser-fitne-i ʿālem midür
   Ḫāller midür yā uġrılar ḳara diller midür *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 6). [ḫāller, -ler]*
4. Ṣafḥa-i ruḫsārda miskīn nuḳaṭ mıdur yā **ḫāl**
   Murg-i cāna dāneler midür yā fülfüller midür *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 7). [ḫāl,]*
5. Ḥüsn-i cemāl ḥadd u **ḫāl** ancaḳ olur ẕihi cemīl
   Dembedem anı vaṣf iden āyet-i beyyināt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 5). [ḫāl,]*
6. Bir yaña **ḫālüñ** ise ey yüzi gül
   Murġ-ı dil ḳapumda bir dāne geçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 5). [ḫālüñ, -üñ]*
7. Her birisi bir yañaya baş çekerler ṭurreñüñ
   Mülk-i dil yaġmasına **ḫālüñ** ḥarāmī yaġıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 4). [ḫālüñ, -üñ]*
8. Sīm-i gerdānuñ miyānuñ ḳoçmadan **ḫālī** degül
   Cān oynatmasıdur bu ne hamāʾil bāġıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 5). [ḫālī, -ī]*
9. Ol şeh-i ḥüsn itse dil mülkin ḳaçan yaġma aña
   Ḫāller cāsūs kāküller ḳara diller durur *(Şânî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 8). [ḫāller, -ler]*
10. Ḫālin nola laʿlinden añuñ emsem olursam
    Bīmār-ı ḥaṭı ḳahrına tiryāk gerekdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 7). [ḫālin, -in]*
11. Ḫālüñ ġamıyla ölene ʿıṭrī kefen gerek
    Ol zülf ü kākülüñ velī gül birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 9). [ḫālüñ, -üñ]*
12. Baġrumda tāze tāze siyeh dāġ ʿaksidür
    Mirʾāt-ı vech-i yāre sanemüñ ne **ḫāldür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 20). [ḫāldür, -dür]*
13. Ruḫsāruñ üzre zülf ile yā Rab ne **ḫāldür**
    ʿAḳlum daġıldı göricek anı ne ḥaldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 1). [ḫāldür, -dür]*
14. Nedür bu ʿārıż u laʿlüñle **ḫāl** ü zülfüñ ey meh-rū
    Ne güldür bu ne müldür bu ne fülfül bu ne ʿanberdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 3). [ḫāl,]*
15. Güneşte var mı ḳanı çeşm ü ebrū **ḫāl** ü zülf ü fem
    Nice teşbīh iderler āfitāb-ı rūy-ı cānāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 3). [ḫāl,]*

hāl: *Vaziyet, hâl, durum.*

1. Nedür bu pāre pāre rīze rīze bağrımüñ **ḫāli**
   Nedür bu yāre yāre ḳıldıġıñ bu cān-ı bī-pervā *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 9). [ḫāli, -i]*
2. Ḳaşı bīmārını gör geç o ṭabīb-i dil ü cān
   Didi bu ḥasta dilüñ **ḫāli** iki aya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 6). [ḫāli, -i]*
3. Gedā-yı bī-kesem gerçi ne mālum ne menālüm var
   Velī ey sīm-ten bi'llāh ġamuñla ḫoşça **ḫālüm** var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 2). [ḫālüm, -üm]*
4. Yürekde dāġ-ı miḥnet ʿaksidür ey Şānī düşmişdür
   Görenler öyle ṣanur rūy-ı zerdim üzre **ḫālim** var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 14). [ḫālim, -im]*
5. Çeşm-i giryānum dökelden ḥayret ile ḳanlu yaş
   Ḫālüme raḥm eyleyüp gökden bulutlar aġlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 4). [ḫālüme, -üm, -e]*
6. Dūd-i āhumdur degüldür **hāle** ammā dir gören
   Māh-rūlar ṣayd iden anı bir aġum ṣandılar *(Şânî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 7). [hāle, -e]*
7. Ḥaḳ resūli çünki maʿallahī söyleye
   Kimdür ki **ḫāli** dāʾīm anuñ ittiṣāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 14). [ḫāli, -i]*
8. Ruḫsāruñ üzre zülf ile yā Rab ne ḫāldür
   ʿAḳlum daġıldı göricek anı ne **ḫaldür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 2). [ḫaldür, -dür]*

9. Oḳumışca yazmışca añlamışca **ḥālden**
   Pīr-perverce güleçce ḫoş edebce olsa yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 5). [ḥālden, -den]*
10. Gözlerüñden zaḫm-nāk olup ölenler **ḥālini**
    Leblerüñden ṣordum oldur dir ḥayāt-ı cāvīdān *(Şânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 3). [ḥālini, -i, -n, -i]*
11. Şemʿ-i ruḫuñsız **ḥālüme** yanmış semender-veş ḳamu
    Sūz-ı derūnum iricek pervāneden pervāneye *(Şânî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 5). [ḥālüme, -üm, -e]*
12. Çarḫ bir **ḥāl** üzre dönmez dehr-i dūnuñ ey göñül
    Ġāfil olma iʿtibar itme ġamına şādına *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 11). [ḥāl,]*
13. Kūyında müddeʿī ḳo bu mesti ḳızartmagil
    Ḥālüm o gözü ḳara yüzü aġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 12). [ḥālüm, -üm]*

halās: *Kurtulmak, kurtuluş.*
1. Ey nefse esīr olan ẕebūn er
   Kes ḳayduñı ṭap **ḫalāṣ** bul fer *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 2). [ḫalāṣ,]*
2. Dāmenin dest-i taʿalluḳdan iden kimse **ḫalāṣ**
   Bāġ-ı dehr içre yürür servi gibi āzāde *(Şânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 7). [ḫalāṣ,]*

halās eyle-: *Kurtarmak II Kurtulmak.*
1. Niçe ḳayd olavuz bend-i ʿanāṣırda esīr ü zār
   İlahī sen **ḫalāṣ eyle** ḳılup inʿām-ı ihsānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 6). [ḫalāṣ eyle,]*

halās ol-: *Kurtulmak.*
1. Nedür ol zülf-i muʿanber nedür ol perçem-i caʿd
   Dil viren daḫı **ḫalāṣ olmadı** andan min baʿd *(Şânî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 2). [ḫalāṣ olmadı, -ma, -dı]*
2. Ne mümkündür ol ḳayd-i kākülden **ḫalāṣ ola** daḫı
   Ne diller kim giriftār oldı ol cāh-ı zenaḫdāne *(Şânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 7). [ḫalāṣ ola, -a]*

halāvet: *Sevimlilik, şirinlik, tatlılık.*
1. Dimāġ-ı cāna her bir sözde ḳand ezmek **ḫalāvetde**
   O laʿl-i gülbeşekker gözleri bādāma gelmişdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 3). [ḫalāvetde, -de]*

hāle: *Ay ağılı, ay etrafında bazen peyda olan daire.*
1. Görüp çarḫ üzre ṣanmañ **hāledür** devr-i felek üzre
   Bu gün ol mihr-i ʿālem māha ṣıçratmaḳ diler çenber *(Şânî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 3). [hāledür, -dür]*

hālet: *Hâl, içinde bulunulan durum.*
1. Nedür Şānī bu **ḫāletler** leṭāfetler ẕerāfetler
   Nedür bunca belāġatler nedür bu ṭarz-ı nev-peydā *(Şânî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 9). [ḫāletler, -er]*

hāl-i ʿārıż-ı dildār: *Sevgilinin yanağının beni.*
1. Ey Şānī **ḫāl-i ʿārıż-ı dildāre** ḳıl naẓar
   Bir cāzū-hindūdur ki boġulmaz ṣuya batup *(Şânî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 9). [ḫāl-i ʿārıż-ı dildāre, -e]*

hāl-i ʿārıż: *Yanağının beni (Sevgilinin yanağının beni).*
1. Zülfüñ şebünde dūr iderek **hāl-i ʿārıżuñ**
   Bir ugrıdur ṣabāḥa ḳalupdur o çoḳ yatup *(Şânî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 3). [hāl-i ʿārıżuñ, -uñ]*

hāl-i ʿāşıḳ: *Aşığın hali.*
1. Çün meyli gözlerüñ yine birbiri nedür
   Ṣormaz **ḫāl-i ʿāşıḳı** hīç birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 2). [ḫāl-i ʿāşıḳı, -ı]*

hāl-i bīdārī: *Uyanık halde.*
1. Nedür bu genc-i bī-yārī nedür bu zār-ı bīmārī
   Nedür bu **ḫāl-i bīdārī** nedür bu giceler iḥyā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 12). [ḫāl-i bīdārī, -ī]*

hāl-i cānān: *Sevgilinin beni.*
1. Eger münkir degülseñ zāhidā ayāt-ı Ḳurʾāna
   Naẓar ḳıl muṣḥaf-ı rūyında ḫaṭ u **ḫāl-i cānāna** *(Şânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 2). [ḫāl-i cānāna, -a]*

hāl-i fitne: *Fesatlık beni, karışıklık beni.*
1. Şehā bu çeşm-i gamzeñ **ḫāl-i fitneñ** zülf-i bī-dinüñ
   Ne ẓālimdür ne ḳātildür ne cāzūdur ne kāfirdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 3). [ḫāl-i fitneñ, -ñ]*

hāl-i ʿizār: *Yanağın beni.*
1. Ḫāl-i ʿizārı gördükde ḳorḳdı cānum
   Sīnemde daġ-ı tāze kimden imiş bilindi *(Şânî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 9). [ḫāl-i ʿizārı, -ı]*

ḫāl-i maʾna: *Anlam hali, mana hali.*

1. Var ise **ḫāl-i maʾna** gel göster
   Şānī bu ḳīl u ḳāli neylerler *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 21). [ḫāl-i maʾna,]*

hāl-i ruhsār: *Yanak beni.*

1. Būy-ı zülfüñ alsa ṭañ mı **ḫāl-i ruḫsāruñ** senüñ
   Mā-taḳaddümden saña kāfir virür Rūma ḫarāc *(Şânî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 7). [ḫāl-i ruḫsāruñ, -uñ]*

hāl-i ruh: *Yanağın beni, yüzdeki ben.*

1. Ḫāl-i ruḫuñ ki naḳd-i dil-i dînde ḳoymadı
   ʿAyyārdur ki baḥrla berden ḳapar ḳaçar *(Şânî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 7). [ḫāl-i ruḫuñ, -uñ]*

hāl-i şanem: *Put gibi güzel sevgilinin beni.*

1. Ḫāl-i ṣanemüñ görinen āyine-i ṣūretde
   Nükteʾ-i ʿārif odur dāʾire-i vaḥdetde *(Şânî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 1). [ḫāl-i ṣanemüñ, -üñ]*

hāl-i şevk: *Benin arzusu (Sevgilinin beninin arzusu).*

1. Nigārā **ḫāl-i şevḳüñ** ʿilm-i ʿaşḳuñ bilmeyen kimse
   Ne eblehdür ne aḥmaḳdur ne echeldür ne ebterdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 7). [ḫāl-i şevḳüñ, -üñ]*

ḫāl-i siyāh: *Siyah ben.*

1. Bāġ-ı ḥüsn-i yārda zülf ü ḫāṭ u **ḫāl-i siyāh**
   Sünbül ü nesrīn ü fülfüller ḳaranfiller durur *(Şânî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 5). [ḫāl-i siyāh,]*

hāl-i siyeh: *Siyah ben (Sevgilinin beni).*

1. Laʿl-i yār üzre görüp **ḫāl-i siyeh** ṣanmañ kim ol
   Bir ḥabeşdür Mıṣra gelmişdür ṭurup ṣekker ṭutar *(Şânî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 7). [ḫāl-i siyeh,]*
2. Ḫāl-i siyehin ḫırmen-i ḥüsninde o meh-rū
   Dil murġını ṣayd itmekçün dāne idüpdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 7). [ḫāl-i siyehin, -in]*

hāl-i siyehkār: *Kötülük yapanın hali.*

1. Bir zamān **ḫāl-i siyehkāruñ** idi şimdi ḫaṭuñ
   Durmayup ṣalmadadur fitne-i devrān bir bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 11). [ḫāl-i siyehkāruñ, -uñ]*

hāl-i ṭurre-i ʿanber-feşān: *Güzel koku saçan kıvırcık saç lülesinin beni.*

1. Oda yanmaz ṣuya batmaz iki cāzūlar durur
   Devr-i ruḫsāruñda **ḫāl-i ṭurre-i ʿanber-feşān** *(Şânî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 10). [ḫāl-i ṭurre-i ʿanber-feşān,]*

halīfe: *Birinin yerine geçen kimse, vekil.*

1. Mürşīd idin āyet-i kerīmi
   Ḳavl-i Nebī pes **ḫalīfe** yeter *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 22). [ḫalīfe,]*

Halīlu'llah: *Allah'ın dostu (Hazreti İbrahim Peygamber).*

1. Her kime irdise nūruñdan eşer buldı şeref
   Ceddüñ olduġına İbrāhīm **Ḫalīlu'llahdur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 12). [ḫalīlu'llahdur, -dur]*

halḳ: *Ahali II İnsanlar.*

1. Kezzāb ile ġammāz ile zemmām ile nemmām
   Allāh resūline vü **ḫalḳa** olur aʿdā *(Şânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 10). [ḫalḳa, -a]*
2. Mihrüñde çekdigim ne dīyem **ḫalḳa** fāş olur
   احوالى صارعندک كالشمس فى الوضوح *(Şânî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 7). [ḫalḳa, -a]*
3. Sesüñ ḳaldırup gülme **ḫalḳı** saña güldürme
   Nā-ḥaḳ cānuñ öldürme gel edeb ögren edeb *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 9). [ḫalḳı, -ı]*
4. Zer-perest oldı ṣūret ister **ḫalḳ**
   Bilmezem bu vebāli neylerler *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 13). [ḫalḳ,]*
5. Aġzına gül-döken dir ayruḳ **ḫalḳ**
   Sözde fikr ü ḫayāli neylerler *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 17). [ḫalḳ,]*

halḳa: *Daire şeklinde olan şey.*

1. ʿAḳlumı dağıdur ol zülf-i siyeh şīveleri
   Ḫalḳa ḫalḳa ḳaçan ol nāz ile gerdāna düşer *(Şânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 4). [ḫalḳa,]*
2. ʿAḳlumı dağıdur ol zülf-i siyeh şīveleri
   Ḫalḳa **ḫalḳa** ḳaçan ol nāz ile gerdāna düşer *(Şânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 4). [ḫalḳa,]*

halḳ-ı ʿālem: *Dünya ahalisi, topluluğu.*

1. Olursa **ḫalḳ-ı ʿālem** n'ola aña çaker ü bende
   Serīr-i ḥüsne şāh oldığı anuñ çün muḳarrerdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 3). [ḫalḳ-ı ʿālem,]*

ḫalḳ-ı cihān: *Bütün insanlar.*
1. Manẓar-ı Ḥaḳ olmaludur **ḫalḳ-ı cihān** āyinesi
   Tā ki ne ṣūretle baḳılsa anı göstere cevāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 9). [ḫalḳ-ı cihān,]*

ḫalḳ-ı ḫū: *Allah'ın yaratması.*
1. Nedür bu güft ü gū Şānī nedür bu **ḫalḳ-ı ḫū** Şānī
   Nedür bu zerd-rū Şānī nedür bu zaʿferān-āsā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 13). [ḫalḳ-ı ḫū,]*

ḫāl ü ḫaṭ: *Ayva tüyleri ve ben.*
1. Vaṣf-ı ruḫuñla **ḫāl ü ḫaṭuñ** olmaya beyān
   Yüz metn yüz ḥavāşī ile dense yüz şürūh *(Şânî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 7). [ḫāl ü ḫaṭuñ, -uñ]*
2. Ġam degül **ḫāl ü ḫaṭuñ** fikri dile laʿlüñ içün
   Ẓulmete uġrar idüñ çeşme-i ḥayvāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 9). [ḫāl ü ḫaṭuñ, -uñ]*
3. Degüldür **ḫāl ü ḫaṭ** ol defter-i ḥüsnüñ beyānıñda
   Ezelden kātib-i ḳudret raḳam dökdi ḳalem çekdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 7). [ḫāl ü ḫaṭ,]*

ḫām: *Olgunlaşmamış.*
1. Ḳatı **ḫam** ḳılma ḳadem zülfüñ idüpdür çevgān
   Yarın ey pīr olası hīç aña ṭañmayasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 11). [ḫam,]*

hamāʾil bāġı: *Muska ipi.*
1. Sīm-i gerdānuñ miyānuñ ḳoçmadan ḫālī degül
   Cān oynatmasıdur bu ne **hamāʾil bāġıdur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 6). [hamāʾil bāġıdur, -dur]*

ḥamdü'lillāh: *Allah'a hamdolsun, elhamdülillâh.*
1. Ḥamdü'lillāh eyledük vaṣluñ müyesser Şāniyā
   Ḳandesin ḫoş geldüñ ey rūḫ-ı revānum ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 21). [ḥamdü'lillāh,]*

ḥammām: *Hamam, sıcak kaplıca.*
1. Gice **ḥammāma** gidermişsin işitdüm tenhā
   Ḳorkma mısın ki mücerred seni ṣoyup ṣopalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 5). [ḥammāma, -a]*

ḥamrā: *Çok kırmızı, kızıl.*
1. Nedür bu ḳadd u kāküller nedür bu serv ü sünbüller
   Nedür bu ḳırmızı güller yañaġ mı lāle mi **ḥamrā** *(Şânî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 8). [ḥamrā,]*

ḫān: *Hükümdar, padişah II Sevgili.*
1. Sensüz ārām idemez bir dem dīl u cān u göñül
   Ey ḫayāl-i mülk dil taḫtında **ḫānum** ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 8). [ḫānum, -um]*

hançer: *Hançer, kılıç.*
1. Rā ḳaşuñ sevdigime **ḫançer** ile ḫūnī gözüñ
   Beni öldürmege o rāya vü bu rāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 7). [ḫançer,]*
2. Ṣanmañ ol sīmin ḳabaġ üzre görüp ebrūdur ol
   Çeşm-i mesti ḳaṣdına ben ḫastenüñ **ḫançer** ṭutar *(Şânî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 6). [ḫançer,]*
3. Ḳo alma **ḫançerüñ** dil-i pür-ḫūn sīneden
   Bayram idüm görünce şafaḳda hilāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 13). [ḫançerüñ, -üñ]*
4. Ḳatı serkeş iken āteş becid kaʾil amān bilmez
   Ne ḳaddür bu ne ḫaddür bu ne ḳaşdur bu ne **ḫançerdür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 6). [ḫançerdür, -dür]*

hançer: *Hançer II kirpik(ler).*
1. Göñüller kişverün feṭḥ itmek içün tīġ-i ġamzeyle
   Ṣoḳunmış çeşm-i ḫūn-rūzi yanınca saġ u ṣol **ḫançer** *(Şânî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 4). [ḫançer,]*

handān: *Gülen, şen, neşeli.*
1. Gül gibi gül hemīşe ḫurrem ü **ḫandān** ol sen
   Aġlamaḳ bencileyin bülbül-i nālāna düşer *(Şânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 9). [ḫandān,]*

hande: *Gülme, gülüş.*
1. Bir **ḫandelice** mīyānı ince
   Bir lebleri ġonce ḳaddi ʿarʿar *(Şânî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 3). [ḫandelice, -li, -ce]*
2. Benüm ḫod nefs-i ẓālim düşmenümmiş bilmedüm anı
   Baña dost ṣanup aldandum yüzüme itdigin **ḫande** *(Şânî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 4). [ḫande,]*

hāne: *Ev II Yer.*

1. Cümle revzenden ḳamu **ḫāne** müzeyyen olduġı
   Bir güneşdendür ne var olmazsa özin **ḫāne** bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 9). [ḫāne,]*
2. Cümle revzenden ḳamu **ḫāne** müzeyyen olduġı
   Bir güneşdendür ne var olmazsa özin **ḫāne** bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 10). [ḫāne,]*

hāne-i dil: *Gönül evi.*

1. Maḥvolup gitdi şeb-i hicrān ḳarañusı tamām
   Ḫāne-i dilde belürdi şuʿle-i envār-ı hū *(Şânî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 4). [ḫāne-i dilde, -de]*

hāne-i İslām: *İslam'ın evi.*

1. İtdüñ dil ü cān mülkini şerʿüñle müzeyyen
   Ey **ḫāne-i islāma** olan zeyn Muḥammed *(Şânî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 4). [ḫāne-i islāma, -a]*

har: *Eşek; Rakip.*

1. Ne ḳadr añlar ne söz diñler raḳib fitne-gū bī-çeşm
   Ne **ḫardur** bu ne kerdür bu ne şerdür bu ne aʿverdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 8). [ḫardur, -dur]*
2. Nedür ol zāhid ü engel nedür aġyār u raḳīb
   Be ne ebleh be ne cāhil be ne nādān be ne **ḫar** *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 6). [ḫar,]*

ḫar: *Diken.*

1. Başayım baġruma dirsen o gül ġonce-femi
   Sīneñüñ yarasına merhem idiñür **ḫārın** *(Şânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 4). [ḫārın, -ın]*

harābāt ehli: *Meyhane ehli, meyhane düşkünleri.*

1. Almışum pīr-i fenā pendin **ḫarābāt ehliyüm**
   Ḳaṣr-ı Ḳayṣerle degişmem menzil-i virāneyi *(Şânî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 5). [ḫarābāt ehliyüm, -y, -üm]*

harāb-ter: *Çok perişan.*

1. Her ki cāna tīġ-i ġamzeñden dirīġ sır ṭutar
   Ehl-i ʿaşḳ anı yolın azmış **ḫarāb-ter** ṭutar *(Şânî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 2). [ḫarāb-ter,]*

ḫarāc: *Zor kullanarak para almak, vergi olarak verilen para.*

1. Būy-ı zülfüñ alsa ṭañ mı ḫāl-i ruḫsāruñ senüñ
   Mā-taḳaddümden saña kāfir virür Rūma **ḫarāc** *(Şânî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 8). [ḫarāc,]*

harāmī: *Haydut II Sevgilinin gözleri.*

1. Her birisi bir yañaya baş çekerler ṭurreñüñ
   Mülk-i dil yaġmasına ḫālüñ **ḥarāmī** yaġıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 4). [ḥarāmī,]*
2. Dimem **ḥarāmī** gözlerüñe ḳanum içse ger
   Maʿşūḳa ʿāşıḳuñ şehā ḳanı ḥelāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 9). [ḥarāmī,]*

hāre: *Sert taş, kaya.*

1. Tīr-i müjeñ itme telef ḳalb-i ʿadū olmaz hedef
   Ey ḳaşı yā ok mı geçer ʿālemde senüñ **ḫāreye** *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 12). [ḫāreye, -ye]*

ḫarf it-: *Yazmak II Söz etmek.*

1. Her gören naʿl-i elif kesdüm şanur sīnemde ben
   Rāz-ı dilden bir niçe **ḫarf itdüm** inşā rāst geç *(Şânî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 8). [ḫarf itdüm, -dü, -m]*

hār-ı ġam: *Keder dikeni.*

1. Andelīb-i cānı **ḫār-ı ġamda** pes aġladasın
   Ey benüm tāze bahar u gülsitānum ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 11). [ḫār-ı ġamda, -da]*

hār-ı miḥmet: *Sıkıntı dikeni, keder dikeni.*

1. Gülşen-i kūyında ey gül-ruḫ figānın itme ʿayb
   Ḫār-ı miḥnetde görüpdür ʿandelīb-i zār güç *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 6). [ḫār-ı miḥnetde, -de]*
2. Ḫār-ı miḥmetde ḳalup sāye-ṣıfat ḫāk olsun
   Beñzeden ḳadd ü ruḫ-ı yārı gül-i şimşāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 9). [ḫār-ı miḥmetde, -de]*

harīdār: *Müşteri, talip, alıcı.*

1. Biñ cānıla bir vaṣluñ eger ola müyesser
   Lüṭfuñdan umarum bu **ḫarīdārı** unutma *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 16). [ḫarīdārı, -ı]*

harīdār-ı metāʿ-ı vaṣl-ı cānān: *Sevgiliye ulaşma varlığını satın alan (kişi).*

1. Ḫarīdār-ı metāʿ-ı vaṣl-ı cānān oldum ey Ṣānī
ʿAceb mi naḳd-i çeşmüm dīde-i terden ṭaleb olsa *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 7). [ḫarīdār-ı metāʿ-ı vaṣl-ı cānān,]*

ḫarīf-i bahār: *Sonbahar.*
1. Bir gülşen içre yüz güli ṣolmaz hevāsı ḫūb
Ne ḳış u yazı var ne **ḫarīf-i bahārı** var *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 12). [ḫarīf-i bahārı, -ı]*

ḫāşali'llāh: *Allah göstermesin!.*
1. Öpdügüm sāḳī ayaġı ṭutduġum dāmān-ı yār
Ḫāşāli'llāh neylerüm ben zāhīd-i gümrāh elin *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 6). [ḫāşāli'llāh,]*

ḫasbeten-li'llah: *Allah rızası için.*
1. Cümleden müşfiḳ ḳamuya mihribānsın her işüñ
Bī-ṭamaʿdur bī-ġarażdur **ḫasbeten-li'llahdur** *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 8). [ḫasbeten-li'llahdur, -dur]*

ḫaşem: *Aile, maiyet.*
1. Şāhlık meylini ḳo Ṣānī gedā-yı ʿaşḳ ol
Ne ġam-ı ḫayl u **ḫaşem** çek ne hemm-i tāc ne taḫt *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 10). [ḫaşem,]*

ḫaşem çek-: *(Ordu) Maiyetini sevk etmek.*
1. Şeh olup ʿaşḳ iline derd-i ġamdan dil **ḫaşem çekdi**
Öñince āh-ı āteş-bārum altunlu ʿalem çekdi *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 1). [ḫaşem çekdi, -di]*

ḫasenāt: *İyilikler, iyi hâller, hayırlı işler.*
1. Biñ **ḫasenātı** bir naẓar-ı seyr-i ruḫında ḥāṣıl it
Eyleme iltifāt-ı ġayr aʿẓam-ı seyyiʾāt olur *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 7). [ḫasenātı, -ı]*

ḥāṣıl: *Ortaya çıkan, türeyen, kazanç.*
1. Cānum dimeden yāra bilsem ne olur **ḫāṣıl**
Cānum gibi bu cisme ṣarılmaya her ānı *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 3). [ḥāṣıl,]*

ḫāṣıl it-: *Peydâ etmek, elde etmek, edinmek.*
1. Biñ ḫasenātı bir naẓar-ı seyr-i ruḫında **ḫāṣıl it**
Eyleme iltifāt-ı ġayr aʿẓam-ı seyyiʾāt olur *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 7). [ḫāṣıl it,]*

ḫaşlet-i fehd: *Canavar tabiatlı.*
1. Ādemüz biz çekerüz ey perī cevrüñ ammā
Tīz olma bize çoḳ küsme ṭutup **ḫaşlet-i fehd** *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 8). [ḫaşlet-i fehd,]*

ḫasret: *Özlem, iştiyak.*
1. Ḳāmetüñ yanına dil **ḫasret** ile ey şeh-i ḫüsn
Āh sancaḳlarını sidre vü ṭūbāya çeker *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 13). [ḫasret,]*
2. Cihān bāġında ey gül ġonce-femler **ḫasreti** birle
Şehīd-i ʿaşḳ olan şeydālara ḳanlı kefensin sen *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 7). [ḫasreti, -i]*
3. Derd ile firḳatde ḳoyan āh ile **ḫasretde** ḳoyan
Her demde ḫayretde ḳoyan yārüñ cemālidür beni *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 15). [ḫasretde, -de]*

ḫasret-i dildār: *Sevgili hasreti.*
1. Ḥasret-i dildār ile bir derde düşdi Ṣānī kim
Nāle vü feryād u āh u zārınuñ pāyānı yoḳ *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 13). [ḫasret-i dildār,]*

ḫasret-i ḥāl-i ruḥ: *Ruh halinin hasreti.*
1. Yeridür **ḫasret-i ḫāl-i ruḫ** u ḫaṭṭuñla göñül
Dāġlar yaḳsa elifler kesüp āh itse bülend *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 11). [ḫasret-i ḫāl-i ruḫ, -ı]*

ḫasret-i şekker-dehen: *Şeker ağızlının hasreti (Sevgilinin hasreti).*
1. Ḥasret-i şekker-dehenlerle demādem Nīl-i Şaṭ
Gözlerümden dökülen baḫr-i sirişk ırmaġıdur *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 9). [ḫasret-i şekker-dehenlerle, -ler, -le]*

hasta: *Sağlıklı olmayan, hasta.*
1. Ḳaşı bīmārını gör geç o ṭabīb-i dil ü cān
Didi bu **ḫasta** dilüñ ḥāli iki aya çeker *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 6). [ḫasta,]*

haste: *Hasta II Aşk hastası.*

1. Ṣanmañ ol sīmin ḳabaġ üzre görüp ebrūdur ol
   Çeşm-i mesti ḳaṣdına ben **ḫastenüñ** ḫançer ṭutar *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 6). [ḫastenüñ, -nüñ]*
2. Vādī-i firḳatde ḳaldum **ḫastedür** cān u göñül
   Ey benüm ʿİsī-ṣıfat Ḫıżr-ı zamānum ḳandasın *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 3). [ḫastedür, -dür]*
3. Ḳanı ṣanemā ʿahdüñ ben **ḫaste** dile dirdüñ
   Laʿlümden idem bir gün Ṣānī saña dermānı *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 13). [ḫaste,]*

haste dil: *Hasta, yaralı gönül.*
1. Derdmendce müstemendce **ḫaste dilce** Ṣānīya
   Pür-keremce bī-sitemce bī-ġaẕabca olsa yār *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 17). [ḫaste dilce, -ce]*

haste-dem-beste: *Sesi soluğu kesilmiş hasta.*
1. Nedür bu reste reste deste deste çīn-be-çīn kākül
   Nedür bu **ḫaste-dem-beste** şikeste dildeki sevdā *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 6). [ḫaste-dem-beste,]*

ḫaste-i ʿaşḳ: *Aşk hastası.*
1. Leb-i cān-baḫş direm Ṣānī dil-i bīmāra
   Ḫaste-i ʿaşḳa ʿilāc ola mı hīç şekker ü şehd *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 10). [ḫaste-i ʿaşḳa, -a]*

hat: *Yeni beliren sakal ve bıyık/ayvatüyü.*
1. Bu ne zülf ü ḫadd ü **ḫaṭdur** bu ne ḳadd bu ne ḳāmetdür
   Meger ki fitne-i devr-i ḳamerden bir ʿalāmetdür *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 1). [ḫaṭdur, -dur]*
2. Bir zamān ḫāl-i siyehkāruñ idi şimdi **ḫaṭuñ**
   Durmayup ṣalmadadur fitne-i devrān bir bir *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 11). [ḫaṭuñ, -uñ]*
3. Eger münkir degülseñ zāhidā ayāt-ı Ḳurʾāna
   Naẕar ḳıl muṣḥaf-ı rūyında **ḫaṭ** u ḫāl-i cānāna *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 2). [ḫaṭ,]*

haṭā: *Yanlış, kusur.*
1. İşimüz zillet ü ʿisyān **ḫaṭā** vü sehv ile noḳṣān
   Umaruz idesün iḥsān şefāʿat yā Resūlallāh *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 9). [ḫaṭā,]*
2. Kimdür ḳapuñda sehv u **ḫaṭā** ḳılmamış ey İlāh
   Ẕāt-ı şerīf-i Ḥaḳḳdur olan var ise bī-günāh *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 1). [ḫaṭā,]*

hātem: *Mühür (Peygamberlik mührü). || Yüzük.*
1. Ey nübüvvet **ḫāteminde** ism-i ḫatm-i enbiyā
   V'ey velāyet ṣafḥasında nām-ı şāh-ı evliyā *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 1). [ḫāteminde, -i, -n, -de]*

hātem-i laʿl: *Kırmızı mühür.*
1. Ġamze-i tīġuñ esīr iken ʿaceb mūr-ı ḫaṭṭuñ
   Ḫātem-i laʿlüñde neyler ey Süleymān-ı zamān *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 8). [ḫātem-i laʿlüñde, -üñ, -de]*

ḫāṭır: *Gönül, fikir II Akıl.*
1. Her cürm-i güft ü gūyla eşʿār sende hep
   Hīç **ḫāṭıruñda** tevbe vü ezkār fikri yoḫ *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 10). [ḫāṭıruñda, -u, -ñ, -da]*
2. Var mı **ḫāṭırda** dimişdüñ leb-i şekker ü şehd
   İtmiş idüñ dile laʿl-i lebüñ em virmege ʿahd *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 1). [ḫāṭırda, -da]*

hatm: *Son, en son.*
1. Ey nübüvvet ḫāteminde ism-i **ḫatm-i** enbiyā
   V'ey velāyet ṣafḥasında nām-ı şāh-ı evliyā *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 1). [ḫatm-i, -i]*

ḫatmü'r-rüsül: *Resullerin sonuncusu, Hz. Peygamber.*
1. Evliyā vü enbiyānuñ serveri **ḫatmü'r-rüsül**
   Etḳiyā vü aṣfiyāya hem resūl-i reh-nümā *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 5). [ḫatmü'r-rüsül,]*

ḫaṭṭ: *(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.*
1. Yeridür ḫasret-i ḫāl-i ruḫ u **ḫaṭṭuñla** göñül
   Dāġlar yaḳsa elifler kesüp āh itse bülend *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 11). [ḫaṭṭuñla, -uñ, -la]*
2. ʿAraḳ-nāk olsa ḳaddüñ dir gören gül üzre şebnemdür
   Ruḫuñ bāġında **ḫaṭṭ** bitse gül ü nesrīn nem nemdür *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 2). [ḫaṭṭ,]*

hattā: *Hatta, üstelik.*
1. Ġam degül ġamzeñ ucından dutsa dil bī-şekk eger
   Bunı cāʿiz gördiler beyʿine **ḫattā** rāst geç *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 6). [ḫattā,]*

havāşī: *Hâşiyeler, bir yazının kenarına konan açıklama ve notlar.*

1. Vaṣf-ı ruḫuñla ḫāl ü ḫaṭuñ olmaya beyān
   Yüz metn yüz **ḫavāşī** ile dense yüz şürūh *(Şânî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 8). [ḫavāşī,]*

havf: *Korku.*
1. Beñzemiş ḳaddine yārüñ yañılup **ḫavfinden**
   Bād-ı āhum işidüp serv ü ṣanavber dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 5). [ḫavfinden, -in, -den]*

ḫavf-ı recā: *Korku ve ümit.*
1. Yer idüp **ḫavf u recā** mā-beynini
   Cismin aʿrāf eyleyenler ṣūfīdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 5). [ḫavf-ı recā,]*

ḫayāl: *Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş (Sevgilinin hayali).*
1. Gitmez lebiñüñ **ḫayāli** dilden
   Bi'llāh baña bu ne ḫoş emeldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 9). [ḫayāli, -i]*
2. Açmazuz keyfiyyet-i laʿlüñden itme bir **ḫayāl**
   Bize bu esrārı keşf itme dimişdür pīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 7). [ḫayāl,]*

ḫayāl: *Hayal, aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş.*
1. Dil **ḫayālüñ** ki göñül gibi ḫafī cāya çeker
   Ġāfil olma güzelim ol seni tenhāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 1). [ḫayālüñ, -üñ]*
2. Bu ortada rumūzun ḳılca şerḥ eyler anuñ yoḳdan
   Nezāketde miyān-ı yāre beñzer bir **ḫayālüm** var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 8). [ḫayālüm, -üm]*
3. Her şeyde görinen gören alan viren odur
   Ġayruñ vücūdı arada vehm ü **ḫayāldür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 8). [ḫayāldür, -dür]*
4. Göñlüm gözüm o yār ile bir resme ṭoldıgum
   ʿĀlem gözümde Şānī hemān bir **ḫayāldür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 22). [ḫayāldür, -dür]*
5. Hicrüñle ḳalmışum ola vaṣluñ diyü naṣīb
   ʿĀlemde göñlüm añlayan işbu **ḫayāldür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 20). [ḫayāldür, -dür]*

ḫayāl-i çīn-i zülf: *Sevgilinin saçının kıvrımının hayali.*
1. Ḫayāl-i çīn-i zülfüñ itdi Mānīden beni üstād
   Benüm ey levḥ-i dilde naḳş u taṣvīr-i nigārum yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 11). [ḫayāl-i çīn-i zülfüñ, -üñ]*

ḫayāl-i dil: *Gönlün hayali.*
1. Ḫayāl-i dilde mihmānum enīs ü ġam-güsārum yār
   Viṣāl-i teşne-cānum şerbeti hep külli varum yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 1). [ḫayāl-i dilde, -de]*

ḫayāl-i ebrū: *Sevgilinin kaşının hayali.*
1. Ḫayāl-i ebrūñ ey meh dilde miḥrāb-ı muḥabbetdür
   Müjeñ anda giçerse bil ki maḳṣūd-ı imāmetdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 5). [ḫayāl-i ebrūñ, -ñ]*

ḫayāl-i ḫāl-i rūyet: *Yüzündeki benin hayali.*
1. Ḫayāl-i ḫāl-i rūyet der-dilem dāġ-ı muḥabbet şūd
   Hevā-yı zülf-i müşkīnüñ ser-i ʿāşıḳda bir sevdā *(Şânî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 3). [ḫayāl-i ḫāl-i rūyet,]*

ḫayāl-i mülk: *Memleket hayali.*
1. Sensüz ārām idemez bir dem dīl u cān u göñül
   Ey **ḫayāl-i mülk** dil taḫtında ḫānum ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 8). [ḫayāl-i mülk,]*

ḫayāl-i serv-ḳadd: *Servi boyun hayali.*
1. Ḫayāl-i serv-ḳaddüñ ḫāk idelden sāye-veş çeşmüm
   Aḳar pāyuña her dem cūybār-ı dīde pür-nemdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 7). [ḫayāl-i serv-ḳaddüñ, -üñ]*

ḫayāl-i yār: *Sevgilinin hayali.*
1. Şöyle alur gider dil-i Şānī **ḫayāl-i yār**
   Ṣan murġ-ı vaḫşi dāneyi yerden ḳapar ḳaçar *(Şânî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 9). [ḫayāl-i yār,]*

ḫayāt: *Hayat, yaşam, ömür.*
1. Cān-ı şīrīn şeker-āsā vü **ḫayātum** varı
   Mıṣr-ı ḫüsnüñ şehri ol Yūsuf-ı Kenʿān'a fedā *(Şânî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 11). [ḫayātum, -um]*
2. Cām-ı lebinden esrüdi cümle-i kāʾināt anuñ
   Laʿli zülālidür ki her ḫıżr-ı dile **hayāt** olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 10). [hayāt,]*
3. Muḥyī lebüñdendir **ḫayāt** olmışlara her cā temām
   Ey cān ṭabībi bir ʿilāc it bu dil-i ṣad pāreye *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 3). [ḫayāt,]*

ḥayāt-ı cāvīdān: *Ebedi hayat.*

1. Gözlerüñden zaḫm-nāk olup ölenler ḥālini
   Leblerüñden ṣordum oldur dir **ḥayāt-ı cāvīdān** *(Şânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 4). [ḥayāt-ı cāvīdān,]*

ḥayāt-ı sermedī: *Sonsuz hayat.*

1. Cām-ı lebüñden irse kime curʿa-i ṣabūḥ
   Buldı **ḥayāt-ı sermedī** ṭapdı ġıdā-yı rūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 2). [ḥayāt-ı sermedi,]*

ḥaydar: *Hazreti Ali'nin lakabı.*

1. Emmāre-i nefsi öldürigör
   Ol Mehdī hüner içinde **Ḥaydār** *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 4). [ḥaydār,]*
2. ʿAlī-veş düldül-i nāza süvār olmış bugün **Ḥaydar**
   Göñül öñünce Ḳanberveş daḳınmış nāleden ẕiller *(Şânî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 1). [ḥaydar,]*

ḥayf: *Yazık.*

1. Bād kūyuñda dimiş müddeʿīnüñ gözine ḫāk
   Ḥayfdur ancılayın sürme-i aʿlāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 10). [ḥayfdur, -dur]*

ḥaylī: *Çokça, epeyce, oldukça.*

1. **Ḫaylī** demdür kūşe-gīr-i derd-i hicrān eylemiş
   Baʿdü ʿüsrin yüsrā vardır itmesün minnet baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 5). [ḫayli,]*

ḥayr: *Her durumda ve şartta herkesin katında iyi ve makbul olan hal ve iş.*

1. Yād u bilişi **ḫayr** ile yād eyle hemīşe
   Tā ki seni de yād u biliş ḫayr ile aña *(Şânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 3). [ḫayr,]*
2. Yād u bilişi ḫayr ile yād eyle hemīşe
   Tā ki seni de yād u biliş **ḫayr** ile aña *(Şânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 4). [ḫayr,]*
3. Öldürüp aġyārı şād idem dimişdiñ Şānīyi
   Dilemez **ḫayr** iş yolında öldügüm teʾḫīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 10). [ḫayr,]*

ḥayrān: *Hayran, şaşırmış.*

1. Ġaflet şarābı mest-i ḫarāb eylemiş seni
   Ḥayrānım aña sende bir efkār fikri yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 12). [ḥayrānım, -ım]*

ḫayrān-ı muḥabbet: *Aşk, sevgi hayranı.*

1. Ḥayrān-ı muḥabbetler ʿaşḳdan ne alur lezzet
   Buñları sevüp tenhā neyler kişi ey Şānī *(Şânî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 7). [ḥayrān-ı muḥabbetler, -ler]*

ḫayrān u muḥibb: *Hayran, seven.*

1. **Ḫayrān u muḥibbe** Şānī şiʿrüñ
   Şīrince şekker ʿaceb ʿaseldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 11). [ḥayrān u muḥibbe,]*

ḥayret: *Şaşırma, şaşırıp kalma, ne yapacağını bilmeme.*

1. Çeşm-i giryānum dökelden **ḫayret** ile ḳanlu yaş
   Ḥālüme raḥm eyleyüp gökden bulutlar aġlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 3). [ḫayret,]*
2. Derd ile firḳatde ḳoyan āh ile ḥasretde ḳoyan
   Her demde **ḫayretde** ḳoyan yārüñ cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 16). [ḫayretde, -de]*

ḥayret eli: *Hayret eli.*

1. Ḫayret eliyle Şānī çāk olmasun mı sīnem
   Zülf-i nigār-ı mehveş çün ʿārıża bulundı *(Şânî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 13). [ḫayret eliyle, -y, -le]*

ḥayr-ḫāh: *İyilik isteyen, hayır isteyen.*

1. Merdüm-āzār olma kibr ü kīnden pāk it dilüñ
   Ḫayr-ḫāh ol herkese cehd it müselmānlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 8). [ḫayr-ḫāh,]*

ḥayrü'l-beşer: *İnsanların en hayırlısı II Hz. Muhammed.*

1. Sensin ey **ḫayrü'l-beşer** ol server-i ʿālī-cenāb
   Kim ġulām-ı dergehüñdür ins ü cin ü şeyḫ ü şābb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 1). [ḫayrü'l-beşer,]*

ḥayrü'l-enām: *Yaratılmışların en hayırlısı olan Hz. Muhammed.*

1. Şāh-ı güzīn ü faḫr-ı cihān seyyidü'l-ümem
   Ḫayrü'l-enām u zübde-i sertāc-ı evliyā *(Şânî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 10). [ḫayrü'l-enām,]*
2. Ey ruḥı āyīne-i dīdār-ı Ḥaḳ **ḫayrü'l-enām**
   V'ey ṣaçı gerdān-ı ʿuşşāḳa olan bend-i ṣafā *(Şânî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 5). [ḫayrü'l-enām,]*

ḥayy: *Diri, daima canlı, ebedi hayat sahibi olan Allah.*

1. Sāḳī-i bāḳī elinden yine içdük cām-ı mey
   Küşte-i ġamken fenā bezminde olduḳ şimdi **ḥayy** *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 2). [ḥayy,]*

ḥayy ü tüvānā: *Canlı, ebedî.*

1. Ḳılduñ ey **ḥayy ü tüvānā** kimini ʿālem-i dānā
   Kimini ʿārif-i bīnā kimin aʿmā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 17). [ḥayy ü tüvānā, -ā]*

ḥazāʾin-i kerem: *Cömertlik hazineleri.*

1. Sulṭān-ı nevbahār irişüp dehri göricek
   Açdı **ḫazāʾin-i keremi** ḳıldı āşikār *(Şânî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 10). [ḫazāʾin-i keremi, -i]*

ḥazef: *Topraktan yapılmış çanak çömlek vb. şeyler, toprak kap kacak II Değersiz şey.*

1. Küntü kenzüñ gevherinden kim ki ṭuymadı rumūz
   Maʿdenin bilmez **ḫazefdür** gevher olmaz kānı yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 4). [ḫazefdür, -dür]*

ḥazer eyle-: *Sakınmak, korunmak.*

1. Verd-i nesīme açmaġa ṣaḳın būy-ı zülfüñi
   Eyle ḥaẕer bu ʿanber-i terden ḳapar ḳaçar *(Şânî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 4). [ḥaẕer eyle,]*

ḥazer it-: *Çekinmek, sakınmak.*

1. Neye döndi yüregüm ġamzeñ oḳından naẕar it
   Güş idüp nāle-i feryād u figānum **ḥazer it** *(Şânî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 2). [ḥazer it,]*

ḥāżır ol-: *Hazır olmak.*

1. Vaḳtüñe **ḥāżır ol** ey dil ġam-ı ferdāyı unut
   Bugün vaṣluñla kovar kim ki dilerse yarın *(Şânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 7). [ḥāżır ol,]*

ḥażır u mevcūd: *Göz önünde var olan, mevcut.*

1. **Ḥāżır u mevcūdsın** her şeyde sensüz nesne yoḳ
   Cümle-i ʿālem mekānuñ yine sensin lā-mekān *(Şânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 9). [ḥażır-ı mevcūdsın, --ı-sın]*

ḥażm ol-: *Sindirmek, midede eritmek.*

1. **Ḥażm olmaz** ulular sözi aġarca loḳmadur
   Her ṭıfl-ı nā-resīdece uşşaġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 7). [ḥażm olmaz, -maz]*

ḥażret: *Huzur, kat.*

1. Her ki dilden gidere ḫāk-i vücūduñ kederin
   Belki āyine-i ẕāt eyler özin **ḥażretde** *(Şânî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 4). [ḥażretde, -de]*

ḥażret-i ʿĪsī: *İsa Hazretleri, Hz. İsa, İsa Peygamber.*

1. Dür dişüñ vaṣfına naẓm eyledigim güş itse
   Ḥażret-i ʿĪsī anı evc-i süreyyāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 12). [ḥażret-i ʿīsī,]*

ḥażret-i Mūsa: *Hz. Musa, Musa Peygamber.*

1. Bildi Tevrāt içre naʿtuñdan lebüñ esrārını
   Anuñ içün **ḥażret-i Mūsa** Kelīmu'llahdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 16). [ḥażret-i mūsa,]*

ḥażret-i Mūsāya: *Hz. Musa, Musa peygamber.*

1. Len Terānī irişür **Ḥażret-i Mūsāya** ḫiṭāb
   Ṭūr-ı dilden niceler seyr-i temāşā eyler *(Şânî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 11). [ḥażret-i mūsāya, -y, -a]*

hedef: *Hedef, nişangah.*

1. Kıldıġım-çün dil ḫadeng-i ġamze-i yāre **hedef**
   Ol ḳaşı yādan çeker Şānī ḳatı aġyār güç *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 13). [hedef,]*
2. Tīr-i müjeñ itme telef ḳalb-i ʿadū olmaz **hedef**
   Ey ḳaşı yā ok mı geçer ʿālemde senüñ ḫāreye *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 11). [hedef,]*

hedef ütmez: *Hedef tutmak.*

1. Nīşe didüm müjeñ ü ḳaşuñla cāna rāst geç
   Didi ey ḳalbī **hedef ütmez** mi oḳ yā rāst geç *(Şânî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 2). [hedef ütmez, -mez]*

hedef-i dil: *Gönlün hedefi.*

1. Hedef-i dil siper-i sīne nişāngāh gönül
   Nāvek ü tīr ü müje ġamze-i fettāna fedā *(Şânî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 9). [hedef-i dil,]*

hedef-i sīne-i Ṣānī: *Ṣâni'nin gönül hedefi.*

1. Olsun **hedef-i sīne-i Ṣānī'de** nişānuñ
   Ey ḳaşı kemānum ḳo müjeñ tīrini alma *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 9). [hedef-i sīne-i ṣānī'de, -'de]*

helāk eyle-: *Öldürmek.*

1. ʿUşşāḳı **helāk eyleme** güldürme raḳībi
   Yār eyleyüp aġyārı saña yārı unutma *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 7). [helāk eyleme, -me]*

helāk ol-: *Yok olmak, perişan hale gelmek, mahvolmak.*

1. Ben **helāk olduġım** derd ile ey Ṣānī bilüp
   Başladı her yañadan gelmege dermān bir bir *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 13). [helāk olduġım, -duġ, -ım]*
2. Yārdan ġayrī göñül levḥinde Ṣānī kimse yoḳ
   Vechidür bāḳī ḳalan pes **helāk oldı** küll-i şey *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 14). [helāk oldı, -dı]*

ḥelāl: *Haram olmayan şey, mubah.*

1. Dimem ḥarāmī gözleriñe ḳanum içse ger
   Maʿşūḳa ʿāşıḳuñ şehā ḳanı **ḥelāldür** *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 10). [ḥelāldür, -dür]*

hele: *Hele, bir kimse veya şey diğer kimse veya şeylerin içinde ayrıca belirtilmek istendiği zaman bunu ifade eden kelimenin başına veya sonuna getirilir, özellikle.*

1. Nem var aḥvālümi aġlar benüm ol bīdāda
   Di olsun **hele** didüm erişür feryāda *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 2). [hele,]*

hem: *Ayrıca, üstelik, bir de.*

1. Evliyā vü enbiyānuñ serveri ḥatmü'r-rüsül
   Etḳiyā vü aṣfiyāya **hem** resūl-i reh-nümā *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 6). [hem,]*
2. Ümmetüñ-çün zeyn olupdur bāġ-ı cennet ḥūr-ı ʿayn
   Hem yaraḳlanmış durur aʿdāñ içün dārü'l-ʿuḳāb *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 16). [hem,]*
3. Sāḳī yetür ṣabāḥ demidür bize ṣabūḥ
   Ḳūtü'l-ḳulūbdür bize ol **hem** ġıdā-yı rūḥ *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 2). [hem,]*
4. Ṣānuñı Levlāk ile vaṣf itdi Ḥaḳ ḳıldı senüñ
   Hem ṣefīʿ ü hem ḥabīb u hem resūlu'llahdur *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 20). [hem,]*
5. Ṣānuñı Levlāk ile vaṣf itdi Ḥaḳ ḳıldı senüñ
   Hem ṣefīʿ ü **hem** ḥabīb u **hem** resūlu'llahdur *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 20). [hem,]*
6. Serv ḳadce lāle ḥadce ġonce lebce olsa yār
   Ṣīvelice ṣūḥca **hem** pür-ṭarabca olsa yār *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 2). [hem,]*
7. Ṭuzda Rūmīce kandīşde ʿAcemce ʿişve-ger
   Hem belāġatda feṣāḥatda ʿArapca olsa yār *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 16). [hem,]*
8. Gelenler çün tevaḳḳuf yoḳ gidenler çün tereddüd **hem**
   Ṭolaşma kār-ı devrāne gelen gelsün giden gitsün *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 7). [hem,]*
9. Dil-i bīmārumı emle beni öldürme bu **hemle**
   Elem ü miḥnet ü ġamla dil-i pür-dāġ sen idüpsin *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 13). [hemle, -le]*
10. Cemiʿ-i evliyāsından gürūh-ı aṣfiyāsından
    Diler **hem** enbiyāsından şefāʿat yā Resūlallāh *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 4). [hem,]*
11. Sāde dil **hem** ṣāf sīne pāk meşreb ʿāşıḳ ol
    Münkir olma ehl-i dīnüñ zāhid u ʿabbādına *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 15). [hem,]*
12. ʿAceb mi olsalar bende saña erbāb-ı devlet **hem**
    Seni ser-defter-i ḫūbān yazarlar cümle dīvāna *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 7). [hem,]*
13. Tenezzül itmesün meyl eyleyüp her dūna ʿālemde
    Güzel ʿālī-cenāb olsaydı **hem** ʿālī-neseb olsa *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 4). [hem,]*
14. Āh ile işüm zār iden derd ile **hem** timār iden
    Hem giceler bīdār iden yārüñ cemālidür beni *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 11). [hem,]*
15. Āh ile işüm zār iden derd ile hem timār iden
    Hem giceler bīdār iden yārüñ cemālidür beni *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 12). [hem,]*

hemān: *Hemen II Sürekli, daima.*

1. Yek geldi baña Ṣānī **hemān** tās-ı felekde
   Nerrād-ı cihān atdı baña niçe şeş ü penc *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 13). [hemān,]*
2. Göñlüm gözüm o yār ile bir resme ṭoldıgum
   ʿĀlem gözümde Ṣānī **hemān** bir ḫayāldür *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 22). [hemān,]*
3. Münkirüñ inkār u her müʾminüñ īmānı sen
   Cümle eşyā her biri bir dil seni söyler **hemān** *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 12). [hemān,]*
4. Dembedem sırrumı fāş etmegile ʿālemde
   Baña n'etdise **hemān** dīde-i giryān itdi *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 4). [hemān,]*

hemçü: *Onun gibi.*

1. Ger peyker-i Ḥaḳ zinde şevī **hemçü** Ḫıżr tü
   Āb-ı ḥayāt kelime-cūy-ı Muḥammedest *(Şânî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 7). [hemçü,]*
2. Şevḳ-i ḫāl-i ruḫ-ı cānān ile her laḥẓa göñül
   Āteş-i ʿaşḳa düşüp yanmadadur **hemçü** semend *(Şânî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 6). [hemçü,]*

hem-dem: *Dost, arkadaş.*

1. İlden ey Şānī çeküp el **hem-demin**
   ʿAyn şīn Ḳāf eyleyenler ṣūfīdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 13). [hemdemin, -in]*
2. Dil muṭrib ü nālem ney ü eşküm mey-i gülgūn
   Hem-dem baña āh oldı bugün gör ne demüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 4). [hemdem,]*
3. Hem-dem itmiş özine kūşe-i ḫalvetde müdām
   Şānī beñzer ki seni ceẕbe-i esmāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 9). [hem dem,]*
4. Egri raḳībe **hem-dem** olup kūy-ı miḥnete
   Ok gibi ṭoġrusun atar ol ḳaşı yayı gör *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 5). [hemdem,]*
5. Demidür bezm-i ġamda **hem-dem** olursuñ baña yekdem
   Mey-i eşkümle ey sākī iki ṭolu ḳabaġum var *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 5). [hemdem,]*
6. Seg-i kūyla **hem-dem** ü hem-nişīn olmaḳ diler göñlüm
   Şehā gel gör beni kim ne muḥibb-i ʿizz u cāhum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 9). [hem-dem,]*

hemīn: *Tıpkı.*

1. Hemīn mādiḥlerüñden olmaġı maḳṣud ider yoḳsa
   Ne dil ile idersin ʿālī-şānuñ medḥini Şānī *(Şânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 13). [hemīn,]*

hemīşe: *Daima, her zaman, sürekli, hep.*

1. Yād u bilişi ḫayr ile yād eyle **hemīşe**
   Tā ki seni de yād u biliş ḫayr ile aña *(Şânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 3). [hemīşe,]*
2. Şānī bedān ki çāre-i bīçāregān ü şüd
   ʿAzmem **hemīşe** z'ān ki be-sūy-ı Muḥammedest *(Şânî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 10). [hemīşe,]*
3. Zülfüñ aġına **hemīşe** düşüren murġ-i dili
   Dāne-i ḫālüñ ile çāh-ı zenaḫdānuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 11). [hemīşe, -ı, -n, -a]*
4. Gül gibi gül **hemīşe** ḫurrem ü ḫandān ol sen
   Aġlamaḳ bencileyin bülbül-i nālāna düşer *(Şânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 9). [hemīşe,]*
5. Gülzār-ı ġamda ġonce-i pür-ḫūn gibi benüm
   Göñlüm **hemīşe** ol ruḫ-ı gülçīn açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 8). [hemīşe,]*
6. Nār-ı sitemle sīne-i tennūrunda cān-ı dil
   Ḳaynar **hemīşe** ġam ḳazanıdur baḳır baḳır *(Şânî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 8). [hemīşe,]*
7. Nidügin germiyyet-i nār-ı muḥabbet añlamaz
   Āteş-i ʿaşḳuñ **hemīşe** olmayan kaşānesi *(Şânî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 6). [hemīşe,]*

hemm: *Keder, hüzün, endişe.*

1. Nedür bu dildeki ġamlar nedür bu cāndaki **hemmler**
   Nedür bu gözdeki nemler nedür bu cerā cerā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 3). [hemmler, -ler]*

hemm-i tāc: *Keder tacı.*

1. Şāhlık meylini ḳo Şānī gedā-yı ʿaşḳ ol
   Ne ġam-ı ḫayl u ḥaşem çek ne **hemm-i tāc** ne taḫt *(Şânî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 10). [hemm-i tāc,]*

hem-nişīn: *Can dostu, yakın arkadaş.*

1. Her kim ki oldı bir daḫı gül yāre **hem-nişīn**
   Yaz u ḳış aña Şānī nevbahārdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 17). [hem-nişin,]*
2. Seg-i kūyla hem-dem ü **hem-nişīn** olmaḳ diler göñlüm
   Şehā gel gör beni kim ne muḥibb-i ʿizz u cāhum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 9). [hem-nişīn,]*

hem-rāh: *Yol arkadaşı, yoldaş.*

1. Yöneldik ʿaşḳ iline Şānī āh u nāleler **hem-rāh**
   Vedaʿ itdük dil-i cāna gelen gelsün giden gitsün *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 13). [hem-rāh,]*
2. Ey dil senüñle gel gidelüm şehr-i ġurbete
   Hem-rāh olalı ḳāfile-i derd-i miḥnete *(Şânî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 2). [hem-rāh,]*

hem-rāz: *Dost, sırdaş.*

1. Ey göñül kendüñi her cāhile **hem-rāz** itme
   Rāz virme yitene raġbetüñi az itme *(Şânî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 1). [hem-rāz,]*

hem-ser: *Arkadaş II Benzer.*

1. Şānī gibi şoñra zār olursın
   Aġlamaḳ olur saña da **hem-ser** *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 34). [hemser,]*

2. Bāġ-ı dilde ḳadd-i ruḫsāruñ gül-i ʿarʿar yeter
Başda sevdā-yı ser-i zülfüñ bańa **hem-ser** yeter *(Şânî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 2). [hemser,]*

hengām-ı serv-i bāġ: *Servi bahçesinin zamanı.*
1. Sāḳi piyāle ṣun ki dem-i nevbahārdur
Hengām-ı serv-i bāġ leb-i cūy-bārdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 2). [hengām-ı serv-i bāġ,]*

henüz: *Hâlâ, şimdi.*
1. Bir sīm beden buldı göñül daḫı **henüz** genc
Bi'llāh ne ʿaceb bulur o maġrībi göreñ genc *(Şânî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 1). [henüz,]*
2. Gözüñ yumuldı ġaflet ile ṣaġ iken **henüz**
Ol çeşm-i cādū nergis-i bīmārı fikri yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 5). [henüz,]*
3. Kākül-i pür-ḫam cebīn üstünde ʿaḳd olmış **henūz**
Yā berāt-ı ḥüsne ṣāhum anberīn ṭuġrā mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 11). [henūz,]*
4. Ḳan döküp ġamzeñ ider lʿal-i lebüñ baġrımı ḳan
Niçe demdür **henūz** ey hūnī ʿaceb ṣanmayasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 4). [henūz,]*

hep: *Sürekli olarak, her zaman, daima.*
1. Ders-i ʿaşḳa direm ey Ṣānī ṣalā **hep** gelsün
ʿĀlim ü vāʿiẓ ü nāṣıḥ ü ṭalebe dānişmend *(Şânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 13). [hep,]*
2. Añmañ bańa münkiri ki işi
Hep daḫl u taʿarruż u cidaldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 6). [hep,]*
3. Geşt-zār u dehr-i mergüm **hep** mezraʿu'llāhdur
Münbit-i envaʿ-ı erzāḳ-ı ʿibādu'llāhdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 1). [hep,]*
4. Her şecer başın ṣalar taʿẓīm ile idüp ḳıyām
İşleri **hep** gūyiyā tesbīḥ-i ẕikru'llāhdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 8). [hep,]*
5. Ḫayāl-i dilde mihmānum enīs ü ġam-güsārum yār
Viṣāl-i teşne-cānum şerbeti **hep** külli varum yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 2). [hep,]*
6. Göñüller kişverin yaḳdı ḳamu **hep** ṣaldı ayaġa
Bu ne ebrūy u çeşm ü ḳadd olur bu ne ḳıyāmetdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 3). [hep,]*
7. Ey sāḳī-i gül-çehre ne meydür ki ṣunarsın
Bir ḳaṭresi **hep** cümleyi mestāne idüpdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 6). [hep,]*
8. Zülfi ġamıyla ol ṣanemüñ dil ġıdāları
Ey Ṣānī ṭatlu cānuma **hep** oldı zehr-i mār *(Şânî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 10). [hep,]*
9. Hep ḳara ḳılmışdılar dıraḫt-ı bāġ
Virmişdi berg u bārdan **hep** yile rūzgār *(Şânî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 8). [hep,]*
10. **Hep** ḳara ḳılmışdılar dıraḫt-ı bāġ
Virmişdi berg u bārdan hep yile rūzgār *(Şânî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 7). [hep,]*
11. Kāfirdür ittiḥād-ı ḥulūl-ı tenāsüḫi
Aḳvāl-i bāṭılıyla **hep** ehl-i cidāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 10). [hep,]*
12. Ne cāh-ı manṣıb ister ne ġam-ı ʿuḳbā çeker göñlüm
ʿAlāiḳden ʿavāiḳden be-küllī **hep** ferāġum var *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 12). [hep,]*
13. Ebr-i zülfüñ gün yüzüñden refʿ idelden ey ṣanem
Ġarḳ-ı envār-ı tecellī oldı **hep** kevn-i mekān *(Şânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 6). [hep,]*
14. Yandı baḫr odından ateş düşdi cism ü cāna **hep**
Teşne-i cān vaṣlı ey āb-ı revānum ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 9). [hep,]*
15. Seni bu ḥüsn-i cemāl ile görenler didi **hep**
Beni ādem mi ʿaceb bu ne melek rūdur bu *(Şânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 5). [hep,]*
16. ʿAḳl u ṣabr u dili **hep** ḳıldı perākende şehā
Cemʿ-i ḫāṭır ḳomaz arada ne gisūdur bu *(Şânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 3). [hep,]*
17. Ol şems-i ḥaḳīḳatde göz gibi ẓuhūr itdüñ
Hep yire göge dolduḳ neyler görelüm Allāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 6). [hep,]*

hep: *Hep, hepsi, bütün.*
1. Her cürm-i güft ü gūyla eşʿār sende **hep**
Hīç ḫāṭıruñda tevbe vü ezkār fikri yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 9). [hep,]*
2. Ben miyem nāy-ı mey-i dilbere māʾil ancaḳ
Güş-ı hūş issi ider anları **hep** güş-pesend *(Şânî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 10). [hep,]*
3. Firāḳuñla gül ü gülşen yaḳar od oldı cānum **hep**
Viṣālüñ teşne cāna gel yetür ey gül-ʿizārum yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 5). [hep,]*
4. Fiġān u nāle vü eşkümle yir gök ṭopṭoludur **hep**
Ṭarīḳ-i ġamda aʿdā ṣanma sen kim bī-sipāhum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 3). [hep,]*
5. Seni sevmez deyü ṣuçlı çıḳarmış bendeñi aġyār
Bu sözler **hep** yalandur pādişāhum bī-günāhum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 6). [hep,]*
6. Bir söz ne olduġı çün pāy-ı Mesīḥe lenger
ʿAşḳ ehlinüñ bu yolda **hep** vārı terk olundı *(Şânî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 12). [hep,]*

her: *Hep, bütün II Herkes.*

1. Buldı necāt dünye vü ʿukbāda **her** zamān
   Emr-i şerīf-i şerʿüñ iden kendüden edā *(Şânî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 11). [her,]*
2. Zinde ʿaşḳuñla ser-ā-pā eşyā
   Mürde ʿaşḳuñsuz olan **her** peydā *(Şânî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 2). [her,]*
3. Ṣunʿ-ı ẕātuñ saña āyīne-miṯāl
   Görür anda olanı **her** bīnā *(Şânî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 6). [her,]*
4. Her nuṭḳ-ı pāküñ oldı biñ ervāḥa ḳūt-ı rūḥ olan
   Sensin suḥan deminde dür-efşān Muḥammed Muṣṭafā *(Şânî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 3). [her,]*
5. Senüñ ẕikrüñ ḳılur **her** bir dehenden
   Ḳamu dillü dilince **her** bir eşyā *(Şânî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 11). [her,]*
6. Senüñ ẕikrüñ ḳılur **her** bir dehenden
   Ḳamu dillü dilince **her** bir eşyā *(Şânî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 12). [her,]*
7. Dir imiş leblerüñ **her** dem ene'l-Ḥaḳ
   Dehānuñ sırr-ı ġayb eylermiş ifşā *(Şânî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 13). [her,]*
8. Ġubār-ı kūyet ey meh tūtiyā-yı çesm-i **her** bīnā
   Ne bilsün ḳıymetin ol cevheriüñ nādān olan aʿmā *(Şânî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 1). [her,]*
9. Zi-laʿlet **her** süḥan ki meh zi-rūy-ı nükte mī-āyed
   Gider ṣabrum ḳarārum ḳalmayup ʿaḳlum olur yaġma *(Şânî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 7). [her,]*
10. Manẓar-ı ḫalḳ olmaġiçün mertebe-i aʿlā gerek
    Bülbül ü tūṭīle ḳaçan bir ola **her** būm gurab *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 8). [her,]*
11. Yüri Ḫudā-bīn olagör eyleme ḫod-bīn özüñ
    Pendi bu Şānīden işit **her** sözidür saña kitāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 14). [her,]*
12. Edepsüzler ḫor olur **her** yerde maḳhūr olur
    Ḫaḳ ḳatından dūr olur gel edeb ögren edeb *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 7). [her,]*
13. Edebli temīz olur **her** yerde ʿazīz olur
    Edebsüzler ḫīz olur gel edeb ögren edeb *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 11). [her,]*
14. Ruḫdaki ḫālüñ ġamıyla dilde **her** dāġ-ı siyeh
    Lālelerdür vādi-i sīnemde cānā semt semt *(Şânî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 3). [her,]*
15. Āh-ı āteş-bārda **her** dāġ bir penbeyle dil
    Çarḫdur zeyn oldı encümlerle gūyā semt semt *(Şânî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 5). [her,]*
16. Çe ki zi-ʿaḳl āyed ü maḳbūl-i Ḫaḳ büved
    Her ki zi-nefs āyed u iblīs-i ebterest *(Şânî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 4). [her,]*
17. Her gören naʿl-i elif kesdüm ṣanur sīnemde ben
    Rāz-ı dilden bir niçe ḫarf itdüm inşā rāst geç *(Şânî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 7). [her,]*
18. Tīşe-i ġam bār-ı miḥnet birle diller ḫānesin
    Kendü mülküñdür şehā yıḳma idüp **her** bār güç *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 10). [her,]*
19. Her kimüñ kim ẕaḫmına derd-i ḫabīb olmaz devā
    Çāresizdür iki ʿālemde anuñ dermānı yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 11). [her,]*
20. Her cürm-i güft ü gūyla eşʿār sende hep
    Hīç ḫāṭıruñda tevbe vü ezkār fikri yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 9). [her,]*
21. Şevḳ-i ḫāl-i ruḫ-ı cānān ile **her** laḫẓa göñül
    Āteş-i ʿaşḳa düşüp yanmadadur hemçü semend *(Şânî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 5). [her,]*
22. Fikr-i zülfüñle çıḳar **her** gice ol ḳaṣruña gör
    Kimdür eflāka anuñ tek ide bir ḳıl ile ṣaʿd *(Şânî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 7). [her,]*
23. Cümleden müşfiḳ ḳamuya mihribānsın **her** işüñ
    Bī-ṭamaʿdur bī-ġarażdur ḥasbeten-li'llahdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 7). [her,]*
24. Her kime irdise nūruñdan eṯer buldı şeref
    Ceddüñ olduġına İbrāhīm Ḫalīlu'llahdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 11). [her,]*
25. Kaʿbe-i kūyuñda **her** dem cān-ı dil kurbān olur
    ʿİzzet-i ẕātuñ-çün İsmāʿīl Ẕebīḥu'llahdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 13). [her,]*
26. Daġıdup ʿaḳlumı **her** ān beni ʿāşüfte iden
    Ey perī ol ḳadd ü ebrūñda olan anuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 7). [her,]*
27. Her kişi şānına lāyıḳ iş ider ey yüzi gül
    Şānī üftāde ki n'itsüñ yine öz şānuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 13). [her,]*
28. Gerçi yoḳluḳdan ʿibāretdür velī
    Ṣanmañuz kim **her** gedā dervīşdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 10). [her,]*
29. Ṣūfī oldur dil duta deryā gibi
    Ṣanma **her** lāf eyleyenler ṣūfīdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 10). [her,]*
30. Mihr-i ruḫuñda sīnede **her** dāġ-ı āteşin
    Ey māh dehre şuʿle virür bir sitāredür *(Şânî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 5). [her,]*
31. Ṣaḳın **her** bir mürāʾī cāhil ü nādānı pīr itme
    Eğer çi söyledince **her** kişi bir Bāyezīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 13). [her,]*
32. Ṣaḳın **her** bir mürāʾī cāhil ü nādānı pīr itme
    Eğer çi söyledince **her** kişi bir Bāyezīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 14). [her,]*

33. Çün aḥsen-i taḳvīm oldı şānuñ
Her zişte ḳaroldıġuñ ne çāker *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 10). [her,]*
34. Her dem ribāṭ-ı dehre ki ʿālem ḳonar göçer
Beñzer o kārbāna ki bir dem ḳonar göçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 1). [her,]*
35. Her yañadan anı gözler iller
O kıble-i cümle-i mileldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 5). [her,]*
36. Ẕikr-i Ḥaḳḳa her giyāh-ı sebz olmış bir zebān
Her varaḳ bir defter-i āsār-ı ṣunʿu'llāhdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 4). [her,]*
37. Her semer bir ṭaʿam u bir reng leṭāfet bağlamış
Her birin gör maẓhar-ı envāʿ-ı feyżu'llāhdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 5). [her,]*
38. Ẕikr-i Ḥaḳḳa **her** giyāh-ı sebz olmış bir zebān
Her varaḳ bir defter-i āsār-ı ṣunʿu'llāhdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 3). [her,]*
39. Her semer bir ṭaʿam u bir reng leṭāfet bağlamış
Her birin gör maẓhar-ı envāʿ-ı feyżu'llāhdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 6). [her,]*
40. Her şecer başın ṣalar taʿẓīm ile idüp ḳıyām
İşleri hep gūyiyā tesbīḥ-i ẕikru'llāhdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 7). [her,]*
41. Her ki mirʿāt-ı dilin ṣāf-ı mücellā eyler
Pertev-i nūr-ı ḫudā anda tecellā eyler *(Şânî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 1). [her,]*
42. Her ki gerçekden iderse dili dildāra fedā
Ġayriden ḳalbini ey Şānī müberrā eyler *(Şânî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 13). [her,]*
43. Seyr-i ruḫında ol mehüñ **her** günüm oldı rūz-ı ʿiyd
Fikr-i ṣaçıyla **her** dünüm ḳadr-i şeb-i berāt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 3). [her,]*
44. Seyr-i ruḫında ol mehüñ **her** günüm oldı rūz-ı ʿiyd
Fikr-i ṣaçıyla **her** dünüm ḳadr-i şeb-i berāt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 4). [her,]*
45. Yirde vü gökde **her** ne var oldı muṭiʿ ü çākeri
ʿĀrif olan bilür bunı kim nice muʿcizāt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 15). [her,]*
46. Cām-ı lebinden esrüdi cümle-i kāʾināt anuñ
Laʿli zülālidür ki **her** ḫıżr-ı dile hayāt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 10). [her,]*
47. Hūn-ı cigerle yazmaġa ruḫların vaṣfını anuñ
Her müje elde bir ḳalem dīdelerüm devāt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 20). [her,]*
48. Her ḳaçan ol dürrdür kim ruḫ-ı cānāna düşer
Ṣanırum şebnem-i terdür gül-i ḫandāna düşer *(Şânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 1). [her,]*
49. Māh-rūlar dimiş ey Şānī senüñçün ki ḳamu
Her şeb ol gün daḫı bir ʿālem-i tenhāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 18). [her,]*
50. Evrāḳ-ı ʿaḳlımuz n'ola dağılsa **her** zamān
Ṣīve kitābın ol perī **her** ān açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 7). [her,]*
51. Evrāḳ-ı ʿaḳlımuz n'ola dağılsa **her** zamān
Ṣīve kitābın ol perī **her** ān açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 8). [her,]*
52. Uṣṣāḳ içinde ey perī **her** dem kitābını
Leylā-yı zülfüñüñ dil-i Mecnūn açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 5). [her,]*
53. Cihānda **her** kişi māl u kemāliyle bulur ʿizzet
Arada ḳalmışum ʿāciz ne māl u ne kemālüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 11). [her,]*
54. N'ola pervāz itse mürġ-i tabʿ-ı Şānī **her** ṭaraf
Tīr-i ġamzeñ ey ḳaşı yā aña bāl ü per yeter *(Şânî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 9). [her,]*
55. Her gelen ġuṣṣa-i ġam ṣadra geçüp itdi ḳarār
Tekye-i dilde çoġaldı yine mihmān bir bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 3). [her,]*
56. Ben helāk olduġım derd ile ey Şānī bilüp
Başladı **her** yañadan gelmege dermān bir bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 14). [her,]*
57. Güş idelden nāle vü feryād u zārum ṭaġlar
Lāleler yer yer dilin ṭaġlara **her** dem daġlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 2). [her,]*
58. Ḳurtuluş yoḳdur diyār-ı ġamdan ey dil bilmiş ol
Yollarum seylāb-ı eşküm oldı **her** dem bağlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 8). [her,]*
59. Jāle ṣanmañ görüp efġānumı güş itdi felek
Eşk encümleridür dāʾima **her** cā dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 6). [her,]*
60. Her ki cāna tīġ-i ġamzeñden dirīġ sır ṭutar
Ehl-i ʿaşḳ anı yolın azmış ḫarāb-ter ṭutar *(Şânî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 1). [her,]*
61. Her birisi bir yañaya baş çekerler ṭurreñüñ
Mülk-i dil yaġmasına ḫālüñ ḥarāmī yaġıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 3). [her,]*
62. Ḫayāl-i serv-ḳaddüñ ḫāk idelden sāye-veş çeşmüm
Aḳar pāyuña **her** dem cūybār-ı dīde pür-nemdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 8). [her,]*
63. Her bir varaḳ ki dāmen-i pür-dürr ü jāledür
Maḳṣūdı şāh-ı gül ḳadehinde niṣārdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 13). [her,]*
64. Her lāle-ḳadd u ġonce-fem ü gül-ʿizār içün
Ebr-i bahāra döndi gözüm jāle-vārdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 15). [her,]*
65. Her kim ki oldı bir daḫı gül yāre hem-nişin
Yaz u ḳış aña Şānī nevbahārdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 17). [her,]*

66. Dimāġ-ı cāna **her** bir sözde ḳand ezmek ḥalāvetde
O laʿl-i gülbeşekker gözleri bādāma gelmişdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 3). [her,]*
67. Dağıtmış **her** ṭaraf sünbüllerin gül ruḫları üzre
Bahār-ı ḥüsn-i dilber gör ne ḫoş eyyāma gelmişdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 7). [her,]*
68. Ḳad-i zülfinde yārüñ cān virüp ey dil murād it kim
Cihāna **her** gelen ancaḳ bir eyü nāma gelmişdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 10). [her,]*
69. Dolaşursın dil-i sevdāzedeyle **her** zemān ey zülf
Bilürüm ḳaṣduñ ol dīvāneyi zencīre ṭaḳmaḳdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 7). [her,]*
70. Aġzuñla dişüñe ṭoluşur ḫurdedānlar
Her nükte ki birisi mīme birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 8). [her,]*
71. Ḫūbān-ı dehrüñ istemem ey Şānī **her** birin
Meylüm iki cihānda birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 9). [her,]*
72. Her şeyde görinen gören alan viren odur
Ġayruñ vücūdı arada vehm ü ḫayāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 7). [her,]*
73. Āʿmādur ol ki **her** naẓarı ʿayn-ı Ḥaḳ degül
Kāzibdür ol ki dembedem ehl-i viṣāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 11). [her,]*
74. Her bir varaḳ bir āyinedür sunʿ-ı Ḥaḳḳa baḫ
Her yañeden göze görinen ol cemāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 17). [her,]*
75. Her bir varaḳ bir āyinedür sunʿ-ı Ḥaḳḳa baḫ
Her yañeden göze görinen ol cemāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 18). [her,]*
76. Ġam-ı ḫāl-i ruḫuñla dilde niçe tāze dāġum var
Şerer-ālūd olan **her** pembeden yanmaz çerāġum var *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 2). [her,]*
77. Āteşīn ruḫlarınuñ ʿazmi bu durur **her** ān
Dil-i ʿuşşāḳı alup ālemi oda yaḳalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 9). [her,]*
78. Ne ister sīnemüñ göynüklerinden müddeʿī bilmem
Benüm ʿālemde anlar **her** biri bir ḳara ṭaġumdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 4). [her,]*
79. Oldı deyü şeyāṭīn-i eyyāmı
Her firişte-ḫışālı neylerler *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 20). [her,]*
80. Kaʿbe-i aṣl-ı ṣafāya irüp it defʿ-i ʿataş
Teşne-dil eyleme **her** berr ü beyābāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 8). [her,]*
81. Ṭañ mı zülfüñle ruḫuñ seyrin idersem **her** rūz
Maġrib u maşrik idi günde Süleymāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 9). [her,]*
82. Benüm manẓūrum oldı bir perī peyker melek manẓar
Naẓar ḳılmam **her** insāna gelen gelsün giden gitsün *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 12). [her,]*
83. Nūr-ı ḥüsnüñden ṣanasın **her** varaḳ bir āyine
Görinürsin ḳanda baḳsa cism-i ʿuşşāḳa ʿayān *(Şânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 7). [her,]*
84. Ḥāżır u mevcūdsın **her** şeyde sensüz nesne yoḳ
Cümle-i ʿālem mekānuñ yine sensin lā-mekān *(Şânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 9). [her,]*
85. Münkirüñ inkār u **her** müʾminüñ īmānı sen
Cümle eşyā **her** biri bir dil seni söyler hemān *(Şânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 11). [her,]*
86. Münkirüñ inkār u **her** müʾminüñ īmānı sen
Cümle eşyā **her** biri bir dil seni söyler hemān *(Şânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 12). [her,]*
87. Kendüdür **her** söz ki benden ẓāhir olur söyleyen
Ben kimüm ey Şānī kim leb depredüp açam dehān *(Şânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 13). [her,]*
88. Çekilür tūġ-ı āhum ṭabl-ı sīnem urılur **her** dem
Diyār-ı ġamda ey Şānī gözet ne ʿālī şāhum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 13). [her,]*
89. Nūrdur şemʿ-i hidāyetden yanar **her** rūz şeb
Sīne-i kāşāne-i sālikde ey dil nār-ı hū *(Şânî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 11). [her,]*
90. Sırr-ı Hūyı ṣakla ey Şānī elüñde itme fāş
Olmasun **her** cehl-i ebter vāḳıf-ı esrār-ı hū *(Şânî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 14). [her,]*
91. Muḥyī lebüñdendir ḥayāt olmışlara **her** cā temām
Ey cān ṭabībi bir ʿilāc it bu dil-i ṣad pāreye *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 3). [her,]*
92. Ey göñül kendüñi **her** cāhile hem-rāz itme
Rāz virme yitene raġbetüñi az itme *(Şânî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 1). [her,]*
93. Naġme-i nāleñe āhenk yeter āhenk idici
Bezm-i ġamda saña **her** cāhili dem-sāz itme *(Şânî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 6). [her,]*
94. Ġamdan aġlama göñül **her** yitene ṣabr idegör
Sırruñ açdurma gözüñ yaşını ġammāz itme *(Şânî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 7). [her,]*
95. Gel gel ey murġ-ı dil Şānī göñülden vaṭan it
Bāl açup **her** yaña yükseklere pervāz itme *(Şânî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 10). [her,]*
96. Her ki dilden gidere ḫāk-i vücūduñ kederin
Belki āyine-i ẕāt eyler özin ḥażretde *(Şânî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 3). [her,]*
97. Bülbüller ile gülşen-i vaḥdette kün dimeñ
Ṭuyurma degme ḳarġaya **her** zāġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 10). [her,]*
98. Cān şemʿin açan o mehe di Şānī sözlerüñ
Her ṣāġr u ṣuġr ḳabaḳulaġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 16). [her,]*

99. Haẕm olmaz ulular sözi aġarca loḳmadur
Her ṭıfl-ı nā-resīdece uşşaġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 8). [her,]*
100. Tenezzül itmesün meyl eyleyüp **her** dūna ʿālemde
Güzel ʿālī-cenāb olsaydı hem ʿālī-neseb olsa *(Şânî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 3). [her,]*
101. Ne sırr-ı ekber imişsin ki **her** dem çeşm-i ʿuşşāḳ
Görinür ṣūretüñden cümle-i peydā vü pinhānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 9). [her,]*
102. Cānum dimeden yāra bilsem ne olur ḥāṣıl
Cānum gibi bu cisme ṣarılmaya **her** ānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 4). [her,]*
103. Her dem baña dil ṭaġladan seylāb-ı eşküm çaġladan
Bülbül gibi ḳan aġladan yārüñ cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 9). [her,]*
104. Derd ile firḳatde ḳoyan āh ile ḥasretde ḳoyan
Her demde ḥayretde ḳoyan yārüñ cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 16). [her,]*
105. Anı bunı ḳoy ey dil **her** ḳanda kim olursa
Pāyına niṣār it cān gördükde o sulṭānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 5). [her,]*
106. Bend bend **her** kūşeden ey Şānī baġlanmış yatur
Şimdi ẕencīr-i ġam-ı ʿaşḳuñ benim dīvānesi *(Şânî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 13). [her,]*
107. Yana kül ola ene'l-ḥaḳ söyleye **her** ẕerresi
ʿAşḳ yolında zihī ṣādıḳ zihī mansūr hey *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 5). [her,]*
108. Dil-i vīrānem içre bulmışum ol genc-i pinhānı
Anuñçün olmışum müstaġnī **her** şeyden görüñ anı *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 2). [her,]*
109. Görinen **her** şeyʾüñ ʿaynında Ḥaḳdur ġayrı yoḳdur hīç
Gözüñ aç ẕerrelerden ḳıl temāşā mihr-i raḫşānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 9). [her,]*

hergiz: *Asla, hiçbir vakit, katiyen.*
1. Eger oġlan eger ḳız olmayalar edebsüz
Edebsüz oñmaz **hergiz** gel edeb ögren edeb *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 14). [hergiz,]*

herkes: *Herkes, insanların tümü.*
1. Merdüm-āzār olma kibr ü kīnden pāk it dilüñ
Ḫayr-ḫāh ol **herkese** cehd it müselmānlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 8). [herkese, -e]*
2. ʿĀrdur kerkes şikār itmek hümā ṣayyādına
Herkesüñ lāyıḳ gerek ʿālemde fiʿli adına *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 2). [herkesüñ, -üñ]*

hesāb-ı şümār: *Çok hesap.*
1. Gamzeñ oḳıyla zülfüñ ucından ölenlerüñ
Ne ḥadd-i ʿaddi var ne **ḥesāb-ı şümārı** var *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 8). [ḥesāb-ı şümārı, -ı]*

hevā: *İstek, heves II Arzu, aşk.*
1. Bir gülşen içre yüz güli ṣolmaz **hevāsı** ḫūb
Ne ḳış u yazı var ne ḫarīf-i bahārı var *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 11). [hevāsı, -sı]*
2. ʿĪsīveş nefs ü **hevāsını** ḳoyup Ḥaḳḳa uyan
Menzil ü mertebesin ʿarşı muʿallā eyler *(Şânî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 3). [hevāsını, -sı, -n, -ı]*
3. Göñlümi bād-ı ṣabā zülf-i semensāya çeker
Bu **hevā** görine miskīni ne sevdāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 2). [hevā,]*
4. Zülf ü ḳaddüñ **hevāsı** ile Şānī-i derdmend
Kūyuñda sāyeveş ʿaceb pāymāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 21). [hevāsı, -sı]*
5. Baḫr-ı fenāda ġarḳ iken küll-i vücūd ile **hevā**
Cām-ı beḳā-yı lem-yezel ṣundı girü sāḳī-i revān *(Şânî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 3). [hevā,]*
6. İlāhī Şānīyem uydum **hevāya** sen ʿināyet ḳıl
Yed-i faẕluñla cemʿ it ʿaḳl u cān oldı perākende *(Şânî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 9). [hevāya, -y, -a]*

hevā-yı ʿaşḳ: *Aşk arzusu.*
1. Ten ġubāriyle ṭaḳıl sen de **hevā-yı ʿaşḳa**
Ẕerre-vār idelim ol mihr-i dıraḫşāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 3). [hevā-yı ʿaşḳa, -a]*

hevā-yı nefs: *Nefsin istekleri, nefsin arzusu.*
1. Terk it **hevā-yı nefsi** ḥaḳḳıyla ṭutġıl ünsi
Bulasın rūḥ-ı ḳudsi tevḥīde gel tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 21). [hevā-yı nefsi, -i]*

hevā-yı zülf-i müşkīn: *Mis kokulu saçının arzusu.*
1. Ḫayāl-i ḫāl-i rūyet der-dilem dāġ-ı muḥabbet şūd
Hevā-yı zülf-i müşkīnüñ ser-i ʿāşıḳda bir sevdā *(Şânî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 4). [hevā-yı zülf-i müşkīnüñ, -üñ]*

heves-i hevā-yı şeyṭān: *Şeytanın arzularının isteği.*
1. Niçe **heves-i hevā-yı şeyṭān**
Nice ġaraż u ṭamaʿ birāder *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 15). [heves-i hevā-yı şeyṭān,]*

hey: *Seslenme ünlemi, hey!.*

1. Yandurup bağrumı çün ki iñiletti ġamuñ **hey**
   Baña nitdüñse yine ey ruḥı zībā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 11). [hey,]*
2. Yana kül ola ene'l-ḥaḳ söyleye her ẕerresi
   ʿAşḳ yolında zihī ṣādıḳ zihī mansūr **hey** *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 6). [hey,]*

heyü'l-ḥazer: *Sakınıp çekinme.*

1. Sen yürirsin bī-ḫaber ölüm arduñca gezer
   El-ḥazer **heyü'l-ḥazer** tevbeye gel tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 14). [heyü'l-ḥazer,]*

Hıżr: *Hızır Aleyhisselam. (Âb-ı hayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdadına yetiştiğine inanılan, bir görüşe göre peygamber, bir görüşe göre velî olan zat.).*

1. Ger peyker-i Ḫaḳ zinde ṣevī hemçü **Ḫıżr** tü
   Āb-ı ḥayāt kelime-cūy-ı Muḥammedest *(Şânî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 7). [ḫıżr,]*
2. ʿİlm-i iḥyāda lebüñ perverdesi iki resūl
   Biri **ḫıżr** anuñ biri ʿİsī-i Rūḥu'llahdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 18). [ḫıżr,]*
3. Ḫıżr u ʿĪsī degül saña şākir
   ʿİlm-i iḥyāda ḳılmada güftār *(Şânî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 9). [ḫıżr,]*
4. Dir ol meh-rū bugün **Ḫıżr** u Sikender görmedi anı
   Leb-i laʿlümde bir ter-çeşme-i āb-ı zülālim var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 9). [ḫıżr,]*
5. Ne var **Ḫıżr** āb-ı zinde içse olmaz ümmetüñde
   Olar kim içdiler şerʿ-i şerīf-i āb-ı ḥayvānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 7). [ḫıżr,]*

Hızr-ı dil: *Gönül Hızır'ı (Hızır, Âbıhayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdâdına yetiştiğine inanılan, bir görüşe göre peygamber, bir görüşe göre velî olan zattır).*

1. Cām-ı lebinden esrüdi cümle-i kāʾināt anuñ
   Laʿli zülālidür ki her **ḫıżr-ı dile** hayāt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 10). [ḫıżr-ı dile, -e]*

Hızr-ı zamān: *Zamanın Hızrı II Sevgili.*

1. Vādī-i fırḳatde ḳaldum ḥastedür cān u göñül
   Ey benüm ʿİsī-ṣıfat **Ḫıżr-ı zamānum** ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 4). [ḫıżr-ı zamānum, -um]*

Hızr-veş: *Hızır gibi II Kul sıkıştığında onun imdadına yetişen şahıs gibi.*

1. Didi ey Şānī iki öldüñ iki kez dirilüp
   Hıżr-veş cām-ı ḥayāt içdüñ olup mest-i ḫumār *(Şânî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 10). [hıżr-veş,]*

hırka: *Dervişlerin üstlerine giydikleri, biçimi ve rengi mensup oldukları tarîkata göre değişen, kollu, yakasız, pamuklu giyecek.*

1. Şānī esīr-i zülf-i nigār oldı zāhidā
   Tesbīh ü tāc u **ḫırka** vü zünnār fikri yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 18). [ḫırka,]*
2. Telli ḫāre ile var iken dībā
   Ḫırḳa vü ṣūf şālı neylerler *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 10). [ḫırḳa,]*
3. Perde-i pindārı yaratmayınca bulmazsın necāt
   Sen gerek ʿuryan yüri ẕahid ya **ḫırḳā** şāl gey *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 10). [ḫırḳā,]*

hırmen-i ḥüsn: *Güzellik harmanı.*

1. Ḫāl-i siyehin **ḫırmen-i ḥüsninde** o meh-rū
   Dil murġını ṣayd itmekçün dāne idüpdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 7). [ḫırmen-i ḥüsninde, -i, -n, -de]*

hīç: *Hiç, katiyen, asla.*

1. Edebdür yüzüñ ṣuyı keser yaramaz ḥūyı
   Hīç getürmez ġayġulı gel edeb ögren edeb *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 6). [hīç,]*
2. Gel beri marżiyye-i nefs illerine ṣālik ol
   Bir ʿaceb iḳlīmdür **hīç** fitne vü ṣeytānı yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 10). [hīç,]*
3. Her cürm-i güft ü gūyla eṣʿār sende hep
   Hīç ḫāṭıruñda tevbe vü ezkār fikri yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 10). [hīç,]*
4. Ṣād u feraḥ yürürsün il içinde sende **hīç**
   Künc-i belāda derd ile aġlar fikri yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 13). [hīç,]*
5. Leb-i cān-baḫş direm Şānī dil-i bīmāra
   Ḫaste-i ʿaşḳa ʿilāc ola mı **hīç** şekker ü şehd *(Şânî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 10). [hīç,]*
6. İtme ey nāṣıḥ iñen bu dil-i ṣūrīdeye pend
   ʿAşḳ dīvānesi bir ḳıl ile **hīç** olmaz bend *(Şânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 2). [hīç,]*
7. Kime ṣordumsa ey Şānī belā iḳlīminüñ rāhın
   Didiler dūd-ı āhuñ gibi olma **hīç** aña rehber *(Şânî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 10). [hīç,]*
8. Çeşmüm ṣulaġına gelüp uġramadı **hīç**
   Yā Rāb o gözi āhūyı kim eyledi şikār *(Şânî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 7). [hīç,]*

9. Aġyār açmasun **hiç** aġız kim vefādur ol
   Ṣānī baña ḳaḳın sen o meh ger ḳaḳır ḳaḳır *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 9). [hiç,]*
10. Çün meyli gözlerüñ yine birbiri nedür
    Ṣormaz ḫāl-i ʿāṣıḳı **hīç** birisi nedür *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 2). [hīç,]*
11. Yāhū **hīç** eylemez saña teʾs̱īr
    Naʿre-i ʿāṣıḳān u yā hūlar *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 5). [hīç,]*
12. Ey elif ḳad ḳāmetüm hicrüñ dü-tā itmek niçün
    Rāst gelmez **hīç** açdurma ḳapuñda āh elin *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 10). [hīç,]*
13. Ḳatı ḫam ḳılma ḳadem zülfüñ idüpdür çevgān
    Yarın ey pīr olası **hīç** aña ṭañmayasın *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 12). [hīç,]*
14. Hūdan özge var mı **hīç** bilmem cihānda cān-ı dil
    Ṣāhid- i ʿaṣḳum zebānumda benüm ezkār-ı hū *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 5). [hīç,]*
15. İṣigi ṭaşına yeter sür yüzüñi ki key müddeʿī
    Aġ olmaġa **hīç** çāre mi vardur cihānda ḳaraya *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 16). [hīç,]*
16. Baña Mecnūnı melāmetde müṣābih idenüñ
    ʿAcabā ʿaḳlı olur mı ola **hīç** dünyāda *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 8). [hīç,]*
17. Yamanlara uyma **hīç** ġıybet ü bühtāndan geç
    Ḥaḳla bāṭılı seç tevḥīde gel tevḥīde *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 15). [hīç,]*
18. Sulṭānı durur iḳlīm-i ġam-ı ʿaṣḳuñ ṣimdi
    Nāmına göñül dirler olmaya **hiç** aḳrānı *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 8). [hiç,]*
19. Aḳrānı bulınmaz **hīç** dünyāyı bütün gezdim
    Cān ile bugün sevdim bir āfet-i devrānı *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 9). [hīç,]*
20. Devrānı bütün virseñ yārüm pula almaz **hīç**
    Göñlüm gibi ülfete ʿālemde bugün ḳānı *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 11). [hīç,]*
21. Ne aṣṣı böyle dir dilden ölüm çünkim bizümçündür
    Bize sen bir beḳā vir kim ebed **hīç** olmaya fānī *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 8). [hīç,]*
22. Görinen her şeyʾüñ ʿaynında Ḥaḳdur ġayrı yoḳdur **hīç**
    Gözüñ aç z̲errelerden ḳıl temāṣā mihr-i raḫṣānı *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 9). [hīç,]*

ḥicāb: *Perde, örtü, engel.*
1. Küḥl-i māzāġü'l baṣardan sürmelüdür gözlerüñ
   Anuñ içün ḥāʾil olmaz çeşmüñe yüz biñ **ḥicāb** *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 12). [ḥicāb,]*
2. Nicesi elvān ile eşkāli beyān idem aña
   Kim gözünüñ olmaya nūrı ya gözün ṭuta **ḥicāb** *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 4). [ḥicāb,]*
3. Kime feryād idüp kimden görem yitmezse elüm yāre
   Benüm varlıġum olmışdur **ḥicābum** yine ey Ṣānī *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 14). [ḥicābum, -um]*

hicr: *Ayrılık.*
1. Hicrüñle ḳalmışum ola vaṣluñ diyü naṣīb
   ʿĀlemde göñlüm añlayan işbu ḫayāldür *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 19). [hicrüñle, -üñ, -le]*
2. Ey elif ḳad ḳāmetüm **hicrüñ** dü-tā itmek niçün
   Rāst gelmez hīç açdurma ḳapuñda āh elin *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 9). [hicrüñ, -üñ]*

hidāyet: *Kurtuluş, necat, doğru yol.*
1. N'ola ger baḫr-ı haḳīḳatde olursan seyyāḥ
   Şerʿ-i Aḥmed bize keştī vü **hidāyet** yelken *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 4). [hidāyet,]*

hidāyet it-: *Doğru yolu göstermek, kurtuluşa erdirmek.*
1. Beni bu küştegān-ı nefs iñen çok baṣdı lüṭfuñdan
   İlahī sen **hidāyet it** z̲ebūn idem anı bende *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 8). [hidāyet it,]*

hidāyet-i tevfīḳ: *Allah'ın yardımıyla doğru yola ulaşma, gitme.*
1. Ḳaṣdum ṭılsım-ı cāna künūz-ı dil açmadur
   Ey hādī vir **hidāyet-i tevfīḳle** fütūḥ *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 6). [hidāyet-i tevfīḳle, -le]*

ḥikmet: *Hakikat sırrı, bilgelik, öz II Bir şeyin oluşundaki akıl erdirilemeyen sebep, gizli sebep.*
1. Kātib-i ḳudretden onı ser-nüvişte rāżı ol
   Ḥikmete çün u çerā ḳılma Müselmānlıḳ budur *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 6). [ḥikmete, -e]*
2. Maraż-ı cehline ey Ṣānī şifā bulmaz mı
   Kişi kim ʿilm ile Loḳmān ola ger **ḥikmetde** *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 10). [ḥikmetde, -de]*
3. Anun kim dīde-i ʿirfānı yoḳdur añlamaz **ḥikmet**
   Ne bilsün niçesi mirʾāt-ı Ḥaḳdur vech-i insānı *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 3). [ḥikmet,]*

hilāl: *Hilal, yeni ay.*
1. Ḳo alma ḫançerüñ dil-i pür-ḫūn sīneden
   Bayram idüm görünce ṣafaḳda **hilāldür** *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 14). [hilāldür, -dür]*

hilāl-i naḳş-ı ebrūyet: *Kaş işlemesinin hilali.*

1. Der-evc-i āsmān-ı dil **hilāl-i naḳş-ı ebrūyet**
   Meh-i nevdür ki olmışdur şafaḳdan ey perī peydā *(Şânî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 5). [hilāl-i naḳş-ı ebrūyet,]*

ḥīle: *Hile, aldatma, bir kimseyi aldatmak, kandırmak ve yanıltmak amacıyla yapılan düzen.*

1. Olmaġıl zāhid-i ḫodbīn u ḫudaʿ-pīşe ṣaḳın
   Ḫīle vü mekr ile dirilme geçüp illere fend *(Şânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 10). [ḫīle,]*
2. İdinme kiẕbi ṣanʿat **ḥīle** vü mekr ile dirilme
   Ki kiẕb ü mekr ü **ḥīle** ehli raḥmetden baʿīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 9). [ḥīle,]*

ḥīle ehli: *Hile, aldatma ustaları.*

1. İdinme kiẕbi ṣanʿat ḥīle vü mekr ile dirilme
   Ki kiẕb ü mekr ü **ḥīle ehli** raḥmetden baʿīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 10). [ḥīle ehli,]*

himmet ehli: *Yardım ehli.*

1. Ḳaldı il meyl-i ḳaḥbe-i dehre
   Himmet ehli ricāli neylerler *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 8). [himmet ehli,]*

himmet it-: *Yardım etmek.*

1. Himmet it derd ile ben āh idicek aġyārun
   Dostum yerli ḳaya ise ḳapuñdan kopalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 3). [himmet it,]*

Hind: *Hindistan.*

1. Mışr-ı dilde bulagör ṭūṭī-i şekker-şikenüñ
   Gitme **Hind** illerine itme Ḫorāsāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 12). [hind,]*

Hind-i ġam: *Keder Hindistan'ı.*

1. **Hind-i ġam** içre ṭūṭī-yi dilüm dembedem
   Laʿl-i nebāt-ı ter bigi fülfüller iñledür *(Şânî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 7). [hind-i ġam,]*

ḫīş: *Akraba II Kendi.*

1. Terk-i cān u dil ider ʿāşıḳ olan ḳanda ḳalur
   Māder ü **ḫīş** ü birāder ü peder yā ferzend *(Şânî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 8). [ḫīş,]*

ḫiṭāb: *Seslenme.*

1. Yaradılmışda naẕīrüñ yoḳdur ey seyyid senüñ
   Şānuña Levlāk dur Allāh'dan çünkim **ḫiṭāb** *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 6). [ḫiṭāb,]*
2. Len Terānī irişür Ḥażret-i Mūsāya **ḫiṭāb**
   Ṭūr-ı dilden niceler seyr-i temāşā eyler *(Şânî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 11). [ḫiṭāb,]*

hīz ol-: *Edepsiz olmak.*

1. Edebli temīz olur her yerde ʿazīz olur
   Edebsüzler **ḫīz olur** gel edeb ögren edeb *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 12). [ḫīz olur, -ur]*

ḫoca: *Hoca II Efendi, üstat.*

1. Beyʿ-i vefā it ey perī göñlümle vaṣluñı
   Bāzār-ı ḥüsne **ḫocasın** ögren alup ṣatup *(Şânî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 6). [ḫocasın, -sın]*

ḫod: *Kendi.*

1. Benüm **ḫod** nefs-i ẓālim düşmenümmiş bilmedüm anı
   Baña dost ṣanup aldandum yüzüme itdigin ḫande *(Şânî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 3). [ḫod,]*

ḫod-bīn: *Bencil II Kibirli, kendini düşünen.*

1. Yüri Ḫudā-bīn olagör eyleme **ḫod-bīn** özüñ
   Pendi bu Şānīden işit her sözidür saña kitāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 13). [ḫod-bīn,]*

ḫoḳḳa-i laʿl: *Sevgilinin kutu gibi kırmızı dudağı.*

1. Ṣadef-i ṭabʿımı pür eyler o şīrīn dehenüñ
   Ḫoḳḳa-i laʿli açıldıḳça ki dürrler dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 4). [ḫoḳḳa-i laʿli, -i]*

ḫokka-i leb: *Hokka gibi dudak (Sevgilinin dudağı).*

1. Ārām-ı naḳdin almaġa yār **ḫoḳḳa-i lebin**
   Dil ṭıflın aldayup ider efsūn açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 7). [ḫoḳḳa-i lebin, -in]*

ḫokka-i mercān: *Sevgilinin mercan renkli dudağı.*

1. Ey Şānī çeşmüm ol ṣanemüñ laʿli yādına
   Biñ dürr-i tuḥfe **ḥoḳḳa-i mercān** açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 10). [ḥoḳḳa-i mercān,]*

hor ol-: *Değersiz olmak.*
1. Edepsüzler **ḫor olur** her yerde maḳhūr olur
   Ḫaḳ ḳatından dūr olur gel edeb ögren edeb *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 7). [ḫor olur, -ur]*

Ḫorāsān: *Horasan, Orta Asya'da büyük bir yerleşim yeri.*
1. Mıṣr-ı dilde bulagör ṭūṭī-i şekker-şikenüñ
   Gitme Hind illerine itme **Ḫorāsāna** sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 12). [ḫorāsāna, -a]*

ḫoş: *Hoş, güzel.*
1. Guftend muhakkıkīn-i cihān **ḫoş** ṣinev ḥadīṯ
   Ḳurʾān-ı ḫalḳ-ı Aḥmed u ḫūy-ı Muḥammedest *(Şânî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 3). [ḫoş,]*
2. Ḳaşuñ üstinde cebīnüñde gören ḫālüñi dir
   Ḫoş ḳırān itdi felekde meh-i nev kevkeb-i saʿd *(Şânî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 4). [ḫoş, -di]*
3. Gitmez lebiñüñ ḫayāli dilden
   Bi'llāh baña bu ne **ḫoş** emeldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 10). [ḫoş,]*
4. Gedā-yı bī-kesem gerçi ne mālum ne menālüm var
   Velī ey sīm-ten bi'llāh ġamuñla **ḫoşça** ḫālüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 2). [ḫoşça, -ça]*
5. Daġıtmış her ṭaraf sünbüllerin gül ruḫları üzre
   Bahār-ı ḥüsn-i dilber gör ne **ḫoş** eyyāma gelmişdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 8). [ḫoş,]*
6. Ḫoş besle cānı ṭāʿat ile cismi ḫāk ḳıl
   Biri cenāb-ı ḥażrete vir birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 5). [ḫoş,]*
7. Oḳumışca yazmışca añlamışca ḫālden
   Pīr-perverce güleçce **ḫoş** edebce olsa yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 6). [ḫoş,]*
8. Ben saña ṣāhum sen baña bendem di ben lebbeyk idüp
   Ḫoş söyleşelüm dostum ġayrı ḳomayup araya *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 8). [ḫoş,]*
9. Ṣafāsından güneş ditrer düşer lerze dil ü cāna
   Ne **ḫoş** mirʾāt-ı rūşendür naẓar ḳıl vech-i cāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 2). [ḫoş,]*

hoş bū: *Güzel kokulu.*
1. Dimeñ bu rūy-ı dilberde ne ḳāküldür k'olur **ḫoş bū**
   Götürdi çīn-i zülfi rūma ol mihr ü ṣırr-ı ʿanber *(Şânî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 5). [ḫoş bū,]*

hoş gel-: *Hoş gelmek.*
1. Ḥamdü'lillāh eyledük vaṣluñ müyesser Ṣāniyā
   Ḳandesin **ḫoş geldüñ** ey rūḫ-ı revānum ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 22). [ḫoş geldüñ,]*

hoşca: *Hoş bir tarzda, iyice, güzelce.*
1. Bir ʿişvelice girişmelice
   Bir **ḫoşca** erişmelice dilber *(Şânî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 6). [ḫoşca,]*

hoş-ṣūret-i ḥāl: *Güzel yüzün hali.*
1. Düzüp **ḫoş-ṣūret-i ḥāli** naẓar ḳıl pīre ey Ṣānī
   Ki mirʾāta ne vech ile baḳılsa ol bedīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 17). [ḫoş-ṣūret-i ḥāli,]*

hū: *Allah II Allah zikri.*
1. Yāhū hīç eylemez saña teʾsīr
   Naʿre-i ʿāṣıḳān u yā **hūlar** *(Şânî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 6). [hūlar,]*
2. Hūdan özge var mı hīç bilmem cihānda cān-ı dil
   Şāhid- i ʿaṣḳum zebānumda benüm ezkār-ı hū *(Şânî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 5). [hūdan, -dan]*
3. Ṭutdı mı Şānī yine mest-i ḫarābātlıġuñ
   Kūy-ı dilberde bugün yine ne Yā **Hūdur** bu *(Şânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 14). [hūdur, -dur]*
4. Yed-i faẓluñla sen ḳurtar **hū** nefs-i ḥīlekār ey Ḥaḳ
   Ḳurup biñ dāne-i ḥīle düşürmişdür beni bende *(Şânî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 5). [hū,]*

hūb: *Güzel (Sevgili).*
1. Bir gülşen içre yüz güli ṣolmaz hevāsı **ḫūb**
   Ne ḳış u yazı var ne ḫarīf-i bahārı var *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 11). [ḫūb,]*
2. Bī cefāca pür-vefāca rindce ʿayyārca
   Ḫūbca maḥbūbca dilde ṭalebce olsa yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 12). [ḫūbca, -ca]*
3. Ḫūblar seyrinden ey vāʿiẓ meni menʿ itme kim
   Ḳulaġum işitmez iken ḳışşa vü efsāneyi *(Şânî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 9). [ḫūblar, -lar]*

ḫūbān: *Güzeller, dilberler.*

1. Baña **ḫūbān** dārını gerekmez Şānī ʿarż itmek
   Benüm bir lüṭfı çoḳ çeşmi siyāhum yüzi aġum var *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 13). [ḫūbān,]*

hūbān-ı dehr: *Dünyanın güzelleri.*
1. Ḫūbān-ı dehrüñ istemem ey Şānī her birin
   Meylüm iki cihānda birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 9). [ḫūbān-ı dehrüñ, -üñ]*

hūb-ı laṭīf: *Nazik güzel.*
1. Bir şūḫ-ı nedim-i meclis-āra
   Bir **ḫūb-ı laṭīf** rūşen-i aḫter *(Şânî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 10). [ḫūb-ı laṭīf,]*

Ḫudā: *Allah (c.c.), Cenâbıhak.*
1. Bāz-ı sefīdi şerʿ-i şerīf āşyānınuñ
   Sīmurġ-ı Ḳāf-ı ḳulle-i ḳudret-gehi **Ḫudā** *(Şânî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 4). [ḫudā,]*
2. Bütperest olma **Ḫudāya** ṭap sücūd-ı ḫāk ḳıl
   Cehl ile ḳalma ġurūr içre ki şeyṭanlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 3). [ḫudāya, -y, -a]*
3. Ḫudānuñ sen ḥabībisin şefāʿat yā Resūlallāh
   Ḳamu derdüñ ṭabībisin şefāʿat yā Resūlallāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 1). [ḫudānuñ, -nuñ]*

Hudā-bīn: *Allah kulu.*
1. Yüri **Ḫudā-bīn** olagör eyleme ḫod-bīn özüñ
   Pendi bu Şānīden işit her sözidür saña kitāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 13). [ḫudā-bīn,]*

hudaʿ-pīşe: *Hileci, hilekar.*
1. Olmaġıl zāhid-i ḫodbīn u **ḫudaʿ-pīşe** şaḳın
   Ḫīle vü mekr ile dirilme geçüp illere fend *(Şânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 9). [ḫudaʿ-pīşe,]*

hufre: *Çukur, oyuk.*
1. La'lin süḫan deminde ki cānān açar ḳapar
   Yākūt-ı **ḥufreden** dili mercān açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 2). [ḥufreden, -den]*

hulūl: *Tanrı'nın bâzı kişi ve eşyâya girip tecessüm ettiğini, onun sûretine girdiğini kabul etme.*
1. Kāfirdür ittiḥād-ı **ḥulūl-ı** tenāsüḫi
   Aḳvāl-i bāṭılıyla hep ehl-i cidāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 9). [ḥulūl-ı, --ı]*

hümā: *Talih kuşu.*
1. ʿĀrdur kerkes şikār itmek **hümā** ṣayyādına
   Herkesüñ lāyıḳ gerek ʿālemde fīʿli adına *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 1). [hümā,]*
2. Döñme bir sāye görünce ṣanma kim ol ẕātdur
   Ẕāt bir yüksek **hümādur** düşmez andan yire ney *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 8). [hümādur, -dur]*

humār: *İçkiden sonra gelen baş ağrısı, sersemlik.*
1. Ol mey ki ṣunmış idi ezel sāḳī-i elest
   Başında daḫı ʿāşıḳ-ı mestüñ **ḫumārı** var *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 4). [ḫumārı, -ı]*
2. Bezm-i çemende lāle içüp sīne çāk olur
   Nergis ḳabaġın oynadamaz pür **ḫumārdur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 8). [ḫumārdur, -dur]*

humḫāne: *Meyhane, şarap mahzeni.*
1. ʿAşḳ bir meydür ki ʿālem cümleten mestānesi
   Sīne-i ʿuşşāḳdur **ḫumḫānesi** vü meyḫānesi *(Şânî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 2). [ḫumḫānesi, -si]*

hüner: *Marifet, ustalık.*
1. Emmāre-i nefsi öldürigör
   Ol Mehdī **hüner** içinde Ḥaydār *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 4). [hüner,]*

hūnī: *Kan dökücü, kanlı katil.*
1. Ġamzeñ ucından öleni laʿlüñ çü dirgürür
   Ḫūnī gözüñ n'ider güzelim ḳana al ḳatup *(Şânî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 8). [ḫūnī,]*
2. Rā ḳaşuñ sevdigime ḫançer ile **ḫūnī** gözüñ
   Beni öldürmege o rāya vü bu rāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 7). [ḫūnī,]*
3. Başşa pā rūyumda ḳaṣd-ı cān idüp ol **ḫūnī** āh
   Yüz süreydüm geh ayaġına öpeydüm gāh elin *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 3). [ḫūnī,]*
4. Ḳan döküp ġamzeñ ider lʿal-i lebüñ baġrımı ḳan
   Niçe demdür henūz ey **hūnī** ʿaceb ṣanmayasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 4). [hūnī,]*

hūn-ı ciger: *Ciğer kanı, yürek kanı.*

1. Hūn-ı cigerle yazmaġa ruḫların vaṣfını anuñ
   Her müje elde bir ḳalem dīdelerüm devāt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 19). [hūn-ı cigerle, -le]*
2. Lāle-veş sāġar-ı dil **hūn-ı cigerle** pürdür
   Şīve-i laʿl-i lebüñ baġrumızı ḳan itdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 7). [hūn-ı cigerle, -le]*

hūn-ı dil: *Gönül kanı.*
1. Bezm-i ġamda ʿişret-i şāhāne eylersem ne var
   Āh muṭrib-dīde sāḳī **ḫūn-ı dil** müldür baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 4). [ḫūn-ı dil,]*
2. Künc-i ġamda ẕād-ı ʿaşḳı ḳūt idüp
   Hūn-i dil iden ġıdā dervīşdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 6). [hūn-i dil,]*

ḫūn-ı ḳabaġ: *Kanlı kadeh.*
1. Lāle-i kūh-i belāda ḳanlı dāġum ṣandılar
   Sāġar-ı pür-mey görüp **ḫūn-ı ḳabaġum** ṣandılar *(Şânî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 2). [ḫūn-ı ḳabaġum, -um]*

hūn-ı vaṣl-ı yār: *Sevgilinin vuslatının kanı.*
1. Ḫūn-ı vaṣl-ı yāre ṣeyʾu'llāh içün
   Şānī de bir bī-nevā dervīşdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 17). [ḫūn-ı vaṣl-ı yāre, -e]*

hūn-ı vaṣl: *Vuslat kanı.*
1. Derd ü ġam bīmārı olmışdur bugün ġāyet mizāc
   Anuñ içün **ḫūn-ı vaṣluñdan** diler miskīn gülāc *(Şânî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 2). [ḫūn-ı vaṣluñdan, -u, -ñ, -dan]*

hūn-rīz: *Kan döken, kan dökücü.*
1. Ol ġamzesi **ḫūn-rīz** cefā pīşesi Şānī
   Bir sencileyin ʿāṣıḳ-ı bī-pāk gerekdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 9). [ḫūn-rīz,]*

hurde-dān: *Nükteleri ve incelikleri anlayan.*
1. Daḫı bir ẕerre ṭuyulmadı rumūz-ı dehenüñ
   Ḫurde-dānlar niçe dolu anı maʿnāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 16). [ḫurde-dānlar, -lar]*
2. Aġzuñla dişüñe ṭoluşur **ḫurde-dānlar**
   Her nükte ki birisi mīme birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 7). [ḫurdedānlar, -lar]*

hūr-ı ʿayn: *Gözün hurisi (Sevgili bağlamında).*
1. Ümmetüñ-çün zeyn olupdur bāġ-ı cennet **ḫūr-ı ʿayn**
   Hem yaraḳlanmış durur aʿdāñ içün dārü'l-ʿuḳāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 15). [ḫūr-ı ʿayn,]*

hūr-ı cinān: *Cennet hurisi.*
1. Āteş-i āhum yaḳar nār-ı caḥīmi kül ider
   Ey melek ṣūretlü vey **ḫūr-ı cinānum** ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 16). [ḫūr-ı cinānum, -um]*

ḫurrem: *Hürrem II Sevinçli, gönül açıcı.*
1. Ṣaḥn-ı serāy-ı ʿāleme pür-ġam gelür gibi
   Kimi ṣafā-yı ʿayş ile **Ḫurrem** ḳonar göçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 8). [ḫurrem,]*
2. Gül gibi gül hemīşe **ḫurrem** ü ḫandān ol sen
   Aġlamaḳ bencileyin bülbül-i nālāna düşer *(Şânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 9). [ḫurrem,]*

ḫurşīd: *Güneş II Sevgili.*
1. ʿAks idüp mirʾat-ı vechüñle muḳābil olsa gün
   Tīz çeker **Ḫurşīd** üstüne felek şemşīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 6). [ḫurşīd,]*

hūr u ġılmān: *Cennette hizmet eden delikanlılar ve kızlar.*
1. Behiştüñ **ḫūr u ġılmānı** degül bir ʿişve-i çeşmüñ
   Benüm ey dilber-i ʿayyār ṣūḫ-ı şīve-ḳārum yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 7). [ḫūr u ġılmānı, -ı]*

hūr-zār: *İnleyen, perişan, ağlayan huriler.*
1. Merḥūm it anı eyleme maḥrūm **ḫūr-zār**
   Geldi ḳapuña zār u perīşān rū-siyāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 5). [ḫūr-zār,]*

hümā-yı lā-mekān: *Belli bir mekanı olmayan talih kuşu, mekansız talih kuşu.*
1. Şānī isterseñ **hümā-yı lā-mekānı** itmek şikār
   Kūh-ı Ḳāf-ı dilde yap sīmurġ-ı ʿaşḳa lāneyi *(Şânî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 13). [hümā-yı lā-mekānı, -ı]*

hüsn: *Güzellik.*
1. Benüm sevdicegüm ineñ güzeldür
   Ḫüsn ile cihānda bī-bedeldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 2). [ḫüsn,]*

2. Ḥüsnine zevāl-i naḳṣ irişmez
   Şems-i ebed ü meh-i ezeldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 3). [ḥüsnine, -i, -n, -e]*
3. Āşināsızca bilişsizce ġaribce **ḥüsn** ile
   Kimsesizce aḳrabāsızca bī-ebce olsa yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 13). [ḥüsn,]*

ḥüsn-i cemāl: *Güzel yüz.*

1. Ḥüsn-i cemāl ḥadd u ḫāl ancaḳ olur ẕihi cemīl
   Dembedem anı vaṣf iden āyet-i beyyināt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 5). [ḥüsn-i cemāl,]*
2. Seni bu **ḥüsn-i cemāl** ile görenler didi hep
   Beni ādem mi ʿaceb bu ne melek rūdur bu *(Şânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 5). [ḥüsn-i cemāl,]*

ḥüsni zībā: *Süslü güzel.*

1. Nāṣıḥ-ı ehl-i muḥabbet gerek ol kimse ki ola
   Ḥüsni zībā ḫūyı gökçek lebi şekker sözi ḳand *(Şânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 4). [ḥüsni zībā,]*

ḥüsnüñ żiyāsı: *Güzelliğin ışığı.*

1. Mührüñ göñülde gizlemek olurdı ey perī
   Ḥüsnüñ żiyāsı gün gibi ger olmasa vüżūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 10). [ḥüsnüñ żiyāsı,]*

Hüsrev: *Hüsrev ü Şirin öyküsünün erkek kahramanı olan hükümdar, İran şahı.*

1. Bir vādidür ki dünye-i ġaddār-ı bī-ṣebāt
   Niçe Selīm **Ḫüsrev** ü Rüstem ḳonar göçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 4). [ḫüsrev,]*
2. Ḳapuñda ḳul olandur şāh anı bilelüm daḫı bilmem
   Ne Dārādur ne Rüstemdür ne **Ḫüsrevdür** ne erdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 6). [ḫüsrevdür, -dür]*

Hüsrev-i mülk-i süḥan: *Söz ülkesinin sultanı (şairlik yeteneği bağlamında).*

1. Niẓām-ı naẓmuña ḳılduñ musaḫḫar cümle āfāḳı
   Bugün ʿalemde Şānī **Ḫüsrev-i mülk-i süḥansın** sen *(Şânî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 10). [ḫüsrev-i mülk-i süḥansın, -sın]*

ḥüsün bāġı: *Güzellik bahçesi.*

1. Güzeller bāġ-ı dehri zeyn ider ezhāra dönmişdür
   Ḥüsün bāġında cānā sen gül-i raʿnāya beñzersin *(Şânî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 8). [ḥüsün bāġında, -n, -da]*

hüveydā: *Belli, apaçık, âşikâr, zâhir.*

1. Yüziñe nūr-ı Ḥaḳ olmış **hüveydā**
   Anuñ çün ehl-i ʿaşḳı ḳıldı şeydā *(Şânî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 1). [hüveydā,]*

hūy: *Huy, mizaç II Yaratılış özelliği.*

1. Edebdür yüzüñ şuyı keser yaramaz **ḫūyı**
   Hīç getürmez ġayġulı gel edeb ögren edeb *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 5). [ḫūyı, -ı]*

hūyı gökçek: *Hoş tabiatlı.*

1. Nāṣıḥ-ı ehl-i muḥabbet gerek ol kimse ki ola
   Ḥüsni zībā **ḫūyı gökçek** lebi şekker sözi ḳand *(Şânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 4). [ḫūyı gökçek,]*

hūy-ı Muḥammed: *Hz. Muhammed'in tabiatı, mizacı.*

1. Guftend muhakkıkīn-i cihān ḫoş şinev ḥadīs
   Ḳurʾān-ı ḫalḳ-ı Aḥmed u **ḫūy-ı Muḥammedest** *(Şânî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 4). [ḫūy-ı muḥammedest, -est]*

I ı

ırağ: *Uzak.*

1. Dilde olan ḫaberleri dudaġa söyleme
   Cān maḥrem ise aña di **ırağa** söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 2). [ırağa, -a]*

ırmaġ: *Irmak II Gözyaşı.*

1. Yaşumuñ düşkinligin serv-i ḳaddüñsiz gördiler
   Yirlere sürtüp yüzin aġlar baña **ırmaġlar** *(Şânî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 6). [ırmaġlar, -lar]*
2. Ḥasret-i şekker-dehenlerle demādem Nīl-i Ṣaṭ
   Gözlerümden dökülen baḫr-i sirişk **ırmaġıdur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 10). [ırmaġıdur, -ı, -dur]*
3. Yaşum gibi cihānı bulandurma ey gözüm
   Deryā ḫaberleri ṣaḳın **ırmaġa** söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 4). [ırmaġa, -a]*

ırmaḳ: *Akarsuyun büyüğü, doğrudan doğruya denize dökülen, nehir.*

1. Dīde-i ḫūnbārdan ḳanlu yaşum **ırmaḳ** iden
   Gördü yeñilmez didi bu ḳan aḳan deryā mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 9). [ırmaḳ,]*

ʿıṭrī: *Ituria ilgili, güzel kokulu.*

1. Ḥālüñ ġamıyla ölene **ʿıṭrī** kefen gerek
   Ol zülf ü kākülüñ velī gül birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 9). [ʿıṭrī,]*

ʿıyd-i nevrūz: *Nevruz Bayramı.*

1. Ruḫ-ı tābuñdan olmış **ʿıyd-i nevrūz**
   Siyeh zülfüñ berāt-ı ḳadr-i aʿlā *(Şânî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 7). [ʿıyd-i nevrūz,]*

İ i

i-: *İ- yardımcı fiili.*

1. Dāye-i ʿaşḳ ḳucaġında **idüm** serverde
   Olmadın ṭıfl-ı dil ü cāna bula menzil-i mehd *(Şânî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 5). [idüm, -dü, -m]*
2. Var mı ḫātırda dimişdüñ leb-i şekker ü şehd
   İtmiş **idüñ** dile laʿl-i lebüñ em virmege ʿahd *(Şânî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 2). [idüñ, -dü, -ñ]*
3. Merhem-i vaṣluñ ile Ṣānī dil-i ḫastañe gel
   Ey ṭabīb-i dil ü cān itmiş **idüñ** böylece vaʿd *(Şânî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 10). [idüñ, -dü, -ñ]*
4. Ol mey ki ṣunmış **idi** ezel sāḳī-i elest
   Başında daḫı ʿāşıḳ-ı mestüñ ḫumārı var *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 3). [idi, -di]*
5. Çünki vaḥdette bir **imiş** lafẓ-ı maʿnā nuṭḳ-ı ṣavt
   Kesret-i ʿālemde bunca ṣūret-i maʿnā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 11). [imiş, -miş]*
6. Çünki bildüñ maẓharı ẕāt u ṣıfāt **imiş** özüñ
   Açma rāzıñ ṣaḳla bu esrārı gel ifṣā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 17). [imiş, -miş]*
7. Bir zamān ḫāl-i siyehkāruñ **idi** şimdi ḫaṭuñ
   Durmayup ṣalmadadur fitne-i devrān bir bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 11). [idi, -di]*
8. Leyletü'l ḳadr **idi** bu şeb Ṣānī
   Bizde cemʿ olmış **idi** mehrūlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 13). [idi, -di]*
9. Leyletü'l ḳadr **idi** bu şeb Ṣānī
   Bizde cemʿ olmış **idi** mehrūlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 14). [idi, -di]*

10. Ṭañ mı zülfüñle ruḫuñ seyrin idersem her rūz
Maġrib u maşrik **idi** günde Süleymāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 10). [idi, -di]*
11. Ġam degül ḫāl ü ḫaṭuñ fikri dile laʿlüñ içün
Ẓulmete uġrar **idüñ** çeşme-i ḥayvāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 10). [idüñ, -dü, -ñ]*
12. Bilseydi nedür ʿaşḳı ʿālemde eger Mecnūn
Ḳoyup işigüñ cānā neyler **idi** ṣaḥrāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 4). [idi, -di]*
13. Leẕẕet-i ʿaşḳı bilürdi ne **imiş** ey Şānī
Ṣiʿr-i şīrīnüm eger irseyidi Ferhāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 9). [imiş, -miş]*
14. Meydān-ı muḥabbetde ṭop itmiş **idik** başı
Çevgān aluban çalduḳ neyler görelüm Allāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 9). [idik, -di, -k]*
15. Gencīne-i ʿaşḳuñ yiri genc-i dil-i ʿuşşāḳ **imiş**
Dīvānedür ol kim gezer vīrāneden vīrāneye *(Şânî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 7). [imiş, -miş]*
16. Rūy-ı raḳībi görmemek aşşı yiter bize
Dilber bizümle gelse **idi** künc-i ḫalvete *(Şânî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 10). [idi, -di]*
17. N'ola cān eyler **isem** ben ruḫ-ı cānāna fedā
Şimdi mi şemʿe ider cānını pervāne fedā *(Şânî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 1). [isem, -se, -m]*
18. Dil-teşnesi ġāyetde diler āb-ı viṣālüñ
Allāh içün ölsün dir **isen** ey perī alma *(Şânî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 4). [isen, -se, -n]*
19. Virmiş **idüm** laʿl-i yāre ġāʾibāne göñli ben
Mihr-i luṭfından daḫı bir ẕerre görmezden nişān *(Şânî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 3). [idüm, -dü, -m]*
20. Ben **idüm** Şānī-i bī-ġam ḳamu esrāruña maḥrem
Beni bilmezdi bir ādem beni ifşā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 21). [idüm, -dü, -m]*
21. Ḳo alma ḫançerüñ dil-i pür-ḫūn sīneden
Bayram **idüm** görünce ṣafaḳda hilāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 14). [idüm, -dü, -m]*
22. Ben nebī **idüm** vücūda gelmedin ādem didüñ
Añlamaz nādān bu remzi kim ne sırru'llahdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 3). [idüm, -dü, -m]*

ʿibāret: *Oluşma, meydana gelme.*
1. Gerçi yoḳluḳdan ʿ**ibāretdür** velī
Ṣanmañuz kim her gedā dervīşdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 9). [ʿibāretdür, -dür]*

iblīs-i ʿanīd: *İnatçı şeytan.*
1. Ne dirse pīrüñ oldur söz ʿinād itme nizāʿ itme
Ṣaḳın kāmiller içre aduñ **iblīs-i ʿanīd** olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 8). [iblīs-i ʿanīd,]*

iblīs-i ebterest: *Soysuz şeytan.*
1. Çe ki zi-ʿaḳl āyed ü maḳbūl-i Ḥaḳ büved
Her ki zi-nefs āyed u **iblīs-i ebterest** *(Şânî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 4). [iblīs-i ebterest, -est]*

İbrāhīm: *İbrahim Peygamber.*
1. Her kime irdise nūruñdan eşer buldı şeref
Ceddüñ olduġına **İbrāhīm** Ḫalīlu'llahdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 12). [ibrāhīm,]*

iç: *İçmek, yudumlamak.*
1. Cānān ġamından özge yimek **içmek** istemez
Bi'llāh özine dil ne idinmiş ġıdāyı gör *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 11). [içmek, -mek]*
2. Didi ey Şānī iki öldüñ iki kez dirilüp
Ḥıẕr-veş cām-ı ḥayāt **içdüñ** olup mest-i ḫumār *(Şânî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 10). [içdüñ, -dü, -ñ]*
3. Bülbül gibi gerek **içevüz** cāmı ġonceden
Maṭlubumuz çü bir ṣanem-i gül-ʿizārdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 3). [içevüz, -evüz]*
4. Bezm-i çemende lāle **içüp** sīne çāk olur
Nergis ḳabaġın oynadamaz pür ḫumārdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 7). [içüp, -üp]*
5. Dimem ḥarāmī gözlerüñe ḳanum **içse** ger
Maʿṣūḳa ʿāşıḳuñ şehā ḳanı ḥelāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 9). [içse, -se]*
6. Sāḳī-i bāḳī elinden **içmişüz** peymāneyi
Mest-i lā-yaʿḳıl iden oldur dil-i dīvāneyi *(Şânî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 1). [içmişüz, -miş, -üz]*
7. Ne var Ḫıżr āb-ı zinde **içse** olmaz ümmetüñde
Olar kim içdiler şerʿ-i şerīf-i āb-ı ḥayvānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 7). [içse, -se]*
8. Ne var Ḫıżr āb-ı zinde içse olmaz ümmetüñde
Olar kim **içdiler** şerʿ-i şerīf-i āb-ı ḥayvānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 8). [içdiler, -di, -ler]*
9. Sāḳī-i bāḳī elinden yine **içdük** cām-ı mey
Küşte-i ġamken fenā bezminde olduḳ şimdi ḥayy *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 1). [içdük, -dü, -k]*
10. Niçe nefs ile şeyṭānı şarāb **içüp** ulaḳ esrüñ
Bizi ol bezme irgür kim ola sāḳī-i rūḥānī *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 9). [içüp, -üp]*

iç: *Bir şeyin kendi sınırları arasında kalan kısmı, dâhil.*

1. Bāzār-ı ḥüsn **içinde** leb-i yār-ı cevheri
   Dükkān-ı dür-i laʿl-i bedeḫşān açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 3). [içinde, -i, -n, -de]*
2. Ol gevher-i yektā ne baḥr-ı dil **içindeymiş**
   Ġavvāṣ oluban ṭalduḳ neyler görelüm Allāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 7). [içindeymiş, -in, -de, -y, -miş]*

<u>iç:</u> *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Nedür bu naġmeler dilde terennümler mi bülbülde
   Nedür bu zār **içi** ilde nedür bu ṭaşra ki ġavġā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 10). [içi, -i]*
2. Ṣād u feraḥ yürürsün il **içinde** sende hīç
   Künc-i belāda derd ile aġlar fikri yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 13). [içinde, -i, -n, -de]*
3. Uṣṣāḳ **içinde** ey perī her dem kitābını
   Leylā-yı zülfüñüñ dil-i Mecnūn açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 5). [içinde, -i, -n, -de]*
4. Saḥrā-yı ʿaşḳ **içinde** Ṣānī şimdi Mecnūn yoḳ menem
   Bu vādi nevbetle diger dīvāneden dīvāneye *(Şânî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 13). [içinde, -i, -n, -de]*

<u>için:</u> *İçin, -den dolayı.*

1. Şeb-i bezm-i miʿrāc u vaḥdet **için**
   Ruḫuñ şuʿlesidür sirāc-ı münīr *(Şânî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 3). [için,]*

<u>içinde:</u> *İçinde, arasında.*

1. Emmāre-i nefsi öldürigör
   Ol Mehdī hüner **içinde** Ḥaydār *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 4). [içinde,]*
2. Çevgān-ı zülf-i yāre ol dem ki dil alındı
   Meydān-ı ʿaşḳ **içinde** ṭop oldı ser çalındı *(Şânî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 2). [içinde,]*

<u>içre:</u> *" İçinde" anlamına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade, arasında.*

1. Ne bilür āb-ı viṣālüñ ḳadrin
   Düşmeyen deşt-i ġam **içre** ṣeydā *(Şânî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 12). [içre,]*
2. Hind-i ġam **içre** ṭūṭī-yi dilüm dembedem
   Laʿl-i nebāt-ı ter bigi fülfüller iñledür *(Şânî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 7). [içre, -ler]*
3. Pūte-i ʿaşḳ **içre** ṣāf itmiş dilin
   Ḫāk-pāy-ı kīmyā dervīşdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 13). [içre,]*
4. Rāh-ı ʿaşḳ **içre** özüni dembedem
   Cüst u çālāk eyleyenler ṣūfīdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 7). [içre,]*
5. Ne dirse pīrüñ oldur söz ʿinād itme nizāʿ itme
   Ṣaḳın kāmiller **içre** aduñ iblīs-i ʿanīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 8). [içre,]*
6. Bir gülşen **içre** yüz güli ṣolmaz hevāsı ḫūb
   Ne ḳış u yazı var ne ḫarīf-i bahārı var *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 11). [içre,]*
7. Bir gülşen **içre** yüz güli ṣolmaz hevāsı ḫūb
   Ne ḳış u yazı var ne ḫarīf-i bahārı var *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 11). [içre,]*
8. Bütperest olma Ḫudāya ṭap sücūd-ı ḫāk ḳıl
   Cehl ile ḳalma ġurūr **içre** ki şeyṭanlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 4). [içre,]*
9. Ney gibi inledigüm sīne dögüb firḳaṭla
   Bezm-i ʿaşḳ **içre** gören didi bu deffāf mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 6). [içre,]*
10. Semend-i nāza binmiş zülf-i çevgān ile ey Ṣānī
    Ser-i ʿāşıḳla meydān-ı muḥabbet **içre** ṭop oynar *(Şânî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 10). [içre,]*
11. Sūre-i Kevser gibi bu ṭıfl-ı dil vaṣf-ı lebüñ
    Mekteb-i ʿaşḳ **içre** aġzında ṣorup ezber ṭutar *(Şânî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 4). [içre,]*
12. ʿAceb mi olsa artuḳ ẕerreden üftāde ʿāşıḳlar
    Çün ol meh çarḫ-ı ḥüsn **içre** bugün mihr-i münevverdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 6). [içre,]*
13. Dehānuñla miyānum görmedin varum ʿadem itdüm
    Nigārā ʿaşḳa cān virmekde ʿuṣṣāk **içre** kem kemdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 4). [içre,]*
14. Ḳo ṭursın alma ġamzeñ oḳın ey ḳaşı kemān
    Bu bāġ-ı ʿömrüm **içre** dikilmiş nihāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 6). [içre,]*
15. Şemşīrüñ **içre** virse n'ola baña zaḫmını
    Bu teşne cānuma benüm āb-ı zülāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 7). [içre,]*
16. Ey güneş ṭalʿat ne ebr **içre** nihān olduñ ʿaceb
    Ṣaldı āfāḳa ṣalā raʿd-i fiġānum ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 17). [içre,]*
17. Dāmenin dest-i taʿalluḳdan iden kimse ḫalāṣ
    Bāġ-ı dehr **içre** yürür servi gibi āzāde *(Şânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 8). [içre,]*
18. Gonce-veş laʿl-i leb-i yāri göricek bildüm
    Gül gibi gülşen-i bezm **içre** ḳızardı bāde *(Şânî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 4). [içre,]*
19. ʿĀḳıbet Mışr-ı dil **içre** bulur Yūsufını
    Ol ki Yaʿḳūb ola Kenʿānı ġam-ı miḥnetde *(Şânî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 5). [içre,]*
20. Ey cān ṭabībi dil-i bīmārı unutma
    Ol künc-i belā **içre** olan zārı unutma *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 2). [içre,]*

21. Dil zülfüñe bend oldı görüp dāne-i ḫālüñ
Ol dām-ı belā **içre** giriftārı unutma *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 14). [içre,]*
22. Dil-i Şānī degül ancaḳ ölürseñ bülbül-i şeydā
Senüñ tek baġ-ı ḥüsn **içre** açılmış verd-i ḫandāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 14). [içre,]*
23. Şemʿ-i tevḫīdüñ ne bilsün şuʿle-i envārını
Bezm-i vaḥdet **içre** ey cān olmayan pervānesi *(Şânî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 4). [içre,]*
24. Dil-i vīrānem **içre** bulmışum ol genc-i pinhānı
Anuñçün olmışum müstaġnī her şeyden görüñ anı *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 1). [içre,]*
25. Dimişsin ḳāmetüm yāyın cihānda pehlüvān çekmez
Bu meydān **içre** Şānī yā neden ġam ḳurdı hem çekdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 14). [içre,]*
26. Bildi Tevrāt **içre** naʿtuñdan lebüñ esrārını
Anuñ içün ḫażret-i Mūsa Kelīmu'llahdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 15). [içre,]*

<u>içün:</u> *İçin II Uğruna, yoluna.*
1. O kim taʿlīm-i ʿilm-i dīn **içün** bir pīre yapışmaz
Şāḳī-i bī-ḥayā bir naḫs u bed-baḫt u pelīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 3). [içün,]*
2. Sīnesin çāk eyledi devr-i felek ol māh **içün**
Görinen çarḫ üzre ey Şānī degüldür kehkeşān *(Şânî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 13). [içün,]*

<u>içün:</u> *İçin.*
1. Dil-teşnesi ġāyetde diler āb-ı viṣālüñ
Allāh **içün** ölsün dir isen ey perī alma *(Şânî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 4). [içün,]*
2. Küḥl-i māzāġü'l başardan sürmelüdür gözlerüñ
Anuñ **içün** ḫāʾil olmaz çeşmüñe yüz biñ ḥicāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 12). [içün,]*
3. Ümmetüñ-çün zeyn olupdur bāġ-ı cennet ḥūr-ı ʿayn
Hem yaraḳlanmış durur aʿdāñ **içün** dārü'l-ʿuḳāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 16). [içün,]*
4. Derd ü ġam bīmārı olmışdur bugün ġāyet mizāc
Anuñ **içün** ḫūn-ı vaṣluñdan diler miskīn gülāc *(Şânî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 2). [içün,]*
5. Bekleyüp derbend-i baḥrüñ dil emīn olur şehā
Almaġ **içün** kārbān-ı ḥüsnüñe geldükde pāc *(Şânî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 6). [içün,]*
6. Bildi Tevrāt içre naʿtuñdan lebüñ esrārını
Anuñ **içün** ḫażret-i Mūsa Kelīmu'llahdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 16). [içün,]*
7. Ḫūn-ı vaṣl-ı yāre şeyʾu'llāh **içün**
Şānī de bir bī-nevā dervīşdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 17). [içün,]*
8. Ẕebḥine ef'īsin öldürmek **içün**
Ḳahrı tiryāk eyleyenler şūfīdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 9). [içün,]*
9. Cān u dil ey āhū-çeşm olmışdur iki şīrler
Bend **içün** zülfüñ ḳıl anlar boynına zencīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 2). [içün,]*
10. Çāh-ı zenaḫ gibi dil-i üftādeler **içün**
Cellād-ı ḫāl-i hindūsı zindān açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 5). [içün,]*
11. Göñüller kişverün fetḥ itmek **içün** tīġ-i ġamzeyle
Şoḳunmış çeşm-i ḫūn-rūzi yanınca saġ u şol ḫançer *(Şânî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 3). [içün,]*
12. Dāne-i ḫāl ile dil murġın şikār itmek **içün**
Ol gözi ṣayyāduñ ol zülf-i siyehler aġıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 11). [içün,]*
13. Bend itmek **içün** silsileʾ-i ʿaşḳa beni dost
Ey Şānī alup ʿaḳlumı dīvāne idüpdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 9). [içün,]*
14. ʿAbīr-i zülfi būyın ṣatmak **içün** ol melek sīmā
Bugün ʿaṭṭar olupdur ʿālem anuñçün muʿaṭṭardur *(Şânî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 7). [içün,]*
15. Sīne-i ʿuṣṣāḳda tīr-i belāñ **içün** siper
Ey elif-ḳad yā kaşuñ bilmem ne endīşe çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 1). [içün,]*
16. Her lāle-ḳadd u ġonce-fem ü gül-ʿizār **içün**
Ebr-i bahāra döndi gözüm jāle-vārdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 15). [içün,]*
17. Ġam degül ḫāl ü ḫaṭuñ fikri dile laʿlüñ **içün**
Ẓulmete uġrar idüñ çeşme-i ḥayvāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 9). [içün,]*
18. Ṣaldum ol şemʿ-i dil-firūza dil-i sūzān **içün**
Nice yanar yaḳılur biʾllāh göreñ pervāneyi *(Şânî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 7). [içün,*

<u>idin-:</u> *Edinmek, almak, sahip olmak.*
1. Ḥaḳ sevdi kim sevüp seni maṭlūb **idinmeye**
Ey cisme cān u cānlara cānān Muḥammed Muṣṭafā *(Şânî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 7). [idinmeye, -me, -ye]*
2. Elbette seni de idiser illere ġıybet
Ṣanʿat **idinüpdür** anı kendüzine zīrā *(Şânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 8). [idinüpdür, -üp, -dür]*
3. Raḥmān'a dilersüñ irmek ey cān
Ḳurʾānı **idin** özüñe rehber *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 18). [idin,]*
4. Mürşīd **idin** āyet-i kerīmi
Ḳavl-i Nebī pes ḫalīfe yeter *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 21). [idin,]*

5. Mülk **idinmez** bu zāviye-i dehri kendüye
   Niçe Sikender adluniçe Cem ḳonar göçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 5). [idimez, -i, -mez]*
6. Cānān ġamından özge yimek içmek istemez
   Bi'llāh özine dil ne **idinmiş** ġıdāyı gör *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 12). [idinmiş, -miş]*
7. Başayım baġruma dirsen o gül ġonce-femi
   Sīneñüñ yarasına merhem **idiñür** ḫārın *(Şânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 4). [idiñür, -ür]*

idrāk eyle-: *Anlamak, kavramak.*
1. Sözlerüñ Şānī taṣavvūfdur ḳamu
   Anı **idrāk eyleyenler** ṣūfīdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 14). [idrāk eyleyenler, -y, -en, -ler]*

idrāk it-: *Akıl erdirmek, anlamak, kavramak.*
1. Künh-i ẕātın ḳanda feḥm eyler anuñ ʿaḳl-ı beşer
   Vaṣf-ı pākin kim anuñ **idrāk ider** ġayr-ı Ḫudā *(Şânî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 12). [idrāk ider, -er]*
2. Sen nesin ḳandan gelüpsin ḳandadur ʿazmüñ yine
   Şānī **idrāk itmesüñ** bil maḥż-ı nādānlık budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 10). [idrāk itmesüñ, -me, -süñ]*
3. Āfītābı ẕerreden deryāyı Şānī ḳaṭreden
   Görüp **idrāk itmeseñ** ʿālemde nādānlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 10). [idrāk itmeseñ, -me, -se, -ñ]*

ifṣā: *Gizli bir şeyi veya konuyu açığa çıkarma, yayma.*
1. Çünki bildüñ maẓharı ẕāt u ṣıfāt imiş özüñ
   Açma rāzıñ ṣaḳla bu esrārı gel **ifṣā** nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 18). [ifṣā,]*
2. Ben idüm Şānī-i bī-ġam ḳamu esrāruña maḥrem
   Beni bilmezdi bir ādem beni **ifṣā** sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 22). [ifṣā,]*

ifṣā eyle-: *Açığa vurmak, açıklamak II Herkese yaymak.*
1. Dir imiş leblerüñ her dem ene'l-Ḥaḳ
   Dehānuñ sırr-ı ġayb eylermiş ifṣā *(Şânî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 14). [ifṣā eylermiş, -r, -miş]*

iḥāṭa: *Bir şeyin etrafını çevirme, çevreleme, kuşatma, sarma.*
1. On sekiz biñ ʿālemi ḳılmış **iḥāṭa** ser-be-ser
   Ey dür-i maḳṣūd-ı ʿālem añla bu deryā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 5). [iḥāṭa,]*

iḫfā: *Gizleme, saklama.*
1. Neden ey şemʿ-i meṭāliʿ ḳamu ʿālemlere şāyiʿ
   Sen iken gün gibi ṭaliʿ seni **iḫfā** sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 16). [iḫfā,]*

iḥsān it-: *İyilik etmek, cömertlikte bulunmak.*
1. İşimüz ẕillet ü ʿiṣyān ḫaṭā vü sehv ile noḳṣān
   Umaruz idesün iḥsān şefāʿat yā Resūlallāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 10). [iḥsān idesün, -e, -sün]*

iḫtirāḳ-ı zühre: *Zühre yıldızının tutuşup yanması.*
1. Ger Ḳurʾān-ı ʿilm olursa **iḫtirāḳ-ı zührede**
   Vefḳ-i dil-ḫāh üzre teʾsīrindedür devlet baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 7). [iḫtirāḳ-ı zührede, -de]*

ihtiyār: *İrade, seçim, tercih.*
1. Kūyuñda bunca nāle vü feryād u zārı var
   Cān virmeye yoluñda kimüñ **iḫtiyārı** var *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 2). [iḫtiyārı, -ı]*

iḥyā: *Diriltme, diriltilme, canlandırma.*
1. Nedür bu genc-i bī-yārī nedür bu zār-ı bīmārī
   Nedür bu ḥāl-i bīdārī nedür bu giceler **iḥyā** *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 12). [iḥyā,]*
2. Beni bīmār idenümsin ġamla zār idenümsin
   Yine timār idenümsin beni **iḥyā** sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 10). [iḥyā,]*

iḥyā it-: *Diriltmek, canlandırmak.*
1. Ey Mesīḥā-dem nice dil mürdeyi **iḥyā ider**
   Ḳanda kim irse nesīm-i rūḥ-baḫşuñdan eşer *(Şânî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 7). [iḥyā ider, -er]*

iken: *İken, sonuna getirilen sözcüğe durum ve zaman anlamı katan ve "-kan / -ken" biçiminde ekleşebilen belirteç.*
1. Gözüñ yumuldı ġaflet ile şaġ **iken** henüz
   Ol çeşm-i cādū nergis-i bīmārı fikri yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 5). [iken,]*
2. Ġonce vü nergis gerekmez laʿl ü çeşmüñ var **iken**
   Ḳadd ü ḫadd ü zülfüñ ey meh serv u gül ʿanber yeter *(Şânî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 3). [iken,]*

3. Göz ḳarardur kim çeker kuḥl-i Ṣıfāhānuñ ġamın
   Ḫāk-pāyuñ var **iken** çeşm-i dile nūr-ı baṣar *(Şânî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 6). [iken,]*
4. Ḳatı serkeş **iken** āteş becid kaʾil amān bilmez
   Ne ḳaddür bu ne ḫaddür bu ne ḳaşdur bu ne ḫançerdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 5). [iken,]*
5. Zāġ-ı herze laḳırdısı var **iken**
   Murġ-ı şekker maḳāli neylerler *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 3). [iken,]*
6. Telli ḫāre ile var **iken** dībā
   Ḫırḳa vü ṣūf şālı neylerler *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 9). [iken,]*
7. Var **iken** baʿd ile cüdālıḳlar
   Meyl-i ḳurb u viṣāli neylerler *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 15). [iken,]*
8. Neden ey şemʿ-i meṭāliʿ ḳamu ʿālemlere şāyiʿ
   Sen **iken** gün gibi ṭaliʿ seni iḫfā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 16). [iken,]*
9. Baḫr-ı fenāda ġarḳ **iken** küll-i vücūd ile hevā
   Cām-ı beḳā-yı lem-yezel ṣundı girü sāḳī-i revān *(Şânî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 3). [iken,]*
10. Ġamze-i tīġuñ esīr **iken** ʿaceb mūr-ı ḫaṭṭuñ
    Ḫātem-i laʿlüñde neyler ey Süleymān-ı zamān *(Şânî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 7). [iken,]*
11. Sen şāha ġulām oldı cān u dil ile Şānī
    Meydān-ı muḥabbetde yürür **iken** āzāde *(Şânî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 10). [iken,]*
12. Ḫūblar seyrinden ey vāʿiẓ meni menʿ itme kim
    Ḳulaġum işitmez **iken** ḳıṣṣa vü efsāneyi *(Şânî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 10). [iken,]*

iki ʿālem: *İki dünya, dünya ve ahiret.*

1. İki ʿālemde necāt istersen ey ṭālib eger
   Tābiʿ ol gel Şānī'nüñ ezkārına evrādına *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 17). [iki ʿālemde, -de]*

iki: *Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Bir şehādetle **iki** nıṣf eyledük çarḫuñ mehin
   Muʿcizātuñla şecer dil buldı ṭaṣdan aḳdı āb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 13). [iki,]*
2. Her kimüñ kim ẕaḫmına derd-i ḥabīb olmaz devā
   Çāresizdür **iki** ʿālemde anuñ dermānı yoḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 12). [iki,]*
3. ʿİlm-i iḥyāda lebüñ perverdesi **iki** resūl
   Biri ḫıżr anuñ biri ʿİsī-i Rūḥu'llahdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 17). [iki,]*
4. Bende-i ʿaşḳ ol **iki** ʿālemde sulṭānlıḳ budur
   Manṭıḳ-ı ṭayr-ı muḥabbet bil Süleymānlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 1). [iki,]*
5. Ṣaḳīdür nā-sezā işlerle pīrin inciden kimse
   Rıżā ehli olanlar **iki** ʿālemde saʿīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 12). [iki,]*
6. Cān u dil ey āhū-çeşm olmışdur **iki** şīrler
   Bend içün zülfüñ ḳıl anlar boynına zencīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 1). [iki,]*
7. Ḳaşı bīmārını gör geç o ṭabīb-i dil ü cān
   Didi bu ḫasta dilüñ ḫāli **iki** aya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 6). [iki,]*
8. Ġonce aġzuñ gül yüzüñ ṭuṭaḳlaruñ yapraġıdur
   İki yanında iki zülfüñ benefşe bāġıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 2). [iki,]*
9. Ġonce aġzuñ gül yüzüñ ṭuṭaḳlaruñ yapraġıdur
   İki yanında **iki** zülfüñ benefşe bāġıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 2). [iki,]*
10. Didi ey Şānī **iki** öldüñ **iki** kez dirilüp
    Hıżr-veş cām-ı ḥayāt içdüñ olup mest-i ḫumār *(Şânî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 9). [iki,]*
11. Didi ey Şānī **iki** öldüñ **iki** kez dirilüp
    Hıżr-veş cām-ı ḥayāt içdüñ olup mest-i ḫumār *(Şânî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 9). [iki,]*
12. Ḳaṣduñ **iki** raḳībüñ eger birisi nedür
    Öldür ikisini de şehā birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 1). [iki,]*
13. ʿAzmüñ çün āḫir **iki** evüñ birisi nedür
    Biri cināndür bil anuñ birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 1). [iki,]*
14. Ḫūbān-ı dehrüñ istemem ey Şānī her birin
    Meylüm **iki** cihānda birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 10). [iki,]*
15. Demidür bezm-i ġamda hemdem olursuñ baña yek-dem
    Mey-i eşkümle ey sākī **iki** ṭolu ḳabaġum var *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 6). [iki,]*
16. Ṣañki müjgān ile o çeşm-i siyāh
    Oḳlanupdurlar **iki** āhūlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 8). [iki,]*
17. Ḳanlu yaşum görüp ey serv nedür bu dime kim
    Ḳadd-i dil-cū ki revān olan **iki** cūdur bu *(Şânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 12). [iki,]*
18. Oda yanmaz ṣuya batmaz **iki** cāzūlar durur
    Devr-i ruḫsāruñda ḫāl-i ṭurre-i ʿanber-feşān *(Şânî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 9). [iki,]*
19. İki destüñle meges gibi döñersün başuña
    Aldanursuñ ger bu dehrüñ telḫ ü şīrīn dadına *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 9). [iki,]*

ikilik: *İkilik, kesret II Ayrılık.*

1. Mānend-i miṣl-i şibh-i şebīh ü şerīki yoḳ
   Vāḥiddür **ikilik** aña emr-i muḥāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 6). [ikilik,]*

ikilik: *İkiyüzlülük II Ayrılık.*
1. Çek **ikilik** penbesin şemʿüñden aç cān ḳulaġın
   Diñle meclisde ne dir gör def ü ṭanbūr çeng ney *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 3). [ikilik,]*

ikisi: *İkisi, her ikisi de.*
1. Ḳaṣduñ iki raḳībüñ eger birisi nedür
   Öldür **ikisini** de şehā birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 2). [ikisini, -n, -i]*

iklīm: *Ülke, memleket, diyar.*
1. Gel beri marżiyye-i nefs illerine ṣālik ol
   Bir ʿaceb **iḳlīmdür** hīç fitne vü şeyṭānı yoḳ *(Şânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 10). [iḳlīmdür, -dür]*
2. Vücūd **iḳlimini** yaġmaya virdi leşker-i hicrān
   Gel ey mülk-i dilüm ıssı emīr-i tācdārum yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 9). [iḳlimini, -i, -n, -i]*
3. Kime ṣordumsa ey Ṣānī belā **iḳlīminüñ** rāhın
   Didiler dūd-ı āhuñ gibi olma hīç aña rehber *(Şânî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 9). [iḳlīminüñ, -i, -n, -üñ]*

iklīm-i ġam-ı ʿaşk: *Aşk kederinin ülkesi.*
1. Sulṭānı durur **iḳlīm-i ġam-ı ʿaşḳuñ** şimdi
   Nāmına göñül dirler olmaya hiç aḳrānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 7). [iḳlīm-i ġam-ı ʿaşḳuñ, -uñ]*

ikrām: *Ağırlamak, hürmet etmek, saygı göstermek.*
1. Degüldür bāġ-ı dehre geldügi şimşāduñ öykinmek
   Ḳadüñ önüñde ṭoġruluḳda bir **ikrāma** gelmişdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 12). [ikrāma, -a]*

iḳrār: *Kabul etme, söz verme.*
1. Cān u dil ile muntaẓır-ı vaʿde-yi vaṣluz
   Bizümle ezel itdigüñ **iḳrārı** unutma *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 6). [iḳrārı, -ı]*

ikrār eyle-: *Kabul etmek.*
1. Ṣānī geldi ḳapuña dut maʿẕūr
   ʿAcz ü ʿaybına eyleyüp iḳrār *(Şânî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 18). [iḳrār eyleyüp, -y, -üp]*

ikrār it-: *Kabul etmek II Açıkça söylemek.*
1. İnkāra düşdüñ ola meger sende ey göñül
   Rūz-i ezelde itdigüñ iḳrār fikri yoḳ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 4). [iḳrār itdigüñ, -dig, -üñ-digüñ, -, -]*

il: *Yabancılar, başkaları, rakip.*
1. Nedür bu naġmeler dilde terennümler mi bülbülde
   Nedür bu zār içi **ilde** nedür bu ṭaşra ki ġavġā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 10). [ilde, -de]*
2. İl ẕemmin iden kimseye zinhār ḳatıñda
   Yüz virme ki eksik dönecek ol yüzi ḳara *(Şânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 5). [il,]*
3. Elbette seni de idiser **illere** ġıybet
   Ṣanʿat idinüpdür anı kendüzine zīrā *(Şânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 7). [illere, -ler, -e]*
4. İl ʿaybına depretme dilüñ ʿaybuñ açarsın
   Ṣānī'den işit eyleme baḫṣ-ı ḳurı ġavġā *(Şânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 13). [il,]*
5. Ṣād u feraḥ yürürsün **il** içinde sende hīç
   Künc-i belāda derd ile aġlar fikri yoḳ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 13). [il,]*
6. Olmaġıl zāhid-i ḫodbīn u ḫudaʿ-pīşe ṣaḳın
   Ḫīle vü mekr ile dirilme geçüp **illere** fend *(Şânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 10). [illere, -ler, -e]*
7. Gice ḳāʾim irte ṣāʾim dilini
   İlden imsāk eyleyenler ṣūfīdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 12). [ilden, -den]*
8. İlden ey Ṣānī çeküp el hemdemin
   ʿAyn şīn Ḳāf eyleyenler ṣūfīdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 13). [ilden, -den]*
9. Dil-i miskīni ġamuñ ḳanda bulursa yaḳalar
   Dostum aña mı virildi bu **iller** yaḳalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 2). [iller, -ler]*
10. Ḳaldı **il** meyl-i ḳaḥbe-i dehre
    Himmet ehli ricāli neylerler *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 7). [il,]*
11. Her yañadan anı gözler **iller**
    O kıble-i cümle-i mileldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 5). [iller, -ler]*

il: *Diyar, iklim, memleket, ülke, yurt.*
1. Çīn-i zülfüñde durur būy-ı vefā ol yārüñ
   Sen gerek Ṣām u Ḥabeş **illerine** biñ sefer it *(Şânî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 10). [illerine, -ler, -i, -n, -e]*

2. Gel beri marżiyye-i nefs **illerine** ṣālik ol
   Bir ʿaceb iḳlīmdür hīç fitne vü ṣeyṭānı yoḳ *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 9). [illerine, -ler, -i, -n, -e]*
3. Bende-i sulṭān-ı ʿaṣḳına ne ġam
   Derd **iline** pādişāh dervīşdür *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 12). [iline, -i, -n, -e]*
4. Mıṣr-ı dilde bulagör ṭūṭī-i şekker-şikenüñ
   Gitme Hind **illerine** itme Ḫorāsāna sefer *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 12). [illerine, -ler, -i, -n, -e]*
5. Beni **illerden** ayırduñ diledüñ tīġı ḳayurduñ
   Beni ʿāleme duyurduñ beni rüsvā sen idüpsin *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 5). [illerden, -ler, -den]*
6. Yüzüñdür āfitāb-ı dil cihān nūruñladur aydın
   Ḳamu **ilden** bize öñdin şefāʿat yā Resūlallāh *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 6). [ilden, -den]*
7. Şeh olup ʿaşḳ **iline** derd-i ġamdan dil ḥaşem çekdi
   Öñince āh-ı āteş-bārum altunlu ʿalem çekdi *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 1). [iline, -i, -n, -e]*

ʿilāc: *Derman, ilaç, çare, şifa.*
1. Laʿl-i dilberden ölürem diseler Ṣānī baña
   Yoḳsa bīmār-ı ġamum olmaz eṭıbbādan ʿ**ilāc** *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 10). [ʿilāc,]*
2. Mecrūḥ-ı tīġ-ı miḥnetüm olmaz eṭıbbādan ʿ**ilāc**
   Laʿlüñden olur em deseñ ben Ṣānī-i bīçāreye *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 17). [ʿilāc,]*

ʿilāc it-: *Şifa vermek, derman olmak, iyileştirmek.*
1. Muḥyī lebüñdendir ḥayāt olmışlara her cā temām
   Ey cān ṭabībi bir ʿ**ilāc it** bu dil-i ṣad pāreye *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 4). [ʿilāc it,]*

ʿilāc ol-: *İlaç olmak.*
1. Leb-i cān-baḫş direm Ṣānī dil-i bīmāra
   Ḫaste-i ʿaşḳa ʿ**ilāc ola** mı hīç şekker ü şehd *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 10). [ʿilāc ola, -a]*

ilāh: *Nida edatı, seslenme edatı.*
1. Kimdür ḳapuñda sehv u ḫaṭā ḳılmamış ey **İlāh**
   Ẕāt-ı şerīf-i Ḥaḳḳdur olan var ise bī-günāh *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 1). [ilāh,]*

ilāhī: *Ey Allah'ım!.*
1. **İlahī** sen münezzehsin saña lāyıḳ yoḳ iş bende
   Beni kendüye bu emmāre nefs itmiş durur bende *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 1). [ilahī,]*
2. Beni bu küştegān-ı nefs iñen çok başdı lüṭfuñdan
   İlahī sen hidāyet it ẕebūn idem anı bende *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 8). [ilahī,]*
3. **İlāhī** Ṣānīyem uydum hevāya sen ʿināyet ḳıl
   Yed-i fażluñla cemʿ it ʿaḳl u cān oldı perākende *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 9). [ilāhī,]*
4. **İlāhī** ḫāb-ı ġafletden uyar bu dīde-i cānı
   Şeb-i baḫtumda göster gözime sen rū-yı cānānı *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 1). [ilāhī,]*
5. Niçe ḳayd olavuz bend-i ʿanāṣırda esīr ü zār
   İlahī sen ḫalāṣ eyle ḳılup inʿām-ı ihsānı *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 6). [ilahī,]*
6. Ġarībüm nār-ı ḥasret yaḳdı baġrum kūy-ı ġurbetde
   İlāhī menzil-i maḳṣūduma irgür dil-i cānı *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 12). [ilāhī,]*

iʿlām: *Bildirme, anlatma.*
1. Ḳaddüñle çeşm-i zülfüñden lebüñ-çün dil ne çekmişdür
   Ḳapuña yüz sürüp Ṣānī anı **iʿlāma** gelmişdür *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 14). [iʿlāma, -a]*

ile: *İle, birlikte, beraber, kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.*
1. Nedür bu giryeler bu iñlemekler ey dil-i şeydā
   Nedür bu nāleler bu āh u feryād **ile** vāveylā *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 2). [ile,]*
2. Yād u bilişi ḫayr **ile** yād eyle hemīşe
   Tā ki seni de yād u biliş ḫayr **ile** aña *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 3). [ile,]*
3. Yād u bilişi ḫayr **ile** yād eyle hemīşe
   Tā ki seni de yād u biliş ḫayr **ile** aña *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 4). [ile,]*
4. Keẕẕāb **ile** ġammāz **ile** ẕemmām **ile** nemmām
   Allāh resūline vü ḫalḳa olur aʿdā *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 9). [ile,]*
5. Keẕẕāb **ile** ġammāz **ile** ẕemmām **ile** nemmām
   Allāh resūline vü ḫalḳa olur aʿdā *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 9). [ile,]*
6. Keẕẕāb **ile** ġammāz **ile** ẕemmām **ile** nemmām
   Allāh resūline vü ḫalḳa olur aʿdā *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 9). [ile,]*
7. Yār **ile** vīrān olursa görinür cennet baña
   Yārsız cennet maḳāmı gösterür ẓulmet baña *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 1). [ile,]*
8. Bize temīz ehli gerek ide suʾāl **ile** cevāb
   Bildürevüz aña nedür sehv ü ḫaṭā **ile** ṣevāb *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 1). [ile,]*

9. Bize temīz ehli gerek ide suʾāl **ile** cevāb
Bildürevüz aña nedür sehv ü ḫaṭā **ile** ṣevāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 2). [ile,]*
10. Nicesi elvān **ile** eşkāli beyān idem aña
Kim gözünüñ olmaya nūrı ya gözün ṭuta ḥicāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 3). [ile,]*
11. Bāṭıl **ile** ḥaḳḳı nice farḳ ide nādān u pelīd
ʿĀrif olan bildi nedür küfr **ile** īmān u ṣevāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 5). [ile,]*
12. Bāṭıl **ile** ḥaḳḳı nice farḳ ide nādān u pelīd
ʿĀrif olan bildi nedür küfr **ile** īmān u ṣevāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 6). [ile,]*
13. Ẓulmet **ile** rūşeni göz görür eyā tālib-i Ḥaḳ
Altun **ile** baḳırı ṣarrāf bilür itme şitāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 11). [ile,]*
14. Ẓulmet **ile** rūşeni göz görür eyā tālib-i Ḥaḳ
Altun **ile** baḳırı ṣarrāf bilür itme şitāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 12). [ile,]*
15. Fetḥin istersen eger Şānī ṭılısm-ı cānuñ
Giceler nāle-i dil-sūz **ile** āh-ı seḥer it *(Şânî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 14). [ile,]*
16. Fi'l-ḥāl ider açmazdın evel şeh niçeyi māt
Ol beydaḳ-ı ḫāl-i ruḫ **ile** oynasa ṣaṭranc *(Şânî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 4). [ile,]*
17. Bu felek bir gün dil-i maḫzūnumu şād itmedi
Yār **ile** vuṣlat deminde olmadı ruḫṣat baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 4). [ile,]*
18. Cismümi ḳollarumı dāġ **ile** zeyn eyledi yār
Oldı bir meyve-i nihāl bedenüm ṣāḫ-ı dıraḫt *(Şânî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 3). [ile,]*
19. Almaḳ olurdı göñül naḳd **ile** laʿlüñ būsesin
Ey perī yoḳ ṣatduġıñdan oldugı bāzār güç *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 7). [ile,]*
20. Vaṣf-ı ruḫuñla ḫāl ü ḫaṭuñ olmaya beyān
Yüz metn yüz ḥavāşī **ile** dense yüz şürūh *(Şânî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 8). [ile,]*
21. Cān **ile** ʿazm-i feth-i diyār-ı dil eyledük
يسر لنا بفضلک يا مالک الفتوح *(Şânî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 5). [ile,]*
22. Tīġ **ile** ġamzen açdı göñüller vilāyetin
Ey Pādişāh-ı ḥüsn senüñdür ḳamu fütūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 7). [ile,]*
23. Ḥasret-i dildār **ile** bir derde düşdi Şānī kim
Nāle vü feryād u āh u zārınuñ pāyānı yoḳ *(Şânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 13). [ile,]*
24. Gözüñ yumuldı ġaflet **ile** ṣaġ iken henüz
Ol çeşm-i cādū nergis-i bīmārı fikri yoḳ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 5). [ile,]*
25. Baʿd **ile** māsivāyı saña yār eyledük
Ḳurb-ı viṣāl meyli vü didār fikri yoḳ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 7). [ile,]*
26. Ṣād u feraḥ yürürsün il içinde sende hīç
Künc-i belāda derd **ile** aġlar fikri yoḳ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 14). [ile,]*
27. Ṣevḳ-i ḫāl-i ruḫ-ı cānān **ile** her laḥza göñül
Āteş-i ʿaşḳa düşüp yanmadadur hemçü semend *(Şânî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 5). [ile,]*
28. Sūre-i Ve'ş̧şems **ile** vaṣf-ı ruḫuñ eyledi
Ḳıldı beşāret beşīr ṣalli ʿalā Muḥammed *(Şânî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 3). [ile,]*
29. Olsa ey pīr-i muġān duḫter-i rez germ **ile** ʿaḳd
Derhem-i dāġ-ı dilüm mihrine al benden naḳd *(Şânî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 1). [ile,]*
30. Gün yüzüñsüz göricek āteş-i āhum lāmiʿ
Yaş döküp sīne dögüp naʿra ider sūz **ile** raʿd *(Şânî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 6). [ile,]*
31. Fikr-i zülfüñle çıḳar her gice ol ḳaṣruña gör
Kimdür eflāka anuñ tek ide bir ḳıl **ile** ṣaʿd *(Şânî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 8). [ile,]*
32. Merhem-i vaṣluñ **ile** Şānī dil-i ḫastañe gel
Ey ṭabīb-i dil ü cān itmiş idüñ böylece vaʿd *(Şânî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 9). [ile,]*
33. İtme ey nāṣıḥ iñen bu dil-i şūrīdeye pend
ʿAşḳ dīvānesi bir ḳıl **ile** hīç olmaz bend *(Şânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 2). [ile,]*
34. Olmaġıl zāhid-i ḫodbīn u ḫudaʿ-pīşe ṣaḳın
Ḫīle vü mekr **ile** dirilme geçüp illere fend *(Şânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 10). [ile,]*
35. Şānuñı Levlāk **ile** vaṣf itdi Ḥaḳ ḳıldı senüñ
Hem şefīʿ ü hem ḥabīb u hem resūlu'llahdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 19). [ile,]*
36. Beni ġavvāṣ-ṣıfāt baḥr-ı meʿānīye ṣalan
Dür dişüñ fikri **ile** ṣol leb-i mercānuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 4). [ile,]*
37. Bāġ-ı ġamda beni bülbül gibi şīvende ḳoyan
Gül yüzüñ şevḳi **ile** ġonce-i ḫandānuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 6). [ile,]*
38. Zülfüñ aġına hemīşe düşüren murġ-i dili
Dāne-i ḫālüñ **ile** çāh-ı zenaḫdānuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 12). [ile,]*
39. ʿUşşāḳı derd **ile** ney-i dil-sūz-nākveş
Bezmüñ şürāḥīsindeki ġulġuller iñledür *(Şânî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 5). [ile,]*
40. Yapış ṣıdḳ **ile** bir pīre ana teslīm idüp kendüñ
Ululara muṭīʿ olanlaruñ ḳadri mezīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 5). [ile,]*
41. İdinme kiẕbi ṣanʿat ḫīle vü mekr **ile** dirilme
Ki kiẕb ü mekr ü ḫīle ehli raḥmetden baʿīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 9). [ile,]*

42. Düzüp ḫoş-ṣūret-i ḥāli naẕar ḳıl pīre ey Ṣānī
Ki mirʾāta ne vech **ile** baḳılsa ol bedīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 18). [ile,]*
43. Mestler bī-hūşlar medhūşlar çoḳḍur velī
Sāḳī-i cān-baḫş **ile** oldı mey ü meyḫāne bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 12). [ile,]*
44. Ṣaḥn-ı serāy-ı ʿāleme pür-ġam gelür gibi
Kimi ṣafā-yı ʿayş **ile** Ḫurrem ḳonar göçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 8). [ile,]*
45. Benüm sevdicegüm ineñ güzeldür
Ḥüsn **ile** cihānda bī-bedeldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 2). [ile,]*
46. ʿAşḳ **ile** olunca şevḳi birle
Söz dilde terennüm-i ġazeldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 1). [ile,]*
47. Her şecer başın ṣalar taʿẓīm **ile** idüp ḳıyām
İşleri hep gūyiyā tesbīḥ-i ẕikru'llāhdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 7). [ile,]*
48. Ẕerreveş mihre yetiş cehd **ile** bī-saʿy olma
Ḳaṭre kim baḥre irer kendiyi deryā eyler *(Şânî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 9). [ile,]*
49. Bütperest olma Ḫudāya ṭap sücūd-ı ḫāk ḳıl
Cehl **ile** ḳalma ġurūr içre ki şeyṭanlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 4). [ile,]*
50. Ṣānī ṣalāt **ile** selām it o resūl-i ekreme
Varṭa-i ġamdan ādem'e ol sebeb-i necāt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 21). [ile,]*
51. ʿAḳlumı daġıdur ol zülf-i siyeh şīveleri
Ḫalḳa ḥalḳa ḳaçan ol nāz **ile** gerdāna düşer *(Şânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 4). [ile,]*
52. Eşkümi āhum **ile** zīr u zeber ḳıldı bu çarḫ
Kimi gör yire çalar kimini aʿlāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 3). [ile,]*
53. Rā ḳaşuñ sevdigime ḫançer **ile** ḫūnī gözüñ
Beni öldürmege o rāya vü bu rāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 7). [ile,]*
54. Ḳāmetüñ yanına dil ḥasret **ile** ey şeh-i ḥüsn
Āh sancaḳlarını sidre vü ṭūbāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 13). [ile,]*
55. Dilber ki nāz **ile** leb-i rengīn açar ḳapar
Ferhād-ı cāna ḳıṣṣa-i Şīrīn açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 1). [ile,]*
56. Dil-ṣabrın ol perī ḳapup āvāre itmege
Siḥr **ile** çeşm-i fitne-i taʿyīn açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 6). [ile,]*
57. Çeşm-i żaʿīfem ṣanursun ṣanemā ḳāfumdur
Tīşe-i hicr **ile** yıḳmaḳ anı inṣāf mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 2). [ile,]*
58. Bezm-i ṣafāda ney gibi gūş it terānesin
N'eyler zebān-ı ḥāl **ile** neyden ṣadāyı gör *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 4). [ile,]*
59. Örter niḳāb-ı zülf **ile** ebrū vü rūyını
Gizler ne vech **ile** şeb-i zülfinde ayı gör *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 7). [ile,]*
60. Örter niḳāb-ı zülf **ile** ebrū vü rūyını
Gizler ne vech **ile** şeb-i zülfinde ayı gör *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 8). [ile,]*
61. Semend-i nāza binmiş zülf-i çevgān **ile** ey Ṣānī
Ser-i ʿāṣıḳla meydān-ı muḥabbet içre ṭop oynar *(Şânî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 9). [ile,]*
62. Ben helāk olduġım derd **ile** ey Ṣānī bilüp
Başladı her yañadan gelmege dermān bir bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 13). [ile,]*
63. Çeşm-i giryānum dökelden ḥayret **ile** ḳanlu yaş
Ḥālüme raḥm eyleyüp gökden bulutlar aġlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 3). [ile,]*
64. Dāne-i ḫāl **ile** dil murġın şikār itmek içün
Ol gözi ṣayyāduñ ol zülf-i siyehler aġıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 11). [ile,]*
65. Sevdā-yı ḥaṭṭuñla ġam-ı ʿaşḳuñ beni ey meh
Dillerde ne vech **ile** gör efsāne idüpdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 4). [ile,]*
66. Leylā gibi gidübeni Mecnūn-ṣıfat o yār
Yollarda ḳoydı nāle-i āh **ile** āṣikār *(Şânî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 2). [ile,]*
67. Ser-i ser-geşteyi zānū-yı vefā üzre alup
Şerbet-i vaṣl **ile** cemʿ eyleyüben ʿaḳlum uyar *(Şânî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 8). [ile,]*
68. Leṭāfet reng-i būda ol ruḫ-ı gülfāma gelmişdür
Ṣalınmaḳ nāz **ile** ol serv-i gül endāma gelmişdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 2). [ile,]*
69. Ṣordum dehānuñ **ile** miyānun ḫaberlerin
Virmez cevāb-ı lebüñüñ birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 5). [ile,]*
70. Ḫoş besle cānı ṭāʿat **ile** cismi ḫāk ḳıl
Biri cenāb-ı ḥażrete vir birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 5). [ile,]*
71. Nīsān ḳaṭresin ki olur mār **ile** ṣadef
Olur birine zehr anuñ birisi ne dür *(Şânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 11). [ile,]*
72. Seng-i ġam **ile** itme dil-i Ṣānī'i mecrūḥ
Zārumla ṣaḳın rāz açılur ṭās çıñıldar *(Şânî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 13). [ile,]*
73. Mülḥiddür ol ki ḳavl **ile** fiʿli bir olmaya
Rāh-ı şeriʿatı bıraḳan kimse ḍāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 15). [ile,]*
74. Göñlüm gözüm o yār **ile** bir resme ṭoldıgum
ʿĀlem gözümde Ṣānī hemān bir ḫayāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 21). [ile,]*

75. Ruḫsāruñ üzre zülf **ile** yā Rab ne ḫāldür
ʿAḳlum daġıldı göricek anı ne ḥaldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 1). [ile,]*
76. Acı söz **ile** eylese düşnām leblerüñ
Baña nebāt u şehd ü şeker ḳand u bāldur *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 17). [ile,]*
77. Zülf ü ḳaddüñ hevāsı **ile** Ṣānī-i derdmend
Kūyuñda sāyeveş ʿaceb pāymāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 21). [ile,]*
78. Himmet it derd **ile** ben āh idicek aġyārun
Dostum yerli ḳaya ise ḳapuñdan kopalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 3). [ile,]*
79. Ḳandadur bād-ı ṣabā gülşen-i kūy-ı dildār
Vir ḫaber cān u göñül şevḳ **ile** aña ḳopalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 8). [ile,]*
80. Tīr **ile** çeşmüñ ādem öldüremez
Yā niçün ḳurdı ḳavsin ebrūlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 3). [ile,]*
81. Ṣañki müjgān **ile** o çeşm-i siyāh
Oḳlanupdurlar iki āhūlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 7). [ile,]*
82. Būse-i laʿlüñi luṭf **ile** raḳībe ṣunma
Kim görüpdür eşegi āb-ı ḥayāta yıḳalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 7). [ile,]*
83. Āşināsızca bilişsizce ġaribce ḥüsn **ile**
Kimsesizce aḳrabāsızca bī-ebce olsa yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 13). [ile,]*
84. Yaḳarsam nār-ı ʿaşḳ **ile** kime ne dil ocaġumdur
Yanarsa penbe-i dāġum nola altun çerāġumdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 1). [ile,]*
85. Var iken baʿd **ile** cüdālıḳlar
Meyl-i ḳurb u viṣāli neylerler *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 15). [ile,]*
86. Leşker-i āhum **ile** ġulġule ṣaldum dehre
Mülk-i ʿaşḳa iderüm Ṣānī emīrāne sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 13). [ile,]*
87. Baña bir nāz **ile** baḳduñ beni ʿaşḳ odına yaḳduñ
Beni daġlara bıraḳduñ beni tenhā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 3). [ile,]*
88. Telli ḫāre **ile** var iken dībā
Ḫırḳa vü ṣūf ṣālı neylerler *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 9). [ile,]*
89. Kimini derd **ile** maḥzūn kimin itdüñ ġama meftūn
Kimini ʿaşḳ **ile** Mecnūn kimin Leylā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 19). [ile,]*
90. Kimini derd **ile** maḥzūn kimin itdüñ ġama meftūn
Kimini ʿaşḳ **ile** Mecnūn kimin Leylā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 20). [ile,]*
91. Baḥr-ı fenāda ġarḳ iken küll-i vücūd **ile** hevā
Cām-ı beḳā-yı lem-yezel ṣundı girü sāḳī-i revān *(Şânî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 3). [ile,]*
92. Ḳalʿa-i rūḥa gelüp nefs-i ʿadüvv kār idemez
Ṭop-ı tevḥīd **ile** çün beklemedür bir bi-beden *(Şânî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 6). [ile,]*
93. Göz göre ṣalınur aġyār **ile** ol serv -i revān
Ey gözüm çeşmesi ḳan yaşıla bulanmayasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 7). [ile,]*
94. Çekemezse ḳo semāvāt **ile** arżı incitme
Başum üstine çekem cān **ile** ʿaşḳuñ bārın *(Şânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 11). [ile,]*
95. Çekemezse ḳo semāvāt **ile** arżı incitme
Başum üstine çekem cān **ile** ʿaşḳuñ bārın *(Şânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 12). [ile,]*
96. Cān zebānına düşelden ʿaşḳ **ile** güftār-ı hū
Sālik-i cān u dil oldı vāḳıf-ı esrār-ı hū *(Şânî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 1). [ile,]*
97. Seni bu ḫüsn-i cemāl **ile** görenler didi hep
Beni ādem mi ʿaceb bu ne melek rūdur bu *(Şânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 5). [ile,]*
98. Eyler muʿaṭṭar ʿālem-i būy-ı ṣafā-baḫş **ile** yār
Ol zülf-i müşg-efşānına ger şāne urup daraya *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 13). [ile,]*
99. ʿĀlemde bugün ey dil Mecnūn **ile** Ferhāda
Olmaya bedel illā men ʿāşıḳ u dildāde *(Şânî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 1). [ile,]*
100. Sen şāha ġulām oldı cān u dil **ile** Ṣānī
Meydān-ı muḥabbetde yürür iken āzāde *(Şânî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 9). [ile,]*
101. Bilmeyüp ḳadrin ider cāmı leb-i yār **ile** baḫş
Düşse ey sāḳī ne var elden ayaġa bāde *(Şânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 11). [ile,]*
102. Maraż-ı cehline ey Ṣānī şifā bulmaz mı
Kişi kim ʿilm **ile** Loḳmān ola ger ḥikmetde *(Şânî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 10). [ile,]*
103. ʿAşḳ **ile** enīs olduḳ neyler görelüm Allāh
Terk-i dil u cān ḳılduḳ neyler görelüm Allāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 1). [ile,]*
104. İşimüz ẕillet ü ʿişyān ḫaṭā vü sehv **ile** noḳṣān
Umaruz idesün iḥsān şefāʿat yā Resūlallāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 9). [ile,]*
105. Diller ʿaceb mi pertev-i ruḥsāruñ **ile** olsa ẕeyn
Tāb-ı ruḫuñdur żav viren kāşāneden kāşāneye *(Şânî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 3). [ile,]*
106. Dil zārını aġyār **ile** zinhār zāhid ṭuymasun
Sırr-ı ḫafī açılmasun bīgāneden bīgāneye *(Şânî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 11). [ile,]*
107. Feryāda iriş derd **ile** öldürdi beni ġam
Ey rūḥ-ı feraḥ-baḫş bu gam-ḫārı unutma *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 3). [ile,]*

108. Cān u dil **ile** muntaẓır-ı vaʿde-yi vaṣluz
Bizümle ezel itdigüñ iḳrārı unutma *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 5). [ile,]*
109. Acı söz **ile** eyledi diyü baña düşnām
Ey dil ṣaḳın ol laʿl-i şeker-bārı unutma *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 11). [ile,]*
110. Ḳaṣr-ı cismüñ ḫāke yeksān eyle nāmı ḫāke ṣal
Kendüñi beñzetme ʿucb **ile** cihān şeddādına *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 14). [ile,]*
111. Sīnemde zāhidā elif-i dāġa söyleme
Serv ü gül **ile** zeyn olan bāġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 2). [ile,]*
112. Bülbüller **ile** gülşen-i vaḥdette kün dimeñ
Ṭuyurma degme ḳarġaya her zāġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 9). [ile,]*
113. Hemīn mādiḥlerüñden olmaġı maḳṣud ider yoḳsa
Ne dil **ile** idersin ʿālī-şānuñ medḥini Şānī *(Şânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 14). [ile,]*
114. Leşker-i ʿaşḳı **ile** derd ü elem cevr ü cefā
Geldi dil mülküni ġāret-i tālān itdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 11). [ile,]*
115. Āh **ile** işüm zār iden derd **ile** hem timār iden
Hem giceler bīdār iden yārüñ cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 11). [ile,]*
116. Āh **ile** işüm zār iden derd **ile** hem timār iden
Hem giceler bīdār iden yārüñ cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 11). [ile,]*
117. Derd **ile** firḳatde ḳoyan āh **ile** ḥasretde ḳoyan
Her demde ḥayretde ḳoyan yārüñ cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 15). [ile,]*
118. Derd **ile** firḳatde ḳoyan āh **ile** ḥasretde ḳoyan
Her demde ḥayretde ḳoyan yārüñ cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 15). [ile,]*
119. Gāh Şānī-i ʿālī-şān iden ʿālemlere sulṭān iden
Gāh ḫāk **ile** yeksān iden yārüñ cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 18). [ile,]*
120. Aḳrānı bulınmaz hīç dünyāyı bütün gezdim
Cān **ile** bugün sevdim bir āfet-i devrānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 10). [ile,]*
121. Niçe nefs **ile** şeyṭānı şarāb içüp ulaḳ esrüñ
Bizi ol bezme irgür kim ola sāḳī-i rūḥānī *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 9). [ile,]*
122. Şecerden çün Enā'llah **ile** gelmişdür nidā-yı dil
Beşerden pes ene'l-ḥaḳ gelse kimdür münkiri ḳanı *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 11). [ile,]*

ʿilel: *İlletler, hastalıklar, dertler.*
1. Derd-i dilimi ṭabīb bilmez
Ey laʿl-i şifā bu ne ʿ**ileldür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 8). [ʿileldür, -dür]*

illā: *Ancak, yalnız.*
1. Lā'da besdür bilinür nükte-i maḳṣūd nedür
Daḥı müşrikdür o kim bu söze **illā** eyler *(Şânî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 8). [illā,]*
2. Çünki ġarḳ-ı baḥr-ı vaḥdetsin ezelden tā ebed
Ey muvaḥḥid sen de pes bu lā nedür **illā** nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 8). [illā,]*
3. ʿĀlemde bugün ey dil Mecnūn ile Ferhāda
Olmaya bedel **illā** men ʿāşıḳ u dildāde *(Şânî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 2). [illā,]*

ʿilm: *İlim, bilgi.*
1. ʿ**İlm** u faźl u kemāli neylerler
Cezbe vü vecd-i ḥāli neylerler *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 1). [ʿilm,]*
2. Men ʿaref sırrına ir ʿārif-i Rabb iste yüri
ʿ**İlmüñi** cehl idüp yeter tekyelenüp aña ṭayan *(Şânî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 10). [ʿilmüñi, -üñ, -i]*
3. Maraż-ı cehline ey Şānī şifā bulmaz mı
Kişi kim ʿ**ilm** ile Loḳmān ola ger ḥikmetde *(Şânî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 10). [ʿilm,]*

ʿilm-i iḥyā: *Yeniden yaratılış ilmi, diriltme ilmi.*
1. ʿ**İlm-i iḥyāda** lebüñ perverdesi iki resūl
Biri ḫıżr anuñ biri ʿİsī-i Rūḥu'llahdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 17). [ʿilm-i iḥyāda, -da]*
2. Ḫıżr u ʿĪsī degül saña şākir
ʿ**İlm-i iḥyāda** ḳılmada güftār *(Şânî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 10). [ʿilm-i iḥyāda, -da]*
3. Neden māt eylemişdür ʿ**ilm-i iḥyāda** Mesīḥāyı
Benüm rūḥum ṣorayın ḳo lebüñden bir suʾalüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 3). [ʿilm-i iḥyāda, -da]*

ʿilm-i ʿaşḳ: *Aşk ilmi.*
1. Nigārā ḫāl-i şevḳüñ ʿ**ilm-i ʿaşḳuñ** bilmeyen kimse
Ne eblehdür ne aḥmaḳdur ne echeldür ne ebterdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 7). [ʿilm-i ʿaşḳuñ, -uñ]*

ʿilm-i vicdān: *Elde edilen bilgi.*
1. Saña senden yaḳīn olan ne şeyʾdür anı feḥm eyle
Ṣaḳın cehl-i mürekkeb olma kesb it ʿ**ilm-i vicdānı** *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 6). [ʿilm-i vicdānı, -ı]*

ʿilmü'l-esmā: *İsimlerin ilmi, bilgisi.*

1. Ādem ol ey ṭālib añla ʿ**ilmü'l-esmā** nedür
   Sen nesin anı bilüp fehm eyle bu eşyā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 1). [ʿilmü'l-esmā,]*

ilt-: *İletmek, göndermek.*

1. Ġubārum tūtiyā **iltür** ṣabā gözine eflāküñ
   O demden kim reh-i ʿaşḳuñda cānā ḫāk-i rāhum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 7). [iltür, -ür]*

iltifāt: *Teveccüh, ilgi, güler yüz (Sevgiliden gelen lütuf).*

1. Mā-sivādan **iltifātın** ḳaṭʿ idüp
   Ḫaḳḳa olan āşinā dervīşdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 3). [iltifātın, -ın]*

iltifāt-ı ġayr: *Başkalarıyla ilgilenmek.*

1. Biñ ḥasenātı bir naẓar-ı seyr-i ruḫında ḥāṣıl it
   Eyleme **iltifāt-ı ġayr** aʿẓam-ı seyyiʾāt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 8). [iltifāt-ı ġayr,]*

ilzām: *Susturmak.*

1. Ṣaḳın ey ġonce sen baḫş-ı fem-i yāre dehen açma
   Ki bāġ-ı ḥüsne ol gülruḫ seni **ilzāma** gelmişdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 6). [ilzāma, -a]*

imām-ı kıble: *Kıble imamı.*

1. **İmām-ı ḳıble** tesbīh ü ġıdā-yı cān mıdur Şānī
   Ne gözdür bu ne yüzdür bu ne ḳand u bu ne şekkerdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 9). [imām-ı ḳıble,]*

īmān: *Allah'a inanma, iman II Dinî inanç.*

1. Bāṭıl ile ḥaḳḳı nice farḳ ide nādān u pelīd
   ʿĀrif olan bildi nedür küfr ile **īmān** u ṣevāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 6). [īmān,]*
2. Kāfir seni gördükde olur çünki müselmān
   Īmāna niçün gelmeyesin münkir-i efrenc *(Şânî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 10). [īmāna, -a]*
3. Aṣl-ı īmān çünki bilmekdür Ḫaḳı ʿayne'l-yaḳīn
   Münkir-i aʿmāya siz kāfir diyüñ **īmānı** yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 6). [īmānı, -ı]*
4. Münkirüñ inkār u her müʾminüñ **īmānı** sen
   Cümle eşyā her biri bir dil seni söyler hemān *(Şânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 11). [īmānı, -ı]*

imiş: *Ek fiilin duyulan geçmiş zaman çekimi.*

1. Ḫāl-i ʿizārı gördükde ḳorḳdı cānum
   Sīnemde daġ-ı tāze kimden **imiş** bilindi *(Şânî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 10). [imiş,]*

imkān: *İmkan, olanak.*

1. Ger vücūd-ı vāḥide müşrik degülseñ ḳāʾīl ol
   Çünki eşyā kendiden bulmaḳ vücūd **imkānı** yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 8). [imkānı, -ı]*

imsāk eyle-: *Kendini tutmak. Bir şeyden el çekme.*

1. Gice ḳāʾim irte ṣāʾim dilini
   İlden **imsāk eyleyenler** ṣūfīdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 12). [imsāk eyleyenler, -y, -en, -ler]*

īn: *Bu.*

1. ʿAḳl-ı maʿāş egerçi u nā-būd zi-nefs
   Der-pīş-i aḳl-i küll velī **īn** naḳş-ı kemterest *(Şânî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 8). [īn,]*

ʿinād it-: *İnat etmek, ayak diremek, direnmek, diretmek.*

1. Ne dirse pīrüñ oldur söz ʿ**inād itme** nizāʿ itme
   Ṣaḳın kāmiller içre aduñ iblīs-i ʿanīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 7). [ʿinād itme, -me]*

inʿām-ı ihsān: *Cömertlik lütfu II Cömertlikle nimetlendirme.*

1. Niçe ḳayd olavuz bend-i ʿanāṣırda esīr ü zār
   İlahī sen ḫalāṣ eyle ḳılup **inʿām-ı ihsānı** *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 6). [inʿām-ı ihsānı, -ı]*

inan-: *İnanmak, güvenmek.*

1. Gel dünyāya aldanma sözi gerçekdür ṣanma
   Seni aldar **inanma** tevbeye gel tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 16). [inanma, -ma]*

ʿināyet ḳıl-: *Yardım etmek, iyilikte bulunmak.*

1. İlāhī Ṣānīyem uydum hevāya sen ʿ**ināyet ḳıl**
   Yed-i faẓluñla cemʿ it ʿaḳl u cān oldı perākende *(Şânî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 9). [ʿināyet ḳıl,]*

ince: *İnce, zarif.*

1. Bir ḫandelice mīyānı **ince**
   Bir lebleri ġonce ḳaddi ʿarʿar *(Şânî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 3). [ince,]*
2. Beli **ince** femi ġonce beñi fülfül lebi yāḳūt
   Güzeller çoḳdur ammā beñzemez ol verd-i ḫandāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 11). [ince,]*

incit-: *İncitmek, zarar vermek, kırmak.*

1. Ṣaḳīdür nā-sezā işlerle pīrin **inciden** kimse
   Rıżā ehli olanlar iki ʿālemde saʿīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 11). [inciden, -en]*
2. Çekemezse ḳo semāvāt ile arżı **incitme**
   Başum üstine çekem cān ile ʿaşḳuñ bārın *(Şânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 11). [incitme, -me]*

incü: *İnci.*

1. Nedür bu çatma ḳaşlar **incü** dişler zülf-i serkeşler
   Nedür bu çeşm-i merdüm-keşler olmaḳ böyle bī-pervā *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 3). [incü,]*
2. Nedür bu çatma ḳaşlar **incü** dişler zülf-i serkeşler
   Nedür bu çeşm-i merdüm-keşler olmaḳ böyle bī-pervā *(Şânî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 3). [incü,]*

iñen: *Çok, pek, fazla.*

1. İtme ey nāṣıḥ **iñen** bu dil-i şūrīdeye pend
   ʿAşḳ dīvānesi bir ḳıl ile hīç olmaz bend *(Şânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 1). [iñen,]*
2. Benüm sevdicegüm **ineñ** güzeldür
   Ḥüsn ile cihānda bī-bedeldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 1). [ineñ,]*
3. Ḳatı keskün geçersin ḳatl-i ʿuṣṣāḳa sen ey ġamze
   Müjeñdür cāna ey ḳātil **iñen** nāzük-figensin sen *(Şânî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 4). [iñen,]*
4. Beni bu küştegān-ı nefs **iñen** çok başdı lüṭfuñdan
   İlahī sen hidāyet it ẕebūn idem anı bende *(Şânî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 7). [iñen,]*

iñilde: *İnlemek, ah edip acı çekmek.*

1. Segrür gözüm ey dil ḳulaġum daḫı çıñıldar
   Vir müjde-i yārı bu göñül niçe **iñilder** *(Şânî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 2). [iñilder, -r]*
2. ʿAfv eyleye şāyed ṣuçumuz çoḳdı kerem ḳıl
   Ṭaşra ḳapuda müddeʿī seg gibi **iñilder** *(Şânî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 6). [iñilder, -r]*

iñilet-: *İnletmek, eziyet etmek.*

1. Yandurup baġrumı çün ki **iñiletti** ġamuñ hey
   Baña nitdüñse yine ey ruḫı zībā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 11). [iñiletti, -ti]*

inkār: *Kabul ve tasdik etmemek, tanımamak.*

1. Münkirüñ **inkār** u her müʾminüñ īmānı sen
   Cümle eşyā her biri bir dil seni söyler hemān *(Şânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 11). [inkār,]*

inkāra düş-: *Reddetmek, kabul etmemek.*

1. **İnkāra düşdüñ** ola meger sende ey göñül
   Rūz-i ezelde itdigüñ iḳrār fikri yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 3). [inkāra düşdüñ, -dü, -ñ-düñ]*

iñle-: *İnlemek, yakınmak, ah etmek.*

1. Nedür bu giryeler bu **iñlemekler** ey dil-i şeydā
   Nedür bu nāleler bu āh u feryād ile vāveylā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 1). [iñlemekler, -mek, -ler]*
2. Āhum terennüm eylese bülbüller **iñledür**
   Bildüm ki mürġ-i cānı ruḫ-ı güller **iñledür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 1). [iñledür, -dür]*
3. Āhum terennüm eylese bülbüller **iñledür**
   Bildüm ki mürġ-i cānı ruḫ-ı güller **iñledür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 2). [iñledür, -dür]*
4. Ṣāfī lebinden ol ṣanemüñ ṣormışam didi
   Mestāne cānı laʿl-i leb-i müller **iñledür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 4). [iñledür, -dür]*
5. ʿUṣṣāḳı derd ile ney-i dil-sūz-nākveş
   Bezmüñ ṣürāḥīsindeki ġulġuller **iñledür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 6). [iñledür, -dür]*
6. Hind-i ġam içre ṭūṭī-yi dilüm dembedem
   Laʿl-i nebāt-ı ter bigi fülfüller **iñledür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 8). [iñledür, -dür]*
7. Tiryāk-ı ḫāk-ı yārsız ey Ṣānī göñlümi
   Vaḳt-i şebünde ejder-i kāküller **iñledür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 10). [iñledür, -dür]*
8. Ney gibi **inledigüm** sīne dögüb fırḳaṭla
   Bezm-i ʿaşḳ içre gören didi bu deffāf mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 5). [inledigüm, -di, -g, -üm]*

iñleş-: *Ah etmek, acı ve üzüntü ifade eden kesik kesik sesler çıkarmak.*

1. Sūz-ı dilden bir nefes āh itdügümçün Şāniyā
   Āhuma āhenk idüp **iñleşdi** yer yer ṭaġlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 10). [iñleşdi, -di]*

ins: *İnsan, beşer.*
1. Sensin ey ḫayrü'l-beşer ol server-i ʿālī-cenāb
   Kim ġulām-ı dergehüñdür **ins** ü cin ü şeyḫ ü şābb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 2). [ins,]*
2. Yire göge dime sözüñ **ins** u melek ṭuyar
   Yel gibi yilme yuḳaru aşaġı söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 5). [ins,]*

inşā: *Dîvan edebiyâtı sanatlarına çok fazla yer veren, Arapça, Farsça kelimelerle yüklü, süslü, secîli nesir.*
1. Her gören naʿl-i elif kesdüm ṣanur sīnemde ben
   Rāz-ı dilden bir niçe ḥarf itdüm **inşā** rāst geç *(Şânî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 8). [inşā,]*

inşāf: *Acıma duygusuna, merhamete ve vicdana dayalı adalet.*
1. Çeşm-i żaʿīfem ṣanursun ṣanemā ḳāfumdur
   Tīşe-i hicr ile yıḳmaḳ anı **inşāf** mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 2). [inşāf,]*

insan: *İnsan, kişi, şahıs.*
1. Maẕhār-ı eşyā özüñdür manẓar-ı Ḥaḳdur dilüñ
   Menʿaref sırrından āgāh ol ki **insānlıḳ** budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 8). [insānlıḳ, -lık]*
2. Benüm manẓūrum oldı bir perī peyker melek manẓar
   Naẓar ḳılmam her **insāna** gelen gelsün giden gitsün *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 12). [insāna, -a]*

insānlıḳ: *İnsanların tümü, beşeriyet.*
1. Sīretüñ düz maʿrifet birle derūnuñ zeyn ḳıl
   Ṣūretüñ düzme ṣanup ey ṣūfī **insānlıḳ** budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 6). [insānlıḳ,]*

ir-: *Ermek, ulaşmak, yetişmek.*
1. Sābit-i şān-ı şerīfi āyet-i Levlāk olup
   Ḳābe ḳavseyni ev ednāya **irüp** gözüm liḳā *(Şânî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 4). [irüp, -üp]*
2. Cām-ı lebüñden **irse** kime curʿa-i ṣabūḥ
   Buldı ḥayāt-ı sermedi ṭapdı ġıdā-yı rūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 1). [irse, -se]*
3. ʿAṣḳ ayaġına yüz sürdügüme ʿālemde
   Pāye-i ʿālīye **irdüm** buluban ḳadr-i bülend *(Şânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 12). [irdüm, -dü, -m]*
4. Her kime **irdise** nūruñdan eser buldı şeref
   Ceddüñ olduġına İbrāhīm Ḫalīlu'llahdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 11). [irdise, -di, -se]*
5. Bir cāya **irmişüz** ki zamān u mekānı yoḳ
   Ne gice vardur anda ne anuñ nehārı var *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 9). [irmişüz, -miş, -üz]*
6. Raḥmān'a dilersüñ **irmek** ey cān
   Ḳurʾānı idin özüñe rehber *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 17). [irmek, -mek]*
7. Żerreveş mihre yetiş cehd ile bī-saʿy olma
   Ḳaṭre kim baḥre **irer** kendiyi deryā eyler *(Şânî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 10). [irer, -er]*
8. Gördüm o mehliḳāyı kim pertev-i şems-żāt olur
   İrdüm o şemʿa kim daḫı ṣuʿle-i kaʿināt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 2). [irdüm, -dü, -m]*
9. Ey Mesīḥā-dem nice dil mürdeyi iḥyā ider
   Ḳanda kim **irse** nesīm-i rūḥ-baḫşuñdan eser *(Şânî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 8). [irse, -se]*
10. İrse ʿaceb mi mürde-i gülzāra kesr-i ḥayāt
    Bād-ı bahārı gör ki dem-i ʿĪsā vardur *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 5). [irse, -se]*
11. Dur itdi sāl-i köhne **irüp** faṣl-ı nevbahār
    Ṣan oldı ʿālem on iki yaşında bir nigār *(Şânî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 1). [irüp, -üp]*
12. Men ʿaref sırrına **ir** ʿārif-i Rabb iste yüri
    ʿİlmüñi cehl idüp yeter tekyelenüp aña ṭayan *(Şânî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 9). [ir,]*
13. Leẕẕet-i ʿaşḳı bilürdi ne imiş ey Ṣānī
    Şiʿr-i şīrīnüm eger **irseyidi** Ferhāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 10). [irseyidi, -se, -y, -idi]*
14. Mülk-i fenāda ḫāk-i ḫarābāta baṣ ḳadem
    Ey Ṣānī **irmek** ister iseñ cā-yı rāḥata *(Şânî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 14). [irmek, -mek]*

ʿirfān: *Bilgi, kültür, anlayış II Gerçeği anlama konusundaki güçlü seziş yeteneği.*
1. Ḳanḳı ādem kim anuñ żātında bir ʿ**irfānı** yoḫ
   Beñzer ol bir ṣūrete olmış muṣavver cānı yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 1). [ʿirfānı, -ı]*
2. Çünki resūl-i Ḥaḳ gelüp didi ki En-Nāsü niyām
   Var ise ʿ**irfānuñ** bugün yatma bu ġafletden uyan *(Şânî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 8). [ʿirfānuñ, -uñ]*

irgür-: *Ulaştırmak, eriştirmek.*
1. Seng-i ṭaʿnı saña **irgürmeye** aġyāruñ elem
   Cism-i pāküñe beni cānuma minnet siper it *(Şânî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 7). [irgürmeye, -me, -y, -e]*

2. Niçe nefs ile şeyṭānı şarāb içüp ulaḳ esrüñ
   Bizi ol bezme **irgür** kim ola sāḳī-i rūḥānī *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 10). [irgür,]*
3. Ġarībüm nār-ı ḥasret yaḳdı baġrum kūy-ı ġurbetde
   İlāhī menzil-i maḳṣūduma **irgür** dil-i cānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 12). [irgür,]*

iriş-: *Erişmek, yetişmek, ulaşmak, vasıl olmak.*

1. Ġafletden uyan ki ṣubḥ **irişdi**
   Rūzuñ telef itme ey birāder *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 31). [irişdi, -di]*
2. Ḥüsnine zevāl-i naḳṣ **irişmez**
   Şems-i ebed ü meh-i ezeldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 3). [irişmez, -mez]*
3. Sevdālıġum **irişince** ki gāh
   Ṭañmañ baña o da bir maḥaldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 3). [irişince, -ince]*
4. Len Terānī **irişür** Ḥażret-i Mūsāya ḫiṭāb
   Ṭūr-ı dilden niceler seyr-i temāşā eyler *(Şânî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 11). [irişür, -ür]*
5. Feryāda **iriş** derd ile öldürdi beni ġam
   Ey rūḥ-ı feraḥ-baḫş bu gam-ḫārı unutma *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 3). [iriş,]*

irte: *Erte, sabah vaktinde, sabah.*

1. Gice ḳāʾim **irte** ṣāʾim dilini
   İlden imsāk eyleyenler ṣūfīdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 11). [irte,]*

ʿĪsā: *Hz. İsa Peygamber.*

1. Niçe ġam mürdeyi bir nuṭḳ-ı lʿalüñle dirildürsin
   Bu muʿcizle sen ey rūḥ-ı revān ʿ**İsāya** beñzersin *(Şânî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 4). [ʿisāya, -y, -a]*

ise: *Şart edatı.*

1. Kākül ü perçem ü zülfe dolaşur **ise** ḳanda
   Giçmez ey Şānī n'idem bu dil-i divāneye pend *(Şânî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 13). [ise,]*
2. Merve ḥaḳḳı Kaʿbe kūyunda eger
   Var **ise** ehl-i ṣafā dervīşdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 16). [ise,]*
3. ʿĀrif **iseñ** bir işit bir söyle bir gör cümleyi
   İkilükde ḳalma olma şeyṭanlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 3). [iseñ, -ñ]*
4. Atı ayaġına ruḫın kim ki firāş ḳılmadı
   Rūy-ı zemīne şāh **ise** nuṭḳ-ı felekde māt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 18). [ise,]*
5. Ey Şānī üç didüm diyen ancaḳ birin dimiş
   Mażmūna māliküm dir **isem** on açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 10). [isem, -m]*
6. Bir yaña ḫālüñ **ise** ey yüzi gül
   Murġ-ı dil ḳapumda bir dāne geçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 5). [ise,]*
7. N'ola şīrīn **ise** şiʿrüm benüm aġzumda ey Şānī
   Lebi vaṣfı o dildāruñ nebāt-ı ḳand ü şekkerdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 9). [ise,]*
8. Üzülmezsin ṭaḳılduñ rāh-ı ġamda bizden ey nāle
   Cereş gibi dilüñ dek ṭurmaz **iseñ** biri çaḳmaḳdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 6). [iseñ, -ñ]*
9. Himmet it derd ile ben āh idicek aġyārun
   Dostum yerli ḳaya **ise** ḳapuñdan kopalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 4). [ise,]*
10. Var **ise** ḫāl-i maʾna gel göster
    Şānī bu ḳīl u ḳāli neylerler *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 21). [ise,]*
11. Mışr-ı dilde ara bul Yūsuf-ı cān **ise** murād
    Aṣṣı virmez saña sālik reh-i Kenʿāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 5). [ise,]*
12. ʿÖmr ʿazīz naḳdiñi itme telef ṣaḳın bugün
    Ḥaḳ yolına it anı ṣarf ger ider **iseñ** ey civān *(Şânî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 6). [iseñ, -ñ]*
13. Çünki resūl-i Ḥaḳ gelüp didi ki En-Nāsü niyām
    Var **ise** ʿirfānuñ bugün yatma bu ġafletden uyan *(Şânî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 8). [ise,]*
14. Sīne mecrūḥ u göñül pür-ġam u dil āteşnāk
    Ṣabr u ārām **ise** yoḳ yār **ise** istiġnāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 4). [ise,]*
15. Sīne mecrūḥ u göñül pür-ġam u dil āteşnāk
    Ṣabr u ārām **ise** yoḳ yār **ise** istiġnāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 4). [ise,]*
16. Yār naḳşın idemez Mānī-i ʿaşḳ **ise** eger
    Ġayrıdan eylemeyen ṣafḥa-ı göñlin sāde *(Şânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 5). [ise,]*
17. Ḳaṭresin baḥre yetiş ẕerre **iseñ** mihre ulaş
    Aldanup ḳalma meges gibi yiten leẕẕetde *(Şânî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 7). [iseñ, -ñ]*
18. Mülk-i fenāda ḫāk-i ḫarābāta baş ḳadem
    Ey Şānī irmek ister **iseñ** cā-yı rāḥata *(Şânî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 14). [iseñ, -ñ]*
19. Dilde olan ḫaberleri dudaġa söyleme
    Cān maḥrem **ise** aña di ıraġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 2). [ise,]*
20. Kimdür ḳapuñda sehv u ḫaṭā ḳılmamış ey İlāh
    Ẕāt-ı şerīf-i Ḥaḳḳdur olan var **ise** bī-günāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 2). [ise,]*

21. Cānānı kim isterse kendüye ḳıla māʾil
Cān **ise** murādı yār itmeye dirīġānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 4). [ise,]*
22. Ey muvaḥḥid cāndan ġavvāṣ olup ṭalduñ **ise**
Baḥr-ı tevḥīdüñ bilürsin kim nedir dürdānesi *(Şânî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 7). [ise,]*

ʿĪsī: *Hz. İsa.*
1. Ḫıżr u **ʿĪsī** degül saña şākir
ʿİlm-i iḥyāda ḳılmada güftār *(Şânî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 9). [ʿīsī,]*
2. **ʿĪsīveş** nefs ü hevāsını ḳoyup Ḥaḳḳa uyan
Menzil ü mertebesin ʿarşı muʿallā eyler *(Şânî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 3). [ʿīsīveş,]*

ʿĪsī-nefes: *İsa nefesli (Hz. İsa'nın ölülere hayat bağışlayan nefesine istinaden sevgilinin dudağı/nefesi de âşıklarına can veren bir niteliğe büründürülmüştür.).*
1. Kuḥl-i erbāb-ı naẓar ola ġubār-ı ten-i ḫāk
Ḳabrüm üzre gelüp ey **ʿĪsī-nefes** bergüzer it *(Şânî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 4). [ʿīsī-nefes,]*

ʿĪsī-i rūhu'llāh: *Hz. İsa.*
1. ʿİlm-i iḥyāda lebüñ perverdesi iki resūl
Biri ḫıżr anuñ biri **ʿİsī-i Rūḥu'llahdur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 18). [ʿisī-i rūḥu'llahdur, -dur]*
2. Raḥm idüp aldı dil-i üftādenüñ ol şāh elin
Ṭutdı ṣan bir mürdenüñ **ʿİsī-i Rūhu'llāh** elin *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 2). [ʿisī-i rūhu'llāh,]*

ʿĪsī-ṣıfat: *Hz. İsa gibi.*
1. Vādī-i firḳatde ḳaldum ḫastedür cān u göñül
Ey benüm **ʿİsī-ṣıfat** Ḫıżr-ı zamānum ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 4). [ʿisī-ṣıfat,]*

İskender: *Padişah, M.Ö. 356-323 arasında yaşayan, Yunanistan, İran, Anadolu, Suriye ve Hindistan'ı ele geçirmiş olan büyük kumandan.*
1. Der-i devlet-i tābında olurdı bende-i ḳurbān
Celāl-i şevket-i nāzın göreydi añun **İskender** *(Şânî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 6). [iskender,]*

İsmāʿil: *Hz. İsmail.*
1. Kaʿbe-i kūyuñda her dem cān-ı dil kurbān olur
ʿİzzet-i ẕātuñ-çün **İsmāʿīl** Ẕebīḥu'llahdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 14). [ismāʿīl,]*
2. Nefsini ẕebḥ idüp **İsmāʿīl** gibi
Cān iden yāre fedā dervīşdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 7). [ismāʿīl,]*

ism: *Ad, isim, nam.*
1. Ey nübüvvet ḫāteminde **ism-i** ḫatm-i enbiyā
V'ey velāyet ṣafḥasında nām-ı şāh-ı evliyā *(Şânî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 1). [ism-i, --i]*
2. İşidicek **ismüñi** vācib olur cümleye
Diye saġīr ü kebīr ṣalli ʿalā Muḥammed *(Şânî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 5). [ismüñi, -üñ, -i]*

ism-i ilāhī: *Allah'ın adı.*
1. Tīġ keskün baña ey Ṣānī yed-i ḳudretden
Faż̇l-ı Ḥaḳ **ism-i İlāhīle** tevekküldür olan *(Şânî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 10). [ism-i ilāhīle, -le]*

ism-i pāk: *Temiz nam, isim.*
1. Ne var yaradılmış saġīr u kebīr
Oḳur **ism-i pāküñ** beşīr u neẕīr *(Şânî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 2). [ism-i pāküñ, -üñ]*

issi: *Sahip, malik.*
1. Ben miyem nāy-ı mey-i dilbere māʾil ancaḳ
Gūş-ı hūş **issi** ider anları hep gūş-pesend *(Şânî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 10). [issi,]*
2. Vücūd iḳlimini yaġmaya virdi leşker-i hicrān
Gel ey mülk-i dilüm **ıssı** emīr-i tācdārum yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 10). [ıssı,]*

iste-: *İstemek, talep etmek.*
1. Cān-ı ʿaşḳuñda gezüp ʿaşḳuñ arar
Şu semek gibi ki **ister** deryā *(Şânî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 10). [ister, -r]*
2. Unutma bizi laʿl ü ẕeḳan büselerinden
Bīmār-ı dil **ister** ḳatı şeftālü vü alma *(Şânî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 6). [ister, -r]*
3. Fetḥin **istersen** eger Ṣānī ṭılısm-ı cānuñ
Giceler nāle-i dil-sūz ile āh-ı seḥer it *(Şânî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 13). [istersen, -r, -se, -n]*
4. Cānān ġamından özge yimek içmek **istemez**
Bi'llāh özine dil ne idinmiş ġıdāyı gör *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 11). [istemez, -mez]*

5. Ḫūbān-ı dehrüñ **istemem** ey Şānī her birin
   Meylüm iki cihānda birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 9). [istemem, -me, -m]*
6. Ey Şānī kūy-ı yāri ḳoyup cehennem **istemem**
   Vallāhī meylüm ancaḳ anuñ birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 13). [istemem, -me, -m]*
7. Ne cāh-ı manṣıb **ister** ne ġam-ı ʿuḳbā çeker gönlüm
   ʿAlāiḳden ʿavāiḳden be-küllī hep ferāġum var *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 11). [ister, -r]*
8. Ne **ister** sīnemüñ göynüklerinden müddeʿī bilmem
   Benüm ʿālemde anlar her biri bir ḳara ṭaġumdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 3). [ister, -r]*
9. Zer-perest oldı ṣūret **ister** ḫalḳ
   Bilmezem bu vebāli neylerler *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 13). [ister, -r]*
10. Men ʿaref sırrına ir ʿārif-i Rabb **iste** yüri
    ʿİlmüñi cehl idüp yeter tekyelenüp añа ṭayan *(Şânî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 9). [iste,]*
11. Ruḫlaruñ ʿarż it dile söyletmeñ **istersen** anı
    Ṭūṭī mirʾāt olmasa bilmez taʿallüm nidügin *(Şânî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 5). [istersen, -r, -sen]*
12. Şānī **isterseñ** hümā-yı lā-mekānı itmek şikār
    Kūh-ı Ḳāf-ı dilde yap sīmurġ-ı ʿaşḳa lāneyi *(Şânî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 13). [isterseñ, -r, -señ]*
13. İki ʿālemde necāt **istersen** ey ṭālib eger
    Tābiʿ ol gel Şānī'nüñ ezkārına evrādına *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 17). [istersen, -r, -sen]*
14. Mülk-i fenāda ḫāk-i ḫarābāta baş ḳadem
    Ey Şānī irmek **ister** iseñ cā-yı rāḥata *(Şânî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 14). [ister, -r]*
15. Cānānı kim **isterse** kendüye ḳıla māʾil
    Cān ise murādı yār itmeye dirīġānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 3). [isterse, -r, -se]*

istiġnā: *Tok gözlülük, aza kanaat etmek, kayıtsızlık.*
1. Sīne mecrūḥ u göñül pür-ġam u dil āteşnāk
   Ṣabr u ārām ise yoḳ yār ise **istiġnāda** *(Şânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 4). [istiġnāda, -da]*

ʿ**işyān:** *Karşı gelme, itaatsizlik etme, baş kaldırma.*
1. İşimüz ẕillet ü ʿ**işyān** ḫaṭā vü sehv ile nokṣān
   Umaruz idesün iḥsān şefāʿat yā Resūlallāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 9). [ʿişyān,]*

ʿ**işyān ol-:** *Karşı gelmek, itaatsizlik etmek, baş kaldırmak.*
1. Leblerüñ birbirine yoḳ yere düşmiş ṣanemā
   İkisinden ṣorarum olmaya ʿişyān bir bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 10). [ʿişyān olmaya, -ma, -y, -a]*

iş: *İş, yapılan şey, davranış, eylem.*
1. Her kişi şānına lāyıḳ **iş** ider ey yüzi gül
   Şānī üftāde ki n'itsüñ yine öz şānuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 13). [iş,]*
2. Şaḳīdür nā-sezā **işlerle** pīrin inciden kimse
   Rıżā ehli olanlar iki ʿālemde saʿīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 11). [işlerle, -ler, -le]*
3. Ben ḳul olayım o şāh-ı hüsne
   K'anuñ **işi** bendesine kelldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 8). [işi, -i]*
4. Kūyında **işüm** olunca ʿaḳlum
   Taḳvā vü riyāżet ü ʿameldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 9). [işüm, -üm]*
5. Añmañ baña münkiri ki **işi**
   Hep daḫl u taʿarruż u cidaldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 5). [işi, -i]*
6. Öldürüp aġyārı şād idem dimişdiñ Şānīyi
   Dilemez ḫayr **iş** yolında öldügüm teʾḫīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 10). [iş,]*
7. Her şecer başın ṣalar taʿẕīm ile idüp ḳıyām
   İşleri hep gūyiyā tesbīḥ-i ẕikru'llāhdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 8). [işleri, -ler, -i]*
8. Beni unutma vefādan kerem-i luṭf u ʿaṭādan
   Ölürüm ṣoñra cefādan **işüm** eyvā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 8). [işüm, -üm]*
9. İlahī sen münezzehsin saña lāyıḳ yoḳ **iş** bende
   Beni kendüye bu emmāre nefs itmiş durur bende *(Şânî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 1). [iş,]*
10. Niceye dek bu **işler** bu yaramaz cünbişler
    Bu dögüşler sögüşler tevbeye gel tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 5). [işler, -ler]*
11. Āh ile **işüm** zār iden derd ile hem timār iden
    Hem giceler bīdār iden yārüñ cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 11). [işüm, -üm]*

işbu: *İşte bu.*
1. Hicrüñle ḳalmışum ola vaṣluñ diyü naṣīb
   ʿĀlemde göñlüm añlayan **işbu** ḫayāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 20). [işbu,]*

işig: *Eşik, kapı II Huzur, makam.*
1. Yār **işiginde** ötme raḳībā laḳır laḳır
   Epsem sürülmedin yire yüzüñ taḳır taḳır *(Şânî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 1). [işiginde, -in, -de]*

2. Bilseydi nedür ʿaşḳı ʿālemde eger Mecnūn
Ḳoyup **işigüñ** cānā neyler idi ṣaḥrāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 4). [işigüñ, -üñ]*
3. Kim **işige** tevbe ḳıl kimseye uzatma dil
Öz ʿaybuñı añla bil tevḥīde gel tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 17). [işige, -e]*

işit-: *Dinlemek, duymak, haber almak.*
1. İl ʿaybına depretme dilüñ ʿaybuñ açarsın
Şānī'den **işit** eyleme baḫs-ı ḳurı ġavġā *(Şânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 14). [işit,]*
2. Yüri Ḫudā-bīn olagör eyleme ḫod-bīn özüñ
Pendi bu Şānīden **işit** her sözidür saña kitāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 14). [işit,]*
3. **İşidicek** ismüñi vācib olur cümleye
Diye saġīr ü kebīr ṣalli ʿalā Muḥammed *(Şânî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 5). [işidicek, -icek]*
4. ʿĀrif iseñ bir **işit** bir söyle bir gör cümleyi
İkilükde ḳalma olma şeyṭanlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 3). [işit,]*
5. Beñzemiş ḳaddine yārüñ yañılup ḫavfinden
Bād-ı āhum **işidüp** serv ü ṣanavber dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 6). [işidüp, -üp]*
6. Gice ḥammāma gidermişsin **işitdüm** tenhā
Ḳorkma mısın ki mücerred seni ṣoyup ṣopalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 5). [işitdüm, -dü, -m]*
7. Ṣiʿr-i dilsūzum **işiden** ruḫ-ı vaṣfından
Şāniyā ḳalmaya bir defter ü dīvān yaḳalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 11). [işiden, -en]*
8. Ḫūblar seyrinden ey vāʿiẓ meni menʿ itme kim
Ḳulaġum **işitmez** iken ḳıṣṣa vü efsāneyi *(Şânî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 10). [işitmez, -mez]*

işle-: *Yapmak, yerine getirmek.*
1. Kendüye lāyıḳ ol idigüm **işledi** ḳuluñ
Sen saña lāyıḳ olanı it ey ġanī-i İlāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 3). [işledi, -di]*

ʿişret-i şāhāne: *Şahlara yakışır şekilde yapılan içki eğlencesi.*
1. Bezm-i ġamda ʿ**işret-i şāhāne** eylersem ne var
Āh muṭrib-dīde sāḳī ḫūn-ı dil müldür baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 3). [ʿişret-i şāhāne,]*

ʿişve: *Cilve, naz, eda.*
1. Bir ʿ**işvelice** girişmelice
Bir ḫoşca erişmelice dilber *(Şânî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 5). [ʿişvelice, -li, -ce]*

ʿişve-ger: *İşveli, nazlı (Sevgili).*
1. Ṭuzda Rūmīce kandīşde ʿAcemce ʿ**işve-ger**
Hem belāġatda feṣāḥatda ʿArapca olsa yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 15). [ʿişve-ger, -de]*

ʿişve-i çeşm: *Cilveli göz (Sevgilinin cilveli bakışı).*
1. Behiştüñ ḥūr u ġılmānı degül bir ʿ**işve-i çeşmüñ**
Benüm ey dilber-i ʿayyār ṣūḫ-ı şīve-ḳārum yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 7). [ʿişve-i çeşmüñ, -üñ]*

ʿişvekār: *İşveli, nazlı (Sevgili).*
1. Ḳıya ḳıya baḳan āfet nigārı gördüñ mi
Güle güle dil alan ʿ**işvekārı** gördüñ mi *(Şânî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 2). [ʿişvekārı, -ı]*

işte: *Bir şey gösterilirken veya bir şeye işaret edilirken söylenen bir söz, işte.*
1. Kim ki yüzüñ görse dir ṣalli ʿalā Muḥammed
İşte sirāc-ı münīr ṣalli ʿalā Muḥammed *(Şânî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 2). [işte,]*

it: *Köpek II Rakip, yabancı.*
1. Alma sögüşin müddeʿinüñ basma ayaġın
Zīrā ki **itüñ** ḳuyruġı başılsa çeñilder *(Şânî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 12). [itüñ, -üñ]*
2. Kūyuñ **itine** müddeʿī çıḳmış beni cānā
Dilden dile düşmiş bu dil-figārı unutma *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 9). [itine, -i, -n, -e]*

it-: *Etmek, eylemek.*
1. Baḥr-ı medḥinden anuñ bir ḳaṭre **itmezler** beyān
Ṣad hezārān olsa Şānī gibiler ġavvās aña *(Şânî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 13). [itmezler, -mez, -ler]*
2. Buldı necāt dünye vü ʿukbāda her zamān
Emr-i şerīf-i şerʿüñ **iden** kendüden edā *(Şânî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 12). [iden, -en]*
3. Ey şāh kān-ı luṭf u kerem **it** şefāʿati
Geldi ḳapuña yalvaru bu Şānī-i gedā *(Şânî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 13). [it,]*
4. Naḳd ü ṣabr-ı dil ü cānum n'ola yāruñsa ḳamu
Bende-i muḫliṣ **ider** vārını sulṭāna fedā *(Şânî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 4). [ider, -er]*

5. Sāye-veş yoluna ḫāk olduġum ey Şānī bu kim
İtmişim vārımı ol serv-i ḫırāmāna fedā *(Şânî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 14). [itmişim, -miş, -im]*
6. Elbette seni de **idiser** illere ġıybet
Şanʿat idinüpdür anı kendüzine zīrā *(Şânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 7). [idiser, -iser]*
7. Ḫāk-pāyuñ tūtīyā-yı dīde-i cān **itmeyen**
Kördür başına ṭoprak gözüne ṭolsun turāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 9). [itmeyen, -me, -yen]*
8. Bize temīz ehli gerek **ide** suʾāl ile cevāb
Bildürevüz aña nedür sehv ü ḫaṭā ile ṣevāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 1). [ide, -e]*
9. Bāṭıl ile ḥaḳḳı nice farḳ **ide** nādān u pelīd
ʿĀrif olan bildi nedür küfr ile īmān u ş̲evāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 5). [ide, -e]*
10. Ẓulmet ile rūşeni göz görür eyā tālib-i Ḥaḳ
Altun ile baḳırı ṣarrāf bilür **itme** ṣitāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 12). [itme, -me]*
11. Şānī ne **itse** taʿlīm edeb ṭutup ol teslīm
Uluña eyle taʿẓim gel edeb ögren edeb *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 15). [itse, -se]*
12. Beyʿ-i vefā **it** ey perī göñlümle vaṣluñı
Bāzār-ı ḥüsne ḫocasın ögren alup ṣatup *(Şânî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 5). [it,]*
13. Murġ-i dil kūyuña uçmaḳ **ider** ammā uçamaz
Ġamzeñ oḳların aña ey ḳaşı yā bāl ü per it *(Şânî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 5). [ider, -er]*
14. ʿĀrıżuñ zülfüñle örtüp **itmegil** ey yār güç
Ṭutma balçıḳla güneş yüzün idüp iẓhār güç *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 1). [itmegil, -me, -gil]*
15. **İtme** nisbet ġonceñ ey gül sen fem-i dildāde kim
Ruḥ-be-ruḥ olduḳda gülşende olur güftār güç *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 11). [itme, -me]*
16. N'ola dil ger cāna **itmezseñ** femüñ remzin ʿayān
Ġayb sırrından olur fāş eylemek esrār güç *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 3). [itmezseñ, -mez, -señ]*
17. ʿĀrıżuñ zülfüñle örtüp itmegil ey yār güç
Ṭutma balçıḳla güneş yüzün **idüp** iẓhār güç *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 2). [idüp, -üp]*
18. Tīşe-i ġam bār-ı miḥnet birle diller ḫānesin
Kendü mülküñdür şehā yıḳma **idüp** her bār güç *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 10). [idüp, -üp]*
19. Ẕikr-i cemīl yārdur ey Şānī **itdügüm**
لوكانهٖ لى عمر من الله عمر نوح *(Şânî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 11). [itdügüm, -dig, -üm]*
20. Pīr oldum ey civān nece ṣabr idem **it** vefā
Eyyūb ṣabrı bende degüldür ne ʿömr-i Nūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 11). [it,]*
21. Terk-i cān u dil **ider** ʿāşıḳ olan ḳanda ḳalur
Māder ü ḫīş ü birāder ü peder yā ferzend *(Şânî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 7). [ider, -er]*
22. Var mı ḫāṭırda dimişdüñ leb-i şekker ü şehd
İtmiş idüñ dile laʿl-i lebüñ em virmege ʿahd *(Şânî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 2). [itmiş, -miş]*
23. Fikr-i zülfüñle çıḳar her gice ol ḳaşruña gör
Kimdür eflāka anuñ tek **ide** bir ḳıl ile ṣaʿd *(Şânî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 8). [ide, -e]*
24. **İtme** ey nāṣıḥ iñen bu dil-i ṣūrīdeye pend
ʿAşḳ dīvānesi bir ḳıl ile hīç olmaz bend *(Şânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 1). [itme, -me]*
25. Daʿvā-yı ʿaşḳ **iden** erbāb-ı muḥabbetden olan
ʿAşḳ ʿarażın gözede olmaya evbāş u levend *(Şânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 5). [iden, -en]*
26. Her kişi şānına lāyıḳ iş **ider** ey yüzi gül
Şānī üftāde ki n'itsüñ yine öz şānuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 13). [ider, -er]*
27. Künc-i ġamda ẕād-ı ʿaşḳı ḳūt idüp
Hūn-i dil **iden** ġıdā dervīşdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 6). [iden, -en]*
28. Ey Şānī vaṣf-ı dūzaḫı vāʿiẓ çoḳ **itmesün**
Āhum odundan āteş-i dūzaḫ şerāredür *(Şânî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 9). [itmesün, -me, -sün]*
29. Merdüm-āzār olma kibr ü kīnden pāk **it** dilüñ
Ḫayr-ḫāh ol herkese cehd **it** müselmānlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 7). [it,]*
30. Ṣaḳın her bir mürāʾī cāhil ü nādānı pīr **itme**
Eğer çi söyledince her kişi bir Bāyezīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 13). [itme, -me]*
31. Gün yüzüñden ayru dil āh **itdügince** raʿdi var
Berḳ-i ḫāṭıf tek çeker dehre felek şemşīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 3). [itdügince, -düg, -ince]*
32. Açmazuz keyfiyyet-i laʿlüñden **itme** bir ḫayāl
Bize bu esrārı keşf **itme** dimişdür pīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 7). [itme, -me]*
33. Her şecer başın şalar taʿẓīm ile **idüp** ḳıyām
İşleri hep gūyiyā tesbīḥ-i ẕikru'llāhdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 7). [idüp, -üp]*
34. Ṭabīb-i cān u dilsin sensiz ārām **idemem** göñül
Şikeste göñlümüñ eglencesi ṣabr u ḳarārum yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 3). [idemem, -e, -me, -m]*
35. Ḫayāl-i çīn-i zülfüñ **itdi** Mānīden beni üstād
Benüm ey levḥ-i dilde naḳş u taṣvīr-i nigārum yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 11). [itdi, -di]*
36. Şāhbāzın evc-i istiġnā **iden** kerkes gibi
Lāyıḳ olmaz ṭālib olmaḳ cīfe-i dünyā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 9). [iden, -en]*
37. Hem dem **itmiş** özine kūşe-i ḫalvetde müdām
Şānī beñzer ki seni ceẕbe-i esmāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 9). [itmiş, -miş]*

38. Ārām-ı naḳdin almaġa yār ḥoḳḳa-i lebin
Dil ṭıflın aldayup **ider** efsūn açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 8). [ider, -er]*
39. Ṭūṭī-i tabʿımı gūyā **ider** ey Şānī müdām
Leb-i dilber söze geldikce ki şekker dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 9). [ider, -er]*
40. Genc-i ruḫında zülf **idüp** avın o ġamzeler
Siḥriyle cemʿ ider niçe biñ ejderhāyı gör *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 9). [idüp, -üp]*
41. Olursa n'ola ṭūṭī-i dil şekerin elfāẕ
Gūyā **iden** ey meh anı şīrīn süḫanuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 4). [iden, -en]*
42. ʿAḳlum ṭaġıdan ḳākül-i ʿanber-şikenüñdür
Bend-i dil **iden** dāʾimā çāh-ı ẕeḳanıñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 2). [iden, -en]*
43. Ḫāl-i siyehin ḫırmen-i ḥüsninde o meh-rū
Dil murġını ṣayd itmekçün dāne **idüpdür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 8). [idüpdür, -üp, -dür]*
44. Ḫayāl-i serv-ḳaddüñ ḫāk **idelden** sāye-veş çeşmüm
Aḳar pāyuña her dem cūybār-ı dīde pür-nemdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 7). [idelden, -el, -den]*
45. Seng-i ġam ile **itme** dil-i Şānī'i mecrūḥ
Zārumla ṣaḳın rāz açılur ṭās çıñıldar *(Şânî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 13). [itme, -me]*
46. Himmet it derd ile ben āh **idicek** aġyārun
Dostum yerli ḳaya ise ḳapuñdan kopalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 3). [idicek, -icek]*
47. Kesüp ḳanlu elifler gül gül **itsem** sīnemi tañ mı
Ḳılursam serv ü güllerle müzeyyen tāze dāġumdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 5). [itsem, -se, -m]*
48. Allāh diller alan ruḫlar mıdür lebler midür
Cān-ı dil meftūn **iden** ol nergis-i şehlā mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 8). [iden, -en]*
49. Dīde-i ḫūnbārdan ḳanlu yaşum ırmaḳ **iden**
Gördü yeñilmez didi bu ḳan aḳan deryā mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 9). [iden, -en]*
50. Ne saʿādetlü mübārek dem olur cāna sefer
Ger **ide** mülk-i bedenden der-i cānāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 2). [ide, -e]*
51. Kaʿbe-i aṣl-ı ṣafāya irüp **it** defʿ-i ʿataş
Teşne-dil eyleme her berr ü beyābāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 7). [it,]*
52. Leşker-i āhum ile ġulġule ṣaldum dehre
Mülk-i ʿaşḳa **iderüm** Şānī emīrāne sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 14). [iderüm, -er, -üm]*
53. Mıṣr-ı dilde bulagör ṭūṭī-i şekker-şikenüñ
Gitme Hind illerine **itme** Ḫorāsāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 12). [itme, -me]*
54. Ṭabl-ı sīnem dögerek leşker-i āhum çeküben
Şāniyā mülk-i ġama **itdüm** emīrāne sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 14). [itdüm, -dü, -m]*
55. Ey göñül gel **idelüm** dergeh-i cānāne sefer
Aʿnī ol kaʿbe-i maḳṣūd-ı dil ü cāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 1). [idelüm, -elüm]*
56. Ten ġubāriyle ṭaḳıl sen de hevā-yı ʿaşḳa
Ẕerre-vār **idelim** ol mihr-i dıraḫşāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 4). [idelim, -elim]*
57. Beni ey ruḫları gül bülbül-i şeydā sen **idüpsin**
Beni ey lebleri mül ṭūṭī-i gūyā sen **idüpsin** *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 1). [idüpsin, -üp, -sin]*
58. Beni ey ruḫları gül bülbül-i şeydā sen **idüpsin**
Beni ey lebleri mül ṭūṭī-i gūyā sen **idüpsin** *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 2). [idüpsin, -üp, -sin]*
59. Baña bir nāz ile baḳduñ beni ʿaşḳ odına yaḳduñ
Beni daġlara bıraḳduñ beni tenhā sen **idüpsin** *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 4). [idüpsin, -üp, -sin]*
60. Beni illerden ayırduñ diledüñ tīġı ḳayurduñ
Beni ʿāleme duyurduñ beni rüsvā sen **idüpsin** *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 6). [idüpsin, -üp, -sin]*
61. Beni unutma vefādan kerem-i luṭf u ʿaṭādan
Ölürüm ṣoñra cefādan işüm eyvā sen **idüpsin** *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 8). [idüpsin, -üp, -sin]*
62. Beni bīmār **idenümsin** ġamla zār **idenümsin**
Yine timār **idenümsin** beni iḥyā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 9). [idenümsin, -en, -üm, -sin]*
63. Beni bīmār idenümsin ġamla zār idenümsin
Yine timār idenümsin beni iḥyā sen **idüpsin** *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 10). [idüpsin, -üp, -sin]*
64. Yandurup baġrumı çün ki iñiletti ġamuñ hey
Baña nitdüñse yine ey ruḫı zībā sen **idüpsin** *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 12). [idüpsin, -üp, -sin]*
65. Dil-i bīmārumı emle beni öldürme bu hemle
Elem ü miḥnet ü ġamla dil-i pür-dāġ sen **idüpsin** *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 14). [idüpsin, -üp, -sin]*
66. Neden ey şemʿ-i meṭāliʿ ḳamu ʿālemlere şāyiʿ
Sen iken gün gibi ṭaliʿ seni iḫfā sen **idüpsin** *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 16). [idüpsin, -üp, -sin]*
67. Ḳılduñ ey ḥayy ü tüvānā kimini ʿālem-i dānā
Kimini ʿārif-i bīnā kimin aʿmā sen **idüpsin** *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 18). [idüpsin, -üp, -sin]*
68. Kimini derd ile maḥzūn kimin **itdüñ** ġama meftūn
Kimini ʿaşḳ ile Mecnūn kimin Leylā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 19). [itdüñ, -dü, -ñ]*
69. Kimini derd ile maḥzūn kimin itdüñ ġama meftūn
Kimini ʿaşḳ ile Mecnūn kimin Leylā sen **idüpsin** *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 20). [idüpsin, -üp, -sin]*
70. Ben idüm Şānī-i bī-ġam ḳamu esrāruña maḥrem
Beni bilmezdi bir ādem beni ifşā sen **idüpsin** *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 22). [idüpsin, -üp, -sin]*

71. ʿÖmr ʿazīz naḳdiñi itme telef ṣaḳın bugün
Ḥaḳ yolına it anı ṣarf ger **ider** iseñ ey civān *(Şânî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 6). [ider, -er]*
72. Maḥv-ı fenāda Şānī Beg maḥv-ı vücūd **idüp** bugün
Ḳoyma özüñde sensin ol z̲erre vü şemmece nişān *(Şânî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 11). [idüp, -üp]*
73. Cān oynamada biñ cehle **iderse** düşmen
Ben ṭarīḳ-i resen-i ʿaşḳ-ı ṣanemden düşmen *(Şânî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 1). [iderse, -er, -se]*
74. Baṣṣa pā rūyumda ḳaṣd-ı cān **idüp** ol ḫūnī āh
Yüz süreydüm geh ayaġına öpeydüm gāh elin *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 3). [idüp, -üp]*
75. Bāġ-ı dilde ser-firāz olsun nihāl-i ḳāmetüñ
Dāmenüñden müddeʿīnüñ **it** şehā kūtāh elin *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 8). [it,]*
76. Ey elif ḳad ḳāmetüm hicrüñ dü-tā **itmek** niçün
Rāst gelmez hīç açdurma ḳapuñda āh elin *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 9). [itmek, -mek]*
77. Ḳan döküp ġamzeñ **ider** lʿal-i lebüñ baġrımı ḳan
Niçe demdür henūz ey hūnī ʿaceb ṣanmayasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 3). [ider, -er]*
78. Ḳatı ḫam ḳılma ḳadem zülfüñ **idüpdür** çevgān
Yarın ey pīr olası hīç aña ṭañmayasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 11). [idüpdür, -üp, -dür]*
79. Kim ki ol güherini mi<u>ş</u>le **ider** müşterī dil
Virmelidür aña sermāye-i ġamzeñ varın *(Şânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 5). [ider, -er]*
80. Nāġme-i Hū'dan terennümler **idüp** bī-hūş olup
Murġ-ı cānuñ meskeni olalıdan gül-zār-ı hū *(Şânî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 9). [idüp, -üp]*
81. Ey göñül kendüñi her cāhile hem-rāz **itme**
Rāz virme yitene raġbetüñi az **itme** *(Şânî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 1). [itme, -me]*
82. Ey göñül kendüñi her cāhile hem-rāz **itme**
Rāz virme yitene raġbetüñi az **itme** *(Şânî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 2). [itme, -me]*
83. Naġme-i nāleñe āhenk yeter āhenk **idici**
Bezm-i ġamda saña her cāhili dem-sāz itme *(Şânî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 5). [idici, -ici]*
84. Naġme-i nāleñe āhenk yeter āhenk idici
Bezm-i ġamda saña her cāhili dem-sāz **itme** *(Şânî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 6). [itme, -me]*
85. Ġamdan aġlama göñül her yitene ṣabr idegör
Sırruñ açdurma gözüñ yaşını ġammāz **itme** *(Şânî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 8). [itme, -me]*
86. Gel gel ey murġ-ı dil Şānī göñülden vaṭan **it**
Bāl açup her yaña yükseklere pervāz itme *(Şânî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 9). [it,]*
87. İlahī sen münezzehsin saña lāyıḳ yoḳ iş bende
Beni kendüye bu emmāre nefs **itmiş** durur bende *(Şânî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 2). [itmiş, -miş]*
88. Benüm ḫod nefs-i ẓālim düşmenümmiş bilmedüm anı
Baña dost ṣanup aldandum yüzüme **itdigin** ḫande *(Şânî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 4). [itdigin, -dig, -in]*
89. Yār naḳşın **idemez** Mānī-i ʿaşḳ ise eger
Ġayrıdan eylemeyen ṣafḥa-ı göñlin sāde *(Şânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 5). [idemez, -e, -mez]*
90. Dāmenin dest-i taʿalluḳdan **iden** kimse ḫalāṣ
Bāġ-ı dehr içre yürür servi gibi āzāde *(Şânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 7). [iden, -en]*
91. Bilmeyüp ḳadrin **ider** cāmı leb-i yār ile baḫ<u>ş</u>
Düşse ey sāḳī ne var elden ayaġa bāde *(Şânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 11). [ider, -er]*
92. Sāḳī-i bāḳī elinden içmişüz peymāneyi
Mest-i lā-yaʿḳıl **iden** oldur dil-i dīvāneyi *(Şânî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 2). [iden, -en]*
93. Efsūn-ı ʿaşḳı yār **ider** efsāne dillerde beni
Nāṣıḥ ḳo pendi başlama efsāneden efsāneye *(Şânî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 9). [ider, -er]*
94. Cān u dil ile muntaẓır-ı vaʿde-yi vaṣluz
Bizümle ezel **itdigüñ** iḳrārı unutma *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 6). [itdigüñ, -dig, -üñ]*
95. Nefsüñ yolına gitdüñ ʿömrüñ naḳdin çürütdüñ
Görsen saña ne **itdüñ** tevbeye gel tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 4). [itdüñ, -dü, -ñ]*
96. Kendüye lāyıḳ ol **idigüm** işledi ḳuluñ
Sen saña lāyıḳ olanı it ey ġanī-i İlāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 3). [idigüm, -igüm]*
97. Kendüye lāyıḳ ol idigüm işledi ḳuluñ
Sen saña lāyıḳ olanı **it** ey ġanī-i İlāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 4). [it,]*
98. Ḳamu ümmetden **itdi** ümmetüñ Ḥaḳ āʿlem u efḍal
Nitekim enbiyānuñ eyledi sen şāh-ı sulṭānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 5). [itdi, -di]*
99. Hemīn mādiḥlerüñden olmaġı maḳṣud ider yoḳsa
Ne dil ile **idersin** ʿālī-şānuñ medḥini Şānī *(Şânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 14). [idersin, -er, -sin]*
100. Dembedem sırrumı fāş etmegile ʿālemde
Baña n'etdise hemān dīde-i giryān **itdi** *(Şânî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 4). [itdi, -di]*
101. Baḥr-ı dil cūşa gelüp daştı sirişk ırmaġı
ʿĀlemi ḳanlı yaşum laʿl-i Bedaḫşān **itdi** *(Şânî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 14). [itdi, -di]*
102. Geh vālih ü ḥayrān **iden** geh deng-i ser-gerdān **iden**
Geh menbaʿ-ı irfān **iden** yārüñ cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 8). [iden, -en]*
103. Gāh Şānī-i ʿālī-şān **iden** ʿālemlere sulṭān **iden**
Gāh ḫāk ile yeksān **iden** yārüñ cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 17). [iden, -en]*

104. Gāh Şānī-i ʿālī-şān **iden** ʿālemlere sulṭān **iden**
Gāh ḫāk ile yeksān **iden** yārüñ cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 17). [iden, -en]*
105. Geh vālih ü ḫayrān **iden** geh deng-i ser-gerdān **iden**
Geh menbaʿ-ı irfān **iden** yārüñ cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 7). [iden, -en]*
106. Geh vālih ü ḫayrān **iden** geh deng-i ser-gerdān **iden**
Geh menbaʿ-ı irfān **iden** yārüñ cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 7). [iden, -en]*
107. Cānānı kim isterse kendüye ḳıla māʾil
Cān ise murādı yār **itmeye** dirīġānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 4). [itmeye, -me, -y, -e]*
108. Ḳanı şanemā ʿahdüñ ben ḫaste dile dirdüñ
Laʿlümden **idem** bir gün Şānī saña dermānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 14). [idem, -em]*
109. Sen **itdüñ** baña dime nefʿ ü żar görseñ bir ādemden
Ki bu sen ben dimeklik eyledi merdūd Şeyṭānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 7). [itdüñ, -dü, -ñ]*

iʿtibār it-: *Değer vermek, saygı göstermek.*
1. Çarḫ bir ḥāl üzre dönmez dehr-i dūnuñ ey göñül
Ġāfil olma **iʿtibār itme** ġamına şādına *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 12). [iʿtibar itme, -me]*

ittihād: *Bir olma, birleşme.*
1. Kāfirdür **ittiḥād-ı** ḥulūl-ı tenāsüḫi
Aḳvāl-i bāṭılıyla hep ehl-i cidāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 9). [ittiḥād-ı, --ı]*

ittişāl: *Yakınlık, yan yana gelme II Ulaşma.*
1. Ḥaḳ resūli çünki maʿallahī söyleye
Kimdür ki ḥāli dāʾīm anuñ **ittişāldür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 14). [ittişāldür, -dür]*

itür-: *Yitirmek, kaybetmek.*
1. Kurʾān-ı şerīfe uymayanlar
İtürdi özini oldı ebter *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 20). [itürdi, -di]*
2. Gün açup şaʿşaʿa-ı mihr-i ruḫın seyr idicek
Ẕerre-veş ʿaḳlum arada **itürüp** ḳaldum zār *(Şânî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 6). [itürüp, -üp]*

ʿiyd-i vaṣl: *Kavuşma bayramı.*
1. ʿ**İyd-i vaṣla** köhne-dil eṭfāldan çok şād olur
Nev-heves olur gehī ey nev-civānum pīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 7). [ʿiyd-i vaṣla, -a]*

ʿiyd-ı viṣāl-i yār: *Sevgiliye kavuşma bayramı.*
1. ʿ**Iyd-ı viṣāl-i yār** müyesser olursa ger
Cān u dil ikisi de fedā birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 3). [ʿiyd-ı viṣāl-i yār,]*

ʿiyş u nūş: *Eğlence, yeme içme.*
1. Kāse-i zühdüñ ayağın ṣı ele Şānī mey al
ʿ**Iyş u nūş** eyyāmıdur vaḳt-i tenāvüller durur *(Şânî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 10). [ʿiyş u nūş,]*

iẓhār: *Meydana çıkarmak, göstermek.*
1. ʿĀrıżuñ zülfüñle örtüp itmegil ey yār güç
Ṭutma balçıḳla güneş yüzün idüp **iẓhār** güç *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 2). [iẓhār, -ma]*
2. Şānuña geldi āyet-i Levlāk
Ḳıldı gün tek nübüvvetüñ **iẓhār** *(Şânî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 8). [iẓhār,]*

ʿizz: *Kıymet, itibar, büyüklük, yücelik.*
1. N'ola açsa tiġ-i şerʿüñ şarḳ u ġarbı ser-te-ser
Çün refīḳüñ oldı Ḥaḳḳ'dan ʿ**izz** ü naṣr u feṭḥ-i bāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 8). [ʿizz,]*

ʿizz u cāh: *Makam ve mevki II Makam ve mevki sahibi.*
1. Seg-i kūyla hem-dem ü hem-nişīn olmaḳ diler göñlüm
Şehā gel gör beni kim ne muḥibb-i ʿ**izz u cāhum** ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 10). [ʿizz u cāhum, -um]*

ʿizz ü şeref: *İtibar ve onur.*
1. Kuralı pādişeh-i ʿaşḳ göñül şehrine taḫt
Baña yār oldı ḳamu ʿ**izz ü şeref** devlet baḫt *(Şânî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 2). [ʿizz ü şeref,]*

ʿizzet: *Değer, ululuk, yücelik.*
1. Cihānda her kişi māl u kemāliyle bulur ʿ**izzet**
Arada ḳalmışum ʿāciz ne māl u ne kemālüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 11). [ʿizzet,]*

ʿizzet-i ẕāt: *Zatının yüceliği için.*

1. Kaʿbe-i kūyuñda her dem cān-ı dil kurbān olur
ʿ**İzzet-i ẕātuñ-çün** İsmāʿīl Ẕebīḥu'llahdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 14). [ʿizzet-i ẕātuñ-çün,]*

J j

jāle: *Çiğ tanesi, çiy, şebnem II Göz yaşı.*
1. Jāle ṣanmañ görüp efġānumı gūş itdi felek
Eşk encümleridür dāʾima her cā dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 5). [jāle,]*
2. Her bir varaḳ ki dāmen-i pür-dürr ü **jāledür**
Maḳṣūdı şāh-ı gül ḳadehinde nişārdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 13). [jāledür, -dür]*
3. Dişlerüñ vaṣfını gülşende didi Ṣānī-i saḥir
Jāleden oldı ḳulaġında gülüñdür küpeler *(Şânî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 10). [jāleden, -den]*
4. Sākīyā ṣanma ḥabāb ola mey-i ṣahbāda
Jāledür kim görinür berg-i gül-i raʿnāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 2). [jāledür, -dür]*

jāle-vār: *Çiy gibi.*
1. Her lāle-ḳadd u ġonce-fem ü gül-ʿizār içün
Ebr-i bahāra döndi gözüm **jāle-vārdur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 16). [jāle-vārdur, -dur]*

jeng: *Pas, küf.*
1. Sil göñül mirʾātını **jeng** ü sevādın ṣāfī ḳıl
Gör ne ṣūret var naẓar ḳıl manẓar-ı raḥmāna bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 3). [jeng,]*

jeng-i ġayr: *Başka şeyin kiri II Kesret kiri.*
1. Ey Ṣānī **jeng-i ġayrı** göñülden silüp gider
Mirʾāt-ı ḳalbe ṣāfī naẓar ṣal ġıdāyı gör *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 13). [jeng-i ġayrı,]*

jeng-i ẓulām-ı küfr: *Küfrün karanlık kiri, şirk.*
1. Jeng-i ẓulām-ı küfri ḳamu ṣordı ṣāf idüp
Vech-i şerīfüñ olalı mirʾāt-ı Ḥaḳ-nümā *(Şânî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 7). [jeng-i ẓulām-ı küfri, --ı-ı-i]*

K k

kabaġ: *Kadeh, içki kabı.*
1. Bezm-i çemende lāle içüp sīne çāk olur
Nergis **ḳabaġın** oynadamaz pür ḫumārdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 8). [ḳabaġın, -ın]*
2. Demidür bezm-i ġamda hemdem olursuñ baña yek-dem
Mey-i eşkümle ey sākī iki ṭolu **ḳabaġum** var *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 6). [ḳabaġum, -um]*

kabaġ: *Kapak, göz kapakları.*
1. Ṣanmañ ol sīmin **ḳabaġ** üzre görüp ebrūdur ol
Çeşm-i mesti ḳaṣdına ben ḫastenüñ ḫançer ṭutar *(Şânî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 5). [ḳabaġ,]*

kabakulaġ: *Kabakulak.*
1. Cān ṣemʿin açan o mehe di Ṣānī sözlerüñ
Her ṣāġr u ṣuġr **ḳabaḳulaġa** söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 16). [ḳabaḳulaġa, -a]*

Kaʿbe: *Kabe, Müslümanlarca kutsal kabul edilen Mekke'de bulunan bina.*
1. Cüz nīst **Kaʿbe** līk ū kūy-ı Muḥammedest
Ḥablü'l-metīn-i Ḥaḳser-i mūy-ı Muḥammedest *(Şânî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 1). [kaʿbe,]*
2. Merve ḫaḳḳı **Kaʿbe** kūyunda eger
Var ise ehl-i ṣafā dervīşdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 15). [kaʿbe,]*

3. Ḫāk-pāyın ellerümle sürmeyince yüzüme
   Kaʿbe ḥaḳḳı bilmedüm Şānī teyemmüm nidügin *(Şânî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 10). [kaʿbe,]*
4. **Ḳaʿbe** ḥaḳḳı ḳıblem ṣafā bulmaz dem olunca temām
   Kūyuñ ṭolanmak olmasa ben ʿāṣıḳ-ı āvāreye *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 5). [ḳaʿbe,]*

kābe ḳavseyn: *Araları iki yay ucu kadar (Hz. Muhammed'in Allah'a yaklaşması).*
1. Ḳaşlarıyla gözleri sırrından āgāh it seni
   Ḳābe ḳavseyne naẓar ḳıl gör bu Ev ednā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 4). [ḳābe ḳavseyne, -e]*

kābe ḳavseyni ev ednā: *Kur'an'da Hz. Peygamber'in miraçta Cebrâil'e veya Allah'a çok yaklaştığını anlatan ifade; "(Peygambere olan mesafesi) iki yay aralığı kadar, yahut daha az oldu" (Necm/9).*
1. Sābit-i şān-ı şerīfi āyet-i Levlāk olup
   Ḳābe ḳavseyni ev ednāya irüp gözüm liḳā *(Şânî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 4). [ḳābe ḳavseyni ev ednāya, -ya]*

Kaʿbe-i aṣl-ı ṣafā: *Mutluluğun aslı Kabe.*
1. **Kaʿbe-i aṣl-ı ṣafāya** irüp it defʿ-i ʿataş
   Teşne-dil eyleme her berr ü beyābāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 7). [kaʿbe-i aṣl-ı ṣafāya, -y, -a]*

Kaʿbe-i kūy: *(Sevgilinin) Kabe'ye benzetilen mahallesi, bulunduğu yer.*
1. **Kaʿbe-i kūyuñda** her dem cān-ı dil kurbān olur
   ʿİzzet-i ẕātuñ-çün İsmāʿīl Ẕebīḥu'llahdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 13). [kaʿbe-i kūyuñda, -uñ, -da]*

Kaʿbe-i maḳṣūd-ı dil: *Gönlün amacı Kâbe.*
1. Ey göñül gel idelüm dergeh-i cānāne sefer
   Aʿnī ol **kaʿbe-i maḳṣūd-ı dil** ü cāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 2). [kaʿbe-i maḳṣūd-ı dil,]*

kabr: *Kabir, mezar.*
1. Kuḥl-i erbāb-ı naẓar ola ġubār-ı ten-i ḫāk
   Ḳabrüm üzre gelüp ey ʿĪsī-nefes bergüzer it *(Şânî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 4). [ḳabrüm, -üm]*

kabūl it-: *Kabul etmek.*
1. Āzādeliḳ gerekse saña söz **ḳabūl it**
   Kendümizi ḳul ideli şāh-ı muḥabbete *(Şânî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 11). [ḳabūl it,]*

kaç-: *Kaçmak, kurtulmak.*
1. Manẓar-ı ḥalḳ olmaġiçün mertebe-i aʿlā gerek
   Bülbül ü tūṭīle **ḳaçan** bir ola her būm gurab *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 8). [ḳaçan, -an]*
2. Her **ḳaçan** ol dürrdür kim ruḫ-ı cānāna düşer
   Şanırum şebnem-i terdür gül-i ḫandāna düşer *(Şânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 1). [ḳaçan, -an]*
3. ʿAḳlumı dağıdur ol zülf-i siyeh şīveleri
   Ḥalḳa ḥalḳa **ḳaçan** ol nāz ile gerdāna düşer *(Şânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 4). [ḳaçan, -an]*

kaçan: *Ne zaman.*
1. Ol şeh-i ḫüsn itse dil mülkin **ḳaçan** yaġma aña
   Ḫāller cāsūs kāküller ḳara diller durur *(Şânî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 7). [ḳaçan,]*

ḳaçır-: *Kaçırmak II Çevirmek.*
1. Bilerse ḳatlüme cellād-ı çeşmi tīġın ey Şānī
   Çevirmem yüz **ḳaçırmam** ser muṭīʿüm emr-i fermāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 14). [ḳaçırmam, -ma, -m]*

kadd: *Boy (Sevgilinin boyu).*
1. Nedür bu **ḳadd** u kāküller nedür bu serv ü sünbüller
   Nedür bu ḳırmızı güller yañaġ mı lāle mi ḥamrā *(Şânî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 7). [ḳadd,]*
2. Gülşen-i ḫüsnüñde zülf ü **ḳadd** u ruḫsāruñ senüñ
   Ġonce vü güldür nigārā serv ü sünbüldür baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 5). [ḳadd,]*
3. Māh-ı nev ebrūña serv öykündi didüm **ḳaddüñe**
   Dir bu söz yerden göge olmış dirīġā rāst geç *(Şânî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 3). [ḳaddüñe, -üñ, -e]*
4. **Ḳadd** ü zülf-i yār öñinde serv ü sünbül görmeyen
   Bilmez ey Şānī cihānda pest ü bālā rāst geç *(Şânî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 9). [ḳadd,]*
5. Bir ḥandelice mīyānı ince
   Bir lebleri ġonce **ḳaddi** ʿarʿar *(Şânî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 4). [ḳaddi, -i]*
6. Bir beñleri fülfül **ḳaddi** ʿarʿar
   Bir lebleri mül dehānı şekker *(Şânî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 1). [ḳaddi, -i]*
7. Beñzemiş **ḳaddine** yārüñ yañılup ḥavfinden
   Bād-ı āhum işidüp serv ü ṣanavber dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 5). [ḳaddine, -i, -n, -e]*

8. Bu ne zülf ü ḫadd ü ḫaṭdur bu ne **ḳadd** bu ne ḳāmetdür
   Meger ki fitne-i devr-i ḳamerden bir ʿalāmetdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 1). [ḳadd,]*
9. Göñüller kişverin yaḳdı ḳamu hep ṣaldı ayaġa
   Bu ne ebrūy u çeşm ü **ḳadd** olur bu ne ḳıyāmetdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 4). [ḳadd,]*
10. Ġonce vü nergis gerekmez laʿl ü çeşmüñ var iken
    Ḳadd ü ḫadd ü zülfüñ ey meh serv u gül ʿanber yeter *(Şânî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 4). [ḳadd,]*
11. ʿAraḳ-nāk olsa **ḳaddüñ** dir gören gül üzre şebnemdür
    Ruḫuñ bāġında ḫaṭṭ bitse gül ü nesrīn nem nemdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 1). [ḳaddüñ, -üñ]*
12. **Ḳaddüñle** çeşm-i zülfüñden lebüñ-çün dil ne çekmişdür
    Ḳapuña yüz sürüp Şānī anı iʿlāma gelmişdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 13). [ḳaddüñle, -üñ, -le]*
13. Zülf ü **ḳaddüñ** hevāsı ile Şānī-i derdmend
    Kūyuñda sāyeveş ʿaceb pāymāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 21). [ḳaddüñ, -üñ]*
14. Ḫār-ı miḥmetde ḳalup sāye-ṣıfat ḫāk olsun
    Beñzeden **ḳadd** ü ruḫ-ı yārı gül-i şimşāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 10). [ḳadd,]*
13. **Ḳad** midür ʿarʿar mıdur yā serv-i şimşād-ı çemen
    Gülsitān-ı ruḫda bu zülfler mi sünbüller midür *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 3). [ḳad,]*
14. Degüldür bāġ-ı dehre geldügi şimşāduñ öykinmek
    Ḳadüñ önüñde ṭoġruluḳda bir ikrāma gelmişdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 12). [ḳadüñ, -üñ]*
15. Ḳatı serkeş iken āteş becid kaʾil amān bilmez
    Ne **ḳaddür** bu ne ḫaddür bu ne ḳaşdur bu ne ḫançerdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 6). [ḳaddür, -dür]*
16. **Ḳad** ü zülf ü dehānuñ vażʿ-ı ḳadrüm key bülend itdi
    Anunçün müddeʿī kūyuñda cān virdi elem çekdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 11). [ḳad,]*

kadd-i dil-cū: *Gönül çeken boy, gönül alan boy.*
1. Cānımı varuña ser u perde pāy
   Gelse reftāre **ḳadd-i dil-cūlar** *(Şânî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 12). [ḳadd-i dil-cūlar, -lar]*
2. Ḳanlu yaşum görüp ey serv nedür bu dime kim
   Ḳadd-i dil-cū ki revān olan iki cūdur bu *(Şânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 12). [ḳadd-i dil-cū,]*

kadd-i yār: *Sevgilinin boyu.*
1. Dil virüp zülf ü **ḳadd-i yāre** bugün ey Şānī
   Eyledüñ kārımuzı ṭūl-ı emel dünyāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 13). [ḳadd-i yāre, -e]*

ḳadd ü ebrū: *Kaş boyu.*
1. Dağıdup ʿaḳlumı her ān beni ʿāşüfte iden
   Ey perī ol **ḳadd ü ebrūñda** olan anuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 8). [ḳadd ü ebrūñda, -ñ, -da]*

kadd ü ruhsār: *(Sevgilinin) yüzü ve boyu.*
1. Bāġ-ı dilde **ḳadd ü ruḫsāruñ** gül-i ʿarʿar yeter
   Başda sevdā-yı ser-i zülfüñ baña hemser yeter *(Şânî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 1). [ḳadd-i ruḫsāruñ, -uñ]*

kadeh: *İçki içmeye yarayan ayaklı bardak.*
1. Her bir varaḳ ki dāmen-i pür-dürr ü jāledür
   Maḳṣūdı şāh-ı gül **ḳadehinde** niṣārdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 14). [ḳadehinde, -in, -de]*

ḳadem: *Uğur II Adım.*
1. Ḳatı ḫam ḳılma **ḳadem** zülfüñ idüpdür çevgān
   Yarın ey pīr olası hīç aña ṭañmayasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 11). [ḳadem,]*

ḳadem baş-: *Ayak basmak.*
1. Mülk-i fenāda ḫāk-i ḫarābāta baş ḳadem
   Ey Şānī irmek ister iseñ cā-yı rāḥata *(Şânî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 13). [ḳadem baş,]*

ḳad-i zülf: *Sevgilinin saçının uzunluğu.*
1. Ḳad-i zülfinde yārüñ cān virüp ey dil murād it kim
   Cihāna her gelen ancaḳ bir eyü nāma gelmişdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 9). [ḳad-i zülfinde, -in, -de]*

kadīm: *Geçmişi uzun zamana dayanan, eski, başlangıcı olmayan.*
1. Şeh-zādesin aşlıyla **ḳadīmi**
   Senden güneş ü meh oldı kemter *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 13). [ḳadīmi, -i]*

ḳadr: *Değer, kıymet II İtibar, şeref.*
1. Ne bilür āb-ı viṣālüñ **ḳadrin**
   Düşmeyen deşt-i ġam içre şeydā *(Şânî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 11). [ḳadrin, -i, -n]*
2. Ne **ḳadr** añlar ne söz diñler raḳib fitne-gū bī-çeşm
   Ne ḫardur bu ne kerdür bu ne şerdür bu ne aʿverdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 7). [ḳadr,]*

3. Bendecük üftādecük ülfetecük **ḳadrin** bilür
   Begcegüz begzādecük ʿālī nesebce olsa yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 9). [ḳadrin, -in]*
4. Bilmeyüp **ḳadrin** ider cāmı leb-i yār ile baḫs
   Düşse ey sāḳī ne var elden ayaġa bāde *(Şânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 11). [ḳadrin, -in]*

ḳadr-i bülend: *Yüksek, yüce itibar.*
1. ʿAşḳ ayaġına yüz sürdügüme ʿālemde
   Pāye-i ʿālīye irdüm buluban **ḳadr-i bülend** *(Şânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 12). [ḳadr-i bülend,]*

ḳadri mezīd: *Çoğalmanın kıymeti.*
1. Yapış ṣıdḳ ile bir pīre ana teslīm idüp kendüñ
   Ululara muṭīʿ olanlaruñ **ḳadri mezīd** olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 6). [ḳadri mezīd,]*

ḳadr-i şeb-i berāt: *Kurtuluş gecesinin kıymeti.*
1. Seyr-i ruḫında ol mehüñ her günüm oldı rūz-ı ʿiyd
   Fikr-i ṣaçıyla her dünüm **ḳadr-i şeb-i berāt** olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 4). [ḳadr-i şeb-i berāt,]*

Ḳāf: *Ankā kuşunun yaşadığı ve yeryüzünü çepçevre kuşattığı kabul edilen efsânevî dağ.*
1. Bāz-ı sefīdi şerʿ-i şerīf āşyānınuñ
   Sīmurġ-ı **Ḳāf-ı** ḳulle-i ḳudret-gehi Ḫudā *(Şânî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 4). [ḳāf-ı, --ı]*
2. Çeşm-i żaʿīfem ṣanursun ṣanemā **ḳāfumdur**
   Tīşe-i hicr ile yıḳmaḳ anı inṣāf mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 1). [ḳāfumdur, -um, -dur]*

Ḳāf: *Arapçadaki "kaf" harfi.*
1. İlden ey Ṣānī çeküp el hemdemin
   ʿAyn şīn **Ḳāf eyle**yenler ṣūfīdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 14). [ḳāf,]*

Ḳāf eyle-: *Dünyadan elini eteğini çekip bir yere kapanmak, tenha bir köşeye çekilmek.*
1. Sīnesin ṣāf eyleyenler ṣūfīdür
   Ḳāmetin **Ḳāf eyleyenler** ṣūfīdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 2). [Ḳāf eyleyenler, -y, -en, -ler]*
2. ʿAşḳ sīmurġına mesken olmaġa
   Gönlünü **Ḳāf eyleyenler** ṣūfīdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 4). [Ḳāf eyleyenler, -y, -en, -ler]*

ḳāfile-i derd-i miḥnet: *Keder derdinin kervanı.*
1. Ey dil senüñle gel gidelüm şehr-i ġurbete
   Hem-rāh olalı **ḳāfile-i derd-i miḥnete** *(Şânî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 2). [ḳāfile-i derd-i miḥnete, -e]*

kāfir: *Allah'ın varlığını inkar eden II Sevgili.*
1. Kāfir seni gördükde olur çünki müselmān
   Īmāna niçün gelmeyesin münkir-i efrenc *(Şânî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 9). [kāfir,]*
2. Būy-ı zülfüñ alsa ṭañ mı ḫāl-i ruḫsāruñ senüñ
   Mā-taḳaddümden saña **kāfir** virür Rūma ḫarāc *(Şânî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 8). [kāfir,]*
3. Aṣl-ı īmān çünki bilmekdür Ḥaḳı ʿayne'l-yaḳīn
   Münkir-i aʿmāya siz **kāfir** diyüñ īmānı yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 6). [kāfir,]*
4. Sevdiyse **kāfir** olmadı ey büt seni göñül
   Raḥm it o derdmendi de Allāh yaradur *(Şânî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 7). [kāfir,]*
5. Kāfirdür ittiḥād-ı ḥulūl-ı tenāsüḫi
   Aḳvāl-i bāṭılıyla hep ehl-i cidāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 9). [kāfirdür, -dür]*
6. Şehā bu çeşm-i gamzeñ ḫāl-i fitneñ zülf-i bī-dinüñ
   Ne ẓālimdür ne ḳātildür ne cāzūdur ne **kāfirdür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 4). [kāfirdür, -dür]*
7. Varaḳ-ı ḥüsnüñe çoḳ geçdi çiriş ….-i ʿayān
   Ḳorḳuram sen büti **kāfir** üzerine yıḳalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 6). [kāfir,]*

ḳahr: *Kudret, güç.*
1. Ḫālin nola laʿlinden añuñ emsem olursam
   Bīmār-ı ḫaṭı **ḳahrına** tiryāk gerekdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 8). [ḳahrına, -ı, -n, -a]*

kahr: *İnsanın içine işleyen derin üzüntü, sıkıntı, keder.*
1. Ẕebḥine ef'īsin öldürmek içün
   Ḳahrı tiryāk eyleyenler ṣūfīdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 10). [ḳahrı, -ı]*

kahve: *Kahve.*
1. Men mest-i şarāb-ı leb-i cān-baḫş-ı nigārem
   Añmañ baña afyonla **ḳahve** dilemem benc *(Şânî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 8). [ḳahve,]*
2. Berş-i afyon **ḳahvedür** maṭlūb
   Şekker ü ḳand ü bālı neylerler *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 11). [ḳahvedür, -dür]*

kāʾil: *Razı olmuş, boyun eğmiş.*

1. Ḳatı serkeş iken āteş becid **kāʾil** amān bilmez
   Ne ḳaddür bu ne ḫaddür bu ne ḳaşdur bu ne ḫançerdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 5). [kaʾil,]*

kāʾīl ol-: *Razı olmak.*

1. Ger vücūd-ı vāḥide müşrik degülseñ **ḳāʾīl ol**
   Çünki eşyā kendiden bulmaḳ vücūd imkānı yoḳ *(Şânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 7). [ḳāʾīl ol,]*

kāʾim: *Ayakta duran, yerini tutan.*

1. Gice **ḳāʾim** irte ṣāʾim dilini
   İlden imsāk eyleyenler ṣūfīdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 11). [ḳāʾim,]*

kāʾim ol-: *Durmak, belli bir yerde bulunmak, bir işte sebat etmek.*

1. Gündüzlerde ṣāʾim ol gicelerde **ḳāʾim ol**
   Yiter böyle nāʾim ol tevḥīde gel tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 5). [ḳāʾim ol,]*

kāʾināt: *Âlem, herkes, bütün varlıklar.*

1. Görinür **kāʾināt** aḥvāli andan
   Zihī ṣūret ki mirʾāt-ı mücellā *(Şânî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 5). [kāʾināt,]*

kakın-: *Küçümsemek, aşağılamak.*

1. Aġyār açmasun hiç ağız kim vefādur ol
   Ṣānī bańa **ḳaḳın** sen o meh ger ḳaḳır ḳaḳır *(Şânî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 10). [ḳaḳın,]*

kakır kakır: *İkileme, çıkışma, hiddetlenme.*

1. Aġyār açmasun hiç ağız kim vefādur ol
   Ṣānī bańa ḳaḳın sen o meh ger **ḳaḳır ḳaḳır** *(Şânî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 10). [ḳaḳır ḳaḳır,]*

kākül: *Saç, kahkül, perçem (Sevgilinin saçı).*

1. Nedür bu reste reste deste deste çīn-be-çīn **kākül**
   Nedür bu ḫaste-dem-beste şikeste dildeki sevdā *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 5). [kākül,]*
2. Nedür bu ḳadd u **kāküller** nedür bu serv ü sünbüller
   Nedür bu ḳırmızı güller yañaġ mı lāle mi ḥamrā *(Şânî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 7). [kāküller, -ler]*
3. Bir ruḫları gül bir dili bülbül
   Bir **kāküli** sünbül beñi ʿanber *(Şânî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 4). [kāküli, -i]*
4. Bu ʿaceb **kākül** midür ser-fitne-i ʿālem midür
   Ḫāller midür yā uġrılar ḳara diller midür *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 5). [kākül,]*
5. Dimeñ bu rūy-ı dilberde ne **ḳāküldür** k'olur ḫoş bū
   Götürdi çīn-i zülfi rūma ol mihr ü şırr-ı ʿanber *(Şânî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 5). [ḳāküldür, -dür]*
6. Ol şeh-i ḥüsn itse dil mülkin ḳaçan yaġma aña
   Ḫāller cāsūs **kāküller** ḳara diller durur *(Şânî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 8). [kāküller,]*
7. **Kākülüñ** birle zülf-i ḫoş-būlar
   Ṣaldı sevdāya göñlüm işbular *(Şânî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 1). [kākülüñ, -üñ]*

kākül ü perçem: *Kākül ve perçem.*

1. Kākül ü perçem ü zülfe dolaşur ise ḳanda
   Giçmez ey Ṣānī n'idem bu dil-i divāneye pend *(Şânî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 13). [kākül ü perçem,]*

ḳākül-i ʿanber-şiken: *Güzel kokulu saç kıvrımı.*

1. ʿAḳlum ṭaġıdan **ḳākül-i ʿanber-şikenüñdür**
   Bend-i dil iden dāʾimā çāh-ı zeḳanıñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 1). [ḳākül-i ʿanber-şikenüñdür, -üñ, -dür]*

kākül-i pür-ḫam: *Kıvrım kıvrım saç.*

1. Kākül-i pür-ḫam cebīn üstünde ʿaḳd olmış henūz
   Yā berāt-ı ḥüsne şāhum anberīn ṭuġrā mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 11). [kākül-i pür-ḫam,]*

kākül-i zülf: *Zülf kâkülü.*

1. Ol **kākül-i zülf** ü müje vü yār ġamından
   Ey mār-ı belā bu dil-i bīmārı yete ṣanc *(Şânî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 11). [kākül-i zülf,]*

kal-: *Payına düşmek.*

1. Benüm sevdā-yı ʿaşḳuñla bu kūyuñda **ḳalan** ġulġul
   Çe ġulġul ġulġul-i bülbül çe bülbül bülbül-i şeydā *(Şânî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 7). [ḳalan, -an]*

kal-: *Elde bulunmak.*

1. Şiʿr-i dilsūzum işiden ruḫ-ı vaṣfından
   Şāniyā **ḳalmaya** bir defter ü dīvān yaḳalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 12). [ḳalmaya, -ma, -y, -a]*

kal-: *Bir durumun içinde olmak, bulunmak.*

1. Zi-laʿlet her süḫan ki meh zi-rūy-ı nükte mī-āyed
   Gider ṣabrum ḳarārum **ḳalmayup** ʿaḳlum olur yaġma *(Şânî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 8). [ḳalmayup, -ma, -y, -up]*
2. Cihānda her kişi māl u kemāliyle bulur ʿizzet
   Arada **ḳalmışum** ʿāciz ne māl u ne kemālüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 12). [ḳalmışum, -mış, -um]*
3. Gün açup ṣaʿṣaʿa-ı mihr-i ruḫın seyr idicek
   Ẕerre-veş ʿaḳlum arada itürüp **ḳaldum** zār *(Şânî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 6). [ḳaldum, -du, -m]*
4. Hicrüñle **ḳalmışum** ola vaṣluñ diyü naṣīb
   ʿĀlemde göñlüm añlayan işbu ḫayāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 19). [ḳalmışum, -mış, -um]*
5. Vādī-i firḳatde **ḳaldum** ḫastedür cān u göñül
   Ey benüm ʿİsī-ṣıfat Ḫıżr-ı zamānum ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 3). [ḳaldum, -du, -m]*
6. Ṣırāṭ-ı ḥaşr-i mīzānda **ḳalınca** zār-ı efġānda
   İrişüp sen bize anda şefāʿat ya Resūlallah *(Şânî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 11). [ḳalınca, -ınca]*
7. ʿAzraʾīl bir gün gelür ecel boġazuñ alur
   Sevdügüñ bunda **ḳalur** tevbeye gel tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 10). [ḳalur, -ur]*

kal-: *Kalmak, olduğu yerde durmak.*

1. Zülfüñ şebünde dūr iderek hāl-i ʿārıżuñ
   Bir ugrıdur ṣabāḥa **ḳalupdur** o çoḳ yatup *(Şânî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 4). [ḳalupdur, -up, -dur]*
2. Terk-i cān u dil ider ʿāṣıḳ olan ḳanda **ḳalur**
   Māder ü ḫīş ü birāder ü peder yā ferzend *(Şânî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 7). [ḳalur, -ur]*
3. ʿĀrif iseñ bir işit bir söyle bir gör cümleyi
   İkilükde **ḳalma** olma şeyṭanlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 4). [ḳalma, -ma]*
4. Bütperest olma Ḫudāya ṭap sücūd-ı ḫāk ḳıl
   Cehl ile **ḳalma** ġurūr içre ki şeyṭanlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 4). [ḳalma, -ma]*
5. Ṭaʿn ṭaşına zırıh oldı müjeñ tīrinden
   Ḳalduġunca yıġılup sīnede peykān bir bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 8). [ḳalduġunca, -duġ, -unca]*
6. Ḫār-ı miḥmetde **ḳalup** sāye-ṣıfat ḫāk olsun
   Beñzeden ḳadd ü ruḫ-ı yārı gül-i şimşāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 9). [ḳalup, -up]*
7. Yārdan ġayrī göñül levḥinde Ṣānī kimse yoḳ
   Vechidür bāḳī **ḳalan** pes helāk oldı küll-i şey *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 14). [ḳalan, -an]*

kal-: *Var olmaya devam etmek.*

1. ʿĀrıż-ı dilbere kim zülf-i muʿanber dökülür
   Ḳalmaz ārām-ı dil ü cān ḳamu diller dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 2). [ḳalmaz, -maz]*
2. Ḳaldı il meyl-i ḳaḥbe-i dehre
   Himmet ehli ricāli neylerler *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 7). [ḳaldı, -dı]*
3. Ḳaṭresin baḥre yetiş ẕerre iseñ mihre ulaş
   Aldanup **ḳalma** meges gibi yiten leẕẕetde *(Şânî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 8). [ḳalma, -ma]*
4. Zāhid çekerse bādeyi ferrāce altına
   Ey Ṣānī sen de **ḳalma** o bardaġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 14). [ḳalma, -ma]*

kal-: *Var olmak, kalmak, elde bulunmak.*

1. Yanmadıḳ **ḳalmadı** çeşmümde benüm dāġ-ı fitīl
   N'oldı ey şemʿ-i murādum baña bir yanmayasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 5). [ḳalmadı, -ma, -dı]*

kalʿa-i rūḥ: *Ruh kalesi.*

1. Ḳalʿa-i rūḥa gelüp nefs-i ʿadüvv kār idemez
   Ṭop-ı tevḥīd ile çün beklemedür bir bi-beden *(Şânî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 5). [ḳalʿa-i rūḥa, -a]*

kalb: *Kalp, yürek, gönül.*

1. Nīşe didüm müjeñ ü ḳaşuñla cāna rāst geç
   Didi ey **ḳalbī** hedef ütmez mi oḳ yā rāst geç *(Şânî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 2). [ḳalbī, -ī]*
2. Bunca bu seng-i cefāya nīşe eylersin nişān
   ʿĀşıḳun **ḳalbi** bilürsen kim olur cānā recāc *(Şânî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 4). [ḳalbi, -i]*
3. Ḳalbini pāk eyleyenler ṣūfīdür
   Nefsini ḫāk eyleyenler ṣūfīdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 1). [ḳalbini, -i, -n, -i]*
4. Her ki gerçekden iderse dili dildāra fedā
   Ġayriden **ḳalbini** ey Ṣānī müberrā eyler *(Şânî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 14). [ḳalbini, -i, -n, -i]*
5. Zer-i ʿömrün virenüñ vaṣl metāʿın tāre
   Miḥek-i ʿaşḳla **ḳalbi** silenüñ ṣāf mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 4). [ḳalbi, -i]*

kalb-i ʿadū: *Düşmanın kalbi.*

1. Tīr-i müjeñ itme telef **ḳalb-i ʿadū** olmaz hedef
   Ey ḳaşı yā ok mı geçer ʿālemde senüñ ḫāreye *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 11). [ḳalb-i ʿadū,]*

kalbi kara: *Kara kalpli.*
1. Dil gibi lāle baġrı yanıḳ ʿāşıḳuñ senüñ
   Olmaz şıdīk-ı ʿaşḳuñ o bir **ḳalbi ḳaradur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 4). [ḳalbi ḳaradur, -dur]*

kalb-i zār: *Ağlayan, inleyen kalp.*
1. Çeküp çeküp müje oḳların özümden cāna
   Delük delük delinen **ḳalb-i zārı** gördüñ mi *(Şânî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 6). [ḳalb-i zārı, -ı]*

kaldır-: *Yükseltmek II Kaldırmak.*
1. Sesüñ **ḳaldırup** gülme ḫalḳı saña güldürme
   Nā-ḫaḳ cānuñ öldürme gel edeb ögren edeb *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 9). [ḳaldırup, -up]*

kalem: *Kalem.*
1. Hūn-ı cigerle yazmaġa ruḫların vaṣfını anuñ
   Her müje elde bir **ḳalem** dīdelerüm devāt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 20). [ḳalem,]*

kalem çek-: *Yazmak, çizmek II Üstünü çizmek.*
1. Degüldür ḫāl ü ḫaṭ ol defter-i ḥüsnüñ beyānıñda
   Ezelden kātib-i ḳudret raḳam dökdi **ḳalem çekdi** *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 8). [ḳalem çekdi, -di]*

kallāb-ı dehr-i dūn: *Alçak dünyanın hilekarı.*
1. Cānuñı **ḳallāb-ı dehr-i dūna** merbūṭ eyleme
   Nefsiñüñ emr olmadın ḳatli ḳażā cellādına *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 3). [ḳallāb-ı dehr-i dūna, --ı-a]*

kālū belā: *Ruhların, yaratıldıktan sonra, Allah'ın "Ben sizin Rabbiniz değil miyim?" sorusuna verdikleri "Evet" cevabı.*
1. Rūz-ı elestde çün ezel **ḳālū belā** diyenlerin
   Dünye-i dūna aldanup ḳavlümüz itmezüz yalan *(Şânî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 1). [ḳālū belā,]*

kamer: *Ay, mâh.*
1. Bir alnı **ḳamer** yañaġı enver
   Bir laʿli güher ṭuṭaġı şekker *(Şânî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 1). [ḳamer,]*

ḳāmet: *Boy, endam.*
1. **Ḳāmetüñ** yanına dil ḫasret ile ey şeh-i ḥüsn
   Āh sancaḳlarını sidre vü ṭūbāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 13). [ḳāmetüñ, -üñ]*
2. Bu ne zülf ü ḫadd ü ḫaṭdur bu ne ḳadd bu ne **ḳāmetdür**
   Meger ki fitne-i devr-i ḳamerden bir ʿalāmetdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 1). [ḳāmetdür, -dür]*
3. Ey elif ḳad **ḳāmetüm** hicrüñ dü-tā itmek niçün
   Rāst gelmez hīç açdurma ḳapuñda āh elin *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 9). [ḳāmetüm, -üm]*
4. Dimişsin **ḳāmetüm** yāyın cihānda pehlüvān çekmez
   Bu meydān içre Şānī yā neden ġam ḳurdı hem çekdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 13). [ḳāmetüm, -üm]*

kāmet: *Boy (Sevgilinin boyu).*
1. Sīnesin ṣāf eyleyenler ṣūfīdür
   Ḳāmetin Ḳāf eyleyenler ṣūfīdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 2). [ḳāmetin, -in]*
2. Bir **ḳāmeti** bālā ṣaçı sevdā
   Bir serv-i dilārā sözi kevşer *(Şânî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 11). [ḳāmeti, -i]*
3. Sözüm oḳ gibi ṭoġrı olduġundan **ḳāmetüm** buldı
   Vücūdum yoḳ ḳapuñda ey perī bir şekl-i āhum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 11). [ḳāmetüm, -üm]*

kāmeti şimşād: *Şimşir boylu güzel.*
1. Sāye gibi ḫāk oldı bu rāh-ı muḥabbetde
   Maʾil olalıdan dil sen **ḳāmeti şimşāda** *(Şânî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 6). [ḳāmeti şimşāda, -a-i]*

kāmil: *İlim, fazîlet ve hüner sâhibi, mânevî meziyetleri bakımından belli bir olgunluğa erişmiş kimse.*
1. Ne dirse pīrüñ oldur söz ʿinād itme nizāʿ itme
   Ṣaḳın **kāmiller** içre aduñ iblīs-i ʿanīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 8). [kāmiller, -ler]*

kāmil: *Büsbütün, tam, noksansız.*
1. Nedür ol şiʿr-i ġazel ṭarz-ı güzel ḳatl-i raḳīb
   Be ne şāʿir be ne **kāmil** be ne Şānī be ne er *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 10). [kāmil,]*

kamu: *Bütün, hep, her, herkes, halk.*

1. Geh **ḳamuda** ṭolusın bī-ikrāh
   Geh müberrā ḳamudansın yek-tā *(Şânî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 7). [ḳamuda, -da]*
2. Geh ḳamuda ṭolusın bī-ikrāh
   Geh müberrā **ḳamudansın** yek-tā *(Şânî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 8). [ḳamudansın, -dan, -sın]*
   Senüñ ẕikrüñ ḳılur her bir dehenden
3. Ḳamu dillü dilince her bir eşyā *(Şânî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 12). [ḳamu,]*
   Cümleden müşfiḳ **ḳamuya** mihribānsın her işüñ
   Bī-ṭamaʿdur bī-ġarażdur ḥasbeten-li'llahdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 7). [ḳamuya, -ya]*

kamu: *Hep, bütün.*

1. Jeng-i ẕulām-ı küfri **ḳamu** şordı ṣāf idüp
   Vech-i şerīfüñ olalı mirʾāt-ı Ḥaḳ-nümā *(Şânî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 7). [ḳamu,]*
2. Umar şefāʿat ü keremüñ ol şehüñ **ḳamu** ümem
   Oldur çü Ṣānī menbaʾ-ı iḥsān Muḥammed Muṣṭafā *(Şânî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 9). [ḳamu,]*
3. Kaşuñ miḥrābına ey yüzi ḳıblem
   Sücūd itdük **ḳamu** kim eylemez yā *(Şânî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 10). [ḳamu,]*
4. Naḳd ü ṣabr-ı dil ü cānum n'ola yāruñsa **ḳamu**
   Bende-i muḫliṣ ider vārını sulṭāna fedā *(Şânî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 3). [ḳamu,]*
5. Kuralı pādişeh-i ʿaşḳ göñül şehrine taḫt
   Baña yār oldı **ḳamu** ʿizz ü şeref devlet baḫt *(Şânî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 2). [ḳamu,]*
6. Laʿl-i dil-i bīmāra ki em didi ṭabībüm
   Aġyāra naṣīb oldı **ḳamu** derd ü belā renc *(Şânî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 6). [ḳamu,]*
7. Tīġ ile ġamzen açdı göñüller vilāyetin
   Ey Pādişāh-ı ḥüsn senüñdür **ḳamu** fütūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 8). [ḳamu,]*
8. Sözlerüñ Ṣānī taṣavvūfdur **ḳamu**
   Anı idrāk eyleyenler ṣūfīdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 13). [ḳamu,]*
9. Cümle revzenden **ḳamu** ḫāne müzeyyen olduġı
   Bir güneşdendür ne var olmazsa özin ḫāne bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 9). [ḳamu,]*
10. Māh-rūlar dimiş ey Ṣānī senüñçün ki **ḳamu**
    Her şeb ol gün daḫı bir ʿālem-i tenhāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 17). [ḳamu,]*
11. ʿĀrıż-ı dilbere kim zülf-i muʿanber dökülür
    Ḳalmaz ārām-ı dil ü cān **ḳamu** diller dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 2). [ḳamu,]*
12. Göñüller kişverin yaḳdı **ḳamu** hep ṣaldı ayaġa
    Bu ne ebrūy u çeşm ü ḳadd olur bu ne ḳıyāmetdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 3). [ḳamu,]*
13. Ben idüm Ṣānī-i bī-ġam **ḳamu** esrāruña maḫrem
    Beni bilmezdi bir ādem beni ifṣā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 21). [ḳamu,]*
14. Neden ey şemʿ-i meṭāliʿ **ḳamu** ʿālemlere ṣāyiʿ
    Sen iken gün gibi ṭaliʿ seni iḫfā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 15). [ḳamu,]*
15. Yüzüñdür āfitāb-ı dil cihān nūruñladur aydın
    Ḳamu ilden bize öñdin şefāʿat yā Resūlallāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 6). [ḳamu,]*
16. Ḫudānuñ sen ḥabībisin şefāʿat yā Resūlallāh
    Ḳamu derdüñ ṭabībisin şefāʿat yā Resūlallāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 2). [ḳamu,]*
17. Şemʿ-i ruḫuñsız ḫālüme yanmış semender-veş **ḳamu**
    Sūz-ı derūnum iricek pervāneden pervāneye *(Şânî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 5). [ḳamu,]*
18. **Ḳamu** ümmetden itdi ümmetüñ Ḥaḳ āʿlem u efḍal
    Nitekim enbiyānuñ eyledi sen şāh-ı sulṭānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 5). [ḳamu,]*
19. Sebaḳ sebaḳ oḳuyup ders-i ʿaşḳı Ṣānīden
    Varaḳ varaḳ **ḳamu** metn-i kenārı gördüñ mi *(Şânî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 10). [ḳamu,]*

kān: *Maden, kaynak, menba.*

1. Ey şerāyiʿ baḥrına ʿummān-ı bī-pāyān olan
   V'ey ḥaḳāyıḳ **kānınuñ** dürr-i laṭīfi Muṣṭafā *(Şânî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 4). [kānınuñ, -ı, -nuñ]*
2. Küntü kenzüñ gevherinden kim ki ṭuymadı rumūz
   Maʿdenin bilmez ḫazefdür gevher olmaz **kānı** yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 4). [kānı, -ı]*

kan: *Kaynak, bir şeyin çok bulunduğu yer.*

1. Sen maʿānī **kānısın** dirsin muṭavvel söylemeñ
   Söz leb-i dilber gibi Ṣānī gerekdür muḫtaṣar *(Şânî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 9). [kānısın, -ı, -sın]*

kan: *Hayatî sıvı, kan.*

1. Nedür bu rind-i ḳallāşı nedür bu üstü başı
   Nedür bu gözlerüñ yaşı nedür bu **ḳan** aḳan deryā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 6). [ḳan,]*
2. Ġamzeñ ucından öleni laʿlüñ çü dirgürür
   Ḫūnī gözüñ n'ider güzelim **ḳana** al ḳatup *(Şânî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 8). [ḳana, -a]*
3. **Ḳanlu** dāġum seyr iden sīnemde cānā semt semt
   Ṣandı güllerdür açılmış gülşen-ārā semt semt *(Şânî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 1). [ḳanlu, -lu]*

4. Ḳanlu ḳanlu dāġlar mıdur dil-i mecrūḥda
   Lāleler mi yā ḳızıl güller ḳaranfiller midür *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 9). [ḳanlu, -lu]*
5. Ḳanlu **ḳanlu** dāġlar mıdur dil-i mecrūḥda
   Lāleler mi yā ḳızıl güller ḳaranfiller midür *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 9). [ḳanlu, -lu]*
6. Çeşm-i giryānum dökelden ḥayret ile **ḳanlu** yaş
   Ḥālüme raḥm eyleyüp gökden bulutlar aġlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 3). [ḳanlu, -lu]*
7. Lāle-i kūh-i belāda **ḳanlı** dāġum ṣandılar
   Sāġar-ı pür-mey görüp ḫūn-ı ḳabaġum ṣandılar *(Şânî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 1). [ḳanlı, -lı]*
8. Ḳanlu yaşumla sīm-i sirişküm gören didi
   Laʿl-i Bedaḫşī birisi ne birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 7). [ḳanlu, -lu]*
9. Dimem ḥarāmī gözleriüñe **ḳanum** içse ger
   Maʿşūḳa ʿāşıḳuñ şehā ḳanı ḥelāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 9). [ḳanum, -um]*
10. Dimem ḥarāmī gözleriüñe ḳanum içse ger
    Maʿşūḳa ʿāşıḳuñ şehā **ḳanı** ḥelāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 10). [ḳanı, -ı]*
11. Yezīd aġyāra uyma āb-ı vaṣluña beni **ḳandur**
    Şehīd-i Kerbelā ḥaḳḳı be-ġāyet teşne çaġumdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 9). [ḳandur, -dur]*
12. Kesüp **ḳanlu** elifler gül gül itsem sīnemi tañ mı
    Ḳılursam serv ü güllerle müzeyyen tāze dāġumdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 5). [ḳanlu, -lu]*
13. Ḳanlı peykānlar mıdur tende ya pür ḫūn dil midür
    Ya ḳızarmış ġonce-i şāḫ-ı gül-i raʿnā mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 5). [ḳanlı, -lı]*
14. Dīde-i ḫūnbārdan ḳanlu yaşum ırmaḳ iden
    Gördü yeñilmez didi bu **ḳan** aḳan deryā mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 10). [ḳan,]*
15. Girme gel **ḳanuma** aḳıtma gözüm yaşını sen
    Çoḳ daḥı yaḫşı degül eyleme ʿummāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 7). [ḳanuma, -um, -a]*
16. Cihān bāġında ey gül ġonce-femler ḥasreti birle
    Şehīd-i ʿaşḳ olan şeydālara **ḳanlı** kefensin sen *(Şânî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 8). [ḳanlı, -lı]*
17. Ḳan döküp ġamzeñ ider lʿal-i lebüñ baġrımı **ḳan**
    Niçe demdür henüz ey hūnī ʿaceb ṣanmayasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 3). [ḳan,]*
18. Göz göre ṣalınur aġyār ile ol serv -i revān
    Ey gözüm çeşmesi **ḳan** yaşıla bulanmayasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 8). [ḳan,]*
19. Her dem baña dil ṭaġladan seylāb-ı eşküm çaġladan
    Bülbül gibi **ḳan** aġladan yārüñ cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 10). [ḳan,]*

kan: *Kan II Gözyaşı.*
1. Bir serv-ḳadd u lāle ruḫuñ yādigārıdur
   Sīnemde tāze **ḳanlu** elifler ki vardur *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 12). [ḳanlu, -lu]*

kan dök-: *Kan dökmek, kan akıtmak.*
1. Ḳan döküp ġamzeñ ider lʿal-i lebüñ baġrımı ḳan
   Niçe demdür henüz ey hūnī ʿaceb ṣanmayasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 3). [ḳan döküp, -üp]*

kan eyle-: *Başkasının kanını dökmek.*
1. Baġrum ṭolu **ḳan eyleyen** ġamḫārum efgān eyleyen
   Dillerde destān eyleyen yarüñ cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 13). [ḳan eyleyen, -y, -en]*

kan it-: *Kan etmek, kanlar içinde bırakmak II Kederlendirmek.*
1. Lāle-veş sāġar-ı dil hūn-ı cigerle pürdür
   Şīve-i laʿl-i lebüñ baġrumızı **ḳan itdi** *(Şânî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 8). [ḳan itdi, -di]*

kanāʿat: *Azla yetinme, kısmete razı olma.*
1. Ey **ḳanāʿat** kūşesinde muʿtekif olan civān
   Vir ḫaber kim bundan özge kenz-i lā-yefnānedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 19). [ḳanāʿat,]*

Ḳanber: *Hazret-i Ali'nin kölesi gibi.*
1. ʿAlī-veş düldül-i nāza süvār olmış bugün Ḥaydar
   Göñül öñünce **Ḳanberveş** daḳınmış nāleden ẕiller *(Şânî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 2). [ḳanberveş, -veş]*

kand: *Şeker.*
1. Acı söz ile eylese düşnām leblerüñ
   Baña nebāt u şehd ü şeker **ḳand** u bāldur *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 18). [ḳand,]*
2. İmām-ı ḳıble tesbīh ü ġıdā-yı cān mıdur Şānī
   Ne gözdür bu ne yüzdür bu ne **ḳand** u bu ne şekkerdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 10). [ḳand,]*
3. Berş-i afyon ḳahvedür maṭlūb
   Şekker ü **ḳand** ü bālı neylerler *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 12). [ḳand,]*

ḳand ez-: *Şeker ezmek.*

1. Dimāġ-ı cāna her bir sözde **ḳand ezmek** ḥalāvetde
   O laʿl-i gülbeşekker gözleri bādāma gelmişdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 3). [ḳand ezmek, -mek]*

kanda: *Nerede, nasıl II Ki orada.*

1. Künh-i z̲ātın **ḳanda** feḥm eyler anuñ ʿaḳl-ı beşer
   Vaṣf-ı pākin kim anuñ idrāk ider ġayr-ı Ḫudā *(Şânî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 11). [ḳanda,]*
2. Sālik-i rāh-ı mücerred olana ey dervīş
   Cān u dil terki gerek **ḳanda** olur cāna vü raḫt *(Şânî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 8). [ḳanda,]*
3. Terk-i cān u dil ider ʿāşıḳ olan **ḳanda** ḳalur
   Māder ü ḫīş ü birāder ü peder yā ferzend *(Şânî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 7). [ḳanda,]*
4. Kākül ü perçem ü zülfe dolaşur ise **ḳanda**
   Giçmez ey Şānī n'idem bu dil-i divāneye pend *(Şânî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 13). [ḳanda,]*
5. Sen nesin ḳandan gelüpsin **ḳandadur** ʿazmüñ yine
   Şānī idrāk itmesüñ bil maḥż-ı nādānlık budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 9). [ḳandadur, -dur]*
6. Ey Mesīḥā-dem nice dil mürdeyi iḥyā ider
   Ḳanda kim irse nesīm-i rūḥ-baḫşuñdan e̲ser *(Şânî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 8). [ḳanda,]*
7. **Ḳandadur** bād-ı ṣabā gülşen-i kūy-ı dildār
   Vir ḫaber cān u göñül şevḳ ile aña ḳopalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 7). [ḳandadur, -dur]*
8. Dil-i miskīni ġamuñ **ḳanda** bulursa yaḳalar
   Dostum aña mı virildi bu iller yaḳalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 1). [ḳanda,]*
9. Nūr-ı ḥüsnüñden ṣanasın her varaḳ bir āyine
   Görinürsin **ḳanda** baḳsa cism-i ʿuṣṣāḳa ʿayān *(Şânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 8). [ḳanda,]*
10. Āteş-i āhum yaḳar nār-ı caḥīmi kül ider
    Ey melek ṣūretlü vey ḥūr-ı cinānum **ḳandasın** *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 16). [ḳandasın, -sın]*
11. Nice ṣordumsa kimesne virimez senden nişān
    Ey benüm nām u nişānum bi-nişānum **ḳandasın** *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 14). [ḳandasın, -sın]*
12. Andelīb-i cānı ḫār-ı ġamda pes aġladasın
    Ey benüm tāze bahar u gülsitānum **ḳandasın** *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 12). [ḳandasın, -sın]*
13. Yandı baḫr odından ateş düşdi cism ü cāna hep
    Teşne-i cān vaṣlı ey āb-ı revānum **ḳandasın** *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 10). [ḳandasın, -sın]*
14. Sensüz ārām idemez bir dem dīl u cān u göñül
    Ey ḫayāl-i mülk dil taḫtında ḫānum **ḳandasın** *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 8). [ḳandasın, -sın]*
15. Aradum zīr-i zemīn ü āsmānı bulmadum
    Ey göñülde ʿaşḳı s̲ābit lā-mekānum **ḳandasın** *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 6). [ḳandasın, -sın]*
16. Vādī-i fırḳatde ḳaldum ḫastedür cān u göñül
    Ey benüm ʿİsī-ṣıfat Ḫıżr-ı zamānum **ḳandasın** *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 4). [ḳandasın, -sın]*
17. Yoḳ ḳarārum sensüz ey ārām-ı cānum **ḳandasın**
    Ey güneş ṭalʿatlı yār-ı mihribānum **ḳandasın** *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 2). [ḳandasın, -sın]*
18. Yoḳ ḳarārum sensüz ey ārām-ı cānum **ḳandasın**
    Ey güneş ṭalʿatlı yār-ı mihribānum **ḳandasın** *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 1). [ḳandasın, -sın]*
19. Ey güneş ṭalʿat ne ebr içre nihān olduñ ʿaceb
    Ṣaldı āfāḳa ṣalā raʿd-i fiġānum **ḳandasın** *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 18). [ḳandasın, -sın]*
20. Ṣubḥ olınca oḳurum zülfüñle Ve'lleyl āyetin
    Ey cemāli Veżżuḥa Sebʿü'l Me̲sānī **ḳandasın** *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 20). [ḳandasın, -sın]*
21. Ḥamdü'lillāh eyledük vaṣluñ müyesser Şāniyā
    Ḳandesin ḫoş geldüñ ey rūḫ-ı revānum **ḳandasın** *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 22). [ḳandasın, -sın]*
22. Anı bunı ḳoy ey dil her **ḳanda** kim olursa
    Pāyına ni̲sār it cān gördükde o sulṭānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 5). [ḳanda,]*

kandan: *Nereden, neyden.*

1. Sen nesin **ḳandan** gelüpsin ḳandadur ʿazmüñ yine
   Şānī idrāk itmesüñ bil maḥż-ı nādānlık budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 9). [ḳandan, -dan]*

kande: *Nerede.*

1. Ḥamdü'lillāh eyledük vaṣluñ müyesser Şāniyā
   Ḳandesin ḫoş geldüñ ey rūḫ-ı revānum ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 22). [ḳandesin, -sin]*

kandil-i ʿarşu'llāh: *Allah'ın büyüklüğünün göründüğü ayna, arş, makamının meşalesi.*

1. Bāġ u ṣaḥrā zeyn olur Şānī şukūfeyle tamām
   Ṣanki kevkeb ʿaksidür **ḳandil-i ʿarşu'llāhdur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 14). [ḳandil-i ʿarşu'llāhdur, -dur]*

kandır-: *Kandırmak.*

1. ʿAşḳ āteşine yandıran yārüñ cemālidür beni
   Āb-ı viṣāle **ḳandıran** yarüñ cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 2). [ḳandıran, -an]*

kandīş: *İşveli, tatlı.*

1. Ṭuzda Rūmīce **kandīşde** ʿAcemce ʿişve-ger
   Hem belāġatda feṣāḥatda ʿArapca olsa yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 15). [kandīşde, -de]*

ķanı: *Hani.*
1. Ġayret **ķanı** cennet-i visāle
   Teşne-dile **ķanı** āb-ı kevs̱er *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 27). [ķanı,]*
2. Ġayret **ķanı** cennet-i visāle
   Teşne-dile **ķanı** āb-ı kevs̱er *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 28). [ķanı,]*
3. Reh-i ʿaşḳuñda **ķanı** bir daḫı bir ʿāşık-ı pāk
   Yoluña merdüm-i çeşmüm gibi cānā dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 7). [ķanı,]*
4. Güneşte var mı **ķanı** çeşm ü ebrū ḫāl ü zülf ü fem
   Nice teşbīh iderler āfītāb-ı rūy-ı cānāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 3). [ķanı,]*
5. Devrānı bütün virseñ yārüm pula almaz hīç
   Gönlüm gibi ülfete ʿālemde bugün **ķānı** *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 12). [ķānı,]*
6. **Ķanı** ṣanemā ʿahdüñ ben ḫaste dile dirdüñ
   Laʿlümden idem bir gün Şānī saña dermānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 13). [ķanı,]*
7. Ṣecerden çün Enā'llah ile gelmişdür nidā-yı dil
   Beşerden pes ene'l-ḥaḳ gelse kimdür münkiri **ķanı** *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 12). [ķanı,]*
8. Pend eyleyen Şānī'dür saña ḥaḳḳı tanıtur
   Haḳdan özüñe **ķanıdur** tevḫīde gel tevḫīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 24). [ķanıdur, -dur]*

kān-ı cevāhir: *Cevher madeni (şeyh bağlamında).*
1. Ṣeyḫ der- **kān-ı cevāhir** kendüzin
   Aña ʿṣarrāf eyleyenler ṣūfīdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 7). [kān-ı cevāhir,]*

kān-ı ġıdā-yı rūḥ: *Can nimetinin kaynağı.*
1. Dün ṣundu sāḳī destime bir kāse-i ṣabūḥ
   Ṣunar ṣifā-yı ḳalbī vü **kān-ı ġıdā-yı rūḥ** *(Şânî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 2). [kān-ı ġıdā-yı rūḥ,]*

kān-ı lutf u kerem: *İyilik ve yardım kaynağı.*
1. Ey ṣāh **kān-ı luṭf u kerem** it ṣefāʿati
   Geldi ḳapuña yalvaru bu Şānī-i gedā *(Şânî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 13). [kān-ı luṭf u kerem,]*

kankı: *Hangi.*
1. Ḳankı ādem kim anuñ z̄ātında bir ʿirfānı yoḫ
   Beñzer ol bir ṣūrete olmış muṣavver cānı yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 1). [ḳankı,]*

kanlı yaş: *Kanlı gözyaşı, çok acıdan kaynaklanan, gözden artık kan gelecek biçimde ağlamak.*
1. Gül ruḫlaruñ ġamıyla gözüm dökse **ķanlı yaş**
   Ṭaşġınlu demidür o bulaġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 9). [ḳanlı yaş,]*
2. Baḫr-ı dil cūşa gelüp daştı sirişk ırmaġı
   ʿĀlemi **ķanlı yaşum** laʿl-i Bedaḫşān itdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 14). [ḳanlı yaşum, -um]*

kanlu yaka: *Kanlı yaka.*
1. Nice feryād idelim ney gibi dāġ-ı ġamdan
   Lāleveş niçe çāk ideli **kanlu yaḳalar** *(Şânî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 4). [kanlu yaḳalar, -lar]*

ķanlu yaş: *Kan dolu gözyaşı, kederden, üzüntüden çok fazla ağlama.*
1. Dīde-i ḫūnbārdan **ķanlu yaşum** ırmaḳ iden
   Gördü yeñilmez didi bu ḳan aḳan deryā mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 9). [ḳanlu yaşum, -um]*
2. Ḳanlu yaşum görüp ey serv nedür bu dime kim
   Ḳadd-i dil-cū ki revān olan iki cūdur bu *(Şânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 11). [ḳanlu yaşum, -um]*

kap-: *Tutmak, kavramak.*
1. Dil-ṣabrın ol perī **ķapup** āvāre itmege
   Siḥr ile çeşm-i fitne-i taʿyīn açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 5). [ḳapup, -up]*

kapar kaçar: *Alıp götürmek, çalmak.*
1. Ḫāk-i derüñ ki bād-ı seḥerden **ķapar ķaçar**
   Bir uġrudur ki kuḥl-i baṣardan **ķapar ķaçar** *(Şânî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 1). [ḳapar ḳaçar,]*
2. Ḫāk-i derüñ ki bād-ı seḥerden **ķapar ķaçar**
   Bir uġrudur ki kuḥl-i baṣardan **ķapar ķaçar** *(Şânî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 2). [ḳapar ḳaçar,]*
3. Verd-i nesīme açmaġa ṣaḳın būy-ı zülfüñi
   Eyle ḥaz̄er bu ʿanber-i terden **ķapar ķaçar** *(Şânî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 4). [ḳapar ḳaçar,]*
4. Ṣaḥn-ı çemende oynayaraḳ ṭıfl-ı gülşenüñ
   Bād-ı seḥer külāhını serden **ķapar ķaçar** *(Şânî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 6). [ḳapar ḳaçar,]*

5. Ḫāl-i ruḫuñ ki naḳd-i dil-i dînde ḳoymadı
ʿAyyārdur ki baḥrla berden **ḳapar ḳaçar** *(Şânî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 8). [ḳapar ḳaçar,]*
6. Şöyle alur gider dil-i Şānī ḫayāl-i yār
Ṣan murġ-ı vaḫşi dāneyi yerden **ḳapar ḳaçar** *(Şânî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 10). [ḳapar ḳaçar,]*

kapla: *Kaplamak, her tarafa sirayet etmek.*
1. Nola **ḳaplarsa** dūd-ı āh-ı āteş-bārum āfāḳı
Şeh-i ʿaşḳum ḳurulmış dehre altunlu otaġum var *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 3). [ḳaplarsa, -r, -sa]*

kapu: *Kapı, eşik II Makam, huzur.*
1. Geldi **ḳapuña** Şānī bilüp sehv ü ḫaṭāsın
Redd itme anı ey şeh-i kevneyn Muḥammed *(Şânî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 9). [ḳapuña, -ñ, -a]*
2. Şānī geldi **ḳapuña** dut maʿẕūr
ʿAcz ü ʿaybına eyleyüp iḳrār *(Şânî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 17). [ḳapuña, -ña]*
3. Şefiʿu'l-ʿümemsin **ḳapuñda** müdām
Senüñ sāʾilüñdür ġanī vü faḳīr *(Şânî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 7). [ḳapuñda, -ñ, -da]*
4. Bir yaña ḫālüñ ise ey yüzi gül
Murġ-ı dil **ḳapumda** bir dāne geçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 6). [ḳapumda, -m, -da]*
5. Vaṣluñ uma geldi **ḳapuña** Şānī Efendi
Bāḳī-i kerem luṭf-ı mürüvvet de senüñdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 9). [ḳapuña, -ñ, -a]*
6. Ḳaddüñle çeşm-i zülfüñden lebüñ-çün dil ne çekmişdür
Ḳapuña yüz sürüp Şānī anı iʿlāma gelmişdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 14). [ḳapuña, -ñ, -a]*
7. ʿAfv eyleye şāyed ṣuçumuz çoḳdı kerem ḳıl
Ṭaşra **ḳapuda** müddeʿī seg gibi iñilder *(Şânî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 6). [ḳapuda, -da]*
8. Ḳapuñda ṭaʿn eyle beni öldürdi müddeʿī
Baña yazıḳdur ey perī saña vebāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 11). [ḳapuñda, -ñ, -da]*
9. Ḳapuñda ḳul olandur şāh anı bilelüm daḫı bilmem
Ne Dārādur ne Rüstemdür ne Ḫüsrevdür ne erdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 5). [ḳapuñda, -ñ, -da]*
10. Himmet it derd ile ben āh idicek aġyārun
Dostum yerli ḳaya ise **ḳapuñdan** kopalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 4). [ḳapuñdan, -ñ, -dan]*
11. Ḳapuñdan menʿ ḳılmasın sen ol erbāb-ı ḥācātı
Budur üslūb-ı şāhāne gelen gelsün giden gitsün *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 5). [ḳapuñdan, -ñ, -dan]*
12. Sözüm oḳ gibi ṭoġrı olduġundan ḳāmetüm buldı
Vücūdum yoḳ **ḳapuñda** ey perī bir şekl-i āhum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 12). [ḳapuñda, -ñ, -da]*
13. Ey elif ḳad ḳāmetüm hicrüñ dü-tā itmek niçün
Rāst gelmez hīç açdurma **ḳapuñda** āh elin *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 10). [ḳapuñda, -ñ, -da]*
14. Lebüñ ey cān ṭabībi olmalu bīmāra emsem dir
Ḳapuñ dār-ı şifādur çāre vardur çıḳmaduḳ cāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 6). [ḳapuñ, -ñ]*
15. Kimdür **ḳapuñda** sehv u ḫaṭā ḳılmamış ey İlāh
Ẕāt-ı şerīf-i Ḥaḳḳdur olan var ise bī-günāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 1). [ḳapuñda, -ñ, -da]*
16. Merḥūm it anı eyleme maḥrūm ḫūr-zār
Geldi **ḳapuña** zār u perīşān rū-siyāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 6). [ḳapuña, -ñ, -a]*
17. Ey şāh kān-ı luṭf u kerem it şefāʿati
Geldi **ḳapuña** yalvaru bu Şānī-i gedā *(Şânî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 14). [ḳapuña, -ñ, -a]*

kār: *İş, çalışma.*
1. Baş oynayup yoluñda fedā cān idenlerüñ
Devletlü başı var ne saʿādetlü **kārı** var *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 6). [kārı, -ı]*

kār: *Fayda, kazanç.*
1. Ġam-ı müjgān-ı yārı çekmeyen nādāna ey Şānī
Sözüm mismār olur **kārın** işüm başına ḳaḳmaḳdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 10). [kārın, -ı, -n]*
2. Dil virüp zülf ü ḳadd-i yāre bugün ey Şānī
Eyledüñ **kārımuzı** ṭūl-ı emel dünyāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 14). [kārımuzı, -ımuz, -ı]*

kaʿr: *Dip, derinlik.*
1. ʿAdem **kaʿrında** ger sırr-ı ḳadem bulsam ʿaceb olmaz
Bulanlar Şānī ẓulmetde bulupdur āb-ı ḥayvānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 13). [kaʿrında, -ın, -da]*

kār it-: *Etki etmek II Kazanç sağlamak.*
1. Ḳalʿa-i rūḥa gelüp nefs-i ʿadüvv **kār idemez**
Ṭop-ı tevḥīd ile çün beklemedür bir bi-beden *(Şânî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 5). [kār idemez, -e, -mez]*

kara: *Siyah.*
1. İl ẕemmin iden kimseye zinhār ḳatıñda
Yüz virme ki eksik dönecek ol yüzi **ḳara** *(Şânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 6). [ḳara,]*

2. Bu ʿaceb kākül midür ser-fitne-i ʿālem midür
   Ḫāller midür yā uġrılar **ḳara** diller midür *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 6). [ḳara,]*
3. Hep **ḳara** ḳılmışdılar dıraḫt-ı bāġ
   Virmişdi berg u bārdan hep yile rūzgār *(Şânî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 7). [ḳara,]*
4. Ne ister sīnemüñ göynüklerinden müddeʿī bilmem
   Benüm ʿālemde anlar her biri bir **ḳara** ṭaġumdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 4). [ḳara,]*

ḳara: *Yeryüzünün denizle örtülü olmayan bölümü, toprak.*

1. İşigi ṭaşına yeter sür yüzüñi ki key müddeʿī
   Aġ olmaġa hīç çāre mi vardur cihānda **ḳaraya** *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 16). [ḳaraya, -ya]*

kara diller: *Kara gönül.*

1. Ol şeh-i ḥüsn itse dil mülkin ḳaçan yaġma aña
   Ḫāller cāsūs kāküller **ḳara diller** durur *(Şânî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 8). [ḳara diller, -ler]*

ḳaranfil: *Güzel renkli çiçekler açan bir süs bitkisi.*

1. Ḳanlu ḳanlu dāġlar mıdur dil-i mecrūḥda
   Lāleler mi yā ḳızıl güller **ḳaranfiller** midür *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 10). [ḳaranfiller, -ler]*
2. Bāġ-ı ḥüsn-i yārda zülf ü ḫāṭ u ḫāl-i siyāh
   Sünbül ü nesrīn ü fülfüller **ḳaranfiller** durur *(Şânî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 6). [ḳaranfiller, -ler]*

karaňu: *Karanlık.*

1. Maḥvolup gitdi şeb-i hicrān **ḳarañusı** tamām
   Ḫāne-i dilde belürdi şuʿle-i envār-ı hū *(Şânî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 3). [ḳarañusı, -sı]*

karār: *Sabit, istikrarlı. II Rahat, huzur.*

1. Zi-laʿlet her süḫan ki meh zi-rūy-ı nükte mī-āyed
   Gider ṣabrum **ḳarārum** ḳalmayup ʿaḳlum olur yaġma *(Şânî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 8). [ḳarārum, -um]*
2. Göz **ḳarardur** kim çeker kuḥl-i Ṣıfāhānuñ ġamın
   Ḫāk-pāyuñ var iken çeşm-i dile nūr-ı baṣar *(Şânî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 5). [ḳarardur, -dur]*
3. Yoḳ **ḳarārum** sensüz ey ārām-ı cānum ḳandasın
   Ey güneş ṭalʿatlı yār-ı mihribānum ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 1). [ḳarārum, -um]*

ḳarār: *Karar, irade.*

1. Ṭabīb-i cān u dilsin sensiz ārām idemem göñül
   Şikeste göñlümüñ eglencesi ṣabr u **ḳarārum** yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 4). [ḳarārum, -um]*

karār it-: *Durmak II Oturmak, yerleşmek.*

1. Her gelen ġuṣṣa-i ġam ṣadra geçüp **itdi ḳarār**
   Tekye-i dilde çoġaldı yine mihmān bir bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 3). [ḳarār itdi, -di]*

kārbān: *Kervan, tüccar ve yolcu kafilesi.*

1. Her dem ribāṭ-ı dehre ki ʿālem ḳonar göçer
   Beñzer o **kārbāna** ki bir dem ḳonar göçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 2). [kārbāna, -a]*

kārbān-ı ḥüsn: *Güzelliğin kervanı.*

1. Bekleyüp derbend-i baḫrüñ dil emīn olur şehā
   Almaġ içün **kārbān-ı ḥüsnüñe** geldükde pāc *(Şânî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 6). [kārbān-ı ḥüsnüñe, -üñ, -e]*

ḳardaş: *Kardeş.*

1. Ey Müʾmin olan **ḳardaş** ḳıl tāʿat Ḥaḳḳa ulaş
   Tevbedür cümleye baş tevbeye gel tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 11). [ḳardaş,]*

karġa: *Kanatları geniş, tüyleri kara renkte, tarla ve bahçelere çok zarar veren kuş, rakip.*

1. Bülbüller ile gülşen-i vaḥdette kün dimeñ
   Ṭuyurma degme **ḳarġaya** her zāġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 10). [ḳarġaya, -y, -a]*

kār-ı dervīşān-ı şeyʾullāh: *Allah için bir şeyler dileyen dervişlerin kazancı, kârı.*

1. Lāle vü zambaḳ açılmışlar güle gülşende dün
   Şāh öñinde **kār-ı dervīşān-ı şeyʾullāhdur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 12). [kār-ı dervīşān-ı şeyʾullāhdur, -dur]*

kār-ı devrān: *Zamanın kazancı.*

1. Gelenler çün tevaḳḳuf yoḳ gidenler çün tereddüd hem
   Ṭolaşma **kār-ı devrāne** gelen gelsün giden gitsün *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 8). [kār-ı devrāne, -e]*

karındaş: *Kardeş II Diğer müminler.*

1. Ey dînde **ḳarındaşım** gel edeb ögren edeb
   Ḥaḳ yolunda yoldaşım gel edeb ögren edeb *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 1). [ḳarındaşım, -ım]*

karşu çık-: *Karşı çıkmak, itiraz etmek.*
1. Sîneye bir tîġ-ı ġamze ṣalsa ol ḳaşı kemān
   Cān-ı dil öḫ öḫ diyü **karşu çıḳar** aña revān *(Şânî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 2). [karşu çıḳar, -ar]*

kaṣd: *Saldırma, saldırış.*
1. Ṣanmañ ol sîmin ḳabaġ üzre görüp ebrūdur ol
   Çeşm-i mesti **ḳaṣdına** ben ḫastenüñ ḫançer ṭutar *(Şânî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 6). [ḳaṣdına, -ı, -n, -a]*
2. Būselik **ḳaṣdına** gerd-i āyineden muṭrib bize
   Naġme-i ʿuṣṣāḳdan göster terennüm nidügin *(Şânî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 7). [ḳaṣdına, -ı, -n, -a]*

kaṣd: *Amaç, niyet.*
1. **Ḳaṣdum** ṭılsım-ı cāna künūz-ı dil açmadur
   Ey hādī vir hidāyet-i tevfiḳle fütūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 5). [ḳaṣdum, -um]*
2. Dolaşursın dil-i sevdāzedeyle her zemān ey zülf
   Bilürüm **ḳaṣduñ** ol dīvāneyi zencīre ṭaḳmaḳdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 8). [ḳaṣduñ, -uñ]*
3. **Ḳaṣduñ** iki raḳībüñ eger birisi nedür
   Öldür ikisini de şehā birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 1). [ḳaṣduñ, -uñ]*

kaṣd it-: *Kötülük etmek, zarar vermeye niyet etmek.*
1. Açmaġa tîġ-ı ġamuñ sînemi **ḳaṣd itdi** ḳoma
   Rāz-ı pinhān açılur araya bīgāne düşer *(Şânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 7). [ḳaṣd itdi, -di]*

kaṣd-ı cān: *Cana kastetme, öldürmeye niyetlenme.*
1. Başşa pā rūyumda **ḳaṣd-ı cān** idüp ol ḫūnī āh
   Yüz süreydüm geh ayaġına öpeydüm gāh elin *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 3). [ḳaṣd-ı cān,]*

kāse-i ṣabūḥ: *Sabahları içilen şarap kasesi.*
1. Dün ṣundu sāḳī destime bir **kāse-i ṣabūḥ**
   Ṣunar şifā-yı ḳalbī vü kān-ı ġıdā-yı rūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 1). [kāse-i ṣabūḥ,]*

kāse-i zühd: *Züht, zahitlik kasesi; zahitlik.*
1. **Kāse-i zühdüñ** ayaġın şı ele Şānī mey al
   ʿIyş u nūş eyyāmıdur vaḳt-i tenāvüller durur *(Şânî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 9). [kāse-i zühdüñ, -üñ]*

kaşīr: *Kısa II Eksik, kusurlu.*
1. Kim añlar senüñ künh-i ẕātuñ nedür
   Dil-i Şānī ola mediḥüñde **ḳaşīr** *(Şânî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 10). [ḳaşīr,]*

kaṣr: *Saray, köşk.*
1. Fikr-i zülfüñle çıḳar her gice ol **ḳaṣruña** gör
   Kimdür eflāka anuñ tek ide bir ḳıl ile ṣaʿd *(Şânî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 7). [ḳaṣruña, -uñ, -a]*

kaṣr-ı ʿālī: *Yüce saray.*
1. Gelür derd-i ġam u miḥnet çıḳar dilden fiġān u āh
   Bu **ḳaṣr-ı ʿālī** bünyānā gelen gelsün giden gitsün *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 10). [ḳaṣr-ı ʿālī,]*

kaṣr-ı cism: *Beden sarayı, varlık köşkü.*
1. **Ḳaṣr-ı cismüñ** ḫāke yeksān eyle nāmı ḫāke ṣal
   Kendüñi beñzetme ʿucb ile cihān şeddādına *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 13). [ḳaṣr-ı cismüñ, -üñ]*

kaṣr-ı kayṣer: *Kayser'in sarayı, hükümdar köşkü.*
1. Almışum pīr-i fenā pendin ḫarābāt ehliyüm
   Ḳaṣr-ı Ḳayṣerle degişmem menzil-i virāneyi *(Şânî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 6). [ḳaṣr-ı ḳayṣerle, -le]*

kaş: *Kaş, gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar (Sevgilinin kaşı)*
1. **Kaşuñ** miḥrābına ey yüzi ḳıblem
   Sücūd itdük ḳamu kim eylemez yā *(Şânî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 9). [kaşuñ, -uñ]*
2. Nedür bu çatma **ḳaşlar** incü dişler zülf-i serkeşler
   Nedür bu çeşm-i merdüm-keşler olmaḳ böyle bī-pervā *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 3). [ḳaşlar, -lar]*
3. Nedür bu çatma **ḳaşlar** incü dişler zülf-i serkeşler
   Nedür bu çeşm-i merdüm-keşler olmaḳ böyle bī-pervā *(Şânî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 3). [ḳaşlar, -lar]*
4. Murġ-i dil kūyuña uçmaḳ ider ammā uçamaz
   Ġamzeñ oḳların aña ey **ḳaşı** yā bāl ü per it *(Şânî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 6). [ḳaşı, -ı]*

5. Nīşe didüm müjeñ ü **ḳaşuñla** cāna rāst geç
   Didi ey ḳalbī hedef ütmez mi oḳ yā rāst geç *(Şânî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 1). [ḳaşuñla, -uñ, -la]*
6. **Ḳaşuñ** üstinde cebīnüñde gören ḫālüñi dir
   Ḫoş ḳırān itdi felekde meh-i nev kevkeb-i saʿd *(Şânî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 3). [ḳaşuñ, -uñ]*
7. **Ḳaşlarıyla** gözleri sırrından āgāh it seni
   Ḳābe ḳavseyne naẓar ḳıl gör bu Ev ednā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 3). [ḳaşlarıyla, -ları, -y, -la]*
8. Rā **ḳaşuñ** sevdigime ḫançer ile ḫūnī gözüñ
   Beni öldürmege o rāya vü bu rāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 7). [ḳaşuñ, -uñ]*
9. **Ḳaşı** bīmārını gör geç o ṭabīb-i dil ü cān
   Didi bu ḫasta dilüñ ḥāli iki aya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 5). [ḳaşı, -ı]*
10. Rā **ḳaşların** çatup bu gün ol dil-rubāyı gör
    Tīr-i müjeyle dil atup eyler bu rāyı gör *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 1). [ḳaşların, -lar, -ın]*
11. Egri raḳībe hemdem olup kūy-ı miḥnete
    Ok gibi ṭoġrusun atar ol **ḳaşı** yayı gör *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 6). [ḳaşı, -ı]*
12. N'ola pervāz itse mürġ-i tabʿ-ı Şānī her ṭaraf
    Tīr-i ġamzeñ ey **ḳaşı** yā aña bāl ü per yeter *(Şânî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 10). [ḳaşı, -ı]*
13. Dāġ-ı miḥnet zaḫm-ı peykān-ı müjeñ ey **ḳaşı** yā
    Gülşen-i sīnemde dāʾīm lāle-i aḥmer yeter *(Şânî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 5). [ḳaşı, -ı]*
14. Sīne-i ʿuşşāḳda tīr-i belāñ içün siper
    Ey elif-ḳad yā **ḳaşuñ** bilmem ne endīşe çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 2). [ḳaşuñ, -uñ]*
15. Ol ġamze oḳlarına nişāne olanlaruñ
    Dildür birisi ey **ḳaşı** yā birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 6). [ḳaşı, -ı]*
16. Ḳo ṭursın alma ġamzeñ oḳın ey **ḳaşı** kemān
    Bu bāġ-ı ʿömrüm içre dikilmiş nihāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 5). [ḳaşı, -ı]*
17. Ḳatı serkeş iken āteş becid kaʾil amān bilmez
    Ne ḳaddür bu ne ḫaddür bu ne **ḳaşdur** bu ne ḫançerdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 6). [ḳaşdur, -dur]*
18. Ey yüzüñden on sekiz biñ ʿālemün naḳşı ʿayān
    Ḳaşlaruñ bir yerde baş çatup anı eyler beyān *(Şânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 2). [ḳaşlaruñ, -lar, -uñ]*

kāşāne: *Köşk, saray.*
1. Diller ʿaceb mi pertev-i ruḥsāruñ ile olsa ẕeyn
   Tāb-ı ruḫuñdur żav viren **kāşāneden** kāşāneye *(Şânî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 4). [kāşāneden, -den]*
2. Diller ʿaceb mi pertev-i ruḥsāruñ ile olsa ẕeyn
   Tāb-ı ruḫuñdur żav viren kāşāneden **kāşāneye** *(Şânî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 4). [kāşāneye, -y, -e]*
3. Nidügin germiyyet-i nār-ı muḥabbet añlamaz
   Āteş-i ʿaşḳuñ hemīşe olmayan **kaşānesi** *(Şânî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 6). [kaşānesi, -si]*

ḳaşı kemān: *Keman kaşlı (Sevgili).*
1. Olsun hedef-i sīne-i Şānī'de nişānuñ
   Ey **ḳaşı kemānum** ḳo müjeñ tīrini alma *(Şânî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 10). [ḳaşı kemānum, -um]*
2. Bir **ḳaşı kemān** oḳları müjgān
   Bir ġamzesi fettān perī peyker *(Şânî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 5). [ḳaşı kemān,]*
3. Sīneye bir tīġ-ı ġamze ṣalsa ol **ḳaşı kemān**
   Cān-ı dil öḫ öḫ diyü karşu çıḳar aña revān *(Şânî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 1). [ḳaşı kemān,]*

kaşı yā: *Yay kaşlı (Sevgili).*
1. Kıldıġım-çün dil ḫadeng-i ġamze-i yāre hedef
   Ol **ḳaşı yādan** çeker Şānī ḳatı aġyār güç *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 14). [ḳaşı yādan, -dan]*
2. Tīr-i müjeñ itme telef ḳalb-i ʿadū olmaz hedef
   Ey **ḳaşı yā** ok mı geçer ʿālemde senüñ ḫāreye *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 12). [ḳaşı yā,]*

kat: *Huzur, makam, karşı II Yaşanılan yer.*
1. İl ẕemmin iden kimseye zinhār **ḳatıñda**
   Yüz virme ki eksik dönecek ol yüzi ḳara *(Şânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 5). [ḳatıñda, -ı, -ñ, -da]*
2. Edepsüzler ḫor olur her yerde maḳhūr olur
   Ḫaḳ **ḳatından** dūr olur gel edeb ögren edeb *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 8). [ḳatından, -ı, -n, -dan]*

kat-: *Katmak, karıştırmak.*
1. Ġamzeñ ucından öleni laʿlüñ çü dirgürür
   Ḫūnī gözüñ n'ider güzelim ḳana al **ḳatup** *(Şânî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 8). [ḳatup, -up]*

katʿ it-: *Kesmek.*
1. Mā-sivādan iltifātın **ḳaṭʿ idüp**
   Ḫaḳḳa olan āşinā dervīşdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 3). [ḳaṭʿ idüp, -üp]*

katı: *Çok, pek, pek çok.*

1. Unutma bizi laʿl ü ẕeḳan būselerinden
   Bīmār-ı dil ister **ḳatı** şeftālü vü alma *(Şânî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 6). [ḳatı,]*
2. Kıldığım-çün dil ḫadeng-i ġamze-i yāre hedef
   Ol ḳaşı yādan çeker Şānī **ḳatı** aġyār güç *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 14). [ḳatı,]*
3. Tīr-i ġamzeñ ki dil u cāna geçer
   Ey perī key **katı** rindāne geçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 2). [katı,]*
4. Ṣādıḳ oluben ṣubḥ-ı muḥabbetde nigārā
   Gül gibi girībān teni **ḳatı** çāk gerekdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 4). [ḳatı,]*
5. **Ḳatı** keskün geçersin ḳatl-i ʿuşşāḳa sen ey ġamze
   Müjeñdür cāna ey ḳātil iñen nāzük-figensin sen *(Şânî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 3). [ḳatı,]*
6. **Ḳatı** ḫam ḳılma ḳadem zülfüñ idüpdür çevgān
   Yarın ey pīr olası hīç aña ṭañmayasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 11). [ḳatı,]*

katı: *Sert, merhametsiz.*
1. Ḳatı serkeş iken āteş becid kaʾil amān bilmez
   Ne ḳaddür bu ne ḫaddür bu ne ḳaşdur bu ne ḫançerdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 5). [ḳatı,]*

kātib-i āteş-zebān: *Ateş dilli katip, çok dokunaklı söz söyleyen kimse.*
1. Kātib-i āteş-zebāndur Şānī taḥrīr eylemiş
   Görse dirdüm reşk iderdi ṣāḥib-i şevket baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 9). [kātib-i āteş-zebāndur, -dur]*

kātib-i kudret: *Allah, kudret sahibi kâtip.*
1. Degüldür ḫāl ü ḫaṭ ol defter-i ḥüsnüñ beyānıñda
   Ezelden **kātib-i ḳudret** raḳam dökdi ḳalem çekdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 8). [kātib-i ḳudret,]*
2. Kātib-i ḳudretden onı ser-nüvişte rāżı ol
   Ḥikmete çün u çerā ḳılma Müselmānlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 5). [kātib-i ḳudretden, -den]*

ḳātil: *Katil, katledici, öldürücü (Sevgilinin kirpikleri).*
1. Şehā bu çeşm-i gamzeñ ḫāl-i fitneñ zülf-i bī-dinüñ
   Ne ẓālimdür ne **ḳātildür** ne cāzūdur ne kāfirdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 4). [ḳātildür, -dür]*
2. Ḳatı keskün geçersin ḳatl-i ʿuşşāḳa sen ey ġamze
   Müjeñdür cāna ey **ḳātil** iñen nāzük-figensin sen *(Şânî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 4). [ḳātil,]*

katl: *Öldürmek, öldürülmek.*
1. Bilerse **ḳatlüme** cellād-ı çeşmi tīġın ey Şānī
   Çevirmem yüz ḳaçırmam ser muṭīʿüm emr-i fermāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 13). [ḳatlüme, -üm, -e]*

katl eyle-: *Katletmek, öldürmek.*
1. Sen seni **ḳatl eyleyince** kimseden umma meded
   Kimse varmaz kendüzin öldürenüñ feryādına *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 7). [ḳatl eyleyince, -y, -ince]*

katl it-: *Öldürmek.*
1. Nefs-i emmāre-i Deccāli n'ola **ḳatl itsem**
   Ten diyārına bugün Mehdī-i feṭḥ oldum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 7). [ḳatl itsem, -se, -m]*

katli każā: *Kazayla öldürme (Kaderde yazılı olanların gerçekleşmesi).*
1. Cānuñı ḳallāb-ı dehr-i dūna merbūṭ eyleme
   Nefsiñüñ emr olmadın **ḳatli ḳażā** cellādına *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 4). [ḳatli ḳażā,]*

ḳatl-i raḳīb: *Rakibin katili.*
1. Nedür ol şiʿr-i ġazel ṭarz-ı güzel **ḳatl-i raḳīb**
   Be ne şāʿir be ne kāmil be ne Şānī be ne er *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 9). [ḳatl-i raḳīb,]*

ḳatl-i ṭılsım-ı cān: *Ruh büyüsünü öldürmek.*
1. Açmaġa genc-i dili **ḳatl-i ṭılsım-ı cānı**
   Şimdi ey hādī refīḳüm baña feṭḥ-i ẓafer it *(Şânî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 11). [ḳatl-i ṭılsım-ı cānı, -ı]*

ḳatl-i ʿuşşāḳ: *Aşıkları öldürmek.*
1. Ḳatı keskün geçersin **ḳatl-i ʿuşşāḳa** sen ey ġamze
   Müjeñdür cāna ey ḳātil iñen nāzük-figensin sen *(Şânî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 3). [ḳatl-i ʿuşşāḳa, -a]*

ḳaṭre: *Damla.*
1. Baḥr-ı medḥinden anuñ bir **ḳaṭre** itmezler beyān
   Ṣad hezārān olsa Şānī gibiler ġavvās aña *(Şânî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 13). [ḳaṭre,]*

2. Ẕerreveş mihre yetiş cehd ile bī-saʿy olma
   Ḳaṭre kim baḥre irer kendiyi deryā eyler *(Şânî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 10). [ḳaṭre,]*
3. Āfitābı ẕerreden deryāyı Şānī **ḳaṭreden**
   Görüp idrāk itmeseñ ʿālemde nādānlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 9). [ḳaṭreden, -den]*
4. Ey sāḳī-i gül-çehre ne meydür ki ṣunarsın
   Bir **ḳaṭresi** hep cümleyi mestāne idüpdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 6). [ḳaṭresi, -si]*
5. Ḳaṭresin baḥre yetiş ẕerre iseñ mihre ulaş
   Aldanup ḳalma meges gibi yiten lezzetde *(Şânî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 7). [ḳaṭresin, -sin]*

ḳaṭre-i ʿummān: *Okyanusun damlası.*
1. ʿĀlem-i aṣla naẓar ṣalup ulü'l-ebsār olan
   Didiler maʿnā yüzünden **ḳaṭre-i ʿummāna** bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 8). [ḳaṭre-i ʿummāna, -a]*

ḳattāl: *Katledici, çok kan alıcı, çok öldürücü, hunhar.*
1. Düşüpdür müddeʿā **ḳattāl** çeşmüñ
   Anı ṣormaḳ bize farż oldı cānā *(Şânî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 15). [ḳattāl,]*

ḳavl: *Söz, kelâm.*
1. Mülḥiddür ol ki **ḳavl** ile fiʿli bir olmaya
   Rāh-ı şeriʿatı bıraḳan kimse ḍāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 15). [ḳavl,]*
2. Rūz-ı elestde çün ezel ḳālū belā diyenlerin
   Dünye-i dūna aldanup **ḳavlümüz** itmezüz yalan *(Şânî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 2). [ḳavlümüz, -ümüz]*

ḳavl-i nebī: *Peygamber sözü.*
1. Mürşīd idin āyet-i kerīmi
   Ḳavl-i Nebī pes ḫalīfe yeter *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 22). [ḳavl-i nebī,]*

kavs: *Yay.*
1. Tīr ile çeşmüñ ādem öldüremez
   Yā niçün ḳurdı **ḳavsin** ebrūlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 4). [ḳavsin, -in]*

kaya: *Kaya, taş.*
1. Himmet it derd ile ben āh idicek aġyārun
   Dostum yerli **ḳaya** ise ḳapuñdan kopalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 4). [ḳaya,]*

kayd: *Bağ, zincir.*
1. Ey nefse esīr olan ẕebūn er
   Kes **ḳayduñı** ṭap ḫalāṣ bul fer *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 2). [ḳayduñı, -uñ, -ı]*

kayd ol-: *Bağlanmak, düğümlenmek.*
1. Niçe **ḳayd olavuz** bend-i ʿanāṣırda esīr ü zār
   İlahī sen ḫalāṣ eyle ḳılup inʿām-ı ihsānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 5). [ḳayd olavuz, -avuz]*

kayd-i kākül: *(Sevgilinin) Kakülün bağı.*
1. Ne mümkündür ol **ḳayd-i kākülden** ḫalāṣ ola daḫı
   Ne diller kim giriftār oldı ol cāh-ı zenaḫdāne *(Şânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 7). [ḳayd-i kākülden, -den]*

kayır-: *İlgilenip korumak II Gözetmek, himaye etmek.*
1. Dil naḳdine vir vaṣl metāʿını **ḳayırmaz**
   Ey ḫāce-i ḥüsn ögrenigör ṣatma vü alma *(Şânî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 7). [ḳayırmaz,]*
2. Unutmaz o dildārī seni Şānī **ḳayırma**
   Aġyāra uyup sen tek o dildārı unutma *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 17). [ḳayırma, -ma]*

kayna-: *Kaynamak.*
1. Nār-ı sitemle sīne-i tennūrunda cān-ı dil
   Ḳaynar hemīşe ġam ḳazanıdur baḳır baḳır *(Şânî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 8). [ḳaynar, -r]*

kayur-: *Kayırmak, esirgemek.*
1. Beni illerden ayırduñ diledüñ tīġı **ḳayurduñ**
   Beni ʿāleme duyurduñ beni rüsvā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 5). [ḳayurduñ, -du, -ñ]*

kāẕib: *Yalancı.*
1. Aʿmādur ol ki her naẓarı ʿayn-ı Ḥaḳ degül
   Kāzibdür ol ki dembedem ehl-i vişāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 12). [kāzibdür, -dür]*

kebāb ol-: *Ateşte veya sıcakta kavrulmak.*

1. Sīnede nār-ı muḥabbetle ṭutuşsa dil ü cān
   Ten **kebāb olsa** ciger yansa gider rāḥat-ı raḳd *(Şânî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 4). [kebāb olsa, -sa]*
2. **Kebāb ol** ey ciger büryān ol ey dil tutuş ey sīne
   Göñül ġam tekyesidür derd-i muḫītden ḳonaġum var *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 9). [kebāb ol,]*

kebīr: *Büyük.*

1. Ne var yaradılmış saġīr u **kebīr**
   Oḳur ism-i pāküñ beşīr u neẕīr *(Şânî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 1). [kebīr,]*

keder: *Acı, üzüntü, dert, sıkıntı, ızdırap, tasa, gam.*

1. Her ki dilden gidere ḫāk-i vücūduñ **kederin**
   Belki āyine-i ẕāt eyler özin ḥażretde *(Şânî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 3). [kederin, -in]*

kef: *Köpük II Avuç.*

1. Sīm ü zerle pür görüp zambaḳ **kefin** ey ġonce leb
   Gülşen-i kūyuñda güller açdı şeyu'llāh elin *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 11). [kefin, -in]*

kefen: *Kefen, ölüye sarılan bez.*

1. Ḫālüñ ġamıyla ölene ʿıṭrī **kefen** gerek
   Ol zülf ü kākülüñ velī gül birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 9). [kefen,]*
2. Cihān bāġında ey gül ġonce-femler ḥasreti birle
   Şehīd-i ʿaşḳ olan şeydālara ḳanlı **kefensin** sen *(Şânî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 8). [kefensin, -sin]*

kehkeşān: *Samanyolu.*

1. Sīnesin çāk eyledi devr-i felek ol māh içün
   Görinen çarḫ üzre ey Şānī degüldür **kehkeşān** *(Şânî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 14). [kehkeşān,]*

kelime-cūy: *Söz ırmağı.*

1. Ger peyker-i Ḫaḳ zinde şevī hemçü Ḫıżr tü
   Āb-ı ḥayāt **kelime-cūy-ı** Muḥammedest *(Şânî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 8). [kelime-cūy-ı, --ı]*

Kelīmu'llah: *Cenabı Hakk'ın hitap ettiği, Hz. Musa.*

1. Bildi Tevrāt içre naʿtuñdan lebüñ esrārını
   Anuñ içün ḥażret-i Mūsa **Kelīmu'llahdur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 16). [kelīmu'llahdur, -dur]*

kell: *Ağırlık, yük: sıkıntı.*

1. Ben ḳul olayım o şāh-ı hüsne
   K'anuñ işi bendesine **kelldür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 8). [kelldür, -dür]*

kem kemdür: *Az az II Kötü kötü.*

1. Dehānuñla miyānum görmedin varum ʿadem itdüm
   Nigārā ʿaşḳa cān virmekde ʿuşşāk içre **kem kemdür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 4). [kem kemdür, -dür]*

kemāl: *Erginlik, olgunluk, pişkinlik.*

1. Cihānda her kişi māl u **kemāliyle** bulur ʿizzet
   Arada ḳalmışum ʿāciz ne māl u ne kemālüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 11). [kemāliyle, -i, -y, -le]*
2. Cihānda her kişi māl u kemāliyle bulur ʿizzet
   Arada ḳalmışum ʿāciz ne māl u ne **kemālüm** var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 12). [kemālüm, -üm]*
3. ʿİlm u faẓl u **kemāli** neylerler
   Cezbe vü vecd-i ḥāli neylerler *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 1). [kemāli, -i]*

kemān: *Yay.*

1. Ḳo ṭursın alma ġamzeñ oḳın ey ḳaşı **kemān**
   Bu bāġ-ı ʿömrüm içre dikilmiş nihāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 5). [kemān,]*

keman-ebrū: *Keman kaşlı.*

1. Ṭabla-i çarḫı müşebbek eyledi encüm dükel
   Ey **keman-ebrū** atar eflāka āhum tīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 4). [kemān ebrū,]*

kemān-ı muḥabbet: *Aşk yayı, sevgi yayı (Sevgilinin kaşları).*

1. Ebrūlaruñ **kemān-ı muḥabbet** midür çatup
   Tīr-i müjeyle dil urasın ey perī atup *(Şânî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 1). [kemān-ı muḥabbet,]*

kemend ḳıl-: *Kemend olmak.*

1. Beni zencīr-i ġam-ı ʿaşḳa ura itmege bend
   Resen-i zülfini boynuma benüm ḳıldı kemend *(Şânî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 2). [kemend ḳıldı, -dı]*

kemter: *Çok değersiz, çok aşağı, küçük.*

1. Şeh-zādesin aşlıyla ḳadīmi
   Senden güneş ü meh oldı **kemter** *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 14). [kemter,]*

Kenʿān: *Ken'an şehri, Hz. Yakub'un memleketi.*

1. ʿĀḳıbet Mıṣr-ı dil içre bulur Yūsufını
   Ol ki Yaʿḳūb ola **Kenʿānı** ġam-ı miḥnetde *(Şânî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 6). [kenʿānı, -ı]*

Kenʿān-ı ten: *Beden Ken'an'ı, Ken'an şehrinin cismi.*

1. **Kenʿān-ı tende** ġaʾib olmışdı bulımazdum
   Mıṣr-ı dilüm aradum cān Yūsufı bulındı *(Şânî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 3). [kenʿān-ı tende, -de]*

kenār: *Kıyı, köşe.*

1. Bir baḥre düşdi Şānī ki ġavvās olup gezer
   Anuñ ne ṭūl-i ʿumḳı ne ḥadd ü **kenārı** var *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 14). [kenārı, -ı]*

kendi: *Kişinin öz varlığı, zâtı.*

1. Ger vücūd-ı vāḥide müşrik degülseñ ḳāʾīl ol
   Çünki eşyā **kendiden** bulmaḳ vücūd imkānı yoḳ *(Şânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 8). [kendiden, -den]*
2. Ẕerreveş mihre yetiş cehd ile bī-saʿy olma
   Ḳaṭre kim baḥre irer **kendiyi** deryā eyler *(Şânî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 10). [kendiyi, -y, -i]*
3. Sāḳiyā cām-ı şarābı şun bize nūş idelim
   Kendi ḳulaġına girer vāʿiẓiñ efsānesi *(Şânî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 12). [kendi,]*

kendü: *"Kendi" dönüşlülük zamiri, zatıyla ilgili, kendi.*

1. Buldı necāt dünye vü ʿukbāda her zamān
   Emr-i şerīf-i şerʿüñ iden **kendüden** edā *(Şânî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 12). [kendüden, -den]*
2. Tīşe-i ġam bār-ı miḥnet birle diller ḫānesin
   Kendü mülküñdür şehā yıḳma idüp her bār güç *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 10). [kendü,]*
3. Şeyḫ der- kān-ı cevāhir **kendüzin**
   Aña ʿşarrāf eyleyenler ṣūfīdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 7). [kendüzin, -zin]*
4. Yapış ṣıdḳ ile bir pīre ana teslīm idüp **kendüñ**
   Ululara muṭīʿ olanlaruñ ḳadri mezīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 5). [kendüñ, -ñ]*
5. Mülk idinmez bu zāviye-i dehri **kendüye**
   Niçe Sikender adluniçe Cem ḳonar göçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 5). [kendüye, -ye]*
6. **Kendüdür** her söz ki benden ẓāhir olur söyleyen
   Ben kimüm ey Şānī kim leb depredüp açam dehān *(Şânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 13). [kendüdür, -dür]*
7. Ey göñül **kendüñi** her cāhile hem-rāz itme
   Rāz virme yitene raġbetüñi az itme *(Şânî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 1). [kendüñi, -ñ, -i]*
8. İlahī sen münezzehsin saña lāyıḳ yoḳ iş bende
   Beni **kendüye** bu emmāre nefs itmiş durur bende *(Şânî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 2). [kendüye, -y, -e]*
9. Sen seni ḳatl eyleyince kimseden umma meded
   Kimse varmaz **kendüzin** öldürenüñ feryādına *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 8). [kendüzin, -zin]*
10. Ḳaṣr-ı cismüñ ḫāke yeksān eyle nāmı ḫāke ṣal
    Kendüñi beñzetme ʿucb ile cihān şeddādına *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 14). [kendüñi, -ñ, -i]*
11. Āzādeliḳ gerekse saña söz ḳabūl it
    Kendümizi ḳul ideli şāh-ı muḥabbete *(Şânî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 12). [kendümizi, -miz, -i]*
12. Münkir kişiye uyma ne didigini duyma
    Kendüñi yoldan ḳoyma tevḥīde gel tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 20). [kendüñi, -ñ, -i]*
13. **Kendüye** lāyıḳ ol idigüm işledi ḳuluñ
    Sen saña lāyıḳ olanı it ey ġanī-i İlāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 3). [kendüye, -y, -e]*
14. Yüz sürigeldi Şānī bilüp sehv ü cürmini
    Kendüye ḳıldı dergeh-i aʿlāñı ʿözr-ḫāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 8). [kendüye, -y, -e]*
15. Cānānı kim isterse **kendüye** ḳıla māʾil
    Cān ise murādı yār itmeye dirīġānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 3). [kendüye, -y, -e]*
16. **Kendüden** ṭaşra giden maṭlūbı bulmaz gezmesin
    ʿArş u kürsī yir ü gök olursa ger bir demde ṭayy *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 11). [kendüden, -den]*

kendüzi: *Kendisi, nefsi.*

1. Elbette seni de idiser illere ġıybet
   Şanʿat idinüpdür anı **kendüzine** zīrā *(Şânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 8). [kendüzine, -n, -e]*
2. Ey **kendüzi** miḳdārını bilmez
   Sen seni tanı ki sır-ı ekber *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 11). [kendüzi,]*

kenz-i lā-yefnā: *Tükenmez hazine.*

1. Ey ḳanāʿat kūşesinde muʿtekif olan civān
   Vir ḫaber kim bundan özge **kenz-i lā-yefnānedür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 20). [kenz-i lā-yefnānedür, -ne, -dür]*

ker: *Sağır.*
1. Ne ḳadr añlar ne söz diñler raḳib fitne-gū bī-çeşm
   Ne ḫardur bu ne **kerdür** bu ne şerdür bu ne aʿverdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 8). [kerdür, -dür]*

kerāmet: *Olağanüstü durum.*
1. Lebüñ cānlar bağışlar mürdeye elfāẕ-ı laʿlüñde
   Nedür bu muʿciz-i ʿĪsī midür bu ne **kerāmetdür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 8). [kerāmetdür, -dür]*

kerem: *Cömertlik, iyilik, izzet, şeref, merhamet.*
1. Umar şefāʿat ü **keremüñ** ol şehüñ ḳamu ümem
   Oldur çü Şānī menbaʾ-ı iḥsān Muḥammed Muṣṭafā *(Şânî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 9). [keremüñ, -üñ]*

kerem kıl-: *İyilik etmek.*
1. ʿAfv eyleye şāyed ṣuçumuz çoḳdı **kerem ḳıl**
   Ṭaşra ḳapuda müddeʿī seg gibi iñilder *(Şânî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 5). [kerem ḳıl,]*

kerem-i luṭf: *Cömertliğinin lütfu.*
1. Beni unutma vefādan **kerem-i luṭf** u ʿaṭādan
   Ölürüm ṣoñra cefādan işüm eyvā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 7). [kerem-i lutf,]*

kerīm: *Kerem sahibi, cömert, soylu.*
1. Ġıdā rūḥ-ı pāküñe dīdār-ı Ḥaḳ
   Saña arş-ı aʿlā besāt u **kerīm** *(Şânî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 6). [kerīm,]*

kerkes: *Akbaba.*
1. Şāhbāzın evc-i istiġnā iden **kerkes** gibi
   Lāyıḳ olmaz ṭālib olmaḳ cīfe-i dünyā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 9). [kerkes,]*
2. ʿĀrdur **kerkes** şikār itmek hümā ṣayyādına
   Herkesüñ lāyıḳ gerek ʿālemde fiʿli adına *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 1). [kerkes,]*

kes-: *Kesmek.*
1. Kesüp ḳanlu elifler gül gül itsem sīnemi tañ mı
   Ḳılursam serv ü güllerle müzeyyen tāze dāġumdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 5). [kesüp, -üp]*

kes-: *Kesmek II Durdurmak II Bırakmak, vazgeçmek.*
1. Edebdür yüzüñ ṣuyı **keser** yaramaz ḫūyı
   Hīç getürmez ġayġulı gel edeb ögren edeb *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 5). [keser, -er]*
2. Her gören naʿl-i elif **kesdüm** ṣanur sīnemde ben
   Rāz-ı dilden bir niçe ḥarf itdüm inşā rāst geç *(Şânî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 7). [kesdüm, -dü, -m]*
3. Yeridür ḫasret-i ḫāl-i ruḥ u ḫaṭṭuñla göñül
   Dāġlar yaḳsa elifler **kesüp** āh itse bülend *(Şânî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 12). [kesüp, -üp]*
4. Ey nefse esīr olan zebūn er
   Kes ḳayduñı ṭap ḫalāṣ bul fer *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 2). [kes,]*

kesb it-: *Çalışıp kazanmak.*
1. Saña senden yaḳīn olan ne şeyʾdür anı feḥm eyle
   Ṣaḳın cehl-i mürekkeb olma **kesb it** ʿilm-i vicdānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 6). [kesb it,]*

kesil-: *Bitmek, sona ermek.*
1. Seg rakībe dime çoḳ öldüregör ses **kesile**
   Yoḳsa kūyuñda bu işüñ soñı ġavġāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 5). [kesile, -e]*

keskün: *Keskin.*
1. Şöyle ki **keskün** olupdur ġamzeñ
   Hā diyince dil-i biryāna geçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 3). [keskün,]*
2. Ḳatı **keskün** geçersin ḳatl-i ʿuşşāḳa sen ey ġamze
   Müjeñdür cāna ey ḳātil iñen nāzük-figensin sen *(Şânî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 3). [keskün,]*
3. Tīġ **keskün** baña ey Şānī yed-i ḳudretden
   Faẕl-ı Ḥaḳ ism-i İlāhīle tevekküldür olan *(Şânî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 9). [keskün,]*

kesret-i ʿālem: *Bolluk alemi.*
1. Çünki vaḥdette bir imiş lafẓ-ı maʿnā nuṭḳ-ı ṣavt
   Keşret-i ʿālemde bunca ṣūret-i maʿnā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 12). [keşret-i ʿālemde, -de]*

kesr-i ḥayāt: *Hayatın kırılması.*

1. İrse ʿaceb mi mürde-i gülzāra **kesr-i ḥayāt**
   Bād-ı bahārı gör ki dem-i ʿĪsā vardur *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 5). [kesr-i ḥayāt,]*

keşf it-: *Açmak, göstermek.*

1. Açmazuz keyfiyyet-i laʿlüñden itme bir ḫayāl
   Bize bu esrārı **keşf itme** dimişdür pīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 8). [keşf itme, -me]*

keştī: *Gemi.*

1. N'ola ger baḥr-ı haḳīḳatde olursan seyyāḥ
   Şerʿ-i Aḥmed bize **keştī** vü hidāyet yelken *(Şânî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 4). [keştī,]*

kevkeb: *Yıldız.*

1. Bāġ u şaḥrā zeyn olur Şānī şukūfeyle tamām
   Şanki **kevkeb** ʿaksidür ḳandil-i ʿarşu'llāhdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 14). [kevkeb,]*

kevkeb-i saʿd: *Uğurlu yıldız.*

1. Ḳaşuñ üstinde cebīnüñde gören ḫālüñi dir
   Ḫoş ḳırān itdi felekde meh-i nev **kevkeb-i saʿd** *(Şânî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 4). [kevkeb-i saʿd,]*

kevneyn: *Hem cismani hem ruhani dünya II Dünya ve ahiret.*

1. Eyyām-ı vaṣlı müjdesine ol ḳıyāmetüñ
   Kevneyn ikisi de fedā birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 4). [kevneyn,]*

kevn-i mekān: *Kainat ve her yer, bütün varlıklar.*

1. Ebr-i zülfüñ gün yüzüñden refʿ idelden ey ṣanem
   Ġarḳ-ı envār-ı tecellī oldı hep **kevn-i mekān** *(Şânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 6). [kevn-i mekān,]*

kevser: *Cennette bir nehir ismi (Sevgilinin dudağı).*

1. Bir ḳāmeti bālā ṣaçı sevdā
   Bir serv-i dilārā sözi **kevser** *(Şânî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 12). [kevser,]*

key: *Ne vakit, ne zaman?.*

1. Ney yine nālān u dil biryān u gözi **key** yanadur
   Gel bu meclisde ḳulaḳ ur nāle-i efġāna bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 5). [key,]*

key: *Ki ey nidası II Gayet, pek, çok.*

1. Tīr-i ġamzeñ ki dil u cāna geçer
   Ey perī **key** katı rindāne geçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 2). [key,]*
2. İşigi ṭaşına yeter sür yüzüñi ki **key** müddeʿī
   Aġ olmaġa hīç çāre mi vardur cihānda ḳaraya *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 15). [key,]*
3. Ḳad ü zülf ü dehānuñ vażʿ-ı ḳadrüm **key** bülend itdi
   Anunçün müddeʿī kūyuñda cān virdi elem çekdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 11). [key,]*

keyfiyyet: *Nitelik, hal II Sarhoşluk.*

1. Bu ne **keyfiyyet** olur bilsem āyā sāḳī-i pāk
   Cürʿa-ı cām-ı lebüñ cümleyi sekrān itdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 9). [keyfiyyet,]*

keyfiyyet-i laʿl: *Sevgilinin dudağının neşesi, hali.*

1. Açmazuz **keyfiyyet-i laʿlüñden** itme bir ḫayāl
   Bize bu esrārı keşf itme dimişdür pīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 7). [keyfiyyet-i laʿlüñden, -ü, -ñ, -den]*

kez: *Defa, kere.*

1. Didi ey Şānī iki öldüñ iki **kez** dirilüp
   Hıẕr-veş cām-ı ḥayāt içdüñ olup mest-i ḫumār *(Şânî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 9). [kez,]*
2. Ayaḳ başmadı bir **kez** yüzüme bu bāġ-ı ʿālemde
   Bu deñlü sāye-veş düşündüm ol serv-i ḫırāmāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 5). [kez,]*

kezzāb: *Çok yalan söyleyen, yalancı.*

1. Keẕẕāb ile ġammāz ile ẕemmām ile nemmām
   Allāh resūline vü ḫalḳa olur aʿdā *(Şânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 9). [keẕẕāb,]*

kıble-i cümle-i milel: *Bütün milletlerin kıblesi.*

1. Her yañadan anı gözler iller
   O **kıble-i cümle-i mileldür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 6). [kıble-i cümle-i mileldür, -dür]*

kıl: *Tüy, saç teli.*

1. Fikr-i zülfüñle çıḳar her gice ol ḳaṣruña gör
   Kimdür eflāka anuñ tek ide bir **ḳıl** ile ṣaʿd *(Şânî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 8). [ḳıl,]*
2. Gelür kūyuña ʿāşıḳlar deyü gitmiş raḳīb andan
   Ḳıluñ tenbīh der-bāne gelen gelsün giden gitsün *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 4). [ḳıluñ, -uñ]*

kıl: *Kıl, ince.*

1. **Ḳılca** duyulmadı ortada miyānuñ ḫaberi
   Ehl-i teʾvīl anı gerçi niçe maʿnāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 7). [ḳılca, -ca]*

kıl-: *"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.*

1. Senüñ ẕikrüñ **ḳılur** her bir dehenden
   Ḳamu dillü dilince her bir eşyā *(Şânî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 11). [ḳılur, -ur]*
2. Yüziñe nūr-ı Ḥaḳ olmış hüveydā
   Anuñ çün ehl-i ʿaşkı **ḳıldı** şeydā *(Şânî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 2). [ḳıldı, -dı]*
3. Nedür bu pāre pāre rīze rīze bağrımūñ ḥāli
   Nedür bu yāre yāre **ḳıldıġıñ** bu cān-ı bī-pervā *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 10). [ḳıldıġıñ, -dıġ, -ıñ]*
4. Yüz ḳarasıyla siyeh **ḳıldı** ʿamel defterlerin
   Sen şefiʿ ol Şānī'ye ey nūr-ı Ḥaḳ yevmü'l ḥisāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 17). [ḳıldı, -dı]*
5. **Kıldığım**-çün dil ḥadeng-i ġamze-i yāre hedef
   Ol ḳaşı yādan çeker Şānī ḳatı aġyār güç *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 13). [kıldığım-çün, -dığ, -ım, --çün]*
6. İtme ey nāṣıḥ iñen bu dil-i şūrīdeye pend
   ʿAşḳ dīvānesi bir **ḳıl** ile hīç olmaz bend *(Şânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 2). [ḳıl,]*
7. Şānuñı Levlāk ile vaṣf itdi Ḥaḳ **ḳıldı** senüñ
   Hem şefiʿ ü hem ḥabīb u hem resūlu'llahdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 19). [ḳıldı, -dı]*
8. Bir pādişeh-i vilāyet-i ḥüsn
   Ḳıldı beni Şānī şimdi çāker *(Şânî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 14). [ḳıldı, -dı]*
9. Cān u dil ey āhū-çeşm olmışdur iki şīrler
   Bend içün zülfüñ **ḳıl** anlar boynına zencīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 2). [ḳıl,]*
10. Kātib-i ḳudretden onı ser-nüvişte rāżı ol
    Ḥikmete çün u çerā **ḳılma** Müselmānlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 6). [ḳılma, -ma]*
11. Atı ayaġına ruḫın kim ki firāş **ḳılmadı**
    Rūy-ı zemīne şāh ise nuṭḳ-ı felekde māt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 17). [ḳılmadı, -ma, -dı]*
12. Şānuña geldi āyet-i Levlāk
    Ḳıldı gün tek nübüvvetüñ iẓhār *(Şânî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 8). [ḳıldı, -dı]*
13. Ḫıżr u ʿĪsī degül saña şākir
    ʿİlm-i iḫyāda **ḳılmada** güftār *(Şânî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 10). [ḳılmada, -ma, -da]*
14. On sekiz biñ ʿālemi **ḳılmış** iḥāṭa ser-be-ser
    Ey dür-i maḳṣūd-ı ʿālem añla bu deryā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 5). [ḳılmış, -mış]*
15. Eşkümi āhum ile zīr u zeber **ḳıldı** bu çarḫ
    Kimi gör yire çalar kimini aʿlāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 3). [ḳıldı, -dı]*
16. Ḫoş besle cānı ṭāʿat ile cismi ḫāk **ḳıl**
    Biri cenāb-ı ḥażrete vir birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 5). [ḳıl,]*
17. Bād-ı şimāl ʿādet idüp ṣaḥn-ı gülşeni
    Ḳılmışdı leşker-i çemeni cümle tārmār *(Şânî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 6). [ḳılmışdı, -mış, -dı]*
18. Hep ḳara **ḳılmışdılar** dıraḫt-ı bāġ
    Virmişdi berg u bārdan hep yile rūzgār *(Şânî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 7). [ḳılmışdılar, -mış, -dı, -lar]*
19. Elvān-ı cāmeler girüp baġ-ı ʿāleme
    Ḳıldı şukūfeden niçe biñ aḳçeler nis̲ār *(Şânî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 12). [ḳıldı, -dı]*
20. Kesüp ḳanlu elifler gül gül itsem sīnemi tañ mı
    Ḳılursam serv ü güllerle müzeyyen tāze dāġumdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 6). [ḳılursam, -ur, -sa, -m]*
21. **Ḳılduñ** ey ḥayy ü tüvānā kimini ʿālem-i dānā
    Kimini ʿārif-i bīnā kimin aʿmā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 17). [ḳılduñ, -du, -ñ]*
22. Ḳatı ḫam **ḳılma** ḳadem zülfüñ idüpdür çevgān
    Yarın ey pīr olası hīç aña ṭañmayasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 11). [ḳılma, -ma]*
23. Ġam yime **ḳılsa** melāmet seni ʿaşḳ-ı cānān
    Dost yolunda ṣalar ʿārif olanlar ʿārın *(Şânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 9). [ḳılsa, -sa]*
24. ʿAḳl u ṣabr u dili hep **ḳıldı** perākende şehā
    Cemʿ-i ḫāṭır ḳomaz arada ne gisūdur bu *(Şânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 3). [ḳıldı, -dı]*
25. Kimdür ḳapuñda sehv u ḫaṭā **ḳılmamış** ey İlāh
    Ẕāt-ı şerīf-i Ḥaḳḳdur olan var ise bī-günāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 1). [ḳılmamış, -ma, -mış]*
26. Yüz sürigeldi Şānī bilüp sehv ü cürmini
    Kendüye **ḳıldı** dergeh-i aʿlāñı ʿözr-ḫāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 8). [ḳıldı, -dı]*
27. Niçe ḳayd olavuz bend-i ʿanāṣırda esīr ü zār
    İlahī sen ḫalāṣ eyle **ḳılup** inʿām-ı ihsānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 6). [ḳılup, -up]*

kıble: *Müslümanların namazda yöneldikleri taraf, Kâbe II Herkesin teveccüh ederek başvurduğu yer, sevgilinin bulunduğu yer.*

1. Kaşuñ miḥrābına ey yüzi **ḳıblem**
   Sücūd itdük ḳamu kim eylemez yā *(Şânî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 9). [ḳıblem, -m]*
2. Ḳaʿbe ḥaḳḳı **ḳıblem** ṣafā bulmaz dem olunca temām
   Kūyuñ ṭolanmak olmasa ben ʿāşıḳ-ı āvāreye *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 5). [ḳıblem, -m]*

kılca: *Kıl kadar, kıl ölçüsünde.*

1. Ṭuymadum ẕerrece lalüñ ḫaberin çoḳ ṣordum
   Sizmedüm **ḳılca** belüñ sırrını çoḳ itdüm cehd *(Şânî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 4). [ḳılca,]*
2. Bu ortada rumūzun **ḳılca** şerḥ eyler anuñ yoḳdan
   Nezāketde miyān-ı yāre beñzer bir ḫayālüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 7). [ḳılca,]*

kırān it-: *Öldürmek.*

1. Ḳaşuñ üstinde cebīnüñde gören ḫālüñi dir
   Ḫoş **ḳırān itdi** felekde meh-i nev kevkeb-i saʿd *(Şânî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 4). [ḳırān itdi, -di]*

kırmızı: *Kırmızı, al.*

1. Nedür bu ḳadd u kāküller nedür bu serv ü sünbüller
   Nedür bu **ḳırmızı** güller yañaġ mı lāle mi ḥamrā *(Şânî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 8). [ḳırmızı,]*
2. Bāġ-ı dilde tāze dāġum **ḳırmızı** güller durur
   Gülşen-i sīnemde āhum ṣavt-ı bülbüller durur *(Şânî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 1). [ḳırmızı,]*

kıṣṣa vü efsāne: *kıssa ve efsane (ler).*

1. Ḫūblar seyrinden ey vāʿiẓ meni menʿ itme kim
   Ḳulaġum işitmez iken **ḳıṣṣa vü efsāneyi** *(Şânî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 10). [ḳıṣṣa vü efsāneyi, -y, -i]*

kıṣṣa-i şīrīn: *Şirin kıssası, hikâyesi, Hüsrev (Ferhad) ile Şirin hikâyesinin kadın kahramanının hikâyesi.*

1. Dilber ki nāz ile leb-i rengīn açar ḳapar
   Ferhād-ı cāna **ḳıṣṣa-i Şīrīn** açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 2). [ḳıṣṣa-i şīrīn,]*

kış: *Kış mevsimi.*

1. Bir gülşen içre yüz güli ṣolmaz hevāsı ḫūb
   Ne **ḳış** u yazı var ne ḫarīf-i bahārı var *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 12). [ḳış,]*
2. Her kim ki oldı bir daḫı gül yāre hem-nişin
   Yaz u **ḳış** aña Şānī nevbahārdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 18). [ḳış,]*

kıya kıya: *Hiddetle, kıyasıya, öldüresiye.*

1. Ḳıya ḳıya baḳan āfet nigārı gördüñ mi
   Güle güle dil alan ʿişvekārı gördüñ mi *(Şânî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 1). [ḳıya ḳıya,]*

kıyām: *Ayağa kalkma, ayakta durma.*

1. Her şecer başın şalar taʿẓīm ile idüp **ḳıyām**
   İşleri hep gūyiyā tesbīḥ-i ẕikru'llāhdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 7). [ḳıyām,]*

kıyāmet: *Öteki dünyada bütün ölülerin kalkıp dirilmesi.*

1. Tā **ḳıyāmet** ḳopa şerḥ olmaya dilden zerre
   Söylenür olsa eger derd-i ġam ey cān bir bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 5). [ḳıyāmet,]*

kıyāmet: *Kıyamet günü (Sevgilinin boyu).*

1. Göñüller kişverin yaḳdı ḳamu hep ṣaldı ayaġa
   Bu ne ebrūy u çeşm ü ḳadd olur bu ne **ḳıyāmetdür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 4). [ḳıyāmetdür, -dür]*
2. Eyyām-ı vaṣlı müjdesine ol **ḳıyāmetüñ**
   Kevneyn ikisi de fedā birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 3). [ḳıyāmetüñ, -üñ]*

kıymet: *Bir şeyin taşıdığı maddî varlığa göre tespit edilen karşılık, hakkında biçilen değer, II Bir şey veya kimsenin taşıdığı üstün nitelik, yüksek vasıf ve meziyet.*

1. Ġubār-ı kūyet ey meh tūtiyā-yı çesm-i her bīnā
   Ne bilsün **ḳıymetin** ol cevherüñ nādān olan aʿmā *(Şânî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 2). [ḳıymetin, -i, -n]*

kız: *Kız, kız çocuk.*

1. Eger oġlan eger **ḳız** olmayalar edebsüz
   Edebsüz oñmaz hergiz gel edeb ögren edeb *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 13). [ḳız,]*

kızar-: *Kızarmak, rengi kırmızıya dönmek.*

1. Ḳanlı peykānlar mıdur tende ya pür ḫūn dil midür
   Ya **ḳızarmış** ġonce-i şāḫ-ı gül-i raʿnā mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 6). [ḳızarmış, -mış]*
2. Gonce-veş laʿl-i leb-i yāri göricek bildüm
   Gül gibi gülşen-i bezm içre **ḳızardı** bāde *(Şânî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 4). [ḳızardı, -dı]*
3. Dāġ-ı dilden dökülen penbe-i pür-ḫūnumdur
   Ḳızaran lāle degül deşt-i ġam-ı şaḥrāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 6). [ḳızaran, -an]*

kızart-: *Kızartmak II Kırmızıya boyamak.*
1. Kūyında müddeʿī ḳo bu mesti **ḳızartmagil**
   Ḥālüm o gözü ḳara yüzü aġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 11). [ḳızartmagil, -ma, -gil]*

kızıl: *Kırmızı.*
1. Ey ʿaceb ruḫlar mıdur yā bu **ḳızıl** güller midür
   Laʿl-i rengīnler midür lebler midür müller midür *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 1). [ḳızıl,]*
2. Ḳanlu ḳanlu dāġlar mıdur dil-i mecrūḥda
   Lāleler mi yā **ḳızıl** güller ḳaranfiller midür *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 10). [ḳızıl,]*

ki: *Ki bağlacı.*
1. Cān-ı ʿaşḳuñda gezüp ʿaşḳuñ arar
   Şu semek gibi **ki** ister deryā *(Şânî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 10). [ki,]*
2. Der-evc-i āsmān-ı dil hilāl-i naḳş-ı ebrūyet
   Meh-i nevdür **ki** olmışdur şafaḳdan ey perī peydā *(Şânî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 6). [ki,]*
3. Zi-laʿlet her süḫan **ki** meh zi-rūy-ı nükte mī-āyed
   Gider ṣabrum ḳarārum ḳalmayup ʿaḳlum olur yaġma *(Şânî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 7). [ki,]*
4. Nedür bu naġmeler dilde terennümler mi bülbülde
   Nedür bu zār içi ilde nedür bu ṭaşra **ki** ġavġā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 10). [ki,]*
5. Ey yār-ı ʿazīzim saña bir söz direm ammā
   Cān kūşene ṭaḳ sen anı **ki** ol dür-i yek-tā *(Şânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 2). [ki,]*
6. Görinür kāʾināt aḥvāli andan
   Zihī ṣūret **ki** mirʾāt-ı mücellā *(Şânî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 6). [ki,]*
7. İl ẕemmin iden kimseye zinhār ḳatıñda
   Yüz virme **ki** eksik dönecek ol yüzi ḳara *(Şânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 6). [ki,]*
8. Sīb-i ẕeḳanuñ dime **ki** şeftālüsin alma
   Ey tāze nihālüm aḳıdur dīdeler alma *(Şânî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 1). [ki,]*
9. Manẓar-ı Ḥaḳ olmaludur ḫalḳ-ı cihān āyinesi
   Tā **ki** ne ṣūretle baḳılsa anı göstere cevāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 10). [ki,]*
10. Ey Şānī ḫāl-i ʿārıż-ı dildāre ḳıl naẓar
    Bir cāzū-hindūdur **ki** boġulmaz ṣuya batup *(Şânî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 10). [ki,]*
11. Şānī bedān **ki** çāre-i bīçāregān ü şüd
    ʿAzmem hemīşe z'ān **ki** be-sūy-ı Muḥammedest *(Şânî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 9). [ki,]*
12. Şānī bedān **ki** çāre-i bīçāregān ü şüd
    ʿAzmem hemīşe z'ān **ki** be-sūy-ı Muḥammedest *(Şânî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 10). [ki,]*
13. Ey dil ber-ān **ki** ʿaḳl çü şemʿ-i münevverest
    Devlet bedān **ki** der-şeb-i baḫşiş muḳarrerest *(Şânî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 1). [ki,]*
14. Ey dil ber-ān **ki** ʿaḳl çü şemʿ-i münevverest
    Devlet bedān **ki** der-şeb-i baḫşiş muḳarrerest *(Şânî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 2). [ki,]*
15. Çe **ki** zi-ʿaḳl āyed ü maḳbūl-i Ḥaḳ büved
    Her **ki** zi-nefs āyed u iblīs-i ebterest *(Şânî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 3). [ki,]*
16. Cānest şāh-ı mülk-i beden aḳl-rā vezīr
    Şānī bedān **ki** düşmen-i ū nefs-i kāfirest *(Şânî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 10). [ki,]*
17. Laʿl-i dil-i bīmāra **ki** em didi ṭabībüm
    Aġyāra naṣīb oldı ḳamu derd ü belā renc *(Şânî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 5). [ki,]*
18. Bir meyden itdi sāḳī-i bāḳi bizi **ki** mest
    كل الدهور منهم رياحين مسک تفوح *(Şânî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 3). [ki,]*
19. Dirlerse dil-rübālara **ki** rūḥ-ı ṣānidür
    Ben sevdigüm habībedür ey Şānī ṣāni rūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 13). [ki,]*
20. Küntü kenzüñ gevherinden kim **ki** ṭuymadı rumūz
    Maʿdenin bilmez ḫazefdür gevher olmaz kānı yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 3). [ki,]*
21. Vaṣlı metāʿın ol perī cān naḳdine virür
    Ey dil neden **ki** sende bu esrār fikri yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 16). [ki,]*
22. Kim **ki** yüzüñ görse dir ṣalli ʿalā Muḥammed
    İşte sirāc-ı münīr ṣalli ʿalā Muḥammed *(Şânî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 1). [ki,]*
23. Ḳurtuluş yoḳdur ebed dām-ı belādan Şānī
    Kim **ki** ol zülf-i girih-gīre dili eylese ʿaḳd *(Şânî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 10). [ki,]*
24. Nāṣıḥ-ı ehl-i muḥabbet gerek ol kimse **ki** ola
    Ḥüsni zībā ḫūyı gökçek lebi şekker sözi ḳand *(Şânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 3). [ki,]*

25. Yā nebī vechüñ senüñ mir’āt-ı vechu’llahdur
Kim **ki** bildiyse seni ol ʿārif-i bi’llāhdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 2). [ki,]*
26. Āb-ı rūy-ı ʿizzetüñdendür **ki** ġarḳ olmayuban
Geştī-i ʿālemde Nūḥ adı Neciyyu’llahdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 9). [ki,]*
27. Her kişi şānına lāyıḳ iş ider ey yüzi gül
Şānī üftāde **ki** n’itsüñ yine öz şānuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 14). [ki,]*
28. Āhum terennüm eylese bülbüller iñledür
Bildüm **ki** mürġ-i cānı ruḫ-ı güller iñledür *(Şânî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 2). [ki,]*
29. İdinme kiẕbi ṣanʿat ḥīle vü mekr ile dirilme
Ki kiẕb ü mekr ü ḥīle ehli raḥmetden baʿīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 10). [ki,]*
30. Düzüp ḫoş-ṣūret-i ḥāli naẕar ḳıl pīre ey Şānī
Ki mirʾāta ne vech ile baḳılsa ol bedīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 18). [ki,]*
31. Ol mey **ki** ṣunmış idi ezel sāḳī-i elest
Başında daḫı ʿāṣıḳ-ı mestüñ ḫumārı var *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 3). [ki,]*
32. Bir cāya irmişüz **ki** zamān u mekānı yoḳ
Ne gice vardur anda ne anuñ nehārı var *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 9). [ki,]*
33. Bir baḥre düşdi Şānī **ki** ġavvās olup gezer
Anuñ ne ṭūl-i ʿumḳı ne ḥadd ü kenārı var *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 13). [ki,]*
34. Niçe **ki** ʿadū-yı nefs olur ṣaġ
Rūḥānī dīvin olur seräser *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 7). [ki,]*
35. Ey kendüzi miḳdārını bilmez
Sen seni tanı **ki** sır-ı ekber *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 12). [ki,]*
36. Ġafletden uyan **ki** ṣubḥ irişdi
Rūzuñ telef itme ey birāder *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 31). [ki,]*
37. Her dem ribāṭ-ı dehre **ki** ʿālem ḳonar göçer
Beñzer o kārbāna **ki** bir dem ḳonar göçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 1). [ki,]*
38. Her dem ribāṭ-ı dehre **ki** ʿālem ḳonar göçer
Beñzer o kārbāna **ki** bir dem ḳonar göçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 2). [ki,]*
39. Bir vādidür **ki** dünye-i ġaddār-ı bī-ṣebāt
Niçe Selīm Ḫüsrev ü Rüstem ḳonar göçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 3). [ki,]*
40. Sevdālıġum irişince **ki** gāh
Ṭañmañ baña o da bir maḥaldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 3). [ki,]*
41. Añmañ baña münkiri **ki** işi
Hep daḫl u taʿarruż u cidaldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 5). [ki,]*
42. Sīne bāġında biraz nāzik nihāl olmış durur
Çeşm-i ḳātil cāna ġamzeñden **ki** atmış tīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 6). [ki,]*
43. Her **ki** mirʿāt-ı dilin ṣāf-ı mücellā eyler
Pertev-i nūr-ı ḫudā anda tecellā eyler *(Şânî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 1). [ki,]*
44. Her **ki** gerçekden iderse dili dildāra fedā
Ġayriden ḳalbini ey Şānī müberrā eyler *(Şânî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 13). [ki,]*
45. Gel gedā-yı kūy-ı cānān ol **ki** sulṭānlıḳ budur
Tāc u taḫtı cümle berbāt it Süleymānlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 1). [ki,]*
46. Maẕhār-ı eşyā özüñdür manẕar-ı Ḥaḳdur dilüñ
Menʿaref sırrından āgāh ol **ki** insānlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 8). [ki,]*
47. Bütperest olma Ḫudāya ṭap sücūd-ı ḫāk ḳıl
Cehl ile ḳalma ġurūr içre **ki** şeyṭanlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 4). [ki,]*
48. Cām-ı lebinden esrüdi cümle-i kāʾināt anuñ
Laʿli zülālidür **ki** her ḫızr-ı dile hayāt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 10). [ki,]*
49. Atı ayaġına ruḫın kim **ki** firāş ḳılmadı
Rūy-ı zemīne şāh ise nuṭḳ-ı felekde māt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 17). [ki,]*
50. Māh-rūlar dimiş ey Şānī senüñçün **ki** ḳamu
Her şeb ol gün daḫı bir ʿālem-i tenhāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 17). [ki,]*
51. Dil ḫayālüñ **ki** göñül gibi ḫafī cāya çeker
Ġāfil olma güzelim ol seni tenhāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 1). [ki,]*
51. Hem dem itmiş özine kūşe-i ḫalvetde müdām
Şānī beñzer **ki** seni ceẕbe-i esmāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 10). [ki,]*
53. La’lün süḫan demünde **ki** cānān açar ḳapar
Yākūt-ı ḫufreden dili mercān açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 1). [ki,]*
54. Dil ḫānesinde ẓulmet-i ġam maḥv olur gider
Vaḳtā o meh **ki** sīne-i sīmīn açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 4). [ki,]*
55. Dilber **ki** nāz ile leb-i rengīn açar ḳapar
Ferhād-ı cāna ḳıṣṣa-i Şīrīn açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 1). [ki,]*
56. Ey Şānī lāle ṣanma **ki** kūh-sār-ı deşt-i ġam
Ferhād-ı cāna defter-i ḫūnīn açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 9). [ki,]*
57. Evrāḳ-ı gülsitānı **ki** gerdūn açar ḳapar
Ġam nāmesini bülbül-i maḫzūn açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 1). [ki,]*

58. Ṣadef-i ṭabʿımı pür eyler o şîrîn dehenüñ
Ḫoḳḳa-i laʿli açıldıḳça **ki** dürrler dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 4). [ki,]*
59. Ṭūṭī-i tabʿımı gūyā ider ey Şânī müdām
Leb-i dilber söze geldikce **ki** şekker dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 10). [ki,]*
60. Bu ne zülf ü ḫadd ü ḫaṭdur bu ne ḳadd bu ne ḳāmetdür
Meger **ki** fitne-i devr-i ḳamerden bir ʿalāmetdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 2). [ki,]*
61. Ḫayāl-i ebrūñ ey meh dilde miḥrāb-ı muḥabbetdür
Müjeñ anda giçerse bil **ki** maḳṣūd-ı imāmetdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 6). [ki,]*
62. Tīr-i ġamzeñ **ki** dil u cāna geçer
Ey perī key katı rindāne geçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 1). [ki,]*
63. Şöyle **ki** keskün olupdur ġamzeñ
Hā diyince dil-i biryāna geçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 3). [ki,]*
64. Her **ki** cāna tīġ-i ġamzeñden dirīġ sır ṭutar
Ehl-i ʿaşḳ anı yolın azmış ḫarāb-ter ṭutar *(Şânî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 1). [ki,]*
65. Ey sāḳī-i gül-çehre ne meydür **ki** ṣunarsın
Bir ḳaṭresi hep cümleyi mestāne idüpdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 5). [ki,]*
66. Ḳorḳum budur **ki** öliceḳ rāh-ı ġamda ben
Mirʾāt-ı vech-i yāre vire āh-ı dil ġubār *(Şânî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 5). [ki,]*
67. Ḫāk-i derüñ **ki** bād-ı seḥerden ḳapar ḳaçar
Bir uġrudur **ki** kuḥl-i baṣardan ḳapar ḳaçar *(Şânî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 1). [ki,]*
68. Ḫāk-i derüñ **ki** bād-ı seḥerden ḳapar ḳaçar
Bir uġrudur **ki** kuḥl-i baṣardan ḳapar ḳaçar *(Şânî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 2). [ki,]*
69. Ḫāl-i ruḥuñ **ki** naḳd-i dil-i dînde ḳoymadı
ʿAyyārdur **ki** baḥrla berden ḳapar ḳaçar *(Şânî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 7). [ki,]*
70. Ḫāl-i ruḥuñ **ki** naḳd-i dil-i dînde ḳoymadı
ʿAyyārdur **ki** baḥrla berden ḳapar ḳaçar *(Şânî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 8). [ki,]*
71. Sāḳi piyāle ṣun **ki** dem-i nevbahārdur
Hengām-ı serv-i bāġ leb-i cūy-bārdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 1). [ki,]*
72. İrse ʿaceb mi mürde-i gülzāra kesr-i ḫayāt
Bād-ı bahārı gör **ki** dem-i ʿĪsā vardur *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 6). [ki,]*
73. Bir serv-ḳadd u lāle ruḥuñ yādigārıdur
Sīnemde tāze ḳanlu elifler **ki** vardur *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 12). [ki,]*
74. Her bir varaḳ **ki** dāmen-i pür-dürr ü jāledür
Maḳṣūdı şāh-ı gül ḳadehinde niṣārdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 13). [ki,]*
75. Her kim **ki** oldı bir daḫı gül yāre hem-nişin
Yaz u ḳış aña Şânī nevbahārdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 17). [ki,]*
76. Ṣaḳın ey ġonce sen baḫṣ-ı fem-i yāre dehen açma
Ki bāġ-ı ḥüsne ol gülruḫ seni ilzāma gelmişdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 6). [ki,]*
77. Aġzuñla dişüñe ṭoluşur ḫurdedānlar
Her nükte **ki** birisi mīme birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 8). [ki,]*
78. Nīsān ḳaṭresin **ki** olur mār ile ṣadef
Olur birine zehr anuñ birisi ne dür *(Şânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 11). [ki,]*
79. Peyk-i dilimüñ ẕilleridür nāle degüldür
Dil ḳūyıña niçe **ki** segirdür o diñilder *(Şânî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 8). [ki,]*
80. Alma sögüşin müddeʿinüñ basma ayaġın
Zīrā **ki** itüñ ḳuyruġı başılsa çeñilder *(Şânî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 12). [ki,]*
81. Ol dilrubā **ki** ṣāḥib-i ḥüsn-i cemāldür
Vallah yoḳ naẕīri anuñ-miṣāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 1). [ki,]*
82. Aʿmādur ol **ki** her naẕarı ʿayn-ı Ḥaḳ degül
Kāzibdür ol **ki** dembedem ehl-i viṣāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 11). [ki,]*
83. Ḥaḳ resūli çünki maʿallahī söyleye
Kimdür **ki** ḥāli dāʾīm anuñ ittiṣāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 14). [ki,]*
84. Mülḥiddür ol **ki** ḳavl ile fiʿli bir olmaya
Rāh-ı şeriʿatı bıraḳan kimse ḍāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 15). [ki,]*
85. Gice ḥammāma gidermişsin işitdüm tenhā
Ḳorkma mısın **ki** mücerred seni ṣoyup ṣopalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 6). [ki,]*
86. Kendüdür her söz **ki** benden ẓāhir olur söyleyen
Ben kimüm ey Şânī kim leb depredüp açam dehān *(Şânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 13). [ki,]*
87. Yandurup bağrumı çün **ki** iñiletti ġamuñ hey
Baña nitdüñse yine ey ruḫı zībā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 11). [ki,]*
88. Çünki resūl-i Ḥaḳ gelüp didi **ki** En-Nāsü niyām
Var ise ʿirfānuñ bugün yatma bu ġafletden uyan *(Şânî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 7). [ki,]*
89. Kim **ki** ol güherini miṣle ider müşterī dil
Virmelidür aña sermāye-i ġamzeñ varın *(Şânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 5). [ki,]*
90. Vaḳtüñe ḥāżır ol ey dil ġam-ı ferdāyı unut
Bugün vaṣluñla kovar kim **ki** dilerse yarın *(Şânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 8). [ki,]*

91. Niçe demdür **ki** senüñ vālih ü ḥayrānuñdur
Ṭuyur da Ṣāniyā bir ẕerre lebüñ esrārın *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 13). [ki,]*
92. Ḳanlu yaşum görüp ey serv nedür bu dime kim
Ḳadd-i dil-cū **ki** revān olan iki cūdur bu *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 12). [ki,]*
93. Kūyuñ **ki** gülşen-i ruḫuñ tek verd-i raʿnā bulmasa
Bād-ı ṣabā ger bāġ-ı dehri geşt idüben araya *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 9). [ki,]*
94. İşigi ṭaşına yeter sür yüzüñi **ki** key müddeʿī
Aġ olmaġa hīç çāre mi vardur cihānda ḳaraya *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 15). [ki,]*
95. Her **ki** dilden gidere ḫāk-i vücūduñ kederin
Belki āyine-i ẕāt eyler özin ḥażretde *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 3). [ki,]*
96. ʿĀḳıbet Mışr-ı dil içre bulur Yūsufını
Ol **ki** Yaʿḳūb ola Kenʿānı ġam-ı miḥnetde *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 6). [ki,]*
97. Nihāl-i ḳāmeti bir şemʿ-i kāfūrī dürür gūyā
Ki şevḳinden olupdur cān u diller cümle pervāne *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 4). [ki,]*
98. Ne sırr-ı ekber imişsin **ki** her dem çeşm-i ʿuşşāḳ
Görinür ṣūretüñden cümle-i peydā vü pinhānı *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 9). [ki,]*
99. Öpülmez emilirse laʿlin **ki** şifā dirler
Dāḫı niye emsem dir billāh diñ o dermānı *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 5). [ki,]*
100. Çevgān-ı zülf-i yāre ol dem **ki** dil alındı
Meydān-ı ʿaşḳ içinde ṭop oldı ser çalındı *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 1). [ki,]*
101. ʿAşḳ bir meydür **ki** ʿālem cümleten mestānesi
Sīne-i ʿuşşāḳdur ḫumḫānesi vü meyḫānesi *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 1). [ki,]*
102. Sen itdüñ baña dime nefʿ ü żar görseñ bir ādemden
Ki bu sen ben dimeklik eyledi merdūd Şeyṭānı *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 8). [ki,]*

kibr: *Kibir, büyüklük, büyüklenme.*
1. Merdüm-āzār olma **kibr** ü kīnden pāk it dilüñ
Ḫayr-ḫāh ol herkese cehd it müselmānlıḳ budur *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 7). [kibr,]*

kīl u ḳāl: *Dedikodu.*
1. Var ise ḥāl-i maʾna gel göster
Şānī bu **ḳīl u ḳāli** neylerler *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 22). [ḳīl u ḳāli, -i]*

kim: *Kim, kimse, soru zamiri.*
1. Künh-i ẕātın ḳanda feḥm eyler anuñ ʿaḳl-ı beşer
Vaṣf-ı pākin **kim** anuñ idrāk ider ġayr-ı Ḫudā *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 12). [kim, - āyeti]*
2. Ḥaḳ sevdi **kim** sevüp seni maṭlūb idinmeye
Ey cisme cān u cānlara cānān Muḥammed Muṣṭafā *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 7). [kim,]*
3. Sāye-veş yoluna ḫāk olduġum ey Şānī bu **kim**
İtmişim vārımı ol serv-i ḫırāmāna fedā *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 13). [kim,]*
4. Kaşuñ miḥrābına ey yüzi ḳıblem
Sücūd itdük ḳamu **kim** eylemez yā *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 10). [kim,]*
5. Sensin ey ḫayrü'l-beşer ol server-i ʿālī-cenāb
Kim ġulām-ı dergehüñdür ins ü cin ü şeyḫ ü şābb *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 2). [kim,]*
6. Nicesi elvān ile eşkāli beyān idem aña
Kim gözünüñ olmaya nūrı ya gözün ṭuta ḥicāb *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 4). [kim,]*
7. İtme nisbet ġonceñ ey gül sen fem-i dildāde **kim**
Ruḫ-be-ruḫ olduḳda gülşende olur güftār güç *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 11). [kim,]*
8. Bunca bu seng-i cefāya nīşe eylersin nişān
ʿĀşıḳun ḳalbi bilürsen **kim** olur cānā recāc *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 4). [kim,]*
9. Şānī bu āh u giryeyi taḳlīl ḳılma **kim**
Yaş dökmemişdi nevḥa idüp belki niçe Nūḥ *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 9). [kim,]*
10. Cām-ı lebüñden irse **kime** curʿa-i ṣabūḥ
Buldı ḥayāt-ı sermedi ṭapdı ġıdā-yı rūḥ *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 1). [kime, -e]*
11. Ḳanḳı ādem **kim** anuñ ẕātında bir ʿirfānı yoḫ
Beñzer ol bir ṣūrete olmış muṣavver cānı yoḫ *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 1). [kim,]*
12. Küntü kenzüñ gevherinden **kim** ki ṭuymadı rumūz
Maʿdenin bilmez ḫazefdür gevher olmaz kānı yoḫ *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 3). [kim,]*
13. Her **kimüñ** kim ẕaḫmına derd-i ḥabīb olmaz devā
Çāresizdür iki ʿālemde anuñ dermānı yoḫ *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 11). [kimüñ, -üñ]*
14. Her kimüñ **kim** ẕaḫmına derd-i ḥabīb olmaz devā
Çāresizdür iki ʿālemde anuñ dermānı yoḫ *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 11). [kim,]*
15. Ḥasret-i dildār ile bir derde düşdi Şānī **kim**
Nāle vü feryād u āh u zārınuñ pāyānı yoḫ *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 13). [kim,]*
16. Kimdür reh-i ʿaşḳuñda özüñ itmeye ḳurbān
Ey yolına cān virmek olan dīn-i Muḥammed *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 7). [kimdür, -dür]*

17. Kim ki yüzüñ görse dir ṣalli ʿalā Muḥammed
İşte sirāc-ı münīr ṣalli ʿalā Muḥammed *(Şânî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 1). [kim,]*
19. Künc-i beytü'l-ḥazen olur yeri Yaʿḳūb gibi
Kimüñ ol nūr-ı baṣar ger naẕarından ola faḳd *(Şânî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 6). [kimüñ, -üñ]*
20. Ḳurtuluş yoḳdur ebed dām-ı belādan Şānī
Kim ki ol zülf-i girih-gīre dili eylese ʿaḳd *(Şânî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 10). [kim,]*
21. Fikr-i zülfüñle çıḳar her gice ol ḳaṣruña gör
Kimdür eflāka anuñ tek ide bir ḳıl ile ṣaʿd *(Şânî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 8). [kimdür, -dür]*
22. Yā nebī vechüñ senüñ mir'āt-ı vechu'llahdur
Kim ki bildiyse seni ol ʿārif-i bi'llāhdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 2). [kim,]*
23. Ben nebī idüm vücūda gelmedin ādem didüñ
Añlamaz nādān bu remzi **kim** ne sırru'llahdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 4). [kim,]*
24. Her **kime** irdise nūruñdan eşer buldı şeref
Ceddüñ olduġına İbrāhīm Ḫalīlu'llahdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 11). [kime, -e]*
25. Gerçi yoḳluḳdan ʿibāretdür velī
Ṣanmañuz **kim** her gedā dervīşdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 10). [kim,]*
26. Anuñ **kim** pīri yoḳdur pīri şeyṭan-ı merīd olur
Saʿādet ehli bir pīrüñ elin ṭutar mürīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 1). [kim,]*
27. O **kim** taʿlīm-i ʿilm-i dīn içün bir pīre yapışmaz
Şāḳī-i bī-ḥayā bir naḥs u bed-baḫt u pelīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 3). [kim,]*
28. Kūyuñda bunca nāle vü feryād u zārı var
Cān virmeye yoluñda **kimüñ** iḫtiyārı var *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 2). [kimüñ, -üñ]*
29. Ṣaḥn-ı serāy-ı ʿāleme pür-ġam gelür gibi
Kimi ṣafā-yı ʿayş ile Ḫurrem ḳonar göçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 8). [kimi, -i]*
30. Kim menʿ idebilür beni kūyından o yārüñ
Cān naḳdin ulaşdurmışum anda süllemüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 7). [kim,]*
31. Bilmedi Rabbi o **kim** tanımadı öz nefsin
Men-ʿaref sırrını Aḥmed didi **kim** lā eyler *(Şânî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 5). [kim,]*
32. Bilmedi Rabbi o **kim** tanımadı öz nefsin
Men-ʿaref sırrını Aḥmed didi **kim** lā eyler *(Şânî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 6). [kim,]*
33. Lā'da besdür bilinür nükte-i maḳṣūd nedür
Daḫı müşrikdür o **kim** bu söze illā eyler *(Şânî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 8). [kim,]*
34. Ẕerreveş mihre yetiş cehd ile bī-saʿy olma
Ḳaṭre **kim** baḥre irer kendiyi deryā eyler *(Şânî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 10). [kim,]*
35. Gördüm o mehliḳāyı **kim** pertev-i şems-ẕāt olur
İrdüm o şemʿa **kim** daḫı şuʿle-i kaʿināt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 1). [kim,]*
36. Gördüm o mehliḳāyı **kim** pertev-i şems-ẕāt olur
İrdüm o şemʿa **kim** daḫı şuʿle-i kaʿināt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 2). [kim,]*
37. Yirde vü gökde her ne var oldı muṭīʿ ü çākeri
ʿĀrif olan bilür bunı **kim** nice muʿcizāt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 16). [kim,]*
38. Atı ayaġına ruḫın **kim** ki firāş ḳılmadı
Rūy-ı zemīne şāh ise nuṭḳ-ı felekde māt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 17). [kim,]*
39. Her ḳaçan ol dürrdür **kim** ruḫ-ı cānāna düşer
Ṣanırum şebnem-i terdür gül-i ḫandāna düşer *(Şânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 1). [kim,]*
40. Kim añlar senüñ künh-i ẕātuñ nedür
Dil-i Şānī ola mediḥüñde ḳaṣīr *(Şânî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 9). [kim,]*
41. Ey ḳanāʿat kūşesinde muʿtekif olan civān
Vir ḫaber **kim** bundan özge kenz-i lā-yefnānedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 20). [kim,]*
42. Eşkümi āhum ile zīr u zeber ḳıldı bu çarḫ
Kimi gör yire çalar kimini aʿlāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 4). [kimi, -i]*
43. Eşkümi āhum ile zīr u zeber ḳıldı bu çarḫ
Kimi gör yire çalar **kimini** aʿlāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 4). [kimini, -i, -n, -i]*
44. ʿĀrıż-ı dilbere **kim** zülf-i muʿanber dökülür
Ḳalmaz ārām-ı dil ü cān ḳamu diller dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 1). [kim,]*
45. Cān dimāġını muʿaṭṭar eyler
Zülf-i müşkīnüñe **kim** şāne geçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 8). [kim,]*
46. O mehüñ vechine **kim** zülf-i muṭarrā dökülür
Rūm üzre ṣanuram ʿanber-i sāra dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 1). [kim,]*
47. Laʿl-i yār üzre görüp ḫāl-i siyeh ṣanmañ **kim** ol
Bir ḥabeşdür Mışra gelmişdür ṭurup şekker ṭutar *(Şânî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 7). [kim,]*
48. Kime ṣordumsa ey Şānī belā iḳlīminüñ rāhın
Didiler dūd-ı āhuñ gibi olma hīç aña rehber *(Şânî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 9). [kime, -e]*
49. Çeşmüm ṣulaġına gelüp uġramadı hīç
Yā Rāb o gözi āhūyı **kim** eyledi şikār *(Şânî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 8). [kim,]*
50. Neden bu mülk-i diller ol ṣaha yā Rab musaḫḫardur
Meger **kim** ol şeh-i iḳlim-i ḫüsn adı muẓafferdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 2). [kim,]*

51. Göz ḳarardur **kim** çeker kuḥl-i Ṣıfāhānuñ ġamın
Ḫāk-pāyuñ var iken çeşm-i dile nūr-ı baṣar *(Şânî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 5). [kim,]*
52. Ey Mesīḥā-dem nice dil mürdeyi iḥyā ider
Ḳanda **kim** irse nesīm-i rūḥ-baḫşuñdan eşer *(Şânî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 8). [kim,]*
53. Aġyār açmasun hiç aġız **kim** vefādur ol
Ṣānī baña ḳaḳın sen o meh ger ḳaḳır ḳaḳır *(Şânî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 9). [kim,]*
54. Ṣu gibi yüz sürüp **kim** ola bāġa varmaya
Elvān-ı mīve ṣaḥn-ı çemen-i sebze-zārdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 9). [kim,]*
55. Her **kim** ki oldı bir daḫı gül yāre hem-nişin
Yaz u ḳış aña Ṣānī nevbahārdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 17). [kim,]*
56. Ḳad-i zülfinde yārüñ cān virüp ey dil murād it **kim**
Cihāna her gelen ancaḳ bir eyü nāma gelmişdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 9). [kim,]*
57. Ḥaḳ resūli çünki maʿallahī söyleye
Kimdür ki ḥāli dāʾīm anuñ ittiṣāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 14). [kimdür, -dür]*
58. Būse-i laʿlüñi luṭf ile raḳībe ṣunma
Kim görüpdür eşegi āb-ı ḥayāta yıḳalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 8). [kim,]*
59. Yaḳarsam nār-ı ʿaşḳ ile **kime** ne dil ocaġumdur
Yanarsa penbe-i dāġum nola altun çerāġumdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 1). [kime, -e]*
60. Kendüdür her söz ki benden ẓāhir olur söyleyen
Ben **kimüm** ey Ṣānī kim leb depredüp açam dehān *(Şânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 14). [kimüm, -üm]*
61. Kendüdür her söz ki benden ẓāhir olur söyleyen
Ben kimüm ey Ṣānī **kim** leb depredüp açam dehān *(Şânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 14). [kim,]*
62. Fiġān u nāle vü eşkümle yir gök ṭopṭoludur hep
Ṭarīḳ-i ġamda aʿdā ṣanma sen **kim** bī-sipāhum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 4). [kim,]*
63. Ġubārum tūtiyā iltür ṣabā gözine eflāküñ
O demden **kim** reh-i ʿaşḳuñda cānā ḫāk-i rāhum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 8). [kim,]*
64. Seg-i kūyla hem-dem ü hem-nişīn olmaḳ diler gönlüm
Şehā gel gör beni **kim** ne muḥibb-i ʿizz u cāhum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 10). [kim,]*
65. **Kim** olmaz müşterī mihrüñde sen bir rāya beñzersin
Çerāġ-ı ehl-i dilsin şemʿ-i bezm-ārāya beñzersin *(Şânî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 1). [kim,]*
66. Ḳılduñ ey ḥayy ü tüvānā **kimini** ʿālem-i dānā
Kimini ʿārif-i bīnā kimin aʿmā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 17). [kimini, -i, -n, -i]*
67. Ḳılduñ ey ḥayy ü tüvānā kimini ʿālem-i dānā
Kimini ʿārif-i bīnā **kimin** aʿmā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 18). [kimin, -in]*
68. Ḳılduñ ey ḥayy ü tüvānā kimini ʿālem-i dānā
Kimini ʿārif-i bīnā kimin aʿmā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 18). [kimini, -in, -i]*
69. Kimini derd ile maḥzūn kimin itdüñ ġama meftūn
Kimini ʿaşḳ ile Mecnūn kimin Leylā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 19). [kimini, -in, -i]*
70. Kimini derd ile maḥzūn **kimin** itdüñ ġama meftūn
Kimini ʿaşḳ ile Mecnūn **kimin** Leylā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 19). [kimin, -in]*
71. Kimini derd ile maḥzūn kimin itdüñ ġama meftūn
Kimini ʿaşḳ ile Mecnūn kimin Leylā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 20). [kimini, -in, -i]*
72. Kimini derd ile maḥzūn **kimin** itdüñ ġama meftūn
Kimini ʿaşḳ ile Mecnūn **kimin** Leylā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 20). [kimin, -in]*
73. Kim ki ol güherini miṣle ider müşterī dil
Virmelidür aña sermāye-i ġamzeñ varın *(Şânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 5). [kim,]*
74. Vaḳtüñe ḥāżır ol ey dil ġam-ı ferdāyı unut
Bugün vaṣluñla kovar **kim** ki dilerse yarın *(Şânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 8). [kim,]*
75. Ḳanlu yaşum görüp ey serv nedür bu dime **kim**
Ḳadd-i dil-cū ki revān olan iki cūdur bu *(Şânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 11). [kim,]*
76. Sākīyā ṣanma ḥabāb ola mey-i ṣahbāda
Jāledür **kim** görinür berg-i gül-i raʿnāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 2). [kim,]*
77. Maraż-ı cehline ey Ṣānī şifā bulmaz mı
Kişi **kim** ʿilm ile Loḳmān ola ger ḥikmetde *(Şânî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 10). [kim,]*
78. Ḫūblar seyrinden ey vāʿiẓ meni menʿ itme **kim**
Ḳulaġum işitmez iken ḳışşa vü efsāneyi *(Şânî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 9). [kim,]*
79. Gencīne-i ʿaşḳuñ yiri genc-i dil-i ʿuşşāḳ imiş
Dīvānedür ol **kim** gezer vīrāneden vīrāneye *(Şânî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 8). [kim,]*
80. Kim işige tevbe ḳıl kimseye uzatma dil
Öz ʿaybuñı añla bil tevḥīde gel tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 17). [kim,]*
81. Ne mümkündür ol ḳayd-i kākülden ḫalāṣ ola daḫı
Ne diller **kim** giriftār oldı ol cāh-ı zenaḫdāne *(Şânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 8). [kim,]*
82. Kimdür ḳapuñda sehv u ḫaṭā ḳılmamış ey İlāh
Ẕāt-ı şerīf-i Ḥaḳḳdur olan var ise bī-günāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 1). [kimdür, -dür]*
83. Ne var Ḫıżr āb-ı zinde içse olmaz ümmetüñde
Olar **kim** içdiler şerʿ-i şerīf-i āb-ı ḥayvānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 8). [kim,]*

84. Olar **kim** görmediler bilmediler bunda bi't-taḥḳīḳ
Ne bilsün anda sen şāhı çü yoḳdur çeşm-i ʿirfānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 11). [kim,]*
85. Bu ne celāl olur **kim** görüp cemāl-i yāri
Bir tār-ı zülfe biñ biñ Manṣūr-ı dil ṣalındı *(Şânî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 7). [kim,]*
86. Ḫāl-i ʿizārı gördükde ḳorḳdı cānum
Sīnemde dağ-ı tāze **kimden** imiş bilindi *(Şânî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 10). [kimden, -den]*
87. Kim görse seni cānā terk itdi dil ü cānı
Cānı n'ider ol kimse seyr eyleye cānānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 1). [kim,]*
88. Cānānı **kim** isterse kendüye ḳıla māʾil
Cān ise murādı yār itmeye dirīġānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 3). [kim,]*
89. Anı bunı ḳoy ey dil her ḳanda **kim** olursa
Pāyına niṣār it cān gördükde o sulṭānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 5). [kim,]*
90. Ey muvaḥḥid cāndan ġavvāṣ olup ṭalduñ ise
Baḥr-ı tevḥīdüñ bilürsin **kim** nedir dürdānesi *(Şânî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 8). [kim,]*
91. Döñme bir sāye görünce ṣanma **kim** ol ẕātdur
Ẕāt bir yüksek hümādur düşmez andan yire ney *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 7). [kim,]*
92. Ne aṣṣı böyle dir dilden ölüm çünkim bizümçündür
Bize sen bir beḳā vir **kim** ebed hīç olmaya fānī *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 8). [kim,]*
93. Niçe nefs ile şeyṭānı ṣarāb içüp ulaḳ esrüñ
Bizi ol bezme irgür **kim** ola sāḳī-i rūḥānī *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 10). [kim,*
94. Kime feryād idüp kimden görem yitmezse elüm yāre
Benüm varlıġum olmışdur ḥicābum yine ey Ṣānī *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 13). [kime, -e]*
95. Kime feryād idüp **kimden** görem yitmezse elüm yāre
Benüm varlıġum olmışdur ḥicābum yine ey Ṣānī *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 13). [kimden, -den]*
96. Anun **kim** dīde-i ʿirfānı yoḳdur añlamaz ḥikmet
Ne bilsün niçesi mirʾāt-ı Ḥaḳdur vech-i insānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 3). [kim,]*
97. Ṣecerden çün Enā'llah ile gelmişdür nidā-yı dil
Beşerden pes ene'l-ḥaḳ gelse **kimdür** münkiri ḳanı *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 12). [kimdür, -dür]*

kimesne: *Kimse, hiçbiri.*
1. Nice ṣordumsa **kimesne** virimez senden nişān
Ey benüm nām u nişānum bi-nişānum ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 13). [kimesne,]*

kimse: *Kim, kimse.*
1. Ṣaḳīdür nā-sezā işlerle pīrin inciden **kimse**
Rıżā ehli olanlar iki ʿālemde saʿīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 11). [kimse,]*
2. Ġam ḫaymesi ḳurarsa n'ola sīnede ʿaşḳuñ
Mānīʿ olmaz **kimse** aña yurd ḳovanuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 6). [kimse,]*
3. Mülḥiddür ol ki ḳavl ile fiʿli bir olmaya
Rāh-ı şeriʿatı bıraḳan **kimse** ḍāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 16). [kimse,]*
4. Nigārā ḫāl-i şevḳüñ ʿilm-i ʿaşḳuñ bilmeyen **kimse**
Ne eblehdür ne aḥmaḳdur ne echeldür ne ebterdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 7). [kimse,]*
5. Dāmenin dest-i taʿalluḳdan iden **kimse** ḫalāṣ
Bāġ-ı dehr içre yürür servi gibi āzāde *(Şânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 7). [kimse,]*
6. Sen seni ḳatl eyleyince kimseden umma meded
Kimse varmaz kendüzin öldürenüñ feryādına *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 8). [kimse,]*
7. Sen seni ḳatl eyleyince **kimseden** umma meded
Kimse varmaz kendüzin öldürenüñ feryādına *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 7). [kimseden, -den]*
8. Kim işige tevbe ḳıl **kimseye** uzatma dil
Öz ʿaybuñı añla bil tevḥīde gel tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 17). [kimseye, -y, -e]*
9. Kim görse seni cānā terk itdi dil ü cānı
Cānı n'ider ol **kimse** seyr eyleye cānānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 2). [kimse,]*
10. Yārdan ġayrī göñül levḥinde Ṣānī **kimse** yoḳ
Vechidür bāḳī ḳalan pes helāk oldı küll-i şey *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 13). [kimse,]*

kimse: *Kimse, birey, herhangi biri.*
1. İl ẕemmin iden **kimseye** zinhār ḳatıñda
Yüz virme ki eksik dönecek ol yüzi ḳara *(Şânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 5). [kimseye, -y, -e]*
2. Nāṣıḥ-ı ehl-i muḥabbet gerek ol **kimse** ki ola
Ḥüsni zībā ḫūyı gökçek lebi şekker sözi ḳand *(Şânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 3). [kimse,]*

kimsesiz: *Kimsesiz, yapayalnız kalmış kimse.*
1. Āşināsızca bilişsizce ġaribce ḫüsn ile
Kimsesizce aḳrabāsızca bī-ebce olsa yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 14). [kimsesizce, -ce]*

kīmyā-yı ḫāk-i ferh: *Toprağın filizinin kimyası, iksiri.*

1. **Kīmyā-yı ḫāk-i ferḫine** niçün ṣarf eylemek
   Çünki şākird olasın ol cevherüñ üstādına *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 5). [kīmyā-yı ḫāk-i ferḫine, -i, -n, -e]*

kīn: *Kendisine yapılan bir şeyi hazmedememekten doğan devamlı ve gizli düşmanlık.*
1. Merdüm-āzār olma kibr ü **kīnden** pāk it dilüñ
   Ḫayr-ḫāh ol herkese cehd it müselmānlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 7). [kīnden, -den]*

kişi: *İnsan, şahıs.*
1. Her **kişi** şānına lāyıḳ iş ider ey yüzi gül
   Şānī üftāde ki n'itsüñ yine öz şānuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 13). [kişi,]*
2. Ṣaḳın her bir mürāʿī cāhil ü nādānı pīr itme
   Eğer çi söyledince her **kişi** bir Bāyezīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 14). [kişi,]*
3. Cihānda her **kişi** māl u kemāliyle bulur ʿizzet
   Arada ḳalmışum ʿāciz ne māl u ne kemālüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 11). [kişi,]*
4. Yolunda **kişi** ṣu dökünen ḫāk gerekdür
   Mey gibi ṣafā dil ṣu gibi pāk gerekdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 1). [kişi,]*
5. Maraż-ı cehline ey Şānī şifā bulmaz mı
   Kişi kim ʿilm ile Loḳmān ola ger ḥikmetde *(Şânî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 10). [kişi,]*
6. Münkir **kişiye** uyma ne didigini duyma
   Kendüñi yoldan ḳoyma tevḥīde gel tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 19). [kişiye, -y, -e]*
7. Neyler **kişi** ʿālemde bilsem daḫı cānānı
   Cānı gibi çekmezse ger sīneye cānānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 1). [kişi,]*
8. Ḫayrān-ı muḥabbetler ʿaşḳdan ne alur lezzet
   Buñları sevüp tenhā neyler **kişi** ey Şānī *(Şânî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 8). [kişi,]*

kişver: *İklim.*
1. Göñüller **kişverün** feth itmek içün tīġ-i ġamzeyle
   Ṣoḳunmış çeşm-i ḥūn-rūzi yanınca saġ u ṣol ḫançer *(Şânî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 3). [kişverün, -üñ]*

kişver: *Memleket, ülke.*
1. Göñüller **kişverin** yaḳdı ḳamu hep ṣaldı ayaġa
   Bu ne ebrūy u çeşm ü ḳadd olur bu ne ḳıyāmetdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 3). [kişverin, -in]*

kitāb: *Yazılmış ve basılmış eser.*
1. Yüri Ḫudā-bīn olagör eyleme ḫod-bīn özüñ
   Pendi bu Şānīden işit her sözidür saña **kitāb** *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 14). [kitāb,]*
2. Evrāḳ-ı ʿaḳlımuz n'ola dağılsa her zamān
   Şīve **kitābın** ol perī her ān açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 8). [kitābın, -ın]*
3. Uşşāḳ içinde ey perī her dem **kitābını**
   Leylā-yı zülfüñüñ dil-i Mecnūn açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 5). [kitābını, -ı, -n, -ı]*

kizb: *Yalan.*
1. İdinme **kiẕbi** ṣanʿat ḥīle vü mekr ile dirilme
   Ki kiẕb ü mekr ü ḥīle ehli raḥmetden baʿīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 9). [kiẕbi, -i]*
2. İdinme kiẕbi ṣanʿat ḥīle vü mekr ile dirilme
   Ki **kiẕb** ü mekr ü ḥīle ehli raḥmetden baʿīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 10). [kiẕb,]*

ko-: *Bırakmak, vazgeçmek, terk etmek.*
1. Elden **ḳomam** ayaġuñı ey pīr-i meykede
   Zühd ü riyāya vir baña sen tevbe-i naṣūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 3). [ḳomam, -ma, -m]*
2. Şāhlık meylini **ḳo** Şānī gedā-yı ʿaşḳ ol
   Ne ġam-ı ḫayl u ḥaşem çek ne hemm-i tāc ne taḫt *(Şânî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 9). [ḳo,]*
3. Açmaġa tīġ-ı ġamuñ sīnemi ḳaṣd itdi **ḳoma**
   Rāz-ı pinhān açılur araya bīgāne düşer *(Şânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 7). [ḳoma, -ma]*
4. Resen-i zülfüñe dil bağlayanı yirde **ḳomaz**
   Dār-ı dünyāda felek menzil-i aʿlāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 3). [ḳomaz, -maz]*
5. Neden māt eylemişdür ʿilm-i iḫyāda Mesīḥāyı
   Benüm rūḥum ṣorayın **ḳo** lebüñden bir suʾalüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 4). [ḳo,]*
6. ʿAḳl u ṣabr u dili hep ḳıldı perākende şehā
   Cemʿ-i ḫāṭır **ḳomaz** arada ne gisūdur bu *(Şânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 4). [ḳomaz, -maz]*
7. Ben saña şāhum sen baña bendem di ben lebbeyk idüp
   Ḫoş söyleşelüm dostum ġayrı **ḳomayup** araya *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 8). [ḳomayup, -ma, -y, -up]*
8. Efsūn-ı ʿaşḳı yār ider efsāne dillerde beni
   Nāṣıḥ **ḳo** pendi başlama efsāneden efsāneye *(Şânî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 10). [ḳo,]*
9. Olsun hedef-i sīne-i Şānī'de nişānuñ
   Ey ḳaşı kemānum **ḳo** müjeñ tīrini alma *(Şânî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 10). [ḳo,]*

10. **Ḳo** ṭursın alma ġamzeñ oḳın ey ḳaşı kemān
    Bu bāġ-ı ʿömrüm içre dikilmiş nihāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 5). [ḳo,]*
11. **Ḳo** alma ḫançerüñ dil-i pür-ḫūn sīneden
    Bayram idüm görünce şafaḳda hilāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 13). [ḳo,]*
12. Çekemezse **ḳo** semāvāt ile arżı incitme
    Başum üstine çekem cān ile ʿaşḳuñ bārın *(Şânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 11). [ḳo,]*
13. Kūyında müddeʿī **ḳo** bu mesti ḳızartmagil
    Ḥālüm o gözü ḳara yüzü aġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 11). [ḳo,]*

koc-: *Kucaklamak, sarılmak.*

1. Sīm-i gerdānuñ miyānuñ **ḳoçmadan** ḫālī degül
   Cān oynatmasıdur bu ne hamāʾil bāġıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 5). [ḳoçmadan, -ma, -dan]*
2. Pend-i ʿāşıḳ mı ḳulaġuñda nedür bu küpeler
   Dime misin güzelüm boynuñı **ḳocup** öpeler *(Şânî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 2). [ḳocup, -up]*

ḳol: *Kol, el.*

1. Cismümi **ḳollarumı** dāġ ile zeyn eyledi yār
   Oldı bir meyve-i nihāl bedenüm şāḫ-ı dıraḫt *(Şânî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 3). [ḳollarumı, -lar, -um, -ı]*

kon-: *Bir yere konmak, yerleşmek.*

1. Her dem ribāṭ-ı dehre ki ʿālem **ḳonar** göçer
   Beñzer o kārbāna ki bir dem **ḳonar** göçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 1). [ḳonar, -ar]*
2. Her dem ribāṭ-ı dehre ki ʿālem **ḳonar** göçer
   Beñzer o kārbāna ki bir dem **ḳonar** göçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 2). [ḳonar, -ar]*
3. Bir vādidür ki dünye-i ġaddār-ı bī-s̱ebāt
   Niçe Selīm Ḫüsrev ü Rüstem **ḳonar** göçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 4). [ḳonar, -ar]*
4. Mülk idinmez bu zāviye-i dehri kendüye
   Niçe Sikender adluniçe Cem **ḳonar** göçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 6). [ḳonar, -ar]*
5. Ṣaḫn-ı serāy-ı ʿāleme pür-ġam gelür gibi
   Kimi ṣafā-yı ʿayş ile Ḫurrem **ḳonar** göçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 8). [ḳonar, -ar]*
6. Ẕaḫm-ı niʿāl-i esb-i belādur degül o dāġ
   Ey Şānī sīnem üzre şeh-i ġam **ḳonar** göçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 10). [ḳonar, -ar]*

konaġ: *Konaklanan yer, durak.*

1. Kebāb ol ey ciger büryān ol ey dil tutuş ey sīne
   Göñül ġam tekyesidür derd-i muḫītden **ḳonaġum** var *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 10). [ḳonaġum, -um]*

ḳop-: *Ortaya çıkmak, zuhur etmek.*

1. Tā ḳıyāmet **ḳopa** şerḥ olmaya dilden zerre
   Söylenür olsa eger derd-i ġam ey cān bir bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 5). [ḳopa, -a]*
2. Himmet it derd ile ben āh idicek aġyārun
   Dostum yerli ḳaya ise ḳapuñdan **kopalar** *(Şânî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 4). [kopalar, -a, -lar]*
3. Ḳandadur bād-ı ṣabā gülşen-i kūy-ı dildār
   Vir ḫaber cān u göñül şevḳ ile aña **ḳopalar** *(Şânî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 8). [ḳopalar, -a, -lar]*

ḳorḳ-: *Ürkmek, korkmak.*

1. Gice ḥammāma gidermişsin işitdüm tenhā
   Ḳorkma mısın ki mücerred seni ṣoyup ṣopalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 6). [ḳorkma, -ma]*
2. **Ḳorḳaram** sūz-i derūnum dimege ol yāre
   Şuʿle-i āteş-i āhumda ola ʿālem vaḳd *(Şânî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 7). [ḳorḳarım, -ar, -ım]*
3. Ḫāl-i ʿizārı gördükde **ḳorḳdı** cānum
   Sīnemde daġ-ı tāze kimden imiş bilindi *(Şânî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 9). [ḳorḳdı, -dı]*
4. Varaḳ-ı ḥüsnüñe çoḳ geçdi çiriş ….-i ʿayān
   Ḳorḳaram sen büti kāfir üzerine yıḳalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 6). [ḳorḳuram, -ur, -am]*

korku: *Korku, endişe.*

1. **Ḳorḳum** budur ki ölicek rāh-ı ġamda ben
   Mirʾāt-ı vech-i yāre vire āh-ı dil ġubār *(Şânî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 5). [ḳorḳum, -m]*

koşa koşa: *Koşa koşa.*

1. Nedür bu **ḳoşa ḳoşa** dāne dāne ruḥdaki beñler
   Nedür bu kūşe kūşe ʿaḳl u ṣabr-ı dil iden yaġma *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 7). [ḳoşa ḳoşa,]*

kov-: *Kovmak, uzaklaştırmak.*

1. Vaḳtüñe ḥāżır ol ey dil ġam-ı ferdāyı unut
   Bugün vaṣluñla **kovar** kim ki dilerse yarın *(Şânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 8). [kovar, -ar]*

kovan: *Arı kovanı.*

1. Ġam ḫaymesi ḳurarsa n'ola sīnede ʿaşḳuñ
   Mānīʿ olmaz kimse aña yurd **ḳovanuñdur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 6). [ḳovanuñdur, -uñ, -dur]*

kov-: *Bırakmak, koymak.*

1. Bāġ-ı ġamda beni bülbül gibi şīvende **ḳoyan**
   Gül yüzüñ şevḳi ile ġonce-i ḫandānuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 5). [ḳoyan, -an]*
2. ʿĪsīveş nefs ü hevāsını **ḳoyup** Ḥaḳḳa uyan
   Menzil ü mertebesin ʿarşı muʿallā eyler *(Şânî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 3). [ḳoyup, -up]*
3. Diyiñ ol pādişeh-i ḫüsne meded bende bugün
   Naḳd-i ṣabr-ı dil ü cān **ḳoymadı** bir şūḫ levend *(Şânî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 4). [ḳoymadı, -ma, -dı]*
4. Leylā gibi gidübeni Mecnūn-ṣıfat o yār
   Yollarda **ḳoydı** nāle-i āh ile āşikār *(Şânî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 2). [ḳoydı, -dı]*
5. Ḥāl-i ruḫuñ ki naḳd-i dil-i dīnde **ḳoymadı**
   ʿAyyārdur ki baḫrla berden ḳapar ḳaçar *(Şânî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 7). [ḳoymadı, -ma, -dı]*
6. Ey Ṣānī kūy-ı yāri **ḳoyup** cehennem istemem
   Vallāhī meylüm ancaḳ anuñ birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 13). [ḳoyup, -up]*
7. Maḫv-ı fenāda Ṣānī Beg maḫv-ı vücūd idüp bugün
   Ḳoyma özüñde sensin ol zerre vü şemmece nişān *(Şânî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 12). [ḳoyma, -ma]*
8. Bilseydi nedür ʿaşḳı ʿālemde eger Mecnūn
   Ḳoyup işigüñ cānā neyler idi ṣaḥrāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 4). [ḳoyup, -up]*
9. Gerek öldür gerek **ḳoy** bir ḳuluñum āstānuñda
   Ne buyursañ muṭīʿüm pādişāhum emr-i fermāne *(Şânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 11). [ḳoy,]*
10. Derd ile firḳatde **ḳoyan** āh ile ḥasretde **ḳoyan**
    Her demde ḥayretde **ḳoyan** yārüñ cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 15). [ḳoyan, -an]*
11. Derd ile firḳatde **ḳoyan** āh ile ḥasretde **ḳoyan**
    Her demde ḥayretde **ḳoyan** yārüñ cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 15). [ḳoyan, -an]*
12. Derd ile firḳatde **ḳoyan** āh ile ḥasretde **ḳoyan**
    Her demde ḥayretde **ḳoyan** yārüñ cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 16). [ḳoyan, -an]*
13. Anı bunı **ḳoy** ey dil her ḳanda kim olursa
    Pāyına nisār it cān gördükde o sulṭānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 5). [ḳoy,]*

köhne-dil: *Yıpranmış gönül.*

1. ʿİyd-i vaṣla **köhne-dil** eṭfāldan çok şād olur
   Nev-heves olur gehī ey nev-civānum pīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 7). [köhne-dil,]*

köpri: *Köprü II Dünya.*

1. Sābit ḳadem ol yolında Ḥaḳḳuñ
   Ṭayanduñısa bu **köpriden** eger *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 24). [köpriden, -den]*

kör: *Kör, gözleri görmeyen.*

1. Ḫāk-pāyuñ tūtīyā-yı dīde-i cān itmeyen
   Kördür başına ṭopraḳ gözüne ṭolsun turāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 10). [kördür, -dür]*

kucaġ: *Kucak.*

1. Dāye-i ʿaşḳ **ḳucaġında** idüm serverde
   Olmadın ṭıfl-ı dil ü cāna bula menzil-i mehd *(Şânî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 5). [ḳucaġında, -ı, -n, -da]*

kudret: *İktidar, güç, kudret.* || *Allah'ın ezeli gücü.*

1. Bāz-ı sefīdi şerʿ-i şerīf āşyānınuñ
   Sīmurġ-ı Ḳāf-ı ḳulle-i **ḳudret-gehi** Ḫudā *(Şânî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 4). [ḳudret-gehi, --geh, -i]*

kūh-ı Ḳāf-ı dil: *Gönlün Kaf dağı.*

1. Ṣānī isterseñ hümā-yı lā-mekānı itmek şikār
   Kūh-ı Ḳāf-ı dilde yap sīmurġ-ı ʿaşḳa lāneyi *(Şânî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 14). [kūh-ı ḳāf-ı dilde, -de]*

kūh-ken: *Dağı delen, Ferhad.*

1. Benümle sen nice daʿvā-yı ʿaşḳ eylersin ey Ferhād
   Öñümce kūy-ı miḥnetde benüm bir **kūh-kensin** sen *(Şânî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 6). [kūh-kensin, -sin]*

kuḥl-i baṣar: *Göz sürmesi II Göz ilacı.*

1. Ḫāk-i derüñ ki bād-ı seḥerden ḳapar ḳaçar
   Bir uġrudur ki **kuḥl-i başardan** ḳapar ḳaçar *(Şânî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 2). [kuḥl-i başardan, -dan]*

kuḥl-i erbāb-ı naẓar: *Bakış sahiplerinin sürmesi.*

1. Kuḥl-i erbāb-ı naẓar ola ġubār-ı ten-i ḫāk
   Ḳabrüm üzre gelüp ey ʿĪsī-nefes bergüzer it *(Şânî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 3). [kuḥl-i erbāb-ı naẓar,]*

kuḥl-i māzāġü'l baṣar: *"Göz ne kaydı ne de hedefinden şaştı" (Necm 17) ayetinin sürmesi, ayeti.*
1. **Kuḥl-i māzāġü'l baṣardan** sürmelüdür gözlerüñ
   Anuñ içün ḥāʾil olmaz çeşmüñe yüz biñ ḥicāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 11). [küḥl-i māzāġü'l baṣardan, -dan]*

kuḥl-i Ṣıfāhān: *Isfahan sürmesi (Isfahan'da bir köydür ki, sürme madeni oradadır).*
1. Göz ḳarardur kim çeker **kuḥl-i Ṣıfāhānuñ** ġamın
   Ḫāk-pāyuñ var iken çeşm-i dile nūr-ı baṣar *(Şânî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 5). [kuḥl-i ṣıfāhānuñ, -uñ]*

kūh-sār-ı deşt-i ġam: *Gam çölünün tepesi.*
1. Ey Ṣānī lāle ṣanma ki **kūh-sār-ı deşt-i ġam**
   Ferhād-ı cāna defter-i ḫūnīn açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 9). [kūh-sār-ı deşt-i ġam,]*

ḳul: *Kul, köle.*
1. Çağırıcak nefsī nefsī enbiyā vü mürselīn
   Ümmetī didükde sen Ṣānī **ḳuluñ** itme cüdā *(Şânî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 10). [ḳuluñ, -un]*
2. Gerek öldür gerek ḳoy bir **ḳuluñum** āstānuñda
   Ne buyursañ muṭīʿüm pādişāhum emr-i fermāne *(Şânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 11). [ḳuluñum, -uñ, -um]*
3. Kendüye lāyıḳ ol idigüm işledi **ḳuluñ**
   Sen saña lāyıḳ olanı it ey ġanī-i İlāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 3). [ḳuluñ, -un]*

ḳul it-: *Emri altına almak, itaat ettirmek.*
1. Āzādeliḳ gerekse saña söz ḳabūl it
   Kendümizi **ḳul ideli** şāh-ı muḥabbete *(Şânî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 12). [ḳul ideli, -eli]*

ḳul ol-: *Hükmüne girmek, bağlanmak II Kulluk yapmak II Hizmette bulunmak.*
1. Ben **ḳul olayım** o şāh-ı hüsne
   K'anuñ işi bendesine kelldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 7). [ḳul olayım, -a, -y, -ım]*
2. Ḳapuñda **ḳul olandur** şāh anı bilelüm daḫı bilmem
   Ne Dārādur ne Rüstemdür ne Ḫüsrevdür ne erdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 5). [ḳul olandur, -an, -dur]*

ḳulaġ: *Kulak.*
1. Segrür gözüm ey dil **ḳulaġum** daḫı çıñıldar
   Vir müjde-i yārı bu göñül niçe iñilder *(Şânî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 1). [ḳulaġum, -um]*
2. Pend-i ʿāşıḳ mı **ḳulaġuñda** nedür bu küpeler
   Dime misin güzelüm boynuñı ḳocup öpeler *(Şânî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 1). [ḳulaġuñda, -u, -ñ, -da]*
3. Dişlerüñ vaṣfını gülşende didi Ṣānī-i saḥir
   Jāleden oldı **ḳulaġında** gülüñdür küpeler *(Şânî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 10). [ḳulaġında, -ı, -n, -da]*
4. Ḫūblar seyrinden ey vāʿiẓ meni menʿ itme kim
   Ḳulaġum işitmez iken ḳıṣṣa vü efsāneyi *(Şânî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 10). [ḳulaġum, -um]*

ḳulak: *İnsan ve hayvanda işitmeye yarayan ve başın iki tarafında bulunan organ.*
1. Sāḳiyā cām-ı ṣarābı ṣun bize nūş idelim
   Kendi **ḳulaġına** girer vāʿiẓiñ efsānesi *(Şânî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 12). [ḳulaġına, -ı, -n, -a]*

ḳulaḳ ṭut-: *Dinlemek, işitmek istemek.*
1. Ṭut ḳulaḳ ey ṭālib-i Ḥaḳ gevher-i irfāna bir
   Baḥr-i vaḥdetde nedür añlayasın dürdāne bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 1). [ḳulaḳ ṭut,]*

ḳulaḳ ur-: *Kulak vermek, dinlemek II Önem vermek.*
1. Ney yine nālān u dil biryān u gözi key yanadur
   Gel bu meclisde **ḳulaḳ ur** nāle-i efġāna bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 6). [ḳulaḳ ur,]*

kulak ur-: *Kulak vermek, dinlemek.*
1. Meclisde ur ḳulaḳ def ü ṭanbūr gör ne dir
   Ṭolaşma gel şürāḥiye tābāġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 5). [ḳulaḳ ur,]*

kulaktan al-: *Duymak.*
1. Pīr öñinde telḳīn al **ḳulaḳtan al** cāna ṣal
   Tā olasın ehl-i ḥāl tevḫīde gel tevḫīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 3). [ḳulaḳtan al,]*

kulle: *Kule, zirve. || Dağ tepesi.*

1. Bāz-ı sefīdi şerʿ-i şerīf āşyānınuñ
   Sīmurġ-ı Ḳāf-ı **ḳulle-i** ḳudret-gehi Ḫudā *(Şânî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 4). [ḳulle-i, --i]*

ḳumrī: *Kumru, kuş.*
1. Muṭrib-i ḫoş-ḫān u perver-i şeker lebler midür
   Ṭūṭīler midür yā **ḳumrīler** yā bülbüller midür *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 12). [ḳumrīler, -ler]*

ḳur-: *Kurmak, hazır hale gelmek.*
1. Ġam ḫaymesi **ḳurarsa** n'ola sīnede ʿaşḳuñ
   Mānīʿ olmaz kimse aña yurd ḳovanuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 5). [ḳurarsa, -ar, -sa]*
2. Tīr ile çeşmüñ ādem öldüremez
   Yā niçün **ḳurdı** ḳavsin ebrūlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 4). [ḳurdı, -dı]*

ḳur-: *Oluşturmak, meydana getirmek, yaratmak.*
1. Yed-i faẓluñla sen ḳurtar hū nefs-i ḥīlekār ey Ḥaḳ
   Ḳurup biñ dāne-i ḥīle düşürmişdür beni bende *(Şânî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 6). [ḳurup, -up]*

Ḳurʾān: *Allah tarafından Hz. Muhammed'e vahyedilen kutsal kitap, İslâm dininin temel kitabı, kelam-ı kadim, Kur'ân-ı Kerim.*
1. Raḥmān'a dilersüñ irmek ey cān
   Ḳurʾānı idin özüñe rehber *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 18). [ḳurʾānı, -ı]*

Ḳurʾān-ı ḫalḳ-ı Aḥmed: *Hz. Muhammed'in topluluğunun kitabı (Kur'an'ı).*
1. Guftend muhakkıkīn-i cihān ḫoş şinev ḥadīṯ
   Ḳurʾān-ı ḫalḳ-ı Aḥmed u ḫūy-ı Muḥammedest *(Şânî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 4). [ḳurʾān-ı ḫalḳ-ı aḥmed,]*

Ḳurʾān-ı ʿilm: *Kur'an'ın ilmi.*
1. Ger **Ḳurʾān-ı ʿilm** olursa iḫtirāḳ-ı zührede
   Vefḳ-i dil-ḫāh üzre teʾsīrindedür devlet baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 7). [ḳurʾān-ı ʿilm,]*

Ḳurʾān-ı nuṭḳu'llāh: *Allah'ın sözü (olan) Kuran.*
1. Āsmān-ı daʿvet-i şerʿine ṣıddīḳ didirüp
   Şāhid oldı gün gibi **Ḳurʾān-ı nuṭḳu'llāh** aña *(Şânî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 8). [ḳurʾān-ı nuṭḳu'llāh,]*

Ḳurʾān-ı şerīf: *Şerefli Kur'an-ı Kerim.*
1. Ḳurʾān-ı şerīfe uymayanlar
   İtürdi özini oldı ebter *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 19). [ḳurʾān-ı şerīfe, -e]*

ḳurbān it-: *Feda etmek.*
1. Kimdür reh-i ʿaşḳuñda özüñ itmeye ḳurbān
   Ey yolına cān virmek olan dīn-i Muḥammed *(Şânî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 7). [ḳurbān itmeye, -me, -y, -e]*

ḳurbān ol-: *Bir kimse ya da bir şey için kendini feda etmek, canından vazgeçmek.*
1. Kaʿbe-i kūyuñda her dem cān-ı dil **ḳurbān olur**
   ʿİzzet-i ẕātuñ-çün İsmāʿīl Ẕebīḥu'llahdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 13). [ḳurbān olur, -ur]*
2. Tīġ-i ʿaşḳ-ı yāre **ḳurbān olmaġa**
   Cānı bī-bāk eyleyenler ṣūfīdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 5). [ḳurbān olmaġa, -ma, -ġa]*

ḳurb-ı viṣāl: *Vuslat yakınlığı.*
1. Baʿd ile māsivāyı saña yār eyledük
   Ḳurb-ı viṣāl meyli vü didār fikri yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 8). [ḳurb-ı viṣāl,]*

ḳurı: *Kuru.*
1. Muʿcizātuñla bāġ-ı ʿālemde
   Virdi tāze yemiş **ḳurı** eşcār *(Şânî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 14). [ḳurı,]*

ḳurtar-: *Bir işten kurtulmak, sıyrılmak.*
1. Yed-i faẓluñla sen **ḳurtar** hū nefs-i ḥīlekār ey Ḥaḳ
   Ḳurup biñ dāne-i ḥīle düşürmişdür beni bende *(Şânî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 5). [ḳurtar,]*

ḳurtul-: *Kurtulmak, kaçmak, özgür olmak.*
1. Ṣūret-i rızḳ-ı riyādan **ḳurtulurduñ** zāhidā
   Şānī-veş gelseñ melāmet kūyuna mestāne bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 13). [ḳurtulurduñ, -ur, -du, -ñ]*

ḳurtuluş: *Kurtulma, kurtuluş.*
1. **Ḳurtuluş** yoḳdur ebed dām-ı belādan Şānī
   Kim ki ol zülf-i girih-gīre dili eylese ʿaḳd *(Şânî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 9). [ḳurtuluş,]*

2. **Ḳurtuluş** yoḳdur diyār-ı ġamdan ey dil bilmiş ol
Yollarum seylāb-ı eşküm oldı her dem baġlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 7). [ḳurtuluş,]*

kurul-: *Kurulmak, yapılmak, hazırlanmak.*
1. Nola ḳaplarsa dūd-ı āh-ı āteş-bārum āfāḳı
Şeh-i ʿaşḳum **ḳurulmış** dehre altunlu otaġum var *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 4). [ḳurulmış, -mış]*

kūşe: *Köşe, yer.*
1. Ey yār-ı ʿazīzim saña bir söz direm ammā
Cān **kūşene** ṭaḳ sen anı ki ol dür-i yek-tā *(Şânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 2). [kūşene, -ne]*
2. Ey ḳanāʿat **kūşesinde** muʿtekif olan civān
Vir ḫaber kim bundan özge kenz-i lā-yefnānedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 19). [kūşesinde, -si, -n, -de]*
3. Bend bend her **kūşeden** ey Şānī baġlanmış yatur
Şimdi ẕencīr-i ġam-ı ʿaşḳuñ benim dīvānesi *(Şânî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 13). [kūşeden, -den]*

kūşe kūşe: *Köşe köşe.*
1. Nedür bu ḳoşa ḳoşa dāne dāne ruḥdaki beñler
Nedür bu **kūşe kūşe** ʿaḳl u ṣabr-ı dil iden yaġma *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 8). [kūşe kūşe,]*
2. Seher seher çıḳuban **kūşe kūşe** kūyında
Çemen çemen ṣalınan gül-fidānı gördüñ mi *(Şânî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 7). [kūşe kūşe,]*

kūşe-gīr: *Köşeyi tutan, köşeye çekilen, insanlardan uzaklaşan (âşık).*
1. Ḫayli demdür **kūşe-gīr-i** derd-i hicrān eylemiş
Baʿdü ʿüsrin yüsrā vardır itmesün minnet baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 5). [kūşe-gīr-i, --i]*

kūşe-i halvet: *Tenhalık köşesi.*
1. Hem dem itmiş özine **kūşe-i ḫalvetde** müdām
Şānī beñzer ki seni ceẕbe-i esmāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 9). [kūşe-i ḫalvetde, -de]*

kūşe-i meyḫāne: *Meyhane köşesi.*
1. Ravża-i rıḍvāna virmem selsebīl-i cennete
Genc-i ʿaşḳı cām-ı şevḳi **kūşe-i meyḫāneyi** *(Şânî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 4). [kūşe-i meyḫāneyi, -y, -i]*

kūt idüp: *Azık, yiyecek edinmek.*
1. Künc-i ġamda ẕād-ı ʿaşḳı **ḳūt idüp**
Hūn-i dil iden ġıdā dervīşdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 5). [ḳūt idüp, -üp]*

kūt it-: *Azık, yiyecek edinmek.*
1. Künc-i ġamda ẕād-ı ʿaşḳı **ḳūt idüp**
Hūn-i dil iden ġıdā dervīşdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 5). [ḳūt idüp, -üp]*

kütāh: *Kısa, boysuz.*
1. Bāġ-ı dilde ser-firāz olsun nihāl-i ḳāmetüñ
Dāmenüñden müddeʿīnüñ it şehā **kūtāh** elin *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 8). [kūtāh,]*

kuṭb-i ʿālem: *Dünyanın ekseni.*
1. Ḳuṭb-i ʿālem gibi kūyunda mukīm ol mehüñ
Ḳ'olmadı bād-ı zevāl mihr-i dıraḫşāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 3). [ḳuṭb-i ʿālem, --i]*

kūt-ı rūḥ: *Ruhun gıdası, ruhun rızkı.*
1. Her nuṭḳ-ı pāküñ oldı biñ ervāḥa **ḳūt-ı rūḥ** olan
Sensin suḥan deminde dür-efşān Muḥammed Muṣṭafā *(Şânî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 3). [ḳūt-ı rūḥ,]*

kütü'l-ḳulūb: *Kalplerin gıdası, kalplerin saadeti.*
1. Sāḳī yetür ṣabāḥ demidür bize ṣabūḥ
Ḳütü'l-ḳulūbdür bize ol hem ġıdā-yı rūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 2). [ḳütü'l-ḳulūbdür, -dür]*

kūy: *Köy, mahalle, semt (Sevgilinin bulunduğu yer).*
1. Benüm sevdā-yı ʿaşḳuñla bu **kūyuñda** ḳalan ġulġul
Çe ġulġul ġulġul-i bülbül çe bülbül bülbül-i şeydā *(Şânî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 7). [kūyuñda, -uñ, -da]*
2. Murġ-i dil **kūyuña** uçmaḳ ider ammā uçamaz
Ġamzeñ oḳların aña ey ḳaşı yā bāl ü per it *(Şânî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 5). [kūyuña, -u, -ñ, -a]*
3. Merve ḫaḳḳı Kaʿbe **kūyunda** eger
Var ise ehl-i ṣafā dervīşdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 15). [kūyunda, -u, -n, -da]*
4. **Kūyuñda** bunca nāle vü feryād u zārı var
Cān virmeye yoluñda kimüñ iḫtiyārı var *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 1). [kūyuñda, -uñ, -da]*

5. Kim menʿ idebilür beni **kūyından** o yārüñ
   Cān naḳdin ulaşdurmışum anda süllemüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 7). [kūyından, -ı, -n, -dan]*
6. **Kūyında** işüm olunca ʿaḳlum
   Taḳvā vü riyāẕet ü ʿameldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 9). [kūyında, -ı, -n, -da]*
7. Seg rakībe dime çoḳ öldüregör ses kesile
   Yoḳsa **kūyuñda** bu işüñ soñı ġavġāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 6). [kūyuñda, -uñ, -da]*
8. Bād **kūyuñda** dimiş müddeʿînüñ gözine ḫāk
   Ḥayfdur ancılayın sürme-i aʿlāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 9). [kūyuñda, -uñ, -da]*
9. Ben ʿandelīb-i gülşen-i bāġ-ı leṭāfetem
   Kūyuñda yārüñ ötdügüm oldur şaḳır şaḳır *(Şânî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 4). [kūyuñda, -uñ, -da]*
10. Peyk-i dilimüñ ẕilleridür nāle degüldür
    Dil **ḳūyıña** niçe ki segirdür o diñilder *(Şânî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 8). [ḳūyıña, -ıñ, -a]*
11. Zülf ü ḳaddüñ hevāsı ile Şānī-i derdmend
    Kūyuñda sāyeveş ʿaceb pāymāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 22). [kūyuñda, -uñ, -da]*
12. Ḳuṭb-i ʿālem gibi **kūyunda** mukīm ol mehüñ
    Ḳ'olmadı bād-ı zevāl mihr-i dıraḫşāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 3). [kūyunda, -un, -da]*
13. Gelür **kūyuña** ʿāşıḳlar deyü gitmiş raḳīb andan
    Ḳıluñ tenbīh der-bāne gelen gelsün giden gitsün *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 3). [kūyuña, -uñ, -a]*
14. Ṭutdı mı Şānī yine mest-i ḫarābātlıġuñ
    Kūy-ı dilberde bugün yine ne Yā Hūdur bu *(Şânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 14). [kūy-ı dilberde, -de]*
15. Ḳaʿbe ḥaḳḳı ḳıblem şafā bulmaz dem olunca temām
    Kūyuñ ṭolanmak olmasa ben ʿāşıḳ-ı āvāreye *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 6). [kūyuñ, -uñ]*
16. **Kūyuñ** ki gülşen-i ruḥuñ tek verd-i raʿnā bulmasa
    Bād-ı ṣabā ger bāġ-ı dehri geşt idüben araya *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 9). [kūyuñ, -uñ]*
17. **Kūyuñ** itine müddeʿī çıḳmış beni cānā
    Dilden dile düşmiş bu dil-figārı unutma *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 9). [kūyuñ, -uñ]*
18. **Kūyında** müddeʿī ḳo bu mesti ḳızartmagil
    Ḥālüm o gözü ḳara yüzü aġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 11). [kūyında, -ı, -n, -da]*
19. Seher seher çıḳuban kūşe kūşe **kūyında**
    Çemen çemen ṣalınan gül-fidānı gördüñ mi *(Şânî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 7). [kūyında, -ı, -n, -da]*

kūy-ı ġurbet: *Gurbet köyü, mahallesi.*

1. Ġarībüm nār-ı ḥasret yaḳdı baġrum **kūy-ı ġurbetde**
   İlāhī menzil-i maḳṣūduma irgür dil-i cānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 11). [kūy-ı ġurbetde, -de]*

kūy-ı miḥnet: *Keder mahallesi.*

1. Egri raḳībe hemdem olup **kūy-ı miḥnete**
   Ok gibi ṭoġrusun atar ol ḳaşı yayı gör *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 5). [kūy-ı miḥnete, -e]*
2. Benümle sen nice daʿvā-yı ʿaşḳ eylersin ey Ferhād
   Öñümce **kūy-ı miḥnetde** benüm bir kūh-kensin sen *(Şânî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 6). [kūy-ı miḥnetde, -de]*

kūy-ı Muḥammed: *Hz. Muhammed (s.a.v.)'in mahallesidir.*

1. Cüz nīst Kaʿbe līk ū **kūy-ı Muḥammedest**
   Ḥablü'l-metīn-i Ḥaḳser-i mūy-ı Muḥammedest *(Şânî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 1). [kūy-ı muḥammedest,]*

kūy-ı yār: *Sevgilinin mahallesi.*

1. Ey Şānī **kūy-ı yāri** ḳoyup cehennem istemem
   Vallāhī meylüm ancaḳ anuñ birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 13). [kūy-ı yāri, -i]*

ḳuyruġ: *Kuyruk.*

1. Alma söğüşin müddeʿinüñ basma ayaġın
   Zīrā ki itüñ **ḳuyruġı** başılsa çeñilder *(Şânî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 12). [ḳuyruġı, -ı]*

küfr: *İmanın zıddı, küfür.*

1. Bāṭıl ile ḥaḳḳı nice farḳ ide nādān u pelīd
   ʿĀrif olan bildi nedür **küfr** ile īmān u sevāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 6). [küfr,]*

küfr-i zülf: *Saç karanlığı; sevgilinin kafir, gaddar, zulmeden saçı.*

1. Olupdur **küfr-i zülf-i** ehl-i zünnāra delīl ammā
   Ruḫ-ı tābendesidür şāhid olan ehl-i īmāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 9). [küfr-i zülf-i, --i]*

küfrüñ ḳubbesi: *Dinsizliğin, küfrün kubbesi.*

1. Vücūda geldigüñde dir **küfrüñ ḳubbesi** geçdi
   Şanemler ser-nigūn oldı ḫacālet başdı şeytānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 3). [küfrüñ ḳubbesi,]*

kül it-: *Kül etmek, yok etmek.*

1. Āteş-i āhum yaḳar nār-ı caḥīmi **kül ider**
   Ey melek ṣūretlü vey ḥūr-ı cinānum ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 15). [kül ider, -er]*

kül ol-: *Yanmak, kül olmak.*
1. Yana **kül ola** ene'l-ḥaḳ söyleye her ẕerresi
   ʿAşḳ yolında zihī ṣādıḳ zihī mansūr hey *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 5). [kül ola, -a]*

külāh: *Şapka II Taç.*
1. Ṣaḥn-ı çemende oynayaraḳ ṭıfl-ı gülşenüñ
   Bād-ı seḥer **külāhını** serden ḳapar ḳaçar *(Şânî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 6). [külāhını, -ı, -n, -ı]*

küllī: *Hep, bütün, tamamıyla.*
1. Ḫayāl-i dilde mihmānum enīs ü ġam-güsārum yār
   Viṣāl-i teşne-cānum şerbeti hep **küllī** varum yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 2). [külli,]*

küll-i şey: *Her şey, yaratılmış olan her şey.*
1. Yārdan ġayrī göñül levḥinde Ṣānī kimse yoḳ
   Vechidür bāḳī ḳalan pes helāk oldı **küll-i şey** *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 14). [küll-i şey,]*

küll-i şey-pūş: *Bütün şeyleri giyen.*
1. Nefset-i tīre **küll-i şey-pūş** pūr-ḥayl
   Dürc-i ten ʿaḳl-ı mihr ü meh pūr-enverest *(Şânî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 5). [küll-i şey-pūş,]*

küll-i vücūd: *Bütün vücud.*
1. Baḥr-ı fenāda ġarḳ iken **küll-i vücūd** ile hevā
   Cām-ı beḳā-yı lem-yezel ṣundı girü sāḳī-i revān *(Şânî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 3). [küll-i vücūd,]*

kün: *"Ol, olsun!" manasında emr-i hazır.*
1. Bülbüller ile gülşen-i vaḥdette **kün** dimeñ
   Ṭuyurma degme ḳarġaya her zāġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 9). [kün,]*

künc-i belā: *Bela köşesi.*
1. Ṣād u feraḥ yürürsün il içinde sende hīç
   Künc-i belāda derd ile aġlar fikri yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 14). [künc-i belāda, -da]*
2. Bugün **künc-i belāda** rāz-ı ʿaşḳuñla senüñ ey meh
   Cihānuñ şādına virmem ġamuñdan bir melālüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 5). [künc-i belāda, -da]*
3. Ey cān ṭabībi dil-i bīmārı unutma
   Ol **künc-i belā** içre olan zārı unutma *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 2). [künc-i belā,]*

künc-i beytü'l-ḥazen: *Keder evinin köşesi.*
1. **Künc-i beytü'l-ḫazen** olur yeri Yaʿḳūb gibi
   Kimüñ ol nūr-ı baṣar ger naẓarından ola faḳd *(Şânî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 5). [künc-i beytü'l-ḫazen,]*

künc-i ġam: *Üzüntü köşesi.*
1. **Künc-i ġamda** ẕād-ı ʿaşḳı ḳūt idüp
   Hūn-i dil iden ġıdā dervīşdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 5). [künc-i ġamda, -da]*

künc-i halvet: *Halvet köşesi, gözlerden ırak yer.*
1. Rūy-ı raḳībi görmemek aṣṣı yiter bize
   Dilber bizümle gelse idi **künc-i ḫalvete** *(Şânî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 10). [künc-i ḫalvete, -e]*

künc-i meyḫāne: *Meyhane köşesi.*
1. Mescide ṣūfi ṣalāḥ ehlin oḳursın ammā
   Künc-i meyḫāne durur zümre-i rindāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 12). [künc-i meyḫāne,]*

künh-i zāt: *Allah'ın varlığının özü, aslı.*
1. **Künh-i ẕātın** ḳanda feḥm eyler anuñ ʿaḳl-ı beşer
   Vaṣf-ı pākin kim anuñ idrāk ider ġayr-ı Ḫudā *(Şânî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 11). [künh-i ẕātın, -ın]*
2. Kim añlar senüñ **künh-i ẕātuñ** nedür
   Dil-i Ṣānī ola mediḥüñde ḳaṣīr *(Şânî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 9). [künh-i ẕātuñ, -uñ]*

küntü kenz: *"Küntü kenz" sırlarının anahtarı. (Kudsi hadis olduğu söylenen "Ben gizli bir hazineydim; bilinmeyi arzu ettim, âlemi yarattım." ifadesinden iktibastır.).*
1. **Küntü kenzüñ** gevherinden kim ki ṭuymadı rumūz
   Maʿdenin bilmez ḫazefdür gevher olmaz kānı yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 3). [küntü kenzüñ, -üñ]*
2. Çeşm ü dehān u lebleri eyledi **Küntü kenzi** fāş
   Sırr-ı ḳadem beyān ider bu nice mümkināt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 13). [küntü kenzi, -i]*

3. Ey vücūdında ene'l Ḥaḳ sırrını bildüm diyen
Küntü kenzüñ maḥremi olduñsa bu daʿvā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 16). [küntü kenzüñ, -üñ]*

künūz-ı dil: *Gönül hazineleri.*
1. Ḳaṣdum ṭılsım-ı cāna **künūz-ı dil** açmadur
Ey hādī vir hidāyet-i tevfiḳle fütūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 5). [künūz-ı dil,]*

küpe: *Küpe.*
1. Pend-i ʿāşıḳ mı ḳulaġuñda nedür bu **küpeler**
Dime misin güzelüm boynuñı ḳocup öpeler *(Şânî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 1). [küpeler, -ler]*
2. Dişlerüñ vaṣfını gülşende didi Şānī-i saḥir
Jāleden oldı ḳulaġında gülüñdür **küpeler** *(Şânî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 10). [küpeler, -ler]*

küs-: *Küsmek, darılmak, gücenmek.*
1. Ādemüz biz çekerüz ey perī cevrüñ ammā
Tīz olma bize çoḳ **küsme** ṭutup ḫaṣlet-i fehd *(Şânî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 8). [küsme, -me]*

küştegān-ı nefs: *Öldürülmüş olan nefis.*
1. Beni bu **küştegān-ı nefs** iñen çok baṣdı lüṭfuñdan
İlahī sen hidāyet it ẕebūn idem anı bende *(Şânî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 7). [küştegān-ı nefs,]*

küşte-i ġam: *Gam, keder ölüsü.*
1. Sāḳī-i bāḳī elinden yine içdük cām-ı mey
Küşte-i ġamken fenā bezminde olduḳ şimdi ḥayy *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 2). [küşte-i ġamken, -ken]*

L l

lā: *Yok, değil.*
1. Bilmedi Rabbi o kim tanımadı öz nefsin
Men-ʿaref sırrını Aḥmed didi kim **lā** eyler *(Şânî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 6). [lā,]*
2. **Lā**'da besdür bilinür nükte-i maḳṣūd nedür
Daḥı müşrikdür o kim bu söze illā eyler *(Şânî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 7). [lā'da, -da]*
3. Çünki ġarḳ-ı baḥr-ı vaḥdetsin ezelden tā ebed
Ey muvaḥḥid sen de pes bu **lā** nedür illā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 8). [lā,]*

lā nuferriḳ āyeti: *"O'nun elçileri arasında ayırım yapmayız".. Bakara Suresi 285. ayeti.*
1. Gerçi geldi **Lā nuferriḳ āyeti** beyne'r rüsül
Līk Aḥmed zübdesidür didi ol Rabbü'l-ʿalā *(Şânî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 9). [lā nuferriḳ āyeti,]*

lāceverdī: *Lacivert renkte.*

1. Dūd-i āhumdur livā ġam ʿaskerüm ben şāh-ı ʿaşḳ
   Başum üzre **lāceverdī** çarḫ otaġum şandılar *(Şânî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 6). [lāceverdī,]*

lāf: *Söz.*
1. Şānī pervāne-i şemʿ-i ruḫ-ı yārüm didügi
   Yandıġundan bilinür gerçek mi **lāf** mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 10). [lāf,]*

lāf eyle-: *Konuşmak, söz etmek.*
1. Ṣūfī oldur dil duta deryā gibi
   Ṣanma her **lāf eyleyenler** ṣūfīdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 10). [lāf eyleyenler, -y, -en, -ler-yen, -ler]*

lafẓı cevāhir: *Mücevher sözler.*
1. Bir şīvesi vāfir gözi sāḥir
   Bir **lafẓı cevāhir** dişi gevher *(Şânî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 8). [lafẓı cevāhir,]*

lafẓ-ı maʿnā: *Sözün anlamı.*
1. Çünki vaḥdette bir imiş **lafẓ-ı maʿnā** nuṭḳ-ı ṣavt
   Keşret-i ʿālemde bunca ṣūret-i maʿnā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 11). [lafẓ-ı maʿnā,]*

lahza: *An.*
1. Ṣevḳ-i ḥāl-i ruḫ-ı cānān ile her **laḥẓa** göñül
   Āteş-i ʿaşḳa düşüp yanmadadur hemçü semend *(Şânî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 5). [laḥza,]*

laḳır laḳır: *İkileme, boş boş, gereksiz.*
1. Yār işiginde ötme raḳībā **laḳır laḳır**
   Epsem sürülmedin yire yüzüñ taḳır taḳır *(Şânî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 1). [laḳır laḳır,]*

lakırdı: *Söz, laf.*
1. Zāġ-ı herze **laḳırdısı** var iken
   Murġ-ı şekker maḳāli neylerler *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 3). [laḳırdısı, -sı]*

laʿl: *Kırmızı dudak (Sevgilinin kırmızı dudağı).*
1. Unutma bizi **laʿl** ü zeḳan büselerinden
   Bīmār-ı dil ister ḳatı şeftālü vü alma *(Şânî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 5). [laʿl,]*
2. Ġamzeñ ucından öleni **laʿlüñ** çü dirgürür
   Ḫūnī gözüñ n'ider güzelim ḳana al ḳatup *(Şânî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 7). [laʿlüñ, -üñ]*
3. Almaḳ olurdı göñül naḳd ile **laʿlüñ** büsesin
   Ey perī yoḳ ṣatduġıñdan oldugı bāzār güç *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 7). [laʿlüñ, -ü, -ñ]*
4. Ṭuymadum zerrece **lalüñ** ḥaberin çoḳ ṣordum
   Sizmedüm ḳılca belüñ sırrını çoḳ itdüm cehd *(Şânî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 3). [lalüñ, -üñ]*
5. **Laʿlüñ** gibi dil ẕaḫmına ʿālemde emüm var
   ʿAşḳuñdan ölürsem daḫı cānāna ġamum var *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 1). [laʿlüñ, -üñ]*
6. Em dimişken **laʿlüñi** dirsen bugün yarın yine
   Şānī-i dil-ḫasteye rūḥum bu ne teʾḫīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 9). [laʿlüñi, -üñ, -i]*
7. **La'lün** süḫan demünde ki cānān açar ḳapar
   Yākūt-ı ḥufreden dili mercān açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 1). [la'lün, -ün]*
8. Ġonce vü nergis gerekmez **laʿl** ü çeşmüñ var iken
   Ḳadd ü ḫadd ü zülfüñ ey meh serv u gül ʿanber yeter *(Şânî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 3). [laʿl,]*
9. Ḫālin n'ola **laʿlinden** añuñ emsem olursam
   Bīmār-ı ḥaṭı ḳahrına tiryāk gerekdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 7). [laʿlinden, -in, -den]*
10. Nedür bu ʿārıż u **laʿlüñle** ḫāl ü zülfüñ ey meh-rū
    Ne güldür bu ne müldür bu ne fülfül bu ne ʿanberdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 3). [laʿlüñle, -üñ, -le]*
11. Ġam degül ḫāl ü ḥaṭuñ fikri dile **laʿlüñ** içün
    Ẓulmete uġrar idüñ çeşme-i ḥayvāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 9). [laʿlüñ, -üñ]*
12. Ol elif-ḳadd em dimiş **lʿalin** saña ey Şānī
    Var öp dehānın geh lebin gāhī ayaġın gāh elin *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 13). [lʿalin, -in]*
13. Gonçeler **laʿlüñden** ögrenmiş tebessüm nidügin
    Ṭūtī güftāruñdan ögrenmiş tekellüm nidügin *(Şânî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 1). [laʿlüñden, -üñ, -den]*
14. Mecrūḥ-ı tīġ-ı miḥnetüm olmaz eṭıbbādan ʿilāc
    Laʿlüñden olur em deseñ ben Şānī-i bīçāreye *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 18). [laʿlüñden, -üñ, -den]*
15. Öpülmez emilirse **laʿlin** ki şifā dirler
    Dāḫı niye emsem dir billāh diñ o dermānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 5). [laʿlin, -in]*
16. Ḳanı ṣanemā ʿahdüñ ben ḫaste dile dirdüñ
    Laʿlümden idem bir gün Şānī saña dermānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 14). [lʿalümden, -ümden]*

lāle: *Lale II Kadeh II Sevgilinin yüzü.*

1. Nedür bu ḳadd u kāküller nedür bu serv ü sünbüller
   Nedür bu ḳırmızı güller yañaġ mı **lāle** mi ḥamrā *(Şânî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 8). [lāle,]*
2. Ruḫdaki ḫālüñ ġamıyla dilde her dāġ-ı siyeh
   Lālelerdür vādi-i sīnemde cānā semt semt *(Şânî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 4). [lālelerdür, -ler, -dür]*
3. Dil gibi **lāle** baġrı yanıḳ ʿāşıḳuñ senüñ
   Olmaz ṣıdīk-ı ʿaşḳuñ o bir ḳalbi ḳaradur *(Şânî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 3). [lāle,]*
4. Ḳanlu ḳanlu dāġlar mıdur dil-i mecrūḥda
   Lāleler mi yā ḳızıl güller ḳaranfiller midür *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 10). [lāleler, -ler]*
5. **Lāle** vü zambaḳ açılmışlar güle gülşende dün
   Şāh öñinde kār-ı dervīşān-ı şeyʾullāhdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 11). [lāle,]*
6. Ey Şānī **lāle** ṣanma ki kūh-sār-ı deşt-i ġam
   Ferhād-ı cāna defter-i ḫūnīn açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 9). [lāle,]*
7. Gūş idelden nāle vü feryād u zārum ṭaġlar
   Lāleler yer yer dilin ṭaġlara her dem daġlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 2). [lāleler, -ler]*
8. Şerḥa şerḥa dāġlarla vādī-i sīnem görüp
   Lālelerle Şāniyā zeyn olma bāġum ṣandılar *(Şânî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 10). [lālelerle, -ler, -le]*
9. Bezm-i çemende **lāle** içüp sīne çāk olur
   Nergis ḳabaġın oynadamaz pür ḫumārdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 7). [lāle,]*
10. Bir serv-ḳadd u **lāle** ruḫuñ yādigārıdur
    Sīnemde tāze ḳanlu elifler ki vardur *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 11). [lāle,]*
11. Serv ḳadce **lāle** ḫadce ġonce lebce olsa yār
    Şīvelice şūḫca hem pür-ṭarabca olsa yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 1). [lāle,]*
12. Dāġ-ı dilden dökülen penbe-i pür-ḫūnumdur
    Ḳızaran **lāle** degül deşt-i ġam-ı ṣaḥrāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 6). [lāle,]*
13. Nice feryād idelim ney gibi dāġ-ı ġamdan
    Lāle-veş niçe çāk ideli kanlu yaḳalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 4). [lāleveş,]*
14. **Lāle**-veş sāġar-ı dil hūn-ı cigerle pürdür
    Şīve-i laʿl-i lebüñ baġrumızı ḳan itdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 7). [lāle-veş,]*

lāle-i aḥmer: *Kırmızı lale.*

1. Dāġ-ı miḥnet zaḫm-ı peykān-ı müjeñ ey ḳaşı yā
   Gülşen-i sīnemde dāʾīm **lāle-i aḥmer** yeter *(Şânî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 6). [lāle-i aḥmer,]*

lāle-i ḥamrā: *Kırmızı lale.*

1. ʿAks-i dāġ-ı dil midür bu ḫāk-i misk-āsa mıdur
   ʿĀrıż-ı dilber midür ya **lāle-i ḥamrā** mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 2). [lāle-i ḥamrā,]*

lāle-i kūh-i belā: *Musibet dağının lalesi.*

1. Lāle-i kūh-i belāda ḳanlı dāġum ṣandılar
   Sāġar-ı pür-mey görüp ḫūn-ı ḳabaġum ṣandılar *(Şânî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 1). [lāle-i kūh-i belāda, -da]*

lāle-ḳadd: *Lale boylu.*

1. Her **lāle-ḳadd** u ġonce-fem ü gül-ʿizār içün
   Ebr-i bahāra döndi gözüm jāle-vārdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 15). [lāle-ḳadd,]*

laʿl-i Bedaḫşān: *Değerli taşlarıyla ünlü Bedahşan'daki lâl taşı, Bedahşân'a özgü yakut.*

1. Baḫr-ı dil cūşa gelüp daştı sirişk ırmaġı
   ʿĀlemi ḳanlı yaşum **laʿl-i Bedaḫşān** itdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 14). [laʿl-i bedaḫşān,]*

laʿl-i Bedaḫşī: *Bedehşan lâli.*

1. Ḳanlu yaşumla sīm-i sirişküm gören didi
   Laʿl-i Bedaḫşī birisi ne birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 8). [laʿl-i bedaḫşī,]*

laʿl-i Bedehşān: *Bedehşan yakutu, kırmızı renkte değerli bir taş. II Sevgilinin kırmızı dudağı.*

1. Bāzār-ı ḥüsn içinde leb-i yār-ı cevheri
   Dükkān-ı dür-i **laʿl-i bedeḫşān** açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 4). [laʿl-i bedeḫşān,]*

laʿl-i dilber: *Dilsiz güzel.*

1. **Laʿl-i dilberden** ölürem diseler Şānī baña
   Yoḳsa bīmār-ı ġamum olmaz eṭıbbādan ʿilāc *(Şânî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 9). [laʿl-i dilberden, -den]*

laʿl-i dil-i bīmār: *Dilsiz hasta gönül.*

1. **Laʿl-i dil-i bīmāra** ki em didi ṭabībüm
   Aġyāra naṣīb oldı ḳamu derd ü belā renc *(Şânî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 5). [laʿl-i dil-i bīmāra, -a]*

laʿl-i dür-efşān: *İnci saçan kırmızı taş.*

1. Ṣadef-i tabʿumuñ elfāẕı güherbārı müdām
   Nāzı çoḳ ol dehen ü **laʿl-i dür-efşāna** fedā *(Şânî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 6). [laʿl-i dür-efşāna, -a]*
2. Ṣadef-i ṭabʿumızı pür iden ey cevher-i yār
   Nuṭḳa geldükçe senüñ **laʿl-i dür-efşānuñdur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 10). [laʿl-i dür-efşānuñdur, -uñ, -dur]*

laʿli güher: *Mücevher dudaklı, inci dudaklı.*

Bir alnı ḳamer yañaġı enver
Bir **laʿli güher** ṭuṭaġı şekker *(Şânî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 2). [laʿli güher,]*

laʿl-i gülbeşekker: *Kırmızı gülbeşeker tatlısı.*

1. Dimāġ-ı cāna her bir sözde ḳand ezmek ḥalāvetde
   O **laʿl-i gülbeşekker** gözleri bādāma gelmişdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 4). [laʿl-i gülbeşekker,]*

laʿl-i hūb-nāṭık: *Güzel konuşan dudak.*

1. Dişüñ lüʾlü sözüñ gevher lebüñdür **laʿl-i ḫūb-nāṭıḳ**
   Çe nāṭıḳ nāṭıḳ-ı muʿciz çe muʿciz muʿciz-i ʿĪsā *(Şânî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 3). [laʿl-i ḫūb-nāṭıḳ,]*

laʿl-i leb-i mül: *Şarap renkli dudak yakutu, kırmızı dudak.*

1. Ṣāfī lebinden ol ṣanemüñ ṣormışam didi
   Mestāne cānı **laʿl-i leb-i müller** iñledür *(Şânî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 4). [laʿl-i leb-i müller, -ler]*
2. Sāġar-ı çeşm-i sirişk-i lāle-güne ġarḳ iden
   Bezm-i ġamda sāḳiyā **laʿl-i leb-i müller** durur *(Şânî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 4). [lʿal-i leb-i müller, -ler]*

laʿl-i leb-i yār: *Sevgilinin kırmızı dudağı.*

1. Gonce-veş **laʿl-i leb-i yāri** göricek bildüm
   Gül gibi gülşen-i bezm içre ḳızardı bāde *(Şânî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 3). [laʿl-i leb-i yāri, -i]*

laʿl-i leb: *Lal gibi kırmızı dudak.*

1. Var mı ḫāṭırda dimişdüñ leb-i şekker ü şehd
   İtmiş idüñ dile **laʿl-i lebüñ** em virmege ʿahd *(Şânî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 2). [laʿl-i lebüñ, -üñ]*
2. Ḳan döküp ġamzeñ ider **laʿl-i lebüñ** baġrımı ḳan
   Niçe demdür henüz ey hūnī ʿaceb ṣanmayasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 3). [lʿal-i lebüñ, -üñ]*

laʿl-i nebāt-ı ter: *Taze bitkilerin kırmızılığı.*

1. Hind-i ġam içre ṭūṭī-yi dilüm dembedem
   Laʿl-i nebāt-ı ter bigi fülfüller iñledür *(Şânî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 8). [laʿl-i nebāt-ı ter,]*

laʿl-i rengīn: *Sevgilinin parlak renkli kırmızı dudağı.*

1. Ey ʿaceb ruḫlar mıdur yā bu ḳızıl güller midür
   Laʿl-i rengīnler midür lebler midür müller midür *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 2). [laʿl-i rengīnler, -ler]*

laʿl-i şeker-bār: *Şeker saçan kırmızı dudak II Sevgilinin şeker saçan dudakları.*

1. Acı söz ile eyledi diyü baña düşnām
   Ey dil ṣaḳın ol **laʿl-i şeker-bārı** unutma *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 12). [laʿl-i şeker-bārı, -ı]*

laʿl-i şifā: *Şifa veren sevgilinin kırmızı dudağı.*

1. Derd-i dilimi ṭabīb bilmez
   Ey **laʿl-i şifā** bu ne ʿileldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 8). [laʿl-i şifā,]*

laʿli yādı: *(Sevgilinin) Kırmızı dudağını anma, aklına getirme, hatırlama.*

1. Ey Şānī çeşmüm ol ṣanemüñ **laʿli yādına**
   Biñ dürr-i tuḫfe ḥoḳḳa-i mercān açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 9). [laʿli yādına, -ın, -a]*

laʿl-i yār: *Sevgilinin kırmızı dudağı.*

1. **Laʿl-i yār** üzre görüp ḫāl-i siyeh ṣanmañ kim ol
   Bir ḥabeşdür Mışra gelmişdür ṭurup şekker ṭutar *(Şânî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 7). [laʿl-i yār,]*
2. Virmiş idüm **laʿl-i yāre** ġāʾibāne göñli ben
   Mihr-i luṭfından daḫı bir ẕerre görmezden nişān *(Şânî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 3). [laʿl-i yāre, -e]*

laʿli zülāli: *Sevgilinin dudağının kırmızı rengi.*

1. Cām-ı lebinden esrüdi cümle-i kāʾināt anuñ
   Laʿli zülālidür ki her ḫıẕr-ı dile hayāt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 10). [laʿli zülālidür, -i, -dür]*

laʿlüñ ġamı: *Kırmızı dudağın kederi.*

1. Olur **laʿlüñ ġamından** bu dil-i bīmāra bir emdi
   Bu sözler ey ṭabīb-i cān u dil billāhi ṣaġumdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 7). [laʿlüñ ġamından, -n, -dan]*

lā-mekān: *Mekansızlık alemi II Allah'ın huzuru.*

1. Ḥāżır u mevcūdsın her şeyde sensüz nesne yoḳ
   Cümle-i ʿālem mekānuñ yine sensin **lā-mekān** *(Şânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 10). [lā-mekān,]*
2. Aradum zīr-i zemīn ü āsmānı bulmadum
   Ey göñülde ʿaşḳı ṣābit **lā-mekānum** ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 6). [lā-mekānum, -um]*

lāmiʿ: *Parlayan, parlak.*

1. Gün yüzüñsüz göricek āteş-i āhum **lāmiʿ**
   Yaş döküp sīne dögüp naʿra ider sūz ile raʿd *(Şânî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 5). [lāmiʿ, -üñ, -süz]*

lāne: *Yuva, kuş yuvası.*

1. Şānī isterseñ hümā-yı lā-mekānı itmek şikār
   Kūh-ı Ḳāf-ı dilde yap sīmurġ-ı ʿaşḳa **lāneyi** *(Şânî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 14). [lāneyi, -y, -i]*

lāyık: *Yakışır, münasip, şâyân.*

1. Her kişi şānına **lāyıḳ** iş ider ey yüzi gül
   Şānī üftāde ki n'itsüñ yine öz şānuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 13). [lāyıḳ,]*
2. İlahī sen münezzehsin saña **lāyıḳ** yoḳ iş bende
   Beni kendüye bu emmāre nefs itmiş durur bende *(Şânî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 1). [lāyıḳ,]*
3. ʿĀrdur kerkes şikār itmek hümā şayyādına
   Herkesüñ **lāyıḳ** gerek ʿālemde fiʿli adına *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 2). [lāyıḳ,]*
4. Münīr-i mihr-i ruḫsāruñ şuʿāʿın seyr ḳılmaġa
   Eger **lāyıḳ** degülsek de bize sen eyle erzānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 4). [lāyıḳ,]*

lāyık ol-: *Uygun olmak, hak etmek.*

1. Şāhbāzın evc-i istiġnā iden kerkes gibi
   Lāyıḳ olmaz ṭālib olmaḳ cīfe-i dünyā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 10). [lāyıḳ olmaz, -maz]*
2. Kendüye **lāyıḳ ol** idigüm işledi ḳuluñ
   Sen saña lāyıḳ olanı it ey ġanī-i İlāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 3). [lāyıḳ ol,]*
3. Kendüye lāyıḳ ol idigüm işledi ḳuluñ
   Sen saña **lāyıḳ olanı** it ey ġanī-i İlāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 4). [lāyıḳ olanı, -an, -ı]*

leb: *Dudak (Sevgilinin dudağı) II Sevgilinin sözleri.*

1. Dir imiş **leblerüñ** her dem ene'l-Ḥaḳ
   Dehānuñ sırr-ı ġayb eylermiş ifşā *(Şânî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 13). [leblerüñ, -ler, -üñ]*
2. Nedür bu ruḫlar u **lebler** nedür bu zülf-i ʿanber-sā
   Nedür bu güller ü müller nedür bu sünbül-i ġarrā *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 1). [lebler, -ler]*
3. Nedür bu ʿārıż u fem **leb** ü zenaḫdān zeḳan ġabġab
   Nedür bu caʿd-ı gīsūlar nedür bu ḫāk-i ʿanber-sā *(Şânî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 5). [leb,]*
4. Dil **lebüñ** vaṣfuñdan epsem olmaġa mümkün midür
   Bezm-i şevḳüñde şürāḥī sūz-ı ġulġuldür baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 7). [lebüñ, -üñ]*
5. Dişüñ lüʾlü sözüñ gevher **lebüñdür** laʿl-i ḫūb-nāṭıḳ
   Çe nāṭıḳ nāṭıḳ-ı muʿciz çe muʿciz muʿciz-i ʿĪsā *(Şânî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 3). [lebüñdür, -üñ, -dür]*
6. Bildi Tevrāt içre naʿtuñdan **lebüñ** esrārını
   Anuñ içün ḥażret-i Mūsa Kelīmu'llahdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 15). [lebüñ, -üñ]*
7. Şāfī **lebinden** ol şanemüñ şormışam didi
   Mestāne cānı laʿl-i leb-i müller iñledür *(Şânî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 3). [lebinden, -in, -den]*
8. Bir ruḫları gül **lebleri** mül beñleri fülfül
   Bir dişleri lüʾlü sözi dürr ġonce-femüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 11). [lebleri, -ler, -i]*
9. Bir ḫandelice mīyānı ince
   Bir **lebleri** ġonce ḳaddi ʿarʿar *(Şânî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 4). [lebleri, -ler, -i]*
10. Bir beñleri fülfül ḳaddi ʿarʿar
    Bir **lebleri** mül dehānı şekker *(Şânî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 2). [lebleri, -ler, -i]*
11. Gitmez **lebiñüñ** ḫayāli dilden
    Bi'llāh baña bu ne ḫoş emeldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 9). [lebiñüñ, -iñ, -üñ]*
12. Ey ʿaceb ruḫlar mıdur yā bu ḳızıl güller midür
    Laʿl-i rengīnler midür **lebler** midür müller midür *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 2). [lebler, -ler]*
13. Muṭrib-i ḫoş-ḫān u perver-i şeker **lebler** midür
    Ṭūṭīler midür yā ḳumrīler yā bülbüller midür *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 11). [lebler, -ler]*
14. Çeşm ü dehān u **lebleri** eyledi Küntü kenzi fāş
    Sırr-ı ḳadem beyān ider bu nice mümkināt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 13). [lebleri, -ler, -i]*
15. **Lebüñ** cānlar baġışlar mürdeye elfāẕ-ı laʿlüñde
    Nedür bu muʿciz-i ʿĪsī midür bu ne kerāmetdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 7). [lebüñ, -üñ]*

16. Neden māt eylemişdür ʿilm-i iḥyāda Mesīḥāyı
Benüm rūḥum ṣorayın ḳo **lebüñden** bir suʾalüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 4). [lebüñden, -üñ, -den]*
17. **Leblerüñ** birbirine yoḳ yere düşmiş ṣanemā
İkisinden ṣorarum olmaya ʿiṣyān bir bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 9). [leblerüñ, -ler, -üñ]*
18. **Leblerinden** ne ḳadar ṣordumısa ey Ṣānī
Sözleründen o mehüñ lūʾlū-i lā lā dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 9). [leblerinden, -ler, -in, -den]*
19. Nice ṣordumsa **lebüñden** ẕerre ẕerre mū-be-mū
Duymadım bir şemme aġzuñla miyānuñdan ḫaber *(Şânî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 3). [lebüñden, -ü, -ñ, -den]*
20. Dimāġın çatladup āh itse tañ mı bülbül ey Ṣānī
Diş uran **leblerine** ġonce-i bāġuñ çü şebnemdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 10). [leblerine, -ler, -i, -n, -e]*
21. Gülşende ruḫlaruñla **lebüñ** vaṣfın eylesem
Ġonce aġız mı açabilür güng ü lāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 15). [lebüñ, -üñ]*
22. Acı söz ile eylese düşnām **leblerüñ**
Baña nebāt u şehd ü şeker ḳand u bāldur *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 17). [leblerüñ, -ler, -üñ]*
23. Ne ruḫdur bu ne enverdür ne **lebdür** bu ne şekerdür
Ne sözdür bu ne cevherdür ne dişdür bu ne gevherdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 1). [lebdür, -dür]*
24. **Lebüñ** ṣevḳiyile cān sözüñ aġzumda mükerrerdür
Ne ṭatludur ne şirīndür ne nāzikdür ne şekkerdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 1). [lebüñ, -üñ]*
25. **Lebüñle** dişlerüñ vaṣfında şiʿr-i Ṣānīyi diñle
Ne yāḳūtdur ne cevherdür ne lūʾlūdür ne gevherdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 9). [lebüñle, -üñ, -le]*
26. Nedür ol fem nedür ol **leb** nedür ol ṣehd ü şeker
Be ne nāzik be ne zībā be ne şīrīn be ne ter *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 1). [leb,]*
27. Nedür ol dişler ü **lebler** sūz-ı dilber u ruḫ-ı men
Be ne cevher be ne gevher be ne lūʾlū be ne zer *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 7). [lebler, -ler]*
28. Allāh diller alan ruḫlar mıdür **lebler** midür
Cān-ı dil meftūn iden ol nergis-i ṣehlā mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 7). [lebler, -ler]*
29. Gözlerüñden zaḫm-nāk olup ölenler ḫālini
Leblerüñden ṣordum oldur dir ḫayāt-ı cāvīdān *(Şânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 4). [leblerüñden, -ler, -üñ, -den]*
30. Tükürsen ṣevḳ-i dendān **lebiyle** dürr-i mercānı
Sen ey çeşm-i güher-pāşum benüm deryāya beñzersin *(Şânî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 5). [lebiyle, -i, -y, -le]*
31. Beni ey ruḫları gül bülbül-i ṣeydā sen idüpsin
Beni ey **lebleri** mül ṭūṭī-i gūyā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 2). [lebleri, -ler, -i]*
32. Ol elif-ḳadd em dimiş lʿalin saña ey Ṣānī
Var öp dehānın geh **lebin** gāhī ayaġın gāh elin *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 14). [lebin, -in]*
33. Niçe demdür ki senüñ vālih ü ḫayrānuñdur
Ṭuyur da Ṣāniyā bir ẕerre **lebüñ** esrārın *(Şânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 14). [lebüñ, -üñ]*
34. Muḫyī **lebüñdendir** ḫayāt olmışlara her cā temām
Ey cān ṭabībi bir ʿilāc it bu dil-i ṣad pāreye *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 3). [lebüñdendir, -üñ, -den, -dir]*
35. Beli ince femi ġonce beñi fülfül **lebi** yāḳūt
Güzeller çoḳdur ammā beñzemez ol verd-i ḫandāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 11). [lebi, -i]*
36. **Lebüñ** ey cān ṭabībi olmalu bīmāra emsem dir
Ḳapuñ dār-ı şifādur çāre vardur çıḳmaduḳ cāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 5). [lebüñ, -üñ]*
37. ʿİlm-i iḥyāda **lebüñ** perverdesi iki resūl
Biri ḫıżr anuñ biri ʿİsī-i Rūḥu'llahdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 17). [lebüñ, -üñ]*

leb depret-: *Dudak kımıldatmak.*

1. Kendüdür her söz ki benden ẕāhir olur söyleyen
Ben kimüm ey Ṣānī kim **leb depredüp** açam dehān *(Şânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 14). [leb depredüp, -üp]*

lebbeyk it-: *Lebbeyk etmek II Özellikle hacda "Buyurunuz, emredeniz." anlamına gelen bu dua hep birlikte edilir.*

1. Ben saña şāhum sen baña bendem di ben **lebbeyk idüp**
Ḫoş söyleşelüm dostum ġayrı ḳomayup araya *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 7). [lebbeyk idüp, -üp]*

leb-i cān-baḫş: *Can veren dudak.*

1. Leb-i cān-baḫş direm Ṣānī dil-i bīmāra
Ḫaste-i ʿaşḳa ʿilāc ola mı hīç şekker ü şehd *(Şânî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 9). [leb-i cān-baḫş,]*

leb-i cān-baḫş-ı nigār: *Sevgilinin can bağışlayan dudağı.*

1. Men mest-i şarāb-ı **leb-i cān-baḫş-ı nigārem**
   Añmañ baña afyonla ḳahve dilemem benc *(Şânî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 7). [leb-i cān-baḫş-ı nigārem, -em-m]*

leb-i cūy-bār: *Irmak kıyısı, ırmak kenarı.*
Sāḳi piyāle ṣun ki dem-i nevbahārdur
Hengām-ı serv-i bāġ **leb-i cūy-bārdur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 2). [leb-i cūy-bārdur, -dur]*

leb-i dilber: *Sevgilinin dudağı.*
1. Ṭūṭī-i tabʿımı gūyā ider ey Şānī müdām
   Leb-i dilber söze geldikce ki şekker dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 10). [leb-i dilber,]*
2. Sen maʿānī kānısın dirsin muṭavvel söylemeñ
   Söz **leb-i dilber** gibi Şānī gerekdür muḫtaṣar *(Şânî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 10). [leb-i dilber,]*

leb-i laʿl: *Yakut taşı gibi kırmızı dudak.*
1. Dir ol meh-rū bugün Ḫıżr u Sikender görmedi anı
   Leb-i laʿlümde bir ter-çeşme-i āb-ı zülālim var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 10). [leb-i laʿlümde, -üm, -de]*

leb-i mercān: *Mercan dudaklı (sevgili).*
1. Beni ġavvāṣ-ṣıfāt baḥr-ı meʿānīye ṣalan
   Dür dişüñ fikri ile ṣol **leb-i mercānuñdur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 4). [leb-i mercānuñdur, -uñ, -dur]*

leb-i mey-gūn: *Şarap renkli dudak, kırmızı dudak (Sevgilinin dudağı).*
1. Çeşmüm piyāle dil der-i meyḫānedür gibi
   Göñlüm demādem ol **leb-i mey-gūn** açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 4). [leb-i mey-gūn,]*

leb-i rengīn: *Parlak renkli dudak (Sevgilinin dudağı).*
1. Dilber ki nāz ile **leb-i rengīn** açar ḳapar
   Ferhād-ı cāna ḳıṣṣa-i Şīrīn açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 1). [leb-i rengīn,]*

leb-i şekker: *Şeker saçan dudak, tatlı konuşan ağız (sevgili).*
1. Var mı ḫāṭırda dimişdüñ **leb-i şekker** ü şehd
   İtmiş idüñ dile laʿl-i lebüñ em virmege ʿahd *(Şânî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 1). [leb-i şekker,]*
2. Nāṣıḥ-ı ehl-i muḥabbet gerek ol kimse ki ola
   Ḥüsni zībā ḫūyı gökçek **lebi şekker** sözi ḳand *(Şânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 4). [lebi şekker,]*

lebi vaşfı: *Dudağının özelliği.*
1. N'ola şīrīn ise şiʿrüm benüm aġzumda ey Şānī
   Lebi vaşfı o dildāruñ nebāt-ı ḳand ü şekkerdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 10). [lebi vaşfı, -ı]*

leb-i yāḳūt: *Yakut dudaklı (Sevgilinin dudağı).*
1. **Leb-i yāḳūtına** yārüñ dür-i eşk eyledi ṣarf
   Yoḳsa bu cevher-i çeşmüm aña ṣarrāf mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 7). [leb-i yāḳūtına, -ı, -n, -a]*

leb-i yār-ı cevher: *Sevgilinin dudağının cevheri.*
1. Bāzār-ı ḥüsn içinde **leb-i yār-ı cevheri**
   Dükkān-ı dür-i laʿl-i bedeḫşān açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 3). [leb-i yār-ı cevheri, -i]*

len terānī: *"Sen beni göremezsin." Araf suresi, 143. ayet. Allahu Teala'nın Hz.Musa'ya Tur dağında verdiği cevap.*
1. **Len Terānī** irişür Ḥażret-i Mūsāya ḫiṭāb
   Ṭūr-ı dilden niceler seyr-i temāşā eyler *(Şânî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 11). [len terānī,]*

lenger: *Gemi demiri, çapa, gemiyi yerinde mıhlamak için denize atılan zincir ve bu zincirin ucundaki çapa.*
1. Bir söz ne olduġı çün pāy-ı Mesīḥe **lenger**
   ʿAşḳ ehlinüñ bu yolda hep vārı terk olundı *(Şânî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 11). [lenger,]*

lerze: *Titreme.*
1. Ṣafāsından güneş ditrer düşer **lerze** dil ü cāna
   Ne ḫoş mirʾāt-ı rūşendür naẓar ḳıl vech-i cāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 1). [lerze,]*

leşker-i āh: *Ah askeri II Istırap askeri.*
1. **Leşker-i āhum** ile ġulġule ṣaldum dehre
   Mülk-i ʿaşḳa iderüm Şānī emīrāne sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 13). [leşker-i āhum, -um]*
2. Ṭabl-ı sīnem dögerek **leşker-i āhum** çeküben
   Şāniyā mülk-i ġama itdüm emīrāne sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 13). [leşker-i āhum, -um]*

leşker-i ʿaşk: *Aşk askeri, aşk ordusu.*

1. **Leşker-i ʿaşḳı** ile derd ü elem cevr ü cefā
   Geldi dil mülküni ġāret-i tālān itdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 11). [leşker-i ʿaşḳı, -ı]*

leşker-i çemeni: *Çimen askeri.*

1. Bād-ı şimāl ʿādet idüp ṣaḥn-ı gülşeni
   Ḳılmışdı **leşker-i çemeni** cümle tārmār *(Şânî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 6). [leşker-i çemeni, -i]*

leşker-i hicrān: *Ayrılık askeri.*

1. Vücūd iḳlimini yaġmaya virdi **leşker-i hicrān**
   Gel ey mülk-i dilüm ıssı emīr-i tācdārum yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 9). [leşker-i hicrān,]*

leṭāfet: *Hoşluk, güzellik, incelik.*

1. Nedür Ṣānī bu ḥāletler **leṭāfetler** ẕerāfetler
   Nedür bunca belāġatler nedür bu ṭarz-ı nev-peydā *(Şânî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 9). [leṭāfetler, -ler]*
2. Her semer bir ṭaʿam u bir reng **leṭāfet** baġlamış
   Her birin gör maẓhar-ı envāʿ-ı feyẓu'llāhdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 5). [leṭāfet,]*
3. **Leṭāfet** reng-i būda ol ruḫ-ı gülfāma gelmişdür
   Ṣalınmaḳ nāz ile ol serv-i gül endāma gelmişdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 1). [leṭāfet,]*

levend: *İri yapılı, boylu poslu, kuvvetli, yakışıklı kimse.*

1. Diyiñ ol pādişeh-i ḥüsne meded bende bugün
   Naḳd-i ṣabr-ı dil ü cān ḳoymadı bir şūḫ **levend** *(Şânî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 4). [levend,]*
2. Daʿvā-yı ʿaşḳ iden erbāb-ı muḥabbetden olan
   ʿAşḳ ʿarażın gözede olmaya evbāş u **levend** *(Şânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 6). [levend,]*

levendāne: *Asker gibi, yiğitçe.*

1. Egerçi şehr-i ḥüsnüñ dilberi çoḳ ey püser ammā
   Senüñ gibi güzel olmaz ẓarīfāne **levendāne** *(Şânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 10). [levendāne,]*

levḥ-i dil: *Gönlün sayfası.*

1. Ḫayāl-i çīn-i zülfüñ itdi Mānīden beni üstād
   Benüm ey **levḥ-i dilde** naḳş u taṣvīr-i nigārum yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 12). [levḥ-i dilde, -de]*

levḥ-i żamīr: *Gönül sayfası.*

1. Mekteb-i ʿaşḳında sen **levḥ-i żamīrüñ** ṣāf ḳıl
   Añlayasın Ṣānī'den tā nüsḫa-i kübrā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 21). [levḥ-i żamīrüñ, -üñ]*

levlāk: *"Sen olmasaydın, sen olmasaydın felekleri yaratmazdım" mealinde olan "levlâke levlake lemâ halaktü'l-eflâk" hadîs-i kudsîsine işarettir. "Sen olmasaydın" anlamındadır.*

1. Yaradılmışda naẓīrüñ yoḳdur ey seyyid senüñ
   Şānuña **Levlāk** dur Allāh'dan çünkim ḫiṭāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 6). [levlāk,]*
2. Şānuñı **Levlāk** ile vaṣf itdi Ḥaḳ ḳıldı senüñ
   Hem şefīʿ ü hem ḥabīb u hem resūlu'llahdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 19). [levlāk,]*
3. Senüñ şānuñdadur **Levlāk** senüñçün var oldı eflāk
   Çü sensin şāh-ı Erselnāk şefāʿat yā Resūlallāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 7). [levlāk,]*

Leylā: *Leyla ile Mecnun hikayesinin kadın kahramanı.*

1. **Leylā** gibi gidübeni Mecnūn-ṣıfat o yār
   Yollarda ḳoydı nāle-i āh ile āşikār *(Şânî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 1). [leylā,]*
2. Kimini derd ile maḥzūn kimin itdüñ ġama meftūn
   Kimini ʿaşḳ ile Mecnūn kimin **Leylā** sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 20). [leylā,]*

Leylā-yı zülf: *Leyla'nın saçı, Leyla ile Mecnun hikâyesinin kadın kahramanının saçı.*

1. Uşşāḳ içinde ey perī her dem kitābını
   Leylā-yı zülfüñüñ dil-i Mecnūn açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 6). [leylā-yı zülfüñüñ, -üñ, -üñ]*

leyletü'l ḳadr: *Kadir Gecesi.*

1. **Leyletü'l ḳadr** idi bu şeb Ṣānī
   Bizde cemʿ olmış idi mehrūlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 13). [leyletü'l ḳadr,]*

lezzet: *Tat, zevk.*

1. Ḳaṭresin baḥre yetiş ẕerre iseñ mihre ulaş
   Aldanup ḳalma meges gibi yiten **lezzetde** *(Şânî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 8). [lezzetde, -de]*

lezzet al-: *Tat almak.*

1. Ḥayrān-ı muḥabbetler ʿaşḳdan ne **alur lezzet**
   Buñları sevüp tenhā neyler kişi ey Şānī *(Şânî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 7). [lezzet alur, -ur]*

lezzet-i ʿaşḳ: *Aşkın tadı, aşktan duyulan manevi haz.*
1. **Lezzet-i ʿaşḳı** bilürdi ne imiş ey Şānī
   Şiʿr-i şīrīnüm eger irseyidi Ferhāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 9). [lezzet-i ʿaşḳı, -ı]*

līk: *Ama, ancak, lakin.*
1. Gerçi geldi Lā nuferriḳ āyeti beyne'r rüsül
   Līk Aḥmed zübdesidür didi ol Rabbü'l-ʿalā *(Şânî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 10). [līk,]*
2. Cüz nīst Kaʿbe **līk** ū kūy-ı Muḥammedest
   Ḥablü'l-metīn-i Ḥaḳser-i mūy-ı Muḥammedest *(Şânî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 1). [līk,]*

liḳā: *Kavuşma, vuslat (Allah'a kavuşma).*
1. Sābit-i şān-ı şerīfi āyet-i Levlāk olup
   Ḳābe ḳavseyni ev ednāya irüp gözüm **liḳā** *(Şânî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 4). [liḳā,]*

livā: *Sancak, bayrak.*
1. Dūd-i āhumdur **livā** ġam ʿaskerüm ben şāh-ı ʿaşḳ
   Başum üzre lāceverdī çarḫ otaġum ṣandılar *(Şânî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 5). [livā,]*

lokma: *Bir defada yenilecek miktardaki yiyecek parçası II Söz, kelam.*
1. Hażm olmaz ulular sözi aġarca **loḳmadur**
   Her ṭıfl-ı nā-resīdece uşşaġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 7). [loḳmadur, -dur]*

Loḳmān: *Halk geleneğinde değişik kişiliklerle karşımıza çıkan tarihi bir şahsiyettir. Kur'an-ı Kerim'de adına bir süre vardır. Eski Araplar arasında da ünlü olan Lokman'ın bir peygamber veya nebi olduğu hakkında tefsirlerde rivayetler vardır. Ancak çoğunluk, onun salih bir kul olduğunu kabul eder. Anlatılanlara göre o Hikmet ve Hekimliğin piri ve sembolü olarak bilinir.*
1. Maraż-ı cehline ey Şānī şifā bulmaz mı
   Kişi kim ʿilm ile **Loḳmān** ola ger ḥikmetde *(Şânî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 10). [loḳmān,]*

lūʾlū-i lā lā: *Parlak inci.*
1. Leblerinden ne ḳadar şordumısa ey Şānī
   Sözleründen o mehüñ **lūʾlū-i lā lā** dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 10). [lūʾlū-i lā lā,]*

luṭf: *Bağış, kerem, cömertlik, ihsan.*
1. Bir cevr ü cefāsı yoḳ güzelcek
   Bir **luṭf** u ʿaṭāsı çokca dilber *(Şânî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 12). [luṭf,]*
2. Baña ḫūbān dārını gerekmez Şānī ʿarż itmek
   Benüm bir **lüṭfı** çoḳ çeşmi siyāhum yüzi aġum var *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 14). [lütfı, -ı]*
3. Büse-i laʿlüñi **luṭf** ile raḳībe şunma
   Kim görüpdür eşegi āb-ı ḥayāta yıḳalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 7). [luṭf,]*
4. Beni bu küştegān-ı nefs iñen çok başdı **lüṭfuñdan**
   İlahī sen hidāyet it ẕebūn idem anı bende *(Şânî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 7). [lütfuñdan, -uñ, -dan]*
5. Biñ cānıla bir vaṣluñ eger ola müyesser
   Lüṭfuñdan umarum bu ḫarīdārı unutma *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 16). [lütfuñdan, -uñ, -dan]*

luṭf eyle-: *Yardımda bulunmak.*
1. Ey çāresizler çāresi ḳıl çāre ben bī-çāreye
   Luṭf eyle gel it bir naẓar sīnemde olan yareye *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 2). [lutf eyle,]*

luṭf-ı mürüvvet: *Yiğitlik ihsanı.*
1. Vaṣluñ uma geldi ḳapuña Şānī Efendi
   Bāḳī-i kerem **luṭf-ı mürüvvet** de senüñdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 10). [lutf-ı mürüvvet,]*

lüʾlü: *İnci (Sevgilinin dişleri).*
1. Dişüñ **lüʾlü** sözüñ gevher lebüñdür laʿl-i ḫūb-nāṭıḳ
   Çe nāṭıḳ nāṭıḳ-ı muʿciz çe muʿciz muʿciz-i ʿĪsā *(Şânî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 3). [lüʾlü,]*
2. Bir ruḫları gül lebleri mül beñleri fülfül
   Bir dişleri **lüʾlü** sözi dürr ġonce-femüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 12). [lūʾlü,]*
3. Lebüñle dişlerüñ vaṣfında şiʿr-i Şānīyi diñle
   Ne yāḳūtdur ne cevherdür ne **lüʾlüdür** ne gevherdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 10). [lūʾlüdür, -dür]*
4. Nedür ol dişler ü lebler sūz-ı dilber u ruḫ-ı men
   Be ne cevher be ne gevher be ne **lüʾlü** be ne zer *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 8). [lūʾlü,]*

M m

maʿallāh: *Allah ile birlikte.*
1. Ḥaḳ resūli çünki **maʿallāhī** söyleye
   Kimdür ki ḥāli dāʾīm anuñ ittiṣāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 13). [maʿallahī, -ī]*

maʿānī: *Mânâlar, anlamlar.*
1. Sen **maʿānī** kānısın dirsin muṭavvel söylemeñ
   Söz leb-i dilber gibi Şānī gerekdür muḫtaṣar *(Şânî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 9). [maʿānī,]*

mā-beyn: *İki şeyin arası, ara.*
1. Yer idüp ḫavf u recā **mā-beynini**
   Cismin aʿrāf eyleyenler ṣūfīdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 5). [mā-beynini, -i, -n, -i]*

maʿden: *Maden, çok değerli şeyleri kapsayan kaynak.*
1. Küntü kenzüñ gevherinden kim ki ṭuymadı rumūz
   Maʿdenin bilmez ḫazefdür gevher olmaz kānı yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 4). [maʿdenin, -in]*

māder: *Anne.*
1. Terk-i cān u dil ider ʿāşıḳ olan ḳanda ḳalur
   Māder ü ḫīş ü birāder ü peder yā ferzend *(Şânî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 8). [māder,]*

mādih: *Öven, metheden kimse.*
1. Hemīn **mādiḥlerüñden** olmaġı maḳṣud ider yoḳsa
   Ne dil ile idersin ʿālī-şānuñ medḥini Şānī *(Şânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 13). [mādiḥlerüñden, -ler, -üñ, -den]*

maġrīb: *Batı, güneşin battığı yer.*
1. Bir sīm beden buldı göñül daḫı henüz genc
   Bi'llāh ne ʿaceb bulur o **maġrībi** göreñ genc *(Şânî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 2). [maġrībi, -i]*
2. Ṭañ mı zülfüñle ruḫuñ seyrin idersem her rūz
   Maġrib u maşrik idi günde Süleymāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 10). [maġrib,]*

māh: *Ay (Ay yüzlü güzel).*

1. Mihr-i ruḫuñda sīnede her dāġ-ı āteşin
   Ey **māh** dehre şuʿle virür bir sitāredür *(Şânî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 6). [māh,]*
2. Görüp çarḫ üzre şanmañ hāledür devr-i felek üzre
   Bu gün ol mihr-i ʿālem **māha** ṣıçratmaḳ diler çenber *(Şânî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 4). [māha, -a]*
3. Sīnesin çāk eyledi devr-i felek ol **māh** içün
   Görinen çarḫ üzre ey Şānī degüldür kehkeşān *(Şânî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 13). [māh,]*

maḥal: *Yerinde, uygun.*
1. Sevdālıġum irişince ki gāh
   Ṭañmañ baña o da bir **maḥaldür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 4). [maḥaldür, -dür]*

maḥalle: *Mahalle, kûy, sevgilinin yaşadığı yer.*
1. Beni gördükde **maḥalleñde** segān-ı kūyuñ
   Çağırup birbirine söylediler odur bu *(Şânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 7). [maḥalleñde, -ñ, -de]*

maḥbūb: *Sevilen, sevgili.*
1. Bī-cefāca pür-vefāca rindce ʿayyārca
   Ḫūbca **maḥbūbca** dilde ṭalebce olsa yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 12). [maḥbūbca, -ca]*
2. ʿAcem olmasa dilber Türk-i tātār olmasa **maḥbūb**
   Ya Rūmī olsa dilber yoḳsa bir şūḫ-ı ʿArab olsa *(Şânî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 5). [maḥbūb,]*

maḥbūb-ı kibriyā: *Allah'ın sevgilisi, sevdiği.*
1. Maḳbūl-i her dü-ʿālem ü **maḥbūb-ı Kibriyā**
   Faḫr-ı cihān seyid-i ser cümle enbiyā *(Şânî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 1). [maḥbūb-ı kibriyā, --ı]*

māh-ı nev: *Hilâl, yeni ay.*
1. Māh-ı nev ebrūña serv öykündi didüm ḳaddüñe
   Dir bu söz yerden göge olmış dirīġā rāst geç *(Şânî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 3). [māh-ı nev,]*
2. ʿAceb mi yitse eflāka serüm çün devlet el virdi
   Felekde **māh-ı nev** gibi benüm zerrīn ayaġum var *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 8). [māh-ı nev,]*

maḥrem: *Gizli, saklı II Dost, sırdaş.*
1. Ey vücūdında ene'l Ḥaḳ sırrını bildüm diyen
   Küntü kenzüñ **maḥremi** olduñsa bu daʿvā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 16). [maḥremi, -i]*
2. Ben idüm Şānī-i bī-ġam ḳamu esrāruña **maḥrem**
   Beni bilmezdi bir ādem beni ifşā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 21). [maḥrem,]*
3. Dilde olan ḫaberleri dudaġa söyleme
   Cān **maḥrem** ise aña di ıraġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 2). [maḥrem,]*

māh-rū: *Ay yüzlü güzel, dilber.*
1. Māh-rūlar dimiş ey Şānī senüñçün ki ḳamu
   Her şeb ol gün daḫı bir ʿālem-i tenhāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 17). [māh-rūlar, -lar]*
2. Dūd-i āhumdur degüldür hāle ammā dir gören
   Māh-rūlar ṣayd iden anı bir aġum ṣandılar *(Şânî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 8). [māh-rūlar, -lar]*

maḥrūm eyle-: *Yoksun bırakmak, birinin istediği şeyi vermemek veya istediğini elde etmesine engel olmak.*
1. Merḫūm it anı eyleme maḥrūm ḫūr-zār
   Geldi ḳapuña zār u perīşān rū-siyāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 5). [maḥrūm eyleme, -me]*

maḥrūm-ı müʾebbed: *Ömrü boyunca yoksun, sonsuza kadar mahrum.*
1. Maḥrūm-ı müʾebbed oldı meẕmūm
   Bu nefse esīr olanlar ekṣer *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 29). [maḥrūm-ı müʾebbed,]*

maḥv ol-: *Mahvolmak, yok olmak.*
1. Dil ḫānesinde ẓulmet-i ġam **maḥv olur** gider
   Vaḳtā o meh ki sīne-i sīmīn açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 3). [maḥv olur, -ur]*
2. **Maḥv olup** gitdi şeb-i hicrān ḳarañusı tamām
   Ḫāne-i dilde belürdi şuʿle-i envār-ı hū *(Şânî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 3). [maḥvolup, -ol, -up]*

maḥv-ı fenā: *Yoklukta yok olma.*
1. **Maḥv-ı fenāda** Şānī Beg maḥv-ı vücūd idüp bugün
   Ḳoyma özüñde sensin ol ẕerre vü şemmece nişān *(Şânî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 11). [maḥv-ı fenāda, -da]*

maḥv-ı vücūd: *Varlığını yok etme.*
1. Maḥv-ı fenāda Şānī Beg **maḥv-ı vücūd** idüp bugün
   Ḳoyma özüñde sensin ol ẕerre vü şemmece nişān *(Şânî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 11). [maḥv-ı vücūd,]*

maḫż-ı nādānlık: *Cahilin ta kendisi.*

1. Sen nesin ḳandan gelüpsin ḳandadur ʿazmüñ yine
   Şānī idrāk itmesüñ bil **maḫż-ı nādānlık** budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 10). [maḫż-ı nādānlık, -lık]*

maḥzūn: *Hüzünlü, kederli.*

1. Kimini derd ile **maḥzūn** kimin itdüñ ġama meftūn
   Kimini ʿaşḳ ile Mecnūn kimin Leylā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 19). [maḥzūn,]*

māʾil: *Meyilli.*

1. Ben miyem nāy-ı mey-i dilbere **māʾil** ancaḳ
   Gūş-ı hūş issi ider anları hep gūş-pesend *(Şânî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 9). [māʾil,]*

māʾil kıl-: *Meyletmek, yönelmek, sevmek.*

1. Cānānı kim isterse kendüye **ḳıla māʾil**
   Cān ise murādı yār itmeye dirīġānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 3). [māʾil ḳıla, -a]*

maʾil ol-: *Meyletmek, yönelmek.*

1. Sāye gibi ḫāk oldı bu rāh-ı muḥabbetde
   Maʾil olalıdan dil sen ḳāmeti şimşāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 6). [maʾil olalıdan, -alı, -dan]*

maḳāl: *Söz, lakırdı, laf.*

1. Zāġ-ı herze laḳırdısı var iken
   Murġ-ı şekker **maḳāli** neylerler *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 4). [maḳāli, -i]*

makām: *Durulacak yer, mesken, makam.*

1. Yār ile vīrān olursa görinür cennet baña
   Yārsız cennet **maḳāmı** gösterür ẓulmet baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 2). [maḳāmı, -ı]*

makbūl-i Ḥaḳ: *Hak katında makbul olan.*

1. Çe ki zi-ʿaḳl āyed ü **maḳbūl-i Ḥaḳ** büved
   Her ki zi-nefs āyed u iblīs-i ebterest *(Şânî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 3). [maḳbūl-i ḥaḳ,]*

makbūl-i her dü-ʿālem: *Dünya ve ahiret için makbul (olan).*

1. **Maḳbūl-i her dü-ʿālem** ü maḥbūb-ı Kibriyā
   Faḫr-ı cihān seyid-i ser cümle enbiyā *(Şânî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 1). [maḳbūl-i her, --i]*

maḫhūr ol-: *Aşağılık olmak.*

1. Edepsüzler ḫor olur her yerde **maḳhūr olur**
   Ḫaḳ ḳatından dūr olur gel edeb ögren edeb *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 7). [maḳhūr olur, -ur]*

maḳṣūd: *Amaç, hedef.*

1. Her bir varaḳ ki dāmen-i pür-dürr ü jāledür
   Maḳṣūdı şāh-ı gül ḳadehinde niṣārdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 14). [maḳṣūdı şāh-ı gül,]*

maḳṣud it-: *İstemek, dilemek, arzulamak.*

1. Hemīn mādiḥlerüñden olmaġı **maḳṣud ider** yoḳsa
   Ne dil ile idersin ʿālī-şānuñ medḥini Şānī *(Şânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 13). [maḳṣud ider, -er]*

maḳṣūd-ı imāmet: *İmamlık amacı.*

1. Ḫayāl-i ebrūñ ey meh dilde miḥrāb-ı muḥabbetdür
   Müjeñ anda giçerse bil ki **maḳṣūd-ı imāmetdür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 6). [maḳṣūd-ı imāmetdür, -dür]*

māl: *Mal, mülk, varlık.*

1. Gedā-yı bī-kesem gerçi ne **mālum** ne menālüm var
   Velī ey sīm-ten bi'llāh ġamuñla ḫoşça ḫālüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 1). [mālum, -um]*
2. Cihānda her kişi **māl** u kemāliyle bulur ʿizzet
   Arada ḳalmışum ʿāciz ne **māl** u ne kemālüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 11). [māl,]*
3. Cihānda her kişi **māl** u kemāliyle bulur ʿizzet
   Arada ḳalmışum ʿāciz ne **māl** u ne kemālüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 12). [māl,]*

mālik: *Sahip.*

1. Ey Şānī üç didüm diyen ancaḳ birin dimiş
   Mażmūna **mālikümm** dir isem on açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 10). [māliküm, -üm]*

mālik ol-: *Sahip olmak.*

1. Faḳr-ı ġam çekmem gınā-yı ḳalbe **mālik olmışum**
   Eşk-i çeşmüm rūy-ı zerdüm baña sīm ü zer yeter *(Şânî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 7). [mālik olmışum, -mış, -um]*

maʿmūr ol-: *Gelişip güzelleşmek II Bayındır duruma gelmek.*
1. Nice ġarḳ-ı baḥr-ı ḥayret niçe yaġmalar görüp
   Nice vīrān niçe **maʿmūr oldı** bu dilḫānesi *(Şânî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 10). [maʿmūr oldı, -dı]*

maʿnā: *Anlam, kavram.*
1. ʿĀlem-i aṣla naẓar ṣalup ulü'l-ebsār olan
   Didiler **maʿnā** yüzünden ḳaṭre-i ʿummāna bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 8). [maʿnā,]*
2. Daḫı bir ẕerre ṭuyulmadı rumūz-ı dehenüñ
   Ḫurde-dānlar niçe dolu anı **maʿnāya** çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 16). [maʿnāya, -y, -a]*
3. Ḳılca duyulmadı ortada miyānuñ ḫaberi
   Ehl-i teʾvīl anı gerçi niçe **maʿnāya** çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 8). [maʿnāya, -y, -a]*

mānend: *Benzer, eş, gibi.*
1. **Mānend**-i miṣl-i şibh-i şebīh ü şerīki yoḳ
   Vāḥiddür ikilik aña emr-i muḥāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 5). [mānend-i, --i]*

Mānī: *Meşhur bir nakkaşın ismidir II Mana, anlam.*
1. Ḫayāl-i çīn-i zülfüñ itdi **Mānīden** beni üstād
   Benüm ey levḥ-i dilde naḳş u taṣvīr-i nigārum yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 11). [mānīden, -den]*

mānīʿ ol-: *Engel olmak, engellemek, önlemek.*
1. Ġam ḫaymesi ḳurarsa n'ola sīnede ʿaşḳuñ
   Mānīʿ olmaz kimse aña yurd ḳovanuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 6). [mānīʿ olmaz, -maz]*

Mānī-i ʿaşḳ: *Aşk Mânî'si, aşk.*
1. Yār naḳşın idemez **Mānī-i ʿaşḳ** ise eger
   Ġayrıdan eylemeyen ṣafḥa-ı göñlin sāde *(Şânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 5). [mānī-i ʿaşḳ,]*

Manṣūr: *"Enel-hak" "ben Allah'ım" dediği için 922'de asılarak öldürülen ünlü mutasavvıf.*
1. Yana kül ola ene'l-ḥaḳ söyleye her ẕerresi
   ʿAşḳ yolında zihī ṣādıḳ zihī **mansūr** hey *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 6). [mansūr,]*

Manṣūr-ı dil: *Hallac-ı Mansur'un gönlü ("Enel Hak" dediği için 922'de asılarak öldürülen mutasavvıf).*
1. Bu ne celāl olur kim görüp cemāl-i yāri
   Bir tār-ı zülfe biñ biñ **Manṣūr-ı dil** ṣalındı *(Şânî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 8). [manṣūr-ı dil,]*

manṭıḳ-ı ṭayr-ı muḥabbet: *Aşk kuşunun dili.*
1. Bende-i ʿaşḳ ol iki ʿālemde sulṭānlıḳ budur
   Manṭıḳ-ı ṭayr-ı muḥabbet bil Süleymānlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 2). [manṭıḳ-ı ṭayr-ı muḥabbet, --ı]*

manẓar: *Manzara, görünüş.*
1. Benüm manẓūrum oldı bir perī peyker melek **manẓar**
   Naẓar ḳılmam her insāna gelen gelsün giden gitsün *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 11). [manẓar,]*

manẓar-ı Ḫaḳ: *Allah Teâlâ'nın görünüşü.*
1. **Manẓar-ı Ḫaḳ** olmaludur ḫalḳ-ı cihān āyinesi
   Tā ki ne ṣūretle baḳılsa anı göstere cevāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 9). [manẓar-ı ḫaḳ,]*

manẓar-ı Ḫaḳ: *Allah Teâlâ'nın görünüşü.*
1. Maẓhār-ı eşyā özüñdür **manẓar-ı Ḫaḳdur** dilüñ
   Menʿaref sırrından āgāh ol ki insānlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 7). [manẓar-ı ḫaḳdur, -dur]*

manẓar-ı halḳ: *Halkın gözü.*
1. **Manẓar-ı ḫalḳ** olmaġiçün mertebe-i aʿlā gerek
   Bülbül ü tūṭīle ḳaçan bir ola her būm gurab *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 7). [manẓar-ı ḫalḳ,]*

manẓar-ı raḥmān: *Rahman'ın görünüşü, manzaraları.*
1. Sil göñül mirʾātını jeng ü sevādın ṣāfī ḳıl
   Gör ne ṣūret var naẓar ḳıl **manẓar-ı raḥmāna** bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 4). [manẓar-ı raḥmāna, -a]*

manẓūr: *Beğenilen, bakılan, gözde olan.*

1. Benüm **manẓūrum** oldı bir perī peyker melek manẓar
   Naẓar ḳılmam her insāna gelen gelsün giden gitsün *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 11). [manẓūrum, -um]*

mār: *Yılan.*
1. Nīsān ḳaṭresin ki olur **mār** ile ṣadef
   Olur birine zehr anuñ birisi ne dür *(Şânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 11). [mār,]*

maraż-ı cehl: *Cehalet hastalığı, bilgisizlik hastalığı.*
1. **Maraż-ı cehline** ey Şānī şifā bulmaz mı
   Kişi kim ʿilm ile Loḳmān ola ger ḥikmetde *(Şânî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 9). [maraż-ı cehline, -in, -e]*

mār-ı belā: *Bela yılanı, bela.*
1. Ol kākül-i zülf ü müje vü yār ġamından
   Ey **mār-ı belā** bu dil-i bīmārı yete ṣanc *(Şânî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 12). [mār-ı belā,]*

maʿrifet: *İlim, bilgi.*
1. Sīretüñ düz **maʿrifet** birle derūnuñ zeyn ḳıl
   Ṣūretüñ düzme ṣanup ey ṣūfī insānlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 5). [maʿrifet,]*
2. Ṭaşra düşme **maʿrifet** ʿummānuna ġavvāṣ olup
   Baḥr-ı zatuñda ara ol gevher-i yek-dāneyi *(Şânî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 11). [maʿrifet,]*

marżiyye-i nefs: *Nefsin yedi mertebesinden altıncısı.*
1. Gel beri **marżiyye-i nefs** illerine ṣālik ol
   Bir ʿaceb iḳlīmdür hīç fitne vü şeyṭānı yoḳ *(Şânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 9). [marżiyye-i nefs,]*

māsivā: *Allah'ın zâtı dışındaki bütün varlıklar II İnsanı Allah'tan uzaklaştıran dünya sevgisi.*
1. Baʿd ile **māsivāyı** saña yār eyledük
   Ḳurb-ı viṣāl meyli vü didār fikri yoḳ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 7). [māsivāyı, -y, -ı]*
2. **Mā-sivādan** iltifātın ḳaṭʿ idüp
   Ḫaḳḳa olan āşinā dervīşdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 3). [mā-sivādan, -dan]*

maşrik: *Güneşin doğduğu yer, doğu.*
1. Ṭañ mı zülfüñle ruḫuñ seyrin idersem her rūz
   Maġrib u **maşrik** idi günde Süleymāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 10). [maşrik,]*

maʿşūḳ: *Candan sevilen sevgili.*
1. Dimem ḥarāmī gözlerüñe ḳanum içse ger
   Maʿşūḳa ʿāşıḳuñ şehā ḳanı ḥelāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 10). [maʿşūḳa, -a]*

māt eyle-: *Yenmek.*
1. Neden **māt eylemişdür** ʿilm-i iḥyāda Mesīḥāyı
   Benüm rūḥum ṣorayın ḳo lebüñden bir suʾalüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 3). [māt eylemişdür, -miş, -dür]*

māt it-: *Yenmek, mağlûp etmek.*
1. Fi'l-ḥāl **ider** açmazdın evel şeh niçeyi **māt**
   Ol beydaḳ-ı ḫāl-i ruḫ ile oynasa şaṭranc *(Şânî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 3). [māt ider, -er]*

māt ol-: *Yenilmek, mağlup olmak.*
1. Atı ayaġına ruḫın kim ki firāş ḳılmadı
   Rūy-ı zemīne şāh ise nuḳṭ-ı felekde **māt olur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 18). [māt olur, -ur]*

mā-taḳaddüm: *Geçmiş zaman, önceleri.*
1. Būy-ı zülfüñ alsa ṭanı mı ḫāl-i ruḫsāruñ senüñ
   Mā-taḳaddümden saña kāfir virür Rūma ḫarāc *(Şânî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 8). [mā-taḳaddümden, -den]*

mātem libāsı: *Keder elbisesi.*
1. **Mātem libāsını** çıkarup dehr-i pīre-zen
   Ṭonatdı nev-ʿarūs gibi ṣaḥn-ı sebze-zār *(Şânî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 3). [mātem libāsını, -n, -ı]*

maṭlūb: *Talep olunan, istenilen şey, maksut.*
1. Ḥaḳ sevdi kim sevüp seni **maṭlūb** idinmeye
   Ey cisme cān u cānlara cānān Muḥammed Muṣṭafā *(Şânî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 7). [maṭlūb,]*
2. Bülbül gibi gerek içevüz cāmı ġonceden
   Maṭlubumuz çü bir ṣanem-i gül-ʿizārdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 4). [maṭlubumuz, -umuz]*

3. Berş-i afyon ḳahvedür **maṭlūb**
   Şekker ü ḳand ü bālı neylerler *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 11). [maṭlūb,]*
4. Kendüden ṭaşra giden **maṭlūbı** bulmaz gezmesin
   ʿArş u kürsī yir ü gök olursa ger bir demde ṭayy *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 11). [maṭlūbı, -ı]*

maṭlūb-ı ʿārifīn: *Aranılan arifler.*
1. Ey cān u cümle cism-i dil ü cān Muḥammed Muṣṭafā
   Maṭlūb-ı ʿārifīn şeh-i ḫūbān Muḥammed Muṣṭafā *(Şânî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 2). [maṭlūb-ı ʿārifīn,]*

maẓhar: *Erişmek, aniden peyda olmak.*
1. Çünki bildüñ **maẓharı** ẕāt u ṣıfāt imiş özüñ
   Açma rāzıñ ṣaḳla bu esrārı gel ifşā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 17). [maẓharı, -ı]*

maẓhar-ı envāʿ-ı feyẓu'llāh: *Allah'ın bol bol ihsan ederek ödüllendirdiği kul türlerine erişmek.*
1. Her semer bir ṭaʿam u bir reng leṭāfet bağlamış
   Her birin gör **maẓhar-ı envāʿ-ı feyẓu'llāhdur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 6). [maẓhar-ı envāʿ-ı feyẓu'llāhdur, -dur]*

maẓhār-ı eşyā: *Mevcudata erişme.*
1. **Maẓhār-ı eşyā** özüñdür manẓar-ı Ḥaḳdur dilüñ
   Menʿaref sırrından āgāh ol ki insānlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 7). [maẓhār-ı eşyā,]*

maẓhar-ı zāt: *Allah'ın varlığına erişmek.*
1. Ġarḳa-i baḥr-i ẕātuñda buldı tecellīden ẓuhūr
   Maẓhar-ı zāt olup girü āyīne-i ṣıfāt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 12). [maẓhar-ı zāt,]*

maẓmūn: *Kastedilen asıl anlam, kavram.*
1. Ey Şānī üç didüm diyen ancaḳ birin dimiş
   Maẓmūna māliküm dir isem on açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 10). [maẓmūna, -a]*

maʿẕūr dut-: *Mazur tutmak.*
1. Şānī geldi ḳapuña **dut maʿẕūr**
   ʿAcz ü ʿaybına eyleyüp iḳrār *(Şânî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 17). [maʿẕūr dut,]*

meclis: *Toplantı, toplanacak yer.*
1. Ney yine nālān u dil biryān u gözi key yanadur
   Gel bu **meclisde** ḳulaḳ ur nāle-i efġāna bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 6). [meclisde, -de]*
2. **Meclisde** ur ḳulaḳ def ü ṭanbūr gör ne dir
   Ṭolaşma gel şürāḥiye tābāġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 5). [meclisde, -de]*
3. Çek ikilik penbesin şemʿüñden aç cān ḳulaġın
   Diñle **meclisde** ne dir gör def ü ṭanbūr çeng ney *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 4). [meclisde, -de]*

Mecnūn: *Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin erkek kahramanı, Kays.*
1. Kimini derd ile maḥzūn kimin itdüñ ġama meftūn
   Kimini ʿaşḳ ile **Mecnūn** kimin Leylā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 20). [mecnūn,]*
2. ʿĀlemde bugün ey dil **Mecnūn** ile Ferhāda
   Olmaya bedel illā men ʿāşıḳ u dildāde *(Şânî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 1). [mecnūn,]*
3. Bilseydi nedür ʿaşḳı ʿālemde eger **Mecnūn**
   Ḳoyup işigüñ cānā neyler idi şaḥrāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 3). [mecnūn,]*
4. Baña **Mecnūnı** melāmetde müşābih idenüñ
   ʿAcabā ʿaḳlı olur mı ola hīç dünyāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 7). [mecnūnı melāmetde, -de]*
5. Saḥrā-yı ʿaşḳ içinde Şānī şimdi **Mecnūn** yoḳ menem
   Bu vādi nevbetle diger dīvāneden dīvāneye *(Şânî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 13). [mecnūn,]*

Mecnūn u Leylā: *Mecnûn ve Leylâ.*
1. Vālih-i ʿaşḳ olmadıñsa bu rumūzı bilmedüñ
   Ṣorma bu **Mecnūn u Leylā** Vāmıḳ u ʿAzrā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 14). [mecnūn u leylā,]*

Mecnūn-ṣıfat: *Mecnun misali.*
1. Leylā gibi gidübeni **Mecnūn-ṣıfat** o yār
   Yollarda ḳoydı nāle-i āh ile āşikār *(Şânî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 1). [mecnūn-ṣıfat,]*
2. Ṣabr u ḳarārumı alan ʿaḳl u dilüm yaġma ḳılan
   Mecnūn-ṣıfat daġa ṣalan yārüñ cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 6). [mecnūn-ṣıfat,]*

mecrūḥ: *Yaralı, yaralanmış.*
1. Sīne **mecrūḥ** u göñül pür-ġam u dil āteşnāk
   Ṣabr u ārām ise yoḳ yār ise istiġnāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 3). [mecrūḥ,]*

mecrūḥ-ı tīġ-ı miḥnet: *Keder kılıcının yaralısı.*

1. **Mecrūḥ-ı tīġ-ı miḥnetüm** olmaz eṭıbbādan ʿilāc
   Laʿlüñden olur em deseñ ben Şānī-i bīçāreye *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 17). [mecrūḥ-ı tīġ-ı miḥnetüm, -üm]*

meded: *Yardım, imdat II Eyvah.*

1. Diyiñ ol pādişeh-i ḥüsne **meded** bende bugün
   Naḳd-i ṣabr-ı dil ü cān ḳoymadı bir şūḥ levend *(Şânî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 3). [meded,]*

meded um-: *Birinden veya bir şeyden yardım beklemek.*

1. Sen seni ḳatl eyleyince kimseden **umma meded**
   Kimse varmaz kendüzin öldürenüñ feryādına *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 7). [meded umma, -ma]*

medh: *Övgü.*

1. Hemīn mādiḥlerüñden olmaġı maḳṣud ider yoḳsa
   Ne dil ile idersin ʿālī-şānuñ **medḥini** Şānī *(Şânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 14). [medḥini, -i, -n, -i]*

medhūş: *Ürkmüş, şaşkınlık ve korku içinde kalmış, dehşete düşmüş.*

1. Mestler bī-hūşlar **medhūşlar** çoḳdur velī
   Sāḳī-i cān-baḫş ile oldı mey ü meyḫāne bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 11). [medhūşlar, -lar]*

mediḥ: *Övgü, sena.*

1. Kim añlar senüñ künh-i ẕātuñ nedür
   Dil-i Şānī ola **mediḥüñde** ḳaṣīr *(Şânî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 10). [mediḥüñde, -üñ, -de]*

mefḫar-ı ʿālem: *Kainatın övünme sebebi.*

1. Seyyīd-i ins ü cān olan sensin
   Mefḫar-ı ʿālem-i şeh-i ebrār *(Şânî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 4). [mefḫar-ı ʿālem-i, --i]*

meftūn: *Âşık, vurulmuş, mübtelâ.*

1. Allāh diller alan ruḫlar mıdür lebler midür
   Cān-ı dil **meftūn** iden ol nergis-i şehlā mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 8). [meftūn,]*
2. Kimini derd ile maḥzūn kimin itdüñ ġama **meftūn**
   Kimini ʿaşḳ ile Mecnūn kimin Leylā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 19). [meftūn,]*
3. Bir melek sīmā perī peyker güzel **meftūnuyum**
   Ādeme meyl eylemez bilmez teraḥḥum nidügin *(Şânî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 3). [meftūnuyum, -u, -y, -um]*

meger: *Meğer, aslında, oysa ki.*

1. İnkāra düşdüñ ola **meger** sende ey göñül
   Rūz-i ezelde itdigüñ iḳrār fikri yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 3). [meger,]*
2. Bu ne zülf ü ḫadd ü ḫaṭdur bu ne ḳadd bu ne ḳāmetdür
   Meger ki fitne-i devr-i ḳamerden bir ʿalāmetdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 2). [meger,]*
3. Çıḳarmaz ol şehüñ vaṣf-ı lebin dil ṭıflı aġzından
   Añа pīr-i muḥabbet eli itdürmiş **meger** ezber *(Şânî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 8). [meger,]*
4. Neden bu mülk-i diller ol ṣaha yā Rab musaḫḫardur
   Meger kim ol şeh-i iḳlim-i ḥüsn adı muẓafferdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 2). [meger,]*

meges: *Sinek.*

1. Ḳaṭresin baḥre yetiş ẕerre iseñ mihre ulaş
   Aldanup ḳalma **meges** gibi yiten leẕẕetde *(Şânî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 8). [meges,]*
2. İki destüñle **meges** gibi döñersün başuña
   Aldanursuñ ger bu dehrüñ telḫ ü şīrīn dadına *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 9). [meges,]*

meh: *Ay II Sevgili, dilber.*

1. Ġubār-ı kūyet ey **meh** tūtiyā-yı çesm-i her bīnā
   Ne bilsün ḳıymetin ol cevherüñ nādān olan aʿmā *(Şânî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 1). [meh,]*
2. Zi-laʿlet her süḫan ki **meh** zi-rūy-ı nükte mī-āyed
   Gider ṣabrum ḳarārum ḳalmayup ʿaḳlum olur yaġma *(Şânî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 7). [meh,]*
3. Bir şehādetle iki nıṣf eyledük çarḫuñ **mehin**
   Muʿcizātuñla şecer dil buldı ṭaşdan aḳdı āb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 13). [mehin, -in]*
4. Dün gice ey **meh** ġam-ı zülfüñle āh u nāleler
   Başın alup göklere gitdi ser-ā-pā semt semt *(Şânî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 7). [meh,]*
5. Şeh-zādesin aṣlıyla ḳadīmi
   Senden güneş ü **meh** oldı kemter *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 14). [meh,]*

6. Seyr-i ruḫında ol **mehüñ** her günüm oldı rūz-ı ʿiyd
   Fikr-i ṣaçıyla her dünüm ḳadr-i şeb-i berāt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 3). [mehüñ, -üñ]*
7. Dil ḫānesinde ẓulmet-i ġam maḥv olur gider
   Vaḳtā o **meh** ki sīne-i sīmīn açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 4). [meh,]*
8. Ḫayāl-i ebrūñ ey **meh** dilde miḥrāb-ı muḥabbetdür
   Müjeñ anda giçerse bil ki maḳṣūd-ı imāmetdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 5). [meh,]*
9. Bugün künc-i belāda rāz-ı ʿaşḳuñla senüñ ey **meh**
   Cihānuñ şādına virmem ġamuñdan bir melālüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 5). [meh,]*
10. Ġonce vü nergis gerekmez laʿl ü çeşmüñ var iken
    Ḳadd ü ḫadd ü zülfüñ ey **meh** serv u gül ʿanber yeter *(Şânî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 4). [meh,]*
11. Olursa n'ola ṭūṭī-i dil şekerin elfāẓ
    Gūyā iden ey **meh** anı şīrīn süḫanuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 4). [meh,]*
12. O **mehüñ** vechine kim zülf-i muṭarrā dökülür
    Rūm üzre ṣanuram ʿanber-i sāra dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 1). [mehüñ, -üñ]*
13. Leblerinden ne ḳadar ṣordumısa ey Ṣānī
    Sözleründen o **mehüñ** lūʾlū-i lā lā dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 10). [mehüñ, -üñ]*
14. Sevdā-yı ḫaṭṭuñla ġam-ı ʿaşḳuñ beni ey **meh**
    Dillerde ne vech ile gör efsāne idüpdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 3). [meh,]*
15. ʿAceb mi olsa artuḳ ẕerreden üftāde ʿāşıḳlar
    Çün ol **meh** çarḫ-ı ḥüsn içre bugün mihr-i münevverdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 6). [meh,]*
16. Dir o **meh** başuña gün ṭoġdı ne yatursın ayā
    Ṣubḥ-ı devlet saña yār oldı şeb-i baḫtuñ uyar *(Şânî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 3). [meh,]*
17. Aġyār açmasun hiç ağız kim vefādur ol
    Ṣānī baña ḳaḳın sen o **meh** ger ḳaḳır ḳaḳır *(Şânî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 10). [meh,]*
18. Ruḫuñ seyrinden ey **meh** bu dil-i şeydāyı menʿ itme
    Ġaraż ol şemʿe bu pervāne olan cānı yaḳmaḳdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 3). [meh,]*
19. Mihr ü **meh** felek gibi āfāḳa żav viren
    Miṣbāḥ vechidür birisi birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 7). [meh,]*
20. Ḳuṭb-i ʿālem gibi kūyunda mukīm ol **mehüñ**
    Ḳ'olmadı bād-ı zevāl mihr-i dıraḫşāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 3). [mehüñ, -üñ]*
21. Cān şemʿin açan o **mehe** di Ṣānī sözlerüñ
    Her ṣāġr u ṣuġr ḳabaḳulaġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 15). [mehe, -e]*

Mehdī: *Kıyamet gününden önce gökten Allah'ın izni ve emriyle inerek bütün insanları hidayete kavuşturacağına, Süfyan'ı öldürerek yeryüzünü sonsuz bir barış ve sevinçle dolduracağına inanılan ermiş.*

1. Emmāre-i nefsi öldürigör
   Ol **Mehdī** hüner içinde Ḥaydār *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 4). [mehdī,]*

mehdī-i feth: *Fetih Mehdisi.*

1. Nefs-i emmāre-i Deccāli n'ola ḳatl itsem
   Ten diyārına bugün **Mehdī-i fetḥ** oldum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 8). [mehdī-i fetḥ,]*

meh-i ezel: *Başlangıcı olmayan ay.*

1. Ḥüsnine zevāl-i naḳṣ irişmez
   Şems-i ebed ü **meh-i ezeldür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 4). [meh-i ezeldür, -dür]*

meh-i münevver: *Nurlu ay.*

1. Bir rāḥat-ı dil sürūr-ı sīne
   Bir nūr-ı başar **meh-i münevver** *(Şânî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 8). [meh-i münevver,]*

meh-i nev: *Hilâl, yeni ay.*

1. Der-evc-i āsmān-ı dil hilāl-i naḳş-ı ebrūyet
   Meh-i nevdür ki olmışdur şafaḳdan ey perī peydā *(Şânî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 6). [meh-i nevdür, -dür]*
2. Ḳaşuñ üstinde cebīnüñde gören ḫālüñi dir
   Ḫoş ḳırān itdi felekde **meh-i nev** kevkeb-i saʿd *(Şânî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 4). [meh-i nev,]*
3. Sīnem üzre naʿl-i dāġ-ı pür-şerārum ʿaksidür
   Encüm ü mihr ü **meh-i nev** ṣanmañuzdur āsmān *(Şânî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 6). [meh-i nev,]*

mehliḳā: *Ay yüzlü (Sevgili).*

1. Gördüm o **mehliḳāyı** kim pertev-i şems-ẕāt olur
   İrdüm o şemʿa kim daḫı şuʿle-i kaʿınāt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 1). [mehliḳāyı, -y, -ı]*

meh-rū: *Ay yüzlü (Sevgili).*

1. Dir ol **meh-rū** bugün Ḫıżr u Sikender görmedi anı
   Leb-i laʿlümde bir ter-çeşme-i āb-ı zülālim var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 9). [meh-rū,]*
2. Ḫāl-i siyehin ḫırmen-i ḥüsninde o **meh-rū**
   Dil murġını ṣayd itmekçün dāne idüpdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 7). [meh-rū,]*

3. Nedür bu ʿārıż u laʿlüñle ḫāl ü zülfüñ ey **meh-rū**
   Ne güldür bu ne müldür bu ne fülfül bu ne ʿanberdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 3). [meh-rū,]*
4. Leyletü'l ḳadr idi bu şeb Şānī
   Bizde cemʿ olmış idi **mehrūlar** *(Şânî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 14). [mehrūlar, -lar]*

mekān: *Yer, yurt, vatan.*

1. Bir cāya irmişüz ki zamān u **mekānı** yoḳ
   Ne gice vardur anda ne anuñ nehārı var *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 9). [mekānı, -ı]*
2. Ḥāżır u mevcūdsın her şeyde sensüz nesne yoḳ
   Cümle-i ʿālem **mekānuñ** yine sensin lā-mekān *(Şânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 10). [mekānuñ, -uñ]*

mekr: *Hile, düzen, aldatma.*

1. Olmaġıl zāhid-i ḫodbīn u ḫudaʿ-pīşe ṣaḳın
   Ḥīle vü **mekr** ile dirilme geçüp illere fend *(Şânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 10). [mekr,]*
2. İdinme kiẕbi ṣanʿat ḥīle vü **mekr** ile dirilme
   Ki kiẕb ü **mekr** ü ḥīle ehli raḥmetden baʿīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 9). [mekr,]*
3. İdinme kiẕbi ṣanʿat ḥīle vü **mekr** ile dirilme
   Ki kiẕb ü **mekr** ü ḥīle ehli raḥmetden baʿīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 10). [mekr,]*
4. Nice bu fısḳ u fücūr nice bu **mekr** ü ġurūr
   Önüñde yoḳ mıdur gör tevbeye gel tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 7). [mekr,]*

mekteb-i ʿaşḳ: *Aşk okulu.*

1. **Mekteb-i ʿaşḳında** sen levḥ-i żamīrüñ ṣāf ḳıl
   Añlayasın Şānī'den tā nüsḫa-i kübrā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 21). [mekteb-i ʿaşḳında, -ı, -n, -da]*
2. Sūre-i Kevser gibi bu ṭıfl-ı dil vaṣf-ı lebüñ
   Mekteb-i ʿaşḳ içre aġzında ṣorup ezber ṭutar *(Şânî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 4). [mekteb-i ʿaşḳ,]*

melāl: *Sıkıntı, gam.*

1. Bugün künc-i belāda rāz-ı ʿaşḳuñla senüñ ey meh
   Cihānuñ şādına virmem ġamuñdan bir **melālüm** var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 6). [melālüm, -üm]*

melāmet: *Kınama, azarlama.*

1. Melāmet donunı giymezden evvel ʿaşḳa yapışma
   Nişānı evvelā ʿaşḳuñ bil ey Şānī **melāmetdür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 10). [melāmetdür, -dür]*
2. Ġam yime ḳılsa **melāmet** seni ʿaşḳ-ı cānān
   Dost yolunda ṣalar ʿārif olanlar ʿārın *(Şânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 9). [melāmet,]*

melāmet donu: *Kınama elbisesi.*

1. **Melāmet donunı** giymezden evvel ʿaşḳa yapışma
   Nişānı evvelā ʿaşḳuñ bil ey Şānī melāmetdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 9). [melāmet donunı, -n, -ı]*

melāmet kūyu: *Ayıplama mahallesi, kötüleme mahallesi.*

1. Ṣūret-i rızḳ-ı riyādan ḳurtulurduñ zāhidā
   Şānī-veş gelseñ **melāmet kūyuna** mestāne bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 14). [melāmet kūyuna, -n, -a]*

melek: *Melek, Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan varlıkların her biri.*

1. Yire göge dime sözüñ ins u **melek** ṭuyar
   Yel gibi yilme yuḳaru aşaġı söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 5). [melek,]*

melek rū: *Melek yüzlü.*

1. Seni bu ḥüsn-i cemāl ile görenler didi hep
   Beni ādem mi ʿaceb bu ne **melek rūdur** bu *(Şânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 6). [melek rūdur, -dur]*

melek sīmā: *Melek yüzlü (Sevgili).*

1. ʿAbīr-i zülfi būyın ṣatmak içün ol **melek sīmā**
   Bugün ʿaṭṭar olupdur ʿālem anuñçün muʿaṭṭardur *(Şânî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 7). [melek sīmā,]*
2. Bir **melek sīmā** perī peyker güzel meftūnuyum
   Ādeme meyl eylemez bilmez teraḥḥum nidügin *(Şânî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 3). [melek sīmā,]*

melek ṣūretlü: *Melek yüzlü.*

1. Āteş-i āhum yaḳar nār-ı caḥīmi kül ider
   Ey **melek ṣūretlü** vey ḥūr-ı cinānum ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 16). [melek ṣūretlü,]*

men: *Ben, birinci teklik şahıs zamiri.*

1. **Men** mest-i şarāb-ı leb-i cān-baḫş-ı nigārem
   Añmañ baña afyonla ḳahve dilemem benc *(Şânî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 7). [men,]*

2. ʿĀlemde bugün ey dil Mecnūn ile Ferhāda
   Olmaya bedel illā **men** ʿāşıḳ u dildāde *(Şânî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 2). [men,]*
3. Ḫūblar seyrinden ey vāʿiẓ **meni** menʿ itme kim
   Ḳulaġum işitmez iken ḳıṣṣa vü efsāneyi *(Şânî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 9). [meni, -i]*
4. Saḥrā-yı ʿaşḳ içinde Şānī şimdi Mecnūn yoḳ **menem**
   Bu vādi nevbetle diger dīvāneden dīvāneye *(Şânî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 13). [menem, -em]*
5. Baġrımı tīr-i muḥabbet deleli ey Şānī
   Bezm-i ʿālemde **meni** ney gibi nālān itdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 16). [meni, -i]*

men ʿaref sırrı: *"Kendini bilen Rabbini bilir." sırrı.*
1. Bilmedi Rabbi o kim tanımadı öz nefsin
   Men-ʿaref sırrını Aḥmed didi kim lā eyler *(Şânî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 6). [men-ʿaref sırrını, -n, -ı]*
2. Maẓhār-ı eşyā özüñdür manẓar-ı Ḥaḳdur dilüñ
   Menʿaref sırrından āgāh ol ki insānlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 8). [menʿaref sırrından, -n, -dan]*
3. **Men ʿaref sırrın** ḥaḳīḳat fehm idüp
   Nefsi ʿarrāf eyleyenler ṣūfīdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 11). [men ʿaref sırrın, -n]*
4. **Men ʿaref sırrına** ir ʿārif-i Rabb iste yüri
   ʿİlmüñi cehl idüp yeter tekyelenüp aña ṭayan *(Şânî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 9). [men ʿaref sırrına, -n, -a]*

menʿ it-: *Yasaklamak, engellemek, önüne geçmek.*
1. Kim **menʿ idebilür** beni kūyından o yārüñ
   Cān naḳdin ulaşdurmışum anda süllemüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 7). [menʿ idebilür, -ebil, -ür]*
2. Ruḫuñ seyrinden ey meh bu dil-i şeydāyı **menʿ itme**
   Ġaraż ol şemʿe bu pervāne olan cānı yaḳmaḳdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 3). [menʿ itme, -me]*
3. Ḫūblar seyrinden ey vāʿiẓ meni **menʿ itme** kim
   Ḳulaġum işitmez iken ḳıṣṣa vü efsāneyi *(Şânî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 9). [menʿ itme, -me]*

menʿ ḳıl-: *Engellemek.*
1. Ḳapuñdan **menʿ ḳılmasın** sen ol erbāb-ı ḥācātı
   Budur üslūb-ı şāhāne gelen gelsün giden gitsün *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 5). [menʿ ḳılmasın, -ma, -sın]*

menāl: *Mülk.*
1. Gedā-yı bī-kesem gerçi ne mālum ne **menālüm** var
   Velī ey sīm-ten bi'llāh ġamuñla ḫoşça ḫālüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 1). [menālüm, -üm]*

menbaʾ-ı iḥsān: *Bağışlanma kaynağı.*
1. Umar şefāʿat ü keremüñ ol şehüñ ḳamu ümem
   Oldur çü Şānī **menbaʾ-ı iḥsān** Muḥammed Muṣṭafā *(Şânî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 10). [menbaʾ-ı iḥsān,]*

menbaʿ-ı irfān: *İrfan kaynağı, bilgi kaynağı.*
1. Geh vālih ü ḫayrān iden geh deng-i ser-gerdān iden
   Geh **menbaʿ-ı irfān** iden yārüñ cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 8). [menbaʿ-ı irfān,]*

menzil-i aʿlā: *En yüce mekan.*
1. Resen-i zülfüñe dil bağlayanı yirde ḳomaz
   Dār-ı dünyāda felek **menzil-i aʿlāya** çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 4). [menzil-i aʿlāya, -y, -a]*

menzil-i maḳṣūd: *Varılmak istenen yer II Amaç, gaye.*
1. Ġarībüm nār-ı ḥasret yaḳdı baġrum kūy-ı ġurbetde
   İlāhī **menzil-i maḳṣūduma** irgür dil-i cānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 12). [menzil-i maḳṣūduma, -um, -a]*

menzil-i mehd: *Yeryüzü konağı.*
1. Dāye-i ʿaşḳ ḳucaġında idüm serverde
   Olmadın ṭıfl-ı dil ü cāna bula **menzil-i mehd** *(Şânî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 6). [menzil-i mehd,]*

menzil ü mertebe: *Ukaşılacak yer, derece..*
1. ʿĪsīveş nefs ü hevāsını ḳoyup Ḥaḳḳa uyan
   Menzil ü mertebesin ʿarşı muʿallā eyler *(Şânî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 4). [menzil ü mertebesin, -sin]*

menzil-i virāne: *Yıkılmış mekan, menzil.*
1. Almışum pīr-i fenā pendin ḫarābāt ehliyüm
   Ḳaṣr-ı Ḳayṣerle degişmem **menzil-i virāneyi** *(Şânî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 6). [menzil-i virāneyi, -y, -i]*

merbūṭ eyle-: *Bağlamak, raptetmek.*

1. Cānuñı ḳallāb-ı dehr-i dūna **merbūṭ eyleme**
   Nefsiñüñ emr olmadın ḳatli ḳażā cellādına *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 3). [merbūṭ eyleme, -me]*

merdāne: *Mert bir insana yakışır tarzda, mertçe, yiğitçe.*
1. Ġam-ı ʿaşḳuñda ne var cān virse
   Şānī daʿvāsına **merdāne** geçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 10). [merdāne,]*

merdūd eyle-: *Reddetmek.*
1. Sen itdüñ baña dime nefʿ ü żar görseñ bir ādemden
   Ki bu sen ben dimeklik **eyledi merdūd** Şeyṭānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 8). [merdūd eyledi, -di]*

merdüm-āzār: *İnsanları inciten, halka eziyet ve zulmeden.*
1. **Merdüm-āzār** olma kibr ü kīnden pāk it dilüñ
   Ḫayr-ḫāh ol herkese cehd it müselmānlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 7). [merdüm-āzār,]*

merdüm-i çeşm: *Göz bebeği.*
1. **Merdüm-i çeşmüm** elinden dökülür şanmañuz eşk
   Pāyına ol şanemüñ bir niçe cevher dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 7). [merdüm-i çeşmüm, -üm]*
2. Reh-i ʿaşḳuñda ḳanı bir daḫı bir ʿāşık-ı pāk
   Yoluña **merdüm-i çeşmüm** gibi cānā dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 8). [merdüm-i çeşmüm, -üm]*

merhem: *Merhem, ilaç.*
1. Başayım bağruma dirsen o gül ġonce-femi
   Sīneñüñ yarasına **merhem** idiñür ḫārın *(Şânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 4). [merhem,]*

merhem-i vaṣl: *Kavuşma merhemi, ilacı.*
1. **Merhem-i vaṣluñ** ile Şānī dil-i ḫastañe gel
   Ey ṭabīb-i dil ü cān itmiş idüñ böylece vaʿd *(Şânî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 9). [merhem-i vaṣluñ, -uñ]*

merḥūm it-: *Rahmete kavuştur.*
1. **Merḥūm it** anı eyleme maḥrūm ḫūr-zār
   Geldi ḳapuña zār u perīşān rū-siyāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 5). [merḥūm it,]*

mermer: *Renkli, damarlı ve beyaz çeşitleri olan, perdah ve cilâya elverişli, billurlaşmış bir çeşit kireç taşı.*
1. Bugün çāk-ı girībān eylemiş bir ġonce-leb yer yer
   Didi ey sīm-ten billūr-ter mi bu didi **mermer** *(Şânî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 2). [mermer,]*

mertebe-i aʿlā: *Yüksek makam.*
1. Manẓar-ı ḫalḳ olmaġiçün **mertebe-i aʿlā** gerek
   Bülbül ü tūṭīle ḳaçan bir ola her būm gurab *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 7). [mertebe-i aʿlā,]*

Merve: *Mekke'de bir dağ adı.*
1. **Merve** ḥaḳḳı Kaʿbe kūyunda eger
   Var ise ehl-i ṣafā dervīşdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 15). [merve,]*

mescid: *Mescit, namaz kılınan yer.*
1. **Mescide** ṣūfi ṣalāḥ ehlin oḳursın ammā
   Künc-i meyḫāne durur zümre-i rindāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 11). [mescide, -e]*

Mesīḥ: *Hz. İsa (as) peygamber.*
1. Ḫābdaydum o yāri geldi beni gördüm uyar
   Ṣan **Mesīḫ** irdi dil-i mürdeye cān itdi nişār *(Şânî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 2). [mesīḫ,]*

Mesīḥā: *Hz. Îsâ'nın lakabı.*
1. Neden māt eylemişdür ʿilm-i iḥyāda **Mesīḫāyı**
   Benüm rūḥum ṣorayın ḳo lebüñden bir suʿalüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 3). [mesīḫāyı, -y, -ı]*

Mesīḥā-dem: *Mesîha nefesli, nefesi Mesîha gibi.*
1. Ey **Mesīḫā-dem** nice dil mürdeyi iḥyā ider
   Ḳanda kim irse nesīm-i rūḥ-baḫşuñdan eşer *(Şânî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 7). [mesīḫā-dem,]*

mesken: *Ev, yer, yurt.*
1. ʿAşḳ sīmurġına **mesken** olmaġa
   Göñlünü Ḳāf eyleyenler ṣūfīdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 3). [mesken,]*
2. Nāġme-i Hū'dan terennümler idüp bī-hūş olup
   Murġ-ı cānuñ **meskeni** olalıdan gül-zār-ı hū *(Şânî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 10). [meskeni, -i]*

mest: *Sarhoş, kendinden geçmiş.*

1. **Mestler** bī-hūşlar medhūşlar çoḳḍur velī
   Sāḳī-i cān-baḫş ile oldı mey ü meyḫāne bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 11). [mestler, -ler]*
2. Kūyında müddeʿī ḳo bu **mesti** ḳızartmagil
   Ḥālüm o gözü ḳara yüzü aġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 11). [mesti, -i]*

mest it-: *Sarhoş etmek, kendinden geçirmek.*

1. Bir meyden **itdi** sāḳī-i bāḳi bizi ki **mest**
   كل الدهور منهم رياحين مسک تفوح *(Şânî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 3). [mest itdi, -di]*

mest ol-: *Kendinden geçmek, sarhoş olmak.*

1. Didüm cām-ı lebüñden **mest olupdur** dil didi ol şāh
   Ṣaḳın çıḳmasun aġzuñdan bu söz Şānī yasaġumdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 11). [mest olupdur, -up, -dur]*

mestāne: *Sarhoş olmuş, kendinden geçmiş, mahmur.*

1. Ṣāfī lebinden ol ṣanemüñ ṣormışam didi
   Mestāne cānı laʿl-i leb-i müller iñledür *(Şânî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 4). [mestāne,]*
2. Ṣūret-i rızḳ-ı riyādan ḳurtulurduñ zāhidā
   Şānī-veş gelseñ melāmet kūyuna **mestāne** bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 14). [mestāne,]*
3. Cām-ı lebüñdür baḫş olan **mestāneden** mestāneye
   ʿUşşāḳ anuñçün dür iden meyhāneden meyhāneye *(Şânî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 1). [mestāneden, -den]*
4. Cām-ı lebüñdür baḫş olan mestāneden **mestāneye**
   ʿUşşāḳ anuñçün dür iden meyhāneden meyhāneye *(Şânî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 1). [mestāneye, -y, -e]*
5. ʿAşḳ bir meydür ki ʿālem cümleten **mestānesi**
   Sīne-i ʿuşşāḳdur ḫumḫānesi vü meyḫānesi *(Şânî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 1). [mestānesi, -si]*

mestāne it-: *Sarhoş etmek.*

1. Ey sāḳī-i gül-çehre ne meydür ki ṣunarsın
   Bir ḳaṭresi hep cümleyi **mestāne idüpdür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 6). [mestāne idüpdür, -üp, -dür]*

mest-i cām-ı ḫayret: *Şaşırma kadehinin sarhoşu.*

1. **Mest-i cām-ı ḫayretüm** destümde sāḳī bilmezem
   Gül midür tāze açılmış sāġar-ı ṣahbā mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 3). [mest-i cām-ı ḫayretüm, -üm]*

mest-i ḫarāb eyle-: *Körkütük sarhoş olmak, çok sarhoş olmak.*

1. Ġaflet şarābı **mest-i ḫarāb eylemiş** seni
   Ḥayrānım aña sende bir efkār fikri yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 11). [mest-i ḫarāb eylemiş, -miş]*

mest-i ḫarābāt: *Meyhane sarhoşu.*

1. Ṭutdı mı Şānī yine **mest-i ḫarābātlıġuñ**
   Kūy-ı dilberde bugün yine ne Yā Hūdur bu *(Şânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 13). [mest-i ḫarābātlıġuñ, -lıġ, -uñ]*

mest-i ḫumār: *Aşırı sarhoş.*

1. Didi ey Şānī iki öldüñ iki kez dirilüp
   Hızr-veş cām-ı ḫayāt içdüñ olup **mest-i ḫumār** *(Şânî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 10). [mest-i ḫumār,]*

mest-i lā-yaʿḳıl: *Aklı başından gitmiş sarhoş.*

1. Sāḳī-i bāḳī elinden içmişüz peymāneyi
   Mest-i lā-yaʿḳıl iden oldur dil-i dīvāneyi *(Şânî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 2). [mest-i lā-yaʿḳıl,]*

mest-i şarāb: *Şarap sarhoşu (Sevgilinin dudağı).*

1. Men **mest-i şarāb-ı** leb-i cān-baḫş-ı nigārem
   Añmañ baña afyonla ḳahve dilemem benc *(Şânî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 7). [mest-i şarāb-ı, --ı]*

metāʿ: *Maddî mânevî sermâye, varlık, servet.*

1. Dil naḳdine vir vaṣl **metāʿını** ḳayırmaz
   Ey ḫāce-i ḥüsn ögrenigör ṣatma vü alma *(Şânî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 7). [metāʿını, -ı, -nı]*
2. Zer-i ʿömrün virenüñ vaṣl **metāʿın** tāre
   Miḥek-i ʿaşḳla ḳalbi silenüñ ṣāf mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 3). [metāʿın, -ı, -n]*

metn: *Metin, yazı.*

1. Vaṣf-ı ruḫuñla ḫāl ü ḫaṭuñ olmaya beyān
   Yüz **metn** yüz ḥavāşī ile dense yüz şürūh *(Şânî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 8). [metn,]*

metn-i kenār: *Defterin kenarı.*

1. Sebaḳ sebaḳ oḳuyup ders-i ʿaşḳı Şānīden
   Varaḳ varaḳ ḳamu **metn-i kenārı** gördüñ mi *(Şânî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 10). [metn-i kenārı,]*

mey: *İçki, şarap.*

1. Bir **meyden** itdi sāḳī-i bāḳi bizi ki mest
   كل الدهور منهِ رياحين مسک تفوح *(Şânî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 3). [meyden, -den]*
2. Ol **mey** ki ṣunmış idi ezel sāḳī-i elest
   Başında daḫı ʿāşıḳ-ı mestüñ ḫumārı var *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 3). [mey,]*
3. Ey sāḳī-i gül-çehre ne **meydür** ki ṣunarsın
   Bir ḳaṭresi hep cümleyi mestāne idüpdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 5). [meydür, -dür]*
4. Kāse-i zühdüñ ayaġın ṣı ele Şānī **mey** al
   ʿIyş u nūş eyyāmıdur vaḳt-i tenāvüller durur *(Şânî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 9). [mey,]*
5. Yolunda kişi ṣu dökünen ḫāk gerekdür
   Mey gibi ṣafā dil ṣu gibi pāk gerekdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 2). [mey,]*
6. Geçmedüñ zülfi hevāsıyla **mey** ʿaşḳından
   Daḫı sen ey dil-i divāne bir uṣlanmayasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 9). [mey,]*
7. Başum giderse bādeyi gözden bıraḳmazam
   Destümde gül gibi **meye** ayāġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 4). [meye, -e]*
8. Vaḥdet **meyin** nūş itdüren ġayrı ferāmūş itdüren
   Deryā gibi cūş itdüren yārüñ cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 3). [meyin, -in]*
9. ʿAşḳ bir **meydür** ki ʿālem cümleten mestānesi
   Sīne-i ʿuşşāḳdur ḫumḫānesi vü meyḫānesi *(Şânî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 1). [meydür, -dür]*

meydān: *Geniş yer, açıklık, saha.*

1. Dimişsin ḳāmetüm yāyın cihānda pehlüvān çekmez
   Bu **meydān** içre Şānī yā neden ġam ḳurdı hem çekdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 14). [meydān,]*

meydān-ı ʿaşḳ: *Aşk meydanı.*

1. Çevgān-ı zülf-i yāre ol dem ki dil alındı
   Meydān-ı ʿaşḳ içinde ṭop oldı ser çalındı *(Şânî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 2). [meydān-ı ʿaşḳ,]*

meydān-ı ḥüsn: *Güzellik meydanı.*

1. Rakīb olsa n'ola tīġ-ı ser-kāṭı ʿ
   Odur **meydān-ı ḥüsnüñ** serveri çarḫ-ı hüner aḫter *(Şânî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 8). [meydān-ı ḥüsnüñ, -üñ]*

meydān-ı muḥabbet: *Sevgi, muhabbet meydanı.*

1. Semend-i nāza binmiş zülf-i çevgān ile ey Şānī
   Ser-i ʿāşıḳla **meydān-ı muḥabbet** içre ṭop oynar *(Şânî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 10). [meydān-ı muḥabbet,]*
2. Sen şāha ġulām oldı cān u dil ile Şānī
   Meydān-ı muḥabbetde yürür iken āzāde *(Şânî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 10). [meydān-ı muḥabbetde, -de]*
3. **Meydān-ı muḥabbetde** ṭop itmiş idik başı
   Çevgān aluban çalduḳ neyler görelüm Allāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 9). [meydān-ı muḥabbetde, -de]*

meyḫāne: *İçki içilen yer. II Tekke, dergah.*

1. Cām-ı lebüñdür baḫş olan mestāneden mestāneye
   ʿUşşāḳ anuñçün dür iden **meyhāneden** meyhāneye *(Şânî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 2). [meyhāneden, -den]*
2. Cām-ı lebüñdür baḫş olan mestāneden mestāneye
   ʿUşşāḳ anuñçün dür iden meyhāneden **meyhāneye** *(Şânî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 2). [meyhāneye, -y, -e]*
3. ʿAşḳ bir meydür ki ʿālem cümleten mestānesi
   Sīne-i ʿuşşāḳdur ḫumḫānesi vü **meyḫānesi** *(Şânî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 2). [meyḫānesi, -si]*

mey-i eşk: *Göz yaşı şarabı.*

1. Demidür bezm-i ġamda hemdem olursuñ baña yek-dem
   Mey-i eşkümle ey sākī iki ṭolu ḳabaġum var *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 6). [mey-i eşkümle, -üm, -le]*

mey-i gülgūn: *Gül renkli şarap.*

1. Dil muṭrib ü nālem ney ü eşküm **mey-i gülgūn**
   Hemdem baña āh oldı bugün gör ne demüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 3). [mey-i gülgūn,]*

mey ü meyḫāne: *Şarap ve meyhane.*

1. Mestler bī-hūşlar medhūşlar çoḳdur velī
   Sāḳī-i cān-baḫş ile oldı **mey ü meyḫāne** bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 12). [mey ü meyḫāne,]*

mey-i ṣahbā: *Kırmızı şarap.*

1. Sākīyā ṣanma ḥabāb ola **mey-i ṣahbāda**
   Jāledür kim görinür berg-i gül-i raʿnāda *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 1). [mey-i ṣahbāda, -da]*

meyl: *Meyil, yönelme.*

1. Ṣāhlık **meylini** ḳo Ṣānī gedā-yı ʿaṣḳ ol
   Ne ġam-ı ḫayl u ḥaşem çek ne hemm-i tāc ne taḫt *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 9). [meylini, -i, -n, -i]*
2. Baʿd ile māsivāyı saña yār eyledük
   Ḳurb-ı viṣāl **meyli** vü didār fikri yoḫ *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 8). [meyli, -i]*
3. Ḫūbān-ı dehrüñ istemem ey Ṣānī her birin
   Meylüm iki cihānda birisi nedür *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 10). [meylüm, -üm]*
4. Çün **meyli** gözlerüñ yine birbiri nedür
   Ṣormaz ḥāl-i ʿāṣıḳı hīç birisi nedür *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 1). [meyli, -i]*
5. Ey Ṣānī kūy-ı yāri ḳoyup cehennem istemem
   Vallāhī **meylüm** ancaḳ anuñ birisi nedür *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 14). [meylüm, -üm]*

meyl eyle-: *Yönelmek, eğilimli olmak.*

1. Bir melek sīmā perī peyker güzel meftūnuyum
   Ādeme **meyl eylemez** bilmez teraḥḥum nidügin *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 4). [meyl eylemez, -mez]*
2. Çün rūz-ı ezel cānā ʿaşḳuñla bilişdük biz
   Yād eyleyüben anı **meyl eylemezüz** yāda *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 8). [meyl eylemezüz, -mez, -üz]*
3. Tenezzül itmesün **meyl eyleyüp** her dūna ʿālemde
   Güzel ʿālī-cenāb olsaydı hem ʿālī-neseb olsa *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 3). [meyl eyleyüp, -y, -üp]*

meyl-i kaḥbe-i dehr: *Dönek dünyanın meyli.*

1. Ḳaldı il **meyl-i ḳaḥbe-i dehre**
   Himmet ehli ricāli neylerler *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 7). [meyl-i ḳaḥbe-i dehre, --i-e]*

meyl-i kurb u viṣāl: *Yakınlık ve kavuşmanın meyli.*

1. Var iken baʿd ile cüdālıḳlar
   Meyl-i ḳurb u viṣāli neylerler *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 16). [meyl-i ḳurb u viṣāli, -i]*

meyve-i nihāl: *Meyve fidanı.*

1. Cismümi ḳollarumı dāġ ile zeyn eyledi yār
   Oldı bir **meyve-i nihāl** bedenüm ṣāḫ-ı dıraḫt *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 4). [meyve-i nihāl,]*

meyyāl-i ḫār: *Rakibe meyilli olma..*

1. Aġyār fikri sende göñül yār fikri yoḫ
   Meyyāl-i ḫārsun gül ü gülzār fikri yoḫ *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 2). [meyyāl-i ḫārsun, -un]*

mezmūm ol-: *Yerilmek, kınanmak, kötülenmek.*

1. Maḥrūm-ı müʾebbed **oldı meẕmūm**
   Bu nefse esīr olanlar ekser *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 29). [meẕmūm,]*

mezraʿu'llāh: *Dünya, dünya toprağı.*

1. Geşt-zār u dehr-i mergüm hep **mezraʿu'llāhdur**
   Münbit-i envaʿ-ı erzāḳ-ı ʿibādu'llāhdur *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 1). [mezraʿu'llāhdur, -dur]*

mıṣr: *Mısır ülkesi.*

1. Laʿl-i yār üzre görüp ḫāl-i siyeh ṣanmañ kim ol
   Bir ḥabeşdür **Mıṣra** gelmişdür ṭurup şekker ṭutar *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 8). [mıṣra, -a]*

mıṣr-ı dil: *Gönül Mısrı, gönül ülkesi.*

1. **Mıṣr-ı dilde** ara bul Yūsuf-ı cān ise murād
   Aṣṣı virmez saña sālik reh-i Kenʿāna sefer *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 5). [mıṣr-ı dilde, -de]*
2. **Mıṣr-ı dilde** bulagör ṭūṭī-i şekker-şikenüñ
   Gitme Hind illerine itme Ḫorāsāna sefer *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 11). [mıṣr-ı dilde, -de]*
3. ʿĀḳıbet **Mıṣr-ı dil** içre bulur Yūsufını
   Ol ki Yaʿḳūb ola Kenʿānı ġam-ı miḥnetde *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 5). [mıṣr-ı dil,]*
4. Kenʿān-ı tende ġaʾib olmışdı bulımazdum
   Mıṣr-ı dilüm aradum cān Yūsufı bulındı *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 4). [mıṣr-ı dilüm, -üm]*

mıṣr-ı ḥüsnüñ şehri: *Mısır'ın güzellik şehri.*

1. Cān-ı şīrīn şeker-āsā vü ḥayātum varı
   Mıṣr-ı ḥüsnüñ şehri ol Yūsuf-ı Kenʿān'a fedā *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 12). [mıṣr-ı ḥüsnüñ şehri, -i-üñ]*

mi: *Soru eki.*

1. Nīşe didüm müjeñ ü ḳaşuñla cāna rāst geç
   Didi ey ḳalbī hedef ütmez **mi** oḳ yā rāst geç *(Şânî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 2). [mi,]*
2. Būy-ı zülfüñ alsa ṭañ **mı** ḫāl-i ruḫsāruñ senüñ
   Mā-taḳaddümden saña kāfir virür Rūma ḫarāc *(Şânî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 7). [mı,]*
3. Var **mı** ḫāṭırda dimişdüñ leb-i şekker ü şehd
   İtmiş idüñ dile laʿl-i lebüñ em virmege ʿahd *(Şânî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 1). [mı,]*
4. Ey müddeʿī ben bende-i bī-kes **mi** şanursın
   Bir pādişeh-i muḥterem-i pür-keremüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 9). [mi,]*
5. Ḳad midür ʿarʿar mıdur yā serv-i şimşād-ı çemen
   Gülsitān-ı ruḫda bu zülfler **mi** sünbüller midür *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 4). [mi,]*
6. Şānī pervāne-i şemʿ-i ruḫ-ı yārüm didügi
   Yandıġundan bilinür gerçek **mi** lāf mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 10). [mi,]*
7. Çeşm-i żaʿīfem şanursun şanemā ḳāfumdur
   Tīşe-i hicr ile yıḳmaḳ anı inşāf **mıdur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 2). [mıdur, -dur]*
8. Zer-i ʿömrün virenüñ vaṣl metāʿın tāre
   Miḥek-i ʿaşḳla ḳalbi silenüñ ṣāf **mıdur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 4). [mıdur, -dur]*
9. Ney gibi inledigüm sīne dögüb fırḳaṭla
   Bezm-i ʿaşḳ içre gören didi bu deffāf **mıdur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 6). [mıdur, -dur]*
10. Leb-i yāḳūtına yārüñ dür-i eşk eyledi şarf
    Yoḳsa bu cevher-i çeşmüm aña şarrāf **mıdur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 8). [mıdur, -dur]*
11. Şānī pervāne-i şemʿ-i ruḫ-ı yārüm didügi
    Yandıġundan bilinür gerçek mi lāf **mıdur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 10). [mıdur, -dur]*
12. Bugün çāk-ı girībān eylemiş bir ġonce-leb yer yer
    Didi ey sīm-ten billūr-ter **mi** bu didi mermer *(Şânî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 2). [mi,]*
13. Ṭutdı **mı** Şānī yine mest-i ḫarābātlıġuñ
    Kūy-ı dilberde bugün yine ne Yā Hūdur bu *(Şânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 13). [mı,]*
14. Seni bu ḥüsn-i cemāl ile görenler didi hep
    Beni ādem **mi** ʿaceb bu ne melek rūdur bu *(Şânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 6). [mi,]*
15. İşigi ṭaşına yeter sür yüzüñi ki key müddeʿī
    Aġ olmaġa hīç çāre **mi** vardur cihānda ḳaraya *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 16). [mi,]*
16. Tīr-i müjeñ itme telef ḳalb-i ʿadū olmaz hedef
    Ey ḳaşı yā ok **mı** geçer ʿālemde senüñ ḫāreye *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 12). [mı,]*
17. Baña Mecnūnı melāmetde müşābih idenüñ
    ʿAcabā ʿaḳlı olur **mı** ola hīç dünyāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 8). [mı,]*
18. ʿAceb **mi** olsalar bende saña erbāb-ı devlet hem
    Seni ser-defter-i ḫūbān yazarlar cümle dīvāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 7). [mi,]*
19. Güneşte var **mı** ḳanı çeşm ü ebrū ḫāl ü zülf ü fem
    Nice teşbīh iderler āfitāb-ı rūy-ı cānāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 3). [mı,]*
20. Nice bu fısḳ u fücūr nice bu mekr ü ġurūr
    Önüñde yoḳ **mıdur** gör tevbeye gel tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 8). [mıdur, -dur]*
21. Ḫayret eliyle Şānī çāk olmasun **mı** sīnem
    Zülf-i nigār-ı mehveş çün ʿārıża bulundı *(Şânî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 13). [mı,]*
22. Çü der-bāġ-ı leṭāfet ān ruḫ-ı yār sırr-ı gül-rengīn
    Ben ey Şānī ʿaceb **mi** ger olursam bülbül-i şeydā *(Şânî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 10). [mi,]*
23. N'ola cān eyler isem ben ruḫ-ı cānāna fedā
    Şimdi **mi** şemʿe ider cānını pervāne fedā *(Şânî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 2). [mi,]*
24. Nedür bu ḳadd u kāküller nedür bu serv ü sünbüller
    Nedür bu ḳırmızı güller yañaġ **mı** lāle mi ḥamrā *(Şânî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 8). [mı,]*
25. Nedür bu ḳadd u kāküller nedür bu serv ü sünbüller
    Nedür bu ḳırmızı güller yañaġ mı lāle **mi** ḥamrā *(Şânî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 8). [mi,]*
26. Nedür bu naġmeler dilde terennümler **mi** bülbülde
    Nedür bu zār içi ilde nedür bu ṭaşra ki ġavġā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 9). [mi,]*
27. Dil lebüñ vaṣfuñdan epsem olmaġa mümkün **midür**
    Bezm-i şevḳüñde şürāḥī sūz-ı ġulġuldür baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 7). [midür, -dür]*
28. Ebrūlaruñ kemān-ı muḥabbet **midür** çatup
    Tīr-i müjeyle dil urasın ey perī atup *(Şânî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 1). [midür, -dür]*
29. Ben **miyem** nāy-ı mey-i dilbere māʾil ancaḳ
    Gūş-ı hūş issi ider anları hep gūş-pesend *(Şânî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 9). [miyem, -y, -em]*
30. Leb-i cān-baḫş direm Şānī dil-i bīmāra
    Ḫaste-i ʿaşḳa ʿilāc ola **mı** hīç şekker ü şehd *(Şânî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 10). [mı,]*
31. Ey ʿaceb ruḫlar **mıdur** yā bu ḳızıl güller midür
    Laʿl-i rengīnler midür lebler midür müller midür *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 1). [mıdur, -dur]*
32. Ey ʿaceb ruḫlar **mıdur** yā bu ḳızıl güller midür
    Laʿl-i rengīnler midür lebler midür müller midür *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 1). [mıdur, -dur]*

33. Ey ʿaceb ruḫlar mıdur yā bu ḳızıl güller **midür**
Laʿl-i rengīnler **midür** lebler **midür** müller **midür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 1). [midür, -dür]*
34. Ey ʿaceb ruḫlar mıdur yā bu ḳızıl güller **midür**
Laʿl-i rengīnler **midür** lebler **midür** müller **midür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 2). [midür, -dür]*
35. Ey ʿaceb ruḫlar mıdur yā bu ḳızıl güller **midür**
Laʿl-i rengīnler **midür** lebler **midür** müller **midür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 2). [midür, -dür]*
36. Ey ʿaceb ruḫlar mıdur yā bu ḳızıl güller **midür**
Laʿl-i rengīnler **midür** lebler **midür** müller **midür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 2). [midür, -dür]*
37. Ḳad midür ʿarʿar **mıdur** yā serv-i şimşād-ı çemen
Gülsitān-ı ruḫda bu zülfler mi sünbüller midür *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 3). [mıdur, -dur]*
38. Ḳad **midür** ʿarʿar mıdur yā serv-i şimşād-ı çemen
Gülsitān-ı ruḫda bu zülfler mi sünbüller **midür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 3). [midür, -dür]*
39. Ḳad **midür** ʿarʿar mıdur yā serv-i şimşād-ı çemen
Gülsitān-ı ruḫda bu zülfler mi sünbüller **midür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 4). [midür, -dür]*
40. Bu ʿaceb kākül **midür** ser-fitne-i ʿālem **midür**
Ḫāller **midür** yā uġrılar ḳara diller **midür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 5). [midür, -dür]*
41. Bu ʿaceb kākül **midür** ser-fitne-i ʿālem **midür**
Ḫāller **midür** yā uġrılar ḳara diller **midür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 5). [midür, -dür]*
42. Bu ʿaceb kākül **midür** ser-fitne-i ʿālem **midür**
Ḫāller **midür** yā uġrılar ḳara diller **midür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 6). [midür, -dür]*
43. Bu ʿaceb kākül **midür** ser-fitne-i ʿālem **midür**
Ḫāller **midür** yā uġrılar ḳara diller **midür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 6). [midür, -dür]*
44. Ṣafḥa-i ruḫsārda miskīn nuḳaṭ **mıdur** yā ḫāl
Murg-i cāna dāneler midür yā fülfüller midür *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 7). [mıdur, -dur]*
45. Ṣafḥa-i ruḫsārda miskīn nuḳaṭ mıdur yā ḫāl
Murg-i cāna dāneler **midür** yā fülfüller **midür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 8). [midür, -dür]*
46. Ṣafḥa-i ruḫsārda miskīn nuḳaṭ mıdur yā ḫāl
Murg-i cāna dāneler **midür** yā fülfüller **midür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 8). [midür, -dür]*
47. Ḳanlu ḳanlu dāġlar **mıdur** dil-i mecrūḥda
Lāleler mi yā ḳızıl güller ḳaranfiller midür *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 9). [mıdur, -dur]*
48. Ḳanlu ḳanlu dāġlar mıdur dil-i mecrūḥda
Lāleler mi yā ḳızıl güller ḳaranfiller **midür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 10). [midür, -dür]*
49. Ḳanlu ḳanlu dāġlar mıdur dil-i mecrūḥda
Lāleler **mi** yā ḳızıl güller ḳaranfiller midür *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 10). [mi,]*
50. Muṭrib-i ḫoş-ḫān u perver-i şeker lebler **midür**
Ṭūṭīler **midür** yā ḳumrīler yā bülbüller **midür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 11). [midür, -dür]*
51. Muṭrib-i ḫoş-ḫān u perver-i şeker lebler **midür**
Ṭūṭīler **midür** yā ḳumrīler yā bülbüller **midür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 12). [midür, -dür]*
52. Muṭrib-i ḫoş-ḫān u perver-i şeker lebler **midür**
Ṭūṭīler **midür** yā ḳumrīler yā bülbüller **midür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 12). [midür, -dür]*
53. Bendesini Şānīyā dilber neden bilmez ʿaceb
Nāz **mı** bu şīve mi bilsem teġāfüller midür *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 14). [mı,]*
54. Bendesini Şānīyā dilber neden bilmez ʿaceb
Nāz mı bu şīve mi bilsem teġāfüller **midür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 14). [midür, -dür]*
55. Bendesini Şānīyā dilber neden bilmez ʿaceb
Nāz mı bu şīve **mi** bilsem teġāfüller midür *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 14). [mi,]*
56. Nām-ı dilber **midür** aġzuñda ʿaceb evrāduñ
Birbirinden sözüñ ey Şānī ẕarīfāna düşer *(Şânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 13). [midür, -dür]*
57. Lebüñ cānlar baġışlar mürdeye elfāẕ-ı laʿlüñde
Nedür bu muʿciz-i ʿĪsī **midür** bu ne kerāmetdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 8). [midür, -dür]*
58. Gülşende ruḫlaruñla lebüñ vaṣfın eylesem
Ġonce aġız **mı** açabilür güng ü lāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 16). [mı,]*
59. İmām-ı ḳıble tesbīh ü ġıdā-yı cān **mıdur** Şānī
Ne gözdür bu ne yüzdür bu ne ḳand u bu ne şekkerdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 9). [mıdur, -dur]*
60. Pend-i ʿāşıḳ **mı** ḳulaġuñda nedür bu küpeler
Dime misin güzelüm boynuñı ḳocup öpeler *(Şânî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 1). [mı,]*
61. Pend-i ʿāşıḳ mı ḳulaġuñda nedür bu küpeler
Dime **misin** güzelüm boynuñı ḳocup öpeler *(Şânî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 2). [misin, -sin]*
62. Gice ḥammāma gidermişsin işitdüm tenhā
Ḳorkma **mısın** ki mücerred seni ṣoyup ṣopalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 6). [mısın, -sın]*
63. Dil-i miskīni ġamuñ ḳanda bulursa yaḳalar
Dostum aña **mı** virildi bu iller yaḳalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 2). [mı,]*
64. ʿAks-i dāġ-ı dil **midür** bu ḫāk-i misk-āsa mıdur
ʿĀrıż-ı dilber **midür** ya lāle-i ḥamrā mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 1). [midür, -dür]*
65. ʿAks-i dāġ-ı dil midür bu ḫāk-i misk-āsa **mıdur**
ʿĀrıż-ı dilber midür ya lāle-i ḥamrā **mıdur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 1). [mıdur, -dur]*

66. ʿAks-i dāġ-ı dil **midür** bu ḫāk-i misk-āsa mıdur
ʿĀrıż-ı dilber **midür** ya lāle-i ḥamrā mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 2). [midür, -dür]*
67. ʿAks-i dāġ-ı dil midür bu ḫāk-i misk-āsa **mıdur**
ʿĀrıż-ı dilber midür ya lāle-i ḥamrā **mıdur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 2). [mıdur, -dur]*
68. Mest-i cām-ı ḥayretüm destümde sāḳī bilmezem
Gül **midür** tāze açılmış sāġar-ı ṣahbā mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 4). [midür, -dür]*
69. Mest-i cām-ı ḥayretüm destümde sāḳī bilmezem
Gül midür tāze açılmış sāġar-ı ṣahbā **mıdur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 4). [mıdur, -dur]*
70. Ḳanlı peykānlar mıdur tende ya pür ḫūn dil **midür**
Ya ḳızarmış ġonce-i şāḫ-ı gül-i raʿnā mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 5). [midür, -dür]*
71. Ḳanlı peykānlar **mıdur** tende ya pür ḫūn dil midür
Ya ḳızarmış ġonce-i şāḫ-ı gül-i raʿnā **mıdur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 5). [mıdur, -dur]*
72. Ḳanlı peykānlar **mıdur** tende ya pür ḫūn dil midür
Ya ḳızarmış ġonce-i şāḫ-ı gül-i raʿnā **mıdur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 6). [mıdur, -dur]*
73. Allāh diller alan ruḫlar **mıdür** lebler midür
Cān-ı dil meftūn iden ol nergis-i şehlā mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 7). [mıdür, -dür]*
74. Allāh diller alan ruḫlar mıdür lebler **midür**
Cān-ı dil meftūn iden ol nergis-i şehlā mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 7). [midür, -dür]*
75. Allāh diller alan ruḫlar mıdür lebler midür
Cān-ı dil meftūn iden ol nergis-i şehlā **mıdur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 8). [mıdur, -dur]*
76. Dīde-i ḫūnbārdan ḳanlu yaşum ırmaḳ iden
Gördü yeñilmez didi bu ḳan aḳan deryā **mıdur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 10). [mıdur, -dur]*
77. Kākül-i pür-ḫam cebīn üstünde ʿaḳd olmış henüz
Yā berāt-ı ḥüsne şāhum anberīn ṭuġrā **mıdur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 12). [mıdur, -dur]*
78. Mürde diller cān bulur nuṭḳuñdan ey Ṣānī sözüñ
Nefḫa-i rūhu'l ḳuds **mi** derdüm ʿayā mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 14). [mi,]*
79. Mürde diller cān bulur nuṭḳuñdan ey Ṣānī sözüñ
Nefḫa-i rūhu'l ḳuds mi derdüm ʿayā **mıdur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 14). [mıdur, -dur]*
80. Maraż-ı cehline ey Ṣānī şifā bulmaz **mı**
Kişi kim ʿilm ile Loḳmān ola ger ḥikmetde *(Şânî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 9). [mı,]*
81. Zülf **midür** bāġ-ı ruḫa sünbül-i ḫoş būdur bu
Zīver-i gülşen-i ḥüsn-i gül-i ter būdur bu *(Şânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 1). [midür, -dür]*
82. Hūdan özge var **mı** hīç bilmem cihānda cān-ı dil
Şāhid- i ʿaşḳum zebānumda benüm ezkār-ı hū *(Şânî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 5). [mı,]*
83. Ḳıya ḳıya baḳan āfet nigārı gördüñ **mi**
Güle güle dil alan ʿişvekārı gördüñ **mi** *(Şânî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 1). [mi,]*
84. Ḳıya ḳıya baḳan āfet nigārı gördüñ **mi**
Güle güle dil alan ʿişvekārı gördüñ **mi** *(Şânî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 2). [mi,]*
85. Ṭaraf ṭaraf ṭaġılan ʿaḳl u ṣabrı ʿayb itme
Bölük bölük bölünen zülf-i yārı gördüñ **mi** *(Şânî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 4). [mi,]*
86. Çeküp çeküp müje oḳların özümden cāna
Delük delük delinen ḳalb-i zārı gördüñ **mi** *(Şânî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 6). [mi,]*
87. Seher seher çıḳuban kūşe kūşe kūyında
Çemen çemen ṣalınan gül-fidānı gördüñ **mi** *(Şânî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 8). [mi,]*
88. Sebaḳ sebaḳ oḳuyup ders-i ʿaşḳı Ṣānīden
Varaḳ varaḳ ḳamu metn-i kenārı gördüñ **mi** *(Şânî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 10). [mi,]*

mī-āyed: *Girmek.*
1. Zi-laʿlet her süḫan ki meh zi-rūy-ı nükte **mī-āyed**
Gider ṣabrum ḳarārum ḳalmayup ʿaḳlum olur yaġma *(Şânî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 7). [mī-āyed,]*

miḥek-i ʿaşḳ: *Aşkın mihenk taşı.*
1. Zer-i ʿömrün virenüñ vaṣl metāʿın tāre
Miḥek-i ʿaşḳla ḳalbi silenüñ ṣāf mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 4). [miḥek-i ʿaşḳla, -la]*

mihmān: *Konuk, misafir (Gönün evinin misafiri, sevgili).*
1. Ḫayāl-i dilde **mihmānum** enīs ü ġam-güsārum yār
Viṣāl-i teşne-cānum şerbeti hep külli varum yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 1). [mihmānum, -um]*
2. Her gelen ġuṣṣa-i ġam ṣadra geçüp itdi ḳarār
Tekye-i dilde çoġaldı yine **mihmān** bir bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 4). [mihmān,]*
3. Gördiler dil tekye-gāhı derd-i ġam **mihmānıdur**
Şuʿleʾ-i āhum görüp yanar çerāġum ṣandılar *(Şânî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 3). [mihmānıdur, -ı, -dur]*

miḥnet: *Gam, keder, sıkıntı.*
1. Gelür derd-i ġam u **miḥnet** çıḳar dilden fiġān u āh
Bu ḳaṣr-ı ʿālī bünyānā gelen gelsün giden gitsün *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 9). [miḥnet,]*

miḥnet ili: *Sıkıntı diyarı, ülkesi.*

1. Sīm-i sirişkimüz bize naḳd-i revān yeter
   Miḥnet iline gitmege ey dil ticārete *(Şânî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 8). [miḥnet iline, -n, -e]*

mihr: *Güneş II Aşk ve muhabbet.*

1. Ẕerreveş **mihre** yetiş cehd ile bī-saʿy olma
   Ḳaṭre kim baḥre irer kendiyi deryā eyler *(Şânî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 9). [mihre, -e]*
2. **Mihr** ü meh felek gibi āfāḳa żav viren
   Miṣbāḥ vechidür birisi birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 7). [mihr,]*
3. Kim olmaz müşterī **mihrüñde** sen bir rāya beñzersin
   Çerāġ-ı ehl-i dilsin şemʿ-i bezm-ārāya beñzersin *(Şânî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 1). [mihrüñde, -üñ, -de]*
4. Sīnem üzre naʿl-i dāġ-ı pür-şerārum ʿaksidür
   Encüm ü **mihr** ü meh-i nev ṣanmañuzdur āsmān *(Şânî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 6). [mihr,]*
5. Ḳaṭresin baḥre yetiş ẕerre iseñ **mihre** ulaş
   Aldanup ḳalma meges gibi yiten lezzetde *(Şânî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 7). [mihre, -e]*

mihr: *Sevgi, muhabbet, aşk.*

1. **Mihrüñde** çekdigim ne dīyem ḫalḳa fāş olur
   احوالى صارعندک کالشمس فى الوضوح *(Şânî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 7). [mihrüñde, -üñ, -de]*
2. Dimeñ bu rūy-ı dilberde ne ḳāküldür k'olur ḫoş bū
   Götürdi çīn-i zülfi rūma ol **mihr** ü şırr-ı ʿanber *(Şânî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 6). [mihr,]*

mihr: *Güneş II Sevgi II Güzel yüzlü sevgili.*

1. Olsa ey pīr-i muġān duḫter-i rez germ ile ʿaḳd
   Derhem-i dāġ-ı dilüm **mihrine** al benden naḳd *(Şânî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 2). [mihrine, -in, -e]*
2. Ne var Şānī saña ger olsa vāṣıl
   Rücūʿı **mihredür** çün zerre-āsā *(Şânî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 18). [mihredür, -dür]*

mihrāb: *Cami ve mescitlerin kıble tarafındaki duvarına açılan oyuk, imamın durduğu yer II Sevgilinin kaşları.*

1. Kaşuñ **miḥrābına** ey yüzi ḳıblem
   Sücūd itdük ḳamu kim eylemez yā *(Şânî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 9). [miḥrābına, -ı, -na]*

mihrāb-ı muḥabbet: *Sevgi mihrabı (Sevgilinin kaşları).*

1. Ḫayāl-i ebrūñ ey meh dilde **miḥrāb-ı muḥabbetdür**
   Müjeñ anda giçerse bil ki maḳṣūd-ı imāmetdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 5). [miḥrāb-ı muḥabbetdür, -dür]*

mihr-i ʿālem: *Kainatın güneşi.*

1. Görüp çarḫ üzre ṣanmañ hāledür devr-i felek üzre
   Bu gün ol **mihr-i ʿālem** māha ṣıçratmaḳ diler çenber *(Şânî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 4). [mihr-i ʿālem,]*

mihr-i cihān: *Cihan, dünya güneşi.*

1. Gelüp ol **mihr-i cihān** yanuma Şānī bu seher
   Didi irdi şeb-i hicr-i āḫire uyanmayasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 13). [mihr-i cihān,]*

mihr-i dıraḫşān: *Parlak güneş, parlayan güneş.*

1. Ḳuṭb-i ʿālem gibi kūyunda mukīm ol mehüñ
   Ḳ'olmadı bād-ı zevāl **mihr-i dıraḫşāna** sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 4). [mihr-i dıraḫşāna, -a]*
2. Ten ġubāriyle ṭaḳıl sen de hevā-yı ʿaşḳa
   Ẕerre-vār idelim ol **mihr-i dıraḫşāna** sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 4). [mihr-i dıraḫşāna, -a]*

mihr-i luṭf: *İhsan güneşi, iyilik güneşi.*

1. Virmiş idüm laʿl-i yāre ġāʾibāne göñli ben
   Mihr-i luṭfından daḫı bir ẕerre görmezden nişān *(Şânî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 4). [mihr-i lutfından, -ın, -dan]*

mihr-i münevver: *Nurlu güneş, parlak güneş.*

1. ʿAceb mi olsa artuḳ ẕerreden üftāde ʿāşıḳlar
   Çün ol meh çarḫ-ı ḥüsn içre bugün **mihr-i münevverdür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 6). [mihr-i münevverdür, -dür]*

mihr-i raḥşān: *Parlak güneş.*

1. Risālet çarḫınuñ vechüñ olaldan **mihr-i raḥşānı**
   Ẕulām-ı küfri refʿ itdi çü doġdı nūr-ı sübḥānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 1). [mihr-i rahşānı, -ı]*
2. Görinen her şeyʾüñ ʿaynında Ḥaḳdur ġayrı yoḳdur hīç
   Gözüñ aç ẕerrelerden ḳıl temāşā **mihr-i raḫşānı** *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 10). [mihr-i raḫşānı, -ı]*

mihr-i ruh: *Yanak güneşi (Sevgilinin güzelliği).*

1. Şerʿüñ envārı żiyā-baḫş olsa āfāḳa n'ola
   Ẕerredür eflākda **mihr-i ruḫuñdan** āfītāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 4). [mihr-i ruḫuñdan, -uñ, -dan]*
2. **Mihr-i ruḫuñda** sīnede her dāġ-ı āteşin
   Ey māh dehre şuʿle virür bir sitāredür *(Şânî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 5). [mihr-i ruḫuñda, -uñ, -da]*

mihribān: *Şefkatli, merhametli II Sevgili.*

1. Cümleden müşfiḳ ḳamuya **mihribānsın** her işüñ
   Bī-ṭamaʿdur bī-ġarażdur ḥasbeten-li'llahdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 7). [mihribānsın, -sın]*

miḳdār: *Miktar, derece, kıymet, değer.*

1. Ey kendüzi **miḳdārını** bilmez
   Sen seni tanı ki sır-ı ekber *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 11). [miḳdārını, -ı, -n, -ı]*

mīm: *Mim, Arap alfabesinin yirmi dördüncü harfi II Sevgilinin mim harfi gibi küçücük olan ağzı.*

1. Aġzuñla dişüñe ṭoluşur ḫurdedānlar
   Her nükte ki birisi **mīme** birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 8). [mīme, -e]*
2. Sırr-ı ġayb añlarıduḳ gāhīce güftāruñdan
   Ne ʿaceb **mīm** femüñden anı pinhān itdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 6). [mīm,]*

min baʿd: *Bundan sonra, bundan böyle.*

1. Nedür ol zülf-i muʿanber nedür ol perçem-i caʿd
   Dil viren daḫı ḫalāṣ olmadı andan **min baʿd** *(Şânî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 2). [min baʿd,]*

minnet: *İyilik, lütuf.*

1. Seng-i ṭaʿnı saña irgürmeye aġyāruñ elem
   Cism-i pāküñe beni cānuma **minnet** siper it *(Şânî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 8). [minnet,]*

minnet it-: *Birine boyun eğip yalvarmak, yapılan iyiliğe şükran duymak.*

1. Ḫayli demdür kūşe-gīr-i derd-i hicrān eylemiş
   Baʿdü ʿüsrin yüsrā vardır **itmesün minnet** baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 6). [minnet itmesün, -me, -sün]*

miʿrāc: *Göğe yükseliş, İslâm inancına göre Hz. Muhammed'in, Cenâbıhakk'ın dâveti üzerine yedi kat semâyı aşıp Allah'ın huzuruna yükselerek O'nunla görüşmesi mûcizesi.*

1. Şeb-i bezm-i **miʿrāc** u vaḥdet için
   Ruḫuñ şuʿlesidür sirāc-ı münīr *(Şânî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 3). [miʿrāc,]*

mirʾāt: *Ayna.*

1. Düzüp ḫoş-ṣūret-i ḥāli naẓar ḳıl pīre ey Şānī
   Ki **mirʾāta** ne vech ile baḳılsa ol bedīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 18). [mirʾāta, -a]*
2. Ruḫlaruñ ʿarż it dile söyletmeñ istersen anı
   Ṭūṭī **mirʾāt** olmasa bilmez taʿallüm nidügin *(Şânî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 6). [mirʾāt,]*

mirʿāt-ı dil: *Gönül aynası.*

1. Her ki **mirʿāt-ı dilin** ṣāf-ı mücellā eyler
   Pertev-i nūr-ı ḫudā anda tecellā eyler *(Şânî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 1). [mirʿāt-ı dilin, -in]*

mirʾāt-ı Ḫaḳ: *Allah'ın aynası.*

1. Anun kim dīde-i ʿirfānı yoḳdur añlamaz ḥikmet
   Ne bilsün niçesi **mirʾāt-ı Ḫaḳdur** vech-i insānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 4). [mirʾāt-ı ḥaḳdur, -dur]*

mirʾāt-ı ḥaḳ-nümā: *Doğru gösteren ayna.*

1. Jeng-i ẓulām-ı küfri ḳamu ṣordı ṣāf idüp
   Vech-i şerīfüñ olalı **mirʾāt-ı Ḫaḳ-nümā** *(Şânî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 8). [mirʾāt-ı ḥaḳ-nümā,]*

mirʾāt-ı ḳalb: *Gönül aynası.*

1. Ey Şānī jeng-i ġayrı göñülden silüp gider
   Mirʾāt-ı ḳalbe ṣāfī naẓar ṣal ġıdāyı gör *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 14). [mirʾāt-ı ḳalbe, -e]*

mirʾāt-ı mücellā: *Parlatılmış, parlak ayna.*

1. Görinür kāʾināt aḥvāli andan
   Zihī ṣūret ki **mirʾāt-ı mücellā** *(Şânî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 6). [mirʾāt-ı mücellā,]*

mirʾāt-ı ruh: *Ruh aynası.*

1. Dü-ʿālem naḳşı **mirʾāt-ı ruḫuñdan**
   Görindi çeşm-i ʿuşşāḳa ser-ā-pā *(Şânî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 3). [mirʾāt-ı ruḫuñdan, -u, -ñdan]*

mirʾāt-ı rūşen: *Parlak ayna.*
1. Ṣafāsından güneş ditrer düşer lerze dil ü cāna
   Ne ḫoş **mirʾāt-ı rūşendür** naẓar ḳıl vech-i cāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 2). [mirʾāt-ı rūşendür, -dür]*

mirʾāt-ı vech-i yār: *Sevgilinin yüzünün aynası.*
1. Ḳorḳum budur ki öliceḳ rāh-ı ġamda ben
   Mirʾāt-ı vech-i yāre vire āh-ı dil ġubār *(Şânî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 6). [mirʾāt-ı vech-i yāre, -e]*

mirʾāt-ı vech-i yār: *Sevgilinin yüzünün aynası.*
1. Baġrumda tāze tāze siyeh dāġ ʿaksidür
   Mirʾāt-ı vech-i yāre sanemüñ ne ḫāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 20). [mirʾāt-ı vech-i yāre, -e]*

mir'āt-ı vechu'llāh: *Allah'ın yüzünün, tecellisinin aynası.*
1. Yā nebī vechüñ senüñ **mir'āt-ı vechu'llahdur**
   Kim ki bildiyse seni ol ʿārif-i bi'llāhdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 1). [mir'āt-ı vechu'llahdur, -dur]*

mirʾat-ı vech: *Yüzünün aynası.*
1. ʿAks idüp **mirʾat-ı vechüñle** muḳābil olsa gün
   Tīz çeker Ḫurşīd üstüne felek şemşīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 5). [mirʾat-ı vechüñle, -üñ, -le]*

mīr-i vezīr: *Vezirlerin başkanı.*
1. Olduġına şāh-ı dīn oldı sipāh-ı rüsül
   Bendesi **mīr-i vezīr** ṣalli ʿalā Muḥammed *(Şânî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 8). [mīr-i vezīr,]*

miṣbāḥ: *Kandil, çerağ.*
1. Mihr ü meh felek gibi āfāḳa żav viren
   Miṣbāḥ vechidür birisi birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 8). [miṣbāḥ,]*

miskīn: *Hiçbir şeye sahip olmayan, fakir, aciz.*
1. Derd ü ġam bīmārı olmışdur bugün ġāyet mizāc
   Anuñ içün ḫūn-ı vaṣluñdan diler **miskīn** gülāc *(Şânî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 2). [miskīn,]*
2. Ṣafḥa-i ruḫsārda **miskīn** nuḳaṭ mıdur yā ḫāl
   Murg-i cāna dāneler midür yā fülfüller midür *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 7). [miskīn,]*
3. Gönlümi bād-ı ṣabā zülf-i semensāya çeker
   Bu hevā görine **miskīni** ne sevdāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 2). [miskīni, -i]*

misl: *Benzer, eş, denk.*
1. Yoḳdur şebīh ü **miṣlüñ** evel yaradılmaġuñ
   Sensin Muḥammed Aḥmed-i Muḫtār Muṣṭafā *(Şânî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 5). [miṣlüñ, -üñ]*
2. Mānend-i **miṣl-i** şibh-i şebīh ü şerīki yoḳ
   Vāḥiddür ikilik aña emr-i muḥāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 5). [miṣl-i, --i]*
3. Kim ki ol güherini **miṣle** ider müşterī dil
   Virmelidür aña sermāye-i ġamzeñ varın *(Şânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 5). [miṣle, -e]*

mismār: *Çivi.*
1. Ġam-ı müjgān-ı yārı çekmeyen nādāna ey Ṣānī
   Sözüm **mismār** olur kārın işüm başına ḳaḳmaḳdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 10). [mismār,]*

mīyān: *Bel (Sevgilinin ince beli).*
1. Bir ḫandelice **mīyānı** ince
   Bir lebleri ġonce ḳaddi ʿarʿar *(Şânî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 3). [mīyānı, -ı]*
2. Ḳılca duyulmadı ortada **miyānuñ** ḫaberi
   Ehl-i teʾvīl anı gerçi niçe maʿnāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 7). [miyānuñ, -uñ]*
3. Sīm-i gerdānuñ **miyānuñ** ḳoçmadan ḫālī degül
   Cān oynatmasıdur bu ne hamāʾil bāġıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 5). [miyānuñ, -uñ]*
4. Dehānuñla **miyānum** görmedin varum ʿadem itdüm
   Nigārā ʿaşḳa cān virmekde ʿuşşāk içre kem kemdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 3). [miyānum, -um]*
5. Ṣordum dehānuñ ile **miyānun** ḫaberlerin
   Virmez cevāb-ı lebüñüñ birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 5). [miyānun, -uñ]*
6. Nice ṣordumsa lebüñden ẕerre ẕerre mū-be-mū
   Duymadım bir şemme aġzuñla **miyānuñdan** ḫaber *(Şânî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 4). [miyānuñdan, -uñ, -dan]*

miyān-ı yār: *Sevgilinin beli.*

1. Bu ortada rumūzun ḳılca şerḥ eyler anuñ yoḳdan
   Nezāketde **miyān-ı yāre** beñzer bir ḫayālüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 8). [miyān-ı yāre, -e]*

mizāc: *Tabiat, huy.*

1. Derd ü ġam bīmārı olmışdur bugün ġāyet **mizāc**
   Anuñ içün ḫūn-ı vaṣluñdan diler miskīn gülāc *(Şânî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 1). [mizāc,]*

muʿaṭṭar: *Güzel kokulu, ıtırlı.*

1. Cān dimāġını **muʿaṭṭar** eyler
   Zülf-i müşkīnüñe kim şāne geçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 7). [muʿaṭṭar,]*
2. ʿAbīr-i zülfi būyın ṣatmak içün ol melek sīmā
   Bugün ʿaṭṭar olupdur ʿālem anuñçün **muʿaṭṭardur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 8). [muʿaṭṭardur, -dur]*

muʿaṭṭar eyle-: *Güzel kokulu yapan, o hale getiren.*

1. **Eyler muʿaṭṭar** ʿālem-i būy-ı ṣafā-baḫş ile yār
   Ol zülf-i müşg-efşānına ger şāne urup daraya *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 13). [muʿaṭṭar eyler, -r]*

mū-be-mū: *Tel tel, kıl kıl, inceden inceye.*

1. Nice ṣordumsa lebüñden z̲erre z̲erre **mū-be-mū**
   Duymadım bir şemme aġzuñla miyānuñdan ḫaber *(Şânî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 3). [mū-be-mū,]*

müberrā: *İlgisi, alâkası kalmamış, arınmış, arındırılmış, II Her türlü beşerî zaaf ve ihtiyaçtan berî, uzak olan, hiçbir şeye veya kimseye ihtiyâcı bulunmayan (Allah).*

1. Geh ḳamuda ṭolusın bī-ikrāh
   Geh **müberrā** ḳamudansın yek-tā *(Şânî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 8). [müberrā,]*

müberrā: *Halis, saf, temiz, dünyevi olanla ilgi ve alakası kalmamış olan.*

1. Her ki gerçekden iderse dili dildāra fedā
   Ġayriden ḳalbini ey Şānī **müberrā** eyler *(Şânî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 14). [müberrā,]*

muʿciz: *Mucize, olağanüstü.*

1. Dişüñ lüʾlü sözüñ gevher lebüñdür laʿl-i ḫūb-nāṭıḳ
   Çe nāṭıḳ nāṭıḳ-ı **muʿciz** çe **muʿciz** muʿciz-i ʿĪsā *(Şânî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 4). [muʿciz,]*
2. Niçe ġam mürdeyi bir nuṭḳ-ı lʿalüñle dirildürsin
   Bu **muʿcizle** sen ey rūḥ-ı revān ʿİsāya beñzersin *(Şânî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 4). [muʿcizle, -le]*

muʿcizāt: *Mucizeler, Hz. Muhammed'in mucizeleri.*

1. Bir şehādetle iki nışf eyledük çarḫuñ mehin
   Muʿcizātuñla şecer dil buldı ṭaşdan aḳdı āb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 14). [muʿcizātuñla, -uñ, -la]*
2. Yirde vü gökde her ne var oldı muṭīʿ ü çākeri
   ʿĀrif olan bilür bunı kim nice **muʿcizāt** olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 16). [muʿcizāt,]*
3. **Muʿcizātuñla** bāġ-ı ʿālemde
   Virdi tāze yemiş ḳurı eşcār *(Şânî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 13). [muʿcizātuñla, -uñ, -la]*

muʿcize: *Mucize.*

1. Teşne-i ʿālemi suvarmaġa
   Daştan **muʿcizeñ** aḳıtdı enhār *(Şânî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 12). [muʿcizeñ, -ñ]*

muʿciz-i ʿĪsā: *Hz. İsa'nın mucizesi.*

1. Dişüñ lüʾlü sözüñ gevher lebüñdür laʿl-i ḫūb-nāṭıḳ
   Çe nāṭıḳ nāṭıḳ-ı muʿciz çe muʿciz **muʿciz-i ʿĪsā** *(Şânî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 4). [muʿciz-i ʿīsā,]*

muʿciz-i ʿĪsī: *Hz.İsa'nın mucizesi (Ölüleri diriltirdi).*

1. Lebüñ cānlar bağışlar mürdeye elfāẕ-ı laʿlüñde
   Nedür bu **muʿciz-i ʿĪsī** midür bu ne kerāmetdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 8). [muʿciz-i ʿīsī,]*

muhakkıḳīn-i cihān: *Dünyanın hakikati araştıran düşünürleri.*

1. Guftend **muhakkıḳīn-i cihān** ḫoş şinev ḥadīs̲
   Ḳurʾān-ı ḫalḳ-ı Aḥmed u ḫūy-ı Muḥammedest *(Şânî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 3). [muhakkıḳīn-i cihān,]*

Muḥammed: *Hz. Muhammed (sav), son semavî din olan İslamiyet'i tebliğ etmek için gönderilmiş olan peygamber.*

1. Yoḳdur şebīh ü mis̲lüñ evel yaradılmaġuñ
   Sensin **Muḥammed** Aḥmed-i Muḫtār Muṣṭafā *(Şânî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 6). [muḥammed,]*
2. Der-āsmān-ı şerʿ-i nübüvvet-i ū tāfteest
   Mihr-i felek-i Nūh pertev-i rūy-ı **Muḥammedest** *(Şânî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 6). [muḥammedest, -est]*

3. Ger peyker-i Ḥaḳ zinde şevī hemçü Ḫıżr tü
   Āb-ı ḥayāt kelime-cūy-ı **Muḥammedest** *(Şânî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 8). [muḥammedest, -est]*
4. Şānī bedān ki çāre-i bīçāregān ü şüd
   ʿAzmem hemīşe z'ān ki be-sūy-ı **Muḥammedest** *(Şânî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 10). [muḥammedest, -est]*
5. Ey faḫr-ı cihān seyyid-i kevneyn **Muḥammed**
   Ey nūr-ı dil dīde-i ʿayneyn **Muḥammed** *(Şânî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 1). [muḥammed,]*
6. Ey faḫr-ı cihān seyyid-i kevneyn **Muḥammed**
   Ey nūr-ı dil dīde-i ʿayneyn **Muḥammed** *(Şânî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 2). [muḥammed,]*
7. İtdüñ dil ü cān mülkini şerʿüñle müzeyyen
   Ey ḫāne-i islāma olan zeyn **Muḥammed** *(Şânî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 4). [muḥammed,]*
8. Ey ẕāt-ı muṭahhar güneş-i çarḫ-ı nübüvvet
   Ey nūr-ı Ḫudā cedd-i şebābeyn **Muḥammed** *(Şânî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 6). [muḥammed,]*
9. Geldi ḳapuña Şānī bilüp sehv ü ḫaṭāsın
   Redd itme anı ey şeh-i kevneyn **Muḥammed** *(Şânî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 10). [muḥammed,]*

Muḥammed Muṣṭafā: *İslam Peygamberi, Hz. Muhammed (sav).*

1. Nūr-ı ʿarşi'llāh şeh-i maḥşer resūl-i müctebā
   Seyyidü'l-kevneyn Ebūl-Ḳāsım **Muḥammed Muṣṭafā** *(Şânî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 2). [muḥammed muṣṭafā,]*
2. Ey cān u cümle cism-i dil ü cān **Muḥammed Muṣṭafā**
   Maṭlūb-ı ʿārifīn şeh-i ḫūbān **Muḥammed Muṣṭafā** *(Şânî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 1). [muḥammed muṣṭafā,]*
3. Ey cān u cümle cism-i dil ü cān **Muḥammed Muṣṭafā**
   Maṭlūb-ı ʿārifīn şeh-i ḫūbān **Muḥammed Muṣṭafā** *(Şânî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 2). [muḥammed muṣṭafā,]*
4. Her nuṭḳ-ı pāküñ oldı biñ ervāḥa ḳūt-ı rūḥ olan
   Sensin suḥan deminde dür-efşān **Muḥammed Muṣṭafā** *(Şânî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 4). [muḥammed muṣṭafā,]*
5. Ey sālik-i reh-i Ḥaḳa vāṣıṭa-i ḳadīm olan
   Şerʿ-i sirāc-ı lemyezel olan **Muḥammed Muṣṭafā** *(Şânî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 6). [muḥammed muṣṭafā,]*
6. Ḥaḳ sevdi kim sevüp seni maṭlūb idinmeye
   Ey cisme cān u cānlara cānān **Muḥammed Muṣṭafā** *(Şânî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 8). [muḥammed muṣṭafā,]*
7. Umar şefāʿat ü keremüñ ol şehüñ ḳamu ümem
   Oldur çü Şānī menbaʾ-ı iḥsān **Muḥammed Muṣṭafā** *(Şânî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 10). [muḥammed muṣṭafā,]*

muḥibb: *Seven, dost II Allah dostu.*

1. Seg-i kūyla hem-dem ü hem-nişīn olmaḳ diler gönlüm
   Şehā gel gör beni kim ne **muḥibb-i** ʿizz u cāhum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 10). [muḥibb-i, --i]*

muḥkem it-: *Sabit etmek, sağlamlaştırmak.*

1. Şerīʿatuñ **muḥkem it** Ḥaḳ yolına ṭoġru git
   Yaman ḫūylaruñ terk it tevḥīde gel tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 7). [muḥkem it,]*

muḥtāc: *İhtiyacı olan, muhtaç.*

1. Edeb başlar tācıdur sulṭanlar **muḥtācıdur**
   Edebsüzlik acıdur gel edeb ögren edeb *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 3). [muḥtācıdur, -ı, -dur]*

muḥtaṣar: *İhtisar olunmuş, kısaltılmış.*

1. Sen maʿānī kānısın dirsin muṭavvel söylemeñ
   Söz leb-i dilber gibi Şānī gerekdür **muḥtaṣar** *(Şânî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 10). [muḥtaṣar,]*

muḥyī: *Canlılık veren, canlandıran, güçlendiren, şenlendiren.*

1. **Muḥyī** lebüñdendir ḥayāt olmışlara her cā temām
   Ey cān ṭabībi bir ʿilāc it bu dil-i ṣad pāreye *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 3). [muḥyī,]*

muhtār: *Seçilmiş, seçkin.*

1. Ey Resūl ü Nebī vü ey **muḫtār**
   Ey şefīʿ ü ḥabīb-i pür-envār *(Şânî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 1). [muḫtār,]*

muḳābil ol-: *Karşısında bulunmak.*

1. ʿAks idüp mirʾat-ı vechüñle **muḳābil olsa** gün
   Tīz çeker Ḫurşīd üstüne felek şemşīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 5). [muḳābil olsa, -sa]*

muḳarrer: *Kararlaştırılmış, kesin, şüphesiz.*

1. Ey dil ber-ān ki ʿaḳl çü şemʿ-i münevverest
   Devlet bedān ki der-şeb-i baḫşiş **muḳarrerest** *(Şânî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 2). [muḳarrerest, -est]*

2. Olursa ḫalḳ-ı ʿālem n’ola aña çaker ü bende
   Serīr-i ḥüsne şāh oldığı anuñ çün **muḳarrerdür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 4). [muḳarrerdür, -dür]*

mukīm ol-: *İkamet etmek, bulunmak..*
1. Ḳuṭb-i ʿālem gibi kūyunda **mukīm ol** mehüñ
   Ḳ’olmadı bād-ı zevāl mihr-i dıraḫşāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 3). [mukīm-i evvel,]*

muntaẓır-ı vaʿde-yi vaṣl: *Kavuşma zamanını bekleyen.*
1. Cān u dil ile **muntaẓır-ı vaʿde-yi vaṣluz**
   Bizümle ezel itdigüñ iḳrārı unutma *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 5). [muntaẓır-ı vaʿde-yi vaṣluz, --yi-uz]*

murād: *Maksat, meram, niyet.*
1. Gözüm göñlüm **murādı** ol ruḥı zībāya baḳmaḳdur
   Yaşum tek ʿaḳl u fikrüm dembedem ol serve aḳmaḳdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 1). [murādı, -ı]*
2. Mışr-ı dilde ara bul Yūsuf-ı cān ise **murād**
   Aşşı virmez saña sālik reh-i Kenʿāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 5). [murād,]*
3. Cānānı kim isterse kendüye ḳıla māʾil
   Cān ise **murādı** yār itmeye dirīġānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 4). [murādı, -ı]*

murād it-: *İstemek, arzulamak.*
1. Ḳad-i zülfinde yārüñ cān virüp ey dil **murād it** kim
   Cihāna her gelen ancaḳ bir eyü nāma gelmişdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 9). [murād it,]*

murġ-i cān: *Gönül kuşu.*
1. Āhum terennüm eylese bülbüller iñledür
   Bildüm ki **murġ-i cānı** ruḥ-ı güller iñledür *(Şânî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 2). [mürġ-i cānı, -ı]*
2. Ṣafḥa-i ruḫsārda miskīn nuḳaṭ mıdur yā ḫāl
   Murġ-i cāna dāneler midür yā fülfüller midür *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 8). [murg-i cāna, -a]*
3. Nāġme-i Hū’dan terennümler idüp bī-hūş olup
   Murġ-ı cānuñ meskeni olalıdan gül-zār-ı hū *(Şânî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 10). [murġ-ı cānuñ, -uñ]*

murġ-i dil: *Gönül kuşu.*
1. **Murġ-i dil** kūyuña uçmaḳ ider ammā uçamaz
   Ġamzeñ oḳların aña ey ḳaşı yā bāl ü per it *(Şânî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 5). [murġ-i dil,]*
2. Zülfüñ aġına hemīşe düşüren **murġ-i dili**
   Dāne-i ḫālüñ ile çāh-ı zenaḫdānuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 11). [murġ-i dili, -i]*
3. Bir yaña ḫālüñ ise ey yüzi gül
   Murġ-ı dil ḳapumda bir dāne geçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 6). [murġ-ı dil,]*
4. Gel gel ey **murġ-ı dil** Şānī göñülden vaṭan it
   Bāl açup her yaña yükseklere pervāz itme *(Şânî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 9). [murġ-ı dil,]*

murġ-ı şekker: *Şeker kuşu II Şeker gibi söz söyleyen kuş.*
1. Zāġ-ı herze laḳırdısı var iken
   Murġ-ı şekker maḳāli neylerler *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 4). [murġ-ı şekker,]*

murġ-ı tabʿ-ı Şānī: *Şânî yaradılışlı kuş (“15. yüzyılın sonu ile 16. yüzyılın başında yaşamış divan şairi” (?)).*
1. N’ola pervāz itse **murġ-ı tabʿ-ı Şānī** her ṭaraf
   Tīr-i ġamzeñ ey ḳaşı yā aña bāl ü per yeter *(Şânî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 9). [mürġ-i tabʿ-ı şānī,]*

murġ-ı vaḥşī: *Yabani kuş.*
1. Şöyle alur gider dil-i Şānī ḫayāl-i yār
   Şan **murġ-ı vaḫşī** dāneyi yerden ḳapar ḳaçar *(Şânî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 10). [murġ-ı vaḫşi,]*

mūr-ı haṭṭ: *Ayva tüyünün karıncası II Karıncaya benzeyen ayva tüyü.*
1. Ġamze-i tīġuñ esīr iken ʿaceb **mūr-ı ḫaṭṭuñ**
   Ḫātem-i laʿlüñde neyler ey Süleymān-ı zamān *(Şânî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 7). [mūr-ı ḫaṭṭuñ, -ṭuñ]*

muṣaffā-dil: *Gönlü temiz.*
1. Nefs-i ṣāfinüñ ṣafāsından **muṣaffā-dil** olup
   Ol sebebden yā benī ādem ṣafīu’llahdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 5). [muṣaffā-dil,]*

musahhar: *Büyülenmiş, büyülü.*
1. Şehrüñde ʿadū-yı nefsi öldür
   Mülküñ saña ola tā **musaḫḫar** *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 6). [musaḫḫar,]*

musaḫḫar: *Ele geçirilmiş, boyun eğmiş, emrine âmâde.*

1. Neden bu mülk-i diller ol şaha yā Rab **musaḫḫardur**
   Meger kim ol şeh-i iḳlim-i ḥüsn adı muẓafferdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 1). [musaḫḫardur, -dur]*

musahhar kıl-: *Ele geçirmek II Boyun eğmek.*
1. Niẓām-ı naẓmuña **ḳılduñ musaḫḫar** cümle āfāḳı
   Bugün ʿalemde Şānī Ḫüsrev-i mülk-i süḥansın sen *(Şânî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 9). [musaḫḫar ḳılduñ, -du, -ñ]*

muṣavver: *Tasvir edilmiş.*
1. Ḳanḳı ādem kim anuñ ẕātında bir ʿirfānı yoḫ
   Beñzer ol bir ṣūrete olmış **muṣavver** cānı yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 2). [muṣavver olmış, -mış]*

muṣḥaf-ı rūy: *Yüz kitabı (Sevgilinin yüzü).*
1. Eger münkir degülseñ zāhidā ayāt-ı Ḳurʾāna
   Naẓar ḳıl **muṣḥaf-ı rūyında** ḫaṭ u ḫāl-i cānāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 2). [muṣḥaf-ı rūyında, -ı, -n, -da]*

muṭavvel: *Uzatılmış, daha uzun yapılmış.*
1. Sen maʿānī kānısın dirsin **muṭavvel** söylemeñ
   Söz leb-i dilber gibi Şānī gerekdür muḫtaṣar *(Şânî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 9). [muṭavvel,]*

muʿteber ol-: *İtibarlı olmak.*
1. Muʿteber oldı şimdi müstaʿmel
   Ṣāf-ı āb-ı zülāli neylerler *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 5). [muʿteber oldı, -dı]*

muʿtekif: *Bir ibadethaneye çekilip namaz, niyaz ve ibadetle meşgul olan.*
1. Ey ḳanāʿat kūşesinde **muʿtekif** olan civān
   Vir ḫaber kim bundan özge kenz-i lā-yefnānedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 19). [muʿtekif,]*

muṭīʿ: *İtaat eden, itaatkâr.*
1. Yirde vü gökde her ne var oldı **muṭīʿ** ü çākeri
   ʿĀrif olan bilür bunı kim nice muʿcizāt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 15). [muṭīʿ,]*
2. Bilerse ḳatlüme cellād-ı çeşmi tīġın ey Şānī
   Çevirmem yüz ḳaçırmam ser **muṭīʿüm** emr-i fermāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 14). [muṭīʿüm, -üm]*
3. Gerek öldür gerek ḳoy bir ḳuluñum āstānuñda
   Ne buyursañ **muṭīʿüm** pādişāhum emr-i fermāne *(Şânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 12). [muṭīʿüm, -üm]*

muṭīʿ ol-: *İtaatkâr olmak.*
1. Yapış ṣıdḳ ile bir pīre ana teslīm idüp kendüñ
   Ululara **muṭīʿ olanlaruñ** ḳadri mezīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 6). [muṭīʿ olanlaruñ, -an, -lar, -uñ-lar, -uñ]*

muṭrib: *Çalgıcı, çalgı çalan.*
1. Dil **muṭrib** ü nālem ney ü eşküm mey-i gülgūn
   Hemdem baña āh oldı bugün gör ne demüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 3). [muṭrib,]*
2. Būselik ḳaṣdına gerd-i āyineden **muṭrib** bize
   Naġme-i ʿuşşāḳdan göster terennüm nidügin *(Şânî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 7). [muṭrib,]*

muṭrib-dīde: *Müzik aleti çalan göz II Sâzende göz.*
1. Bezm-i ġamda ʿişret-i şāhāne eylersem ne var
   Āh **muṭrib-dīde** sāḳī ḫūn-ı dil müldür baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 4). [muṭrib-dīde,]*

muṭrib-i hoş-hān: *Güzel bir şekilde okuyan çalgıcı.*
1. Muṭrib-i ḫoş-ḫān u perver-i şeker lebler midür
   Ṭūṭīler midür yā ḳumrīler yā bülbüller midür *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 11). [muṭrib-i ḫoş-ḫān,]*

muvaḥḥid: *Allah'ın birliğine inanan.*
1. Çünki ġarḳ-ı baḥr-ı vaḥdetsin ezelden tā ebed
   Ey **muvaḥḥid** sen de pes bu lā nedür illā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 8). [muvaḥḥid,]*
2. Ey **muvaḥḥid** cāndan ġavvāṣ olup ṭalduñ ise
   Baḥr-ı tevḥīdüñ bilürsin kim nedir dürdānesi *(Şânî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 7). [muvaḥḥid,]*

mūy-ı Muhammed: *Hz. Muhammed'in saç teli.*
1. Cüz nīst Kaʿbe līk ū kūy-ı Muḥammedest
   Ḥablü'l-metīn-i Ḥaḳser-i **mūy-ı Muḥammedest** *(Şânî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 2). [mūy-ı muḥammedest, -est]*

mużaffer: *Galip gelen, üstün.*

1. Neden bu mülk-i diller ol şaha yā Rab musaḫḫardur
   Meger kim ol şeh-i iḳlim-i ḥüsn adı **muẓafferdür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 2). [muẓafferdür, -dür]*

mübārek: *Bereketlendirilmiş, uğurlu.*

1. Ne saʿādetlü **mübārek** dem olur cāna sefer
   Ger ide mülk-i bedenden der-i cānāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 1). [mübārek,]*

mücerred: *Yalnızca, sadece, ancak.*

1. Gice ḥammāma gidermişsin işitdüm tenhā
   Ḳorkma mısın ki **mücerred** seni ṣoyup ṣopalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 6). [mücerred,]*

müdām: *Her zaman, daima, devamlı.*

1. Ṣadef-i tabʿumuñ elfāẓı güherbārı **müdām**
   Nāzı çoḳ ol dehen ü laʿl-i dür-efşāna fedā *(Şânî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 5). [müdām,]*
2. Şefiʿu'l-ʿümemsin ḳapuñda **müdām**
   Senüñ sāʾilüñdür ġanī vü faḳīr *(Şânî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 7). [müdām,]*
3. Hem dem itmiş özine kūşe-i ḥalvetde **müdām**
   Şānī beñzer ki seni ceẕbe-i esmāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 9). [müdām,]*
4. Ṭūṭī-i tabʿımı gūyā ider ey Şānī **müdām**
   Leb-i dilber söze geldikce ki şekker dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 9). [müdām,]*

müddeʿā: *İddia olunan, savunulan fikir, II Düşünce.*

1. Düşüpdür **müddeʿā** ḳattāl çeşmüñ
   Anı ṣormaḳ bize farż oldı cānā *(Şânî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 15). [müddeʿā,]*

müddeʿī: *Dava eden, iddia eyleyen, davacı.*

1. Ey **müddeʿī** ben bende-i bī-kes mi ṣanursın
   Bir pādişeh-i muḥterem-i pür-keremüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 9). [müddeʿī,]*
2. Bād kūyuñda dimiş **müddeʿīnüñ** gözine ḫāk
   Ḥayfdur ancılayın sürme-i aʿlāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 9). [müddeʿīnüñ, -nüñ]*
3. ʿAfv eyleye şāyed ṣuçumuz çoḳdı kerem ḳıl
   Ṭaşra ḳapuda **müddeʿī** seg gibi iñilder *(Şânî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 6). [müddeʿī,]*
4. Alma sögüşin **müddeʿinüñ** basma ayaġın
   Zīrā ki itüñ ḳuyruġı başılsa çeñilder *(Şânî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 11). [müddeʿinüñ, -n, -ün]*
5. Ḳapuñda ṭaʿn eyle beni öldürdi **müddeʿī**
   Baña yazıḳdur ey perī saña vebāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 11). [müddeʿī,]*
6. Ne ister sīnemüñ göynüklerinden **müddeʿī** bilmem
   Benüm ʿālemde anlar her biri bir ḳara ṭaġumdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 3). [müddeʿī,]*
7. İşigi ṭaşına yeter sür yüzüñi ki key **müddeʿī**
   Aġ olmaġa hīç çāre mi vardur cihānda ḳaraya *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 15). [müddeʿī,]*
8. Kūyuñ itine **müddeʿī** çıḳmış beni cānā
   Dilden dile düşmiş bu dil-figārı unutma *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 9). [müddeʿī,]*
9. Kūyında **müddeʿī** ḳo bu mesti ḳızartmagil
   Ḥālüm o gözü ḳara yüzü aġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 11). [müddeʿī,]*
10. Bāġ-ı dilde ser-firāz olsun nihāl-i ḳāmetüñ
    Dāmenüñden **müddeʿīnüñ** it şehā kūtāh elin *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 8). [müddeʿīnüñ, -nüñ]*
11. Ḳad ü zülf ü dehānuñ vażʿ-ı ḳadrüm key bülend itdi
    Anunçün **müddeʿī** kūyuñda cān virdi elem çekdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 12). [müddeʿī,]*

mühr: *Mühür, imza II Ağız.*

1. **Mührüñ** göñülde gizlemek olurdı ey perī
   Ḥüsnüñ żiyāsı gün gibi ger olmasa vüżūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 9). [mührüñ, -üñ]*

müjde: *Sevinçli haber.*

1. Eyyām-ı vaṣlı **müjdesine** ol ḳıyāmetüñ
   Kevneyn ikisi de fedā birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 3). [müjdesine, -si, -ne]*

müjde-i yār: *Sevgilinin sevinçli haberi, sevgilinin müjdesi.*

1. Segrür gözüm ey dil ḳulaġum daḫı çıñıldar
   Vir **müjde-i yārı** bu göñül niçe iñilder *(Şânî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 2). [müjde-i yārı, -ı]*

müje: *Kirpik.*

1. Hedef-i dil siper-i sīne nişāngāh gönül
   Nāvek ü tīr ü **müje** ġamze-i fettāna fedā *(Şânî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 10). [müje,]*

2. Olsun hedef-i sīne-i Şānī'de nişānuñ
   Ey ḳaşı kemānum ḳo **müjeñ** tīrini alma *(Şânî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 10). [müjeñ, -ñ]*
3. Nīşe didüm **müjeñ** ü ḳaşuñla cāna rāst geç
   Didi ey ḳalbī hedef ütmez mi oḳ yā rāst geç *(Şânî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 1). [müjeñ, -ñ]*
4. Ol kākül-i zülf ü **müje** vü yār ġamından
   Ey mār-ı belā bu dil-i bīmārı yete ṣanc *(Şânî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 11). [müje,]*
5. Hūn-ı cigerle yazmaġa ruḫların vaṣfını anuñ
   Her **müje** elde bir ḳalem dīdelerüm devāt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 20). [müje,]*
6. Ḫayāl-i ebrūñ ey meh dilde miḥrāb-ı muḥabbetdür
   Müjeñ anda giçerse bil ki maḳṣūd-ı imāmetdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 6). [müjeñ, -ñ]*
7. Ṭaʿn ṭaşına zırıh oldı **müjeñ** tīrinden
   Ḳalduġunca yıġılup sīnede peykān bir bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 7). [müjeñ, -ñ]*
8. Ḳatı keskün geçersin ḳatl-i ʿuṣṣāḳa sen ey ġamze
   Müjeñdür cāna ey ḳātil iñen nāzük-figensin sen *(Şânî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 4). [müjeñdür, -ñ, -dür]*
9. Çeküp çeküp **müje** oḳların özümden cāna
   Delük delük delinen ḳalb-i zārı gördüñ mi *(Şânî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 5). [müje,]*

müjgān: *Kirpik (Sevgilinin kirpiği).*
1. Bir ḳaşı kemān oḳları **müjgān**
   Bir ġamzesi fettān perī peyker *(Şânî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 5). [müjgān,]*
2. **Müjgānuñ** oḳı cānuma ṣancıldı ġamuñdan
   Āh eyledügince bilüñi dilde fiñilder *(Şânî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 3). [müjgānuñ, -uñ]*
3. Ṣañki **müjgān** ile o çeşm-i siyāh
   Oḳlanupdurlar iki āhūlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 7). [müjgān,]*

mükerrer: *Tekrar edilmiş, tekrarlanmış.*
1. Lebüñ şevḳiyile cān sözüñ aġzumda **mükerrerdür**
   Ne ṭatludur ne şirīndür ne nāzikdür ne şekkerdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 1). [mükerrerdür, -dür]*

mül: *Şarap, mey (Sevgilinin dudağı).*
1. Nedür bu ruḫlar u lebler nedür bu zülf-i ʿanber-sā
   Nedür bu güller ü **müller** nedür bu sünbül-i ġarrā *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 2). [müller, -ler]*
2. Bezm-i ġamda ʿişret-i şāhāne eylersem ne var
   Āh muṭrib-dīde sāḳī ḫūn-ı dil **müldür** baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 4). [müldür, -dür]*
3. Bir ruḫları gül lebleri **mül** beñleri fülfül
   Bir dişleri lüʾlü sözi dürr ġonce-femüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 11). [mül,]*
4. Bir beñleri fülfül ḳaddi ʿarʿar
   Bir lebleri **mül** dehānı şekker *(Şânî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 2). [mül,]*
5. Ey ʿaceb ruḫlar mıdur yā bu ḳızıl güller midür
   Laʿl-i rengīnler midür lebler midür **müller** midür *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 2). [müller, -ler]*
6. Nedür bu ʿārıż u laʿlüñle ḫāl ü zülfüñ ey meh-rū
   Ne güldür bu ne **müldür** bu ne fülfül bu ne ʿanberdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 4). [müldür, -dür]*
7. Beni ey ruḫları gül bülbül-i şeydā sen idüpsin
   Beni ey lebleri **mül** ṭūṭī-i gūyā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 2). [mül,]*

mülḥid: *Allah'ın varlığını inkâr eden, imansız kimse.*
1. **Mülḥiddür** ol ki ḳavl ile fiʿli bir olmaya
   Rāh-ı şeriʿatı bıraḳan kimse ḍāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 15). [mülḥiddür, -dür]*

mülk: *Varlık, mal II Ülke, memleket.*
1. Tīşe-i ġam bār-ı miḥnet birle diller ḫānesin
   Kendü **mülküñdür** şehā yıḳma idüp her bār güç *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 10). [mülküñdür, -ü, -ñ, -dür]*
2. Şehrüñde ʿadū-yı nefsi öldür
   Mülküñ saña ola tā musaḫḫar *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 6). [mülküñ, -üñ]*
3. **Mülk** idinmez bu zāviye-i dehri kendüye
   Niçe Sikender adluniçe Cem ḳonar göçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 5). [mülk,]*
4. Leşker-i ʿaşḳı ile derd ü elem cevr ü cefā
   Geldi dil **mülküni** ġāret-i tālān itdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 12). [mülküni, -ün, -i]*

mülk-i ʿaşḳ: *Aşk ülkesi.*
1. Leşker-i āhum ile ġulġule ṣaldum dehre
   Mülk-i ʿaşḳa iderüm Şānī emīrāne sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 14). [mülk-i ʿaşḳa, -a]*

mülk-i beden: *Vücut varlığı.*
1. Ne saʿādetlü mübārek dem olur cāna sefer
   Ger ide **mülk-i bedenden** der-i cānāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 2). [mülk-i bedenden, -den]*

mülk-i beḳā: *Ölümsüzlük ülkesi.*

1. Bedrine naḳṣ erişmez anuñ şemsine zevāl
   Mülk-i beḳāda pādişeh-i lā-yezāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 4). [mülk-i beḳāda, -da]*

mülk-i dil: *Gönül ülkesi, gönül zenginliği.*

1. Vücūd iḳlimini yaġmaya virdi leşker-i hicrān
   Gel ey **mülk-i dilüm** ıssı emīr-i tācdārum yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 10). [mülk-i dilüm, -üm]*
2. Her birisi bir yañaya baş çekerler ṭurreñüñ
   Mülk-i dil yaġmasına ḫālüñ ḥarāmī yaġıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 4). [mülk-i dil,]*
3. Neden bu **mülk-i diller** ol şaha yā Rab musaḫḫardur
   Meger kim ol şeh-i iḳlim-i ḥüsn adı muẓafferdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 1). [mülk-i diller, -ler]*

mülk-i fenā: *Yokluk yeri II Dünya.*

1. **Mülk-i fenāda** ḫāk-i ḫarābāta baş ḳadem
   Ey Şānī irmek ister iseñ cā-yı rāḥata *(Şânî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 13). [mülk-i fenāda, -da]*

mülk-i ġam: *Keder ülkesi.*

1. Ṭabl-ı sīnem dögerek leşker-i āhum çeküben
   Şāniyā **mülk-i ġama** itdüm emīrāne sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 14). [mülk-i ġama, -a]*
2. Esīr-i ʿaşḳum ammā **mülk-i ġamda** pādişāhum ben
   Serümde seng-i miḥnet ṣāḥib-i tāc u külāhum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 1). [mülk-i ġamda, -da]*

müʾmin: *İman eden, dindar.*

1. Münkirüñ inkār u her **müʾminüñ** īmānı sen
   Cümle eşyā her biri bir dil seni söyler hemān *(Şânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 11). [müʾminüñ, -üñ]*
2. Ey **Müʾmin** olan ḳardaş ḳıl tāʿat Ḥaḳḳa ulaş
   Tevbedür cümleye baş tevbeye gel tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 11). [müʾmin,]*

mümkināt ol-: *Mümkün olmak.*

1. Çeşm ü dehān u lebleri eyledi Küntü kenzi fāş
   Sırr-ı ḳadem beyān ider bu nice **mümkināt olur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 14). [mümkināt olur, -ur]*

mümkün: *Mümkün, olması, gerçekleşmesi imkan dahilinde.*

1. Dil lebüñ vaṣfuñdan epsem olmaġa **mümkün** midür
   Bezm-i şevḳüñde ṣürāḥī sūz-ı ġulġuldür baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 7). [mümkün,]*
2. Ne **mümkündür** ol ḳayd-i kākülden ḫalāṣ ola daḫı
   Ne diller kim giriftār oldı ol cāh-ı zenaḫdāne *(Şânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 7). [mümkündür, -dür]*

münbit: *Verimli.*

1. Geşt-zār u dehr-i mergüm hep mezraʿu'llāhdur
   Münbit-i envaʿ-ı erzāḳ-ı ʿibādu'llāhdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 2). [münbit-i,]*

münezzeh: *Kusurlardan ve noksanlardan uzak olan, tenzîh edilmiş.*

1. İlahī sen **münezzehsin** saña lāyıḳ yoḳ iş bende
   Beni kendüye bu emmāre nefs itmiş durur bende *(Şânî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 1). [münezzehsin, -sin]*

münīr-i mihr-i ruḥsār: *Işık veren yanağın güneşi.*

1. **Münīr-i mihr-i ruḫsāruñ** şuʿāʿın seyr ḳılmaġa
   Eger lāyıḳ degülsek de bize sen eyle erzānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 3). [münīr-i mihr-i ruḫsāruñ, -uñ]*

münkir: *İslâm dînindeki îman esaslarını inkâr eden, inanmayan (kimse), îmansız, reddeden, kabul ve îtiraf etmeyen (kimse).*

1. Añmañ baña **münkiri** ki işi
   Hep daḫl u taʿarruż u cidaldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 5). [münkiri, -i]*
2. **Münkirüñ** inkār u her müʾminüñ īmānı sen
   Cümle eşyā her biri bir dil seni söyler hemān *(Şânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 11). [münkirüñ, -üñ]*
3. **Münkir** kişiye uyma ne didigini duyma
   Kendüñi yoldan ḳoyma tevḥīde gel tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 19). [münkir,]*
4. Eger **münkir** degülseñ zāhidā ayāt-ı Ḳurʾāna
   Naẓar ḳıl muṣḥaf-ı rūyında ḫaṭ u ḫāl-i cānāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 1). [münkir,]*
5. Şecerden çün Enā'llah ile gelmişdür nidā-yı dil
   Beşerden pes ene'l-ḥaḳ gelse kimdür **münkiri** ḳanı *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 12). [münkiri, -i]*

münkir ol-: *Kabul etmemek, inkâr etmek.*

1. Sāde dil hem ṣāf sīne pāk meşreb ʿāşıḳ ol
   Münkir olma ehl-i dīnüñ zāhid u ʿabbādına *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 16). [münkir olma, -ma]*

münkir-i aʿmā: *Kör imansız.*
1. Aṣl-ı īmān çünki bilmekdür Ḥaḳı ʿayne'l-yaḳīn
   Münkir-i aʿmāya siz kāfir diyüñ īmānı yoḳ *(Şânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 6). [münkir-i aʿmāya,]*

münkir-i efrenc: *Avrupalı imansız.*
1. Kāfir seni gördükde olur çünki müselmān
   Īmāna niçün gelmeyesin **münkir-i efrenc** *(Şânî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 10). [münkir-i efrenc,]*

mürāʾī cāhil: *İkiyüzlü cahil.*
1. Ṣaḳın her bir **mürāʾī cāhil** ü nādānı pīr itme
   Eğer çi söyledince her kişi bir Bāyezīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 13). [mürāʾī cāhil,]*

mürde: *Ölü, ölmüş kimse.*
1. Raḥm idüp aldı dil-i üftādenüñ ol şāh elin
   Ṭutdı ṣan bir **mürdenüñ** ʿİsī-i Rūhu'llāh elin *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 2). [mürdenüñ, -nüñ]*

mürde: *Cansız, bitkin, ölü. II Cansız, hasta, bitkin âşık.*
1. Zinde ʿaşḳuñla ser-ā-pā eşyā
   Mürde ʿaşḳuñsuz olan her peydā *(Şânî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 2). [mürde,]*

mürde: *Ölü, ölmüş II Perişan.*
1. Lebüñ cānlar bağışlar **mürdeye** elfāẕ-ı laʿlüñde
   Nedür bu muʿciz-i ʿĪsī midür bu ne kerāmetdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 7). [mürdeye, -y, -e]*
2. Ey Mesīḥā-dem nice dil **mürdeyi** iḥyā ider
   Ḳanda kim irse nesīm-i rūḥ-baḫşuñdan eşer *(Şânî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 7). [mürdeyi, -y, -i]*
3. Niçe ġam **mürdeyi** bir nuṭḳ-ı lʿalüñle dirildürsin
   Bu muʿcizle sen ey rūḥ-ı revān ʿİsāya beñzersin *(Şânî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 3). [mürdeyi, -y, -i]*

mürde dil: *Ölü gönül.*
1. **Mürde diller** cān bulur nuṭḳuñdan ey Ṣānī sözüñ
   Nefḫa-i rūhu'l ḳuds mi derdüm ʿayā mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 13). [mürde diller, -ler]*

mürde-i gülzār: *Cansız gül bahçesi.*
1. İrse ʿaceb mi **mürde-i gülzāra** kesr-i ḥayāt
   Bād-ı bahārı gör ki dem-i ʿĪsā vardur *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 5). [mürde-i gülzāra, -a]*

mürīd: *Tarikata girip bir mürşide bağlanan kimse, kendi iradesini Hakk'ın iradesine terk edebilmek için bir mürşidin terbiyesine giren derviş.*
1. Anuñ kim pīri yoḳdur pīri şeyṭan-ı merīd olur
   Saʿādet ehli bir pīrüñ elin ṭutar **mürīd** olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 2). [mürīd,]*

mürselīn: *Peygamberler.*
1. Çaġırıcak nefsī nefsī enbiyā vü **mürselīn**
   Ümmetī didükde sen Ṣānī ḳuluñ itme cüdā *(Şânî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 9). [mürselīn,]*

mürşīd: *Rehber, kılavuz, doğru yolu gösteren II Müritlerine tasavvufu öğreten, sırları ve gerçekleri gösteren tarikat şeyhi.*
1. **Mürşīd** idin āyet-i kerīmi
   Ḳavl-i Nebī pes ḫalīfe yeter *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 21). [mürşīd,]*

müşābih it-: *Benzemek.*
1. Baña Mecnūnı melāmetde **müşābih idenüñ**
   ʿAcabā ʿaḳlı olur mı ola hīç dünyāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 7). [müşābih idenüñ, -en, -üñ]*

müşebbek eyle-: *Kafes yapmak.*
1. Ṭabla-i çarḫı **müşebbek eyledi** encüm dükel
   Ey kemān ebrū atar eflāka āhum tīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 3). [müşebbek eyledi, -di]*

müselmān: *Müslüman, İslâm dininden olan kimse.*
1. Kāfir seni gördükde olur çünki **müselmān**
   Īmāna niçün gelmeyesin münkir-i efrenc *(Şânî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 9). [müselmān,]*
2. Merdüm-āzār olma kibr ü kīnden pāk it dilüñ
   Ḫayr-ḫāh ol herkese cehd it **müselmānlıḳ** budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 8). [müselmānlıḳ, -lıḳ]*

müselmānlıḳ: *Müslümanlık.*

1. Kātib-i ḳudretden onı ser-nüvişte rāżı ol
   Ḥikmete çün u çerā ḳılma **Müselmānlıḳ** budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 6). [müselmānlıḳ,]*

müşfik: *Şefkatli, yumuşak yürekli.*

1. Cümleden **müşfiḳ** ḳamuya mihribānsın her işüñ
   Bī-ṭamaʿdur bī-ġarażdur ḥasbeten-li'llahdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 7). [müşfiḳ,]*

müşrik: *Allah'a ortak kabul eden, şirk işleyen.*

1. Ger vücūd-ı vāḥide **müşrik** degülseñ ḳāʾīl ol
   Çünki eşyā kendiden bulmaḳ vücūd imkānı yoḳ *(Şânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 7). [müşrik,]*
2. Lā'da besdür bilinür nükte-i maḳṣūd nedür
   Daḫı **müşrikdür** o kim bu söze illā eyler *(Şânî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 8). [müşrikdür, -dür]*

müstaġnī: *İhtiyaç duymama, umursamama.*

1. Dil-i vīrānem içre bulmışum ol genc-i pinhānı
   Anuñçün olmışum **müstaġnī** her şeyden görüñ anı *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 2). [müstaġnī,]*

müstaʿmel: *Kullanılmış olan, kullanılan II Kullanışlı.*

1. Muʿteber oldı şimdi **müstaʿmel**
   Ṣāf-ı āb-ı zülāli neylerler *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 5). [müstaʿmel,]*

müstemend: *Gamlı, dertli, zavallı.*

1. Derdmendce **müstemendce** ḫaste dilce Ṣānīya
   Pür-keremce bī-sitemce bī-ġaẕabca olsa yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 17). [müstemendce, -ce]*

müşterī: *Jüpiter gezegeni.*

1. Kim olmaz **müşterī** mihrüñde sen bir rāya beñzersin
   Çerāġ-ı ehl-i dilsin şemʿ-i bezm-ārāya beñzersin *(Şânî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 1). [müşterī,]*
2. Kim ki ol güherini miṣle ider **müşterī** dil
   Virmelidür aña sermāye-i ġamzeñ varın *(Şânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 5). [müşterī,]*

müyesser: *Kolaylıkla elde edilen.*

1. Ḥamdü'lillāh eyledük vaṣluñ **müyesser** Ṣāniyā
   Ḳandesin ḫoş geldüñ ey rūḫ-ı revānum ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 21). [müyesser,]*
2. Biñ cānıla bir vaṣluñ eger ola **müyesser**
   Lüṭfuñdan umarum bu ḫarīdārı unutma *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 15). [müyesser,]*

müyesser ol-: *Nasip olmak.*

1. ʿIyd-ı viṣāl-i yār **müyesser olursa** ger
   Cān u dil ikisi de fedā birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 3). [müyesser olursa, -ur, -sa]*

müzeyyen: *Süslü, süslenmiş.*

1. Kesüp ḳanlu elifler gül gül itsem sīnemi tañ mı
   Ḳılursam serv ü güllerle **müzeyyen** tāze dāġumdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 6). [müzeyyen,]*

müzeyyen it-: *Süslenmek.*

1. **İtdüñ** dil ü cān mülkini şerʿüñle **müzeyyen**
   Ey ḫāne-i islāma olan zeyn Muḥammed *(Şânî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 3). [müzeyyen itdüñ, -dü, -ñ]*

müzeyyen ol-: *Süslenmek, bezenmek.*

1. Cümle revzenden ḳamu ḫāne **müzeyyen olduġı**
   Bir güneşdendür ne var olmazsa özin ḫāne bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 9). [müzeyyen olduġı, -duġ, -ı]*

N n

nā-būd: *Perişan olmak II Yok olmak.*

1. ʿAḳl-ı maʿāş egerçi u **nā-būd** zi-nefs
   Der-pīş-i aḳl-i küll velī īn naḳş-ı kemterest *(Şânî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 7). [nā-būd,]*

nādān: *Cahil, bilgisiz, akılsız.*

1. Ġubār-ı kūyet ey meh tūtiyā-yı çesm-i her bīnā
   Ne bilsün ḳıymetin ol cevherüñ **nādān** olan aʿmā *(Şânî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 2). [nādān,]*
2. Bāṭıl ile ḥaḳḳı nice farḳ ide **nādān** u pelīd
   ʿĀrif olan bildi nedür küfr ile īmān u ṣevāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 5). [nādān,]*
3. Ben nebī idüm vücūda gelmedin ādem didüñ
   Añlamaz **nādān** bu remzi kim ne sırru'llahdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 4). [nādān,]*
4. Ṣaḳın her bir mürāʾī cāhil ü **nādānı** pīr itme
   Eğer çi söyledince her kişi bir Bāyezīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 13). [nādānı, -ı]*
5. Āfītābı ẕerreden deryāyı Şānī ḳaṭreden
   Görüp idrāk itmeseñ ʿālemde **nādānlıḳ** budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 10). [nādānlıḳ, -lık]*
6. Ġam-ı müjgān-ı yārı çekmeyen **nādāna** ey Şānī
   Sözüm mismār olur kārın işüm başına ḳaḳmaḳdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 9). [nādāna, -a]*
7. Nedür ol zāhid ü engel nedür aġyār u raḳīb
   Be ne ebleh be ne cāhil be ne **nādān** be ne ḫar *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 6). [nādān,]*

nāfe: *Güzel koku II Sevgilinin saçı.*

1. Gözüñdür āhu-yı Tātār dudaġuñ nāfe-i ḫoş-bū
   Çe **nāfe** nāfe-i ʿanber çe ʿanber ʿanber-i sārā *(Şânî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 6). [nāfe,]*

nāfe-i ʿanber: *Amber kokulu misk.*

1. Gözüñdür āhu-yı Tātār dudaġuñ nāfe-i ḫoş-bū
   Çe nāfe **nāfe-i ʿanber** çe ʿanber ʿanber-i sārā *(Şânî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 6). [nāfe-i ʿanber,]*

nāfe-i ḫoş-bū: *Güzel kokulu saç.*

1. Gözüñdür āhu-yı Tātār dudaġuñ **nāfe-i ḫoş-bū**
   Çe nāfe nāfe-i ʿanber çe ʿanber ʿanber-i sārā *(Şânî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 5). [nāfe-i ḫoş-bū,]*

naġme: *Nağme, ezgi.*

1. Nedür bu **naġmeler** dilde terennümler mi bülbülde
   Nedür bu zār içi ilde nedür bu ṭaşra ki ġavġā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 9). [naġmeler, -ler]*

nāġme-i hū: *Allah'ın ezgisi.*

1. **Nāġme-i Hū'dan** terennümler idüp bī-hūş olup
   Murġ-ı cānuñ meskeni olalıdan gül-zār-ı hū *(Şânî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 9). [nāġme-i hū'dan, -dan]*

naġme-i nāle: *İnilti sesi, gönül yakan inlemelerin nağmesi.*

1. **Naġme-i nāleñe** āhenk yeter āhenk idici
   Bezm-i ġamda saña her cāhili dem-sāz itme *(Şânî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 5). [naġme-i nāleñe, -ñ, -e]*

naġme-i ʿuşşāk: *Aşıkların iniltileri, sızlanışları.*

1. Būselik ḳaṣdına gerd-i āyineden muṭrib bize
   Naġme-i ʿuşşāḳdan göster terennüm nidügin *(Şânî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 8). [naġme-i ʿuşşāḳdan, -dan]*

nā-ḥaḳ: *Haksız yere, boşu boşuna II Haksız, faydasız, boş.*

1. Sesüñ ḳaldırup gülme ḫalḳı saña güldürme
   Nā-ḥaḳ cānuñ öldürme gel edeb ögren edeb *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 10). [nā-ḥaḳ, -dür, -me]*

naḥs: *Uğursuz.*

1. O kim taʿlīm-i ʿilm-i dīn içün bir pīre yapışmaz
   Şāḳī-i bī-ḥayā bir **naḥs** u bed-baḫt u pelīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 4). [naḥs,]*

nāʾim: *Uyumakta olan, uyuyan.*

1. Gündüzlerde ṣāʾim ol gicelerde ḳāʾim ol
   Yiter böyle **nāʾim** ol tevḥīde gel tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 6). [nāʾim ol,]*

naḳd: *Nakit II Varlık, servet.*

1. Naḳd ü ṣabr-ı dil ü cānum n'ola yāruñsa ḳamu
   Bende-i muḫliṣ ider vārını sulṭāna fedā *(Şânî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 3). [naḳd,]*
2. Dil **naḳdine** vir vaṣl metāʿını ḳayırmaz
   Ey ḫāce-i ḥüsn ögrenigör ṣatma vü alma *(Şânî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 7). [naḳdine, -i, -ne]*
3. Almaḳ olurdı göñül **naḳd** ile laʿlüñ būsesin
   Ey perī yoḳ ṣatduġıñdan oldugı bāzār güç *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 7). [naḳd,]*
4. Vaṣlı metāʿın ol perī cān **naḳdine** virür
   Ey dil neden ki sende bu esrār fikri yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 15). [naḳdine, -i, -n, -e]*
5. ʿÖmr ʿazīz **naḳdiñi** itme telef ṣaḳın bugün
   Ḥaḳ yolına it anı ṣarf ger ider iseñ ey civān *(Şânî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 5). [naḳdiñi, -iñ, -i]*
6. Nefsüñ yolına gitdüñ ʿömrüñ **naḳdin** çürütdüñ
   Görsen saña ne itdüñ tevbeye gel tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 3). [naḳdin, -in]*

naḳd al-: *Akçe almak.*

1. Olsa ey pīr-i muġān duḫter-i rez germ ile ʿaḳd
   Derhem-i dāġ-ı dilüm mihrine **al** benden **naḳd** *(Şânî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 2). [naḳd al,]*

naḳd-i çeşm: *Göz nakdi.*

1. Ḫarīdār-ı metāʿ-ı vaṣl-ı cānān oldum ey Ṣānī
   ʿAceb mi **naḳd-i çeşmüm** dīde-i terden ṭaleb olsa *(Şânî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 8). [naḳd-i çeşmüm, -üm]*

nakd-i dil-i dīn: *Dinin gönlünün nakdi.*

1. Ḫāl-i ruḫuñ ki **naḳd-i dil-i dīnde** ḳoymadı
   ʿAyyārdur ki baḥrla berden ḳapar ḳaçar *(Şânî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 7). [naḳd-i dil-i dīnde, -de]*

naḳd-i revān: *Can sermayesi.*

1. Sīm-i sirişkimüz bize **naḳd-i revān** yeter
   Miḥnet iline gitmege ey dil ticārete *(Şânî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 7). [naḳd-i revān,]*

nakd-i ṣabr-ı dil: *Gönül sabrının akçesi, parası.*

1. Diyiñ ol pādişeh-i ḥüsne meded bende bugün
   Naḳd-i ṣabr-ı dil ü cān ḳoymadı bir ṣūḫ levend *(Şânî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 4). [naḳd-i ṣabr-ı dil,]*

naḳş: *Güzellik II Nakış.*

1. Dü-ʿālem **naḳşı** mirʾāt-ı ruḫuñdan
   Görindi çeşm-i ʿuṣṣāḳa ser-ā-pā *(Şânî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 3). [naḳşı, -ı]*
2. Ḫayāl-i çīn-i zülfüñ itdi Mānīden beni üstād
   Benüm ey levḥ-i dilde **naḳş** u taṣvīr-i nigārum yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 12). [naḳş,]*
3. Bedrine **naḳş** erişmez anuñ şemsine zevāl
   Mülk-i beḳāda pādişeh-i lā-yezāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 3). [naḳş,]*
4. Ey yüzüñden on sekiz biñ ʿālemün **naḳşı** ʿayān
   Ḳaşlaruñ bir yerde baş çatup anı eyler beyān *(Şânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 1). [naḳşı, -ı]*
5. Yār **naḳşın** idemez Mānī-i ʿaşḳ ise eger
   Ġayrıdan eylemeyen ṣafḥa-ı göñlin sāde *(Şânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 5). [naḳşın, -ın]*

nakş-ı kemter: *Pek değersiz resimdir.*

1. ʿAḳl-ı maʿāş egerçi u nā-būd zi-nefs
   Der-pīş-i aḳl-i küll velī īn **naḳş-ı kemterest** *(Şânî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 8). [naḳş-ı kemterest,]*

naʿl: *Nal, hayvanların ayaklarına vurdukları demir.*

1. Zaḫm-ı pāy **naʿlidür** dāġ-ı siyehler ṣanmañ ol
   Sīnemüñ üsti semendür derd ü ġam oynaġıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 7). [naʿlidür, -i, -dür]*

nālān: *İnleyen II Acı çeken, üzgün.*

1. Ney yine **nālān** u dil biryān u gözi key yanadur
   Gel bu meclisde ḳulaḳ ur nāle-i efġāna bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 5). [nālān,]*

nālān it-: *Ağlatmak, inletmek.*

1. Baġrımı tīr-i muḥabbet deleli ey Ṣānī
   Bezm-i ʿālemde meni ney gibi **nālān itdi** *(Şânî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 16). [nālān itdi, -di]*

nāle: *İnilti, feryat.*

1. Nedür bu giryeler bu iñlemekler ey dil-i şeydā
   Nedür bu **nāleler** bu āh u feryād ile vāveylā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 2). [nāleler, -ler]*
2. Kūyuñda bunca **nāle** vü feryād u zārı var
   Cān virmeye yoluñda kimüñ iḫtiyārı var *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 1). [nāle,]*
3. Dil muṭrib ü **nālem** ney ü eşküm mey-i gülgūn
   Hemdem baña āh oldı bugün gör ne demüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 3). [nālem, -m]*
4. ʿAlī-veş düldül-i nāza süvār olmış bugün Ḥaydar
   Göñül öñünce Ḳanberveş daḳınmış **nāleden** ẕiller *(Şânî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 2). [nāleden, -den]*
5. Gūş idelden **nāle** vü feryād u zārum ṭaġlar
   Lāleler yer yer dilin ṭaġlara her dem daġlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 1). [nāle,]*
6. Üzülmezsin ṭaḳılduñ rāh-ı ġamda bizden ey **nāle**
   Cereş gibi dilüñ dek ṭurmaz iseñ biri çaḳmaḳdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 5). [nāle,]*
7. Peyk-i dilimüñ ẕilleridür **nāle** degüldür
   Dil ḳūyıña niçe ki segirdür o diñilder *(Şânî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 7). [nāle,]*
8. Degülsin gülşen-i kūyında bir dem **nāleden** fāriġ
   O gül ruḫsāra Şānī bülbül-i şeydāya beñzersin *(Şânî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 9). [nāleden, -den]*
9. Beni söyletme ġamzeñ oḳlarından zülfüñ ucından
   Figān u **nāleden** ṣuñ dil yine döndi ne ġam çekdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 10). [nāleden, -den]*

nāle vü feryād: *İnilti ve çığlık.*

1. Ḥasret-i dildār ile bir derde düşdi Şānī kim
   Nāle vü feryād u āh u zārınuñ pāyānı yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 14). [nāle vü feryād,]*

nāle-i āh: *Ahın iniltisi, ahın feryadı.*

1. Leylā gibi gidübeni Mecnūn-ṣıfat o yār
   Yollarda ḳoydı **nāle-i āh** ile āşikār *(Şânî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 2). [nāle-i āh,]*

nāle-i dil-sūz: *Çok ıstırap veren inilti.*

1. Feṭḥin istersen eger Şānī ṭılısm-ı cānuñ
   Giceler **nāle-i dil-sūz** ile āh-ı seḥer it *(Şânî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 14). [nāle-i dil-sūz,]*

nāle-i efġān: *Istırapla bağırma, inilti.*

1. Ney yine nālān u dil biryān u gözi key yanadur
   Gel bu meclisde ḳulaḳ ur **nāle-i efġāna** bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 6). [nāle-i efġāna, -a]*

nāle-i feryād: *Çığlık iniltisi.*

1. Neye döndi yüregüm ġamzeñ oḳından naẓar it
   Gūş idüp **nāle-i feryād** u figānum ḥazer it *(Şânî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 2). [nāle-i feryād,]*

naʿl-i dāġ-ı pür-şerār: *Kıvılcım dolu yaranın nalı.*

1. Sīnem üzre **naʿl-i dāġ-ı pür-şerārum** ʿaksidür
   Encüm ü mihr ü meh-i nev ṣanmañuzdur āsmān *(Şânî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 5). [naʿl-i dāġ-ı pür-şerārum, -um-um-i]*

naʿl-i elif: *Vücutta elif şeklinde açılmış yaralar.*

1. Her gören **naʿl-i elif** kesdüm ṣanur sīnemde ben
   Rāz-ı dilden bir niçe ḥarf itdüm inşā rāst geç *(Şânî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 7). [naʿl-i elif,]*

naʿl-i pāy: *Ayağın nalı.*

1. Degüldür dāġ-ı sīnem zaḫm alupdur **naʿl-i pāyından**
   Semend-i nāzın oynatduḳça Şānī şehsüvārum yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 13). [naʿl-i pāyından, -ı, -n, -dan]*

nāliş: *Feryat, inleme II Şikayet etme, sızlanma.*

1. Nedür bu yalvarış bu āh u **nāliş** sende ey Şānī
   Nedür dilberde bu cevr ü cefā bu nāz-ı istiġnā *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 11). [nāliş,]*

nām: *Ad II Şan,şöhret.*

1. Ey nübüvvet ḫāteminde ism-i ḥatm-i enbiyā
   V'ey velāyet ṣafḥasında **nām-ı** şāh-ı evliyā *(Şânî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 2). [nām-ı, -ı]*
2. Ḳad-i zülfinde yārüñ cān virüp ey dil murād it kim
   Cihāna her gelen ancaḳ bir eyü **nāma** gelmişdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 10). [nāma, -a]*
3. Ḳaṣr-ı cismüñ ḫāke yeksān eyle **nāmı** ḫāke ṣal
   Kendüñi beñzetme ʿucb ile cihān şeddādına *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 13). [nāmı, -ı]*

4. Sulṭānı durur iḳlīm-i ġam-ı ʿaşḳuñ şimdi
   Nāmına göñül dirler olmaya hiç aḳrānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 8). [nāmına, -ı, -n, -a]*

nām-ı dilber: *Sevgilinin şanı.*
1. Nām-ı dilber midür aġzuñda ʿaceb evrāduñ
   Birbirinden sözüñ ey Şānī ẓarīfāna düşer *(Şânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 13). [nām-ı dilber,]*

nām u nişān: *Şöhret, alamet.*
1. Nice ṣordumsa kimesne virimez senden nişān
   Ey benüm **nām u nişānum** bi-nişānum ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 14). [nām u nişānum, -um]*

naʿra it-: *Bağırmak, haykırmak.*
1. Gün yüzüñsüz göricek āteş-i āhum lāmiʿ
   Yaş döküp sīne dögüp **naʿra ider** sūz ile raʿd *(Şânî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 6). [naʿra ider, -er]*

naʿre-i ʿāşıḳān: *Aşıkların narası.*
1. Yāhū hīç eylemez saña teʾsīr
   Naʿre-i ʿāşıḳān u yā hūlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 6). [naʿre-i ʿāşıḳān,]*

nār-ı ʿaşḳ: *Aşk ateşi.*
1. Yaḳarsam **nār-ı ʿaşḳ** ile kime ne dil ocaġumdur
   Yanarsa penbe-i dāġum nola altun çerāġumdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 1). [nār-ı ʿaşḳ,]*
2. Sīnemde **nār-ı ʿaşḳa** dil uzatma zāhidā
   Yaḫşı degül anuñ gibi ocaġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 7). [nār-ı ʿaşḳa, -a]*

nār-ı caḥīm: *Cehennem ateşi.*
1. Āteş-i āhum yaḳar **nār-ı caḥīmi** kül ider
   Ey melek ṣūretlü vey ḫūr-ı cinānum ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 15). [nār-ı caḥīmi, -i]*

nār-ı cehennem: *Cehennem ateşi.*
1. Ruḫuñsız gülşen-i kūyuñdan ayru ay gibi ġoncem
   Gül-i gülzār-ı ʿālem ṣan baña **nār-ı cehennemdür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 6). [nār-ı cehennemdür, -dür]*

nār-ı ġam: *Gam ateşi.*
1. Yandırup **nār-ı ġamuñ** baġrumı büryān itdi
   Sīnemi āh-ı ciger-sūzıla efġān itdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 1). [nār-ı ġamuñ, -uñ]*

nār-ı ḥasret: *Hasret, özlem ateşi.*
1. Ġarībüm **nār-ı ḥasret** yaḳdı baġrum kūy-ı ġurbetde
   İlāhī menzil-i maḳṣūduma irgür dil-i cānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 11). [nār-ı ḥasret,]*

nār-ı hū: *O'nun ateşi, ilahi ateş.*
1. Nūrdur şemʿ-i hidāyetden yanar her rūz şeb
   Sīne-i kāşāne-i sālikde ey dil **nār-ı hū** *(Şânî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 12). [nār-ı hū,]*

nār-ı muḥabbet: *Aşk ateşi.*
1. Sīnede **nār-ı muḥabbetle** ṭutuşsa dil ü cān
   Ten kebāb olsa ciger yansa gider rāḥat-ı raḳd *(Şânî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 3). [nār-ı muḥabbetle, -le]*

nār-ı sitem: *Zulüm ateşi.*
1. **Nār-ı sitemle** sīne-i tennūrunda cān-ı dil
   Ḳaynar hemīşe ġam ḳazanıdur baḳır baḳır *(Şânî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 7). [nār-ı sitemle, -le]*

nā-sezā: *Münasip olmayan, layık olmayan.*
1. Şaḳīdür **nā-sezā** işlerle pīrin inciden kimse
   Rıżā ehli olanlar iki ʿālemde saʿīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 11). [nā-sezā,]*

naṣīb: *Nasip, kısmet II Pay.*
1. Hicrüñle ḳalmışum ola vaṣluñ diyü **naṣīb**
   ʿĀlemde göñlüm añlayan işbu ḫayāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 19). [naṣīb,]*

naṣīb ol-: *Nasip olmak.*
1. Laʿl-i dil-i bīmāra ki em didi ṭabībüm
   Aġyāra **naṣīb oldı** ḳamu derd ü belā renc *(Şânî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 6). [naṣīb oldı, -dı]*

nāṣıh: *Nasihat veren.*

1. Efsūn-ı ʿaṣḳı yār ider efsāne dillerde beni
   Nāṣıḥ ḳo pendi başlama efsāneden efsāneye *(Şânî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 10). [nāṣıḥ,]*

nāsıh: *Nasihat veren.*

1. **Nāṣıḥ** şarāb-ı ʿaşḳa dimiş tevbe eylesün
   Olsun cihānda tevbeye biñ tevbe-i naṣūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 5). [nāṣıḥ,]*
2. İtme ey **nāṣıḥ** iñen bu dil-i şūrīdeye pend
   ʿAṣḳ dīvānesi bir ḳıl ile hīç olmaz bend *(Şânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 1). [nāṣıḥ,]*
3. Ders-i ʿaşḳa direm ey Şānī ṣalā hep gelsün
   ʿĀlim ü vāʿiẓ ü **nāṣıḥ** ü ṭalebe dānişmend *(Şânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 14). [nāṣıḥ,]*

naṣīḥat ḳıl-: *Nasihat etmek.*

1. ʿAṣḳ yolında baña **ḳıldı naṣīḥat** bir pīr
   Didi oġlum saña bir söz diyeyim k'ola pesend *(Şânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 7). [naṣīḥat ḳıldı, -dı]*

nāsıh-ı ehl-i muhabbet: *Aşk ehlinin öğütçüsü.*

1. **Nāṣıḥ-ı ehl-i muḥabbet** gerek ol kimse ki ola
   Ḥüsni zībā ḫūyı gökçek lebi şekker sözi ḳand *(Şânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 3). [nāṣıḥ-ı ehl-i muḥabbet,]*

naṣr: *Yardım.*

1. N'ola açsa tiġ-i şerʿüñ şarḳ u ġarbı ser-te-ser
   Çün refīḳüñ oldı Ḥaḳḳ'dan ʿizz ü **naṣr** u feṭḥ-i bāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 8). [naṣr,]*

naʿt: *Söz, söyleme II Satranç.*

1. Bildi Tevrāt içre **naʿtuñdan** lebüñ esrārını
   Anuñ içün ḥażret-i Mūsa Kelīmu'llahdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 15). [naʿtuñdan, -uñ, -dan]*

nāṭık: *Konuşan, söz söyleyen.*

1. Dişüñ lüʾlü sözüñ gevher lebüñdür laʿl-i ḫūb-nāṭıḳ
   Çe **nāṭıḳ** nāṭıḳ-ı muʿciz çe muʿciz muʿciz-i ʿĪsā *(Şânî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 4). [nāṭıḳ,]*

nāṭık-ı muʿciz: *Mucize konuşan, söyleyen.*

1. Dişüñ lüʾlü sözüñ gevher lebüñdür laʿl-i ḫūb-nāṭıḳ
   Çe nāṭıḳ **nāṭıḳ-ı muʿciz** çe muʿciz muʿciz-i ʿĪsā *(Şânî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 4). [nāṭıḳ-ı muʿciz,]*

nāvek: *Ok II Sevgilinin kirpiği veya gamzesi.*

1. Hedef-i dil siper-i sīne nişāngāh gönül
   Nāvek ü tīr ü müje ġamze-i fettāna fedā *(Şânî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 10). [nāvek,]*

nāy-ı mey-i dilber: *Güzelin şarabının kamışı.*

1. Ben miyem **nāy-ı mey-i dilbere** māʾil ancaḳ
   Güş-ı hūş issi ider anları hep güş-pesend *(Şânî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 9). [nāy-ı mey-i dilbere, -e]*

nāz: *İşve, cilve.*

1. Ṣadef-i tabʿumuñ elfāẓı güherbārı müdām
   Nāzı çoḳ ol dehen ü laʿl-i dür-efşāna fedā *(Şânî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 6). [nāzı, -ı]*
2. Bendesini Şānīyā dilber neden bilmez ʿaceb
   Nāz mı bu şīve mi bilsem teġāfüller midür *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 14). [nāz,]*
3. ʿAḳlumı dağıdur ol zülf-i siyeh şīveleri
   Ḥalḳa ḥalḳa ḳaçan ol **nāz** ile gerdāna düşer *(Şânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 4). [nāz,]*
4. Dilber ki **nāz** ile leb-i rengīn açar ḳapar
   Ferhād-ı cāna ḳıṣṣa-i Şīrīn açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 1). [nāz,]*
5. Leṭāfet reng-i būda ol ruḥ-ı gülfāma gelmişdür
   Ṣalınmaḳ **nāz** ile ol serv-i gül endāma gelmişdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 2). [nāz,]*
6. Baña bir **nāz** ile baḳduñ beni ʿaşḳ odına yaḳduñ
   Beni dağlara bıraḳduñ beni tenhā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 3). [nāz,]*

nāz it-: *Naz etmek, nazlanmak.*

1. Yitse eflāka suyı cāhile baş egme göñül
   Ayaġı ṭopraġı ol ehl-i dilüñ **nāz itme** *(Şânî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 4). [nāz itme, -me]*

nazar: *Bakmak, bakış.*

1. Künc-i beytü'l-ḥazen olur yeri Yaʿḳūb gibi
   Kimüñ ol nūr-ı başar ger **naẓarından** ola faḳd *(Şânî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 6). [naẓarından, -ı, -n, -dan]*

2. Aʿmādur ol ki her **naẓarı** ʿayn-ı Ḥaḳ degül
   Kāzibdür ol ki dembedem ehl-i viṣāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 11). [naẓarı, -ı]*

naẓar it-: *Bakmak, görmek.*
1. Neye döndi yüregüm ġamzeñ oḳından **naẓar it**
   Gūş idüp nāle-i feryād u figānum ḥazer it *(Şânî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 1). [naẓar it,]*
2. Ey çāresizler çāresi ḳıl çāre ben bī-çāreye
   Luṭf eyle gel **it** bir **naẓar** sīnemde olan yareye *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 2). [naẓar it,]*

naẓar kıl-: *Bakmak.*
1. Ey Şānī ḥāl-i ʿārıż-ı dildāre **ḳıl naẓar**
   Bir cāzū-hindūdur ki boġulmaz ṣuya batup *(Şânî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 9). [naẓar ḳıl,]*
2. Düzüp ḫoş-ṣūret-i ḥāli **naẓar ḳıl** pīre ey Şānī
   Ki mirʾāta ne vech ile baḳılsa ol bedīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 17). [naẓar ḳıl,]*
3. Sil göñül mirʾātını jeng ü sevādın ṣāfī ḳıl
   Gör ne ṣūret var **naẓar ḳıl** manẓar-ı raḥmāna bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 4). [naẓar ḳıl,]*
4. Ḳaşlarıyla gözleri sırrından āgāh it seni
   Ḳābe ḳavseyne **naẓar ḳıl** gör bu Ev ednā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 4). [naẓar ḳıl,]*
5. Benüm manẓūrum oldı bir perī peyker melek manẓar
   Naẓar ḳılmam her insāna gelen gelsün giden gitsün *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 12). [naẓar ḳılmam, -ma, -m]*
6. Ṣafāsından güneş ditrer düşer lerze dil ü cāna
   Ne ḫoş mirʾāt-ı rūşendür **naẓar ḳıl** vech-i cāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 2). [naẓar ḳıl,]*
7. Eger münkir degülseñ zāhidā ayāt-ı Ḳurʾāna
   Naẓar ḳıl muṣḥaf-ı rūyında ḫaṭ u ḫāl-i cānāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 2). [naẓar ḳıl,]*

nazar ṣal-: *Bakış atmak.*
1. ʿĀlem-i aṣla **naẓar ṣalup** ulü'l-ebsār olan
   Didiler maʿnā yüzünden ḳaṭre-i ʿummāna bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 7). [naẓar ṣalup, -up]*
2. Ey Şānī jeng-i ġayrı göñülden silüp gider
   Mirʾāt-ı ḳalbe ṣāfī **naẓar ṣal** ġıdāyı gör *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 14). [naẓar ṣal,]*

nazar-ı seyr-i ruḫ: *Yanağının manzarasının bakışı.*
1. Biñ ḥasenātı bir **naẓar-ı seyr-i ruḫında** ḥāṣıl it
   Eyleme iltifāt-ı ġayr aʿẓam-ı seyyiʾāt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 7). [naẓar-ı seyr-i ruḫında, -ı, -n, -da]*

nāz-ı istiġnā: *İstemez görünme, nazlanma.*
1. Nedür bu yalvarış bu āh u nāliş sende ey Şānī
   Nedür dilberde bu cevr ü cefā bu **nāz-ı istiġnā** *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 12). [nāz-ı istiġnā,]*
2. Nedür bu sürmeler bu ġamzeler bu fitneler cānā
   Nedür bu baḳmalar dil yaḳmalar bu **nāz-ı istiġnā** *(Şânî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 2). [nāz-ı istiġnā,]*

nāzik: *İnce, zarif, çekici,alımlı.*
1. Boyuñdur serv ü gül vechüñ ruḫuñdur ġonce-i raʿnā
   Çe ġonce ġonce-i **nāzik** çe **nāzik** nāzik-i ḥamrā *(Şânî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 2). [nāzik,]*
2. Sīne bāġında biraz **nāzik** nihāl olmış durur
   Çeşm-i ḳātil cāna ġamzeñden ki atmış tīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 5). [nāzik,]*
3. Lebüñ şevḳiyile cān sözüñ aġzumda mükerrerdür
   Ne ṭatludur ne şirīndür ne **nāzikdür** ne şekkerdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 2). [nāzikdür, -dür]*
4. Nedür ol fem nedür ol leb nedür ol şehd ü şeker
   Be ne **nāzik** be ne zībā be ne şīrīn be ne ter *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 2). [nāzik,]*

nāzik-i ḥamrā: *Yüzü kızarmış nazik sevgili.*
1. Boyuñdur serv ü gül vechüñ ruḫuñdur ġonce-i raʿnā
   Çe ġonce ġonce-i nāzik çe nāzik **nāzik-i ḥamrā** *(Şânî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 2). [nāzik-i ḥamrā,]*

naẓīr: *Eş, benzer.*
1. Yaradılmışda **naẓīrüñ** yoḳdur ey seyyid senüñ
   Şānuña Levlāk dur Allāh'dan çünkim ḫiṭāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 5). [naẓīrüñ, -üñ]*
2. Ol dilrubā ki ṣāḥib-i ḥüsn-i cemāldür
   Vallah yoḳ **naẓīri** anuñ-miṣāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 2). [naẓīri, -i]*

nāzlıca: *Nazlı, cilveli bir şekilde.*
1. Nāzlıca nāzücek zībāca terce tuḫfece
   Ṭatlu dillüce sözi şehd ü ruṭabca olsa yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 3). [nāzlıca,]*

naẓm: *Şiir, nazım.*

1. Elfāẓ-ı **naẓmıyile** dişi vaṣfını gören
   Dir Ṣānī birisine güher birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 9). [naẓmıyile, -ı, -y, -ile]*

naẓm eyle-: *Şiir yazmak.*

1. Dür dişüñ vaṣfına **naẓm eyledigim** gūş itse
   Ḥażret-i ʿĪsī anı evc-i s̲üreyyāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 11). [naẓm eyledigim, -dig, -im]*

nāzücek: *Nazik bir şekilde.*

1. Nāzlıca **nāzücek** zībāca terce tuḥfece
   Ṭatlu dillüce sözi şehd ü ruṭabca olsa yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 3). [nāzücek,]*

nāzük-figen: *Naziklik salan.*

1. Ḳatı keskün geçersin ḳatl-i ʿuşşāḳa sen ey ġamze
   Müjeñdür cāna ey ḳātil iñen **nāzük-figensin** sen *(Şânî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 4). [nāzük-figensin, -sin]*

ne: *Ne, nasıl, hangi.*

1. **Ne** bilür āb-ı viṣālüñ ḳadrin
   Düşmeyen deşt-i ġam içre şeydā *(Şânî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 11). [ne,]*
2. **Ne** var Ṣānī saña ger olsa vāṣıl
   Rücūʿı mihredür çün zerre-āsā *(Şânî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 17). [ne,]*
3. Ġubār-ı kūyet ey meh tūtiyā-yı çesm-i her bīnā
   Ne bilsün ḳıymetin ol cevherüñ nādān olan aʿmā *(Şânî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 2). [ne,]*
4. Nedür bu ruḫlar u lebler nedür bu zülf-i ʿanber-sā
   Nedür bu güller ü müller nedür bu sünbül-i ġarrā *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 1). [nedür, -dür]*
5. Nedür bu ruḫlar u lebler **nedür** bu zülf-i ʿanber-sā
   Nedür bu güller ü müller **nedür** bu sünbül-i ġarrā *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 1). [nedür, -dür]*
6. Nedür bu ruḫlar u lebler **nedür** bu zülf-i ʿanber-sā
   Nedür bu güller ü müller **nedür** bu sünbül-i ġarrā *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 2). [nedür, -dür]*
7. Nedür bu ruḫlar u lebler nedür bu zülf-i ʿanber-sā
   Nedür bu güller ü müller nedür bu sünbül-i ġarrā *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 2). [nedür, -dür]*
8. Nedür bu çatma ḳaşlar incü dişler zülf-i serkeşler
   Nedür bu çeşm-i merdüm-keşler olmaḳ böyle bī-pervā *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 3). [nedür, -dür]*
9. Nedür bu reste reste deste deste çīn-be-çīn kākül
   Nedür bu ḫaste-dem-beste şikeste dildeki sevdā *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 5). [nedür, -dür]*
10. Nedür bu reste reste deste deste çīn-be-çīn kākül
    Nedür bu ḫaste-dem-beste şikeste dildeki sevdā *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 6). [nedür, -dür]*
11. Nedür bu ḳoşa ḳoşa dāne dāne ruḥdaki beñler
    Nedür bu kūşe kūşe ʿaḳl u ṣabr-ı dil iden yaġma *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 7). [nedür, -dür]*
12. Nedür bu ḳoşa ḳoşa dāne dāne ruḥdaki beñler
    Nedür bu kūşe kūşe ʿaḳl u ṣabr-ı dil iden yaġma *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 8). [nedür, -dür]*
13. Nedür bu pāre pāre rīze rīze bağrımūñ ḥāli
    Nedür bu yāre yāre ḳıldığıñ bu cān-ı bī-pervā *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 9). [nedür, -dür]*
14. Nedür bu pāre pāre rīze rīze bağrımūñ ḥāli
    Nedür bu yāre yāre ḳıldığıñ bu cān-ı bī-pervā *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 10). [nedür, -dür]*
15. Nedür bu yalvarış bu āh u nāliş sende ey Ṣānī
    Nedür dilberde bu cevr ü cefā bu nāz-ı istiġnā *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 11). [nedür, -dür]*
16. Nedür bu yalvarış bu āh u nāliş sende ey Ṣānī
    Nedür dilberde bu cevr ü cefā bu nāz-ı istiġnā *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 12). [nedür, -dür]*
17. Nedür bu sürmeler bu ġamzeler bu fitneler cānā
    Nedür bu baḳmalar dil yaḳmalar bu nāz-ı istiġnā *(Şânî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 1). [nedür, -dür]*
18. Nedür bu sürmeler bu ġamzeler bu fitneler cānā
    Nedür bu baḳmalar dil yaḳmalar bu nāz-ı istiġnā *(Şânî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 2). [nedür, -dür]*
19. Nedür bu çatma ḳaşlar incü dişler zülf-i serkeşler
    Nedür bu çeşm-i merdüm-keşler olmaḳ böyle bī-pervā *(Şânî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 3). [nedür, -dür]*
20. Nedür bu çatma ḳaşlar incü dişler zülf-i serkeşler
    Nedür bu çeşm-i merdüm-keşler olmaḳ böyle bī-pervā *(Şânî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 4). [nedür, -dür]*
21. Nedür bu ʿārıż u fem leb ü zenaḫdān zeḳan ġabġab
    Nedür bu caʿd-ı gīsūlar nedür bu ḫāk-i ʿanber-sā *(Şânî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 5). [nedür, -dür]*
22. Nedür bu ʿārıż u fem leb ü zenaḫdān zeḳan ġabġab
    Nedür bu caʿd-ı gīsūlar nedür bu ḫāk-i ʿanber-sā *(Şânî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 6). [nedür, -dür]*
23. Nedür bu ʿārıż u fem leb ü zenaḫdān zeḳan ġabġab
    Nedür bu caʿd-ı gīsūlar **nedür** bu ḫāk-i ʿanber-sā *(Şânî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 6). [nedür, -dür]*
24. Nedür bu ḳadd u kāküller **nedür** bu serv ü sünbüller
    Nedür bu ḳırmızı güller yañaġ mı lāle mi ḥamrā *(Şânî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 7). [nedür, -dür]*

25. Nedür bu ḳadd u käküller nedür bu serv ü sünbüller
Nedür bu ḳırmızı güller yañaġ mı lāle mi ḥamrā *(Şânî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 7). [nedür, -dür]*
26. Nedür bu ḳadd u käküller nedür bu serv ü sünbüller
Nedür bu ḳırmızı güller yañaġ mı lāle mi ḥamrā *(Şânî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 8). [nedür, -dür]*
27. Nedür Şānī bu ḥāletler leṭāfetler ẓerāfetler
Nedür bunca belāġatler nedür bu ṭarz-ı nev-peydā *(Şânî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 9). [nedür, -dür]*
28. Nedür Şānī bu ḥāletler leṭāfetler ẓerāfetler
Nedür bunca belāġatler nedür bu ṭarz-ı nev-peydā *(Şânî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 10). [nedür, -dür]*
29. Nedür Şānī bu ḥāletler leṭāfetler ẓerāfetler
Nedür bunca belāġatler **nedür** bu ṭarz-ı nev-peydā *(Şânî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 10). [nedür, -dür]*
30. Nedür bu giryeler bu iñlemekler ey dil-i şeydā
Nedür bu nāleler bu āh u feryād ile vāveylā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 1). [nedür, -dür]*
31. Nedür bu giryeler bu iñlemekler ey dil-i şeydā
Nedür bu nāleler bu āh u feryād ile vāveylā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 2). [nedür, -dür]*
32. Nedür bu dildeki ġamlar nedür bu cāndaki hemmler
Nedür bu gözdeki nemler nedür bu cerā cerā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 3). [nedür, -dür]*
33. Nedür bu dildeki ġamlar **nedür** bu cāndaki hemmler
Nedür bu gözdeki nemler **nedür** bu cerā cerā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 3). [nedür, -dür]*
34. Nedür bu dildeki ġamlar **nedür** bu cāndaki hemmler
Nedür bu gözdeki nemler **nedür** bu cerā cerā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 4). [nedür, -dür]*
35. Nedür bu dildeki ġamlar nedür bu cāndaki hemmler
Nedür bu gözdeki nemler nedür bu cerā cerā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 4). [nedür, -dür]*
36. Nedür bu rind-i ḳallāşı nedür bu üstü başı
Nedür bu gözlerüñ yaşı nedür bu ḳan aḳan deryā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 5). [nedür, -dür]*
37. Nedür bu rind-i ḳallāşı **nedür** bu üstü başı
Nedür bu gözlerüñ yaşı **nedür** bu ḳan aḳan deryā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 5). [nedür, -dür]*
38. Nedür bu rind-i ḳallāşı **nedür** bu üstü başı
Nedür bu gözlerüñ yaşı **nedür** bu ḳan aḳan deryā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 6). [nedür, -dür]*
39. Nedür bu rind-i ḳallāşı nedür bu üstü başı
Nedür bu gözlerüñ yaşı nedür bu ḳan aḳan deryā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 6). [nedür, -dür]*
40. Nedür bu sīnenüñ çākı **nedür** bu ṭarz-ı bī-bāki
Nedür bu cüst ü çālākı **nedür** bu cüst-i cevher-cā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 7). [nedür, -dür]*
41. Nedür bu sīnenüñ çākı nedür bu ṭarz-ı bī-bāki
Nedür bu cüst ü çālākı nedür bu cüst-i cevher-cā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 7). [nedür, -dür]*
42. Nedür bu sīnenüñ çākı nedür bu ṭarz-ı bī-bāki
Nedür bu cüst ü çālākı nedür bu cüst-i cevher-cā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 8). [nedür, -dür]*
43. Nedür bu sīnenüñ çākı **nedür** bu ṭarz-ı bī-bāki
Nedür bu cüst ü çālākı **nedür** bu cüst-i cevher-cā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 8). [nedür, -dür]*
44. Nedür bu naġmeler dilde terennümler mi bülbülde
Nedür bu zār içi ilde nedür bu ṭaşra ki ġavġā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 9). [nedür, -dür]*
45. Nedür bu naġmeler dilde terennümler mi bülbülde
Nedür bu zār içi ilde **nedür** bu ṭaşra ki ġavġā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 10). [nedür, -dür]*
46. Nedür bu naġmeler dilde terennümler mi bülbülde
Nedür bu zār içi ilde nedür bu ṭaşra ki ġavġā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 10). [nedür, -dür]*
47. Nedür bu genc-i bī-yārī nedür bu zār-ı bīmārī
Nedür bu ḫāl-i bīdārī nedür bu giceler iḥyā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 11). [nedür, -dür]*
48. Nedür bu genc-i bī-yārī **nedür** bu zār-ı bīmārī
Nedür bu ḫāl-i bīdārī **nedür** bu giceler iḥyā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 11). [nedür, -dür]*
49. Nedür bu genc-i bī-yārī **nedür** bu zār-ı bīmārī
Nedür bu ḫāl-i bīdārī **nedür** bu giceler iḥyā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 12). [nedür, -dür]*
50. Nedür bu genc-i bī-yārī nedür bu zār-ı bīmārī
Nedür bu ḫāl-i bīdārī nedür bu giceler iḥyā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 12). [nedür, -dür]*
51. Nedür bu güft ü gū Şānī nedür bu ḫalḳ-ı ḫū Şānī
Nedür bu zerd-rū Şānī nedür bu zaʿferān-āsā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 13). [nedür, -dür]*
52. Nedür bu güft ü gū Şānī **nedür** bu ḫalḳ-ı ḫū Şānī
Nedür bu zerd-rū Şānī **nedür** bu zaʿferān-āsā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 13). [nedür, -dür]*
53. Nedür bu güft ü gū Şānī **nedür** bu ḫalḳ-ı ḫū Şānī
Nedür bu zerd-rū Şānī **nedür** bu zaʿferān-āsā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 14). [nedür, -dür]*
54. Nedür bu güft ü gū Şānī nedür bu ḫalḳ-ı ḫū Şānī
Nedür bu zerd-rū Şānī nedür bu zaʿferān-āsā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 14). [nedür, -dür]*
55. Bezm-i ġamda ʿişret-i şāhāne eylersem **ne** var
Āh muṭrib-dīde sāḳī ḫūn-ı dil müldür baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 3). [ne,]*
56. Manẓar-ı Ḥaḳ olmaludur ḫalḳ-ı cihān āyinesi
Tā ki **ne** ṣūretle baḳılsa anı göstere cevāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 10). [ne,]*
57. Şānī **ne** itse taʿlīm edeb ṭutup ol teslīm
Uluña eyle taʿẓim gel edeb ögren edeb *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 15). [ne,]*

58. Neye döndi yüregüm ġamzeñ oḳından naẓar it
Güş idüp nāle-i feryād u figānum ḥazer it *(Şânî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 1). [neye, -y, -e]*
59. Bir sīm beden buldı göñül daḫı henüz genc
Bi'llāh **ne** ʿaceb bulur o maġrībi göreñ genc *(Şânî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 2). [ne,]*
60. Mihrüñde çekdigim **ne** dīyem ḫalḳa fāş olur
احوالى صارعندک كالشمس فى الوضوح *(Şânî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 7). [ne,]*
61. Ben nebī idüm vücūda gelmedin ādem didüñ
Añlamaz nādān bu remzi kim **ne** sırru'llahdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 4). [ne,]*
62. Sen **nesin** ḳandan gelüpsin ḳandadur ʿazmüñ yine
Şānī idrāk itmesüñ bil maḫż-ı nādānlık budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 9). [nesin, -sin]*
63. Ne dirse pīrüñ oldur söz ʿinād itme nizāʿ itme
Ṣaḳın kāmiller içre aduñ iblīs-i ʿanīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 7). [ne,]*
64. Düzüp ḫoş-ṣüret-i ḫāli naẓar ḳıl pīre ey Ṣānī
Ki mirʾāta **ne** vech ile baḳılsa ol bedīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 18). [ne,]*
65. Sil göñül mirʾātını jeng ü sevādın ṣāfī ḳıl
Gör **ne** ṣüret var naẓar ḳıl manẓar-ı raḥmāna bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 4). [ne,]*
66. Cümle revzenden ḳamu ḫāne müzeyyen olduġı
Bir güneşdendür **ne** var olmazsa özin ḫāne bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 10). [ne,]*
67. Baş oynayup yoluñda fedā cān idenlerüñ
Devletlü başı var **ne** saʿādetlü kārı var *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 6). [ne,]*
68. Gamzeñ oḳıyla zülfüñ ucından ölenlerüñ
Ne ḥadd-i ʿaddi var ne ḥesāb-ı şümārı var *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 8). [ne,]*
69. Gamzeñ oḳıyla zülfüñ ucından ölenlerüñ
Ne ḥadd-i ʿaddi var **ne** ḥesāb-ı şümārı var *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 8). [ne,]*
70. Bir cāya irmişüz ki zamān u mekānı yoḳ
Ne gice vardur anda **ne** anuñ nehārı var *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 10). [ne,]*
71. Bir cāya irmişüz ki zamān u mekānı yoḳ
Ne gice vardur anda ne anuñ nehārı var *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 10). [ne,]*
72. Bir gülşen içre yüz güli ṣolmaz hevāsı ḫūb
Ne ḳış u yazı var ne ḫarīf-i bahārı var *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 12). [ne,]*
73. Bir gülşen içre yüz güli ṣolmaz hevāsı ḫūb
Ne ḳış u yazı var **ne** ḫarīf-i bahārı var *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 12). [ne,]*
74. Bir baḥre düşdi Şānī ki ġavvās olup gezer
Anuñ **ne** ṭūl-i ʿumḳı **ne** ḥadd ü kenārı var *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 14). [ne,]*
75. Bir baḥre düşdi Şānī ki ġavvās olup gezer
Anuñ **ne** ṭūl-i ʿumḳı **ne** ḥadd ü kenārı var *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 14). [ne,]*
76. Çün aḥsen-i taḳvīm oldı şānuñ
Her zişte ḳaroldıġuñ **ne** çāker *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 10). [ne,]*
77. Dil muṭrib ü nālem ney ü eşküm mey-i gülgūn
Hemdem baña āh oldı bugün gör **ne** demüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 4). [ne,]*
78. Ey Şānī raḳībüñ yüzüni görmeden özge
ʿĀlemde benüm daḫı **ne** ġuṣṣa elemüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 14). [ne,]*
79. Derd-i dilimi ṭabīb bilmez
Ey laʿl-i şifā bu **ne** ʿileldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 8). [ne,]*
80. Derd-i dilimi ṭabīb bilmez
Ey laʿl-i şifā bu **ne** ʿileldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 8). [ne,]*
81. Derd-i dilimi ṭabīb bilmez
Ey laʿl-i şifā bu **ne** ʿileldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 8). [ne,]*
82. Gitmez lebiñüñ ḫayāli dilden
Bi'llāh baña bu **ne** ḫoş emeldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 10). [ne,]*
83. Em dimişken laʿlüñi dirsen bugün yarın yine
Şānī-i dil-ḫasteye rūḥum bu **ne** teʾḫīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 10). [ne,]*
84. Yirde vü gökde her **ne** var oldı muṭiʿ ü çākeri
ʿĀrif olan bilür bunı kim nice muʿcizāt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 15). [ne,]*
85. Bu **ne** germiyyet olur cān-ı dil ey şemʿ-i ezel
Şevḳ-i ruḥsāruñıla āteş-i sūzāna düşer *(Şânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 11). [ne,]*
86. Ne var yaradılmış saġīr u kebīr
Oḳur ism-i pāküñ beşīr u nezīr *(Şânî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 1). [ne,]*
87. Ādem ol ey ṭālib añla ʿilmü'l-esmā nedür
Sen **nesin** anı bilüp fehm eyle bu eşyā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 2). [nesin, -sin]*
88. Göñlümi bād-ı şabā zülf-i semensāya çeker
Bu hevā görine miskīni **ne** sevdāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 2). [ne,]*
89. Örter niḳāb-ı zülf ile ebrū vü rūyını
Gizler **ne** vech ile şeb-i zülfinde ayı gör *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 8). [ne,]*
90. Cānān ġamından özge yimek içmek istemez
Bi'llāh özine dil **ne** idinmiş ġıdāyı gör *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 12). [ne,]*

91. Lebüñ cānlar bağışlar mürdeye elfāẕ-ı laʿlüñde
Nedür bu muʾciz-i ʿĪsī midür bu **ne** kerāmetdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 8). [ne,]*
92. Ġam-ı ʿaşḳuñda **ne** var cān virse
Şānī daʿvāsına merdāne geçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 9). [ne,]*
93. Dimeñ bu rūy-ı dilberde **ne** ḳāküldür k'olur ḫoş bū
Götürdi çīn-i zülfī rūma ol mihr ü ṣırr-ı ʿanber *(Şânî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 5). [ne,]*
94. Sīm-i gerdānuñ miyānuñ ḳoçmadan ḫālī degül
Cān oynatmasıdur bu **ne** hamāʾil bāğıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 6). [ne,]*
95. Sevdā-yı ḫaṭṭuñla ġam-ı ʿaşḳuñ beni ey meh
Dillerde **ne** vech ile gör efsāne idüpdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 4). [ne,]*
96. Ey sāḳī-i gül-çehre **ne** meydür ki ṣunarsın
Bir ḳaṭresi hep cümleyi mestāne idüpdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 5). [ne,]*
97. Dir o meh başuña gün ṭoġdı **ne** yatursın ayā
Ṣubḥ-ı devlet saña yār oldı şeb-i baḫtuñ uyar *(Şânî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 3). [ne,]*
98. Sīne-i ʿuşşāḳda tīr-i belñn içün siper
Ey elif-ḳad yā kaşuñ bilmem **ne** endīşe çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 2). [ne,]*
99. Dağıtmış her ṭaraf sünbüllerin gül ruḫları üzre
Bahār-ı ḥüsn-i dilber gör **ne** ḫoş eyyāma gelmişdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 8). [ne,]*
100. Ḳaddüñle çeşm-i zülfüñden lebüñ-çün dil **ne** çekmişdür
Ḳapuña yüz sürüp Şānī anı iʿlāma gelmişdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 13). [ne,]*
101. Ḳanlu yaşumla sīm-i sirişküm gören didi
Laʿl-i Bedaḫşī birisi **ne** birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 8). [ne,]*
102. Baġrumda tāze tāze siyeh dāġ ʿaksidür
Mirʾāt-ı vech-i yāre sanemüñ **ne** ḫāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 20). [ne,]*
103. Ruḫsāruñ üzre zülf ile yā Rab **ne** ḫāldür
ʿAḳlum daġıldı göricek anı **ne** ḥaldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 1). [ne,]*
104. Ruḫsāruñ üzre zülf ile yā Rab **ne** ḫāldür
ʿAḳlum daġıldı göricek anı **ne** ḥaldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 2). [ne,]*
105. Sünbüllerüñ gül üzre ṭaġıtmışsın ey nigār
ʿUşşāḳ-ı derdmende **ne** rūy-ı celāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 4). [ne,]*
106. Ne ruḫdur bu ne enverdür ne lebdür bu ne şekerdür
Ne sözdür bu ne cevherdür ne dişdür bu ne gevherdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 1). [ne,]*
107. Ne ruḫdur bu **ne** enverdür **ne** lebdür bu **ne** şekerdür
Ne sözdür bu **ne** cevherdür **ne** dişdür bu **ne** gevherdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 1). [ne,]*
108. Ne ruḫdur bu **ne** enverdür **ne** lebdür bu **ne** şekerdür
Ne sözdür bu **ne** cevherdür **ne** dişdür bu **ne** gevherdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 1). [ne,]*
109. Ne ruḫdur bu **ne** enverdür **ne** lebdür bu **ne** şekerdür
Ne sözdür bu **ne** cevherdür **ne** dişdür bu **ne** gevherdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 1). [ne,]*
110. Ne ruḫdur bu ne enverdür ne lebdür bu ne şekerdür
Ne sözdür bu ne cevherdür ne dişdür bu ne gevherdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 2). [ne,]*
111. Ne ruḫdur bu **ne** enverdür **ne** lebdür bu **ne** şekerdür
Ne sözdür bu **ne** cevherdür **ne** dişdür bu **ne** gevherdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 2). [ne,]*
112. Ne ruḫdur bu **ne** enverdür **ne** lebdür bu **ne** şekerdür
Ne sözdür bu **ne** cevherdür **ne** dişdür bu **ne** gevherdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 2). [ne,]*
113. Ne ruḫdur bu **ne** enverdür **ne** lebdür bu **ne** şekerdür
Ne sözdür bu **ne** cevherdür **ne** dişdür bu **ne** gevherdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 2). [ne,]*
114. Nedür bu ʿārıż u laʿlüñle ḫāl ü zülfüñ ey meh-rū
Ne güldür bu ne müldür bu ne fülfül bu ne ʿanberdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 3). [nedür, -dür]*
115. Nedür bu ʿārıż u laʿlüñle ḫāl ü zülfüñ ey meh-rū
Ne güldür bu ne müldür bu ne fülfül bu ne ʿanberdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 4). [ne,]*
116. Nedür bu ʿārıż u laʿlüñle ḫāl ü zülfüñ ey meh-rū
Ne güldür bu **ne** müldür bu **ne** fülfül bu **ne** ʿanberdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 4). [ne,]*
117. Nedür bu ʿārıż u laʿlüñle ḫāl ü zülfüñ ey meh-rū
Ne güldür bu **ne** müldür bu **ne** fülfül bu **ne** ʿanberdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 4). [ne,]*
118. Nedür bu ʿārıż u laʿlüñle ḫāl ü zülfüñ ey meh-rū
Ne güldür bu **ne** müldür bu **ne** fülfül bu **ne** ʿanberdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 4). [ne,]*
119. Ḳatı serkeş iken āteş becid kaʾil amān bilmez
Ne ḳaddür bu ne ḫaddür bu ne ḳaşdur bu ne ḫançerdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 6). [ne,]*
120. Ḳatı serkeş iken āteş becid kaʾil amān bilmez
Ne ḳaddür bu **ne** ḫaddür bu **ne** ḳaşdur bu **ne** ḫançerdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 6). [ne,]*
121. Ḳatı serkeş iken āteş becid kaʾil amān bilmez
Ne ḳaddür bu **ne** ḫaddür bu **ne** ḳaşdur bu **ne** ḫançerdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 6). [ne,]*
122. Ḳatı serkeş iken āteş becid kaʾil amān bilmez
Ne ḳaddür bu **ne** ḫaddür bu **ne** ḳaşdur bu **ne** ḫançerdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 6). [ne,]*
123. Ne ḳadr añlar ne söz diñler raḳib fitne-gū bī-çeşm
Ne ḫardur bu ne kerdür bu ne şerdür bu ne aʿverdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 7). [ne,]*

124. Ne ḳadr añlar **ne** söz diñler raḳib fitne-gū bī-çeşm
Ne ḫardur bu **ne** kerdür bu **ne** şerdür bu **ne** aʿverdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 7). [ne,]*
125. Ne ḳadr añlar ne söz diñler raḳib fitne-gū bī-çeşm
Ne ḫardur bu ne kerdür bu ne şerdür bu ne aʿverdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 8). [ne,]*
126. Ne ḳadr añlar **ne** söz diñler raḳib fitne-gū bī-çeşm
Ne ḫardur bu **ne** kerdür bu **ne** şerdür bu **ne** aʿverdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 8). [ne,]*
127. Ne ḳadr añlar **ne** söz diñler raḳib fitne-gū bī-çeşm
Ne ḫardur bu **ne** kerdür bu **ne** şerdür bu **ne** aʿverdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 8). [ne,]*
128. Ne ḳadr añlar **ne** söz diñler raḳib fitne-gū bī-çeşm
Ne ḫardur bu **ne** kerdür bu **ne** şerdür bu **ne** aʿverdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 8). [ne,]*
129. İmām-ı ḳıble tesbīh ü ġıdā-yı cān mıdur Şānī
Ne gözdür bu ne yüzdür bu ne ḳand u bu ne şekkerdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 10). [ne,]*
130. İmām-ı ḳıble tesbīh ü ġıdā-yı cān mıdur Şānī
Ne gözdür bu **ne** yüzdür bu **ne** ḳand u bu **ne** şekkerdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 10). [ne,]*
131. İmām-ı ḳıble tesbīh ü ġıdā-yı cān mıdur Şānī
Ne gözdür bu **ne** yüzdür bu **ne** ḳand u bu **ne** şekkerdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 10). [ne,]*
132. İmām-ı ḳıble tesbīh ü ġıdā-yı cān mıdur Şānī
Ne gözdür bu **ne** yüzdür bu **ne** ḳand u bu **ne** şekkerdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 10). [ne,]*
133. Lebüñ şevḳiyile cān sözüñ aġzumda mükerrerdür
Ne ṭatludur **ne** şirīndür **ne** nāzikdür **ne** şekkerdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 2). [ne,]*
134. Lebüñ şevḳiyile cān sözüñ aġzumda mükerrerdür
Ne ṭatludur **ne** şirīndür **ne** nāzikdür **ne** şekkerdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 2). [ne,]*
135. Lebüñ şevḳiyile cān sözüñ aġzumda mükerrerdür
Ne ṭatludur **ne** şirīndür **ne** nāzikdür **ne** şekkerdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 2). [ne,]*
136. Lebüñ şevḳiyile cān sözüñ aġzumda mükerrerdür
Ne ṭatludur ne şirīndür ne nāzikdür ne şekkerdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 2). [ne,]*
137. Şehā bu çeşm-i gamzeñ ḫāl-i fitneñ zülf-i bī-dinüñ
Ne ẓālimdür ne ḳātildür ne cāzūdur ne kāfirdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 4). [ne,]*
138. Şehā bu çeşm-i gamzeñ ḫāl-i fitneñ zülf-i bī-dinüñ
Ne ẓālimdür **ne** ḳātildür **ne** cāzūdur **ne** kāfirdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 4). [ne,]*
139. Şehā bu çeşm-i gamzeñ ḫāl-i fitneñ zülf-i bī-dinüñ
Ne ẓālimdür **ne** ḳātildür **ne** cāzūdur **ne** kāfirdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 4). [ne,]*
140. Şehā bu çeşm-i gamzeñ ḫāl-i fitneñ zülf-i bī-dinüñ
Ne ẓālimdür **ne** ḳātildür **ne** cāzūdur **ne** kāfirdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 4). [ne,]*
141. Ḳapuñda ḳul olandur şāh anı bilelüm daḫı bilmem
Ne Dārādur ne Rüstemdür ne Ḫüsrevdür ne erdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 6). [ne,]*
142. Ḳapuñda ḳul olandur şāh anı bilelüm daḫı bilmem
Ne Dārādur **ne** Rüstemdür **ne** Ḫüsrevdür **ne** erdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 6). [ne,]*
143. Ḳapuñda ḳul olandur şāh anı bilelüm daḫı bilmem
Ne Dārādur **ne** Rüstemdür **ne** Ḫüsrevdür **ne** erdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 6). [ne,]*
144. Ḳapuñda ḳul olandur şāh anı bilelüm daḫı bilmem
Ne Dārādur **ne** Rüstemdür **ne** Ḫüsrevdür **ne** erdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 6). [ne,]*
145. Nigārā ḫāl-i şevḳüñ ʿilm-i ʿaşḳuñ bilmeyen kimse
Ne eblehdür ne aḥmaḳdur ne echeldür ne ebterdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 8). [ne,]*
146. Nigārā ḫāl-i şevḳüñ ʿilm-i ʿaşḳuñ bilmeyen kimse
Ne eblehdür ne aḥmaḳdur ne echeldür ne ebterdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 8). [ne,]*
147. Nigārā ḫāl-i şevḳüñ ʿilm-i ʿaşḳuñ bilmeyen kimse
Ne eblehdür **ne** aḥmaḳdur **ne** echeldür **ne** ebterdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 8). [ne,]*
148. Nigārā ḫāl-i şevḳüñ ʿilm-i ʿaşḳuñ bilmeyen kimse
Ne eblehdür **ne** aḥmaḳdur **ne** echeldür **ne** ebterdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 8). [ne,]*
149. Nigārā ḫāl-i şevḳüñ ʿilm-i ʿaşḳuñ bilmeyen kimse
Ne eblehdür **ne** aḥmaḳdur **ne** echeldür **ne** ebterdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 8). [ne,]*
150. Lebüñle dişlerüñ vaṣfında şiʿr-i Şānīyi diñle
Ne yāḳūtdur ne cevherdür ne lüʾlūdür ne gevherdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 10). [ne,]*
151. Lebüñle dişlerüñ vaṣfında şiʿr-i Şānīyi diñle
Ne yāḳūtdur **ne** cevherdür **ne** lüʾlūdür **ne** gevherdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 10). [ne,]*
152. Lebüñle dişlerüñ vaṣfında şiʿr-i Şānīyi diñle
Ne yāḳūtdur **ne** cevherdür **ne** lüʾlūdür **ne** gevherdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 10). [ne,]*
153. Lebüñle dişlerüñ vaṣfında şiʿr-i Şānīyi diñle
Ne yāḳūtdur **ne** cevherdür **ne** lüʾlūdür **ne** gevherdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 10). [ne,]*
154. Nedür ol fem nedür ol leb nedür ol şehd ü şeker
Be **ne** nāzik be **ne** zībā be **ne** şīrīn be **ne** ter *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 2). [ne,]*
155. Nedür ol fem nedür ol leb nedür ol şehd ü şeker
Be **ne** nāzik be **ne** zībā be **ne** şīrīn be **ne** ter *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 2). [ne,]*
156. Nedür ol fem nedür ol leb nedür ol şehd ü şeker
Be **ne** nāzik be **ne** zībā be **ne** şīrīn be **ne** ter *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 2). [ne,]*

157. Nedür ol fem nedür ol leb nedür ol şehd ü şeker
Be **ne** nāzik be **ne** zībā be **ne** şīrīn be **ne** ter *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 2). [ne,]*
158. Nedür ol beñ nedür o zülf nedür ol ġamze o çeşm
Be **ne** cāzū be **ne** sāḥir be **ne** ẓālim be **ne** şer *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 4). [ne,]*
159. Nedür ol beñ nedür o zülf nedür ol ġamze o çeşm
Be **ne** cāzū be **ne** sāḥir be **ne** ẓālim be **ne** şer *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 4). [ne,]*
160. Nedür ol beñ nedür o zülf nedür ol ġamze o çeşm
Be **ne** cāzū be **ne** sāḥir be **ne** ẓālim be **ne** şer *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 4). [ne,]*
161. Nedür ol beñ nedür o zülf nedür ol ġamze o çeşm
Be **ne** cāzū be **ne** sāḥir be **ne** ẓālim be **ne** şer *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 4). [ne,]*
162. Nedür ol zāhid ü engel nedür aġyār u raḳīb
Be **ne** ebleh be **ne** cāhil be **ne** nādān be **ne** ḫar *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 6). [ne,]*
163. Nedür ol zāhid ü engel nedür aġyār u raḳīb
Be **ne** ebleh be **ne** cāhil be **ne** nādān be **ne** ḫar *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 6). [ne,]*
164. Nedür ol zāhid ü engel nedür aġyār u raḳīb
Be **ne** ebleh be **ne** cāhil be **ne** nādān be **ne** ḫar *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 6). [ne,]*
165. Nedür ol zāhid ü engel nedür aġyār u raḳīb
Be **ne** ebleh be **ne** cāhil be **ne** nādān be **ne** ḫar *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 6). [ne,]*
166. Nedür ol dişler ü lebler sūz-ı dilber u ruḫ-ı men
Be **ne** cevher be **ne** gevher be **ne** lūʾlū be **ne** zer *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 8). [ne,]*
167. Nedür ol dişler ü lebler sūz-ı dilber u ruḫ-ı men
Be **ne** cevher be **ne** gevher be **ne** lūʾlū be **ne** zer *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 8). [ne,]*
168. Nedür ol dişler ü lebler sūz-ı dilber u ruḫ-ı men
Be **ne** cevher be **ne** gevher be **ne** lūʾlū be **ne** zer *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 8). [ne,]*
169. Nedür ol dişler ü lebler sūz-ı dilber u ruḫ-ı men
Be **ne** cevher be **ne** gevher be **ne** lūʾlū be **ne** zer *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 8). [ne,]*
170. Nedür ol şiʿr-i ġazel ṭarz-ı güzel ḳatl-i raḳīb
Be **ne** şāʿir be **ne** kāmil be **ne** Şānī be **ne** er *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 10). [ne,]*
171. Nedür ol şiʿr-i ġazel ṭarz-ı güzel ḳatl-i raḳīb
Be **ne** şāʿir be **ne** kāmil be **ne** Şānī be **ne** er *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 10). [ne,]*
172. Nedür ol şiʿr-i ġazel ṭarz-ı güzel ḳatl-i raḳīb
Be **ne** şāʿir be **ne** kāmil be **ne** Şānī be **ne** er *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 10). [ne,]*
173. Nedür ol şiʿr-i ġazel ṭarz-ı güzel ḳatl-i raḳīb
Be **ne** şāʿir be **ne** kāmil be **ne** Şānī be **ne** er *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 10). [ne,]*
174. Yaḳarsam nār-ı ʿaşḳ ile kime **ne** dil ocaġumdur
Yanarsa penbe-i dāġum nola altun çerāġumdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 1). [ne,]*
175. **Ne** ister sīnemüñ göynüklerinden müddeʿī bilmem
Benüm ʿālemde anlar her biri bir ḳara ṭaġumdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 3). [ne,]*
176. Ne saʿādetlü mübārek dem olur cāna sefer
Ger ide mülk-i bedenden der-i cānāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 1). [ne,]*
177. Ey güneş ṭalʿat **ne** ebr içre nihān olduñ ʿaceb
Ṣaldı āfāḳa ṣalā raʿd-i fiġānum ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 17). [ne,]*
178. Seg-i kūyla hem-dem ü hem-nişīn olmaḳ diler gönlüm
Şehā gel gör beni kim **ne** muḥibb-i ʿizz u cāhum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 10). [ne,]*
179. Çekilür tūġ-ı āhum ṭabl-ı sīnem urılur her dem
Diyār-ı ġamda ey Şānī gözet **ne** ʿālī şāhum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 14). [ne,]*
180. Bu **ne** serāydur ṭabīb-i cān u dil bilsem ʿaceb
Şerbet-i Hū nūş ider olur yine bīmār-ı hū *(Şânî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 7). [ne,]*
181. ʿAḳl u ṣabr u dili hep ḳıldı perākende şehā
Cemʿ-i ḫāṭır ḳomaz arada **ne** gisūdur bu *(Şânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 4). [ne,]*
182. Seni bu ḥüsn-i cemāl ile görenler didi hep
Beni ādem mi ʿaceb bu **ne** melek rūdur bu *(Şânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 6). [ne,]*
183. Tīre-dildür ġam-ı zülfüñle şeb-i yeldānuñ
Bilmedüm zāhid-i miskīne **ne** ġayġudur bu *(Şânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 10). [ne,]*
184. Ṭutdı mı Şānī yine mest-i ḫarābātlıġuñ
Kūy-ı dilberde bugün yine **ne** Yā Hūdur bu *(Şânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 14). [ne,]*
185. Bilmeyüp ḳadrin ider cāmı leb-i yār ile baḫş
Düşse ey sāḳī **ne** var elden ayaġa bāde *(Şânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 12). [ne,]*
186. Lezzet-i ʿaşḳı bilürdi **ne** imiş ey Şānī
Şiʿr-i şīrīnüm eger irseyidi Ferhāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 9). [ne,]*
187. Ol gevher-i yektā **ne** baḥr-ı dil içindeymiş
Ġavvāṣ oluban ṭalduḳ neyler görelüm Allāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 7). [ne,]*
188. Meclisde ur ḳulaḳ def ü ṭanbūr gör **ne** dir
Ṭolaşma gel ṣürāḥiye tābāġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 5). [ne,]*
189. Münkir kişiye uyma **ne** didigini duyma
Kendüñi yoldan ḳoyma tevḥīde gel tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 19). [ne,]*

190. Ṣafāsından güneş ditrer düşer lerze dil ü cāna
Ne ḫoş mirʾāt-ı rūşendür naẓar ḳıl vech-i cāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 2). [ne,]*
191. **Ne** mümkündür ol ḳayd-i kākülden ḫalāṣ ola daḫı
Ne diller kim giriftār oldı ol cāh-ı zenaḫdāne *(Şânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 7). [ne,]*
192. **Ne** mümkündür ol ḳayd-i kākülden ḫalāṣ ola daḫı
Ne diller kim giriftār oldı ol cāh-ı zenaḫdāne *(Şânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 8). [ne,]*
193. Gerek öldür gerek ḳoy bir ḳuluñum āstānuñda
Ne buyursañ muṭīʿüm pādişāhum emr-i fermāne *(Şânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 12). [ne,]*
194. Bir pīr öñinde diz çökicek diñle gör **nedir**
Dört yaña baḳma ṣola vü ṣaġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 13). [nedir, -dir]*
195. Nefsüñ yolına gitdüñ ʿömrüñ naḳdin çürütdüñ
Görsen saña **ne** itdüñ tevbeye gel tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 4). [ne,]*
196. Ne var Ḫıżr āb-ı zinde içse olmaz ümmetüñde
Olar kim içdiler şerʿ-i şerīf-i āb-ı ḥayvānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 7). [ne,]*
197. **Ne** sırr-ı ekber imişsin ki her dem çeşm-i ʿuşşāḳ
Görinür ṣūretüñden cümle-i peydā vü pinhānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 9). [ne,]*
198. Olar kim görmediler bilmediler bunda bi't-taḥḳīḳ
Ne bilsün anda sen şāhı çü yoḳdur çeşm-i ʿirfānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 12). [ne,]*
199. Hemīn mādiḥlerüñden olmaġı maḳṣud ider yoḳsa
Ne dil ile idersin ʿālī-şānuñ medḥini Şānī *(Şânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 14). [ne,]*
200. Cānum dimeden yāra bilsem **ne** olur ḥāṣıl
Cānum gibi bu cisme ṣarılmaya her ānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 3). [ne,]*
201. Ḥayrān-ı muḥabbetler ʿaşḳdan **ne** alur lezzet
Buñları sevüp tenhā neyler kişi ey Şānī *(Şânî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 7). [ne,]*
202. Bu **ne** celāl olur kim görüp cemāl-i yāri
Bir tār-ı zülfe biñ biñ Manṣūr-ı dil ṣalındı *(Şânî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 7). [ne,]*
203. Bir söz **ne** olduġı çün pāy-ı Mesīḥe lenger
ʿAşḳ ehlinüñ bu yolda hep vārı terk olundı *(Şânî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 11). [ne,]*
204. Bu **ne** keyfiyyet olur bilsem āyā sāḳī-i pāk
Cürʿa-ı cām-ı lebüñ cümleyi sekrān itdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 9). [ne,]*
205. Sırr-ı ġayb añlarıduḳ gāhīce güftāruñdan
Ne ʿaceb mīm femüñden anı pinhān itdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 6). [ne,]*
206. Şemʿ-i tevḫīdüñ **ne** bilsün ṣuʿle-i envārını
Bezm-i vaḥdet içre ey cān olmayan pervānesi *(Şânî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 3). [ne,]*
207. Ey muvaḥḥid cāndan ġavvāṣ olup ṭalduñ ise
Baḥr-ı tevḫīdüñ bilürsin kim **nedir** dürdānesi *(Şânî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 8). [nedir, -dir]*
208. **Ne** aṣṣı böyle dir dilden ölüm çünkim bizümçündür
Bize sen bir beḳā vir kim ebed hīç olmaya fānī *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 7). [ne,]*
209. Çek ikilik penbesin şemʿüñden aç cān ḳulaġın
Diñle meclisde **ne** dir gör def ü ṭanbūr çeng ney *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 4). [ne,]*
210. Bende-i sulṭān-ı ʿaşḳına **ne** ġam
Derd iline pādişāh dervīşdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 11). [ne,]*
211. Pīr oldum ey civān nece ṣabr idem it vefā
Eyyūb ṣabrı bende degüldür **ne** ʿömr-i Nūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 12). [ne,]*
212. Saña senden yaḳīn olan **ne** şeyʾdür anı feḥm eyle
Ṣaḳın cehl-i mürekkeb olma kesb it ʿilm-i vicdānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 5). [ne,]*
213. Anun kim dīde-i ʿirfānı yoḳdur añlamaz ḥikmet
Ne bilsün niçesi mirʾāt-ı Ḥaḳdur vech-i insānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 4). [ne,]*
214. Beni söyletme ġamzeñ oḳlarından zülfüñ ucından
Fiġān u nāleden ṣuñ dil yine döndi **ne** ġam çekdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 10). [ne,]*

ne kadar: *Ne kadar, ne ölçüde.*
1. Leblerinden **ne ḳadar** ṣordumısa ey Şānī
Sözleründen o mehüñ lüʾlü-i lā lā dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 9). [ne ḳadar,]*

ne ne: *"Ne...ne" bağlacı.*
1. ʿĀşıḳ oldur ola āyīne-ṣıfat rūşen-dil
Zāhid-i seng-i siyeh gibi **ne** tünd ola **ne** saḫt *(Şânî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 6). [ne ne,]*
2. Şāhlık meylini ḳo Şānī gedā-yı ʿaşḳ ol
Ne ġam-ı ḫayl u ḥaşem çek **ne** hemm-i tāc **ne** taḫt *(Şânî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 10). [ne ne ne,]*
3. Bu **ne** zülf ü ḫadd ü ḫaṭdur bu **ne** ḳadd bu **ne** ḳāmetdür
Meger ki fitne-i devr-i ḳamerden bir ʿalāmetdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 1). [ne ne ne,]*
4. Göñüller kişverin yaḳdı ḳamu hep ṣaldı ayaġa
Bu **ne** ebrūy u çeşm ü ḳadd olur bu **ne** ḳıyāmetdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 4). [ne ne,]*
5. Gedā-yı bī-kesem gerçi **ne** mālum **ne** menālüm var
Velī ey sīm-ten bi'llāh ġamuñla ḫoşça ḫālüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 1). [ne ne,]*

6. Cihānda her kişi māl u kemāliyle bulur ʿizzet
   Arada ḳalmışum ʿāciz **ne** māl u **ne** kemālüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 12). [ne ne,]*
7. **Ne** cāh-ı manṣıb ister **ne** ġam-ı ʿuḳbā çeker gönlüm
   ʿAlāiḳden ʿavāiḳden be-küllī hep ferāġum var *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 11). [ne ne,]*
8. Gözüme ḫāk-pāyuñ cānuma cām-ı ġamuñ besdür
   Bu dārūyı **ne** dād eyledi cām-ı mey **ne** Cem çekdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 4). [ne ne,]*

nebāt: *Bitki II Şeker.*

1. Acı söz ile eylese düşnām leblerüñ
   Baña **nebāt** u şehd ü şeker ḳand u bāldur *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 18). [nebāt,]*

nebāt-ı kand ü şekker: *Şeker ve şeker kamışı bitkisi.*

1. N'ola şīrīn ise şiʿrüm benüm aġzumda ey Şānī
   Lebi vaṣfı o dildāruñ **nebāt-ı ḳand ü şekkerdür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 10). [nebāt-ı ḳand ü şekkerdür, -dür]*

nebī: *Peygamber.*

1. Yā **nebī** vechüñ senüñ mir'āt-ı vechu'llahdur
   Kim ki bildiyse seni ol ʿārif-i bi'llāhdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 1). [nebī,]*
2. Ben **nebī** idüm vücūda gelmedin ādem didüñ
   Añlamaz nādān bu remzi kim ne sırru'llahdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 3). [nebī,]*
3. Şānī-i miskīn nice vaṣfuñda ʿāciz olmasun
   Yā **nebī** çüñkim seni vaṣf eyleyen Allah'dur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 22). [nebī,]*

necāt: *Kurtulma, kurtuluş.*

1. Buldı **necāt** dünye vü ʿukbāda her zamān
   Emr-i şerīf-i şerʿüñ iden kendüden edā *(Şânî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 11). [necāt,]*
2. İki ʿālemde **necāt** istersen ey ṭālib eger
   Tābiʿ ol gel Şānī'nüñ ezkārına evrādına *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 17). [necāt,]*
3. Perde-i pindārı yaratmayınca bulmazsın **necāt**
   Sen gerek ʿuryan yüri ẕahid ya ḫırḳā şāl gey *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 9). [necāt,]*

nece: *Nasıl.*

1. Pīr oldum ey civān **nece** ṣabr idem it vefā
   Eyyūb ṣabrı bende degüldür ne ʿömr-i Nūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 11). [nece,]*

Neciyyu'llāh: *Allah'ın kurtardığı kişi II. Büyük peygamberler arasında sayılan, kendisine inanmayan kavmi tûfan ile helâk edilen Nuh peygamber için kullanılan ad.*

1. Āb-ı rūy-ı ʿizzetüñdendür ki ġarḳ olmayuban
   Geştī-i ʿālemde Nūḥ adı **Neciyyu'llahdur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 10). [neciyyu'llahdur, -dur]*

necm-i āsmān: *Gökyüzü yıldızı.*

1. Seng-i ġamuñla gök olmış sīne-i mecrūḥda
   Penbe-i dāġ-ı dilümdür ṣanma **necm-i āsmān** *(Şânî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 12). [necm-i āsmān,]*

neden: *Neden, niçin, hangi sebepten.*

1. Vaṣlı metāʿın ol perī cān naḳdine virür
   Ey dil **neden** ki sende bu esrār fikri yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 16). [neden,]*
2. Bendesini Şānīyā dilber **neden** bilmez ʿaceb
   Nāz mı bu şīve mi bilsem teġāfüller midür *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 13). [neden,]*
3. **Neden** māt eylemişdür ʿilm-i iḫyāda Mesīḥāyı
   Benüm rūḥum ṣorayın ḳo lebüñden bir suʾalüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 3). [neden,]*
4. **Neden** bu mülk-i diller ol ṣaha yā Rab musaḫḫardur
   Meger kim ol ṣeh-i iḳlim-i ḥüsn adı muẓafferdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 1). [neden,]*
5. **Neden** ey ṣemʿ-i meṭāliʿ ḳamu ʿālemlere ṣāyiʿ
   Sen iken gün gibi ṭaliʿ seni iḫfā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 15). [neden,]*
6. Dimişsin ḳāmetüm yāyın cihānda pehlüvān çekmez
   Bu meydān içre Şānī yā **neden** ġam ḳurdı hem çekdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 14). [neden,]*

nedür: *Nedir.*

1. **Nedür** bu çatma ḳaşlar incü dişler zülf-i serkeşler
   Nedür bu çeşm-i merdüm-keşler olmaḳ böyle bī-pervā *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 4). [nedür,]*
2. Bāṭıl ile ḥaḳḳı nice farḳ ide nādān u pelīd
   ʿĀrif olan bildi **nedür** küfr ile īmān u ṣevāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 6). [nedür,]*
3. **Nedür** ol zülf-i muʿanber nedür ol perçem-i caʿd
   Dil viren daḫı ḫalāṣ olmadı andan min baʿd *(Şânî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 1). [nedür,]*

4. Nedür ol zülf-i muʿanber **nedür** ol perçem-i caʿd
Dil viren daḫı ḫalāṣ olmadı andan min baʿd *(Şânî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 1). [nedür,]*
5. Ṭut ḳulaḳ ey ṭālib-i Ḥaḳ gevher-i irfāna bir
Baḫr-i vaḥdetde **nedür** añlayasın dürdāne bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 2). [nedür,]*
6. Lā'da besdür bilinür nükte-i maḳṣūd **nedür**
Daḫı müşrikdür o kim bu söze illā eyler *(Şânî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 7). [nedür,]*
7. Kim añlar senüñ künh-i ẕātuñ **nedür**
Dil-i Şānī ola mediḥüñde ḳaṣīr *(Şânî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 9). [nedür,]*
8. Ādem ol ey ṭālib añla ʿilmü'l-esmā **nedür**
Sen nesin anı bilüp fehm eyle bu eşyā **nedür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 2). [nedür,]*
9. Ey vücūdında ene'l Ḥaḳ sırrını bildüm diyen
Küntü kenzüñ maḥremi olduñsa bu daʿvā **nedür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 16). [nedür,]*
10. Vālih-i ʿaşḳ olmadıñsa bu rumūzı bilmedüñ
Ṣorma bu Mecnūn u Leylā Vāmıḳ u ʿAzrā **nedür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 14). [nedür,]*
11. Çünki vaḥdette bir imiş lafẕ-ı maʿnā nuṭḳ-ı ṣavt
Keşret-i ʿālemde bunca ṣūret-i maʿnā **nedür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 12). [nedür,]*
12. Şāhbāzın evc-i istiġnā iden kerkes gibi
Lāyıḳ olmaz ṭālib olmaḳ cīfe-i dünyā **nedür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 10). [nedür,]*
13. Çünki ġarḳ-ı baḥr-ı vaḥdetsin ezelden tā ebed
Ey muvaḥḥid sen de pes bu lā **nedür** illā **nedür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 8). [nedür,]*
14. Çünki ġarḳ-ı baḥr-ı vaḥdetsin ezelden tā ebed
Ey muvaḥḥid sen de pes bu lā **nedür** illā **nedür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 8). [nedür,]*
15. On sekiz biñ ʿālemi ḳılmış iḥāṭa ser-be-ser
Ey dür-i maḳṣūd-ı ʻālem añla bu deryā **nedür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 6). [nedür,]*
16. Ḳaşlarıyla gözleri sırrından āgāh it seni
Ḳābe ḳavseyne naẕar ḳıl gör bu Ev ednā **nedür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 4). [nedür,]*
17. Ādem ol ey ṭālib añla ʿilmü'l-esmā **nedür**
Sen nesin anı bilüp fehm eyle bu eşyā **nedür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 1). [nedür,]*
18. Çünki bildüñ maẕharı ẕāt u ṣıfāt imiş özüñ
Açma rāzıñ ṣaḳla bu esrārı gel ifşā **nedür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 18). [nedür,]*
19. Mekteb-i ʿaşḳında sen levḥ-i żamīrüñ ṣāf ḳıl
Añlayasın Şānī'den tā nüsḫa-i kübrā **nedür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 22). [nedür,]*
20. Lebüñ cānlar bağışlar mürdeye elfāẕ-ı laʿlüñde
Nedür bu muʿciz-i ʿĪsī midür bu ne kerāmetdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 8). [nedür,]*
21. Ḳaṣduñ iki raḳībüñ eger birisi **nedür**
Öldür ikisini de şehā birisi **nedür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 2). [nedür,]*
22. Ṣordum dehānuñ ile miyānun ḫaberlerin
Virmez cevāb-ı lebüñüñ birisi **nedür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 6). [nedür,]*
23. Aġzuñla dişüñe ṭoluşur ḫurdedānlar
Her nükte ki birisi mīme birisi **nedür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 8). [nedür,]*
24. Ḳaṣduñ iki raḳībüñ eger birisi **nedür**
Öldür ikisini de şehā birisi **nedür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 1). [nedür,]*
25. Elfāẕ-ı naẕmıyile dişi vaṣfını gören
Dir Şānī birisine güher birisi **nedür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 10). [nedür,]*
26. Ḳanlu yaşumla sīm-i sirişküm gören didi
Laʿl-i Bedaḫşī birisi ne birisi **nedür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 8). [nedür,]*
27. ʿAzmüñ çün āḫir iki evüñ birisi **nedür**
Biri cināndür bil anuñ birisi **nedür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 2). [nedür,]*
28. ʿIyd-ı viṣāl-i yār müyesser olursa ger
Cān u dil ikisi de fedā birisi **nedür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 4). [nedür,]*
29. Ol ġamze oḳlarına nişāne olanlaruñ
Dildür birisi ey ḳaşı yā birisi **nedür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 6). [nedür,]*
30. ʿAzmüñ çün āḫir iki evüñ birisi **nedür**
Biri cināndür bil anuñ birisi **nedür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 1). [nedür,]*
31. Ḫūbān-ı dehrüñ istemem ey Şānī her birin
Meylüm iki cihānda birisi **nedür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 10). [nedür,]*
32. Çün meyli gözlerüñ yine birbiri **nedür**
Ṣormaz ḥāl-i ʿāşıḳı hīç birisi **nedür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 1). [nedür,]*
33. Mihr ü meh felek gibi āfāḳa żav viren
Miṣbāḥ vechidür birisi birisi **nedür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 8). [nedür,]*
34. Çün meyli gözlerüñ yine birbiri **nedür**
Ṣormaz ḥāl-i ʿāşıḳı hīç birisi **nedür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 2). [nedür,]*
35. Eyyām-ı vaṣlı müjdesine ol ḳıyāmetüñ
Kevneyn ikisi de fedā birisi **nedür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 4). [nedür,]*
36. Ḫoş besle cānı ṭāʿat ile cismi ḫāk ḳıl
Biri cenāb-ı ḥażrete vir birisi **nedür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 6). [nedür,]*

37. Ḫālüñ ġamıyla ölene ʿıṭrī kefen gerek
Ol zülf ü kākülüñ velī gül birisi **nedür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 10). [nedür,]*
38. Ey Şānī kūy-ı yāri ḳoyup cehennem istemem
Vallāhī meylüm ancaḳ anuñ birisi **nedür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 14). [nedür,]*
39. **Nedür** ol beñ nedür o zülf nedür ol ġamze o çeşm
Be ne cāzū be ne sāḥir be ne ẓālim be ne şer *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 3). [nedür,]*
40. Nedür ol zāhid ü engel **nedür** aġyār u raḳīb
Be ne ebleh be ne cāhil be ne nādān be ne ḫar *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 5). [nedür,]*
41. Nedür ol fem **nedür** ol leb **nedür** ol şehd ü şeker
Be ne nāzik be ne zībā be ne şīrīn be ne ter *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 1). [nedür,]*
42. Nedür ol beñ **nedür** o zülf **nedür** ol ġamze o çeşm
Be ne cāzū be ne sāḥir be ne ẓālim be ne şer *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 3). [nedür,]*
43. Nedür ol beñ **nedür** o zülf **nedür** ol ġamze o çeşm
Be ne cāzū be ne sāḥir be ne ẓālim be ne şer *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 3). [nedür,]*
44. Nedür ol zāhid ü engel nedür aġyār u raḳīb
Be ne ebleh be ne cāhil be ne nādān be ne ḫar *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 5). [nedür,]*
45. Nedür ol fem **nedür** ol leb **nedür** ol şehd ü şeker
Be ne nāzik be ne zībā be ne şīrīn be ne ter *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 1). [nedür,]*
46. **Nedür** ol fem nedür ol leb nedür ol şehd ü şeker
Be ne nāzik be ne zībā be ne şīrīn be ne ter *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 1). [nedür,]*
47. **Nedür** ol dişler ü lebler sūz-ı dilber u ruḫ-ı men
Be ne cevher be ne gevher be ne lūʾlū be ne zer *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 7). [nedür,]*
48. **Nedür** ol şiʿr-i ġazel ṭarz-ı güzel ḳatl-i raḳīb
Be ne ṣāʿir be ne kāmil be ne Ṣānī be ne er *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 9). [nedür,]*
49. Pend-i ʿāşıḳ mı ḳulaġuñda **nedür** bu küpeler
Dime misin güzelüm boynuñı ḳocup öpeler *(Şânî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 1). [nedür,]*
50. Ḳanlu yaşum görüp ey serv **nedür** bu dime kim
Ḳadd-i dil-cū ki revān olan iki cūdur bu *(Şânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 11). [nedür,]*
51. Bilseydi **nedür** ʿaşḳı ʿālemde eger Mecnūn
Ḳoyup işigüñ cānā neyler idi ṣaḥrāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 3). [nedür,]*

nefʿ: *Menfaat, fayda, çıkar.*
1. Sen itdüñ baña dime **nefʿ** ü żar görseñ bir ādemden
Ki bu sen ben dimeklik eyledi merdūd Şeyṭānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 7). [nefʿ,]*

nefes: *Soluk II An.*
1. Sūz-ı dilden bir **nefes** āh itdügümçün Şāniyā
Āhuma āhenk idüp iñleşdi yer yer ṭaġlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 9). [nefes,]*

nefḫa-i rūhu'l ḳuds: *Kutsal ruhun esintisi.*
1. Mürde diller cān bulur nuṭḳuñdan ey Şānī sözüñ
Nefḫa-i rūhu'l ḳuds mi derdüm ʿayā mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 14). [nefḫa-i rūhu'l ḳuds,]*

nefs: *Ruh, can II Bir kimsenin kendi öz varlığı, öz benliği, kişiliği.*
1. **Nefsini** ẕebḥ idüp İsmāʿīl gibi
Cān iden yāre fedā dervīşdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 7). [nefsini, -i, -n, -i]*
2. Ḳalbini pāk eyleyenler ṣūfīdür
Nefsini ḫāk eyleyenler ṣūfīdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 2). [nefsini, -i, -n, -i]*
3. Men ʿaref sırrın ḥaḳīḳat fehm idüp
Nefsi ʿarrāf eyleyenler ṣūfīdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 12). [nefsi, -i]*
4. Ey **nefse** esīr olan ẕebūn er
Kes ḳayduñı ṭap ḫalāṣ bul fer *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 1). [nefse, -e]*
5. Maḥrūm-ı müʾebbed oldı meẕmūm
Bu **nefse** esīr olanlar ekṣer *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 30). [nefse, -e]*
6. ʿĪsīveş **nefs** ü hevāsını ḳoyup Ḥaḳḳa uyan
Menzil ü mertebesin ʿarşı muʿallā eyler *(Şânî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 3). [nefs,]*
7. Bilmedi Rabbi o kim tanımadı öz **nefsin**
Men-ʿaref sırrını Aḥmed didi kim lā eyler *(Şânî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 5). [nefsin, -i, -n]*
8. Cānuñı ḳallāb-ı dehr-i dūna merbūṭ eyleme
Nefsiñüñ emr olmadın ḳatli ḳażā cellādına *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 4). [nefsiñüñ, -i, -nüñ]*
9. **Nefsüñ** yolına gitdüñ ʿömrüñ naḳdin çürütdüñ
Görsen saña ne itdüñ tevbeye gel tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 3). [nefsüñ, -üñ]*
10. Niçe **nefs** ile şeyṭānı şarāb içüp ulaḳ esrüñ
Bizi ol bezme irgür kim ola sāḳī-i rūḥānī *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 9). [nefs,]*

nefs-i ʿadüvv: *Düşman nefs.*

1. Ḳalʿa-i rūḥa gelüp **nefs-i ʿadüvv** kār idemez
   Ṭop-ı tevḥīd ile çün beklemedür bir bi-beden *(Şânî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 5). [nefs-i ʿadüvv,]*

nefs-i emmāre: *Kötülükleri emreden kafir nefis.*
1. **Nefs-i emmāre-i** Deccāli n'ola ḳatl itsem
   Ten diyārına bugün Mehdī-i feṭḥ oldum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 7). [nefs-i emmāre-i, --i]*

nefs-i ḫīlekār: *Hileci nefis.*
1. Yed-i faẕluñla sen ḳurtar hū **nefs-i ḫīlekār** ey Ḥaḳ
   Ḳurup biñ dāne-i ḥīle düşürmişdür beni bende *(Şânî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 5). [nefs-i ḫīlekār,]*

nefs-i kāfir: *Kafir nefis.*
1. Cānest şāh-ı mülk-i beden aḳl-rā vezīr
   Şānī bedān ki düşmen-i ū **nefs-i kāfirest** *(Şânî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 10). [nefs-i kāfirest,]*

nefsī nefsī: *"Ben, ben" anlamındaki bu söyleyiş yalnız kendini, kendi yararını, kendi kurtuluşunu düşünme hâlini ifâde eder.*
1. Çağırıcak **nefsī nefsī** enbiyā vü mürselīn
   Ümmetī didükde sen Şānī ḳuluñ itme cüdā *(Şânî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 9). [nefsī nefsī,]*

nefs-i şāfī: *Saf, temiz nefis (Tasavvufta nefis mertebesi olarak da geçer).*
1. **Nefs-i şāfinüñ** ṣafāsından muṣaffā-dil olup
   Ol sebebden yā benī ādem ṣafīu'llahdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 5). [nefs-i şāfinüñ, -nüñ]*

nefs-i şerme: *Utanan nefis.*
1. Ey **nefs-i şerme** uyan tevbeye gel tevbeye
   Uyan ġafletden uyan tevbeye gel tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 1). [nefs-i şerme, -e]*

nefs-i tīre: *Karanlık, bulanık nefis.*
1. **Nefset-i tīre** küll-i şey-pūş pūr-ḫayl
   Dürc-i ten ʿaḳl-ı mihr ü meh pūr-enverest *(Şânî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 5). [nefset-i tīre, --i]*

nefs-i ẓālim: *Zulmeden, merhametsiz nefis.*
1. Benüm ḫod **nefs-i ẓālim** düşmenümmiş bilmedüm anı
   Baña dost ṣanup aldandum yüzüme itdigin ḫande *(Şânî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 3). [nefs-i ẓālim,]*

nehār: *Gündüz, gün.*
1. Bir cāya irmişüz ki zamān u mekānı yoḳ
   Ne gice vardur anda ne anuñ **nehārı** var *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 10). [nehārı, -ı]*

nem: *Bütün varım.*
1. Ben itdüm şāh-ı ʿaşḳa gönli bende eşk-i çeşmüm ṣarf
   Ben andan nice şekvā eyleyem **nem** aldı **nem** çekdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 6). [nem,]*
2. Ben itdüm şāh-ı ʿaşḳa gönli bende eşk-i çeşmüm ṣarf
   Ben andan nice şekvā eyleyem **nem** aldı **nem** çekdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 6). [nem,]*

nem: *Hafif ıslaklık II Gözyaşı, yaş.*
1. Nedür bu dildeki ġamlar nedür bu cāndaki hemmler
   Nedür bu gözdeki **nemler** nedür bu cerā cerā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 4). [nemler, -ler]*

nem: *Neyim, hangi eşyam, değerim.*
1. **Nem** var aḥvālümi aġlar benüm ol bīdāda
   Di olsun hele didüm erişür feryāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 1). [nem,]*

nem nem: *Islak ıslak.*
1. ʿAraḳ-nāk olsa ḳaddüñ dir gören gül üzre şebnemdür
   Ruḫuñ bāġında ḫaṭṭ bitse gül ü nesrīn **nem nemdür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 2). [nem nemdür, -dür]*

nemmām: *Lâf taşıyıcı, ara bozucu kimse.*
1. Kezẕāb ile ġammāz ile ẕemmām ile **nemmām**
   Allāh resūline vü ḫalḳa olur aʿdā *(Şânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 9). [nemmām,]*

nergis: *Nergis II Sevgilinin gözleri.*
1. Ġonce vü **nergis** gerekmez laʿl ü çeşmüñ var iken
   Ḳadd ü ḫadd ü zülfüñ ey meh serv u gül ʿanber yeter *(Şânî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 3). [nergis,]*

2. Bezm-i çemende lāle içüp sīne çāk olur
   Nergis ḳabaġın oynadamaz pür ḫumārdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 8). [nergis,]*

nergis-i bīmār: *Hasta sevgilinin gözü.*
1. Gözüñ yumuldı ġaflet ile ṣaġ iken henüz
   Ol çeşm-i cādū **nergis-i bīmārı** fikri yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 6). [nergis-i bīmārı, -ı]*

nergis-i şehlā: *Güzel ve baygın bakışlı göz.*
1. Allāh diller alan ruḫlar mıdür lebler midür
   Cān-ı dil meftūn iden ol **nergis-i şehlā** mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 8). [nergis-i şehlā,]*

nerrād-ı cihān: *Cihanın tavla ustası.*
1. Yek geldi baña Şānī hemān tās-ı felekde
   Nerrād-ı cihān atdı baña niçe şeş ü penc *(Şânî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 14). [nerrād-ı cihān,]*

neseb: *Soy, nesil, sülale.*
1. Bendecük üftādecük ülfetecük ḳadrin bilür
   Begcegüz begzādecük ʿālī **nesebce** olsa yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 10). [nesebce, -ce]*

nesīm-i rūḥ: *Can bağışlayan rüzgar.*
1. Ey Mesīḥā-dem nice dil mürdeyi iḥyā ider
   Ḳanda kim irse **nesīm-i rūḥ-baḫşuñdan** eser *(Şânî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 8). [nesīm-i rūḥ-baḫş,]*

nesne: *Şey, herhangi bir şey.*
1. Ḥāżır u mevcūdsın her şeyde sensüz **nesne** yoḳ
   Cümle-i ʿālem mekānuñ yine sensin lā-mekān *(Şânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 9). [nesne,]*

nesrīn: *Hoş kokulu, yabangülü olarak da bilinen çiçek.*
1. Bāġ-ı ḥüsn-i yārda zülf ü ḫāṭ u ḫāl-i siyāh
   Sünbül ü **nesrīn** ü fülfüller ḳaranfiller durur *(Şânî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 6). [nesrīn,]*
2. ʿAraḳ-nāk olsa ḳaddüñ dir gören gül üzre şebnemdür
   Ruḫuñ bāġında ḫaṭṭ bitse gül ü **nesrīn** nem nemdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 2). [nesrīn,]*

nev-ʿarūs: *Yeni gelin.*
1. Mātem libāsını çıkarup dehr-i pīre-zen
   Ṭonatdı **nev-ʿarūs** gibi ṣaḥn-ı sebze-zār *(Şânî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 4). [nev-ʿarūs,]*

nevbahār: *İlkbahar.*
1. Her kim ki oldı bir daḫı gül yāre hem-nişin
   Yaz u ḳış aña Şānī **nevbahārdur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 18). [nevbahārdur, -dur]*

nevbet: *Nöbet.*
1. Saḥrā-yı ʿaşḳ içinde Şānī şimdi Mecnūn yoḳ menem
   Bu vādi **nevbetle** diger dīvāneden dīvāneye *(Şânî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 14). [nevbetle, -le]*

nev-civān: *Genç, delikanlı.*
1. ʿİyd-i vaṣla köhne-dil eṭfāldan çok şād olur
   Nev-heves olur gehī ey **nev-civānum** pīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 8). [nev-civānum, -um]*

nevḥa it-: *Ölünün arkasından sesle ağlama, mâtemle feryat etme.*
1. Şānī bu āh u giryeyi taḳlīl ḳılma kim
   Yaş dökmemişdi **nevḥa idüp** belki niçe Nūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 10). [nevḥa idüp, -üp]*

nev-heves: *Yeni hevesli, bir işte yeni olan, acemi.*
1. ʿİyd-i vaṣla köhne-dil eṭfāldan çok şād olur
   Nev-heves olur gehī ey nev-civānum pīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 8). [nev-heves,]*

ney: *Kamıştan yapılmış bir arşın uzunluğunda nefesli çalgı II Aşık.*
1. **Ney** yine nālān u dil biryān u gözi key yanadur
   Gel bu meclisde ḳulaḳ ur nāle-i efġāna bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 5). [ney,]*
2. Dil muṭrib ü nālem **ney** ü eşküm mey-i gülgūn
   Hemdem baña āh oldı bugün gör ne demüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 3). [ney,]*
3. **Ney** gibi inledigüm sīne dögüb fırḳaṭla
   Bezm-i ʿaşḳ içre gören didi bu deffāf mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 5). [ney,]*
4. Bezm-i ṣafāda **ney** gibi gūş it terānesin
   N'eyler zebān-ı ḫāl ile neyden ṣadāyı gör *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 3). [ney,]*

5. Bezm-i ṣafāda ney gibi gūş it terānesin
   N'eyler zebān-ı ḥāl ile **neyden** ṣadāyı gör *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 4). [neyden, -den]*
6. Nice feryād idelim **ney** gibi dāġ-ı ġamdan
   Lāleveş niçe çāk ideli kanlu yaḳalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 3). [ney,]*
7. Dem-sāz-ı muṭrib-i āh olmaġa bezm-i ʿaşḳa
   Şevḳ oḳlarıyla baġrum **ney** rinde yek delindi *(Şânî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 6). [ney,]*
8. Baġrımı tīr-i muḥabbet deleli ey Şānī
   Bezm-i ʿālemde meni **ney** gibi nālān itdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 16). [ney,]*
9. Çek ikilik penbesin şemʿüñden aç cān ḳulaġın
   Diñle meclisde ne dir gör def ü ṭanbūr çeng **ney** *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 4). [ney,]*
10. Döñme bir sāye görünce ṣanma kim ol ẕātdur
    Ẕāt bir yüksek hümādur düşmez andan yire **ney** *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 8). [ney,]*

ney-i dil-sūz-nāk: *(Nağmeleriyle) gönül yakan ney.*

1. ʿUşşāḳı derd ile **ney-i dil-sūz-nākveş**
   Bezmüñ ṣürāḥīsindeki ġulġuller iñledür *(Şânî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 5). [ney-i dil-sūz-nākveş,]*

neyle-: *Ne yapmak.*

1. ʿİlm u faẕl u kemāli **neylerler**
   Cezbe vü vecd-i ḥāli **neylerler** *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 1). [neylerler, -r, -ler]*
2. ʿİlm u faẕl u kemāli **neylerler**
   Cezbe vü vecd-i ḥāli **neylerler** *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 2). [neylerler, -r, -ler]*
3. Zāġ-ı herze laḳırdısı var iken
   Murġ-ı şekker maḳāli **neylerler** *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 4). [neylerler, -r, -ler]*
4. Muʿteber oldı şimdi müstaʿmel
   Ṣāf-ı āb-ı zülāli **neylerler** *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 6). [neylerler, -r, -ler]*
5. Ḳaldı il meyl-i ḳaḥbe-i dehre
   Himmet ehli ricāli **neylerler** *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 8). [neylerler, -r, -ler]*
6. Telli ḫāre ile var iken dībā
   Ḫırḳa vü ṣūf ṣālı **neylerler** *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 10). [neylerler, -r, -ler]*
7. Berş-i afyon ḳahvedür maṭlūb
   Şekker ü ḳand ü bālı **neylerler** *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 12). [neylerler, -r, -ler]*
8. Zer-perest oldı ṣūret ister ḫalḳ
   Bilmezem bu vebāli **neylerler** *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 14). [neylerler, -r, -ler]*
9. Var iken baʿd ile cüdālıḳlar
   Meyl-i ḳurb u viṣāli **neylerler** *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 16). [neylerler, -r, -ler]*
10. Aġzına gül-döken dir ayruḳ ḫalḳ
    Sözde fikr ü ḫayāli **neylerler** *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 18). [neylerler, -r, -ler]*
11. Oldı deyü şeyāṭīn-i eyyāmı
    Her firişte-ḫışālı **neylerler** *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 20). [neylerler, -r, -ler]*
12. Var ise ḥāl-i maʿna gel göster
    Şānī bu ḳīl u ḳāli **neylerler** *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 22). [neylerler, -r, -ler]*
13. Öpdügüm sāḳī ayaġı ṭutduġum dāmān-ı yār
    Ḥāṣāli'llāh **neylerüm** ben zāhīd-i gümrāh elin *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 6). [neylerüm, -r, -üm]*
14. Bilseydi nedür ʿaşḳı ʿālemde eger Mecnūn
    Ḳoyup işigüñ cānā **neyler** idi ṣaḥrāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 4). [neyler, -r]*

n'eyler: *Ne yapar, ne yapsın!.*

1. Bezm-i ṣafāda ney gibi gūş it terānesin
   N'eyler zebān-ı ḥāl ile neyden ṣadāyı gör *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 4). [n'eyler,]*

neyler: *Ne yapar, ne eder.*

1. Ġamze-i tīġuñ esīr iken ʿaceb mūr-ı ḫaṭṭuñ
   Ḫātem-i laʿlüñde **neyler** ey Süleymān-ı zamān *(Şânî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 8). [neyler,]*
2. ʿAşḳ ile enīs olduḳ **neyler** görelüm Allāh
   Terk-i dil u cān ḳılduḳ **neyler** görelüm Allāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 1). [neyler,]*
3. ʿAşḳ ile enīs olduḳ **neyler** görelüm Allāh
   Terk-i dil u cān ḳılduḳ **neyler** görelüm Allāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 2). [neyler,]*
4. Dirler ġamı cānānı sermāye-i dil besdür
   Ol derd-i ġam bulduḳ **neyler** görelüm Allāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 4). [neyler,]*
5. Ol şems-i ḥaḳīḳatde göz gibi ẓuhūr itdüñ
   Hep yire göge dolduḳ **neyler** görelüm Allāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 6). [neyler,]*
6. Ol gevher-i yektā ne baḥr-ı dil içindeymiş
   Ġavvāṣ oluban ṭalduḳ **neyler** görelüm Allāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 8). [neyler,]*
7. Meydān-ı muḥabbetde ṭop itmiş idik başı
   Çevgān aluban çalduḳ **neyler** görelüm Allāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 10). [neyler,]*

8. Ġarḳ itdi beni yaşum dil zevraḳını ammā
   Girdāb-ı ġama ṣalduḳ **neyler** görelüm Allāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 12). [neyler,]*
9. ʿAhd itmişidüm Şānī cānāna virem cānı
   Ol ʿahda vefā ḳılduḳ **neyler** görelüm Allāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 14). [neyler,]*
10. **Neyler** kişi ʿālemde bilsem daḫı cānānı
    Cānı gibi çekmezse ger sīneye cānānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 1). [neyler,]*
11. Ḫayrān-ı muḥabbetler ʿaşḳdan ne alur lezzet
    Buñları sevüp tenhā **neyler** kişi ey Şānī *(Şânî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 8). [neyler,]*

nezāket: *Naziklik, incelik, zariflik.*

1. Bu ortada rumūzun ḳılca şerḥ eyler anuñ yoḳdan
   Nezāketde miyān-ı yāre beñzer bir ḫayālüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 8). [nezāketde, -de]*

nez̲īr: *Doğru yola getirmek için Allah'ın vereceği cezâları bildirip korkutan.*

1. Ne var yaradılmış saġīr u kebīr
   Oḳur ism-i pāküñ beşīr u **nez̲īr** *(Şânî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 2). [nez̲īr,]*

nısf: *Yarım, yarı.*

1. Bir şehādetle iki **nısf** eyledük çarḫuñ mehin
   Muʿcizātuñla şecer dil buldı ṭaşdan aḳdı āb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 13). [nısf,]*

nice: *Çok, bir çok, hayli.*

1. Ey **nice** ṣāḥib-nübüvvet Ḥaḳ resūliyken senüñ
   Ümmetüñden olmaġı Ḥaḳdan idindiler recā *(Şânî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 7). [nice,]*
2. **Nicesi** elvān ile eşkāli beyān idem aña
   Kim gözünüñ olmaya nūrı ya gözün ṭuta ḥicāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 3). [nicesi, -si]*
3. Bāṭıl ile ḥaḳḳı **nice** farḳ ide nādān u pelīd
   ʿĀrif olan bildi nedür küfr ile īmān u s̲evāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 5). [nice,]*
4. Her gören naʿl-i elif kesdüm ṣanur sīnemde ben
   Rāz-ı dilden bir **niçe** ḥarf itdüm inşā rāst geç *(Şânî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 8). [niçe,]*
5. Fi'l-ḥāl ider açmazdın evel şeh **niçeyi** māt
   Ol beydaḳ-ı ḫāl-i ruḫ ile oynasa ṣaṭranc *(Şânî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 3). [niçeyi, -y, -i]*
6. Yek geldi baña Şānī hemān tās-ı felekde
   Nerrād-ı cihān atdı baña **niçe** ṣeş ü penc *(Şânî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 14). [niçe,]*
7. Şānī bu āh u giryeyi taḳlīl ḳılma kim
   Yaş dökmemişdi nevḥa idüp belki **niçe** Nūḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 10). [niçe,]*
8. Şānī-i miskīn **nice** vaṣfuñda ʿāciz olmasun
   Yā nebī çüñkim seni vaṣf eyleyen Allah'dur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 21). [nice,]*
9. **Niçe** heves-i hevā-yı şeyṭān
   Nice ġaraż u ṭamaʿ birāder *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 15). [niçe,]*
10. Niçe heves-i hevā-yı şeyṭān
    Nice ġaraż u ṭamaʿ birāder *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 16). [nice,]*
11. **Niçe** ki ʿadū-yı nefs olur ṣaġ
    Rūḥānī dīvin olur serāser *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 7). [niçe,]*
12. Bir vādidür ki dünye-i ġaddār-ı bī-s̲ebāt
    Niçe Selīm Ḫüsrev ü Rüstem ḳonar göçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 4). [niçe,]*
13. Mülk idinmez bu zāviye-i dehri kendüye
    Niçe Sikender adluniçe Cem ḳonar göçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 6). [niçe,]*
14. Ġam kişverine şāh olup āhum şererinden
    Öñümce çekilür **niçe** altun ʿalemüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 6). [niçe,]*
15. Len Terānī irişür Ḫażret-i Mūsāya ḫiṭāb
    Ṭūr-ı dilden **niceler** seyr-i temāşā eyler *(Şânî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 12). [niceler, -ler]*
16. Yirde vü gökde her ne var oldı muṭīʿ ü çākeri
    ʿĀrif olan bilür bunı kim **nice** muʿcizāt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 16). [nice,]*
17. Çeşm ü dehān u lebleri eyledi Küntü kenzi fāş
    Sırr-ı ḳadem beyān ider bu **nice** mümkināt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 14). [nice,]*
18. Getürimez vücūda bir sen tek
    Niçe devr itse çarḫ-ı pür-devvār *(Şânî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 16). [niçe,]*
19. Daḫı bir z̲erre ṭuyulmadı rumūz-ı dehenüñ
    Ḫurde-dānlar **niçe** dolu anı maʿnāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 16). [niçe,]*
20. Ḳılca duyulmadı ortada miyānuñ ḫaberi
    Ehl-i teʾvīl anı gerçi **niçe** maʿnāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 8). [niçe,]*
21. Merdüm-i çeşmüm elinden dökülür ṣanmañuz eşk
    Pāyına ol ṣanemüñ bir **niçe** cevher dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 8). [niçe,]*
22. Genc-i ruḫında zülf idüp avın o ġamzeler
    Siḥriyle cemʿ ider **niçe** biñ ejderhāyı gör *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 10). [niçe,]*

23. Ey Mesīḥā-dem **nice** dil mürdeyi iḥyā ider
Ḳanda kim irse nesīm-i rūḥ-baḫşuñdan eşer *(Şânî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 7). [nice,]*
24. **Nice** ṣordumsa lebüñden zerre zerre mū-be-mū
Duymadım bir şemme aġzuñla miyānuñdan ḫaber *(Şânî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 3). [nice,]*
25. Elvān-ı cāmeler girüp baġ-ı ʿāleme
Ḳıldı şukūfeden **niçe** biñ aḳçeler nişār *(Şânî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 12). [niçe,]*
26. Segrür gözüm ey dil ḳulaġum daḫı çıñıldar
Vir müjde-i yārı bu göñül **niçe** iñilder *(Şânî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 2). [niçe,]*
27. Peyk-i dilimüñ zilleridür nāle degüldür
Dil ḳūyıña **niçe** ki segirdür o diñilder *(Şânî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 8). [niçe,]*
28. Ġam-ı ḫāl-i ruḫuñla dilde **niçe** tāze dāġum var
Şerer-ālūd olan her pembeden yanmaz çerāġum var *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 1). [niçe,]*
29. Zülfüñ u ġamzeñ u beñüñ çeşmüñ
Bir yire geldi **nice** cāzūlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 10). [nice,]*
30. **Nice** feryād idelim ney gibi dāġ-ı ġamdan
Lāleveş niçe çāk ideli kanlu yaḳalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 3). [nice,]*
31. Nice feryād idelim ney gibi dāġ-ı ġamdan
Lāleveş **niçe** çāk ideli kanlu yaḳalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 4). [niçe,]*
32. **Niçe** beytü'l ḥazen olsun yeri Yaʿḳūb-ı dilüñ
Ey gözüm nūrı gerek ol şeh-i Kenʿāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 5). [niçe,]*
33. **Nice** ṣordumsa kimesne virimez senden nişān
Ey benüm nām u nişānum bi-nişānum ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 13). [nice,]*
34. **Niçe** ġam mürdeyi bir nuṭḳ-ı lʿalüñle dirildürsin
Bu muʿcizle sen ey rūḥ-ı revān ʿİsāya beñzersin *(Şânî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 3). [niçe,]*
35. Benümle sen **nice** daʿvā-yı ʿaşḳ eylersin ey Ferhād
Öñümce kūy-ı miḥnetde benüm bir kūh-kensin sen *(Şânî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 5). [nice,]*
36. **Niçe** bir aḳıdasın yaşumı uşanmayasın
Dem ola yoluña geldügini o ṣanmayasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 1). [niçe,]*
37. Ḳan döküp ġamzeñ ider lʿal-i lebüñ baġrımı ḳan
Niçe demdür henūz ey hūnī ʿaceb ṣanmayasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 4). [niçe,]*
38. **Niçe** demdür ki senüñ vālih ü ḫayrānuñdur
Ṭuyur da Şāniyā bir zerre lebüñ esrārın *(Şânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 13). [niçe,]*
39. Ṣaldum ol şemʿ-i dil-firūza dil-i sūzān içün
Nice yanar yaḳılur bi'llāh göreñ pervāneyi *(Şânî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 8). [nice,]*
40. Güneşte var mı ḳanı çeşm ü ebrū ḫāl ü zülf ü fem
Nice teşbīh iderler āfitāb-ı rūy-ı cānāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 4). [nice,]*
41. **Niceye** dek bu işler bu yaramaz cünbişler
Bu dögüşler sögüşler tevbeye gel tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 5). [niceye, -y, -e]*
42. **Nice** bu fısḳ u fücūr nice bu mekr ü ġurūr
Önüñde yoḳ mıdur gör tevbeye gel tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 7). [nice,]*
43. Nice bu fısḳ u fücūr **nice** bu mekr ü ġurūr
Önüñde yoḳ mıdur gör tevbeye gel tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 7). [nice,]*
44. Nice ġarḳ-ı baḥr-ı ḫayret niçe yaġmalar görüp
Nice vīrān niçe maʿmūr oldı bu dilḫānesi *(Şânî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 9). [nice,]*
45. Nice ġarḳ-ı baḥr-ı ḫayret **niçe** yaġmalar görüp
Nice vīrān **niçe** maʿmūr oldı bu dilḫānesi *(Şânî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 9). [niçe,]*
46. Nice ġarḳ-ı baḥr-ı ḫayret niçe yaġmalar görüp
Nice vīrān niçe maʿmūr oldı bu dilḫānesi *(Şânî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 10). [nice,]*
47. Nice ġarḳ-ı baḥr-ı ḫayret **niçe** yaġmalar görüp
Nice vīrān **niçe** maʿmūr oldı bu dilḫānesi *(Şânî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 10). [niçe,]*
48. **Niçe** ḳayd olavuz bend-i ʿanāṣırda esīr ü zār
İlahī sen ḫalāṣ eyle ḳılup inʿām-ı ihsānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 5). [niçe,]*
49. **Niçe** nefs ile şeyṭānı şarāb içüp ulaḳ esrüñ
Bizi ol bezme irgür kim ola sāḳī-i rūḥānī *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 9). [niçe,]*
50. Anun kim dīde-i ʿirfānı yoḳdur añlamaz ḥikmet
Ne bilsün **niçesi** mirʿāt-ı Ḥaḳdur vech-i insānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 4). [niçesi, -si]*
51. Ben itdüm şāh-ı ʿaşḳa gönli bende eşk-i çeşmüm ṣarf
Ben andan **nice** şekvā eyleyem nem aldı nem çekdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 6). [nice,]*

niçün: *Niçin, neden.*

1. Kāfir seni gördükde olur çünki müselmān
Īmāna **niçün** gelmeyesin münkir-i efrenc *(Şânî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 10). [niçün,]*
2. Tīr ile çeşmüñ ādem öldüremez
Yā **niçün** ḳurdı ḳavsin ebrūlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 4). [niçün,]*
3. Ey elif ḳad ḳāmetüm hicrüñ dü-tā itmek **niçün**
Rāst gelmez hīç açdurma ḳapuñda āh elin *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 9). [niçün,]*

4. Kīmyā-yı ḫāk-i ferḫine **niçün** ṣarf eylemek
   Çünki şākird olasın ol cevherüñ üstādına *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 5). [niçün,]*

nidā-yı dil: .

1. Şecerden çün Enā'llah ile gelmişdür **nidā-yı dil**
   Beşerden pes ene'l-ḥaḳ gelse kimdür münkiri ḳanı *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 11). [nidā-yı dil,]*

n'ider: *Ne eder? Ne yapar?.*

1. Ġamzeñ ucından öleni laʿlüñ çü dirgürür
   Ḫūnī gözüñ **n'ider** güzelim ḳana al ḳatup *(Şânî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 8). [n'ider,]*
2. Kim görse seni cānā terk itdi dil ü cānı
   Cānı **n'ider** ol kimse seyr eyleye cānānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 2). [n'ider,]*

nidügin: *Ne olduğunu, nasıl olduğunu.*

1. Gonçeler laʿlüñden ögrenmiş tebessüm **nidügin**
   Ṭūtī güftāruñdan ögrenmiş tekellüm **nidügin** *(Şânî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 1). [nidügin,]*
2. Gonçeler laʿlüñden ögrenmiş tebessüm **nidügin**
   Ṭūtī güftāruñdan ögrenmiş tekellüm **nidügin** *(Şânî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 2). [nidügin,]*
3. Bir melek sīmā perī peyker güzel meftūnuyum
   Ādeme meyl eylemez bilmez teraḥḥum **nidügin** *(Şânî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 4). [nidügin,]*
4. Ruḫlaruñ ʿarż it dile söyletmeñ istersen anı
   Ṭūṭī mirʾāt olmasa bilmez taʿallüm **nidügin** *(Şânî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 6). [nidügin,]*
5. Būselik ḳaṣdına gerd-i āyineden muṭrib bize
   Naġme-i ʿuṣṣāḳdan göster terennüm **nidügin** *(Şânî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 8). [nidügin,]*
6. Ḫāk-pāyın ellerümle sürmeyince yüzüme
   Kaʿbe ḥaḳḳı bilmedüm Ṣānī teyemmüm **nidügin** *(Şânî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 10). [nidügin,]*
7. **Nidügin** germiyyet-i nār-ı muḥabbet añlamaz
   Āteş-i ʿaşḳuñ hemīşe olmayan kaşānesi *(Şânî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 5). [nidügin,]*

nigār: *Güzel yüzlü sevgili.*

1. Gülşen-i ḥüsnüñde zülf ü ḳadd u ruḫsāruñ senüñ
   Ġonce vü güldür **nigārā** serv ü sünbüldür baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 6). [nigārā, -ā]*
2. Dehānuñla miyānum görmedin varum ʿadem itdüm
   Nigārā ʿaşḳa cān virmekde ʿuṣṣāk içre kem kemdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 4). [nigārā, -a]*
3. Dur itdi sāl-i köhne irüp faṣl-ı nevbahār
   Ṣan oldı ʿālem on iki yaşında bir **nigār** *(Şânî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 2). [nigār,]*
4. Sünbüllerüñ gül üzre ṭaġıtmışsın ey **nigār**
   ʿUṣṣāḳ-ı derdmende ne rūy-ı celāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 3). [nigār,]*
5. **Nigārā** ḫāl-i şevḳüñ ʿilm-i ʿaşḳuñ bilmeyen kimse
   Ne eblehdür ne aḥmaḳdur ne echeldür ne ebterdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 7). [nigārā, -a]*

nigārā: *Ey resim gibi güzel sevgili!.*

1. Ṣādıḳ oluben ṣubḥ-ı muḥabbetde **nigārā**
   Gül gibi girībān teni ḳatı çāk gerekdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 3). [nigārā,]*

nihāl: *Fidan II Fidan boylu güzel.*

1. Sīb-i ẕeḳanuñ dime ki şeftālüsin alma
   Ey tāze **nihālüm** aḳıdur dīdeler alma *(Şânî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 2). [nihālüm, -üm]*
2. Sīne bāġında biraz nāzik **nihāl** olmış durur
   Çeşm-i ḳātil cāna ġamzeñden ki atmış tīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 5). [nihāl,]*
3. Ḳo ṭursın alma ġamzeñ oḳın ey ḳaşı kemān
   Bu bāġ-ı ʿömrüm içre dikilmiş **nihāldür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 6). [nihāldür, -dür]*

nihāl-i ḳāmet: *Boy fidanı (Sevgilinin fidan boyu).*

1. Bāġ-ı dilde ser-firāz olsun **nihāl-i ḳāmetüñ**
   Dāmenüñden müddeʿīnüñ it şehā kūtāh elin *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 7). [nihāl-i ḳāmetüñ, -üñ]*
2. **Nihāl-i ḳāmeti** bir şemʿ-i kāfūrī dürür gūyā
   Ki şevḳinden olupdur cān u diller cümle pervāne *(Şânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 3). [nihāl-i ḳāmeti, -i]*

nihān ol-: *Saklanmak, gizlenmek.*

1. Ey güneş ṭalʿat ne ebr içre **nihān olduñ** ʿaceb
   Ṣaldı āfāḳa ṣalā raʿd-i fiġānum ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 17). [nihān olduñ, -duñ]*

niḳāb-ı zülf: *Sevgilinin saçının peçesi.*

1. Örter **niḳāb-ı zülf** ile ebrū vü rūyını
   Gizler ne vech ile şeb-i zülfinde ayı gör *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 7). [niḳāb-ı zülf,]*

Nīl-i Şaṭ: *Büyük Nil nehri.*

1. Ḥasret-i şekker-dehenlerle demādem **Nīl-i Şaṭ**
   Gözlerümden dökülen baḫr-i sirişk ırmaġıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 9). [nīl-i şaṭ,]*

nişān: *Nişan, hedef, işaret.*

1. Olsun hedef-i sīne-i Şānī'de **nişānuñ**
   Ey ḳaşı kemānum ḳo müjeñ tīrini alma *(Şânî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 9). [nişānuñ, -uñ]*
2. Melāmet donunı giymezden evvel ʿaşḳa yapışma
   Nişānı evvelā ʿaşḳuñ bil ey Şānī melāmetdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 10). [nişānı, -ı]*
3. Nice ṣordumsa kimesne virimez senden **nişān**
   Ey benüm nām u nişānum bi-nişānum ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 13). [nişān,]*
4. Maḥv-ı fenāda Şānī Beg maḥv-ı vücūd idüp bugün
   Ḳoyma özüñde sensin ol ẕerre vü şemmece **nişān** *(Şânî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 12). [nişān,]*
5. Virmiş idüm laʿl-i yāre ġāʾibāne göñli ben
   Mihr-i luṭfından daḫı bir ẕerre görmezden **nişān** *(Şânî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 4). [nişān,]*

nişān eyle-: *Hedef almak, nişan almak.*

1. Bunca bu seng-i cefāya nīşe **eylersin nişān**
   ʿĀşıḳun ḳalbi bilürsen kim olur cānā recāc *(Şânî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 3). [nişān eylersin, -r, -sin]*

nīsān ḳaṭresi: *Nisan damlası.*

1. **Nīsān ḳaṭresin** ki olur mār ile ṣadef
   Olur birine zehr anuñ birisi ne dür *(Şânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 11). [nīsān ḳaṭresin, -n]*

nişāne: *Hedef, eser, iz, alamet.*

1. Ol ġamze oḳlarına **nişāne** olanlaruñ
   Dildür birisi ey ḳaşı yā birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 5). [nişāne,]*

nişāngāh: *Nişanlanmış yer, işaretli yer.*

1. Hedef-i dil siper-i sīne **nişāngāh** gönül
   Nāvek ü tīr ü müje ġamze-i fettāna fedā *(Şânî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 9). [nişāngāh,]*

nisār: *Saçma, serpme, dağıtma.*

1. Ḫābdaydum o yāri geldi beni gördüm uyar
   Ṣan Mesīḥ irdi dil-i mürdeye cān itdi **nis̲ār** *(Şânî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 2). [nis̲ār,]*
2. Her bir varaḳ ki dāmen-i pür-dürr ü jāledür
   Maḳṣūdı şāh-ı gül ḳadehinde **nis̲ārdür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 14). [nis̲ārdür, -dür]*
3. Elvān-ı cāmeler girüp baġ-ı ʿāleme
   Ḳıldı şukūfeden niçe biñ aḳçeler **nis̲ār** *(Şânî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 12). [nis̲ār,]*

nisār it-: *Saçmak II Feda etmek.*

1. Anı bunı ḳoy ey dil her ḳanda kim olursa
   Pāyına **nis̲ār it** cān gördükde o sulṭānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 6). [nis̲ār it,]*

nisbet: *Benzerlik II Ölçü, derece.*

1. İtme **nisbet** ġonceñ ey gül sen fem-i dildāde kim
   Ruḫ-be-ruḫ olduḳda gülşende olur güftār güç *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 11). [nisbet,]*

nīşe: *Neden, ne kadar.*

1. **Nīşe** didüm müjeñ ü ḳaşuñla cāna rāst geç
   Didi ey ḳalbī hedef ütmez mi oḳ yā rāst geç *(Şânî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 1). [nīşe,]*
2. Bunca bu seng-i cefāya **nīşe** eylersin nişān
   ʿĀşıḳun ḳalbi bilürsen kim olur cānā recāc *(Şânî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 3). [nīşe,]*

nīst: *Yok, yoktur.*

1. Cüz **nīst** Kaʿbe līk ū kūy-ı Muḥammedest
   Ḥablü'l-metīn-i Ḥaḳser-i mūy-ı Muḥammedest *(Şânî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 1). [nīst,]*

nitekim: *Nasıl ki.*

1. Ḳamu ümmetden itdi ümmetüñ Ḥaḳ āʿlem u efḍal
   Nitekim enbiyānuñ eyledi sen şāh-ı sulṭānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 6). [nitekim,]*

n'itsüñ: *Ne etsin, ne yapsın.*

1. Her kişi şānına lāyıḳ iş ider ey yüzi gül
   Şānī üftāde ki **n'itsüñ** yine öz şānuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 14). [n'itsüñ,]*

niyām: *Kılıç kını, kılıf.*

1. Çünki resūl-i Ḥaḳ gelüp didi ki En-Nāsü **niyām**
   Var ise ʿirfānuñ bugün yatma bu ġafletden uyan *(Şânî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 7). [niyām,]*

niye: *Niçin, neden?.*

1. Öpülmez emilirse laʿlin ki şifā dirler
   Dāḫı **niye** emsem dir billāh diñ o dermānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 6). [niye,]*

nizāʿ it-: *Kavga etmek, çekişmek.*

1. Ne dirse pīrüñ oldur söz ʿinād itme **nizāʿ itme**
   Ṣaḳın kāmiller içre aduñ iblīs-i ʿanīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 7). [nizāʿ itme, -me]*

niẓām-ı naẓm: *Şiir düzeni II Üslup.*

1. **Niẓām-ı naẓmuña** ḳılduñ musaḫḫar cümle āfāḳı
   Bugün ʿalemde Şānī Ḫüsrev-i mülk-i süḥansın sen *(Şânî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 9). [niẓām-ı naẓmuña, -uñ, -a]*

nokṣān: *Eksik, kusurlu.*

1. İşimüz zillet ü ʿiṣyān ḫaṭā vü sehv ile **nokṣān**
   Umaruz idesün iḥsān şefāʿat yā Resūlallāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 9). [nokṣān,]*

n'ol-: *Ne olmak, ne hale gelmek.*

1. Rūy-ı zerdüm sīm-i eşküm ʿarż idicek yāre dir
   Vey bu Şānīye **n'olupdur** bize sīm ü zer ṭutar *(Şânî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 10). [n'olupdur, -up, -dur]*

n'ola: *"Ne olur, ne çıkar, çok mu?" anlamlarında bir ifade.*

1. **N'ola** cān eyler isem ben ruḫ-ı cānāna fedā
   Şimdi mi şemʿe ider cānını pervāne fedā *(Şânî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 1). [n'ola,]*
2. Naḳd ü ṣabr-ı dil ü cānum **n'ola** yāruñsa ḳamu
   Bende-i muḫliṣ ider vārını sulṭāna fedā *(Şânî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 3). [n'ola,]*
3. Şerʿüñ envārı żiyā-baḫş olsa āfāḳa **n'ola**
   Ẕerredür eflākda mihr-i ruḫuñdan āfitāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 3). [n'ola,]*
4. **N'ola** açsa tiġ-i şerʿüñ ṣarḳ u ġarbı ser-te-ser
   Çün refīḳüñ oldı Ḥaḳḳ'dan ʿizz ü naṣr u feṭḥ-i bāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 7). [n'ola,]*
5. **N'ola** dil ger cāna itmezseñ femüñ remzin ʿayān
   Ġayb sırrından olur fāş eylemek esrār güç *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 3). [n'ola,]*
6. Evrāḳ-ı ʿaḳlımuz **n'ola** dağılsa her zamān
   Şīve kitābın ol perī her ān açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 7). [n'ola,]*
7. Rakīb olsa **n'ola** tīġ-ı ser-kāṭıʿ
   Odur meydān-ı ḫüsnüñ serveri çarḫ-ı hüner aḫter *(Şânî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 7). [n'ola,]*
8. **N'ola** pervāz itse mürġ-i tabʿ-ı Şānī her ṭaraf
   Tīr-i ġamzeñ ey ḳaşı yā aña bāl ü per yeter *(Şânî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 9). [n'ola,]*
9. Olursa **n'ola** ṭūṭī-i dil şekerin elfāẓ
   Gūyā iden ey meh anı şīrīn süḫanuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 3). [n'ola,]*
10. Ġam ḫaymesi ḳurarsa **n'ola** sīnede ʿaşḳuñ
    Māniʿ olmaz kimse aña yurd ḳovanuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 5). [n'ola,]*
11. Dil murġını virmezse **n'ola** şāhin-i çeşmüñ
    Ġayrıya benüm sevdicegüm av alanuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 7). [n'ola,]*
12. Olursa ḫalḳ-ı ʿālem **n'ola** aña çaker ü bende
    Serīr-i ḥüsne şāh oldığı anuñ çün muḳarrerdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 3). [n'ola,]*
13. **N'ola** şīrīn ise şiʿrüm benüm aġzumda ey Şānī
    Lebi vaṣfı o dildāruñ nebāt-ı ḳand ü şekkerdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 9). [n'ola,]*
14. Ḫālin **n'ola** laʿlinden añuñ emsem olursam
    Bīmār-ı ḫaṭı ḳahrına tiryāk gerekdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 7). [nola,]*
15. Şemşīrüñ içre virse **n'ola** baña zaḫmını
    Bu teşne cānuma benüm āb-ı zülāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 7). [n'ola,]*
16. **N'ola** ḳaplarsa āh-ı dūd-ı āteş-bārum āfāḳı
    Şeh-i ʿaşḳum ḳurulmış dehre altunlu otaġum var *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 3). [nola,]*
17. Yaḳarsam nār-ı ʿaşḳ ile kime ne dil ocaġumdur
    Yanarsa penbe-i dāġum **nola** altun çerāġumdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 2). [nola,]*
18. **N'ola** ger baḥr-ı haḳīḳatde olursan seyyāḥ
    Şerʿ-i Aḥmed bize keştī vü hidāyet yelken *(Şânî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 3). [n'ola,]*
19. Nefs-i emmāre-i Deccāli **n'ola** ḳatl itsem
    Ten diyārına bugün Mehdī-i feṭḥ oldum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 7). [n'ola,]*

n'oldı: *Ne oldu.*

1. Yanmadıḳ ḳalmadı çeşmümde benüm dāġ-ı fitīl
   N'oldı ey şemʿ-i murādum baña bir yanmayasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 6). [n'oldı,]*

Nūḥ: *Hz. Nûh Peygamber.*
1. Şānī bu āh u giryeyi taḳlīl ḳılma kim
   Yaş dökmemişdi nevḥa idüp belki niçe **Nūḥ** *(Şânî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 10). [nūḥ,]*
2. Āb-ı rūy-ı ʿizzetüñdendür ki ġarḳ olmayuban
   Geştī-i ʿālemde **Nūḥ** adı Neciyyu'llahdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 10). [nūḥ,]*

nuḳaṭ: *Noktalar, noktanın çoğulu.*
1. Ṣafḥa-i ruḫsārda miskīn **nuḳaṭ** mıdur yā ḫāl
   Murg-i cāna dāneler midür yā fülfüller midür *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 7). [nuḳaṭ,]*

nūr: *Nur, ışık, parlaklık II Allah'ın nuru.*
1. Nicesi elvān ile eşkāli beyān idem aña
   Kim gözünüñ olmaya **nūrı** ya gözün ṭuta ḥicāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 4). [nūrı, -ı]*
2. Her kime irdise **nūruñdan** eşer buldı şeref
   Ceddüñ olduġına İbrāhīm Ḫalīlu'llahdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 11). [nūruñdan, -uñ, -dan]*
3. **Nūrdur** şemʿ-i hidāyetden yanar her rūz şeb
   Sīne-i kāşāne-i sālikde ey dil nār-ı hū *(Şânî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 11). [nūrdur, -dur]*
4. Yüzüñdür āfitāb-ı dil cihān **nūruñladur** aydın
   Ḳamu ilden bize öñdin şefāʿat yā Resūlallāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 5). [nūruñladur, -uñ, -la, -dur]*

nūr-ı ʿarşi'llāh: *Allah'ın arşının nuru II Hz. Muhammed.*
1. **Nūr-ı ʿarşi'llāh** şeh-i maḥşer resūl-i müctebā
   Seyyidü'l-kevneyn Ebūl-Ḳāsım Muḥammed Muṣṭafā *(Şânî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 1). [nūr-ı ʿarşi'llāh,]*

nūr-ı baṣar: *Göz nuru.*
1. Künc-i beytü'l-ḥazen olur yeri Yaʿḳūb gibi
   Kimüñ ol **nūr-ı baṣar** ger naẓarından ola faḳd *(Şânî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 6). [nūr-ı baṣar,]*
2. Bir rāḥat-ı dil sürūr-ı sīne
   Bir **nūr-ı baṣar** meh-i münevver *(Şânî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 8). [nūr-ı baṣar,]*
3. Göz ḳarardur kim çeker kuḥl-i Ṣıfāhānuñ ġamın
   Ḫāk-pāyuñ var iken çeşm-i dile **nūr-ı baṣar** *(Şânî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 6). [nūr-ı baṣar,]*

nūr-ı dil: *Gönlün nuru.*
1. Ey faḫr-ı cihān seyyid-i kevneyn Muḥammed
   Ey **nūr-ı dil** dīde-i ʿayneyn Muḥammed *(Şânî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 2). [nūr-ı dil,]*

nūr-ı Ḫaḳ: *Allah'ın nuru.*
1. Yüziñe **nūr-ı Ḫaḳ** olmış hüveydā
   Anuñ çün ehl-i ʿaşḳı ḳıldı şeydā *(Şânî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 1). [nūr-ı ḫaḳ,]*
2. Yüz ḳarasıyla siyeh ḳıldı ʿamel defterlerin
   Sen şefīʿ ol Şānī'ye ey **nūr-ı Ḫaḳ** yevmü'l ḥisāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 18). [nūr-ı ḫaḳ,]*

nūr-ı Ḫudā: *Allah'ın nuru.*
1. Ey ẕāt-ı muṭahhar güneş-i çarḫ-ı nübüvvet
   Ey **nūr-ı Ḫudā** cedd-i şebābeyn Muḥammed *(Şânî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 6). [nūr-ı ḫudā,]*

nūr-ı ḥüsn: *Güzellik nuru.*
1. **Nūr-ı ḥüsnüñden** ṣanasın her varaḳ bir āyine
   Görinürsin ḳanda baḳsa cism-i ʿuṣṣāḳa ʿayān *(Şânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 7). [nūr-ı ḥüsnüñden, -üñ, -den]*

nūr-ı pāk: *Mübarek nur, kutsal ışık.*
1. Görmez ey Şānī o **nūr-ı pāki**
   Çeşm-i ḫuffāşesi olan aʿmā *(Şânî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 13). [nūr-ı pāki, -i]*

nūr-ı sübḥān: *Allah'ın nuru, ışığı.*
1. Risālet çarḫınuñ vechüñ olaldan mihr-i rahşānı
   Ẕulām-ı küfri refʿ itdi çü doġdı **nūr-ı sübḥānı** *(Şânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 2). [nūr-ı sübḥānı, -ı]*

nūş it-: *İçmek, yudumlamak.*
1. Bu ne serāydur ṭabīb-i cān u dil bilsem ʿaceb
   Şerbet-i Hū **nūş ider** olur yine bīmār-ı hū *(Şânî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 8). [nūş ider, -er]*

2. Vaḥdet meyin **nūş itdüren** ġayrı ferāmūş itdüren
   Deryā gibi cūş itdüren yārüñ cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 3). [nūş itdüren, -dür, -en]*
3. Sāḳiyā cām-ı şarābı şun bize **nūş idelim**
   Kendi ḳulaġına girer vāʿiẓiñ efsānesi *(Şânî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 11). [nūş idelim, -elim]*

nuṭḳ: *Söz, kelâm.*
1. Ṣadef-i ṭabʿumızı pür iden ey cevher-i yār
   Nuṭḳa geldükçe senüñ laʿl-i dür-efşānuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 10). [nuṭḳa, -a]*
2. Mürde diller cān bulur **nuṭḳuñdan** ey Şānī sözüñ
   Nefḫa-i rūhu'l ḳuds mi derdüm ʿayā mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 13). [nuṭḳuñdan, -uñ, -dan]*

nuṭḳ-ı felek: *Gökyüzünün kelamı.*
1. Atı ayaġına ruḫın kim ki firāş ḳılmadı
   Rūy-ı zemīne şāh ise **nuṭḳ-ı felekde** māt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 18). [nuṭḳ-ı felekde, -de]*

nuṭḳ-ı lʿal: *Sessiz söz II Sevgilinin dudağının sözü.*
1. Niçe ġam mürdeyi bir **nuṭḳ-ı lʿalüñle** dirildürsin
   Bu muʿcizle sen ey rūḥ-ı revān ʿİsāya beñzersin *(Şânî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 3). [nuṭḳ-ı lʿalüñle, -üñ, -le]*

nuṭḳ-ı pāk: *Temiz söz.*
1. Her **nuṭḳ-ı pāküñ** oldı biñ ervāḥa ḳūt-ı rūḥ olan
   Sensin suḫan deminde dür-efşān Muḥammed Muṣṭafā *(Şânî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 3). [nuṭḳ-ı pāküñ, -üñ]*

nuṭḳ-ı ṣavt: *Konuşma sesi.*
1. Çünki vaḥdette bir imiş lafẓ-ı maʿnā **nuṭḳ-ı ṣavt**
   Keşret-i ʿālemde bunca ṣūret-i maʿnā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 11). [nuṭḳ-ı ṣavt,]*

nübüvvet: *Nebilik, peygamberlik.*
1. Ey **nübüvvet** ḫāteminde ism-i ḫatm-i enbiyā
   V'ey velāyet ṣafḥasında nām-ı şāh-ı evliyā *(Şânî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 1). [nübüvvet,]*
2. Şānuña geldi āyet-i Levlāk
   Ḳıldı gün tek **nübüvvetüñ** iẓhār *(Şânî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 8). [nübüvvetüñ, -üñ]*

nükte: *Anlamı ince ve nazik olan söz.*
1. Aġzuñla dişüñe ṭoluşur ḫurdedānlar
   Her **nükte** ki birisi mīme birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 8). [nükte,]*

nüktеʾ-i ʿārif: *Arifin ince manalı güzel sözü.*
1. Ḫāl-i ṣanemüñ görinen āyine-i ṣūretde
   Nüktеʾ-i ʿārif odur dāʾire-i vaḥdetde *(Şânî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 2). [nüktеʾ-i ʿārif, --i]*

nükte-i maḳṣūd: *Amacın nüktesi.*
1. Lā'da besdür bilinür **nükte-i maḳṣūd** nedür
   Daḫı müşrikdür o kim bu söze illā eyler *(Şânî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 7). [nükte-i maḳṣūd,]*

nüsḫa-i kübrā: *En büyük kitap.*
1. Mekteb-i ʿaşkında sen levḥ-i żamīrüñ şāfʿḳıl
   Añlayasın Şānī'den tā **nüsḫa-i kübrā** nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 22). [nüsḫa-i kübrā,]*

O o

o: *O, üçüncü teklik şahıs zamiri.*

1. Görmez ey Şānī **o** nūr-ı pāki
   Çeşm-i ḫuffāşesi olan aʿmā *(Şânî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 13). [o,]*
2. Zülfüñ şebünde dūr iderek hāl-i ʿārıżuñ
   Bir ugrıdur ṣabāḥa ḳalupdur **o** çoḳ yatup *(Şânî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 4). [o,]*
3. Bir sīm beden buldı göñül daḫı henüz genc
   Bi'llāh ne ʿaceb bulur **o** maġrībi göreñ genc *(Şânî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 2). [o,]*
4. Dil gibi lāle baġrı yanıḳ ʿāşıḳuñ senüñ
   Olmaz sıdīk-ı ʿaşḳuñ **o** bir ḳalbi ḳaradur *(Şânî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 4). [o,]*
5. Sevdiyse kāfir olmadı ey büt seni göñül
   Raḥm it **o** derdmendi de Allāh yaradur *(Şânî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 8). [o,]*
6. O kim taʿlīm-i ʿilm-i dīn içün bir pīre yapışmaz
   Ṣāḳī-i bī-ḥayā bir naḥs u bed-baḫt u pelīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 3). [o,]*
7. Her dem ribāṭ-ı dehre ki ʿālem ḳonar göçer
   Beñzer **o** kārbāna ki bir dem ḳonar göçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 2). [o,]*
8. Ẕaḥm-ı niʿāl-i esb-i belādur degül **o** dāġ
   Ey Şānī sīnem üzre şeh-i ġam ḳonar göçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 9). [o,]*
9. Kim menʿ idebilür beni kūyından **o** yārüñ
   Cān naḳdin ulaşdurmışum anda süllemüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 7). [o,]*
10. Her yañadan anı gözler iller
    O kıble-i cümle-i mileldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 6). [o,]*
11. Ben ḳul olayım **o** şāh-ı hüsne
    K'anuñ işi bendesine kelldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 7). [o,]*
12. Sevdālıġum irişince ki gāh
    Ṭañmañ baña **o** da bir maḥaldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 4). [o,]*
13. Bilmedi Rabbi **o** kim tanımadı öz nefsin
    Men-ʿaref sırrını Aḥmed didi kim lā eyler *(Şânî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 5). [o,]*
14. Lā'da besdür bilinür nükte-i maḳṣūd nedür
    Daḫı müşrikdür **o** kim bu söze illā eyler *(Şânî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 8). [o,]*
15. Gördüm **o** mehliḳāyı kim pertev-i şems-ẕāt olur
    İrdüm **o** şemʿa kim daḫı şuʿle-i kaʿināt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 2). [o,]*
16. Kātib-i ḳudretden **onı** ser-nüvişte rāżı ol
    Ḥikmete çün u çerā ḳılma Müselmānlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 5). [onı, -n, -ı]*
17. Gördüm **o** mehliḳāyı kim pertev-i şems-ẕāt olur
    İrdüm **o** şemʿa kim daḫı şuʿle-i kaʿināt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 1). [o,]*
18. Şānī ṣalāt ile selām it **o** resūl-i ekreme
    Varṭa-i ġamdan ādem'e ol sebeb-i necāt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 21). [o,]*
19. Rā ḳaşuñ sevdigime ḫançer ile ḫūnī gözüñ
    Beni öldürmege **o** rāya vü bu rāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 8). [o,]*
20. Ḳaşı bīmārını gör geç **o** ṭabīb-i dil ü cān
    Didi bu ḫasta dilüñ ḥāli iki aya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 5). [o,]*
21. Dil ḫānesinde ẓulmet-i ġam maḥv olur gider
    Vaḳtā **o** meh ki sīne-i sīmīn açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 4). [o,]*
22. Ṣadef-i ṭabʿımı pür eyler **o** şīrīn dehenüñ
    Ḫoḳḳa-i laʿli açıldıḳça ki dürrler dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 3). [o,]*
23. Genc-i ruḫında zülf idüp avın **o** ġamzeler
    Siḥriyle cemʿ ider niçe biñ ejderhāyı gör *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 9). [o,]*
24. Rakīb olsa n'ola tīġ-ı ser-kāṭıʿ
    Odur meydān-ı ḫüsnüñ serveri çarḫ-ı hüner aḫter *(Şânî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 8). [odur, -dur]*
25. O mehüñ vechine kim zülf-i muṭarrā dökülür
    Rūm üzre ṣanuram ʿanber-i sāra dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 1). [o,]*
26. Görüben ġonce-i laʿlin **o** şehüñ ayaġına
    Yolınup berg-i vücūdı gül-i raʿnā dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 3). [o,]*

27. Leblerinden ne ḳadar ṣordumısa ey Ṣānī
Sözleründen **o** mehüñ lüʾlü-i lā lā dökülür *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 10). [o,]*
28. Ḫāl-i siyehin ḫırmen-i ḥüsninde **o** meh-rū
Dil murġını ṣayd itmekçün dāne idüpdür *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 7). [o,]*
29. Leylā gibi gidübeni Mecnūn-ṣıfat **o** yār
Yollarda ḳoydı nāle-i āh ile āşikār *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 1). [o,]*
30. Ṣaġı ṣolı peşi pesi gözetmeden gözüm
Dörtolayazdı gelmedi **o** ṣūḫ-ı şīvekār *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 4). [o,]*
31. Çeşmüm ṣulaġına gelüp uġramadı hīç
Yā Rāb **o** gözi āhūyı kim eyledi ṣikār *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 8). [o,]*
32. N'ola şīrīn ise şiʿrüm benüm aġzumda ey Ṣānī
Lebi vaṣfı **o** dildāruñ nebāt-ı ḳand ü şekkerdür *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 10). [o,]*
33. Ḫābdaydum **o** yāri geldi beni gördüm uyar
Ṣan Mesīḥ irdi dil-i mürdeye cān itdi nis̲ār *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 1). [o,]*
34. Dir **o** meh başuña gün ṭoġdı ne yatursın ayā
Ṣubḥ-ı devlet saña yār oldı şeb-i baḫtuñ uyar *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 3). [o,]*
35. Aġyār açmasun hiç aġız kim vefādur ol
Ṣānī baña ḳaḳın sen **o** meh ger ḳaḳır ḳaḳır *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 10). [o,]*
36. Dimāġ-ı cāna her bir sözde ḳand ezmek ḥalāvetde
O laʿl-i gülbeşekker gözleri bādāma gelmişdür *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 4). [o,]*
37. Peyk-i dilimüñ z̲illeridür nāle degüldür
Dil ḳūyıña niçe ki segirdür **o** diñilder *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 8). [o,]*
38. Her şeyde görinen gören alan viren **odur**
Ġayruñ vücūdı arada vehm ü ḫayāldür *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 7). [odur, -dur]*
39. Gönlüm gözüm **o** yār ile bir resme ṭoldıgum
ʿĀlem gözümde Ṣānī hemān bir ḫayāldür *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 21). [o,]*
40. Nedür ol beñ nedür **o** zülf nedür ol ġamze **o** çeşm
Be ne cāzū be ne sāḥir be ne ẓālim be ne şer *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 3). [o,]*
41. Nedür ol beñ nedür **o** zülf nedür ol ġamze **o** çeşm
Be ne cāzū be ne sāḥir be ne ẓālim be ne şer *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 3). [o,]*
42. Ṣañki müjgān ile **o** çeşm-i siyāh
Oḳlanupdurlar iki āhūlar *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 7). [o,]*
43. Ġubārum tūtiyā iltür ṣabā gözine eflāküñ
O demden kim reh-i ʿaşḳuñda cānā ḫāk-i rāhum ben *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 8). [o,]*
44. Degülsin gülşen-i kūyında bir dem nāleden fāriġ
O gül ruḫsāra Ṣānī bülbül-i ṣeydāya beñzersin *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 10). [o,]*
45. Niçe bir aḳıdasın yaşumı uṣanmayasın
Dem ola yoluña geldügini **o** ṣanmayasın *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 2). [o,]*
46. Başayım baġruma dirsen **o** gül ġonce-femi
Sīneñüñ yarasına merhem idiñür ḫārın *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 3). [o,]*
47. Beni gördükde maḥalleñde segān-ı kūyuñ
Çaġırup birbirine söylediler **odur** bu *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 8). [odur, -dur]*
48. Ḫāl-i ṣanemüñ görinen āyine-i ṣūretde
Nükteʾ-i ʿārif **odur** dāʾire-i vaḥdetde *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 2). [odur, -dur]*
49. Unutmaz **o** dildārī seni Ṣānī ḳayırma
Aġyāra uyup sen tek **o** dildārı unutma *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 17). [o,]*
50. Unutmaz **o** dildārī seni Ṣānī ḳayırma
Aġyāra uyup sen tek **o** dildārı unutma *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 18). [o,]*
51. Gül ruḫlaruñ ġamıyla gözüm dökse ḳanlı yaş
Ṭaşġınlu demidür **o** bulaġa söyleme *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 10). [o,]*
52. Kūyında müddeʿī ḳo bu mesti ḳızartmagil
Ḥālüm **o** gözü ḳara yüzü aġa söyleme *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 12). [o,]*
53. Zāhid çekerse bādeyi ferrāce altına
Ey Ṣānī sen de ḳalma **o** bardaġa söyleme *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 14). [o,]*
54. Anı bunı ḳoy ey dil her ḳanda kim olursa
Pāyına nis̲ār it cān gördükde **o** sulṭānı *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 6). [o,]*
55. Öpülmez emilirse laʿlin ki şifā dirler
Dāḫı niye emsem dir billāh diñ **o** dermānı *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 6). [o,]*
56. Cān şemʿin açan **o** mehe di Ṣānī sözlerüñ
Her ṣāġr u ṣuġr ḳabaḳulaġa söyleme *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 15). [o,]*

ocaġ: *Ocak II Ateş yakılan yer II Aşk yarası.*

1. Yaḳarsam nār-ı ʿaşḳ ile kime ne dil **ocaġumdur**
Yanarsa penbe-i dāġum nola altun çerāġumdur *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 1). [ocaġumdur, -um, -dur]*
2. Sīnemde nār-ı ʿaşḳa dil uzatma zāhidā
Yaḫşı degül anuñ gibi **ocaġa** söyleme *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 8). [ocaġa, -a]*

od: *Ateş, aşk ateşi.*

1. Ey Şānī vaṣf-ı dūzaḫı vāʿiż çoḳ itmesün
   Āhum **odundan** āteş-i dūzaḫ şerāredür *(Şânî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 10). [odundan, -un, -dan]*
2. Firāḳuñla gül ü gülşen yaḳar **od** oldı cānum hep
   Viṣālüñ teşne cāna gel yetür ey gül-ʿizārum yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 5). [od,]*
3. Āteşīn ruḫlarınuñ ʿazmi bu durur her ān
   Dil-i ʿuṣṣāḳı alup ālemi **oda** yaḳalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 10). [oda, -a]*
4. Yandı baḫr **odından** ateş düşdi cism ü cāna hep
   Teşne-i cān vaṣlı ey āb-ı revānum ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 9). [odından, -ı, -n, -dan]*
5. **Oda** yanmaz ṣuya batmaz iki cāzūlar durur
   Devr-i ruḫsāruñda ḫāl-i ṭurre-i ʿanber-feşān *(Şânî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 9). [oda, -a]*

oġl: *Erkek evlat II Delikanlı.*

1. ʿAṣḳ yolında baña ḳıldı naṣīḥat bir pīr
   Didi **oġlum** saña bir söz diyeyim k'ola pesend *(Şânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 8). [oġlum, -um]*

oġlan: *Oğlan, erkek çocuk.*

1. Eger **oġlan** eger ḳız olmayalar edebsüz
   Edebsüz oñmaz hergiz gel edeb ögren edeb *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 13). [oġlan,]*

ok: *Kirpik (Sevgilinin kirpikleri) II Ok*

1. Neye döndi yüregüm ġamzeñ **oḳından** naẓar it
   Gūş idüp nāle-i feryād u figānum ḥazer it *(Şânî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 1). [oḳından, -ı, -n, -dan]*
2. Murġ-i dil kūyuña uçmaḳ ider ammā uçamaz
   Ġamzeñ **oḳların** aña ey ḳaşı yā bāl ü per it *(Şânî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 6). [oḳların, -lar, -ın]*
3. Nīşe didüm müjeñ ü ḳaşuñla cāna rāst geç
   Didi ey ḳalbī hedef ütmez mi **oḳ** yā rāst geç *(Şânî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 2). [oḳ,]*
4. Bir ḳaşı kemān **oḳları** müjgān
   Bir ġamzesi fettān perī peyker *(Şânî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 5). [oḳları, -lar, -ı]*
5. Egri raḳībe hemdem olup kūy-ı miḥnete
   Ok gibi ṭoġrusun atar ol ḳaşı yayı gör *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 6). [ok,]*
6. Ol ġamze **oḳlarına** nişāne olanlaruñ
   Dildür birisi ey ḳaşı yā birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 5). [oḳlarına, -lar, -ı, -n, -a]*
7. Müjgānuñ **oḳı** cānuma ṣancıldı ġamuñdan
   Āh eyledügince bilüñi dilde fiñilder *(Şânî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 3). [oḳı, -ı]*
8. Sözüm **oḳ** gibi ṭoġrı olduġundan ḳāmetüm buldı
   Vücūdum yoḳ ḳapuñda ey perī bir şekl-i āhum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 11). [oḳ,]*
9. Tīr-i müjeñ itme telef ḳalb-i ʿadū olmaz hedef
   Ey ḳaşı yā **ok** mı geçer ʿālemde senüñ ḫāreye *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 12). [ok,]*
10. Çeküp çeküp müje **oḳların** özümden cāna
    Delük delük delinen ḳalb-i zārı gördüñ mi *(Şânî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 5). [oḳların, -ların]*
11. Beni söyletme ġamzeñ **oḳlarından** zülfüñ ucından
    Fiġān u nāleden ṣuñ dil yine döndi ne ġam çekdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 9). [oḳlarından, -lar, -ı, -n, -dan]*

oklan-: *Ok ile vurulmak, yüklenmek.*

1. Ṣañki müjgān ile o çeşm-i siyāh
   Oḳlanupdurlar iki āhūlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 8). [oḳlanupdurlar, -up, -dur, -lar]*

oḳu-: *Okumak.*

1. Ne var yaradılmış saġīr u kebīr
   Oḳur ism-i pāküñ beşīr u nezīr *(Şânî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 2). [oḳur, -r]*
2. **Oḳumışca** yazmışca añlamışca ḫālden
   Pīr-perverce güleçce ḫoş edebce olsa yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 5). [oḳumışca, -mış, -ca]*
3. Mescide ṣūfi ṣalāḥ ehlin **oḳursın** ammā
   Künc-i meyḫāne durur zümre-i rindāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 11). [oḳursın, -r, -sın]*
4. Ṣubḥ olınca **oḳurum** zülfüñle Ve'lleyl āyetin
   Ey cemāli Veżżuḥa Sebʿü'l Meṣānī ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 19). [oḳurum, -r, -um]*
5. Sebaḳ sebaḳ **oḳuyup** ders-i ʿaṣḳı Şānīden
   Varaḳ varaḳ ḳamu metn-i kenārı gördüñ mi *(Şânî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 9). [oḳuyup, -y, -up]*

ol-: *Olmak.*

1. Baḫr-ı medḥinden anuñ bir ḳaṭre itmezler beyān
   Ṣad hezārān **olsa** Şānī gibiler ġavvās aña *(Şânî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 14). [olsa, -sa]*
2. Sābit-i şān-ı şerīfi āyet-i Levlāk **olup**
   Ḳābe ḳavseyni ev ednāya irüp gözüm liḳā *(Şânî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 3). [olup, -up]*

3. Jeng-i ẕulām-ı küfri ḳamu ṣordı ṣāf idüp
Vech-i şerīfüñ **olalı** mirʾāt-ı Ḥaḳ-nümā *(Şânî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 8). [olalı, -alı]*
4. Sālik-i rāh-ı mücerred **olana** ey dervīş
Cān u dil terki gerek ḳanda olur cāna vü raḫt *(Şânî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 7). [olana, -an, -a]*
5. **Olmaġıl** zāhid-i ḫodbīn u ḫudaʿ-pīşe ṣaḳın
Ḫīle vü mekr ile dirilme geçüp illere fend *(Şânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 9). [olmaġıl, -ma, -ġıl]*
6. Daʿvā-yı ʿaşḳ iden erbāb-ı muḥabbetden olan
ʿAşḳ ʿarażın gözede **olmaya** evbāş u levend *(Şânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 6). [olmaya, -ma, -y, -a]*
7. Her kime irdise nūruñdan eşer buldı şeref
Ceddüñ **olduġına** İbrāhīm Ḫalīlu'llahdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 12). [olduġına, -duġ, -ı, -n, -a]*
8. Nefs-i şāfinüñ şafāsından muṣaffā-dil **olup**
Ol sebebden yā benī ādem ṣafīu'llahdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 5). [olup, -up]*
9. Çün aḥsen-i taḳvīm **oldı** şānuñ
Her zişte ḳaroldıġuñ ne çāker *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 9). [oldı, -dı]*
10. Şeh-zādesin aşlıyla ḳadīmi
Senden güneş ü meh **oldı** kemter *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 14). [oldı, -dı]*
11. Niçe ki ʿadū-yı nefs **olur** ṣaġ
Rūḥānī dīvin **olur** serāser *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 8). [olur, -ur]*
12. Cān u dil ey āhū-çeşm **olmışdur** iki şīrler
Bend içün zülfüñ ḳıl anlar boynına zencīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 1). [olmışdur, -mış, -dur]*
13. ʿİyd-i vaṣla köhne-dil eṭfāldan çok şād **olur**
Nev-heves **olur** gehī ey nev-civānum pīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 8). [olur, -ur]*
14. Zeyn olup cennet gibi ʿālem **olur** cūlar revān
Ṣan rehāda çeşme-i ʿayn-ı Ḫalīlu'llāhdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 9). [olur, -ur]*
15. Ẕerreveş mihre yetiş cehd ile bī-saʿy **olma**
Ḳaṭre kim baḥre irer kendiyi deryā eyler *(Şânî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 9). [olma, -ma]*
16. Bütperest **olma** Ḫudāya ṭap sücūd-ı ḫāk ḳıl
Cehl ile ḳalma ġurūr içre ki şeyṭanlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 3). [olma, -ma]*
17. Firāḳuñla gül ü gülşen yaḳar od **oldı** cānum hep
Viṣālüñ teşne cāna gel yetür ey gül-ʿizārum yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 5). [oldı, -dı]*
18. Seyr-i ruḥında ol mehüñ her günüm **oldı** rūz-ı ʿiyd
Fikr-i ṣaçıyla her dünüm ḳadr-i şeb-i berāt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 3). [oldı, -dı]*
19. Yirde vü gökde her ne var **oldı** muṭīʿ ü çākeri
ʿĀrif olan bilür bunı kim nice muʿcizāt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 15). [oldı, -dı]*
20. Ġarḳa-i baḥr-i ẕātuñda buldı tecellīden ẓuhūr
Maẓhar-ı zāt **olup** girü āyīne-i ṣıfāt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 12). [olup, -up]*
21. Gördüm o mehliḳāyı kim pertev-i şems-ẕāt **olur**
İrdüm o şemʿa kim daḫı şuʿle-i kaʿināt **olur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 1). [olur, -ur]*
22. Gördüm o mehliḳāyı kim pertev-i şems-ẕāt **olur**
İrdüm o şemʿa kim daḫı şuʿle-i kaʿināt **olur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 2). [olur, -ur]*
23. Seyr-i ruḥında ol mehüñ her günüm oldı rūz-ı ʿiyd
Fikr-i ṣaçıyla her dünüm ḳadr-i şeb-i berāt **olur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 4). [olur, -ur]*
24. Ḥüsn-i cemāl ḥadd u ḫāl ancaḳ **olur** ẕihi cemīl
Dembedem anı vaṣf iden āyet-i beyyināt **olur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 5). [olur, -ur]*
25. Ḥüsn-i cemāl ḥadd u ḫāl ancaḳ **olur** ẕihi cemīl
Dembedem anı vaṣf iden āyet-i beyyināt **olur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 6). [olur, -ur]*
26. Biñ ḥasenātı bir naẓar-ı seyr-i ruḥında ḥāṣıl it
Eyleme iltifāt-ı ġayr aʿẓam-ı seyyiʾāt **olur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 8). [olur, -ur]*
27. Cām-ı lebinden esrüdi cümle-i kāʾināt anuñ
Laʿli zülālidür ki her ḫıẓr-ı dile hayāt **olur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 10). [olur, -ur]*
28. Ġarḳa-i baḥr-i ẕātuñda buldı tecellīden ẓuhūr
Maẓhar-ı zāt olup girü āyīne-i ṣıfāt **olur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 12). [olur, -ur]*
29. Yirde vü gökde her ne var oldı muṭīʿ ü çākeri
ʿĀrif olan bilür bunı kim nice muʿcizāt **olur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 16). [olur, -ur]*
30. Hūn-ı cigerle yazmaġa ruḥların vaṣfını anuñ
Her müje elde bir ḳalem dīdelerüm devāt **olur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 20). [olur, -ur]*
31. Şānī ṣalāt ile selām it o resūl-i ekreme
Varṭa-i ġamdan ādem'e ol sebeb-i necāt **olur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 22). [olur, -ur]*
32. Bu ne germiyyet **olur** cān-ı dil ey şemʿ-i ezel
Şevḳ-i ruḫsāruñıla āteş-i sūzāna düşer *(Şânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 11). [olur, -ur]*
33. Ey vücūdında ene'l Ḥaḳ sırrını bildüm diyen
Küntü kenzüñ maḥremi **olduñsa** bu daʿvā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 16). [olduñsa, -du, -ñ, -sa]*
34. Rakīb **olsa** n'ola tīġ-ı ser-kāṭıʿ
Odur meydān-ı ḫüsnüñ serveri çarḫ-ı hüner aḫter *(Şânî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 7). [olsa, -sa]*
35. Der-i devlet-i tābında **olurdı** bende-i ḳurbān
Celāl-i şevket-i nāzın göreydi añun İskender *(Şânî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 5). [olurdı, -ur, -dı]*

36. Göñüller kişverin yaḳdı ḳamu hep ṣaldı ayaġa
Bu ne ebrūy u çeşm ü ḳadd **olur** bu ne ḳıyāmetdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 4). [olur, -ur]*
37. Ṭaʿn ṭaşına zırıh **oldı** müjeñ tīrinden
Ḳalduġunca yıġılup sīnede peykān bir bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 7). [oldı, -dı]*
38. Tā ḳıyāmet ḳopa şerḥ olmaya dilden zerre
Söylenür **olsa** eger derd-i ġam ey cān bir bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 6). [olsa, -sa]*
39. Ḳurtuluş yoḳdur diyār-ı ġamdan ey dil bilmiş ol
Yollarum seylāb-ı eşküm **oldı** her dem baġlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 8). [oldı, -dı]*
40. **Olursa** n'ola ṭūṭī-i dil şekerin elfāẓ
Gūyā iden ey meh anı şīrīn süḫanuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 3). [olursa, -ur, -sa]*
41. Zülfi ġamıyla ol ṣanemüñ dil ġıdāları
Ey Şānī ṭatlu cānuma hep **oldı** zehr-i mār *(Şânî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 10). [oldı, -dı]*
42. ʿAceb mi **olsa** artuḳ ẕerreden üftāde ʿāşıḳlar
Çün ol meh çarḫ-ı ḥüsn içre bugün mihr-i münevverdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 5). [olsa, -sa]*
43. ʿAraḳ-nāk **olsa** ḳaddüñ dir gören gül üzre şebnemdür
Ruḫuñ bāġında ḫaṭṭ bitse gül ü nesrīn nem nemdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 1). [olsa, -sa]*
44. Ḫālin nola laʿlinden añuñ emsem **olursam**
Bīmār-ı ḫaṭı ḳahrına tiryāk gerekdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 7). [olursam, -ur, -sa, -m]*
45. Her kim ki **oldı** bir daḫı gül yāre hem-nişin
Yaz u ḳış aña Şānī nevbahārdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 17). [oldı, -dı]*
46. Ġam-ı müjgān-ı yārı çekmeyen nādāna ey Şānī
Sözüm mismār **olur** kārın işüm başına ḳaḳmaḳdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 10). [olur, -ur]*
47. Nīsān ḳaṭresin ki **olur** mār ile ṣadef
Olur birine zehr anuñ birisi ne dür *(Şânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 11). [olur, -ur]*
48. Nīsān ḳaṭresin ki olur mār ile ṣadef
Olur birine zehr anuñ birisi ne dür *(Şânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 12). [olur, -ur]*
49. Dur itdi sāl-i köhne irüp faṣl-ı nevbahār
Ṣan **oldı** ʿālem on iki yaşında bir nigār *(Şânî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 2). [oldı, -dı]*
50. Mülḥiddür ol ki ḳavl ile fiʿli bir **olmaya**
Rāh-ı şeriʿatı bıraḳan kimse ḍāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 15). [olmaya, -ma, -y, -a]*
51. Dişlerüñ vaṣfını gülşende didi Şānī-i saḥir
Jāleden **oldı** ḳulaġında gülüñdür küpeler *(Şânî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 10). [oldı, -dı]*
52. Demidür bezm-i ġamda hemdem **olursuñ** baña yek-dem
Mey-i eşkümle ey sākī iki ṭolu ḳabaġum var *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 5). [olursuñ, -ur, -sun]*
53. Serv ḳadce lāle ḫadce ġonce lebce **olsa** yār
Şīvelice şūḫca hem pür-ṭarabca **olsa** yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 1). [olsa, -sa]*
54. Serv ḳadce lāle ḫadce ġonce lebce **olsa** yār
Şīvelice şūḫca hem pür-ṭarabca **olsa** yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 2). [olsa, -sa]*
55. Nāzlıca nāzücek zībāca terce tuḥfece
Ṭatlu dillüce sözi şehd ü ruṭabca **olsa** yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 4). [olsa, -sa]*
56. Oḳumışca yazmışca añlamışca ḥālden
Pīr-perverce güleçce ḫoş edebce **olsa** yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 6). [olsa, -sa]*
57. Ṣāf dilce ġıll u ġışşızca zaġalsizce olup
Sīmī tence pākce ārī dehence **olsa** yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 8). [olsa, -sa]*
58. Bendecük üftādecük ülfetecük ḳadrin bilür
Begcegüz begzādecük ʿālī nesebce **olsa** yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 10). [olsa, -sa]*
59. Bī-cefāca pür-vefāca rindce ʿayyārca
Ḫūbca maḫbūbca dilde ṭalebce **olsa** yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 12). [olsa, -sa]*
60. Āşināsızca bilişsizce ġaribce ḥüsn ile
Kimsesizce aḳrabāsızca bī-ebce **olsa** yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 14). [olsa, -sa]*
61. Ṭuzda Rūmīce kandīşde ʿAcemce ʿişve-ger
Hem belāġatda feṣāḥatda ʿArapca **olsa** yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 16). [olsa, -sa]*
62. Derdmendce müstemendce ḫaste dilce Şānīya
Pür-keremce bī-sitemce bī-ġaẕabca **olsa** yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 18). [olsa, -sa]*
63. **Olur** laʿlüñ ġamından bu dil-i bīmāra bir emdi
Bu sözler ey ṭabīb-i cān u dil billāhi ṣaġumdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 7). [olur, -ur]*
64. Zer-perest **oldı** ṣūret ister ḫalḳ
Bilmezem bu vebāli neylerler *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 13). [oldı, -dı]*
65. **Oldı** deyü şeyāṭīn-i eyyāmı
Her firişte-ḫıṣālı neylerler *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 19). [oldı, -dı]*
66. Ne saʿādetlü mübārek dem **olur** cāna sefer
Ger ide mülk-i bedenden der-i cānāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 1). [olur, -ur]*
67. Benüm manẓūrum **oldı** bir perī peyker melek manẓar
Naẓar ḳılmam her insāna gelen gelsün giden gitsün *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 11). [oldı, -dı]*
68. Ebr-i zülfüñ gün yüzüñden refʿ idelden ey ṣanem
Ġarḳ-ı envār-ı tecellī **oldı** hep kevn-i mekān *(Şânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 6). [oldı, -dı]*

69. Gözlerüñden zaḫm-nāk **olup** ölenler ḥālini
Leblerüñden ṣordum oldur dir ḥayāt-ı cāvīdān *(Şânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 3). [olup, -up]*
70. Seg-i kūyla hem-dem ü hem-nişīn **olmaḳ** diler göñlüm
Şehā gel gör beni kim ne muḥibb-i ʿizz u cāhum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 9). [olmaḳ, -maḳ]*
71. Nefs-i emmāre-i Deccāli n'ola ḳatl itsem
Ten diyārına bugün Mehdī-i feṯḥ **oldum** ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 8). [oldum, -du, -m]*
72. N'ola ger baḫr-ı haḳīḳatde **olursan** seyyāḥ
Şerʿ-i Aḥmed bize keştī vü hidāyet yelken *(Şânî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 3). [olursan, -ur, -sa, -ñ]*
73. Ḳatı ḫam ḳılma ḳadem zülfüñ idüpdür çevgān
Yarın ey pīr **olası** hīç aña ṭañmayasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 12). [olası, -ası]*
74. Ġam yime ḳılsa melāmet seni ʿaşḳ-ı cānān
Dost yolunda ṣalar ʿārif **olanlar** ʿārın *(Şânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 10). [olanlar, -an, -lar]*
75. Ruḫlaruñ ʿarż it dile söyletmeñ istersen anı
Ṭūṭī mirʾāt **olmasa** bilmez taʿallüm nidügin *(Şânî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 6). [olmasa, -ma, -sa]*
76. Nāġme-i Hū'dan terennümler idüp bī-hūş olup
Murġ-ı cānuñ meskeni **olalıdan** gül-zār-ı hū *(Şânî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 10). [olalıdan, -alı, -dan]*
77. Cān zebānına düşelden ʿaşḳ ile güftār-ı hū
Sālik-i cān u dil **oldı** vāḳıf-ı esrār-ı hū *(Şânî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 2). [oldı, -dı]*
78. Sırr-ı Hūyı ṣakla ey Şānī elüñde itme fāş
Olmasun her cehl-i ebter vāḳıf-ı esrār-ı hū *(Şânî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 14). [olmasun, -ma, -sun]*
79. Bu ne serāydur ṭabīb-i cān u dil bilsem ʿaceb
Şerbet-i Hū nūş ider **olur** yine bīmār-ı hū *(Şânî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 8). [olur, -ur]*
80. Ḳaʿbe ḥaḳḳı ḳıblem ṣafā bulmaz dem olunca temām
Kūyuñ ṭolanmak **olmasa** ben ʿāşıḳ-ı āvāreye *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 6). [olmasa, -ma, -sa]*
81. Mecrūḥ-ı tīġ-ı miḥnetüm olmaz eṭıbbādan ʿilāc
Laʿlüñden **olur** em deseñ ben Şānī-i bīçāreye *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 18). [olur, -ur]*
82. ʿĀlemde bugün ey dil Mecnūn ile Ferhāda
Olmaya bedel illā men ʿāşıḳ u dildāde *(Şânî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 2). [olmaya, -ma, -y, -a]*
83. Nem var aḥvālümi aġlar benüm ol bīdāda
Di **olsun** hele didüm erişür feryāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 2). [olsun, -sun]*
84. Baña Mecnūnı melāmetde müşābih idenüñ
ʿAcabā ʿaḳlı **olur** mı ola hīç dünyāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 8). [olur, -ur]*
85. Ey dil senüñle gel gidelüm şehr-i ġurbete
Hem-rāh **olalı** ḳāfile-i derd-i miḥnete *(Şânî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 2). [olalı, -alı]*
86. Ṭut elin bir velīnüñ tevḥīde gel tevḥīde
Al ögüdin **olanuñ** tevḥīde gel tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 2). [olanuñ, -an, -uñ]*
87. Pīr öñinde telḳīn al ḳulaḳtan al cāna ṣal
Tā **olasın** ehl-i ḥāl tevḥīde gel tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 4). [olasın, -a, -sın]*
88. Nihāl-i ḳāmeti bir şemʿ-i kāfūrī dürür gūyā
Ki şevḳinden **olupdur** cān u diller cümle pervāne *(Şânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 4). [olupdur, -up, -dur]*
89. ʿAceb mi **olsalar** bende saña erbāb-ı devlet hem
Seni ser-defter-i ḫūbān yazarlar cümle dīvāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 7). [olsalar, -sa, -lar]*
90. Şānī gibi sen daḫı tevbeye gel ey āḫī
Olmayasın dūzaḫī tevbeye gel tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 18). [olmayasın, -ma, -y, -a, -sın]*
91. Ḫarīdār-ı metāʿ-ı vaṣl-ı cānān **oldum** ey Şānī
ʿAceb mi naḳd-i çeşmüm dīde-i terden ṭaleb olsa *(Şânî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 7). [oldum, -du, -m]*
92. ʿAcem **olmasa** dilber Türk-i tātār **olmasa** maḥbūb
Ya Rūmī olsa dilber yoḳsa bir şūḫ-ı ʿArab olsa *(Şânî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 5). [olmasa, -ma, -sa]*
93. ʿAcem **olmasa** dilber Türk-i tātār **olmasa** maḥbūb
Ya Rūmī olsa dilber yoḳsa bir şūḫ-ı ʿArab olsa *(Şânî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 5). [olmasa, -ma, -sa]*
94. Bahār eyyāmıdur gül devridür bir ġonce leb **olsa**
Fe-emmā şūḫ-ı zīrek **olsa** denür pür-ṭarab **olsa** *(Şânî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 2). [olsa, -sa]*
95. Bahār eyyāmıdur gül devridür bir ġonce leb **olsa**
Fe-emmā şūḫ-ı zīrek **olsa** denür pür-ṭarab **olsa** *(Şânî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 2). [olsa, -sa]*
96. Bahār eyyāmıdur gül devridür bir ġonce leb **olsa**
Fe-emmā şūḫ-ı zīrek **olsa** denür pür-ṭarab **olsa** *(Şânî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 1). [olsa, -sa]*
97. ʿAcem olmasa dilber Türk-i tātār olmasa maḥbūb
Ya Rūmī **olsa** dilber yoḳsa bir şūḫ-ı ʿArab **olsa** *(Şânî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 6). [olsa, -sa]*
98. Tenezzül itmesün meyl eyleyüp her dūna ʿālemde
Güzel ʿālī-cenāb olsaydı hem ʿālī-neseb **olsa** *(Şânî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 4). [olsa, -sa]*
99. ʿAcem olmasa dilber Türk-i tātār olmasa maḥbūb
Ya Rūmī **olsa** dilber yoḳsa bir şūḫ-ı ʿArab **olsa** *(Şânî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 6). [olsa, -sa]*
100. Vücūda geldigüñde dir küfrüñ ḳubbesi geçdi
Ṣanemler ser-nigūn **oldı** ḫacālet başdı şeytānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 4). [oldı, -dı]*
101. Hemīn mādiḥlerüñden **olmaġı** maḳṣud ider yoḳsa
Ne dil ile idersin ʿālī-şānuñ medḥini Şānī *(Şânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 13). [olmaġı, -maġ, -ı]*

102. Cānum dimeden yāra bilsem ne **olur** ḥāṣıl
Cānum gibi bu cisme ṣarılmaya her ānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 3). [olur, -ur]*
103. Bir söz ne **olduġı** çün pāy-ı Mesīḥe lenger
ʿAşḳ ehlinüñ bu yolda hep vārı terk olundı *(Şânî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 11). [olduġı, -duġ, -ı]*
104. Dem-sāz-ı muṭrib-i āh **olmaġa** bezm-i ʿaşḳa
Şevḳ oḳlarıyla baġrum ney rinde yek delindi *(Şânî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 5). [olmaġa, -maġ, -a]*
105. Bu ne celāl **olur** kim görüp cemāl-i yāri
Bir tār-ı zülfe biñ biñ Manṣūr-ı dil ṣalındı *(Şânî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 7). [olur, -ur]*
106. Bu ne keyfiyyet **olur** bilsem āyā sāḳī-i pāk
Cürʿa-ı cām-ı lebüñ cümleyi sekrān itdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 9). [olur, -ur]*
107. Sulṭānı durur iḳlīm-i ġam-ı ʿaşḳuñ şimdi
Nāmına göñül dirler **olmaya** hiç aḳrānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 8). [olmaya, -ma, -y, -a]*
108. Anı bunı ḳoy ey dil her ḳanda kim **olursa**
Pāyına niṣār it cān gördükde o sulṭānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 5). [olursa, -ur, -sa]*
109. Şemʿ-i tevḫīdüñ ne bilsün ṣuʿle-i envārını
Bezm-i vaḥdet içre ey cān **olmayan** pervānesi *(Şânî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 4). [olmayan, -ma, -y, -an]*
110. Nidügin germiyyet-i nār-ı muḥabbet añlamaz
Āteş-i ʿaşḳuñ hemīşe **olmayan** kaşānesi *(Şânî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 6). [olmayan, -ma, -y, -an]*
111. Sāḳī-i bāḳī elinden yine içdük cām-ı mey
Küşte-i ġamken fenā bezminde **olduḳ** şimdi ḥayy *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 2). [olduḳ, -duḳ]*
112. Kendüden ṭaşra giden maṭlūbı bulmaz gezmesin
ʿArş u kürsī yir ü gök **olursa** ger bir demde ṭayy *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 12). [olursa, -ur, -sa]*
113. Kime feryād idüp kimden görem yitmezse elüm yāre
Benüm varlıġum **olmışdur** ḥicābum yine ey Şānī *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 14). [olmışdur, -mış, -dur]*
114. Saña senden yaḳīn olan ne şeyʾdür anı feḥm eyle
Ṣaḳın cehl-i mürekkeb **olma** kesb it ʿilm-i vicdānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 6). [olma, -ma]*
115. Şeh **olup** ʿaşḳ iline derd-i ġamdan dil ḥaşem çekdi
Öñince āh-ı āteş-bārum altunlu ʿalem çekdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 1). [olup, -up]*
116. Ey ruḫı āyīne-i dīdār-ı Ḥaḳ ḫayrü'l-enām
V'ey ṣaçı gerdān-ı ʿuṣṣāḳa **olan** bend-i ṣafā *(Şânî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 6). [olan, -an]*
117. Ey şerāyiʿ baḥrına ʿummān-ı bī-pāyān **olan**
V'ey ḥaḳāyıḳ kānınuñ dürr-i laṭīfi Muṣṭafā *(Şânî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 3). [olan, -an]*
118. ʿĀṣıḳ oldur **ola** āyīne-ṣıfat rūşen-dil
Zāhid-i seng-i siyeh gibi ne tünd **ola** ne saḫt *(Şânî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 6). [ola, -a]*
119. Kimdür reh-i ʿaşḳuñda özüñ itmeye ḳurbān
Ey yolına cān virmek **olan** dīn-i Muḥammed *(Şânî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 8). [olan, -an]*
120. Ḳorḳarım sūz-i derūnum dimege ol yāre
Ṣuʿle-i āteş-i āhumda **ola** ʿālem vaḳd *(Şânî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 8). [ola, -a]*
121. Nāṣıḥ-ı ehl-i muḥabbet gerek ol kimse ki **ola**
Ḥüsni zībā ḫūyı gökçek lebi şekker sözi ḳand *(Şânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 3). [ola, -a]*
122. Daʿvā-yı ʿaşḳ iden erbāb-ı muḥabbetden **olan**
ʿAşḳ ʿarażın gözede olmaya evbāş u levend *(Şânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 5). [olan, -an]*
123. ʿĀlem-i aṣla naẓar ṣalup ulü'l-ebsār **olan**
Didiler maʿnā yüzünden ḳaṭre-i ʿummāna bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 7). [olan, -an]*
124. Sīne bāġında biraz nāzik nihāl **olmış** durur
Çeşm-i ḳātil cāna ġamzeñden ki atmış tīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 5). [olmış, -mış]*
125. Ẕikr-i Ḥaḳḳa her giyāh-ı sebz **olmış** bir zebān
Her varaḳ bir defter-i āsār-ı ṣunʿu'llāhdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 3). [olmış, -mış]*
126. Maẓhār-ı eşyā özüñdür manẓar-ı Ḥaḳdur dilüñ
Menʿaref sırrından āgāh **ol** ki insānlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 8). [ol,]*
127. Yirde vü gökde her ne var oldı muṭīʿ ü çākeri
ʿĀrif **olan** bilür bunı kim nice muʿcizāt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 16). [olan, -an]*
128. Seyyīd-i ins ü cān **olan** sensin
Mefḫar-ı ʿālem-i şeh-i ebrār *(Şânî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 3). [olan, -an]*
129. Kim añlar senüñ künh-i ẕātuñ nedür
Dil-i Şānī **ola** mediḥüñde ḳaṣīr *(Şânî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 10). [ola, -a]*
130. Ey ḳanāʿat kūşesinde muʿtekif **olan** civān
Vir ḫaber kim bundan özge kenz-i lā-yefnānedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 19). [olan, -an]*
131. ʿAlī-veş düldül-i nāza süvār **olmış** bugün Ḥaydar
Göñül öñünce Ḳanberveş daḳınmış nāleden ẕiller *(Şânî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 1). [olmış, -mış]*
132. Şöyle ki keskün **olupdur** ġamzeñ
Hā diyince dil-i biryāna geçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 3). [olupdur, -up, -dur]*
133. Olursa ḫalḳ-ı ʿālem n'ola aña çaker ü bende
Serīr-i ḥüsne şāh oldıġı anuñ çün muḳarrerdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 3). [olursa, -sa, -ur]*
134. Didi ey Şānī iki öldüñ iki kez dirilüp
Hıẓr-veş cām-ı ḥayāt içdüñ **olup** mest-i ḫumār *(Şânî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 10). [olup, -up]*

135. Ṣu gibi yüz sürüp kim **ola** bāġa varmaya
Elvān-ı mīve ṣaḥn-ı çemen-i sebze-zārdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 9). [ola, -a]*
136. Ruḫuñ seyrinden ey meh bu dil-i şeydāyı menʿ itme
Ġaraż ol şemʿe bu pervāne **olan** cānı yaḳmaḳdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 4). [olan, -an]*
137. Hicrüñle ḳalmışum **ola** vaṣluñ diyü naṣīb
ʿĀlemde göñlüm añlayan işbu ḫayāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 19). [ola, -a]*
138. Ṣāf dilce ġıll u ġışsızca zaġalsizce **olup**
Sīmī tence pākce ārī dehence olsa yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 7). [olup, -up]*
139. Ṣubḥ **olınca** oḳurum zülfüñle Ve'lleyl āyetin
Ey cemāli Veżżuḥa Sebʿü'l Meṯānī ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 19). [olınca, -ınca]*
140. Kim **olmaz** müşterī mihrüñde sen bir rāya beñzersin
Çerāġ-ı ehl-i dilsin şemʿ-i bezm-ārāya beñzersin *(Şânî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 1). [olmaz, -maz]*
141. Cihān bāġında ey gül ġonce-femler ḫasreti birle
Şehīd-i ʿaşḳ **olan** şeydālara ḳanlı kefensin sen *(Şânî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 8). [olan, -an]*
142. Tīġ keskün baña ey Şānī yed-i ḳudretden
Fażl-ı Ḥaḳ ism-i İlāhīle tevekküldür **olan** *(Şânî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 10). [olan, -an]*
143. Seng-i ġamuñla gök **olmış** sīne-i mecrūḥda
Penbe-i dāġ-ı dilümdür ṣanma necm-i āsmān *(Şânî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 11). [olmış, -mış]*
144. Niçe bir aḳıdasın yaşumı uṣanmayasın
Dem **ola** yoluña geldügini o ṣanmayasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 2). [ola, -a]*
145. Ey çāresizler çāresi ḳıl çāre ben bī-çāreye
Luṭf eyle gel it bir naẓar sīnemde **olan** yareye *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 2). [olan, -an]*
146. Tīr-i müjeñ itme telef ḳalb-i ʿadū **olmaz** hedef
Ey ḳaşı yā ok mı geçer ʿālemde senüñ ḫāreye *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 11). [olmaz, -maz]*
147. Mecrūḥ-ı tīġ-ı miḥnetüm **olmaz** eṭıbbādan ʿilāc
Laʿlüñden olur em deseñ ben Şānī-i bīçāreye *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 17). [olmaz, -maz]*
148. Yitse eflāka suyı cāhile baş egme göñül
Ayaġı ṭopraġı **ol** ehl-i dilüñ nāz itme *(Şânî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 4). [ol,]*
149. Baña Mecnūnı melāmetde müşābih idenüñ
ʿAcabā ʿaḳlı olur mı **ola** hīç dünyāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 8). [ola, -a]*
150. Sākīyā ṣanma ḥabāb **ola** mey-i ṣahbāda
Jāledür kim görinür berg-i gül-i raʿnāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 1). [ola, -a]*
151. ʿĀḳıbet Mışr-ı dil içre bulur Yūsufını
Ol ki Yaʿḳūb **ola** Kenʿānı ġam-ı miḥnetde *(Şânî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 6). [ola, -a]*
152. Maraż-ı cehline ey Şānī şifā bulmaz mı
Kişi kim ʿilm ile Loḳmān **ola** ger ḥikmetde *(Şânî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 10). [ola, -a]*
153. Biñ cānıla bir vaṣluñ eger **ola** müyesser
Lütfuñdan umarum bu ḫarīdārı unutma *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 15). [ola, -a]*
154. Ey cān ṭabībi dil-i bīmārı unutma
Ol künc-i belā içre **olan** zārı unutma *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 2). [olan, -an]*
155. Dervīş **olan** ṣızılur Ḥaḳ yolına düzilür
Çörek unı özilür tevḥīde gel tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 13). [olan, -an]*
156. Olupdur küfr-i zülf-i ehl-i zünnāra delīl ammā
Ruḫ-ı tābendesidür şāhid olan ehl-i īmāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 9). [olupdur, -up, -dur]*
157. Egerçi şehr-i ḥüsnüñ dilberi çoḳ ey püser ammā
Senüñ gibi güzel **olmaz** zarīfāne levendāne *(Şânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 10). [olmaz, -maz]*
158. Dilde **olan** ḫaberleri dudaġa söyleme
Cān maḥrem ise aña di ıraġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 1). [olan, -an]*
159. Ey Müʾmin **olan** ḳardaş ḳıl tāʿat Ḥaḳḳa ulaş
Tevbedür cümleye baş tevbeye gel tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 11). [olan, -an]*
160. Kimdür ḳapuñda sehv u ḫaṭā ḳılmamış ey İlāh
Ẕāt-ı şerīf-i Ḥaḳḳdur **olan** var ise bī-günāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 2). [olan, -an]*
161. Ne var Ḫıżr āb-ı zinde içse **olmaz** ümmetüñde
Olar kim içdiler şerʿ-i şerīf-i āb-ı ḥayvānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 7). [olmaz, -maz]*
162. Niçe nefs ile şeyṭānı şarāb içüp ulaḳ esrüñ
Bizi ol bezme irgür kim **ola** sāḳī-i rūḥānī *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 10). [ola, -a]*
163. Niçe beytü'l ḥazen **olsun** yeri Yaʿḳūb-ı dilüñ
Ey gözüm nūrı gerek ol şeh-i Kenʿāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 5). [olsun, -sun]*
164. Bāġ-ı dilde ser-firāz **olsun** nihāl-i ḳāmetüñ
Dāmenüñden müddeʿīnüñ it şehā kūtāh elin *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 7). [olsun, -sun]*
165. Dil-i vīrānem içre bulmışum ol genc-i pinhānı
Anuñçün **olmışum** müstaġnī her şeyden görüñ anı *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 2). [olmışum, -mış, -um]*
166. Lebüñ ey cān ṭabībi **olmalu** bīmāra emsem dir
Ḳapuñ dār-ı şifādur çāre vardur çıḳmaduḳ cāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 5). [olmalu, -malu]*
167. Ey nice ṣāḥib-nübüvvet Ḥaḳ resūliyken senüñ
Ümmetüñden **olmaġı** Ḥaḳdan idindiler recā *(Şânî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 8). [olmaġı, -maġ, -ı]*

168. Ol ġamze oḳlarına nişāne **olanlaruñ**
Dildür birisi ey ḳaşı yā birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 5). [olanlaruñ, -an, -lar, -un]*
169. Sāye-veş yoluna ḫāk **olduġum** ey Şānī bu kim
İtmişim vārımı ol serv-i ḫırāmāna fedā *(Şânî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 13). [olduġum, -duġ, -um]*
170. Laʿl-i dilberden ölürem diseler Şānī baña
Yoḳsa bīmār-ı ġamum **olmaz** eṭıbbādan ʿilāc *(Şânî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 10). [olmaz, -maz]*
171. Nāṣıḥ ṣarāb-ı ʿaṣḳa dimiş tevbe eylesün
Olsun cihānda tevbeye biñ tevbe-i naṣūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 6). [olsun, -sun]*
172. Mührüñ göñülde gizlemek **olurdı** ey perī
Ḥüsnüñ żiyāsı gün gibi ger olmasa vüżūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 9). [olurdı, -ur, -dı*
173. Mührüñ göñülde gizlemek olurdı ey perī
Ḥüsnüñ żiyāsı gün gibi ger **olmasa** vüżūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 10). [olmasa, -ma, -sa]*
174. Küntü kenzüñ gevherinden kim ki ṭuymadı rumūz
Maʿdenin bilmez ḫazefdür gevher **olmaz** kānı yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 4). [olmaz, -maz]*
175. Her kimüñ kim ẓaḫmına derd-i ḥabīb **olmaz** devā
Çāresizdür iki ʿālemde anuñ dermānı yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 11). [olmaz, -maz]*
176. Şānī esīr-i zülf-i nigār **oldı** zāhidā
Tesbīh ü tāc u ḫırka vü zünnār fikri yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 17). [oldı, -dı]*
177. İnkāra düşdüñ **ola** meger sende ey göñül
Rūz-i ezelde itdigüñ iḳrār fikri yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 3). [ola, -a]*
178. Olduġına şāh-ı dīn **oldı** sipāh-ı rüsül
Bendesi mīr-i vezīr ṣalli ʿalā Muḥammed *(Şânî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 7). [oldı, -dı]*
179. Olduġına şāh-ı dīn oldı sipāh-ı rüsül
Bendesi mīr-i vezīr ṣalli ʿalā Muḥammed *(Şânî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 7). [olduġına, -duġ, -ı, -n, -a]*
180. Künc-i beytü'l-ḫazen **olur** yeri Yaʿḳūb gibi
Kimüñ ol nūr-ı baṣar ger naẓarından ola faḳd *(Şânî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 5). [olur, -ur]*
181. Olsa ey pīr-i muġān duḫter-i rez germ ile ʿaḳd
Derhem-i dāġ-ı dilüm mihrine al benden naḳd *(Şânî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 1). [olsa, -sa]*
182. Dāye-i ʿaşḳ ḳucaġında idüm serverde
Olmadın ṭıfl-ı dil ü cāna bula menzil-i mehd *(Şânî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 6). [olmadın, -ma, -dı, -n]*
183. İtme ey nāṣıḥ iñen bu dil-i şūrīdeye pend
ʿAşḳ dīvānesi bir ḳıl ile hīç **olmaz** bend *(Şânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 2). [olmaz, -maz]*
184. Dağıdup ʿaḳlumı her ān beni ʿāşüfte iden
Ey perī ol ḳadd ü ebrūñda **olan** anuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 8). [olan, -an]*
185. Sevdiyse kāfir **olmadı** ey büt seni göñül
Raḥm it o derdmendi de Allāh yaradur *(Şânî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 7). [olmadı, -ma, -dı]*
186. Dil gibi lāle baġrı yanıḳ ʿāşıḳuñ senüñ
Olmaz ṣıdīk-ı ʿaşḳuñ o bir ḳalbi ḳaradur *(Şânî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 4). [olmaz, -maz]*
187. Merdüm-āzār **olma** kibr ü kīnden pāk it dilüñ
Ḫayr-ḫāh ol herkese cehd it müselmānlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 7). [olma, -ma]*
188. ʿĀrif iseñ bir işit bir söyle bir gör cümleyi
İkilükde ḳalma **olma** şeyṭanlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 4). [olma, -ma]*
189. Anuñ kim pīri yoḳdur pīri şeyṭan-ı merīd **olur**
Saʿādet ehli bir pīrüñ elin ṭutar mürīd **olur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 2). [olur, -ur]*
190. O kim taʿlīm-i ʿilm-i dīn içün bir pīre yapışmaz
Şāḳī-i bī-ḥayā bir naḥs u bed-baḫt u pelīd **olur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 4). [olur, -ur]*
191. ʿAşḳ sīmurġına mesken **olmaġa**
Göñlünü Ḳāf eyleyenler ṣūfīdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 3). [olmaġa, -maġ, -a]*
192. Anuñ kim pīri yoḳdur pīri şeyṭan-ı merīd **olur**
Saʿādet ehli bir pīrüñ elin ṭutar mürīd **olur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 1). [olur, -ur]*
193. Yapış ṣıdḳ ile bir pīre ana teslīm idüp kendüñ
Ululara muṭīʿ olanlaruñ ḳadri mezīd **olur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 6). [olur, -ur]*
194. İdinme kiẕbi ṣanʿat ḥīle vü mekr ile dirilme
Ki kiẕb ü mekr ü ḥīle ehli raḥmetden baʿīd **olur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 10). [olur, -ur]*
195. Ṣaḳīdür nā-sezā işlerle pīrin inciden kimse
Rıżā ehli olanlar iki ʿālemde saʿīd **olur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 12). [olur, -ur]*
196. Ṣaḳın her bir mürāʾī cāhil ü nādānı pīr itme
Eğer çi söyledince her kişi bir Bāyezīd **olur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 14). [olur, -ur]*
197. Düzüp ḫoş-ṣūret-i ḥāli naẓar ḳıl pīre ey Şānī
Ki mirʾāta ne vech ile baḳılsa ol bedīd **olur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 18). [olur, -ur]*
198. Ne dirse pīrüñ oldur söz ʿinād itme nizāʿ itme
Ṣaḳın kāmiller içre aduñ iblīs-i ʿanīd **olur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 8). [olur, -ur]*
199. Ṣaḳīdür nā-sezā işlerle pīrin inciden kimse
Rıżā ehli **olanlar** iki ʿālemde saʿīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 12). [olanlar, -an, -lar]*
200. Bilüp eṭvār-ı ḳalbi vāḳıf-ı esrār **olandur** pīr
Yalan daʿvāyla serverlik iden dīn-i Yezīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 15). [olandur, -an, -dur]*

201. Cümle revzenden ḳamu ḫāne müzeyyen olduġı
Bir güneşdendür ne var **olmazsa** özin ḫāne bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 10). [olmazsa, -maz, -sa]*
202. Mestler bī-hūşlar medhūşlar çoḳdur velī
Sāḳī-i cān-baḫş ile **oldı** mey ü meyḫāne bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 12). [oldı, -dı]*
203. Emmāre-i nefsi öldürigör
Ol Mehdī hüner içinde Ḥaydār *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 4). [ol,]*
204. Şehrüñde ʿadū-yı nefsi öldür
Mülküñ saña **ola** tā musaḫḫar *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 6). [ola, -a]*
205. Kurʾān-ı şerīfe uymayanlar
İtürdi özini **oldı** ebter *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 20). [oldı, -dı]*
206. Maḥrūm-ı müʾebbed **oldı** meẕmūm
Bu nefse esīr olanlar ekṣer *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 29). [oldı, -dı]*
207. Şānī gibi ṣoñra zār olursın
Aġlamaḳ **olur** saña da hemser *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 34). [olur, -ur]*
208. Zinde ʿaşḳuñla ser-ā-pā eşyā
Mürde ʿaşḳuñsuz **olan** her peydā *(Şânî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 2). [olan, -an]*
209. Ṣunʿ-ı ẕātuñ saña āyīne-miṣāl
Görür anda **olanı** her bīnā *(Şânî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 6). [olanı, -an, -ı]*
210. Görmez ey Şānī o nūr-ı pāki
Çeşm-i ḫuffāşesi **olan** aʿmā *(Şânî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 14). [olan, -an]*
211. Her nuṭḳ-ı pāküñ **oldı** biñ ervāḥa ḳūt-ı rūḥ olan
Sensin suḥan deminde dür-efşān Muḥammed Muṣṭafā *(Şânî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 3). [oldı, -dı]*
212. Keẕẕāb ile ġammāz ile ẕemmām ile nemmām
Allāh resūline vü ḫalḳa **olur** aʿdā *(Şânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 10). [olur, -ur]*
213. Dil lebüñ vaṣfuñdan epsem **olmaġa** mümkün midür
Bezm-i şevḳüñde şürāḥī sūz-ı ġulġuldür baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 7). [olmaġa, -maġ, -a]*
214. Olsun hedef-i sīne-i Şānī'de nişānuñ
Ey ḳaşı kemānum ḳo müjeñ tīrini alma *(Şânî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 9). [olsun, -sun]*
215. Bu felek bir gün dil-i maḥzūnumu şād itmedi
Yār ile vuṣlat deminde **olmadı** ruḥṣat baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 4). [olmadı, -ma, -dı]*
216. Ger Ḳurʾān-ı ʿilm **olursa** iḫtirāḳ-ı zührede
Vefḳ-i dil-ḫāh üzre teʾsīrindedür devlet baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 7). [olursa, -ur, -sa]*
217. Şerʿüñ envārı żiyā-baḫş **olsa** āfāḳa n'ola
Ẕerredür eflākda mihr-i ruḫuñdan āfītāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 3). [olsa, -sa]*
218. N'ola açsa tiġ-i şerʿüñ şarḳ u ġarbı ser-te-ser
Çün refīḳüñ **oldı** Ḥaḳḳ'dan ʿizz ü naṣr u feṯḥ-i bāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 8). [oldı, -dı]*
219. ʿĀṣıḳ oldur **ola** āyīne-ṣıfat rūşen-dil
Zāhid-i seng-i siyeh gibi ne tünd **ola** ne saḫt *(Şânî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 5). [ola, -a]*
220. Bāṭıl ile ḥaḳḳı nice farḳ ide nādān u pelīd
ʿĀrif **olan** bildi nedür küfr ile īmān u ṣevāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 6). [olan, -an]*
221. Manẓar-ı Ḥaḳ **olmaludur** ḫalḳ-ı cihān āyinesi
Tā ki ne ṣūretle baḳılsa anı göstere cevāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 9). [olmaludur, -ma, -lu, -dur]*
222. Nicesi elvān ile eşkāli beyān idem aña
Kim gözünüñ **olmaya** nūrı ya gözün ṭuta ḥicāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 4). [olmaya, -ma, -y, -a]*
223. Eger oġlan eger ḳız **olmayalar** edebsüz
Edebsüz oñmaz hergiz gel edeb ögren edeb *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 13). [olmayalar, -ma, -y, -a, -lar]*
224. Kuḫl-i erbāb-ı naẓar **ola** ġubār-ı ten-i ḫāk
Ḳabrüm üzre gelüp ey ʿĪsī-nefes bergüzer it *(Şânî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 3). [ola, -a]*
225. Her nuṭḳ-ı pāküñ oldı biñ ervāḥa ḳūt-ı rūḥ **olan**
Sensin suḥan deminde dür-efşān Muḥammed Muṣṭafā *(Şânî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 3). [olan, -an]*
226. Yüziñe nūr-ı Ḥaḳ **olmış** hüveydā
Anuñ çün ehl-i ʿaşḳı ḳıldı şeydā *(Şânî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 1). [olmış, -mış]*
227. Ruḫ-ı tābuñdan **olmış** ʿıyd-i nevrūz
Siyeh zülfüñ berāt-ı ḳadr-i aʿlā *(Şânî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 7). [olmış, -mış]*
228. Cismümi ḳollarumı dāġ ile zeyn eyledi yār
Oldı bir meyve-i nihāl bedenüm şāḫ-ı dıraḫt *(Şânî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 4). [oldı, -dı]*
229. Sālik-i rāh-ı mücerred olana ey dervīş
Cān u dil terki gerek ḳanda **olur** cāna vü raḫt *(Şânî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 8). [olur, -ur]*
230. Māh-ı nev ebrūña serv öykündi didüm ḳaddüñe
Dir bu söz yerden göge **olmış** dirīġā rāst geç *(Şânî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 4). [olmış, -mış]*
231. N'ola dil ger cāna itmezseñ femüñ remzin ʿayān
Ġayb sırrından **olur** fāş eylemek esrār güç *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 4). [olur, -ur]*
232. Almaḳ **olurdı** göñül naḳd ile laʿlüñ būsesin
Ey perī yoḳ ṣatduġıñdan oldugı bāzār güç *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 7). [olurdı, -ur, -dı]*
233. Almaḳ olurdı göñül naḳd ile laʿlüñ būsesin
Ey perī yoḳ ṣatduġıñdan **oldugı** bāzār güç *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 8). [oldugı, -dug, -ı]*

234. İtme nisbet ġonceñ ey gül sen fem-i dildāde kim
Ruḫ-be-ruḫ **olduḳda** gülşende olur güftār güç *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 12). [olduḳda, -duḳ, -da]*
235. Kāfir seni gördükde **olur** çünki müselmān
Īmāna niçün gelmeyesin münkir-i efrenc *(Şânî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 9). [olur, -ur]*
236. Derd ü ġam bīmārı **olmışdur** bugün ġāyet mizāc
Anuñ içün ḫūn-ı vaṣluñdan diler miskīn gülāc *(Şânî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 1). [olmışdur, -mış, -dur]*
237. Bunca bu seng-i cefāya nīşe eylersin nişān
ʿĀşıḳun ḳalbi bilürsen kim **olur** cānā recāc *(Şânî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 4). [olur, -ur]*
238. İtme nisbet ġonceñ ey gül sen fem-i dildāde kim
Ruḫ-be-ruḫ olduḳda gülşende **olur** güftār güç *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 12). [olur, -ur]*
239. Ey sālik-i reh-i Ḥaḳa vāṣıṭa-i ḳadīm **olan**
Şerʿ-i sirāc-ı lemyezel **olan** Muḥammed Muṣṭafā *(Şânî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 5). [olan, -an]*
240. Ey sālik-i reh-i Ḥaḳa vāṣıṭa-i ḳadīm **olan**
Şerʿ-i sirāc-ı lemyezel **olan** Muḥammed Muṣṭafā *(Şânî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 6). [olan, -an]*
241. Ġubār-ı kūyet ey meh tūtiyā-yı çesm-i her bīnā
Ne bilsün ḳıymetin ol cevherüñ nādān **olan** aʿmā *(Şânî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 2). [olan, -an]*
242. Der-evc-i āsmān-ı dil hilāl-i naḳş-ı ebrūyet
Meh-i nevdür ki **olmışdur** şafaḳdan ey perī peydā *(Şânî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 6). [olmışdur, -mış, -dur]*
243. Nedür bu çatma ḳaşlar incü dişler zülf-i serkeşler
Nedür bu çeşm-i merdüm-keşler **olmaḳ** böyle bī-pervā *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 4). [olmaḳ, -maḳ]*
244. Dil muṭrib ü nālem ney ü eşküm mey-i gülgūn
Hemdem baña āh **oldı** bugün gör ne demüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 4). [oldı, -dı]*
245. Ġam kişverine şāh **olup** āhum şererinden
Öñümce çekilür niçe altun ʿalemüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 5). [olup, -up]*
246. Bir şāh-ı cihān cānlar cānı
Sevdi yine Şānī **oldı** çāker *(Şânî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 14). [oldı, -dı]*
247. Kūyında işüm **olunca** ʿaḳlum
Taḳvā vü riyāżet ü ʿameldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 9). [olunca, -unca]*
248. ʿAşḳ ile **olunca** şevḳi birle
Söz dilde terennüm-i ġazeldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 1). [olunca, -unca]*
249. Vālih-i ʿaşḳ **olmadıñsa** bu rumūzı bilmedüñ
Şorma bu Mecnūn u Leylā Vāmıḳ u ʿAzrā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 13). [olmadıñsa, -ma, -dı, -ñ, -sa]*
250. Egri raḳībe hemdem **olup** kūy-ı miḥnete
Ok gibi ṭoġrusun atar ol ḳaşı yayı gör *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 5). [olup, -up]*
251. Sözüm oḳ gibi ṭoġrı **olduġundan** ḳāmetüm buldı
Vücūdum yoḳ ḳapuñda ey perī bir şekl-i āhum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 11). [olduġundan, -duġ, -un, -dan]*
252. Muḥyī lebüñdendir ḥayāt **olmışlara** her cā temām
Ey cān ṭabībi bir ʿilāc it bu dil-i ṣad pāreye *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 3). [olmışlara, -mış, -lar, -a]*
253. Gündüzlerde ṣāʾim **ol** gicelerde ḳāʾim **ol**
Yiter böyle nāʾim **ol** tevḥīde gel tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 5). [ol,]*
254. Āsmān-ı daʿvet-i şerʿine ṣıddīḳ didirüp
Şāhid **oldı** gün gibi Ḳurʾān-ı nutḳu'llāh aña *(Şânî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 8). [oldı, -dı]*
255. Çü der-bāġ-ı leṭāfet ān ruḫ-ı yār sırr-ı gül-rengīn
Ben ey Şānī ʿaceb mi ger **olursam** bülbül-i şeydā *(Şânî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 10). [olursam, -sa, -m]*
256. Bilüp eṭvār-ı ḳalbi vāḳıf-ı esrār olandur pīr
Yalan daʿvāyla serverlik iden dīn-i Yezīd **olur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 16). [olur,]*

olagör-: *Olmaya çalışmak, ... gibi olmaya çalışmak.*
1. Yüri Ḥudā-bīn **olagör** eyleme ḫod-bīn özüñ
Pendi bu Şānīden işit her sözidür saña kitāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 13). [olagör,]*

olaldan: *Olduğundan beri.*
1. Risālet çarḫınuñ vechüñ **olaldan** mihr-i rahşānı
Ẕulām-ı küfri refʿ itdi çü doġdı nūr-ı sübḥānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 1). [olaldan,]*

olmaġiçün: *Olmak için, olsun diye.*
1. Manẓar-ı ḫalḳ **olmaġiçün** mertebe-i aʿlā gerek
Bülbül ü tūṭīle ḳaçan bir ola her būm gurab *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 7). [olmaġiçün,]*

ol: *Üçüncü teklik şahıs zamiri, o.*
1. Ġubār-ı kūyet ey meh tūtiyā-yı çesm-i her bīnā
Ne bilsün ḳıymetin **ol** cevherüñ nādān olan aʿmā *(Şânî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 2). [ol,]*
2. Niçe nefs ile şeyṭānı şarāb içüp ulaḳ esrüñ
Bizi **ol** bezme irgür kim ola sāḳī-i rūḥānī *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 10). [ol,]*

3. Umar şefāʿat ü keremüñ **ol** şehüñ ḳamu ümem
   Oldur çü Şānī menbaʾ-ı iḥsān Muḥammed Muṣṭafā *(Şânî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 9). [ol,]*
4. Gerçi geldi Lā nuferriḳ āyeti beyne'r rüsül
   Līk Aḥmed zübdesidür didi **ol** Rabbü'l-ʿalā *(Şânî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 10). [ol,]*
5. ʿĀşıḳ **oldur** ola āyīne-ṣıfat rūşen-dil
   Zāhid-i seng-i siyeh gibi ne tünd ola ne saḫt *(Şânî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 5). [oldur, -dur]*
6. Ṣadef-i tabʿumuñ elfāẕı güherbārı müdām
   Nāzı çoḳ **ol** dehen ü laʿl-i dür-efşāna fedā *(Şânî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 6). [ol,]*
7. Cān-ı şīrīn şeker-āsā vü ḥayātum varı
   Mıṣr-ı ḥüsnüñ şehri **ol** Yūsuf-ı Kenʿān'a fedā *(Şânî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 12). [ol,]*
8. Sāye-veş yoluna ḫāk olduġum ey Şānī bu kim
   İtmişim vārımı **ol** serv-i ḫırāmāna fedā *(Şânî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 14). [ol,]*
9. İl ẕemmin iden kimseye zinhār ḳatıñda
   Yüz virme ki eksik dönecek **ol** yüzi ḳara *(Şânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 6). [ol,]*
10. Çīn-i zülfüñde durur būy-ı vefā **ol** yārüñ
    Sen gerek Şām u Ḥabeş illerine biñ sefer it *(Şânî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 9). [ol,]*
11. Kıldığım-çün dil ḫadeng-i ġamze-i yāre hedef
    Ol ḳaşı yādan çeker Şānī ḳatı aġyār güç *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 14). [ol,]*
12. Fi'l-ḥāl ider açmazdın evel şeh niçeyi māt
    Ol beydaḳ-ı ḫāl-i ruḫ ile oynasa şaṭranc *(Şânî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 4). [ol,]*
13. Döñme bir sāye görünce şanma kim **ol** ẕātdur
    Ẕāt bir yüksek hümādur düşmez andan yire ney *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 7). [ol,]*
14. Kim görse seni cānā terk itdi dil ü cānı
    Cānı n'ider **ol** kimse seyr eyleye cānānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 2). [ol,]*
15. Çevgān-ı zülf-i yāre **ol** dem ki dil alındı
    Meydān-ı ʿaşḳ içinde ṭop oldı ser çalındı *(Şânî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 1). [ol,]*
16. Ayaḳ başmadı bir kez yüzüme bu bāġ-ı ʿālemde
    Bu deñlü sāye-veş düşündüm **ol** serv-i ḫırāmāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 6). [ol,]*
17. Beli ince femi ġonce beñi fülfül lebi yāḳūt
    Güzeller çoḳdur ammā beñzemez **ol** verd-i ḫandāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 12). [ol,]*
18. Ne mümkündür **ol** ḳayd-i kākülden ḫalāṣ ola daḫı
    Ne diller kim giriftār oldı **ol** cāh-ı zenaḫdāne *(Şânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 8). [ol,]*
19. Ne mümkündür **ol** ḳayd-i kākülden ḫalāṣ ola daḫı
    Ne diller kim giriftār oldı **ol** cāh-ı zenaḫdāne *(Şânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 7). [ol,]*
20. Kīmyā-yı ḫāk-i ferḫine niçün ṣarf eylemek
    Çünki şākird olasın **ol** cevherüñ üstādına *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 6). [ol,]*
21. Ey cān ṭabībi dil-i bīmārı unutma
    Ol künc-i belā içre olan zārı unutma *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 2). [ol,]*
22. Dil zülfüñe bend oldı görüp dāne-i ḫālüñ
    Ol dām-ı belā içre giriftārı unutma *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 14). [ol,]*
23. Acı söz ile eyledi diyü baña düşnām
    Ey dil ṣaḳın **ol** laʿl-i şeker-bārı unutma *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 12). [ol,]*
24. Gencīne-i ʿaşḳuñ yiri genc-i dil-i ʿuşşāḳ imiş
    Dīvānedür **ol** kim gezer vīrāneden vīrāneye *(Şânî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 8). [ol,]*
25. Ṭaşra düşme maʿrifet ʿummānuna ġavvāṣ olup
    Baḫr-ı zatuñda ara **ol** gevher-i yek-dāneyi *(Şânî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 12). [ol,]*
26. Ṣaldum **ol** şemʿ-i dil-firūza dil-i sūzān içün
    Nice yanar yaḳılur bi'llāh göreñ pervāneyi *(Şânî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 7). [ol,]*
27. Sāḳī-i bāḳī elinden içmişüz peymāneyi
    Mest-i lā-yaʿḳıl iden **oldur** dil-i dīvāneyi *(Şânî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 2). [oldur, -dur]*
28. Dirler ġamı cānānı sermāye-i dil besdür
    Ol derd-i ġam bulduḳ neyler görelüm Allāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 4). [ol,]*
29. **Ol** gevher-i yektā ne baḫr-ı dil içindeymiş
    Ġavvāṣ oluban ṭalduḳ neyler görelüm Allāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 7). [ol,]*
30. ʿAhd itmişidüm Şānī cānāna virem cānı
    Ol ʿahda vefā ḳılduḳ neyler görelüm Allāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 14). [ol,]*
31. **Ol** şems-i ḫaḳīḳatde göz gibi ẓuhūr itdüñ
    Hep yire göge dolduḳ neyler görelüm Allāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 5). [ol,]*
32. ʿĀḳıbet Mıṣr-ı dil içre bulur Yūsufını
    Ol ki Yaʿḳūb ola Kenʿānı ġam-ı miḥnetde *(Şânî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 6). [ol,]*
33. Nem var aḥvālümi aġlar benüm **ol** bīdāda
    Di olsun hele didüm erişür feryāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 1). [ol,]*
34. Eyler muʿaṭṭar ʿālem-i būy-ı ṣafā-baḫş ile yār
    Ol zülf-i müşg-efşānına ger şāne urup daraya *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 14). [ol,]*
35. Kim ki **ol** güherini miṣle ider müşterī dil
    Virmelidür aña sermāye-i ġamzeñ varın *(Şânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 5). [ol,]*

36. Yine ṭoldurduġuñ āhıla cihān gülzārın
Çünkü bülbüllerinüñ diñlemez **ol** gülzārın *(Şânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 2). [ol,]*
37. Göz göre ṣalınur aġyār ile **ol** serv -i revān
Ey gözüm çeşmesi ḳan yaşıla bulanmayasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 7). [ol,]*
38. Gelüp **ol** mihr-i cihān yanuma Ṣānī bu seher
Didi irdi ṣeb-i hicr-i āḫire uyanmayasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 13). [ol,]*
39. Raḥm idüp aldı dil-i üftādenüñ **ol** ṣāh elin
Ṭutdı ṣan bir mürdenüñ ʿİsī-i Rūhu'llāh elin *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 1). [ol,]*
40. **Ol** elif-ḳadd em dimiş lʿalin saña ey Ṣānī
Var öp dehānın geh lebin gāhī ayaġın gāh elin *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 13). [ol,]*
41. Baṣṣa pā rūyumda ḳaṣd-ı cān idüp **ol** ḫūnī āh
Yüz süreydüm geh ayaġına öpeydüm gāh elin *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 3). [ol,]*
42. Sīneye bir tīġ-ı ġamze ṣalsa **ol** ḳaşı kemān
Cān-ı dil öḫ öḫ diyü karşu çıḳar aña revān *(Şânî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 1). [ol,]*
43. Sīnesin çāk eyledi devr-i felek **ol** māh içün
Görinen çarḫ üzre ey Ṣānī degüldür kehkeşān *(Şânî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 13). [ol,]*
44. Maḥv-ı fenāda Ṣānī Beg maḥv-ı vücūd idüp bugün
Ḳoyma özüñde sensin **ol** ẕerre vü şemmece nişān *(Şânî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 12). [ol,]*
45. Ḳapuñdan menʿ ḳılmasın sen **ol** erbāb-ı ḥācātı
Budur üslūb-ı şāhāne gelen gelsün giden gitsün *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 5). [ol,]*
46. Ey göñül gel idelüm dergeh-i cānāne sefer
Aʿnī **ol** kaʿbe-i maḳṣūd-ı dil ü cāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 2). [ol,]*
47. Niçe beytü'l ḥazen olsun yeri Yaʿḳūb-ı dilüñ
Ey gözüm nūrı gerek **ol** ṣeh-i Kenʿāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 6). [ol,]*
48. Ten ġubāriyle ṭaḳıl sen de hevā-yı ʿaşḳa
Ẕerre-vār idelim **ol** mihr-i dıraḫşāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 4). [ol,]*
49. Ḳuṭb-i ʿālem gibi kūyunda mukīm **ol** mehüñ
Ḳ'olmadı bād-ı zevāl mihr-i dıraḫşāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 3). [ol,]*
50. Allāh diller alan ruḫlar mıdür lebler midür
Cān-ı dil meftūn iden **ol** nergis-i ṣehlā mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 8). [ol,]*
51. Didüm cām-ı lebüñden mest olupdur dil didi **ol** ṣāh
Ṣaḳın çıḳmasun aġzuñdan bu söz Ṣānī yasaġumdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 11). [ol,]*
52. Kebāb **ol** ey ciger büryān **ol** ey dil tutuş ey sīne
Göñül ġam tekyesidür derd-i muḫītden ḳonaġum var *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 9). [ol,]*
53. Nedür **ol** fem nedür **ol** leb nedür **ol** ṣehd ü ṣeker
Be ne nāzik be ne zībā be ne ṣīrīn be ne ter *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 1). [ol,]*
54. Nedür **ol** fem nedür **ol** leb nedür **ol** ṣehd ü ṣeker
Be ne nāzik be ne zībā be ne ṣīrīn be ne ter *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 1). [ol,]*
55. Nedür **ol** zāhid ü engel nedür aġyār u raḳīb
Be ne ebleh be ne cāhil be ne nādān be ne ḫar *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 5). [ol,]*
56. Nedür **ol** ṣiʿr-i ġazel ṭarz-ı güzel ḳatl-i raḳīb
Be ne ṣāʿir be ne kāmil be ne Ṣānī be ne er *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 9). [ol,]*
57. Nedür **ol** dişler ü lebler sūz-ı dilber u ruḫ-ı men
Be ne cevher be ne gevher be ne lūʾlū be ne zer *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 7). [ol,]*
58. Nedür **ol** beñ nedür o zülf nedür **ol** ġamze o çeşm
Be ne cāzū be ne sāḥir be ne ẓālim be ne ṣer *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 3). [ol,]*
59. Nedür **ol** beñ nedür o zülf nedür **ol** ġamze o çeşm
Be ne cāzū be ne sāḥir be ne ẓālim be ne ṣer *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 3). [ol,]*
60. Nedür **ol** fem nedür **ol** leb nedür **ol** ṣehd ü ṣeker
Be ne nāzik be ne zībā be ne ṣīrīn be ne ter *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 1). [ol,]*
61. **Ol** dilrubā ki ṣāḥib-i ḥüsn-i cemāldür
Vallah yoḳ naẓīri anuñ-miṣāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 1). [ol,]*
62. Her bir varaḳ bir āyinedür sunʿ-ı Ḥaḳḳa baḫ
Her yañeden göze görinen **ol** cemāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 18). [ol,]*
63. Mülḥiddür **ol** ki ḳavl ile fiʿli bir olmaya
Rāh-ı şeriʿatı bıraḳan kimse ḍālldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 15). [ol,]*
64. Aʿmādur **ol** ki her naẓarı ʿayn-ı Ḥaḳ degül
Kāzibdür **ol** ki dembedem ehl-i viṣāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 12). [ol,]*
65. Āʿmādur **ol** ki her naẓarı ʿayn-ı Ḥaḳ degül
Kāzibdür **ol** ki dembedem ehl-i viṣāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 11). [ol,]*
66. Eyyām-ı vaṣlı müjdesine **ol** ḳıyāmetüñ
Kevneyn ikisi de fedā birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 3). [ol,]*
67. Ḫālüñ ġamıyla ölene ʿıṭrī kefen gerek
Ol zülf ü kākülüñ velī gül birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 10). [ol,]*
68. **Ol** ġamze oḳlarına nişāne olanlaruñ
Dildür birisi ey ḳaşı yā birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 5). [ol,]*

69. Gözüm göñlüm murādı **ol** ruḥı zībāya baḳmaḳdur
Yaşum tek ʿaḳl u fikrüm dembedem **ol** serve aḳmaḳdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 1). [ol,]*
70. Dolaşursın dil-i sevdāzedeyle her zemān ey zülf
Bilürüm ḳaṣduñ **ol** dīvāneyi zencīre ṭaḳmaḳdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 8). [ol,]*
71. Gözüm göñlüm murādı **ol** ruḥı zībāya baḳmaḳdur
Yaşum tek ʿaḳl u fikrüm dembedem **ol** serve aḳmaḳdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 2). [ol,]*
72. Leṭāfet reng-i būda **ol** ruḫ-ı gülfāma gelmişdür
Ṣalınmaḳ nāz ile **ol** serv-i gül endāma gelmişdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 1). [ol,]*
73. Leṭāfet reng-i būda **ol** ruḫ-ı gülfāma gelmişdür
Ṣalınmaḳ nāz ile **ol** serv-i gül endāma gelmişdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 2). [ol,]*
74. Ṣaḳın ey ġonce sen baḫṣ-ı fem-i yāre dehen açma
Ki bāġ-ı ḥüsne **ol** gülruḫ seni ilzāma gelmişdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 6). [ol,]*
75. **Ol** ġamzesi ḫūn-rīz cefā pīşesi Şānī
Bir sencileyin ʿāşıḳ-ı bī-pāk gerekdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 9). [ol,]*
76. Aġyār açmasun hiç aġız kim vefādur **ol**
Şānī baña ḳaḳın sen o meh ger ḳaḳır ḳaḳır *(Şânî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 9). [ol,]*
77. **Ol** şeh-i ḥüsn itse dil mülkin ḳaçan yaġma aña
Ḫāller cāsūs kāküller ḳara diller durur *(Şânî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 7). [ol,]*
78. Neden bu mülk-i diller **ol** ṣaha yā Rab musaḫḫardur
Meger kim **ol** şeh-i iḳlim-i ḥüsn adı muẓafferdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 1). [ol,]*
79. ʿAceb mi olsa artuḳ ẕerreden üftāde ʿāşıḳlar
Çün **ol** meh çarḫ-ı ḥüsn içre bugün mihr-i münevverdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 6). [ol,]*
80. ʿAbīr-i zülfi būyın ṣatmak içün **ol** melek sīmā
Bugün ʿaṭṭar olupdur ʿālem anuñçün muʿaṭṭardur *(Şânî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 7). [ol,]*
81. Neden bu mülk-i diller **ol** ṣaha yā Rab musaḫḫardur
Meger kim **ol** şeh-i iḳlim-i ḥüsn adı muẓafferdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 2). [ol,]*
82. Zülfi ġamıyla **ol** ṣanemüñ dil ġıdāları
Ey Şānī ṭatlu cānuma hep oldı zehr-i mār *(Şânî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 9). [ol,]*
83. Dāne-i ḫāl ile dil murġın ṣikār itmek içün
Ol gözi ṣayyāduñ ol zülf-i siyehler aġıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 12). [ol,]*
84. Dāne-i ḫāl ile dil murġın ṣikār itmek içün
Ol gözi ṣayyāduñ **ol** zülf-i siyehler aġıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 12). [ol,]*
85. Zaḫm-ı pāy naʿlidür dāġ-ı siyehler ṣanmañ **ol**
Sīnemüñ üsti semendür derd ü ġam oynaġıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 7). [ol,]*
86. Görüp çarḫ üzre ṣanmañ hāledür devr-i felek üzre
Bu gün **ol** mihr-i ʿālem māha ṣıçratmaḳ diler çenber *(Şânî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 4). [ol,]*
87. Dimeñ bu rūy-ı dilberde ne ḳāküldür k'olur ḫoş bū
Götürdi çīn-i zülfi rūma **ol** mihr ü ṣırr-ı ʿanber *(Şânî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 6). [ol,]*
88. Çıḳarmaz **ol** şehüñ vaṣf-ı lebin dil ṭıflı aġzından
Aña pīr-i muḥabbet eli itdürmiş meger ezber *(Şânî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 7). [ol,]*
89. Ṣanmañ **ol** sīmin ḳabaġ üzre görüp ebrūdur **ol**
Çeşm-i mesti ḳaṣdına ben ḫastenüñ ḫançer ṭutar *(Şânî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 5). [ol,]*
90. Laʿl-i yār üzre görüp ḫāl-i siyeh ṣanmañ kim **ol**
Bir ḥabeşdür Mışra gelmişdür ṭurup şekker ṭutar *(Şânî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 7). [ol,]*
91. Ṣanmañ **ol** sīmin ḳabaġ üzre görüp ebrūdur **ol**
Çeşm-i mesti ḳaṣdına ben ḫastenüñ ḫançer ṭutar *(Şânî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 5). [ol,]*
92. Ḳurtuluş yoḳdur diyār-ı ġamdan ey dil bilmiş **ol**
Yollarum seylāb-ı eşküm oldı her dem baġlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 7). [ol,]*
93. Dir **ol** meh-rū bugün Ḫıẓr u Sikender görmedi anı
Leb-i laʿlümde bir ter-çeşme-i āb-ı zülālim var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 9). [ol,]*
94. Egri raḳībe hemdem olup kūy-ı miḥnete
Ok gibi ṭoġrusun atar **ol** ḳaşı yayı gör *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 6). [ol,]*
95. Rā ḳaşların çatup bu gün **ol** dil-rubāyı gör
Tīr-i müjeyle dil atup eyler bu rāyı gör *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 1). [ol,]*
96. Merdüm-i çeşmüm elinden dökülür ṣanmañuz eşk
Pāyına **ol** ṣanemüñ bir niçe cevher dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 8). [ol,]*
97. Çeşmüm piyāle dil der-i meyḫānedür gibi
Göñlüm demādem **ol** leb-i mey-gūn açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 4). [ol,]*
98. Dil-ṣabrın **ol** perī ḳapup āvāre itmege
Siḥr ile çeşm-i fitne-i taʿyīn açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 5). [ol,]*
99. Gülzār-ı ġamda ġonce-i pür-ḫūn gibi benüm
Göñlüm hemīşe **ol** ruḫ-ı gülçīn açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 8). [ol,]*
100. Evrāḳ-ı ʿaḳlımuz n'ola daġılsa her zamān
Şīve kitābın **ol** perī her ān açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 8). [ol,]*
101. Ey Şānī çeşmüm **ol** ṣanemüñ laʿli yādına
Biñ dürr-i tuḥfe ḥoḳḳa-i mercān açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 9). [ol,]*

102. Dil ḫayālüñ ki göñül gibi ḫafī cāya çeker
Ġāfil olma güzelim **ol** seni tenhāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 2). [ol,]*
103. Māh-rūlar dimiş ey Ṣānī senüñçün ki ḳamu
Her şeb **ol** gün daḫı bir ʿālem-i tenhāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 18). [ol,]*
104. Ādem **ol** ey ṭālib añla ʿilmü'l-esmā nedür
Sen nesin anı bilüp fehm eyle bu eşyā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 1). [ol,]*
105. Her ḳaçan **ol** dürrdür kim ruḫ-ı cānāna düşer
Ṣanırum şebnem-i terdür gül-i ḫandāna düşer *(Şânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 1). [ol,]*
106. Gül gibi gül hemīşe ḫurrem ü ḫandān **ol** sen
Aġlamaḳ bencileyin bülbül-i nālāna düşer *(Şânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 9). [ol,]*
107. Ṣanma peykān-ı müjeñ żāyiʿ olur bende şehā
Sīneden geçdügi dem **ol** yeri var cāna düşer *(Şânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 6). [ol,]*
108. ʿAḳlumı dağıdur **ol** zülf-i siyeh şīveleri
Ḥalḳa ḥalḳa ḳaçan **ol** nāz ile gerdāna düşer *(Şânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 4). [ol,]*
109. ʿAḳlumı dağıdur **ol** zülf-i siyeh şīveleri
Ḥalḳa ḥalḳa ḳaçan **ol** nāz ile gerdāna düşer *(Şânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 3). [ol,]*
110. Ṣānī ṣalāt ile selām it o resūl-i ekreme
Varṭa-i ġamdan ādem'e **ol** sebeb-i necāt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 22). [ol,]*
111. Seyr-i ruḫında **ol** mehüñ her günüm oldı rūz-ı ʿiyd
Fikr-i ṣaçıyla her dünüm ḳadr-i şeb-i berāt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 3). [ol,]*
112. Gel gedā-yı kūy-ı cānān **ol** ki sulṭānlıḳ budur
Tāc u taḫtı cümle berbāt it Süleymānlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 1). [ol,]*
113. Ṣābit ḳadem **ol** yolında Ḥaḳḳuñ
Ṭayanduñısa bu köpriden eger *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 23). [ol,]*
114. **Ol** mey ki ṣunmış idi ezel sāḳī-i elest
Başında daḫı ʿāṣıḳ-ı mestüñ ḫumārı var *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 3). [ol,]*
115. Düzüp ḫoş-ṣūret-i ḫāli naẓar ḳıl pīre ey Ṣānī
Ki mirʾāta ne vech ile baḳılsa **ol** bedīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 18). [ol,]*
116. Ne dirse pīrüñ **oldur** söz ʿinād itme nizāʿ itme
Ṣaḳın kāmiller içre aduñ iblīs-i ʿanīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 7). [oldur, -dur]*
117. Bende-i ʿaşḳ **ol** iki ʿālemde sulṭānlıḳ budur
Manṭıḳ-ı ṭayr-ı muḥabbet bil Süleymānlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 1). [ol,]*
118. Merdüm-āzār olma kibr ü kīnden pāk it dilüñ
Ḫayr-ḫāh **ol** herkese cehd it müselmānlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 8). [ol,]*
119. Ṣūfī **oldur** dil duta deryā gibi
Ṣanma her lāf eyleyenler ṣūfīdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 9). [oldur, -dur]*
120. Ṣāfī lebinden **ol** ṣanemüñ ṣormışam didi
Mestāne cānı laʿl-i leb-i müller iñledür *(Şânî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 3). [ol,]*
121. ʿAḳlumuz dağıdan **ol** zülf-i perīṣānuñdur
Ṣabrumuz yaġmalayan ġamze-i fettānuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 1). [ol,]*
122. Dağıdup ʿaḳlumı her ān beni ʿāṣüfte iden
Ey perī **ol** ḳadd ü ebrūñda olan anuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 8). [ol,]*
123. Nāṣıḥ-ı ehl-i muḥabbet gerek **ol** kimse ki ola
Ḥüsni zībā ḫūyı gökçek lebi şekker sözi ḳand *(Şânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 3). [ol,]*
124. Nedür **ol** zülf-i muʿanber nedür **ol** perçem-i caʿd
Dil viren daḫı ḫalāṣ olmadı andan min baʿd *(Şânî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 1). [ol,]*
125. Fikr-i zülfüñle çıḳar her gice **ol** ḳaṣruña gör
Kimdür eflāka anuñ tek ide bir ḳıl ile ṣaʿd *(Şânî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 7). [ol,]*
126. Nedür **ol** zülf-i muʿanber nedür **ol** perçem-i caʿd
Dil viren daḫı ḫalāṣ olmadı andan min baʿd *(Şânî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 1). [ol,]*
127. Künc-i beytü'l-ḫazen olur yeri Yaʿḳūb gibi
Kimüñ **ol** nūr-ı baṣar ger naẓarından ola faḳd *(Şânî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 6). [ol,]*
128. Ḳorḳarım sūz-i derūnum dimege **ol** yāre
Ṣuʿle-i āteş-i āhumda ola ʿālem vaḳd *(Şânî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 7). [ol,]*
129. Ḳurtuluş yoḳdur ebed dām-ı belādan Ṣānī
Kim ki **ol** zülf-i girih-gīre dili eylese ʿaḳd *(Şânî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 10). [ol,]*
130. Diyiñ **ol** pādişeh-i ḫüsne meded bende bugün
Naḳd-i ṣabr-ı dil ü cān ḳoymadı bir ṣūḫ levend *(Şânî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 3). [ol,]*
131. Gözüñ yumuldı ġaflet ile ṣaġ iken henüz
Ol çeşm-i cādū nergis-i bīmārı fikri yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 6). [ol,]*
132. Vaṣlı metāʿın **ol** perī cān naḳdine virür
Ey dil neden ki sende bu esrār fikri yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 15). [ol,]*
133. Ḳanḳı ādem kim anuñ ẕātında bir ʿirfānı yoḫ
Beñzer **ol** bir ṣūrete olmış muṣavver cānı yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 2). [ol,]*
134. Sāḳī yetür ṣabāḥ demidür bize ṣabūḥ
Ḳūtü'l-ḳulūbdür bize **ol** hem ġıdā-yı rūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 2). [ol,]*

135. **Ol** kākül-i zülf ü müje vü yār ġamından
Ey mār-ı belā bu dil-i bīmārı yete ṣanc *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 11). [ol,]*
136. Ṣāhlık meylini ḳo Ṣānī gedā-yı ʿaṣḳ **ol**
Ne ġam-ı ḫayl u ḫaşem çek ne hemm-i tāc ne taḫt *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 9). [ol,]*
137. Sensin ey ḫayrü'l-beşer **ol** server-i ʿālī-cenāb
Kim ġulām-ı dergehüñdür ins ü cin ü ṣeyḫ ü ṣābb *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 1). [ol,]*
138. Yüz ḳarasıyla siyeh ḳıldı ʿamel defterlerin
Sen ṣefīʿ **ol** Ṣānī'ye ey nūr-ı Ḥaḳ yevmü'l ḥisāb *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 18). [ol,]*
139. Dil-i vīrānem içre bulmışum **ol** genc-i pinhānı
Anuñçün olmışum müstaġnī her şeyden görüñ anı *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 1). [ol,]*
140. Degüldür ḫāl ü ḫaṭ **ol** defter-i ḥüsnüñ beyānıñda
Ezelden kātib-i ḳudret raḳam dökdi ḳalem çekdi *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 7). [ol,]*
141. Yā nebī vechüñ senüñ mir'āt-ı vechu'llahdur
Kim ki bildiyse seni **ol** ʿārif-i bi'llāhdur *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 2). [ol,]*
142. Nefs-i ṣāfinüñ ṣafāsından muṣaffā-dil olup
Ol sebebden yā benī ādem ṣafīu'llahdur *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 6). [ol,]*
143. Ben ʿandelīb-i gülşen-i bāġ-ı leṭāfetem
Kūyuñda yārüñ ötdügüm **oldur** şaḳır şaḳır *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 4). [oldur,]*
144. Gözlerüñden zaḫm-nāk olup ölenler ḥālini
Leblerüñden ṣordum **oldur** dir ḥayāt-ı cāvīdān *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 4). [oldur,]*

olar: *Çokluk üçüncü şahıs zamiri, onlar.*
1. **Olar** kim görmediler bilmediler bunda bi't-taḥḳīḳ
Ne bilsün anda sen şāhı çü yoḳdur çeşm-i ʿirfānı *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 11). [olar,]*
2. Ne var Ḫıżr āb-ı zinde içse olmaz ümmetüñde
Olar kim içdiler şerʿ-i şerīf-i āb-ı ḥayvānı *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 8). [olar,]*

oñ-: *İyileşmek, daha iyi duruma gelmek, düzelmek.*
1. Eger oġlan eger ḳız olmayalar edebsüz
Edebsüz **oñmaz** hergiz gel edeb ögren edeb *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 14). [oñmaz, -maz]*

on: *On, sayı.*
1. Ey Ṣānī üç didüm diyen ancaḳ birin dimiş
Mażmūna māliküm dir isem **on** açar ḳapar *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 10). [on,]*

on iki: *On iki, sayı.*
1. Dur itdi sāl-i köhne irüp faṣl-ı nevbahār
Ṣan oldı ʿālem **on iki** yaşında bir nigār *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 2). [on iki,]*

on sekiz biñ: *Sayı, on sekiz bin.*
1. Ey yüzüñden **on sekiz biñ** ʿālemün naḳşı ʿayān
Ḳaşlaruñ bir yerde baş çatup anı eyler beyān *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 1). [on sekiz biñ,]*
2. On sekiz biñ ʿālemi ḳılmış iḥāṭa ser-be-ser
Ey dür-i maḳṣūd-ı ʿālem añla bu deryā nedür *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 5). [on sekiz biñ,]*

orta: *Meydan.*
1. Ḳılca duyulmadı **ortada** miyānuñ ḫaberi
Ehl-i teʾvīl anı gerçi niçe maʿnāya çeker *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 7). [ortada, -da]*
2. Bu **ortada** rumūzun ḳılca şerḥ eyler anuñ yoḳdan
Nezāketde miyān-ı yāre beñzer bir ḫayālüm var *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 7). [ortada, -da]*

otaġ: *Oda, çadır.*
1. N'ola ḳaplarsa dūd-ı āh-ı āteş-bārum āfāḳı
Şeh-i ʿaṣḳum ḳurulmış dehre altunlu **otaġum** var *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 4). [otaġum, -um]*
2. Dūd-i āhumdur livā ġam ʿaskerüm ben şāh-ı ʿaṣḳ
Başum üzre lāceverdī çarḫ **otaġum** ṣandılar *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 6). [otaġum, -um]*

oyna-: *Oynamak.*
1. Ṣaḥn-ı çemende **oynayaraḳ** ṭıfl-ı gülşenüñ
Bād-ı seḥer külāhını serden ḳapar ḳaçar *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 5). [oynayaraḳ, -y, -arak]*

oynat-: *Oynatmak, hareket ettirmek.*
1. Bezm-i çemende lāle içüp sīne çāk olur
Nergis ḳabaġın **oynadamaz** pür ḫumārdur *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 8). [oynadamaz, -a, -maz]*
2. Degüldür dāġ-ı sīnem zaḫm alupdur naʿl-i pāyından
Semend-i nāzın **oynatduḳça** Ṣānī şehsüvārum yār *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 14). [oynatduḳça, -duḳ, -ça]*

3. Sīm-i gerdānuñ miyānuñ ḳoçmadan ḫālī degül
   Cān **oynatmasıdur** bu ne hamāʾil bāġıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 6). [oynatmasıdur, -sı, -dur]*

oynaġ: *Üstü çayır, altı bataklık yer II Atın oynayıp oyalandığı yer.*
1. Zaḫm-ı pāy naʿlidür dāġ-ı siyehler şanmañ ol
   Sînemüñ üsti semendür derd ü ġam **oynaġıdur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 8). [oynaġıdur, -ı, -dur]*

Ö ö

ögren-: *Öğrenmek, bilgi edinmek II Kavramak.*
1. Gonçeler laʿlüñden **ögrenmiş** tebessüm nidügin
   Ṭūtī güftāruñdan **ögrenmiş** tekellüm nidügin *(Şânî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 1). [ögrenmiş, -miş]*
2. Dil naḳdine vir vaṣl metāʿını ḳayırmaz
   Ey ḫāce-i ḥüsn **ögrenigör** ṣatma vü alma *(Şânî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 8). [ögrenigör, -i, -gör]*
3. Ey dînde ḳarındaşım gel edeb **ögren** edeb
   Ḥaḳ yolunda yoldaşım gel edeb **ögren** edeb *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 1). [ögren,]*
4. Ey dînde ḳarındaşım gel edeb **ögren** edeb
   Ḥaḳ yolunda yoldaşım gel edeb **ögren** edeb *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 2). [ögren,]*
5. Edeb başlar tācıdur sulṭanlar muḥtācıdur
   Edebsüzlik acıdur gel edeb **ögren** edeb *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 4). [ögren,]*
6. Edebdür yüzüñ ṣuyı keser yaramaz ḫūyı
   Hīç getürmez ġayġulı gel edeb **ögren** edeb *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 6). [ögren,]*
7. Sesüñ ḳaldırup gülme ḫalḳı saña güldürme
   Nā-ḥaḳ cānuñ öldürme gel edeb **ögren** edeb *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 10). [ögren,]*
8. Edebli temīz olur her yerde ʿazīz olur
   Edebsüzler ḫīz olur gel edeb **ögren** edeb *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 12). [ögren,]*
9. Eger oġlan eger ḳız olmayalar edebsüz
   Edebsüz oñmaz hergiz gel edeb **ögren** edeb *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 14). [ögren,]*
10. Şānī ne itse taʿlīm edeb ṭutup ol teslīm
    Uluña eyle taʿzim gel edeb **ögren** edeb *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 16). [ögren,]*
11. Edepsüzler ḫor olur her yerde maḳhūr olur
    Ḥaḳ ḳatından dūr olur gel edeb **ögren** edeb *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 8). [ögren,]*
12. Beyʿ-i vefā it ey perī göñlümle vaṣluñı
    Bāzār-ı ḥüsne ḫocasın **ögren** alup ṣatup *(Şânî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 6). [ögren,]*
13. Gonçeler laʿlüñden **ögrenmiş** tebessüm nidügin
    Ṭūtī güftāruñdan **ögrenmiş** tekellüm nidügin *(Şânî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 2). [ögrenmiş, -miş]*

ögüd: *Öğüt, nasihat.*
1. Ṭut elin bir velīnüñ tevḫīde gel tevḫīde
   Al **ögüdin** olanuñ tevḫīde gel tevḫīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 2). [ögüdin, -in]*

öh öh: *Öh öh, öksürmek.*
1. Sīneye bir tīġ-ı ġamze ṣalsa ol ḳaşı kemān
   Cān-ı dil **öḫ öḫ** diyü karşu çıḳar aña revān *(Şânî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 2). [öḫ öḫ,]*

öl-: *Ölmek, can vermek, yok olmak.*
1. Dil-teşnesi ġāyetde diler āb-ı viṣālüñ
   Allāh içün **ölsün** dir isen ey perī alma *(Şânî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 4). [ölsün,]*
2. Dil-i Şānī degül ancaḳ **ölürseñ** bülbül-i şeydā
   Senüñ tek baġ-ı ḥüsn içre açılmış verd-i ḫandāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 13). [ölürseñ, -ür, -se, -ñ]*
3. Laʿl-i dilberden **ölürem** diseler Şānī baña
   Yoḳsa bīmār-ı ġamum olmaz eṭıbbādan ʿilāc *(Şânî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 9). [ölürem, -ür, -em]*
4. Ḳorḳum budur ki **öliceḳ** rāh-ı ġamda ben
   Mirʾāt-ı vech-i yāre vire āh-ı dil ġubār *(Şânî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 5). [öliceḳ, -icek]*
5. **Öldürüp** aġyārı şād idem dimişdiñ Şānīyi
   Dilemez ḫayr iş yolında **öldügüm** teʾḫīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 10). [öldügüm, -düg, -üm]*
6. Gamzeñ oḳıyla zülfüñ ucından **ölenlerüñ**
   Ne ḥadd-i ʿaddi var ne ḥesāb-ı şümārı var *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 7). [ölenlerüñ, -en, -ler, -üñ]*
7. Beni unutma vefādan kerem-i luṭf u ʿaṭādan
   Ölürüm ṣoñra cefādan işüm eyvā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 8). [ölürüm, -ür, -üm]*

8. Didi ey Şānī iki **öldüñ** iki kez dirilüp
   Hıżr-veş cām-ı ḥayāt içdüñ olup mest-i ḫumār *(Şânî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 9). [öldüñ, -dü, -ñ]*
9. Laʿlüñ gibi dil ẕaḥmına ʿālemde emüm var
   ʿAşḳuñdan **ölürsem** dahı cānāna ġamum var *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 2). [ölürsem, -ür, -se, -m]*

öldür-: *Öldürmek, bir canlının hayatına son vermek.*

1. Sesüñ ḳaldırup gülme ḫalḳı saña güldürme
   Nā-ḥaḳ cānuñ **öldürme** gel edeb ögren edeb *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 10). [öldürme, -me]*
2. **Öldürüp** aġyārı şād idem dimişdiñ Şānīyi
   Dilemez ḫayr iş yolında öldügüm teʾḫīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 9). [öldürüp, -üp]*
3. Emmāre-i nefsi **öldürigör**
   Ol Mehdī hüner içinde Ḥaydār *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 3). [öldürigör, -igör]*
4. Şehrüñde ʿadū-yı nefsi **öldür**
   Mülküñ saña ola tā musaḫḫar *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 5). [öldür,]*
5. Seg rakībe dime çoḳ **öldüregör** ses kesile
   Yoḳsa kūyuñda bu işüñ soñı ġavġāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 5). [öldüregör, -egör]*
6. Rā ḳaşuñ sevdigime ḫançer ile ḫūnī gözüñ
   Beni **öldürmege** o rāya vü bu rāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 8). [öldürmege, -meg, -e]*
7. Ḳaşduñ iki raḳībüñ eger birisi nedür
   Öldür ikisini de şehā birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 2). [öldür,]*
8. Ḳapuñda ṭaʿn eyle beni **öldürdi** müddeʿī
   Baña yazıḳdur ey perī saña vebāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 11). [öldürdi, -di]*
9. Tīr ile çeşmüñ ādem **öldüremez**
   Yā niçün ḳurdı ḳavsin ebrūlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 3). [öldüremez, -e, -mez]*
10. Dil-i bīmārumı emle beni **öldürme** bu hemle
    Elem ü miḥnet ü ġamla dil-i pür-dāġ sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 13). [öldürme, -me]*
11. Feryāda iriş derd ile **öldürdi** beni ġam
    Ey rūḥ-ı feraḥ-baḫş bu gam-ḫārı unutma *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 3). [öldürdi, -di]*
12. Gerek **öldür** gerek ḳoy bir ḳuluñum āstānuñda
    Ne buyursañ muṭīʿüm pādişāhum emr-i fermāne *(Şânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 11). [öldür,]*
13. Ẕebḥine efʾīsin **öldürmek** içün
    Ḳahrı tiryāk eyleyenler şūfīdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 9). [öldürmek,]*
14. Sen seni ḳatl eyleyince kimseden umma meded
    Kimse varmaz kendüzin **öldürenüñ** feryādına *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 8). [öldürenüñ, -ün]*

ölen: *Ölmüş kişi, ölü.*

1. Ġamzeñ ucından **öleni** laʿlüñ çü dirgürür
   Ḫūnī gözüñ nʾider güzelim ḳana al ḳatup *(Şânî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 7). [öleni, -i]*
2. Ḫālüñ ġamıyla **ölene** ʿıṭrī kefen gerek
   Ol zülf ü kākülüñ velī gül birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 9). [ölene, -e]*
3. Gözlerüñden zaḫm-nāk olup **ölenler** ḫālini
   Leblerüñden ṣordum oldur dir ḥayāt-ı cāvīdān *(Şânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 3). [ölenler, -ler]*

ölüm: *Ölüm, hayatın son bulması.*

1. Sen yürirsin bī-ḫaber **ölüm** arduñca gezer
   El-ḥazer heyüʾl-ḥazer tevbeye gel tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 13). [ölüm,]*
2. Ne aşşı böyle dir dilden **ölüm** çünkim bizümçündür
   Bize sen bir beḳā vir kim ebed hīç olmaya fānī *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 7). [ölüm,]*

ʿ**ömr:** *Ömür, hayat.*

1. Nefsüñ yolına gitdüñ ʿ**ömrüñ** naḳdin çürütdüñ
   Görsen saña ne itdüñ tevbeye gel tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 3). [ʿömrüñ, -üñ]*

ʿ**ömr** ʿ**azīz:** *Kıymetli hayat.*

1. ʿ**Ömr** ʿ**azīz** naḳdiñi itme telef ṣaḳın bugün
   Ḥaḳ yolına it anı ṣarf ger ider iseñ ey civān *(Şânî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 5). [ʿömr ʿazīz,]*

ʿ**ömr-i Nūḥ:** *Hz. Nuh peygamberin ömrü.*

1. Pīr oldum ey civān nece ṣabr idem it vefā
   Eyyūb ṣabrı bende degüldür ne ʿ**ömr-i Nūḥ** *(Şânî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 12). [ʿömr-i nūḥ,]*

öñ: *Önce, evvelâ.*

1. Ḳadd ü zülf-i yār **öñinde** serv ü sünbül görmeyen
   Bilmez ey Şānī cihānda pest ü bālā rāst geç *(Şânî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 9). [öñinde, -i, -n, -de]*

öñ: *Ön, huzur, makam.*

1. Degüldür bāġ-ı dehre geldügi şimşāduñ öykinmek
   Ḳadüñ **önüñde** ṭoġruluḳda bir ikrāma gelmişdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 12). [önüñde, -üñ, -de]*
2. Benümle sen nice daʿvā-yı ʿaşḳ eylersin ey Ferhād
   Öñümce kūy-ı miḥnetde benüm bir kūh-kensin sen *(Şânî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 6). [öñümce, -üm, -ce]*
3. Pīr **öñinde** telḳīn al ḳulaḳtan al cāna ṣal
   Tā olasın ehl-i ḥāl tevḥīde gel tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 3). [öñinde, -i, -n, -de]*
4. Bir pīr **öñinde** diz çökicek diñle gör nedir
   Dört yaña baḳma ṣola vü ṣaġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 13). [öñinde, -i, -n, -de]*
5. Nice bu fısḳ u fücūr nice bu mekr ü ġurūr
   Önüñde yoḳ mıdur gör tevbeye gel tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 8). [önüñde, -üñ, -de]*
6. Lāle vü zambaḳ açılmışlar güle gülşende dün
   Şāh **öñinde** kār-ı dervīşān-ı şeyʾullāhdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 12). [öñinde, -i, -n, -de]*
7. Şeh olup ʿaşḳ iline derd-i ġamdan dil ḥaşem çekdi
   Öñince āh-ı āteş-bārum altunlu ʿalem çekdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 2). [öñince, -ince]*
8. Ġam kişverine şāh olup āhum şererinden
   Öñümce çekilür niçe altun ʿalemüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 6). [öñümce,]*
9. ʿAlī-veş düldül-i nāza süvār olmış bugün Ḥaydar
   Göñül **öñünce** Ḳanberveş daḳınmış nāleden ziller *(Şânî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 2). [öñünce,]*

öñdin: *Önce.*
1. Yüzüñdür āfitāb-ı dil cihān nūruñladur aydın
   Ḳamu ilden bize **öñdin** şefāʿat yā Resūlallāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 6). [öñdin,]*

öp-: *Öpmek.*
1. **Öpdügüm** sāḳī ayaġı ṭutduġum dāmān-ı yār
   Ḥāşāli'llāh neylerüm ben zāhīd-i gümrāh elin *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 5). [öpdügüm, -düg, -üm]*
2. Başşa pā rūyumda ḳaşd-ı cān idüp ol ḫūnī āh
   Yüz süreydüm geh ayaġına **öpeydüm** gāh elin *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 4). [öpeydüm, -ey, -dü, -m]*
3. Ol elif-ḳadd em dimiş lʿalin saña ey Şānī
   Var **öp** dehānın geh lebin gāhī ayaġın gāh elin *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 14). [öp,]*
4. Pend-i ʿāşıḳ mı ḳulaġuñda nedür bu küpeler
   Dime misin güzelüm boynuñı ḳocup **öpeler** *(Şânî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 2). [öpeler, -e, -ler]*

öpül-: *Öpülmek.*
1. **Öpülmez** emilirse laʿlin ki şifā dirler
   Dāḫı niye emsem dir billāh diñ o dermānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 5). [öpülmez, -mez]*

ört-: *Gizlemek, saklamak, kapatmak.*
1. **Örter** niḳāb-ı zülf ile ebrū vü rūyını
   Gizler ne vech ile şeb-i zülfinde ayı gör *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 7). [örter, -er]*
2. ʿĀrızuñ zülfüñle **örtüp** itmegil ey yār güç
   Ṭutma balçıḳla güneş yüzün idüp iẓhār güç *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 1). [örtüp, -üp]*

öt-: *Ötmek, şakımak.*
1. Yār işiginde **ötme** raḳībā laḳır laḳır
   Epsem sürülmedin yire yüzüñ taḳır taḳır *(Şânî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 1). [ötme, -me]*
2. Ben ʿandelīb-i gülşen-i bāġ-ı leṭāfetem
   Kūyuñda yārüñ **ötdügüm** oldur şaḳır şaḳır *(Şânî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 4). [ötdügüm, -düg, -üm]*

öykün-: *Birine benzemek istemek, onu taklit etmek, taklide çalışmak, özenmek.*
1. Degüldür bāġ-ı dehre geldügi şimşāduñ **öykünmek**
   Ḳadüñ önüñde ṭoġruluḳda bir ikrāma gelmişdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 11). [öykinmek, -mek]*
2. Māh-ı nev ebrūña serv **öykündi** didüm ḳaddüñe
   Dir bu söz yerden göge olmış dirīġā rāst geç *(Şânî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 3). [öykündi, -di]*

öyle: *Öyle, o şekilde.*
1. Yürekde dāġ-ı miḥnet ʿaksidür ey Şānī düşmişdür
   Görenler **öyle** ṣanur rūy-ı zerdim üzre ḫālim var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 14). [öyle,]*

öz: *Kendi, şahsı, zatı.*
1. Maẓhār-ı eşyā **özüñdür** manẓar-ı Ḥaḳdur dilüñ
   Menʿaref sırrından āgāh ol ki insānlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 7). [özüñdür, -üñ, -dür]*
2. Yüri Ḥudā-bīn olagör eyleme ḫod-bīn **özüñ**
   Pendi bu Şānīden işit her sözidür saña kitāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 13). [özüñ, -üñ]*
3. Kimdür reh-i ʿaşḳuñda **özüñ** itmeye ḳurbān
   Ey yolına cān virmek olan dīn-i Muḥammed *(Şânî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 7). [özüñ, -üñ]*

4. Her kişi şānına lāyıḳ iş ider ey yüzi gül
   Şānī üftāde ki n'itsüñ yine **öz** şānuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 14). [öz,]*
5. Rāh-ı ʿaşḳ içre **özüni** dembedem
   Cüst u çālāk eyleyenler ṣūfīdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 7). [özüni, -ün, -i]*
6. Cümle revzenden ḳamu ḫāne müzeyyen olduġı
   Bir güneşdendür ne var olmazsa **özin** ḫāne bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 10). [özin, -in]*
7. Raḥmān'a dilersüñ irmek ey cān
   Ḳurʾānı idin **özüñe** rehber *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 18). [özüñe, -üñ, -e]*
8. Kurʾān-ı şerīfe uymayanlar
   İtürdi **özini** oldı ebter *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 20). [özini, -i, -n, -i]*
9. Bilmedi Rabbi o kim tanımadı **öz** nefsin
   Men-ʿaref sırrını Aḥmed didi kim lā eyler *(Şânî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 5). [öz,]*
10. Çünki bildüñ maẕharı ẕāt u ṣıfāt imiş **özüñ**
    Açma rāzıñ ṣaḳla bu esrārı gel ifşā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 17). [özüñ, -üñ]*
11. Hem dem itmiş **özine** kūşe-i ḫalvetde müdām
    Şānī beñzer ki seni ceẕbe-i esmāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 9). [özine, -i, -n, -e]*
12. Cānān ġamından özge yimek içmek istemez
    Bi'llāh **özine** dil ne idinmiş ġıdāyı gör *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 12). [özine, -i, -n, -e]*
13. Maḥv-ı fenāda Şānī Beg maḥv-ı vücūd idüp bugün
    Ḳoyma **özüñde** sensin ol ẕerre vü şemmece nişān *(Şânî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 12). [özüñde, -üñ, -de]*
14. Her ki dilden gidere ḫāk-i vücūduñ kederin
    Belki āyine-i ẕāt eyler **özin** ḫażretde *(Şânî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 4). [özin, -in]*
15. Pend eyleyen Şānī'dür saña ḥaḳḳı tanıtur
    Haḳdan **özüñe** ḳanıdur tevḥīde gel tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 24). [özüñe, -ü, -ñ, -e]*
16. Kim işige tevbe ḳıl kimseye uzatma dil
    Öz ʿaybuñı añla bil tevḥīde gel tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 18). [öz,]*
17. Çeküp çeküp müje oḳların **özümden** cāna
    Delük delük delinen ḳalb-i zārı gördüñ mi *(Şânî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 5). [özümden, -üm, -den]*

özge: *Başka, diğer.*
1. Ey ḳanāʿat kūşesinde muʿtekif olan civān
   Vir ḫaber kim bundan **özge** kenz-i lā-yefnānedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 20). [özge,]*
2. Cānān ġamından **özge** yimek içmek istemez
   Bi'llāh özine dil ne idinmiş ġıdāyı gör *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 11). [özge,]*
3. Hūdan **özge** var mı hīç bilmem cihānda cān-ı dil
   Şāhid- i ʿaşḳum zebānumda benüm ezkār-ı hū *(Şânî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 5). [özge,]*
4. Ey Şānī raḳībüñ yüzüni görmeden **özge**
   ʿĀlemde benüm daḫı ne ġuṣṣa elemüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 13). [özge,]*

özil-: *Ezilmek.*
1. Dervīş olan ṣızılur Ḥaḳ yolına düzilür
   Çörek unı **özilür** tevḥīde gel tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 14). [özilür, -ür]*

ʿözr-hāh: *İsteme özrü.*
1. Yüz sürigeldi Şānī bilüp sehv ü cürmini
   Kendüye ḳıldı dergeh-i aʿlāñı **ʿözr-ḫāh** *(Şânî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 8). [ʿözr-ḫāh,]*

P p

pā: *Ayak.*
1. Başşa **pā** rūyumda ḳaṣd-ı cān idüp ol ḫūnī āh
   Yüz süreydüm geh ayaġına öpeydüm gāh elin *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 3). [pā,]*

pāc: *Maddi kaynak, mal veya para.*
1. Bekleyüp derbend-i baḫrüñ dil emīn olur şehā
   Almaġ içün kārbān-ı ḫüsnüñe geldükde **pāc** *(Şânî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 6). [pāc,]*

pādişāh: *Padişah, hükümdar (Sevgili, güzel).*
1. Bende-i sulṭān-ı ʿaşḳına ne ġam
   Derd iline **pādişāh** dervīşdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 12). [pādişāh,]*

2. Esīr-i ʿaşḳum ammā mülk-i ġamda **pādişāhum** ben
   Serümde seng-i miḥnet ṣāḥib-i tāc u külāhum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 1). [pādişāhum, -um]*
3. Seni sevmez deyü ṣuçlı çıḳarmış bendeñi aġyār
   Bu sözler hep yalandur **pādişāhum** bī-günāhum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 6). [pādişāhum, -um]*
4. Gerek öldür gerek ḳoy bir ḳuluñum āstānuñda
   Ne buyursañ muṭīʿüm **pādişāhum** emr-i fermāne *(Şânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 12). [pādişāhum, -um]*

pādişāh-ı ḥüsn: *Güzellik padişahı.*
1. Tīġ ile ġamzen açdı gönüller vilāyetin
   Ey **Pādişāh-ı ḥüsn** senüñdür ḳamu fütūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 8). [pādişāh-ı ḥüsn,]*

pādişeh-i ʿaşḳ: *Aşk padişahı.*
1. Kuralı **pādişeh-i ʿaşḳ** gönül şehrine taḫt
   Baña yār oldı ḳamu ʿizz ü şeref devlet baḫt *(Şânî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 1). [pādişeh-i ʿaşḳ, -n, -e]*

pādişeh-i hüsn: *Güzellik padişahı.*
1. Diyiñ ol **pādişeh-i ḥüsne** meded bende bugün
   Naḳd-i ṣabr-ı dil ü cān ḳoymadı bir şūḫ levend *(Şânî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 3). [pādişeh-i ḥüsne, -e]*

pādişeh-i lā-yezāl: *Tükenmez padişah.*
1. Bedrine naḳṣ erişmez anuñ şemsine zevāl
   Mülk-i beḳāda **pādişeh-i lā-yezāldür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 4). [pādişeh-i lā-yezāldür, -dür]*

pādişeh-i muḫterem-i pür-kerem: *Cömertlik dolu saygı değer padişah.*
1. Ey müddeʿī ben bende-i bī-kes mi ṣanursın
   Bir **pādişeh-i muḫterem-i pür-keremüm** var *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 10). [pādişeh-i muḫterem-i pür-keremüm, -üm]*

pādişeh-i vilāyet-i ḥüsn: *Güzellik ülkesinin padişahı.*
1. Bir **pādişeh-i vilāyet-i ḥüsn**
   Ḳıldı beni Şānī şimdi çāker *(Şânî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 13). [pādişeh-i vilāyet-i ḥüsn,]*

pāk: *Temiz, saf.*
1. Merdüm-āzār olma kibr ü kīnden **pāk** it dilüñ
   Ḫayr-ḫāh ol herkese cehd it müselmānlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 7). [pāk,]*
2. Yolunda kişi ṣu dökünen ḫāk gerekdür
   Mey gibi ṣafā dil ṣu gibi **pāk** gerekdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 2). [pāk,]*
3. Ṣāf dilce ġıll u ġışşsızca zaġalsizce olup
   Sīmī tence **pākce** ārī dehence olsa yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 8). [pākce, -ce]*

pāk eyle-: *Temizlemek.*
1. Ḳalbini **pāk eyleyenler** ṣūfīdür
   Nefsini ḫāk eyleyenler ṣūfīdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 1). [pāk eyleyenler, -y, -en, -ler]*

pāk-meşreb: *Yaratılışı temiz, iyi huylu olan.*
1. Sāde dil hem ṣāf sīne **pāk-meşreb** ʿāşıḳ ol
   Münkir olma ehl-i dīnüñ zāhid u ʿabbādına *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 15). [pāk meşreb,]*

pāre pāre: *Parça parça.*
1. Nedür bu **pāre pāre** rīze rīze bağrımūñ ḥāli
   Nedür bu yāre yāre ḳıldığıñ bu cān-ı bī-pervā *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 9). [pāre pāre,]*
2. Baġrum delik delik cigerüm **pāre pāredür**
   Tīġuñla cümle ten dil-i cān yāre yāredür *(Şânî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 1). [pāre pāredür, -dür]*

pāy: *Hisse, nasip II Ayak.*
1. Ḫayāl-i serv-ḳaddüñ ḫāk idelden sāye-veş çeşmüm
   Aḳar **pāyuña** her dem cūybār-ı dīde pür-nemdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 8). [pāyuña, -u, -ñ, -a]*
2. Cānımı varuña ser u perde **pāy**
   Gelse reftāre ḳadd-i dil-cūlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 11). [pāy,]*
3. Merdüm-i çeşmüm elinden dökülür ṣanmañuz eşk
   Pāyına ol ṣanemüñ bir niçe cevher dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 8). [pāyına, -ı, -n, -a]*
4. Anı bunı ḳoy ey dil her ḳanda kim olursa
   Pāyına niṣār it cān gördükde o sulṭānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 6). [pāyına, -ı, -n, -a]*

pāyān: *Son, sınır.*
1. Ḥasret-i dildār ile bir derde düşdi Şānī kim
   Nāle vü feryād u āh u zārınuñ **pāyānı** yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 14). [pāyānı, -ı]*

pāye-i ʿālī: *Yüksek derece.*

1. ʿAşḳ ayaġına yüz sürdügüme ʿālemde
   Pāye-i ʿālīye irdüm buluban ḳadr-i bülend *(Şânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 12). [pāye-i ʿālīye, -y, -e]*

pāy-ı Mesīhe: *Hz. İsa (as) peygamberin ayağı.*

1. Bir söz ne olduġı çün **pāy-ı Mesīḥe** lenger
   ʿAşḳ ehlinüñ bu yolda hep vārı terk olundı *(Şânî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 11). [pāy-ı mesīḥe, -e]*

pāymāl: *Ayaklar altında kalmış, çiğnenmiş II Hakir düşürülmüş, perişan edilmiş.*

1. Zülf ü ḳaddüñ hevāsı ile Şānī-i derdmend
   Kūyuñda sāyeveş ʿaceb **pāymāldür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 22). [pāymāldür, -dür]*

peder: *Baba.*

1. Terk-i cān u dil ider ʿāşıḳ olan ḳanda ḳalur
   Māder ü ḫīş ü birāder ü **peder** yā ferzend *(Şânî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 8). [peder,]*

pehlüvān: *Pehlivan.*

1. Dimişsin ḳāmetüm yāyın cihānda **pehlüvān** çekmez
   Bu meydān içre Şānī yā neden ġam ḳurdı hem çekdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 13). [pehlüvān,]*

pelīd: *Pis, murdar, alçak kimse.*

1. Bāṭıl ile ḥaḳḳı nice farḳ ide nādān u **pelīd**
   ʿĀrif olan bildi nedür küfr ile īmān u ṣevāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 5). [pelīd,]*
2. O kim taʿlīm-i ʿilm-i dīn içün bir pīre yapışmaz
   Şāḳī-i bī-ḥayā bir naḫs u bed-baḫt u **pelīd** olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 4). [pelīd,]*

pembe: *Pembe.*

1. Ġam-ı ḫāl-i ruḫuñla dilde niçe tāze dāġum var
   Şerer-ālūd olan her **pembeden** yanmaz çerāġum var *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 2). [pembeden, -den]*

penbe: *Pamuk.*

1. Çek ikilik **penbesin** şemʿüñden aç cān ḳulaġın
   Diñle meclisde ne dir gör def ü ṭanbūr çeng ney *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 3). [penbesin, -s, -i, -n]*
2. Āh-ı āteş-bārda her dāġ bir **penbeyle** dil
   Çarḫdur zeyn oldı encümlerle gūyā semt semt *(Şânî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 5). [penbeyle, -y, -le]*

penbe-i dāġ-ı dil: *Gönül yarasının pamuğu.*

1. Seng-i ġamuñla gök olmış sīne-i mecrūḥda
   Penbe-i dāġ-ı dilümdür ṣanma necm-i āsmān *(Şânî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 12). [penbe-i dāġ-ı dilümdür, -üm, -dür]*

penbe-i dāġ: *Yaranın pamuğu.*

1. Yaḳarsam nār-ı ʿaşḳ ile kime ne dil ocaġumdur
   Yanarsa **penbe-i dāġum** nola altun çerāġumdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 2). [penbe-i dāġum, -um]*

penbe-i pür-ḫūn: *Kanlı pamuk.*

1. Dāġ-ı dilden dökülen **penbe-i pür-ḫūnumdur**
   Ḳızaran lāle degül deşt-i ġam-ı ṣaḥrāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 5). [penbe-i pür-ḫūnumdur, -um, -dur-umdur]*

pend: *Nasihat, öğüt.*

1. Almışum pīr-i fenā **pendin** ḫarābāt ehliyüm
   Ḳaṣr-ı Ḳayṣerle degişmem menzil-i virāneyi *(Şânî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 5). [pendin, -in]*
2. Efsūn-ı ʿaşḳı yār ider efsāne dillerde beni
   Nāṣıḥ ḳo **pendi** başlama efsāneden efsāneye *(Şânî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 10). [pendi, -i]*
3. Yüri Ḫudā-bīn olagör eyleme ḫod-bīn özüñ
   Pendi bu Şānīden işit her sözidür saña kitāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 14). [pendi, -i]*
4. Kākül ü perçem ü zülfe dolaşur ise ḳanda
   Giçmez ey Şānī n'idem bu dil-i divāneye **pend** *(Şânî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 14). [pend,]*
5. İtme ey nāṣıḥ iñen bu dil-i şūrīdeye **pend**
   ʿAşḳ dīvānesi bir ḳıl ile hīç olmaz bend *(Şânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 1). [pend,]*

pend eyle-: *Öğüt vermek, nasihat etmek.*

1. **Pend eyleyen** Şānī'dür saña ḥaḳḳı tanıtur
   Haḳdan özüñe ḳanıdur tevḥīde gel tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 23). [pend eyleyen, -y, -en]*

pend-i ʿāşık: *Aşığın öğüdü, aşığın nasihati.*

1. **Pend-i ʿāşıḳ** mı ḳulaġuñda nedür bu küpeler
   Dime misin güzelüm boynuñı ḳocup öpeler *(Şânî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 1). [pend-i ʿāşıḳ,]*

per: *Kanat.*

1. N'ola pervāz itse mürġ-i tabʿ-ı Şānī her ṭaraf
   Tīr-i ġamzeñ ey ḳaşı yā aña bāl ü **per** yeter *(Şânî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 10). [per,]*

perākende: *Dağınık, darmadağınık, perişan.*

1. ʿAḳl u ṣabr u dili hep ḳıldı **perākende** şehā
   Cemʿ-i ḫāṭır ḳomaz arada ne gisūdur bu *(Şânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 3). [perākende,]*

perākende ol-: *Dağılmak, perişan olmak.*

1. İlāhī Şānīyem uydum hevāya sen ʿināyet ḳıl
   Yed-i fażluñla cemʿ it ʿaḳl u cān **oldı perākende** *(Şânî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 10). [perākende oldı, -dı]*

perçem-i caʿd: *Kıvırcık perçem.*

1. Nedür ol zülf-i muʿanber nedür ol **perçem-i caʿd**
   Dil viren daḫı ḫalāṣ olmadı andan min baʿd *(Şânî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 1). [perçem-i caʿd,]*

perde: *Perde, hicap, örtü.*

1. Cānımı varuña ser u **perde** pāy
   Gelse reftāre ḳadd-i dil-cūlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 11). [perde,]*

perde-i pindār: *Gurur perdesi.*

1. **Perde-i pindārı** yaratmayınca bulmazsın necāt
   Sen gerek ʿuryan yüri ẕahid ya ḫırḳā şāl gey *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 9). [perde-i pindārı, -ı]*

perī: *Peri II Güzel, Sevgili.*

1. Ḳapuñda ṭaʿn eyle beni öldürdi müddeʿī
   Baña yazıḳdur ey **perī** saña vebāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 12). [perī,]*
2. Benüm manẓūrum oldı bir **perī** peyker melek manẓar
   Naẓar ḳılmam her insāna gelen gelsün giden gitsün *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 11). [perī,]*
3. Der-evc-i āsmān-ı dil hilāl-i naḳş-ı ebrūyet
   Meh-i nevdür ki olmışdur şafaḳdan ey **perī** peydā *(Şânî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 6). [perī,]*
4. Dil-teşnesi ġāyetde diler āb-ı viṣālüñ
   Allāh içün ölsün dir isen ey **perī** alma *(Şânî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 4). [perī,]*
5. Ebrūlaruñ kemān-ı muḥabbet midür çatup
   Tīr-i müjeyle dil urasın ey **perī** atup *(Şânî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 2). [perī,]*
6. Beyʿ-i vefā it ey **perī** göñlümle vaṣluñı
   Bāzār-ı ḥüsne ḫocasın ögren alup ṣatup *(Şânî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 5). [perī,]*
7. Almaḳ olurdı göñül naḳd ile laʿlüñ būsesin
   Ey **perī** yoḳ ṣatduġıñdan oldugı bāzār güç *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 8). [perī,]*
8. Mührüñ göñülde gizlemek olurdı ey **perī**
   Ḥüsnüñ żiyāsı gün gibi ger olmasa vüżūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 9). [perī,]*
9. Vaṣlı metāʿın ol **perī** cān naḳdine virür
   Ey dil neden ki sende bu esrār fikri yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 15). [perī,]*
10. Ādemüz biz çekerüz ey **perī** cevrüñ ammā
    Tīz olma bize çoḳ küsme ṭutup ḫaṣlet-i fehd *(Şânî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 7). [perī,]*
11. Dağıdup ʿaḳlumı her ān beni ʿāşüfte iden
    Ey **perī** ol ḳadd ü ebrūñda olan anuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 8). [perī,]*
12. Bir ḳaşı kemān oḳları müjgān
    Bir ġamzesi fettān **perī** peyker *(Şânî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 6). [perī,]*
13. Evrāḳ-ı ʿaḳlımuz n'ola dağılsa her zamān
    Şīve kitābın ol **perī** her ān açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 8). [perī,]*
14. Dil-ṣabrın ol **perī** ḳapup āvāre itmege
    Siḥr ile çeşm-i fitne-i taʿyīn açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 5). [perī,]*
15. 'Uşşāḳ içinde ey **perī** her dem kitābını
    Leylā-yı zülfüñüñ dil-i Mecnūn açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 5). [perī,]*
16. Tīr-i ġamzeñ ki dil u cāna geçer
    Ey **perī** key katı rindāne geçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 2). [perī,]*
17. Sözüm oḳ gibi ṭoġrı olduġundan ḳāmetüm buldı
    Vücūdum yoḳ ḳapuñda ey **perī** bir şekl-i āhum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 12). [perī,]*

perī-peyker: *Peri yüzlü (Sevgili).*

1. Bir melek sîmā **perī-peyker** güzel meftūnuyum
   Ādeme meyl eylemez bilmez teraḥḥum nidügin *(Şânî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 3). [perīpeyker,]*

pertev-i nūr: *Nurlu ışık.*
1. Pertev-i nūr-ı ẕāt-ı mevlāsın
   Görmedi gerçi dīde-i küffār *(Şânî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 5). [pertev-i nūr-ı, --ı]*

pertev-i nūr-ı Hudā: *Allah'ın nurunun ışığı.*
1. Her ki mirʿāt-ı dilin ṣāf-ı mücellā eyler
   Pertev-i nūr-ı ḫudā anda tecellā eyler *(Şânî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 2). [pertev-i nūr-ı ḫudā,]*

pertev-i ruḥsār: *Yanağın parıltısı, ışıltısı.*
1. Dillerʿaceb mi **pertev-i ruḥsāruñ** ile olsa ẕeyn
   Tāb-ı ruḫuñdur żav viren kāşāneden kāşāneye *(Şânî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 3). [pertev-i ruḥsāruñ, -uñ]*

pertev-i rūy: *Yüz parlaklığı.*
1. Der-āsmān-ı şerʿ-i nübüvvet-i ū tāfteest
   Mihr-i felek-i Nūh **pertev-i rūy-ı** Muḥammedest *(Şânî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 6). [pertev-i rūy-ı, --ı muḥammedest]*

pertev-i şems-zāt: *Güneş zâtlı ışık.*
1. Gördüm o mehliḳāyı kim **pertev-i şems-ẕāt** olur
   İrdüm o şemʿa kim daḫı şuʿle-i kaʿināt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 1). [pertev-i şems-ẕāt,]*

pervāne: *Geceleri ışığın etrafında dönen küçük kelebek II Gönül, âşık.*
1. N'ola cān eyler isem ben ruḫ-ı cānāna fedā
   Şimdi mi şemʿe ider cānını **pervāne** fedā *(Şânî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 2). [pervāne,]*
2. Ruḫuñ seyrinden ey meh bu dil-i şeydāyı menʿ itme
   Ġaraż ol şemʿe bu **pervāne** olan cānı yaḳmaḳdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 4). [pervāne,]*
3. Ṣaldum ol şemʿ-i dil-firūza dil-i sūzān içün
   Nice yanar yaḳılur bi'llāh göreñ **pervāneyi** *(Şânî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 8). [pervāneyi, -y, -i]*
4. Şemʿ-i ruḫuñsız ḥālüme yanmış semender-veş ḳamu
   Sūz-ı derūnum iricek **pervāneden** pervāneye *(Şânî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 6). [pervāneden, -den]*
5. Şemʿ-i ruḫuñsız ḥālüme yanmış semender-veş ḳamu
   Sūz-ı derūnum iricek pervāneden **pervāneye** *(Şânî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 6). [pervāneye, -y, -e]*
6. Nihāl-i ḳāmeti bir şemʿ-i kāfūrī dürür gūyā
   Ki şevḳinden olupdur cān u diller cümle **pervāne** *(Şânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 4). [pervāne,]*
7. Şemʿ-i tevḫīdüñ ne bilsün şuʿle-i envārını
   Bezm-i vaḥdet içre ey cān olmayan **pervānesi** *(Şânî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 4). [pervānesi, -si]*

pervāne it-: *Pervane etmek, pervane gibi dönmek.*
1. Gencīne-i ʿaşḳuñ dili vīrāne idüpdür
   Yanmaḳta ruḫuñ şemʿine **pervāne idüpdür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 2). [pervāne idüpdür, -üp, -dür]*

pervāne-i şemʿ: *Mum kelebeği.*
1. Şānī **pervāne-i şemʿ-i** ruḫ-ı yārüm didügi
   Yandıġundan bilinür gerçek mi lāf mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 9). [pervāne-i şemʿ-i,]*

pervāz it-: *Uçmak II Yönelmek II Çıkmak, yükselmek II Ulaşmak.*
1. Gel gel ey murġ-ı dil Şānī göñülden vaṭan it
   Bāl açup her yaña yükseklere **pervāz itme** *(Şânî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 10). [pervāz itme, -me]*
2. N'ola **pervāz itse** mürġ-i tabʿ-ı Şānī her ṭaraf
   Tīr-i ġamzeñ ey ḳaşı yā aña bāl ü per yeter *(Şânî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 9). [pervāz itse, -se]*

perverde: *Beslenmiş, büyütülmüş, terbiye edilmiş.*
1. ʿİlm-i iḫyāda lebüñ **perverdesi** iki resūl
   Biri ḫıżr anuñ biri ʿİsī-i Rūḥu'llahdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 17). [perverdesi, -si]*

perver-i şeker: *Şekerle beslenmiş, şekerle büyütülmüş.*
1. Muṭrib-i ḫoş-ḫān u **perver-i şeker** lebler midür
   Ṭūṭīler midür yā ḳumrīler yā bülbüller midür *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 11). [perver-i şeker,]*

pes: *Sonra.*
1. Mürşīd idin āyet-i kerīmi
   Ḳavl-i Nebī **pes** ḫalīfe yeter *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 22). [pes,]*
2. Çünki ġarḳ-ı baḥr-ı vaḥdetsin ezelden tā ebed
   Ey muvaḥḥid sen de **pes** bu lā nedür illā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 8). [pes,]*

3. ‘Andelīb-i cānı ḫār-ı ġamda **pes** aġladasın
   Ey benüm tāze bahar u gülsitānum ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 11). [pes,]*
4. Yārdan ġayrī göñül levḥinde Şānī kimse yoḳ
   Vechidür bāḳī ḳalan **pes** helāk oldı küll-i şey *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 14). [pes,]*
5. Şecerden çün Enā’llah ile gelmişdür nidā-yı dil
   Beşerden **pes** ene’l-ḥaḳ gelse kimdür münkiri ḳanı *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 12). [pes,]*

pesend: *Beğenme, seçme, takdir.*
1. ʿAşḳ yolında baña ḳıldı naṣīḥat bir pīr
   Didi oġlum saña bir söz diyeyim k'ola **pesend** *(Şânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 8). [pesend,]*

peşi pesi: *Önü arkası.*
1. Ṣaġı ṣolı **peşi pesi** gözetmeden gözüm
   Dörtolayazdı gelmedi o ṣūḫ-ı şīvekār *(Şânî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 3). [peşi pesi,]*

pest ü bālā: *Alçak ve yüksek.*
1. Ḳadd ü zülf-i yār öñinde serv ü sünbül görmeyen
   Bilmez ey Şānī cihānda **pest ü bālā** rāst geç *(Şânî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 10). [pest ü bālā,]*

peydā: *Açıkta ve meydanda olan, âşikâr, zâhir II Ortaya çıkmak, görünmek.*
1. Zinde ʿaşḳuñla ser-ā-pā eşyā
   Mürde ʿaşḳuñsuz olan her **peydā** *(Şânî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 2). [peydā,]*
2. Der-evc-i āsmān-ı dil hilāl-i naḳş-ı ebrūyet
   Meh-i nevdür ki olmışdur ṣafaḳdan ey perī **peydā** *(Şânî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 6). [peydā,]*

peykān: *Ok temreni, okun ucundaki sivri demir II Sevgilinin kirpiği veya yan, süzgün bakışları.*
1. Ṭaʿn ṭaşına zırıh oldı müjeñ tīrinden
   Ḳalduġunca yıġılup sīnede **peykān** bir bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 8). [peykān,]*
2. Ḳanlı **peykānlar** mıdur tende ya pür ḫūn dil midür
   Ya ḳızarmış ġonce-i şāḫ-ı gül-i raʿnā mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 5). [peykānlar, -lar]*

peykān-ı müje: *Kirpiğin temreni.*
1. Ṣanma **peykān-ı müjeñ** żāyiʿ olur bende şehā
   Sīneden geçdügi dem ol yeri var cāna düşer *(Şânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 5). [peykān-ı müjeñ, -ñ]*

peyker: *Yüz, çehre.*
1. Bir ḳaşı kemān oḳları müjgān
   Bir ġamzesi fettān perī **peyker** *(Şânî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 6). [peyker,]*

peyker-i Ḫaḳ: *Topraktan yapılmış yüz, put.*
1. Ger **peyker-i Ḫaḳ** zinde şevī hemçü Ḫıżr tü
   Āb-ı ḥayāt kelime-cūy-ı Muḥammedest *(Şânî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 7). [peyker-i ḥaḳ,]*

peyk-i dil: *Haber getiren dil.*
1. **Peyk-i dilimüñ** zilleridür nāle degüldür
   Dil ḳūyıña niçe ki segirdür o diñilder *(Şânî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 7). [peyk-i dilimüñ, -im, -üñ]*

peymāne: *Kadeh.*
1. Sāḳī-i bāḳī elinden içmişüz **peymāneyi**
   Mest-i lā-yaʿḳıl iden oldur dil-i dīvāneyi *(Şânî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 1). [peymāneyi, -y, -i]*

pinhān: *Saklı, gizli.*
1. Ne sırr-ı ekber imişsin ki her dem çeşm-i ʿuşşāḳ
   Görinür ṣūretüñden cümle-i peydā vü **pinhānı** *(Şânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 10). [pinhānı, -ı]*

pinhān it-: *Saklamak, gizlemek.*
1. Sırr-ı ġayb añlarıduḳ gāhīce güftāruñdan
   Ne ʿaceb mīm femüñden anı **pinhān itdi** *(Şânî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 6). [pinhān itdi, -di]*

pīr: *Yaşlı, ihtiyar II Tarikat ehline yol gösteren ulu kişi.*
1. ʿAşḳ yolında baña ḳıldı naṣīḥat bir **pīr**
   Didi oġlum saña bir söz diyeyim k'ola pesend *(Şânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 7). [pīr,]*
2. Anuñ kim **pīri** yoḳdur **pīri** şeyṭan-ı merīd olur
   Saʿādet ehli bir pīrüñ elin ṭutar mürīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 1). [pīri, -i]*
3. Anuñ kim **pīri** yoḳdur **pīri** şeyṭan-ı merīd olur
   Saʿādet ehli bir pīrüñ elin ṭutar mürīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 1). [pīri, -i]*

4. Anuñ kim pīri yoḳdur pīri şeyṭan-ı merīd olur
   Saʿādet ehli bir **pīrüñ** elin ṭutar mürīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 2). [pīrüñ, -üñ]*
5. O kim taʾlīm-i ʿilm-i dīn içün bir **pīre** yapışmaz
   Şāḳī-i bī-ḥayā bir naḥs u bed-baḫt u pelīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 3). [pīre, -e]*
6. Yapış ṣıdḳ ile bir **pīre** ana teslīm idüp kendüñ
   Ululara muṭīʿ olanlaruñ ḳadri mezīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 5). [pīre, -e]*
7. Şaḳīdür nā-sezā işlerle **pīrin** inciden kimse
   Rıżā ehli olanlar iki ʿālemde saʿīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 11). [pīrin, -in]*
8. Düzüp ḫoş-ṣūret-i ḥāli naẕar ḳıl **pīre** ey Ṣānī
   Ki mirʾāta ne vech ile baḳılsa ol bedīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 17). [pīre, -e]*
9. Ṣaḳın her bir mürāʾī cāhil ü nādānı **pīr** itme
   Eğer çi söyledince her kişi bir Bāyezīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 13). [pīr,]*
10. Bilüp eṭvār-ı ḳalbi vāḳıf-ı esrār olandur **pīr**
    Yalan daʿvāyla serverlik iden dīn-i Yezīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 15). [pīr,]*
11. Ne dirse **pīrüñ** oldur söz ʿinād itme nizāʿ itme
    Ṣaḳın kāmiller içre aduñ iblīs-i ʿanīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 7). [pīrüñ, -üñ]*
12. Açmazuz keyfiyyet-i laʿlüñden itme bir ḫayāl
    Bize bu esrārı keşf itme dimişdür **pīrler** *(Şânî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 8). [pīrler, -ler]*
13. ʿİyd-i vaṣla köhne-dil eṭfāldan çok şād olur
    Nev-heves olur gehī ey nev-civānum **pīrler** *(Şânî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 8). [pīrler, -ler]*
14. Ḳatı ḫam ḳılma ḳadem zülfüñ idüpdür çevgān
    Yarın ey **pīr** olası hīç aña ṭañmayasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 12). [pir,]*
15. **Pīr** öñinde telḳīn al ḳulaḳtan al cāna ṣal
    Tā olasın ehl-i ḥāl tevḥīde gel tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 3). [pīr,]*
16. Rāżī eyle **pīrüñi** şaşurma tedbīrüñi
    Cennet eyle yerüñi tevḥīde gel tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 9). [pīrüñi, -üñ, -i]*
17. Bir **pīr** öñinde diz çökicek diñle gör nedir
    Dört yaña baḳma ṣola vü ṣaġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 13). [pīr,]*

pīr ol-: *Yaşlanmak.*

1. **Pīr oldum** ey civān nece ṣabr idem it vefā
   Eyyūb ṣabrı bende degüldür ne ʿömr-i Nūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 11). [pīr oldum, -du, -m]*

pīrehen: *Gömlek.*

1. Dil-i cān gülşeninde bir gül-i nāzik bedensin sen
   Semen-ḫaṭ ġonce-fem bir serv-ḳadd gül **pīrehensin** sen *(Şânî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 2). [pīrehensin, -sin]*

pīr-i fenā: *Ölümlü ihtiyar.*

1. Almışum **pīr-i fenā** pendin ḫarābāt ehliyüm
   Ḳaṣr-ı Ḳayṣerle degişmem menzil-i virāneyi *(Şânî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 5). [pīr-i fenā,]*

pīr-i meykede: *Meyhane üstadı.*

1. Elden ḳomam ayaġuñı ey **pīr-i meykede**
   Zühd ü riyāya vir baña sen tevbe-i naṣūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 3). [pīr-i meykede,]*

pīr-i muġān: *Meyhaneci II Sevgili.*

1. Olsa ey **pīr-i muġān** duḫter-i rez germ ile ʿaḳd
   Derhem-i dāġ-ı dilüm mihrine al benden naḳd *(Şânî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 1). [pīr-i muġān,]*

pīr-i muḥabbet: *Sevgi üstadı.*

1. Çıḳarmaz ol şehüñ vaṣf-ı lebin dil ṭıflı aġzından
   Aña **pīr-i muḥabbet** eli itdürmiş meger ezber *(Şânî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 8). [pīr-i muḥabbet,]*

pīr-perver: *Şeyh tarafından yetiştirilmiş kimse.*

1. Oḳumışca yazmışca añlamışca ḥālden
   Pīr-perverce güleçce ḫoş edebce olsa yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 6). [pīr-perverce, -ce]*

pīşe: *Sanat, meslek.*

1. Ol ġamzesi ḫūn-rīz cefā **pīşesi** Ṣānī
   Bir sencileyin ʿāṣıḳ-ı bī-pāk gerekdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 9). [pīşesi, -si]*

piyāle: *Kadeh, şarap bardağı.*

1. Çeşmüm **piyāle** dil der-i meyḫānedür gibi
   Göñlüm demādem ol leb-i mey-gūn açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 3). [piyāle,]*

1. Sāḳi **piyāle** ṣun ki dem-i nevbahārdur
   Hengām-ı serv-i bāġ leb-i cūy-bārdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 1). [piyāle,]*

pul: *Pul, akça.*
1. Devrānı bütün virseñ yārüm **pula** almaz hīç
   Göñlüm gibi ülfete ʿālemde bugün ḳānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 11). [pula, -a]*

pūte-i ʿaşḳ: *Aşk potası.*
1. **Pūte-i ʿaşḳ** içre ṣāf itmiş dilin
   Ḫāk-pāy-ı kīmyā dervīşdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 13). [pūte-i ʿaşḳ,]*

pür: *Dolu.*
1. Lāle-veş sāġar-ı dil hūn-ı cigerle **pürdür**
   Şīve-i laʿl-i lebüñ baġrumızı ḳan itdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 7). [pürdür, -dür]*
2. Bezm-i çemende lāle içüp sīne çāk olur
   Nergis ḳabaġın oynadamaz **pür** ḫumārdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 8). [pür,]*
3. Sīm ü zerle **pür** görüp zambaḳ kefin ey ġonce leb
   Gülşen-i kūyuñda güller açdı şeyu'llāh elin *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 11). [pür,]*

pür eyle-: *Doldurmak.*
1. Ṣadef-i ṭabʿımı **pür eyler** o şīrīn dehenüñ
   Ḫoḳḳa-i laʿli açıldıḳça ki dürrler dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 3). [pür eyler, -r]*

pür-hūn: *Kan dolu.*
1. Ḳanlı peykānlar mıdur tende ya **pür-ḫūn** dil midür
   Ya ḳızarmış ġonce-i şāḫ-ı gül-i raʿnā mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 5). [pür ḫūn,]*

pür it-: *Doldurmak.*
1. Ṣadef-i ṭabʿumızı **pür iden** ey cevher-i yār
   Nuṭḳa geldükçe senüñ laʿl-i dür-efşānuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 9). [pür iden, -en]*

pür-enver: *Nur dolu.*
1. Nefset-i tīre küll-i şey-pūş pūr-ḥayl
   Dürc-i ten ʿaḳl-ı mihr ü meh **pür-enverest** *(Şânî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 6). [pūr-enverest, -est]*

pür-ġam: *Keder dolu.*
1. Ṣaḥn-ı serāy-ı ʿāleme **pür-ġam** gelür gibi
   Kimi ṣafā-yı ʿayş ile Ḫurrem ḳonar göçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 7). [pür-ġam,]*
2. Sīne mecrūḥ u göñül **pür-ġam** u dil āteşnāk
   Ṣabr u ārām ise yoḳ yār ise istiġnāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 3). [pür-ġam,]*

pūr-ḥayl: *Kalabalık, çok kalabalık.*
1. Nefset-i tīre küll-i şey-pūş **pūr-ḥayl**
   Dürc-i ten ʿaḳl-ı mihr ü meh pūr-enverest *(Şânî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 5). [pūr-ḥayl,]*

pür-kerem: *Cömertlik dolu, lütuf dolu.*
1. Derdmendce müstemendce ḫaste dilce Ṣānīya
   Pür-keremce bī-sitemce bī-ġaẕabca olsa yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 18). [pür-keremce, -ce]*

pür-nem: *Yaş dolu.*
1. Ḫayāl-i serv-ḳaddüñ ḫāk idelden sāye-veş çeşmüm
   Aḳar pāyuña her dem cūybār-ı dīde **pür-nemdür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 8). [pür-nemdür, -dür]*

pür-ṭarab: *Eğlence dolu, neşeli.*
1. Serv ḳadce lāle ḫadce ġonce lebce olsa yār
   Şīvelice şūḫca hem **pür-ṭarabca** olsa yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 2). [pür-ṭarabca, -ca]*
2. Bahār eyyāmıdur gül devridür bir ġonce leb olsa
   Fe-emmā şūḫ-ı zīrek olsa denür **pür-ṭarab** olsa *(Şânî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 2). [pür-ṭarab,]*

pür-vefā: *Çok vefalı II Sadakat dolu.*
1. Bī-cefāca **pür-vefāca** rindce ʿayyārca
   Ḫūbca maḥbūbca dilde ṭalebce olsa yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 11). [pür-vefāca, -ca]*

püser: *Oğul, erkek çocuk II Sevgili.*
1. Egerçi şehr-i ḥüsnüñ dilberi çoḳ ey **püser** ammā
   Senüñ gibi güzel olmaz ẓarīfāne levendāne *(Şânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 9). [püser,]*

R r

rā: *Arapçada "ra" harfî (Sevgilinin kaşı).*

1. Rā ḳaşuñ sevdigime ḫançer ile ḫūnī gözüñ
   Beni öldürmege o rāya vü bu rāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 7). [rā,]*
2. Rā ḳaşuñ sevdigime ḫançer ile ḫūnī gözüñ
   Beni öldürmege o **rāya** vü bu **rāya** çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 8). [rāya, -y, -a]*
3. Rā ḳaşuñ sevdigime ḫançer ile ḫūnī gözüñ
   Beni öldürmege o **rāya** vü bu **rāya** çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 8). [rāya, -y, -a]*
4. Rā ḳaşların çatup bu gün ol dil-rubāyı gör
   Tīr-i müjeyle dil atup eyler bu rāyı gör *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 1). [rā,]*
5. Rā ḳaşların çatup bu gün ol dil-rubāyı gör
   Tīr-i müjeyle dil atup eyler bu **rāyı** gör *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 2). [rāyı, -y, -ı]*
6. Kim olmaz müşterī mihrüñde sen bir **rāya** beñzersin
   Çerāġ-ı ehl-i dilsin şemʿ-i bezm-ārāya beñzersin *(Şânî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 1). [rāya, -y, -a]*

Rab: *Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık, İslâm dînine göre bütün kemal sıfatlarının kendisinde bulunduğu, mutlak, hakîkî, eksiksiz, ezelî, ebedî, her şeyin yegâne sâhibi, mâliki ve yaratıcısı olup eşi benzeri ve zıddı tasavvur edilemeyen, diğer varlıkların zarûrî kaynağı ve gerçek sebebi olan varlık.*

1. Ruḫsāruñ üzre zülf ile yā **Rab** ne ḫāldür
   ʿAḳlum daġıldı göricek anı ne ḥaldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 1). [rab,]*
2. Neden bu mülk-i diller ol şaha yā **Rab** musaḫḫardur
   Meger kim ol şeh-i iḳlim-i ḥüsn adı muẓafferdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 1). [rāb,]*

Rabb: *Bütün mahlûkātı yetiştiren, kayıran, besleyen, terbiye eden Cenabıhak, Allah, Tanrı.*

1. Bilmedi **Rabbi** o kim tanımadı öz nefsin
   Men-ʿaref sırrını Aḥmed didi kim lā eyler *(Şânî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 5). [rabbi, -i]*

rabbü'l-ʿalā: *Yüce Rabb.*

1. Gerçi geldi Lā nuferriḳ āyeti beyne'r rüsül
   Līk Aḥmed zübdesidür didi ol **Rabbü'l-ʿalā** *(Şânî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 10). [rabbü'l-ʿalā,]*

raʿd: *Gök gürlemesi, gök gürültüsü.*

1. Gün yüzüñden ayru dil āh itdügince **raʿdi** var
   Berḳ-i ḫāṭıf tek çeker dehre felek şemşīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 3). [raʿdi, -i]*
2. Gün yüzüñsüz göricek āteş-i āhum lāmiʿ
   Yaş döküp sīne dögüp naʿra ider sūz ile **raʿd** *(Şânî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 6). [raʿd,]*

raʿd-i fiġān: *Çığlığın gök gürültüsü.*

1. Ey güneş ṭalʿat ne ebr içre nihān olduñ ʿaceb
   Şaldı āfāḳa şalā **raʿd-i fiġānum** ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 18). [raʿd-i fiġānum, --i-um]*

raġbet: *Arzu, meyil, istek, ilgi.*

1. Ey göñül kendüñi her cāhile hem-rāz itme
   Rāz virme yitene **raġbetüñi** az itme *(Şânî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 2). [raġbetüñi, -üñ, -i]*

raġbet it-: *İlgi göstermek, önemsemek.*

1. Allāh'ı Resūl'i seven eyler bulara buġż
   Baḳmaz yüzine **raġbet idüp** bunlaruñ aṣlā *(Şânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 12). [raġbet idüp, -üp]*

rāġıb-ı renc: *Istırap isteyen.*

1. Ṭālib-i faḳr-ı fenā dervīşdür
   Rāġıb-ı renc üʿanā dervīşdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 2). [rāġıb-ı renc,]*

rāh: *Yol, tarik.*

1. Kime ṣordumsa ey Şānī belā iḳlīminüñ **rāhın**
   Didiler dūd-ı āhuñ gibi olma hīç aña rehber *(Şânî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 9). [rāhın,]*

rāḥat: *Rahat, gönül huzuru.*

1. Dil **rāḥatın** virüp alalum derdi hicr-i ġam
   Cān naḳdini teslim virelüm āh-ı ḥasrete *(Şânî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 3). [rāḥatın, -ın]*

rāḥat-ı dil: *Rahat gönül.*

1. Bir **rāḥat-ı dil** sürūr-ı sīne
   Bir nūr-ı baṣar meh-i münevver *(Şânî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 7). [rāḥat-ı dil,]*

rāḥat-ı rakd: *Uyku rahatlığı.*

1. Sīnede nār-ı muḥabbetle ṭutuṣsa dil ü cān
   Ten kebāb olsa ciger yansa gider **rāḥat-ı raḳd** *(Şânî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 4). [rāḥat-ı raḳd,]*

rāh-ı ʿaşḳ: *Aşk yolu.*

1. **Rāh-ı ʿaşḳ** içre özüni dembedem
   Cüst u çālāk eyleyenler ṣūfīdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 7). [rāh-ı ʿaşḳ,]*

rāh-ı ġam: *Keder yolu.*

1. Ḳorḳum budur ki öliceḳ **rāh-ı ġamda** ben
   Mirʾāt-ı vech-i yāre vire āh-ı dil ġubār *(Şânî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 5). [rāh-ı ġamda, -da]*
2. Üzülmezsin ṭaḳılduñ **rāh-ı ġamda** bizden ey nāle
   Cereş gibi dilüñ dek ṭurmaz iseñ biri çaḳmaḳdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 5). [rāh-ı ġamda, -da]*

rāh-ı muḥabbet: *Sevgi yolu.*

1. Sāye gibi ḫāk oldı bu **rāh-ı muḥabbetde**
   Maʾil olalıdan dil sen ḳāmeti şimşāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 5). [rāh-ı muḥabbetde, -de]*

rāh-ı şeriʿat: *Hak din yolu, şeriat yolu.*

1. Mülḥiddür ol ki ḳavl ile fiʿli bir olmaya
   Rāh-ı şeriʿatı bıraḳan kimse ḍāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 16). [rāh-ı şeriʿatı, -ı]*

raḥm eyle-: *Merhamet etmek, acımak.*

1. Çeşm-i giryānum dökelden ḥayret ile ḳanlu yaş
   Ḥālüme **raḥm eyleyüp** gökden bulutlar aġlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 4). [raḥm eyleyüp, -y, -üp]*

raḥm it-: *Merhamet etmek, acımak.*

1. **Raḥm idüp** aldı dil-i üftādenüñ ol şāh elin
   Ṭutdı ṣan bir mürdenüñ ʿİsī-i Rūhu'llāh elin *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 1). [raḥm idüp, -üp]*
2. Sevdiyse kāfir olmadı ey büt seni göñül
   Raḥm it o derdmendi de Allāh yaradur *(Şânî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 8). [raḥm it,]*

Raḥmān: *Bütün canlılara merhamet eden Allah.*

1. **Raḥmān'a** dilersüñ irmek ey cān
   Ḳurʾānı idin özüñe rehber *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 17). [raḥmān'a, -a]*

raḥmet: *Allah'ın yaratıklarına olan merhameti, acıma ve esirgemesi.*

1. İdinme kiẕbi ṣanʿat ḥīle vü mekr ile dirilme
   Ki kiẕb ü mekr ü ḥīle ehli **raḥmetden** baʿīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 10). [raḥmetden, -den]*

raḫt: *Servet.*

1. Sālik-i rāh-ı mücerred olana ey dervīş
   Cān u dil terki gerek ḳanda olur cāna vü **raḫt** *(Şânî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 8). [raḫt,]*

raḳam dök-: *Saymak, hesaplamak.*

1. Degüldür ḫāl ü ḫaṭ ol defter-i ḥüsnüñ beyānıñda
   Ezelden kātib-i ḳudret **raḳam dökdi** ḳalem çekdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 8). [raḳam dökdi, -di]*

rakīb: *Rakip, düşman, şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.*

1. Ḳaṣduñ iki **raḳībüñ** eger birisi nedür
   Öldür ikisini de şehā birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 1). [raḳībüñ, -üñ]*
2. Seg **rakībe** dime çoḳ öldüregör ses kesile
   Yoḳsa kūyuñda bu işüñ soñı ġavġāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 5). [rakībe, -e]*
3. **Rakīb** olsa n'ola tīġ-ı ser-kāṭıʿ
   Odur meydān-ı ḥüsnüñ serveri çarḫ-ı hüner aḫter *(Şânî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 7). [rakīb,]*
4. Ne ḳadr añlar ne söz diñler **raḳib** fitne-gū bī-çeşm
   Ne ḫardur bu ne kerdür bu ne şerdür bu ne aʿverdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 7). [raḳib,]*
5. Gelür kūyuña ʿāşıḳlar deyü gitmiş **raḳīb** andan
   Ḳıluñ tenbīh der-bāne gelen gelsün giden gitsün *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 3). [raḳīb,]*
6. ʿUşşāḳı helāk eyleme güldürme **raḳībi**
   Yār eyleyüp aġyārı saña yārı unutma *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 7). [raḳībi, -i]*

7. Ey Şānī **raḳībüñ** yüzüni görmeden özge
ʿĀlemde benüm daḫı ne ġuṣṣa elemüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 13). [raḳībüñ, -üñ]*
8. Egri **raḳībe** hemdem olup kūy-ı miḥnete
Ok gibi ṭoġrusun atar ol ḳaşı yayı gör *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 5). [raḳībe, -e]*
9. Nedür ol zāhid ü engel nedür aġyār u **raḳīb**
Be ne ebleh be ne cāhil be ne nādān be ne ḫar *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 5). [raḳīb,]*
10. Būse-i laʿlüñi luṭf ile **raḳībe** ṣunma
Kim görüpdür eşegi āb-ı ḥayāta yıḳalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 7). [raḳībe, -e]*
11. Yār işiginde ötme **raḳībā** laḳır laḳır
Epsem sürülmedin yire yüzüñ taḳır taḳır *(Şânî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 1). [raḳībā,]*

rāst geç-: *Vazgeçmek.*
1. Nīşe didüm müjeñ ü ḳaşuñla cāna **rāst geç**
Didi ey ḳalbī hedef ütmez mi oḳ yā **rāst geç** *(Şânî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 1). [rāst geç,]*
2. Her gören naʿl-i elif kesdüm ṣanur sīnemde ben
Rāz-ı dilden bir niçe ḫarf itdüm inşā **rāst geç** *(Şânî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 8). [rāst geç,]*
3. Māh-ı nev ebrūña serv öykündi didüm ḳaddüñe
Dir bu söz yerden göge olmış dirīġā **rāst geç** *(Şânî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 4). [rāst geç,]*
4. Ġam degül ġamzeñ ucından dutsa dil bī-şekk eger
Bunı cāʿiz gördiler beyʿine ḫattā **rāst geç** *(Şânî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 6). [rāst geç,]*
5. Ḳadd ü zülf-i yār öñinde serv ü sünbül görmeyen
Bilmez ey Şānī cihānda pest ü bālā **rāst geç** *(Şânî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 10). [rāst geç,]*
6. Nīşe didüm müjeñ ü ḳaşuñla cāna **rāst geç**
Didi ey ḳalbī hedef ütmez mi oḳ yā **rāst geç** *(Şânî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 2). [rāst geç,]*

rāst gel-: *Rastlamak.*
1. Ey elif ḳad ḳāmetüm hicrüñ dü-tā itmek niçün
Rāst gelmez hīç açdurma ḳapuñda āh elin *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 10). [rāst gelmez, -mez]*

ravża-i rıḍvān: *Cennet bahçesi, cennet bahçesinin kapıcısı melek.*
1. **Ravża-i rıḍvāna** virmem selsebīl-i cennete
Genc-i ʿaşḳı cām-ı şevḳi kūşe-i meyḫāneyi *(Şânî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 3). [ravża-i rıḍvāna, -a]*

rāz: *Gizlenen şey, sır.*
1. Dil **rāzın** açma sīne-i tīġuñla itme çāk
Genc-i ġamuñ yeri biri dil biri sīnedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 3). [rāzın, -ı, -n]*
2. Ey göñül kendüñi her cāhile hem-rāz itme
Rāz virme yitene raġbetüñi az itme *(Şânî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 2). [rāz,]*
3. Seng-i ġam ile itme dil-i Şānī'i mecrūḥ
Zārumla ṣaḳın **rāz** açılur ṭās çıñıldar *(Şânî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 14). [rāz,]*
4. Çünki bildüñ maẓharı ẕāt u ṣıfāt imiş özüñ
Açma **rāzıñ** ṣaḳla bu esrārı gel ifşā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 18). [rāzıñ, -ıñ]*

rāz-ı ʿaşk: *Aşk sırrı.*
1. Bugün künc-i belāda **rāz-ı ʿaşḳuñla** senüñ ey meh
Cihānuñ şādına virmem ġamuñdan bir melālüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 5). [rāz-ı ʿaşḳuñla, -uñ, -la]*

rāz-ı dil: *Gönül sırrı.*
1. Her gören naʿl-i elif kesdüm ṣanur sīnemde ben
Rāz-ı dilden bir niçe ḫarf itdüm inşā rāst geç *(Şânî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 8). [rāz-ı dilden, -den]*

rāżī eyle-: *Rıza göstermek, boyun eğmek.*
1. **Rāżī eyle** pīrüñi şaşurma tedbīrüñi
Cennet eyle yerüñi tevḥīde gel tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 9). [rāżî eyle,]*

rāżı ol-: *Rıza göstermek, boyun eğmek.*
1. Kātib-i ḳudretden onı ser-nüvişte **rāżı ol**
Ḥikmete çün u çerā ḳılma Müselmānlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 5). [rāżı ol,]*

rāz-ı pinhān: *Gizli sır.*
1. Açmaġa tīġ-ı ġamuñ sīnemi ḳaṣd itdi ḳoma
Rāz-ı pinhān açılur araya bīgāne düşer *(Şânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 8). [rāz-ı pinhān,]*

recā it-: *Yakarmak, ümit etmek.*
1. Ey nice ṣāḥib-nübüvvet Ḥaḳ resūliyken senüñ
Ümmetüñden olmaġı Ḥaḳdan **idindiler recā** *(Şânî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 8). [recā idindiler, -di, -ler]*

recāc: *Her şeyin zayıfı.*

1. Bunca bu seng-i cefāya nīşe eylersin nişān
   ʿĀşıḳun ḳalbi bilürsen kim olur cānā **recāc** *(Şânî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 4). [recāc,]*

redd it-: *Reddetmek.*

1. Geldi ḳapuña Şānī bilüp sehv ü ḫaṭāsın
   Redd itme anı ey şeh-i kevneyn Muḥammed *(Şânî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 10). [redd itme, -me]*

refʿ it-: *Yüceltmek, yükseltmek; kaldırmak.*

1. Ebr-i zülfüñ gün yüzüñden **refʿ idelden** ey ṣanem
   Ġarḳ-ı envār-ı tecellī oldı hep kevn-i mekān *(Şânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 5). [refʿ idelden, -el, -den]*
2. Risālet çarḫınuñ vechüñ olaldan mihr-i rahşānı
   Ẕulām-ı küfri **refʿ itdi** çü doġdı nūr-ı sübḥānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 2). [refʿ itdi, -di]*

refīḳ: *Arkadaş, yol arkadaşı, yoldaş.*

1. N'ola açsa tiġ-i şerʿüñ ṣarḳ u ġarbı ser-te-ser
   Çün **refīḳüñ** oldı Ḥaḳḳ'dan ʿizz ü naṣr u feṭḥ-i bāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 8). [refīḳüñ, -üñ]*
2. Açmaġa genc-i dili ḳatl-i ṭılsım-ı cānı
   Şimdi ey hādī **refīḳüm** baña feṭḥ-i ẓafer it *(Şânî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 12). [refīḳüm, -üm]*

reftār: *Gidiş, yürüyüş.*

1. Cānımı varuña ser u perde pāy
   Gelse **reftāre** ḳadd-i dil-cūlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 12). [reftāre, -e]*

rehā: *Kurtulma, kurtuluş.*

1. Zeyn olup cennet gibi ʿālem olur cūlar revān
   Ṣan **rehāda** çeşme-i ʿayn-ı Ḫalīlu'llāhdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 10). [rehāda, -da]*

rehber: *Kılavuz, yol gösterici.*

1. Raḥmān'a dilersüñ irmek ey cān
   Ḳurʾānı idin özüñe **rehber** *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 18). [rehber,]*

rehber ol-: *Yol göstermek.*

1. Kime ṣordumsa ey Şānī belā iḳlīminüñ rāhın
   Didiler dūd-ı āhuñ gibi olma hīç aña rehber *(Şânî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 10). [rehber olma, -ma]*

reh-i ʿaşḳ: *Aşk yolu, aşk.*

1. Kimdür **reh-i ʿaşḳuñda** özüñ itmeye ḳurbān
   Ey yolına cān virmek olan dīn-i Muḥammed *(Şânî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 7). [reh-i ʿaşḳuñda, -uñ, -da]*
2. **Reh-i ʿaşḳuñda** ḳanı bir daḫı bir ʿāşık-ı pāk
   Yoluña merdüm-i çeşmüm gibi cānā dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 7). [reh-i ʿaşḳuñda, -uñ, -da]*
3. Ġubārum tūtiyā iltür ṣabā gözine eflāküñ
   O demden kim **reh-i ʿaşḳuñda** cānā ḫāk-i rāhum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 8). [reh-i ʿaşḳuñda, -u, -ñ, -da]*

reh-i Kenʿān: *Ken'ân yolu (Ken'ân'dan kasıt Hz.Ya'kûb'un kendisidir).*

1. Mışr-ı dilde ara bul Yūsuf-ı cān ise murād
   Aşşı virmez saña sālik **reh-i Kenʿāna** sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 6). [reh-i kenʿāna, -a]*

reh-i miḥnet: *Keder yolu.*

1. Şāhid-i ʿaşḳum **reh-i miḥnetde** ey Şānī benüm
   Rūy-ı zerdümdür gözüm yaşıyla sīnem dağıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 13). [reh-i miḥnetde, -de]*

remz: *Gizli işaret, sembol.*

1. N'ola dil ger cāna itmezseñ femüñ **remzin** ʿayān
   Ġayb sırrından olur fāş eylemek esrār güç *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 3). [remzin, -in]*
2. Ben nebī idüm vücūda gelmedin ādem didüñ
   Añlamaz nādān bu **remzi** kim ne sırru'llahdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 4). [remzi,]*

renc: *Eziyet, ağırlık.*

1. Laʿl-i dil-i bīmāra ki em didi ṭabībüm
   Aġyāra naṣīb oldı ḳamu derd ü belā **renc** *(Şânî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 6). [renc,]*

reng: *Renk.*

1. Her semer bir ṭaʿam u bir **reng** leṭāfet bağlamış
   Her birin gör maẓhar-ı envāʿ-ı feyẓu'llāhdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 5). [reng,]*

reng-i bū: *Varlığın rengi.*

1. Leṭāfet **reng-i būda** ol ruḫ-ı gülfāma gelmişdür
   Ṣalınmaḳ nāz ile ol serv-i gül endāma gelmişdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 1). [reng-i būda, -a]*

resen-i zülf: *Saçın halatı.*

1. Beni zencīr-i ġam-ı ʿaşḳa ura itmege bend
   Resen-i zülfini boynuma benüm ḳıldı kemend *(Şânî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 2). [resen-i zülfini, -dı-in, -i]*

resen-i zülf: *Sevgilinin saçının halatı.*

1. **Resen-i zülfüñe** dil bağlayanı yirde ḳomaz
   Dār-ı dünyāda felek menzil-i aʿlāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 3). [resen-i zülfüñe, -üñ, -e]*

reşk it-: *Kıskanmak.*

1. Kātib-i āteş-zebāndur Ṣānī taḥrīr eylemiş
   Görse dirdüm **reşk iderdi** ṣāḥib-i şevket baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 10). [reşk iderdi, -er, -di]*

resm: *Resim, suret.*

1. Gönlüm gözüm o yār ile bir **resme** ṭoldıgum
   ʿĀlem gözümde Ṣānī hemān bir ḫayāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 21). [resme, -e]*

reste reste: *Kurtulmuş, halâs olmuş.*

1. Nedür bu **reste reste** deste deste çīn-be-çīn kākül
   Nedür bu ḫaste-dem-beste şikeste dildeki sevdā *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 5). [reste reste,]*

resūl: *Hz. Muhammed (sav).*

1. ʿİlm-i iḫyāda lebüñ perverdesi iki **resūl**
   Biri ḫıżr anuñ biri ʿİsī-i Rūḥu'llahdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 17). [resūl,]*
2. Ey **Resūl ü Nebī** vü ey muḫtār
   Ey şefīʿ ü ḥabīb-i pür-envār *(Şânî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 1). [resūl,]*

Resūl-i ekrem: *Hz Muhammed.*

1. Ṣānī ṣalāt ile selām it o **resūl-i ekreme**
   Varṭa-i ġamdan ādem'e ol sebeb-i necāt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 21). [resūl-i ekreme, -e]*

Resūl-i Ḥaḳ: *Allah'ın peygamberi, Hz. Muhammed.*

1. Çünki **resūl-i Ḥaḳ** gelüp didi ki En-Nāsü niyām
   Var ise ʿirfānuñ bugün yatma bu ġafletden uyan *(Şânî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 7). [resūl-i ḥaḳ,]*

Resūl-i müctebā: *Seçilmiş, seçkin peygamber, Hz. Muhammed.*

1. Nūr-ı ʿarşi'llāh şeh-i maḥşer **resūl-i müctebā**
   Seyyidü'l-kevneyn Ebūl-Ḳāsım Muḥammed Muṣṭafā *(Şânî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 1). [resūl-i müctebā,]*

resūl-i reh-nümā: *Yol gösteren peygamber.*

1. Evliyā vü enbiyānuñ serveri ḥatmü'r-rüsül
   Etḳiyā vü aṣfiyāya hem **resūl-i reh-nümā** *(Şânî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 6). [resūl-i reh-nümā,]*

Resūlu'llah: *Allah'ın resulü, Hz. Muhammed.*

1. Şānuñı Levlāk ile vaṣf itdi Ḥaḳ ḳıldı senüñ
   Hem şefīʿ ü hem ḥabīb u hem **resūlu'llahdur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 20). [resūlu'llahdur, -dur]*

revān: *Akan, giden, yürüyen.*

1. Zeyn olup cennet gibi ʿālem olur cūlar **revān**
   Ṣan rehāda çeşme-i ʿayn-ı Ḫalīlu'llāhdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 9). [revān,]*
2. Sīneye bir tīġ-ı ġamze ṣalsa ol ḳaşı kemān
   Cān-ı dil öḫ öḫ diyü karşu çıḳar aña **revān** *(Şânî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 2). [revān,]*

revān ol-: *Akmak, peşinden gitmek.*

1. Ḳanlu yaşum görüp ey serv nedür bu dime kim
   Ḳadd-i dil-cū ki **revān olan** iki cūdur bu *(Şânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 12). [revān olan, -an]*

revzen: *Pencere II Gönül penceresi.*

1. Cümle **revzenden** ḳamu ḫāne müzeyyen olduġı
   Bir güneşdendür ne var olmazsa özin ḫāne bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 9). [revzenden, -den]*

rıżā ehli: *İsteme ehilleri.*

1. Şaḳīdür nā-sezā işlerle pīrin inciden kimse
   Rıżā ehli olanlar iki ʿālemde saʿīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 12). [rıżā ehli,]*

ribāṭ-ı dehr: *Dünya zamanı II Dünya bağı II Dünya konağı.*
1. Her dem **ribāṭ-ı dehre** ki ʿālem ḳonar göçer
   Beñzer o kārbāna ki bir dem ḳonar göçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 1). [ribāṭ-ı dehre, -e]*

ricāl: *Er kişiler.*
1. Ḳaldı il meyl-i ḳaḥbe-i dehre
   Himmet ehli **ricāli** neylerler *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 8). [ricāli, -i]*

rind: *Kalender, dünya işlerini boş gören.*
1. Bī-cefāca pür-vefāca **rindce** ʿayyārca
   Ḫūbca maḥbūbca dilde ṭalebce olsa yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 11). [rindce, -ce]*
2. Dem-sāz-ı muṭrib-i āh olmaġa bezm-i ʿaşḳa
   Şevḳ oḳlarıyla baġrum ney **rinde** yek delindi *(Şânî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 6). [rinde, -e]*

rindāne: *Rintlere yakışır tarzda.*
1. Tīr-i ġamzeñ ki dil u cāna geçer
   Ey perī key katı **rindāne** geçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 2). [rindāne,]*
2. Açıldı bāb-ı meyḫāne gelen gelsin giden gitsün
   Ṣalādur cümle **rindāne** gelen gelsün giden gitsün *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 2). [rindāne,]*

rind-i ḳallāş: *Kalleş rintler.*
1. Nedür bu **rind-i ḳallāşı** nedür bu üstü başı
   Nedür bu gözlerüñ yaşı nedür bu ḳan aḳan deryā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 5). [rind-i ḳallāşı,]*

risālet çarḫı: *Peygamberlik talihi, zamanı.*
1. Risālet çarḫınuñ vechüñ olaldan mihr-i rahşānı
   Ẕulām-ı küfri refʿ itdi çü doġdı nūr-ı sübḥānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 1). [risālet çarḫınuñ, -nuñ]*

riyāżet: *Dünya nimetlerinden elini eteğini çekerek ölmeyecek kadar yiyip içme.*
1. Kūyında işüm olunca ʿaḳlum
   Taḳvā vü **riyāżet** ü ʿameldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 10). [riyāżet,]*

rīze rīze: *Ufak ufak, parça parça.*
1. Nedür bu pāre pāre **rīze rīze** bağrımūñ ḥālı
   Nedür bu yāre yāre ḳıldığıñ bu cān-ı bī-pervā *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 9). [rīze rīze,]*

rūh: *Ruh, can.*
1. Em dimişken laʿlüñi dirsen bugün yarın yine
   Şānī-i dil-ḫasteye **rūḥum** bu ne teʾḫīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 10). [rūḥum, -um]*
2. Neden māt eylemişdür ʿilm-i iḥyāda Mesīḥāyı
   Benüm **rūḥum** ṣorayın ḳo lebüñden bir suʾalüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 4). [rūḥum, -um]*

ruh: *Yanak (Sevgilinin yanağı), yüz.*
1. ʿAraḳ-nāk olsa ḳaddüñ dir gören gül üzre şebnemdür
   Ruḫuñ bāġında ḫaṭṭ bitse gül ü nesrīn nem nemdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 2). [ruḫuñ, -uñ]*
2. Hūn-ı cigerle yazmaġa **ruḫların** vaṣfını anuñ
   Her müje elde bir ḳalem dīdelerüm devāt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 19). [ruḫların, -lar, -ı, -n]*
3. Gülşende **ruḫlaruñla** lebüñ vaṣfın eylesem
   Ġonce aġız mı açabilür güng ü lāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 15). [ruḫlaruñla, -lar, -uñ, -la]*
4. Nedür bu **ruḫlar** u lebler nedür bu zülf-i ʿanber-sā
   Nedür bu güller ü müller nedür bu sünbül-i ġarrā *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 1). [ruḫlar, -lar]*
5. Nedür bu ḳoşa ḳoşa dāne dāne **ruḫdaki** beñler
   Nedür bu kūşe kūşe ʿaḳl u ṣabr-ı dil iden yaġma *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 7). [ruḫdaki, -da, -ki]*
6. Boyuñdur serv ü gül vechüñ **ruḫuñdur** ġonce-i raʿnā
   Çe ġonce ġonce-i nāzik çe nāzik nāzik-i ḫamrā *(Şânî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 1). [ruḫuñdur, -uñ, -dur]*
7. **Ruḫdaki** ḫālüñ ġamıyla dilde her dāġ-ı siyeh
   Lālelerdür vādi-i sīnemde cānā semt semt *(Şânî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 3). [ruḫdaki, -da, -ki]*
8. Dirlerse dil-rübālara ki rūḥ-ı ş̱ānidür
   Ben sevdigüm habībedür ey Şānī ş̱āni **rūḥ** *(Şânî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 14). [rūḥ,]*
9. Bir **ruḫları** gül lebleri mül beñleri fülfül
   Bir dişleri lüʾlü sözi dürr ġonce-femüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 11). [ruḫları, -lar, -ı]*
10. Bir **ruḫları** gül bir dili bülbül
    Bir kāküli sünbül beñi ʿanber *(Şânî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 3). [ruḫları, -lar, -ı]*

11. Ey ʿaceb **ruḫlar** mıdur yā bu ḳızıl güller midür
    Laʿl-i rengīnler midür lebler midür müller midür *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 1). [ruḫlar, -lar]*
12. Atı ayaġına **ruḫın** kim ki firāş ḳılmadı
    Rūy-ı zemīne şāh ise nuṭḳ-ı felekde māt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 17). [ruḫın, -ı, -n]*
13. Şeb-i bezm-i miʿrāc u vaḥdet için
    Ruḫuñ şuʿlesidür sirāc-ı münīr *(Şânî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 4). [ruḫuñ, -uñ]*
14. **Ruḫuñsız** gülşen-i kūyuñdan ayru ay gibi ġoncem
    Gül-i gülzār-ı ʿālem ṣan baña nār-ı cehennemdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 5). [ruḫuñsız, -uñ, -sız]*
15. Bir serv-ḳadd u lāle **ruḫuñ** yādigārıdur
    Sīnemde tāze ḳanlu elifler ki vardur *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 11). [ruḫuñ, -uñ]*
16. Gözüm göñlüm murādı ol **ruḫı** zībāya baḳmaḳdur
    Yaşum tek ʿaḳl u fikrüm dembedem ol serve aḳmaḳdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 1). [ruḫı, -ı]*
17. **Ruḫuñ** seyrinden ey meh bu dil-i şeydāyı menʿ itme
    Ġaraż ol şemʿe bu pervāne olan cānı yaḳmaḳdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 3). [ruḫuñ, -uñ]*
18. Ne **ruḫdur** bu ne enverdür ne lebdür bu ne şekerdür
    Ne sözdür bu ne cevherdür ne dişdür bu ne gevherdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 1). [ruḫdur, -dur]*
19. Allāh diller alan **ruḫlar** mıdür lebler midür
    Cān-ı dil meftūn iden ol nergis-i şehlā mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 7). [ruḫlar, -lar]*
20. Ṭañ mı zülfüñle **ruḫuñ** seyrin idersem her rūz
    Maġrib u maşrik idi günde Süleymāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 9). [ruḫuñ, -uñ]*
21. Beni ey **ruḫları** gül bülbül-i şeydā sen idüpsin
    Beni ey lebleri mül ṭūṭī-i gūyā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 1). [ruḫları, -lar, -ı]*
22. **Ruḫlaruñ** ʿarż it dile söyletmeñ istersen anı
    Ṭūṭī mirʾāt olmasa bilmez taʿallüm nidügin *(Şânî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 5). [ruḫlaruñ, -lar, -uñ]*
23. Gül **ruḫlaruñ** ġamıyla gözüm dökse ḳanlı yaş
    Ṭaşġınlu demidür o bulaġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 9). [ruḫlaruñ, -lar, -uñ]*
24. Āteşīn **ruḫlarınuñ** ʿazmi bu durur her ān
    Dil-i ʿuşşāḳı alup ālemi oda yaḳalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 9). [ruḫlarınuñ, -lar, -ın, -uñ]*
25. Ey **ruḫı** āyīne-i dīdār-ı Ḥaḳ ḫayrü'l-enām
    V'ey ṣaçı gerdān-ı ʿuşşāḳa olan bend-i ṣafā *(Şânî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 5). [ruḫı,]*

ruh-ı yār: *Sevgilinin yanağı.*

1. Ḫār-ı miḥmetde ḳalup sāye-ṣıfat ḫāk olsun
   Beñzeden ḳadd ü **ruḫ-ı yārı** gül-i şimşāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 10). [ruḫ- ı yārı, -ı]*

rūḥānī: *Manevi, ruhla ilgili II Ruhlar âlemine mensup olan varlık, melek.*

1. Niçe ki ʿadū-yı nefs olur ṣaġ
   Rūḥānī dīvin olur serāser *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 8). [rūḥānī,]*

ruḥ-be-ruḥ: *Yüz yüze.*

1. İtme nisbet ġonceñ ey gül sen fem-i dildāde kim
   Ruḫ-be-ruḫ olduḳda gülşende olur güftār güç *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 12). [ruḫ-be-ruḫ,]*

ruh-ı cānān: *Sevgilinin yanağı.*

1. N'ola cān eyler isem ben **ruḫ-ı cānāna** fedā
   Şimdi mi şemʿe ider cānını pervāne fedā *(Şânî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 1). [ruḫ-ı cānāna, -a]*
2. Her ḳaçan ol dürrdür kim **ruḫ-ı cānāna** düşer
   Ṣanırum şebnem-i terdür gül-i ḫandāna düşer *(Şânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 1). [ruḫ-ı cānāna, -a]*

ruḫ-ı dilber: *Sevgilinin yanağı.*

1. Ey dil **ruḫ-ı dilberle** degiş vārıñı cehd it
   Ādemde bir āyine-i idrāk gerekdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 5). [ruḫ-ı dilberle, -le]*

rūh-ı feraḥ-baḫş: *Ferahlık veren can, duygu.*

1. Feryāda iriş derd ile öldürdi beni ġam
   Ey **rūḥ-ı feraḥ-baḫş** bu gam-ḫārı unutma *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 4). [rūḥ-ı feraḥ-baḫş,]*

ruh-ı gülçīn: *Gül toplayan yanak.*

1. Gülzār-ı ġamda ġonce-i pür-ḫūn gibi benüm
   Göñlüm hemīşe ol **ruḫ-ı gülçīn** açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 8). [ruḫ-ı gülçīn,]*

ruh-ı gülfām: *Gül renkli yanak.*

1. Leṭāfet reng-i būda ol **ruḫ-ı gülfāma** gelmişdür
   Ṣalınmaḳ nāz ile ol serv-i gül endāma gelmişdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 1). [ruḫ-ı gülfāma, -a]*

ruh-ı gül: *Gül yanak (Sevgili).*

1. Āhum terennüm eylese bülbüller iñledür
   Bildüm ki mürġ-i cānı **ruḫ-ı güller** iñledür *(Şânî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 2). [ruḫ-ı güller, -ler]*

rūḥ-ı ḳudsi: *İlâhî gerçeği kavrayan ruh II Hz. Cebrail.*
1. Terk it hevā-yı nefsi ḥaḳḳıyla ṭutġıl ünsi
   Bulasın **rūḥ-ı ḳudsi** tevḥīde gel tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 22). [rūḥ-ı ḳudsi, -i]*

rūḫ-ı muṣavver: *Tasavvur olunan ruh.*
1. Bir şūḫ-ı zamān āfet-i devrān
   Bir cān-ı cihān **rūḫ-ı muṣavver** *(Şânî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 10). [rūḫ-ı muṣavver,]*

rūḥ-ı pāk: *Temiz ruh.*
1. Ġıdā **rūḫ-ı pāküñe** dīdār-ı Ḥaḳ
   Saña arş-ı aʿlā besāt u kerīm *(Şânî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 5). [rūḥ-ı pāküñe, -üñ, -e]*

rūḫ-ı revān: *Ruhun zuhuru, ruhun ferahlığı, ruhun akışı.*
1. Niçe ġam mürdeyi bir nuṭḳ-ı lʿalüñle dirildürsin
   Bu muʿcizle sen ey **rūḫ-ı revān** ʿİsāya beñzersin *(Şânî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 4). [rūḫ-ı revān,]*
2. Ḥamdü'lillāh eyledük vaṣluñ müyesser Şāniyā
   Ḳandesin ḫoş geldüñ ey **rūḫ-ı revānum** ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 22). [rūḫ-ı revānum, -um]*

rūḥ-ı sānī: *İkinci ruh.*
1. Dirlerse dil-rübālara ki **rūḫ-ı s̲ānīdür**
   Ben sevdigüm habībedür ey Şānī s̲āni rūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 13). [rūḥ-ı s̲ānīdür, -dür]*

ruh-ı tāb: *Parlak yanak.*
1. **Ruḫ-ı tābuñdan** olmış ʿıyd-i nevrūz
   Siyeh zülfüñ berāt-ı ḳadr-i aʿlā *(Şânî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 7). [ruḫ-ı tābuñdan, -uñ, -dan]*

ruh-ı tābende: *Parlak gönül, parlayan gönül.*
1. Olupdur küfr-i zülf-i ehl-i zünnāra delīl ammā
   Ruḫ-ı tābendesidür şāhid olan ehl-i īmāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 10). [ruḫ-ı tābendesidür, -si, -dür]*

ruh-ı vaṣf: *Yanağın vasfı.*
1. Şiʿr-i dilsūzum işiden **ruḫ-ı vaṣfından**
   Şāniyā ḳalmaya bir defter ü dīvān yaḳalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 11). [ruḫ-ı vaṣfından, -ı, -n, -dan]*

ruh-ı yār: *Sevgilinin yanağı.*
1. Çü der-bāġ-ı leṭāfet ān **ruḫ-ı yār** sırr-ı gül-rengīn
   Ben ey Şānī ʿaceb mi ger olursam bülbül-i şeydā *(Şânî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 9). [ruḫ-ı yār,]*
2. Şānī pervāne-i şemʿ-i **ruḫ-ı yārüm** didügi
   Yandıġundan bilinür gerçek mi lāf mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 9). [ruḫ-ı yārüm, -üm]*

ruḫı zībā: *Güzel yüz, güzel yanak.*
1. Yandurup bağrumı çün ki iñiletti ġamuñ hey
   Baña nitdüñse yine ey **ruḫı zībā** sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 12). [ruḫı zībā,]*

ruhsār: *Yanak, ruh, yüz, çehre.*
1. Gülşen-i ḫüsnüñde zülf ü ḳadd u **ruḫsāruñ** senüñ
   Ġonce vü güldür nigārā serv ü sünbüldür baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 5). [ruḫsāruñ, -uñ]*
2. **Ruḫsāruñ** üzre zülf ile yā Rab ne ḫāldür
   ʿAḳlum daġıldı göricek anı ne ḥaldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 1). [ruḫsāruñ, -uñ]*

ruḫṣat: *İzin, müsaade.*
1. Bu felek bir gün dil-i maḫzūnumu şād itmedi
   Yār ile vuṣlat deminde olmadı **ruḫṣat** baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 4). [ruḫṣat,]*

ruhuñ şemʿi: *Yanağın mumu (Sevgilinin yanağının mumu).*
1. Gencīne-i ʿaşḳuñ dili vīrāne idüpdür
   Yanmaḳta **ruḫuñ şemʿine** pervāne idüpdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 2). [ruḫuñ şemʿine, -n, -e]*

Rūm: *Doğu Roma İmparatorluğu sınırları içinde oturanlara verilen isim, Anadolu.*
1. O mehüñ vechine kim zülf-i muṭarrā dökülür
   Rūm üzre ṣanuram ʿanber-i sāra dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 2). [rūm,]*

2. Būy-ı zülfüñ alsa ṭañ mı ḫāl-i ruḫsāruñ senüñ
   Mā-taḳaddümden saña kāfir virür **Rūma** ḫarāc *(Şânî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 8). [rūma, -a]*
3. Dimeñ bu rūy-ı dilberde ne ḳāküldür k'olur ḫoş bū
   Götürdi çīn-i zülfi **rūma** ol mihr ü ṣırr-ı ʿanber *(Şânî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 6). [rūma, -a]*

Rūmī: *Rum ülkesinden olan, Anadolulu.*

1. ʿAcem olmasa dilber Türk-i tātār olmasa maḥbūb
   Ya **Rūmī** olsa dilber yoḳsa bir şūḫ-ı ʿArab olsa *(Şânî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 6). [rūmī,]*
2. Ṭuzda **Rūmīce** kandīşde ʿAcemce ʿişve-ger
   Hem belāġatda feṣāḥatda ʿArapca olsa yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 15). [rūmīce, -ce]*

rumūz: *İşaretler, remizler, manası gizli olan sözler.*

1. Vālih-i ʿaşḳ olmadıñsa bu **rumūzı** bilmedüñ
   Ṣorma bu Mecnūn u Leylā Vāmıḳ u ʿAzrā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 13). [rumūzı, -ı]*
2. Bu ortada **rumūzun** ḳılca şerḥ eyler anuñ yoḳdan
   Nezāketde miyān-ı yāre beñzer bir ḫayālüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 7). [rumūzun, -un]*
3. Küntü kenzüñ gevherinden kim ki ṭuymadı **rumūz**
   Maʿdenin bilmez ḫazefdür gevher olmaz kānı yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 3). [rumūz,]*

rumūz-ı dehen: *Ağız işareti.*

1. Daḫı bir ẕerre ṭuyulmadı **rumūz-ı dehenüñ**
   Ḫurde-dānlar niçe dolu anı maʿnāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 15). [rumūz-ı dehenüñ, -üñ]*

rūşen: *Aydınlık II Açıklık.*

1. Ẓulmet ile **rūşeni** göz görür eyā tālib-i Ḥaḳ
   Altun ile baḳırı ṣarrāf bilür itme şitāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 11). [rūşeni, -i]*

rūşen-dil: *Gönlü aydın, anlayışlı II Temiz niyetli.*

1. ʿĀşıḳ oldur ola āyīne-ṣıfat **rūşen-dil**
   Zāhid-i seng-i siyeh gibi ne tünd ola ne saḫt *(Şânî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 5). [rūşen-dil,]*

rūşen-i aḫter: *Parlak yıldız.*

1. Bir şūḫ-ı nedīm-i meclis-āra
   Bir ḫūb-ı laṭīf **rūşen-i aḫter** *(Şânî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 10). [rūşen-i aḫter,]*

rū-siyāh: *Yüzü kara.*

1. Merḥūm it anı eyleme maḥrūm ḫūr-zār
   Geldi ḳapuña zār u perīşān **rū-siyāh** *(Şânî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 6). [rū-siyāh,]*

ruṭab: *Taze hurma.*

1. Nāzlıca nāzücek zībāca terce tuḥfece
   Ṭatlu dillüce sözi şehd ü **ruṭabca** olsa yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 4). [ruṭabca, -ca]*

rūy: *Yüz, çehre.*

1. Örter niḳāb-ı zülf ile ebrū vü **rūyını**
   Gizler ne vech ile şeb-i zülfinde ayı gör *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 7). [rūyını, -ı, -n, -ı]*
2. Başşa pā **rūyumda** ḳaṣd-ı cān idüp ol ḫūnī āh
   Yüz süreydüm geh ayaġına öpeydüm gāh elin *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 3). [rūyumda, -um, -da]*

rū-yı cānān: *Sevgilinin yüzü.*

1. İlāhī ḫāb-ı ġafletden uyar bu dīde-i cānı
   Şeb-i baḫtumda göster gözime sen **rū-yı cānānı** *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 2). [rū-yı cānānı, -ı]*

rūy-ı celāl: *Görkemli yüz, yüce yüz.*

1. Sünbüllerüñ gül üzre ṭaġıtmışsın ey nigār
   ʿUşşāḳ-ı derdmende ne **rūy-ı celāldür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 4). [rūy-ı celāldür, -dür]*

rūy-ı dilber: *Sevgilinin yüzü.*

1. Dimeñ bu **rūy-ı dilberde** ne ḳāküldür k'olur ḫoş bū
   Götürdi çīn-i zülfi rūma ol mihr ü ṣırr-ı ʿanber *(Şânî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 5). [rūy-ı dilberde, -de]*

rūy-ı rakīb: *Rakibin yüzü.*

1. **Rūy-ı raḳībi** görmemek aşşı yiter bize
   Dilber bizümle gelse idi künc-i ḫalvete *(Şânî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 9). [rūy-ı raḳībi, -i]*

rūy-ı zemīn: *Yeryüzünün yüzü.*

1. Atı ayaġına ruḫın kim ki firāş ḳılmadı
   Rūy-ı zemīne şāh ise nuṭḳ-ı felekde māt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 18). [rūy-ı zemīne, -e]*

rūy-ı zerd: *Sararmış yüz.*
1. Yürekde dāġ-ı miḥnetʿaksidür ey Şānī düşmişdür
   Görenler öyle şanur **rūy-ı zerdim** üzre ḫālim var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 14). [rūy-ı zerdim, -im]*
2. Faḳr-ı ġam çekmem gınā-yı ḳalbe mālik olmışum
   Eşk-i çeşmüm **rūy-ı zerdüm** baña sīm ü zer yeter *(Şânî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 8). [rūy-ı zerdüm, -üm]*
3. **Rūy-ı zerdüm** sīm-i eşküm ʿarż idicek yāre dir
   Vey bu Şānīye n'olupdur bize sīm ü zer ṭutar *(Şânî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 9). [rūy-ı zerdüm, -üm]*
4. Şāhid-i ʿaşḳum reh-i miḥnetde ey Şānī benüm
   Rūy-ı zerdümdür gözüm yaşıyla sīnem dağıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 14). [rūy-ı zerdümdür, -üm, -dür]*

rūz: *Gün, gündüz.*
1. Ṭañ mı zülfüñle ruḫuñ seyrin idersem her **rūz**
   Maġrib u maşrik idi günde Süleymāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 9). [rūz,]*
2. Nūrdur şemʿ-i hidāyetden yanar her **rūz** şeb
   Sīne-i kāşāne-i sālikde ey dil nār-ı hū *(Şânî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 11). [rūz,]*
3. Ġafletden uyan ki ṣubḥ irişdi
   Rūzuñ telef itme ey birāder *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 32). [rūzuñ, -uñ]*

rūzgār: *Devir, zaman.*
1. Hep ḳara ḳılmışdılar dıraḫt-ı bāġ
   Virmişdi berg u bārdan hep yile **rūzgār** *(Şânî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 8). [rūzgār,]*

rūz-ı elest: *Elest günü II Allah'ın, ruhlar âlemini yarattığında, ruhlara "elestü bi-Rabbiküm (Ben sizin Rabbiniz değil miyim?)" diye sorup ruhların da "belâ (evet)" diye cevap verdiği gün.*
1. **Rūz-ı elestde** çün ezel ḳālū belā diyenlerin
   Dünye-i dūna aldanup ḳavlümüz itmezüz yalan *(Şânî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 1). [rūz-ı elestde, -de]*

rūz-ı ezel: *Kıyamet günü, ruhların yaratılıp da herkesin kısmetinin tayin edildiği gün.*
1. Çün **rūz-ı ezel** cānā ʿaşḳuñla bilişdük biz
   Yād eyleyüben anı meyl eylemezüz yāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 7). [rūz-ı ezel,]*
2. İnkāra düşdüñ ola meger sende ey göñül
   Rūz-i ezelde itdigüñ iḳrār fikri yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 4). [rūz-i ezelde, -de]*

rūz-ı ʿiyd: *Bayram günü.*
1. Seyr-i ruḫında ol mehüñ her günüm oldı **rūz-ı ʿiyd**
   Fikr-i ṣaçıyla her dünüm ḳadr-i şeb-i berāt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 3). [rūz-ı ʿiyd,]*

rücūʿ: *Vazgeçmek II Dönmek, geri dönmek.*
1. Ne var Şānī saña ger olsa vāṣıl
   Rücūʿı mihredür çün zerre-āsā *(Şânî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 18). [rücūʿı, -ı]*

Rüstem: *Ünlü İran şairi Firdevsi'nin Şehname'sinde adı geçen İran'ın ünlü pehlivan ve savaşçısı.*
1. Ḳapuñda ḳul olandur şāh anı bilelüm daḫı bilmem
   Ne Dārādur ne **Rüstemdür** ne Ḫüsrevdür ne erdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 6). [rüstemdür, -dür]*
2. Bir vādidür ki dünye-i ġaddār-ı bī-s̲ebāt
   Niçe Selīm Ḫüsrev ü **Rüstem** ḳonar göçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 4). [rüstem,]*

rüsül: *Peygamberler, resüller. Bir kitapla gelen nebiler.*
1. Gerçi geldi Lā nuferriḳ āyeti beyne'r **rüsül**
   Līk Aḥmed zübdesidür didi ol Rabbü'l-ʿalā *(Şânî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 9). [rüsül,]*

rüsvā: *Rezil, muhakkar.*
1. Beni illerden ayırduñ diledüñ tīġı ḳayurduñ
   Beni ʿāleme duyurduñ beni **rüsvā** sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 6). [rüsvā,]*

S s

saʿādet: *Mutluluk, bahtiyarlık.*

1. Baş oynayup yoluñda fedā cān idenlerüñ
   Devletlü başı var ne **saʿādetlü** kārı var *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 6). [saʿādetlü, -lü]*

saʿādet ehli: *Mutluluk sahipleri.*

1. Anuñ kim pīri yoḳdur pīri şeyṭan-ı merīd olur
   Saʿādet ehli bir pīrüñ elin ṭutar mürīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 2). [saʿādet ehli,]*

saʿādetlü: *Saadetli.*

1. Ne **saʿādetlü** mübārek dem olur cāna sefer
   Ger ide mülk-i bedenden der-i cānāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 1). [saʿādetlü,]*

sabā: *Sabah rüzgarı.*

1. Ġubārum tūtiyā iltür **ṣabā** gözine eflāküñ
   O demden kim reh-i ʿaşḳuñda cānā ḫāk-i rāhum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 7). [ṣabā,]*

ṣabāḥ: *Sabah, aydınlık.*

1. Zülfüñ şebünde dūr iderek hāl-i ʿārıżuñ
   Bir ugrıdur **ṣabāḥa** ḳalupdur o çoḳ yatup *(Şânî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 4). [ṣabāḥa, -a]*

ṣabāḥ demi: *Sabah vakti.*

1. Sāḳī yetür **ṣabāḥ demidür** bize ṣabūḥ
   Ḳūtü'l-ḳulūbdür bize ol hem ġıdā-yı rūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 1). [ṣabāḥ demidür, -dür]*

sābit: *Sabit, devamlı (olan).*

1. Aradum zīr-i zemīn ü āsmānı bulmadum
   Ey göñülde ʿaşḳı **s̲ābit** lā-mekānum ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 6). [s̲ābit,]*

sabit-ḳadem: *Mizacı oynak olmayıp işinde ve sözünde kararlı olmak, sözünde durmak.*

1. **S̲ābit-ḳadem** ol yolında Ḥaḳḳuñ
   Ṭayanduñısa bu köpriden eger *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 23). [s̲ābit ḳadem,]*

sābit-i şān-ı şerīf: *Kutsal şanının edası, ispatı.*

1. **Sābit-i şān-ı şerīfi** āyet-i Levlāk olup
   Ḳābe ḳavseyni ev ednāya irüp gözüm liḳā *(Şânî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 3). [sābit-i şān-ı şerīfi, -i]*

şabr: *Sabır, dayanma, katlanma.*

1. Ṭabīb-i cān u dilsin sensiz ārām idemem göñül
   Şikeste göñlümüñ eglencesi **şabr** u ḳarārum yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 4). [şabr,]*
2. ʿAḳl u **şabr** u dili hep ḳıldı perākende şehā
   Cemʿ-i ḫāṭır ḳomaz arada ne gisūdur bu *(Şânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 3). [şabr,]*
3. Zi-laʿlet her süḫan ki meh zi-rūy-ı nükte mī-āyed
   Gider **şabrum** ḳarārum ḳalmayup ʿaḳlum olur yaġma *(Şânî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 8). [şabrum, -um]*
4. ʿAḳlumuz daġıdan ol zülf-i perīşānuñdur
   Şabrumuz yaġmalayan ġamze-i fettānuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 2). [şabrumuz, -umuz]*

şabr it-: *Sabretmek, tahammül etmek, dayanmak.*

1. Ġamdan aġlama göñül her yitene **şabr idegör**
   Sırruñ açdurma gözüñ yaşını ġammāz itme *(Şânî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 7). [şabr idegör, -egör]*
2. Pīr oldum ey civān nece **şabr idem** it vefā
   Eyyūb ṣabrı bende degüldür ne ʿömr-i Nūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 11). [şabr idem, -em]*

şabr u ārām: *Sabır ve gönül huzuru.*

1. Sīne mecrūḥ u göñül pür-ġam u dil āteşnāk
   Şabr u ārām ise yoḳ yār ise istiġnāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 4). [şabr u ārām, -m]*

şabr-ı dil ü cān: *Ruh ve gönül sabrı.*

1. Naḳd ü **şabr-ı dil ü cānum** n'ola yāruñsa ḳamu
   Bende-i muḫliṣ ider vārını sulṭāna fedā *(Şânî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 3). [şabr-ı dil ü cānum, -um]*

şabr u karār: *Sabır ve karar.*

1. **Şabr u ḳarārumı** alan ʿaḳl u dilüm yaġma ḳılan
   Mecnūn-ṣıfat daġa ṣalan yārüñ cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 5). [şabr u ḳarārumı, -um, -ı]*

şabūḥ: *Sabahleyin içilen şarap.*

1. Sāḳī yetür ṣabāḥ demidür bize **şabūḥ**
   Ḳūtü'l-ḳulūbdür bize ol hem ġıdā-yı rūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 1). [şabūḥ,]*

şaç: *Saç.*

1. Ey ruḫı āyīne-i dīdār-ı Ḥaḳ ḫayrü'l-enām
   V'ey **şaçı** gerdān-ı ʿuşşāḳa olan bend-i şafā *(Şânî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 6). [şaçı, -ı]*
2. Bir ḳāmeti bālā **şaçı** sevdā
   Bir serv-i dilārā sözi kevşer *(Şânî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 11). [şaçı, -ı]*

saʿd: *Kutlu, uğurlu.*

1. Fikr-i zülfüñle çıḳar her gice ol ḳaṣruña gör
   Kimdür eflāka anuñ tek ide bir ḳıl ile **şaʿd** *(Şânî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 8). [şaʿd,]*

şad hezārān: *Yüz binlerce.*

1. Baḥr-ı medḥinden anuñ bir ḳaṭre itmezler beyān
   Şad hezārān olsa Şānī gibiler ġavvās aña *(Şânî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 14). [şad hezārān,]*

şadā: *Ses, avaz, yankı.*

1. Bezm-i ṣafāda ney gibi gūş it terānesin
   N'eyler zebān-ı ḥāl ile neyden **şadāyı** gör *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 4). [şadāyı, -y, -ı]*

sāde: *Sadece, yalnızca II Saf, basit.*

1. Yār naḳşın idemez Mānī-i ʿaşḳ ise eger
   Ġayrıdan eylemeyen ṣafḥa-ı göñlin **sāde** *(Şânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 6). [sāde,]*
2. **Sāde** dil hem ṣāf sīne pāk meşreb ʿāşıḳ ol
   Münkir olma ehl-i dīnüñ zāhid u ʿabbādına *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 15). [sāde,]*

sadef: *Midye, istiridye gibi içinde inci bulunan deniz hayvanı.*

1. Nīsān ḳaṭresin ki olur mār ile **şadef**
   Olur birine zehr anuñ birisi ne dür *(Şânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 11). [şadef,]*

sadef-i ṭabʿ: *Yaradılış sedefi, yaradılış incisi.*

1. **Ṣadef-i ṭabʿımı** pür eyler o ṣīrīn dehenüñ
   Ḫoḳḳa-i laʿli açıldıḳça ki dürrler dökülür *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 3). [ṣadef-i ṭabʿımı, -ım, -ı]*
2. **Ṣadef-i ṭabʿumızı** pür iden ey cevher-i yār
   Nuṭḳa geldükçe senüñ laʿl-i dür-efşānuñdur *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 9). [ṣadef-i ṭabʿumızı, -umız, -ı]*
3. **Ṣadef-i tabʿumuñ** elfāẓı güherbārı müdām
   Nāzı çoḳ ol dehen ü laʿl-i dür-efşāna fedā *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 5). [ṣadef-i tabʿumuñ, -um, -uñ]*

ṣādıḳ: *Sahih, doğru, gerçek.*
1. Yana kül ola ene'l-ḥaḳ söyleye her ẕerresi
   ʿAşḳ yolında zihī **ṣādıḳ** zihī mansūr hey *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 6). [ṣādıḳ,]*

ṣādıḳ ol-: *Sadık olmak, bağlı olmak.*
1. **Ṣādıḳ oluben** ṣubḥ-ı muḥabbetde nigārā
   Gül gibi girībān teni ḳatı çāk gerekdür *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 3). [ṣādıḳ oluben, -uben]*

ṣadr: *Göğüs, kalp, yürek.*
1. Her gelen ġuṣṣa-i ġam **ṣadra** geçüp itdi ḳarār
   Tekye-i dilde çoġaldı yine mihmān bir bir *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 3). [ṣadra, -a]*

ṣāf: *Saf, halis, temiz.*
1. Zer-i ʿömrün virenüñ vaṣl metāʿın tāre
   Miḥek-i ʿaşḳla ḳalbi silenüñ **ṣāf** mıdur *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 4). [ṣāf,]*
2. **Ṣāf** dilce ġıll u ġışşızca zaġalsizce olup
   Sīmī tence pākce ārī dehence olsa yār *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 7). [ṣāf,]*
3. Sāde dil hem **ṣāf** sīne pāk meşreb ʿāṣıḳ ol
   Münkir olma ehl-i dīnüñ zāhid u ʿabbādına *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 15). [ṣāf,]*

ṣāf eyle-: *Temizlemek.*
1. Sīnesin **ṣāf eyleyenler** ṣūfīdür
   Ḳāmetin Ḳāf eyleyenler ṣūfīdür *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 1). [ṣāf eyleyenler, -y, -en, -ler]*

ṣāf it-: *Temizlemek, arındırmak.*
1. Jeng-i ẓulām-ı küfri ḳamu ṣordı **ṣāf idüp**
   Vech-i şerīfüñ olalı mirʾāt-ı Ḥaḳ-nümā *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 7). [ṣāf idüp, -üp]*
2. Pūte-i ʿaşḳ içre **ṣāf itmiş** dilin
   Ḫāk-pāy-ı kīmyā dervīşdür *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 13). [ṣāf itmiş, -miş]*

ṣāf kıl-: *Temizlemek.*
1. Mekteb-i ʿaşḳında sen levḥ-i żamīrüñ **ṣāf ḳıl**
   Añlayasın Ṣānī'den tā nüsḫa-i kübrā nedür *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 21). [ṣāf ḳıl,]*

ṣafā: *Gönül huzuru, mutluluk.*
1. Nefs-i şāfinüñ **ṣafāsından** muṣaffā-dil olup
   Ol sebebden yā benī ādem ṣafīu'llahdur *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 5). [ṣafāsından, -sı, -n, -dan]*
2. Yolunda kişi ṣu dökünen ḫāk gerekdür
   Mey gibi **ṣafā** dil ṣu gibi pāk gerekdür *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 2). [ṣafā,]*
3. Ḳaʿbe ḥaḳḳı ḳıblem **ṣafā** bulmaz dem olunca temām
   Kūyuñ ṭolanmak olmasa ben ʿāṣıḳ-ı āvāreye *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 5). [ṣafā,]*
4. **Ṣafāsından** güneş ditrer düşer lerze dil ü cāna
   Ne ḫoş mirʾāt-ı rūşendür naẓar ḳıl vech-i cāna *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 1). [ṣafāsından, -sı, -n, -dan]*

ṣafā-yı ʿayş: *Yaşama zevki.*
1. Ṣaḥn-ı serāy-ı ʿāleme pür-ġam gelür gibi
   Kimi **ṣafā-yı ʿayş** ile Ḫurrem ḳonar göçer *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 8). [ṣafā-yı ʿayş,]*

ṣafḥa: *Ar. Bir şeyin yassı yüzü. Sayfa, levha.*
1. Ey nübüvvet ḫāteminde ism-i ḥatm-i enbiyā
   V'ey velāyet **ṣafḥasında** nām-ı şāh-ı evliyā *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 2). [ṣafḥasında, -sı, -n, -da]*

ṣafḥa-ı göñül: *Gönül sayfası.*
1. Yār naḳşın idemez Mānī-i ʿaşḳ ise eger
   Ġayrıdan eylemeyen **ṣafḥa-ı göñlin** sāde *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 6). [ṣafḥa-ı göñlin, -in]*

safha-i ruhsār: *Yüzün sayfası.*
1. **Ṣafḥa-i ruḫsārda** miskīn nuḳaṭ mıdur yā ḫāl
   Murg-i cāna dāneler midür yā fülfüller midür *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 7). [ṣafḥa-i ruḫsārda, -da]*

ṣāf-ı āb-ı zülāl: *Soğuk temiz su.*

1. Muʿteber oldı şimdi müstaʿmel
   Ṣāf-ı āb-ı zülāli neylerler *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 6). [ṣāf-ı āb-ı zülāli, -i]*

ṣāf-ı mücellā: *Cilalı temiz.*

1. Her ki mirʿāt-ı dilin **ṣāf-ı mücellā** eyler
   Pertev-i nūr-ı ḫudā anda tecellā eyler *(Şânî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 1). [ṣāf-ı mücellā,]*

ṣāfi: *Saf, halis.*

1. Ey Ṣānī jeng-i ġayrı göñülden silüp gider
   Mirʾāt-ı ḳalbe **ṣāfī** naẓar ṣal ġıdāyı gör *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 14). [ṣāfī,]*

ṣāfī kıl-: *Temizlemek.*

1. Sil göñül mirʾātını jeng ü sevādın **ṣāfī ḳıl**
   Gör ne ṣūret var naẓar ḳıl manẓar-ı raḥmāna bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 3). [ṣāfī ḳıl,]*

ṣafīu'llah: *Temiz yürekli; Hz. Âdem.*

1. Nefs-i ṣāfinüñ ṣafāsından muṣaffā-dil olup
   Ol sebebden yā benī ādem **ṣafīu'llahdur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 6). [ṣafīu'llahdur, -dur]*

ṣaġ: *Sağ, salim.*

1. Gözüñ yumuldı ġaflet ile **ṣaġ** iken henüz
   Ol çeşm-i cādū nergis-i bīmārı fikri yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 5). [ṣaġ,]*
2. Göñüller kişverün fetḥ itmek içün tīġ-i ġamzeyle
   Ṣoḳunmış çeşm-i ḫūn-rūzi yanınca **saġ** u ṣol ḫançer *(Şânî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 4). [saġ,]*
3. Bir pīr öñinde diz çökicek diñle gör nedir
   Dört yaña baḳma ṣola vü **ṣaġa** söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 14). [ṣaġa, -a]*
4. Olur laʿlüñ ġamından bu dil-i bīmāra bir emdi
   Bu sözler ey ṭabīb-i cān u dil billāhi **ṣaġumdur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 8). [ṣaġumdur, -um, -dur]*

ṣaġ: *Sağ yön.*

1. **Ṣaġı** ṣolı peşi pesi gözetmeden gözüm
   Dörtolayazdı gelmedi o ṣūḫ-ı şīvekār *(Şânî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 3). [ṣaġı,]*

saġ ol-: *Sağ olmak, yaşamak.*

1. Niçe ki ʿadū-yı nefs **olur ṣaġ**
   Rūḥānī dīvin olur serāser *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 7). [ṣaġ olur, -ur]*

sāġar-ı çeşm-i sirişk-i lāle-gūn: *Lale renkli göz yaşı kadehi, kanlı göz yaşı.*

1. **Sāġar-ı çeşm-i sirişk-i lāle-gūne** ġarḳ iden
   Bezm-i ġamda sāḳiyā lʿal-i leb-i müller durur *(Şânî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 3). [sāġar-ı çeşm-i sirişk-i lāle-gūne, -e]*

sāġar-ı dil: *Gönül kadehi.*

1. Lāle-veş **sāġar-ı dil** hūn-ı cigerle pürdür
   Şīve-i laʿl-i lebüñ baġrumızı ḳan itdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 7). [sāġar-ı dil,]*

sāġar-ı pür-mey: *Şarap dolu kadeh.*

1. Lāle-i kūh-i belāda ḳanlı dāġum ṣandılar
   Sāġar-ı pür-mey görüp ḫūn-ı ḳabaġum ṣandılar *(Şânî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 2). [sāġar-ı pür-mey,]*

sāġar-ı şahbā: *Şarap kadehi II Büyük kadeh.*

1. Mest-i cām-ı ḥayretüm destümde sāḳī bilmezem
   Gül midür tāze açılmış **sāġar-ı şahbā** mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 4). [sāġar-ı şahbā,]*

saġīr: *Küçük, ufak.*

1. Ne var yaradılmış **saġīr** u kebīr
   Oḳur ism-i pāküñ beşīr u neẕīr *(Şânî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 1). [saġīr,]*

saġīr ü kebīr: *Küçük ve büyük.*

1. İşidicek ismüñi vācib olur cümleye
   Diye **saġīr ü kebīr** ṣalli ʿalā Muḥammed *(Şânî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 6). [saġīr ü kebīr,]*

ṣāḥib-i ḥüsn-i cemāl: *Güzel yüzün güzelliğinin sahibi.*

1. Ol dilrubā ki **ṣāḥib-i ḥüsn-i cemāldür**
   Vallah yoḳ naẕīri anuñ-miṣāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 1). [ṣāḥib-i ḥüsn-i cemāldür, -dür]*

şāḥib-i şevket: *Haşmet, büyüklük sahibi.*

1. Kātib-i āteş-zebāndur Şānī taḥrīr eylemiş
   Görse dirdüm reşk iderdi **şāḥib-i şevket** baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 10). [ṣāḥib-i şevket,]*

şāḥib-i tāc u külāh: *Külah ve taç sahibi olmak (dervişlik bağlamında).*

1. Esīr-i ʿaşḳum ammā mülk-i ġamda pādişāhum ben
   Serümde seng-i miḥnet **şāḥib-i tāc u külāhum** ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 2). [ṣāḥib-i tāc u külāhum, -um]*

şāḥib-nübüvvet: *Peygamber, Hz. Muhammed.*

1. Ey nice **şāḥib-nübüvvet** Ḥaḳ resūliyken senüñ
   Ümmetüñden olmaġı Ḥaḳdan idindiler recā *(Şânî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 7). [ṣāḥib-nübüvvet,]*

sāḥir: *Sihir yapan, büyücü.*

1. Bir şīvesi vāfir gözi **sāḥir**
   Bir lafẓı cevāhir dişi gevher *(Şânî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 7). [sāḥir,]*
2. Nedür ol beñ nedür o zülf nedür ol ġamze o çeşm
   Be ne cāzū be ne **sāḥir** be ne ẓālim be ne şer *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 4). [sāḥir,]*

ṣaḥn-ı çemen: *Bahçenin ortası, meydanı.*

1. **Ṣaḥn-ı çemende** oynayaraḳ ṭıfl-ı gülşenüñ
   Bād-ı seḥer külāhını serden ḳapar ḳaçar *(Şânî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 5). [ṣaḥn-ı çemende, -de]*

ṣaḥn-ı çemen-i sebze-zār: *Yeşillik bahçesinin meydanı.*

1. Şu gibi yüz sürüp kim ola bāġa varmaya
   Elvān-ı mīve **ṣaḥn-ı çemen-i sebze-zārdur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 10). [ṣaḥn-ı çemen-i sebze-zārdur, -dur]*

ṣaḥn-ı gülşen: *Gül bahçesi II Gül bahçesi meydanı.*

1. Bād-ı şimāl ʿādet idüp **ṣaḥn-ı gülşeni**
   Ḳılmışdı leşker-i çemeni cümle tārmār *(Şânî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 5). [ṣaḥn-ı gülşeni, -i]*

ṣaḥn-ı sebze-zār: *Çimenlik, bahçe II Çimenliğin ortası.*

1. Mātem libāsını çıkarup dehr-i pīre-zen
   Ṭonatdı nev-ʿarūs gibi **ṣaḥn-ı sebze-zār** *(Şânî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 4). [ṣaḥn-ı sebze-zār,]*

ṣaḥn-ı serāy-ı ʿālem: *Kainat sarayının meydanı.*

1. **Ṣaḥn-ı serāy-ı ʿāleme** pür-ġam gelür gibi
   Kimi ṣafā-yı ʿayş ile Ḫurrem ḳonar göçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 7). [ṣaḥn-ı serāy-ı ʿāleme, -e]*

ṣaḥrā: *Çöl, kır, ova.*

1. Bilseydi nedür ʿaşḳı ʿālemde eger Mecnūn
   Ḳoyup işigüñ cānā neyler idi **ṣaḥrāda** *(Şânî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 4). [ṣaḥrāda, -da]*

ṣaḥrā-yı ʿaşḳ: *Aşk çölü.*

1. **Ṣaḥrā-yı ʿaşḳ** içinde Şānī şimdi Mecnūn yoḳ menem
   Bu vādi nevbetle diger dīvāneden dīvāneye *(Şânî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 13). [ṣaḥrā-yı ʿaşḳ,]*

ṣaḫt: *Sert II Kuvvetli.*

1. ʿĀşıḳ oldur ola āyīne-ṣıfat rūşen-dil
   Zāhid-i seng-i siyeh gibi ne tünd ola ne **ṣaḫt** *(Şânî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 6). [ṣaḫt,]*

saʿīd: *Kutlu, uğurlu, mübarek.*

1. Şaḳīdür nā-sezā işlerle pīrin inciden kimse
   Rıżā ehli olanlar iki ʿālemde **saʿīd** olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 12). [saʿīd,]*

sāʾil: *Dilenci II Aşık.*

1. Şefiʿu'l-ʿümemsin ḳapuñda müdām
   Senüñ **sāʾilüñdür** ġanī vü faḳīr *(Şânî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 8). [sāʾilüñdür, -üñ, -dür]*

ṣāʾim: *Oruçlu.*

1. Gündüzlerde **ṣāʾim** ol gicelerde ḳāʾim ol
   Yiter böyle nāʾim ol tevḥīde gel tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 5). [ṣāʾim,]*
2. Gice ḳāʾim irte **ṣāʾim** dilini
   İlden imsāk eyleyenler ṣūfīdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 11). [ṣāʾim,]*

sāḳī: *Kadeh sunan, suvarıcı.*

1. Dün ṣundu **sāḳī** destime bir kāse-i ṣabūḥ
   Ṣunar ṣifā-yı ḳalbī vü kān-ı ġıdā-yı rūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 1). [sāḳī,]*

sāḳī: *Kadeh suna, içki meclisinde içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse II İnsanda Allah aşkını uyandıran, gönüle Allah sevgisi sunan kimse.*

1. Bezm-i ġamda ʿişret-i şāhāne eylersem ne var
   Āh muṭrib-dīde **sāḳī** ḫūn-ı dil müldür baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 4). [sāḳī,]*
2. **Sāḳī** yetür ṣabāḥ demidür bize ṣabūḥ
   Ḳūtü'l-ḳulūbdür bize ol hem ġıdā-yı rūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 1). [sāḳī,]*
3. **Sāḳi** piyāle ṣun ki dem-i nevbahārdur
   Hengām-ı serv-i bāġ leb-i cūy-bārdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 1). [sāḳi,]*
4. Demidür bezm-i ġamda hemdem olursuñ baña yek-dem
   Mey-i eşkümle ey **sākī** iki ṭolu ḳabaġum var *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 6). [sākī,]*
5. Mest-i cām-ı ḥayretüm destümde **sāḳī** bilmezem
   Gül midür tāze açılmış sāġar-ı ṣahbā mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 3). [sāḳī,]*
6. Öpdügüm **sāḳī** ayaġı ṭutduġum dāmān-ı yār
   Ḥāşāli'llāh neylerüm ben zāhīd-i gümrāh elin *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 5). [sāḳī,]*
7. Bilmeyüp ḳadrin ider cāmı leb-i yār ile baḫs
   Düşse ey **sāḳī** ne var elden ayaġa bāde *(Şânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 12). [sāḳī,]*
8. **Şaḳīdür** nā-sezā işlerle pīrin inciden kimse
   Rıżā ehli olanlar iki ʿālemde saʿīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 11). [şaḳīdür, -dür]*

sāḳī-i bāḳi: *Ebedi saki, ölümsüz sevgili.*

1. **Sāḳī-i bāḳī** elinden içmişüz peymāneyi
   Mest-i lā-yaʿḳıl iden oldur dil-i dīvāneyi *(Şânî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 1). [sāḳī-i bāḳī,]*
2. **Sāḳī-i bāḳī** elinden yine içdük cām-ı mey
   Küşte-i ġamken fenā bezminde olduḳ şimdi ḥayy *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 1). [sāḳī-i bāḳī,]*
3. Bir meyden itdi **sāḳī-i bāḳi** bizi ki mest
   كل الدهور منهم رياحين مسک تفوح *(Şânî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 3). [sāḳī-i bāḳi,]*

sāḳī-i cān-baḫş: *Can veren saki.*

1. Mestler bī-hūşlar medhūşlar çoḳdur velī
   Sāḳī-i cān-baḫş ile oldı mey ü meyḫāne bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 12). [sāḳī-i cān-baḫş,]*

sāḳī-i elest: *Elest sakisi, ruh veren, Allah.*

1. Ol mey ki ṣunmış idi ezel **sāḳī-i elest**
   Başında daḫı ʿāşıḳ-ı mestüñ ḫumārı var *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 3). [sāḳī-i elest,]*

sāḳī-i gül-çehre: *Mecliste içki dağıtan gül yüzlü kimse.*

1. Ey **sāḳī-i gül-çehre** ne meydür ki ṣunarsın
   Bir ḳaṭresi hep cümleyi mestāne idüpdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 5). [sāḳī-i gül-çehre,]*

sāḳī-i pāk: *Temiz, pak içki dağıtıcısı, saki.*

1. Bu ne keyfiyyet olur bilsem āyā **sāḳī-i pāk**
   Cürʿa-ı cām-ı lebüñ cümleyi sekrān itdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 9). [sāḳī-i pāk,]*

sāḳī-i revān: *Can bahşeden, lutfeden saki.*

1. Baḥr-ı fenāda ġarḳ iken küll-i vücūd ile hevā
   Cām-ı beḳā-yı lem-yezel ṣundı girü **sāḳī-i revān** *(Şânî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 4). [sāḳī-i revān,]*

sāḳī-i rūḥānī: *Ruha tesir eden saki.*

1. Niçe nefs ile şeyṭānı şarāb içüp ulaḳ esrüñ
   Bizi ol bezme irgür kim ola **sāḳī-i rūḥānī** *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 10). [sāḳī-i rūḥānī,]*

şaḳın-: *Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.*

1. ʿÖmr ʿazīz naḳdiñi itme telef **şaḳın** bugün
   Ḥaḳ yolına it anı ṣarf ger ider iseñ ey civān *(Şânî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 5). [şaḳın,]*
2. Verd-i nesīme açmaġa **şaḳın** būy-ı zülfüñi
   Eyle ḥaẕer bu ʿanber-i terden ḳapar ḳaçar *(Şânî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 3). [şaḳın,]*

şakın: *Sakın, aman, hiçbir zaman.*

1. Be-Kaʿbe ḥaḳḳı ey Şānī **şaḳın** dūr olma gül-ruḫdan
   Çe gül-ruḫ gül-ruḫ-ı dilber çe dilber dilber-i ġarrā *(Şânî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 9). [şaḳın,]*

2. Olmaġıl zāhid-i ḫodbīn u ḫudaʿ-pīşe **şaḳın**
Ḫīle vü mekr ile dirilme geçüp illere fend *(Şânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 9). [şaḳın,]*
3. Ne dirse pīrüñ oldur söz ʿinād itme nizāʿ itme
Şaḳın kāmiller içre aduñ iblīs-i ʿanīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 8). [şaḳın,]*
4. **Şaḳın** her bir mürāʾī cāhil ü nādānı pīr itme
Eğer çi söyledince her kişi bir Bāyezīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 13). [şaḳın,]*
5. **Şaḳın** ey ġonce sen baḥs-ı fem-i yāre dehen açma
Ki bāġ-ı ḥüsne ol gülruḫ seni ilzāma gelmişdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 5). [şaḳın,]*
6. Baş üstüne bār-ı ġamuñı ben çekeyüm tek
Aġyār-ı ḫara urma **şaḳın** ṣoñra buñuldar *(Şânî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 10). [şaḳın,]*
7. Seng-i ġam ile itme dil-i Şānī'i mecrūḥ
Zārumla **şaḳın** rāz açılur ṭās çıñıldar *(Şânî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 14). [şaḳın,]*
8. Didüm cām-ı lebüñden mest olupdur dil didi ol şāh
Şaḳın çıḳmasun aġzuñdan bu söz Şānī yasaġumdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 12). [şaḳın,]*
9. Yaşum gibi cihānı bulandurma ey gözüm
Deryā ḫaberleri **şaḳın** ırmaġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 4). [şaḳın,]*
10. Acı söz ile eyledi diyü baña düşnām
Ey dil **şaḳın** ol laʿl-i şeker-bārı unutma *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 12). [şaḳın,]*
11. Saña senden yaḳīn olan ne şeyʾdür anı feḥm eyle
Şaḳın cehl-i mürekkeb olma kesb it ʿilm-i vicdānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 6). [şaḳın,]*

sākiyā: *Ey saki!*
1. **Sākīyā** ṣanma ḥabāb ola mey-i ṣahbāda
Jāledür kim görinür berg-i gül-i raʿnāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 1). [sākīyā,]*
2. **Sāḳiyā** cām-ı ṣarābı ṣun bize nūş idelim
Kendi ḳulaġına girer vāʿiẓiñ efsānesi *(Şânî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 11). [sāḳiyā,]*
3. Sāġar-ı çeşm-i sirişk-i lāle-gūne ġarḳ iden
Bezm-i ġamda **sāḳiyā** lʿal-i leb-i müller durur *(Şânî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 4). [sāḳiyā,]*

şakla-: *Gizlemek, örtmek II Korumak, muhafaza etmek.*
1. Çünki bildüñ maẓharı ẕāt u ṣıfāt imiş özüñ
Açma rāzıñ **şaḳla** bu esrārı gel ifşā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 18). [şaḳla,]*
2. Sırr-ı Hūyı **şakla** ey Şānī elüñde itme fāş
Olmasun her cehl-i ebter vāḳıf-ı esrār-ı hū *(Şânî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 13). [şakla,]*
3. Ferhāda n'itdi tīşe-i hicrān u seng-i ġam
Sırr **şaḳlamaz** açar sırruñı dāġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 12). [şaḳlamaz, -maz]*

şal-: *Bırakmak, yollamak, göndermek.*
1. Bir zamān ḫāl-i siyehkāruñ idi şimdi ḫaṭuñ
Durmayup **şalmadadur** fitne-i devrān bir bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 12). [şalmadadur, -da, -dur]*
2. Her şecer başın **şalar** taʿẓīm ile idüp ḳıyām
İşleri hep gūyiyā tesbīḥ-i ẕikru'llāhdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 7). [şalar, -ar]*
3. Kākülüñ birle zülf-i ḫoş-būlar
Şaldı sevdāya gönlüm işbular *(Şânî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 2). [şaldı, -dı]*
4. Leşker-i āhum ile ġulġule **şaldum** dehre
Mülk-i ʿaşḳa iderüm Şānī emīrāne sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 13). [şaldum, -dum]*
5. Ġam yime ḳılsa melāmet seni ʿaşḳ-ı cānān
Dost yolunda **şalar** ʿārif olanlar ʿārın *(Şânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 10). [şalar, -ar]*
6. Ḳaṣr-ı cismüñ ḫāke yeksān eyle nāmı ḫāke **şal**
Kendüñi beñzetme ʿucb ile cihān şeddādına *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 13). [şal,]*
7. Ġarḳ itdi beni yaşum dil zevraḳını ammā
Girdāb-ı ġama **şalduḳ** neyler görelüm Allāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 12). [şalduḳ, -duḳ]*
8. Ṣabr u ḳarārumı alan ʿaḳl u dilüm yaġma ḳılan
Mecnūn-ṣıfat daġa **şalan** yārüñ cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 6). [şalan, -an]*
9. **Şaldum** ol şemʿ-i dil-firūza dil-i sūzān içün
Nice yanar yaḳılur bi'llāh göreñ pervāneyi *(Şânî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 7). [şaldum, -du, -m]*
10. Beni ġavvāṣ-ṣıfāt baḥr-ı meʿānīye **şalan**
Dür dişüñ fikri ile şol leb-i mercānuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 3). [şalan, -an]*
11. Göñüller kişverin yaḳdı ḳamu hep **şaldı** ayaġa
Bu ne ebrūy u çeşm ü ḳadd olur bu ne ḳıyāmetdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 3). [şaldı, -dı]*
12. Ey güneş ṭalʿat ne ebr içre nihān olduñ ʿaceb
Şaldı āfāḳa ṣalā raʿd-i fiġānum ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 18). [şaldı, -dı]*
13. Sīneye bir tīġ-ı ġamze **şalsa** ol ḳaşı kemān
Cān-ı dil öḫ öḫ diyü karşu çıḳar aña revān *(Şânî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 1). [şalsa, -sa]*

şalā: *Çağırma, dâvet etme, dâvet.*

1. Açıldı bāb-ı meyḫāne gelen gelsin giden gitsün
   Ṣalādur cümle rindāne gelen gelsün giden gitsün *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 2). [ṣalādur, -dur]*
2. Ey güneş ṭalʿat ne ebr içre nihān olduñ ʿaceb
   Ṣaldı āfāḳa **ṣalā** raʿd-i fiġānum ḳandasın *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 18). [ṣalā,]*
3. Ders-i ʿaşḳa direm ey Ṣānī **ṣalā** hep gelsün
   ʿĀlim ü vāʿiẓ ü nāṣıḥ ü ṭalebe dānişmend *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 13). [ṣalā,]*

ṣalāḥ ehli: *İyilik ehli.*

1. Mescide ṣūfi **ṣalāḥ ehlin** oḳursın ammā
   Künc-i meyḫāne durur zümre-i rindāna sefer *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 11). [ṣalāḥ ehlin, -n]*

salāt: *Namaz.*

1. Ṣānī **ṣalāt** ile selām it o resūl-i ekreme
   Varṭa-i ġamdan ādem'e ol sebeb-i necāt olur *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 21). [ṣalāt,]*

sāl-i köhne: *Eskimiş yıl.*

1. Dur itdi **sāl-i köhne** irüp faṣl-ı nevbahār
   Ṣan oldı ʿālem on iki yaşında bir nigār *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 1). [sāl-i köhne,]*

sālik: *Bir tarikata giren.*

1. Mışr-ı dilde ara bul Yūsuf-ı cān ise murād
   Aşşı virmez saña **sālik** reh-i Kenʿāna sefer *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 6). [sālik,]*

ṣālik ol-: *Bir tarîkata girmek, bir mürşide bağlanarak mânevî yolculuğa çıkmış olmak.*

1. Gel beri marżiyye-i nefs illerine **ṣālik ol**
   Bir ʿaceb iḳlīmdür hīç fitne vü şeyṭānı yoḫ *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 9). [ṣālik ol,]*

sālik-i cān u dil: *Ruh ve gönül yolcusu.*

1. Cān zebānına düşelden ʿaşḳ ile güftār-ı hū
   Sālik-i cān u dil oldı vāḳıf-ı esrār-ı hū *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 2). [sālik-i cān u dil,]*

sālik-i rāh-ı mücerred: *Soyutlanmışlık yolunun yolcusu, derviş.*

1. **Sālik-i rāh-ı mücerred** olana ey dervīş
   Cān u dil terki gerek ḳanda olur cāna vü raḫt *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 7). [sālik-i rāh-ı mücerred,]*

sālik-i reh-i Ḥaḳ: *Hak yolunu takip eden kimse.*

1. Ey **sālik-i reh-i Ḥaḳa** vāṣıṭa-i ḳadīm olan
   Şerʿ-i sirāc-ı lemyezel olan Muḥammed Muṣṭafā *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 5). [sālik-i reh-i ḥaḳa, -a]*

ṣalın-: *Naz ve eda ile yürümek.*

1. Leṭāfet reng-i būda ol ruḫ-ı gülfāma gelmişdür
   Ṣalınmaḳ nāz ile ol serv-i gül endāma gelmişdür *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 2). [ṣalınmaḳ, -maḳ]*
2. Göz göre **ṣalınur** aġyār ile ol serv -i revān
   Ey gözüm çeşmesi ḳan yaşıla bulanmayasın *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 7). [ṣalınur, -ur]*
3. Bu ne celāl olur kim görüp cemāl-i yāri
   Bir tār-ı zülfe biñ biñ Manṣūr-ı dil **ṣalındı** *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 8). [ṣalındı, -dı]*
4. Seher seher çıḳuban kūşe kūşe kūyında
   Çemen çemen **ṣalınan** gül-fidānı gördüñ mi *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 8). [ṣalınan, -an]*

ṣalli ʿalā Muḥammed: *"Ey Allah'ım! Efendimiz Hz. Muhammed'e ve onun aline salat ve selam ihsan eyle." anlamında dua sözü.*

1. Kim ki yüzüñ görse dir **ṣalli ʿalā Muḥammed**
   İşte sirāc-ı münīr **ṣalli ʿalā Muḥammed** *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 1). [ṣalli ʿalā muḥammed,]*
2. Kim ki yüzüñ görse dir **ṣalli ʿalā Muḥammed**
   İşte sirāc-ı münīr **ṣalli ʿalā Muḥammed** *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 2). [ṣalli ʿalā muḥammed,]*
3. Vird-i zebān eyleyüp söyledigi dembedem
   Ṣānī-i miskīn faḳīr **ṣalli ʿalā Muḥammed** *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 10). [ṣalli ʿalā muḥammed,]*
4. İşidicek ismüñi vācib olur cümleye
   Diye saġīr ü kebīr **ṣalli ʿalā Muḥammed** *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 6). [ṣalli ʿalā muḥammed,]*
5. Sūre-i Ve'şşems ile vaṣf-ı ruḫuñ eyledi
   Ḳıldı beşāret beşīr **ṣalli ʿalā Muḥammed** *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 4). [ṣalli ʿalā muḥammed,]*
6. Olduġına şāh-ı dīn oldı sipāh-ı rüsül
   Bendesi mīr-i vezīr **ṣalli ʿalā Muḥammed** *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 8). [ṣalli ʿalā muḥammed,]*

san: *Sanki, güya.*

1. Şöyle alur gider dil-i Ṣānī ḫayāl-i yār
   Ṣan murġ-ı vaḥşi dāneyi yerden ḳapar ḳaçar *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 10). [ṣan,]*

2. Ruḫuñsız gülşen-i kūyuñdan ayru ay gibi ġoncem
   Gül-i gülzār-ı ʿālem **ṣañ** baña nār-ı cehennemdür *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 6). [ṣan,]*
3. Zeyn olup cennet gibi ʿālem olur cūlar revān
   Ṣañ rehāda çeşme-i ʿayn-ı Ḫalīlu'llāhdur *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 10). [ṣan,]*
4. Ḫābdaydum o yāri geldi beni gördüm uyar
   Ṣan Mesīḥ irdi dil-i mürdeye cān itdi nis̲ār *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 2). [ṣan,]*
5. Dur itdi sāl-i köhne irüp faṣl-ı nevbahār
   Ṣan oldı ʿālem on iki yaşında bir nigār *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 2). [ṣan,]*

san-: *Sanmak, düşünmek, zannetmek.*

1. Çeşm-i żaʿīfem **ṣanursun** ṣanemā ḳāfumdur
   Tīşe-i hicr ile yıḳmaḳ anı inṣāf mıdur *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 1). [ṣanursun, -ur, -suñ]*
2. Jāle **ṣanmañ** görüp efġānumı gūş itdi felek
   Eşk encümleridür dāʾima her cā dökülür *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 5). [ṣanmañ, -ma, -ñ]*
3. O mehüñ vechine kim zülf-i muṭarrā dökülür
   Rūm üzre **ṣanuram** ʿanber-i sāra dökülür *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 2). [ṣanuram, -ur, -am]*
4. Laʿl-i yār üzre görüp ḫāl-i siyeh **ṣanmañ** kim ol
   Bir ḥabeşdür Mışra gelmişdür ṭurup şekker ṭutar *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 7). [ṣanmañ, -ma, -ñ]*
5. Şerḥa şerḥa dāġlarla vādī-i sīnem görüp
   Lālelerle Ṣāniyā zeyn olma bāġum **ṣandılar** *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 10). [ṣandılar, -dı, -lar]*
6. Lāle-i kūh-i belāda ḳanlı dāġum **ṣandılar**
   Sāġar-ı pür-mey görüp ḫūn-ı ḳabaġum **ṣandılar** *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 1). [ṣandılar, -dı, -lar]*
7. Lāle-i kūh-i belāda ḳanlı dāġum **ṣandılar**
   Sāġar-ı pür-mey görüp ḫūn-ı ḳabaġum **ṣandılar** *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 2). [ṣandılar, -dı, -lar]*
8. Gördiler dil tekye-gāhı derd-i ġam mihmānıdur
   Ṣuʿleʾ-i āhum görüp yanar çerāġum **ṣandılar** *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 4). [ṣandılar, -dı, -lar]*
9. Dūd-i āhumdur livā ġam ʿaskerüm ben şāh-ı ʿaşḳ
   Başum üzre lāceverdī çarḫ otaġum **ṣandılar** *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 6). [ṣandılar, -dı, -lar]*
10. Dūd-i āhumdur degüldür hāle ammā dir gören
    Māh-rūlar ṣayd iden anı bir aġum **ṣandılar** *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 8). [ṣandılar, -dı, -lar]*
11. Görüp çarḫ üzre **ṣanmañ** hāledür devr-i felek üzre
    Bu gün ol mihr-i ʿālem māha ṣıçratmaḳ diler çenber *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 3). [ṣanmañ, -ma, -ñ]*
12. Nūr-ı ḥüsnüñden **ṣanasın** her varaḳ bir āyine
    Görinürsin ḳanda baḳsa cism-i ʿuṣṣāḳa ʿayān *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 7). [ṣanasın, -a, -sın]*
13. Seng-i ġamuñla gök olmış sīne-i mecrūḥda
    Penbe-i dāġ-ı dilümdür **ṣanma** necm-i āsmān *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 12). [ṣanma, -ma]*
14. Benüm ḫod nefs-i ẕālim düşmenümmiş bilmedüm anı
    Baña dost **ṣanup** aldandum yüzüme itdigin ḫande *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 4). [ṣanup, -up]*
15. Döñme bir sāye görünce **ṣanma** kim ol z̲ātdur
    Z̲āt bir yüksek hümādur düşmez andan yire ney *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 7). [ṣanma, -ma]*
16. Fiġān u nāle vü eşkümle yir gök ṭopṭoludur hep
    Ṭarīḳ-i ġamda aʿdā **ṣanma** sen kim bī-sipāhum ben *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 4). [ṣanma, -ma]*
17. Her ḳaçan ol dürrdür kim ruḫ-ı cānāna düşer
    Ṣañırum şebnem-i terdür gül-i ḫandāna düşer *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 2). [ṣanırum, -ır, -um]*
18. Ḳanlu dāġum seyr iden sīnemde cānā semt semt
    Ṣandı güllerdür açılmış gülşen-ārā semt semt *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 2). [ṣandı, -dı]*
19. Her gören naʿl-i elif kesdüm **ṣanur** sīnemde ben
    Rāz-ı dilden bir niçe ḥarf itdüm inṣā rāst geç *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 7). [ṣanur, -ur]*
20. Gerçi yoḳluḳdan ʿibāretdür velī
    Ṣanmañuz kim her gedā dervīşdür *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 10). [ṣanmañuz, -ma, -ñuz]*
21. Ṣūfī oldur dil duta deryā gibi
    Ṣanma her lāf eyleyenler ṣūfīdür *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 10). [ṣanma, -ma]*
22. Sīretüñ düz maʿrifet birle derūnuñ zeyn ḳıl
    Ṣūretüñ düzme **ṣanup** ey ṣūfī insānlıḳ budur *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 6). [ṣanup, -up]*
23. Ey müddeʿī ben bende-i bī-kes mi **ṣanursın**
    Bir pādişeh-i muḥterem-i pür-keremüm var *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 9). [ṣanursın, -ur, -sın]*
24. **Ṣanma** peykān-ı müjeñ żāyiʿ olur bende şehā
    Sīneden geçdügi dem ol yeri var cāna düşer *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 5). [ṣanma, -ma]*
25. Ey Ṣānī lāle **ṣanma** ki kūh-sār-ı deşt-i ġam
    Ferhād-ı cāna defter-i ḫūnīn açar ḳapar *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 9). [ṣanma, -ma]*
26. Merdüm-i çeşmüm elinden dökülür **ṣanmañuz** eşk
    Pāyına ol ṣanemüñ bir niçe cevher dökülür *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 7). [ṣanmañuz, -ma, -ñuz]*
27. Yürekde dāġ-ı miḥnet ʿaksidür ey Ṣānī düşmişdür
    Görenler öyle **ṣanur** rūy-ı zerdim üzre ḫālim var *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 14). [ṣanur, -ur]*
28. Ṣanmañ ol sīmin ḳabaġ üzre görüp ebrūdur ol
    Çeşm-i mesti ḳaṣdına ben ḫastenüñ ḫançer ṭutar *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 5). [ṣanmañ, -ma, -ñ]*

29. Sīnem üzre naʿl-i dāġ-ı pür-şerārum ʿaksidür
Encüm ü mihr ü meh-i nev **şanmañuzdur** āsmān *(Şânî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 6). [şanmañuzdur, -mañ, -uz, -dur]*
30. Niçe bir aḳıdasın yaşumı uṣanmayasın
Dem ola yoluña geldügini o **şanmayasın** *(Şânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 2). [şanmayasın, -y, -asın]*
31. Ḳan döküp ġamzeñ ider lʿal-i lebüñ baġrımı ḳan
Niçe demdür henüz ey hūnī ʿaceb **şanmayasın** *(Şânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 4). [şanmayasın, -ma, -y, -a, -sın]*
32. Sākīyā **şanma** ḥabāb ola mey-i şahbāda
Jāledür kim görinür berg-i gül-i raʿnāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 1). [şanma, -ma]*
33. Gel dünyāya aldanma sözi gerçekdür **şanma**
Seni aldar inanma tevbeye gel tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 15). [şanma, -ma]*
34. Raḥm idüp aldı dil-i üftādenüñ ol şāh elin
Ṭutdı **şan** bir mürdenüñ ʿİsī-i Rūhu'llāh elin *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 2). [şan,]*
35. Zaḫm-ı pāy naʿlidür dāġ-ı siyehler **şanmañ** ol
Sīnemüñ üsti semendür derd ü ġam oynaġıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 7). [şanmañ, -ma, -ñ]*

<u>saña:</u> *"Sen" zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.*
1. Nefsüñ yolına gitdüñ ʿömrüñ naḳdin çürütdüñ
Görsen **saña** ne itdüñ tevbeye gel tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 4). [saña,]*
2. ʿAceb mi olsalar bende **saña** erbāb-ı devlet hem
Seni ser-defter-i ḫūbān yazarlar cümle dīvāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 7). [saña,]*
3. Pend eyleyen Şānī'dür **saña** ḥaḳḳı tanıtur
Haḳdan özüñe ḳanıdur tevḫīde gel tevḫīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 23). [saña,]*
4. Āzādeliḳ gerekse **saña** söz ḳabūl it
Kendümizi ḳul ideli şāh-ı muḥabbete *(Şânî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 11). [saña,]*
5. ʿUṣṣāḳı helāk eyleme güldürme raḳībi
Yār eyleyüp aġyārı **saña** yārı unutma *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 8). [saña,]*
6. İlahī sen münezzehsin **saña** lāyıḳ yoḳ iş bende
Beni kendüye bu emmāre nefs itmiş durur bende *(Şânî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 1). [saña,]*
7. Naġme-i nāleñe āhenk yeter āhenk idici
Bezm-i ġamda **saña** her cāhili dem-sāz itme *(Şânî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 6). [saña,]*
8. Ben **saña** şāhum sen baña bendem di ben lebbeyk idüp
Ḫoş söyleşelüm dostum ġayrı ḳomayup araya *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 7). [saña,]*
9. Ol elif-ḳadd em dimiş lʿalin **saña** ey Şānī
Var öp dehānın geh lebin gāhī ayaġın gāh elin *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 13). [saña,]*
10. Mışr-ı dilde ara bul Yūsuf-ı cān ise murād
Aṣṣı virmez **saña** sālik reh-i Kenʿāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 6). [saña,]*
11. Yāhū hīç eylemez **saña** teʾsīr
Naʿre-i ʿāşıḳān u yā hūlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 5). [saña,]*
12. Ḳapuñda ṭaʿn eyle beni öldürdi müddeʿī
Baña yazıḳdur ey perī **saña** vebāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 12). [saña,]*
13. Dir o meh başuña gün ṭoġdı ne yatursın ayā
Ṣubḥ-ı devlet **saña** yār oldı şeb-i baḫtuñ uyar *(Şânî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 4). [saña,]*
14. Ġıdā rūḥ-ı pāküñe dīdār-ı Ḥaḳ
Saña arş-ı aʿlā besāt u kerīm *(Şânî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 6). [saña,]*
15. Ḫıżr u ʿĪsī degül **saña** şākir
ʿİlm-i iḥyāda ḳılmada güftār *(Şânî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 9). [saña,]*
16. Şehrüñde ʿadū-yı nefsi öldür
Mülküñ **saña** ola tā musaḫḫar *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 6). [saña,]*
17. Şānī gibi şoñra zār olursın
Aġlamaḳ olur **saña** da hemser *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 34). [saña,]*
18. ʿAşḳ yolında baña ḳıldı naṣīḥat bir pīr
Didi oġlum **saña** bir söz diyeyim k'ola pesend *(Şânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 8). [saña,]*
19. Baʿd ile māsivāyı **saña** yār eyledük
Ḳurb-ı viṣāl meyli vü didār fikri yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 7). [saña,]*
20. Būy-ı zülfüñ alsa ṭañ mı ḫāl-i ruḫsāruñ senüñ
Mā-taḳaddümden **saña** kāfir virür Rūma ḫarāc *(Şânî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 8). [saña,]*
21. Seng-i ṭaʿnı **saña** irgürmeye aġyāruñ elem
Cism-i pāküñe beni cānuma minnet siper it *(Şânî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 7). [saña,]*
22. Sesüñ ḳaldırup gülme ḫalḳı **saña** güldürme
Nā-ḥaḳ cānuñ öldürme gel edeb ögren edeb *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 9). [saña,]*
23. Yüri Ḫudā-bīn olagör eyleme ḫod-bīn özüñ
Pendi bu Şānīden işit her sözidür **saña** kitāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 14). [saña,]*
24. Ey yār-ı ʿazīzim **saña** bir söz direm ammā
Cān kūşene ṭaḳ sen anı ki ol dür-i yek-tā *(Şânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 1). [saña,]*

25. **Saña** senden yaḳīn olan ne şeyʾdür anı feḥm eyle
Ṣaḳın cehl-i mürekkeb olma kesb it ʿilm-i vicdānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 5). [saña,]*
26. Ḳanı ṣanemā ʿahdüñ ben ḫaste dile dirdüñ
Laʿlümden idem bir gün Ṣānī **saña** dermānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 14). [saña,]*
27. Kendüye lāyıḳ ol idigüm işledi ḳuluñ
Sen **saña** lāyıḳ olanı it ey ġanī-i İlāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 4). [saña,]*

ṣanʿat: *Ustalık II Marifet, hüner.*
1. Elbette seni de idiser illere ġıybet
Ṣanʿat idinüpdür anı kendüzine zīrā *(Şânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 8). [ṣanʿat,]*
2. İdinme kiẕbi **ṣanʿat** ḥīle vü mekr ile dirilme
Ki kiẕb ü mekr ü ḥīle ehli raḥmetden baʿīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 9). [ṣanʿat,]*

ṣanavber: *Çam fıstığı ağacı.*
1. Beñzemiş ḳaddine yārüñ yañılup ḫavfinden
Bād-ı āhum işidüp serv ü **ṣanavber** dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 6). [ṣanavber,]*

ṣanc-: *Delmek, delik açmak, saplamak.*
1. Ol kākül-i zülf ü müje vü yār ġamından
Ey mār-ı belā bu dil-i bīmārı yete **ṣanc** *(Şânî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 12). [ṣenc,]*

sancaḳ: *Bayrak.*
1. Ḳāmetüñ yanına dil ḥasret ile ey şeh-i ḥüsn
Āh **sancaḳlarını** sidre vü ṭūbāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 14). [sancaḳlarını, -lar, -ı, -n, -ı]*

ṣancıl-: *Sancıya tutulmak, batmak, saplanmak.*
1. Müjgānuñ oḳı cānuma **ṣancıldı** ġamuñdan
Āh eyledügince bilüñi dilde fiñilder *(Şânî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 3). [ṣancıldı, -dı]*

ṣanem: *Put (Sevgili, güzel).*
1. Ey Ṣānī çeşmüm ol **ṣanemüñ** laʿli yādına
Biñ dürr-i tuḥfe ḥoḳḳa-i mercān açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 9). [ṣanemüñ, -üñ]*
2. Merdüm-i çeşmüm elinden dökülür ṣanmañuz eşk
Pāyına ol **ṣanemüñ** bir niçe cevher dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 8). [ṣanemüñ, -üñ]*
3. Baġrumda tāze tāze siyeh dāġ ʿaksidür
Mirʾāt-ı vech-i yāre **sanemüñ** ne ḫāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 20). [sanemüñ, -üñ]*
4. Ebr-i zülfüñ gün yüzüñden refʿ idelden ey **ṣanem**
Ġarḳ-ı envār-ı tecellī oldı hep kevn-i mekān *(Şânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 5). [ṣanem,]*
5. Vücūda geldigüñde dir küfrüñ ḳubbesi geçdi
Ṣanemler ser-nigūn oldı ḫacālet başdı şeytānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 4). [ṣanemler, -ler]*
6. Ṣāfī lebinden ol **ṣanemüñ** ṣormışam didi
Mestāne cānı laʿl-i leb-i müller iñledür *(Şânî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 3). [ṣanemüñ, -üñ]*
7. Zülfi ġamıyla ol **ṣanemüñ** dil ġıdāları
Ey Ṣānī ṭatlu cānuma hep oldı zehr-i mār *(Şânî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 9). [ṣanemüñ, -üñ]*
8. Çeşm-i żaʿīfem ṣanursun **ṣanemā** ḳāfumdur
Tīşe-i hicr ile yıḳmaḳ anı inṣāf mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 1). [ṣanemā,]*
9. Leblerüñ birbirine yoḳ yere düşmiş **ṣanemā**
İkisinden ṣorarum olmaya ʿiṣyān bir bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 9). [ṣanemā,]*
10. Ḳanı **ṣanemā** ʿahdüñ ben ḫaste dile dirdüñ
Laʿlümden idem bir gün Ṣānī saña dermānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 13). [ṣanemā,]*

ṣanem-i gül-ʿizār: *Gül yanaklı put, sevgili.*
1. Bülbül gibi gerek içevüz cāmı ġonceden
Maṭlubumuz çü bir **ṣanem-i gül-ʿizārdür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 4). [ṣanem-i gül-ʿizārdür, -dür]*

ṣānī: *İkinci.*
1. Dirlerse dil-rübālara ki rūḥ-ı ṣānidür
Ben sevdigüm habībedür ey Ṣānī **ṣāni** rūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 14). [ṣāni,]*

ṣanki: *Sanki, güya.*
1. Bāġ u ṣaḥrā zeyn olur Ṣānī ṣukūfeyle tamām
Ṣanki kevkeb ʿaksidür ḳandil-i ʿarṣu'llāhdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 14). [ṣanki,]*
2. **Ṣanki** müjgān ile o çeşm-i siyāh
Oḳlanupdurlar iki āhūlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 7). [ṣañki,]*

ṣarf eyle-: *Harcamak, kullanmak, tüketmek.*

1. Leb-i yāḳūtına yārüñ dür-i eşk eyledi ṣarf
   Yoḳsa bu cevher-i çeşmüm aña ṣarrāf mıdur *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 7). [ṣarf eyledi, -di]*
2. Kīmyā-yı ḫāk-i ferḫine niçün **ṣarf eylemek**
   Çünki ṣākird olasın ol cevherüñ üstādına *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 5). [ṣarf eylemek, -mek]*

ṣarf it-: *Harcamak.*
1. ʿÖmr ʿazīz naḳdiñi itme telef ṣaḳın bugün
   Ḥaḳ yolına **it** anı **ṣarf** ger ider iseñ ey civān *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 6). [ṣarf it,]*
2. Ben **itdüm** ṣāh-ı ʿaşḳa gönli bende eşk-i çeşmüm **ṣarf**
   Ben andan nice şekvā eyleyem nem aldı nem çekdi *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 5). [ṣarf itdüm, -dü, -m]*

ṣarıl-: *Kollarını dolamak, kucaklamak II Yarayı sarmak, iyileştirmek.*
1. Cānum dimeden yāra bilsem ne olur ḫāṣıl
   Cānum gibi bu cisme **ṣarılmaya** her ānı *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 4). [ṣarılmaya, -ma, -y, -a]*

ṣarrāf: *Altın, mâdenî ve kâğıt paraları birbiriyle değiştirmeyi, bozmayı, tahvil alış verişi yapmayı meslek edinmiş kimse II Bir şeyden iyi anlayan, o şeyin ehli olan kimse.*
1. Leb-i yāḳūtına yārüñ dür-i eşk eyledi ṣarf
   Yoḳsa bu cevher-i çeşmüm aña **ṣarrāf** mıdur *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 8). [ṣarrāf,]*
2. Ẓulmet ile rūşeni göz görür eyā tālib-i Ḥaḳ
   Altun ile baḳırı **ṣarrāf** bilür itme şitāb *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 12). [ṣarrāf,]*
3. Şeyḫ der- kān-ı cevāhir kendüzin
   Aña ʿ**ṣarrāf** eyleyenler ṣūfīdür *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 8). [ʿṣarrāf,]*

ṣat-: *Satmak, bir malı veya mülkü para karşılığı elden çıkarmak.*
1. ʿAbīr-i zülfi būyın **ṣatmak** içün ol melek sīmā
   Bugün ʿaṭṭar olupdur ʿālem anuñçün muʿaṭṭardur *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 7). [ṣatmak, -maḳ]*
2. Dil naḳdine vir vaṣl metāʿını ḳayırmaz
   Ey ḫāce-i ḥüsn ögrenigör **ṣatma** vü alma *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 8). [ṣatma, -ma]*
3. Beyʿ-i vefā it ey perī göñlümle vaṣluñı
   Bāzār-ı ḥüsne ḫocasın ögren alup **ṣatup** *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 6). [ṣatup, -up]*
4. Almaḳ olurdı göñül naḳd ile laʿlüñ būsesin
   Ey perī yoḳ **ṣatduġıñdan** oldugı bāzār güç *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 8). [ṣatduġıñdan, -duġ, -ıñ, -dan]*

ṣavt-ı bülbül: *Bülbül sesi, bülbül cıvıltısı.*
1. Bāġ-ı dilde tāze dāġum ḳırmızı güller durur
   Gülşen-i sīnemde āhum **ṣavt-ı bülbüller** durur *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 2). [ṣavt-ı bülbüller, -ler]*

ṣayd it-: *Avlamak.*
1. Dūd-i āhumdur degüldür hāle ammā dir gören
   Māh-rūlar **ṣayd iden** anı bir aġum ṣandılar *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 8). [ṣayd iden, -en]*
2. Ḫāl-i siyehin ḫırmen-i ḥüsninde o meh-rū
   Dil murġını **ṣayd itmekçün** dāne idüpdür *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 8). [ṣayd itmekçün,]*

sāye: *Gölge.*
1. **Sāye** gibi ḫāk oldı bu rāh-ı muḥabbetde
   Maʾil olalıdan dil sen ḳāmeti şimşāda *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 5). [sāye,]*
2. Döñme bir **sāye** görünce ṣanma kim ol ẕātdur
   Ẕāt bir yüksek hümādur düşmez andan yire ney *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 7). [sāye,]*
3. Ḫār-ı miḥmetde ḳalup **sāye-ṣıfat** ḫāk olsun
   Beñzeden ḳadd ü ruḫ-ı yārı gül-i şimşāda *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 9). [sāye-ṣıfat,]*
4. Ḫayāl-i serv-ḳaddüñ ḫāk idelden **sāye-veş** çeşmüm
   Aḳar pāyuña her dem cūybār-ı dīde pür-nemdür *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 7). [sāye-veş,]*
5. Ayaḳ başmadı bir kez yüzüme bu bāġ-ı ʿālemde
   Bu deñlü **sāye-veş** düşündüm ol serv-i ḫırāmāna *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 6). [sāye-veş,]*
6. **Sāye-veş** yoluna ḫāk olduġum ey Ṣānī bu kim
   İtmişim vārımı ol serv-i ḫırāmāna fedā *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 13). [sāye-veş,]*
7. Zülf ü ḳaddüñ hevāsı ile Ṣānī-i derdmend
   Kūyuñda **sāye-veş** ʿaceb pāymāldür *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 22). [sāyeveş,]*

sayyād: *Avcı (Sevgilinin gözü).*
1. Dāne-i ḫāl ile dil murġın şikār itmek içün
   Ol gözi **ṣayyāduñ** ol zülf-i siyehler aġıdur *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 12). [ṣayyāduñ, -uñ]*
2. ʿĀrdur kerkes şikār itmek hümā **ṣayyādına**
   Herkesüñ lāyıḳ gerek ʿālemde fiʿli adına *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 1). [ṣayyādına, -ı, -n, -a]*

sebaḳ sebak: *Ders ders, bölüm bölüm.*

1. **Sebaḳ sebaḳ** oḳuyup ders-i ʿaşḳı Şānīden
   Varaḳ varaḳ ḳamu metn-i kenārı gördüñ mi *(Şânî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 9). [sebaḳ sebaḳ,]*

sebeb: *Neden, gerekçe.*

1. Nefs-i ṣāfinüñ ṣafāsından muṣaffā-dil olup
   Ol **sebebden** yā benī ādem ṣafīu'llahdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 6). [sebebden, -den]*

sebeb-i necāt: *Kurtuluş sebebi.*

1. Şānī ṣalāt ile selām it o resūl-i ekreme
   Varṭa-i ġamdan ādem'e ol **sebeb-i necāt** olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 22). [sebeb-i necāt,]*

seç-: *İki veya daha fazla şey veya kimseden birinin daha üstün, daha iyi olduğuna karar vermek, tercih etmek.*

1. Yamanlara uyma hīç ġıybet ü bühtāndan geç
   Ḥaḳla bāṭılı **seç** tevḥīde gel tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 16). [seç,]*

sefer: *Yolculuk, seyahat.*

1. Ne saʿādetlü mübārek dem olur cāna **sefer**
   Ger ide mülk-i bedenden der-i cānāna **sefer** *(Şânî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 2). [sefer,]*
2. Ḳuṭb-i ʿālem gibi kūyunda mukīm ol mehüñ
   Ḳ'olmadı bād-ı zevāl mihr-i dıraḫşāna **sefer** *(Şânî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 4). [sefer,]*
3. Mışr-ı dilde ara bul Yūsuf-ı cān ise murād
   Aṣṣı virmez saña sālik reh-i Kenʿāna **sefer** *(Şânî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 6). [sefer,]*
4. Kaʿbe-i aṣl-ı ṣafāya irüp it defʿ-i ʿataş
   Teşne-dil eyleme her berr ü beyābāna **sefer** *(Şânî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 8). [sefer,]*
5. Ṭañ mı zülfüñle ruḫuñ seyrin idersem her rūz
   Maġrib u maşrik idi günde Süleymāna **sefer** *(Şânî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 10). [sefer,]*
6. Mescide ṣūfi ṣalāḥ ehlin oḳursın ammā
   Künc-i meyḫāne durur zümre-i rindāna **sefer** *(Şânî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 12). [sefer,]*
7. Leşker-i āhum ile ġulġule ṣaldum dehre
   Mülk-i ʿaşḳa iderüm Şānī emīrāne **sefer** *(Şânî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 14). [sefer,]*
8. Ne saʿādetlü mübārek dem olur cāna **sefer**
   Ger ide mülk-i bedenden der-i cānāna **sefer** *(Şânî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 1). [sefer,]*
9. Ey göñül gel idelüm dergeh-i cānāne **sefer**
   Aʿnī ol kaʿbe-i maḳṣūd-ı dil ü cāna **sefer** *(Şânî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 1). [sefer,]*
10. Ey göñül gel idelüm dergeh-i cānāne **sefer**
    Aʿnī ol kaʿbe-i maḳṣūd-ı dil ü cāna **sefer** *(Şânî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 2). [sefer,]*
11. Ġam degül ḫāl ü ḥaṭuñ fikri dile laʿlüñ içün
    Ẓulmete uġrar idüñ çeşme-i ḥayvāna **sefer** *(Şânî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 10). [sefer,]*
12. Mışr-ı dilde bulagör ṭūṭī-i şekker-şikenüñ
    Gitme Hind illerine itme Ḫorāsāna **sefer** *(Şânî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 12). [sefer,]*
13. Ṭabl-ı sīnem dögerek leşker-i āhum çeküben
    Şāniyā mülk-i ġama itdüm emīrāne **sefer** *(Şânî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 14). [sefer,]*
14. Girme gel ḳanuma aḳıtma gözüm yaşını sen
    Çoḳ daḫı yaḫşı degül eyleme ʿummāna **sefer** *(Şânî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 8). [sefer,]*
15. Niçe beytü'l ḥazen olsun yeri Yaʿḳūb-ı dilüñ
    Ey gözüm nūrı gerek ol şeh-i Kenʿāna **sefer** *(Şânî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 6). [sefer,]*
16. Ten ġubāriyle ṭaḳıl sen de hevā-yı ʿaşḳa
    Ẕerre-vār idelim ol mihr-i dıraḫşāna **sefer** *(Şânî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 4). [sefer,]*

sefer it-: *Yolculuğa çıkmak, yolculuk yapmak.*

1. Çīn-i zülfüñde durur būy-ı vefā ol yārüñ
   Sen gerek Şām u Ḥabeş illerine biñ **sefer it** *(Şânî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 10). [sefer it,]*

sefīl: *Perişan, fakir, zayıf, sürünen.*

1. Yerüñdür esfel-i cehennem
   Sen seni esirge ey **sefīl** er *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 26). [sefīl,]*

seg: *Köpek II Rakip.*

1. Seg rakībe dime çoḳ öldüregör ses kesile
   Yoḳsa kūyuñda bu işüñ soñı ġavġāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 5). [seg,]*
2. ʿAfv eyleye şāyed şuçumuz çoḳdı kerem ḳıl
   Ṭaşra ḳapuda müddeʿī **seg** gibi iñilder *(Şânî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 6). [seg,]*

segān-ı kūy: *Sevgilinin mahallesinin köpekleri.*

1. Beni gördükde maḥalleñde **segān-ı kūyuñ**
   Çağırup birbirine söyleldiler odur bu *(Şânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 7). [segān-ı kūyuñ, -uñ]*

seg-i kūy: *(Sevgilinin) Mahallenin köpeği.*
1. **Seg-i kūyla** hem-dem ü hem-nişīn olmaḳ diler göñlüm
   Şehā gel gör beni kim ne muḥibb-i ʿizz u cāhum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 9). [seg-i kūyla, -la]*

segirt-: *Çabuk çabuk veya sıçrayarak bir yere doğru koşar gibi yürümek, hızlı hızlı gitmek.*
1. Peyk-i dilimüñ ẕilleridür nāle degüldür
   Dil ḳūyıña niçe ki **segirdür** o diñilder *(Şânî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 8). [segirdür, -ür]*

segrü: *Seğrimek (Vücûdun herhangi bir yerindeki deri, altındaki kaslarla beraber hafif hafif oynamak, kımıldayıp titremek).*
1. **Segrür** gözüm ey dil ḳulaġum daḥı çıñıldar
   Vir müjde-i yārı bu göñül niçe iñilder *(Şânî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 1). [segrür, -r]*

seher: *Sabah, sabah vakti.*
1. Gelüp ol mihr-i cihān yanuma Şānī bu **seher**
   Didi irdi şeb-i hicr-i āḫire uyanmayasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 13). [seher,]*

seher seher: *Sabah sabah, sabahleyin.*
1. **Seher seher** çıḳuban kūşe kūşe kūyında
   Çemen çemen şalınan gül-fidānı gördüñ mi *(Şânî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 7). [seher seher,]*

sehv: *Yanılma, yanlış.*
1. İşimüz ẕillet ü ʿiṣyān ḫaṭā vü **sehv** ile noḳṣān
   Umaruz idesün iḥsān şefāʿat yā Resūlallāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 9). [sehv,]*
2. Kimdür ḳapuñda **sehv** u ḫaṭā ḳılmamış ey İlāh
   Ẕāt-ı şerīf-i Ḥaḳḳdur olan var ise bī-günāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 1). [sehv,]*

sehv ü ḫaṭā: *Hata ve yanlış.*
1. Bize temīz ehli gerek ide suʾāl ile cevāb
   Bildürevüz aña nedür **sehv ü ḫaṭā** ile şevāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 2). [sehv ü ḫaṭā,]*
2. Geldi ḳapuña Şānī bilüp **sehv ü ḫaṭāsın**
   Redd itme anı ey şeh-i kevneyn Muḥammed *(Şânî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 9). [sehv ü ḫaṭāsın, -sın]*

sehv-i cürm: *Yanlış ve hata.*
1. Yüz sürigeldi Şānī bilüp **sehv ü cürmini**
   Kendüye ḳıldı dergeh-i aʿlāñı ʿözr-ḫāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 7). [sehv-i cürmini, -ini]*

sekrān it-: *Sarhoş etmek.*
1. Bu ne keyfiyyet olur bilsem āyā sāḳī-i pāk
   Cürʿa-ı cām-ı lebüñ cümleyi **sekrān itdi** *(Şânî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 10). [sekrān itdi, -di]*

selām it-: *Selam vermek.*
1. Şānī ṣalāt ile **selām it** o resūl-i ekreme
   Varṭa-i ġamdan ādem'e ol sebeb-i necāt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 21). [selām it,]*

Selīm: *Sultan II Selim'in mahlası.*
1. Bir vādidür ki dünye-i ġaddār-ı bī-s̱ebāt
   Niçe **Selīm** Ḫüsrev ü Rüstem ḳonar göçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 4). [selīm,]*
2. Bir vādidür ki dünye-i ġaddār-ı bī-s̱ebāt
   Niçe **Selīm** Ḫüsrev ü Rüstem ḳonar göçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 4). [selīm,]*

selsebīl-i cennet: *Cennet'in tatlı suyu.*
1. Ravżа-i rıḍvāna virmem **selsebīl-i cennete**
   Genc-i ʿaşḳı cām-ı şevḳi kūşe-i meyḫāneyi *(Şânî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 3). [selsebīl-i cennete, -e]*

semāvat: *Gökler.*
1. Çekemezse ḳo **semāvāt** ile arżı incitme
   Başum üstine çekem cān ile ʿaşḳuñ bārın *(Şânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 11). [semāvāt,]*

semek: *Balık.*
1. Cān-ı ʿaşḳuñda gezüp ʿaşḳuñ arar
   Şu **semek** gibi ki ister deryā *(Şânî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 10). [semek,]*

semen: *Güzel kokulu, beyaz ve güzel çiçek, yasemin.*

1. Zaḫm-ı pāy naʿlidür dāġ-ı siyehler şanmañ ol
   Sīnemüñ üsti **semendür** derd ü ġam oynaġıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 8). [semendür, -dür]*

semend: *Güzel, süratli ve çevik at.*

1. Şevḳ-i ḫāl-i ruḫ-ı cānān ile her laḥẓa göñül
   Āteş-i ʿaşḳa düşüp yanmadadur hemçü **semend** *(Şânî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 6). [semend, -dı]*

semender: *Semender gibi, ateş içinde yaşayan masal hayvanı.*

1. Şemʿ-i ruḫuñsız ḫālüme yanmış **semender-veş** ḳamu
   Sūz-ı derūnum iricek pervāneden pervāneye *(Şânî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 5). [semender-veş,]*

semend-i nāz: *Naz atı, naz.*

1. **Semend-i nāza** binmiş zülf-i çevgān ile ey Şānī
   Ser-i ʿāşıḳla meydān-ı muḥabbet içre ṭop oynar *(Şânî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 9). [semend-i nāza, -a]*
2. Degüldür dāġ-ı sīnem zaḫm alupdur naʿl-i pāyından
   Semend-i nāzın oynatduḳça Şānī şehsüvārum yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 14). [semend-i nāzın, -ın]*

semen-ḫaṭ: *Yasemin yüzlü (Yasemin kokulu).*

1. Dil-i cān gülşeninde bir gül-i nāzik bedensin sen
   Semen-ḫaṭ ġonce-fem bir serv-ḳadd gül pīrehensin sen *(Şânî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 2). [semen-ḫaṭ,]*

semer: *Meyve.*

1. Her **semer** bir ṭaʿam u bir reng leṭāfet baġlamış
   Her birin gör maẓhar-ı envāʿ-ı feyẓu'llāhdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 5). [semer,]*

semt semt: *Yer yer.*

1. Ḳanlu dāġum seyr iden sīnemde cānā **semt semt**
   Şandı güllerdür açılmış gülşen-ārā **semt semt** *(Şânî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 1). [semt semt,]*
2. Ḳanlu dāġum seyr iden sīnemde cānā **semt semt**
   Şandı güllerdür açılmış gülşen-ārā **semt semt** *(Şânî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 2). [semt semt,]*
3. Ruḫdaki ḫālüñ ġamıyla dilde her dāġ-ı siyeh
   Lālelerdür vādi-i sīnemde cānā **semt semt** *(Şânî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 4). [semt semt,]*
4. Āh-ı āteş-bārda her dāġ bir penbeyle dil
   Çarḫdur zeyn oldı encümlerle gūyā **semt semt** *(Şânî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 6). [semt semt,]*
5. Dün gice ey meh ġam-ı zülfüñle āh u nāleler
   Başın alup göklere gitdi ser-ā-pā **semt semt** *(Şânî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 8). [semt semt,]*
6. Şāniyā dilde şerār-ı āh-ı āteş-bārdan
   Şemʿler yaḳdım bu şeb itdim temāşā **semt semt** *(Şânî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 10). [semt semt,]*

sen: *"Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.*

1. Aġyār fikri **sende** göñül yār fikri yoḫ
   Meyyāl-i ḫārsun gül ü gülzār fikri yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 1). [sende, -de]*
2. İnkāra düşdüñ ola meger **sende** ey göñül
   Rūz-i ezelde itdigüñ iḳrār fikri yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 3). [sende, -de]*
3. İlāhī ḫāb-ı ġafletden uyar bu dīde-i cānı
   Şeb-i baḫtumda göster gözime **sen** rū-yı cānānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 2). [sen,]*
4. Münīr-i mihr-i ruḫsāruñ şuʿāʿın seyr ḳılmaġa
   Eger lāyıḳ degülsek de bize **sen** eyle erzānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 4). [sen,]*
5. Niçe ḳayd olavuz bend-i ʿanāşırda esīr ü zār
   İlahī **sen** ḫalāṣ eyle ḳılup inʿām-ı ihsānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 6). [sen,]*
6. Ne aṣṣı böyle dir dilden ölüm çünkim bizümçündür
   Bize **sen** bir beḳā vir kim ebed hīç olmaya fānī *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 8). [sen,]*
7. ʿAṣḳsın ʿāşıḳ-ı şeydā daḫı sen
   Sensin ey zīver-i ḥüsn-i ġarrā *(Şânî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 4). [sensin, -sin]*
8. ʿAṣḳsın ʿāşıḳ-ı şeydā daḫı **sen**
   Sensin ey zīver-i ḥüsn-i ġarrā *(Şânî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 3). [sen,]*
9. **Senüñ** ẕikrüñ ḳılur her bir dehenden
   Ḳamu dillü dilince her bir eşyā *(Şânî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 11). [senüñ, -üñ]*
10. Ḥaḳ sevdi kim sevüp **seni** maṭlūb idinmeye
    Ey cisme cān u cānlara cānān Muḥammed Muṣṭafā *(Şânî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 7). [seni, -i]*
11. Nedür bu yalvarış bu āh u nāliş **sende** ey Şānī
    Nedür dilberde bu cevr ü cefā bu nāz-ı istiġnā *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 11). [sende, -de]*
12. Ey yār-ı ʿazīzim saña bir söz direm ammā
    Cān kūşene ṭaḳ **sen** anı ki ol dür-i yek-tā *(Şânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 2). [sen,]*
13. Yād u bilişi ḫayr ile yād eyle hemīşe
    Tā ki **seni** de yād u biliş ḫayr ile aña *(Şânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 4). [seni, -i]*

14. Elbette **seni** de idiser illere ġıybet
Ṣanʿat idinüpdür anı kendüzine zīrā *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 7). [seni, -i]*
15. Gülşen-i ḥüsnüñde zülf ü ḳadd u ruḫsāruñ **senüñ**
Ġonce vü güldür nigārā serv ü sünbüldür baña *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 5). [senüñ, -üñ]*
16. **Sensin** ey ḫayrü'l-beşer ol server-i ʿālī-cenāb
Kim ġulām-ı dergehüñdür ins ü cin ü şeyḫ ü şābb *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 1). [sensin, -sin]*
17. Yaradılmışda naẓīrüñ yoḳdur ey seyyid **senüñ**
Ṣānuña Levlāk dur Allāh'dan çünkim ḫiṭāb *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 5). [senüñ, -üñ]*
18. Çīn-i zülfüñde durur būy-ı vefā ol yārüñ
Sen gerek Ṣām u Ḥabeş illerine biñ sefer it *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 10). [sen,]*
19. Perde-i pindārı yaratmayınca bulmazsın necāt
Sen gerek ʿuryan yüri ẕahid ya ḫırḳā ṣāl gey *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 10). [sen,]*
20. Kim görse **seni** cānā terk itdi dil ü cānı
Cānı n'ider ol kimse seyr eyleye cānānı *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 1). [seni, -i]*
21. Ḳamu ümmetden itdi ümmetüñ Ḥaḳ āʿlem u efḍal
Nitekim enbiyānuñ eyledi **sen** şāh-ı sulṭānı *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 6). [sen,]*
22. Olar kim görmediler bilmediler bunda bi't-taḥḳīḳ
Ne bilsün anda **sen** şāhı çü yoḳdur çeşm-i ʿirfānı *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 12). [sen,]*
23. Kendüye lāyıḳ ol idigüm işledi ḳuluñ
Sen saña lāyıḳ olanı it ey ġanī-i İlāh *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 4). [sen,]*
24. Gel dünyāya aldanma sözi gerçekdür ṣanma
Seni aldar inanma tevbeye gel tevbeye *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 16). [seni, -i]*
25. **Sen** yürirsin bī-ḫaber ölüm arduñca gezer
El-ḥazer heyü'l-ḥazer tevbeye gel tevbeye *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 13). [sen,]*
26. Ṣānī gibi **sen** daḫı tevbeye gel ey āḫī
Olmayasın dūzaḫī tevbeye gel tevbeye *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 17). [sen,]*
27. ʿAceb mi olsalar bende saña erbāb-ı devlet hem
Seni ser-defter-i ḫūbān yazarlar cümle dīvāna *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 8). [seni, -i]*
28. Egerçi şehr-i ḥüsnüñ dilberi çoḳ ey püser ammā
Senüñ gibi güzel olmaz ẕarīfāne levendāne *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 10). [senüñ, -üñ]*
29. Dil-i Ṣānī degül ancaḳ ölürseñ bülbül-i ṣeydā
Senüñ tek baġ-ı ḥüsn içre açılmış verd-i ḫandāna *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 14). [senüñ, -üñ]*
30. Ey dil **senüñle** gel gidelüm şehr-i ġurbete
Hem-rāh olalı ḳāfile-i derd-i miḥnete *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 1). [senüñle, -üñ, -le]*
31. Zāhid çekerse bādeyi ferrāce altına
Ey Ṣānī **sen** de ḳalma o bardaġa söyleme *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 14). [sen,]*
32. **Sen** seni ḳatl eyleyince kimseden umma meded
Kimse varmaz kendüzin öldürenüñ feryādına *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 7). [sen,]*
33. Sen **seni** ḳatl eyleyince kimseden umma meded
Kimse varmaz kendüzin öldürenüñ feryādına *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 7). [seni, -i]*
34. Unutmaz o dildārī seni Ṣānī ḳayırma
Aġyāra uyup **sen** tek o dildārı unutma *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 18). [sen,]*
35. Unutmaz o dildārī **seni** Ṣānī ḳayırma
Aġyāra uyup sen tek o dildārı unutma *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 17). [seni, -i]*
36. Senüñ Ṣānī faḳīrüñdür anı ṭut bir ḫaḳīrüñdür
Senüñ ḫaḳ dest-gīrüñden şefāʿat yā Resūlallāh *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 14). [senüñ, -üñ]*
37. Ṣırāṭ-ı ḥaşr-i mīzānda ḳalınca zār-ı efġānda
İrişüp **sen** bize anda şefāʿat ya Resūlallah *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 12). [sen,]*
38. **Senüñ** Ṣānī faḳīrüñdür anı ṭut bir ḫaḳīrüñdür
Senüñ ḫaḳ dest-gīrüñden şefāʿat yā Resūlallāh *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 13). [senüñ, -üñ]*
39. **Senüñ** ṣānuñdadur Levlāk senüñçün var oldı eflāk
Çü **sensin** şāh-ı Erselnāk şefāʿat yā Resūlallāh *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 8). [sensin, -sin]*
40. Senüñ ṣānuñdadur Levlāk **senüñçün** var oldı eflāk
Çü sensin şāh-ı Erselnāk şefāʿat yā Resūlallāh *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 7). [senüñ, -üñ]*
41. Ḫudānuñ **sen** ḥabībisin şefāʿat yā Resūlallāh
Ḳamu derdüñ ṭabībisin şefāʿat yā Resūlallāh *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 1). [sen,]*
42. İlahī **sen** münezzehsin saña lāyıḳ yoḳ iş bende
Beni kendüye bu emmāre nefs itmiş durur bende *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 1). [sen,]*
43. İlāhī Ṣānīyem uydum hevāya **sen** ʿināyet ḳıl
Yed-i faẕluñla cemʿ it ʿaḳl u cān oldı perākende *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 9). [sen,]*
44. Beni bu küştegān-ı nefs iñen çok başdı lüṭfuñdan
İlahī **sen** hidāyet it ẕebūn idem anı bende *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 8). [sen,]*
45. Yed-i faẕluñla **sen** ḳurtar hū nefs-i ḫīlekār ey Ḥaḳ
Ḳurup biñ dāne-i ḫīle düşürmişdür beni bende *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 5). [sen,]*
46. **Sen** şāha ġulām oldı cān u dil ile Ṣānī
Meydān-ı muḥabbetde yürür iken āzāde *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 9). [sen,]*

47. Sāye gibi ḫāk oldı bu rāh-ı muḥabbetde
Maʾil olalıdan dil **sen** ḳāmeti şimşāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 6). [sen,]*
48. Ben saña şāhum **sen** baña bendem di ben lebbeyk idüp
Ḫoş söyleşelüm dostum ġayrı ḳomayup araya *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 7). [sen,]*
49. Tīr-i müjeñ itme telef ḳalb-i ʿadū olmaz hedef
Ey ḳaşı yā ok mı geçer ʿālemde **senüñ** ḫāreye *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 12). [senüñ, -üñ]*
50. **Seni** bu ḥüsn-i cemāl ile görenler didi hep
Beni ādem mi ʿaceb bu ne melek rūdur bu *(Şânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 5). [seni, -i]*
51. Ġam yime ḳılsa melāmet **seni** ʿaşḳ-ı cānān
Dost yolunda şalar ʿārif olanlar ʿārın *(Şânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 9). [seni, -i]*
52. Niçe demdür ki **senüñ** vālih ü ḥayrānuñdur
Ṭuyur da Şāniyā bir ẕerre lebüñ esrārın *(Şânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 13). [senüñ, -üñ]*
53. Geçmedüñ zülfi hevāsıyla mey ʿaşḳından
Daḫı **sen** ey dil-i divāne bir uşlanmayasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 10). [sen,]*
54. Maḥv-ı fenāda Şānī Beg maḥv-ı vücūd idüp bugün
Ḳoyma özüñde **sensin** ol ẕerre vü şemmece nişān *(Şânî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 12). [sensin, -sin]*
55. Beni ey ruḫları gül bülbül-i şeydā **sen** idüpsin
Beni ey lebleri mül ṭūṭī-i gūyā **sen** idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 1). [sen,]*
56. Dil-i bīmārumı emle beni öldürme bu hemle
Elem ü miḥnet ü ġamla dil-i pür-dāġ **sen** idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 14). [sen,]*
57. Neden ey şemʿ-i meṭāliʿ ḳamu ʿālemlere şāyiʿ
Sen iken gün gibi ṭaliʿ seni iḫfā **sen** idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 16). [sen,]*
58. Kimini derd ile maḥzūn kimin itdüñ ġama meftūn
Kimini ʿaşḳ ile Mecnūn kimin Leylā **sen** idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 20). [sen,]*
59. Ḳılduñ ey ḥayy ü tüvānā kimini ʿālem-i dānā
Kimini ʿārif-i bīnā kimin aʿmā **sen** idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 18). [sen,]*
60. Ben idüm Şānī-i bī-ġam ḳamu esrāruña maḥrem
Beni bilmezdi bir ādem beni ifşā **sen** idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 22). [sen,]*
61. Neden ey şemʿ-i meṭāliʿ ḳamu ʿālemlere şāyiʿ
Sen iken gün gibi ṭaliʿ seni iḫfā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 16). [sen,]*
62. Beni bīmār idenümsin ġamla zār idenümsin
Yine timār idenümsin beni iḥyā **sen** idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 10). [sen,]*
63. Beni unutma vefādan kerem-i luṭf u ʿaṭādan
Ölürüm ṣoñra cefādan işüm eyvā **sen** idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 8). [sen,]*
64. Beni ey ruḫları gül bülbül-i şeydā **sen** idüpsin
Beni ey lebleri mül ṭūṭī-i gūyā **sen** idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 2). [sen,]*
65. Yandurup baġrumı çün ki iñiletti ġamuñ hey
Baña nitdüñse yine ey ruḫı zībā **sen** idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 12). [sen,]*
66. Neden ey şemʿ-i meṭāliʿ ḳamu ʿālemlere şāyiʿ
Sen iken gün gibi ṭaliʿ **seni** iḫfā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 16). [seni, -i]*
67. Beni illerden ayırduñ diledüñ tīġı ḳayurduñ
Beni ʿāleme duyurduñ beni rüsvā **sen** idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 6). [sen,]*
68. Baña bir nāz ile baḳduñ beni ʿaşḳ odına yaḳduñ
Beni dağlara bıraḳduñ beni tenhā **sen** idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 4). [sen,]*
69. Dil-i cān gülşeninde bir gül-i nāzik bedensin **sen**
Semen-ḫaṭ ġonce-fem bir serv-ḳadd gül pīrehensin **sen** *(Şânî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 1). [sen,]*
70. Niẓām-ı naẓmuña ḳılduñ musaḫḫar cümle āfāḳı
Bugün ʿalemde Şānī Ḫüsrev-i mülk-i süḥansın **sen** *(Şânî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 10). [sen,]*
71. Cihān bāġında ey gül ġonce-femler ḥasreti birle
Şehīd-i ʿaşḳ olan şeydālara ḳanlı kefensin **sen** *(Şânî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 8). [sen,]*
72. Benümle **sen** nice daʿvā-yı ʿaşḳ eylersin ey Ferhād
Öñümce kūy-ı miḥnetde benüm bir kūh-kensin **sen** *(Şânî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 6). [sen,]*
73. Ḳatı keskün geçersin ḳatl-i ʿuşşāḳa **sen** ey ġamze
Müjeñdür cāna ey ḳātil iñen nāzük-figensin **sen** *(Şânî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 4). [sen,]*
74. Dil-i cān gülşeninde bir gül-i nāzik bedensin **sen**
Semen-ḫaṭ ġonce-fem bir serv-ḳadd gül pīrehensin **sen** *(Şânî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 2). [sen,]*
75. Benümle **sen** nice daʿvā-yı ʿaşḳ eylersin ey Ferhād
Öñümce kūy-ı miḥnetde benüm bir kūh-kensin **sen** *(Şânî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 5). [sen,]*
76. Ḳatı keskün geçersin ḳatl-i ʿuşşāḳa **sen** ey ġamze
Müjeñdür cāna ey ḳātil iñen nāzük-figensin **sen** *(Şânî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 3). [sen,]*
77. Kim olmaz müşterī mihrüñde **sen** bir rāya beñzersin
Çerāġ-ı ehl-i dilsin şemʿ-i bezm-ārāya beñzersin *(Şânî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 1). [sen,]*
78. Güzeller bāġ-ı dehri zeyn ider ezhāra dönmişdür
Ḫüsün bāġında cānā **sen** gül-i raʿnāya beñzersin *(Şânî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 8). [sen,]*
79. Niçe ġam mürdeyi bir nuṭḳ-ı fʿalüñle dirildürsin
Bu muʿcizle **sen** ey rūḥ-ı revān ʿİsāya beñzersin *(Şânî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 4). [sen,]*

80. Tükürsen şevḳ-i dendān lebiyle dürr-i mercānı
Sen ey çeşm-i güher-pāşum benüm deryāya beñzersin *(Şânî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 6). [sen,]*
81. **Seni** sevmez deyü ṣuçlı çıḳarmış bendeñi aġyār
Bu sözler hep yalandur pādişāhum bī-günāhum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 5). [seni, -i]*
82. Fiġān u nāle vü eşkümle yir gök ṭopṭoludur hep
Ṭarīḳ-i ġamda aʿdā ṣanma **sen** kim bī-sipāhum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 4). [sen,]*
83. Nice ṣordumsa kimesne virimez **senden** nişān
Ey benüm nām u nişānum bi-nişānum ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 13). [senden, -den]*
84. Yoḳ ḳarārum **sensüz** ey ārām-ı cānum ḳandasın
Ey güneş ṭalʿatlı yār-ı mihribānum ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 1). [sensüz, -süz]*
85. **Sensüz** ārām idemez bir dem dīl u cān u gönül
Ey ḫayāl-i mülk dil taḫtında ḫānum ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 7). [sensüz, -süz]*
86. Ḥāżır u mevcūdsın her şeyde sensüz nesne yoḳ
Cümle-i ʿālem mekānuñ yine **sensin** lā-mekān *(Şânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 10). [sensin, -sin]*
87. Ḥāżır u mevcūdsın her şeyde **sensüz** nesne yoḳ
Cümle-i ʿālem mekānuñ yine sensin lā-mekān *(Şânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 9). [sensüz, -süz]*
88. Münkirüñ inkār u her müʾminüñ īmānı **sen**
Cümle eşyā her biri bir dil seni söyler hemān *(Şânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 11). [sen,]*
89. Münkirüñ inkār u her müʾminüñ īmānı sen
Cümle eşyā her biri bir dil **seni** söyler hemān *(Şânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 12). [seni, -i]*
90. Ḳapuñdan menʿ ḳılmasın **sen** ol erbāb-ı ḥācātı
Budur üslūb-ı şāhāne gelen gelsün giden gitsün *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 5). [sen,]*
91. Girme gel ḳanuma akıtma gözüm yaşını **sen**
Çoḳ daḫı yaḫşı degül eyleme ʿummāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 7). [sen,]*
91. Ten ġubāriyle ṭaḳıl **sen** de hevā-yı ʿaşḳa
Ẕerre-vār idelim ol mihr-i dıraḫşāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 3). [sen,]*
93. Gice ḥammāma gidermişsin işitdüm tenhā
Ḳorkma mısın ki mücerred **seni** ṣoyup ṣopalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 6). [seni, -i]*
94. Ṣaḳın ey ġonce **sen** baḫs-ı fem-i yāre dehen açma
Ki bāġ-ı ḥüsne ol gülruḫ seni ilzāma gelmişdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 5). [sen,]*
95. Ṣaḳın ey ġonce sen baḫs-ı fem-i yāre dehen açma
Ki bāġ-ı ḥüsne ol gülruḫ **seni** ilzāma gelmişdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 6). [seni, -i]*
96. Aġyār açmasun hiç aġız kim vefādur ol
Şānī baña ḳaḳın **sen** o meh ger ḳaḳır ḳaḳır *(Şânî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 10). [sen,]*
97. **Sen** maʿānī kānısın dirsin muṭavvel söylemeñ
Söz leb-i dilber gibi Şānī gerekdür muḫtaṣar *(Şânî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 9). [sen,]*
98. Vaṣluñ uma geldi ḳapuña Şānī Efendi
Bāḳī-i kerem luṭf-ı mürüvvet de **senüñdür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 10). [senüñdür, -üñ, -dür]*
99. Bugün künc-i belāda rāz-ı ʿaşḳuñla **senüñ** ey meh
Cihānuñ şādına virmem ġamuñdan bir melālüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 5). [senüñ, -üñ]*
100. Dil ḫayālüñ ki gönül gibi ḫafī cāya çeker
Ġāfil olma güzelim ol **seni** tenhāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 2). [seni, -i]*
101. Hem dem itmiş özine kūşe-i ḫalvetde müdām
Şānī beñzer ki **seni** ceẕbe-i esmāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 10). [seni, -i]*
102. Mekteb-i ʿaşḳında **sen** levḥ-i żamīrüñ ṣāf ḳıl
Añlayasın Şānī'den tā nüsḫa-i kübrā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 21). [sen,]*
103. Çünki ġarḳ-ı baḥr-ı vaḥdetsin ezelden tā ebed
Ey muvaḥḥid **sen** de pes bu lā nedür illā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 8). [sen,]*
104. Ādem ol ey ṭālib añla ʿilmü'l-esmā nedür
Sen nesin anı bilüp fehm eyle bu eşyā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 2). [sen,]*
105. Ḳaşlarıyla gözleri sırrından āgāh it **seni**
Ḳābe ḳavseyne naẕar ḳıl gör bu Ev ednā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 3). [seni, -i]*
106. Şefiʿu'l-ʿümemsin ḳapuñda müdām
Senüñ sāʾilüñdür ġanī vü faḳīr *(Şânî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 8). [senüñ, -üñ]*
107. Kim añlar **senüñ** künh-i ẕātuñ nedür
Dil-i Şānī ola mediḥüñde ḳaṣīr *(Şânî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 9). [senüñ, -üñ]*
108. Seyyīd-i ins ü cān olan **sensin**
Mefḫar-ı ʿālem-i şeh-i ebrār *(Şânî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 3). [sensin, -sin]*
109. Getürimez vücūda bir **sen** tek
Niçe devr itse çarḫ-ı pür-devvār *(Şânî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 15). [sen,]*
110. Gül gibi gül hemīşe ḫurrem ü ḫandān ol **sen**
Aġlamaḳ bencileyin bülbül-i nālāna düşer *(Şânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 9). [sen,]*
111. Ṭabīb-i cān u dilsin **sensiz** ārām idemem gönül
Şikeste gönlümüñ eglencesi ṣabr u ḳarārum yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 3). [sensiz, -siz]*
112. Yerüñdür esfel-i cehennem
Sen seni esirge ey sefīl er *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 26). [sen,]*

113. Ey kendüzi miḳdārını bilmez
Sen seni tanı ki sır-ı ekber *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 12). [sen,]*
114. Şeh-zādesin aṣlıyla ḳadīmi
Senden güneş ü meh oldı kemter *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 14). [senden, -den]*
115. **Sen** nesin ḳandan gelüpsin ḳandadur ʿazmüñ yine
Şānī idrāk itmesüñ bil maḥż-ı nādānlık budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 9). [sen,]*
116. Dil gibi lāle baġrı yanıḳ ʿāşıḳuñ **senüñ**
Olmaz ṣıdīk-ı ʿaşḳuñ o bir ḳalbi ḳaradur *(Şânî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 3). [senüñ, -üñ]*
117. Sevdiyse kāfir olmadı ey büt **seni** göñül
Raḥm it o derdmendi de Allāh yaradur *(Şânî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 7). [seni, -i]*
118. Ṣadef-i ṭabʿumızı pür iden ey cevher-i yār
Nuṭḳa geldükçe **senüñ** laʿl-i dür-efşānuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 10). [senüñ, -üñ]*
119. Vaṣlı metāʿın ol perī cān naḳdine virür
Ey dil neden ki **sende** bu esrār fikri yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 16). [sende, -de]*
120. Ṣād u feraḥ yürürsün il içinde **sende** hīç
Künc-i belāda derd ile aġlar fikri yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 13). [sende, -de]*
121. Ġaflet ṣarābı mest-i ḫarāb eylemiş **seni**
Ḥayrānım aña sende bir efkār fikri yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 11). [seni, -i]*
122. Ġaflet ṣarābı mest-i ḫarāb eylemiş seni
Ḥayrānım aña **sende** bir efkār fikri yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 12). [sende, -de]*
123. Her cürm-i güft ü gūyla eṣʿār **sende** hep
Hīç ḫāṭıruñda tevbe vü ezkār fikri yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 9). [sende, -de]*
124. Tīġ ile ġamzen açdı göñüller vilāyetin
Ey Pādiṣāh-ı ḫüsn **senüñdür** ḳamu fütūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 8). [senüñdür, -üñ, -dür]*
125. Elden ḳomam ayaġuñı ey pīr-i meykede
Zühd ü riyāya vir baña **sen** tevbe-i naṣūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 4). [sen,]*
126. Būy-ı zülfüñ alsa ṭañ mı ḫāl-i ruḫsāruñ **senüñ**
Mā-taḳaddümden saña kāfir virür Rūma ḫarāc *(Şânî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 7). [senüñ, -üñ]*
127. Kāfir **seni** gördükde olur çünki müselmān
Īmāna niçün gelmeyesin münkir-i efrenc *(Şânî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 9). [seni, -i]*
128. İtme nisbet ġonceñ ey gül **sen** fem-i dildāde kim
Ruḫ-be-ruḫ olduḳda gülşende olur güftār güç *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 11). [sen,]*
129. Yüz ḳarasıyla siyeh ḳıldı ʿamel defterlerin
Sen şefiʿ ol Şānī'ye ey nūr-ı Ḥaḳ yevmü'l ḥisāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 18). [sen,]*
130. Ey nice ṣāḥib-nübüvvet Ḥaḳ resūliyken **senüñ**
Ümmetüñden olmaġı Ḥaḳdan idindiler recā *(Şânî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 7). [senüñ, -üñ]*
131. Çaġırıcak nefsī nefsī enbiyā vü mürselīn
Ümmetī didükde **sen** Şānī ḳuluñ itme cüdā *(Şânî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 10). [sen,]*
132. Yoḳdur şebīh ü miṯlüñ evel yaradılmaġuñ
Sensin Muḥammed Aḥmed-i Muḫtār Muṣṭafā *(Şânî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 6). [sensin, -sin]*
133. Saña **senden** yaḳīn olan ne şeyʾdür anı feḥm eyle
Ṣaḳın cehl-i mürekkeb olma kesb it ʿilm-i vicdānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 5). [senden, -den]*
134. Sen itdüñ baña dime nefʿ ü żar görseñ bir ādemden
Ki bu **sen** ben dimeklik eyledi merdūd Şeyṭānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 8). [sen,]*
135. **Sen** itdüñ baña dime nefʿ ü żar görseñ bir ādemden
Ki bu sen ben dimeklik eyledi merdūd Şeyṭānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 7). [sen,]*
136. Yā nebī vechüñ **senüñ** mir'āt-ı vechu'llahdur
Kim ki bildiyse seni ol ʿārif-i bi'llāhdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 1). [senüñ, -üñ]*
137. Yā nebī vechüñ senüñ mir'āt-ı vechu'llahdur
Kim ki bildiyse **seni** ol ʿārif-i bi'llāhdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 2). [seni, -i]*
138. Şānuñı Levlāk ile vaṣf itdi Ḥaḳ ḳıldı **senüñ**
Hem şefiʿ ü hem ḥabīb u hem resūlu'llahdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 19). [senüñ, -üñ]*
139. Şānī-i miskīn nice vaṣfuñda ʿāciz olmasun
Yā nebī çüñkim **seni** vaṣf eyleyen Allah'dur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 22). [seni, -i]*
140. Varaḳ-ı ḫüsnüñe çoḳ geçdi çiriş ….-i ʿayān
Ḳorḳuram **sen** büti kāfir üzerine yıḳalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 6). [sen,]*

sencileyin: *Senin gibi.*
1. Ol ġamzesi ḫūn-rīz cefā pīşesi Şānī
Bir **sencileyin** ʿāşıḳ-ı bī-pāk gerekdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 10). [sencileyin,]*

seng-i cefā: *Eziyet taşı.*
1. Bunca bu **seng-i cefāya** nīşe eylersin nişān
ʿĀşıḳun ḳalbi bilürsen kim olur cānā recāc *(Şânî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 3). [seng-i cefāya, -y, -a]*

seng-i ġam: *Gam, keder taşı.*

1. Ferhāda n'itdi tīşe-i hicrān u **seng-i ġam**
   Sırr şaḳlamaz açar sırruñı dāġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 11). [seng-i ġam,]*
2. **Seng-i ġam** ile itme dil-i Şānī'i mecrūḥ
   Zārumla şaḳın rāz açılur ṭās çıñıldar *(Şânî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 13). [seng-i ġam,]*
3. **Seng-i ġamuñla** gök olmış sīne-i mecrūḥda
   Penbe-i dāġ-ı dilümdür şanma necm-i āsmān *(Şânî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 11). [seng-i ġamuñla, -uñ, -la]*

seng-i miḥnet: *Istırap taşı, keder taşı.*
1. Esīr-i ʿaşḳum ammā mülk-i ġamda pādişāhum ben
   Serümde **seng-i miḥnet** ṣāḥib-i tāc u külāhum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 2). [seng-i miḥnet,]*

seng-i siyeh: *Kara taş (zahidin gönlü bağlamında).*
1. ʿĀşıḳ oldur ola āyīne-ṣıfat rūşen-dil
   Zāhid-i **seng-i siyeh** gibi ne tünd ola ne saḫt *(Şânî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 6). [seng-i siyeh,]*

seng-i taʿn: *Ayıplama taşı.*
1. Seng-i ṭaʿnı saña irgürmeye aġyāruñ elem
   Cism-i pāküñe beni cānuma minnet siper it *(Şânî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 7). [seng-i ṭaʿnı, -ı]*

senüñçün: *Senin için.*
1. Māh-rūlar dimiş ey Şānī **senüñçün** ki ḳamu
   Her şeb ol gün daḫı bir ʿālem-i tenhāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 17). [senüñçün,]*
2. Senüñ şānuñdadur Levlāk **senüñçün** var oldı eflāk
   Çü sensin şāh-ı Erselnāk şefāʿat yā Resūlallāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 7). [senüñçün,]*

ser: *Baş, kafa.*
1. Şaḥn-ı çemende oynayaraḳ ṭıfl-ı gülşenüñ
   Bād-ı seḥer külāhını **serden** ḳapar ḳaçar *(Şânî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 6). [serden, -den]*
2. Nedür ol beñ nedür o zülf nedür ol ġamze o çeşm
   Be ne cāzū be ne sāḥir be ne ẓālim be ne **şer** *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 4). [şer,]*
3. ʿAceb mi yitse eflāka **serüm** çün devlet el virdi
   Felekde māh-ı nev gibi benüm zerrīn ayaġum var *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 7). [serüm, -üm]*
4. Cānımı varuña **ser** u perde pāy
   Gelse reftāre ḳadd-i dil-cūlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 11). [ser,]*
5. Esīr-i ʿaşḳum ammā mülk-i ġamda pādişāhum ben
   Serümde seng-i miḥnet ṣāḥib-i tāc u külāhum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 2). [serümde, -üm, -de]*
6. Bilerse ḳatlüme cellād-ı çeşmi tīġın ey Şānī
   Çevirmem yüz ḳaçırmam **ser** muṭīʿüm emr-i fermāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 14). [ser,]*
7. Çevgān-ı zülf-i yāre ol dem ki dil alındı
   Meydān-ı ʿaşḳ içinde ṭop oldı **ser** çalındı *(Şânî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 2). [ser,]*

ser-ā-pā: *Baştan ayağa, büsbütün, tamamen.*
1. Dün gice ey meh ġam-ı zülfüñle āh u nāleler
   Başın alup göklere gitdi **ser-ā-pā** semt semt *(Şânî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 8). [ser-ā-pā,]*
2. Zinde ʿaşḳuñla **ser-ā-pā** eşyā
   Mürde ʿaşḳuñsuz olan her peydā *(Şânî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 1). [ser-ā-pā,]*
3. Dü-ʿālem naḳşı mirʾāt-ı ruḫuñdan
   Görindi çeşm-i ʿuşşāḳa **ser-ā-pā** *(Şânî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 4). [ser-ā-pā,]*

ser-ā-ser: *Baştan başa, tamamen.*
1. Niçe ki ʿadū-yı nefs olur ṣaġ
   Rūḥānī dīvin olur **ser-ā-ser** *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 8). [serāser,]*

serāy: *Saray, büyük konak. II Sürekli sevgiliyi düşünüp ağlayan âşığın zihni.*
1. Bu ne **serāydur** ṭabīb-i cān u dil bilsem ʿaceb
   Şerbet-i Hū nūş ider olur yine bīmār-ı hū *(Şânî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 7). [serāydur, -dur]*

ser-be-ser: *Baştan başa.*
1. On sekiz biñ ʿālemi ḳılmış iḥāṭa **ser-be-ser**
   Ey dür-i maḳṣūd-ı ʿālem añla bu deryā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 5). [ser-be-ser,]*

ser-cümle: *Hepsi, tamamı, bütün.*
1. Maḳbūl-i her dü-ʿālem ü maḥbūb-ı Kibriyā
   Faḫr-ı cihān seyid-i ser cümle enbiyā *(Şânî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 2). [ser-cümle,]*

ser-defter-i ḫūbān: *Güzellerin önde geleni.*

1. ʿAceb mi olsalar bende saña erbāb-ı devlet hem
   Seni **ser-defter-i ḫūbān** yazarlar cümle dīvāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 8). [ser-defter-i ḫūbān,]*

ser-firāz: *Başını yukarıda tutma, boyunu uzatmak, yüceltmek.*
1. Bāġ-ı dilde **ser-firāz** olsun nihāl-i ḳāmetüñ
   Dāmenüñden müddeʿīnüñ it şehā kūtāh elin *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 7). [ser-firāz,]*

ser-fitne-i ʿālem: *Dünyadaki fitnenin başı.*
1. Bu ʿaceb kākül midür **ser-fitne-i ʿālem** midür
   Ḫāller midür yā uġrılar ḳara diller midür *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 5). [ser-fitne-i ʿālem,]*

sergeşte: *Başı dönmüş, kafası karışmış (kimse) II Şaşkın.*
1. Cemʿ-i ḫāṭır dil-i sevdāzede **sergeşte** göñül
   Gerden-i yāre düşen zülf-i perīşāna fedā *(Şânî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 7). [sergeşte,]*

ser-i ʿāşık: *Âşığın başı.*
1. Ḫayāl-i ḫāl-i rūyet der-dilem dāġ-ı muḥabbet şūd
   Hevā-yı zülf-i müşkīnüñ **ser-i ʿāşıḳda** bir sevdā *(Şânî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 4). [ser-i ʿāşıḳda, -da]*
2. Semend-i nāza binmiş zülf-i çevgān ile ey Şānī
   Ser-i ʿāşıḳla meydān-ı muḥabbet içre ṭop oynar *(Şânî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 10). [ser-i ʿāşıḳla, -la]*

ser-i ser-geşte: *Sersem baş.*
1. Ser-i ser-geşteyi zānū-yı vefā üzre alup
   Şerbet-i vaṣl ile cemʿ eyleyüben ʿaḳlum uyar *(Şânî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 7). [ser-i ser-geşteyi, -y, -i]*

serīr-i ḥüsn: *Güzellik tahtı.*
1. Olursa ḫalḳ-ı ʿālem n'ola aña çaker ü bende
   Serīr-i ḥüsne şāh oldığı anuñ çün muḳarrerdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 4). [serīr-i ḥüsne, -e]*

serkeş: *İnatçı, dik başlı.*
1. Ḳatı **serkeş** iken āteş becid kaʾil amān bilmez
   Ne ḳaddür bu ne ḫaddür bu ne ḳaşdur bu ne ḫançerdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 5). [serkeş,]*

sermāye-i dil: *Gönül sermayesi.*
1. Dirler ġamı cānānı **sermāye-i dil** besdür
   Ol derd-i ġam bulduḳ neyler görelüm Allāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 3). [sermāye-i dil,]*

sermāye-i ġamze: *Süzgün bakışın sermayesi.*
1. Kim ki ol güherini mişle ider müşterī dil
   Virmelidür aña **sermāye-i ġamzeñ** varın *(Şânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 6). [sermāye-i ġamzeñ, -ñ]*

ser-nigūn: *Baş aşağı, altı üstüne gelmiş, çevrilmiş.*
1. Vücūda geldigüñde dir küfrüñ ḳubbesi geçdi
   Ṣanemler **ser-nigūn** oldı ḫacālet başdı şeytānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 4). [ser-nigūn,]*

ser-nüvişte: *Başta yazılmış.*
1. Kātib-i ḳudretden onı **ser-nüvişte** rāżı ol
   Ḥikmete çün u çerā ḳılma Müselmānlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 5). [ser-nüvişte,]*

ser-te-ser: *Baştan başa, büsbütün.*
N'ola açsa tiġ-i şerʿüñ şarḳ u ġarbı **ser-te-ser**
   Çün refīḳüñ oldı Ḫaḳḳ'dan ʿizz ü naṣr u feṭḥ-i bāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 7). [ser-te-ser,]*

serv: *Servi II Sevgilinin uzun boyu.*
1. Beñzemiş ḳaddine yārüñ yañılup ḫavfinden
   Bād-ı āhum işidüp **serv** ü ṣanavber dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 6). [serv,]*
2. Kesüp ḳanlu elifler gül gül itsem sīnemi tañ mı
   Ḳılursam **serv** ü güllerle müzeyyen tāze dāġumdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 6). [serv,]*
3. Ḳanlu yaşum görüp ey **serv** nedür bu dime kim
   Ḳadd-i dil-cū ki revān olan iki cūdur bu *(Şânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 11). [serv,]*
4. Nedür bu ḳadd u kāküller nedür bu **serv** ü sünbüller
   Nedür bu ḳırmızı güller yañaġ mı lāle mi ḫamrā *(Şânî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 7). [serv,]*
5. Gülşen-i ḥüsnüñde zülf ü ḳadd u ruḫsāruñ senüñ
   Ġonce vü güldür nigārā **serv** ü sünbüldür baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 6). [serv,]*
6. Māh-ı nev ebrūña **serv** öykündi didüm ḳaddüñe
   Dir bu söz yerden göge olmış dirīġā rāst geç *(Şânî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 3). [serv,]*

7. Ġonce vü nergis gerekmez laʿl ü çeşmüñ var iken
   Ḳadd ü ḫadd ü zülfüñ ey meh **serv** u gül ʿanber yeter *(Şânî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 4). [serv,]*
8. Gözüm göñlüm murādı ol ruḥı zībāya baḳmaḳdur
   Yaşum tek ʿaḳl u fikrüm dembedem ol **serve** aḳmaḳdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 2). [serve, -e]*
9. Sīnemde zāhidā elif-i dāġa söyleme
   Serv ü gül ile zeyn olan bāġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 2). [serv,]*
10. Dāmenin dest-i taʿalluḳdan iden kimse ḫalāş
    Bāġ-ı dehr içre yürür **servi** gibi āzāde *(Şânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 8). [servi,]*

serv-ḳad: *Servi boylu.*

1. **Serv-ḳadce** lāle ḫadce ġonce lebce olsa yār
   Şīvelice şūḫca hem pür-ṭarabca olsa yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 1). [serv ḳadce, -ce]*

serv ü gül: *Servi ağacı ve gül. (Sevgilinin boyu ve yüzü bağlamında).*

1. Boyuñdur **serv ü gül** vechüñ ruḫuñdur ġonce-i raʿnā
   Çe ġonce ġonce-i nāzik çe nāzik nāzik-i ḥamrā *(Şânî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 1). [serv ü gül,]*

serv ü sünbül: *Servi ve sümbül.*

1. Ḳadd ü zülf-i yār öñinde **serv ü sünbül** görmeyen
   Bilmez ey Şānī cihānda pest ü bālā rāst geç *(Şânî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 9). [serv ü sünbül,]*

server: *Bir topluluğun en ileri geleni, başkan, reisII Hz. Muhammed.*

1. Evliyā vü enbiyānuñ **serveri** ḥatmü'r-rüsül
   Etḳiyā vü aşfīyāya hem resūl-i reh-nümā *(Şânî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 5). [serveri, -i]*
2. Dāye-i ʿaşḳ ḳucaġında idüm **serverde**
   Olmadın ṭıfl-ı dil ü cāna bula menzil-i mehd *(Şânî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 5). [serverde, -de]*

server-i ʿālī-cenāb: *Cömertlerin başı, önderi.*

1. Sensin ey ḫayrü'l-beşer ol **server-i ʿālī-cenāb**
   Kim ġulām-ı dergehüñdür ins ü cin ü şeyḫ ü şābb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 1). [server-i ʿālī-cenāb,]*

serveri çarh-ı hüner: *Marifet aleminin önderi.*

1. Rakīb olsa n'ola tīġ-ı ser-kāṭıʿ
   Odur meydān-ı ḥüsnüñ **serveri çarḫ-ı hüner** aḫter *(Şânî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 8). [serveri çarḫ-ı hüner,]*

serverlik it-: *Başkanlık etmek.*

1. Bilüp eṭvār-ı ḳalbi vāḳıf-ı esrār olandur pīr
   Yalan daʿvāyla **serverlik iden** dīn-i Yezīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 16). [serverlik iden, -en]*

serv-i dilārā: *Gönlü süsleyen güzel.*

1. Bir ḳāmeti bālā şaçı sevdā
   Bir **serv-i dilārā** sözi kevser *(Şânî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 12). [serv-i dilārā,]*

serv-i gül: *Servi boylu sevgili.*

1. Leṭāfet reng-i būda ol ruḫ-ı gülfāma gelmişdür
   Şalınmaḳ nāz ile ol **serv-i gül** endāma gelmişdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 2). [serv-i gül,]*

serv-i hırāmān: *Salınan servi (Salınarak yürüyen servi boylu sevgili).*

1. Sāye-veş yoluna ḫāk olduġum ey Şānī bu kim
   İtmişim vārımı ol **serv-i ḫırāmāna** fedā *(Şânî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 14). [serv-i ḫırāmāna, -a]*
2. Ayaḳ başmadı bir kez yüzüme bu bāġ-ı ʿālemde
   Bu deñlü sāye-veş düşündüm ol **serv-i ḫırāmāna** *(Şânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 6). [serv-i ḫırāmāna, -a]*

serv-i ḳadd: *Servi boylu (Sevgili).*

1. Yaşumuñ düşkinligin **serv-i ḳaddüñsiz** gördiler
   Yirlere sürtüp yüzin aġlar baña ırmaġlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 5). [serv-i ḳaddüñsiz, -üñ, -siz]*

serv-i revān: *Salınan servi II Uzun boylu sevgili.*

1. Göz göre şalınur aġyār ile ol serv -i revān
   Ey gözüm çeşmesi ḳan yaşıla bulanmayasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 7). [serv-i revān,]*

serv-i şimşād-ı çemen: *Çimenlik servisi (boy bağlamında).*

1. Ḳad midür ʿarʿar mıdur yā **serv-i şimşād-ı çemen**
   Gülsitān-ı ruḫda bu zülfler mi sünbüller midür *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 3). [serv-i şimşād-ı çemen,]*

serv-kadd: *Servi boylu II Sevgili.*

1. Bir **serv-ḳadd** u lāle ruḫuñ yādigārıdur
   Sīnemde tāze ḳanlu elifler ki vardur *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 11). [serv-ḳadd,]*
2. Dil-i cān gülşeninde bir gül-i nāzik bedensin sen
   Semen-ḫaṭ ġonce-fem bir **serv-ḳadd** gül pīrehensin sen *(Şânî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 2). [serv-ḳadd,]*

ses: *Ses.*
1. **Sesüñ** ḳaldırup gülme ḫalḳı saña güldürme
   Nā-ḥaḳ cānuñ öldürme gel edeb ögren edeb *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 9). [sesüñ, -üñ]*
2. Seg rakībe dime çoḳ öldüregör **ses** kesile
   Yoḳsa kūyuñda bu işüñ soñı ġavġāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 5). [ses,]*

sev-: *Sevmek, gönül vermek.*
1. Ḫayrān-ı muḥabbetler ʿaşḳdan ne alur lezzet
   Buñları **sevüp** tenhā neyler kişi ey Şānī *(Şânî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 8). [sevüp, -üp]*
2. Aḳrānı bulınmaz hīç dünyāyı bütün gezdim
   Cān ile bugün **sevdim** bir āfet-i devrānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 10). [sevdim, -di, -m]*
3. Ḫaḳ sevdi kim **sevüp** seni maṭlūb idinmeye
   Ey cisme cān u cānlara cānān Muḥammed Muṣṭafā *(Şânî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 7). [sevüp, -üp]*
4. Ḫaḳ **sevdi** kim sevüp seni maṭlūb idinmeye
   Ey cisme cān u cānlara cānān Muḥammed Muṣṭafā *(Şânî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 7). [sevdi, -di]*
5. Allāh'ı Resūl'i **seven** eyler bulara buġż
   Baḳmaz yüzine raġbet idüp bunlaruñ aṣlā *(Şânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 11). [seven, -en]*
6. Dirlerse dil-rübālara ki rūḥ-ı s̱ānidür
   Ben **sevdigüm** habībedür ey Şānī s̱āni rūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 14). [sevdigüm, -dig, -üm]*
7. **Sevdiyse** kāfir olmadı ey büt seni göñül
   Raḥm it o derdmendi de Allāh yaradur *(Şânî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 7). [sevdiyse, -di, -y, -se]*
8. ʿAzraʾīl bir gün gelür ecel boġazuñ alur
   Sevdügüñ bunda ḳalur tevbeye gel tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 10). [sevdügüñ, -üñ]*
9. Bir ṣāh-ı cihān cānlar cānı
   Sevdi yine Şānī oldı çāker *(Şânî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 14). [sevdi, -di]*
10. Rā ḳaşuñ **sevdigime** ḫançer ile ḫūnī gözüñ
    Beni öldürmege o rāya vü bu rāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 7). [sevdigime, -dig, -im, -e]*
11. Seni **sevmez** deyü ṣuçlı çıḳarmış bendeñi aġyār
    Bu sözler hep yalandur pādişāhum bī-günāhum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 5). [sevmez, -mez]*

ṣevāb: *Sevap, Allah (c.c.) tarafından mükafatlandırılacak doğruluk ve iyilik karşılığı.*
1. Bize temīz ehli gerek ide suʾāl ile cevāb
   Bildürevüz aña nedür sehv ü ḫaṭā ile **ṣevāb** (Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 2). [ṣevāb,]
2. Bāṭıl ile ḥaḳḳı nice farḳ ide nādān u pelīd
   ʿĀrif olan bildi nedür küfr ile īmān u **ṣevāb** *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 6). [ṣevāb,]*

sevād: *Siyahlık, karalık II Karanlık.*
1. Sil göñül mirʾātını jeng ü **sevādın** ṣāfī ḳıl
   Gör ne ṣūret var naẓar ḳıl manẓar-ı raḥmāna bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 3). [sevādın, -ın]*

sevdā: *Kuvvetli sevgi, aşk, muhabbet.*
1. Ḫayāl-i ḫāl-i rūyet der-dilem dāġ-ı muḥabbet ṣūd
   Hevā-yı zülf-i müşkīnüñ ser-i ʿāşıḳda bir **sevdā** *(Şânî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 4). [sevdā,]*
2. Nedür bu reste reste deste deste çīn-be-çīn kākül
   Nedür bu ḫaste-dem-beste şikeste dildeki **sevdā** *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 6). [sevdā,]*
3. Kākülüñ birle zülf-i ḫoş-būlar
   Ṣaldı **sevdāya** göñlüm işbular *(Şânî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 2). [sevdāya, -y, -a]*
4. Bir ḳāmeti bālā ṣaçı **sevdā**
   Bir serv-i dilārā sözi kevs̱er *(Şânî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 11). [sevdā,]*
5. **Sevdālıġum** irişince ki gāh
   Ṭañmañ baña o da bir maḥaldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 3). [sevdālıġum, -lıġ, -um]*
6. Göñlümi bād-ı ṣabā zülf-i semensāya çeker
   Bu hevā görine miskīni ne **sevdāya** çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 2). [sevdāya, -y, -a]*

sevdā-yı ʿaşḳ: *Aşk hevesi.*
1. Benüm **sevdā-yı ʿaşḳuñla** bu kūyuñda ḳalan ġulġul
   Çe ġulġul ġulġul-i bülbül çe bülbül bülbül-i şeydā *(Şânî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 7). [sevdā-yı ʿaşḳuñla, -uñ, -la]*

sevdā-yı ḥaṭṭ: *Sevgilinin yüzündeki ayva tüylerinin arzusu.*
1. **Sevdā-yı ḫaṭṭuñla** ġam-ı ʿaşḳuñ beni ey meh
   Dillerde ne vech ile gör efsāne idüpdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 3). [sevdā-yı ḫaṭṭuñla, -uñ, -la]*

sevdā-yı ser-i zülf: *Sevgilinin başındaki zülfünün aşkı.*

1. Bāġ-ı dilde ḳadd ü ruḫsāruñ gül-i ʿarʿar yeter
   Başda **sevdā-yı ser-i zülfüñ** baña hemser yeter *(Şânî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 2). [sevdā-yı ser-i zülfüñ, -üñ]*

sevdicegüm: *"sevgili" anlamında bir samimiyet ifadesi.*

1. Dil murġını virmezse n'ola şāhin-i çeşmüñ
   Ġayrıya benüm **sevdicegüm** av alanuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 8). [sevdicegüm,]*
2. Benüm **sevdicegüm** ineñ güzeldür
   Ḥüsn ile cihānda bī-bedeldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 1). [sevdicegüm, -, -]*

seyid: *Efendi, önder; peygamber.*

1. Maḳbūl-i her dü-ʿālem ü maḥbūb-ı Kibriyā
   Faḫr-ı cihān **seyid-i** ser cümle enbiyā *(Şânî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 2). [seyid-i, --i]*

seylāb-ı eşk: *Gözyaşı seli.*

1. Ḳurtuluş yoḳdur diyār-ı ġamdan ey dil bilmiş ol
   Yollarum **seylāb-ı eşküm** oldı her dem bağlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 8). [seylāb-ı eşküm, -üm]*
2. Her dem baña dil ṭaġladan **seylāb-ı eşküm** çaġladan
   Bülbül gibi ḳan aġladan yārüñ cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 9). [seylāb-ı eşküm, -üm]*

seyr: *Bakmak, seyretmek.*

1. Ruḫuñ **seyrinden** ey meh bu dil-i şeydāyı menʿ itme
   Ġaraż ol şemʿe bu pervāne olan cānı yaḳmaḳdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 3). [seyrinden, -i, -n, -den]*
2. Ḫūblar **seyrinden** ey vāʿiẓ meni menʿ itme kim
   Ḳulaġum işitmez iken ḳıṣṣa vü efsāneyi *(Şânî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 9). [seyrinden, -i, -n, -den]*

seyr eyle-: *Seyretmek II Gezmek.*

1. Kim görse seni cānā terk itdi dil ü cānı
   Cānı n'ider ol kimse **seyr eyleye** cānānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 2). [seyr eyleye, -y, -e]*

seyr it-: *Görmek, izlemek.*

1. Ḳanlu dāġum **seyr iden** sīnemde cānā semt semt
   Ṣandı güllerdür açılmış gülşen-ārā semt semt *(Şânî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 1). [seyr iden, -en]*
2. Gün açup şaʿşaʿa-ı mihr-i ruḫın **seyr idicek**
   Żerre-veş ʿaḳlum arada itürüp ḳaldum zār *(Şânî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 5). [seyr idicek, -icek]*
3. Ṭañ mı zülfüñle ruḫuñ **seyrin idersem** her rūz
   Maġrib u maşrik idi günde Süleymāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 9). [seyrin idersem, -er, -se, -m-in]*

seyr ḳıl-: *Seyretmek.*

1. Münīr-i mihr-i ruḫsāruñ şuʿāʿın **seyr ḳılmaġa**
   Eger lāyıḳ degülsek de bize sen eyle erzānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 3). [seyr ḳılmaġa, -maġ, -a]*

seyr-i ruḫ: *Yanağının manzarası.*

1. **Seyr-i ruḫında** ol mehüñ her günüm oldı rūz-ı ʿiyd
   Fikr-i ṣaçıyla her dünüm ḳadr-i şeb-i berāt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 3). [seyr-i ruḫında, -ı, -n, -da]*

seyr-i temāşā: *Eğlence gezintisi.*

1. Len Terānī irişür Ḥażret-i Mūsāya ḫiṭāb
   Ṭūr-ı dilden niceler **seyr-i temāşā** eyler *(Şânî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 12). [seyr-i temāşā,]*

seyyāḥ: *Gezen, gezgin.*

1. N'ola ger baḥr-ı haḳīḳatde olursan **seyyāḥ**
   Şerʿ-i Aḥmed bize keştī vü hidāyet yelken *(Şânî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 3). [seyyāḥ,]*

seyyid: *Efendi, bey II Başkan.*

1. Yaradılmışda naẓīrüñ yoḳdur ey **seyyid** senüñ
   Şānuña Levlāk dur Allāh'dan çünkim ḫiṭāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 5). [seyyid,]*

seyyīd-i ins: *İnsanların efendisi.*

1. **Seyyīd-i ins** ü cān olan sensin
   Mefḫar-ı ʿālem-i şeh-i ebrār *(Şânî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 3). [seyyīd-i ins,]*

seyyid-i kevneyn: *İki âlemin efendisi, seyyidi II Hz. Muhammed'in (s.a.v.) bir nâmı.*

1. Ey faḫr-ı cihān **seyyid-i kevneyn** Muḥammed
   Ey nūr-ı dil dīde-i ʿayneyn Muḥammed *(Şânî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 1). [seyyid-i kevneyn,]*
2. Nūr-ı ʿarşi'llāh şeh-i maḥşer resūl-i müctebā
   Seyyidü'l-kevneyn Ebūl-Ḳāsım Muḥammed Muṣṭafā *(Şânî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 2). [seyyidü'l-kevneyn,]*

seyyidü'l-ümem: *Ümmetin efendisi, Hz. Peygamber.*

1. Şāh-ı güzīn ü faḫr-ı cihān **seyyidü'l-ümem**
   Ḫayrü'l-enām u zübde-i sertāc-ı evliyā *(Şânî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 9). [seyyidü'l-ümem,]*

sıçrat-: *Aşmak, geçmek.*

1. Görüp çarḫ üzre şanmañ hāledür devr-i felek üzre
   Bu gün ol mihr-i ʿālem māha **şıçratmaḳ** diler çenber *(Şânî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 4). [şıçratmaḳ, -maḳ]*

Ṣıddīk: *Sözünün eri olan kimse II Hazret-i Ebubekir.*

1. Āsmān-ı daʿvet-i şerʿine **ṣıddīḳ** didirüp
   Şāhid oldı gün gibi Ḳurʾān-ı nutḳu'llāh añа *(Şânî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 7). [ṣıddīḳ,]*

Ṣıdīk-ı ʿaşḳ: *Aşka sadakatle bağlı olan, âşık.*

1. Dil gibi lāle baġrı yanıḳ ʿāşıḳuñ senüñ
   Olmaz **ṣıdīk-ı ʿaşḳuñ** o bir ḳalbi ḳaradur *(Şânî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 4). [ṣıdīk-ı ʿaşḳuñ, -uñ]*

ṣıdk: *Doğruluk, gerçeklik.*

1. Yapış **ṣıdḳ** ile bir pīre ana teslīm idüp kendüñ
   Ulula muṭīʿ olanlaruñ ḳadri mezīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 5). [ṣıdḳ,]*

ṣıfāt: *İz, nişan, alamet.*

1. Çünki bildüñ maẕharı ẕāt u **ṣıfāt** imiş özüñ
   Açma rāzıñ ṣaḳla bu esrārı gel ifṣā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 17). [ṣıfāt,]*

sır ṭut-: *Sır saklamak.*

1. Her ki cāna tīġ-i ġamzeñden dirīġ **sır ṭutar**
   Ehl-i ʿaşḳ anı yolın azmış ḫarāb-ter ṭutar *(Şânî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 1). [sır ṭutar, -ar]*

ṣırāt-ı ḥaşr-i mīzān: *Kıyamet terazisinin köprüsü.*

1. Ṣırāṭ-ı ḥaşr-i mīzānda ḳalınca zār-ı efġānda
   İrişüp sen bize anda şefāʿat ya Resūlallah *(Şânî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 11). [ṣırāṭ-ı ḥaşr-i mīzānda, -da]*

sır-ı ekber: *En büyük sır.*

1. Ey kendüzi miḳdārını bilmez
   Sen seni tanı ki **sır-ı ekber** *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 12). [sır-ı ekber,]*

sırr: *Sır; gizli husus.*

1. Ey vücūdında ene'l Ḥaḳ **sırrını** bildüm diyen
   Küntü kenzüñ maḥremi olduñsa bu daʿvā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 15). [sırrını, -ı, -n, -ı]*
2. Ġamdan aġlama göñül her yitene ṣabr idegör
   Sırruñ açdurma gözüñ yaşını ġammāz itme *(Şânî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 8). [sırruñ, -un]*
3. Ferhāda n'itdi tīşe-i hicrān u seng-i ġam
   Sırr ṣaḳlamaz açar **sırruñı** dāġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 12). [sırr,]*
4. Ferhāda n'itdi tīşe-i hicrān u seng-i ġam
   Sırr ṣaḳlamaz açar **sırruñı** dāġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 12). [sırruñı, -uñ, -ı]*
5. Ḳaşlarıyla gözleri **sırrından** āgāh it seni
   Ḳābe ḳavseyne naẕar ḳıl gör bu Ev ednā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 3). [sırrından, -ı, -n, -dan]*
6. N'ola dil ger cāna itmezseñ femüñ remzin ʿayān
   Ġayb **sırrından** olur fāş eylemek esrār güç *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 4). [sırrından, -ı, -n, -dan]*
7. Ṭuymadum ẕerrece lalüñ ḫaberin çoḳ ṣordum
   Sizmedüm ḳılca belüñ **sırrını** çoḳ itdüm cehd *(Şânî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 4). [sırrını, -ı, -n, -ı]*
8. Dembedem **sırrumı** fāş etmegile ʿālemde
   Baña n'etdise hemān dīde-i giryān itdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 3). [sırrumı, -um, -ı]*

ṣırr-ı ʿanber: *Amber kokusunun sırrı.*

1. Dimeñ bu rūy-ı dilberde ne ḳāküldür k'olur ḫoş bū
   Götürdi çīn-i zülfi rūma ol mihr ü **ṣırr-ı ʿanber** *(Şânî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 6). [ṣırr-ı ʿanber,]*

sırr-ı ekber: *En büyük sır, gizem.*

1. Ne **sırr-ı ekber** imişsin ki her dem çeşm-i ʿuşşāḳ
   Görinür ṣūretüñden cümle-i peydā vü pinhānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 9). [sırr-ı ekber,]*

sırr-ı ġayb: *Gizlilik sırrı.*
1. Sırr-ı ġayb añlarıduḳ gāhīce güftāruñdan
   Ne ʿaceb mīm femüñden anı pinhān itdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 5). [sırr-ı ġayb,]*
2. Dir imiş leblerüñ her dem ene'l-Ḥaḳ
   Dehānuñ **sırr-ı ġayb** eylermiş ifṣā *(Şânî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 14). [sırr-ı ġayb,]*

sırr-ı gül-rengīn: *Gül renkli sır.*
1. Çü der-bāġ-ı leṭāfet ān ruḫ-ı yār **sırr-ı gül-rengīn**
   Ben ey Şānī ʿaceb mi ger olursam bülbül-i şeydā *(Şânî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 9). [sırr-ı gül-rengīn,]*

sırr-ı ḫafī: *Gizli sır.*
1. Dil zārını aġyār ile zinhār zāhid ṭuymasun
   Sırr-ı ḫafī açılmasun bīgāneden bīgāneye *(Şânî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 12). [sırr-ı ḫafī,]*

sırr-ı hū: *İlâhî sır, Allah'ın gizli halleri.*
1. **Sırr-ı Hūyı** ṣakla ey Şānī elüñde itme fāş
   Olmasun her cehl-i ebter vāḳıf-ı esrār-ı hū *(Şânî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 13). [sırr-ı hūyı, -y, -ı]*

sırr-ı kadem: *Adımın sırrı.*
1. Çeşm ü dehān u lebleri eyledi Küntü kenzi fāş
   Sırr-ı ḳadem beyān ider bu nice mümkināt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 14). [sırr-ı ḳadem,]*
2. ʿAdem kaʿrında ger **sırr-ı ḳadem** bulsam ʿaceb olmaz
   Bulanlar Şānī ẓulmetde bulupdur āb-ı ḥayvānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 13). [sırr-ı ḳadem,]*

sırru'llah: *Allah'ın sırrı, ilahi sır.*
1. Ben nebī idüm vücūda gelmedin ādem didüñ
   Añlamaz nādān bu remzi kim ne **sırru'llahdur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 4). [sırru'llahdur, -dur]*

sızıl-: *Sızlanmak, yakınmak.*
1. Dervīş olan **ṣızılur** Ḥaḳ yolına düzilür
   Çörek unı özilür tevḥīde gel tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 13). [ṣızılur, -ur]*

sīb-i zekan: *Sevgilinin elmaya benzeyen çenesi.*
1. **Sīb-i ẕeḳanuñ** dime ki şeftālüsin alma
   Ey tāze nihālüm aḳıdur dīdeler alma *(Şânî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 1). [sīb-i ẕeḳanuñ, -uñ]*

sidre: *Trabzon hurması nev'inden bir ağaç (Sevgilinin boyu).*
1. Ḳāmetüñ yanına dil ḥasret ile ey şeh-i ḥüsn
   Āh sancaḳlarını **sidre** vü ṭūbāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 14). [sidre,]*

sihr: *Büyü, efsun.*
1. Dil-ṣabrın ol perī ḳapup āvāre itmege
   Siḥr ile çeşm-i fitne-i taʿyīn açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 6). [siḥr,]*
2. Genc-i ruḫında zülf idüp avın o ġamzeler
   Siḥriyle cemʿ ider niçe biñ ejderhāyı gör *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 10). [siḥriyle, -i, -y, -le]*

Sikender: *Büyük İskender, Kuran'da adı geçen Zülkarneyn ve Yunan tarihinde adı geçen Büyük İskender'in karıştırılmasıyla meydana gelmiş bir karakter.*
1. Dir ol meh-rū bugün Ḫıżr u **Sikender** görmedi anı
   Leb-i laʿlümde bir ter-çeşme-i āb-ı zülālim var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 9). [sikender,]*
2. Mülk idinmez bu zāviye-i dehri kendüye
   Niçe **Sikender** adluniçe Cem ḳonar göçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 6). [sikender,]*

sil-: *Silmek.*
1. **Sil** göñül mirʾātını jeng ü sevādın ṣāfī ḳıl
   Gör ne ṣūret var naẓar ḳıl manẓar-ı raḥmāna bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 3). [sil,]*
2. Zer-i ʿömrün virenüñ vaṣl metāʿın tāre
   Miḥek-i ʿaşḳla ḳalbi **silenüñ** ṣāfʿmıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 4). [silenüñ, -en, -üñ]*
3. Ey Şānī jeng-i ġayrı göñülden **silüp** gider
   Mirʾāt-ı ḳalbe ṣāfī naẓar ṣal ġıdāyı gör *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 13). [silüp, -üp]*

silsileʾ-i ʿaşk: *Aşk zinciri.*
1. Bend itmek içün **silsileʾ-i ʿaşḳa** beni dost
   Ey Şānī alup ʿaḳlumı dīvāne idüpdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 9). [silsileʾ-i ʿaşḳa, -a]*

sīm: *Gümüş II Gözyaşı.*

1. Faḳr-ı ġam çekmem gınā-yı ḳalbe mālik olmışum
   Eşk-i çeşmüm rūy-ı zerdüm bańa **sīm** ü zer yeter *(Şânî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 8). [sīm,]*
2. Ṣanmañ ol **sīmin** ḳabaġ üzre görüp ebrūdur ol
   Çeşm-i mesti ḳaṣdına ben ḫastenüñ ḫançer ṭutar *(Şânî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 5). [sīmin, -i, -n]*
3. Bir **sīm** beden buldı göñül daḫı henüz genc
   Bi'llāh ne ʿaceb bulur o maġrībi göreñ genc *(Şânî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 1). [sīm,]*

sīm ü zer: *Gümüş ve altın.*

1. Rūy-ı zerdüm sīm-i eşküm ʿarż idicek yāre dir
   Vey bu Şānīye n'olupdur bize **sīm ü zer** ṭutar *(Şânî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 10). [sīm ü zer,]*
2. **Sīm ü zerle** pür görüp zambaḳ kefin ey ġonce leb
   Gülşen-i kūyuñda güller açdı şeyu'llāh elin *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 11). [sīm ü zerle, -le]*

sīm-i eşk: *Göz yaşı.*

1. Rūy-ı zerdüm **sīm-i eşküm** ʿarż idicek yāre dir
   Vey bu Şānīye n'olupdur bize sīm ü zer ṭutar *(Şânî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 9). [sīm-i eşküm, -üm]*

sīm-i gerdān: *Gümüş boyunlu.*

1. **Sīm-i gerdānuñ** miyānuñ ḳoçmadan ḫālī degül
   Cān oynatmasıdur bu ne hamāʾil bāġıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 5). [sīm-i gerdānuñ, -uñ]*

sīm-i sirişk: *Gözyaşı gümüşü.*

1. **Sīm-i sirişkimüz** bize naḳd-i revān yeter
   Miḥnet iline gitmege ey dil ticārete *(Şânî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 7). [sīm-i sirişkimüz, -imüz]*
2. Ḳanlu yaşumla **sīm-i sirişküm** gören didi
   Laʿl-i Bedaḫşī birisi ne birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 7). [sīm-i sirişküm, -üm]*

sīm-ten: *Gümüş tenli II Sevgili.*

1. Bugün çāk-ı girībān eylemiş bir ġonce-leb yer yer
   Didi ey **sīm-ten** billūr-ter mi bu didi mermer *(Şânî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 2). [sīm-ten,]*
2. Ṣāf dilce ġıll u ġışsızca zaġalsizce olup
   Sīmī tence pākce ārī dehence olsa yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 8). [sīmī tence, -ce]*
3. Gedā-yı bī-kesem gerçi ne mālum ne menālüm var
   Velī ey **sīm-ten** bi'llāh ġamuñla ḫoşça ḫālüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 2). [sīm-ten,]*

sīmurġ: *Kaf dağında yaşadığına inanılan efsanevî kuş || Devrin büyük devletleri.*

1. Bāz-ı sefīdi şerʿ-i şerīf āşyānınuñ
   Sīmurġ-ı Ḳāf-ı ḳulle-i ḳudret-gehi Ḫudā *(Şânî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 4). [sīmurġ-ı, --ı]*

sīmurġ-ı ʿaşḳ: *Aşk kuşu.*

1. Ṣānī isterseñ hümā-yı lā-mekānı itmek şikār
   Kūh-ı Ḳāf-ı dilde yap **sīmurġ-ı ʿaşḳa** lāneyi *(Şânî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 14). [sīmurġ-ı ʿaşḳa, -a]*

sīne: *Gönül, kalp, yürek.*

1. Ḫāl-i ʿizārı gördükde ḳorḳdı cānum
   Sīnemde daġ-ı tāze kimden imiş bilindi *(Şânî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 10). [sīnemde, -m, -de]*
2. Dil rāzın açma sīne-i tīġuñla itme çāk
   Genc-i ġamuñ yeri biri dil biri **sīnedür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 4). [sīnedür, -dür]*
3. Ḳo alma ḫançerüñ dil-i pür-ḫūn **sīneden**
   Bayram idüm görünce ṣafaḳda hilāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 13). [sīneden, -den]*
4. **Sīnemde** zāhidā elif-i dāġa söyleme
   Serv ü gül ile zeyn olan bāġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 1). [sīnemde, -m, -de]*
5. Kesüp ḳanlu elifler gül gül itsem **sīnemi** tañ mı
   Ḳılursam serv ü güllerle müzeyyen tāze dāġumdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 5). [sīnemi, -m, -i]*
6. Ṭaʿn ṭaşına zırıh oldı müjeñ tīrinden
   Ḳalduġunca yıġılup **sīnede** peykān bir bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 8). [sīnede, -de]*
7. Başayım bağruma dirsen o gül ġonce-femi
   Sīneñüñ yarasına merhem idiñür ḫārın *(Şânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 4). [sīneñüñ, -ñ, -üñ]*
8. Ey çāresizler çāresi ḳıl çāre ben bī-çāreye
   Luṭf eyle gel it bir naẓar **sīnemde** olan yareye *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 2). [sīnemde, -m, -de]*
9. Yandırup nār-ı ġamuñ bağrumı büryān itdi
   Sīnemi āh-ı ciger-sūzıla efġān itdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 2). [sīnemi, -m, -i]*
10. Nedür bu **sīnenüñ** çākı nedür bu ṭarz-ı bī-bāki
    Nedür bu cüst ü çālākı nedür bu cüst-i cevher-cā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 7). [sīnenüñ, -n, -üñ]*

11. Ḳanlu dāġum seyr iden **sīnemde** cānā semt semt
Ṣandı güllerdür açılmış gülşen-ārā semt semt *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 1). [sīnemde, -m, -de]*
12. Her gören naʿl-i elif kesdüm ṣanur **sīnemde** ben
Rāz-ı dilden bir niçe ḥarf itdüm inṣā rāst geç *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 7). [sīnemde, -m, -de]*
13. **Sīnede** nār-ı muḥabbetle ṭutuṣsa dil ü cān
Ten kebāb olsa ciger yansa gider rāḥat-ı raḳd *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 3). [sīnede, -de]*
14. Gün yüzüñsüz göricek āteş-i āhum lāmiʿ
Yaş döküp **sīne** dögüp naʿra ider sūz ile raʿd *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 6). [sīne,]*
15. **Sīnesin** ṣāf eyleyenler ṣūfīdür
Ḳāmetin Ḳāf eyleyenler ṣūfīdür *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 1). [sīnesin, -sin]*
16. Mihr-i ruḫuñda **sīnede** her dāġ-ı āteşin
Ey māh dehre ṣuʿle virür bir sitāredür *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 5). [sīnede, -de]*
17. Ẕaḫm-ı niʿāl-i esb-i belādur degül o dāġ
Ey Ṣānī **sīnem** üzre ṣeh-i ġam ḳonar göçer *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 10). [sīnem, -m]*
18. Ṣanma peykān-ı müjeñ żāyiʿ olur bende şehā
Sīneden geçdügi dem ol yeri var cāna düşer *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 6). [sīneden, -den]*
19. Açmaġa tīġ-ı ġamuñ **sīnemi** ḳaṣd itdi ḳoma
Rāz-ı pinhān açılur araya bīgāne düşer *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 7). [sīnemi, -m, -i]*
20. Ney gibi inledigüm **sīne** dögüb firḳaṭla
Bezm-i ʿaşḳ içre gören didi bu deffāf mıdur *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 5). [sīne,]*
21. Ġam ḫaymesi ḳurarsa n'ola **sīnede** ʿaşḳuñ
Mānīʿ olmaz kimse aña yurd ḳovanuñdur *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 5). [sīnede, -de]*
22. Zaḫm-ı pāy naʿlidür dāġ-ı siyehler ṣanmañ ol
Sīnemüñ üsti semendür derd ü ġam oynaġıdur *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 8). [sīnemüñ, -m, -üñ]*
23. Şāhid-i ʿaşḳum reh-i miḥnetde ey Ṣānī benüm
Rūy-ı zerdümdür gözüm yaşıyla **sīnem** dağıdur *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 14). [sīnem, -m]*
24. Bezm-i çemende lāle içüp **sīne** çāk olur
Nergis ḳabaġın oynadamaz pür ḫumārdur *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 7). [sīne,]*
25. Bir serv-ḳadd u lāle ruḫuñ yādigārıdur
Sīnemde tāze ḳanlu elifler ki vardur *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 12). [sīnemde, -m, -de]*
26. Kebāb ol ey ciger büryān ol ey dil tutuş ey **sīne**
Göñül ġam tekyesidür derd-i muḫītden ḳonaġum var *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 9). [sīne,]*
27. **Sīneye** bir tīġ-ı ġamze ṣalsa ol ḳaşı kemān
Cān-ı dil öḫ öḫ diyü karşu çıḳar aña revān *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 1). [sīneye, -y, -e]*
28. **Sīnem** üzre naʿl-i dāġ-ı pür-şerārum ʿaksidür
Encüm ü mihr ü meh-i nev ṣanmañuzdur āsmān *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 5). [sīnem, -m]*
29. Ne ister **sīnemüñ** göynüklerinden müddeʿī bilmem
Benüm ʿālemde anlar her biri bir ḳara ṭaġumdur *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 3). [sīnemüñ, -üñ]*
30. **Sīnesin** çāk eyledi devr-i felek ol māh içün
Görinen çarḫ üzre ey Ṣānī degüldür kehkeşān *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 13). [sīnesin, -sin]*
31. **Sīne** mecrūḥ u göñül pür-ġam u dil āteşnāk
Ṣabr u ārām ise yoḳ yār ise istiġnāda *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 3). [sīne,]*
32. Sāde dil hem ṣāf **sīne** pāk meşreb ʿāşıḳ ol
Münkir olma ehl-i dīnüñ zāhid u ʿabbādına *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 15). [sīne,]*
33. **Sīnemde** nār-ı ʿaşḳa dil uzatma zāhidā
Yaḫşı degül anuñ gibi ocaġa söyleme *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 7). [sīnemde, -m, -de]*
34. Ḥayret eliyle Ṣānī çāk olmasun mı **sīnem**
Zülf-i nigār-ı mehveş çün ʿārıża bulundı *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 13). [sīnem, -m]*

sīne bāġı: *Gönül bağı.*

1. Sīne bāġında biraz nāzik nihāl olmış durur
Çeşm-i ḳātil cāna ġamzeñden ki atmış tīrler *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 5). [sīne bāġında, -n, -da]*

sīne-i kāşāne-i sālik: *Gönül sarayına bağlı olan (kimse).*

1. Nūrdur şemʿ-i hidāyetden yanar her rūz şeb
Sīne-i kāşāne-i sālikde ey dil nār-ı hū *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 12). [sīne-i kāşāne-i sālikde, -de]*

sīne-i mecrūh: *Yaralı gönül.*

1. Seng-i ġamuñla gök olmış **sīne-i mecrūḥda**
Penbe-i dāġ-ı dilümdür ṣanma necm-i āsmān *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 11). [sīne-i mecrūḥda, -da]*

sīne-i sīmīn: *Gümüş göğüs, gümüş beden.*

1. Dil ḫānesinde ẓulmet-i ġam maḥv olur gider
Vaḳtā o meh ki **sīne-i sīmīn** açar ḳapar *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 4). [sīne-i sīmīn,]*

sīne-i tennūr: *Kalp fırını.*

1. Nār-ı sitemle **sīne-i tennūrunda** cān-ı dil
   Ḳaynar hemīşe ġam ḳazanıdur baḳır baḳır *(Şânî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 7). [sīne-i tennūrunda, -un, -da]*

sīne-i tīġ: *Gönül kılıcı.*
1. Dil rāzın açma **sīne-i tīġuñla** itme çāk
   Genc-i ġamuñ yeri biri dil biri sīnedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 3). [sīne-i tīġuñla, -uñ, -la]*

sīne-i ʿuşşāk: *Aşıkların göğsü, kalbi.*
1. ʿAşḳ bir meydür ki ʿālem cümleten mestānesi
   Sīne-i ʿuşşāḳdur ḫumḫānesi vü meyḫānesi *(Şânî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 2). [sīne-i ʿuşşāḳdur, -dur]*
2. **Sīne-i ʿuşşāḳda** tīr-i belāñ içün siper
   Ey elif-ḳad yā kaşuñ bilmem ne endīşe çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 1). [sīne-i ʿuşşāḳda, -da]*

sīneye çek-: *Kötü bir davranış, söz veya olaya ister istemez katlanmak.*
1. Neyler kişi ʿālemde bilsem daḫı cānānı
   Cānı gibi **çekmezse** ger **sīneye** cānānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 2). [sīneye çekmezse, -mez, -se]*

sipāh-ı rüsül: *Resulün ordusu.*
1. Olduġına şāh-ı dīn oldı **sipāh-ı rüsül**
   Bendesi mīr-i vezīr ṣalli ʿalā Muḥammed *(Şânî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 7). [sipāh-ı rüsül,]*

siper: *Kalkan, ardına gizlenilecek şey.*
1. Sīne-i ʿuşşāḳda tīr-i belāñ içün **siper**
   Ey elif-ḳad yā kaşuñ bilmem ne endīşe çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 1). [siper,]*

siper it-: *Siper gibi kullanmak.*
1. Seng-i ṭaʿnı saña irgürmeye aġyāruñ elem
   Cism-i pāküñe beni cānuma minnet **siper it** *(Şânî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 8). [siper it,]*

siper-i sīne: *Gönlün siperi, gönlün kalkanı.*
1. Hedef-i dil **siper-i sīne** nişāngāh gönül
   Nāvek ü tīr ü müje ġamze-i fettāna fedā *(Şânî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 9). [siper-i sīne,]*

sirāc-ı münīr: *Nurlandıran kandil, ışık.*
1. Kim ki yüzüñ görse dir ṣalli ʿalā Muḥammed
   İşte **sirāc-ı münīr** ṣalli ʿalā Muḥammed *(Şânî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 2). [sirāc-ı münīr,]*
2. Şeb-i bezm-i miʿrāc u vaḥdet için
   Ruḫuñ şuʿlesidür **sirāc-ı münīr** *(Şânî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 4). [sirāc-ı münīr,]*

sīret: *Ahlak.*
1. **Sīretüñ** düz maʿrifet birle derūnuñ zeyn ḳıl
   Ṣūretüñ düzme ṣanup ey ṣūfī insānlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 5). [sīretüñ, -üñ]*

sirişk ırmaġı: *Gözyaşı ırmağı.*
1. Baḥr-ı dil cūşa gelüp daştı **sirişk ırmaġı**
   ʿĀlemi ḳanlı yaşum laʿl-i Bedaḫşān itdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 13). [sirişk ırmaġı,]*

sitāre: *Yıldız II Talih, baht.*
1. Mihr-i ruḫuñda sīnede her dāġ-ı āteşin
   Ey māh dehre şuʿle virür bir **sitāredür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 6). [sitāredür, -dür]*

siyeh: *Siyah, kara.*
1. Ruḫ-ı tābuñdan olmış ʿıyd-i nevrūz
   Siyeh zülfüñ berāt-ı ḳadr-i aʿlā *(Şânî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 8). [siyeh,]*
2. Baġrumda tāze tāze **siyeh** dāġ ʿaksidür
   Mirʾāt-ı vech-i yāre sanemüñ ne ḫāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 19). [siyeh,]*
3. Yüz ḳarasıyla **siyeh** ḳıldı ʿamel defterlerin
   Sen şefiʿ ol Şānī'ye ey nūr-ı Ḥaḳ yevmü'l ḥisāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 17). [siyeh,]*

siz-: *Sezmek, anlamak.*
1. Ṭuymadum ẕerrece lalüñ ḫaberin çoḳ ṣordum
   Sizmedüm ḳılca belüñ sırrını çoḳ itdüm cehd *(Şânî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 4). [sizmedüm, -me, -dü, -m]*

siz: *İkinci çokluk şahıs zamiri.*
1. Aṣl-ı īmān çünki bilmekdür Ḥaḳı ʿayne'l-yaḳīn
   Münkir-i aʿmāya **siz** kāfir diyüñ īmānı yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 6). [siz,]*

şoḳun-: *Takınmak.*

1. Göñüller kişverün feṯḥ itmek içün tīġ-i ġamzeyle
   Ṣoḳunmış çeşm-i ḥūn-rūzi yanınca saġ u ṣol ḫançer *(Şânî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 4). [ṣoḳunmış, -mış]*

şol: *Sol taraf.*

1. Bir pīr öñinde diz çökicek diñle gör nedir
   Dört yaña baḳma **şola** vü ṣaġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 14). [ṣola, -a]*
2. Göñüller kişverün feṯḥ itmek içün tīġ-i ġamzeyle
   Ṣoḳunmış çeşm-i ḥūn-rūzi yanınca saġ u **şol** ḫançer *(Şânî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 4). [ṣol,]*
3. Ṣağı **şolı** peşi pesi gözetmeden gözüm
   Dörtolayazdı gelmedi o ṣūḫ-ı şīvekār *(Şânî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 3). [ṣolı, -ı]*

şol-: *Solmak, tazeliğini yitirmek.*

1. Bir gülşen içre yüz güli **şolmaz** hevāsı ḫūb
   Ne ḳış u yazı var ne ḫarīf-i bahārı var *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 11). [ṣolmaz, -maz]*

soñ: *Nihayet, son.*

1. Seg rakībe dime çoḳ öldüregör ses kesile
   Yoḳsa kūyuñda bu işüñ **soñı** ġavġāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 6). [soñı, -ı]*

soñra: *Sonra.*

1. Ṣānī gibi **şoñra** zār olursın
   Aġlamaḳ olur saña da hemser *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 33). [ṣoñra,]*
2. Baş üstüne bār-ı ġamuñı ben çekeyüm tek
   Aġyār-ı ḫara urma ṣaḳın **şoñra** buñuldar *(Şânî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 10). [ṣoñra,]*
3. Beni unutma vefādan kerem-i luṭf u ʿaṭādan
   Ölürüm **şoñra** cefādan işüm eyvā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 8). [ṣoñra,]*

sopa: *Kalın değnek.*

1. Gice ḫammāma gidermişsin işitdüm tenhā
   Ḳorkma mısın ki mücerred seni ṣoyup **şopalar** *(Şânî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 6). [ṣopalar, -lar]*

şor-: *Sormak, araştırmak.*

1. Vālih-i ʿaşḳ olmadıñsa bu rumūzı bilmedüñ
   Şorma bu Mecnūn u Leylā Vāmıḳ u ʿAzrā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 14). [ṣorma, -ma]*
2. **Şordum** dehānuñ ile miyānun ḫaberlerin
   Virmez cevāb-ı lebüñüñ birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 5). [ṣordum, -du, -m]*
3. Çün meyli gözlerüñ yine birbiri nedür
   Şormaz ḥāl-i ʿāşıḳı hīç birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 2). [ṣormaz, -maz]*
4. Gözlerüñden zaḫm-nāk olup ölenler ḫālini
   Leblerüñden **şordum** oldur dir ḫayāt-ı cāvīdān *(Şânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 4). [ṣordum, -du, -m]*
5. Leblerüñ birbirine yoḳ yere düşmiş ṣanemā
   İkisinden **şorarum** olmaya ʿişyān bir bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 10). [ṣorarum, -ar, -um]*
6. Kime **şordumsa** ey Ṣānī belā iḳlīminüñ rāhın
   Didiler dūd-ı āhuñ gibi olma hīç aña rehber *(Şânî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 9). [ṣordumsa, -du, -m, -sa]*
7. Nice **şordumsa** lebüñden z̧erre z̧erre mū-be-mū
   Duymadım bir şemme aġzuñla miyānuñdan ḫaber *(Şânî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 3). [ṣordumsa, -du, -m, -sa]*
8. Nice **şordumsa** kimesne virimez senden nişān
   Ey benüm nām u nişānum bi-nişānum ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 13). [ṣordumsa, -du, -m, -sa]*
9. Ṭuymadum z̧errece lalüñ ḫaberin çoḳ **şordum**
   Sizmedüm ḳılca belüñ sırrını çoḳ itdüm cehd *(Şânî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 3). [ṣordum, -du, -m]*
10. Ṣāfī lebinden ol ṣanemüñ **şormışam** didi
    Mestāne cānı laʿl-i leb-i müller iñledür *(Şânî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 3). [ṣormışam, -mış, -am]*
11. Leblerinden ne ḳadar **şordumısa** ey Ṣānī
    Sözleründen o mehüñ lüʾlü-i lā lā dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 9). [ṣordumısa, -du, -m, -ı, -sa]*
12. Sūre-i Kevser gibi bu ṭıfl-ı dil vaṣf-ı lebüñ
    Mekteb-i ʿaşḳ içre aġzında **şorup** ezber ṭutar *(Şânî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 4). [ṣorup, -up]*
13. Neden māt eylemişdür ʿilm-i iḥyāda Mesīḥāyı
    Benüm rūḥum **şorayın** ḳo lebüñden bir suʾalüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 4). [ṣorayın, -ayın]*
14. Düşüpdür müddeʿā ḳattāl çeşmüñ
    Anı **şormaḳ** bize farż oldı cānā *(Şânî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 16). [ṣormaḳ, -mak]*

soy-: *Soymak II Hırsızlık yapmak.*

1. Gice ḥammāma gidermişsin işitdüm tenhā
   Ḳorkma mısın ki mücerred seni **ṣoyup** ṣopalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 6). [ṣoyup, -up]*

sögüş: *Küfür, azar.*
1. Niceye dek bu işler bu yaramaz cünbişler
   Bu dögüşler **sögüşler** tevbeye gel tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 6). [sögüşler, -ler]*
2. Alma **sögüşin** müddeʿinüñ basma ayaġın
   Zīrā ki itüñ ḳuyruġı başılsa çeñilder *(Şânî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 11). [sögüşin, -in]*

söyle-: *Demek, söylemek, anlatmak.*
1. Sen maʿānī kānısın dirsin muṭavvel **söylemeñ**
   Söz leb-i dilber gibi Şānī gerekdür muḫtaṣar *(Şânî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 9). [söylemeñ, -me, -ñ]*
2. Münkirüñ inkār u her müʾminüñ īmānı sen
   Cümle eşyā her biri bir dil seni **söyler** hemān *(Şânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 12). [söyler, -r]*
3. Kendüdür her söz ki benden ẓāhir olur **söyleyen**
   Ben kimüm ey Şānī kim leb depredüp açam dehān *(Şânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 13). [söyleyen, -y, -en]*
4. Beni gördükde maḥalleñde segān-ı kūyuñ
   Çaġırup birbirine **söylediler** odur bu *(Şânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 8). [söylediler, -di, -ler]*
5. Zāhid çekerse bādeyi ferrāce altına
   Ey Şānī sen de ḳalma o bardaġa **söyleme** *(Şânî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 14). [söyleme, -me]*
6. Kūyında müddeʿī ḳo bu mesti ḳızartmagil
   Ḥālüm o gözü ḳara yüzü aġa **söyleme** *(Şânî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 12). [söyleme, -me]*
7. Sīnemde zāhidā elif-i dāġa **söyleme**
   Serv ü gül ile zeyn olan bāġa **söyleme** *(Şânî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 1). [söyleme, -me]*
8. Sīnemde zāhidā elif-i dāġa **söyleme**
   Serv ü gül ile zeyn olan bāġa **söyleme** *(Şânî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 2). [söyleme, -me]*
9. Başum giderse bādeyi gözden bıraḳmazam
   Destümde gül gibi meye ayāġa **söyleme** *(Şânî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 4). [söyleme, -me]*
10. Meclisde ur ḳulaḳ def ü ṭanbūr gör ne dir
    Ṭolaşma gel ṣürāḥiye tābāġa **söyleme** *(Şânî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 6). [söyleme, -me]*
11. Sīnemde nār-ı ʿaşḳa dil uzatma zāhidā
    Yaḫşı degül anuñ gibi ocaġa **söyleme** *(Şânî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 8). [söyleme, -me]*
12. Gül ruḫlaruñ ġamıyla gözüm dökse ḳanlı yaş
    Ṭaşġınlu demidür o bulaġa **söyleme** *(Şânî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 10). [söyleme, -me]*
13. Dilde olan ḫaberleri dudaġa **söyleme**
    Cān maḥrem ise aña di ıraġa **söyleme** *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 2). [söyleme, -me]*
14. Bülbüller ile gülşen-i vaḥdette kün dimeñ
    Ṭuyurma degme ḳarġaya her zāġa **söyleme** *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 10). [söyleme, -me]*
15. Yaşum gibi cihānı bulandurma ey gözüm
    Deryā ḫaberleri ṣaḳın ırmaġa **söyleme** *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 4). [söyleme, -me]*
16. Yire göge dime sözüñ ins u melek ṭuyar
    Yel gibi yilme yuḳaru aşaġı **söyleme** *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 6). [söyleme, -me]*
17. Hażm olmaz ulular sözi aġarca loḳmadur
    Her ṭıfl-ı nā-resīdece uşşaġa **söyleme** *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 8). [söyleme, -me]*
18. Dilde olan ḫaberleri dudaġa **söyleme**
    Cān maḥrem ise aña di ıraġa **söyleme** *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 1). [söyleme, -me]*
19. Ferhāda n'itdi tīşe-i hicrān u seng-i ġam
    Sırr ṣaḳlamaz açar sırruñı dāġa **söyleme** *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 12). [söyleme, -me]*
20. Bir pīr öñinde diz çökicek diñle gör nedir
    Dört yaña baḳma ṣola vü ṣaġa **söyleme** *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 14). [söyleme, -me]*
21. Cān şemʿin açan o mehe di Şānī sözlerüñ
    Her şāġr u ṣuġr ḳabaḳulaġa **söyleme** *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 16). [söyleme, -me]*
22. Yana kül ola ene'l-ḥaḳ **söyleye** her ẕerresi
    ʿAşḳ yolında zihī ṣādıḳ zihī mansūr hey *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 5). [söyleye, -ye]*
23. Vird-i zebān eyleyüp **söyledigi** dembedem
    Şānī-i miskīn faḳīr ṣalli ʿalā Muḥammed *(Şânî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 9). [söyledigi, -dig, -i]*
24. ʿĀrif iseñ bir işit bir **söyle** bir gör cümleyi
    İkilükde ḳalma olma şeyṭanlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 3). [söyle,]*
25. Ḥaḳ resūli çünki maʿallahī **söyleye**
    Kimdür ki ḥāli dāʾīm anuñ ittiṣāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 13). [söyleye, -y, -e]*

söylen-: *Söylenmek, dilden dile dolaşmak.*
1. Tā ḳıyāmet ḳopa şerḥ olmaya dilden zerre
   Söylenür olsa eger derd-i ġam ey cān bir bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 6). [söylenür, -ür]*

söyleş-: *Konuşmak, karşılıklı sohbet etmek.*

1. Ben saña şāhum sen baña bendem di ben lebbeyk idüp
   Ḫoş **söyleşelüm** dostum ġayrı ḳomayup araya *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 8). [söyleşelüm, -elüm]*

söylet-: *Söyletmek, konuşturmak.*
1. Ruḫlaruñ ʿarż it dile **söyletmeñ** istersen anı
   Ṭūṭī mirʾāt olmasa bilmez taʿallüm nidügin *(Şânî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 5). [söyletmeñ, -me, -ñ]*
2. Beni **söyletme** ġamzeñ oḳlarından zülfüñ ucından
   Fiġān u nāleden ṣuñ dil yine döndi ne ġam çekdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 9). [söyletme, -me]*
3. Ṣaḳın her bir mürāʾī cāhil ü nādānı pīr itme
   Eğer çi **söyledince** her kişi bir Bāyezīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 14). [söyledince, -ince]*

söz: *Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, söz, kelam, laf, kavil.*
1. Lā'da besdür bilinür nükte-i maḳṣūd nedür
   Daḫı müşrikdür o kim bu **söze** illā eyler *(Şânî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 8). [söze, -e]*
2. Nām-ı dilber midür aġzuñda ʿaceb evrāduñ
   Birbirinden **sözüñ** ey Şānī ẓarīfāna düşer *(Şânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 14). [sözüñ, -ün]*
3. Leblerinden ne ḳadar ṣordumısa ey Şānī
   Sözleründen o mehüñ lūʾlū-i lā lā dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 10). [sözleründen, -ler, -üñ, -den]*
4. Sen maʿānī kānısın dirsin muṭavvel söylemeñ
   Söz leb-i dilber gibi Şānī gerekdür muḫtaṣar *(Şânî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 10). [söz,]*
5. Ġam-ı müjgān-ı yārı çekmeyen nādāna ey Şānī
   Sözüm mismār olur kārın işüm başına ḳaḳmaḳdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 10). [sözüm, -üm]*
6. Acı **söz** ile eylese düşnām leblerüñ
   Baña nebāt u şehd ü şeker ḳand u bāldur *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 17). [söz,]*
7. Ne ḳadr añlar ne **söz** diñler raḳib fitne-gū bī-çeşm
   Ne ḫardur bu ne kerdür bu ne şerdür bu ne aʿverdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 7). [söz,]*
8. Ne ruḫdur bu ne enverdür ne lebdür bu ne şekerdür
   Ne **sözdür** bu ne cevherdür ne dişdür bu ne gevherdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 2). [sözdür, -dür]*
9. Lebüñ şevḳiyile cān **sözüñ** aġzumda mükerrerdür
   Ne ṭatludur ne şirīndür ne nāzikdür ne şekkerdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 1). [sözüñ, -ün]*
10. Nāzlıca nāzücek zībāca terce tuḫfece
    Ṭatlu dillüce **sözi** şehd ü ruṭabca olsa yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 4). [sözi, -i]*
11. Didüm cām-ı lebüñden mest olupdur dil didi ol şāh
    Ṣaḳın çıḳmasun aġzuñdan bu **söz** Şānī yasaġumdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 12). [söz,]*
12. Olur laʿlüñ ġamından bu dil-i bīmāra bir emdi
    Bu **sözler** ey ṭabīb-i cān u dil billāhi ṣaġumdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 8). [sözler, -ler]*
13. Mürde diller cān bulur nuṭḳuñdan ey Şānī **sözüñ**
    Nefḫa-i rūhu'l ḳuds mi derdüm ʿayā mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 13). [sözüñ, -ün]*
14. Kendüdür her **söz** ki benden ẓāhir olur söyleyen
    Ben kimüm ey Şānī kim leb depredüp açam dehān *(Şânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 13). [söz,]*
15. Seni sevmez deyü ṣuçlı çıḳarmış bendeñi aġyār
    Bu **sözler** hep yalandur pādişāhum bī-günāhum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 6). [sözler, -ler]*
16. Āzādeliḳ gerekse saña **söz** ḳabūl it
    Kendümizi ḳul ideli şāh-ı muḥabbete *(Şânî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 11). [söz,]*
17. Cān şemʿin açan o mehe di Şānī **sözlerüñ**
    Her şāġr u ṣuġr ḳabaḳulaġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 15). [sözlerüñ, -ler, -üñ]*
18. Gel dünyāya aldanma **sözi** gerçekdür ṣanma
    Seni aldar inanma tevbeye gel tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 15). [sözi, -i]*
19. Bir **söz** ne olduġı çün pāy-ı Mesīḥe lenger
    ʿAşḳ ehlinüñ bu yolda hep vārı terk olundı *(Şânî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 11). [söz,]*
20. Ey yār-ı ʿazīzim saña bir **söz** direm ammā
    Cān kūşene ṭaḳ sen anı ki ol dür-i yek-tā *(Şânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 1). [söz,]*
21. Dişüñ lüʾlü **sözüñ** gevher lebüñdür laʿl-i ḫūb-nāṭıḳ
    Çe nāṭıḳ nāṭıḳ-ı muʿciz çe muʿciz muʿciz-i ʿĪsā *(Şânî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 3). [sözüñ, -üñ]*
22. Yüri Ḫudā-bīn olagör eyleme ḫod-bīn özüñ
    Pendi bu Şānīden işit her **sözidür** saña kitāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 14). [sözidür, -i, -dür]*
23. Māh-ı nev ebrūña serv öykündi didüm ḳaddüñe
    Dir bu **söz** yerden göge olmış dirīġā rāst geç *(Şânî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 4). [söz,]*
24. **Sözlerüñ** Şānī taṣavvūfdur ḳamu
    Anı idrāk eyleyenler ṣūfīdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 13). [sözlerüñ, -ler, -üñ]*
25. Ne dirse pīrüñ oldur **söz** ʿinād itme nizāʿ itme
    Ṣaḳın kāmiller içre aduñ iblīs-i ʿanīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 7). [söz,]*
26. Bir ruḫları gül lebleri mül beñleri fülfül
    Bir dişleri lüʾlü **sözi** dürr ġonce-femüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 12). [sözi, -i]*
27. Bir ḳāmeti bālā ṣaçı sevdā
    Bir serv-i dilārā **sözi** kevşer *(Şânî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 12). [sözi, -i]*

28. ʿAşḳ ile olunca şevḳi birle
Söz dilde terennüm-i ġazeldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 2). [söz,]*
29. Ṭūṭī-i tabʿımı gūyā ider ey Şānī müdām
Leb-i dilber **söze** geldikce ki şekker dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 10). [söze, -e]*
30. **Sözüm** oḳ gibi ṭoġrı olduġundan ḳāmetüm buldı
Vücūdum yoḳ ḳapuñda ey perī bir şekl-i āhum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 11). [sözüm, -üm]*
31. Yire göge dime **sözüñ** ins u melek ṭuyar
Yel gibi yilme yuḳaru aşaġı söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 5). [sözüñ, -üñ]*

söz di-: *Söz söylemek, konuşmak.*
1. ʿAşḳ yolında baña ḳıldı naṣīḥat bir pīr
Didi oġlum saña bir **söz diyeyim** k'ola pesend *(Şânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 8). [söz diyeyim, -y, -eyim]*

sözde: *Lafta, sözde, güya.*
1. Dimāġ-ı cāna her bir **sözde** ḳand ezmek ḥalāvetde
O laʿl-i gülbeşekker gözleri bādāma gelmişdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 3). [sözde,]*
2. Aġzına gül-döken dir ayruḳ ḥalḳ
Sözde fikr ü ḥayāli neylerler *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 18). [sözde,]*

sözi kand: *Şeker gibi söz.*
1. Nāṣıḥ-ı ehl-i muḥabbet gerek ol kimse ki ola
Ḥüsni zībā ḫūyı gökçek lebi şekker **sözi ḳand** *(Şânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 4). [sözi ḳand,]*

şu dökün-: *Kendi üzerine su dökmek.*
1. Yolunda kişi **şu dökünen** ḫāk gerekdür
Mey gibi ṣafā dil ṣu gibi pāk gerekdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 1). [şu dökünen, -en]*

şu: *Su II Akarsu, nehir.*
1. Edebdür yüzüñ **şuyı** keser yaramaz ḫūyı
Hīç getürmez ġayġulı gel edeb ögren edeb *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 5). [şuyı, -y, -ı]*
2. Ey Şānī ḫāl-i ʿārıż-ı dildāre ḳıl naẓar
Bir cāzū-hindūdur ki boġulmaz **şuya** batup *(Şânî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 10). [şuya, -y, -a]*
3. Yolunda kişi **şu** dökünen ḫāk gerekdür
Mey gibi ṣafā dil **şu** gibi pāk gerekdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 2). [şu,]*
4. **Şu** gibi yüz sürüp kim ola bāġa varmaya
Elvān-ı mīve ṣaḥn-ı çemen-i sebze-zārdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 9). [şu,]*
5. Oda yanmaz **şuya** batmaz iki cāzūlar durur
Devr-i ruḫsāruñda ḫāl-i ṭurre-i ʿanber-feşān *(Şânî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 9). [şuya, -y, -a]*
6. Yitse eflāka **suyı** cāhile baş egme göñül
Ayaġı ṭopraġı ol ehl-i dilüñ nāz itme *(Şânî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 3). [suyı, -y, -ı]*

suʾāl: *Soru.*
1. Neden māt eylemişdür ʿilm-i iḥyāda Mesīḥāyı
Benüm rūḥum ṣorayın ḳo lebüñden bir **suʾalüm** var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 4). [suʾalüm, -üm]*
2. Bize temīz ehli gerek ide **suʾāl** ile cevāb
Bildürevüz aña nedür sehv ü ḫaṭā ile ṣevāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 1). [suʾāl,]*

şubḥ: *Sabah.*
1. Ġafletden uyan ki **şubḥ** irişdi
Rūzuñ telef itme ey birāder *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 31). [şubḥ,]*
2. **Şubḥ** olınca oḳurum zülfüñle Ve'lleyl āyetin
Ey cemāli Veżżuḥa Sebʿü'l Meşānī ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 19). [şubḥ,]*

şubḥ-ı devlet: *Mutluluk sabahı.*
1. Dir o meh başuña gün ṭoġdı ne yatursın ayā
Ṣubḥ-ı devlet saña yār oldı şeb-i baḫtuñ uyar *(Şânî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 4). [şubḥ-ı devlet,]*

şubḥ-ı muḥabbet: *Aşk sabahı.*
1. Ṣādıḳ oluben **şubḥ-ı muḥabbetde** nigārā
Gül gibi girībān teni ḳatı çāk gerekdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 3). [şubḥ-ı muḥabbetde, -de]*

suç: *Kabahat, hata.*
1. ʿAfv eyleye şāyed **şuçumuz** çoḳdı kerem ḳıl
Ṭaşra ḳapuda müddeʿī seg gibi iñilder *(Şânî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 5). [şuçumuz, -umuz]*

suçlı: *Şuçlu.*

1. Seni sevmez deyü **şuçlı** çıḳarmış bendeñi aġyār
   Bu sözler hep yalandur pādişāhum bī-günāhum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 5). [şuçlı,]*

şūf şālı: *Yün şal.*
1. Telli ḫāre ile var iken dībā
   Ḫırḳa vü **şūf şālı** neylerler *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 10). [şūf şālı, -ı]*

şūfī: *Tasavvuf ehli, eren, ermiş, gönlü saf kişi; dinin emir ve yasaklarına sıkı sıkıya bağlı olan.*
1. Sözlerüñ Şānī taṣavvūfdur ḳamu
   Anı idrāk eyleyenler **şūfīdür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 14). [şūfīdür, -dür]*
2. Gice ḳāʾim irte ṣāʾim dilini
   İlden imsāk eyleyenler **şūfīdür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 12). [şūfīdür, -dür]*
3. Ẕebḥine efʾīsin öldürmek içün
   Ḳahrı tiryāk eyleyenler **şūfīdür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 10). [şūfīdür, -dür]*
4. Rāh-ı ʿaşḳ içre özüni dembedem
   Cüst u çālāk eyleyenler **şūfīdür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 8). [şūfīdür, -dür]*
5. Tīġ-i ʿaşḳ-ı yāre ḳurbān olmaġa
   Cānı bī-bāk eyleyenler **şūfīdür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 6). [şūfīdür, -dür]*
6. Dest-i ḥayretle girībān-ı tenin
   Gül gibi çāk eyleyenler **şūfīdür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 4). [şūfīdür, -dür]*
7. Ḳalbini pāk eyleyenler **şūfīdür**
   Nefsini ḫāk eyleyenler **şūfīdür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 2). [şūfīdür, -dür]*
8. Ḳalbini pāk eyleyenler **şūfīdür**
   Nefsini ḫāk eyleyenler **şūfīdür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 1). [şūfīdür, -dür]*
9. Sīnesin ṣāf eyleyenler **şūfīdür**
   Ḳāmetin Ḳāf eyleyenler **şūfīdür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 1). [şūfīdür, -dür]*
10. Sīnesin ṣāf eyleyenler **şūfīdür**
    Ḳāmetin Ḳāf eyleyenler **şūfīdür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 2). [şūfīdür, -dür]*
11. ʿAşḳ sīmurġına mesken olmaġa
    Gönlünü Ḳāf eyleyenler **şūfīdür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 4). [şūfīdür, -dür]*
12. Yer idüp ḫavf u recā mā-beynini
    Cismin aʿrāf eyleyenler **şūfīdür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 6). [şūfīdür, -dür]*
13. **Ṣūfī** oldur dil duta deryā gibi
    Ṣanma her lāf eyleyenler **şūfīdür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 10). [şūfīdür, -dür]*
14. Men ʿaref sırrın ḥaḳīḳat fehm idüp
    Nefsi ʿarrāf eyleyenler **şūfīdür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 12). [şūfīdür, -dür]*
15. İlden ey Şānī çeküp el hemdemin
    ʿAyn şīn Ḳāf eyleyenler **şūfīdür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 14). [şūfīdür, -dür]*
16. Şeyḫ der- kān-ı cevāhir kendüzin
    Aña ʿşarrāf eyleyenler **şūfīdür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 8). [şūfīdür, -dür]*
17. Sīretüñ düz maʿrifet birle derūnuñ zeyn ḳıl
    Ṣūretüñ düzme ṣanup ey **şūfī** insānlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 6). [şūfī,]*
18. Mescide **şūfi** ṣalāḫ ehlin oḳursın ammā
    Künc-i meyḫāne durur zümre-i rindāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 11). [şūfi,]*
19. **Ṣūfī** oldur dil duta deryā gibi
    Ṣanma her lāf eyleyenler ṣūfīdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 9). [şūfī,]*

şuġr: *Pek küçük, küçük.*
1. Cān şemʿin açan o mehe di Şānī sözlerüñ
   Her ṣāġr u **şuġr** ḳabaḳulaġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 16). [şuġr,]*

suhan: *Söz, kelam II Şiir.*
1. Her nuṭḳ-ı pāküñ oldı biñ ervāḥa ḳūt-ı rūḥ olan
   Sensin **suḫan** deminde dür-efşān Muḥammed Muṣṭafā *(Şânî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 4). [suḫan,]*
2. Zi-laʿlet her **süḫan** ki meh zi-rūy-ı nükte mī-āyed
   Gider ṣabrum ḳarārum ḳalmayup ʿaḳlum olur yaġma *(Şânî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 7). [süḫan,]*
3. La'lün **süḫan** demünde ki cānān açar ḳapar
   Yākūt-ı ḥufreden dili mercān açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 1). [süḫan,]*

sulaġ: *Suyu bol olan yer.*
1. Çeşmüm **şulaġına** gelüp uġramadı hīç
   Yā Rāb o gözi āhūyı kim eyledi şikār *(Şânî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 7). [şulaġına, -ı, -n, -a]*

sulṭān: *Padişah, hükümdar II Sevgili.*
1. Naḳd ü ṣabr-ı dil ü cānum n'ola yāruñsa ḳamu
   Bende-i muḫliṣ ider vārını **sulṭāna** fedā *(Şânî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 4). [sulṭāna, -a]*

2. Edeb başlar tācıdur **sulṭanlar** muḥtācıdur
   Edebsüzlik acıdur gel edeb ögren edeb *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 3). [sulṭanlar, -lar]*
3. Gel gedā-yı kūy-ı cānān ol ki **sulṭānlıḳ** budur
   Tāc u taḫtı cümle berbāt it Süleymānlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 1). [sulṭānlıḳ, -lıḳ]*
4. Gāh Şānī-i ʿālī-şān iden ʿālemlere **sulṭān** iden
   Gāh ḫāk ile yeksān iden yārüñ cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 17). [sulṭān,]*
5. **Sulṭānı** durur iḳlīm-i ġam-ı ʿaşḳuñ şimdi
   Nāmına göñül dirler olmaya hiç aḳrānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 7). [sulṭānı, -ı]*
6. Anı bunı ḳoy ey dil her ḳanda kim olursa
   Pāyına niṣār it cān gördükde o **sulṭānı** *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 6). [sulṭānı, -ı]*

sulṭān-ı nevbahār: *İlkbahar sultanı.*
1. Sulṭān-ı nevbahār irişüp dehri göricek
   Açdı ḫazāʾin-i keremi ḳıldı āşikār *(Şânî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 9). [sulṭān-ı nevbahār,]*

sulṭānlık: *Sultanlık, padişahlık, hükümdarlık.*
1. Bende-i ʿaşḳ ol iki ʿālemde **sulṭānlıḳ** budur
   Manṭıḳ-ı ṭayr-ı muḥabbet bil Süleymānlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 1). [sulṭānlıḳ,]*

şun-: *Vermek, uzatmak, takdim etme, ikram etmek.*
1. Dün şundu sāḳī destime bir kāse-i ṣabūḥ
   Ṣunar ṣifā-yı ḳalbī vü kān-ı ġıdā-yı rūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 2). [ṣunar, -ar]*
2. Dün **şundu** sāḳī destime bir kāse-i ṣabūḥ
   Ṣunar ṣifā-yı ḳalbī vü kān-ı ġıdā-yı rūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 1). [ṣundu, -du]*
3. Sāḳi piyāle **şun** ki dem-i nevbahārdur
   Hengām-ı serv-i bāġ leb-i cūy-bārdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 1). [ṣun,]*
4. Būse-i laʿlüñi luṭf ile raḳībe **şunma**
   Kim görüpdür eşegi āb-ı ḥayāta yıḳalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 7). [ṣunma, -ma]*
5. Sāḳiyā cām-ı şarābı **şun** bize nūş idelim
   Kendi ḳulaġına girer vāʿiẓiñ efsānesi *(Şânî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 11). [ṣun,]*
6. Beni söyletme ġamzeñ oḳlarından zülfüñ ucından
   Fiġān u nāleden **şuñ** dil yine döndi ne ġam çekdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 10). [ṣuñ,]*
7. Ey sāḳī-i gül-çehre ne meydür ki **şunarsın**
   Bir ḳaṭresi hep cümleyi mestāne idüpdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 5). [ṣunarsın, -ar, -sın]*
8. Ol mey ki **şunmış** idi ezel sāḳī-i elest
   Başında daḫı ʿāşıḳ-ı mestüñ ḫumārı var *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 3). [ṣunmış, -mış]*
9. Baḥr-ı fenāda ġarḳ iken küll-i vücūd ile hevā
   Cām-ı beḳā-yı lem-yezel **şundı** girü sāḳī-i revān *(Şânî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 4). [ṣundı, -dı]*

sunʿ-ı Hakk: *Allah'ın kudreti.*
1. Her bir varaḳ bir āyinedür **sunʿ-ı Ḥaḳḳa** baḫ
   Her yañeden göze görinen ol cemāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 17). [sunʿ-ı ḥaḳḳa, -a]*

sunʿ-ı zāt: *Allah'ın sanatla yaratması ve kudreti, Allah'ın düzeni.*
1. Ṣunʿ-ı z̲āt̲uñ saña āyīne-mi̲s̲āl
   Görür anda olanı her bīnā *(Şânî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 5). [ṣunʿ-ı z̲āt̲uñ, -uñ]*

sūre-i kevser: *Kevser suresi.*
1. Sūre-i Kevser gibi bu ṭıfl-ı dil vaṣf-ı lebüñ
   Mekteb-i ʿaşḳ içre aġzında ṣorup ezber ṭutar *(Şânî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 3). [sūre-i kevser,]*

sūre-i ve'ş-şems: *Şems suresi.*
1. Sūre-i Ve'ş-şems ile vaṣf-ı ruḫuñ eyledi
   Ḳıldı beşāret beşīr ṣalli ʿalā Muḥammed *(Şânî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 3). [sūre-i ve'şşems, -uñ]*

ṣūret: *Şekil, biçim, yüz, güzellik, görünüş.*
1. Görinür kāʾināt aḥvāli andan
   Zihī **ṣūret** ki mirʾāt-ı mücellā *(Şânî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 6). [ṣūret,]*
2. Manẓar-ı Ḥaḳ olmaludur ḫalḳ-ı cihān āyinesi
   Tā ki ne **ṣūretle** baḳılsa anı göstere cevāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 10). [ṣūretle, -le]*
3. Ḳanḳı ādem kim anuñ z̲āt̲ında bir ʿirfānı yoḫ
   Beñzer ol bir **ṣūrete** olmış muṣavver cānı yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 2). [ṣūrete, -e]*
4. Sīretüñ düz maʿrifet birle derūnuñ zeyn ḳıl
   Ṣūretüñ düzme ṣanup ey ṣūfī insānlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 6). [s̲ūretüñ, -üñ]*
5. Sil göñül mirʾātını jeng ü sevādın ṣāfī ḳıl
   Gör ne **ṣūret** var naẓar ḳıl manẓar-ı raḥmāna bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 4). [ṣūret,]*

6. Zer-perest oldı **ṣūret** ister ḫalḳ
   Bilmezem bu vebāli neylerler *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 13). [ṣūret,]*
7. Ne sırr-ı ekber imişsin ki her dem çeşm-i ʿuṣṣāḳ
   Görinür **ṣūretüñden** cümle-i peydā vü pinhānı *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 10). [ṣūretüñden, -üñ, -den]*

ṣūret-i maʿnā: *Mananın şekli, görünüşü, kavram biçimi.*

1. Çünki vaḥdette bir imiş lafẓ-ı maʿnā nuṭḳ-ı ṣavt
   Keşret-i ʿālemde bunca **ṣūret-i maʿnā** nedür *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 12). [ṣūret-i maʿnā,]*

ṣūret-i rızḳ-ı riyā: *Nimetin gösteriş tarzı.*

1. **Ṣūret-i rızḳ-ı riyādan** ḳurtulurduñ zāhidā
   Ṣānī-veş gelseñ melāmet kūyuna mestāne bir *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 13). [ṣūret-i rızḳ-ı riyādan, -dan]*

ṣuvar-: *Su vermek, sulamak.*

1. Teşne-i ʿālemi **suvarmaġa**
   Daştan muʿcizeñ aḳıtdı enhār *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 11). [suvarmaġa, -maġ, -a]*

sūz: *Ateş II Iztırap.*

1. Gün yüzüñsüz göricek āteş-i āhum lāmiʿ
   Yaş döküp sīne dögüp naʿra ider **sūz** ile raʿd *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 6). [sūz,]*

sūz-i derūn: *Kalp acısı.*

1. Ḳorḳarım **sūz-i derūnum** dimege ol yāre
   Ṣuʿle-i āteş-i āhumda ola ʿālem vaḳd *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 7). [sūz-i derūnum, -um]*
1. Ṣemʿ-i ruḫuñsız ḥālüme yanmış semender-veş ḳamu
   Sūz-ı derūnum iricek pervāneden pervāneye *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 6). [sūz-ı derūnum, -um]*

sūz-ı dil: *Gönül ateşi, gönül yangını.*

1. **Sūz-ı dilden** bir nefes āh itdügümçün Ṣāniyā
   Āhuma āhenk idüp iñleşdi yer yer ṭaġlar *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 9). [sūz-ı dilden, -den]*

sūz-ı dilber: *Sevgilinin ızdırabı.*

1. Nedür ol dişler ü lebler **sūz-ı dilber** u ruḫ-ı men
   Be ne cevher be ne gevher be ne lūʿlū be ne zer *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 7). [sūz-ı dilber,]*

sücūd it-: *Secde etmek, yere eğilmek.*

1. Kaşuñ miḥrābına ey yüzi ḳıblem
   Sücūd itdük ḳamu kim eylemez yā *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 10). [sücūd itdük, -dü, -k]*

sücūd-ı ḫāk ḳıl: *Toprağa secde etmek.*

1. Bütperest olma Ḫudāya ṭap **sücūd-ı ḫāk ḳıl**
   Cehl ile ḳalma ġurūr içre ki şeyṭanlıḳ budur *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 3). [sücūd-ı ḫāk ḳıl,]*

Süleymān: *Hz. Süleyman.*

1. Ṭañ mı zülfüñle ruḫuñ seyrin idersem her rūz
   Maġrib u maşrik idi günde **Süleymāna** sefer *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 10). [süleymāna, -a]*

Süleymān-ı zamān: *Zamanın Süleyman'ı.*

1. Ġamze-i tīġuñ esīr iken ʿaceb mūr-ı ḫaṭṭuñ
   Ḫātem-i laʿlüñde neyler ey **Süleymān-ı zamān** *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 8). [süleymān-ı zamān,]*

Süleymānlık: *Hz. Süleyman makamı, unvanı.*

1. Bende-i ʿaşḳ ol iki ʿālemde sulṭānlıḳ budur
   Manṭıḳ-ı ṭayr-ı muḥabbet bil **Süleymānlıḳ** budur *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 2). [süleymānlıḳ,]*
2. Gel gedā-yı kūy-ı cānān ol ki sulṭānlıḳ budur
   Tāc u taḫtı cümle berbāt it **Süleymānlıḳ** budur *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 2). [süleymānlıḳ,]*

süllem: *Merdiven.*

1. Kim menʿ idebilür beni kūyından o yārüñ
   Cān naḳdin ulaşdurmışum anda **süllemüm** var *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 8). [süllemüm, -üm]*

sünbül: *Maruf çiçek, sümbül (Sevgilinin saçı).*

1. Nedür bu ḳadd u käküller nedür bu serv ü **sünbüller**
   Nedür bu ḳırmızı güller yañaġ mı lāle mi ḥamrā *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 7). [sünbüller, -ler]*
2. Gülşen-i ḫüsnüñde zülf ü ḳadd u ruḫsāruñ senüñ
   Ġonce vü güldür nigārā serv ü **sünbüldür** baña *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 6). [sünbüldür, -dür]*

3. Bir ruḫları gül bir dili bülbül
   Bir kāküli **sünbül** beñi ʿanber *(Şânî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 4). [sünbül,]*
4. Ḳad midür ʿarʿar mıdur yā serv-i şimşād-ı çemen
   Gülsitān-ı ruḫda bu zülfler mi **sünbüller** midür *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 4). [sünbüller, -ler]*
5. Bāġ-ı ḥüsn-i yārda zülf ü ḫāṭ u ḫāl-i siyāh
   Sünbül ü nesrīn ü fülfüller ḳaranfiller durur *(Şânî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 6). [sünbül,]*
6. Dağıtmış her ṭaraf **sünbüllerin** gül ruḫları üzre
   Bahār-ı ḥüsn-i dilber gör ne ḫoş eyyāma gelmişdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 7). [sünbüllerin, -ler, -in]*
7. **Sünbüllerüñ** gül üzre ṭağıtmışsın ey nigār
   ʿUşşāḳ-ı derdmende ne rūy-ı celāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 3). [sünbüllerüñ, -ler, -üñ]*

sünbül-i ġarrā: *Parlak zülüf.*
1. Nedür bu ruḫlar u lebler nedür bu zülf-i ʿanber-sā
   Nedür bu güller ü müller nedür bu **sünbül-i ġarrā** *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 2). [sünbül-i ġarrā,]*

sünbül-i ḫoş bū: *Güzel kokulu sümbül çiçeği (Sevgilinin saçları).*
1. Zülf midür bāġ-ı ruḫa **sünbül-i ḫoş būdur** bu
   Zīver-i gülşen-i ḥüsn-i gül-i ter būdur bu *(Şânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 1). [sünbül-i ḫoş būdur, -dur]*

sür-: *Sürmek.*
1. Ḫāk-pāyın ellerümle **sürmeyince** yüzüme
   Kaʿbe ḥaḳḳı bilmedüm Şānī teyemmüm nidügin *(Şânî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 9). [sürmeyince, -me, -y, -ince]*

şürāḥī: *Sürahi, su şişesi, şarap şişesi.*
1. Dil lebüñ vaṣfuñdan epsem olmaġa mümkün midür
   Bezm-i şevḳüñde **şürāḥī** sūz-ı ġulġuldür baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 8). [şürāḥī,]*
2. ʿUşşāḳı derd ile ney-i dil-sūz-nākveş
   Bezmüñ **şürāḥīsindeki** ġulġuller iñledür *(Şânî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 6). [şürāḥīsindeki, -si, -n, -de, -ki]*
3. Meclisde ur ḳulaḳ def ü ṭanbūr gör ne dir
   Ṭolaşma gel **şürāḥiye** tābāġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 6). [şürāḥiye, -y, -e]*

sürme: *Sürme, süs amacıyla kirpik diplerine sürülen siyah toz.*
1. Nedür bu **sürmeler** bu ġamzeler bu fitneler cānā
   Nedür bu baḳmalar dil yaḳmalar bu nāz-ı istiġnā *(Şânî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 1). [sürmeler, -ler]*
2. Küḥl-i māzāġü'l baṣardan **sürmelüdür** gözlerüñ
   Anuñ içün ḥāʾil olmaz çeşmüñe yüz biñ ḥicāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 11). [sürmelüdür, -lü, -dür]*

sürme-i aʿlā: *En yüce sürme.*
1. Bād kūyuñda dimiş müddeʿīnüñ gözine ḫāk
   Ḥayfdur ancılayın **sürme-i aʿlāya** çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 10). [sürme-i aʿlāya, -y, -a]*

sürt-: *Sürtmek.*
1. Yaşumuñ düşkinligin serv-i ḳaddüñsiz gördiler
   Yirlere **sürtüp** yüzin aġlar baña ırmaġlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 6). [sürtüp, -üp]*

sürül-: *Ortaya konmak, sunulmak II Uzaklaştırılmak.*
1. Yār işiginde ötme raḳībā laḳır laḳır
   Epsem **sürülmedin** yire yüzüñ taḳır taḳır *(Şânî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 2). [sürülmedin, -me, -di, -n]*

sürūr-ı sīne: *Sevinçli gönül.*
1. Bir rāḥat-ı dil **sürūr-ı sīne**
   Bir nūr-ı baṣar meh-i münevver *(Şânî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 7). [sürūr-ı sīne,]*

süvār: *Bir binek hayvanına, özellikle ata binmiş kimse II Süvari, atlı asker.*
1. ʿAlī-veş düldül-i nāza **süvār** olmış bugün Ḥaydar
   Göñül öñünce Ḳanberveş daḳınmış nāleden ẕiller *(Şânî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 1). [süvār,]*

Ş ş

şābb: *Delikanlı, yiğit.*

1. Sensin ey ḫayrü'l-beşer ol server-i ʿālī-cenāb
   Kim ġulām-ı dergehüñdür ins ü cin ü şeyḫ ü **şābb** *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 2). [şābb,]*

şād: *Mutluluk.*
1. Bugün künc-i belāda rāz-ı ʿaşḳuñla senüñ ey meh
   Cihānuñ **şādına** virmem ġamuñdan bir melālüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 6). [şādına, -ı, -n, -a]*
2. Çarḫ bir ḥāl üzre dönmez dehr-i dūnuñ ey göñül
   Ġāfil olma iʿtibar itme ġamına **şādına** *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 12). [şādına, -ı, -n, -a]*

şād it-: *Sevindirmek, mutlu etmek.*
1. Öldürüp aġyārı **şād idem** dimişdiñ Şānīyi
   Dilemez ḫayr iş yolında öldügüm teʾḫīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 9). [şād idem, -em]*
2. Bu felek bir gün dil-i maḫzūnumu **şād itmedi**
   Yār ile vuṣlat deminde olmadı ruḫṣat baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 3). [şād itmedi, -me, -di]*

şād ol-: *Sevinmek, mutlu olmak.*
1. ʿİyd-i vaṣla köhne-dil etfāldan çok **şād olur**
   Nev-heves olur gehī ey nev-civānum pīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 7). [şād olur, -ur]*

şād u feraḫ: *Sevinçli ve aydınlık, ferah.*
1. **Şād u feraḫ** yürürsün il içinde sende hīç
   Künc-i belāda derd ile aġlar fikri yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 13). [şād u feraḫ,]*

şafaḳ: *Güneş gurup ettikten sonra ufukta kalan kızıl aydınlık, alaca karanlık II Şafak vakti, şafak renkli.*
1. Der-evc-i āsmān-ı dil hilāl-i naḳş-ı ebrūyet
   Meh-i nevdür ki olmışdur **şafaḳdan** ey perī peydā *(Şânî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 6). [şafaḳdan, -dan]*
2. Ḳo alma ḫançerüñ dil-i pür-ḫūn sīneden
   Bayram idüm görünce **şafaḳda** hilāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 14). [şafaḳda, -da]*

şāfi: *Şifa verici, veren.*
1. Şāfī lebinden ol ṣanemüñ ṣormışam didi
   Mestāne cānı laʿl-i leb-i müller iñledür *(Şânî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 3). [şāfī,]*

şāh: *Hükümdar, padişah, sultan.*
1. Sen **şāha** ġulām oldı cān u dil ile Şānī
   Meydān-ı muḥabbetde yürür iken āzāde *(Şânî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 9). [şāha, -a]*
2. Ey nübüvvet ḫāteminde ism-i ḫatm-i enbiyā
   V'ey velāyet ṣafḥasında nām-ı **şāh-ı** evliyā *(Şânî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 2). [şāh-ı, --ı]*
3. Ġam kişverine **şāh** olup āhum şererinden
   Öñümce çekilür niçe altun ʿalemüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 5). [şāh,]*
4. Lāle vü zambaḳ açılmışlar güle gülşende dün
   Şāh öñinde kār-ı dervīşān-ı şeyʾullāhdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 12). [şāh,]*
5. Atı ayaġına ruḫın kim ki firāş ḳılmadı
   Rūy-ı zemīne **şāh** ise nuṭḳ-ı felekde māt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 18). [şāh,]*
6. Neden bu mülk-i diller ol **şaha** yā Rab musaḫḫardur
   Meger kim ol şeh-i iḳlim-i ḥüsn adı muẓafferdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 1). [şaha, -a]*
7. Ḳapuñda ḳul olandur **şāh** anı bilelüm daḫı bilmem
   Ne Dārādur ne Rüstemdür ne Ḫüsrevdür ne erdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 5). [şāh,]*
8. Didüm cām-ı lebüñden mest olupdur dil didi ol **şāh**
   Ṣaḳın çıḳmasun aġzuñdan bu söz Şānī yasaġumdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 11). [şāh,]*
9. Kākül-i pür-ḫam cebīn üstünde ʿaḳd olmış henüz
   Yā berāt-ı ḥüsne **şāhum** anberīn ṭuġrā mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 12). [şāhum, -um]*
10. Çekilür tūġ-ı āhum ṭabl-ı sīnem urılur her dem
    Diyār-ı ġamda ey Şānī gözet ne ʿālī **şāhum** ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 14). [şāhum, -um]*
11. Ben saña **şāhum** sen baña bendem di ben lebbeyk idüp
    Ḫoş söyleşelüm dostum ġayrı ḳomayup araya *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 7). [şāhum, -um]*
12. Olar kim görmediler bilmediler bunda bi't-taḫḳīḳ
    Ne bilsün anda sen **şāhı** çü yoḳdur çeşm-i ʿirfānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 12). [şāhı, -ı]*
13. Raḥm idüp aldı dil-i üftādenüñ ol **şāh** elin
    Ṭutdı ṣan bir mürdenüñ ʿİsī-i Rūhu'llāh elin *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 1). [şāh,]*
14. Ey **şāh** kān-ı luṭf u kerem it şefāʿati
    Geldi ḳapuña yalvaru bu Şānī-i gedā *(Şânî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 13). [şāh,]*

şāh ol-: *Padişah olmak.*
1. Olursa ḫalḳ-ı ʿālem n'ola aña çaker ü bende
   Serīr-i ḥüsne **şāh oldıġı** anuñ çün muḳarrerdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 4). [şāh oldıġı, -dıġ, -ı]*

şāhbāz: *Doğan kuşu.*

1. Şāhbāzın evc-i istiġnā iden kerkes gibi
   Lāyıḳ olmaz ṭālib olmaḳ cīfe-i dünyā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 9). [şāhbāzın, -ı, -ñ]*

şāh-ı ʿaşḳ: *Aşk padişahı.*

1. Dūd-i āhumdur livā ġam ʿaskerüm ben **şāh-ı ʿaşḳ**
   Başum üzre lāceverdī çarḫ otaġum ṣandılar *(Şânî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 5). [şāh-ı ʿaşḳ,]*
2. Ben itdüm **şāh-ı ʿaşḳa** gönli bende eşk-i çeşmüm ṣarf
   Ben andan nice şekvā eyleyem nem aldı nem çekdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 5). [şāh-ı ʿaşḳa, -a]*

şāh-ı cihān: *Cihan padişahı, dünya padişahı.*

1. Bir **şāh-ı cihān** cānlar cānı
   Sevdi yine Şānī oldı çāker *(Şânî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 13). [şāh-ı cihān,]*

şāh-ı dīn: *Din padişahı.*

1. Olduġına **şāh-ı dīn** oldı sipāh-ı rüsül
   Bendesi mīr-i vezīr ṣalli ʿalā Muḥammed *(Şânî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 7). [şāh-ı dīn,]*

şāh-ı dıraht: *Ağaçların padişahı.*

1. Cismümi ḳollarumı dāġ ile zeyn eyledi yār
   Oldı bir meyve-i nihāl bedenüm **şāḫ-ı dıraḫt** *(Şânî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 4). [şāḫ-ı dıraḫt,]*

şāh-ı erselnāk: *"Erselnak" sözünün padişahı II "Ve mâ erselnâke illâ rahmeten lil âlemîn" Manası: Biz seni ancak alemlere rahmet olarak gönderdik. (Enbiya suresi/107.ayet).*

1. Senüñ şānuñdadur Levlāk senüñçün var oldı eflāk
   Çü sensin **şāh-ı Erselnāk** şefāʿat yā Resūlallāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 8). [şāh-ı erselnāk,]*

şāh-ı güzīn: *Seçilmiş, güzide padişah.*

1. Şāh-ı güzīn ü faḫr-ı cihān seyyidü'l-ümem
   Ḫayrü'l-enām u zübde-i sertāc-ı evliyā *(Şânî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 9). [şāh-ı güzīn,]*

şāh-ı hüsn: *Güzellik padişahı.*

1. Ben ḳul olayım o **şāh-ı hüsne**
   K'anuñ işi bendesine kelldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 7). [şāh-ı hüsne, -e]*

şāh-ı muḥabbet: *Sevgi padişahı.*

1. Āzādeliḳ gerekse saña söz ḳabūl it
   Kendümizi ḳul ideli **şāh-ı muḥabbete** *(Şânî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 12). [şāh-ı muḥabbete, -e]*

şāh-ı mülk-i beden: *Beden mülkünün padişahı.*

1. Cānest **şāh-ı mülk-i beden** aḳl-rā vezīr
   Şānī bedān ki düşmen-i ū nefs-i kāfirest *(Şânî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 9). [şāh-ı mülk-i beden,]*

şāh-ı sulṭān: *Sultanların şahı, padişahların en büyüğü.*

1. Ḳamu ümmetden itdi ümmetüñ Ḥaḳ āʿlem u efḍal
   Nitekim enbiyānuñ eyledi sen **şāh-ı sulṭānı** *(Şânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 6). [şāh-ı sulṭānı, -ı]*

şāhid ol-: *Hazır bulunmak, tanık olmak.*

1. Olupdur küfr-i zülf-i ehl-i zünnāra delīl ammā
   Ruḫ-ı tābendesidür **şāhid olan** ehl-i īmāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 10). [şāhid olan, -an]*
2. Āsmān-ı daʿvet-i şerʿine ṣıddīḳ didirüp
   Şāhid oldı gün gibi Ḳurʾān-ı nutḳu'llāh aña *(Şânî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 8). [şāhid,]*

şāhid-i ʿaşḳ: *Aşk şahidi.*

1. **Şāhid-i ʿaşḳum** reh-i miḥnetde ey Şānī benüm
   Rūy-ı zerdümdür gözüm yaşıyla sīnem dağıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 13). [şāhid-i ʿaşḳum, -um]*
2. Hūdan özge var mı hīç bilmem cihānda cān-ı dil
   Şāhid- i ʿaşḳum zebānumda benüm ezkār-ı hū *(Şânî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 6). [şāhid-i ʿaşḳum, -um]*

şāhin-i çeşm: *Şahin gözlü, şahin bakışlı.*

1. Dil murġını virmezse n'ola **şāhin-i çeşmüñ**
   Ġayrıya benüm sevdicegüm av alanuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 7). [şāhin-i çeşmüñ, -üñ]*

şāhlık: *Padişahlık, hükümdarlık.*

1. **Şāhlık** meylini ḳo Şānī gedā-yı ʿaşḳ ol
   Ne ġam-ı ḫayl u ḥaşem çek ne hemm-i tāc ne taḫt *(Şânî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 9). [şāhlık,]*

şāʿir: *Şair.*

1. Nedür ol şiʿr-i ġazel ṭarz-ı güzel ḳatl-i raḳīb
   Be ne **şāʿir** be ne kāmil be ne Şānī be ne er *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 10). [şāʿir,]*

şāḳī-i bī-ḥayā: *Hayasız saki (Edepsiz içki sunan kişi).*

1. O kim taʿlīm-i ʿilm-i dīn içün bir pīre yapışmaz
   Şāḳī-i bī-ḥayā bir naḥs u bed-baḫt u pelīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 4). [şāḳī-i bī-ḥayā,]*

şākir: *Şükür ve hamd edici, eden.*

1. Ḫıżr u ʿĪsī degül saña **şākir**
   ʿİlm-i iḥyāda ḳılmada güftār *(Şânî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 9). [şākir,]*

şakır şakır: *İkileme, ötme.*

1. Ben ʿandelīb-i gülşen-i bāġ-ı leṭāfetem
   Kūyuñda yārüñ ötdügüm oldur **şaḳır şaḳır** *(Şânî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 4). [şaḳır şaḳır,]*
2. Añduḳça yād-ı hicr ü fırāḳ-ı nigār dil
   Ditrer dıraḫt-ı berg-i vucūdum **şaḳır şaḳır** *(Şânî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 6). [şaḳır şaḳır,]*

şākird ol-: *Talebe olmak, çırak olmak.*

1. Kīmyā-yı ḫāk-i ferḫine niçün ṣarf eylemek
   Çünki **şākird olasın** ol cevherüñ üstādına *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 6). [şākird olasın, -a, -sın]*

şāl: *Şal II Hırka.*

1. Perde-i pindārı yaratmayınca bulmazsın necāt
   Sen gerek ʿuryan yüri ẕahid ya ḫırḳā **şāl** gey *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 10). [şāl,]*

şām: *Şam şehri, Suriye'nin başkenti.*

1. Çīn-i zülfüñde durur būy-ı vefā ol yārüñ
   Sen gerek **Şām** u Ḥabeş illerine biñ sefer it *(Şânî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 10). [şām,]*

şān: *Büyüklük, ululuk, itibar, nam, şöhret, şan, ün.*

1. **Şānuñı** Levlāk ile vaṣf itdi Ḥaḳ ḳıldı senüñ
   Hem şefiʿ ü hem ḥabīb u hem resūlu'llahdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 19). [şānuñı, -u, -ñ, -ı]*
2. Her kişi **şānına** lāyıḳ iş ider ey yüzi gül
   Şānī üftāde ki n'itsüñ yine öz şānuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 13). [şānına, -ın, -a]*
3. Her kişi şānına lāyıḳ iş ider ey yüzi gül
   Şānī üftāde ki n'itsüñ yine öz **şānuñdur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 14). [şānuñdur, -uñ, -dur]*
4. Senüñ **şānuñdadur** Levlāk senüñçün var oldı eflāk
   Çü sensin şāh-ı Erselnāk şefāʿat yā Resūlallāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 7). [şānuñdadur, -uñ, -da, -dur]*
5. Çün aḥsen-i taḳvīm oldı **şānuñ**
   Her zişte ḳaroldıġuñ ne çāker *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 9). [şānuñ, -uñ]*
6. Yaradılmışda naẓīrüñ yoḳdur ey seyyid senüñ
   Şānuña Levlāk dur Allāh'dan çünkim ḫiṭāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 6). [şānuña, -uñ, -a]*
7. **Şānuña** geldi āyet-i Levlāk
   Ḳıldı gün tek nübüvvetüñ iẓhār *(Şânî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 7). [şānuña, -uñ, -a]*

şāne: *Tarak.*

1. Cān dimāġını muʿaṭṭar eyler
   Zülf-i müşkīnüñe kim **şāne** geçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 8). [şāne,]*
2. Eyler muʿaṭṭar ʿālem-i būy-ı ṣafā-baḫş ile yār
   Ol zülf-i müşg-efşānına ger **şāne** urup daraya *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 14). [şāne,]*

Şānī: *"15. yüzyılın sonu ile 16. yüzyılın başında yaşamış divan şairi" (?).*

1. Ṣūret-i rızḳ-ı riyādan ḳurtulurduñ zāhidā
   Şānī-veş gelseñ melāmet kūyuna mestāne bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 14). [şānī-veş, --veş]*
2. Sen nesin ḳandan gelüpsin ḳandadur ʿazmüñ yine
   Şānī idrāk itmesüñ bil maḥż-ı nādānlık budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 10). [şānī,]*
3. Düzüp ḫoş-ṣūret-i ḫāli naẓar ḳıl pīre ey **Şānī**
   Ki mirʾāta ne vech ile baḳılsa ol bedīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 17). [şānī,]*
4. Ey **Şānī** vaṣf-ı dūzaḫı vāʿiẓ çoḳ itmesün
   Āhum odundan āteş-i dūzaḫ şerāredür *(Şânî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 9). [şānī,]*
5. İlden ey **Şānī** çeküp el hemdemin
   ʿAyn şīn Ḳāf eyleyenler ṣūfīdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 13). [şānī,]*
6. Sözlerüñ **Şānī** taṣavvūfdur ḳamu
   Anı idrāk eyleyenler ṣūfīdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 13). [şānī,]*

7. Ḫūn-ı vaṣl-ı yāre şeyʾu’llāh içün
Şānī de bir bī-nevā dervīşdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 18). [şānī,]*
8. Tiryāk-ı ḫāk-ı yārsız ey **Şānī** gönlümi
Vaḳt-i şebünde ejder-i kāküller iñledür *(Şânî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 9). [şānī,]*
9. Her kişi şānına lāyıḳ iş ider ey yüzi gül
Şānī üftāde ki n’itsüñ yine öz şānuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 14). [şānī,]*
10. Ders-i ʿaşḳa direm ey **Şānī** ṣalā hep gelsün
ʿĀlim ü vāʿiẓ ü nāṣıḥ ü ṭalebe dānişmend *(Şânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 13). [şānī,]*
11. Merhem-i vaṣluñ ile **Şānī** dil-i ḫastañe gel
Ey ṭabīb-i dil ü cān itmiş idüñ böylece vaʿd *(Şânî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 9). [şānī,]*
12. Leb-i cān-baḫş direm **Şānī** dil-i bīmāra
Ḫaste-i ʿaşḳa ʿilāc ola mı hīç şekker ü şehd *(Şânî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 9). [şānī,]*
13. Ḳurtuluş yoḳdur ebed dām-ı belādan **Şānī**
Kim ki ol zülf-i girih-gīre dili eylese ʿaḳd *(Şânî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 9). [şānī,]*
14. Kākül ü perçem ü zülfe dolaşur ise ḳanda
Giçmez ey **Şānī** n’idem bu dil-i divāneye pend *(Şânî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 14). [şānī,]*
15. Geldi ḳapuña **Şānī** bilüp sehv ü ḫaṭāsın
Redd itme anı ey şeh-i kevneyn Muḥammed *(Şânî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 9). [şānī,]*
16. **Şānī** esīr-i zülf-i nigār oldı zāhidā
Tesbīh ü tāc u ḫırka vü zünnār fikri yoḳ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 17). [şānī,]*
17. Ḥasret-i dildār ile bir derde düşdi **Şānī** kim
Nāle vü feryād u āh u zārınuñ pāyānı yoḳ *(Şânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 13). [şānī,]*
18. Dirlerse dil-rübālara ki rūḥ-ı s̱ānidür
Ben sevdigüm habībedür ey **Şānī** s̱āni rūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 14). [şānī,]*
19. Niẓām-ı naẓmuña ḳılduñ musaḫḫar cümle āfāḳı
Bugün ʿalemde **Şānī** Ḫüsrev-i mülk-i süḥansın sen *(Şânî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 10). [şānī,]*
20. **Şānī** bu āh u giryeyi taḳlīl ḳılma kim
Yaş dökmemişdi nevḥa idüp belki niçe Nūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 9). [şānī,]*
21. Laʿl-i dilberden ölürem diseler **Şānī** baña
Yoḳsa bīmār-ı ġamum olmaz eṭıbbādan ʿilāc *(Şânî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 9). [şānī,]*
22. Yek geldi baña **Şānī** hemān tās-ı felekde
Nerrād-ı cihān atdı baña niçe şeş ü penc *(Şânî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 13). [şānī,]*
23. Kıldıġım-çün dil ḫadeng-i ġamze-i yāre hedef
Ol ḳaşı yādan çeker **Şānī** ḳatı aġyār güç *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 14). [şānī,]*
24. Ḳadd ü zülf-i yār öñinde serv ü sünbül görmeyen
Bilmez ey **Şānī** cihānda pest ü bālā rāst geç *(Şânî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 10). [şānī,]*
25. Cānest şāh-ı mülk-i beden aḳl-rā vezīr
Şānī bedān ki düşmen-i ū nefs-i kāfirest *(Şânî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 10). [şānī,]*
26. Şāhlık meylini ḳo **Şānī** gedā-yı ʿaşḳ ol
Ne ġam-ı ḫayl u ḫaşem çek ne hemm-i tāc ne taḫt *(Şânî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 9). [şānī,]*
27. **Şānī** bedān ki çāre-i bīçāregān ü şüd
ʿAzmem hemīşe z’ān ki be-sūy-ı Muḥammedest *(Şânî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 9). [şānī,]*
28. Fetḥin istersen eger **Şānī** ṭılısm-ı cānuñ
Giceler nāle-i dil-sūz ile āh-ı seḥer it *(Şânî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 13). [şānī,]*
29. Ey **Şānī** ḫāl-i ʿārıż-ı dildāre ḳıl naẓar
Bir cāzū-hindūdur ki boġulmaz ṣuya batup *(Şânî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 9). [şānī,]*
30. **Şānī** ne itse taʿlīm edeb ṭutup ol teslīm
Uluña eyle taʿẓim gel edeb ögren edeb *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 15). [şānī,]*
31. Yüri Ḫudā-bīn olagör eyleme ḫod-bīn özüñ
Pendi bu **Şānīden** işit her sözidür saña kitāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 14). [şānīden, -den]*
32. Yüz ḳarasıyla siyeh ḳıldı ʿamel defterlerin
Sen şefiʿ ol **Şānī’ye** ey nūr-ı Ḥaḳ yevmü’l ḥisāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 18). [şānī’ye, -’ye]*
33. Kātib-i āteş-zebāndur **Şānī** taḥrīr eylemiş
Görse dirdüm reşk iderdi ṣāḥib-i şevket baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 9). [şānī,]*
34. Be-Kaʿbe ḫaḳḳı ey **Şānī** ṣaḳın dūr olma gül-ruḫdan
Çe gül-ruḫ gül-ruḫ-ı dilber çe dilber dilber-i ġarrā *(Şânî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 9). [şānī,]*
35. Ẕülfiḳār-ı naẓmuma ey **Şānī** aʿdā baş eger
Ṭabʿ-ı nāzuñ ʿarṣa-i ʿālemde Düldül’dür baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 9). [şānī,]*
36. İl ʿaybına depretme dilüñ ʿaybuñ açarsın
Şānī’den işit eyleme baḫş-ı ḳurı ġavġā *(Şânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 14). [şānī’den, -’den]*
37. Nedür bu güft ü gū **Şānī** nedür bu ḫalḳ-ı ḫū **Şānī**
Nedür bu zerd-rū **Şānī** nedür bu zaʿferān-āsā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 13). [şānī,]*
38. Nedür bu güft ü gū **Şānī** nedür bu ḫalḳ-ı ḫū **Şānī**
Nedür bu zerd-rū **Şānī** nedür bu zaʿferān-āsā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 13). [şānī,]*
39. Nedür bu güft ü gū **Şānī** nedür bu ḫalḳ-ı ḫū **Şānī**
Nedür bu zerd-rū **Şānī** nedür bu zaʿferān-āsā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 14). [şānī,]*

40. Nedür **Şānī** bu ḥāletler leṭāfetler ẕerāfetler
Nedür bunca belāġatler nedür bu ṭarz-ı nev-peydā *(Şânî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 9). [şānī,]*
41. Nedür bu yalvarış bu āh u nāliş sende ey **Şānī**
Nedür dilberde bu cevr ü cefā bu nāz-ı istiġnā *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 11). [şānī,]*
42. Sāye-veş yoluna ḫāk olduġum ey **Şānī** bu kim
İtmişim vārımı ol serv-i ḫırāmāna fedā *(Şânî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 13). [şānī,]*
43. Çü der-bāġ-ı leṭāfet ān ruḫ-ı yār sırr-ı gül-rengīn
Ben ey **Şānī** ʿaceb mi ger olursam bülbül-i şeydā *(Şânî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 10). [şānī,]*
44. Ne var **Şānī** saña ger olsa vāṣıl
Rücūʿı mihredür çün zerre-āsā *(Şânî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 17). [şānī,]*
45. Umar şefāʿat ü keremüñ ol şehüñ ḳamu ümem
Oldur çü **Şānī** menbaʾ-ı iḥsān Muḥammed Muṣṭafā *(Şânî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 10). [şānī,]*
46. Görmez ey **Şānī** o nūr-ı pāki
Çeşm-i ḫuffāşesi olan aʿmā *(Şânî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 13). [şānī,]*
47. Çaġırıcak nefsī nefsī enbiyā vü mürselīn
Ümmetī didükde sen **Şānī** ḳuluñ itme cüdā *(Şânî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 10). [şānī,]*
48. Baḥr-ı medḥinden anuñ bir ḳaṭre itmezler beyān
Ṣad hezārān olsa **Şānī** gibiler ġavvās aña *(Şânî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 14). [şānī,]*
49. Bir baḥre düşdi **Şānī** ki ġavvās olup gezer
Anuñ ne ṭūl-i ʿumḳı ne ḥadd ü kenārı var *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 13). [şānī,]*
50. **Şānī** gibi ṣoñra zār olursın
Aġlamaḳ olur saña da hemser *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 33). [şānī,]*
51. Ẕaḫm-ı niʿāl-i esb-i belādur degül o dāġ
Ey **Şānī** sīnem üzre şeh-i ġam ḳonar göçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 10). [şānī,]*
52. Ey **Şānī** raḳībüñ yüzüni görmeden özge
ʿĀlemde benüm daḫı ne ġuṣṣa elemüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 13). [şānī,]*
53. Bir pādişeh-i vilāyet-i ḥüsn
Ḳıldı beni **Şānī** şimdi çāker *(Şânî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 14). [şānī,]*
54. Bir şāh-ı cihān cānlar cānı
Sevdi yine **Şānī** oldı çāker *(Şânî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 14). [şānī,]*
55. Ḥayrān u muḥibbe **Şānī** şiʿrüñ
Şīrince şekker ʿaceb ʿaseldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 11). [şānī,]*
56. Öldürüp aġyārı şād idem dimişdiñ **Şānīyi**
Dilemez ḫayr iş yolında öldügüm teʾḫīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 9). [şānīyi, -y, -i]*
57. Bāġ u ṣaḥrā zeyn olur **Şānī** şukūfeyle tamām
Ṣanki kevkeb ʿaksidür ḳandil-i ʿarşu'llāhdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 13). [şānī,]*
58. Her ki gerçekden iderse dili dildāra fedā
Ġayriden ḳalbini ey **Şānī** müberrā eyler *(Şânî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 14). [şānī,]*
59. Āfitābı ẕerreden deryāyı **Şānī** ḳaṭreden
Görüp idrāk itmeseñ ʿālemde nādānlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 9). [şānī,]*
60. Degüldür dāġ-ı sīnem zaḫm alupdur naʿl-i pāyından
Semend-i nāzın oynatduḳça **Şānī** şehsüvārum yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 14). [şānī,]*
61. **Şānī** ṣalāt ile selām it o resūl-i ekreme
Varṭa-i ġamdan ādem'e ol sebeb-i necāt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 21). [şānī,]*
62. Nām-ı dilber midür aġzuñda ʿaceb evrāduñ
Birbirinden sözüñ ey **Şānī** ẕarīfāna düşer *(Şânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 14). [şānī,]*
63. **Şānī** geldi ḳapuña dut maʿẕūr
ʿAcz ü ʿaybına eyleyüp iḳrār *(Şânî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 17). [şānī,]*
64. Mekteb-i ʿaşḳında sen levḥ-i żamīrüñ ṣāf ḳıl
Añlayasın **Şānī'den** tā nüsḫa-i kübrā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 22). [şānī'den, -'den]*
65. Māh-rūlar dimiş ey **Şānī** senüñçün ki ḳamu
Her şeb ol gün daḫı bir ʿālem-i tenhāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 17). [şānī,]*
66. Hem dem itmiş özine kūşe-i ḫalvetde müdām
Şānī beñzer ki seni ceẕbe-i esmāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 10). [şānī,]*
67. Ey **Şānī** çeşmüm ol ṣanemüñ laʿli yādına
Biñ dürr-i tuḥfe ḥoḳḳa-i mercān açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 9). [şānī,]*
68. Ey **Şānī** lāle ṣanma ki kūh-sār-ı deşt-i ġam
Ferhād-ı cāna defter-i ḫūnīn açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 9). [şānī,]*
69. Ey **Şānī** üç didüm diyen ancaḳ birin dimiş
Maẕmūna māliküm dir isem on açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 9). [şānī,]*
70. **Şānī** pervāne-i şemʿ-i ruḫ-ı yārüm didügi
Yandıġundan bilinür gerçek mi lāf mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 9). [şānī,]*
71. Ṭūṭī-i tabʿımı gūyā ider ey **Şānī** müdām
Leb-i dilber söze geldikce ki şekker dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 9). [şānī,]*
72. Ey **Şānī** jeng-i ġayrı göñülden silüp gider
Mirʾāt-ı ḳalbe ṣāfī naẕar ṣal ġıdāyı gör *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 13). [şānī,]*

73. Semend-i nāza binmiş zülf-i çevgān ile ey **Şānī**
Ser-i ʿāşıḳla meydān-ı muḥabbet içre ṭop oynar *(Şânî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 9). [şānī,]*
74. Melāmet donunı giymezden evvel ʿaşḳa yapışma
Nişānı evvelā ʿaşḳuñ bil ey **Şānī** melāmetdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 10). [şānī,]*
75. Yürekde dāġ-ı miḥnet ʿaksidür ey **Şānī** düşmişdür
Görenler öyle şanur rūy-ı zerdim üzre ḫālim var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 13). [şānī,]*
76. Ben helāk olduġım derd ile ey **Şānī** bilüp
Başladı her yañadan gelmege dermān bir bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 13). [şānī,]*
77. Ġam-ı ʿaşḳuñda ne var cān virse
Şānī daʿvāsına merdāne geçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 10). [şānī,]*
78. Vaṣluñ uma geldi ḳapuña **Şānī** Efendi
Bāḳī-i kerem luṭf-ı mürüvvet de senüñdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 9). [şānī,]*
79. Leblerinden ne ḳadar ṣordumısa ey **Şānī**
Sözleründen o mehüñ lūʾlū-i lā lā dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 9). [şānī,]*
80. Rūy-ı zerdüm sīm-i eşküm ʿarż idicek yāre dir
Vey bu **Şānīye** n'olupdur bize sīm ü zer ṭutar *(Şânî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 10). [şānīye, -y, -e]*
81. Kime ṣordumsa ey **Şānī** belā iḳlīminüñ rāhın
Didiler dūd-ı āhuñ gibi olma hīç aña rehber *(Şânî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 9). [şānī,]*
82. Şāhid-i ʿaşḳum reh-i miḥnetde ey **Şānī** benüm
Rūy-ı zerdümdür gözüm yaşıyla sīnem dağıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 13). [şānī,]*
83. Bend itmek içün silsileʾ-i ʿaşḳa beni dost
Ey **Şānī** alup ʿaḳlumı dīvāne idüpdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 10). [şānī,]*
84. Zülfi ġamıyla ol ṣanemüñ dil ġıdāları
Ey **Şānī** ṭatlu cānuma hep oldı zehr-i mār *(Şânî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 10). [şānī,]*
85. N'ola şīrīn ise şiʿrüm benüm aġzumda ey **Şānī**
Lebi vaṣfı o dildāruñ nebāt-ı ḳand ü şekkerdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 9). [şānī,]*
86. Didi ey **Şānī** iki öldüñ iki kez dirilüp
Hıżr-veş cām-ı ḥayāt içdüñ olup mest-i ḫumār *(Şânî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 9). [şānī,]*
87. Kāse-i zühdüñ ayaġın ṣı ele **Şānī** mey al
ʿIyş u nūş eyyāmıdur vaḳt-i tenāvüller durur *(Şânî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 9). [şānī,]*
88. Sen maʿānī kānısın dirsin muṭavvel söylemeñ
Söz leb-i dilber gibi **Şānī** gerekdür muḫtaṣar *(Şânî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 10). [şānī,]*
89. Dimāġın çatladup āh itse tañ mı bülbül ey **Şānī**
Diş uran leblerine ġonce-i bāġuñ çü şebnemdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 9). [şānī,]*
90. Aġyār açmasun hiç aġız kim vefādur ol
Şānī baña ḳaḳın sen o meh ger ḳaḳır ḳaḳır *(Şânî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 10). [şānī,]*
91. Ol ġamzesi ḫūn-rīz cefā pīşesi **Şānī**
Bir sencileyin ʿāşıḳ-ı bī-pāk gerekdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 9). [şānī,]*
92. Her kim ki oldı bir daḫı gül yāre hem-nişin
Yaz u ḳış aña **Şānī** nevbahārdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 18). [şānī,]*
93. Ḳaddüñle çeşm-i zülfüñden lebüñ-çün dil ne çekmişdür
Ḳapuña yüz sürüp **Şānī** anı iʿlāma gelmişdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 14). [şānī,]*
94. Ġam-ı müjgān-ı yārı çekmeyen nādāna ey **Şānī**
Sözüm mismār olur kārın işüm başına ḳaḳmaḳdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 9). [şānī,]*
95. Elfāẕ-ı naẓmıyile dişi vaṣfını gören
Dir **Şānī** birisine güher birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 10). [şānī,]*
96. Ḫūbān-ı dehrüñ istemem ey **Şānī** her birin
Meylüm iki cihānda birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 9). [şānī,]*
97. Ey **Şānī** kūy-ı yāri ḳoyup cehennem istemem
Vallāhī meylüm ancaḳ anuñ birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 13). [şānī,]*
98. Göñlüm gözüm o yār ile bir resme ṭoldıgum
ʿĀlem gözümde **Şānī** hemān bir ḫayāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 22). [şānī,]*
99. İmām-ı ḳıble tesbīh ü ġıdā-yı cān mıdur **Şānī**
Ne gözdür bu ne yüzdür bu ne ḳand u bu ne şekkerdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 9). [şānī,]*
100. Nedür ol şiʿr-i ġazel ṭarz-ı güzel ḳatl-i raḳīb
Be ne şāʿir be ne kāmil be ne **Şānī** be ne er *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 10). [şānī,]*
101. Baña ḫūbān dārını gerekmez **Şānī** ʿarż itmek
Benüm bir lüṭfı çoḳ çeşmi siyāhum yüzi aġum var *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 13). [şānī,]*
102. Leyletü'l ḳadr idi bu şeb **Şānī**
Bizde cemʿ olmış idi mehrūlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 13). [şānī,]*
103. Didüm cām-ı lebüñden mest olupdur dil didi ol şāh
Ṣaḳın çıḳmasun aġzuñdan bu söz **Şānī** yasaġumdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 12). [şānī,]*
104. Mürde diller cān bulur nuṭḳuñdan ey **Şānī** sözüñ
Nefḫa-i rūhu'l ḳuds mi derdüm ʿayā mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 13). [şānī,]*
105. Var ise ḫāl-i maʿna gel göster
Şānī bu ḳīl u ḳāli neylerler *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 22). [şānī,]*

106. Leşker-i āhum ile ġulġule ṣaldum dehre
Mülk-i ʿaşḳa iderüm **Ṣānī** emīrāne sefer *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 14). [ṣānī,]*
107. Yöneldik ʿaşḳ iline **Ṣānī** āh u nāleler hem-rāh
Vedaʿ itdük dil-i cāna gelen gelsün giden gitsün *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 13). [ṣānī,]*
108. Kendüdür her söz ki benden ẓāhir olur söyleyen
Ben kimüm ey **Ṣānī** kim leb depredüp açam dehān *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 14). [ṣānī,]*
109. Çekilür tūġ-ı āhum ṭabl-ı sīnem urılur her dem
Diyār-ı ġamda ey **Ṣānī** gözet ne ʿālī şāhum ben *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 14). [ṣānī,]*
110. Degülsin gülşen-i kūyında bir dem nāleden fāriġ
O gül ruḫsāra **Ṣānī** bülbül-i şeydāya beñzersin *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 10). [ṣānī,]*
111. Tīġ keskün baña ey **Ṣānī** yed-i ḳudretden
Fażl-ı Ḥaḳ ism-i İlāhīle tevekküldür olan *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 9). [ṣānī,]*
112. Sīnesin çāk eyledi devr-i felek ol māh içün
Görinen çarḫ üzre ey **Ṣānī** degüldür kehkeşān *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 14). [ṣānī,]*
113. Ol elif-ḳadd em dimiş lʿalin saña ey **Ṣānī**
Var öp dehānın geh lebin gāhī ayaġın gāh elin *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 13). [ṣānī,]*
114. Gelüp ol mihr-i cihān yanuma **Ṣānī** bu seher
Didi irdi şeb-i hicr-i āḫire uyanmayasın *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 13). [ṣānī,]*
115. Ḫāk-pāyın ellerümle sürmeyince yüzüme
Kaʿbe ḥaḳḳı bilmedüm **Ṣānī** teyemmüm nidügin *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 10). [ṣānī,]*
116. Sırr-ı Hūyı ṣakla ey **Ṣānī** elüñde itme fāş
Olmasun her cehl-i ebter vāḳıf-ı esrār-ı hū *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 13). [ṣānī,]*
117. Ṭutdı mı **Ṣānī** yine mest-i ḫarābātlıġuñ
Kūy-ı dilberde bugün yine ne Yā Hūdur bu *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 13). [ṣānī,]*
118. Sen şāha ġulām oldı cān u dil ile **Ṣānī**
Meydān-ı muḥabbetde yürür iken āzāde *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 9). [ṣānī,]*
119. Gel gel ey murġ-ı dil **Ṣānī** göñülden vaṭan it
Bāl açup her yaña yükseklere pervāz itme *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 9). [ṣānī,]*
120. İlāhī **Ṣānīyem** uydum hevāya sen ʿināyet ḳıl
Yed-i fażluñla cemʿ it ʿaḳl u cān oldı perākende *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 9). [ṣānīyem, -y, -em]*
121. Dil virüp zülf ü ḳadd-i yāre bugün ey **Ṣānī**
Eyledüñ kārımuzı ṭūl-ı emel dünyāda *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 13). [ṣānī,]*
122. Leẕẕet-i ʿaşḳı bilürdi ne imiş ey **Ṣānī**
Şiʿr-i şīrīnüm eger irseyidi Ferhāda *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 9). [ṣānī,]*
123. Maraż-ı cehline ey **Ṣānī** şifā bulmaz mı
Kişi kim ʿilm ile Loḳmān ola ger ḥikmetde *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 9). [ṣānī,]*
124. ʿAhd itmişidüm **Ṣānī** cānāna virem cānı
Ol ʿahda vefā ḳılduḳ neyler görelüm Allāh *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 13). [ṣānī,]*
125. Senüñ **Ṣānī** faḳīrüñdür anı ṭut bir ḥaḳīrüñdür
Senüñ ḥaḳ dest-gīrüñden şefāʿat yā Resūlallāh *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 13). [ṣānī,]*
126. **Ṣānī** isterseñ hümā-yı lā-mekānı itmek şikār
Kūh-ı Ḳāf-ı dilde yap sīmurġ-ı ʿaşḳa lāneyi *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 13). [ṣānī,]*
127. Saḥrā-yı ʿaşḳ içinde **Ṣānī** şimdi Mecnūn yoḳ menem
Bu vādi nevbetle diger dīvāneden dīvāneye *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 13). [ṣānī,]*
128. Unutmaz o dildārī seni **Ṣānī** ḳayırma
Aġyāra uyup sen tek o dildārı unutma *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 17). [ṣānī,]*
129. İki ʿālemde necāt istersen ey ṭālib eger
Tābiʿ ol gel **Ṣānī'nüñ** ezkārına evrādına *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 18). [ṣānī'nüñ, -'nüñ]*
130. Zāhid çekerse bādeyi ferrāce altına
Ey **Ṣānī** sen de ḳalma o bardaġa söyleme *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 14). [ṣānī,]*
131. Mülk-i fenāda ḫāk-i ḫarābāta baş ḳadem
Ey **Ṣānī** irmek ister iseñ cā-yı rāḥata *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 14). [ṣānī,]*
132. Pend eyleyen **Ṣānī'dür** saña ḥaḳḳı tanıtur
Haḳdan özüñe ḳanıdur tevḥīde gel tevḥīde *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 23). [ṣānī'dür, -'dür]*
133. Bilerse ḳatlüme cellād-ı çeşmi tīġın ey **Ṣānī**
Çevirmem yüz ḳaçırmam ser muṭiʿüm emr-i fermāna *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 13). [ṣānī,]*
134. Cān şemʿin açan o mehe di **Ṣānī** sözlerüñ
Her şāġr u şuġr ḳabaḳulaġa söyleme *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 15). [ṣānī,]*
135. **Ṣānī** gibi sen daḫı tevbeye gel ey āḫī
Olmayasın dūzaḫī tevbeye gel tevbeye *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 17). [ṣānī,]*
136. Yüz sürigeldi **Ṣānī** bilüp sehv ü cürmini
Kendüye ḳıldı dergeh-i aʿlāñı ʿozr-ḫāh *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 7). [ṣānī,]*
137. Ḫarīdār-ı metāʿ-ı vaṣl-ı cānān oldum ey **Ṣānī**
ʿAceb mi naḳd-i çeşmüm dīde-i terden ṭaleb olsa *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 7). [ṣānī,]*
138. Hemīn mādiḥlerüñden olmaġı maḳṣud ider yoḳsa
Ne dil ile idersin ʿālī-şānuñ medḥini **Ṣānī** *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 14). [ṣānī,]*

139. Ḥayrān-ı muḥabbetler ʿaşḳdan ne alur lezzet
Buñları sevüp tenhā neyler kişi ey **Şānī** *(Şânî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 8). [şānī,]*
140. Ḫayret eliyle **Şānī** çāk olmasun mı sīnem
Zülf-i nigār-ı mehveş çün ʿārıża bulundı *(Şânî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 13). [şānī,]*
141. Baġrımı tīr-i muḥabbet deleli ey **Şānī**
Bezm-i ʿālemde meni ney gibi nālān itdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 15). [şānī,]*
142. Ḳanı ṣanemā ʿahdüñ ben ḫaste dile dirdüñ
Laʿlümden idem bir gün **Şānī** saña dermānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 14). [şānī,]*
143. Bend bend her kūşeden ey **Şānī** baġlanmış yatur
Şimdi ẕencīr-i ġam-ı ʿaşḳuñ benim dīvānesi *(Şânî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 13). [şānī,]*
144. Yārdan ġayrī göñül levḥinde **Şānī** kimse yoḳ
Vechidür bāḳī ḳalan pes helāk oldı küll-i şey *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 13). [şānī,]*
145. Kime feryād idüp kimden görem yitmezse elüm yāre
Benüm varlıġum olmışdur ḥicābum yine ey **Şānī** *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 14). [şānī,]*
146. ʿAdem kaʿrında ger sırr-ı ḳadem bulsam ʿaceb olmaz
Bulanlar **Şānī** ẓulmetde bulupdur āb-ı ḥayvānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 14). [şānī,]*
147. Sebaḳ sebaḳ oḳuyup ders-i ʿaşḳı **Şānīden**
Varaḳ varaḳ ḳamu metn-i kenārı gördüñ mi *(Şânî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 9). [şānīden, -den]*
148. Dimişsin ḳāmetüm yāyın cihānda pehlüvān çekmez
Bu meydān içre **Şānī** yā neden ġam ḳurdı hem çekdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 14). [şānī,]*
149. Ẕikr-i cemīl yārdur ey **Şānī** itdügüm
لوكانهو لى عمر من الله عمر نوح *(Şânî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 11). [şānī,]*
150. **Şāniyā** dilde şerār-ı āh-ı āteş-bārdan
Şemʿler yaḳdım bu şeb itdim temāşā semt semt *(Şânî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 9). [şāniyā,]*
151. Bendesini **Şānīyā** dilber neden bilmez ʿaceb
Nāz mı bu şīve mi bilsem teġāfüller midür *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 13). [şānīyā,]*
152. Sūz-ı dilden bir nefes āh itdügümçün **Şāniyā**
Āhuma āhenk idüp iñleşdi yer yer ṭaġlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 9). [şāniyā,]*
153. Şerḥa şerḥa dāġlarla vādī-i sīnem görüp
Lālelerle **Şāniyā** zeyn olma bāġum ṣandılar *(Şânî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 10). [şāniyā,]*
154. Derdmendce müstemendce ḫaste dilce **Şānīya**
Pür-keremce bī-sitemce bī-ġaẕabca olsa yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 17). [şānīya,]*
155. Ṭabl-ı sīnem dögerek leşker-i āhum çeküben
Şāniyā mülk-i ġama itdüm emīrāne sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 14). [şāniyā,]*
156. Ḥamdü'lillāh eyledük vaṣluñ müyesser **Şāniyā**
Ḳandesin ḫoş geldüñ ey rūḫ-ı revānum ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 21). [şāniyā,]*
157. Niçe demdür ki senüñ vālih ü ḥayrānuñdur
Ṭuyur da **Şāniyā** bir ẕerre lebüñ esrārın *(Şânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 14). [şāniyā,]*
158. Şiʿr-i dilsūzum işiden ruḫ-ı vaṣfından
Şāniyā ḳalmaya bir defter ü dīvān yaḳalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 12). [şāniyā,]*

Şānī Beg: *Şâni Bey ("15. yüzyılın sonu ile 16. yüzyılın başında yaşamış divan şairi" (?)).*
1. Maḥv-ı fenāda **Şānī Beg** maḥv-ı vücūd idüp bugün
Ḳoyma özüñde sensin ol ẕerre vü şemmece nişān *(Şânî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 11). [şānī beg,]*

Şānī-i ʿālī-şān: *Şerefli, yüce Şâni ("15. yüzyılın sonu ile 16. yüzyılın başında yaşamış divan şairi" (?)).*
1. Gāh **Şānī-i ʿālī-şān** iden ʿālemlere sulṭān iden
Gāh ḫāk ile yeksān iden yārüñ cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 17). [şānī-i ʿālī-şān,]*

Şānī-i bīçāre: *Çaresiz, düşkün, zavallı Şânî ("15. yüzyılın sonu ile 16. yüzyılın başında yaşamış divan şairi" (?)).*
1. Mecrūḥ-ı tīġ-ı miḥnetüm olmaz eṭıbbādan ʿilāc
Laʿlüñden olur em deseñ ben **Şānī-i bīçāreye** *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 18). [şānī-i bīçāreye, -y, -e]*

Şānī-i bī-ġam: *Dertsiz, kaygısız Şâni ("15. yüzyılın sonu ile 16. yüzyılın başında yaşamış divan şairi" (?)).*
1. Ben idüm **Şānī-i bī-ġam** ḳamu esrāruña maḥrem
Beni bilmezdi bir ādem beni ifşā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 21). [şānī-i bī-ġam,]*

Şānī-i derdmend: *Dertli, aşık Şâni ("15. yüzyılın sonu ile 16. yüzyılın başında yaşamış divan şairi" (?)).*
1. Zülf ü ḳaddüñ hevāsı ile **Şānī-i derdmend**
Kūyuñda sāyeveş ʿaceb pāymāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 21). [şānī-i derdmend,]*

Şānī-i dil-haste: *Gönlü yaralı Şâni.*
1. Em dimişken laʿlüñi dirsen bugün yarın yine
Şānī-i dil-ḫasteye rūḥum bu ne teʾḫīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 10). [şānī-i dil-ḫasteye, -y, -e]*

Şānī-i gedā: *Dilenci, kul, köle Şâni II "15. yüzyılın sonu ile 16. yüzyılın başında yaşamış divan şairi" (?).*

1. Ey şāh kān-ı luṭf u kerem it şefāʿati
   Geldi ḳapuña yalvaru bu **Şānī-i gedā** *(Şânî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 14). [şānī-i gedā,]*

Şānī-i miskīn: *Zavallı Şânî ("15. yüzyılın sonu ile 16. yüzyılın başında yaşamış divan şairi" (?)).*
1. Vird-i zebān eyleyüp söyledigi dembedem
   Şānī-i miskīn faḳīr ṣalliʿalā Muḥammed *(Şânî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 10). [şānī-i miskīn,]*
2. **Şānī-i miskīn** nice vaṣfuñda ʿāciz olmasun
   Yā nebī çüñkim seni vaṣf eyleyen Allah'dur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 21). [şānī-i miskīn,]*

Şānī-i sāḥir: *Sihirbaz, büyücü Şânî ("15. yüzyılın sonu ile 16. yüzyılın başında yaşamış divan şairi" (?)).*
1. Dişlerüñ vaṣfını gülşende didi **Şānī-i sāḥir**
   Jāleden oldı ḳulaġında gülüñdür küpeler *(Şânî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 9). [şānī-i saḥir,]*

şarāb: *Sarhoşluk veren sıvı.*
1. Niçe nefs ile şeyṭānı **şarāb** içüp ulaḳ esrüñ
   Bizi ol bezme irgür kim ola sāḳī-i rūḥānī *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 9). [şarāb,]*

şarḳ u ġarb: *Doğu ve batı II Tüm dünya, herkes.*
1. N'ola açsa tiġ-i şerʿüñ **şarḳ u ġarbı** ser-te-ser
   Çün refīḳüñ oldı Ḥaḳḳ'dan ʿizz ü naṣr u fetḥ-i bāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 7). [şarḳ u ġarbı, -ı]*

şaʿşaʿa-ı mihr-i ruḫ: *Sevgilinin yanağının güneşinin parıltısı.*
1. Gün açup **şaʿşaʿa-ı mihr-i ruḫın** seyr idicek
   Ẕerre-veş ʿaḳlum arada itürüp ḳaldum zār *(Şânî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 5). [şaʿşaʿa-ı mihr-i ruḫın, -ı, -n]*

şaşur-: *Yanılmak, şaşırmak.*
1. Rāżī eyle pīrüñi **şaşurma** tedbīrüñi
   Cennet eyle yerüñi tevḥīde gel tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 9). [şaşurma, -ma]*

şatranc oyna-: *Satranç oynamak.*
1. Fi'l-ḥāl ider açmazdın evel şeh niçeyi māt
   Ol beydaḳ-ı ḫāl-i ruḫ ile **oynasa şaṭranc** *(Şânî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 4). [şaṭranc oynasa, -sa]*

şāyed: *Belki, ola ki, olabilir ki.*
1. ʿAfv eyleye **şāyed** ṣuçumuz çoḳdı kerem ḳıl
   Ṭaşra ḳapuda müddeʿī seg gibi iñilder *(Şânî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 5). [şāyed,]*

şāyiʿ: *Duyulmuş, herkesçe bilinen.*
1. Neden ey şemʿ-i meṭāliʿ ḳamu ʿālemlere **şāyi**ʿ
   Sen iken gün gibi ṭaliʿ seni iḫfā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 15). [şāyiʿ,]*

şeb: *Gece.*
1. Māh-rūlar dimiş ey Şānī senüñçün ki ḳamu
   Her **şeb** ol gün daḫı bir ʿālem-i tenhāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 18). [şeb,]*
2. Leyletü'l ḳadr idi bu **şeb** Şānī
   Bizde cemʿ olmış idi mehrūlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 13). [şeb,]*
3. Nūrdur şemʿ-i hidāyetden yanar her rūz **şeb**
   Sīne-i kāşāne-i sālikde ey dil nār-ı hū *(Şânî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 11). [şeb,]*
4. Zülfüñ **şebünde** dūr iderek hāl-i ʿārıżuñ
   Bir ugrıdur ṣabāḥa ḳalupdur o çoḳ yatup *(Şânî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 3). [şebünde, -ün, -de]*
5. Şāniyā dilde şerār-ı āh-ı āteş-bārdan
   Şemʿler yaḳdım bu **şeb** itdim temāşā semt semt *(Şânî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 10). [şeb,]*

şeb-i baht: *Baht, talih gecesi.*
1. İlāhī ḫāb-ı ġafletden uyar bu dīde-i cānı
   Şeb-i baḫtumda göster gözime sen rū-yı cānānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 2). [şeb-i baḫtumda, -um, -da]*
2. Dir o meh başuña gün ṭoġdı ne yatursın ayā
   Ṣubḥ-ı devlet saña yār oldı **şeb-i baḫtuñ** uyar *(Şânî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 4). [şeb-i baḫtuñ, -uñ]*

şeb-i bezm: *Sohbet meclisi.*
1. **Şeb-i bezm-i** miʿrāc u vaḥdet için
   Ruḫuñ şuʿlesidür sirāc-ı münīr *(Şânî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 3). [şeb-i bezm-i, --i]*

şeb-i hicrān: *Ayrılık gecesi.*
1. Maḥvolup gitdi **şeb-i hicrān** ḳarañusı tamām
   Ḫāne-i dilde belürdi şuʿle-i envār-ı hū *(Şânî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 3). [şeb-i hicrān,]*

şeb-i hicr-i āhir: *Son ayrılık gecesi.*

1. Gelüp ol mihr-i cihān yanuma Ṣānī bu seher
   Didi irdi **şeb-i hicr-i āḫire** uyanmayasın *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 14). [şeb-i hicr-i āḫire, -e]*

şeb-i yeldā: *En uzun gece.*

1. Tīre-dildür ġam-ı zülfüñle **şeb-i yeldānuñ**
   Bilmedüm zāhid-i miskīne ne ġayġudur bu *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 9). [şeb-i yeldānuñ, -nuñ]*

şeb-i zülf: *Saç karanlığı (Sevgilinin siyah saçı).*

1. Örter niḳāb-ı zülf ile ebrū vü rūyını
   Gizler ne vech ile **şeb-i zülfinde** ayı gör *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 8). [şeb-i zülfinde, -i, -n, -de]*

şebīh: *Benzer, denk.*

1. Mānend-i miṣl-i şibh-i **şebīh** ü şerīki yoḳ
   Vāḥiddür ikilik aña emr-i muḥāldür *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 5). [şebīh,]*
2. Yoḳdur **şebīh** ü miṣlüñ evel yaradılmaġuñ
   Sensin Muḥammed Aḥmed-i Muḫtār Muṣṭafā *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 5). [şebīh,]*

şebnem: *Gece yağan rutubet, çiy.*

1. ʿAraḳ-nāk olsa ḳaddüñ dir gören gül üzre **şebnemdür**
   Ruḫuñ bāġında ḥaṭṭ bitse gül ü nesrīn nem nemdür *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 1). [şebnemdür, -dür]*
2. Dimāġın çatladup āh itse tañ mı bülbül ey Ṣānī
   Diş uran leblerine ġonce-i bāġuñ çü **şebnemdür** *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 10). [şebnemdür, -dür]*

şebnem-i ter: *Taze çiğ.*

1. Her ḳaçan ol dürrdür kim ruḫ-ı cānāna düşer
   Ṣanırum **şebnem-i terdür** gül-i ḫandāna düşer *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 2). [şebnem-i terdür, -dür]*

şecer: *Ağaç.*

1. Her **şecer** başın ṣalar taʿẓīm ile idüp ḳıyām
   İşleri hep gūyiyā tesbīḥ-i ẕikru'llāhdur *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 7). [şecer,]*
2. **Şecerden** çün Enā'llah ile gelmişdür nidā-yı dil
   Beşerden pes ene'l-ḥaḳ gelse kimdür münkiri ḳanı *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 11). [şecerden, -den]*
3. Bir şehādetle iki nışf eyledük çarḫuñ mehin
   Muʿcizātuñla **şecer** dil buldı ṭaşdan aḳdı āb *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 14). [şecer,]*

şefāʿat: *Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için Cenâbıhak katında aracılık etmeleri.*

1. Ey şāh kān-ı luṭf u kerem it **şefāʿati**
   Geldi ḳapuña yalvaru bu Ṣānī-i gedā *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 13). [şefāʿati, -i]*
2. Ḫudānuñ sen ḥabībisin **şefāʿat** yā Resūlallāh
   Ḳamu derdüñ ṭabībisin **şefāʿat** yā Resūlallāh *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 1). [şefāʿat,]*
3. Ḫudānuñ sen ḥabībisin **şefāʿat** yā Resūlallāh
   Ḳamu derdüñ ṭabībisin **şefāʿat** yā Resūlallāh *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 2). [şefāʿat,]*
4. Cemiʿ-i evliyāsından gürūh-ı aṣfiyāsından
   Diler hem enbiyāsından **şefāʿat** yā Resūlallāh *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 4). [şefāʿat,]*
5. Yüzüñdür āfitāb-ı dil cihān nūruñladur aydın
   Ḳamu ilden bize öñdin **şefāʿat** yā Resūlallāh *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 6). [şefāʿat,]*
6. Senüñ şānuñdadur Levlāk senüñçün var oldı eflāk
   Çü sensin şāh-ı Erselnāk **şefāʿat** yā Resūlallāh *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 8). [şefāʿat,]*
7. İşimüz ẕillet ü ʿiṣyān ḫaṭā vü sehv ile noḳṣān
   Umaruz idesün iḥsān **şefāʿat** yā Resūlallāh *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 10). [şefāʿat,]*
8. Ṣırāṭ-ı ḥaşr-i mīzānda ḳalınca zār-ı efġānda
   İrişüp sen bize anda **şefāʿat** ya Resūlallah *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 12). [şefāʿat,]*
9. Senüñ Ṣānī faḳīrüñdür anı ṭut bir ḫaḳīrüñdür
   Senüñ ḫaḳ dest-gīrüñden **şefāʿat** yā Resūlallāh *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 14). [şefāʿat,]*
10. Umar **şefāʿat** ü keremüñ ol şehüñ ḳamu ümem
    Oldur çü Ṣānī menbaʾ-ı iḥsān Muḥammed Muṣṭafā *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 9). [şefāʿat,]*

şefīʿ: *Şefâat eden, bir kimsenin affa uğraması için aracılık eden kimse.*

1. Yüz ḳarasıyla siyeh ḳıldı ʿamel defterlerin
   Sen **şefīʿ** ol Ṣānī'ye ey nūr-ı Ḥaḳ yevmü'l ḥisāb *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 18). [şefīʿ,]*
2. Ṣānuñı Levlāk ile vaṣf itdi Ḥaḳ ḳıldı senüñ
   Hem **şefīʿ** ü hem ḥabīb u hem resūlu'llahdur *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 20). [şefīʿ,]*
3. Ey Resūl ü Nebī vü ey muḫtār
   Ey **şefīʿ** ü ḥabīb-i pür-envār *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 2). [şefīʿ,]*

şefiʿu'l-ʿümem: *Ümmetin şefaat edeni, Hz. Muhammed (sav).*

1. **Şefiʿu'l-ʿümemsin** ḳapuñda müdām
   Senüñ sāʾilüñdür ġanī vü faḳīr *(Şânî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 7). [şefiʿu'l-ʿümemsin, -sin]*

şeftālü: *Şeftali II Sevgillinin şeftaliye benzetilen dudağı.*

1. Sīb-i ẕeḳanuñ dime ki **şeftālüsin** alma
   Ey tāze nihālüm aḳıdur dīdeler alma *(Şânî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 1). [şeftālüsin, -sin]*
2. Unutma bizi laʿl ü ẕeḳan būselerinden
   Bīmār-ı dil ister ḳatı **şeftālü** vü alma *(Şânî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 6). [şeftālü,]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Görüben ġonce-i laʿlin o **şehüñ** ayaġına
   Yolınup berg-i vücūdı gül-i raʿnā dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 3). [şehüñ, -üñ]*
2. Çıḳarmaz ol **şehüñ** vaṣf-ı lebin dil ṭıflı aġzından
   Aña pīr-i muḥabbet eli itdürmiş meger ezber *(Şânî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 7). [şehüñ, -üñ]*
3. **Şeh** olup ʿaşḳ iline derd-i ġamdan dil ḥaşem çekdi
   Öñince āh-ı āteş-bārum altunlu ʿalem çekdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 1). [şeh,]*
4. Umar şefāʿat ü keremüñ ol **şehüñ** ḳamu ümem
   Oldur çü Şānī menbaʾ-ı iḥsān Muḥammed Muṣṭafā *(Şânî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 9). [şehüñ, -üñ]*
5. Fi'l-ḥāl ider açmazdın evel **şeh** niçeyi māt
   Ol beydaḳ-ı ḫāl-i ruḫ ile oynasa şaṭranc *(Şânî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 3). [şeh,]*

şehā: *Ey padişah; ey sevgili.*

1. Tīşe-i ġam bār-ı miḥnet birle diller ḫānesin
   Kendü mülküñdür **şehā** yıḳma idüp her bār güç *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 10). [şehā,]*
2. Bekleyüp derbend-i baḥrüñ dil emīn olur **şehā**
   Almaġ içün kārbān-ı ḥüsnüñe geldükde pāc *(Şânî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 5). [şehā,]*
3. Ṣanma peykān-ı müjeñ żāyiʿ olur bende **şehā**
   Sīneden geçdügi dem ol yeri var cāna düşer *(Şânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 5). [şehā,]*
4. Ḳaṣduñ iki raḳībüñ eger birisi nedür
   Öldür ikisini de **şehā** birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 2). [şehā,]*
5. Dimem ḥarāmī gözlerüñe ḳanum içse ger
   Maʿṣūḳa ʿāṣıḳuñ **şehā** ḳanı ḥelāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 10). [şehā,]*
6. **Şehā** bu çeşm-i gamzeñ ḫāl-i fitneñ zülf-i bī-dinüñ
   Ne ẓālimdür ne ḳātildür ne cāzūdur ne kāfirdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 3). [şehā,]*
7. Seg-i kūyla hem-dem ü hem-nişīn olmaḳ diler gönlüm
   Şehā gel gör beni kim ne muḥibb-i ʿizz u cāhum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 10). [şehā,]*
8. Bāġ-ı dilde ser-firāz olsun nihāl-i ḳāmetüñ
   Dāmenüñden müddeʿīnüñ it **şehā** kūtāh elin *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 8). [şehā,]*
9. ʿAḳl u ṣabr u dili hep ḳıldı perākende **şehā**
   Cemʿ-i ḫāṭır ḳomaz arada ne gisūdur bu *(Şânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 3). [şehā,]*

şehādet: *Şehitlik, şehit olma.*

1. Bir **şehādetle** iki nıṣf eyledük çarḫuñ mehin
   Muʿcizātuñla şecer dil buldı ṭaşdan aḳdı āb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 13). [şehādetle, -le]*

şehd: *Bal.*

1. Var mı ḫāṭırda dimişdüñ leb-i şekker ü **şehd**
   İtmiş idüñ dile laʿl-i lebüñ em virmege ʿahd *(Şânî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 1). [şehd,]*
2. Leb-i cān-baḫş direm Şānī dil-i bīmāra
   Ḫaste-i ʿaşḳa ʿilāc ola mı hīç şekker ü **şehd** *(Şânî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 10). [şehd,]*
3. Acı söz ile eylese düşnām leblerüñ
   Baña nebāt u **şehd** ü şeker ḳand u bāldur *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 18). [şehd,]*
4. Nedür ol fem nedür ol leb nedür ol **şehd** ü şeker
   Be ne nāzik be ne zībā be ne şīrīn be ne ter *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 1). [şehd,]*
5. Nāzlıca nāzücek zībāca terce tuḥfece
   Ṭatlu dillüce sözi **şehd** ü ruṭabca olsa yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 4). [şehd,]*

şeh-i ʿaşḳ: *Aşk padişahı.*

1. Nola ḳaplarsa dūd-ı āh-ı āteş-bārum āfāḳı
   Şeh-i ʿaşḳum ḳurulmış dehre altunlu otaġum var *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 4). [şeh-i ʿaşḳum, -um]*

şeh-i ebrār: *Faziletli padişah.*

1. Seyyīd-i ins ü cān olan sensin
   Mefḫar-ı ʿālem-i **şeh-i ebrār** *(Şânî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 4). [şeh-i ebrār,]*

şeh-i ġam: *Gam padişahı, keder padişahı.*

1. Ẕaḫm-ı niʿāl-i esb-i belādur degül o dāġ
   Ey Şānī sīnem üzre **şeh-i ġam** ḳonar göçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 10). [şeh-i ġam,]*

şeh-i ḫūbān: *Güzeller padişahı.*

1. Ey cān u cümle cism-i dil ü cān Muḥammed Muṣṭafā
   Maṭlūb-ı ʿārifīn **şeh-i ḫūbān** Muḥammed Muṣṭafā *(Şânî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 2). [şeh-i ḫūbān,]*

şeh-i ḥüsn: *Güzellik padişahı.*

1. Ḳāmetüñ yanına dil ḥasret ile ey **şeh-i ḥüsn**
   Āh sancaḳlarını sidre vü ṭūbāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 13). [şeh-i ḥüsn,]*
2. Ol **şeh-i ḥüsn** itse dil mülkin ḳaçan yaġma aña
   Ḫāller cāsūs kāküller ḳara diller durur *(Şânî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 7). [şeh-i ḥüsn,]*

şeh-i iḳlīm-i ḥüsn: *Güzellik diyarının padişahı.*

1. Neden bu mülk-i diller ol şaha yā Rab musaḫḫardur
   Meger kim ol **şeh-i iḳlīm-i ḥüsn** adı muẓafferdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 2). [şeh-i iḳlim-i ḥüsn,]*

şeh-i Kenʿān: *Ken'ân şehrinin padişahı.*

1. Niçe beytü'l ḥazen olsun yeri Yaʿḳūb-ı dilüñ
   Ey gözüm nūrı gerek ol **şeh-i Kenʿāna** sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 6). [şeh-i kenʿāna, -a]*

şeh-i kevneyn: *İki cihan padişahı.*

1. Geldi ḳapuña Şānī bilüp sehv ü ḫaṭāsın
   Redd itme anı ey **şeh-i kevneyn** Muḥammed *(Şânî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 10). [şeh-i kevneyn,]*

şeh-i maḥşer: *Kıyamet gününün padişahı.*

1. Nūr-ı ʿarşi'llāh **şeh-i maḥşer** resūl-i müctebā
   Seyyidü'l-kevneyn Ebūl-Ḳāsım Muḥammed Muṣṭafā *(Şânî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 1). [şeh-i maḥşer,]*

şehīd-i ʿaşḳ: *Aşk şehidi.*

1. Cihān bāġında ey gül ġonce-femler ḥasreti birle
   Şehīd-i ʿaşḳ olan şeydālara ḳanlı kefensin sen *(Şânî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 8). [şehīd-i ʿaşḳ,]*

şehīd-i Kerbelā: *Kerbelâ şehidi.*

1. Yezīd aġyāra uyma āb-ı vaṣluña beni ḳandur
   Şehīd-i Kerbelā ḥaḳḳı be-ġāyet teşne çaġumdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 10). [şehīd-i kerbelā,]*

şehr: *Şehir, kent (Sevgilinin bulunduğu ortam).*

1. **Şehrüñde** ʿadū-yı nefsi öldür
   Mülküñ saña ola tā musaḫḫar *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 5). [şehrüñde, -üñ, -de]*

şehr-i ġurbet: *Gurbet, ayrılık memleketi.*

1. Ey dil senüñle gel gidelüm **şehr-i ġurbete**
   Hem-rāh olalı ḳāfile-i derd-i miḥnete *(Şânî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 1). [şehr-i ġurbete, -e]*

şehr-i ḥüsn: *Güzellik şehri, güzellik diyarı.*

1. Egerçi **şehr-i ḥüsnüñ** dilberi çoḳ ey püser ammā
   Senüñ gibi güzel olmaz ẓarīfāne levendāne *(Şânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 9). [şehr-i ḥüsnüñ, -üñ]*

şehsüvār: *Çok usta binici.*

1. Degüldür dāġ-ı sīnem zaḫm alupdur naʿl-i pāyından
   Semend-i nāzın oynatduḳça Şānī **şehsüvārum** yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 14). [şehsüvārum, -um]*

şeh-zāde: *Padişah, hükümdar oğlu, saltanat varisi.*

1. **Şeh-zādesin** aṣlıyla ḳadīmi
   Senden güneş ü meh oldı kemter *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 13). [şeh-zādesin, -si, -n]*

şeker: *Şeker.*

1. Acı söz ile eylese düşnām leblerüñ
   Baña nebāt u şehd ü **şeker** ḳand u bāldur *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 18). [şeker,]*
2. Ne ruḥdur bu ne enverdür ne lebdür bu ne **şekerdür**
   Ne sözdür bu ne cevherdür ne dişdür bu ne gevherdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 1). [şekerdür, -dür]*
3. Nedür ol fem nedür ol leb nedür ol şehd ü **şeker**
   Be ne nāzik be ne zībā be ne şīrīn be ne ter *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 1). [şeker,]*

4. Cān-ı şīrīn **şeker-āsā** vü ḥayātum varı
   Mışr-ı ḥüsnüñ şehri ol Yūsuf-ı Kenʿān'a fedā *(Şânî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 11). [şeker-āsā,]*

şekker: *Şeker II Tatlı.*
1. Ṭūṭī-i tabʿımı gūyā ider ey Şānī müdām
   Leb-i dilber söze geldikce ki **şekker** dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 10). [şekker,]*
2. Laʿl-i yār üzre görüp ḫāl-i siyeh şanmañ kim ol
   Bir ḥabeşdür Mışra gelmişdür ṭurup **şekker** ṭutar *(Şânî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 8). [şekker,]*
3. İmām-ı ḳıble tesbīh ü ġıdā-yı cān mıdur Şānī
   Ne gözdür bu ne yüzdür bu ne ḳand u bu ne **şekkerdür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 10). [şekkerdür, -dür]*
4. Lebüñ şevḳiyile cān sözüñ aġzumda mükerrerdür
   Ne ṭatludur ne şirīndür ne nāzikdür ne **şekkerdür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 2). [şekkerdür, -dür]*
5. Berş-i afyon ḳahvedür maṭlūb
   Şekker ü ḳand ü bālı neylerler *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 12). [şekker,]*
6. Leb-i cān-baḫş direm Şānī dil-i bīmāra
   Ḫaste-i ʿaşḳa ʿilāc ola mı hīç **şekker** ü şehd *(Şânî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 10). [şekker,]*
7. Bir alnı ḳamer yañaġı enver
   Bir laʿli güher ṭuṭaġı **şekker** *(Şânî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 2). [şekker,]*
8. Bir beñleri fülfül ḳaddi ʿarʿar
   Bir lebleri mül dehānı **şekker** *(Şânî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 2). [şekker,]*
9. Ḫayrān u muḥibbe Şānī şiʿrüñ
   Şīrince **şekker** ʿaceb ʿaseldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 12). [şekker,]*

şekl-i āh: *Ah şekli, ahın biçimi.*
1. Sözüm oḳ gibi ṭoġrı olduġundan ḳāmetüm buldı
   Vücūdum yoḳ ḳapuñda ey perī bir **şekl-i āhum** ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 12). [şekl-i āhum, -um]*

şekvā eyle-: *Şikayet etmek.*
1. Ben itdüm şāh-ı ʿaşḳa gönli bende eşk-i çeşmüm şarf
   Ben andan nice **şekvā eyleyem** nem aldı nem çekdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 6). [şekvā eyleyem, -y, -em]*

şemʿ: *Mum, çerağ II Sevgili.*
1. Ruḫuñ seyrinden ey meh bu dil-i şeydāyı menʿ itme
   Ġaraż ol **şemʿe** bu pervāne olan cānı yaḳmaḳdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 4). [şemʿe, -e]*
2. Cān **şemʿin** açan o mehe di Şānī sözlerüñ
   Her şāġr u şuġr ḳabaḳulaġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 15). [şemʿin, -in]*
3. N'ola cān eyler isem ben ruḫ-ı cānāna fedā
   Şimdi mi **şemʿe** ider cānını pervāne fedā *(Şânî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 2). [şemʿe, -e]*
4. Gördüm o mehliḳāyı kim pertev-i şems-ẕāt olur
   İrdüm o **şemʿa** kim daḫı şuʿle-i kaʿināt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 2). [şemʿa, -a]*
5. Çek ikilik penbesin **şemʿüñden** aç cān ḳulaġın
   Diñle meclisde ne dir gör def ü ṭanbūr çeng ney *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 3). [şemʿüñden, -üñ, -den]*

şemʿ-i bezm-ārā: *Meclisi süsleyen mum.*
1. Kim olmaz müşterī mihrüñde sen bir rāya beñzersin
   Çerāġ-ı ehl-i dilsin **şemʿ-i bezm-ārāya** beñzersin *(Şânî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 2). [şemʿ-i bezm-ārāya, -y, -a]*

şemʿ-i dil-firūz: *Gönül aydınlatan mum.*
1. Şaldum ol **şemʿ-i dil-firūza** dil-i sūzān içün
   Nice yanar yaḳılur bi'llāh göreñ pervāneyi *(Şânî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 7). [şemʿ-i dil-firūza, -a]*

şemʿ-i ezel: *Ezel mumu.*
1. Bu ne germiyyet olur cān-ı dil ey **şemʿ-i ezel**
   Şevḳ-i ruḫsāruñıla āteş-i sūzāna düşer *(Şânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 11). [şemʿ-i ezel,]*

şemʿ-i hidāyet: *Doğruluk mumu, hidayet mumu.*
1. Nūrdur **şemʿ-i hidāyetden** yanar her rūz şeb
   Sīne-i kāşāne-i sālikde ey dil nār-ı hū *(Şânî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 11). [şemʿ-i hidāyetden, -den]*

şemʿ-i kāfūrī: *Beyaz renkli, güzel kokulu mum.*
1. Nihāl-i ḳāmeti bir **şemʿ-i kāfūrī** dürür gūyā
   Ki şevḳinden olupdur cān u diller cümle pervāne *(Şânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 3). [şemʿ-i kāfūrī,]*

şemʿ-i meṯāliʿ: *Aydınlık mum.*

1. Neden ey **şemʿ-i meṭāliʿ** ḳamu ʿālemlere şāyiʿ
   Sen iken gün gibi ṭaliʿ seni iḫfā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 15). [şemʿ-i meṭāliʿ,]*

şemʿ-i münevver: *Nurlu mum.*
1. Ey dil ber-ān ki ʿaḳl çü **şemʿ-i münevverest**
   Devlet bedān ki der-şeb-i baḫşiş muḳarrerest *(Şânî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 1). [şemʿ-i münevverest, -est]*

şemʿ-i murād: *Dilek mumu.*
1. Yanmadıḳ ḳalmadı çeşmümde benüm dāġ-ı fitīl
   N'oldı ey **şemʿ-i murādum** baña bir yanmayasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 6). [şemʿ-i murādum, -um]*

şemʿ-i ruḫ: *Yanağın mumu (Sevgilinin yanağının mumu).*
1. **Şemʿ-i ruḫuñsız** ḥālüme yanmış semender-veş ḳamu
   Sūz-ı derūnum iricek pervāneden pervāneye *(Şânî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 5). [şemʿ-i ruḫuñsız, -uñ, -sız]*

şemʿ-i tevḥīd: *Birlik mumu II Allah'ın birliğine inanma.*
1. **Şemʿ-i tevḥīdüñ** ne bilsün şuʿle-i envārını
   Bezm-i vaḥdet içre ey cān olmayan pervānesi *(Şânî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 3). [şemʿ-i tevḥīdüñ, -üñ]*

şemʿler yaḳ-: *Mum yakmak (arayış, arama bağlamında).*
1. Şāniyā dilde şerār-ı āh-ı āteş-bārdan
   Şemʿler yaḳdım bu şeb itdim temāşā semt semt *(Şânî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 10). [şemʿler yaḳdım, -dı, -m]*

şemme: *Koku II Koklama.*
1. Nice şordumsa lebüñden ẕerre ẕerre mū-be-mū
   Duymadım bir **şemme** aġzuñla miyānuñdan ḫaber *(Şânî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 4). [şemme,]*
2. Maḥv-ı fenāda Şānī Beg maḥv-ı vücūd idüp bugün
   Ḳoyma özüñde sensin ol ẕerre vü **şemmece** nişān *(Şânî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 12). [şemmece, -ce]*

şems: *Güneş.*
1. Bedrine naḳṣ erişmez anuñ **şemsine** zevāl
   Mülk-i beḳāda pādişeh-i lā-yezāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 3). [şemsine, --i, --n, --e]*

şems-i ebed: *Sonu olmayan güneş.*
1. Ḥüsnine zevāl-i naḳṣ irişmez
   Şems-i ebed ü meh-i ezeldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 4). [şems-i ebed,]*

şems-i ḥaḳīḳat: *Hakikat güneşi II Allah.*
1. Ol **şems-i ḥaḳīḳatde** göz gibi ẓuhūr itdüñ
   Hep yire göge dolduḳ neyler görelüm Allāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 5). [şems-i ḥaḳīḳatde, -de]*

şemşīr: *Kılıç (Sevgilinin kirpikleri).*
1. Gün yüzüñden ayru dil āh itdügince raʿdi var
   Berḳ-i ḫāṭıf tek çeker dehre felek **şemşīrler** *(Şânî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 4). [şemşīrler, -ler]*
2. ʿAks idüp mirʾat-ı vechüñle muḳābil olsa gün
   Tīz çeker Ḫurşīd üstüne felek **şemşīrler** *(Şânî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 6). [şemşīrler, -ler]*
3. **Şemşīrüñ** içre virse n'ola baña zaḫmını
   Bu teşne cānuma benüm āb-ı zülāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 7). [şemşīrüñ, -üñ]*

şemsü'l-meānī: *Manaların güneşi.*
1. Şerh idemez dibāce-i miṣbāḥ-ı ḥüsnüñi
   Şemsü'l-meānī żav gibi yazarsa yüz şürūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 4). [şemsü'l-meānī,]*

şer: *Tehlike, bela, felaket.*
1. Ne ḳadr añlar ne söz diñler raḳīb fitne-gū bī-çeşm
   Ne ḫardur bu ne kerdür bu ne **şerdür** bu ne aʿverdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 8). [şerdür, -dür]*

şerʿ: *Allah'ın emri doğrultusunda dini inançlara göre belirlenmiş kurallar.*
1. **Şerʿüñ** envārı żiyā-baḫş olsa āfāḳa n'ola
   Ẕerredür eflākda mihr-i ruḫuñdan āfitāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 3). [şerʿüñ, -üñ]*
2. İtdüñ dil ü cān mülkini **şerʿüñle** müzeyyen
   Ey ḫāne-i islāma olan zeyn Muḥammed *(Şânî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 3). [şerʿüñle, -üñ, -le]*

şerāre: *Kıvılcım.*

1. Ey Şānī vaṣf-ı dūzaḫı vāʿiż çoḳ itmesün
   Āhum odundan āteş-i dūzaḫ **şerāredür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 10). [şerāredür, -dür]*

şerār-ı āh-ı āteş-bār: *Ateşli ah kıvılcımı, şiddetli ah.*
1. Şāniyā dilde **şerār-ı āh-ı āteş-bārdan**
   Şemʿler yaḳdım bu şeb itdim temāşā semt semt *(Şânî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 9). [şerār-ı āh-ı āteş-bārdan, -dan]*

şerāyiʿ: *Şeriatler.*
1. Ey **şerāyi**ʿ baḫrına ʿummān-ı bī-pāyān olan
   V'ey ḥaḳāyıḳ kānınuñ dürr-i laṭīfi Muṣṭafā *(Şânî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 3). [şerāyiʿ,]*

şerbet: *Şerbet, ilaç.*
1. Ḫayāl-i dilde mihmānum enīs ü ġam-güsārum yār
   Viṣāl-i teşne-cānum **şerbeti** hep külli varum yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 2). [şerbeti, -i]*

şerbet-i hū: *Allah'ın şerbeti.*
1. Bu ne serāydur ṭabīb-i cān u dil bilsem ʿaceb
   Şerbet-i Hū nūş ider olur yine bīmār-ı hū *(Şânî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 8). [şerbet-i hū,]*

şerbet-i vaṣl: *Kavuşma şerbeti.*
1. Ser-i ser-geşteyi zānū-yı vefā üzre alup
   Şerbet-i vaṣl ile cemʿ eyleyüben ʿaḳlum uyar *(Şânî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 8). [şerbet-i vaṣl,]*

şeref bul-: *Şeref kazanmak, kıymet ve itibarı artmak.*
1. Her kime irdise nūruñdan eşer **buldı şeref**
   Ceddüñ oldugına İbrāhīm Ḫalīlu'llahdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 11). [şeref buldı, -dı]*

şerer-ālūd ol-: *Kıvılcım saçmak.*
1. Ġam-ı ḫāl-i ruḫuñla dilde niçe tāze dāġum var
   Şerer-ālūd olan her pembeden yanmaz çerāġum var *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 2). [şerer,]*

şerer: *Kıvılcım (Aşk ateşi).*
1. Ġam kişverine şāh olup āhum **şererinden**
   Öñümce çekilür niçe altun ʿalemüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 5). [şererinden, -in, -den]*

şerḥ eyle-: *Açıklamak.*
1. Bu ortada rumūzun ḳılca **şerḥ eyler** anuñ yoḳdan
   Nezāketde miyān-ı yāre beñzer bir ḫayālüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 7). [şerḥ eyler, -r]*

şerḥ it-: *Açıklamak, etraflıca anlatmak.*
1. **Şerḥ idemez** dibāce-i miṣbāḥ-ı ḥüsnüñi
   Şemsü'l-meānī żav gibi yazarsa yüz şürūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 3). [şerḥ idemez, -e, -mez]*

şerḥ ol-: *Açıklamak, etraflıca anlatmak.*
1. Tā ḳıyāmet ḳopa **şerḥ olmaya** dilden zerre
   Söylenür olsa eger derd-i ġam ey cān bir bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 5). [şerḥ olmaya, -ma, -y, -a]*

şerḥa şerḥa: *Parça parça.*
1. **Şerḥa şerḥa** dāġlarla vādī-i sīnem görüp
   Lālelerle Şāniyā zeyn olma bāġum şandılar *(Şânî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 9). [şerḥa şerḥa,]*

şerʿ-i Aḥmed: *Ahmed'in (Hz. Peygamber'in) şeriatı, İslam dini.*
1. N'ola ger baḫr-ı haḳīḳatde olursan seyyāḥ
   Şerʿ-i Aḥmed bize keştī vü hidāyet yelken *(Şânî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 4). [şerʿ-i aḥmed,]*

şerʿ-i nübüvvet: *Peygamberlik yolu.*
1. Der-āsmān-ı **şerʿ-i nübüvvet-i** ū tāfteest
   Mihr-i felek-i Nūh pertev-i rūy-ı Muḥammedest *(Şânî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 5). [şerʿ-i nübüvvet-i, --i]*

şerʿ-i şerīf: *Şerefli doğru yol, Hak din yolu.*
1. Bāz-ı sefīdi **şerʿ-i şerīf** āşyānınuñ
   Sīmurġ-ı Ḳāf-ı ḳulle-i ḳudret-gehi Ḫudā *(Şânî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 3). [şerʿ-i, --i]*
2. Ne var Ḫıżr āb-ı zinde içse olmaz ümmetüñde
   Olar kim içdiler **şerʿ-i şerīf-i** āb-ı ḥayvānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 8). [şerʿ-i şerīf-i, --i]*

şerʿ-i sirāc-ı lemyezel: *Sonsuz olan Allah'ın ışığının doğru yolu.*

1. Ey sālik-i reh-i Ḥaḳa vāṣıṭa-i ḳadīm olan
   Şerʿ-i sirāc-ı lemyezel olan Muḥammed Muṣṭafā *(Şânî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 6). [şerʿ-i sirāc-ı lemyezel,]*

şerīʿat: *Allah'ın emri doğrultusunda dini inançlara göre belirlenmiş kurallar, şeriat.*
1. **Şerīʿatuñ** muḥkem it Ḥaḳ yolına ṭoġru git
   Yaman ḫūylaruñ terk it tevḥīde gel tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 7). [şerīʿatuñ, -üñ]*

şerīf: *Şerefli, mübarek, kutsal, yüce.*
1. Bāz-ı sefīdi şerʿ-i **şerīf** āşyānınuñ
   Sīmurġ-ı Ḳāf-ı ḳulle-i ḳudret-gehi Ḫudā *(Şânî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 3). [şerīf,]*

şerīk: *Ortak, benzer.*
1. Mānend-i miṣl-i şibh-i şebīh ü **şerīki** yoḳ
   Vāḥiddür ikilik aña emr-i muḥāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 5). [şerīki, -i]*

şeş ü penc: *Altı beş (tavla oyunu terimi).*
1. Yek geldi baña Şānī hemān tās-ı felekde
   Nerrād-ı cihān atdı baña niçe **şeş ü penc** *(Şânî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 14). [şeş ü penc,]*

şevī: *(Fars). Ol.*
1. Ger peyker-i Ḥaḳ zinde **şevī** hemçü Ḫıżr tü
   Āb-ı ḥayāt kelime-cūy-ı Muḥammedest *(Şânî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 7). [şevī,]*

şevḳ: *Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.*
1. Nihāl-i ḳāmeti bir şemʿ-i kāfūrī dürür gūyā
   Ki **şevḳinden** olupdur cān u diller cümle pervāne *(Şânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 4). [şevḳinden, -i, -n, -den]*
2. Bāġ-ı ġamda beni bülbül gibi şīvende ḳoyan
   Gül yüzüñ **şevḳi** ile ġonce-i ḫandānuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 6). [şevḳi, -i]*
3. ʿAşḳ ile olunca **şevḳi** birle
   Söz dilde terennüm-i ġazeldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 1). [şevḳi, -i]*
4. Lebüñ **şevḳiyile** cān sözüñ aġzumda mükerrerdür
   Ne ṭatludur ne şirīndür ne nāzikdür ne şekkerdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 1). [şevḳiyile, -i, -y, -ile]*
5. Ḳandadur bād-ı ṣabā gülşen-i kūy-ı dildār
   Vir ḫaber cān u göñül **şevḳ** ile aña ḳopalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 8). [şevḳ,]*

şevk oḳları: *Sevinç oḳları, arzu oḳları.*
1. Dem-sāz-ı muṭrib-i āh olmaġa bezm-i ʿaşḳa
   Şevḳ oḳlarıyla baġrum ney rinde yek delindi *(Şânî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 6). [şevḳ oḳlarıyla, -y, -la]*

şevk-i dendān: *Dişlerin parıltısı, ışıltısı.*
1. Tükürsen **şevḳ-i dendān** lebiyle dürr-i mercānı
   Sen ey çeşm-i güher-pāşum benüm deryāya beñzersin *(Şânî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 5). [şevḳ-i dendān,]*

şevk-i ḥāl-i ruḥ-ı cānān: *Sevgilinin ruhunun halinin keyfi.*
1. **Şevḳ-i ḫāl-i ruḫ-ı cānān** ile her laḥẓa göñül
   Āteş-i ʿaşḳa düşüp yanmadadur hemçü semend *(Şânî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 5). [şevḳ-i ḫāl-i ruḫ-ı cānān,]*

şevk-i ruḥsār: *(Sevgilinin) yüzünün arzusu.*
1. Bu ne germiyyet olur cān-ı dil ey şemʿ-i ezel
   Şevḳ-i ruḫsāruñıla āteş-i sūzāna düşer *(Şânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 12). [şevḳ-i ruḫsāruñıla, -uñ, -ı, -la]*
2. **Şevḳ-i ruḫsāruñla** dilde dāġ-ı ġam güldür baña
   Gülşen-i sīnemde āh ey ġonca bülbüldür baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 1). [şevḳ-i ruḫsāruñla, -uñ, -la]*

şey: *Şey, nesne, herhangi bir şey.*
1. Her **şeyde** görinen gören alan viren odur
   Ġayruñ vücūdı arada vehm ü ḫayāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 7). [şeyde, -de]*
2. Ḥāżır u mevcūdsın her **şeyde** sensüz nesne yoḳ
   Cümle-i ʿālem mekānuñ yine sensin lā-mekān *(Şânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 9). [şeyde, -de]*
3. Dil-i vīrānem içre bulmışum ol genc-i pinhānı
   Anuñçün olmışum müstaġnī her **şeyden** görüñ anı *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 2). [şeyden, -den]*
4. Saña senden yaḳīn olan ne **şeyʾdür** anı feḥm eyle
   Şaḳın cehl-i mürekkeb olma kesb it ʿilm-i vicdānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 5). [şeyʾdür, -ʾdür]*
5. Görinen her **şeyʾüñ** ʿaynında Ḥaḳdur ġayrı yoḳdur hīç
   Gözüñ aç ẕerrelerden ḳıl temāşā mihr-i raḫşānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 9). [şeyʾüñ, -üñ]*

şeyāṭīn-i eyyām: *Şeytanların günleri.*

1. Oldı deyü **şeyāṭīn-i eyyāmı**
   Her firişte-ḫışālı neylerler *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 19). [şeyāṭīn-i eyyāmı, --i-ı]*

şeydā: *(Aşk sebebiyle) Aklını yitirmiş, deli divane olmuş, çılgın (kimse). II Âşık.*

1. Ne bilür āb-ı viṣālüñ ḳadrin
   Düşmeyen deşt-i ġam içre **şeydā** *(Şânî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 12). [şeydā,]*
2. Yüziñe nūr-ı Ḥaḳ olmış hüveydā
   Anuñ çün ehl-i ʿaşḳı ḳıldı **şeydā** *(Şânî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 2). [şeydā,]*
3. Cihān bāġında ey gül ġonce-femler ḥasreti birle
   Şehīd-i ʿaşḳ olan **şeydālara** ḳanlı kefensin sen *(Şânî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 8). [şeydālara, -lar, -a]*

şeyḫ: *Şeyh, önder.*

1. **Şeyḫ** der- kān-ı cevāhir kendüzin
   Aña ʿṣarrāf eyleyenler ṣūfīdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 7). [şeyḫ,]*
2. Sensin ey ḫayrü'l-beşer ol server-i ʿālī-cenāb
   Kim ġulām-ı dergehüñdür ins ü cin ü **şeyḫ** ü ṣābb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 2). [şeyḫ,]*

şeytan: *Şeytan, Meleklerin başı ve hocası olduğu halde isyan edip Allah'ın emirlerine karşı geldiği için huzurdan kovulan ve rahmetten uzak kalan âsî varlık, iblis II Rakip.*

1. Bütperest olma Ḫudāya ṭap sücūd-ı ḫāk ḳıl
   Cehl ile ḳalma ġurūr içre ki **şeyṭanlıḳ** budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 4). [şeyṭanlıḳ, -lıḳ]*
2. Vücūda geldigüñde dir küfrüñ ḳubbesi geçdi
   Ṣanemler ser-nigūn oldı ḫacālet başdı **şeytānı** *(Şânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 4). [şeytānı, -ı]*
3. Niçe nefs ile **şeyṭānı** ṣarāb içüp ulaḳ esrüñ
   Bizi ol bezme irgür kim ola sāḳī-i rūḥānī *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 9). [şeyṭānı, -ı]*
4. Sen itdüñ baña dime nefʿ ü żar görseñ bir ādemden
   Ki bu sen ben dimeklik eyledi merdūd **Şeyṭānı** *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 8). [şeyṭānı, -ı]*

şeyṭan-ı merīd: *İnatçı şeytan.*

1. Anuñ kim pīri yoḳdur pīri **şeyṭan-ı merīd** olur
   Saʿādet ehli bir pīrüñ elin ṭutar mürīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 1). [şeyṭan-ı merīd,]*

şeyṭanlıḳ: *Şeytan II Rakip II Hile.*

1. ʿĀrif iseñ bir işit bir söyle bir gör cümleyi
   İkilükde ḳalma olma **şeyṭanlıḳ** budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 4). [şeyṭanlıḳ,]*

şeyu'llāh: *"Allah için bir şey" anlamında dilek ifadesi.*

1. Sīm ü zerle pür görüp zambaḳ kefin ey ġonce leb
   Gülşen-i kūyuñda güller açdı **şeyu'llāh** elin *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 12). [şeyu'llāh,]*
2. Ḫūn-ı vaṣl-ı yāre **şeyʾu'llāh** için
   Ṣānī de bir bī-nevā dervīşdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 17). [şeyʾu'llāh,]*

şibh: *Benzeyen şey, benzer, nazir.*

1. Mānend-i miṣl-i **şibh-i** ṣebīh ü ṣerīki yoḳ
   Vāḥiddür ikilik aña emr-i muḥāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 5). [şibh-i, --i]*

şifā: *Hastalıktan kurtulma, iyileşme.*

1. Öpülmez emilirse laʿlin ki **şifā** dirler
   Dāḫı niye emsem dir billāh diñ o dermānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 5). [şifā,]*

şifā bul-: *İyileşmek, şifa, derman bulmak.*

1. Maraż-ı cehline ey Şānī **şifā bulmaz** mı
   Kişi kim ʿilm ile Loḳmān ola ger ḥikmetde *(Şânî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 9). [şifā bulmaz, -maz]*

şifā-yı ḳalbī: *Gönlün dermanı, gönül şifası.*

1. Dün ṣundu sāḳī destime bir kāse-i ṣabūḥ
   Ṣunar **şifā-yı ḳalbī** vü kān-ı ġıdā-yı rūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 2). [şifā-yı ḳalbī, -ī]*

şikār eyle-: *Avlamak.*

1. Çeşmüm ṣulaġına gelüp uġramadı hīç
   Yā Rāb o gözi āhūyı kim **eyledi şikār** *(Şânî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 8). [şikār eyledi, -di]*

şikār it-: *Avlamak, ele geçirmek.*

1. Dāne-i ḫāl ile dil murġın **şikār itmek** için
   Ol gözi ṣayyāduñ ol zülf-i siyehler ağıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 11). [şikār itmek, -mek]*

2. ʿĀrdur kerkes **şikār itmek** hümā ṣayyādına
   Herkesüñ lāyıḳ gerek ʿālemde fiʿli adına *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 1). [şikār itmek, -mek]*
3. Şānī isterseñ hümā-yı lā-mekānı **itmek şikār**
   Kūh-ı Ḳāf-ı dilde yap sīmurġ-ı ʿaṣḳa lāneyi *(Şânî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 13). [şikār itmek, -mek]*

şikeste: *Kırılmış, incinmiş.*
1. Nedür bu reste reste deste deste çīn-be-çīn kākül
   Nedür bu ḫaste-dem-beste **şikeste** dildeki sevdā *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 6). [şikeste,]*

şikeste göñül: *Kırılmış gönül.*
1. Ṭabīb-i cān u dilsin sensiz ārām idemem göñül
   Şikeste göñlümüñ eglencesi ṣabr u ḳarārum yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 4). [şikeste göñlümüñ, -üm, -üñ]*

şimdi: *Şimdi, şuan.*
1. Bir zamān ḫāl-i siyehkāruñ idi **şimdi** ḫaṭuñ
   Durmayup ṣalmadadur fitne-i devrān bir bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 11). [şimdi,]*
2. Muʿteber oldı **şimdi** müstaʿmel
   Ṣāf-ı āb-ı zülāli neylerler *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 5). [şimdi,]*
3. Saḫrā-yı ʿaşḳ içinde Şānī **şimdi** Mecnūn yoḳ menem
   Bu vādi nevbetle diger dīvāneden dīvāneye *(Şânî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 13). [şimdi,]*
4. Sulṭānı durur iḳlīm-i ġam-ı ʿaşḳuñ **şimdi**
   Nāmına göñül dirler olmaya hiç aḳrānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 7). [şimdi,]*
5. Bend bend her kūşeden ey Şānī baġlanmış yatur
   Şimdi zencīr-i ġam-ı ʿaşḳuñ benim dīvānesi *(Şânî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 14). [şimdi,]*
6. Sāḳī-i bāḳī elinden yine içdük cām-ı mey
   Küşte-i ġamken fenā bezminde olduḳ **şimdi** ḫayy *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 2). [şimdi,]*
7. N'ola cān eyler isem ben ruḫ-ı cānāna fedā
   Şimdi mi ṣemʿe ider cānını pervāne fedā *(Şânî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 2). [şimdi,]*
8. Açmaġa genc-i dili ḳatl-i ṭılsım-ı cānı
   Şimdi ey hādī refīḳüm baña feṭḥ-i ẓafer it *(Şânî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 12). [şimdi,]*
9. Bir pādişeh-i vilāyet-i ḫüsn
   Ḳıldı beni Şānī **şimdi** çāker *(Şânî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 14). [şimdi,]*

şimşād: *Şimşir ağacı (Güzelin boyu).*
1. Degüldür bāġ-ı dehre geldügi **şimşāduñ** öykinmek
   Ḳadüñ önüñde ṭoġruluḳda bir ikrāma gelmişdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 11). [şimşāduñ, -uñ]*

şīn: *Arapçadaki "sin" harfi.*
1. İlden ey Şānī çeküp el hemdemin
   ʿAyn **şīn** Ḳāf eyleyenler ṣūfīdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 14). [şīn,]*

şinev: *Dinlemek, işitmek, kulak vermek II Dikkate almak.*
1. Guftend muhakkıkīn-i cihān ḫoş **şinev** ḫadīṣ
   Ḳurʾān-ı ḫalḳ-ı Aḥmed u ḫūy-ı Muḥammedest *(Şânî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 3). [şinev,]*

şīr: *Aslan II Âşık.*
1. Baġlanurken ġālibā zencīrlerle **şīrler**
   Bu ʿaceb ṭutmaz dil-i divāneyi zencīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 1). [şīrler, -ler]*

şiʿr: *Şiir, edebi değeri olan nazımlı ve kafiyeli söz.*
1. Ḥayrān u muḥibbe Şānī **şiʿrüñ**
   Şīrince şekker ʿaceb ʿaseldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 11). [şiʿrüñ, -üñ]*
2. N'ola şīrīn ise **şiʿrüm** benüm aġzumda ey Şānī
   Lebi vaṣfı o dildāruñ nebāt-ı ḳand ü şekkerdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 9). [şiʿrüm, -üm]*

şiʿr-i dilsūz: *Gönül yakan şiir.*
1. **Şiʿr-i dilsūzum** işiden ruḫ-ı vaṣfından
   Şāniyā ḳalmaya bir defter ü dīvān yaḳalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 11). [şiʿr-i dilsūzum, -um]*

şiʿr-i ġazel: *Gazel şiiri.*
1. Nedür ol **şiʿr-i ġazel** ṭarz-ı güzel ḳatl-i raḳīb
   Be ne ṣāʿir be ne kāmil be ne Şānī be ne er *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 9). [şiʿr-i ġazel,]*

şiʿr-i Şānī: *Şâni'nin şiiri ("15. yüzyılın sonu ile 16. yüzyılın başında yaşamış divan şairi" (?)).*
1. Lebüñle dişlerüñ vaṣfında **şiʿr-i Şānīyi** diñle
   Ne yāḳūtdur ne cevherdür ne lüʾlüdür ne gevherdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 9). [şiʿr-i şānīyi, -y, -i]*

şiʿr-i şīrīn: *Hoş şiir, tatlı şiir.*

1. Leẕẕet-i ʿaşḳı bilürdi ne imiş ey Şānī
   Şiʿr-i şīrīnüm eger irseyidi Ferhāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 10). [şiʿr-i şīrīnüm, -üm]*

şīrin: *Tatlı.*

1. Ṣadef-i ṭabʿımı pür eyler o **şīrīn** dehenüñ
   Ḫoḳḳa-i laʿli açıldıḳça ki dürrler dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 3). [şīrīn,]*
2. N'ola **şīrīn** ise şiʿrüm benüm aġzumda ey Şānī
   Lebi vaṣfı o dildāruñ nebāt-ı ḳand ü şekkerdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 9). [şīrīn,]*
3. Lebüñ şevḳiyile cān sözüñ aġzumda mükerrerdür
   Ne ṭatludur ne **şirīndür** ne nāzikdür ne şekkerdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 2). [şirīndür, -dür]*
4. Nedür ol fem nedür ol leb nedür ol şehd ü şeker
   Be ne nāzik be ne zībā be ne **şīrīn** be ne ter *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 2). [şīrīn,]*
5. İki destüñle meges gibi döñersün başuña
   Aldanursuñ ger bu dehrüñ telḫ ü **şīrīn** dadına *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 10). [şīrīn,]*
6. Ḥayrān u muḥibbe Şānī şiʿrüñ
   Şīrince şekker ʿaceb ʿaseldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 12). [şīrince, -ce]*

şīrīn süḫan: *Tatlı söz.*

1. Olursa n'ola ṭūṭī-i dil şekerin elfāẓ
   Gūyā iden ey meh anı **şīrīn süḫanuñdur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 4). [şīrīn süḫanuñdur, -uñ, -dur]*

şīrler: *Aslan (Âşık).*

1. Cān u dil ey āhū-çeşm olmışdur iki **şīrler**
   Bend içün zülfüñ ḳıl anlar boynına zencīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 1). [şīrler,]*

şitāb: *Acele, çabuk.*

1. Ẓulmet ile rūşeni göz görür eyā tālib-i Ḥaḳ
   Altun ile baḳırı ṣarrāf bilür itme **şitāb** *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 12). [şitāb,]*

şīve: *Cilve,naz, şive.*

1. Bendesini Şānīyā dilber neden bilmez ʿaceb
   Nāz mı bu **şīve** mi bilsem teġāfüller midür *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 14). [şīve,]*
2. Evrāḳ-ı ʿaḳlımuz n'ola daġılsa her zamān
   Şīve kitābın ol perī her ān açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 8). [şīve,]*
3. ʿAḳlumı daġıdur ol zülf-i siyeh **şīveleri**
   Ḥalḳa ḥalḳa ḳaçan ol nāz ile gerdāna düşer *(Şânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 3). [şīveleri, -ler, -i]*
4. Bir **şīvesi** vāfir gözi sāḥir
   Bir lafẓı cevāhir dişi gevher *(Şânî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 7). [şīvesi, -si]*

şīve-i laʿl-i leb: *Dudağın kırmızısının çekiciliği, işvesi.*

1. Lāle-veş sāġar-ı dil hūn-ı cigerle pürdür
   Şīve-i laʿl-i lebüñ baġrumızı ḳan itdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 8). [şīve-i laʿl-i lebüñ, -üñ]*

şīveli: *Nazlı, edâlı, işveli.*

1. Serv ḳadce lāle ḥadce ġonce lebce olsa yār
   Şīvelice şūḫca hem pür-ṭarabca olsa yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 2). [şīvelice, -ce]*

şīven: *Matem, sızlanma, yas.*

1. Bāġ-ı ġamda beni bülbül gibi **şīvende** ḳoyan
   Gül yüzüñ şevḳi ile ġonce-i ḫandānuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 5). [şīvende, -de]*

şol: *Şu, o.*

1. Beni ġavvāṣ-ṣıfāt baḥr-ı meʿānīye ṣalan
   Dür dişüñ fikri ile **şol** leb-i mercānuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 4). [şol,]*

şöyle: *Şöyle, şu tarzda, şu şekilde.*

1. **Şöyle** ki keskün olupdur ġamzeñ
   Hā diyince dil-i biryāna geçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 3). [şöyle,]*
2. **Şöyle** alur gider dil-i Şānī ḫayāl-i yār
   Ṣan murġ-ı vaḫşi dāneyi yerden ḳapar ḳaçar *(Şânî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 9). [şöyle,]*

şu: *" Şu " işaret sıfatı.*

1. Cān-ı ʿaşḳuñda gezüp ʿaşḳuñ arar
   Şu semek gibi ki ister deryā *(Şânî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 10). [şu,]*

şuʿāʿ: *Ziya, tel tel görünen ışık.*

1. Münīr-i mihr-i ruḫsāruñ **şuʿāʿın** seyr ḳılmaġa
   Eger lāyıḳ degülsek de bize sen eyle erzānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 3). [şuʿāʿın, -ın]*

şud: *"Ol-" yardımcı fiili.*

1. Şānī bedān ki çāre-i bīçāregān ü **şud**
   ʿAzmem hemīşe z'ān ki be-sūy-ı Muḥammedest *(Şânî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 9). [şüd,]*
2. Ḫayāl-i ḫāl-i rūyet der-dilem dāġ-ı muḥabbet **şud**
   Hevā-yı zülf-i müşkīnüñ ser-i ʿāşıḳda bir sevdā *(Şânî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 3). [şūd,]*

şūḫ: *Serbest ve neşeli tavırlı, işveli, cilveli II Sevgili.*

1. Diyiñ ol pādişeh-i ḥüsne meded bende bugün
   Naḳd-i ṣabr-ı dil ü cān ḳoymadı bir **şūḫ** levend *(Şânî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 4). [şūḫ,]*
2. Serv ḳadce lāle ḫadce ġonce lebce olsa yār
   Şīvelice **şūḫca** hem pür-ṭarabca olsa yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 2). [şūḫca, -ca]*

şūh-ı ʿArab: *Arap güzeli.*

1. ʿAcem olmasa dilber Türk-i tātār olmasa maḥbūb
   Ya Rūmī olsa dilber yoḳsa bir **şūḫ-ı ʿArab** olsa *(Şânî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 6). [şūḫ-ı ʿarab,]*

şūh-ı nedim-i meclis-ārā: *Meclis süsleyen neşeli sohbet arkadaşı.*

1. Bir **şūḫ-ı nedim-i meclis-āra**
   Bir ḫūb-ı laṭīf rūşen-i aḫter *(Şânî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 9). [şūḫ-ı nedim-i meclis-āra,]*

şūh-ı şive-kār: *İşveli, cilveli dilber, sevgili.*

1. Ṣaġı ṣolı peşi pesi gözetmeden gözüm
   Dörtolayazdı gelmedi o **şūḫ-ı şive-kār** *(Şânî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 4). [şūḫ-ı şīvekār,]*
2. Behiştüñ ḥūr u ġılmānı degül bir ʿişve-i çeşmüñ
   Benüm ey dilber-i ʿayyār **şūḫ-ı şīve-ḳārum** yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 8). [şūḫ-ı şīve-ḳārum, -um]*

şūh-ı zamān: *Neşeli vakit.*

1. Bir **şūḫ-ı zamān** āfet-i devrān
   Bir cān-ı cihān rūḥ-ı muṣavver *(Şânî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 9). [şūḫ-ı zamān,]*

şūh-ı zīrek: *Zeki, cilveli güzel.*

1. Bahār eyyāmıdur gül devridür bir ġonce leb olsa
   Fe-emmā **şūḫ-ı zīrek** olsa denür pür-ṭarab olsa *(Şânî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 2). [şūḫ-ı zīrek,]*

şukūfe: *Çiçek, tomurcuk.*

1. Bāġ u ṣaḥrā zeyn olur Şānī **şukūfeyle** tamām
   Ṣanki kevkeb ʿaksidür ḳandil-i ʿarşu'llāhdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 13). [şukūfeyle, -y, -le]*
2. Elvān-ı cāmeler girüp bag̱-ı ʿāleme
   Ḳıldı **şukūfeden** niçe biñ aḳçeler nisār *(Şânî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 12). [şukūfeden, -den]*

şuʿle: *Alev, ateş alevi.*

1. Mihr-i ruḫuñda sīnede her dāġ-ı āteşin
   Ey māh dehre **şuʿle** virür bir sitāredür *(Şânî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 6). [şuʿle,]*
2. Şeb-i bezm-i miʿrāc u vaḥdet için
   Ruḫuñ **şuʿlesidür** sirāc-ı münīr *(Şânî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 4). [şuʿlesidür, -si, -dür]*

şuʿleʾ-i āh: *Ahın alevi.*

1. Gördiler dil tekye-gāhı derd-i ġam mihmānıdur
   Şuʿleʾ-i āhum görüp yanar çerāġum ṣandılar *(Şânî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 4). [şuʿleʾ-i āhum, -um]*

şuʿle-i āteş-i āh: *Ah ateşinin alevi.*

1. Ḳorḳarım sūz-i derūnum dimege ol yāre
   Şuʿle-i āteş-i āhumda ola ʿālem vaḳd *(Şânî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 8). [şuʿle-i āteş-i āhumda, -um, -da]*

şuʿle-i envār-ı hū: *Allah'ın nurlarının parıltısı.*

1. Maḥvolup gitdi şeb-i hicrān ḳarañusı tamām
   Ḫāne-i dilde belürdi **şuʿle-i envār-ı hū** *(Şânî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 4). [şuʿle-i envār-ı hū,]*

şuʿle-i envār: *Nurların ışığı, parıltısı.*

1. Şemʿ-i tevḥīdüñ ne bilsün **şuʿle-i envārını**
   Bezm-i vaḥdet içre ey cān olmayan pervānesi *(Şânî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 3). [şuʿle-i envārını, -ı, -n, -ı]*

şuʿle-i kaʿināt: *Kainatın alevi.*

1. Gördüm o mehliḳāyı kim pertev-i şems-ẕāt olur
   İrdüm o şemʿa kim daḫı **şuʿle-i kaʿināt** olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 2). [şuʿle-i kaʿināt,]*

şürūh: *Şerhler, şerh yollu yazılan eserler.*

1. Vaṣf-ı ruḫuñla ḫāl ü ḥaṭuñ olmaya beyān
   Yüz metn yüz ḥavāşī ile dense yüz **şürūh** *(Şânî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 8). [şürūh,]*
2. Şerh idemez dibāce-i miṣbāḥ-ı ḥüsnüñi
   Şemsü'l-meānī żav gibi yazarsa yüz **şürūḥ** *(Şânî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 4). [şürūḥ,]*

T t

tā: *Değin, dek, kadar.*

1. Manẓar-ı Ḥaḳ olmaludur ḫalḳ-ı cihān āyinesi
   Tā ki ne ṣūretle baḳılsa anı göstere cevāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 10). [tā,]*
2. Şehrüñde ʿadū-yı nefsi öldür
   Mülküñ saña ola **tā** musaḫḫar *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 6). [tā,]*
3. Çünki ġarḳ-ı baḥr-ı vaḥdetsin ezelden **tā** ebed
   Ey muvaḥḥid sen de pes bu lā nedür illā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 7). [tā,]*
4. Mekteb-i ʿaşkında sen levḥ-i żamīrüñ ṣāfḳıl
   Añlayasın Şānī'den **tā** nüsḫa-i kübrā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 22). [tā,]*
5. **Tā** ḳıyāmet ḳopa şerḥ olmaya dilden zerre
   Söylenür olsa eger derd-i ġam ey cān bir bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 5). [tā,]*
6. Pīr öñinde telḳīn al ḳulaḳtan al cāna ṣal
   Tā olasın ehl-i ḥāl tevḥīde gel tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 4). [tā,]*

tā ki: *Değin, dek, kadar II "-den beri" anlamında bir söz.*

1. Yād u bilişi ḫayr ile yād eyle hemīşe
   Tā ki seni de yād u biliş ḫayr ile aña *(Şânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 4). [tā ki,]*

taʿallüm: *Ders yoluyla öğrenme, okuma.*

1. Ruḫlaruñ ʿarż it dile söyletmeñ istersen anı
   Ṭūṭī mirʾāt olmasa bilmez **taʿallüm** nidügin *(Şânî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 6). [taʿallüm,]*

ṭaʿām: *Yemek, yenilen şey.*

1. Her semer bir **ṭaʿam** u bir reng leṭāfet baġlamış
   Her birin gör maẓhar-ı envāʿ-ı feyżu'llāhdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 5). [ṭaʿam,]*

taʿarruż: *Sataşmak, saldırmak.*

1. Añmañ baña münkiri ki işi
   Hep daḫl u **taʿarruż** u cidaldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 6). [taʿarruż,]*

ṭāʿat: *Allah'ın emirlerini yerine getirme, ibadet.*

1. Ḫoş besle cānı **ṭāʿat** ile cismi ḫāk ḳıl
   Biri cenāb-ı ḥażrete vir birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 5). [ṭāʿat,]*

ṭāʿat ḳıl-: *Boyun eğmek, Allah'ın emirlerine uyma, emredileni yapma.*

1. Ey Müʾmin olan ḳardaş **ḳıl tāʿat** Ḥaḳḳa ulaş
   Tevbedür cümleye baş tevbeye gel tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 11). [tāʿat ḳıl,]*

tābāġ: *Tabak, yemek kabı.*

1. Meclisde ur ḳulaḳ def ü ṭanbūr gör ne dir
   Ṭolaşma gel şürāḥiye **tābāġa** söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 6). [tābāġa, -a]*

ṭabʿ-ı nāz: *Naz, cilve yaradılışı.*

1. Ẕülfiḳār-ı naẓmuma ey Şānī aʿdā baş eger
   Ṭabʿ-ı nāzuñ ʿarṣa-i ʿālemde Düldül'dür baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 10). [ṭabʿ-ı nāzuñ, -uñ]*

tābiʿ ol-: *Uymak, bağlanmak, takip etmek.*

1. İki ʿālemde necāt istersen ey ṭālib eger
   Tābiʿ ol gel Şānī'nüñ ezkārına evrādına *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 18). [tābiʿ ol,]*

ṯāb-ı ruḥ: *Yanağın parıltısı, ışığı.*

1. Dillerʿaceb mi pertev-i ruḥsāruñ ile olsa ẕeyn
   Tāb-ı ruḫuñdur żav viren kāşāneden kāşāneye *(Şânî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 4). [tāb-ı ruḫuñdur, -uñ, -dur]*

ṯabīb: *Doktor II (Âşığın derdine derman olacak) sevgili.*

1. Laʿl-i dil-i bīmāra ki em didi **ṯabībüm**
   Aġyāra naṣīb oldı ḳamu derd ü belā renc *(Şânî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 5). [ṯabībüm, -üm]*
2. Derd-i dilimi **ṯabīb** bilmez
   Ey laʿl-i şifā bu neʿileldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 7). [ṯabīb,]*

ṯabīb: *Doktor, hekim II Şifa veren (Hz. Muhammed).*

1. Ḫudānuñ sen ḥabībisin şefāʿat yā Resūlallāh
   Ḳamu derdüñ **ṯabībisin** şefāʿat yā Resūlallāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 2). [ṯabībisin, -i, -sin]*

ṯabīb-i cān u dil: *Ruh ve gönül doktoru.*

1. Olur laʿlüñ ġamından bu dil-i bīmāra bir emdi
   Bu sözler ey **ṯabīb-i cān u dil** billāhi ṣaġumdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 8). [ṯabīb-i cān u dil,]*
2. Bu ne serāydur **ṯabīb-i cān u dil** bilsemʿaceb
   Şerbet-i Hū nūş ider olur yine bīmār-ı hū *(Şânî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 7). [ṯabīb-i cān u dil,]*
3. **Ṯabīb-i cān u dilsin** sensiz ārām idemem göñül
   Şikeste göñlümüñ eglencesi ṣabr u ḳarārum yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 3). [ṯabīb-i cān u dilsin, -sin]*

ṯabīb-i dil: *Gönül doktoru.*

1. Merhem-i vaṣluñ ile Şānī dil-i ḫastañe gel
   Ey **ṯabīb-i dil** ü cān itmiş idüñ böylece vaʿd *(Şânî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 10). [ṯabīb-i dil,]*

ṯabīb-i dil ü cān: *Ruh ve gönül doktoru.*

1. Ḳaşı bīmārını gör geç o **ṯabīb-i dil ü cān**
   Didi bu ḫasta dilüñ ḥāli iki aya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 5). [ṯabīb-i dil ü cān,]*

ṯabla-i çarḫ: *Feleğin nişan yeri.*

1. **Ṯabla-i çarḫı** müşebbek eyledi encüm dükel
   Ey kemān ebrū atar eflāka āhum tīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 3). [ṯabla-i çarḫı, -ı]*

ṯabl-ı sīne: *Gönül davulu.*

1. **Ṯabl-ı sīnem** dögerek leşker-i āhum çeküben
   Şāniyā mülk-i ġama itdüm emīrāne sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 13). [ṯabl-ı sīnem, -m]*
2. Çekilür tūġ-ı āhum **ṯabl-ı sīnem** urılur her dem
   Diyār-ı ġamda ey Şānī gözet neʿālī şāhum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 13). [ṯabl-ı sīnem, -m]*

tāc: *Tarîkat şeyhlerinin giydikleri, mensup oldukları tarîkata göre değişik şekilleri olan serpuş II Hükümdarlık alâmeti olarak giyilen, genellikle kıymetli taşlarla süslü baş kisvesi.*

1. Edeb başlar **tācıdur** sulṭanlar muḥtācıdur
   Edebsüzlik acıdur gel edeb ögren edeb *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 3). [tācıdur, -ı, -dur]*
2. Şānī esīr-i zülf-i nigār oldı zāhidā
   Tesbīh ü **tāc** u ḫırka vü zünnār fikri yoḳ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 18). [tāc,]*
3. Gel gedā-yı kūy-ı cānān ol ki sulṭānlıḳ budur
   Tāc u taḫtı cümle berbāt it Süleymānlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 2). [tāc,]*

tāfte: *Bürülmüş, bükülmüş.*

1. Der-āsmān-ı şerʿ-i nübüvvet-i ū **tāfteest**
   Mihr-i felek-i Nūh pertev-i rūy-ı Muḥammedest *(Şânî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 5). [tāfteest, -est]*

ṯaġ: *Dağ II Baş, kafa.*

1. Gūş idelden nāle vü feryād u zārum **ṯaġlar**
   Lāleler yer yer dilin ṭaġlara her dem daġlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 1). [ṯaġlar, -lar]*
2. Sūz-ı dilden bir nefes āh itdügümçün Şāniyā
   Āhuma āhenk idüp iñleşdi yer yer **ṯaġlar** *(Şânî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 10). [ṯaġlar, -lar]*
3. Gūş idelden nāle vü feryād u zārum ṭaġlar
   Lāleler yer yer dilin **ṯaġlara** her dem daġlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 2). [ṯaġlara, -lar, -a]*
4. Ne ister sīnemüñ göynüklerinden müddeʿī bilmem
   Benüm ʿālemde anlar her biri bir ḳara **ṯaġumdur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 4). [ṯaġumdur, -um, -dur]*

ṯaġıt: *Dağıtmak, savurmak (Sevgilinin saçını savurması).*

1. ʿAḳlum **ṭaġıdan** ḳākül-i ʿanber-şikenüñdür
   Bend-i dil iden dāʾimā çāh-ı ẕeḳanıñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 1). [ṭaġıdan, -an]*
2. Sünbüllerüñ gül üzre **ṭaġıtmışsın** ey nigār
   ʿUşşāḳ-ı derdmende ne rüy-ı celāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 3). [ṭaġıtmışsın, -mış, -sın]*

ṭaġıl-: *Dağılmak, yayılmak.*

1. Ṭaraf ṭaraf **ṭaġılan** ʿaḳl u ṣabrı ʿayb itme
   Bölük bölük bölünen zülf-i yāri gördüñ mi *(Şânî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 3). [ṭaġılan, -an]*

ṭaġla-: *Acısı yüreğine işlemek, acımak, üzülmek.*

1. Her dem baña dil **ṭaġladan** seylāb-ı eşküm çaġladan
   Bülbül gibi ḳan aġladan yārüñ cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 9). [ṭaġladan, -dan]*

ṭaḥrīr eyle-: *Yazmak.*

1. Kātib-i āteş-zebāndur Şānī **ṭaḥrīr eylemiş**
   Görse dirdüm reşk iderdi ṣāḥib-i şevket baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 9). [ṭaḥrīr eylemiş, -miş]*

ṭaḫt: *Hükümdarlık makamı, hükümdarlık.*

1. Gel gedā-yı kūy-ı cānān ol ki sulṭānlıḳ budur
   Tāc u **ṭaḫtı** cümle berbāt it Süleymānlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 2). [ṭaḫtı, -ı]*
2. Şāhlık meylini ḳo Şānī gedā-yı ʿaşḳ ol
   Ne ġam-ı ḫayl u ḥaşem çek ne hemm-i tāc ne **ṭaḫt** *(Şânî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 10). [ṭaḫt,]*
3. Şāhlık meylini ḳo Şānī gedā-yı ʿaşḳ ol
   Ne ġam-ı ḫayl u ḥaşem çek ne hemm-i tāc ne **ṭaḫt** *(Şânî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 10). [ṭaḫt,]*

ṭaḫt kur-: *Taht kurmak.*

1. **Kuralı** pādişeh-i ʿaşḳ gönül şehrine **ṭaḫt**
   Baña yār oldı ḳamu ʿizz ü şeref devlet baḫt *(Şânî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 1). [ṭaḫt kuralı, -alı]*

ṭak-: *Takmak, tutturmak.*

1. Ey yār-ı ʿazīzim saña bir söz direm ammā
   Cān kūşene **ṭaḳ** sen anı ki ol dür-i yek-tā *(Şânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 2). [ṭaḳ,]*
2. Dolaşursın dil-i sevdāzedeyle her zemān ey zülf
   Bilürüm ḳaṣduñ ol dīvāneyi zencīre **ṭaḳmaḳdur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 8). [ṭaḳmaḳdur, -maḳ, -dur]*

ṭakıl-: *Peşine takılmak, takip etmek.*

1. Üzülmezsin **ṭaḳılduñ** rāh-ı ġamda bizden ey nāle
   Cereş gibi dilüñ dek ṭurmaz iseñ biri çaḳmaḳdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 5). [ṭaḳılduñ, -du, -ñ]*
2. Ten ġubāriyle **ṭaḳıl** sen de hevā-yı ʿaşḳa
   Ẕerre-vār idelim ol mihr-i dıraḫşāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 3). [ṭaḳıl,]*

ṭaḳır ṭaḳır: *İkileme, aniden, bir bir.*

1. Yār işiginde ötme raḳībā laḳır laḳır
   Epsem sürülmedin yire yüzüñ **ṭaḳır ṭaḳır** *(Şânî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 2). [ṭaḳır ṭaḳır,]*

ṭaḳlīl ḳıl-: *Azaltmak, indirmek.*

1. Şānī bu āh u giryeyi **ṭaḳlīl ḳılma** kim
   Yaş dökmemişdi nevḥa idüp belki niçe Nūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 9). [ṭaḳlīl ḳılma, -ma]*

ṭaḳvā: *Allah korkusu ile Allah'ın yasakladığı şeylerden, önce şirkten, sonra da günahtan, günah ve haram olması ihtimâli bulunan şüpheli durumlardan, gereksiz şeylerden korunma, sakınma.*

1. Kūyında işüm olunca ʿaḳlum
   Taḳvā vü riyāżet ü ʿameldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 10). [taḳvā,]*

ṭal-: *Dalmak, bir yere girmek.*

1. Ol gevher-i yektā ne baḥr-ı dil içindeymiş
   Ġavvāṣ oluban **ṭalduḳ** neyler görelüm Allāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 8). [ṭalduḳ, -duḳ]*
2. Ey muvaḥḥid cāndan ġavvāṣ olup **ṭalduñ** ise
   Baḥr-ı tevḥīdüñ bilürsin kim nedir dürdānesi *(Şânî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 7). [ṭalduñ, -du, -ñ]*

ṭalʿat: *Güzellik, parlaklık.*

1. Ey güneş **ṭalʿat** ne ebr içre nihān olduñ ʿaceb
   Ṣaldı āfāḳa ṣalā raʿd-i fiġānum ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 17). [ṭalʿat,]*

ṭaleb: *İsteme, istek, dileme.*

1. Bī cefāca pür-vefāca rindce ʿayyārca
   Ḫūbca maḥbūbca dilde **ṭalebce** olsa yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 12). [ṭalebce, -ce]*

ṭaleb ol-: *İstemek, istenilmek, rağbet etmek, edilmek.*
1. Ḫarīdār-ı metāʿ-ı vaṣl-ı cānān oldum ey Şānī
   ʿAceb mi naḳd-i çeşmüm dīde-i terden **ṭaleb olsa** *(Şânî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 8). [ṭaleb olsa, -sa]*

ṭalebe: *Öğrenci.*
1. Ders-i ʿaşḳa direm ey Şānī ṣalā hep gelsün
   ʿĀlim ü vāʿiẓ ü nāṣıḥ ü **ṭalebe** dānişmend *(Şânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 14). [ṭalebe,]*

ṭālīʿ: *Kader, kısmet.*
1. Neden ey şemʿ-i meṭāliʿ ḳamu ʿālemlere şāyiʿ
   Sen iken gün gibi **ṭali**ʿ seni iḳfā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 16). [ṭaliʿ,]*

ṭālib: *Talep eden, bekleyen, isteyen.*
1. Ādem ol ey **ṭālib** añla ʿilmü'l-esmā nedür
   Sen nesin anı bilüp fehm eyle bu eşyā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 1). [ṭālib,]*
2. İki ʿālemde necāt istersen ey **ṭālib** eger
   Tābiʿ ol gel Şānī'nüñ ezkārına evrādına *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 17). [ṭālib,]*

ṭālib ol-: *Talep etmek.*
1. Şāhbāzın evc-i istiġnā iden kerkes gibi
   Lāyıḳ olmaz **ṭālib olmaḳ** cīfe-i dünyā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 10). [ṭālib olmaḳ, -maḳ]*

ṭālib-i faḳr-ı fenā: *Yoksulluğu, yokluğu arayan, talep eden.*
1. **Ṭālib-i faḳr-ı fenā** dervīşdür
   Rāġıb-ı renc ü ʿanā dervīşdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 1). [ṭālib-i faḳr-ı fenā,]*

ṭālib-i Ḥaḳ: *Hakk'ı, Allah'ı isteyen.*
1. Ṭut ḳulaḳ ey **ṭālib-i Ḥaḳ** gevher-i irfāna bir
   Baḥr-i vaḥdetde nedür añlayasın dürdāne bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 1). [ṭālib-i ḥaḳ,]*
2. Ẓulmet ile rūşeni göz görür eyā **ṭālib-i Ḥaḳ**
   Altun ile baḳırı ṣarrāf bilür itme şitāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 11). [ṭālib-i ḥaḳ,]*

taʿlīm: *Ders, öğretme.*
1. Şānī ne itse **taʿlīm** edeb ṭutup ol teslīm
   Uluña eyle taʿẓim gel edeb ögren edeb *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 15). [taʿlīm,]*

taʿlīm-i ʿilm-i dīn: *Din ilminin öğretimi.*
1. O kim **taʿlīm-i ʿilm-i dīn** içün bir pīre yapışmaz
   Ṣāḳī-i bī-ḥayā bir naḥs u bed-baḫt u pelīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 3). [taʿlīm-i ʿilm-i dīn,]*

ṭamaʿ: *Aç gözlülük, doymazlık.*
1. Niçe heves-i hevā-yı şeyṭān
   Nice ġaraż u **ṭama**ʿ birāder *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 16). [ṭamaʿ,]*

tamām: *Tam olarak, noksansız olarak.*
1. Bāġ u ṣaḥrā zeyn olur Şānī şukūfeyle **tamām**
   Ṣanki kevkeb ʿaksidür ḳandil-i ʿarşu'llāhdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 13). [tamām,]*
2. Maḥvolup gitdi şeb-i hicrān ḳarañusı **tamām**
   Ḫāne-i dilde belürdi şuʿle-i envār-ı hū *(Şânî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 3). [tamām,]*

ṭañ-: *Kötülemek, ayıplamak.*
1. Sevdālıġum irişince ki gāh
   Ṭañmañ baña o da bir maḥaldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 4). [ṭañmañ, -ma, -ñ]*

ṭañ: *Yerme, ayıplama.*
1. Ḳatı ḫam ḳılma ḳadem zülfüñ idüpdür çevgān
   Yarın ey pīr olası hīç aña **ṭañmayasın** *(Şânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 12). [ṭañmayasın, -ma, -y, -a, -sın]*
2. **Ṭa**ʿ**n** ṭaşına zırıh oldı müjeñ tīrinden
   Ḳalduġunca yıġılup sīnede peykān bir bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 7). [ṭaʿn,]*

ṭañ mı: *Şaşılır mı?.*
1. Būy-ı zülfüñ alsa **ṭañ** mı ḫāl-i ruḫsāruñ senüñ
   Mā-taḳaddümden saña kāfir virür Rūma ḫarāc *(Şânî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 7). [ṭañ,]*

2. Dimāġın çatladup āh itse **tañ mı** bülbül ey Şānī
   Diş uran leblerine ġonce-i bāġuñ çü şebnemdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 9). [tañ mı,]*
3. Kesüp ḳanlu elifler gül gül itsem sīnemi **tañ mı**
   Ḳılursam serv ü güllerle müzeyyen tāze dāġumdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 5). [tañ mı,]*
4. **Ṭañ mı** zülfüñle ruḫuñ seyrin idersem her rūz
   Maġrib u maşrik idi günde Süleymāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 9). [ṭañ mı,]*

ṭaʿn eyle-: *Sövmek, yermek, ayıplamak.*

1. Ḳapuñda **ṭaʿn eyle** beni öldürdi müddeʿī
   Baña yazıḳdur ey perī saña vebāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 11). [ṭaʿn eyle,]*

ṭanbūr: *Klâsik Türk müziğinin başlıca çalgılarından biri olan, yay veya mızrapla çalınan, uzun saplı, telli tahta çalgı.*

1. Meclisde ur ḳulaḳ def ü **ṭanbūr** gör ne dir
   Ṭolaşma gel ṣürāḥiye tābāġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 5). [ṭanbūr,]*
2. Çek ikilik penbesin şemʿüñden aç cān ḳulaġın
   Diñle meclisde ne dir gör def ü **ṭanbūr** çeng ney *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 4). [ṭanbūr,]*

tanı-: *Tanımak, bilmek, vakıf olmak.*

1. Bilmedi Rabbi o kim **tanımadı** öz nefsin
   Men-ʿaref sırrını Aḥmed didi kim lā eyler *(Şânî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 5). [tanımadı, -ma, -dı]*
2. Ey kendüzi miḳdārını bilmez
   Sen seni **tanı** ki sır-ı ekber *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 12). [tanı,]*

tanıt-: *Tanıtmak, tanıştırmak.*

1. Pend eyleyen Şānī'dür saña ḥaḳḳı **tanıtur**
   Haḳdan özüñe ḳanıdur tevḥīde gel tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 23). [tanıtur, -ur]*

ṭap-: *Bulmak.*

1. Cām-ı lebüñden irse kime curʿa-i ṣabūḥ
   Buldı ḥayāt-ı sermedi **ṭapdı** ġıdā-yı rūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 2). [ṭapdı, -dı]*
2. Ey nefse esīr olan ẕebūn er
   Kes ḳayduñı **ṭap** ḥalāṣ bul fer *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 2). [ṭap,]*

ṭap-: *Tapmak, kulluk etmek.*

1. Bütperest olma Ḫudāya **ṭap** sücūd-ı ḫāk ḳıl
   Cehl ile ḳalma ġurūr içre ki şeyṭanlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 3). [ṭap,]*

tār: *İp, iplik, tel.*

1. Zer-i ʿömrün virenüñ vaṣl metāʿın **tāre**
   Miḥek-i ʿaşḳla ḳalbi silenüñ ṣāf mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 3). [tāre, -e]*

ṭaraf: *Yön, taraf.*

1. N'ola pervāz itse mürġ-i tabʿ-ı Şānī her **ṭaraf**
   Tīr-i ġamzeñ ey ḳaşı yā aña bāl ü per yeter *(Şânî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 9). [ṭaraf,]*
2. Dağıtmış her **ṭaraf** sünbüllerin gül ruḫları üzre
   Bahār-ı ḫüsn-i dilber gör ne ḫoş eyyāma gelmişdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 7). [ṭaraf,]*

ṭaraf ṭaraf: *Yön yön, her taraftan.*

1. Ṭaraf ṭaraf ṭaġılan ʿaḳl u ṣabrı ʿayb itme
   Bölük bölük bölünen zülf-i yāri gördüñ mi *(Şânî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 3). [ṭaraf ṭaraf,]*

tār-ı zülf: *Saç teli.*

1. Bu ne celāl olur kim görüp cemāl-i yāri
   Bir **tār-ı zülfe** biñ biñ Manṣūr-ı dil ṣalındı *(Şânî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 8). [tār-ı zülfe, -e]*

ṭarīk-i ġam: *Keder yolu.*

1. Fiġān u nāle vü eşkümle yir gök ṭopṭoludur hep
   Ṭarīḳ-i ġamda aʿdā ṣanma sen kim bī-sipāhum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 4). [ṭarīḳ-i ġamda, -da]*

ṭarīk-i resen-i ʿaşk-ı ṣanem: *Put gibi güzel sevgilinin yolunun ipi.*

1. Cān oynamada biñ cehle iderse düşmen
   Ben **ṭarīḳ-i resen-i ʿaşḳ-ı ṣanemden** düşmen *(Şânî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 2). [ṭarīḳ-i resen-i ʿaşḳ-ı ṣanemden, -den]*

tārmār: *Karmakarışık, darmadağın.*

1. Bād-ı şimāl ʿādet idüp ṣaḥn-ı gülşeni
   Ḳılmışdı leşker-i çemeni cümle **tārmār** *(Şânî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 6). [tārmār,]*

ṭarz-ı bī-bāk: *Korkusuz bir şekilde.*
1. Nedür bu sīnenüñ çākı nedür bu **ṭarz-ı bī-bāki**
   Nedür bu cüst ü çālākı nedür bu cüst-i cevher-cā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 7). [ṭarz-ı bī-bāki,]*

ṭarz-ı güzel: *Güzelin sureti.*
1. Nedür ol şiʿr-i ġazel **ṭarz-ı güzel** ḳatl-i raḳīb
   Be ne şāʿir be ne kāmil be ne Şānī be ne er *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 9). [ṭarz-ı güzel,]*

ṭarz-ı nev-peydā: *Yeni âşikâr olan şekilde.*
1. Nedür Şānī bu ḥāletler leṭāfetler ẕerāfetler
   Nedür bunca belāġatler nedür bu **ṭarz-ı nev-peydā** *(Şânî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 10). [ṭarz-ı nev-peydā,]*

taş: *Tas.*
1. Seng-i ġam ile itme dil-i Şānī'i mecrūḥ
   Zārumla ṣaḳın rāz açılur **ṭās** çıñıldar *(Şânî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 14). [ṭās,]*

taṣavvūf: *İnsanın, Allah'ın birliğinin zevkini bütün benliğinde hissederek kendi iç âleminin derinliklerine ve dış âlemin sırlarına ermek için takip ettiği düşünce ve amel sistemi.*
1. Sözlerüñ Şānī **taṣavvūfdur** ḳamu
   Anı idrāk eyleyenler ṣūfīdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 13). [taṣavvūfdur, -dur]*

taş: *Taş II İncitici söz.*
1. İşigi **ṭaşına** yeter sür yüzüñi ki key müddeʿī
   Aġ olmaġa hīç çāre mi vardur cihānda ḳaraya *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 15). [ṭaşına, -ı, -n, -a]*
2. Bir şehādetle iki nıṣf eyledük çarḥuñ mehin
   Muʿcizātuñla şecer dil buldı **ṭaşdan** aḳdı āb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 14). [ṭaşdan, -dan]*
3. Ṭaʿn **ṭaşına** zırıh oldı müjeñ tīrinden
   Ḳalduġunca yıġılup sīnede peykān bir bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 7). [ṭaşına, -ı, -n, -a]*

tās-ı felek: *Dünya tası.*
1. Yek geldi baña Şānī hemān **tās-ı felekde**
   Nerrād-ı cihān atdı baña niçe şeş ü penc *(Şânî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 13). [tās-ı felekde, -de]*

taṣvīr-i nigār: *Resim gibi güzel sevgilinin betimlemesi.*
1. Ḫayāl-i çīn-i zülfüñ itdi Mānīden beni üstād
   Benüm ey levḥ-i dilde naḳş u **taṣvīr-i nigārum** yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 12). [taṣvīr-i nigārum, -um]*

taşġın: *Taşkın, sel (bahar mevsimi bağlamında).*
1. Gül ruḫlaruñ ġamıyla gözüm dökse ḳanlı yaş
   Ṭaşġınlu demidür o bulaġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 10). [ṭaşġınlu,]*

taşra: *Dışarı.*
1. ʿAfv eyleye şāyed ṣuçumuz çoḳdı kerem ḳıl
   Ṭaşra ḳapuda müddeʿī seg gibi iñilder *(Şânî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 6). [ṭaşra,]*
2. Ṭaşra düşme maʿrifet ʿummānuna ġavvāṣ olup
   Baḥr-ı zatuñda ara ol gevher-i yek-dāneyi *(Şânî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 11). [ṭaşra, -y, -i]*
3. Kendüden **ṭaşra** giden maṭlūbı bulmaz gezmesin
   ʿArş u kürsī yir ü gök olursa ger bir demde ṭayy *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 11). [ṭaşra,]*

taşra: *Bir ülkede başşehir veya diğer önemli şehirler dışında kalan yerler II Dışarı.*
1. Nedür bu naġmeler dilde terennümler mi bülbülde
   Nedür bu zār içi ilde nedür bu **ṭaşra** ki ġavġā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 10). [ṭaşra,]*

tatlu: *Tatlı.*
1. Zülfi ġamıyla ol ṣanemüñ dil ġıdāları
   Ey Şānī **ṭatlu** cānuma hep oldı zehr-i mār *(Şânî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 10). [ṭatlu,]*
2. Lebüñ şevḳiyile cān sözüñ aġzumda mükerrerdür
   Ne **ṭatludur** ne şirīndür ne nāzikdür ne şekkerdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 2). [ṭatludur, -dur]*

tatlu dillü: *Tatlı dilli.*
1. Nāzlıca nāzücek zībāca terce tuḥfece
   Ṭatlu dillüce sözi şehd ü ruṭabca olsa yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 4). [ṭatlu dillüce, -ce]*

ṭayan-: *Dayanmak, güvenmek, güç kazanmak II Sabretmek.*

1. Sābit ḳadem ol yolında Ḥaḳḳuñ
   Ṭayanduñısa bu köpriden eger *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 24). [ṭayanduñısa, -duñ, -ısa]*
2. Menʿaref sırrına irʿārif-i Rabb iste yüri
   ʿİlmüñi cehl idüp yeter tekyelenüp añа **ṭayan** *(Şânî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 10). [ṭayan,]*

ṭayy: *Dürüp bükmek, ortadan kaldırmak.*

1. Kendüden ṭaşra giden maṭlūbı bulmaz gezmesin
   ʿArş u kürsī yir ü gök olursa ger bir demde **ṭayy** *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 12). [ṭayy,]*

tāze: *Taze, yeni.*

1. Sīb-i ẕeḳanuñ dime ki şeftālüsin alma
   Ey **tāze** nihālüm aḳıdur dīdeler alma *(Şânî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 2). [tāze,]*
2. Muʿcizātuñla bāġ-ıʿālemde
   Virdi **tāze** yemiş ḳurı eşcār *(Şânî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 14). [tāze,]*
3. Bāġ-ı dilde **tāze** dāġum ḳırmızı güller durur
   Gülşen-i sīnemde āhum ṣavt-ı bülbüller durur *(Şânî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 1). [tāze,]*
4. Bir serv-ḳadd u lāle ruḫuñ yādigārıdur
   Sīnemde **tāze** ḳanlu elifler ki vardur *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 12). [tāze,]*
5. Ġam-ı ḫāl-i ruḫuñla dilde niçe **tāze** dāġum var
   Şerer-ālūd olan her pembeden yanmaz çerāġum var *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 1). [tāze,]*
6. Kesüp ḳanlu elifler gül gül itsem sīnemi tañ mı
   Ḳılursam serv ü güllerle müzeyyen **tāze** dāġumdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 6). [tāze,]*
7. Mest-i cām-ı ḫayretüm destümde sāḳī bilmezem
   Gül midür **tāze** açılmış sāġar-ı ṣahbā mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 4). [tāze,]*
8. ʻAndelīb-i cānı ḫār-ı ġamda pes aġladasın
   Ey benüm **tāze** bahar u gülsitānum ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 12). [tāze,]*
9. Gel çileye girelüm **tāze** güller direlüm
   Dost cemālin görelüm tevḥīde gel tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 11). [tāze,]*

tāze tāze: *Taze taze, yeni yeni.*

1. Baġrumda **tāze tāze** siyeh dāġ ʿaksidür
   Mirʾāt-ı vech-i yāre sanemüñ ne ḫāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 19). [tāze tāze,]*

taʿẓīm: *Saygı, hürmet.*

1. Her şecer başın şalar **taʿẓīm** ile idüp ḳıyām
   İşleri hep gūyiyā tesbīḥ-i ẕikru'llāhdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 7). [taʿẓīm,]*

taʿzim eyle-: *Saygı göstermek.*

1. Şānī ne **itse taʿlīm** edeb ṭutup ol teslīm
   Uluña eyle taʿẓim gel edeb ögren edeb *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 16). [taʿẓim eyle,]*

tebessüm: *Gülümsemek.*

1. Gonçeler laʿlüñden ögrenmiş **tebessüm** nidügin
   Ṭūtī güftāruñdan ögrenmiş tekellüm nidügin *(Şânî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 1). [tebessüm,]*

tecellā eyle-: *Görünmek.*

1. Her ki mirʿāt-ı dilin şāf-ı mücellā eyler
   Pertev-i nūr-ı ḫudā anda **tecellā eyler** *(Şânî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 2). [tecellā eyler, -r]*

tecellī: *Görünme, zahir olma II Kudret ve ilahi sırrın varlıklarda görünmesi.*

1. Ġarḳa-i baḥr-i ẕātuñda buldı **tecellīden** ẓuhūr
   Maẓhar-ı zāt olup girü āyīne-i ṣıfāt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 11). [tecellīden, -den]*

tedbīr: *Bir şeyi önlemek veya olmasını sağlamak için yapılan hazırlık, baş vurulan çare, önlem.*

1. Rāżī eyle pīrüñi şaşurma **tedbīrüñi**
   Cennet eyle yerüñi tevḥīde gel tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 9). [tedbīrüñi, -ün, -i]*

teġāfül: *Gafil görünmek, gafletli gibi davranmak.*

1. Bendesini Şānīyā dilber neden bilmez ʿaceb
   Nāz mı bu şīve mi bilsem **teġāfüller** midür *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 14). [teġāfüller, -ler]*

teʾhīr: *Geciktirme, sonraya bırakma.*

1. Em dimişken laʿlüñi dirsen bugün yarın yine
   Şānī-i dil-ḫasteye rūḫum bu ne **teʾḫīrler** *(Şânî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 10). [teʾḫīrler, -ler]*

2. Öldürüp aġyārı şād idem dimişdiñ Şānīyi
   Dilemez ḫayr iş yolında öldügüm **teʾḫīrler** *(Şânî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 10). [teʾḫīrler, -ler]*

tek: *Yeter ki, yalnız.*

1. Şānuña geldi āyet-i Levlāk
   Ḳıldı gün **tek** nübüvvetüñ iẓhār *(Şânî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 8). [tek,]*
2. Kūyuñ ki gülşen-i ruḫuñ **tek** verd-i raʿnā bulmasa
   Bād-ı ṣabā ger bāġ-ı dehri geşt idüben araya *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 9). [tek,]*
3. Fikr-i zülfüñle çıḳar her gice ol ḳaşruña gör
   Kimdür eflāka anuñ **tek** ide bir ḳıl ile ṣaʿd *(Şânî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 8). [tek,]*
4. Gün yüzüñden ayru dil āh itdügince raʿdi var
   Berḳ-i ḫāṭıf **tek** çeker dehre felek şemşīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 4). [tek,]*
5. Getürimez vücūda bir sen **tek**
   Niçe devr itse çarḫ-ı pür-devvār *(Şânî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 15). [tek,]*
6. Baş üstüne bār-ı ġamuñı ben çekeyüm **tek**
   Aġyār-ı ḫara urma ṣaḳın ṣoñra buñuldar *(Şânî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 9). [tek,]*
7. Unutmaz o dildārī seni Şānī ḳayırma
   Aġyāra uyup sen **tek** o dildārı unutma *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 18). [tek,]*
8. Gözüm göñlüm murādı ol ruḫı zībāya baḳmaḳdur
   Yaşum **tek** ʿaḳl u fikrüm dembedem ol serve aḳmaḳdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 2). [tek,]*

tek: *Gibi.*

1. Dil-i Şānī degül ancaḳ ölürseñ bülbül-i ṣeydā
   Senüñ **tek** baġ-ı ḫüsn içre açılmış verd-i ḫandāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 14). [tek,]*

tekellüm: *Söyleme, lakırdı etme, konuşma.*

1. Gonçeler laʿlüñden ögrenmiş tebessüm nidügin
   Ṭūtī güftāruñdan ögrenmiş **tekellüm** nidügin *(Şânî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 2). [tekellüm,]*

tekye: *Dergah, tekke.*

1. Kebāb ol ey ciger büryān ol ey dil tutuş ey sīne
   Göñül ġam **tekyesidür** derd-i muḫītden ḳonaġum var *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 10). [tekyesidür, -si, -dür]*

tekye-gāh: *Tekke yeri. II Dayanacak, istinat edecek yer.*

1. Gördiler dil **tekye-gāhı** derd-i ġam mihmānıdur
   Şuʿleʾ-i āhum görüp yanar çerāġum ṣandılar *(Şânî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 3). [tekye-gāhı, -ı]*

tekye-i dil: *Gönül dergahı.*

1. Her gelen ġuṣṣa-i ġam ṣadra geçüp itdi ḳarār
   Tekye-i dilde çoġaldı yine mihmān bir bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 4). [tekye-i dilde, -de]*

tekyelen-: *Konaklamak.*

1. Men ʿaref sırrına ir ʿārif-i Rabb iste yüri
   ʿİlmüñi cehl idüp yeter **tekyelenüp** aña ṭayan *(Şânî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 10). [tekyelenüp, -üp]*

telef it-: *Mahvetmek, boş yere harcamak.*

1. Ġafletden uyan ki ṣubḥ irişdi
   Rūzuñ **telef itme** ey birāder *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 32). [telef itme, -me]*
2. ʿÖmr ʿazīz naḳdiñi **itme telef** ṣaḳın bugün
   Ḥaḳ yolına it anı şarf ger ider iseñ ey civān *(Şânî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 5). [telef itme, -me]*
3. Tīr-i müjeñ **itme telef** ḳalb-i ʿadū olmaz hedef
   Ey ḳaşı yā ok mı geçer ʿālemde senüñ ḫāreye *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 11). [telef itme, -me]*

telḫ: *Acı.*

1. İki destüñle meges gibi döñersün başuña
   Aldanursuñ ger bu dehrüñ **telḫ** ü şīrīn dadına *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 10). [telḫ,]*

telḳīn al-: *Duygu ve düşüncelerinden yararlanmak.*

1. Pīr öñinde **telḳīn al** ḳulaḳtan al cāna ṣal
   Tā olasın ehl-i ḥāl tevḥīde gel tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 3). [telḳīn al,]*

telli hār: *Telle süslenmiş diken.*

1. **Telli ḫāre** ile var iken dībā
   Ḫırḳa vü ṣūf şālı neylerler *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 9). [telli ḫāre, -e]*

temām: *Tamamıyla, eksiksiz olarak.*

1. Ḳaʿbe ḥaḳḳı ḳıblem ṣafā bulmaz dem olunca **temām**
   Kūyuñ ṭolanmak olmasa ben ʿāşıḳ-ı āvāreye *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 5). [temām,]*
2. Muḥyī lebüñdendir ḥayāt olmışlara her cā **temām**
   Ey cān ṭabībi bir ʿilāc it bu dil-i ṣad pāreye *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 3). [temām,]*

temāşā it-: *İzlemek, seyretmek.*
1. Şāniyā dilde şerār-ı āh-ı āteş-bārdan
   Şemʿler yaḳdım bu şeb itdim temāşā semt semt *(Şânî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 10). [temāşā itdim, -di, -m]*

temāşā kıl-: *Bakıp seyretmek, hayranlıkla izlemek.*
1. Görinen her şeyʾüñ ʿaynında Ḥaḳdur ġayrı yoḳdur hīç
   Gözüñ aç ẕerrelerden **ḳıl temāşā** mihr-i raḫşānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 10). [temāşā ḳıl,]*

temīz: *Temiz, saf II Güzel.*
1. Bize **temīz** ehli gerek ide suʾāl ile cevāb
   Bildürevüz aña nedür sehv ü ḫaṭā ile ṣevāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 1). [temīz,]*

temīz ol-: *Temiz olmak.*
1. Edebli **temīz olur** her yerde ʿazīz olur
   Edebsüzler ḫīz olur gel edeb ögren edeb *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 11). [temīz olur, -ur]*

ten: *Beden, gövde, vücut II Cisim.*
1. Sīnede nār-ı muḥabbetle ṭutuşsa dil ü cān
   Ten kebāb olsa ciger yansa gider rāḥat-ı raḳd *(Şânî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 4). [ten,]*
2. Baġrum delik delik cigerüm pāre pāredür
   Tīġuñla cümle **ten** dil-i cān yāre yāredür *(Şânî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 2). [ten,]*
3. Ṣādıḳ oluben ṣubḥ-ı muḥabbetde nigārā
   Gül gibi girībān **teni** ḳatı çāk gerekdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 4). [teni, -i]*
4. Ḳanlı peykānlar mıdur **tende** ya pür ḫūn dil midür
   Ya ḳızarmış ġonce-i şāḫ-ı gül-i raʿnā mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 5). [tende, -de]*
5. **Ten** ġubāriyle ṭaḳıl sen de hevā-yı ʿaşḳa
   Ẕerre-vār idelim ol mihr-i dıraḫşāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 3). [ten,]*

ten diyārı: *Vücut ülkesi.*
1. Nefs-i emmāre-i Deccāli n'ola ḳatl itsem
   Ten diyārına bugün Mehdī-i fetḥ oldum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 8). [ten diyārına, -n, -a]*

tenāsüḫ: *İslâmdan hariç olan batıl bir fırkaya göre, ruhun bir bedenden başka birinin bedenine intikâl eder diye olan batıl inanışları.*
1. Kāfirdür ittiḥād-ı ḥulūl-ı **tenāsüḫi**
   Aḳvāl-i bāṭılıyla hep ehl-i cidāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 9). [tenāsüḫi, -i]*

tenbīh: *Uyarma.*
1. Gelür kūyuña ʿāşıḳlar deyü gitmiş raḳīb andan
   Ḳıluñ **tenbīh** der-bāne gelen gelsün giden gitsün *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 4). [tenbīh,]*

tenezzül it-: *Meyletmek, yönelmek II Değer vermek.*
1. **Tenezzül itmesün** meyl eyleyüp her dūna ʿālemde
   Güzel ʿālī-cenāb olsaydı hem ʿālī-neseb olsa *(Şânî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 3). [tenezzül itmesün, -me, -sün]*

tenhā: *Issız, yalnız, tek başına.*
1. Dil ḫayālüñ ki göñül gibi ḫafī cāya çeker
   Ġāfil olma güzelim ol seni **tenhāya** çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 2). [tenhāya, -y, -a]*
2. Gice ḫammāma gidermişsin işitdüm **tenhā**
   Ḳorkma mısın ki mücerred seni ṣoyup ṣopalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 5). [tenhā,]*
3. Baña bir nāz ile baḳduñ beni ʿaşḳ odına yaḳduñ
   Beni dağlara bıraḳduñ beni **tenhā** sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 4). [tenhā,]*
4. Ḫayrān-ı muḥabbetler ʿaşḳdan ne alur lezzet
   Buñları sevüp **tenhā** neyler kişi ey Şānī *(Şânî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 8). [tenhā,]*

ter: *Taze II Hoş, nazik.*
1. Nedür ol fem nedür ol leb nedür ol şehd ü şeker
   Be ne nāzik be ne zībā be ne şīrīn be ne **ter** *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 2). [ter,]*
2. Nāzlıca nāzücek zībāca **terce** tuḥfece
   Ṭatlu dillüce sözi şehd ü ruṭabca olsa yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 3). [terce, -ce]*

teraḥḥum: *Merhamet etmek, acımak.*

1. Bir melek sīmā perī peyker güzel meftūnuyum
   Ādeme meyl eylemez bilmez **teraḥḥum** nidügin *(Şânî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 4). [teraḥḥum,]*

terāne: *Nağme, ahenk.*

1. Bezm-i ṣafāda ney gibi gūş it **terānesin**
   N'eyler zebān-ı ḥāl ile neyden ṣadāyı gör *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 3). [terānesin, -si, -n]*

ter-çeşme-i āb-ı zülāl: *Islak çeşmenin soğuk suyu.*

1. Dir ol meh-rū bugün Ḫızr u Sikender görmedi anı
   Leb-i laʿlümde bir **ter-çeşme-i āb-ı zülālim** var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 10). [ter-çeşme-i āb-ı zülālim, -im]*

tereddüd: *Kararsızlık, duraksama.*

1. Gelenler çün tevaḳḳuf yoḳ gidenler çün **tereddüd** hem
   Ṭolaşma kār-ı devrāne gelen gelsün giden gitsün *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 7). [tereddüd,]*

terennüm: *Şakıma, ötme II Nağme ile söyleme.*

1. Nedür bu naġmeler dilde **terennümler** mi bülbülde
   Nedür bu zār içi ilde nedür bu ṭaşra ki ġavġā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 9). [terennümler, -ler]*
2. Būselik ḳaṣdına gerd-i āyineden muṭrib bize
   Naġme-i ʿuşşāḳdan göster **terennüm** nidügin *(Şânî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 8). [terennüm,]*
3. Nāġme-i Hū'dan **terennümler** idüp bī-hūş olup
   Murġ-ı cānuñ meskeni olalıdan gül-zār-ı hū *(Şânî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 9). [terennümler, -ler]*

terennüm eyle-: *Şakımak II Şarkı söylemek.*

1. Āhum **terennüm eylese** bülbüller iñledür
   Bildüm ki mürġ-i cānı ruḫ-ı güller iñledür *(Şânî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 1). [terennüm eylese, -se]*

terennüm-i ġazel: *Gazel nağmesi.*

1. ʿAşḳ ile olunca şevḳi birle
   Söz dilde **terennüm-i ġazeldür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 2). [terennüm-i ġazeldür, -dür]*

terk: *Vazgeçmek, bırakmak II Terk etmek.*

1. Sālik-i rāh-ı mücerred olana ey dervīş
   Cān u dil **terki** gerek ḳanda olur cāna vü raḫt *(Şânî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 8). [terki, -i]*

terk it-: *Bırakmak, vazgeçmek.*

1. **Terk it** hevā-yı nefsi ḥaḳḳıyla ṭutġıl ünsi
   Bulasın rūḥ-ı ḳudsi tevḥīde gel tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 21). [terk it,]*
2. Şerīʿatuñ muḥkem it Ḥaḳ yolına ṭoġru git
   Yaman ḫūylaruñ **terk it** tevḥīde gel tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 8). [terk it,]*
3. Kim görse seni cānā **terk itdi** dil ü cānı
   Cānı n'ider ol kimse seyr eyleye cānānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 1). [terk itdi, -di]*

terk olun-: *Terk edilmek, bırakılmak.*

1. Bir söz ne olduġı çün pāy-ı Mesīḥe lenger
   ʿAşḳ ehlinüñ bu yolda hep vārı **terk olundı** *(Şânî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 12). [terk olundı, -dı]*

terk-i cān u dil: *Gönül ve ruhun terki.*

1. **Terk-i cān u dil** ider ʿāşıḳ olan ḳanda ḳalur
   Māder ü ḫīş ü birāder ü peder yā ferzend *(Şânî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 7). [terk-i cān u dil,]*

terk-i dil u cān kıl-: *Canı ve gönlü terk etmek II Ölmek, canından vazgeçmek.*

1. ʿAşḳ ile enīs olduḳ neyler görelüm Allāh
   Terk-i dil u cān ḳılduḳ neyler görelüm Allāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 2). [terk-i dil u cān ḳılduḳ, -duḳ]*

tesbīh: *Allah'ı zikir ve tenzih ederken sayının anlaşılması için kullanılan, ibrişim veya ipliğe dizilmiş, çeşitli ağaç veya taşlardan yapılmış, genellikle 33 veya 99 taneden meydana gelen dizi.*

1. Şānī esīr-i zülf-i nigār oldı zāhidā
   Tesbīh ü tāc u ḫırka vü zünnār fikri yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 18). [tesbīh,]*
2. İmām-ı ḳıble **tesbīh** ü ġıdā-yı cān mıdur Şānī
   Ne gözdür bu ne yüzdür bu ne ḳand u bu ne şekkerdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 9). [tesbīh,]*

teşbīh it-: *Benzetmek.*

1. Güneşte var mı ḳanı çeşm ü ebrū ḫāl ü zülf ü fem
   Nice **teşbīh iderler** āfītāb-ı rūy-ı cānāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 4). [teşbīh iderler, -er, -ler]*

tesbīḥ-i zikru'llāh: *Allah'ın anılması, zikredilmesi.*
1. Her şecer başın şalar taʿẓīm ile idüp ḳıyām
   İşleri hep güyiyā **tesbīḥ-i ẕikru'llāhdur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 8). [tesbīḥ-i ẕikru'llāhdur, -dur]*

teʾsīr: *İşleme, dokunma, kıymet.*
1. Ger Ḳurʾān-ı ʿilm olursa iḫtirāḳ-ı zührede
   Vefḳ-i dil-ḫāh üzre **teʾsīrindedür** devlet baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 8). [teʾsīrindedür, -in, -de, -dür]*

teʾsīr eyle-: *Etki etmek.*
1. Yāhū hīç **eylemez** saña **teʾsīr**
   Naʿre-i ʿāşıḳān u yā hūlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 5). [teʾsīr eylemez, -mez]*

teslīm it-: *Teslim etmek, bırakmak II Vermek.*
1. Yapış ṣıdḳ ile bir pīre ana **teslīm idüp** kendüñ
   Ululara muṭīʿ olanlaruñ ḳadri mezīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 5). [teslīm idüp, -üp]*

teslīm ol-: *Teslim olmak.*
1. Şānī ne itse taʿlīm edeb ṭutup **ol teslīm**
   Uluña eyle taʿẓim gel edeb ögren edeb *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 15). [teslīm ol,]*

teslīm vir-: *Teslim etmek (can, ruh bağlamında).*
1. Dil rāḥatın virüp alalum derdi hicr-i ġam
   Cān naḳdini **teslīm virelüm** āh-ı ḥasrete *(Şânî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 4). [teslim virelüm, -e, -lüm]*

teşne: *Susuz, susamış.*
1. Şemşīrüñ içre virse n'ola baña zaḫmını
   Bu **teşne** cānuma benüm āb-ı zülāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 8). [teşne,]*
2. Yezīd aġyāra uyma āb-ı vaṣluña beni ḳandur
   Şehīd-i Kerbelā ḥaḳḳı be-ġāyet **teşne** çaġumdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 10). [teşne,]*

teşne cān: *Susamış can, ruh.*
1. Firāḳuñla gül ü gülşen yaḳar od oldı cānum hep
   Viṣālüñ **teşne cāna** gel yetür ey gül-ʿizārum yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 6). [teşne cāna, -a]*

teşne-dil: *Susuz gönül, candan ve yürekten isteyen, bağrı yanık, âşık.*
1. Ġayret ḳanı cennet-i visāle
   Teşne-dile ḳanı āb-ı kevṯer *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 28). [teşne-dile, -e]*
2. Kaʿbe-i aṣl-ı şafāya irüp it defʿ-i ʿataş
   Teşne-dil eyleme her berr ü beyābāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 8). [teşne-dil,]*

teşne-i ʿālem: *Susamış kainat.*
1. **Teşne-i ʿālemi** suvarmaġa
   Daştan muʿizeñ aḳıtdı enhār *(Şânî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 11). [teşne-i ʿālemi, -i]*

teşne-i cān: *Susamış ruh.*
1. Yandı baḥr odından ateş düşdi cism ü cāna hep
   Teşne-i cān vaṣlı ey āb-ı revānum ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 10). [teşne-i cān,]*

tevakkuf: *Oyalanma, bekleme.*
1. Gelenler çün **tevaḳḳuf** yoḳ gidenler çün tereddüd hem
   Ṭolaşma kār-ı devrāne gelen gelsün giden gitsün *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 7). [tevaḳḳuf,]*

tevbe: *Günah ve kabahatten Cenab-ı Hakk'a sığınmak.*
1. Ey Müʾmin olan ḳardaş ḳıl tāʿat Ḥaḳḳa ulaş
   Tevbedür cümleye baş tevbeye gel tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 12). [tevbedür, -dür]*
2. ʿAzraʾīl bir gün gelür ecel boġazuñ alur
   Sevdügüñ bunda ḳalur **tevbeye** gel **tevbeye** *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 10). [tevbeye, -y, -e]*
3. Şānī gibi sen daḫı **tevbeye** gel ey āḫī
   Olmayasın dūzaḫī **tevbeye** gel **tevbeye** *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 18). [tevbeye, -y, -e]*
4. Şānī gibi sen daḫı **tevbeye** gel ey āḫī
   Olmayasın dūzaḫī **tevbeye** gel **tevbeye** *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 18). [tevbeye, -y, -e]*
5. Şānī gibi sen daḫı **tevbeye** gel ey āḫī
   Olmayasın dūzaḫī **tevbeye** gel **tevbeye** *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 17). [tevbeye, -y, -e]*

6. Gel dünyāya aldanma sözi gerçekdür ṣanma
   Seni aldar inanma **tevbeye** gel **tevbeye** *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 16). [tevbeye, -y, -e]*
7. Gel dünyāya aldanma sözi gerçekdür ṣanma
   Seni aldar inanma **tevbeye** gel **tevbeye** *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 16). [tevbeye, -y, -e]*
8. Sen yürirsin bī-ḫaber ölüm arduñca gezer
   El-ḥazer heyü'l-ḥazer **tevbeye** gel **tevbeye** *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 14). [tevbeye, -y, -e]*
9. Sen yürirsin bī-ḫaber ölüm arduñca gezer
   El-ḥazer heyü'l-ḥazer **tevbeye** gel **tevbeye** *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 14). [tevbeye, -y, -e]*
10. Ey Müʾmin olan ḳardaş ḳıl tāʿat Ḥaḳḳa ulaş
    Tevbedür cümleye baş **tevbeye** gel **tevbeye** *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 12). [tevbeye, -y, -e]*
11. Ey Müʾmin olan ḳardaş ḳıl tāʿat Ḥaḳḳa ulaş
    Tevbedür cümleye baş **tevbeye** gel **tevbeye** *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 12). [tevbeye, -y, -e]*
12. ʿAzraʾīl bir gün gelür ecel boġazuñ alur
    Sevdügüñ bunda ḳalur **tevbeye** gel **tevbeye** *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 10). [tevbeye, -y, -e]*
13. Nice bu fısḳ u fücūr nice bu mekr ü ġurūr
    Önüñde yoḳ mıdur gör **tevbeye** gel **tevbeye** *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 8). [tevbeye, -y, -e]*
14. Nice bu fısḳ u fücūr nice bu mekr ü ġurūr
    Önüñde yoḳ mıdur gör **tevbeye** gel **tevbeye** *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 8). [tevbeye, -y, -e]*
15. Niceye dek bu işler bu yaramaz cünbişler
    Bu dögüşler sögüşler **tevbeye** gel **tevbeye** *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 6). [tevbeye, -y, -e]*
16. Niceye dek bu işler bu yaramaz cünbişler
    Bu dögüşler sögüşler **tevbeye** gel **tevbeye** *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 6). [tevbeye, -y, -e]*
17. Nefsüñ yolına gitdüñ ʿömrüñ naḳdin çürütdüñ
    Görsen saña ne itdüñ **tevbeye** gel **tevbeye** *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 4). [tevbeye, -y, -e]*
18. Nefsüñ yolına gitdüñ ʿömrüñ naḳdin çürütdüñ
    Görsen saña ne itdüñ **tevbeye** gel **tevbeye** *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 4). [tevbeye, -y, -e]*
19. Ey nefs-i şerme uyan **tevbeye** gel **tevbeye**
    Uyan ġafletden uyan **tevbeye** gel **tevbeye** *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 2). [tevbeye, -y, -e]*
20. Ey nefs-i şerme uyan **tevbeye** gel **tevbeye**
    Uyan ġafletden uyan **tevbeye** gel **tevbeye** *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 2). [tevbeye, -y, -e]*
21. Ey nefs-i şerme uyan **tevbeye** gel **tevbeye**
    Uyan ġafletden uyan **tevbeye** gel **tevbeye** *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 1). [tevbeye, -y, -e]*
22. Ey nefs-i şerme uyan **tevbeye** gel **tevbeye**
    Uyan ġafletden uyan **tevbeye** gel **tevbeye** *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 1). [tevbeye, -y, -e]*
23. Nāṣıḥ ṣarāb-ı ʿaşḳa dimiş tevbe eylesün
    Olsun cihānda **tevbeye** biñ tevbe-i naṣūḥ *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 6). [tevbeye, -y, -e]*

tevbe eyle-: *Tövbe etmek.*
1. Nāṣıḥ ṣarāb-ı ʿaşḳa dimiş **tevbe eylesün**
   Olsun cihānda tevbeye biñ tevbe-i naṣūḥ *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 5). [tevbe eylesün, -sün]*

tevbe ḳıl-: *Tövbe etmek.*
1. Kim işige **tevbe ḳıl** kimseye uzatma dil
   Öz ʿaybuñı añla bil tevḥīde gel tevḥīde *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 17). [tevbe ḳıl,]*

tevbe vü ezkār: *Tövbe ve zikirler.*
1. Her cürm-i güft ü gūyla eşʿār sende hep
   Hīç ḫāṭıruñda **tevbe vü ezkār** fikri yoḫ *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 10). [tevbe vü ezkār,]*

tevbe-i naṣūḥ: *Samimi ve hakiki tövbe.*
1. Elden ḳomam ayaġuñı ey pīr-i meykede
   Zühd ü riyāya vir baña sen **tevbe-i naṣūḥ** *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 4). [tevbe-i naṣūḥ,]*
2. Nāṣıḥ ṣarāb-ı ʿaşḳa dimiş tevbe eylesün
   Olsun cihānda tevbeye biñ **tevbe-i naṣūḥ** *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 6). [tevbe-i naṣūḥ,]*

tevekkül: *Güvenme, her türlü gerekli sebebe baş vurduktan sonra kadere razı olup sonucu Allah'tan bekleme, işlerini Allah'a bırakma.*
1. Tīġ keskün baña ey Ṣānī yed-i ḳudretden
   Fażl-ı Ḥaḳ ism-i İlāhīle **tevekküldür** olan *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 10). [tevekküldür, -dür]*

tevḥīd: *Allah'ın birliği, Allah'ın birliğine inanma, bir ve tek olduğunu kabul edip söyleme.*
1. Ṭut elin bir velīnüñ **tevḥīde** gel **tevḥīde**
   Al ögüdin olanuñ **tevḥīde** gel **tevḥīde** *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 2). [tevḥīde, -e]*
2. Ṭut elin bir velīnüñ **tevḥīde** gel **tevḥīde**
   Al ögüdin olanuñ **tevḥīde** gel **tevḥīde** *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 2). [tevḥīde, -e]*
3. Pīr öñinde telḳīn al ḳulaḳtan al cāna ṣal
   Tā olasın ehl-i ḥāl **tevḥīde** gel **tevḥīde** *(Ṣânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 4). [tevḥīde, -e]*

4. Pīr öñinde telḳīn al ḳulaḳtan al cāna ṣal
   Tā olasın ehl-i ḥāl **tevḫīde** gel **tevḫīde** *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 4). [tevḫīde, -e]*
5. Gündüzlerde ṣāʾim ol gicelerde ḳāʾim ol
   Yiter böyle nāʾim ol **tevḫīde** gel **tevḫīde** *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 6). [tevḫīde, -e]*
6. Gündüzlerde ṣāʾim ol gicelerde ḳāʾim ol
   Yiter böyle nāʾim ol **tevḫīde** gel **tevḫīde** *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 6). [tevḫīde, -e]*
7. Şerīʿatuñ muḥkem it Ḥaḳ yolına ṭoġru git
   Yaman ḫūylaruñ terk it **tevḫīde** gel **tevḫīde** *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 8). [tevḫīde, -e]*
8. Gel çileye girelüm tāze güller direlüm
   Dost cemālin görelüm **tevḫīde** gel **tevḫīde** *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 12). [tevḫīde, -e]*
9. Kim işige tevbe ḳıl kimseye uzatma dil
   Öz ʿaybuñı añla bil **tevḫīde** gel **tevḫīde** *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 18). [tevḫīde, -e]*
10. Kim işige tevbe ḳıl kimseye uzatma dil
    Öz ʿaybuñı añla bil **tevḫīde** gel **tevḫīde** *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 18). [tevḫīde, -e]*
11. Münkir kişiye uyma ne didigini duyma
    Kendüñi yoldan ḳoyma **tevḫīde** gel **tevḫīde** *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 20). [tevḫīde, -e]*
12. Münkir kişiye uyma ne didigini duyma
    Kendüñi yoldan ḳoyma **tevḫīde** gel **tevḫīde** *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 20). [tevḫīde, -e]*
13. Terk it hevā-yı nefsi ḥaḳḳıyla ṭutġıl ünsi
    Bulasın rūḥ-ı ḳudsi **tevḫīde** gel **tevḫīde** *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 22). [tevḫīde, -e]*
14. Terk it hevā-yı nefsi ḥaḳḳıyla ṭutġıl ünsi
    Bulasın rūḥ-ı ḳudsi **tevḫīde** gel **tevḫīde** *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 22). [tevḫīde, -e]*
15. Pend eyleyen Şānī'dür saña ḥaḳḳı tanıtur
    Haḳdan özüñe ḳanıdur **tevḫīde** gel **tevḫīde** *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 24). [tevḫīde, -e]*
16. Pend eyleyen Şānī'dür saña ḥaḳḳı tanıtur
    Haḳdan özüñe ḳanıdur **tevḫīde** gel **tevḫīde** *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 24). [tevḫīde, -e]*
17. Yamanlara uyma hīç ġıybet ü bühtāndan geç
    Ḥaḳla bāṭılı seç **tevḫīde** gel **tevḫīde** *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 16). [tevḫīde, -e]*
18. Yamanlara uyma hīç ġıybet ü bühtāndan geç
    Ḥaḳla bāṭılı seç **tevḫīde** gel **tevḫīde** *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 16). [tevḫīde, -e]*
19. Dervīş olan ṣızılur Ḥaḳ yolına düzilür
    Çörek unı özilür **tevḫīde** gel **tevḫīde** *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 14). [tevḫīde, -e]*
20. Dervīş olan ṣızılur Ḥaḳ yolına düzilür
    Çörek unı özilür **tevḫīde** gel **tevḫīde** *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 14). [tevḫīde, -e]*
21. Gel çileye girelüm tāze güller direlüm
    Dost cemālin görelüm **tevḫīde** gel **tevḫīde** *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 12). [tevḫīde, -e]*
22. Rāżī eyle pīrüñi şaşurma tedbīrüñi
    Cennet eyle yerüñi **tevḫīde** gel **tevḫīde** *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 10). [tevḫīde, -e]*
23. Rāżī eyle pīrüñi şaşurma tedbīrüñi
    Cennet eyle yerüñi **tevḫīde** gel **tevḫīde** *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 10). [tevḫīde, -e]*
24. Şerīʿatuñ muḥkem it Ḥaḳ yolına ṭoġru git
    Yaman ḫūylaruñ terk it **tevḫīde** gel **tevḫīde** *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 8). [tevḫīde, -e]*
25. Ṭut elin bir velīnüñ **tevḫīde** gel **tevḫīde**
    Al ögüdin olanuñ **tevḫīde** gel **tevḫīde** *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 1). [tevḫīde, -e]*
26. Ṭut elin bir velīnüñ **tevḫīde** gel **tevḫīde**
    Al ögüdin olanuñ **tevḫīde** gel **tevḫīde** *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 1). [tevḫīde, -e]*

Tevrāt: *Hazret-i Musa Aleyhiselâma nazil olan kitâb-ı semâvî.*

1. Bildi **Tevrāt** içre naʿtuñdan lebüñ esrārını
   Anuñ içün ḥażret-i Mūsa Kelīmu'llahdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 15). [tevrāt,]*

teyemmüm: *Suyun bulunmadığı veya kullanılmasının mümkün olmadığı durumlarda toprak, kum vb. ile kolları ve yüzü meshetmek suretiyle abdest alma.*

1. Ḫāk-pāyın ellerümle sürmeyince yüzüme
   Kaʿbe ḥaḳḳı bilmedüm Şānī **teyemmüm** nidügin *(Şânî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 10). [teyemmüm,]*

ṭıfl-ı dil: *Gönül çocuğu.*

1. Dāye-i ʿaşḳ ḳucaġında idüm serverde
   Olmadın **ṭıfl-ı dil** ü cāna bula menzil-i mehd *(Şânî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 6). [ṭıfl-ı dil,]*
2. Sūre-i Kevser gibi bu **ṭıfl-ı dil** vaṣf-ı lebüñ
   Mekteb-i ʿaşḳ içre aġzında ṣorup ezber ṭutar *(Şânî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 3). [ṭıfl-ı dil,]*

ṭıfl-ı gülşen: *Gül bahçesinin çocukları.*

1. Ṣaḥn-ı çemende oynayaraḳ **ṭıfl-ı gülşenüñ**
   Bād-ı seḥer külāhını serden ḳapar ḳaçar *(Şânî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 5). [ṭıfl-ı gülşenüñ, -üñ]*

ṭıfl-ı nā-resīde: *Yeniyetme çocuk.*

1. Haẕm olmaz ulular sözi aġarca loḳmadur
   Her **ṭıfl-ı nā-resīdece** uşşaġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 8). [ṭıfl-ı nā-resīdece, -ce]*

ṭılısm-ı cān: *Ruhun büyüsü.*

1. Fetḥin istersen eger Şānī **ṭılısm-ı cānuñ**
   Giceler nāle-i dil-sūz ile āh-ı seḥer it *(Şânî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 13). [ṭılısm-ı cānuñ, -uñ]*
2. Fetḥin istersen eger Şānī **ṭılısm-ı cānuñ**
   Giceler nāle-i dil-sūz ile āh-ı seḥer it *(Şânî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 13). [ṭılısm-ı cānuñ, -uñ]*
3. Ḳaṣdum **ṭılsım-ı cāna** künūz-ı dil açmadur
   Ey hādī vir hidāyet-i tevfiḳle fütūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 5). [ṭılsım-ı cāna, -a]*

ticāret: *Ticaret, kazanç amacıyla yürütülen alım satım etkinliği.*

1. Sīm-i sirişkimüz bize naḳd-i revān yeter
   Miḥnet iline gitmege ey dil **ticārete** *(Şânî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 8). [ticārete, -e]*

tīġ: *Kılıç (Sevgilinin kirpikleri)II Söz.*

1. **Tīġ** ile ġamzen açdı göñüller vilāyetin
   Ey Pādişāh-ı ḥüsn senüñdür ḳamu fütūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 7). [tīġ,]*
2. Baġrum delik delik cigerüm pāre pāredür
   Tīġuñla cümle ten dil-i cān yāre yāredür *(Şânî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 2). [tīġuñla, -uñ, -la]*
3. Beni illerden ayırduñ diledüñ **tīġı** ḳayurduñ
   Beni ʿāleme duyurduñ beni rüsvā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 5). [tīġı, -ı]*
4. **Tīġ** keskün baña ey Şānī yed-i ḳudretden
   Faẕl-ı Ḥaḳ ism-i İlāhīle tevekküldür olan *(Şânî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 9). [tīġ,]*
5. Bilerse ḳatlüme cellād-ı çeşmi **tīġın** ey Şānī
   Çevirmem yüz ḳaçırmam ser muṭīʿüm emr-i fermāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 13). [tīġın, -ın]*

tīġ-i ʿaşḳ-ı yār: *Sevgilinin aşkının kılıcı.*

1. **Tīġ-i ʿaşḳ-ı yāre** ḳurbān olmaġa
   Cānı bī-bāk eyleyenler ṣūfīdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 5). [tīġ-i ʿaşḳ-ı yāre, -e]*

tīġ-ı ġam: *Keder kılıcı.*

1. Açmaġa **tīġ-ı ġamuñ** sīnemi ḳaṣd itdi ḳoma
   Rāz-ı pinhān açılur araya bīgāne düşer *(Şânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 7). [tīġ-ı ġamuñ, -uñ]*

tīġ-ı ġamze: *Sevgilinin öldürücü yan bakışının kılıcı.*

1. Sīneye bir **tīġ-ı ġamze** ṣalsa ol ḳaşı kemān
   Cān-ı dil öḫ öḫ diyü karşu çıḳar aña revān *(Şânî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 1). [tīġ-ı ġamze,]*
2. Her ki cāna **tīġ-i ġamzeñden** dirīġ sır ṭutar
   Ehl-i ʿaşḳ anı yolın azmış ḫarāb-ter ṭutar *(Şânî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 1). [tīġ-i ġamzeñden, -ñ, -den]*
3. Göñüller kişverün fetḥ itmek içün **tīġ-i ġamzeyle**
   Ṣoḳunmış çeşm-i ḥūn-rūzi yanınca saġ u ṣol ḫançer *(Şânî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 3). [tīġ-i ġamzeyle, -y, -le]*

tīġ-ı ser-kāṭıʿ: *Baş kesen kılıç.*

1. Rakīb olsa n'ola **tīġ-ı ser-kāṭıʿ**
   Odur meydān-ı ḥüsnüñ serveri çarḫ-ı hüner aḫter *(Şânî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 7). [tīġ-ı ser-kāṭıʿ,]*

tiġ-i şerʿ: *Adalet kılıcı.*

1. N'ola açsa **tiġ-i şerʿüñ** şarḳ u ġarbı ser-te-ser
   Çün refīḳüñ oldı Ḥaḳḳ'dan ʿizz ü naṣr u fetḥ-i bāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 7). [tiġ-i şerʿüñ, -üñ]*

timār it-: *Tedavi etmek, iyileştirmek.*

1. Āh ile işüm zār iden derd ile hem **timār iden**
   Hem giceler bīdār iden yārüñ cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 11). [timār iden, -en]*
2. Beni bīmār idenümsin ġamla zār idenümsin
   Yine **timār idenümsin** beni iḥyā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 10). [timār idenümsin, -en, -üm, -sin]*

tīr: *Ok (Sevgilinin kirpiği).*

1. Sīne bāġında biraz nāzik nihāl olmış durur
   Çeşm-i ḳātil cāna ġamzeñden ki atmış **tīrler** *(Şânî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 6). [tīrler, -ler]*
2. **Tīr** ile çeşmüñ ādem öldüremez
   Yā niçün ḳurdı ḳavsin ebrūlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 3). [tīr,]*

3. Hedef-i dil siper-i sīne nişāngāh gönül
   Nāvek ü **tīr** ü müje ġamze-i fettāna fedā *(Şânî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 10). [tīr,]*
4. Olsun hedef-i sīne-i Şānī'de nişānuñ
   Ey ḳaşı kemānum ḳo müjeñ **tīrini** alma *(Şânî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 10). [tīrini, -i, -n, -i]*
5. Ṭabla-i çarḫı müşebbek eyledi encüm dükel
   Ey kemān ebrū atar eflāka āhum **tīrler** *(Şânî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 4). [tīrler, -ler]*
6. Ṭaʿn ṭaşına zırıh oldı müjeñ **tīrinden**
   Ḳalduġunca yıġılup sīnede peykān bir bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 7). [tīrinden, -i, -n, -den]*

tīre-dil: *Gönlü karanlık, hüzünlü.*
1. **Tīre-dildür** ġam-ı zülfüñle şeb-i yeldānuñ
   Bilmedüm zāhid-i miskīne ne ġayġudur bu *(Şânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 9). [tīre, -e]*

tīr-i belā: *Bela oku, musibet oku.*
1. Sīne-i ʿuşşāḳda **tīr-i belāñ** içün siper
   Ey elif-ḳad yā kaşuñ bilmem ne endīşe çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 1). [tīr-i belān, -n]*

tīr-i ġamze: *Sevgilinin süzgün yan bakışının oku.*
1. N'ola pervāz itse mürġ-i tabʿ-ı Şānī her ṭaraf
   Tīr-i ġamzeñ ey ḳaşı yā aña bāl ü per yeter *(Şânî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 10). [tīr-i ġamzeñ, -ñ]*
2. **Tīr-i ġamzeñ** ki dil u cāna geçer
   Ey perī key katı rindāne geçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 1). [tīr-i ġamzeñ, -ñ]*

tīr-i muḥabbet: *Sevda, aşk oku.*
1. Bağrımı **tīr-i muḥabbet** deleli ey Şānī
   Bezm-i ʿālemde meni ney gibi nālān itdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 15). [tīr-i muḥabbet,]*

tīr-i müje: *Kirpik oku II Sevgilinin ok gibi keskin, yaralayıcı bakışı.*
1. **Tīr-i müjeñ** itme telef ḳalb-i ʿadū olmaz hedef
   Ey ḳaşı yā ok mı geçer ʿālemde senüñ ḫāreye *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 11). [tīr-i müjeñ, -ñ]*
2. Rā ḳaşların çatup bu gün ol dil-rubāyı gör
   Tīr-i müjeyle dil atup eyler bu rāyı gör *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 2). [tīr-i müjeyle, -y, -le]*
3. Ebrūlaruñ kemān-ı muḥabbet midür çatup
   Tīr-i müjeyle dil urasın ey perī atup *(Şânî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 2). [tīr-i müjeyle, -y, -le]*

tiryāk: *İlaç, panzehir.*
1. Ḫālin nola laʿlinden añuñ emsem olursam
   Bīmār-ı ḫaṭı ḳahrına **tiryāk** gerekdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 8). [tiryāk,]*

tiryāk eyle-: *İlaç yapmak, panzehir yapmak.*
1. Ẕebḥine ef'īsin öldürmek içün
   Ḳahrı **tiryāk eyleyenler** ṣūfīdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 10). [tiryāk eyleyenler, -y, -en, -ler]*

tiryāk-ı hāk-ı yār: *Sevgilinin toprağının bağımlısı.*
1. **Tiryāk-ı ḫāk-ı yārsız** ey Şānī göñlümi
   Vaḳt-i şebünde ejder-i kāküller iñledür *(Şânî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 9). [tiryāk-ı ḫāk-ı yārsız, -sız]*

tīşe-i ġam: *Keder baltası, keder.*
1. **Tīşe-i ġam** bār-ı miḥnet birle diller ḫānesin
   Kendü mülküñdür şehā yıḳma idüp her bār güç *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 9). [tīşe-i ġam,]*

tīşe-i hicr: *Ayrılık baltası.*
1. Çeşm-i żaʿīfem şanursun şanemā ḳāfumdur
   Tīşe-i hicr ile yıḳmaḳ anı inṣāf mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 2). [tīşe-i hicr,]*

tīşe-i hicrān: *Ayrılık baltası, nacağı.*
1. Ferhāda n'itdi **tīşe-i hicrān** u seng-i ġam
   Sırr ṣaḳlamaz açar sırruñı dāġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 11). [tīşe-i hicrān,]*

tiz: *Tez, çabuk.*
1. ʿAks idüp mirʾat-ı vechüñle muḳābil olsa gün
   Tīz çeker Ḥurşīd üstüne felek şemşīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 6). [tīz,]*

tīz ol-: *Çabuk olmak.*
1. Ādemüz biz çekerüz ey perī cevrüñ ammā
   Tīz olma bize çoḳ küsme ṭutup ḫaṣlet-i fehd *(Şânî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 8). [tīz olma, -ma]*

ṭoġrı: *Doğru, gerçek, hakikat; yerinde, uygun.*

1. Sözüm oḳ gibi **ṭoġrı** olduġundan ḳāmetüm buldı
   Vücūdum yoḳ ḳapuñda ey perī bir şekl-i āhum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 11). [ṭoġrı,]*
2. Egri raḳībe hemdem olup kūy-ı miḥnete
   Ok gibi **ṭoġrusun** atar ol ḳaşı yayı gör *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 6). [ṭoġrusun, -su, -n]*

ṭoġru git-: *Doğruluktan, haktan sapmadan ilerlemek.*

1. Şerīʿatuñ muḥkem it Ḥaḳ yolına **ṭoġru git**
   Yaman ḫūylaruñ terk it tevḥīde gel tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 7). [ṭoġru git,]*

ṭoġruluḳ: *Doğruluk, dürüstlük.*

1. Degüldür bāġ-ı dehre geldügi şimşāduñ öykinmek
   Ḳadüñ önüñde **ṭoġruluḳda** bir ikrāma gelmişdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 12). [ṭoġruluḳda, -da]*

ṭol-: *Dolmak, birikmek, bir araya gelmek.*

1. Ḫāk-pāyuñ tūtīyā-yı dīde-i cān itmeyen
   Kördür başına ṭopraḳ gözüne **ṭolsun** turāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 10). [ṭolsun, -sun]*
2. Gönlüm gözüm o yār ile bir resme **ṭoldıgum**
   ʿĀlem gözümde Şānī hemān bir ḫayāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 21). [ṭoldıgum, -dıg, -um]*

ṭolan-: *Dolanmak, dolaşmak, gezmek.*

1. Ḳaʿbe ḥaḳḳı ḳıblem ṣafā bulmaz dem olunca temām
   Kūyuñ **ṭolanmak** olmasa ben ʿāşıḳ-ı āvāreye *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 6). [ṭolanmak, -mak]*

ṭolaş-: *Dolaşmak, gezinmek, dolanmak.*

1. Meclisde ur ḳulaḳ def ü ṭanbūr gör ne dir
   Ṭolaşma gel ṣürāḥiye tābāġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 6). [ṭolaşma, -ma]*
2. Gelenler çün tevaḳḳuf yoḳ gidenler çün tereddüd hem
   Ṭolaşma kār-ı devrāne gelen gelsün giden gitsün *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 8). [ṭolaşma, -ma]*

ṭoldur-: *Doldurmak.*

1. Yine **ṭoldurduġuñ** āhıla cihān gülzārın
   Çünkü bülbüllerinüñ diñlemez ol gülzārın *(Şânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 1). [ṭoldurduġuñ, -duġ, -uñ]*

ṭolu: *Dolu.*

1. Geh ḳamuda **ṭolusın** bī-ikrāh
   Geh müberrā ḳamudansın yek-tā *(Şânî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 7). [ṭolusın, -sın]*
2. Demidür bezm-i ġamda hemdem olursuñ baña yek-dem
   Mey-i eşkümle ey sākī iki **ṭolu** ḳabaġum var *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 6). [ṭolu,]*
3. Baġrum **ṭolu** ḳan eyleyen ġamḫārum efgān eyleyen
   Dillerde destān eyleyen yarüñ cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 13). [ṭolu,]*

ṭoluş-: *Aynı yere girip toplanmak, bir araya birikmek.*

1. Aġzuñla dişüñe **ṭoluşur** ḫurdedānlar
   Her nükte ki birisi mīme birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 7). [ṭoluşur, -ur]*

ṭonat-: *Süslemek, bezemek, donatmak.*

1. Mātem libāsını çıkarup dehr-i pīre-zen
   Ṭonatdı nev-ʿarūs gibi ṣaḥn-ı sebze-zār *(Şânî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 4). [ṭonatdı, -dı]*

top it-: *Top yapmak, başını top yerine koyup oynamak.*

1. Meydān-ı muḥabbetde **ṭop itmiş** idik başı
   Çevgān aluban çalduḳ neyler görelüm Allāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 9). [ṭop itmiş, -miş]*

top ol-: *Toplanmak, bir araya gelmek, birleşmek.*

1. Çevgān-ı zülf-i yāre ol dem ki dil alındı
   Meydān-ı ʿaşḳ içinde **ṭop oldı** ser çalındı *(Şânî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 2). [ṭop oldı, -dı]*

top oyna-: *Top oynamak.*

1. Semend-i nāza binmiş zülf-i çevgān ile ey Şānī
   Ser-i ʿāşıḳla meydān-ı muḥabbet içre **ṭop oynar** *(Şânî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 10). [ṭop oynar, -r]*

top-ı tevḥīd: *Tevhit zikri topu, Allah'ın varlığına inanma ve onu zikretme.*

1. Ḳalʿa-i rūḥa gelüp nefs-i ʿadüvv kār idemez
   Ṭop-ı tevḥīd ile çün beklemedür bir bi-beden *(Şânî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 6). [ṭop-ı tevḥīd, --ı]*

ṭoprag̱: *Toprak.*

1. Yitse eflāka suyı cāhile baş egme göñül
   Ayag̱ı **ṭoprag̱ı** ol ehl-i dilüñ nāz itme *(Şânî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 4). [ṭoprag̱ı, -ı]*
2. Ḫāk-pāyuñ tūtīyā-yı dīde-i cān itmeyen
   Kördür başına **ṭopraḳ** gözüne ṭolsun turāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 10). [ṭopraḳ,]*

ṭopṭolu: *Dopdolu, tamamen dolu.*

1. Fig̱ān u nāle vü eşkümle yir gök **ṭopṭoludur** hep
   Ṭarīḳ-i g̱amda aʿdā şanma sen kim bī-sipāhum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 3). [ṭopṭoludur, -dur]*

ṭūbā: *Bütün cennete gölge saldığına inanılan, kökü yukarıda dalları aşağıda bulunan ağaç.*

1. Ḳāmetüñ yanına dil ḥasret ile ey şeh-i ḥüsn
   Āh sancaḳlarını sidre vü **ṭūbāya** çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 14). [ṭūbāya, -y, -a]*

tūg̱-ı āh: *Ahın bayrağı.*

1. Çekilür **tūg̱-ı āhum** ṭabl-ı sīnem urılur her dem
   Diyār-ı g̱amda ey Şānī gözet ne ʿālī şāhum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 13). [tūg̱-ı āhum, -um]*

ṭug̱rā: *Fermanlarda imza yerine kullanılan işaret.*

1. Kākül-i pür-ḥam cebīn üstünde ʿaḳd olmış henüz
   Yā berāt-ı ḥüsne şāhum anberīn **ṭug̱rā** mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 12). [ṭug̱rā,]*

tuḥfe: *Armağan, hediye.*

1. Nāzlıca nāzücek zībāca terce **tuḥfece**
   Ṭatlu dillüce sözi şehd ü ruṭabca olsa yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 3). [tuḥfece, -ce]*

ṭūl-ı emel: *Tükenmeyen arzu.*

1. Dil virüp zülf ü ḳadd-i yāre bugün ey Şānī
   Eyledüñ kārımuzı **ṭūl-ı emel** dünyāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 14). [ṭūl-ı emel,]*

ṭūl-i ʿumḳ: *Derinliğin uzunluğu.*

1. Bir baḥre düşdi Şānī ki g̱avvās olup gezer
   Anuñ ne **ṭūl-i ʿumḳı** ne ḥadd ü kenārı var *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 14). [ṭūl-i ʿumḳı, -ı]*

ṭur-: *Durmak, beklemek.*

1. Laʿl-i yār üzre görüp ḫāl-i siyeh şanmañ kim ol
   Bir ḥabeşdür Mışra gelmişdür **ṭurup** şekker ṭutar *(Şânî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 8). [ṭurup, -up]*
2. Üzülmezsin ṭaḳılduñ rāh-ı g̱amda bizden ey nāle
   Cereş gibi dilüñ dek **ṭurmaz** iseñ biri çaḳmaḳdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 6). [ṭurmaz, -maz]*
3. Ḳo **ṭursın** alma g̱amzeñ oḳın ey ḳaşı kemān
   Bu bāg̱-ı ʿömrüm içre dikilmiş nihāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 5). [ṭursın, -sın]*

Ṭūr-ı dil: *Gönül dağı, gönül.*

1. Len Terānī irişür Ḥażret-i Mūsāya ḫiṭāb
   Ṭūr-ı dilden niceler seyr-i temāşā eyler *(Şânî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 12). [ṭūr-ı dilden, -den]*

ṭurre: *Alna düşen saç, kıvırcık saç lülesi.*

1. Her birisi bir yañaya baş çekerler **ṭurreñüñ**
   Mülk-i dil yag̱masına ḫālüñ ḥarāmī yag̱ıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 3). [ṭurreñüñ, -ñün]*

ṭut-: *Tutmak.*

1. Şanmañ ol sīmin ḳabag̱ üzre görüp ebrūdur ol
   Çeşm-i mesti ḳaṣdına ben ḫastenüñ ḫançer **ṭutar** *(Şânî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 6). [ṭutar, -ar]*
2. Laʿl-i yār üzre görüp ḫāl-i siyeh şanmañ kim ol
   Bir ḥabeşdür Mışra gelmişdür ṭurup şekker **ṭutar** *(Şânî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 8). [ṭutar, -ar]*
3. Raḥm idüp aldı dil-i üftādenüñ ol şāh elin
   Ṭutdı şan bir mürdenüñ ʿİsī-i Rūhu'llāh elin *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 2). [ṭutdı, -dı]*
4. Öpdügüm sāḳī ayag̱ı **ṭutduġum** dāmān-ı yār
   Ḫāşāli'llāh neylerüm ben zāhīd-i gümrāh elin *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 5). [ṭutduġum, -duġ, -um]*
5. **Ṭutdı** mı Şānī yine mest-i ḫarābātlıg̱uñ
   Kūy-ı dilberde bugün yine ne Yā Hūdur bu *(Şânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 13). [ṭutdı, -dı]*
6. Terk it hevā-yı nefsi ḥaḳḳıyla **ṭutg̱ıl** ünsi
   Bulasın rūḥ-ı ḳudsi tevḥīde gel tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 21). [ṭutg̱ıl, -g̱ıl]*
7. Bag̱lanurken g̱ālibā zencīrlerle şīrler
   Bu ʿaceb **ṭutmaz** dil-i divāneyi zencīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 2). [ṭutmaz, -maz]*

8. Rūy-ı zerdüm sīm-i eşküm ʿarż idicek yāre dir
   Vey bu Şānīye n'olupdur bize sīm ü zer **ṭutar** *(Şânî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 10). [ṭutar, -ar]*
9. Senüñ Şānī faḳīrüñdür anı **ṭut** bir ḥaḳīrüñdür
   Senüñ ḥaḳ dest-gīrüñden şefāʿat yā Resūlallāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 13). [ṭut,]*
10. **Ṭut** elin bir velīnüñ tevḥīde gel tevḥīde
    Al ögüdin olanuñ tevḥīde gel tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 1). [ṭut,]*

ṭut-: *Çevirmek, yönlendirmek.*
1. Ādemüz biz çekerüz ey perī cevrüñ ammā
   Tīz olma bize çoḳ küsme **ṭutup** ḫaşlet-i fehd *(Şânî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 8). [ṭutup, -up]*

ṭut-: *(Bir durum için) Bulunduğu hali korumak, muhafaza etmek.*
1. Her ki cāna tīġ-i ġamzeñden dirīġ sır **ṭutar**
   Ehl-i ʿaşḳ anı yolın azmış ḫarāb-ter **ṭutar** *(Şânî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 2). [ṭutar, -ar]*
2. Şānī ne itse taʿlīm edeb **ṭutup** ol teslīm
   Uluña eyle taʿẓim gel edeb ögren edeb *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 15). [ṭutup, -up]*
3. ʿĀrıżuñ zülfüñle örtüp itmegil ey yār güç
   Ṭutma balçıḳla güneş yüzün idüp iẓhār güç *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 2). [ṭutma, -ma]*
4. Anuñ kim pīri yoḳdur pīri şeyṭan-ı merīd olur
   Saʿādet ehli bir pīrüñ elin **ṭutar** mürīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 2). [ṭutar, -ar]*
5. Nicesi elvān ile eşkāli beyān idem aña
   Kim gözünüñ olmaya nūrı ya gözün **ṭuta** ḥicāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 4). [ṭuta, -a]*

ṭuṭaġ: *Dudak (Sevgilinin dudağı).*
1. Bir alnı ḳamer yañaġı enver
   Bir laʿli güher **ṭuṭaġı** şekker *(Şânî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 2). [ṭuṭaġı, -ı]*
2. Ġonce aġzuñ gül yüzüñ **ṭuṭaḳlaruñ** yapraġıdur
   İki yanında iki zülfüñ benefşe bāġıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 1). [ṭuṭaḳlaruñ, -lar, -uñ]*

ṭūṭī: *Papağan.*
1. Gonçeler laʿlüñden ögrenmiş tebessüm nidügin
   Ṭūṭī güftāruñdan ögrenmiş tekellüm nidügin *(Şânî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 2). [ṭūṭī,]*
2. Muṭrib-i ḫoş-ḫān u perver-i şeker lebler midür
   Ṭūṭīler midür yā ḳumrīler yā bülbüller midür *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 12). [ṭūṭīler, -ler]*
3. Manẓar-ı ḫalḳ olmaġiçün mertebe-i aʿlā gerek
   Bülbül ü **ṭūṭīle** ḳaçan bir ola her būm gurab *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 8). [ṭūṭīle, -le]*
4. Ruḫlaruñ ʿarż it dile söyletmeñ istersen anı
   Ṭūṭī mirʾāt olmasa bilmez taʿallüm nidügin *(Şânî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 6). [ṭūṭī,]*

ṭūṭī-i dil şeker: *Şeker sözlü papağan.*
1. Olursa n'ola **ṭūṭī-i dil şekerin** elfāẓ
   Gūyā iden ey meh anı şīrīn süḫanuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 3). [ṭūṭī-i dil şekerin, -in]*

ṭūṭī-i gūyā: *Konuşan papağan.*
1. Beni ey ruḫları gül bülbül-i şeydā sen idüpsin
   Beni ey lebleri mül **ṭūṭī-i gūyā** sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 2). [ṭūṭī-i gūyā,]*

ṭūṭī-i şekker-şiken: *Şeker kıran, tatlı söz söyleyen papağan.*
1. Mıṣr-ı dilde bulagör **ṭūṭī-i şekker-şikenüñ**
   Gitme Hind illerine itme Ḫorāsāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 11). [ṭūṭī-i şekker-şikenüñ, -üñ]*

ṭūṭī-i tabʿ: *Papağan yaradılışlı, papağan tabiatlı (Konuşma yetisi çok iyi olan kimse).*
1. **Ṭūṭī-i tabʿımı** gūyā ider ey Şānī müdām
   Leb-i dilber söze geldikce ki şekker dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 9). [ṭūṭī-i tabʿımı, -ım, -ı]*

ṭūtiyā: *Göze parlaklık ve kuvvet veren sürme taşı tozu II Güzelin ayak tozu.*
1. Ġubārum **ṭūtiyā** iltür ṣabā gözine eflāküñ
   O demden kim reh-i ʿaşḳuñda cānā ḫāk-i rāhum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 7). [ṭūtiyā,]*

ṭūtiyā-yı çesm: *Göz sürmesi (sevgilinin eşiği toprağı bağlamında).*
1. Ġubār-ı kūyet ey meh **ṭūtiyā-yı çesm-i** her bīnā
   Ne bilsün ḳıymetin ol cevherüñ nādān olan aʿmā *(Şânî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 1). [ṭūtiyā-yı çesm-i, --i]*

ṭūtīyā-yı dīde-i cān: *Can gözünün sürmesi.*
1. Ḫāk-pāyuñ **ṭūtīyā-yı dīde-i cān** itmeyen
   Kördür başına ṭopraḳ gözüne ṭolsun turāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 9). [ṭūtīyā-yı dīde-i cān,]*

ṭūṭī-yi dil: *Gönül papağanı.*

1. Hind-i ġam içre **ṭūṭī-yi dilüm** dembedem
   Laʿl-i nebāt-ı ter bigi fülfüller iñledür *(Şânî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 7). [ṭūṭī-yi dilüm, -üm]*

ṭutuş-: *Yanmak, ateş almak II Aşk ateşiyle yanıp tutuşmak.*

1. Sīnede nār-ı muḥabbetle **ṭutuşsa** dil ü cān
   Ten kebāb olsa ciger yansa gider rāḥat-ı raḳd *(Şânî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 3). [ṭutuşsa, -sa]*
2. Kebāb ol ey ciger büryān ol ey dil **tutuş** ey sīne
   Göñül ġam tekyesidür derd-i muḫītden ḳonaġum var *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 9). [tutuş,]*

ṭuy-: *Duymak, hissetmek, anlamak.*

1. Küntü kenzüñ gevherinden kim ki **ṭuymadı** rumūz
   Maʿdenin bilmez ḫazefdür gevher olmaz kānı yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 3). [ṭuymadı, -ma, -dı]*
2. **Ṭuymadum** ẕerrece lalüñ ḫaberin çoḳ ṣordum
   Sizmedüm ḳılca belüñ sırrını çoḳ itdüm cehd *(Şânî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 3). [ṭuymadum, -ma, -du, -m]*
3. Dil zārını aġyār ile zinhār zāhid **ṭuymasun**
   Sırr-ı ḫafī açılmasun bīgāneden bīgāneye *(Şânî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 11). [ṭuymasun, -ma, -sun]*
4. Yire göge dime sözüñ ins u melek **ṭuyar**
   Yel gibi yilme yuḳaru aşaġı söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 5). [ṭuyar, -ar]*

ṭuyul-: *İşitilmek, duyulmak.*

1. Daḫı bir ẕerre **ṭuyulmadı** rumūz-ı dehenüñ
   Ḫurde-dānlar niçe dolu anı maʿnāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 15). [ṭuyulmadı, -ma, -dı]*

ṭuyur-: *Duyurmak, haberdar etmek.*

1. Niçe demdür ki senüñ vālih ü ḫayrānuñdur
   Ṭuyur da Ṣāniyā bir ẕerre lebüñ esrārın *(Şânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 14). [ṭuyur,]*
2. Bülbüller ile gülşen-i vaḥdette kün dimeñ
   Ṭuyurma degme ḳarġaya her zāġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 10). [ṭuyurma, -ma]*

tükür: *Tükürmek.*

1. **Tükürsen** şevḳ-i dendān lebiyle dürr-i mercānı
   Sen ey çeşm-i güher-pāşum benüm deryāya beñzersin *(Şânî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 5). [tükürsen, -sen]*

tünd: *Sert II Şiddetli.*

1. ʿĀşıḳ oldur ola āyīne-ṣıfat rūşen-dil
   Zāhid-i seng-i siyeh gibi ne **tünd** ola ne saḫt *(Şânî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 6). [tünd,]*

türāb: *Toprak.*

1. Ḫāk-pāyuñ tūtīyā-yı dīde-i cān itmeyen
   Kördür başına ṭopraḳ gözüne ṭolsun **turāb** *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 10). [turāb,]*

Türk-i tātār: *Tatar Türk'ü.*

1. ʿAcem olmasa dilber **Türk-i tātār** olmasa maḥbūb
   Ya Rūmī olsa dilber yoḳsa bir şūḫ-ı ʿArab olsa *(Şânî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 5). [türk-i tātār,]*

tuz: *Tuz, tat.*

1. **Ṭuzda** Rūmīce kandīşde ʿAcemce ʿişve-ger
   Hem belāġatda feṣāḥatda ʿArapca olsa yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 15). [ṭūzda, -da]*

U u

uc: *-den dolayı, sebebiyle.*

1. Beni söyletme ġamzeñ oḳlarından zülfüñ **ucından**
   Fiġān u nāleden ṣuñ dil yine döndi ne ġam çekdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 9). [ucından, -ı, -n, -dan]*
2. Ġamzeñ **ucından** öleni laʿlüñ çü dirgürür
   Ḫūnī gözüñ n'ider güzelim ḳana al ḳatup *(Şânî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 7). [ucından, -ı, -n, -dan]*
3. Ġam degül ġamzeñ **ucından** dutsa dil bī-şekk eger
   Bunı cāʿiz gördiler beyʿine ḥattā rāst geç *(Şânî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 5). [ucından, -ı, -n, -dan]*
4. Gamzeñ oḳıyla zülfüñ **ucından** ölenlerüñ
   Ne ḥadd-i ʿaddi var ne ḥesāb-ı şümārı var *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 7). [ucından, -ı, -n, -dan]*

ʿucb: *Kendini beğenme.*

1. Ḳaṣr-ı cismüñ ḫāke yeksān eyle nāmı ḫāke ṣal
   Kendüñi beñzetme ʿ**ucb** ile cihān şeddādına *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 14). [ʿucb,]*

uç-: *Uçmak.*

1. Murġ-i dil kūyuña **uçmaḳ** ider ammā **uçamaz**
   Ġamzeñ oḳların añа ey ḳaşı yā bāl ü per it *(Şânî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 5). [uçmaḳ, -maḳ]*

uġra-: *Uğramak, yaklaşmak.*

1. Çeşmüm ṣulaġına gelüp **uġramadı** hīç
   Yā Rāb o gözi āhūyı kim eyledi ṣikār *(Şânî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 7). [uġramadı, -ma, -dı]*
2. Ġam degül ḫāl ü ḫaṭuñ fikri dile laʿlüñ içün
   Ẓulmete **uġrar** idüñ çeşme-i ḥayvāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 10). [uġrar, -r]*

ugrı: *Hırsız (Âşık).*

1. Zülfüñ şebünde dūr iderek hāl-i ʿārıżuñ
   Bir **ugrıdur** ṣabāḥa ḳalupdur o çoḳ yatup *(Şânî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 4). [ugrıdur, -dur]*
2. Bu ʿaceb kākül midür ser-fitne-i ʿālem midür
   Ḫāller midür yā **uġrılar** ḳara diller midür *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 6). [uġrılar, -lar]*
3. Ḫāk-i derüñ ki bād-ı seḥerden ḳapar ḳaçar
   Bir **uġrıdur** ki kuḥl-i baṣardan ḳapar ḳaçar *(Şânî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 2). [uġrudur, -dur]*

ʿukbā: *Ahiret.*

1. Buldı necāt dünye vü ʿ**ukbāda** her zamān
   Emr-i şerīf-i şerʿüñ iden kendüden edā *(Şânî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 11). [ʿukbāda, -da]*

ulaḳ: *Haberci, postacı.*

1. Niçe nefs ile şeyṭānı şarāb içüp **ulaḳ** esrüñ
   Bizi ol bezme irgür kim ola sāḳī-i rūḥānī *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 9). [ulaḳ,]*

ulaş-: *Ulaşmak, erişmek.*

1. Ey Müʾmin olan ḳardaş ḳıl tāʿat Ḥaḳḳa **ulaş**
   Tevbedür cümleye baş tevbeye gel tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 11). [ulaş,]*
2. Ḳatresin baḥre yetiş ẕerre iseñ mihre **ulaş**
   Aldanup ḳalma meges gibi yiten leẕẕetde *(Şânî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 7). [ulaş,]*

ulaşdur-: *Ulaşmasını sağlamak, ulaştırmak II Birleştirmek, bir araya gelmek.*

1. Kim menʿ idebilür beni kūyından o yārüñ
   Cān naḳdin **ulaşdurmışum** anda süllemüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 8). [ulaşdurmışum, -mış, -um]*

ulu: *Büyük, yüce, bir topluluğun maddî veya mânevî büyüğü, saygı duyulacak niteliklere sâhip kimse.*

1. Yapış ṣıdḳ ile bir pīre ana teslīm idüp kendüñ
   Ululara muṭīʿ olanlaruñ ḳadri mezīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 6). [ululara, -lar, -a]*
2. Şānī ne itse taʿlīm edeb ṭutup ol teslīm
   Uluña eyle taʿẓim gel edeb ögren edeb *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 16). [uluña, -ña]*

ulular sözi: *Büyüklerin sözü, kelamı.*

1. Hażm olmaz **ulular sözi** aġarca loḳmadur
   Her ṭıfl-ı nā-resīdece uşşaġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 7). [ulular sözi,]*

ulū'l-ebṣār: *Basiret sahipleri.*

1. ʿĀlem-i aṣla naẓar ṣalup **ulü'l-ebsār** olan
   Didiler maʿnā yüzünden ḳaṭre-i ʿummāna bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 7). [ulü'l-ebsār,]*

um-: *Ummak, istemek, beklemek, ümit etmek.*

1. **Umar** şefāʿat ü keremüñ ol şehüñ ḳamu ümem
   Oldur çü Şānī menbaʾ-ı iḥsān Muḥammed Muṣṭafā *(Şânî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 9). [umar, -ar]*
2. Biñ cānıla bir vaṣluñ eger ola müyesser
   Lüṭfuñdan **umarum** bu ḫarīdārı unutma *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 16). [umarum, -ar, -um]*
3. İşimüz ẕillet ü ʿisyān ḫaṭā vü sehv ile noḳṣān
   Umaruz idesün iḥsān şefāʿat yā Resūlallāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 10). [umaruz, -ar, -uz]*
4. Vaṣluñ **uma** geldi ḳapuña Şānī Efendi
   Bāḳī-i kerem luṭf-ı mürüvvet de senüñdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 9). [uma,]*

ʿummān: *Okyanus (âşığın göz yaşları bağlamında).*

1. Girme gel ḳanuma akıtma gözüm yaşını sen
   Çoḳ daḫı yaḫşı degül eyleme ʿ**ummāna** sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 8). [ʿummāna, -a]*
2. Ey şerāyiʿ baḥrına ʿ**ummān-ı** bī-pāyān olan
   V'ey ḥaḳāyıḳ kānınuñ dürr-i laṭīfi Muṣṭafā *(Şânî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 3). [ʿummān-ı, --ı]*
3. Ṭaşra düşme maʿrifet ʿ**ummānuna** ġavvāṣ olup
   Baḥr-ı zatuñda ara ol gevher-i yek-dāneyi *(Şânî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 11). [ʿummānuna, -u, -n, -a]*

un: *Öğütülerek toz durumuna getirilmiş tahıl ve başka besin maddeleri.*

1. Dervīş olan ṣızılur Ḥaḳ yolına düzilür
   Çörek **unı** özilür tevḫīde gel tevḫīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 14). [unı, -ı]*

unut-: *Unutmak, hatırlamamak.*

1. **Unutma** bizi laʿl ü ẕeḳan būselerinden
   Bīmār-ı dil ister ḳatı şeftālü vü alma *(Şânî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 5). [unutma, -ma]*
2. Beni **unutma** vefādan kerem-i luṭf u ʿaṭādan
   Ölürüm ṣoñra cefādan işüm eyvā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 7). [unutma, -ma]*
3. Vaḳtüñe ḥāżır ol ey dil ġam-ı ferdāyı **unut**
   Bugün vaṣluñla kovar kim ki dilerse yarın *(Şânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 7). [unut,]*
4. **Unutmaz** o dildārī seni Şānī ḳayırma
   Aġyāra uyup sen tek o dildārı unutma *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 17). [unutmaz, -maz]*
5. Ey cān ṭabībi dil-i bīmārı **unutma**
   Ol künc-i belā içre olan zārı **unutma** *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 1). [unutma, -ma]*
6. Ey cān ṭabībi dil-i bīmārı **unutma**
   Ol künc-i belā içre olan zārı **unutma** *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 2). [unutma, -ma]*
7. Feryāda iriş derd ile öldürdi beni ġam
   Ey rūḥ-ı feraḥ-baḫş bu gam-ḫārı **unutma** *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 4). [unutma, -ma]*
8. Cān u dil ile muntaẓır-ı vaʿde-yi vaṣluz
   Bizümle ezel itdigüñ iḳrārı **unutma** *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 6). [unutma, -ma]*
9. ʿUşşāḳı helāk eyleme güldürme raḳībi
   Yār eyleyüp aġyārı saña yārı **unutma** *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 8). [unutma, -ma]*
10. Kūyuñ itine müddeʿī çıḳmış beni cānā
    Dilden dile düşmiş bu dil-figārı **unutma** *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 10). [unutma, -ma]*
11. Acı söz ile eyledi diyü baña düşnām
    Ey dil ṣaḳın ol laʿl-i şeker-bārı **unutma** *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 12). [unutma, -ma]*
12. Dil zülfüñe bend oldı görüp dāne-i ḫālüñ
    Ol dām-ı belā içre giriftārı **unutma** *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 14). [unutma, -ma]*
13. Biñ cānıla bir vaṣluñ eger ola müyesser
    Lüṭfuñdan umarum bu ḫarīdārı **unutma** *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 16). [unutma, -ma]*
14. Unutmaz o dildārī seni Şānī ḳayırma
    Aġyāra uyup sen tek o dildārı **unutma** *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 18). [unutma, -ma]*

ur-: *Takmak, başına yerleştirmek.*

1. Eyler muʿaṭṭar ʿālem-i būy-ı ṣafā-baḫş ile yār
   Ol zülf-i müşg-efşānına ger şāne **urup** daraya *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 14). [urup, -up]*

ur-: *Söylemek II Vurmak.*
1. Ebrūlaruñ kemān-ı muḥabbet midür çatup
   Tīr-i müjeyle dil **urasın** ey perī atup *(Şânî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 2). [urasın, -a, -sın]*

ur-: *Vurmak, yaralamak II Nakşetmek, işlemek.*
1. Beni zencīr-i ġam-ı ʿaşḳa **ura** itmege bend
   Resen-i zülfini boynuma benüm ḳıldı kemend *(Şânî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 1). [ura, -a]*
1. Baş üstüne bār-ı ġamuñı ben çekeyüm tek
   Aġyār-ı ḫara **urma** ṣaḳın ṣoñra buñuldar *(Şânî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 10). [urma, -ma]*

urıl-: *Vurulmak, çalınmak.*
1. Çekilür tūġ-ı āhum ṭabl-ı sīnem **urılur** her dem
   Diyār-ı ġamda ey Şānī gözet ne ʿālī şāhum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 13). [urılur, -ur]*

ʿuryān: *Çıplak, her şeyden azade.*
1. Perde-i pindārı yaratmayınca bulmazsın necāt
   Sen gerek ʿ**uryan** yüri zahid ya ḫırḳā şāl gey *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 10). [ʿuryan,]*

uşan-: *Bıkmak, usanmak.*
1. Niçe bir aḳıdasın yaşumı **uşanmayasın**
   Dem ola yoluña geldügini o şanmayasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 1). [uşanmayasın, -ma, -y, -a, -sın]*

uşlan-: *Akıllanmak, uslanmak, aklı başına gelmek.*
1. Geçmedüñ zülfi hevāsıyla mey ʿaşḳından
   Daḫı sen ey dil-i divāne bir **uşlanmayasın** *(Şânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 10). [uşlanmayasın, -ma, -y, -a, -sın]*

ʿuşşak: *Âşıklar.*
1. Haẕm olmaz ulular sözi aġarca loḳmadur
   Her ṭıfl-ı nā-resīdece ʿ**uşşaġa** söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 8). [uşşaġa, -a]*
2. ʿ**Uşşāḳ** içinde ey perī her dem kitābını
   Leylā-yı zülfüñüñ dil-i Mecnūn açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 5). [uşşāḳ,]*
3. ʿ**Uşşāḳı** helāk eyleme güldürme raḳībi
   Yār eyleyüp aġyārı saña yārı unutma *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 7). [ʿuşşāḳı, -ı]*
4. Dehānuñla miyānum görmedin varum ʿadem itdüm
   Nigārā ʿaşḳa cān virmekde ʿ**uşşāk** içre kem kemdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 4). [ʿuşşāk,]*
5. Cām-ı lebüñdür baḫş olan mestāneden mestāneye
   ʿ**Uşşāḳ** anuñçün dür iden meyhāneden meyhāneye *(Şânî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 2). [ʿuşşāḳ,]*
6. ʿ**Uşşāḳı** derd ile ney-i dil-sūz-nākveş
   Bezmüñ ṣürāḥīsindeki ġulġuller iñledür *(Şânî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 5). [ʿuşşāḳı derd,]*

ʿuşşāḳ-ı derdmend: *Dertli aşıklar.*
1. Sünbüllerüñ gül üzre ṭaġıtmışsın ey nigār
   ʿ**Uşşāḳ-ı derdmende** ne rūy-ı celāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 4). [ʿuşşāḳ-ı derdmende, -e]*

uy-: *Birine veya bir şeye tabi olmak, bağlanmak.*
1. Yamanlara **uyma** hīç ġıybet ü bühtāndan geç
   Ḥaḳla bāṭılı seç tevḥīde gel tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 15). [uyma, -ma]*
2. İlāhī Şānīyem **uydum** hevāya sen ʿināyet ḳıl
   Yed-i faẕluñla cemʿ it ʿaḳl u cān oldı perākende *(Şânî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 9). [uydum, -du,-m]*
3. Kurʾān-ı şerīfe **uymayanlar**
   İtürdi özini oldı ebter *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 19). [uymayanlar, -ma, -y, -an, -lar]*
4. ʿĪsīveş nefs ü hevāsını ḳoyup Ḥaḳḳa **uyan**
   Menzil ü mertebesin ʿarşı muʿallā eyler *(Şânî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 3). [uyan, -an]*
5. Unutmaz o dildārī seni Şānī ḳayırma
   Aġyāra **uyup** sen tek o dildārı unutma *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 18). [uyup, -up]*
6. Münkir kişiye **uyma** ne didigini duyma
   Kendüñi yoldan ḳoyma tevḥīde gel tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 19). [uyma, -ma]*
7. Yezīd aġyāra **uyma** āb-ı vaṣluña beni ḳandur
   Şehīd-i Kerbelā ḥaḳḳı be-ġāyet teşne çaġumdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 9). [uyma, -ma]*

uyan-: *Gaflet içinde ve olup bitenden habersiz durumda iken gerçeklerin farkına varmaya başlamak, hakîkati görmek, gözü açılmak.*

1. Ġafletden **uyan** ki ṣubḥ irişdi
   Rūzuñ telef itme ey birāder *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 31). [uyan,]*
2. Çünki resūl-i Ḥaḳ gelüp didi ki En-Nāsü niyām
   Var ise ʿirfānuñ bugün yatma bu ġafletden **uyan** *(Şânî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 8). [uyan,]*
3. Gelüp ol mihr-i cihān yanuma Şānī bu seher
   Didi irdi şeb-i hicr-i āḫire **uyanmayasın** *(Şânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 14). [uyanmayasın, -ma, -y, -a, -sın]*
4. Ey nefs-i şerme **uyan** tevbeye gel tevbeye
   Uyan ġafletden **uyan** tevbeye gel tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 1). [uyan,]*
5. Ey nefs-i şerme uyan tevbeye gel tevbeye
   Uyan ġafletden uyan tevbeye gel tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 2). [uyan,]*
6. Ey nefs-i şerme **uyan** tevbeye gel tevbeye
   Uyan ġafletden **uyan** tevbeye gel tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 2). [uyan,]*

uyar-: *Uyandırmak, uyanmak, fark etmek.*

1. Ḥābdaydum o yāri geldi beni gördüm **uyar**
   Ṣan Mesīḥ irdi dil-i mürdeye cān itdi nisār *(Şânî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 1). [uyar,]*
2. Dir o meh başuña gün ṭoġdı ne yatursın ayā
   Ṣubḥ-ı devlet saña yār oldı şeb-i baḫtuñ **uyar** *(Şânî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 4). [uyar,]*
3. İlāhī ḫāb-ı ġafletden **uyar** bu dīde-i cānı
   Şeb-i baḫtumda göster gözime sen rū-yı cānānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 1). [uyar,]*
4. Ser-i ser-geşteyi zānū-yı vefā üzre alup
   Şerbet-i vaṣl ile cemʿ eyleyüben ʿaḳlum **uyar** *(Şânî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 8). [uyar,]*

Ü ü

ü: *Ve.*

1. Mānend-i misl-i şibh-i şebīh **ü** şerīki yoḳ
   Vāḥiddür ikilik aña emr-i muḥāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 5). [ü,]*
2. Naḳd **ü** ṣabr-ı dil ü cānum n'ola yāruñsa ḳamu
   Bende-i muḫliṣ ider vārını sulṭāna fedā *(Şânî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 3). [ü,]*
3. Ṣadef-i tabʿumuñ elfāzı güherbārı müdām
   Nāzı çoḳ ol dehen **ü** laʿl-i dür-efşāna fedā *(Şânî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 6). [ü,]*
4. Hedef-i dil siper-i sīne nişāngāh gönül
   Nāvek **ü** tīr **ü** müje ġamze-i fettāna fedā *(Şânî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 10). [ü,]*
5. Hedef-i dil siper-i sīne nişāngāh gönül
   Nāvek **ü** tīr **ü** müje ġamze-i fettāna fedā *(Şânî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 10). [ü,]*
6. Ḥaḳ sevdi kim sevüp seni maṭlūb idinmeye
   Ey cisme cān **u** cānlara cānān Muḥammed Muṣṭafā *(Şânî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 8). [u,]*
7. Umar şefāʿat **ü** keremüñ ol şehüñ ḳamu ümem
   Oldur çü Şānī menbaʾ-ı iḥsān Muḥammed Muṣṭafā *(Şânî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 9). [ü,]*
8. Nedür bu ruḫlar **u** lebler nedür bu zülf-i ʿanber-sā
   Nedür bu güller ü müller nedür bu sünbül-i ġarrā *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 1). [u,]*
9. Nedür bu ruḫlar u lebler nedür bu zülf-i ʿanber-sā
   Nedür bu güller **ü** müller nedür bu sünbül-i ġarrā *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 2). [ü,]*
10. Nedür bu yalvarış bu āh **u** nāliş sende ey Şānī
    Nedür dilberde bu cevr ü cefā bu nāz-ı istiġnā *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 11). [u,]*
11. Nedür bu yalvarış bu āh u nāliş sende ey Şānī
    Nedür dilberde bu cevr **ü** cefā bu nāz-ı istiġnā *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 12). [ü,]*
12. Nedür bu ʿārıż **u** fem leb ü zenaḫdān zeḳan ġabġab
    Nedür bu caʿd-ı gīsūlar nedür bu ḫāk-i ʿanber-sā *(Şânî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 5). [u,]*
13. Nedür bu ʿārıż u fem leb **ü** zenaḫdān zeḳan ġabġab
    Nedür bu caʿd-ı gīsūlar nedür bu ḫāk-i ʿanber-sā *(Şânî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 5). [ü,]*
14. Nedür bu ḳadd **u** kāküller nedür bu serv ü sünbüller
    Nedür bu ḳırmızı güller yañaġ mı lāle mi ḥamrā *(Şânî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 7). [u,]*
15. Nedür bu ḳadd u kāküller nedür bu serv **ü** sünbüller
    Nedür bu ḳırmızı güller yañaġ mı lāle mi ḥamrā *(Şânî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 7). [ü,]*
16. Neye döndi yüregüm ġamzeñ oḳından naẓar it
    Gūş idüp nāle-i feryād **u** figānum ḥazer it *(Şânî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 2). [u,]*
17. Niçe ḳayd olavuz bend-i ʿanāṣırda esīr **ü** zār
    İlahī sen ḫalāṣ eyle ḳılup inʿām-ı ihsānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 5). [ü,]*
18. Kendüden ṭaşra giden maṭlūbı bulmaz gezmesin
    ʿArş u kürsī yir **ü** gök olursa ger bir demde ṭayy *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 12). [ü,]*

19. Çek ikilik penbesin şemʿüñden aç cān ḳulaġın
Diñle meclisde ne dir gör def **ü** ṭanbūr çeng ney *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 4). [ü,]*
20. Kim görse seni cānā terk itdi dil **ü** cānı
Cānı n'ider ol kimse seyr eyleye cānānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 1). [ü,]*
21. Ḳamu ümmetden itdi ümmetüñ Ḥaḳ āʿlem **u** efḍal
Nitekim enbiyānuñ eyledi sen şāh-ı sulṭānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 5). [u,]*
22. Kimdür ḳapuñda sehv **u** ḫaṭā ḳılmamış ey İlāh
Ẕāt-ı şerīf-i Ḥaḳḳdur olan var ise bī-günāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 1). [u,]*
23. Nice bu fısḳ u fücūr nice bu mekr **ü** ġurūr
Önüñde yoḳ mıdur gör tevbeye gel tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 7). [ü,]*
24. Nice bu fısḳ **u** fücūr nice bu mekr ü ġurūr
Önüñde yoḳ mıdur gör tevbeye gel tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 7). [u,]*
25. Yire göge dime sözüñ ins **u** melek ṭuyar
Yel gibi yilme yuḳaru aşaġı söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 5). [u,]*
26. Cān şemʿin açan o mehe di Şānī sözlerüñ
Her şāġr **u** şuġr ḳabaḳulaġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 16). [u,]*
27. Ferhāda n'itdi tīşe-i hicrān **u** seng-i ġam
Sırr saḳlamaz açar sırruñı dāġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 11). [u,]*
28. Eger münkir degülseñ zāhidā ayāt-ı Ḳurʾāna
Naẓar ḳıl muṣḥaf-ı rūyında ḫaṭ **u** ḫāl-i cānāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 2). [u,]*
29. Güneşte var mı ḳanı çeşm **ü** ebrū ḫāl **ü** zülf **ü** fem
Nice teşbīh iderler āfitāb-ı rūy-ı cānāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 3). [ü,]*
30. Güneşte var mı ḳanı çeşm **ü** ebrū ḫāl **ü** zülf **ü** fem
Nice teşbīh iderler āfitāb-ı rūy-ı cānāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 3). [ü,]*
31. Güneşte var mı ḳanı çeşm **ü** ebrū ḫāl **ü** zülf **ü** fem
Nice teşbīh iderler āfitāb-ı rūy-ı cānāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 3). [ü,]*
32. Ṣafāsından güneş ditrer düşer lerze dil **ü** cāna
Ne ḫoş mirʾāt-ı rūşendür naẓar ḳıl vech-i cāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 1). [ü,]*
33. Nihāl-i ḳāmeti bir şemʿ-i kāfūrī dürür gūyā
Ki şevḳinden olupdur cān **u** diller cümle pervāne *(Şânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 4). [u,]*
34. Yamanlara uyma hīç ġıybet **ü** bühtāndan geç
Ḥaḳla bāṭılı seç tevḥīde gel tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 15). [ü,]*
35. Meclisde ur ḳulaḳ def **ü** ṭanbūr gör ne dir
Ṭolaşma gel ṣürāḥiye tābāġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 5). [ü,]*
36. Sīnemde zāhidā elif-i dāġa söyleme
Serv **ü** gül ile zeyn olan bāġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 2). [ü,]*
37. Sāde dil hem ṣāf sīne pāk meşreb ʿāṣıḳ ol
Münkir olma ehl-i dīnüñ zāhid **u** ʿabbādına *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 16). [u,*
38. İki destüñle meges gibi döñersün başuña
Aldanursuñ ger bu dehrüñ telḫ **ü** şīrīn dadına *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 10). [ü,]*
39. Cān **u** dil ile muntaẓır-ı vaʿde-yi vaṣluz
Bizümle ezel itdigüñ iḳrārı unutma *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 5). [u,]*
40. İşimüz ẕillet **ü** ʿışyān ḫaṭā vü sehv ile noḳṣān
Umaruz idesün iḥsān şefāʿat yā Resūlallāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 9). [ü,]*
41. Sīne mecrūḥ **u** göñül pür-ġam **u** dil āteşnāk
Ṣabr u ārām ise yoḳ yār ise istiġnāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 3). [u,]*
42. Dil virüp zülf **ü** ḳadd-i yāre bugün ey Şānī
Eyledüñ kārımuzı ṭūl-ı emel dünyāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 13). [ü,]*
43. Ḫār-ı miḥmetde ḳalup sāye-ṣıfat ḫāk olsun
Beñzeden ḳadd **ü** ruḫ-ı yārı gül-i şimşāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 10). [ü,]*
44. Sīne mecrūḥ **u** göñül pür-ġam **u** dil āteşnāk
Ṣabr u ārām ise yoḳ yār ise istiġnāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 3). [u,]*
45. ʿAḳl **u** ṣabr **u** dili hep ḳıldı perākende şehā
Cemʿ-i ḫāṭır ḳomaz arada ne gisūdur bu *(Şânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 3). [u,]*
46. ʿAḳl **u** ṣabr **u** dili hep ḳıldı perākende şehā
Cemʿ-i ḫāṭır ḳomaz arada ne gisūdur bu *(Şânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 3). [u,]*
47. Sīnem üzre naʿl-i dāġ-ı pür-şerārum ʿaksidür
Encüm **ü** mihr **ü** meh-i nev ṣanmañuzdur āsmān *(Şânî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 6). [ü,]*
48. Sīnem üzre naʿl-i dāġ-ı pür-şerārum ʿaksidür
Encüm **ü** mihr **ü** meh-i nev ṣanmañuzdur āsmān *(Şânî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 6). [ü,]*
49. Beni unutma vefādan kerem-i luṭf **u** ʿaṭādan
Ölürüm ṣoñra cefādan işüm eyvā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 7). [u, -le]*
50. Dil-i bīmārumı emle beni öldürme bu hemle
Elem **ü** miḥnet ü ġamla dil-i pür-dāġ sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 14). [ü,]*
51. Seg-i kūyla hem-dem **ü** hem-nişīn olmaḳ diler göñlüm
Şehā gel gör beni kim ne muḥibb-i ʿizz u cāhum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 9). [ü,]*

52. Sensüz ārām idemez bir dem dīl **u** cān **u** göñül
Ey ḫayāl-i mülk dil taḫtında ḫānum ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 7). [u,]*
53. Münkirüñ inkār **u** her müʾminüñ īmānı sen
Cümle eşyā her biri bir dil seni söyler hemān *(Şânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 11). [u,]*
54. Gelür derd-i ġam **u** miḥnet çıḳar dilden fiġān u āh
Bu ḳaṣr-ı ʿālī bünyānā gelen gelsün giden gitsün *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 9). [u,]*
55. Ey göñül gel idelüm dergeh-i cānāne sefer
Aʿnī ol kaʾbe-i maḳṣūd-ı dil **ü** cāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 2). [ü,]*
56. Ṭañ mı zülfüñle ruḫuñ seyrin idersem her rūz
Maġrib **u** maşrik idi günde Süleymāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 10). [u,]*
57. ʿİlm **u** faż**l u** kemāli neylerler
Cezbe vü vecd-i ḥāli neylerler *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 1). [u,]*
58. ʿİlm **u** faż**l u** kemāli neylerler
Cezbe vü vecd-i ḥāli neylerler *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 1). [u,]*
59. Berş-i afyon ḳahvedür maṭlūb
Şekker **ü** ḳand **ü** bālı neylerler *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 12). [ü,]*
60. Berş-i afyon ḳahvedür maṭlūb
Şekker **ü** ḳand **ü** bālı neylerler *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 12). [ü,]*
61. Kesüp ḳanlu elifler gül gül itsem sīnemi tañ mı
Ḳılursam serv **ü** güllerle müzeyyen tāze dāġumdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 6). [ü,]*
62. Ṣāf dilce ġıll **u** ġışsızca zaġalsizce olup
Sīmī tence pākce ārī dehence olsa yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 7). [u,]*
63. Nāzlıca nāzücek zībāca terce tuḥfece
Ṭatlu dillüce sözi şehd **ü** ruṭabca olsa yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 4). [ü,]*
64. Zülfüñ **u** ġamzeñ **u** beñüñ çeşmüñ
Bir yire geldi nice cāzūlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 9). [u,]*
65. Zülfüñ **u** ġamzeñ **u** beñüñ çeşmüñ
Bir yire geldi nice cāzūlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 9). [u,]*
66. Cānımı varuña ser **u** perde pāy
Gelse reftāre ḳadd-i dil-cūlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 11). [u,]*
67. Yāhū hīç eylemez saña teʾs̱īr
Naʿre-i ʿāşıḳān **u** yā hūlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 6). [u,]*
68. Ḳandadur bād-ı ṣabā gülşen-i kūy-ı dildār
Vir ḫaber cān **u** göñül şevḳ ile aña ḳopalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 8). [u,]*
69. Nedür ol fem nedür ol leb nedür ol şehd **ü** şeker
Be ne nāzik be ne zībā be ne ş̱īrīn be ne ter *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 1). [ü,]*
70. Nedür ol dişler **ü** lebler sūz-ı dilber u ruḫ-ı men
Be ne cevher be ne gevher be ne lūʾlū be ne zer *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 7). [ü,]*
71. Nedür ol dişler ü lebler sūz-ı dilber **u** ruḫ-ı men
Be ne cevher be ne gevher be ne lūʾlū be ne zer *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 7). [u,]*
72. Nedür bu ʿārıż **u** laʿlüñle ḫāl ü zülfüñ ey meh-rū
Ne güldür bu ne müldür bu ne fülfül bu ne ʿanberdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 3). [u,]*
73. Nedür bu ʿārıż u laʿlüñle ḫāl **ü** zülfüñ ey meh-rū
Ne güldür bu ne müldür bu ne fülfül bu ne ʿanberdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 3). [ü,]*
74. İmām-ı ḳıble tesbīh **ü** ġıdā-yı cān mıdur Ş̱ānī
Ne gözdür bu ne yüzdür bu ne ḳand u bu ne şekkerdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 9). [ü,]*
75. İmām-ı ḳıble tesbīh ü ġıdā-yı cān mıdur Ş̱ānī
Ne gözdür bu ne yüzdür bu ne ḳand **u** bu ne şekkerdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 10). [u,]*
76. Acı söz ile eylese düşnām leblerüñ
Baña nebāt **u** şehd ü şeker ḳand **u** bāldur *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 18). [u,]*
77. Acı söz ile eylese düşnām leblerüñ
Baña nebāt u şehd **ü** şeker ḳand u bāldur *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 18). [ü,]*
78. Acı söz ile eylese düşnām leblerüñ
Baña nebāt **u** şehd ü şeker ḳand **u** bāldur *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 18). [u,]*
79. Zülf **ü** ḳaddüñ hevāsı ile Ş̱ānī-i derdmend
Kūyuñda sāyeveş ʿaceb pāymāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 21). [ü,]*
80. Her şeyde görinen gören alan viren odur
Ġayruñ vücūdı arada vehm **ü** ḫayāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 8). [ü,]*
81. Hep ḳara ḳılmışdılar dıraḫt-ı bāġ
Virmişdi berg **u** bārdan hep yile rūzgār *(Şânî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 8). [u,]*
82. Mihr **ü** meh felek gibi āfāḳa żav viren
Miṣbāḥ vechidür birisi birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 7). [ü,]*
83. ʿIyd-ı viṣāl-i yār müyesser olursa ger
Cān **u** dil ikisi de fedā birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 4). [u,]*
84. Her kim ki oldı bir daḫı gül yāre hem-nişin
Yaz **u** ḳış aña Ş̱ānī nevbahārdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 18). [u,]*

85. Her lāle-ḳadd **u** ġonce-fem ü gül-ʿizār içün
Ebr-i bahāra döndi gözüm jāle-vārdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 15). [u,]*
86. Bir serv-ḳadd **u** lāle ruḫuñ yādigārıdur
Sīnemde tāze ḳanlu elifler ki vardur *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 11). [u,]*
87. Her lāle-ḳadd u ġonce-fem **ü** gül-ʿizār içün
Ebr-i bahāra döndi gözüm jāle-vārdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 15). [ü,]*
88. Her bir varaḳ ki dāmen-i pür-dürr **ü** jāledür
Maḳṣūdı şāh-ı gül ḳadehinde niṣārdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 13). [ü,]*
89. ʿAraḳ-nāk olsa ḳaddüñ dir gören gül üzre şebnemdür
Ruḫuñ bāġında ḫaṭṭ bitse gül **ü** nesrīn nem nemdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 2). [ü,]*
90. Bāġ-ı ḥüsn-i yārda zülf ü ḫāṭ **u** ḫāl-i siyāh
Sünbül ü nesrīn ü fülfüller ḳaranfiller durur *(Şânî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 5). [u,]*
91. Bāġ-ı ḥüsn-i yārda zülf **ü** ḫāṭ u ḫāl-i siyāh
Sünbül **ü** nesrīn **ü** fülfüller ḳaranfiller durur *(Şânî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 6). [ü,]*
92. Bāġ-ı ḥüsn-i yārda zülf **ü** ḫāṭ u ḫāl-i siyāh
Sünbül **ü** nesrīn **ü** fülfüller ḳaranfiller durur *(Şânî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 6). [ü,]*
93. Dimeñ bu rūy-ı dilberde ne ḳāküldür k'olur ḫoş bū
Götürdi çīn-i zülfi rūma ol mihr **ü** ṣırr-ı ʿanber *(Şânî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 6). [ü,]*
94. Tīr-i ġamzeñ ki dil **u** cāna geçer
Ey perī key katı rindāne geçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 1). [u,]*
95. N'ola pervāz itse mürġ-i tabʿ-ı Şānī her ṭaraf
Tīr-i ġamzeñ ey ḳaşı yā aña bāl **ü** per yeter *(Şânî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 10). [ü,]*
96. Faḳr-ı ġam çekmem gınā-yı ḳalbe mālik olmışum
Eşk-i çeşmüm rūy-ı zerdüm baña sīm **ü** zer yeter *(Şânî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 8). [ü,]*
97. Ġonce vü nergis gerekmez laʿl ü çeşmüñ var iken
Ḳadd ü ḫadd ü zülfüñ ey meh serv **u** gül ʿanber yeter *(Şânî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 4). [u,]*
98. Ġonce vü nergis gerekmez laʿl **ü** çeşmüñ var iken
Ḳadd **ü** ḫadd **ü** zülfüñ ey meh serv u gül ʿanber yeter *(Şânî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 4). [ü,]*
99. Ġonce vü nergis gerekmez laʿl **ü** çeşmüñ var iken
Ḳadd **ü** ḫadd **ü** zülfüñ ey meh serv u gül ʿanber yeter *(Şânî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 4). [ü,]*
100. Ġonce vü nergis gerekmez laʿl **ü** çeşmüñ var iken
Ḳadd **ü** ḫadd **ü** zülfüñ ey meh serv u gül ʿanber yeter *(Şânî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 3). [ü,]*
101. Cihānda her kişi māl **u** kemāliyle bulur ʿizzet
Arada ḳalmışum ʿāciz ne māl **u** ne kemālüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 12). [u,]*
102. Dir ol meh-rū bugün Ḫıżr **u** Sikender görmedi anı
Leb-i laʿlümde bir ter-çeşme-i āb-ı zülālim var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 9). [u,]*
103. Cihānda her kişi māl **u** kemāliyle bulur ʿizzet
Arada ḳalmışum ʿāciz ne māl **u** ne kemālüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 11). [u,]*
104. Göñüller kişverin yaḳdı ḳamu hep ṣaldı ayaġa
Bu ne ebrūy u çeşm **ü** ḳadd olur bu ne ḳıyāmetdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 4). [ü,]*
105. Bu ne zülf **ü** ḫadd **ü** ḫaṭdur bu ne ḳadd bu ne ḳāmetdür
Meger ki fitne-i devr-i ḳamerden bir ʿalāmetdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 1). [ü,]*
106. Bu ne zülf **ü** ḫadd **ü** ḫaṭdur bu ne ḳadd bu ne ḳāmetdür
Meger ki fitne-i devr-i ḳamerden bir ʿalāmetdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 1). [ü,]*
107. Göñüller kişverün feṭḥ itmek içün tīġ-i ġamzeyle
Ṣoḳunmış çeşm-i ḫūn-rūzi yanınca saġ **u** ṣol ḫançer *(Şânî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 4). [u,]*
108. ʿĀrıż-ı dilbere kim zülf-i muʿanber dökülür
Ḳalmaz ārām-ı dil **ü** cān ḳamu diller dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 2). [ü,]*
109. Beñzemiş ḳaddine yārüñ yañılup ḫavfinden
Bād-ı āhum işidüp serv **ü** ṣanavber dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 6). [ü,]*
110. Eşkümi āhum ile zīr **u** zeber ḳıldı bu çarḫ
Kimi gör yire çalar kimini aʿlāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 3). [u,]*
111. Çünki bildüñ maẕharı ẕāt **u** ṣıfāt imiş özüñ
Açma rāzıñ ṣaḳla bu esrārı gel ifşā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 17). [u,]*
112. Ne var yaradılmış saġīr **u** kebīr
Oḳur ism-i pāküñ beşīr **u** neẕīr *(Şânî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 1). [u,]*
113. Ġıdā rūḥ-ı pāküñe dīdār-ı Ḥaḳ
Saña arş-ı aʿlā besāt **u** kerīm *(Şânî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 6). [u,]*
114. Şeb-i bezm-i miʿrāc **u** vaḥdet için
Ruḫuñ şuʿlesidür sirāc-ı münīr *(Şânî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 3). [u,]*
115. Ne var yaradılmış saġīr **u** kebīr
Oḳur ism-i pāküñ beşīr **u** neẕīr *(Şânî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 2). [u,]*
116. Şānī geldi ḳapuña dut maʿẕūr
ʿAcz **ü** ʿaybına eyleyüp iḳrār *(Şânî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 18). [ü,]*
117. Ḫıżr **u** ʿĪsī degül saña şākir
ʿİlm-i iḥyāda ḳılmada güftār *(Şânî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 9). [u,]*

118. Seyyīd-i ins **ü** cān olan sensin
Mefḫar-ı ʿālem-i şeh-i ebrār *(Şânî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 3). [ü,]*
119. Ey Resūl ü Nebī vü ey muḥtār
Ey şefīʿ **ü** ḥabīb-i pür-envār *(Şânî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 2). [ü,]*
120. Gül gibi gül hemīşe ḫurrem **ü** ḫandān ol sen
Aġlamaḳ bencileyin bülbül-i nālāna düşer *(Şânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 9). [ü,]*
121. Ḥüsn-i cemāl ḥadd **u** ḫāl ancaḳ olur ẕihi cemīl
Dembedem anı vaṣf iden āyet-i beyyināt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 5). [u,]*
122. Yirde vü gökde her ne var oldı muṭīʿ **ü** çākeri
ʿĀrif olan bilür bunı kim nice muʿcizāt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 15). [ü,]*
123. Çeşm ü dehān **u** lebleri eyledi Küntü kenzi fāş
Sırr-ı ḳadem beyān ider bu nice mümkināt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 13). [u,]*
124. Çeşm **ü** dehān u lebleri eyledi Küntü kenzi fāş
Sırr-ı ḳadem beyān ider bu nice mümkināt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 13). [ü,]*
125. Ḫayāl-i dilde mihmānum enīs **ü** ġam-güsārum yār
Viṣāl-i teşne-cānum şerbeti hep külli varum yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 1). [ü,]*
126. Ḫayāl-i çīn-i zülfüñ itdi Mānīden beni üstād
Benüm ey levḥ-i dilde naḳş **u** taṣvīr-i nigārum yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 12). [u,]*
127. Ṭabīb-i cān u dilsin sensiz ārām idemem göñül
Şikeste göñlümüñ eglencesi ṣabr **u** ḳarārum yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 4). [u,]*
128. Firāḳuñla gül **ü** gülşen yaḳar od oldı cānum hep
Viṣālüñ teşne cāna gel yetür ey gül-ʿizārum yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 5). [ü,]*
129. Gel gedā-yı kūy-ı cānān ol ki sulṭānlıḳ budur
Tāc **u** taḫtı cümle berbāt it Süleymānlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 2). [u,]*
130. ʿĪsīveş nefs **ü** hevāsını ḳoyup Ḥaḳḳa uyan
Menzil ü mertebesin ʿarşı muʿallā eyler *(Şânî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 3). [ü,]*
131. Geşt-zār **u** dehr-i mergüm hep mezraʿu'llāhdur
Münbit-i envaʿ-ı erzāḳ-ı ʿibādu'llāhdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 1). [u,]*
132. Her semer bir ṭaʿam **u** bir reng leṭāfet baġlamış
Her birin gör maẓhar-ı envāʿ-ı feyẓu'llāhdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 5). [u,]*
133. Cān **u** dil ey āhū-çeşm olmışdur iki şīrler
Bend içün zülfüñ ḳıl anlar boynına zencīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 1). [u,]*
134. Muṭrib-i ḫoş-ḫān **u** perver-i şeker lebler midür
Ṭūṭīler midür yā ḳumrīler yā bülbüller midür *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 11). [u,]*
135. Añmañ baña münkiri ki işi
Hep daḫl **u** taʿarruż **u** cidaldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 6). [u,]*
136. Añmañ baña münkiri ki işi
Hep daḫl **u** taʿarruż **u** cidaldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 6). [u,]*
137. Ḥüsnine zevāl-i naḳş irişmez
Şems-i ebed **ü** meh-i ezeldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 4). [ü,]*
138. Kūyında işüm olunca ʿaḳlum
Taḳvā vü riyāżet **ü** ʿameldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 10). [ü,]*
139. Bir cevr ü cefāsı yoḳ güzelcek
Bir luṭf **u** ʿaṭāsı çokca dilber *(Şânî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 12). [u,]*
140. Dil muṭrib **ü** nālem ney **ü** eşküm mey-i gülgūn
Hemdem baña āh oldı bugün gör ne demüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 3). [ü,]*
141. Dil muṭrib **ü** nālem ney **ü** eşküm mey-i gülgūn
Hemdem baña āh oldı bugün gör ne demüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 3). [ü,]*
142. Bir vādidür ki dünye-i ġaddār-ı bī-s̱ebāt
Niçe Selīm Ḫüsrev **ü** Rüstem ḳonar göçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 4). [ü,]*
143. Niçe heves-i hevā-yı şeyṭān
Nice ġaraż **u** ṭamaʿ birāder *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 16). [u,]*
144. Şeh-zādesin aşlıyla ḳadīmi
Senden güneş **ü** meh oldı kemter *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 14). [ü,]*
145. Bir baḥre düşdi Şānī ki ġavvās olup gezer
Anuñ ne ṭūl-i ʿumḳı ne ḥadd **ü** kenārı var *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 14). [ü,]*
146. Bir cāya irmişüz ki zamān **u** mekānı yoḳ
Ne gice vardur anda ne anuñ nehārı var *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 9). [u,]*
147. Bir gülşen içre yüz güli ṣolmaz hevāsı ḫūb
Ne ḳış **u** yazı var ne ḫarīf-i bahārı var *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 12). [u,]*
148. Sil göñül mirʾātını jeng **ü** sevādın ṣāfī ḳıl
Gör ne ṣūret var naẓar ḳıl manẓar-ı raḥmāna bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 3). [ü,]*
149. Ney yine nālān **u** dil biryān **u** gözi key yanadur
Gel bu meclisde ḳulaḳ ur nāle-i efġāna bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 5). [u,]*
150. Ney yine nālān **u** dil biryān **u** gözi key yanadur
Gel bu meclisde ḳulaḳ ur nāle-i efġāna bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 5). [u,]*

151. Ṣaḳın her bir mürāʾī cāhil **ü** nādānı pīr itme
Eğer çi söyledince her kişi bir Bāyezīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 13). [ü,]*
152. İdinme kiẕbi ṣanʿat ḥīle vü mekr ile dirilme
Ki kiẕb **ü** mekr **ü** ḥīle ehli raḥmetden baʿīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 10). [ü,]*
153. İdinme kiẕbi ṣanʿat ḥīle vü mekr ile dirilme
Ki kiẕb **ü** mekr **ü** ḥīle ehli raḥmetden baʿīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 10). [ü,]*
154. O kim taʿlīm-i ʿilm-i dīn içün bir pīre yapışmaz
Ṣāḳī-i bī-ḥayā bir naḥs **u** bed-baḫt **u** pelīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 4). [u,]*
155. O kim taʿlīm-i ʿilm-i dīn içün bir pīre yapışmaz
Ṣāḳī-i bī-ḥayā bir naḥs **u** bed-baḫt **u** pelīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 4). [u,]*
156. Merdüm-āzār olma kibr **ü** kīnden pāk it dilüñ
Ḫayr-ḫāh ol herkese cehd it müselmānlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 7). [ü,]*
157. Ṭālib-i faḳr-ı fenā dervīşdür
Rāġıb-ı renc **ü** ʿanā dervīşdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 2). [ü,]*
158. Ders-i ʿaşḳa direm ey Ṣānī ṣalā hep gelsün
ʿĀlim **ü** vāʿiẓ **ü** nāṣıḥ **ü** ṭalebe dānişmend *(Şânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 14). [ü,]*
159. Ders-i ʿaşḳa direm ey Ṣānī ṣalā hep gelsün
ʿĀlim **ü** vāʿiẓ **ü** nāṣıḥ **ü** ṭalebe dānişmend *(Şânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 14). [ü,]*
160. Ders-i ʿaşḳa direm ey Ṣānī ṣalā hep gelsün
ʿĀlim **ü** vāʿiẓ **ü** nāṣıḥ **ü** ṭalebe dānişmend *(Şânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 14). [ü,]*
161. Olmaġıl zāhid-i ḫodbīn **u** ḫudaʿ-pīşe ṣaḳın
Ḫīle vü mekr ile dirilme geçüp illere fend *(Şânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 9). [u,]*
162. Daʿvā-yı ʿaşḳ iden erbāb-ı muḥabbetden olan
ʿAşḳ ʿarażın gözede olmaya evbāş **u** levend *(Şânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 6). [u,]*
163. Merhem-i vaṣluñ ile Ṣānī dil-i ḫastañe gel
Ey ṭabīb-i dil **ü** cān itmiş idüñ böylece vaʿd *(Şânî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 10). [ü,]*
164. Dāye-i ʿaşḳ ḳucaġında idüm serverde
Olmadın ṭıfl-ı dil **ü** cāna bula menzil-i mehd *(Şânî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 6). [ü,]*
165. Leb-i cān-baḫş direm Ṣānī dil-i bīmāra
Ḫaste-i ʿaşḳa ʿilāc ola mı hīç şekker **ü** şehd *(Şânî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 10). [ü,]*
166. Var mı ḫāṭırda dimişdüñ leb-i şekker **ü** şehd
İtmiş idüñ dile laʿl-i lebüñ em virmege ʿahd *(Şânî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 1). [ü,]*
167. Diyiñ ol pādişeh-i ḥüsne meded bende bugün
Naḳd-i ṣabr-ı dil **ü** cān ḳoymadı bir şūḫ levend *(Şânî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 4). [ü,]*
168. Terk-i cān u dil ider ʿāşıḳ olan ḳanda ḳalur
Māder **ü** ḫīş **ü** birāder **ü** peder yā ferzend *(Şânî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 8). [ü,]*
169. Terk-i cān u dil ider ʿāşıḳ olan ḳanda ḳalur
Māder **ü** ḫīş **ü** birāder **ü** peder yā ferzend *(Şânî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 8). [ü,]*
170. Terk-i cān u dil ider ʿāşıḳ olan ḳanda ḳalur
Māder **ü** ḫīş **ü** birāder **ü** peder yā ferzend *(Şânî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 8). [ü,]*
171. Yeridür ḫasret-i ḫāl-i ruḫ **u** ḫaṭṭuñla göñül
Dāġlar yaḳsa elifler kesüp āh itse bülend *(Şânî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 11). [u,]*
172. Kākül **ü** perçem **ü** zülfe dolaşur ise ḳanda
Giçmez ey Ṣānī n'idem bu dil-i divāneye pend *(Şânî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 13). [ü,]*
173. Ṣānī esīr-i zülf-i nigār oldı zāhidā
Tesbīh **ü** tāc u ḫırka vü zünnār fikri yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 18). [ü,]*
174. Ṣānī esīr-i zülf-i nigār oldı zāhidā
Tesbīh ü tāc **u** ḫırka vü zünnār fikri yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 18). [u,]*
175. Ḥasret-i dildār ile bir derde düşdi Ṣānī kim
Nāle vü feryād **u** āh **u** zārınuñ pāyānı yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 14). [u,]*
176. Ol kākül-i zülf **ü** müje vü yār ġamından
Ey mār-ı belā bu dil-i bīmārı yete ṣanc *(Şânî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 11). [ü,]*
177. Nīşe didüm müjeñ **ü** ḳaşuñla cāna rāst geç
Didi ey ḳalbī hedef ütmez mi oḳ yā rāst geç *(Şânî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 1). [ü,]*
178. Ḳadd **ü** zülf-i yār öñinde serv **ü** sünbül görmeyen
Bilmez ey Ṣānī cihānda pest **ü** bālā rāst geç *(Şânî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 9). [ü,]*
179. Çe ki zi-ʿaḳl āyed **ü** maḳbūl-i Ḥaḳ büved
Her ki zi-nefs āyed u iblīs-i ebterest *(Şânî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 3). [ü,]*
180. Çe ki zi-ʿaḳl āyed ü maḳbūl-i Ḥaḳ büved
Her ki zi-nefs āyed **u** iblīs-i ebterest *(Şânî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 4). [u,]*
181. ʿAḳl-ı maʿāş egerçi **u** nā-būd zi-nefs
Der-pīş-i aḳl-i küll velī īn naḳş-ı kemterest *(Şânî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 7). [u,]*
182. Cānest şāh-ı mülk-i beden aḳl-rā vezīr
Ṣānī bedān ki düşmen-i **ū** nefs-i kāfirest *(Şânî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 10). [ū,]*
183. Ṣāhlık meylini ḳo Ṣānī gedā-yı ʿaşḳ ol
Ne ġam-ı ḫayl **u** ḫaşem çek ne hemm-i tāc ne taḫt *(Şânî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 10). [u,]*

184. Sālik-i rāh-ı mücerred olana ey dervīş
Cān **u** dil terki gerek ḳanda olur cāna vü raḫt *(Şânî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 8). [u,]*
185. Cüz nīst Kaʿbe līk **ū** kūy-ı Muḥammedest
Ḥablü'l-metīn-i Ḥaḳser-i mūy-ı Muḥammedest *(Şânî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 1). [ū,]*
186. Şānī bedān ki çāre-i bīçāregān **ü** şüd
ʿAzmem hemīşe z'ān ki be-sūy-ı Muḥammedest *(Şânî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 9). [ü,]*
187. Der-āsmān-ı şerʿ-i nübüvvet-i **ū** tāfteest
Mihr-i felek-i Nūh pertev-i rūy-ı Muḥammedest *(Şânî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 5). [ū,]*
188. Guftend muhakkıkīn-i cihān ḫoş şinev ḥadīs̲
Ḳurʾān-ı ḫalḳ-ı Aḥmed **u** ḫūy-ı Muḥammedest *(Şânî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 4). [u,]*
189. Çīn-i zülfüñde durur būy-ı vefā ol yārüñ
Sen gerek Şām **u** Ḥabeş illerine biñ sefer it *(Şânî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 10). [u,]*
190. Bāṭıl ile ḥaḳḳı nice farḳ ide nādān **u** pelīd
ʿĀrif olan bildi nedür küfr ile īmān **u** s̲evāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 5). [u,]*
191. Bāṭıl ile ḥaḳḳı nice farḳ ide nādān **u** pelīd
ʿĀrif olan bildi nedür küfr ile īmān **u** s̲evāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 6). [u,]*
192. Manẓar-ı ḫalḳ olmaġiçün mertebe-i aʿlā gerek
Bülbül **ü** tūṭīle ḳaçan bir ola her būm gurab *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 8). [ü,]*
193. Sensin ey ḫayrü'l-beşer ol server-i ʿālī-cenāb
Kim ġulām-ı dergehüñdür ins **ü** cin **ü** ṣeyḫ **ü** ṣābb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 2). [ü,]*
194. Sensin ey ḫayrü'l-beşer ol server-i ʿālī-cenāb
Kim ġulām-ı dergehüñdür ins **ü** cin **ü** ṣeyḫ **ü** ṣābb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 2). [ü,]*
195. Sensin ey ḫayrü'l-beşer ol server-i ʿālī-cenāb
Kim ġulām-ı dergehüñdür ins **ü** cin **ü** ṣeyḫ **ü** ṣābb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 2). [ü,]*
196. N'ola açsa tiġ-i şerʿüñ ṣarḳ u ġarbı ser-te-ser
Çün refīḳüñ oldı Ḥaḳḳ'dan ʿizz **ü** naṣr u feṭḥ-i bāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 8). [ü,]*
197. N'ola açsa tiġ-i şerʿüñ ṣarḳ **u** ġarbı ser-te-ser
Çün refīḳüñ oldı Ḥaḳḳ'dan ʿizz ü naṣr **u** feṭḥ-i bāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 8). [u,]*
198. Unutma bizi laʿl **ü** z̲eḳan būselerinden
Bīmār-ı dil ister ḳatı şeftālü vü alma *(Şânî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 5). [ü,]*
199. Gülşen-i ḥüsnüñde zülf **ü** ḳadd u ruḫsāruñ senüñ
Ġonce vü güldür nigārā serv **ü** sünbüldür baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 6). [ü,]*
200. Gülşen-i ḥüsnüñde zülf ü ḳadd **u** ruḫsāruñ senüñ
Ġonce vü güldür nigārā serv ü sünbüldür baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 5). [u,]*
201. Gülşen-i ḥüsnüñde zülf **ü** ḳadd u ruḫsāruñ senüñ
Ġonce vü güldür nigārā serv **ü** sünbüldür baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 5). [ü,]*
202. Yād **u** bilişi ḫayr ile yād eyle hemīşe
Tā ki seni de yād **u** biliş ḫayr ile aña *(Şânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 3). [u,]*
203. Yād **u** bilişi ḫayr ile yād eyle hemīşe
Tā ki seni de yād **u** biliş ḫayr ile aña *(Şânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 4). [u,]*
204. Nedür bu giryeler bu iñlemekler ey dil-i şeydā
Nedür bu nāleler bu āh **u** feryād ile vāveylā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 2). [u,]*
205. Nedür bu sīnenüñ çākı nedür bu ṭarz-ı bī-bāki
Nedür bu cüst **ü** çālākı nedür bu cüst-i cevher-cā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 8). [ü,]*
206. Ey cān **u** cümle cism-i dil ü cān Muḥammed Muṣṭafā
Maṭlūb-ı ʿārifīn şeh-i ḫūbān Muḥammed Muṣṭafā *(Şânî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 1). [u,]*
207. Maḳbūl-i her dü-ʿālem **ü** maḥbūb-ı Kibriyā
Faḫr-ı cihān seyid-i ser cümle enbiyā *(Şânî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 1). [ü,]*
208. Yoḳdur şebīh **ü** mis̲lüñ evel yaradılmaġuñ
Sensin Muḥammed Aḥmed-i Muḫtār Muṣṭafā *(Şânî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 5). [ü,]*
209. Şāh-ı güzīn **ü** faḫr-ı cihān seyyidü'l-ümem
Ḫayrü'l-enām u zübde-i sertāc-ı evliyā *(Şânî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 9). [ü,]*
210. Şāh-ı güzīn ü faḫr-ı cihān seyyidü'l-ümem
Ḫayrü'l-enām **u** zübde-i sertāc-ı evliyā *(Şânî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 10). [u,]*
211. Sen itdüñ baña dime nefʿ **ü** żar görseñ bir ādemden
Ki bu sen ben dimeklik eyledi merdūd Şeyṭānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 7). [ü,]*
212. Beni söyletme ġamzeñ oḳlarından zülfüñ ucından
Fiġān **u** nāleden ṣuñ dil yine döndi ne ġam çekdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 10). [u,]*
213. Ḳad **ü** zülf **ü** dehānuñ vażʿ-ı ḳadrüm key bülend itdi
Anunçün müddeʿī kūyuñda cān virdi elem çekdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 11). [ü,]*
214. Ḳad **ü** zülf **ü** dehānuñ vażʿ-ı ḳadrüm key bülend itdi
Anunçün müddeʿī kūyuñda cān virdi elem çekdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 11). [ü,]*
215. Şānuñı Levlāk ile vaṣf itdi Ḥaḳ ḳıldı senüñ
Hem şefīʿ **ü** hem ḥabīb u hem resūlu'llahdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 20). [ü,]*
216. Şānuñı Levlāk ile vaṣf itdi Ḥaḳ ḳıldı senüñ
Hem şefīʿ ü hem ḥabīb **u** hem resūlu'llahdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 20). [u,]*

üç: *Üç, sayı sıfatı.*

1. Ey Şānī **üç** didüm diyen ancaḳ birin dimiş
   Maẕmūna māliküm dir isem on açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 9). [üç,]*

üftāde: *Düşkün, düşmüş (Âşık).*

1. Her kişi şānına lāyıḳ iş ider ey yüzi gül
   Şānī **üftāde** ki n'itsüñ yine öz şānuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 14). [üftāde,]*
2. ʿAceb mi olsa artuḳ ẕerreden **üftāde** ʿāşıḳlar
   Çün ol meh çarḫ-ı ḥüsn içre bugün mihr-i münevverdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 5). [üftāde,]*
3. Bendecük **üftādecük** ülfetecük ḳadrin bilür
   Begcegüz begzādecük ʿālī nesebce olsa yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 9). [üftādecük, -cük]*

ülfet: *Yakınlık, ünsiyet, kaynaşma.*

1. Devrānı bütün virseñ yārüm pula almaz hīç
   Göñlüm gibi **ülfete** ʿālemde bugün ḳānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 12). [ülfete, -e]*

ülfete: *Dostluk, muhabbet, ahbaplık.*

1. Bendecük üftādecük **ülfetecük** ḳadrin bilür
   Begcegüz begzādecük ʿālī nesebce olsa yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 9). [ülfetecük, -cük]*

ümem: *Ümmetler, toplum, halk.*

1. Umar şefāʿat ü keremüñ ol şehüñ ḳamu **ümem**
   Oldur çü Şānī menbaʾ-ı iḥsān Muḥammed Muṣṭafā *(Şânî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 9). [ümem,]*

ümmetī: *Hz. Muhammed'in "ümmetim" sözü.*

1. Çaġırıcak nefsī nefsī enbiyā vü mürselīn
   Ümmetī didükde sen Şānī ḳuluñ itme cüdā *(Şânî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 10). [ümmetī, -i]*

ümmet: *Kavim, topluluk, bir peygamberin kendi dinine davet etmekle görevli olduğu topluluk, kendilerine peygamber gönderilen topluluk.*

1. Ey nice ṣāḥib-nübüvvet Ḥaḳ resūliyken senüñ
   Ümmetüñden olmaġı Ḥaḳdan idindiler recā *(Şânî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 8). [ümmetüñden, -üñ, -den]*
2. Ḳamu ümmetden itdi **ümmetüñ** Ḥaḳ āʿlem u efḍal
   Nitekim enbiyānuñ eyledi sen şāh-ı sulṭānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 5). [ümmetüñ, -üñ]*
3. Ne var Ḫıżr āb-ı zinde içse olmaz **ümmetüñde**
   Olar kim içdiler şerʿ-i şerīf-i āb-ı ḥayvānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 7). [ümmetüñde, -üñ, -de]*
4. Ḳamu **ümmetden** itdi ümmetüñ Ḥaḳ āʿlem u efḍal
   Nitekim enbiyānuñ eyledi sen şāh-ı sulṭānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 5). [ümmetden, -den]*
5. **Ümmetüñ**-çün zeyn olupdur bāġ-ı cennet ḥūr-ı ʿayn
   Hem yaraḳlanmış durur aʿdāñ içün dārü'l-ʿuḳāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 15). [ümmetüñ-çün, -üñ, --çün]*

üns: *Alışma, ülfet, alışkanlık.*

1. Terk it hevā-yı nefsi ḥaḳḳıyla ṭutġıl **ünsi**
   Bulasın rūḥ-ı ḳudsi tevḥīde gel tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 21). [ünsi, -i]*

üslūb-ı şāhāne: *Harika üslup.*

1. Ḳapuñdan menʿ ḳılmasın sen ol erbāb-ı ḥācātı
   Budur **üslūb-ı şāhāne** gelen gelsün giden gitsün *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 6). [üslūb-ı şāhāne,]*

ʿüsrin yüsrā: *"Zorlukla beraber bir kolaylık vardır" (İnşirah suresi 5. ayet).*

1. Ḫayli demdür kūşe-gīr-i derd-i hicrān eylemiş
   Baʿdü ʿ**üsrin yüsrā** vardır itmesün minnet baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 6). [ʿüsrin yüsrā,]*

üst: *Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.*

1. Zaḫm-ı pāy naʿlidür dāġ-ı siyehler şanmañ ol
   Sīnemüñ **üsti** semendür derd ü ġam oynaġıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 8). [üsti, -i]*
2. Kākül-i pür-ḫam cebīn **üstünde** ʿaḳd olmış henūz
   Yā berāt-ı ḥüsne şāhum anberīn ṭuġrā mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 11). [üstünde, -ün, -de]*
3. Ḳaşuñ **üstinde** cebīnüñde gören ḫālüñi dir
   Ḫoş ḳırān itdi felekde meh-i nev kevkeb-i saʿd *(Şânî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 3). [üstinde, -i, -n, -de]*
4. ʿAks idüp mirʾat-ı vechüñle muḳābil olsa gün
   Tīz çeker Ḫurşīd **üstüne** felek şemşīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 6). [üstüne, -ü, -n, -e]*

üstād: *Öğretmen, usta, hoca.*

1. Ḫayāl-i çīn-i zülfüñ itdi Mānīden beni **üstād**
   Benüm ey levḥ-i dilde naḳş u taṣvīr-i nigārum yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 11). [üstād,]*
2. Kīmyā-yı ḫāk-i ferḫine niçün ṣarf eylemek
   Çünki şākird olasın ol cevherüñ **üstādına** *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 6). [üstādına, -ı, -n, -a]*

üstü başı: *Kılık kıyafet, giyim kuşam.*

1. Nedür bu rind-i ḳallāşı nedür bu **üstü başı**
   Nedür bu gözlerüñ yaşı nedür bu ḳan aḳan deryā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 5). [üstü başı,]*

üzeri: *Üzeri, üstü.*

1. Varaḳ-ı ḥüsnüñe çoḳ geçdi çiriş ….-i ʿayān
   Ḳorḳuram sen büti kāfir **üzerine** yıḳalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 6). [üzerine, -n, -e]*

üzre: *Üzere.*

1. Yürekde dāġ-ı miḥnet ʿaksidür ey Şānī düşmişdür
   Görenler öyle ṣanur rūy-ı zerdim **üzre** ḫālim var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 14). [üzre,]*
2. O mehüñ vechine kim zülf-i muṭarrā dökülür
   Rūm **üzre** ṣanuram ʿanber-i sāra dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 2). [üzre,]*
3. Laʿl-i yār **üzre** görüp ḫāl-i siyeh ṣanmañ kim ol
   Bir ḥabeşdür Mıṣra gelmişdür ṭurup şekker ṭutar *(Şânî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 7). [üzre,]*
4. Dūd-i āhumdur livā ġam ʿaskerüm ben şāh-ı ʿaşḳ
   Başum **üzre** lāceverdī çarḫ otaġum ṣandılar *(Şânî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 6). [üzre,]*
5. Görüp çarḫ **üzre** ṣanmañ hāledür devr-i felek **üzre**
   Bu gün ol mihr-i ʿālem māha ṣıçratmaḳ diler çenber *(Şânî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 3). [üzre,]*
6. Görüp çarḫ **üzre** ṣanmañ hāledür devr-i felek **üzre**
   Bu gün ol mihr-i ʿālem māha ṣıçratmaḳ diler çenber *(Şânî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 3). [üzre,]*
7. Ser-i ser-geşteyi zānū-yı vefā **üzre** alup
   Şerbet-i vaṣl ile cemʿ eyleyüben ʿaḳlum uyar *(Şânî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 7). [üzre,]*
8. ʿAraḳ-nāk olsa ḳaddüñ dir gören gül **üzre** şebnemdür
   Ruḫuñ bāġında ḫaṭṭ bitse gül ü nesrīn nem nemdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 1). [üzre,]*
9. Dağıtmış her ṭaraf sünbüllerin gül ruḫları **üzre**
   Bahār-ı ḥüsn-i dilber gör ne ḫoş eyyāma gelmişdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 7). [üzre,]*
10. Sünbüllerüñ gül **üzre** ṭaġıtmışsın ey nigār
    ʿUşşāḳ-ı derdmende ne rūy-ı celāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 3). [üzre,]*
11. Ruḫsāruñ **üzre** zülf ile yā Rab ne ḫāldür
    ʿAḳlum dağıldı göricek anı ne ḥaldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 1). [üzre,]*
12. Sīnesin çāk eyledi devr-i felek ol māh içün
    Görinen çarḫ **üzre** ey Şānī degüldür kehkeşān *(Şânî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 14). [üzre,]*
13. Sīnem **üzre** naʿl-i dāġ-ı pür-şerārum ʿaksidür
    Encüm ü mihr ü meh-i nev ṣanmañuzdur āsmān *(Şânî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 5). [üzre,]*
14. Çarḫ bir ḥāl **üzre** dönmez dehr-i dūnuñ ey göñül
    Ġāfil olma iʿtibar itme ġamına şādına *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 11). [üzre,]*

üzre: *Üzere.*

1. Ger Ḳurʾān-ı ʿilm olursa iḫtirāḳ-ı zührede
   Vefḳ-i dil-ḫāh **üzre** teʾsīrindedür devlet baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 8). [üzre,]*
2. Kuḥl-i erbāb-ı naẓar ola ġubār-ı ten-i ḫāk
   Ḳabrüm **üzre** gelüp ey ʿĪsī-nefes bergüzer it *(Şânî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 4). [üzre,]*
3. Ẕaḫm-ı niʿāl-i esb-i belādur degül o dāġ
   Ey Şānī sīnem **üzre** şeh-i ġam ḳonar göçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 10). [üzre,]*
4. Ṣanmañ ol sīmin ḳabaġ **üzre** görüp ebrūdur ol
   Çeşm-i mesti ḳaṣdına ben ḫastenüñ ḫançer ṭutar *(Şânî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 5). [üzre,]*

üzül-: *Hüzünlenmek II Kopmak.*

1. **Üzülmezsin** ṭaḳılduñ rāh-ı ġamda bizden ey nāle
   Cereş gibi dilüñ dek ṭurmaz iseñ biri çaḳmaḳdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 5). [üzülmezsin, -mez, -sin]*

V v

vācib ol-: *Yapılması gerekli olmak, şart olmak.*
1. İşidicek ismüñi **vācib olur** cümleye
   Diye saġīr ü kebīr ṣalliʿalā Muḥammed *(Şânî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 5). [vācib olur, -ur]*

vaʿd: *Söz, vaat.*
1. Merhem-i vaṣluñ ile Şānī dil-i ḫastañe gel
   Ey ṭabīb-i dil ü cān itmiş idüñ böylece **vaʿd** *(Şânî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 10). [vaʿd,]*

vādi: *Vadi II Aşk vadisi.*
1. Bir **vādidür** ki dünye-i ġaddār-ı bī-ṣebāt
   Niçe Selīm Ḫüsrev ü Rüstem ḳonar göçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 3). [vādidür, -dür]*
2. Saḥrā-yıʿaşḳ içinde Şānī şimdi Mecnūn yoḳ menem
   Bu **vādi** nevbetle diger dīvāneden dīvāneye *(Şânî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 14). [vādi,]*

vādī-i firḳat: *Ayrılık vadisi.*
1. Vādī-i firḳatde ḳaldum ḫastedür cān u göñül
   Ey benümʿİsī-ṣıfat Ḫıżr-ı zamānum ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 3). [vādī-i firḳatde, -de]*

vādī-i sīne: *Gönül vadisi, gönül meydanı.*
1. Şerḥa şerḥa dāġlarla **vādī-i sīnem** görüp
   Lālelerle Şāniyā zeyn olma bāġum ṣandılar *(Şânî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 9). [vādī-i sīnem, -m]*
2. Ruḫdaki ḫālüñ ġamıyla dilde her dāġ-ı siyeh
   Lālelerdür **vādi-i sīnemde** cānā semt semt *(Şânî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 4). [vādi-i sīnemde, -m, -de]*

vāfir: *Çok, bol.*
1. Bir şīvesi **vāfir** gözi sāḥir
   Bir lafẓı cevāhir dişi gevher *(Şânî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 7). [vāfir,]*

vaḥdet: *Birlik, bütünlük, Allah'ın varlıktaki birliği.*
1. Şeb-i bezm-i miʿrāc u **vaḥdet** için
   Ruḫuñ şuʿlesidür sirāc-ı münīr *(Şânî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 3). [vaḥdet,]*
2. Çünki **vaḥdette** bir imiş lafẓ-ı maʿnā nuḳṭ-ı ṣavt
   Keşret-iʿālemde bunca ṣūret-i maʿnā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 11). [vaḥdette, -te]*
3. **Vaḥdet** meyin nūş itdüren ġayrı ferāmūş itdüren
   Deryā gibi cūş itdüren yārüñ cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 3). [vaḥdet,]*

vāḥid: *Bir, tek.*
1. Mānend-i miṣl-i şibh-i şebīh ü şerīki yoḳ
   Vāḥiddür ikilik aña emr-i muḥāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 6). [vāḥiddür, -dür]*

vāʿiẓ: *Vaaz eden, vaiz.*
1. Ḫūblar seyrinden ey **vāʿiẓ** meni menʿitme kim
   Ḳulaġum işitmez iken ḳıṣṣa vü efsāneyi *(Şânî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 9). [vāʿiẓ,]*
2. Sāḳiyā cām-ı ṣarābı ṣun bize nūş idelim
   Kendi ḳulaġına girer **vāʿiẓiñ** efsānesi *(Şânî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 12). [vāʿiẓiñ, -in]*
3. Ders-iʿaşḳa direm ey Şānī ṣalā hep gelsün
   ʿĀlim ü **vāʿiẓ** ü nāṣıḥ ü ṭalebe dānişmend *(Şânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 14). [vāʿiẓ,]*
4. Ey Şānī vaṣf-ı dūzaḫ **vāʿiż** çoḳ itmesün
   Āhum odundan āteş-i dūzaḫ şerāredür *(Şânî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 9). [vāʿiż,]*

vaḳd: *Vakit, zaman.*
1. Ḳorḳarım sūz-i derūnum dimege ol yāre
   Şuʿle-i āteş-i āhumda olaʿālem **vaḳd** *(Şânî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 8). [vaḳd,]*

vākıf-ı esrār: *Gizli sırları bilen, her türlü eksiklikten sonsuz derecede yüce olan Allah.*
1. Bilüp eṭvār-ı ḳalbi **vāḳıf-ı esrār** olandur pīr
   Yalan daʿvāyla serverlik iden dīn-i Yezīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 15). [vāḳıf-ı esrār,]*

vākıf-ı esrār-ı hū: *Yaradanın sırlarına vakıf olan.*

1. Cān zebānına düşelden ʿaşḳ ile güftār-ı hū
   Sālik-i cān u dil oldı **vāḳıf-ı esrār-ı hū** *(Şânî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 2). [vāḳıf-ı esrār-ı hū,]*
2. Sırr-ı Hūyı şakla ey Şānī elüñde itme fāş
   Olmasun her cehl-i ebter **vāḳıf-ı esrār-ı hū** *(Şânî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 14). [vāḳıf-ı esrār-ı hū,]*

vaḳtā: *Ne vakit.*

1. Dil ḫānesinde ẓulmet-i ġam maḥv olur gider
   Vaḳtā o meh ki sīne-i sīmīn açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 4). [vaḳtā, -a]*

vakt: *Vakit, zaman.*

1. **Vaḳtüñe** ḥāżır ol ey dil ġam-ı ferdāyı unut
   Bugün vaṣluñla kovar kim ki dilerse yarın *(Şânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 7). [vaḳtüñe, -üñ, -e]*

vaḳt-i şeb: *Gece vakti.*

1. Tiryāk-ı ḫāk-ı yārsız ey Şānī göñlümi
   Vaḳt-i şebünde ejder-i kāküller iñledür *(Şânî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 10). [vaḳt-i şebünde, -ün, -de]*

vakt-i tenāvül: *Yeme içme zamanı, yeme içme vakti.*

1. Kāse-i zühdüñ ayaġın ṣı ele Şānī mey al
   ʿIyş u nūş eyyāmıdur **vaḳt-i tenāvüller** durur *(Şânî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 10). [vaḳt-i tenāvüller, -ler]*

vālih-i ʿaşḳ: *Şaşırmış aşk.*

1. **Vālih-i ʿaşḳ** olmadıñsa bu rumūzı bilmedüñ
   Ṣorma bu Mecnūn u Leylā Vāmıḳ u ʿAzrā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 13). [vālih-i ʿaşḳ,]*

vālih ü ḥayrān: *Şaşırıp kalmış.*

1. Geh **vālih ü ḥayrān** iden geh deng-i ser-gerdān iden
   Geh menbaʿ-ı irfān iden yārüñ cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 7). [vālih ü ḥayrān,]*
2. Niçe demdür ki senüñ **vālih ü ḥayrānuñdur**
   Ṭuyur da Şāniyā bir ẕerre lebüñ esrārın *(Şânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 13). [vālih ü ḥayrānuñdur, -uñ, -dur]*

vallāh: *"Allah'a yemin olsun ki." anlamındadır.*

1. Ol dilrubā ki ṣāḥib-i ḥüsn-i cemāldür
   Vallāh yoḳ naẕīri anuñ-miṣāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 2). [vallah,]*

vallāhī: *"Allah'a and olsun ki, Allah hakkı için" anlamında yemin sözü.*

1. Ey Şānī kūy-ı yāri ḳoyup cehennem istemem
   Vallāhī meylüm ancaḳ anuñ birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 14). [vallāhī,]*

Vāmıḳ u ʿAzrā: *Edebiyatımızda iki kahramanlı aşk hikâyelerinden biri olup erkek kahramanı Vâmık ve kadın kahramanı Azrâ.*

1. Vālih-i ʿaşḳ olmadıñsa bu rumūzı bilmedüñ
   Ṣorma bu Mecnūn u Leylā **Vāmıḳ u ʿAzrā** nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 14). [vāmıḳ u ʿazrā,]*

var: *Elde bulunan her şey, zenginlik, servet.*

1. Cān-ı şīrīn şeker-āsā vü ḥayātum **varı**
   Mışr-ı ḥüsnüñ şehri ol Yūsuf-ı Kenʿān'a fedā *(Şânî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 11). [varı, -ı]*
2. Sāye-veş yoluna ḫāk olduġum ey Şānī bu kim
   İtmişim **vārımı** ol serv-i ḫırāmāna fedā *(Şânî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 14). [vārımı, -ım, -ı]*
3. Kim ki ol güherini miśle ider müşterī dil
   Virmelidür aña sermāye-i ġamzeñ **varın** *(Şânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 6). [varın, -ın]*
4. Bir söz ne olduġı çün pāy-ı Mesīḥe lenger
   ʿAşḳ ehlinüñ bu yolda hep **vārı** terk olundı *(Şânî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 12). [vārı, -ı]*
5. Naḳd ü ṣabr-ı dil ü cānum n'ola yāruñsa ḳamu
   Bende-i muḫliṣ ider **vārını** sulṭāna fedā *(Şânî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 4). [vārını, -ı, -n, -ı]*

var-: *Gitmek, erişmek, ulaşmak.*

1. Ṣu gibi yüz sürüp kim ola bāġa **varmaya**
   Elvān-ı mīve ṣaḥn-ı çemen-i sebze-zārdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 9). [varmaya, -ma, -y, -a]*
2. Sen seni ḳatl eyleyince kimseden umma meded
   Kimse **varmaz** kendüzin öldürenüñ feryādına *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 8). [varmaz, -maz]*

var: *Var.*

1. Bezm-i ġamda ʿişret-i şāhāne eylersem ne **var**
   Āh muṭrib-dīde sāḳī ḫūn-ı dil müldür baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 3). [var,]*

2. Ḫayli demdür kūşe-gīr-i derd-i hicrān eylemiş
Baʿdü ʿüsrin yüsrā **vardır** itmesün minnet bāña *(Şânî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 6). [vardır, -dır]*
3. **Var** mı ḫātırda dimişdüñ leb-i şekker ü şehd
İtmiş idüñ dile laʿl-i lebüñ em virmege ʿahd *(Şânî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 1). [var,]*
4. Merve ḥaḳḳı Kaʿbe kūyunda eger
Var ise ehl-i ṣafā dervīşdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 16). [var,]*
5. Cümle revzenden ḳamu ḫāne müzeyyen olduġı
Bir güneşdendür ne **var** olmazsa özin ḫāne bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 10). [var,]*
6. Kūyuñda bunca nāle vü feryād u zārı **var**
Cān virmeye yoluñda kimüñ iḫtiyārı **var** *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 1). [var,]*
7. Kūyuñda bunca nāle vü feryād u zārı **var**
Cān virmeye yoluñda kimüñ iḫtiyārı **var** *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 2). [var,]*
8. Ol mey ki ṣunmış idi ezel sāḳī-i elest
Başında daḫı ʿāşıḳ-ı mestüñ ḫumārı **var** *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 4). [var,]*
9. Bir gülşen içre yüz güli ṣolmaz hevāsı ḫūb
Ne ḳış u yazı **var** ne ḫarīf-i bahārı **var** *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 12). [var,]*
10. Bir cāya irmişüz ki zamān u mekānı yoḳ
Ne gice vardur anda ne anuñ nehārı **var** *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 10). [var,]*
11. Gamzeñ oḳıyla zülfüñ ucından ölenlerüñ
Ne ḥadd-i ʿaddi **var** ne ḥesāb-ı şümārı **var** *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 8). [var,]*
12. Bir baḥre düşdi Şānī ki ġavvās olup gezer
Anuñ ne ṭūl-i ʿumḳı ne ḥadd ü kenārı **var** *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 14). [var,]*
13. Baş oynayup yoluñda fedā cān idenlerüñ
Devletlü başı **var** ne saʿādetlü kārı **var** *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 6). [var,]*
14. Bir gülşen içre yüz güli ṣolmaz hevāsı ḫūb
Ne ḳış u yazı **var** ne ḫarīf-i bahārı **var** *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 12). [var,*
15. Baş oynayup yoluñda fedā cān idenlerüñ
Devletlü başı **var** ne saʿādetlü kārı **var** *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 6). [var,]*
16. Gamzeñ oḳıyla zülfüñ ucından ölenlerüñ
Ne ḥadd-i ʿaddi **var** ne ḥesāb-ı şümārı **var** *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 8). [var,]*
17. Bir cāya irmişüz ki zamān u mekānı yoḳ
Ne gice **vardur** anda ne anuñ nehārı var *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 10). [vardur, -dur]*
18. Laʿlüñ gibi dil ẕaḫmına ʿālemde emüm **var**
ʿAşḳuñdan ölürsem daḫı cānāna ġamum **var** *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 1). [var,]*
19. Laʿlüñ gibi dil ẕaḫmına ʿālemde emüm **var**
ʿAşḳuñdan ölürsem daḫı cānāna ġamum **var** *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 2). [var,]*
20. Dil muṭrib ü nālem ney ü eşküm mey-i gülgūn
Hemdem baña āh oldı bugün gör ne demüm **var** *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 4). [var,]*
21. Ġam kişverine şāh olup āhum şererinden
Öñümce çekilür niçe altun ʿalemüm **var** *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 6). [var,]*
22. Ey müddeʿī ben bende-i bī-kes mi ṣanursın
Bir pādişeh-i muḥterem-i pür-keremüm **var** *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 10). [var,]*
23. Kim menʿ idebilür beni kūyından o yārüñ
Cān naḳdin ulaşdurmışum anda süllemüm **var** *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 8). [var,]*
24. Bir ruḫları gül lebleri mül beñleri fülfül
Bir dişleri lüʾlü sözi dürr ġonce-femüm **var** *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 12). [var,]*
25. Ey Şānī raḳībüñ yüzüni görmeden özge
ʿĀlemde benüm daḫı ne ġuṣṣa elemüm **var** *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 14). [var,]*
26. Gün yüzüñden ayru dil āh itdügince raʿdi **var**
Berḳ-i ḫāṭıf tek çeker dehre felek şemşīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 3). [var,]*
27. Ḫayāl-i dilde mihmānum enīs ü ġam-güsārum yār
Viṣāl-i teşne-cānum şerbeti hep külli **varum** yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 2). [varum, -um]*
28. Yirde vü gökde her ne **var** oldı muṭiʿ ü çākeri
ʿĀrif olan bilür bunı kim nice muʿcizāt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 15). [var,]*
29. Ne **var** yaradılmış saġīr u kebīr
Oḳur ism-i pāküñ beşīr u neẕīr *(Şânî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 1). [var,]*
30. Gedā-yı bī-kesem gerçi ne mālum ne menālüm **var**
Velī ey sīm-ten bi'llāh ġamuñla ḫoşça ḫālüm **var** *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 1). [var,]*
31. Yürekde dāġ-ı miḥnet ʿaksidür ey Şānī düşmişdür
Görenler öyle ṣanur rūy-ı zerdim üzre ḫālim **var** *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 14). [var,]*
32. Cihānda her kişi māl u kemāliyle bulur ʿizzet
Arada ḳalmışum ʿāciz ne māl u ne kemālüm **var** *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 12). [var,]*
33. Dir ol meh-rū bugün Ḫıẓr u Sikender görmedi anı
Leb-i laʿlümde bir ter-çeşme-i āb-ı zülālim **var** *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 10). [var,]*
34. Bu ortada rumūzun ḳılca şerḥ eyler anuñ yoḳdan
Nezāketde miyān-ı yāre beñzer bir ḫayālüm **var** *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 8). [var,]*

35. Bugün günc-i belāda rāz-ı ʿaşḳuñla senüñ ey meh
Cihānuñ şādına virmem ġamuñdan bir melālüm **var** *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 6). [var,]*
36. Neden māt eylemişdür ʿilm-i iḥyāda Mesīḥāyı
Benüm rūḥum ṣorayın ḳo lebüñden bir suʾalüm **var** *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 4). [var,]*
37. Gedā-yı bī-kesem gerçi ne mālum ne menālüm **var**
Velī ey sīm-ten bi'llāh ġamuñla ḫoşça ḫālüm **var** *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 2). [var,]*
38. Ġonce vü nergis gerekmez laʿl ü çeşmüñ **var** iken
Ḳadd ü ḫadd ü zülfüñ ey meh serv u gül ʿanber yeter *(Şânî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 3). [var,]*
39. Dehānuñla miyānum görmedin **varum** ʿadem itdüm
Nigārā ʿaşḳa cān virmekde ʿuşşāk içre kem kemdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 3). [varum, -um]*
40. Ey dil ruḫ-ı dilberle degiş **vāruñı** cehd it
Ādemde bir āyine-i idrāk gerekdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 5). [vārıñı, -ıñ, -ı]*
41. Bir serv-ḳadd u lāle ruḫuñ yādigārıdur
Sīnemde tāze ḳanlu elifler ki **vardur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 12). [vardur, -dur]*
42. Ġam-ı ḫāl-i ruḫuñla dilde niçe tāze dāġum **var**
Şerer-ālūd olan her pembeden yanmaz çerāġum **var** *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 1). [var,]*
43. Ġam-ı ḫāl-i ruḫuñla dilde niçe tāze dāġum **var**
Şerer-ālūd olan her pembeden yanmaz çerāġum **var** *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 2). [var,]*
44. Nola ḳaplarsa dūd-ı āh-ı āteş-bārum āfāḳı
Şeh-i ʿaşḳum ḳurulmış dehre altunlu otaġum **var** *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 4). [var,]*
45. Ne cāh-ı manṣıb ister ne ġam-ı ʿuḳbā çeker gönlüm
ʿAlāiḳden ʿavāiḳden be-küllī hep ferāġum **var** *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 12). [var,]*
46. Kebāb ol ey ciger büryān ol ey dil tutuş ey sīne
Göñül ġam tekyesidür derd-i muḫītden ḳonaġum **var** *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 10). [var,]*
47. ʿAceb mi yitse eflāka serüm çün devlet el virdi
Felekde māh-ı nev gibi benüm zerrīn ayaġum **var** *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 8). [var,]*
48. Demidür bezm-i ġamda hemdem olursuñ baña yek-dem
Mey-i eşkümle ey sākī iki ṭolu ḳabaġum **var** *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 6). [var,]*
49. Baña ḫūbān dārını gerekmez Şānī ʿarż itmek
Benüm bir lüṭfı çoḳ çeşmi siyāhum yüzi aġum **var** *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 14). [var,]*
50. Cānımı **varuña** ser u perde pāy
Gelse reftāre ḳadd-i dil-cūlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 11). [varuña, -uñ, -a]*
51. Zāġ-ı herze laḳırdısı **var** iken
Murġ-ı şekker maḳāli neylerler *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 3). [var,]*
52. **Var** ise ḫāl-i maʾna gel göster
Şānī bu ḳīl u ḳāli neylerler *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 21). [var,]*
53. Var iken baʿd ile cüdālıḳlar
Meyl-i ḳurb u viṣāli neylerler *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 15). [var,]*
54. Telli ḫāre ile **var** iken dībā
Ḫırḳa vü ṣūf şālı neylerler *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 9). [var,]*
55. Çünki resūl-i Ḥaḳ gelüp didi ki En-Nāsü niyām
Var ise ʿirfānuñ bugün yatma bu ġafletden uyan *(Şânî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 8). [var,]*
56. Ol elif-ḳadd em dimiş lʿalin saña ey Şānī
Var öp dehānın geh lebin gāhī ayaġın gāh elin *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 14). [var,]*
57. Hūdan özge **var** mı hīç bilmem cihānda cān-ı dil
Şāhid- i ʿaşḳum zebānumda benüm ezkār-ı hū *(Şânî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 5). [var,]*
58. İşigi ṭaşına yeter sür yüzüñi ki key müddeʿī
Aġ olmaġa hīç çāre mi **vardur** cihānda ḳaraya *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 16). [vardur, -dur]*
59. Nem **var** aḥvālümi aġlar benüm ol bīdāda
Di olsun hele didüm erişür feryāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 1). [var,]*
60. Bilmeyüp ḳadrin ider cāmı leb-i yār ile baḫş
Düşse ey sāḳī ne **var** elden ayaġa bāde *(Şânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 12). [var,]*
61. Güneşte **var** mı ḳanı çeşm ü ebrū ḫāl ü zülf ü fem
Nice teşbīh iderler āfitāb-ı rūy-ı cānāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 3). [var,]*
62. Lebüñ ey cān ṭabībi olmalu bīmāra emsem dir
Ḳapuñ dār-ı şifādur çāre **vardur** çıḳmaduḳ cāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 6). [vardur, -dur]*
63. Kimdür ḳapuñda sehv u ḫaṭā ḳılmamış ey İlāh
Ẕāt-ı şerīf-i Ḥaḳḳdur olan **var** ise bī-günāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 2). [var,]*
64. Ne **var** Ḫıżr āb-ı zinde içse olmaz ümmetüñde
Olar kim içdiler şerʿ-i şerīf-i āb-ı ḥayvānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 7). [var,]*
65. İrse ʿaceb mi mürde-i gülzāra kesr-i ḥayāt
Bād-ı bahārı gör ki dem-i ʿĪsā **vardur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 6). [vardur, -dur]*
66. Göz ḳarardur kim çeker kuḥl-i Ṣıfāhānuñ ġamın
Ḫāk-pāyuñ **var** iken çeşm-i dile nūr-ı baṣar *(Şânî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 6). [var,]*
67. Ġam-ı ʿaşḳuñda ne **var** cān virse
Şānī daʿvāsına merdāne geçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 9). [var,]*

68. Şanma peykān-ı müjeñ żāyiʿ olur bende şehā
Sīneden geçdügi dem ol yeri **var** cāna düşer *(Şânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 6). [var,]*
69. Sil göñül mirʾātını jeng ü sevādın ṣāfī ḳıl
Gör ne ṣūret **var** naẓar ḳıl manẓar-ı raḥmāna bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 4). [var,]*
70. Ne **var** Şānī saña ger olsa vāṣıl
Rücūʿı mihredür çün zerre-āsā *(Şânî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 17). [var,]*

var ol-: *Var olmak, yaratılmak.*
1. Senüñ şānuñdadur Levlāk senüñçün **var oldı** eflāk
Çü sensin şāh-ı Erselnāk şefāʿat yā Resūlallāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 7). [var oldı, -dı]*

varaḳ: *Yaprak, sayfa.*
1. Ẕikr-i Ḥaḳḳa her giyāh-ı sebz olmış bir zebān
Her **varaḳ** bir defter-i āsār-ı ṣunʿu'llāhdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 4). [varaḳ,]*
2. Her bir **varaḳ** ki dāmen-i pür-dürr ü jāledür
Maḳṣūdı şāh-ı gül ḳadehinde nisārdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 13). [varaḳ,]*
3. Her bir **varaḳ** bir āyinedür sunʿ-ı Ḥaḳḳa baḥ
Her yañeden göze görinen ol cemāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 17). [varaḳ,]*
4. Nūr-ı ḥüsnüñden ṣanasın her **varaḳ** bir āyine
Görinürsin ḳanda baḳsa cism-i ʿuṣṣāḳa ʿayān *(Şânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 7). [varaḳ,]*

varak varak: *Yaprak yaprak, sayfa sayfa.*
1. Sebaḳ sebaḳ oḳuyup ders-i ʿaṣḳı Ṣānīden
Varaḳ varaḳ ḳamu metn-i kenārı gördüñ mi *(Şânî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 10). [varaḳ varaḳ,]*

varak-ı ḥüsn: *Güzellik yaprağı.*
1. **Varaḳ-ı ḥüsnüñe** çoḳ geçdi çiriş ….-i ʿayān
Ḳorḳuram sen büti kāfir üzerine yıḳalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 5). [varaḳ-ı ḥüsnüñe, -üñ, -e]*

varlıġ: *Mal, mülk, zenginlik.*
1. Kime feryād idüp kimden görem yitmezse elüm yāre
Benüm **varlıġum** olmışdur ḥicābum yine ey Ṣānī *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 14). [varlıġum, -um]*

varṭa-i ġam: *Keder uçurumu.*
1. Ṣānī ṣalāt ile selām it o resūl-i ekreme
Varṭa-i ġamdan ādem'e ol sebeb-i necāt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 22). [varṭa-i ġamdan, -dan]*

vaṣf: *Nitelik, özellik, ayrıcalık.*
1. Hūn-ı cigerle yazmaġa ruḫların **vaṣfını** anuñ
Her müje elde bir ḳalem dīdelerüm devāt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 19). [vaṣfını, -ı, -n, -ı]*
2. Gülşende ruḫlaruñla lebüñ **vaṣfın** eylesem
Ġonce aġız mı açabilür güng ü lāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 15). [vaṣfın, -ın]*
3. Lebüñle dişlerüñ **vaṣfında** şiʿr-i Ṣānīyi diñle
Ne yāḳūtdur ne cevherdür ne lüʾlüdür ne gevherdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 9). [vaṣfında, -ı, -n, -da]*
4. Dişlerüñ **vaṣfını** gülşende didi Ṣānī-i saḥir
Jāleden oldı ḳulaġında gülüñdür küpeler *(Şânî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 9). [vaṣfını, -ı, -n, -ı]*
5. Dil lebüñ **vaṣfuñdan** epsem olmaġa mümkün midür
Bezm-i şevḳüñde ṣürāḥī sūz-ı ġulġuldür baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 7). [vaṣfuñdan, -uñ, -dan]*
6. Elfāẕ-ı naẓmıyile dişi **vaṣfını** gören
Dir Ṣānī birisine güher birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 9). [vaṣfını, -ı, -n, -ı]*
7. Dür dişüñ **vaṣfına** naẓm eyledigim gūş itse
Ḥażret-i ʿĪsī anı evc-i süreyyāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 11). [vaṣfına, -ın, -a]*
8. Ṣānī-i miskīn nice **vaṣfuñda** ʿāciz olmasun
Yā nebī çüñkim seni vaṣf eyleyen Allah'dur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 21). [vaṣfuñda, -uñ, -da]*

vaṣf eyle-: *(Bir şey veya kimsenin) niteliklerini sayarak tarif etmek, övmek.*
1. Ṣānī-i miskīn nice vaṣfuñda ʿāciz olmasun
Yā nebī çüñkim seni **vaṣf eyleyen** Allah'dur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 22). [vaṣf eyleyen, -y, -en]*

vaṣf it-: *(Bir şey veya kimsenin) Durumunu, sıfatlarını ve niteliklerini sayarak tarif etmek, övmek.*
1. Şānuñı Levlāk ile **vaṣf itdi** Ḥaḳ ḳıldı senüñ
Hem şefīʿ ü hem ḥabīb u hem resūlu'llahdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 19). [vaṣf itdi, -di]*
2. Ḥüsn-i cemāl ḥadd u ḫāl ancaḳ olur ẕihi cemīl
Dembedem anı **vaṣf iden** āyet-i beyyināt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 6). [vaṣf iden, -en]*

vaṣf-ı dūzah: *Cehennem vasfı.*

1. Ey Şānī **vaṣf-ı dūzaḫı** vāʿiż çoḳ itmesün
   Āhum odundan āteş-i dūzaḫ şerāredür *(Şânî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 9). [vaṣf-ı dūzaḫı, -ı]*

vaṣf-ı leb: *Sevgilinin dudağının özelliği.*
1. Çıḳarmaz ol şehüñ **vaṣf-ı lebin** dil ṭıflı aġzından
   Aña pīr-i muḥabbet eli itdürmiş meger ezber *(Şânî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 7). [vaṣf-ı lebin, -in]*
2. Sūre-i Kevser gibi bu ṭıfl-ı dil **vaṣf-ı lebüñ**
   Mekteb-i ʿaşḳ içre aġzında ṣorup ezber ṭutar *(Şânî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 3). [vaṣf-ı lebüñ, -üñ]*

vaṣf-ı pāk: *Saf özellik.*
1. Künh-i ẕātın ḳanda feḥm eyler anuñ ʿaḳl-ı beşer
   Vaṣf-ı pākin kim anuñ idrāk ider ġayr-ı Ḥudā *(Şânî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 12). [vaṣf-ı pākin, -in]*

vaṣf-ı ruḥ: *Yanağı anlatma, övme (Sevgilinin yüzünün tasviri).*
1. Sūre-i Ve'şşems ile **vaṣf-ı ruḫuñ** eyledi
   Ḳıldı beşāret beşīr ṣalli ʿalā Muḥammed *(Şânî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 3). [vaṣf-ı ruḫuñ, -uñ]*
2. **Vaṣf-ı ruḫuñla** ḫāl ü ḫaṭuñ olmaya beyān
   Yüz metn yüz ḥavāşī ile dense yüz şürūh *(Şânî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 7). [vaṣf-ı ruḫuñla, -uñ, -la]*

vāṣıl ol-: *Ulaşmak, erişmek.*
1. Ne var Şānī saña ger **olsa vāṣıl**
   Rücūʿı mihredür çün zerre-āsā *(Şânî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 17). [vāṣıl olsa, -sa]*

vāṣıṭa-i ḳadīm: *Eski aracı.*
1. Ey sālik-i reh-i Ḥaḳa **vāṣıṭa-i ḳadīm** olan
   Şerʿ-i sirāc-ı lemyezel olan Muḥammed Muṣṭafā *(Şânî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 5). [vāṣıṭa-i ḳadīm,]*

vaṣl: *Kavuşma.*
1. Zer-i ʿömrün virenüñ **vaṣl** metāʿın tāre
   Miḥek-i ʿaşḳla ḳalbi silenüñ ṣāf mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 3). [vaṣl,]*
2. **Vaṣluñ** uma geldi ḳapuña Şānī Efendi
   Bāḳī-i kerem luṭf-ı mürüvvet de senüñdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 9). [vaṣluñ, -un]*
3. Hicrüñle ḳalmışum ola **vaṣluñ** diyü naṣīb
   ʿĀlemde göñlüm añlayan işbu ḫayāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 19). [vaṣluñ, -un]*
4. Yandı baḫr odından ateş düşdi cism ü cāna hep
   Teşne-i cān **vaṣlı** ey āb-ı revānum ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 10). [vaṣlı, -ı]*
5. Ḥamdü'lillāh eyledük **vaṣluñ** müyesser Şāniyā
   Ḳandesin ḫoş geldüñ ey rūḫ-ı revānum ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 21). [vaṣluñ, -un]*
6. Vaḳtüñe ḥāżır ol ey dil ġam-ı ferdāyı unut
   Bugün **vaṣluñla** kovar kim ki dilerse yarın *(Şânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 8). [vaṣluñla, -uñ, -la]*
7. Biñ cānıla bir **vaṣluñ** eger ola müyesser
   Lüṭfuñdan umarum bu ḫarīdārı unutma *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 15). [vaṣluñ, -un]*
8. Beyʿ-i vefā it ey perī göñlümle **vaṣluñı**
   Bāzār-ı ḥüsne ḫocasın ögren alup ṣatup *(Şânî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 5). [vaṣluñı, -u, -ñ, -ı]*

vaṣl: *Kavuşma II Ulaşma.*
1. Dil naḳdine vir **vaṣl** metāʿını ḳayırmaz
   Ey ḫāce-i ḥüsn ögrenigör ṣatma vü alma *(Şânî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 7). [vaṣl,]*

vaṣlı metāʿı: *Kavuşma varlığı, kavuşma.*
1. **Vaṣlı metāʿın** ol perī cān naḳdine virür
   Ey dil neden ki sende bu esrār fikri yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 15). [vaṣlı metāʿın, -ı-ın]*

vaṭan: *Bir kimsenin doğduğu, yaşadığı yer, memleket.*
1. Gel gel ey murġ-ı dil Şānī göñülden **vaṭan** it
   Bāl açup her yaña yükseklere pervāz itme *(Şânî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 9). [vaṭan,]*

vāveylā: *Çığlık, feryat.*
1. Nedür bu giryeler bu iñlemekler ey dil-i şeydā
   Nedür bu nāleler bu āh u feryād ile **vāveylā** *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 2). [vāveylā,]*

vaż'-ı ḳadr: *Kıymetin durumu, değerin vaziyeti.*
1. Ḳad ü zülf ü dehānuñ **vaż'-ı ḳadrüm** key bülend itdi
   Anunçün müddeʿī kūyuñda cān virdi elem çekdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 11). [vaż'-ı ḳadrüm, -üm]*

vebāl: *Günah, kötülük.*

1. Ḳapuñda ṭaʿn eyle beni öldürdi müddeʿī
   Baña yazıḳdur ey perī saña **vebāldür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 12). [vebāldür, -dür]*
2. Zer-perest oldı ṣūret ister ḫalḳ
   Bilmezem bu **vebāli** neylerler *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 14). [vebāli, -i]*

vecd-i ḥāl: *İlahi aşkla kendinden geçme hali.*
1. ʿİlm u faẕl u kemāli neylerler
   Cezbe vü **vecd-i ḥāli** neylerler *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 2). [vecd-i ḥāli, --i-i]*

vech: *Çehre, yüz.*
1. Yā nebī **vechüñ** senüñ mir'āt-ı vechu'llahdur
   Kim ki bildiyse seni ol ʿārif-i bi'llāhdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 1). [vechüñ, -üñ]*
2. Örter niḳāb-ı zülf ile ebrū vü rūyını
   Gizler ne **vech** ile şeb-i zülfinde ayı gör *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 8). [vech,]*
3. O mehüñ **vechine** kim zülf-i muṭarrā dökülür
   Rūm üzre ṣanuram ʿanber-i sāra dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 1). [vechine, -i, -n, -e]*
4. Sevdā-yı ḥaṭṭuñla ġam-ı ʿaşḳuñ beni ey meh
   Dillerde ne **vech** ile gör efsāne idüpdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 4). [vech,]*
5. Mihr ü meh felek gibi āfāḳa żav viren
   Miṣbāḥ **vechidür** birisi birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 8). [vechidür, -i, -dür]*
6. Risālet çarḫınuñ **vechüñ** olaldan mihr-i rahşānı
   Ẓulām-ı küfri refʿ itdi çü doġdı nūr-ı sübḥānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 1). [vechüñ, -üñ]*
7. Yārdan ġayrī göñül levḥinde Şānī kimse yoḳ
   Vechidür bāḳī ḳalan pes helāk oldı küll-i şey *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 14). [vechidür, -i, -dür]*
8. Boyuñdur serv ü gül **vechüñ** ruḫuñdur ġonce-i raʿnā
   Çe ġonce ġonce-i nāzik çe nāzik nāzik-i ḥamrā *(Şânî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 1). [vechüñ, -üñ]*
9. Düzüp ḫoş-ṣūret-i ḫāli naẓar ḳıl pīre ey Şānī
   Ki mirʾāta ne **vech** ile baḳılsa ol bedīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 18). [vech,]*

vech-i cān: *Gönül yüzü, çehresi.*
1. Ṣafāsından güneş ditrer düşer lerze dil ü cāna
   Ne ḫoş mirʾāt-ı rūşendür naẓar ḳıl **vech-i cāna** *(Şânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 2). [vech-i cāna, -a]*

vech-i insān: *İnsanın yüzü.*
1. Anun kim dīde-i ʿirfānı yoḳdur añlamaz ḥikmet
   Ne bilsün niçesi mirʾāt-ı Ḥaḳdur **vech-i insānı** *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 4). [vech-i insānı, -ı]*

vech-i şerīf: *Kutsal yüz.*
1. Jeng-i ẓulām-ı küfri ḳamu ṣordı ṣāf idüp
   Vech-i şerīfüñ olalı mirʾāt-ı Ḥaḳ-nümā *(Şânî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 8). [vech-i şerīfüñ, -üñ]*

vedaʿ it-: *Veda etmek, vedalaşmak.*
1. Yöneldik ʿaşḳ iline Şānī āh u nāleler hem-rāh
   Vedaʿ itdük dil-i cāna gelen gelsün giden gitsün *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 14). [vedaʿ itdük, -dük]*

vefā: *Sözünde durma, sözü yerine getirme, dostlukta sebat gösterme.*
1. Beni unutma **vefādan** kerem-i luṭf u ʿaṭādan
   Ölürüm ṣoñra cefādan işüm eyvā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 7). [vefādan, -dan]*
2. Pīr oldum ey civān nece ṣabr idem it **vefā**
   Eyyūb ṣabrı bende degüldür ne ʿömr-i Nūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 11). [vefā,]*
3. Aġyār açmasun hiç aġız kim **vefādur** ol
   Şānī baña ḳaḳın sen o meh ger ḳaḳır ḳaḳır *(Şânî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 9). [vefādur, -dur]*

vefḳ-i dil-hāh: *Gönlün istediği gibi.*
1. Ger Ḳurʾān-ı ʿilm olursa iḫtirāḳ-ı zührede
   Vefḳ-i dil-ḫāh üzre teʾsīrindedür devlet baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 8). [vefḳ-i dil-ḫāh,]*

vehm: *Sebepsiz korku, kuruntu.*
1. Her şeyde görinen gören alan viren odur
   Ġayruñ vücūdı arada **vehm** ü ḫayāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 8). [vehm,]*

velāyet: *(Ar.) Kulun Hakk'a yakınlığı ve Hakk'ın kulu, kulun Hakk'ı dost edinmesi durumu, velî olma, velîlik, ermişlik.*
1. Ey nübüvvet ḫāteminde ism-i ḫatm-i enbiyā
   V'ey **velāyet** ṣafḥasında nām-ı şāh-ı evliyā *(Şânî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 2). [velāyet,]*

velī: *Allah'a yakınlık mertebesini kazanmış olan seçkin kul, Allah'ın dostu ve sevgili kulu.*

1. Ṭut elin bir **velīnüñ** tevḥīde gel tevḥīde
   Al ögüdin olanuñ tevḥīde gel tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 1). [velīnüñ, -nüñ]*

velī: *Lâkin, ama, fakat.*
1. ʿAḳl-ı maʿāş egerçi u nā-būd zi-nefs
   Der-pīş-i aḳl-i küll **velī** īn naḳş-ı kemterest *(Şânî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 8). [velī,]*
2. Gerçi yoḳluḳdan ʿibāretdür **velī**
   Ṣanmañuz kim her gedā dervīşdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 9). [velī,]*
3. Mestler bī-hūşlar medhūşlar çoḳdur **velī**
   Sāḳī-i cān-baḫş ile oldı mey ü meyḫāne bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 11). [velī,]*
4. Gedā-yı bī-kesem gerçi ne mālum ne menālüm var
   Velī ey sīm-ten bi'llāh ġamuñla ḫoşça ḫālüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 2). [velī,]*
5. Ḫālüñ ġamıyla ölene ʿıṭrī kefen gerek
   Ol zülf ü kākülüñ **velī** gül birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 10). [velī,]*

ve'lleyl āyeti: *Ve'lleyl āyeti (zülüf bağlamında).*
1. Ṣubḥ olınca oḳurum zülfüñle **Ve'lleyl āyetin**
   Ey cemāli Veżżuḥa Sebʿü'l Meşānī ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 19). [ve'lleyl āyetin, -n]*

verd-i ḫandān: *Gülen gül II Sevgili.*
1. Beli ince femi ġonce beñi fülfül lebi yāḳūt
   Güzeller çoḳdur ammā beñzemez ol **verd-i ḫandāna** *(Şânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 12). [verd-i ḫandāna, -a]*
2. Dil-i Şānī degül ancaḳ ölürseñ bülbül-i şeydā
   Senüñ tek baġ-ı ḥüsn içre açılmış **verd-i ḫandāna** *(Şânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 14). [verd-i ḫandāna, -a]*

verd-i nesīm: *Rüzgar gülü.*
1. **Verd-i nesīme** açmaġa ṣaḳın būy-ı zülfüñi
   Eyle ḥaẕer bu ʿanber-i terden ḳapar ḳaçar *(Şânî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 3). [verd-i nesīme, -e]*

verd-i raʿnā: *Hoş, parlak gül, yarısı sarı, yarısı kırmızı çok güzel gül.*
1. Kūyuñ ki gülşen-i ruḫuñ tek **verd-i raʿnā** bulmasa
   Bād-ı ṣabā ger bāġ-ı dehri geşt idüben araya *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 9). [verd-i raʿnā,]*

v'ey: *"ve" bağlacı ile "ey" nida ünleminin kısaltılmış şekli.*
1. Ey nübüvvet ḫāteminde ism-i ḫatm-i enbiyā
   V'ey velāyet ṣafḥasında nām-ı şāh-ı evliyā *(Şânî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 2). [v'ey,]*
2. Ey şerāyiʿ baḥrına ʿummān-ı bī-pāyān olan
   V'ey ḥaḳāyıḳ kānınuñ dürr-i laṭīfi Muṣṭafā *(Şânî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 4). [v'ey,]*
3. Ey ruḫı āyīne-i dīdār-ı Ḥaḳ ḫayrü'l-enām
   V'ey şaçı gerdān-ı ʿuşşāḳa olan bend-i şafā *(Şânî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 6). [v'ey,]*
4. Rūy-ı zerdüm sīm-i eşküm ʿarż idicek yāre dir
   V'ey bu Şānīye n'olupdur bize sīm ü zer ṭutar *(Şânî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 10). [vey,]*
5. Āteş-i āhum yaḳar nār-ı caḥīmi kül ider
   Ey melek ṣūretlü **vey** ḥūr-ı cinānum ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 16). [vey,]*

vezīr: *Vezir II Makam, mevki.*
1. Cānest şāh-ı mülk-i beden aḳl-rā **vezīr**
   Şānī bedān ki düşmen-i ū nefs-i kāfirest *(Şânî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 9). [vezīr,]*

veżżuḥa sebʿü'l meşānī: *Fatiha ve Duha suresi.*
1. Ṣubḥ olınca oḳurum zülfüñle Ve'lleyl āyetin
   Ey cemāli **Veżżuḥa Sebʿü'l Meşānī** ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 20). [veżżuḥa sebʿü'l meşānī,]*

vir-: *Vermek, bağışlamak, ihsan etmek, sunmak.*
1. Devrānı bütün **virseñ** yārüm pula almaz hīç
   Gönlüm gibi ülfete ʿālemde bugün ḳānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 11). [virseñ, -se, -ñ]*
2. Ne aşşı böyle dir dilden ölüm çünkim bizümçündür
   Bize sen bir beḳā **vir** kim ebed hīç olmaya fānī *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 8). [vir,]*
3. Ey ḳanāʿat kūşesinde muʿtekif olan civān
   Vir ḫaber kim bundan özge kenz-i lā-yefnānedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 20). [vir,]*
4. Hep ḳara ḳılmışdılar dıraḫt-ı bāġ
   Virmişdi berg u bārdan hep yile rūzgār *(Şânî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 8). [virmişdi, -miş, -di]*
5. Ḳandadur bād-ı ṣabā gülşen-i kūy-ı dildār
   Vir ḫaber cān u göñül şevḳ ile aña ḳopalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 8). [vir,]*

6. Bugün künc-i belāda rāz-ı ʿaşḳuñla senüñ ey meh
   Cihānuñ şādına **virmem** ġamuñdan bir melālüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 6). [virmem, -me, -m]*
7. Ravża-i rıḍvāna **virmem** selsebīl-i cennete
   Genc-i ʿaşḳı cām-ı şevḳi kūşe-i meyḫāneyi *(Şânî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 3). [virmem, -me, -m]*
8. Dehānuñla miyānum görmedin varum ʿadem itdüm
   Nigārā ʿaşḳa cān **virmekde** ʿuşşāk içre kem kemdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 4). [virmekde, -mek, -de]*
9. Dil naḳdine **vir** vaṣl metāʿını ḳayırmaz
   Ey ḫāce-i ḥüsn ögrenigör ṣatma vü alma *(Şânî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 7). [vir,]*
10. Būy-ı zülfüñ alsa ṭañ mı ḫāl-i ruḫsāruñ senüñ
    Mā-taḳaddümden saña kāfir **virür** Rūma ḫarāc *(Şânî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 8). [virür, -ür]*
11. Elden ḳomam ayaġuñı ey pīr-i meykede
    Zühd ü riyāya **vir** baña sen tevbe-i naṣūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 4). [vir,]*
12. Ḳaṣdum ṭılsım-ı cāna künūz-ı dil açmadur
    Ey hādī **vir** hidāyet-i tevfiḳle fütūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 6). [vir,]*
13. Vaṣlı metāʿın ol perī cān naḳdine **virür**
    Ey dil neden ki sende bu esrār fikri yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 15). [virür, -ür]*
14. Mihr-i ruḫuñda sīnede her dāġ-ı āteşin
    Ey māh dehre ṣuʿle **virür** bir sitāredür *(Şânî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 6). [virür, -ür]*
15. Zer-i ʿömrün **virenüñ** vaṣl metāʿın tāre
    Miḥek-i ʿaşḳla ḳalbi silenüñ ṣāf mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 3). [virenüñ, -en, -üñ]*
16. Ḳorḳum budur ki öliceḳ rāh-ı ġamda ben
    Mirʾāt-ı vech-i yāre **vire** āh-ı dil ġubār *(Şânî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 6). [vire, -e]*
17. Ṣordum dehānuñ ile miyānun ḫaberlerin
    Virmez cevāb-ı lebüñüñ birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 6). [virmez, -mez]*
18. Ḫoş besle cānı ṭāʿat ile cismi ḫāk ḳıl
    Biri cenāb-ı ḥażrete **vir** birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 6). [vir,]*
19. Mihr ü meh felek gibi āfāḳa żav **viren**
    Miṣbāḥ vechidür birisi birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 7). [viren, -en]*
20. Segrür gözüm ey dil ḳulaġum daḫı çıñıldar
    Vir müjde-i yārı bu göñül niçe iñilder *(Şânî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 2). [vir,]*
21. Her şeyde görinen gören alan **viren** odur
    Ġayruñ vücūdı arada vehm ü ḫayāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 7). [viren, -en]*
22. Şemşīrüñ içre **virse** n'ola baña zaḫmını
    Bu teşne cānuma benüm āb-ı zülāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 7). [virse, -se]*
23. Mıṣr-ı dilde ara bul Yūsuf-ı cān ise murād
    Aṣṣı **virmez** saña sālik reh-i Kenʿāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 6). [virmez, -mez]*
24. Dil murġını **virmezse** n'ola şāhin-i çeşmüñ
    Ġayrıya benüm sevdicegüm av alanuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 7). [virmezse, -mez, -se]*
25. **Virmiş** idüm laʿl-i yāre ġāʾibāne göñli ben
    Mihr-i luṭfından daḫı bir ẕerre görmezden nişān *(Şânî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 3). [virmiş, -miş]*
26. Kim ki ol güherini miṣle ider müşterī dil
    Virmelidür aña sermāye-i ġamzeñ varın *(Şânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 6). [virmelidür, -meli, -dür]*
27. Ey göñül kendüñi her cāhile hem-rāz itme
    Rāz **virme** yitene raġbetüñi az itme *(Şânî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 2). [virme, -me]*
28. ʿAhd itmişidüm Şānī cānāna **virem** cānı
    Ol ʿahda vefā ḳılduḳ neyler görelüm Allāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 13). [virem, -em]*
29. Dil-i miskīni ġamuñ ḳanda bulursa yaḳalar
    Dostum aña mı **virildi** bu iller yaḳalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 2). [virildi, -il, -di]*
30. Vücūd iḳlimini yaġmaya **virdi** leşker-i hicrān
    Gel ey mülk-i dilüm ıssı emīr-i tācdārum yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 9). [virdi, -i]*
31. Muʿcizātuñla bāġ-ı ʿālemde
    Virdi tāze yemiş ḳurı eşcār *(Şânî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 14). [virdi, -i]*
32. Nice ṣordumsa kimesne **virimez** senden nişān
    Ey benüm nām u nişānum bi-nişānum ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 13). [virimez, -i, -mez]*
33. Dil rāḥatın **virüp** alalum derdi hicr-i ġam
    Cān naḳdini teslim virelüm āh-ı ḥasrete *(Şânî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 3). [virüp, -üp]*

vīrān: *Yıkık, dökük harap.*

1. Nice ġarḳ-ı baḥr-ı ḫayret niçe yaġmalar görüp
   Nice **vīrān** niçe maʿmūr oldı bu dilḫānesi *(Şânî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 10). [vīrān,]*

vīrān ol-: *Yıkılmak.*

1. Yār ile **vīrān olursa** görinür cennet baña
   Yārsız cennet maḳāmı gösterür ẓulmet baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 1). [vīrān olursa, -ur, -sa]*

vīrāne: *Yıkılmış, harap olmuş yer.*

1. Gencīne-i ʿaşḳuñ yiri genc-i dil-i ʿuşşāḳ imiş
   Dīvānedür ol kim gezer **vīrāneden** vīrāneye *(Şânî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 8). [vīrāneden, -den]*
2. Gencīne-i ʿaşḳuñ yiri genc-i dil-i ʿuşşāḳ imiş
   Dīvānedür ol kim gezer vīrāneden **vīrāneye** *(Şânî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 8). [vīrāneye, -y, -e]*

vīrāne it-: *Harap etmek, yıkıp dökmek.*

1. Gencīne-i ʿaşḳuñ dili **vīrāne idüpdür**
   Yanmaḳta ruḫuñ şemʿine pervāne idüpdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 1). [vīrāne idüpdür, -üp, -dür]*

vird-i zebān eyle-: *Dilinden düşürmemek, hep tekrarlamak.*

1. **Vird-i zebān eyleyüp** söyledigi dembedem
   Şānī-i miskīn faḳīr ṣalli ʿalā Muḥammed *(Şânî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 9). [vird-i zebān eyleyüp, -y, -üp]*

viṣāl: *Ulaşmak, kavuşmak.*

1. Firāḳuñla gül ü gülşen yaḳar od oldı cānum hep
   Viṣālüñ teşne cāna gel yetür ey gül-ʿizārum yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 6). [viṣālüñ, -üñ]*

viṣāl-i teşne-cān: *Susamış gönlün kavuşması.*

1. Ḫayāl-i dilde mihmānum enīs ü ġam-güsārum yār
   Viṣāl-i teşne-cānum şerbeti hep külli varum yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 2). [viṣāl-i teşne-cānum, -um]*

vü: *"Ve" bağlacı.*

1. Cān-ı şīrīn şeker-āsā **vü** ḫayātum varı
   Mıṣr-ı ḥüsnüñ şehri ol Yūsuf-ı Kenʿān'a fedā *(Şânî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 11). [vü,]*
2. Evliyā **vü** enbiyānuñ serveri ḥatmü'r-rüsül
   Etḳiyā **vü** aṣfiyāya hem resūl-i reh-nümā *(Şânî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 5). [vü,]*
3. Dil naḳdine vir vaṣl metāʿını ḳayırmaz
   Ey ḫāce-i ḥüsn ögrenigör ṣatma **vü** alma *(Şânî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 8). [vü,]*
4. Unutma bizi laʿl ü zeḳan būselerinden
   Bīmār-ı dil ister ḳatı şeftālü **vü** alma *(Şânî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 6). [vü,]*
5. ʿAşḳ bir meydür ki ʿālem cümleten mestānesi
   Sīne-i ʿuşşāḳdur ḫumḫānesi **vü** meyḫānesi *(Şânî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 2). [vü,]*
6. Ne sırr-ı ekber imişsin ki her dem çeşm-i ʿuşşāḳ
   Görinür ṣūretüñden cümle-i peydā **vü** pinhānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 10). [vü,]*
7. Bir pīr öñinde diz çökicek diñle gör nedir
   Dört yaña baḳma ṣola **vü** ṣaġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 14). [vü,]*
8. İşimüz zillet ü ʿiṣyān ḫaṭā **vü** sehv ile noḳṣān
   Umaruz idesün iḥsān şefāʿat yā Resūlallāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 9). [vü,]*
9. N'ola ger baḥr-ı haḳīḳatde olursan seyyāḥ
   Şerʿ-i Aḥmed bize keştī **vü** hidāyet yelken *(Şânî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 4). [vü,]*
10. Maḥv-ı fenāda Şānī Beg maḥv-ı vücūd idüp bugün
    Ḳoyma özüñde sensin ol zerre **vü** şemmece nişān *(Şânî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 12). [vü,]*
11. Fiġān u nāle **vü** eşkümle yir gök ṭopṭoludur hep
    Ṭarīḳ-i ġamda aʿdā ṣanma sen kim bī-sipāhum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 3). [vü,]*
12. ʿİlm u faẓl u kemāli neylerler
    Cezbe **vü** vecd-i ḥāli neylerler *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 2). [vü,]*
13. Telli ḫāre ile var iken dībā
    Ḫırḳa **vü** ṣūf ṣālı neylerler *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 10). [vü,]*
14. Gūş idelden nāle **vü** feryād u zārum ṭaġlar
    Lāleler yer yer dilin ṭaġlara her dem daġlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 1). [vü,]*
15. Ġonce **vü** nergis gerekmez laʿl ü çeşmüñ var iken
    Ḳadd ü ḫadd ü zülfüñ ey meh serv u gül ʿanber yeter *(Şânî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 3). [vü,]*
16. Örter niḳāb-ı zülf ile ebrū **vü** rūyını
    Gizler ne vech ile şeb-i zülfinde ayı gör *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 7). [vü,]*
17. Ḳāmetüñ yanına dil ḥasret ile ey şeh-i ḥüsn
    Āh sancaḳlarını sidre **vü** ṭūbāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 14). [vü,]*
18. Rā ḳaşuñ sevdigime ḫançer ile ḫūnī gözüñ
    Beni öldürmege o rāya **vü** bu rāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 8). [vü,]*
19. Şefiʿu'l-ʿümemsin ḳapuñda müdām
    Senüñ sāʾilüñdür ġanī **vü** faḳīr *(Şânî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 8). [vü,]*
20. Ey Resūl ü Nebī **vü** ey muḥtār
    Ey şefīʿ ü ḥabīb-i pür-envār *(Şânî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 1). [vü,]*
21. Yirde **vü** gökde her ne var oldı muṭīʿ ü çākeri
    ʿĀrif olan bilür bunı kim nice muʿcizāt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 15). [vü,]*
22. Lāle **vü** zambaḳ açılmışlar güle gülşende dün
    Şāh öñinde kār-ı dervīşān-ı şeyʾullāhdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 11). [vü,]*

23. Kūyında işüm olunca ʿaḳlum
Taḳvā **vü** riyāżet üʿameldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 10). [vü,]*
24. Kūyuñda bunca nāle **vü** feryād u zārı var
Cān virmeye yoluñda kimüñ iḫtiyārı var *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 1). [vü,]*
25. İdinme kiẕbi ṣanʿat ḥīle **vü** mekr ile dirilme
Ki kiẕb ü mekr ü ḥīle ehli raḥmetden baʿīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 9). [vü,]*
26. Olmaġıl zāhid-i ḫodbīn u ḫudaʿ-pīşe ṣaḳın
Ḫīle **vü** mekr ile dirilme geçüp illere fend *(Şânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 10). [vü,]*
27. Baʿd ile māsivāyı saña yār eyledük
Ḳurb-ı viṣāl meyli **vü** didār fikri yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 8). [vü,]*
28. Şānī esīr-i zülf-i nigār oldı zāhidā
Tesbīh ü tāc u ḫırka **vü** zünnār fikri yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 18). [vü,]*
29. Ol kākül-i zülf ü müje **vü** yār ġamından
Ey mār-ı belā bu dil-i bīmārı yete ṣanc *(Şânî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 11). [vü,]*
30. Sālik-i rāh-ı mücerred olana ey dervīş
Cān u dil terki gerek ḳanda olur cāna **vü** raḫt *(Şânî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 8). [vü,]*
31. Gülşen-i ḥüsnüñde zülf ü ḳadd u ruḫsāruñ senüñ
Ġonce **vü** güldür nigārā serv ü sünbüldür baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 6). [vü,]*
32. Keẕẕāb ile ġammāz ile ẕemmām ile nemmām
Allāh resūline **vü** ḫalḳa olur aʿdā *(Şânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 10). [vü, -üp]*
33. Çaġırıcak nefsī nefsī enbiyā **vü** mürselīn
Ümmetī didükde sen Şānī ḳuluñ itme cüdā *(Şânî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 9). [vü,]*
34. Evliyā **vü** enbiyānuñ serveri ḥatmü'r-rüsül
Etḳiyā **vü** aṣfiyāya hem resūl-i reh-nümā *(Şânî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 6). [vü,]*
35. Buldı necāt dünye **vü** ʿukbāda her zamān
Emr-i şerīf-i şerʿüñ iden kendüden edā *(Şânî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 11). [vü,]*
36. Dün ṣundu sāḳī destime bir kāse-i ṣabūḥ
Ṣunar şifā-yı ḳalbī **vü** kān-ı ġıdā-yı rūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 2). [vü,]*

vücūd: *Beden, cisim, varlık.*
1. Ben nebī idüm **vücūda** gelmedin ādem didüñ
Añlamaz nādān bu remzi kim ne sırru'llahdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 3). [vücūda, -a]*
2. **Vücūd** iḳlimini yaġmaya virdi leşker-i hicrān
Gel ey mülk-i dilüm ıssı emīr-i tācdārum yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 9). [vücūd,]*
3. Ey **vücūdında** ene'l Ḥaḳ sırrını bildüm diyen
Küntü kenzüñ maḥremi olduñsa bu daʿvā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 15). [vücūdında, -ı, -n, -da]*
4. Her şeyde görinen gören alan viren odur
Ġayruñ **vücūdı** arada vehm ü ḫayāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 8). [vücūdı, -ı]*
5. Sözüm oḳ gibi ṭoġrı olduġundan ḳāmetüm buldı
Vücūdum yoḳ ḳapuñda ey perī bir şekl-i āhum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 12). [vücūdum, -um]*
6. Ger vücūd-ı vāḥide müşrik degülseñ ḳāʾīl ol
Çünki eşyā kendiden bulmaḳ **vücūd** imkānı yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 8). [vücūd,]*
7. Getürimez **vücūda** bir sen tek
Niçe devr itse çarḫ-ı pür-devvār *(Şânî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 15). [vücūda, -a]*

vücūda gel-: *Yaratılma, var edilme, vücuda getirilme.*
1. **Vücūda geldigüñde** dir küfrüñ ḳubbesi geçdi
Ṣanemler ser-nigūn oldı ḫacālet başdı şeytānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 3). [vücūda geldigüñde, -dig, -üñ, -de]*

vücūd-ı vāḥid: *Tek bir vücut, varlık.*
1. Ger **vücūd-ı vāḥide** müşrik degülseñ ḳāʾīl ol
Çünki eşyā kendiden bulmaḳ vücūd imkānı yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 7). [vücūd-ı vāḥide, -e]*
2. Ger **vücūd-ı vāḥide** müşrik degülseñ ḳāʾīl ol
Çünki eşyā kendiden bulmaḳ vücūd imkānı yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 7). [vücūd-ı vāḥide, -e]*

vuṣlat: *Kavuşmak, ulaşmak.*
1. Bu felek bir gün dil-i maḫzūnumu ṣād itmedi
Yār ile **vuṣlat** deminde olmadı ruḫṣat baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 4). [vuṣlat,]*

vüżūḥ: *Açık bir biçimde, âşikâr.*
1. Mührüñ göñülde gizlemek olurdı ey perī
Ḥüsnüñ żiyāsı gün gibi ger olmasa **vüżūḥ** *(Şânî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 10). [vüżūḥ,]*

Y y

yā: *Veya, yahut; duygu ve düşünceyi güçlendirme veya seslenme amacıyla cümlenin başında kullanılır.*

1. Muṭrib-i ḫoş-ḫān u perver-i şeker lebler midür
   Ṭūṭīler midür **yā** ḳumrīler **yā** bülbüller midür *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 12). [yā,]*
2. Muṭrib-i ḫoş-ḫān u perver-i şeker lebler midür
   Ṭūṭīler midür **yā** ḳumrīler **yā** bülbüller midür *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 12). [yā,]*
3. Ḳanlu ḳanlu dāġlar mıdur dil-i mecrūḥda
   Lāleler mi **yā** ḳızıl güller ḳaranfiller midür *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 10). [yā,]*
4. Ṣafḥa-i ruḫsārda miskīn nuḳaṭ mıdur **yā** ḫāl
   Murg-i cāna dāneler midür **yā** fülfüller midür *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 8). [yā,]*
5. Ṣafḥa-i ruḫsārda miskīn nuḳaṭ mıdur **yā** ḫāl
   Murg-i cāna dāneler midür **yā** fülfüller midür *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 7). [yā,]*
6. Bu ʿaceb kākül midür ser-fitne-i ʿālem midür
   Ḫāller midür **yā** uġrılar ḳara diller midür *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 6). [yā,]*
7. Ey ʿaceb ruḫlar mıdur **yā** bu ḳızıl güller midür
   Laʿl-i rengīnler midür lebler midür müller midür *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 1). [yā,]*
8. Ḳad midür ʿarʿar mıdur **yā** serv-i şimşād-ı çemen
   Gülsitān-ı ruḫda bu zülfler mi sünbüller midür *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 3). [yā,]*
9. Ḳanlı peykānlar mıdur tende ya pür ḫūn dil midür
   Ya ḳızarmış ġonce-i şāḫ-ı gül-i raʿnā mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 6). [ya,]*
10. Ḳanlı peykānlar mıdur tende **ya** pür ḫūn dil midür
    Ya ḳızarmış ġonce-i şāḫ-ı gül-i raʿnā mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 5). [ya,]*
11. Perde-i pindārı yaratmayınca bulmazsın necāt
    Sen gerek ʿuryan yüri ẕahid **ya** ḫırḳā şāl gey *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 10). [ya,]*
12. Nīşe didüm müjeñ ü ḳaşuñla cāna rāst geç
    Didi ey ḳalbī hedef ütmez mi oḳ **yā** rāst geç *(Şânî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 2). [yā,]*
13. ʿAcem olmasa dilber Türk-i tātār olmasa maḥbūb
    Ya Rūmī olsa dilber yoḳsa bir şūḫ-ı ʿArab olsa *(Şânî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 6). [ya,]*
14. Ṭutdı mı Şānī yine mest-i ḫarābātlıġuñ
    Kūy-ı dilberde bugün yine ne **Yā** Hūdur bu *(Şânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 14). [yā,]*
15. ʿAks-i dāġ-ı dil midür bu ḫāk-i misk-āsa mıdur
    ʿĀrıż-ı dilber midür **ya** lāle-i ḥamrā mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 2). [ya,]*
16. Kākül-i pür-ḫam cebīn üstünde ʿaḳd olmış henüz
    Yā berāt-ı ḥüsne şāhum anberīn ṭuġrā mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 12). [yā,]*
17. Tīr ile çeşmüñ ādem öldüremez
    Yā niçün ḳurdı ḳavsin ebrūlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 4). [yā,]*
18. Yāhū hīç eylemez saña teʾsīr
    Naʿre-i ʿāşıḳān u **yā** hūlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 6). [yā,]*
19. Ruḫsāruñ üzre zülf ile **yā** Rab ne ḫāldür
    ʿAḳlum daġıldı göricek anı ne ḥaldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 1). [yā,]*
20. Ol ġamze oḳlarına nişāne olanlaruñ
    Dildür birisi ey ḳaşı **yā** birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 6). [yā,]*
21. Sīne-i ʿuşşāḳda tīr-i belāñ içün siper
    Ey elif-ḳad **yā** kaşuñ bilmem ne endīşe çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 2). [yā,]*
22. Neden bu mülk-i diller ol şaha **yā** Rab musaḫḫardur
    Meger kim ol şeh-i iḳlim-i ḥüsn adı muẓafferdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 1). [yā,]*
23. N'ola pervāz itse mürġ-i tabʿ-ı Şānī her ṭaraf
    Tīr-i ġamzeñ ey ḳaşı **yā** aña bāl ü per yeter *(Şânî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 10). [yā,]*
24. Dāġ-ı miḥnet zaḫm-ı peykān-ı müjeñ ey ḳaşı **yā**
    Gülşen-i sīnemde dāʾīm lāle-i aḥmer yeter *(Şânî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 5). [yā,]*
25. Terk-i cān u dil ider ʿāşıḳ olan ḳanda ḳalur
    Māder ü ḫīş ü birāder ü peder **yā** ferzend *(Şânî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 8). [yā,]*
26. Murġ-i dil kūyuña uçmaḳ ider ammā uçamaz
    Ġamzeñ oḳların aña ey ḳaşı **yā** bāl ü per it *(Şânî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 6). [yā,]*
27. Nicesi elvān ile eşkāli beyān idem aña
    Kim gözünüñ olmaya nūrı **ya** gözün ṭuta ḥicāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 4). [ya,]*
28. Kaşuñ miḥrābına ey yüzi ḳıblem
    Sücūd itdük ḳamu kim eylemez **yā** *(Şânî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 10). [yā,]*
29. Dimişsin ḳāmetüm yāyın cihānda pehlüvān çekmez
    Bu meydān içre Şānī **yā** neden ġam ḳurdı hem çekdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 14). [yā,]*
30. Yā nebī vechüñ senüñ mir'āt-ı vechu'llahdur
    Kim ki bildiyse seni ol ʿārif-i bi'llāhdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 1). [yā,]*

31. Şānī-i miskīn nice vaṣfuñda ʿāciz olmasun
Yā nebī çüñkim seni vaṣf eyleyen Allah'dur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 22). [yā,]*
32. Nefs-i ṣāfinüñ ṣafāsından muṣaffā-dil olup
Ol sebebden **yā** benī ādem ṣafīu'llahdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 6). [yā,]*

yā Rāb: *Ey Rabbim.*
1. Çeşmüm ṣulaġına gelüp uġramadı hīç
Yā Rāb o gözi āhūyı kim eyledi şikār *(Şânî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 8). [yā rāb,]*

yā Resūlallāh: *Ey Allah'ın Resulü!, Hz. Muhammed (s.a.v.).*
1. Ḫudānuñ sen ḥabībisin şefāʿat **yā Resūlallāh**
Ḳamu derdüñ ṭabībisin şefāʿat **yā Resūlallāh** *(Şânî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 1). [yā resūlallāh,]*
2. Ḫudānuñ sen ḥabībisin şefāʿat **yā Resūlallāh**
Ḳamu derdüñ ṭabībisin şefāʿat **yā Resūlallāh** *(Şânî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 2). [yā resūlallāh,]*
3. Cemiʿ-i evliyāsından gürūh-ı aṣfiyāsından
Diler hem enbiyāsından şefāʿat **yā Resūlallāh** *(Şânî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 4). [yā resūlallāh,]*
4. Senüñ şānuñdadur Levlāk senüñçün var oldı eflāk
Çü sensin şāh-ı Erselnāk şefāʿat **yā Resūlallāh** *(Şânî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 8). [yā resūlallāh,]*
5. İşimüz zillet ü ʿiṣyān ḫaṭā vü sehv ile noḳṣān
Umaruz idesün iḥsān şefāʿat **yā Resūlallāh** *(Şânî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 10). [yā resūlallāh,]*
6. Ṣırāṭ-ı ḥaşr-i mīzānda ḳalınca zār-ı efġānda
İrişüp sen bize anda şefāʿat **ya Resūlallah** *(Şânî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 12). [ya resūlallah,]*
7. Senüñ Şānī faḳīrüñdür anı ṭut bir ḥaḳīrüñdür
Senüñ ḥaḳ dest-gīrüñden şefāʿat **yā Resūlallāh** *(Şânî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 14). [yā resūlallāh,]*
8. Yüzüñdür āfitāb-ı dil cihān nūruñladur aydın
Ḳamu ilden bize öñdin şefāʿat **yā Resūlallāh** *(Şânî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 6). [yā resūlallāh,]*

yād: *Hatırlama,anma.*
1. Çün rūz-ı ezel cānā ʿaşḳuñla bilişdük biz
Yād eyleyüben anı meyl eylemezüz **yāda** *(Şânî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 8). [yāda, -a]*
2. Yād u bilişi ḫayr ile yād eyle hemīşe
Tā ki seni de yād u biliş ḫayr ile aña *(Şânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 3). [yād,]*
3. Yād u bilişi ḫayr ile **yād** eyle hemīşe
Tā ki seni de **yād** u biliş ḫayr ile aña *(Şânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 4). [yād,]*

yād eyle-: *Hatırlamak, anmak.*
1. Yād u bilişi ḫayr ile **yād eyle** hemīşe
Tā ki seni de yād u biliş ḫayr ile aña *(Şânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 3). [yād eyle,]*
2. Çün rūz-ı ezel cānā ʿaşḳuñla bilişdük biz
Yād eyleyüben anı meyl eylemezüz yāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 8). [yād eyleyüben, -y, -üben]*

yād-ı hicr: *Sevgilinin ayrılığının hatırası.*
1. Añduḳça **yād-ı hicr** ü firāḳ-ı nigār dil
Ditrer dıraḫt-ı berg-i vucūdum şaḳır şaḳır *(Şânî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 5). [yād-ı hicr,]*

yādigār: *Hatıra, armağan, hediye.*
1. Bir serv-ḳadd u lāle ruḫuñ **yādigārıdur**
Sīnemde tāze ḳanlu elifler ki vardur *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 11). [yādigārıdur, -ı, -dur]*

yaġı: *Düşman.*
1. Her birisi bir yañaya baş çekerler ṭurreñüñ
Mülk-i dil yaġmasına ḫālüñ ḥarāmī **yaġıdur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 4). [yaġıdur, -dur]*

yaġmā: *Zarar verme, zor kullanarak karşısına çıkan şeyleri alıp kaçma, çapul, talan II Gönlü talan etme.*
1. Her birisi bir yañaya baş çekerler ṭurreñüñ
Mülk-i dil **yaġmāsına** ḫālüñ ḥarāmī yaġıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 4). [yaġmāsına, -sı, -n, -a]*
2. Vücūd iḳlimini **yaġmāya** virdi leşker-i hicrān
Gel ey mülk-i dilüm ıssı emīr-i tācdārum yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 9). [yaġmāya, -y, -a]*
3. Nice ġarḳ-ı baḥr-ı ḥayret niçe **yaġmālar** görüp
Nice vīrān niçe maʿmūr oldı bu dilḫānesi *(Şânî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 9). [yaġmālar, -lar]*
4. Nedür bu ḳoşa ḳoşa dāne dāne ruḥdaki beñler
Nedür bu kūşe kūşe ʿaḳl u ṣabr-ı dil iden **yaġmā** *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 8). [yaġmā iden, -en]*

yaġmā it-: *Yağmalamak, ele geçirmek.*
1. Ol şeh-i ḥüsn itse dil mülkin ḳaçan yaġmā aña
Ḫāller cāsūs kāküller ḳara diller durur *(Şânî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 7). [yaġmā itse, -se]*

yaġmā ḳıl-: *Yağmalamak, talan etmek.*

1. Ṣabr u ḳarārumı alan ʿaḳl u dilüm **yaġmā ḳılan**
   Mecnūn-ṣıfat daġa ṣalan yārüñ cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 5). [yaġmā ḳılan, -an]*

yaġmā ol-: *Zor kullanarak karşısına çıkan şeyleri alıp kaçma, yağmalamak.*

1. Zi-laʿlet her süḫan ki meh zi-rūy-ı nükte mī-āyed
   Gider ṣabrum ḳarārum ḳalmayup ʿaḳlum **olur yaġmā** *(Şânî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 8). [yaġmā olur, -ur]*

yaġmāla-: *Yağma edip ele geçirmek, yağma etmek.*

1. ʿAḳlumuz dağıdan ol zülf-i perīşānuñdur
   Ṣabrumuz **yaġmālayan** ġamze-i fettānuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 2). [yaġmālayan, -y, -an]*

yaḫşı: *Güzel, iyi.*

1. Girme gel ḳanuma akıtma gözüm yaşını sen
   Çoḳ daḫı **yaḫşı** degül eyleme ʿummāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 8). [yaḫşı,]*
2. Sīnemde nār-ı ʿaşḳa dil uzatma zāhidā
   Yaḫşı degül anuñ gibi ocaġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 8). [yaḫşı,]*

yāhū: *Yahu, hey.*

1. **Yāhū** hīç eylemez saña teʾsīr
   Naʿre-i ʿāşıḳān u yā hūlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 5). [yāhū,]*

yak-: *Yanmasını sağlamak, tutuşturmak, ateşe vermek II Gönlü tutuşturmak, ıstırap çektirmek.*

1. Baña bir nāz ile baḳduñ beni ʿaşḳ odına **yaḳduñ**
   Beni daġlara bıraḳduñ beni tenhā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 3). [yaḳduñ, -du, -ñ]*
2. Yeridür ḥasret-i ḫāl-i ruḫ u ḫaṭṭuñla göñül
   Dāġlar **yaḳsa** elifler kesüp āh itse bülend *(Şânî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 12). [yaḳsa, -sa]*
3. Firāḳuñla gül ü gülşen **yaḳar** od oldı cānum hep
   Viṣālüñ teşne cāna gel yetür ey gül-ʿizārum yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 5). [yaḳar, -ar]*
4. Göñüller kişverin **yaḳdı** ḳamu hep ṣaldı ayaġa
   Bu ne ebrūy u çeşm ü ḳadd olur bu ne ḳıyāmetdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 3). [yaḳdı, -dı]*
5. Ruḫuñ seyrinden ey meh bu dil-i şeydāyı menʿ itme
   Ġaraż ol şemʿe bu pervāne olan cānı **yaḳmaḳdur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 4). [yaḳmaḳdur, -maḳ, -dur]*
6. **Yaḳarsam** nār-ı ʿaşḳ ile kime ne dil ocaġumdur
   Yanarsa penbe-i dāġum nola altun çerāġumdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 1). [yaḳarsam, -ar, -sa, -m]*
7. Āteş-i āhum **yaḳar** nār-ı caḥīmi kül ider
   Ey melek ṣūretlü vey ḥūr-ı cinānum ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 15). [yaḳar, -ar]*
8. Ġarībüm nār-ı ḥasret **yaḳdı** bağrum kūy-ı ġurbetde
   İlāhī menzil-i maḳṣūduma irgür dil-i cānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 11). [yaḳdı, -dı]*
9. Āteşīn ruḫlarınuñ ʿazmi bu durur her ān
   Dil-i ʿuṣṣāḳı alup ālemi oda **yaḳalar** *(Şânî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 10). [yaḳalar, -a, -lar]*

yakala-: *Bir kimseyi veya bir şeyi elle tutmak.*

1. Dil-i miskīni ġamuñ ḳanda bulursa **yaḳalar**
   Dostum aña mı virildi bu iller yaḳalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 1). [yaḳalar, -r]*
2. Dil-i miskīni ġamuñ ḳanda bulursa yaḳalar
   Dostum aña mı virildi bu iller **yaḳalar** *(Şânî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 2). [yaḳalar, -r]*
3. Şiʿr-i dilsūzum işiden ruḫ-ı vaṣfından
   Şāniyā ḳalmaya bir defter ü dīvān **yaḳalar** *(Şânî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 12). [yaḳalar, -r]*

yakıl-: *Ateşe vermek, tutuşturmak.*

1. Ṣaldum ol şemʿ-i dil-firūza dil-i sūzān içün
   Nice yanar **yaḳılur** bi'llāh göreñ pervāneyi *(Şânî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 8). [yaḳılur, -ur]*

yakīn ol-: *Şeksiz ilim, bir şeyi şeksiz olarak bilmek II Yakınlaşmak, yakın yerde bulunmak.*

1. Saña senden **yaḳīn olan** ne şeyʾdür anı feḥm eyle
   Ṣaḳın cehl-i mürekkeb olma kesb it ʿilm-i vicdānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 5). [yaḳīn olan, -an]*

yakma: *Yakma, üzme.*

1. Nedür bu sürmeler bu ġamzeler bu fitneler cānā
   Nedür bu baḳmalar dil **yaḳmalar** bu nāz-ı istiġnā *(Şânî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 2). [yaḳmalar, -lar]*

Yaʿḳūb: *Hz. Yakup peygamber.*

1. ʿĀḳıbet Mıṣr-ı dil içre bulur Yūsufını
   Ol ki **Yaʿḳūb** ola Kenʿānı ġam-ı miḥnetde *(Şânî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 6). [yaʿḳūb,]*

2. Günc-i beytü'l-ḥazen olur yeri **Yaʿḳūb** gibi
   Kimüñ ol nūr-ı baṣar ger naẓarından ola faḳd *(Şânî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 5). [yaʿḳūb,]*

Yaʿḳūb-ı dil: *Hz. Yakub peygamberin gönlü.*
1. Niçe beytü'l ḥazen olsun yeri **Yaʿḳūb-ı dilüñ**
   Ey gözüm nūrı gerek ol şeh-i Kenʿāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 5). [yaʿḳūb-ı dilüñ, -üñ]*

yāḳūt: *Yakut, değerli taş (Sevgilinin dudağı).*
1. Lebüñle dişlerüñ vaṣfında şiʿr-i Şānīyi diñle
   Ne **yāḳūtdur** ne cevherdür ne lūʾlūdür ne gevherdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 10). [yāḳūtdur, -dur]*
2. Beli ince femi ġonce beñi fülfül lebi **yāḳūt**
   Güzeller çoḳdur ammā beñzemez ol verd-i ḫandāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 11). [yāḳūt,]*
3. La'lin süḫan deminde ki cānān açar ḳapar
   Yākūt-ı ḥufreden dili mercān açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 2). [yākūt-ı,]*

yalan: *Yalan, doğru olmayan, gerçeğe uymayan söz.*
1. Bilüp eṭvār-ı ḳalbi vāḳıf-ı esrār olandur pīr
   Yalan daʿvāyla serverlik iden dīn-i Yezīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 16). [yalan,]*
2. Seni sevmez deyü ṣuçlı çıḳarmış bendeñi aġyār
   Bu sözler hep **yalandur** pādişāhum bī-günāhum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 6). [yalandur, -dur]*
3. Rūz-ı elestde çün ezel ḳālū belā diyenlerin
   Dünye-i dūna aldanup ḳavlümüz itmezüz **yalan** *(Şânî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 2). [yalan,]*

yalvarış: *Yalvarma, rica.*
1. Nedür bu **yalvarış** bu āh u nāliş sende ey Şānī
   Nedür dilberde bu cevr ü cefā bu nāz-ı istiġnā *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 11). [yalvarış,]*

yalvaru: *Yalvararak.*
1. Ey şāh kān-ı luṭf u kerem it şefāʿati
   Geldi ḳapuña **yalvaru** bu Şānī-i gedā *(Şânî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 14). [yalvaru,]*

yaman: *Fena, kötü.*
1. **Yamanlara** uyma hīç ġıybet ü bühtāndan geç
   Ḥaḳla bāṭılı seç tevḥīde gel tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 15). [yamanlara, -lar, -a]*

yaman ḫūylaruñ: *Kötü huy.*
1. Şerīʿatuñ muḥkem it Ḥaḳ yolına ṭoġru git
   Yaman ḫūylaruñ terk it tevḥīde gel tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 8). [yaman ḫūylaruñ, -lar, -uñ]*

yan: *Yan, bir şeyin ön, arka, alt ve üst dışında kalan bölümü.*
1. Göñüller kişverün feṭḥ itmek içün tīġ-i ġamzeyle
   Ṣoḳunmış çeşm-i ḫūn-rūzi **yanınca** saġ u şol ḫançer *(Şânî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 4). [yanınca, -ı, -n, -ca]*
2. Ġonce aġzuñ gül yüzüñ ṭuṭaḳlaruñ yapraġıdur
   İki **yanında** iki zülfüñ benefşe bāġıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 2). [yanında, -ı, -n, -da]*
3. Her **yañadan** anı gözler iller
   O kıble-i cümle-i mileldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 5). [yañadan, -a, -dan]*
4. Ḳāmetüñ **yanına** dil ḥasret ile ey şeh-i ḫüsn
   Āh sancaḳlarını sidre vü ṭūbāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 13). [yanına, -ı, -n, -a]*
5. Bir **yañа** ḫālüñ ise ey yüzi gül
   Murġ-ı dil ḳapumda bir dāne geçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 5). [yañа, -a]*
6. Gelüp ol mihr-i cihān **yanuma** Şānī bu seher
   Didi irdi şeb-i hicr-i āḫire uyanmayasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 13). [yanuma, -um, -a]*
7. Gel gel ey murġ-ı dil Şānī göñülden vaṭan it
   Bāl açup her **yañа** yükseklere pervāz itme *(Şânî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 10). [yañа, -a]*
8. Bir pīr öñinde diz çökicek diñle gör nedir
   Dört **yañа** baḳma ṣola vü ṣaġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 14). [yañа, -a]*

yan-: *Yanmak II Keder ve ıstırap çekmek.*
1. Şevḳ-i ḫāl-i ruḫ-ı cānān ile her laḥẓa göñül
   Āteş-i ʿaşḳa düşüp **yanmadadur** hemçü semend *(Şânî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 6). [yanmadadur, -ma, -da, -dur]*
2. ʿAşḳ āteşine **yandıran** yārüñ cemālidür beni
   Āb-ı viṣāle ḳandıran yarüñ cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 1). [yandıran, -dır, -an]*
3. Sīnede nār-ı muḥabbetle ṭutuşsa dil ü cān
   Ten kebāb olsa ciger **yansa** gider rāḥat-ı raḳd *(Şânî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 4). [yansa, -sa]*

4. Şānī pervāne-i şemʿ-i ruḫ-ı yārüm didügi
   Yandığundan bilinür gerçek mi lāf mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 10). [yandığundan, -dığ, -un, -dan]*
5. Gördiler dil tekye-gāhı derd-i ġam mihmānıdur
   Şuʿleʾ-i āhum görüp **yanar** çerāġum ṣandılar *(Şânî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 4). [yanar, -ar]*
6. Gencīne-i ʿaşḳuñ dili vīrāne idüpdür
   Yanmaḳta ruḫuñ şemʿine pervāne idüpdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 2). [yanmaḳta, -maḳ, -ta]*
7. Ġam-ı ḫāl-i ruḫuñla dilde niçe tāze dāġum var
   Şerer-ālūd olan her pembeden **yanmaz** çerāġum var *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 2). [yanmaz, -maz]*
8. Yaḳarsam nār-ı ʿaşḳ ile kime ne dil ocaġumdur
   Yanarsa penbe-i dāġum nola altun çerāġumdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 2). [yanarsa, -ar, -sa]*
9. Yandı baḫr odından ateş düşdi cism ü cāna hep
   Teşne-i cān vaṣlı ey āb-ı revānum ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 9). [yandı, -dı]*
10. Oda **yanmaz** ṣuya batmaz iki cāzūlar durur
    Devr-i ruḫsāruñda ḫāl-i ṭurre-i ʿanber-feşān *(Şânî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 9). [yanmaz, -maz]*
11. Yanmadıḳ ḳalmadı çeşmümde benüm dāġ-ı fitīl
    N'oldı ey şemʿ-i murādum baña bir **yanmayasın** *(Şânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 6). [yanmayasın, -ma, -y, -a, -sın]*
12. Nūrdur şemʿ-i hidāyetden **yanar** her rūz şeb
    Sīne-i kāşāne-i sālikde ey dil nār-ı hū *(Şânî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 11). [yanar, -ar]*
13. Ṣaldum ol şemʿ-i dil-firūza dil-i sūzān içün
    Nice **yanar** yaḳılur bi'llāh göreñ pervāneyi *(Şânî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 8). [yanar, -ar]*
14. Şemʿ-i ruḫuñsız ḫālüme **yanmış** semender-veş ḳamu
    Sūz-ı derūnum iricek pervāneden pervāneye *(Şânî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 5). [yanmış, -mış]*
15. **Yana** kül ola ene'l-ḥaḳ söyleye her ẕerresi
    ʿAşḳ yolında zihī ṣādıḳ zihī mansūr hey *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 5). [yana, -a]*
16. **Yanmadıḳ** ḳalmadı çeşmümde benüm dāġ-ı fitīl
    N'oldı ey şemʿ-i murādum baña bir yanmayasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 5). [yanmadıḳ, -ma, -dıḳ]*

yaña: *Taraf, yön.*

1. Ben helāk olduġım derd ile ey Şānī bilüp
   Başladı her **yañadan** gelmege dermān bir bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 14). [yañadan, -dan]*
2. Ney yine nālān u dil biryān u gözi key **yañadur**
   Gel bu meclisde ḳulaḳ ur nāle-i efġāna bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 5). [yanadur, -dur]*
3. Her bir varaḳ bir āyinedür sunʿ-ı Ḥaḳḳa baḫ
   Her **yañadan** göze görinen ol cemāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 18). [yañadan, -dan]*

yañaġ: *Yanak II Sevgilinin yanağı.*

1. Nedür bu ḳadd u kāküller nedür bu serv ü sünbüller
   Nedür bu ḳırmızı güller **yañaġ** mı lāle mi ḥamrā *(Şânî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 8). [yañaġ,]*
2. Bir alnı ḳamer **yañaġı** enver
   Bir laʿli güher ṭuṭaġı şekker *(Şânî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 1). [yañaġı, -ı]*

yandur-: *Yakmak, tutuşturmak.*

1. **Yandurup** nār-ı ġamuñ baġrumı büryān itdi
   Sīnemi āh-ı ciger-sūzıla efġān itdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 167, Mısra 1). [yandırup, -up]*
2. **Yandurup** baġrumı çün ki iñiletti ġamuñ hey
   Baña nitdüñse yine ey ruḫı zībā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 11). [yandurup, -up]*

yañıl-: *Aldanmak, hatâ yapmak.*

1. Beñzemiş ḳaddine yārüñ **yañılup** ḫavfinden
   Bād-ı āhum işidüp serv ü ṣanavber dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 5). [yañılup, -up]*

yap-: *Yapmak, etmek.*

1. Şānī isterseñ hümā-yı lā-mekānı itmek şikār
   Kūh-ı Ḳāf-ı dilde **yap** sīmurġ-ı ʿaşḳa lāneyi *(Şânî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 14). [yap,]*

yapış-: *Bağlanmak II Yardım istemek, yalvarmak, yakarmak, medet istemek.*

1. O kim taʿlīm-i ʿilm-i dīn içün bir pīre **yapışmaz**
   Şāḳī-i bī-ḥayā bir naḥs u bed-baḫt u pelīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 3). [yapışmaz, -maz]*
2. Yapış ṣıdḳ ile bir pīre ana teslīm idüp kendüñ
   Ululara muṭīʿ olanlaruñ ḳadri mezīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 5). [yapış,]*
3. Melāmet donunı giymezden evvel ʿaşḳa **yapışma**
   Nişānı evvelā ʿaşḳuñ bil ey Şānī melāmetdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 9). [yapışma, -ma]*

yapraġ: *Yaprak.*

1. Ġonce aġzuñ gül yüzüñ ṭuṭaḳlaruñ **yapraġıdur**
İki yanında iki zülfüñ benefşe bāġıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 1). [yapraġıdur, -ı, -dur]*

yār: *Sevgili, II Dost.*

1. Naḳd ü ṣabr-ı dil ü cānum n'ola **yāruñsa** ḳamu
Bende-i muḫliṣ ider vārını sulṭāna fedā *(Şânî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 3). [yāruñsa, -uñ, -sa]*
2. **Yār** ile vīrān olursa görinür cennet baña
Yārsız cennet maḳāmı gösterür ẓulmet baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 1). [yār,]*
3. Yār ile vīrān olursa görinür cennet baña
Yārsız cennet maḳāmı gösterür ẓulmet baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 2). [yārsız, -sız]*
4. Bu felek bir gün dil-i maḫzūnumu ṣād itmedi
Yār ile vuṣlat deminde olmadı ruḫṣat baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 4). [yār,]*
5. Çīn-i zülfüñde durur būy-ı vefā ol **yārüñ**
Sen gerek Şām u Ḥabeş illerine biñ sefer it *(Şânî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 9). [yārüñ, -üñ]*
6. Cismümi ḳollarumı dāġ ile zeyn eyledi **yār**
Oldı bir meyve-i nihāl bedenüm ṣāḫ-ı dıraḫt *(Şânî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 3). [yār,]*
7. ʿĀrıżuñ zülfüñle örtüp itmegil ey **yār** güç
Ṭutma balçıḳla güneş yüzün idüp iẓhār güç *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 1). [yār,]*
8. Ol kākül-i zülf ü müje vü **yār** ġamından
Ey mār-ı belā bu dil-i bīmārı yete ṣanc *(Şânî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 11). [yār,]*
9. Aġyār fikri sende göñül **yār** fikri yoḫ
Meyyāl-i ḫārsun gül ü gülzār fikri yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 1). [yār,]*
10. Ḳorḳarım sūz-i derūnum dimege ol **yāre**
Ṣuʿle-i āteş-i āhumda ola ʿālem vaḳd *(Şânî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 7). [yāre, -e]*
11. Nefsini ẕebḥ idüp İsmāʿīl gibi
Cān iden **yāre** fedā dervīşdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 8). [yāre, -e]*
12. Kim menʿ idebilür beni kūyından o **yārüñ**
Cān naḳdin ulaşdurmışum anda süllemüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 7). [yārüñ, -üñ]*
13. Ḫayāl-i dilde mihmānum enīs ü ġam-güsārum **yār**
Viṣāl-i teşne-cānum şerbeti hep külli varum **yār** *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 1). [yār,]*
14. Ḫayāl-i dilde mihmānum enīs ü ġam-güsārum **yār**
Viṣāl-i teşne-cānum şerbeti hep külli varum **yār** *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 2). [yār,]*
15. Ṭabīb-i cān u dilsin sensiz ārām idemem göñül
Şikeste göñlümüñ eglencesi ṣabr u ḳarārum **yār** *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 4). [yār,]*
16. Vücūd iḳlimini yaġmaya virdi leşker-i hicrān
Gel ey mülk-i dilüm ıssı emīr-i tācdārum **yār** *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 10). [yār,]*
17. Ḫayāl-i çīn-i zülfüñ itdi Mānīden beni üstād
Benüm ey levḥ-i dilde naḳş u taṣvīr-i nigārum **yār** *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 12). [yār,]*
18. Degüldür dāġ-ı sīnem zaḫm alupdur naʿl-i pāyından
Semend-i nāzın oynatduḳça Şānī şehsüvārum **yār** *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 14). [yār,]*
19. Behiştüñ ḥūr u ġılmānı degül bir ʿışve-i çeşmüñ
Benüm ey dilber-i ʿayyār şūḫ-ı şīve-ḳārum **yār** *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 8). [yār,]*
20. Firāḳuñla gül ü gülşen yaḳar od oldı cānum hep
Viṣālüñ teşne cāna gel yetür ey gül-ʿizārum **yār** *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 6). [yār,]*
21. Ārām-ı naḳdin almaġa **yār** ḥoḳḳa-i lebin
Dil ṭıflın aldayup ider efsūn açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 7). [yār,]*
22. Leb-i yāḳūtına **yārüñ** dür-i eşk eyledi ṣarf
Yoḳsa bu cevher-i çeşmüm aña ṣarrāf mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 7). [yārüñ, -üñ]*
23. Beñzemiş ḳaddine **yārüñ** yañılup ḫavfinden
Bād-ı āhum işidüp serv ü ṣanavber dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 5). [yārüñ, -üñ]*
24. Rūy-ı zerdüm sīm-i eşküm ʿarż idicek **yāre** dir
Vey bu Şānīye n'olupdur bize sīm ü zer ṭutar *(Şânî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 9). [yāre, -e]*
25. Leylā gibi gidübeni Mecnūn-ṣıfat o **yār**
Yollarda ḳoydı nāle-i āh ile āşikār *(Şânî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 1). [yār,]*
26. Ḫābdaydum o **yāri** geldi beni gördüm uyar
Ṣan Mesīḥ irdi dil-i mürdeye cān itdi niṣ̲ār *(Şânî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 1). [yāri, -i]*
27. **Yār** işiginde ötme raḳībā laḳır laḳır
Epsem sürülmedin yire yüzüñ taḳır taḳır *(Şânî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 1). [yār,]*
28. Ben ʿandelīb-i gülşen-i bāġ-ı leṭāfetem
Kūyuñda **yārüñ** ötdügüm oldur şaḳır şaḳır *(Şânî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 4). [yārüñ, -üñ]*
29. Her kim ki oldı bir daḫı gül **yāre** hem-nişin
Yaz u ḳış aña Şānī nevbahārdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 17). [yāre, -e]*
30. Ḳad-i zülfinde **yārüñ** cān virüp ey dil murād it kim
Cihāna her gelen ancaḳ bir eyü nāma gelmişdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 9). [yārüñ, -üñ]*
31. Göñlüm gözüm o **yār** ile bir resme ṭoldıgum
ʿĀlem gözümde Şānī hemān bir ḫayāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 21). [yār,]*

32. Serv ḳadce lāle ḫadce ġonce lebce olsa **yār**
Şīvelice şūḫca hem pür-ṭarabca olsa **yār** *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 1). [yār,]*
33. Serv ḳadce lāle ḫadce ġonce lebce olsa **yār**
Şīvelice şūḫca hem pür-ṭarabca olsa **yār** *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 2). [yār,]*
34. Nāzlıca nāzücek zībāca terce tuḫfece
Ṭatlu dillüce sözi şehd ü ruṭabca olsa **yār** *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 4). [yār,]*
35. Bendecük üftādecük ülfetecük ḳadrin bilür
Begcegüz begzādecük ʿālī nesebce olsa **yār** *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 10). [yār,]*
36. Derdmendce müstemendce ḫaste dilce Ṣānīya
Pür-keremce bī-sitemce bī-ġaẕabca olsa **yār** *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 18). [yār,]*
37. Ṭuzda Rūmīce kandīşde ʿAcemce ʿişve-ger
Hem belāġatda feṣāḥatda ʿArapca olsa **yār** *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 16). [yār,]*
38. Āşināsızca bilişsizce ġaribce ḥüsn ile
Kimsesizce aḳrabāsızca bī-ebce olsa **yār** *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 14). [yār,]*
39. Bī-cefāca pür-vefāca rindce ʿayyārca
Ḫūbca maḥbūbca dilde ṭalebce olsa **yār** *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 12). [yār,]*
40. Ṣāf dilce ġıll u ġışsızca zaġalsizce olup
Sīmī tence pākce ārī dehence olsa **yār** *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 8). [yār,]*
41. Oḳumışca yazmışca añlamışca ḥālden
Pīr-perverce güleçce ḫoş edebce olsa **yār** *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 6). [yār,]*
42. Eyler muʿaṭṭar ʿālem-i būy-ı ṣafā-baḫş ile **yār**
Ol zülf-i müşg-efşānına ger şāne urup daraya *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 13). [yār,]*
43. Sīne mecrūḥ u göñül pür-ġam u dil āteşnāk
Ṣabr u ārām ise yoḳ **yār** ise istiġnāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 4). [yār,]*
44. **Yār** naḳşın idemez Mānī-i ʿaşḳ ise eger
Ġayrıdan eylemeyen ṣafḥa-ı göñlin sāde *(Şânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 5). [yār,]*
45. Efsūn-ı ʿaşḳı **yār** ider efsāne dillerde beni
Nāṣıḥ ḳo pendi başlama efsāneden efsāneye *(Şânî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 9). [yār,]*
46. ʿUşşāḳı helāk eyleme güldürme raḳībi
Yār eyleyüp aġyārı saña **yārı** unutma *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 8). [yārı, -ı]*
47. Cānum dimeden **yāra** bilsem ne olur ḫāṣıl
Cānum gibi bu cisme ṣarılmaya her ānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 165, Mısra 3). [yāra, -a]*
48. ʿAşḳ āteşine yandıran **yārüñ** cemālidür beni
Āb-ı viṣāle ḳandıran yarüñ cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 1). [yārüñ, -üñ]*
49. ʿAşḳ āteşine yandıran yārüñ cemālidür beni
Āb-ı viṣāle ḳandıran **yarüñ** cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 2). [yarüñ, -üñ]*
50. Vaḥdet meyin nūş itdüren ġayrı ferāmūş itdüren
Deryā gibi cūş itdüren **yārüñ** cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 4). [yārüñ, -üñ]*
51. Ṣabr u ḳarārumı alan ʿaḳl u dilüm yaġma ḳılan
Mecnūn-ṣıfat daġa ṣalan **yārüñ** cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 6). [yārüñ, -üñ]*
52. Geh vālih ü ḥayrān iden heg deng-i ser-gerdān iden
Geh menbaʿ-ı irfān iden **yārüñ** cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 8). [yārüñ, -üñ]*
53. Her dem baña dil ṭaġladan seylāb-ı eşküm çaġladan
Bülbül gibi ḳan aġladan **yārüñ** cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 10). [yārüñ, -üñ]*
54. Āh ile işüm zār iden derd ile hem timār iden
Hem giceler bīdār iden **yārüñ** cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 12). [yārüñ, -üñ]*
55. Baġrum ṭolu ḳan eyleyen ġamḫārum efgān eyleyen
Dillerde destān eyleyen **yarüñ** cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 14). [yarüñ, -üñ]*
56. Derd ile firḳatde ḳoyan āh ile ḥasretde ḳoyan
Her demde ḥayretde ḳoyan **yārüñ** cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 16). [yārüñ, -üñ]*
57. Gāh Ṣānī-i ʿālī-şān iden ʿālemlere sulṭān iden
Gāh ḫāk ile yeksān iden **yārüñ** cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 18). [yārüñ, -üñ]*
58. Cānānı kim isterse kendüye ḳıla māʾil
Cān ise murādı **yār** itmeye dirīġānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 4). [yār,]*
59. Devrānı bütün virseñ **yārüm** pula almaz hīç
Göñlüm gibi ülfete ʿālemde bugün ḳānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 169, Mısra 11). [yārüm, -üm]*
60. **Yārdan** ġayrī göñül levḥinde Ṣānī kimse yoḳ
Vechidür bāḳī ḳalan pes helāk oldı küll-i şey *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 13). [yārdan, -dan]*
61. Kime feryād idüp kimden görem yitmezse elüm **yāre**
Benüm varlıġum olmışdur ḥicābum yine ey Ṣānī *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 13). [yāre, -e]*
62. Ẕikr-i cemīl **yārdur** ey Ṣānī itdügüm
لوكانو لى عمر من الله عمر نوح *(Şânî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 11). [yārdur, -dur]*

yār eyle-: *Dost edinmek, arkadaş eylemek.*

1. Baʿd ile māsivāyı saña **yār eyledük**
Ḳurb-ı viṣāl meyli vü didār fikri yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 7). [yār eyledük, -dü, -k]*

2. ʿUşşāḳı helāk eyleme güldürme raḳībi
Yār eyleyüp aġyārı saña yārı unutma *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 8). [yār eyleyüp, -y, -üp]*

yār ol-: *Yardım etmek, yardımcı olmak; sevgili, dost olmak.*
1. Kuralı pādişeh-i ʿaşḳ göñül şehrine taḫt
Baña **yār oldı** ḳamu ʿizz ü şeref devlet baḫt *(Şânî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 2). [yār oldı, -dı]*
2. Dir o meh başuña gün ṭoġdı ne yatursın ayā
Ṣubḥ-ı devlet saña **yār oldı** şeb-i baḫtuñ uyar *(Şânî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 4). [yār oldı, -dı]*

yara: *Yara II Dert, üzüntü, acı.*
1. Başayım bağruma dirsen o gül ġonce-femi
Sīneñüñ **yarasına** merhem idiñür ḫārın *(Şânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 4). [yarasına, -sı, -n, -a]*

yaramaz: *Faydasız, gereksiz, bir iş için uygun olmayan, uygunsuz.*
1. Edebdür yüzüñ ṣuyı keser **yaramaz** ḫūyı
Hīç getürmez ġayġulı gel edeb ögren edeb *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 5). [yaramaz, -maz]*
2. Niceye dek bu işler bu **yaramaz** cünbişler
Bu dögüşler sögüşler tevbeye gel tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 5). [yaramaz,]*

yaradıl-: *Yaratılmak, yoktan var edilmek.*
1. Yoḳdur şebīh ü miṯlüñ evel **yaradılmaġuñ**
Sensin Muḥammed Aḥmed-i Muḫtār Muṣṭafā *(Şânî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 5). [yaradılmaġuñ, -maġunuñ]*
2. Ne var **yaradılmış** saġīr u kebīr
Oḳur ism-i pāküñ beşīr u neẕīr *(Şânî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 1). [yaradılmış, -mış]*

yaradılmış: *Yaratılmış, canlı varlıklar.*
1. **Yaradılmışda** naẕīrüñ yoḳdur ey seyyid senüñ
Şānuña Levlāk dur Allāh'dan çünkim ḫiṭāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 5). [yaradılmışda, -da]*

yaraklan-: *Hazırlanmak, silâhlanmak.*
1. Ümmetüñ-çün zeyn olupdur bāġ-ı cennet ḥūr-ı ʿayn
Hem **yaraḳlanmış** durur aʿdāñ içün dārü'l-ʿuḳāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 16). [yaraḳlanmış, -mış]*

yārān: *Arkadaşlar, dostlar.*
1. Başladı gelmege derd ü ġam-ı cānān bir bir
Gelür ey dil bizi görmeklige **yārān** bir bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 2). [yārān,]*

yarat-: *Yaratmak, yoktan var etmek.*
1. Perde-i pindārı **yaratmayınca** bulmazsın necāt
Sen gerek ʿuryan yüri ẕahid ya ḫırḳā şāl gey *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 9). [yaratmayınca, -ma, -y, -ınca]*
2. Sevdiyse kāfir olmadı ey büt seni göñül
Raḥm it o derdmendi de Allāh **yaradur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 8). [yaradur, -ur]*

yare: *Yara, sıkıntı, dert.*
1. Ey çāresizler çāresi ḳıl çāre ben bī-çāreye
Luṭf eyle gel it bir naẓar sīnemde olan **yareye** *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 2). [yareye, -ye]*

yāre yāre: *Yara yara, paramparça.*
1. Nedür bu pāre pāre rīze rīze bağrımūñ ḫāli
Nedür bu **yāre yāre** ḳıldıġıñ bu cān-ı bī-pervā *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 10). [yāre yāre,]*
2. Baġrum delik delik cigerüm pāre pāredür
Tīġuñla cümle ten dil-i cān **yāre yāredür** *(Şânî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 2). [yāre yāredür, -dür]*

yār-ı ʿazīz: *Değerli sevgili.*
1. Ey **yār-ı ʿazīzim** saña bir söz direm ammā
Cān kūşene ṭaḳ sen anı ki ol dür-i yek-tā *(Şânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 1). [yār-ı ʿazīzim, -im]*

yār-ı mihribān: *Şefkatli sevgili.*
1. Yoḳ ḳarārum sensüz ey ārām-ı cānum ḳandasın
Ey güneş ṭalʿatlı **yār-ı mihribānum** ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 2). [yār-ı mihribānum, -um]*

yarın: *Yarın, sonraki günlerde, gelecek zamanlarda.*
1. Em dimişken laʿlüñi dirsen bugün **yarın** yine
Şānī-i dil-ḫasteye rūḥum bu ne teʾḫīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 9). [yarın,]*
2. Ḳatı ḫam ḳılma ḳadem zülfüñ idüpdür çevgān
Yarın ey pīr olası hīç aña ṭañmayasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 12). [yarın,]*

3. Vaḳtüñe ḥāżır ol ey dil ġam-ı ferdāyı unut
   Bugün vaṣluñla kovar kim ki dilerse **yarın** *(Şânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 8). [yarın,]*

yasaġ: *Yasak, engel.*
1. Didüm cām-ı lebüñden mest olupdur dil didi ol şāh
   Ṣaḳın çıḳmasun aġzuñdan bu söz Şānī **yasaġumdur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 12). [yasaġumdur, -um, -dur]*

yaş: *Hayatta geçirilen süre, yaş.*
1. Dur itdi sāl-i köhne irüp faṣl-ı nevbahār
   Ṣan oldı ʿālem on iki **yaşında** bir nigār *(Şânî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 2). [yaşında, -ın, -da]*

yaş: *Gözyaşı.*
1. Göz göre ṣalınur aġyār ile ol serv -i revān
   Ey gözüm çeşmesi ḳan **yaşıla** bulanmayasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 8). [yaşıla, -ıla]*
2. **Yaşum** gibi cihānı bulandurma ey gözüm
   Deryā ḫaberleri ṣaḳın ırmaġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 3). [yaşum, -um]*
3. Çeşm-i giryānum dökelden ḫayret ile ḳanlu **yaş**
   Ḥālüme raḥm eyleyüp gökden bulutlar aġlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 3). [yaş,]*
4. Ḳanlu **yaşumla** sīm-i sirişküm gören didi
   Laʿl-i Bedaḫşī birisi ne birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 7). [yaşumla, -um, -la]*
5. **Yaşumuñ** düşkinligin serv-i ḳaddüñsiz gördiler
   Yirlere sürtüp yüzin aġlar baña ırmaġlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 5). [yaşumuñ, -um, -uñ]*
6. Ṣāhid-i ʿaṣḳum reh-i miḥnetde ey Ṣānī benüm
   Rūy-ı zerdümdür gözüm **yaşıyla** sīnem dağıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 14). [yaşıyla, -ı, -y, -la]*
7. Niçe bir aḳıdasın **yaşumı** uṣanmayasın
   Dem ola yoluña geldügini o ṣanmayasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 1). [yaşumı, -um, -ı]*
8. Ġarḳ itdi beni **yaşum** dil zevraḳını ammā
   Girdāb-ı ġama ṣalduḳ neyler görelüm Allāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 11). [yaşum, -um]*
9. Gözüm göñlüm murādı ol ruḥı zībāya baḳmaḳdur
   Yaşum tek ʿaḳl u fikrüm dembedem ol serve aḳmaḳdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 2). [yaşum, -um]*
10. Nedür bu rind-i ḳallāşı nedür bu üstü başı
    Nedür bu gözlerüñ **yaşı** nedür bu ḳan aḳan deryā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 6). [yaşı,]*

yaş dök-: *Ağlamak.*
1. Şānī bu āh u giryeyi taḳlīl ḳılma kim
   Yaş dökmemişdi nevḥa idüp belki niçe Nūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 10). [yaş dökmemişdi, -me, -miş, -di]*
2. Gün yüzüñsüz göricek āteş-i āhum lāmiʿ
   Yaş döküp sīne dögüp naʿra ider sūz ile raʿd *(Şânî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 6). [yaş döküp, -üp]*

yat-: *Yatmak, uyumak; beklemek II Gaflette bulunmak, gaflet uykusuna dalmak.*
1. Zülfüñ şebünde dūr iderek hāl-i ʿārıżuñ
   Bir ugrıdur ṣabāḥa ḳalupdur o çoḳ **yatup** *(Şânî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 4). [yatup, -up]*
2. Bend bend her kūşeden ey Şānī baġlanmış **yatur**
   Şimdi ẕencīr-i ġam-ı ʿaşḳuñ benim dīvānesi *(Şânî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 13). [yatur, -ur]*
3. Çünki resūl-i Ḥaḳ gelüp didi ki En-Nāsü niyām
   Var ise ʿirfānuñ bugün **yatma** bu ġafletden uyan *(Şânî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 8). [yatma, -ma]*
4. Dir o meh başuña gün ṭoġdı ne **yatursın** ayā
   Ṣubḥ-ı devlet saña yār oldı şeb-i baḫtuñ uyar *(Şânî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 3). [yatursın, -ur, -sın]*

yay: *Yay (Sevgilinin kaşı).*
1. Egri raḳībe hemdem olup kūy-ı miḥnete
   Ok gibi ṭoġrusun atar ol ḳaşı **yayı** gör *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 6). [yayı, -ı]*

yay: *Yay (sevgilinin boyu bağlamında).*
1. Dimişsin ḳāmetüm **yāyın** cihānda pehlüvān çekmez
   Bu meydān içre Şānī yā neden ġam ḳurdı hem çekdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 13). [yāyın, -ın]*

yaz-: *Yazmak, kaleme almak.*
1. Şerh idemez dibāce-i miṣbāḥ-ı ḫüsnüñi
   Şemsü'l-meānī żav gibi **yazarsa** yüz ṣürūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 4). [yazarsa, -ar, -sa]*
2. ʿAceb mi olsalar bende saña erbāb-ı devlet hem
   Seni ser-defter-i ḫūbān **yazarlar** cümle dīvāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 8). [yazarlar, -ar, -lar]*
3. Oḳumışca **yazmışca** añlamışca ḥālden
   Pīr-perverce güleçce ḫoş edebce olsa yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 5). [yazmışca, -mış, -ca]*

4. Hūn-ı cigerle **yazmağa** ruḫların vaṣfını anuñ
   Her müje elde bir ḳalem dīdelerüm devāt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 19). [yazmağa, -mağ, -a]*

yaz: *Yaz mevsimi.*
1. Bir gülşen içre yüz güli ṣolmaz hevāsı ḫūb
   Ne ḳış u **yazı** var ne ḫarīf-i bahārı var *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 12). [yazı, -ı]*
2. Her kim ki oldı bir daḫı gül yāre hem-nişin
   Yaz u ḳış aña Şānī nevbahārdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 18). [yaz,]*

yazık: *Acınma, üzüntü anlatan bir söz.*
1. Ḳapuñda ṭaʿn eyle beni öldürdi müddeʿī
   Bāña **yazıḳdur** ey perī saña vebāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 12). [yazıḳdur, -dur]*

yed-i faẓl: *Cömertlik eli.*
1. **Yed-i faẓluñla** sen ḳurtar hū nefs-i ḥīlekār ey Ḥaḳ
   Ḳurup biñ dāne-i ḥīle düşürmişdür beni bende *(Şânî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 5). [yed-i faẓluñla, -uñ, -la]*
2. İlāhī Şānīyem uydum hevāya sen ʿināyet ḳıl
   Yed-i faẓluñla cemʿ it ʿaḳl u cān oldı perākende *(Şânî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 10). [yed-i faẓluñla, -uñ, -la]*

yed-i kudret: *Kudret eli, Allah'ın her şeyi yapabilme gücü.*
1. Tīġ keskün baña ey Şānī **yed-i ḳudretden**
   Faẓl-ı Ḥaḳ ism-i İlāhīle tevekküldür olan *(Şânî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 9). [yed-i ḳudretden, -den]*

yek: *Bir, tek, vahit.*
1. Dem-sāz-ı muṭrib-i āh olmaġa bezm-i ʿaşḳa
   Şevḳ oḳlarıyla baġrum ney rinde **yek** delindi *(Şânî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 6). [yek,]*
2. Yek geldi baña Şānī hemān tās-ı felekde
   Nerrād-ı cihān atdı baña niçe şeş ü penc *(Şânî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 13). [yek,]*

yek-dem: *Bir an.*
1. Demidür bezm-i ġamda hemdem olursuñ baña **yek-dem**
   Mey-i eşkümle ey sākī iki ṭolu ḳabaġum var *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 5). [yekdem,]*

yeksān eyle-: *En alt seviyeye kadar yıkıp yok etmek, devirmek, tahrip etmek.*
1. Ḳaṣr-ı cismüñ ḫāke **yeksān eyle** nāmı ḫāke ṣal
   Kendüñi beñzetme ʿucb ile cihān şeddādına *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 13). [yeksān eyle,]*

yeksān it-: *Bir etmek, aynı etmek.*
1. Gāh Şānī-i ʿālī-şān iden ʿālemlere sulṭān iden
   Gāh ḫāk ile **yeksān iden** yārüñ cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 18). [yeksān iden, -en]*

yek-tā: *Tek, eşsiz, benzersiz.*
1. Geh ḳamuda ṭolusın bī-ikrāh
   Geh müberrā ḳamudansın **yek-tā** *(Şânî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 8). [yek-tā,]*

yel: *Rüzgar.*
1. Yire göge dime sözüñ ins u melek ṭuyar
   Yel gibi yilme yuḳaru aşaġı söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 6). [yel,]*

yelken: *Yelken II Tevekkül gemisinin ilerlemesi için ihsan, yardım.*
1. N'ola ger baḥr-ı haḳīḳatde olursan seyyāḥ
   Şerʿ-i Aḥmed bize keştī vü hidāyet **yelken** *(Şânî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 4). [yelken,]*

yemiş: *Meyve.*
1. Muʿcizātuñla bāġ-ı ʿālemde
   Virdi tāze **yemiş** ḳurı eşcār *(Şânî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 14). [yemiş,]*

yeñil-: *Mağlup olmak, engelleyememek.*
1. Dīde-i ḫūnbārdan ḳanlu yaşum ırmaḳ iden
   Gördü **yeñilmez** didi bu ḳan aḳan deryā mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 10). [yeñilmez, -mez]*

yer: *Mevki, mekân, mahal.*
1. Dil rāzın açma sīne-i tīġuñla itme çāk
   Genc-i ġamuñ **yeri** biri dil biri sīnedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 4). [yeri, -i]*
2. Şöyle alur gider dil-i Şānī ḫayāl-i yār
   Ṣan murġ-ı vaḥşi dāneyi **yerden** ḳapar ḳaçar *(Şânî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 10). [yerden, -den]*

3. Ey yüzüñden on sekiz biñ ʿālemün naḳşı ʿayān
   Ḳaşlaruñ bir **yerde** baş çatup anı eyler beyān *(Şânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 2). [yerde, -de]*
4. Rāżī eyle pīrüñi şaşurma tedbīrüñi
   Cennet eyle **yerüñi** tevḫīde gel tevḫīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 10). [yerüñi, -üñ, -i]*
5. Edepsüzler ḫor olur her **yerde** maḳhūr olur
   Ḫaḳ ḳatından dūr olur gel edeb ögren edeb *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 7). [yerde, -de]*
6. Edepsüzler ḫor olur her **yerde** maḳhūr olur
   Ḫaḳ ḳatından dūr olur gel edeb ögren edeb *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 7). [yerde, -de]*
7. Edebli temīz olur her **yerde** ʿazīz olur
   Edebsüzler ḫīz olur gel edeb ögren edeb *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 11). [yerde, -de]*
8. Māh-ı nev ebrūña serv öykündi didüm ḳaddüñe
   Dir bu söz **yerden** göge olmış dirīġā rāst geç *(Şânî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 4). [yerden, -den]*
9. **Yeridür** ḫasret-i ḫāl-i ruḫ u ḫaṭṭuñla göñül
   Dāġlar yaḳsa elifler kesüp āh itse bülend *(Şânî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 11). [yeridür, -i, -dür]*
10. Künc-i beytü'l-ḫazen olur **yeri** Yaʿḳūb gibi
    Kimüñ ol nūr-ı başar ger naẓarından ola faḳd *(Şânî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 5). [yeri, -i]*
11. **Yerüñdür** esfel-i cehennem
    Sen seni esirge ey sefīl er *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 25). [yerüñdür, -üñ, -dür]*
12. Şanma peykān-ı müjeñ żāyiʿ olur bende şehā
    Sīneden geçdügi dem ol **yeri** var cāna düşer *(Şânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 6). [yeri, -i]*
13. Niçe beytü'l ḫazen olsun **yeri** Yaʿḳūb-ı dilüñ
    Ey gözüm nūrı gerek ol şeh-i Kenʿāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 5). [yeri, -i]*

yer it-: *Yer etmek, yer edinmek.*
1. **Yer idüp** ḫavf u recā mā-beynini
   Cismin aʿrāf eyleyenler şūfīdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 5). [yer idüp, -üp]*

yer yer: *Yer yer, bölge bölge; zaman zaman.*
1. Gūş idelden nāle vü feryād u zārum ṭaġlar
   Lāleler **yer yer** dilin ṭaġlara her dem daġlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 2). [yer yer,]*
2. Sūz-ı dilden bir nefes āh itdügümçün Şāniyā
   Āhuma āhenk idüp iñleşdi **yer yer** ṭaġlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 10). [yer yer,]*
3. Bugün çāk-ı girībān eylemiş bir ġonce-leb **yer yer**
   Didi ey sīm-ten billūr-ter mi bu didi mermer *(Şânî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 1). [yer yer,]*

yerli: *Yerli, oturduğu bölgede doğup büyüyen, ataları da orada yaşamış olan.*
1. Himmet it derd ile ben āh idicek aġyārun
   Dostum **yerli** ḳaya ise ḳapuñdan kopalar *(Şânî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 4). [yerli,]*

yet-: *Gücü yetmek, yapabilmek.*
1. Ol kākül-i zülf ü müje vü yār ġamından
   Ey mār-ı belā bu dil-i bīmārı **yete** ṣanc *(Şânî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 12). [yete, -e]*

yet-: *Ulaştırmak, yetiştirmek.*
1. Sāḳī **yetür** ṣabāḥ demidür bize ṣabūḥ
   Ḳūtü'l-ḳulūbdür bize ol hem ġıdā-yı rūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 1). [yetür, -ür]*

yet-: *Yetişecek miktarda veya derecede olmak, kâfi gelmek.*
1. Bāġ-ı dilde ḳadd ü ruḫsāruñ gül-i ʿarʿar **yeter**
   Başda sevdā-yı ser-i zülfüñ baña hemser **yeter** *(Şânî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 1). [yeter, -er]*
2. Bāġ-ı dilde ḳadd ü ruḫsāruñ gül-i ʿarʿar **yeter**
   Başda sevdā-yı ser-i zülfüñ baña hemser **yeter** *(Şânî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 2). [yeter, -er]*
3. Ġonce vü nergis gerekmez laʿl ü çeşmüñ var iken
   Ḳadd ü ḫadd ü zülfüñ ey meh serv u gül ʿanber **yeter** *(Şânî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 4). [yeter, -er]*
4. Dāġ-ı miḥnet zaḫm-ı peykān-ı müjeñ ey ḳaşı yā
   Gülşen-i sīnemde dāʾīm lāle-i aḥmer **yeter** *(Şânî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 6). [yeter, -er]*
5. Faḳr-ı ġam çekmem gınā-yı ḳalbe mālik olmışum
   Eşk-i çeşmüm rūy-ı zerdüm baña sīm ü zer **yeter** *(Şânî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 8). [yeter, -er]*
6. N'ola pervāz itse mürġ-i tabʿ-ı Şānī her ṭaraf
   Tīr-i ġamzeñ ey ḳaşı yā aña bāl ü per **yeter** *(Şânî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 10). [yeter, -er]*

yeter: *Uygun, yeterili, kâfi.*
1. Naġme-i nāleñe āhenk **yeter** āhenk idici
   Bezm-i ġamda saña her cāhili dem-sāz itme *(Şânî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 5). [yeter,]*
2. Sīm-i sirişkimüz bize naḳd-i revān **yeter**
   Miḥnet iline gitmege ey dil ticārete *(Şânî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 7). [yeter, -er]*

3. Mürşīd idin āyet-i kerīmi
   Ḳavl-i Nebī pes ḫalīfe **yeter** *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 22). [yeter,]*
4. İşigi ṭaşına **yeter** sür yüzüñi ki key müddeʿī
   Aġ olmaġa hīç çāre mi vardur cihānda ḳaraya *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 15). [yeter,]*
5. Men ʿaref sırrına ir ʿārif-i Rabb iste yüri
   ʿİlmüñi cehl idüp **yeter** tekyelenüp aña ṭayan *(Şânî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 10). [yeter,]*

yetiş-: *Ulaşmak, ermek, varmak, vasıl olmak.*
1. Ẕerreveş mihre **yetiş** cehd ile bī-saʿy olma
   Ḳaṭre kim baḥre irer kendiyi deryā eyler *(Şânî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 9). [yetiş,]*
2. Ḳaṭresin baḥre **yetiş** ẕerre iseñ mihre ulaş
   Aldanup ḳalma meges gibi yiten lezzetde *(Şânî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 7). [yetiş,]*

yetür-: *Yetirmek, ulaştırmak.*
1. Firāḳuñla gül ü gülşen yaḳar od oldı cānum hep
   Viṣālüñ teşne cāna gel **yetür** ey gül-ʿizārum yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 6). [yetür,]*

yevmü'l hisāb: *Hesap günü.*
1. Yüz ḳarasıyla siyeh ḳıldı ʿamel defterlerin
   Sen şefiʿ ol Şānī'ye ey nūr-ı Ḥaḳ **yevmü'l ḥisāb** *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 18). [yevmü'l ḥisāb,]*

Yezīd: *Muaviye'nin oğlu ve Emevî Devleti'nin ikinci halifesidir. Devrinde Kerbela Olayı cereyan etmiştir. Peygamberimizin torunlarından Hz. Hüseyin'in 680 yılında Kerbela'da susuz bırakılması, türlü zulumlere uğraması ve başının gövdesinden ayrılarak şehit edilmesine sebep olmuştur. Hz. Muhammed'in ailesinden geride kalanlara da eziyetler etmiştir.*
1. Yezīd aġyāra uyma āb-ı vaṣluña beni ḳandur
   Şehīd-i Kerbelā ḥaḳḳı be-ġāyet teşne çaġumdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 9). [yezīd,]*

yıġıl-: *Birikmek, toplanmak.*
1. Ṭaʿn ṭaşına zırıh oldı müjeñ tīrinden
   Ḳalduġunca **yıġılup** sīnede peykān bir bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 8). [yıġılup, -up]*

yık-: *Yıkmak, bozmak, tahrip etmek.*
1. Çeşm-i żaʿīfem ṣanursun ṣanemā ḳāfumdur
   Tīşe-i hicr ile **yıḳmaḳ** anı inṣāf mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 2). [yıḳmaḳ, -maḳ]*
2. Tīşe-i ġam bār-ı miḥnet birle diller ḫānesin
   Kendü mülküñdür şehā **yıḳma** idüp her bār güç *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 10). [yıḳma, -ma]*
3. Varaḳ-ı ḥüsnüñe çoḳ geçdi çiriş ….-i ʿayān
   Ḳorḳuram sen büti kāfir üzerine **yıḳalar** *(Şânî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 6). [yıḳalar, -a, -lar]*
4. Būse-i laʿlüñi luṭf ile raḳībe ṣunma
   Kim görüpdür eşegi āb-ı ḥayāta **yıḳalar** *(Şânî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 8). [yıḳalar, -a, -lar]*

yi-: *Yemek.*
1. Cānān ġamından özge **yimek** içmek istemez
   Bi'llāh özine dil ne idinmiş ġıdāyı gör *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 11). [yimek, -mek]*
2. Ġam **yime** ḳılsa melāmet seni ʿaşḳ-ı cānān
   Dost yolunda ṣalar ʿārif olanlar ʿārın *(Şânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 9). [yime, -me]*

yil-: *Koşmak, acele etmek.*
1. Yire göge dime sözüñ ins u melek ṭuyar
   Yel gibi **yilme** yuḳaru aşaġı söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 6). [yılma, -ma]*

yil: *Rüzgar.*
1. Hep ḳara ḳılmışdılar dıraḫt-ı bāġ
   Virmişdi berg u bārdan hep **yile** rūzgār *(Şânî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 8). [yile, -e]*

yine: *Tekrar.*
1. Em dimişken laʿlüñi dirsen bugün yarın **yine**
   Şānī-i dil-ḫasteye rūḥum bu ne teʾḫīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 9). [yine,]*
2. Her gelen ġuṣṣa-i ġam ṣadra geçüp itdi ḳarār
   Tekye-i dilde çoġaldı **yine** mihmān bir bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 4). [yine,]*
3. Çün meyli gözlerüñ **yine** birbiri nedür
   Ṣormaz ḥāl-i ʿāṣıḳı hīç birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 1). [yine,]*
4. Ḥāżır u mevcūdsın her şeyde sensüz nesne yoḳ
   Cümle-i ʿālem mekānuñ **yine** sensin lā-mekān *(Şânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 10). [yine,]*
5. Beni bīmār idenümsin ġamla zār idenümsin
   Yine timār idenümsin beni iḥyā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 10). [yine,]*

6. Yandurup baġrumı çün ki iñiletti ġamuñ hey
   Baña nitdüñse **yine** ey ruḫı zībā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 12). [yine,]*
7. Yine ṭoldurduġuñ āhıla cihān gülzārın
   Çünkü bülbüllerinüñ diñlemez ol gülzārın *(Şânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 1). [yine,]*
8. Bu ne serāydur ṭabīb-i cān u dil bilsem ʿaceb
   Şerbet-i Hū nūş ider olur **yine** bīmār-ı hū *(Şânî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 8). [yine,]*
9. Ṭutdı mı Şānī **yine** mest-i ḫarābātlıġuñ
   Kūy-ı dilberde bugün **yine** ne Yā Hūdur bu *(Şânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 14). [yine,]*
10. Ṭutdı mı Şānī **yine** mest-i ḫarābātlıġuñ
    Kūy-ı dilberde bugün **yine** ne Yā Hūdur bu *(Şânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 13). [yine,]*
11. Sāḳī-i bāḳī elinden **yine** içdük cām-ı mey
    Küşte-i ġamken fenā bezminde olduḳ şimdi ḥayy *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 1). [yine,]*
12. Kime feryād idüp kimden görem yitmezse elüm yāre
    Benüm varlıġum olmışdur ḥicābum **yine** ey Şānī *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 14). [yine,]*
13. Beni söyletme ġamzeñ oḳlarından zülfüñ ucından
    Fiġān u nāleden ṣuñ dil **yine** döndi ne ġam çekdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 10). [yine,]*
14. Her kişi şānına lāyıḳ iş ider ey yüzi gül
    Şānī üftāde ki n'itsüñ **yine** öz şānuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 14). [yine,]*
15. Sen nesin ḳandan gelüpsin ḳandadur ʿazmüñ **yine**
    Şānī idrāk itmesüñ bil maḥż-ı nādānlık budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 9). [yine,]*
16. Ney **yine** nālān u dil biryān u gözi key yanadur
    Gel bu meclisde ḳulaḳ ur nāle-i efġāna bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 5). [yine,]*
17. Bir şāh-ı cihān cānlar cānı
    Sevdi **yine** Şānī oldı çāker *(Şânî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 14). [yine,]*

yir: *Yer, mekan.*

1. **Yirde** vü gökde her ne var oldı muṭīʿ ü çākeri
   ʿĀrif olan bilür bunı kim nice muʿcizāt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 15). [yirde, -de]*
2. Resen-i zülfüñe dil baġlayanı **yirde** ḳomaz
   Dār-ı dünyāda felek menzil-i aʿlāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 3). [yirde, -de]*
3. Fiġān u nāle vü eşkümle **yir** gök ṭopṭoludur hep
   Ṭarīḳ-i ġamda aʿdā şanma sen kim bī-sipāhum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 3). [yir,]*
4. Eşkümi āhum ile zīr u zeber ḳıldı bu çarḫ
   Kimi gör **yire** çalar kimini aʿlāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 4). [yire, -e]*
5. Yaşumuñ düşkinligin serv-i ḳaddüñsiz gördiler
   Yirlere sürtüp yüzin aġlar baña ırmaġlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 6). [yirlere, -ler, -e]*
6. Yār işiginde ötme raḳībā laḳır laḳır
   Epsem sürülmedin **yire** yüzüñ taḳır taḳır *(Şânî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 2). [yire, -e]*
7. Zülfüñ u ġamzeñ u beñüñ çeşmüñ
   Bir **yire** geldi nice cāzūlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 10). [yire, -e]*
8. Gencīne-i ʿaşḳuñ **yiri** genc-i dil-i ʿuşşāḳ imiş
   Dīvānedür ol kim gezer vīrāneden vīrāneye *(Şânî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 7). [yiri, -i]*
9. Kendüden ṭaşra giden maṭlūbı bulmaz gezmesin
   ʿArş u kürsī **yir** ü gök olursa ger bir demde ṭayy *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 12). [yir,]*
10. Döñme bir sāye görünce şanma kim ol ẕātdur
    Ẕāt bir yüksek hümādur düşmez andan **yire** ney *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 8). [yire, -e]*
11. Ol şems-i ḥaḳīḳatde göz gibi ẓuhūr itdüñ
    Hep **yire** göge dolduḳ neyler görelüm Allāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 6). [yire, -e]*
12. Yire göge dime sözüñ ins u melek ṭuyar
    Yel gibi yilme yuḳaru aşaġı söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 5). [yire, -e]*

yit-: *Kâfi gelmek, yeterli olmak.*

1. Kime feryād idüp kimden görem **yitmezse** elüm yāre
   Benüm varlıġum olmışdur ḥicābum yine ey Şānī *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 13). [yitmezse, -mez, -se]*
2. Giryān olan gözümle bu biryān olan ciger
   Zāda zevāda bize **yiter** düşme zaḫmete *(Şânî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 6). [yiter, -er]*
3. Rūy-ı raḳībi görmemek aşşı **yiter** bize
   Dilber bizümle gelse idi künc-i ḫalvete *(Şânî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 9). [yiter, -er]*
4. Gündüzlerde ṣāʾim ol gicelerde ḳāʾim ol
   Yiter böyle nāʾim ol tevḫīde gel tevḫīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 6). [yiter,]*

yit-: *Kaybolmak, yok olmak.*

1. ʿAceb mi **yitse** eflāka serüm çün devlet el virdi
   Felekde māh-ı nev gibi benüm zerrīn ayaġum var *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 7). [yitse, -se]*
2. Ḳaṭresin baḥre yetiş ẕerre iseñ mihre ulaş
   Aldanup ḳalma meges gibi **yiten** leẕẕetde *(Şânî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 8). [yiten, -en]*

3. Ey göñül kendüñi her cāhile hem-rāz itme
   Rāz virme **yitene** raġbetüñi az itme *(Şânî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 2). [yitene, -en, -e]*
4. Ġamdan aġlama göñül her **yitene** ṣabr idegör
   Sırruñ açdurma gözüñ yaşını ġammāz itme *(Şânî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 7). [yitene, -en, -e]*
5. **Yitse** eflāka suyı cāhile baş egme göñül
   Ayaġı ṭopraġı ol ehl-i dilüñ nāz itme *(Şânî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 3). [yitse, -se]*

yoh: *Yok.*

1. Ḳanḳı ādem kim anuñ ẕātında bir ʿirfānı **yoḫ**
   Beñzer ol bir ṣūrete olmış muṣavver cānı **yoḫ** *(Şânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 1). [yoḫ,]*
2. Ḳanḳı ādem kim anuñ ẕātında bir ʿirfānı **yoḫ**
   Beñzer ol bir ṣūrete olmış muṣavver cānı **yoḫ** *(Şânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 2). [yoḫ,]*
3. Küntü kenzüñ gevherinden kim ki ṭuymadı rumūz
   Maʿdenin bilmez ḫazefdür gevher olmaz kānı **yoḫ** *(Şânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 4). [yoḫ,]*
4. Aṣl-ı īmān çünki bilmekdür Ḥaḳı ʿayne'l-yaḳīn
   Münkir-i aʿmāya siz kāfir diyüñ īmānı **yoḫ** *(Şânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 6). [yoḫ,]*
5. Ḥasret-i dildār ile bir derde düşdi Şānī kim
   Nāle vü feryād u āh u zārınuñ pāyānı **yoḫ** *(Şânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 14). [yoḫ,]*
6. Her kimüñ kim ẕaḫmına derd-i ḫabīb olmaz devā
   Çāresizdür iki ʿālemde anuñ dermānı **yoḫ** *(Şânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 12). [yoḫ,]*
7. Gel beri marżiyye-i nefs illerine ṣālik ol
   Bir ʿaceb iḳlīmdür hīç fitne vü ṣeyṭānı **yoḫ** *(Şânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 10). [yoḫ,]*
8. Ger vücūd-ı vāḥide müşrik degülseñ ḳāʾīl ol
   Çünki eşyā kendiden bulmaḳ vücūd imkānı **yoḫ** *(Şânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 8). [yoḫ,]*
9. Aġyār fikri sende göñül yār fikri **yoḫ**
   Meyyāl-i ḫārsun gül ü gülzār fikri **yoḫ** *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 1). [yoḫ,]*
10. Aġyār fikri sende göñül yār fikri **yoḫ**
    Meyyāl-i ḫārsun gül ü gülzār fikri **yoḫ** *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 2). [yoḫ,]*
11. Her cürm-i güft ü gūyla eşʿār sende hep
    Hīç ḫāṭıruñda tevbe vü ezkār fikri **yoḫ** *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 10). [yoḫ,]*
12. Vaṣlı metāʿın ol perī cān naḳdine virür
    Ey dil neden ki sende bu esrār fikri **yoḫ** *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 16). [yoḫ,]*
13. Şād u feraḥ yürürsün il içinde sende hīç
    Künc-i belāda derd ile aġlar fikri **yoḫ** *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 14). [yoḫ,]*
14. Şānī esīr-i zülf-i nigār oldı zāhidā
    Tesbīh ü tāc u ḫırka vü zünnār fikri **yoḫ** *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 18). [yoḫ,]*
15. Ġaflet şarābı mest-i ḫarāb eylemiş seni
    Ḥayrānım aña sende bir efkār fikri **yoḫ** *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 12). [yoḫ,]*
16. Ġaflet şarābı mest-i ḫarāb eylemiş seni
    Ḥayrānım aña sende bir efkār fikri **yoḫ** *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 12). [yoḫ,]*
17. Ġaflet şarābı mest-i ḫarāb eylemiş seni
    Ḥayrānım aña sende bir efkār fikri **yoḫ** *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 12). [yoḫ,]*
18. Baʿd ile māsivāyı saña yār eyledük
    Ḳurb-ı viṣāl meyli vü didār fikri **yoḫ** *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 8). [yoḫ,]*
19. Gözüñ yumuldı ġaflet ile ṣaġ iken henüz
    Ol çeşm-i cādū nergis-i bīmārı fikri **yoḫ** *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 6). [yoḫ,]*
20. İnkāra düşdüñ ola meger sende ey göñül
    Rūz-i ezelde itdigüñ iḳrār fikri **yoḫ** *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 4). [yoḫ,]*

yok: *Yok.*

1. Ḳurtuluş **yoḳdur** diyār-ı ġamdan ey dil bilmiş ol
   Yollarum seylāb-ı eşküm oldı her dem baġlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 7). [yoḳdur, -dur]*
2. Ol dilrubā ki ṣāḥib-i ḥüsn-i cemāldür
   Vallah **yoḳ** naẕīri anuñ-miṣāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 2). [yoḳ,]*
3. Gelenler çün tevaḳḳuf **yoḳ** gidenler çün tereddüd hem
   Ṭolaşma kār-ı devrāne gelen gelsün giden gitsün *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 7). [yoḳ,]*
4. Ḥāżır u mevcūdsın her şeyde sensüz nesne **yoḳ**
   Cümle-i ʿālem mekānuñ yine sensin lā-mekān *(Şânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 9). [yoḳ,]*
5. **Yoḳ** ḳarārum sensüz ey ārām-ı cānum ḳandasın
   Ey güneş ṭalʿatlı yār-ı mihribānum ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 1). [yoḳ,]*
6. Sözüm oḳ gibi ṭoġrı olduġundan ḳāmetüm buldı
   Vücūdum **yoḳ** ḳapuñda ey perī bir şekl-i āhum ben *(Şânî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 12). [yoḳ,]*
7. İlahī sen münezzehsin saña lāyıḳ **yoḳ** iş bende
   Beni kendüye bu emmāre nefs itmiş durur bende *(Şânî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 1). [yoḳ,]*
8. Sīne mecrūḥ u göñül pür-ġam u dil āteşnāk
   Ṣabr u ārām ise **yoḳ** yār ise istiġnāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 4). [yoḳ,]*

9. Saḥrā-yı ʿaşḳ içinde Şānī şimdi Mecnūn **yoḳ** menem
Bu vādi nevbetle diger dīvāneden dīvāneye *(Şânî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 13). [yoḳ,]*
10. Olar kim görmediler bilmediler bunda bi't-taḥḳīḳ
Ne bilsün anda sen şāhı çü **yoḳdur** çeşm-i ʿirfānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 12). [yoḳdur, -dur]*
11. Yārdan ġayrī göñül levḥinde Şānī kimse **yoḳ**
Vechidür bāḳī ḳalan pes helāk oldı küll-i şey *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 13). [yoḳ,]*
12. Anun kim dīde-i ʿirfānı **yoḳdur** añlamaz ḥikmet
Ne bilsün niçesi mirʾāt-ı Ḥaḳdur vech-i insānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 3). [yoḳdur, -dur]*
13. Yaradılmışda naẓīrüñ **yoḳdur** ey seyyid senüñ
Şānuña Levlāk dur Allāh'dan çünkim ḫiṭāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 5). [yoḳdur, -dur]*
14. Ḳurtuluş **yoḳdur** ebed dām-ı belādan Şānī
Kim ki ol zülf-i girih-gīre dili eylese ʿaḳd *(Şânî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 9). [yoḳdur, -dur]*
15. Anuñ kim pīri **yoḳdur** pīri şeyṭan-ı merīd olur
Saʿādet ehli bir pīrüñ elin ṭutar mürīd olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 1). [yoḳdur, -dur]*
16. Bir cāya irmişüz ki zamān u mekānı **yoḳ**
Ne gice vardur anda ne anuñ nehārı var *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 9). [yoḳ,]*
17. Bir cevr ü cefāsı **yoḳ** güzelcek
Bir luṭf u ʿaṭāsı çokca dilber *(Şânî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 11). [yoḳ,]*
18. Bu ortada rumūzun ḳılca şerḥ eyler anuñ **yoḳdan**
Nezāketde miyān-ı yāre beñzer bir ḫayālüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 7). [yoḳdan, -dan]*
19. Nice bu fısḳ u fücūr nice bu mekr ü ġurūr
Önüñde **yoḳ** mıdur gör tevbeye gel tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 8). [yoḳ,]*
20. Mānend-i miṣl-i şibh-i şebīh ü şerīki **yoḳ**
Vāḥiddür ikilik añа emr-i muḥāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 5). [yoḳ,]*
21. Almaḳ olurdı göñül naḳd ile laʿlüñ būsesin
Ey perī **yoḳ** ṣatduġıñdan oldugı bāzār güç *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 8). [yoḳ,]*
22. **Yoḳdur** şebīh ü miṣlüñ evel yaradılmaġuñ
Sensin Muḥammed Aḥmed-i Muḫtār Muṣṭafā *(Şânî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 5). [yoḳdur, -dur]*
23. Görinen her şeyʾüñ ʿaynında Ḥaḳdur ġayrı **yoḳdur** hīç
Gözüñ aç ẕerrelerden ḳıl temāşā mihr-i raḫşānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 9). [yoḳdur, -dur]*

yok yere: *Haksız yere, haksız olarak.*
1. Leblerüñ birbirine **yoḳ yere** düşmiş şanemā
İkisinden ṣorarum olmaya ʿisyān bir bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 9). [yoḳ yere,]*

yokluk: *Hiçlik, yok olma.*
2. Gerçi **yoḳluḳdan** ʿibāretdür velī
Ṣanmañuz kim her gedā dervīşdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 9). [yoḳluḳdan, -dan]*

yoksa: *Yoksa, aksi takdirde.*
1. Seg rakībe dime çoḳ öldüregör ses kesile
Yoḳsa kūyuñda bu işüñ soñı ġavġāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 6). [yoḳsa,]*
2. Leb-i yāḳūtına yārüñ dür-i eşk eyledi ṣarf
Yoḳsa bu cevher-i çeşmüm aña ṣarrāf mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 8). [yoḳsa,]*
3. ʿAcem olmasa dilber Türk-i tātār olmasa maḥbūb
Ya Rūmī olsa dilber **yoḳsa** bir şūḫ-ı ʿArab olsa *(Şânî Dîvânı, Gazel 163, Mısra 6). [yoḳsa,]*
4. Hemīn mādiḥlerüñden olmaġı maḳṣud ider **yoḳsa**
Ne dil ile idersin ʿālī-şānuñ medḥini Şānī *(Şânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 13). [yoḳsa,]*
5. Laʿl-i dilberden ölürem diseler Şānī baña
Yoḳsa bīmār-ı ġamum olmaz eṭıbbādan ʿilāc *(Şânî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 10). [yoḳsa,]*

yol: *Yol, güzergah, yer II Amaç, maksat.*
1. Leylā gibi gidübeni Mecnūn-ṣıfat o yār
Yollarda ḳoydı nāle-i āh ile āşikār *(Şânî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 2). [yollarda, -lar, -da]*
2. Sāye-veş **yoluna** ḫāk olduġum ey Şānī bu kim
İtmişim vārımı ol serv-i ḫırāmāna fedā *(Şânî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 13). [yoluna, -u, -na]*
3. Ey dīnde ḳarındaşım gel edeb ögren edeb
Ḥaḳ **yolunda** yoldaşım gel edeb ögren edeb *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 2). [yolunda, -u, -n, -da]*
4. Kūyuñda bunca nāle vü feryād u zārı var
Cān virmeye **yoluñda** kimüñ iḫtiyārı var *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 2). [yoluñda, -uñ, -da]*
5. Baş oynayup **yoluñda** fedā cān idenlerüñ
Devletlü başı var ne saʿādetlü kārı var *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 5). [yoluñda, -uñ, -da]*
6. Ṣābit ḳadem ol **yolında** Ḥaḳḳuñ
Ṭayanduñısa bu köpriden eger *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 23). [yolında, -ı, -n, -da]*
7. Öldürüp aġyārı şād idem dimişdiñ Şānīyi
Dilemez ḫayr iş **yolında** öldügüm teʾḫīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 10). [yolında, -ı, -n, -da]*

8. Reh-i ʿaşḳuñda ḳanı bir daḫı bir ʿāşık-ı pāk
   Yoluña merdüm-i çeşmüm gibi cānā dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 8). [yoluña, -u, -ñ, -a]*
9. Her ki cāna tīġ-i ġamzeñden dirīġ sır ṭutar
   Ehl-i ʿaşḳ anı **yolın** azmış ḫarāb-ter ṭutar *(Şânî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 2). [yolın, -ın]*
10. Yolunda kişi ṣu dökünen ḫāk gerekdür
    Mey gibi ṣafā dil ṣu gibi pāk gerekdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 1). [yolunda, -un, -da]*
11. Niçe bir aḳıdasın yaşumı uṣanmayasın
    Dem ola **yoluña** geldügini o ṣanmayasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 2). [yoluña, -uñ, -a]*
12. Ġam yime ḳılsa melāmet seni ʿaşḳ-ı cānān
    Dost **yolunda** ṣalar ʿārif olanlar ʿārın *(Şânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 10). [yolunda, -un, -da]*
13. Dervīş olan ṣızılur Ḥaḳ **yolına** düzilür
    Çörek unı özilür tevḥīde gel tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 13). [yolına, -ı, -n, -a]*
14. Şerīʿatuñ muḥkem it Ḥaḳ **yolına** ṭoġru git
    Yaman ḫūylaruñ terk it tevḥīde gel tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 7). [yolına, -ı, -n, -a]*
15. Nefsüñ **yolına** gitdüñ ʿömrüñ naḳdin çürütdüñ
    Görsen saña ne itdüñ tevbeye gel tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 3). [yolına, -ı, -n, -a]*
16. Bir söz ne olduġı çün pāy-ı Mesīḥe lenger
    ʿAşḳ ehlinüñ bu **yolda** hep vārı terk olundı *(Şânî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 12). [yolda, -da]*
17. Yana kül ola ene'l-ḥaḳ söyleye her ẕerresi
    ʿAşḳ **yolında** zihī ṣādıḳ zihī mansūr hey *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 6). [yolında, -ı, -n, -da]*

yolın az-: *Yolunu şaşırmak.*
1. Her ki cāna tīġ-i ġamzeñden dirīġ sır ṭutar
   Ehl-i ʿaşḳ anı **yolın azmış** ḫarāb-ter ṭutar *(Şânî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 2). [yolın azmış, -mış]*

yoldan koy-: *Yolundan alıkoymak, yolundan döndürmek.*
1. Münkir kişiye uyma ne didigini duyma
   Kendüñi **yoldan ḳoyma** tevḥīde gel tevḥīde *(Şânî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 20). [yoldan ḳoyma, -ma]*

yoldaş: *Yol arkadaşı, dost.*
1. Ey dīnde ḳarındaşım gel edeb ögren edeb
   Ḥaḳ yolunda **yoldaşım** gel edeb ögren edeb *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 2). [yoldaşım, -ım]*

yolın-: *Çekilip koparılmak; kendi saç ve sakalını yolmak.*
1. Görüben ġonce-i laʿlin o şehüñ ayaġına
   Yolınup berg-i vücūdı gül-i raʿnā dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 4). [yolınup, -up]*

yolına cān vir-: *Uğruna can vermek.*
1. Kimdür reh-i ʿaşḳuñda özüñ itmeye ḳurbān
   Ey **yolına cān virmek** olan dīn-i Muḥammed *(Şânî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 8). [yolına cān virmek, -ın, -a-mek]*

yolında: *Uğruna, uğrunda II Amaç, maksat.*
1. ʿAşḳ **yolında** baña ḳıldı naṣīḥat bir pīr
   Didi oġlum saña bir söz diyeyim k'ola pesend *(Şânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 7). [yolında, -ı, -n, -da]*

yolla-: *Yollamak, göndermek.*
1. Ḳurtuluş yoḳdur diyār-ı ġamdan ey dil bilmiş ol
   Yollarum seylāb-ı eşküm oldı her dem bağlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 8). [yollarum, -r, -um]*

yönel-: *Yönelme, bir tarafa meyl etme.*
1. **Yöneldik** ʿaşḳ iline Şānī āh u nāleler hem-rāh
   Vedaʿ itdük dil-i cāna gelen gelsün giden gitsün *(Şânî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 13). [yöneldik, -dik]*

yuḳaru: *Yukarı, yüksek.*
1. Yire göge dime sözüñ ins u melek ṭuyar
   Yel gibi yilme **yuḳaru** aşaġı söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 6). [yuḳaru,]*

yumul-: *Kapanmak.*
1. Gözüñ **yumuldı** ġaflet ile ṣaġ iken henüz
   Ol çeşm-i cādū nergis-i bīmārı fikri yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 5). [yumuldı, -dı]*

Yūsuf: *Hz. Yusuf peygamber.*
1. ʿĀḳıbet Mışr-ı dil içre bulur **Yūsufını**
   Ol ki Yaʿḳūb ola Kenʿānı ġam-ı miḥnetde *(Şânî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 5). [yūsufını, -ı, -n, -ı]*

Yūsuf-ı cān: *Can Yusuf'u, sevilen, aşık olunan Yusuf Peygamber.*

1. Mışr-ı dilde ara bul **Yūsuf-ı cān** ise murād
   Aşşı virmez saña sālik reh-i Kenʿāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 5). [yūsuf-ı cān,]*

Yūsuf-ı Kenʿān: *Kenan ilinin Yusuf'u, Hz. Yusuf.*
1. Cān-ı şīrīn şeker-āsā vü ḥayātum varı
   Mışr-ı ḥüsnüñ şehri ol **Yūsuf-ı Kenʿān'a** fedā *(Şânî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 12). [yūsuf-ı kenʿān'a, -'a]*

yurd: *Bir halkın üzerinde yaşadığı, kültürünü oluşturduğu toprak parçası, vatan.*
1. Ġam ḫaymesi ḳurarsa n'ola sīnede ʿaşḳuñ
   Mānīʿ olmaz kimse aña **yurd** ḳovanuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 6). [yurd,]*

yüksek: *Yukarıda, üst tarafta olan yer.*
1. Gel gel ey murġ-ı dil Şānī göñülden vaṭan it
   Bāl açup her yaña **yükseklere** pervāz itme *(Şânî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 10). [yükseklere, -ler, -e]*
2. Döñme bir sāye görünce şanma kim ol ẕātdur
   Ẕāt bir **yüksek** hümādur düşmez andan yire ney *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 8). [yüksek,]*

yürek: *Gönül, kalp, yürek.*
1. Neye döndi **yüregüm** ġamzeñ oḳından naẕar it
   Gūş idüp nāle-i feryād u figānum ḫazer it *(Şânî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 1). [yüregüm, -üm]*
2. **Yürekde** dāġ-ı miḥnet ʿaksidür ey Şānī düşmişdür
   Görenler öyle şanur rūy-ı zerdim üzre ḫālim var *(Şânî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 13). [yürekde, -de]*

yüri-: *Adım atarak ilerlemek, gitmek.*
1. Sen **yürirsin** bī-ḫaber ölüm arduñca gezer
   El-ḫazer heyü'l-ḫazer tevbeye gel tevbeye *(Şânî Dîvânı, Gazel 161, Mısra 13). [yürirsin, -r, -sin]*
2. Perde-i pindārı yaratmayınca bulmazsın necāt
   Sen gerek ʿuryan **yüri** ẕahid ya ḫırḳā şāl gey *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 10). [yüri,]*

yüri: *"Çabuk, haydi" anlamlarında bir söz.*
1. Yüri Ḫudā-bīn olagör eyleme ḫod-bīn özüñ
   Pendi bu Şānīden işit her sözidür saña kitāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 13). [yüri,]*
2. Men ʿaref sırrına ir ʿārif-i Rabb iste **yüri**
   ʿİlmüñi cehl idüp yeter tekyelenüp aña ṭayan *(Şânî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 9). [yüri,]*

yürü-: *Yürümek, gitmek, devam etmek.*
1. Şād u feraḥ **yürürsün** il içinde sende hīç
   Künc-i belāda derd ile aġlar fikri yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 13). [yürürsün, -r, -sün]*
2. Sen şāha ġulām oldı cān u dil ile Şānī
   Meydān-ı muḥabbetde **yürür** iken āzāde *(Şânî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 10). [yürür, -r]*
3. Dāmenin dest-i taʿalluḳdan iden kimse ḫalāṣ
   Bāġ-ı dehr içre **yürür** servi gibi āzāde *(Şânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 8). [yürür, -r]*

yüz: *Yüz, suret, çehre.*
1. Bāġ-ı ġamda beni bülbül gibi şīvende ḳoyan
   Gül **yüzüñ** şevḳi ile ġonce-i ḫandānuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 6). [yüzüñ, -üñ]*
2. Yaşumuñ düşkinligin serv-i ḳaddüñsiz gördiler
   Yirlere sürtüp **yüzin** aġlar baña ırmaġlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 6). [yüzin, -in]*
3. Yār işiginde ötme raḳībā laḳır laḳır
   Epsem sürülmedin yire **yüzüñ** taḳır taḳır *(Şânî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 2). [yüzüñ, -üñ]*
4. İmām-ı ḳible tesbīh ü ġıdā-yı cān mıdur Şānī
   Ne gözdür bu ne **yüzdür** bu ne ḳand u bu ne şekkerdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 10). [yüzdür, -dür]*
5. Ebr-i zülfüñ gün **yüzüñden** refʿ idelden ey şanem
   Ġarḳ-ı envār-ı tecellī oldı hep kevn-i mekān *(Şânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 5). [yüzüñden, -ün, -den]*
6. Ey **yüzüñden** on sekiz biñ ʿālemün naḳşı ʿayān
   Ḳaşlaruñ bir yerde baş çatup anı eyler beyān *(Şânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 1). [yüzüñden, -üñ, -den]*
7. Benüm ḫod nefs-i ẕālim düşmenümmiş bilmedüm anı
   Baña dost ṣanup aldandum **yüzüme** itdigin ḫande *(Şânî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 4). [yüzüme, -üm, -e]*
8. **Yüzüñdür** āfitāb-ı dil cihān nūruñladur aydın
   Ḳamu ilden bize öñdin şefāʿat yā Resūlallāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 5). [yüzüñdür, -ü, -ñ, -dür]*
9. Ayaḳ başmadı bir kez **yüzüme** bu bāġ-ı ʿālemde
   Bu deñlü sāye-veş düşündüm ol serv-i ḫırāmāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 5). [yüzüme, -üm, -e]*
10. **Yüziñe** nūr-ı Ḥaḳ olmış hüveydā
    Anuñ çün ehl-i ʿaşḳı ḳıldı şeydā *(Şânî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 1). [yüziñe, -i, -ñe]*
11. Kaşuñ miḥrābına ey **yüzi** ḳıblem
    Sücūd itdük ḳamu kim eylemez yā *(Şânî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 9). [yüzi, -i]*

12. İl ẕemmin iden kimseye zinhār ḳatıñda
Yüz virme ki eksik dönecek ol **yüzi** ḳara *(Şânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 6). [yüzi, -i]*
13. Allāh'ı Resūl'i seven eyler bulara buġż
Baḳmaz **yüzine** raġbet idüp bunlaruñ aṣlā *(Şânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 12). [yüzine, -i, -n, -e]*
14. Edebdür **yüzüñ** ṣuyı keser yaramaz ḥūyı
Hīç getürmez ġayġulı gel edeb ögren edeb *(Şânî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 5). [yüzüñ, -üñ]*
15. ʿĀrıżuñ zülfüñle örtüp itmegil ey yār güç
Ṭutma balçıḳla güneş **yüzün** idüp iẕhār güç *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 2). [yüzün, -ü, -n]*
16. Kim ki **yüzüñ** görse dir ṣalli ʿalā Muḥammed
İşte sirāc-ı münīr ṣalli ʿalā Muḥammed *(Şânî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 1). [yüzüñ, -üñ]*
17. Ey Şānī raḳībüñ **yüzüni** görmeden özge
ʿĀlemde benüm daḫı ne ġuṣṣa elemüm var *(Şânî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 13). [yüzüni, -ün, -i]*
18. Ḫāk-pāyın ellerümle sürmeyince **yüzüme**
Kaʿbe ḥaḳḳı bilmedüm Şānī teyemmüm nidügin *(Şânî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 9). [yüzüme, -üm, -e]*

yüz: *Yüz, çehre II Sayı, yüz.*
1. Bir gülşen içre **yüz** güli ṣolmaz hevāsı ḫūb
Ne ḳış u yazı var ne ḫarīf-i bahārı var *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 11). [yüz,]*

yüz: *Yüz, sayı sıfatı.*
1. Küḥl-i māzāġü'l başardan sürmelüdür gözlerüñ
Anuñ içün ḥāʾil olmaz çeşmüñe **yüz** biñ ḥicāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 12). [yüz,]*
2. Vaṣf-ı ruḫuñla ḫāl ü ḫaṭuñ olmaya beyān
Yüz metn yüz ḥavāṣī ile dense yüz ṣürūh *(Şânî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 8). [yüz,]*
3. Vaṣf-ı ruḫuñla ḫāl ü ḫaṭuñ olmaya beyān
Yüz metn **yüz** ḥavāṣī ile dense **yüz** ṣürūh *(Şânî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 8). [yüz,]*
4. Vaṣf-ı ruḫuñla ḫāl ü ḫaṭuñ olmaya beyān
Yüz metn **yüz** ḥavāṣī ile dense **yüz** ṣürūh *(Şânî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 8). [yüz,]*
5. Ṣerh idemez dibāce-i miṣbāḥ-ı ḫüsnüñi
Ṣemsü'l-meānī żav gibi yazarsa **yüz** ṣürūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 4). [yüz,]*

yüz çevir-: *İlgiyi kesmek, önemsememek, uzaklaşmak.*
1. Bilerse ḳatlüme cellād-ı çeşmi tīġın ey Şānī
Çevirmem yüz ḳaçırmam ser muṭīʿüm emr-i fermāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 158, Mısra 14). [yüz çevirmem, -me, -m]*

yüz karası: *Utanılacak bir durum veya şey, yüz kiri, günah.*
1. **Yüz ḳarasıyla** siyeh ḳıldı ʿamel defterlerin
Sen şefīʿ ol Şānī'ye ey nūr-ı Ḥaḳ yevmü'l ḥisāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 17). [yüz ḳarasıyla, -y, -la]*

yüz sür-: *Baş eğmek, (huzurunda) yere kapanmak, ayaklara kapanmak.*
1. ʿAşḳ ayaġına **yüz sürdügüme** ʿālemde
Pāye-i ʿālīye irdüm buluban ḳadr-i bülend *(Şânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 11). [yüz sürdügüme, -düg, -üm, -e]*
2. Baṣṣa pā rūyumda ḳaṣd-ı cān idüp ol ḫūnī āh
Yüz süreydüm geh ayaġına öpeydüm gāh elin *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 4). [yüz süreydüm, -ey, -dü, -m]*
3. Ṣu gibi **yüz sürüp** kim ola bāġa varmaya
Elvān-ı mīve ṣaḫn-ı çemen-i sebze-zārdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 9). [yüz sürüp, -üp]*
4. Ḳaddüñle çeşm-i zülfüñden lebüñ-çün dil ne çekmişdür
Ḳapuña **yüz sürüp** Şānī anı iʿlāma gelmişdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 14). [yüz sürüp, -üp]*

yüz sürigel-: *Baş eğmek, (huzurunda) yere kapanmak, ayaklara kapanmak (saygı bağlamında).*
1. **Yüz sürigeldi** Şānī bilüp sehv ü cürmini
Kendüye ḳıldı dergeh-i aʿlāñı ʿözr-ḫāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 7). [yüz sürigeldi, -igel, -di]*

yüz vir-: *İlgi, yakınlık göstermek II Şımartmak.*
1. İl ẕemmin iden kimseye zinhār ḳatıñda
Yüz virme ki eksik dönecek ol yüzi ḳara *(Şânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 6). [yüz virme, -me]*

yüzi aḳ: *Yüzü ak; merhametli; cömert.*
1. Baña ḫūbān dārını gerekmez Şānī ʿarż itmek
Benüm bir lüṭfı çoḳ çeşmi siyāhum **yüzi aḳum** var *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 14). [yüzi aḳum, -um]*
2. Kūyında müddeʿī ḳo bu mesti ḳızartmagil
Ḥālüm o gözü ḳara **yüzü aḳa** söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 12). [yüzü aḳa, -a]*

yüzi gül: *Gül yüzlü.*

1. Her kişi şānına lāyıḳ iş ider ey **yüzi gül**
   Şānī üftāde ki n'itsüñ yine öz şānuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 13). [yüzi gül,]*
2. Bir yaña ḫālüñ ise ey **yüzi gül**
   Murġ-ı dil ḳapumda bir dāne geçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 5). [yüzi gül,]*

yüzünden: *Yüzünden, sebebiyle, -den dolayı.*
1. ʿĀlem-i aşla naẓar ṣalup ulü'l-ebsār olan
   Didiler maʿnā **yüzünden** ḳaṭre-i ʿummāna bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 8). [yüzünden,]*

yüzüñi sür-: *Aşırı sevgiyi ve bağlılığı göstermek için yere eğilmek, yere kapanmak II Sevgilinin ayağına kapanmak.*
1. İşigi ṭaşına yeter **sür yüzüñi** ki key müddeʿī
   Aġ olmaġa hīç çāre mi vardur cihānda ḳaraya *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 15). [yüzüñi sür,]*

Z z

zād: *Azık.*
1. Giryān olan gözümle bu biryān olan ciger
   Zāda zevāda bize yiter düşme zaḥmete *(Şânî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 6). [zāda, -a]*

zād-ı ʿaşḳ: *Aşk azığı.*
1. Künc-i ġamda **ẕād-ı ʿaşḳı** ḳūt idüp
   Hūn-i dil iden ġıdā dervīşdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 5). [ẕād-ı ʿaşḳı, -ı]*

zaʿferān-āsā: *Safran gibi.*
1. Nedür bu güft ü gū Şānī nedür bu ḫalḳ-ı ḫū Şānī
   Nedür bu zerd-rū Şānī nedür bu **zaʿferān-āsā** *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 14). [zaʿferān-āsā,]*

zāġ: *Karga.*
1. Bülbüller ile gülşen-i vaḥdette kün dimeñ
   Ṭuyurma degme ḳarġaya her **zāġa** söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 160, Mısra 10). [zāġa, -a]*

zaġal: *Yaramaz iş, zarar II Tembel.*
1. Ṣāf dilce ġıll u ġışsızca **zaġalsizce** olup
   Sīmī tence pākce ārī dehence olsa yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 7). [zaġalsizce, -siz, -ce]*

zāġ-ı herze: *Boş söz kargası, boş konuşan.*
1. **Zāġ-ı herze** laḳırdısı var iken
   Murġ-ı şekker maḳāli neylerler *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 3). [zāġ-ı herze,]*

zāhid: *Kaba sofu (çok dindar olup irfanı olmayan kimse).*
1. ʿĀşıḳ oldur ola āyīne-ṣıfat rūşen-dil
   Zāhid-i seng-i siyeh gibi ne tünd ola ne saḫt *(Şânî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 6). [zāhid-i, --i]*
2. Sāde dil hem ṣāf sīne pāk meşreb ʿāşıḳ ol
   Münkir olma ehl-i dīnüñ **zāhid** u ʿabbādına *(Şânî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 16). [zāhid,]*
3. Ṣūret-i rızḳ-ı riyādan ḳurtulurduñ **zāhidā**
   Şānī-veş gelseñ melāmet kūyuna mestāne bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 13). [zāhidā, -ā]*
4. Dil zārını aġyār ile zinhār **zāhid** ṭuymasun
   Sırr-ı ḫafī açılmasun bīgāneden bīgāneye *(Şânî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 11). [zāhid,]*

5. Zāhid çekerse bādeyi ferrāce altına
   Ey Şānī sen de ḳalma o bardaġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 13). [zāhid,]*
6. Perde-i pindārı yaratmayınca bulmazsın necāt
   Sen gerek ʿuryan yüri **ẕahid** ya ḥırḳā şāl gey *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 10). [ẕahid,]*
7. Nedür ol **zāhid** ü engel nedür aġyār u raḳīb
   Be ne ebleh be ne cāhil be ne nādān be ne ḫar *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 5). [zāhid,]*

zāhidā: *Ey zâhid!.*

1. Sīnemde **zāhidā** elif-i dāġa söyleme
   Serv ü gül ile zeyn olan bāġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 1). [zāhidā,]*
2. Sīnemde nār-ı ʿaşḳa dil uzatma **zāhidā**
   Yaḫşı degül anuñ gibi ocaġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 7). [zāhidā,]*
3. Şānī esīr-i zülf-i nigār oldı **zāhidā**
   Tesbīh ü tāc u ḫırka vü zünnār fikri yoḳ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 17). [zāhidā,]*
4. Eger münkir degülseñ **zāhidā** ayāt-ı Ḳurʾāna
   Naẓar ḳıl muṣḥaf-ı rūyında ḫaṭ u ḫāl-i cānāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 1). [zāhidā,]*

zāhīd-i gümrāh: *Yolunu kaybetmiş kaba sofu.*

1. Öpdügüm sāḳī ayaġı ṭutduġum dāmān-ı yār
   Ḥāşāli'llāh neylerüm ben **zāhīd-i gümrāh** elin *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 6). [zāhīd-i gümrāh,]*

zāhid-i ḫodbīn: *Kibirli, bencil zahit.*

1. Olmaġıl **zāhid-i ḫodbīn** u ḫudaʿ-pīşe ṣaḳın
   Ḫīle vü mekr ile dirilme geçüp illere fend *(Şânî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 9). [zāhid-i ḫodbīn,]*

zāhid-i miskīn: *Aciz sofu.*

1. Tīre-dildür ġam-ı zülfüñle şeb-i yeldānuñ
   Bilmedüm **zāhid-i miskīne** ne ġayġudur bu *(Şânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 10). [zāhid-i miskīne, -e]*

ẕāhir ol-: *Görünür olmak, meydana çıkmak, açığa çıkmak.*

1. Kendüdür her söz ki benden **ẕāhir olur** söyleyen
   Ben kimüm ey Şānī kim leb depredüp açam dehān *(Şânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 13). [ẕāhir olur, -ur]*

zaḫm: *Yara II Gönül yarası.*

1. Degüldür dāġ-ı sīnem **zaḫm** alupdur naʿl-i pāyından
   Semend-i nāzın oynatduḳça Şānī şehsüvārum yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 13). [zaḫm,]*
2. Şemşīrüñ içre virse n'ola baña **zaḫmını**
   Bu teşne cānuma benüm āb-ı zülāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 7). [zaḫmını, -ı, -n, -ı]*
3. Her kimüñ kim **zaḫmına** derd-i ḥabīb olmaz devā
   Çāresizdür iki ʿālemde anuñ dermānı yoḳ *(Şânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 11). [zaḫmına, -ı, -n, -a]*

zaḫmete düş-: *Zahmete girmek, güç durum içinde olmak, sıkıntı çekmek.*

1. Giryān olan gözümle bu biryān olan ciger
   Zāda zevāda bize yiter **düşme zaḫmete** *(Şânî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 6). [zaḫmete düşme, -me]*

zaḫm-ı niʿāl: *Nalların yarası.*

1. Ẕaḫm-ı niʿāl-i esb-i belādur degül o dāġ
   Ey Şānī sīnem üzre şeh-i ġam ḳonar göçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 9). [ẕaḫm-ı niʿāl-i, --i]*

zaḫm-ı pāy: *Ayak yarası.*

1. **Zaḫm-ı pāy** naʿlidür dāġ-ı siyehler ṣanmañ ol
   Sīnemüñ üsti semendür derd ü ġam oynaġıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 7). [zaḫm-ı pāy,]*

zaḫm-ı peykān-ı müje: *Kirpiğinin okunun yarası.*

1. Dāġ-ı miḥnet **zaḫm-ı peykān-ı müjeñ** ey ḳaşı yā
   Gülşen-i sīnemde dāʾīm lāle-i aḥmer yeter *(Şânî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 5). [zaḫm-ı peykān-ı müjeñ, -ñ]*

zaḫm-nāk: *Yaralı.*

1. Gözlerüñden **zaḫm-nāk** olup ölenler ḫālini
   Leblerüñden ṣordum oldur dir ḫayāt-ı cāvīdān *(Şânî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 3). [zaḫm-nāk,]*

ẓālim: *Zalim, zulüm edici.*

1. Şehā bu çeşm-i gamzeñ ḫāl-i fitneñ zülf-i bī-dinüñ
   Ne **ẓālimdür** ne ḳātildür ne cāzūdur ne kāfirdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 4). [ẓālimdür, -dür]*
2. Nedür ol beñ nedür o zülf nedür ol ġamze o çeşm
   Be ne cāzū be ne sāḥir be ne **ẓālim** be ne şer *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 4). [ẓālim,]*

zamān: *Zaman II Durum, şart.*

1. Bir cāya irmişüz ki **zamān** u mekānı yoḳ
   Ne gice vardur anda ne anuñ nehārı var *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 9). [zamān,]*
2. Bir **zamān** ḫāl-i siyehkāruñ idi şimdi ḫaṭuñ
   Durmayup ṣalmadadur fitne-i devrān bir bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 11). [zamān,]*
3. Evrāḳ-ı ʿaḳlımuz n'ola daġılsa her **zamān**
   Şīve kitābın ol perī her ān açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 7). [zamān,]*
4. Buldı necāt dünye vü ʿukbāda her **zamān**
   Emr-i şerīf-i şerʿüñ iden kendüden edā *(Şânî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 11). [zamān,]*

zambaḳ: *Zambakgillerden, 90-100 santimetre yüksekliğinde, güzel ve iri çiçekli, çok yıllık bir süs bitkisi.*

1. Lāle vü **zambaḳ** açılmışlar güle gülşende dün
   Şāh öñinde kār-ı dervīşān-ı şeyʾullāhdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 11). [zambaḳ,]*
2. Sīm ü zerle pür görüp **zambaḳ** kefin ey ġonce leb
   Gülşen-i kūyuñda güller açdı şeyu'llāh elin *(Şânî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 11). [zambaḳ,]*

z'ān: *Bundan dolayı, bu sebeple.*

1. Şānī bedān ki çāre-i bīçāregān ü şüd
   ʿAzmem hemīşe **z'ān** ki be-sūy-ı Muḥammedest *(Şânî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 10). [z'ān,]*

zānū-yı vefā: *Sevgilinin dizinin sadakati.*

1. Ser-i ser-geşteyi **zānū-yı vefā** üzre alup
   Şerbet-i vaṣl ile cemʿ eyleyüben ʿaḳlum uyar *(Şânî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 7). [zānū-yı vefā,]*

zār: *Ağlama, inleme, sızlanma; zayıf, dermansız.*

1. Ey cān ṭabībi dil-i bīmārı unutma
   Ol künc-i belā içre olan **zārı** unutma *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 2). [zārı, -ı]*
2. Niçe ḳayd olavuz bend-i ʿanāṣırda esīr ü **zār**
   İlahī sen ḫalāṣ eyle ḳılup inʿām-ı ihsānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 172, Mısra 5). [zār,]*
3. Nedür bu naġmeler dilde terennümler mi bülbülde
   Nedür bu **zār** içi ilde nedür bu ṭaşra ki ġavġā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 10). [zār,]*
4. Gün açup şaʿşaʿa-ı mihr-i ruḫın seyr idicek
   Ẕerre-veş ʿaḳlum arada itürüp ḳaldum **zār** *(Şânî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 6). [zār,]*
5. Seng-i ġam ile itme dil-i Şānī'i mecrūḥ
   Zārumla ṣaḳın rāz açılur ṭās çıñıldar *(Şânî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 14). [zārumla, -um, -la]*
6. Sen itdüñ baña dime nefʿ ü **żar** görseñ bir ādemden
   Ki bu sen ben dimeklik eyledi merdūd Şeyṭānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 7). [żar,]*

zār it-: *Ağlatmak, ağlatıp inletmek.*

1. Āh ile işüm **zār iden** derd ile hem timār iden
   Hem giceler bīdār iden yārüñ cemālidür beni *(Şânî Dîvânı, Gazel 168, Mısra 11). [zār iden, -en]*
2. Beni bīmār idenümsin ġamla **zār idenümsin**
   Yine timār idenümsin beni iḥyā sen idüpsin *(Şânî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 9). [zār idenümsin, -en, -üm, -sin]*

zār ol-: *Ağlamak.*

1. Şānī gibi şoñra **zār olursın**
   Aġlamaḳ olur saña da hemser *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 33). [zār olursın, -ur, -sın]*

zār-ı bīmārī: *İnleyen hasta.*

1. Nedür bu genc-i bī-yārī nedür bu **zār-ı bīmārī**
   Nedür bu ḫāl-i bīdārī nedür bu giceler iḥyā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 11). [zār-ı bīmārī, -ī]*

zār-ı efġān: *Feryadın perişanı, inleyeni.*

1. Ṣırāṭ-ı ḥaşr-i mīzānda ḳalınca **zār-ı efġānda**
   İrişüp sen bize anda şefāʿat ya Resūlallah *(Şânî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 11). [zār-ı efġānda, -da]*

ẕarīfān: *Zarif bir kimseye yakışır tarzda, zarif bir şekilde.*

1. Nām-ı dilber midür aġzuñda ʿaceb evrāduñ
   Birbirinden sözüñ ey Şānī **ẕarīfāna** düşer *(Şânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 14). [ẕarīfāna,]*

ẕarīfāne: *Zarifçe, incelikle.*

1. Egerçi şehr-i ḥüsnüñ dilberi çoḳ ey püser ammā
   Senüñ gibi güzel olmaz **ẕarīfāne** levendāne *(Şânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 10). [ẕarīfāne,]*

zār u perīşān: *İnleyen, perişan (aşık).*

1. Merḥūm it anı eyleme maḥrūm ḫūr-zār
   Geldi ḳapuña **zār u perīşān** rū-siyāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 6). [zār u perīşān,]*

zāt: *Kişi, kendi, bizzat kendi.*
1. Çünki bildüñ maẕharı **ẕāt** u ṣıfāt imiş özüñ
   Açma rāzıñ ṣaḳla bu esrārı gel ifşā nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 17). [ẕāt,]*
2. Döñme bir sāye görünce ṣanma kim ol ẕātdur
   Ẕāt bir yüksek hümādur düşmez andan yire ney *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 8). [ẕāt,]*
3. Döñme bir sāye görünce ṣanma kim ol **ẕātdur**
   Ẕāt bir yüksek hümādur düşmez andan yire ney *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 7). [ẕātdur, -dur]*
4. Ḳanḳı ādem kim anuñ **ẕātında** bir ʿirfānı yoḳ
   Beñzer ol bir ṣūrete olmış muṣavver cānı yoḳ *(Şânî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 1). [ẕātında, -ı, -n, -da]*

zāt-ı mevlā: *Allah'ın zatı.*
1. Pertev-i nūr-ı **ẕāt-ı mevlāsın**
   Görmedi gerçi dīde-i küffār *(Şânî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 5). [ẕāt-ı mevlāsın, -sın]*

zāt-ı muṭahhar: *Maddî ve mânevî kirlerden temizlenmiş zat.*
1. Ey **ẕāt-ı muṭahhar** güneş-i çarḫ-ı nübüvvet
   Ey nūr-ı Ḫudā cedd-i şebābeyn Muḥammed *(Şânî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 5). [ẕāt-ı muṭahhar,]*

zāt-ı şerīf-i ḥakk: *Allah'ın şerefli zatı.*
1. Kimdür ḳapuñda sehv u ḫaṭā ḳılmamış ey İlāh
   Ẕāt-ı şerīf-i Ḥaḳḳdur olan var ise bī-günāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 162, Mısra 2). [ẕāt-ı şerīf-i ḥaḳḳdur, -dur]*

żav: *Aydınlık.*
1. Şerh idemez dibāce-i mişbāḥ-ı ḥüsnüñi
   Şemsü'l-meānī **żav** gibi yazarsa yüz şürūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 4). [żav,]*
2. Mihr ü meh felek gibi āfāḳa **żav** viren
   Mişbāḥ vechidür birisi birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 7). [żav,]*

żav vir-: *Aydınlık vermek.*
1. Diller ʿaceb mi pertev-i ruḥsāruñ ile olsa ẕeyn
   Tāb-ı ruḫuñdur **żav viren** kāşāneden kāşāneye *(Şânî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 4). [żav viren, -en]*

zāviye-i dehr: *Dünya köşesi.*
1. Mülk idinmez bu **zāviye-i dehri** kendüye
   Niçe Sikender adluniçe Cem ḳonar göçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 5). [zāviye-i dehri, -i]*

żāviʿ ol-: *Ziyan olmak, boşa gitmek.*
1. Ṣanma peykān-ı müjeñ **żāyiʿ olur** bende şehā
   Sīneden geçdügi dem ol yeri var cāna düşer *(Şânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 5). [żāyiʿ olur, -ur]*

zebān: *Dil, lisan, konuşma.*
1. Ẕikr-i Ḥaḳḳa her giyāh-ı sebz olmış bir **zebān**
   Her varaḳ bir defter-i āsār-ı ṣunʿu'llāhdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 3). [zebān,]*
2. Cān **zebānına** düşelden ʿaşḳ ile güftār-ı hū
   Sālik-i cān u dil oldı vāḳıf-ı esrār-ı hū *(Şânî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 1). [zebānına, -ı, -n, -a]*
3. Hūdan özge var mı hīç bilmem cihānda cān-ı dil
   Şāhid- i ʿaşḳum **zebānumda** benüm ezkār-ı hū *(Şânî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 6). [zebānumda, -um, -da]*

zebān-ı ḥāl: *Hal dili.*
1. Bezm-i ṣafāda ney gibi gūş it terānesin
   N'eyler **zebān-ı ḥāl** ile neyden ṣadāyı gör *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 4). [zebān-ı ḥāl,]*

zeber: *Üst.*
1. Eşkümi āhum ile zīr u **zeber** ḳıldı bu çarḫ
   Kimi gör yire çalar kimini aʿlāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 3). [zeber,]*

zebḥ: *Boğazlama, kurban kesme.*
1. **Ẕebḥine** efʾīsin öldürmek içün
   Ḳahrı tiryāk eyleyenler ṣūfīdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 9). [zebḥine, -i, -n, -e]*

zebḥ it-: *Kurban kesme, boğazlama.*
1. Nefsini **zebḥ idüp** İsmāʿīl gibi
   Cān iden yāre fedā dervīşdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 7). [zebḥ idüp, -üp]*

zebīḥu'llah: *Allah'a kurban olacak kişi II Hz. İsmail.*

1. Kaʿbe-i kūyuñda her dem cān-ı dil kurbān olur
   ʿİzzet-i ẕātuñ-çün İsmāʿīl **Ẕebīḥu'llahdur** *(Şânî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 14). [ẕebīḥu'llahdur, -dur]*

zebūn: *Zayıf, güçsüz, kuvvetsiz.*

1. Ey nefse esīr olan **ẕebūn** er
   Kes ḳayduñı ṭap ḫalāṣ bul fer *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 1). [ẕebūn,]*

zebūn it-: *Güçsüz duruma düşürmek.*

1. Beni bu küştegān-ı nefs iñen çok başdı lüṭfuñdan
   İlahī sen hidāyet it **ẕebūn idem** anı bende *(Şânî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 8). [ẕebūn idem, -em]*

zehr: *Zehir, öldürücü sıvı.*

1. Nīsān ḳaṭresin ki olur mār ile ṣadef
   Olur birine **zehr** anuñ birisi ne dür *(Şânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 12). [zehr,]*

zehr-i mār: *Yılan zehri.*

1. Zülfi ġamıyla ol ṣanemüñ dil ġıdāları
   Ey Şānī ṭatlu cānuma hep oldı **zehr-i mār** *(Şânî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 10). [zehr-i mār,]*

zeḳan: *Çene II Sevgilinin çene çukuru.*

1. Nedür bu ʿārıż u fem leb ü zenaḫdān **zeḳan** ġabġab
   Nedür bu caʿd-ı gīsūlar nedür bu ḫāk-i ʿanber-sā *(Şânî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 5). [zeḳan,]*
2. Unutma bizi laʿl ü **ẕeḳan** būselerinden
   Bīmār-ı dil ister ḳatı şeftālü vü alma *(Şânî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 5). [ẕeḳan,]*

zemān: *Zaman, vakit.*

1. Dolaşursın dil-i sevdāzedeyle her **zemān** ey zülf
   Bilürüm ḳaṣduñ ol dīvāneyi zencīre ṭaḳmaḳdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 7). [zemān,]*

zemmām: *Dedikoducu, çekiştiren.*

1. Kezẕāb ile ġammāz ile **ẕemmām** ile nemmām
   Allāh resūline vü ḫalḳa olur aʿdā *(Şânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 9). [ẕemmām,]*

zemm it-: *Yermek, kötülemek.*

1. İl **ẕemmin iden** kimseye zinhār ḳatıñda
   Yüz virme ki eksik dönecek ol yüzi ḳara *(Şânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 5). [ẕemmin iden, -en]*

zenahdān: *Çene, çene çukuru.*

1. Nedür bu ʿārıż u fem leb ü **zenaḫdān** zeḳan ġabġab
   Nedür bu caʿd-ı gīsūlar nedür bu ḫāk-i ʿanber-sā *(Şânî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 5). [zenaḫdān,]*

zencīr: *Zincir (Sevgilinin saç bölüğü).*

1. Dolaşursın dil-i sevdāzedeyle her zemān ey zülf
   Bilürüm ḳaṣduñ ol dīvāneyi **zencīre** ṭaḳmaḳdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 8). [zencīre, -e]*
2. Bağlanurken ġālibā **zencīrlerle** şīrler
   Bu ʿaceb ṭutmaz dil-i divāneyi zencīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 1). [zencīrlerle, -ler, -le]*
3. Bağlanurken ġālibā zencīrlerle şīrler
   Bu ʿaceb ṭutmaz dil-i divāneyi **zencīrler** *(Şânî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 2). [zencīrler, -ler]*
4. Cān u dil ey āhū-çeşm olmışdur iki şīrler
   Bend içün zülfüñ ḳıl anlar boynına **zencīrler** *(Şânî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 2). [zencīrler,-ler]*

zencīr-i ġam-ı ʿaşḳ: *Aşk kederinin zinciri.*

1. Beni **zencīr-i ġam-ı ʿaşḳa** ura itmege bend
   Resen-i zülfini boynuma benüm ḳıldı kemend *(Şânî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 1). [zencīr-i ġam-ı ʿaşḳa, -a]*

zencīr-i ġam-ı ʿaşḳ: *Aşk kederinin zinciri.*

1. Bend bend her kūşeden ey Şānī bağlanmış yatur
   Şimdi **ẕencīr-i ġam-ı ʿaşḳuñ** benim dīvānesi *(Şânî Dîvânı, Gazel 170, Mısra 14). [ẕencīr-i ġam-ı ʿaşḳuñ, -uñ]*

zer: *Altın.*

1. Faḳr-ı ġam çekmem gınā-yı ḳalbe mālik olmışum
   Eşk-i çeşmüm rūy-ı zerdüm baña sīm ü **zer** yeter *(Şânî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 8). [zer,]*
2. Nedür ol dişler ü lebler sūz-ı dilber u ruḫ-ı men
   Be ne cevher be ne gevher be ne lūʿlū be ne **zer** *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 8). [zer,]*

zer-perest: *Altına tapan.*

1. Zer-perest oldı ṣūret ister ḫalḳ
   Bilmezem bu vebāli neylerler *(Şânî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 13). [zer-perest,]*

zerāfet: *İncelik, zariflik.*

1. Nedür Şānī bu ḥāletler leṭāfetler **ẕerāfetler**
   Nedür bunca belāġatler nedür bu ṭarz-ı nev-peydā *(Şânî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 9). [ẕerāfetler, -ler]*

zerd-rū: *Sararmış yüz, solgun yüz.*

1. Nedür bu güft ü gū Şānī nedür bu ḫalḳ-ı ḫū Şānī
   Nedür bu **zerd-rū** Şānī nedür bu zaʿferān-āsā *(Şânî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 14). [zerd-rū,]*

zer-i ʿömr: *Ömür altını, ömür.*

1. **Zer-i ʿömrün** virenüñ vaṣl metāʿın tāre
   Miḥek-i ʿaşḳla ḳalbi silenüñ ṣāf mıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 3). [zer-i ʿömrün, -ün]*

zerre: *Bir arpanın yüzde bir cüz'ü, pek ufak parça, şey.*

1. Āfitābı **ẕerreden** deryāyı Şānī ḳaṭreden
   Görüp idrāk itmeseñ ʿālemde nādānlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 9). [ẕerreden, -den]*
2. Daḫı bir **ẕerre** ṭuyulmadı rumūz-ı dehenüñ
   Ḫurde-dānlar niçe dolu anı maʿnāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 15). [ẕerre,]*
3. ʿAceb mi olsa artuḳ **ẕerreden** üftāde ʿāṣıḳlar
   Çün ol meh çarḫ-ı ḥüsn içre bugün mihr-i münevverdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 5). [ẕerreden, -den]*
4. Niçe demdür ki senüñ vālih ü ḥayrānuñdur
   Ṭuyur da Şāniyā bir **ẕerre** lebüñ esrārın *(Şânî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 14). [ẕerre,]*
5. Ḳaṭresin baḥre yetiş **ẕerre** iseñ mihre ulaş
   Aldanup ḳalma meges gibi yiten lezzetde *(Şânî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 7). [ẕerre,]*
6. Yana kül ola ene'l-ḥaḳ söyleye her **ẕerresi**
   ʿAşḳ yolında zihī ṣādıḳ zihī mansūr hey *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 5). [ẕerresi, -si]*
7. Görinen her şeyʾüñ ʿaynında Ḥaḳdur ġayrı yoḳdur hīç
   Gözüñ aç **ẕerrelerden** ḳıl temāşā mihr-i raḫşānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 10). [ẕerrelerden, -ler, -den]*
8. Tā ḳıyāmet ḳopa şerḥ olmaya dilden **zerre**
   Söylenür olsa eger derd-i ġam ey cān bir bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 5). [zerre,]*
9. Şerʿüñ envārı żiyā-baḫş olsa āfāḳa n'ola
   Ẕerredür eflākda mihr-i ruḫuñdan āfitāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 4). [ẕerredür, -dür]*
10. Ṭuymadum **ẕerrece** lalüñ ḫaberin çoḳ ṣordum
    Sizmedüm ḳılca belüñ sırrını çoḳ itdüm cehd *(Şânî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 3). [ẕerrece, -ce]*
11. Maḥv-ı fenāda Şānī Beg maḥv-ı vücūd idüp bugün
    Ḳoyma özüñde sensin ol **ẕerre** vü şemmece nişān *(Şânî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 12). [ẕerre,]*
12. Virmiş idüm laʿl-i yāre ġāʾibāne göñli ben
    Mihr-i luṭfından daḫı bir **ẕerre** görmezden nişān *(Şânî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 4). [ẕerre,]*
13. Ne var Şānī saña ger olsa vāṣıl
    Rücūʿı mihredür çün **zerre-āsā** *(Şânî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 18). [zerre-āsā,]*
14. Ten ġubāriyle ṭaḳıl sen de hevā-yı ʿaşḳa
    Ẕerre-vār idelim ol mihr-i dıraḫşāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 4). [ẕerre-vār,]*
15. **Ẕerre-veş** mihre yetiş cehd ile bī-saʿy olma
    Ḳaṭre kim baḥre irer kendiyi deryā eyler *(Şânî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 9). [ẕerreveş,]*
16. Gün açup şaʿşaʿa-ı mihr-i ruḫın seyr idicek
    Ẕerre-veş ʿaḳlum arada itürüp ḳaldum zār *(Şânî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 6). [ẕerre-veş,]*

ẕerre ẕerre: *Ufak ufak.*

1. Nice ṣordumsa lebüñden **ẕerre ẕerre** mū-be-mū
   Duymadım bir şemme aġzuñla miyānuñdan ḫaber *(Şânî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 3). [ẕerre ẕerre,]*

zerrīn: *Altından yapılmış.*

1. ʿAceb mi yitse eflāka serüm çün devlet el virdi
   Felekde māh-ı nev gibi benüm **zerrīn** ayaġum var *(Şânî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 8). [zerrīn,]*

zevād: *Erzak, azık, yiyecek.*

1. Giryān olan gözümle bu biryān olan ciger
   Zāda **zevāda** bize yiter düşme zaḥmete *(Şânî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 6). [zevāda, -a]*

zevāl: *Uğursuzluk, dert, felaket.*

1. Bedrine naḳṣ erişmez anuñ şemsine **zevāl**
   Mülk-i beḳāda pādişeh-i lā-yezāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 3). [zevāl,]*

zevāl-i naḳṣ: *Eksikliğin yok olması.*

1. Ḥüsnine **zevāl-i naḳṣ** irişmez
   Şems-i ebed ü meh-i ezeldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 3). [zevāl-i naḳṣ,]*

zeyn eyle-: *Süslemek.*

1. Cismümi ḳollarumı dāġ ile **zeyn eyledi** yār
   Oldı bir meyve-i nihāl bedenüm şāḫ-ı dıraḫt *(Şânî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 3). [zeyn eyledi, -di]*

zeyn it-: *Süslemek.*

1. Güzeller bāġ-ı dehri **zeyn ider** ezhāra dönmişdür
   Ḥüsün bāġında cānā sen gül-i raʿnāya beñzersin *(Şânî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 7). [zeyn ider, -er]*

zeyn kıl-: *Süslemek.*

1. Sīretüñ düz maʿrifet birle derūnuñ **zeyn ḳıl**
   Ṣūretüñ düzme ṣanup ey ṣūfī insānlıḳ budur *(Şânî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 5). [zeyn ḳıl,]*

zeyn ol-: *Süslenmek.*

1. İtdüñ dil ü cān mülkini şerʿüñle müzeyyen
   Ey ḫāne-i islāma **olan zeyn** Muḥammed *(Şânî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 4). [zeyn olan, -an]*
2. Sīnemde zāhidā elif-i dāġa söyleme
   Serv ü gül ile **zeyn olan** bāġa söyleme *(Şânî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 2). [zeyn olan, -an]*
3. Āh-ı āteş-bārda her dāġ bir penbeyle dil
   Çarḫdur **zeyn oldı** encümlerle gūyā semt semt *(Şânî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 6). [zeyn oldı, -dı]*
4. Şerḥa şerḥa dāġlarla vādī-i sīnem görüp
   Lālelerle Şāniyā **zeyn olma** bāġum ṣandılar *(Şânî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 10). [zeyn olma, -ma]*
5. Diller ʿaceb mi pertev-i ruḥsāruñ ile **olsa ẕeyn**
   Tāb-ı ruḫuñdur żav viren kāşāneden kāşāneye *(Şânî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 3). [ẕeyn olsa, -sa]*
6. **Zeyn olup** cennet gibi ʿālem olur cūlar revān
   Şan rehāda çeşme-i ʿayn-ı Ḫalīlu'llāhdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 9). [zeyn olup, -up]*
7. Ümmetüñ-çün **zeyn olupdur** bāġ-ı cennet ḥūr-ı ʿayn
   Hem yaraḳlanmış durur aʿdāñ içün dārü'l-ʿuḳāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 15). [zeyn olupdur, -up, -dur]*
8. Bāġ u şaḥrā **zeyn olur** Şānī şukūfeyle tamām
   Şanki kevkeb ʿaksidür ḳandil-i ʿarşu'llāhdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 13). [zeyn olur, -ur]*

zırıh: *Zırh, demirden yapılan savaş elbisesi.*

1. Ṭaʿn ṭaşına **zırıh** oldı müjeñ tīrinden
   Ḳalduġunca yıġılup sīnede peykān bir bir *(Şânî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 7). [zırıh,]*

zībā: *Güzel, süslü, gösterişli.*

1. Gözüm göñlüm murādı ol ruḥı **zībāya** baḳmaḳdur
   Yaşum tek ʿaḳl u fikrüm dembedem ol serve aḳmaḳdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 1). [zībāya, -y, -a]*
2. Nedür ol fem nedür ol leb nedür ol şehd ü şeker
   Be ne nāzik be ne **zībā** be ne şīrīn be ne ter *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 2). [zībā,]*
3. Nāzlıca nāzücek **zībāca** terce tuḥfece
   Ṭatlu dillüce sözi şehd ü ruṭabca olsa yār *(Şânî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 3). [zībāca, -ca]*

zihī: *Ne iyi, ne güzel!.*

1. Ḥüsn-i cemāl ḥadd u ḫāl ancaḳ olur **ẕihi** cemīl
   Dembedem anı vaṣf iden āyet-i beyyināt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 5). [ẕihi,]*
2. Yana kül ola ene'l-ḥaḳ söyleye her ẕerresi
   ʿAşḳ yolında **zihī** ṣādıḳ **zihī** mansūr hey *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 6). [zihī,]*
3. Yana kül ola ene'l-ḥaḳ söyleye her ẕerresi
   ʿAşḳ yolında **zihī** ṣādıḳ **zihī** mansūr hey *(Şânî Dîvânı, Gazel 171, Mısra 6). [zihī,]*
4. Görinür kāʾināt aḥvāli andan
   Zihī ṣūret ki mirʾāt-ı mücellā *(Şânî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 6). [zihī,]*

ẕikr: *Anmak, anılmak, yâd etmek, edilmek.*

1. Senüñ **ẕikrüñ** ḳılur her bir dehenden
   Ḳamu dillü dilince her bir eşyā *(Şânî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 11). [ẕikrüñ, -üñ]*
2. Ẕikr-i Ḥaḳḳa her giyāh-ı sebz olmış bir zebān
   Her varaḳ bir defter-i āsār-ı ṣunʿu'llāhdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 3). [ẕikr-i,]*

zikr-i cemīl: *Güzel bir şekilde yad etme, anma II Allah'a yapılan zikir.*

1. Ẕikr-i cemīl yārdur ey Şānī itdügüm
   لوكانهم لى عمر من الله عمر نوح *(Şânî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 11). [ẕikr-i cemīl,]*

zil: *Zil, çıngırak.*
1. ʿAlī-veş düldül-i nāza süvār olmış bugün Ḥaydar
   Göñül öñünce Ḳanberveş daḳınmış nāleden **z̲iller** *(Şânî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 2). [z̲iller, -ler]*
2. Peyk-i dilimüñ **z̲illeridür** nāle degüldür
   Dil ḳūyıña niçe ki segirdür o diñilder *(Şânî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 7). [z̲illeridür, -ler, -i, -dür]*

z̲illet: *Hor görülme, aşağılanma, zelillik.*
1. İşimüz **z̲illet** ü ʿişyān ḫaṭā vü sehv ile noḳṣān
   Umaruz idesün iḥsān şefāʿat yā Resūlallāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 9). [z̲illet,]*

zindān: *Zindan, hapishane.*
1. Çāh-ı zenaḫ gibi dil-i üftādeler içün
   Cellād-ı ḫāl-i hindūsı **zindān** açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 6). [zindān,]*

zinde: *Canlı diri; manevi yönden kuvvetli.*
1. **Zinde** ʿaşḳuñla ser-ā-pā eşyā
   Mürde ʿaşḳuñsuz olan her peydā *(Şânî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 1). [zinde,]*
2. Ger peyker-i Ḥaḳ **zinde** şevī hemçü Ḫıżr tü
   Āb-ı ḥayāt kelime-cūy-ı Muḥammedest *(Şânî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 7). [zinde,]*

zinhār: *Sakın, asla!.*
1. Dil zārını aġyār ile **zinhār** zāhid ṭuymasun
   Sırr-ı ḫafī açılmasun bīgāneden bīgāneye *(Şânî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 11). [zinhār,]*
2. İl z̲emmin iden kimseye **zinhār** ḳatıñda
   Yüz virme ki eksik dönecek ol yüzi ḳara *(Şânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 5). [zinhār,]*

zīr: *Alt, aşağı.*
1. Eşkümi āhum ile **zīr** u zeber ḳıldı bu çarḫ
   Kimi gör yire çalar kimini aʿlāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 3). [zīr,]*

zīrā: *Çünkü, şundan dolayı ki.*
1. Alma sögüşin müddeʿinüñ basma ayaġın
   Zīrā ki itüñ ḳuyruġı başılsa çeñilder *(Şânî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 12). [zīrā,]*
2. Elbette seni de idiser illere ġıybet
   Şanʿat idinüpdür anı kendüzine **zīrā** *(Şânî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 8). [zīrā,]*

zīr-i zemīn ü āsmān: *Yer altı ve gökyüzü, her yer.*
1. Aradum **zīr-i zemīn ü āsmānı** bulmadum
   Ey göñülde ʿaşḳı s̲ābit lā-mekānum ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 5). [zīr-i zemīn ü āsmānı, -ı]*

zişt: *Çirkin.*
1. Çün aḥsen-i taḳvīm oldı şānuñ
   Her **zişte** ḳaroldıġuñ ne çāker *(Şânî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 10). [zişte, -e]*

zīver-i gülşen-i ḥüsn: *Güzellik bahçesinin süsü.*
1. Zülf midür bāġ-ı ruḥa sünbül-i ḫoş būdur bu
   Zīver-i gülşen-i ḥüsn-i gül-i ter būdur bu *(Şânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 2). [zīver-i gülşen-i ḥüsn-i, --i]*

zīver-i ḥüsn-i ġarrā: *Parlak güzelliğinin süsü.*
1. ʿAşḳsın ʿāşıḳ-ı şeydā daḫı sen
   Sensin ey **zīver-i ḥüsn-i ġarrā** *(Şânî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 4). [zīver-i ḥüsn-i ġarrā,]*

żiyā-baḫş: *Işık saçan.*
1. Şerʿüñ envārı **żiyā-baḫş** olsa āfāḳa n'ola
   Ż̲erredür eflākda mihr-i ruḫuñdan āfitāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 3). [żiyā-baḫş,]*

ẓuhūr: *Zâhir olmak, meydana çıkmak, belli olmak.*
1. Ġarḳa-i baḥr-i z̲ātuñda buldı tecellīden **ẓuhūr**
   Maẓhar-ı zāt olup girü āyīne-i ṣıfāt olur *(Şânî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 11). [ẓuhūr,]*

ẓuhūr it-: *Meydana çıkmak, görünmek.*
1. Ol şems-i ḥaḳīḳatde göz gibi **ẓuhūr itdüñ**
   Hep yire göge dolduḳ neyler görelüm Allāh *(Şânî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 5). [ẓuhūr itdüñ, -dü, -ñ]*

zulām-ı küfr: *Küfür karanlığı.*

1. Risālet çarḫınuñ vechüñ olaldan mihr-i rahşānı
   Ẓulām-ı küfri refʿ itdi çü doġdı nūr-ı sübḥānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 164, Mısra 2). [ẓulām-ı küfri, -i]*

ẓulmet: *Karanlık II Gaflet; haksızlık, eziyet.*
1. Yār ile vīrān olursa görinür cennet baña
   Yārsız cennet maḳāmı gösterür **ẓulmet** baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 2). [ẓulmet,]*
2. **Ẓulmet** ile rūşeni göz görür eyā tālib-i Ḥaḳ
   Altun ile baḳırı ṣarrāf bilür itme şitāb *(Şânî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 11). [ẓulmet,]*
3. ʿAdem kaʿrında ger sırr-ı ḳadem bulsam ʿaceb olmaz
   Bulanlar Şānī **ẓulmetde** bulupdur āb-ı ḥayvānı *(Şânî Dîvânı, Gazel 173, Mısra 14). [ẓulmetde, -de]*
4. Ġam degül ḫāl ü ḥaṭuñ fikri dile laʿlüñ içün
   Ẓulmete uġrar idüñ çeşme-i ḥayvāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 10). [ẓulmete, -e]*

ẓulmet-i ġam: *Keder karanlığı.*
1. Dil ḫānesinde **ẓulmet-i ġam** maḥv olur gider
   Vaḳtā o meh ki sīne-i sīmīn açar ḳapar *(Şânî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 3). [ẓulmet-i ġam,]*

zübde: *Bir şeyin en değerli kısmı, öz. II Seçkin.*
1. Gerçi geldi Lā nuferriḳ āyeti beyne'r rüsül
   Līk Aḥmed **zübdesidür** didi ol Rabbü'l-ʿalā *(Şânî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 10). [zübdesidür, -si, -dür]*

zübde-i sertāc-ı evliyā: *Peygamberlerin en kıymetli baş tacı.*
1. Şāh-ı güzīn ü faḫr-ı cihān seyyidü'l-ümem
   Ḫayrü'l-enām u **zübde-i sertāc-ı evliyā** *(Şânî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 10). [zübde-i sertāc-ı evliyā,]*

zühd ü riyā: *Takva ve ikiyüzlülük.*
1. Elden ḳomam ayaġuñı ey pīr-i meykede
   Zühd ü riyāya vir baña sen tevbe-i naṣūḥ *(Şânî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 4). [zühd ü riyāya, -y, -a]*

zülf: *Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü, (Sevgilinin) saçı.*
1. Kākül ü perçem ü **zülfe** dolaşur ise ḳanda
   Giçmez ey Şānī n'idem bu dil-i divāneye pend *(Şânî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 13). [zülfe, -e]*
2. Cān u dil ey āhū-çeşm olmışdur iki şīrler
   Bend içün **zülfüñ** ḳıl anlar boynına zencīrler *(Şânî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 2). [zülfüñ, -üñ]*
3. Bu ne **zülf** ü ḥadd ü ḥaṭdur bu ne ḳadd bu ne ḳāmetdür
   Meger ki fitne-i devr-i ḳamerden bir ʿalāmetdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 1). [zülf,]*
4. Ġonce vü nergis gerekmez laʿl ü çeşmüñ var iken
   Ḳadd ü ḥadd ü **zülfüñ** ey meh serv u gül ʿanber yeter *(Şânî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 4). [zülfüñ, -üñ]*
5. Ġonce aġzuñ gül yüzüñ ṭuṭaḳlaruñ yapraġıdur
   İki yanında iki **zülfüñ** benefşe bāġıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 2). [zülfüñ, -üñ]*
6. Dolaşursın dil-i sevdāzedeyle her zemān ey **zülf**
   Bilürüm ḳaṣduñ ol dīvāneyi zencīre ṭaḳmaḳdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 7). [zülf,]*
7. Nedür bu ʿārıż u laʿlüñle ḫāl ü **zülfüñ** ey meh-rū
   Ne güldür bu ne müldür bu ne fülfül bu ne ʿanberdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 3). [zülfüñ, -üñ]*
8. **Zülfüñ** u ġamzeñ u beñüñ çeşmüñ
   Bir yire geldi nice cāzūlar *(Şânî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 9). [zülfüñ, -üñ]*
9. Ḳatı ḫam ḳılma ḳadem **zülfüñ** idüpdür çevgān
   Yarın ey pīr olası hīç aña ṭañmayasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 11). [zülfüñ, -üñ]*
10. **Zülf** midür bāġ-ı ruḫa sünbül-i ḫoş būdur bu
    Zīver-i gülşen-i ḥüsn-i gül-i ter būdur bu *(Şânî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 1). [zülf,]*
11. Dil **zülfüñe** bend oldı görüp dāne-i ḫālüñ
    Ol dām-ı belā içre giriftārı unutma *(Şânî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 13). [zülfüñe, -üñ, -e]*
12. Beni söyletme ġamzeñ oḳlarından **zülfüñ** ucından
    Fiġān u nāleden ṣuñ dil yine döndi ne ġam çekdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 9). [zülfüñ, -üñ]*
13. Ruḫ-ı tābuñdan olmış ʿıyd-i nevrūz
    Siyeh **zülfüñ** berāt-ı ḳadr-i aʿlā *(Şânî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 8). [zülfüñ, -üñ]*
14. Gülşen-i ḥüsnüñde **zülf** ü ḳadd u ruḫsāruñ senüñ
    Ġonce vü güldür nigārā serv ü sünbüldür baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 5). [zülf,]*
15. **Zülfüñ** şebünde dūr iderek hāl-i ʿārıżuñ
    Bir ugrıdur ṣabāḥa ḳalupdur o çoḳ yatup *(Şânî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 3). [zülfüñ, -üñ]*
16. ʿĀrıżuñ **zülfüñle** örtüp itmegil ey yār güç
    Ṭutma balçıḳla güneş yüzün idüp iẓhār güç *(Şânî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 1). [zülfüñle, -ü, -ñ, -le]*
17. **Zülfüñ** aġına hemīşe düşüren murġ-i dili
    Dāne-i ḫālüñ ile çāh-ı zenaḫdānuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 11). [zülfüñ, -üñ]*
18. Gamzeñ oḳıyla **zülfüñ** ucından ölenlerüñ
    Ne ḥadd-i ʿaddi var ne ḥesāb-ı şümārı var *(Şânî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 7). [zülfüñ, -üñ]*

19. Ḳad midür ʿarʿar mıdur yā serv-i şimşād-ı çemen
Gülsitān-ı ruḫda bu **zülfler** mi sünbüller midür *(Şânî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 4). [zülfler, -ler]*
20. Genc-i ruḫında **zülf** idüp avın o ġamzeler
Siḥriyle cemʿ ider niçe biñ ejderhāyı gör *(Şânî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 9). [zülf,]*
21. Ruḫsāruñ üzre **zülf** ile yā Rab ne ḫāldür
ʿAḳlum daġıldı göricek anı ne ḥaldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 1). [zülf,]*
22. **Zülf** ü ḳaddüñ hevāsı ile Şānī-i derdmend
Kūyuñda sāyeveş ʿaceb pāymāldür *(Şânî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 21). [zülf,]*
23. Nedür ol beñ nedür o **zülf** nedür ol ġamze o çeşm
Be ne cāzū be ne sāḥir be ne ẓālim be ne şer *(Şânî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 3). [zülf,]*
24. Ṭañ mı **zülfüñle** ruḫuñ seyrin idersem her rūz
Maġrib u maşrik idi günde Süleymāna sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 9). [zülfüñle, -üñ, -le]*
25. Ṣubḥ olınca oḳurum **zülfüñle** Ve'lleyl āyetin
Ey cemāli Veżżuḥa Sebʿü'l Meṣānī ḳandasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 19). [zülfüñle, -üñ, -le]*
26. Dil virüp **zülf** ü ḳadd-i yāre bugün ey Şānī
Eyledüñ kārımuzı ṭūl-ı emel dünyāda *(Şânî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 13). [zülf,]*
27. Güneşte var mı ḳanı çeşm ü ebrū ḫāl ü **zülf** ü fem
Nice teşbīh iderler āfītāb-ı rūy-ı cānāna *(Şânî Dîvânı, Gazel 159, Mısra 3). [zülf,]*
28. Ḳad ü **zülf** ü dehānuñ vażʿ-ı ḳadrüm key bülend itdi
Anunçün müddeʿī kūyuñda cān virdi elem çekdi *(Şânî Dîvânı, Gazel 175, Mısra 11). [zülf,]*

zülf ü ḫāṭ: *Saç ve ayva tüyü (Sevgilinin özellikleri bağlamında).*
1. Bāġ-ı ḥüsn-i yārda **zülf ü ḫāṭ** u ḫāl-i siyāh
Sünbül ü nesrīn ü fülfüller ḳaranfiller durur *(Şânî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 5). [zülf ü ḫāṭ,]*

zülf-i ʿanber-sā: *Anber gibi saç.*
1. Nedür bu ruḫlar u lebler nedür bu **zülf-i ʿanber-sā**
Nedür bu güller ü müller nedür bu sünbül-i ġarrā *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 1). [zülf-i ʿanber-sā,]*

zülf-i bī-dīn: *Dinsiz saç (Sevgilinin saçı).*
1. Şehā bu çeşm-i gamzeñ ḫāl-i fitneñ **zülf-i bī-dīnüñ**
Ne ẓālimdür ne ḳātildür ne cāzūdur ne kāfirdür *(Şânî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 3). [zülf-i bī-dinüñ, -üñ]*

zülf-i çevgān: *Değneğin saçı II Eğri uçlu saç (Sevgilinin çevgana benzeyen eğri uçlu saçı).*
1. Semend-i nāza binmiş **zülf-i çevgān** ile ey Şānī
Ser-i ʿāşıḳla meydān-ı muḥabbet içre ṭop oynar *(Şânî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 9). [zülf-i çevgān,]*

zülfi ġamı: *Sevgilinin saçının kederi.*
1. **Zülfi ġamıyla** ol şanemüñ dil ġıdāları
Ey Şānī ṭatlu cānuma hep oldı zehr-i mār *(Şânî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 9). [zülfî ġamıyla, -y, -ıla]*

zülf-i girih-gīr: *Düğümlü, dolaşık saç.*
1. Ḳurtuluş yoḳdur ebed dām-ı belādan Şānī
Kim ki ol **zülf-i girih-gīre** dili eylese ʿaḳd *(Şânî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 10). [zülf-i girih-gīre, -e]*

zülfi hevāsı: *(Sevgilinin) Saçının hevesi, arzusu.*
1. Geçmedüñ **zülfi hevāsıyla** mey ʿaşḳından
Daḥı sen ey dil-i divāne bir uşlanmayasın *(Şânî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 9). [zülfî hevāsıyla, -i-sı, -y, -la]*

zülf-i hoş-bū: *Güzel kokulu saç.*
1. Kākülüñ birle **zülf-i ḫoş-būlar**
Şaldı sevdāya gönlüm işbular *(Şânî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 1). [zülf-i ḫoş-būlar, -lar]*

zülf-i muʿanber: *Amber kokulu saç, güzel kokulu saç.*
1. Nedür ol **zülf-i muʿanber** nedür ol perçem-i caʿd
Dil viren daḥı ḫalāṣ olmadı andan min baʿd *(Şânî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 1). [zülf-i muʿanber,]*
2. ʿĀrıż-ı dilbere kim **zülf-i muʿanber** dökülür
Ḳalmaz ārām-ı dil ü cān ḳamu diller dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 1). [zülf-i muʿanber,]*

zülf-i müşg-efşān: *Misk kokuları saçan saç lüleleri.*
1. Eyler muʿaṭṭar ʿālem-i būy-ı şafā-baḫş ile yār
Ol **zülf-i müşg-efşānına** ger şāne urup daraya *(Şânî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 14). [zülf-i müşg-efşānına, -ın, -a]*

zülf-i müşkīn: *Sevgilinin misk kokulu saçı.*
1. Cān dimāġını muʿaṭṭar eyler
Zülf-i müşkīnüñe kim şāne geçer *(Şânî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 8). [zülf-i müşkīnüñe, -ī, -n, -üñ, -e]*

zülf-i muṭarrā: *Hoş kokulu saç (Sevgilinin saçı).*

1. O mehüñ vechine kim **zülf-i muṭarrā** dökülür
   Rūm üzre ṣanuram ʿanber-i sāra dökülür *(Şânî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 1). [zülf-i muṭarrā,]*

zülf-i nigār-ı mehveş: *Ay gibi güzel sevgilinin saçı.*

1. Ḫayret eliyle Şānī çāk olmasun mı sīnem
   Zülf-i nigār-ı mehveş çün ʿārıża bulundı *(Şânî Dîvânı, Gazel 166, Mısra 14). [zülf-i nigār-ı mehveş,]*

zülf-i perīşān: *Dağınık saç.*

1. Cemʿ-i ḫāṭır dil-i sevdāzede sergeşte göñül
   Gerden-i yāre düşen **zülf-i perīşāna** fedā *(Şânî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 8). [zülf-i perīşāna, -a]*
2. ʿAḳlumuz dağıdan ol **zülf-i perīşānuñdur**
   Ṣabrumuz yaġmalayan ġamze-i fettānuñdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 1). [zülf-i perīşānuñdur, -uñ, -dur]*

zülf-i semen-sā: *Yasemin gibi saç.*

1. Göñlümi bād-ı ṣabā **zülf-i semen-sāya** çeker
   Bu hevā görine miskīni ne sevdāya çeker *(Şânî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 1). [zülf-i semensāya, -y, -a]*

zülf-i serkeş: *İnatçı zülüfler.*

1. Nedür bu çatma ḳaşlar incü dişler **zülf-i serkeşler**
   Nedür bu çeşm-i merdüm-keşler olmaḳ böyle bī-pervā *(Şânî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 3). [zülf-i serkeşler, -ler]*
2. Nedür bu çatma ḳaşlar incü dişler **zülf-i serkeşler**
   Nedür bu çeşm-i merdüm-keşler olmaḳ böyle bī-pervā *(Şânî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 3). [zülf-i serkeşler, -ler]*

zülf-i siyeh: *Siyah zülüf (Sevgilinin siyah saçı).*

1. ʿAḳlumı dağıdur ol **zülf-i siyeh** şīveleri
   Ḥalḳa ḥalḳa ḳaçan ol nāz ile gerdāna düşer *(Şânî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 3). [zülf-i siyeh,]*
2. Dāne-i ḫāl ile dil murġın şikār itmek içün
   Ol gözi ṣayyāduñ ol **zülf-i siyehler** aġıdur *(Şânî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 12). [zülf-i siyehler, -ler]*

zülf-i yār: *Sevgilinin saçı.*

1. Ḳadd ü **zülf-i yār** öñinde serv ü sünbül görmeyen
   Bilmez ey Şānī cihānda pest ü bālā rāst geç *(Şânî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 9). [zülf-i yār,]*
1. Ṭaraf ṭaraf ṭaġılan ʿaḳl u ṣabrı ʿayb itme
   Bölük bölük bölünen **zülf-i yāri** gördüñ mi *(Şânî Dîvânı, Gazel 174, Mısra 4). [zülf-i yāri, -i]*

ẕülfiḳār-ı naẓm: *Şiir kılıcı.*

1. **Ẕülfiḳār-ı naẓmuma** ey Şānī aʿdā baş eger
   Ṭabʿ-ı nāzuñ ʿarṣa-i ʿālemde Düldül'dür baña *(Şânî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 9). [ẕülfiḳār-ı naẓmuma, -um, -a]*

zülf ü kākül: *(Sevgilinin) zülfü ve kakülü.*

1. Ḫālüñ ġamıyla ölene ʿıṭrī kefen gerek
   Ol **zülf ü kākülüñ** velī gül birisi nedür *(Şânî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 10). [zülf ü kākülüñ, -üñ]*

zümre-i rindān: *Rintler topluluğu, dünya işlerini hoş görenlerin topluluğu.*

1. Mescide ṣūfi ṣalāḥ ehlin oḳursın ammā
   Künc-i meyḫāne durur **zümre-i rindāna** sefer *(Şânî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 12). [zümre-i rindāna, -a]*

zünnār: *Keşişlerin bellerine bağladıkları kıldan uzun kuşak.*

1. Şānī esīr-i zülf-i nigār oldı zāhidā
   Tesbīh ü tāc u ḫırka vü **zünnār** fikri yoḫ *(Şânî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 18). [zünnār,]*

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Sinem ÇEKEN

Yabancı Dili : İngilizce

ÖĞRENİM DURUMU

Derece	Alan	Okul/Üniversite	Mezuniyet Yılı
Yüksek Lisans	Türk Dili ve Edebiyatı	Düzce Üniveristesi	2024
Lisans	Türk Dili ve Edebiyatı	Sakarya Üniversitesi	2020
Lise		Adapazarı Anadolu İmam Hatip Lisesi	2016